

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

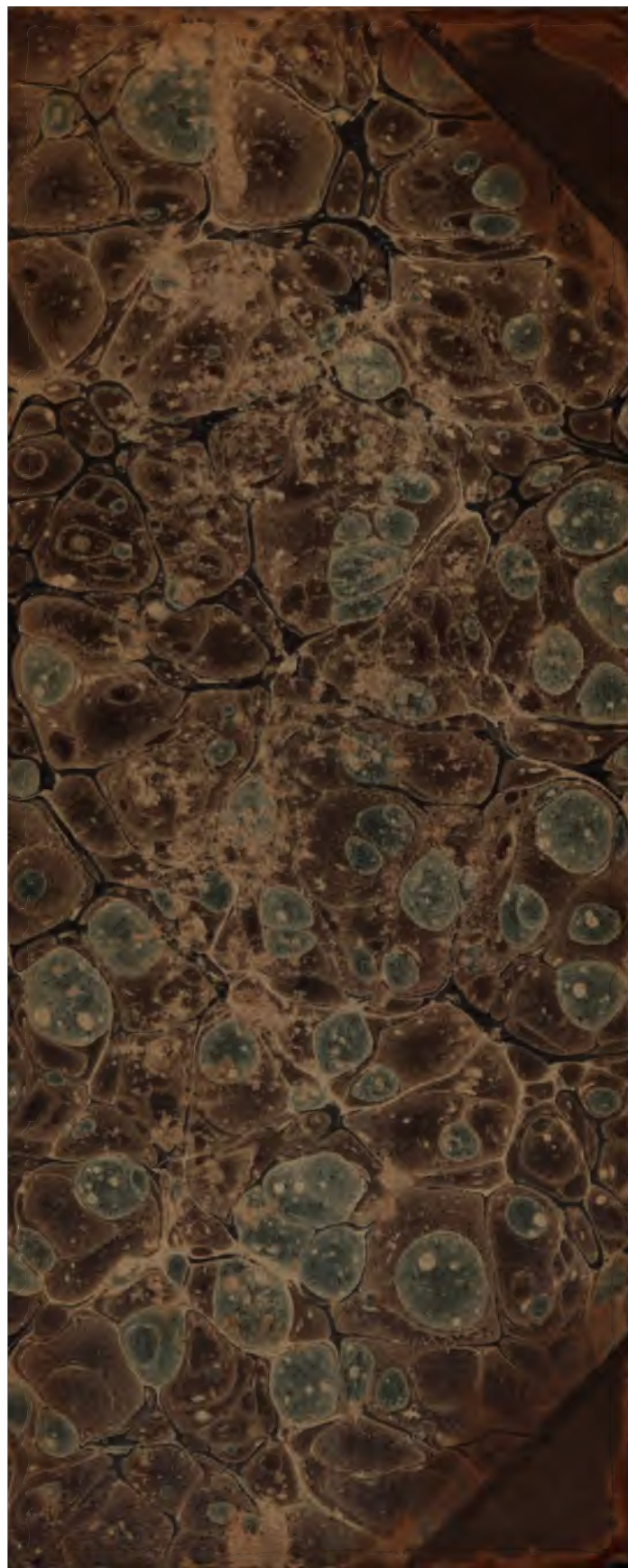
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

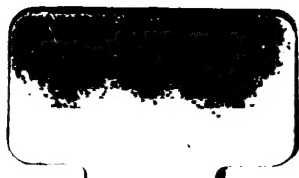

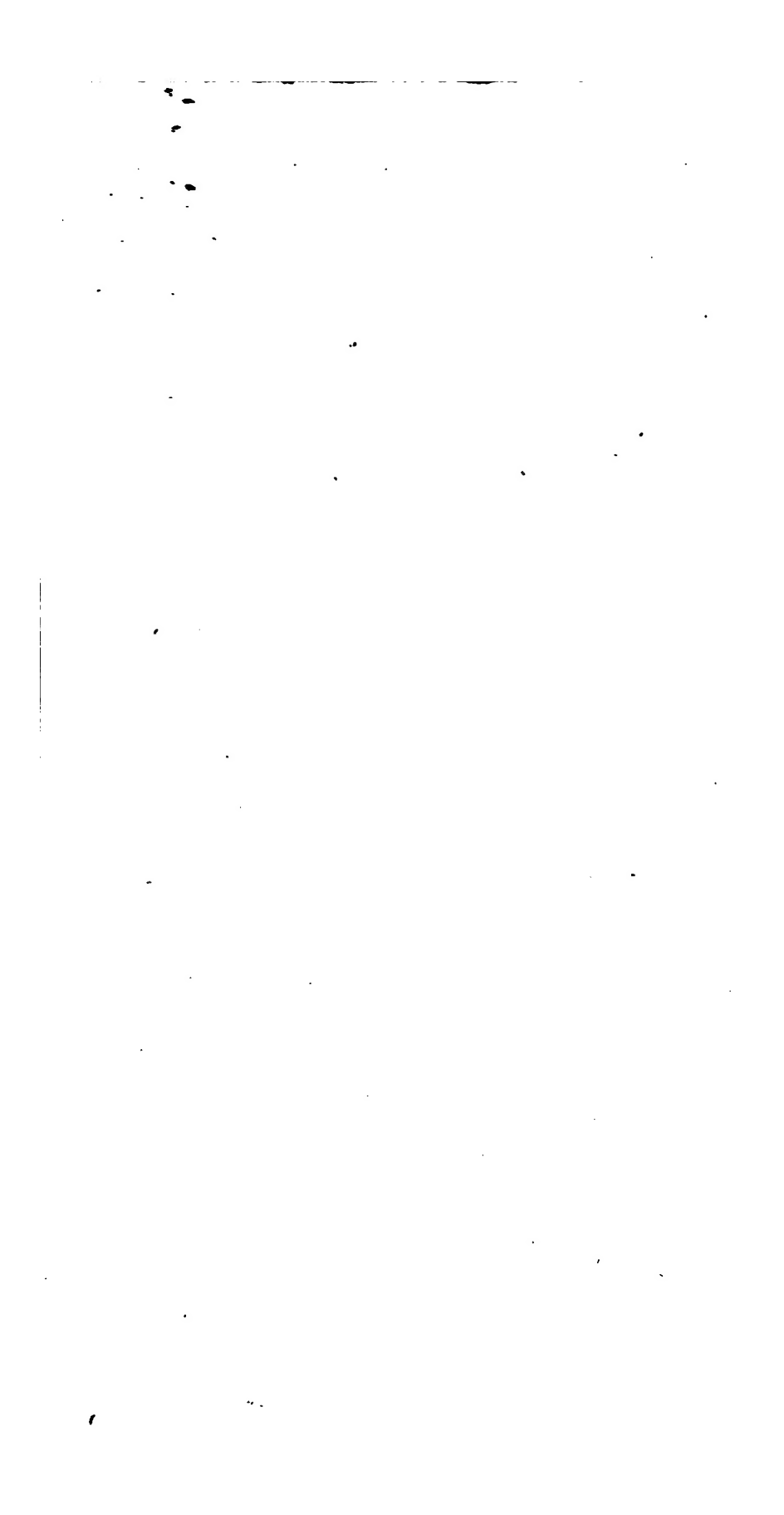

600009246R

31.

633.

THVCYDIDIS
DE
BELLO
PELOPONNESIACO
LIBRI OCTO

RECOGNOVIT ET CVM BREVI ANNOTATIONE MAXIMAM
PARTEM EXEGETICA

IN VSVM IUVENVM STUDIOSVVM

ACCVRATE EDIDIT

CHRISTOPH. FRID. FERD. HAACKE.

L I P S I A E
SVMPTIBVS LIBRARIAE HAHNIANAE
MDCCCXXLI.

633.

PRAEFATIO EDITORIS.

Pauca sunt, Lector benevole, quae Te de huius editionis consilio ac ratione scire operae pretium sit. Cum *Hahnus*, vir honestissimus et de scriptoribus veteribus nitidis editionibus vulgandis optime meritus, *Seebodianam* Thucydidis editionem, quae apud ipsum venalis prostabat, nollet iterare, ne iuventuti studiosae Thucydides sine ullo annotationum adiumento traderetur, cuiusmodi editionum nostra aetate satis magna copia est: me adiit, quem in hoc Scriptore non intermissum studium collocare sciret, rogans num illud mihi negotii imponi paterer, ut verba Scriptoris denuo ad optimos libros et editiones eas, quas nostra aetas protulit plures easque praestantissimas, exigere, et quaecumque graviore difficultate vel obscuritate lectorem possent impedire, brevi annotatione explanarem. Quod consilium cum non possem improbare, quia editio Scriptoris, quae tironibus profectionibus ipse Scriptor, remotis parergis, explicaretur, et quae parvo parabilis esset, nulla adhuc exstaret: non invitatus promisi optimo viro opellam meam, et quidquid otii mihi contigerat huic studio sedulo impendebam. Recognovi igitur scriptoris orationem omnem, et eam, licet a mea eiusdem recensione a. 1820 in lucem edita profectus, innumeris tamen locis correxi, partim aliorum criticorum, partim meas ipsius rationes secutus. Quare neque *Im. Bekkeri*, neque *Popponis* recensione haec mea recognitio plane respondet, quamquam cum Poppone in longe plurimis mihi convenit. In distinguendi autem ratione potius Bekkerum secutus sum, quam aut Popponem aut Goellerum, quorum ille plura, hic pauciora, quam res posceret, interpunctionis signa mihi posuisse videbatur.

Quod reliquum est, libenter et gratissimo animo fateor, e libris doctissimorum virorum, qui post me Thucydidem ediderunt, permultum me didicisse et in hanc quoque Scriptoris editionem transtulisse. Sed hoc numquam fere factum est sine auctoris nomine, quamquam nemo ex istis cum aliorum tum mea compilavit atque in usum suum convertit, nomine meo plerumque non nisi ibi addito, ubi sententiam meam aut redargueret, aut deridendam aliis propinaret. Equidem ut non invideo eiusmodi rationi, ita doleo quod hominis animum studiis meis adeo infensum perspexi. Ceterum annotationes meae aliis parciore ac breviores, aliis iusto numerosiores longioresque videbuntur. Liberum concedimus unicuique iudicium, ut eum oportet, qui librum suum publici iuris fecerit. Quamquam haud scio an plus bonis litteris consulant ii, qui in iudicandis aliorum operibus humanitatem cum severo iudicio concilient, seque ipsos errori obnoxios esse meminerint, ne aliena cum fastu damnantes gravius ipsi, sicubi humani quid passi fuerint, errare videantur. In Thucydide interpretando non facile reperietur qui nusquam offenderit ac veram Scriptoris mentem semper et ubique penitus se percepisse iure contendat. Permultis in locis satis erit probabilem verborum explicandorum rationem demonstrasse, qua qui veriore ac meliorem sibi videatur proferre, fruatur iudicio suo, neque prohibeat alios quominus ipsi quoque optima quaeque adsciscant.

DE THUCYDIDIS VITA ET LIBRIS.

Quemadmodum saepe accidit, ut summorum scriptorum vita posteris ignota sit et obscura, ita etiam de Thucydidis vita parum constat. Ne gravissimae quidem vicissitudines et ortus et obitus, et exilium et reditus in patriam satis possunt vel temporibus definiri, vel ita cognosci, ut de locis, ubi, aut de ratione, qua acciderint, certo statui possit. Nam praeter paucos locos, in quibus de se ipse Scriptor in opere suo loquitur, nihil fere habemus, quod pro explorato et certo ponere possimus. Etenim ceteri scriptores veteres veluti Dionys. Hal., Plutarchus, Pausanias, Cicero, Plinius, alii, qui passim Thucydidem laudant, aut aetate tam sunt ab ipso remoti, ut eorum testimonium, nisi antiquiore fonte, unde ipsi hauserint monstrato, fidem facere per se possit nullam, aut ita inter se discrepant, ut vix possint conciliari. Multo autem minus certa sunt, quae Grammatici veteres, veluti *Marcellinus*, quem saeculo quarto exeunte post Chr. nat. fuisse putat Vossius, et alter plane ignotus auctor *Vitae Thucydidis*, et Suidas afferunt. Nam Suidas perpauca habet, neque omnia aliunde firmata. Anonymus autem scriptor *Vitae Thucydidis* plura protulit aperte falsa. Quem sub Marcellini nomine habemus libellum, eum ex tribus quatuorve a diversis viris conscriptis partibus leviter iunctis constare, et perversus ordo, et turbatus nexus, denique earundem rerum saepius et aliis modis instituta repetitio manifestum reddit.

E recentioribus hunc locum tractarunt *Henricus Dodwellus* in Apparatu ad Annales Thucydideos, *Bredovius* in Dissertatione de vita et stilo Thucydidis, Annotationibus in Thucydidem conversioni Heilmannianae subiectis praemissa. Optime autem et copiosissime de Thucydidis vita et libris, atque de toto eius dicendi genere, disseruit *Ern. Frid. Poppo* in Prolegomenis ad Thucyd. Vol. I. Part. 1.

Nos pro instituti nostri ratione non omnia, sed certissima quaeque persequimur, maxime nisi in iis, quae Scriptor de se ipse prodidit. Itaque hoc primum ponimus tamquam certum ipsius testimonio, Thucydidem per totum belli Peloponnesiaci tempus, quod septem et viginti annos (ab Ol. LXXXVII. a 1. usque ad Ol. XCIII. a. 4. vel ante Chr. ab anno 431. usque ad annum 404.) duravit, floruisse, et per totum illud tempus viguisse viribus et sensibus ad res cognoscen-

das integris. Sic enim loquitur libro quinto cap. 26. *Ἐπιβλῶν δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ (τοῦ πολέμου), ἀλοθιζόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβὲς τι εἴσομαι.* Iam Heilmannus recte haec verba sic acceperat, ut a Scriptore significari putaret, se et ineunte bello ea iam aetate fuisse, ut vera a falsis discernere posset, et ad finem eius usque eum animi viriumque vigorem retinuisse, ut accurate quidque notare notatumque diiudicare valeret. Atque ita haud dubie reliqui interpretes hunc locum intellexerunt. Sed nuper Kruegerus ad Dionys. Hal. Historiogr. p. 90 sq. potissimum posterio-rem belli partem his verbis respici censuit, quod eius initio Thucydidem florenti aetate fuisse sponte intelligatur. „Nam, ait, qui initio belli, quod multorum annorum fore praevidet, eius historiam se instituisse dicit, (vid. Thuc. 1, 1.) is eo tempore non *παρηγηκώς* esse poterat: poterat eodem exeunte. Quod si fuisset, de facultate eius rerum veritatem explorandi potuisse dubitari apparet, atque eiusmodi dubitationes ut removeret Scriptor, declarandum sibi esse duxit, se sine quoque belli *ἀλοθίζου τῇ ἡλικίᾳ.*“ Haec et alia disputavit, ut opinionem eorum refelleret, qui Thucydidem aetatem octoginta annorum complevisse, et tempore finiti belli septimum et sexagesimum vitae annum egisse putarent. Quod si fuisset, nec tanta fiducia Thucydidem putat dicturum fuisse, se omnia *τῇ ἡλικίᾳ ἀλοθίζου,* nec historiam suam imperfectam relicturum. Mihi quidem his argumentis parum videtur effici. Nam vel sexagenario licet attendere animum ad res gestas gerendasve; neque octogenarium mirum est inchoatum opus non perficere, vel senescente aetate, vel morte non immatura praepeditum.

Sed licet in universum certo constet de aevo nostri Scriptoris, quippe qui sui temporis historiam condiderit; tamen de anno, quo natus sit, item quem ad annum vitam extraxerit, nihil pro certo affirmare ausim. Praeter Kruegerum l. l. plerique sequuntur auctoritatem Pamphilae Graecae, quae Neronis temporibus in Aegypto degit, et quae de anno natali Thucydidis haec memoriae prodidit, servata ab A. Gellio Noctt. Att. XV, 23.: „Hellenicus, Herodotus, Thucydides historiae scriptores in iisdem temporibus fere laude ingenti floruerunt et non nimis longe distantibus fuerunt aetatibus. Nam Hellenicus initio belli Peloponnesiaci fuisse quinque et sexaginta annos videtur, Herodotus tres et quinquaginta, Thucydides quadraginta. Scriptum hoc libro undecimo Pamphilae.“ Si vere haec prodidit Pamphila (nihil autem nobis notum est, quod eius fidem infringat), Thucydides natus est Ol. 77, 2. ante Chr. 471. Fuisse eum Atheniensem, ipsius testimonio (1, 1. 5, 26.), et natum esse in pago Halimussio, qui tribus Leontiae erat, inscriptione monumenti eius, a Didymus et Antyllo apud Marcellin. §. 16. et 55. servata, docemur. Qua in inscriptione patris nomen exhibetur *Ὁρόλος*.

Θουκυδίδης Ὁρόλου Ἀλιμούσιος.

Sed cum Thucydidis codices libro quarto cap. 104., ubi ipse Scriptor patris sui nomen apponit, *Ὀλόρου* exhibeant, non *Ὁρόλου*, cumque non raro vel in eiusmodi monumentis peccatum esse constet, codi-

cam consensum pluris facimus, praesertim cum ab Antyllo ex eodem titulo afferatur *Ὀλόρου*, ut Didymus titulum aut ipse non vidisse sed aliunde comperisse, aut parum accurate tradidisse putandus sit. Patris igitur nomen Olorus: matrem Hegesipylon appellat Marcellin. §. 2., si homini fides. Teste Cicerone in Bruto c. 10. *summo loco natus erat Thucydides*. Consentit Dionys. Hal. p. 770. *ὁ τῶν ἀριστοκράτεων, ἀλλ' ὢν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι*, et Scriptor incertus Vit. Thuc. §. 6. *τῶν πάντων κατὰ γένος Ἀθήνησι δοξαζομένων*. Nam paternum genus, teste Plutarcho in Cim. c. 4., referebat ad Cimonem, Miltiadis eius, qui apud Marathonem Persas devicit, atque Hegesipylae filium. Miltiades autem originem ab Aiace atque Aeaco repe-tebat; Hegesipyle, Cimonis mater, Olori Thracum regis filia erat. Unde factum videtur, ut Olori nomen in Cimonis familia usitatum esset.

Patris nomine addito noster Thucydides a cognominibus quibusdam distinguitur, quorum duos ipse memorat, alterum Milesiae filium, Periclis in administranda republica aemulum, libro I. c. 117., alterum Pharsalium, Menonis filium lib. VIII. c. 92. Cum illo noster nonnumquam confunditur a Grammaticis illis, qui Vitas Thucydidis conscripserunt. Cf. Poppo Prol. T. I. p. 23 sq. Ita concidunt fabulae de nimia divitiarum cupiditate Thucydidis, de eius ostracismo in decem annos, de exilio in Aegina insula transacto. Nec satis credibile est, quod puer Herodotum in Olympiis ludis historias suas recitantem audivisse, et quasi divino aemulationis stimulo ad simile laudis studium iam tum erectus illacrimasse traditur: quo animadverso, Herodotum egregiam Oloro patri prolem esse gratulatum ferunt, dicentem: *ὄργη ἡ φύσις τοῦ υἱοῦ σου πρὸς τὰ μαθήματα*. Fabulam primus narrat Lucianus in libello, qui inscribitur *Ἡρόδοτος ἡ ἀκίων*, T. IV. p. 116. Bip., post eum Marcellin. §. 54. Phot. Bibl. cod. 60. Suidas in *Θουκυδίδης*. et *ὄργην*. Certatim Critici recentiores, veluti Bredovius, Poppo, Dahlmannus in libro inscripto: *Herodot, aus seinem Buche sein Leben*, et cum eo Goellerus hanc narrationem fictam esse docuerunt, refragante quodammodo Kruegero l. l. Et per se quidem rem incredibilem esse, quasi ingenio Thucydidis repugnaret, qui vulgi iudicii contemptorem se ostendat, neque ullam umquam Herodoti historiae, ab iis, quae ipse in historia spectanda putabat, alienissimae, admirationem prodat, non concesserim Popponi. Poterat enim pueri ingenium inflecti procedente aetate. Sed neque tempora conveniunt, neque auctores rei sunt satis locupletes. Nam primam recitationem istam Olympiae factam esse ponunt OL. 81. a. Chr. 456., quo anno Thucydides circiter quindecim annos natus fuerit, si Pamphilum auctorem sequaris, Herodotus autem octo et viginti. Iam hoc valde improbabile est, quod Herodotus tam juvenis diuturna iam illa et longinqua itinera fecisse et opus suum composuisse dicatur, et ad finem perduxisse. Non enim partem eius, veluti historiarum bellorum, ab Herodoto tunc fuisse perfectam, sed totum opus praesto, totum recitatum fuisse narrat, unde novem eius libri nomen Musarum tum nacti aint. Praeterea Dahl-

mannus l. l. monet, non potuisse Herodotum tanto numero hominum recitantem aut ab omnibus audiri, aut narrationibus prosa oratione conscriptis tantum a Graecis hominibus applausum ferre, aut eorum animos auditione intentos tenere, qui vel ubi Demosthenes dicebat, interdum vagi discurrerent. Neque ullius hominis pectus et latera operi historico coram tot millibus hominum recitando sufficere potuisse videri, praesertim cum media aetate facta esse recitatio debeat Olympiae, ubi neque a solis ictibus, neque impetu pluviae adans Graecorum corona defenderetur. Neque taedii plenam illius aetatis Graecis hominibus esse non potuisse praelectionem vel per pauculas horas productam, nisi musicae concentu concitator esset, fultaque quodam actionis gestuumque adminiculo. Denique Luciano fidem in historicis abrogat Dahlmannus, ut qui alia ad historiae et veritatis speciem temere confingat, alia e vera rerum memoria desumpta in iocosas ridiculasque, grataeque audientibus narratiunculas diffingat, multisque locis de multis et rebus et hominibus vanissima prodiderit. Haec fere Dahlmanni argumenta sunt. Cf. Goellerus p. 5. Contra recitationem actam esse defendunt Heyse in Quaest. Herodot. Spec. I. p. 33 — 49. Passov. in Iahnii Annall. 1826. II. 1. p. 152. Krueger. (in Jahrb. für wissenschaftl. Krit. 1828. Nr. 29. p. 230.

Thucydides ut princeps historiae scriptorum evaderet, certe ex parte fecerunt eius magistri. Usus enim esse dicitur artis oratoriae praeceptore Antiphonte Rhamnusio, (cf. Marcell. §. 22. incert. script. Vit. Thuc. §. 2. Pseudoplutarch. in Vit. X. Oratt. Graec. ap. Reisk. Vol. VII. p. 603.), quem ipse lib. VIII. c. 68. tamquam praestantissimum oratorem collaudat. Idem in philosophia magistrum habuisse Anaxagoram, et a Marcellino §. 22. traditur, et ex ipsius opere probabile est, in quo animum rerum divinarum humanarumque cognitione repletum, ab omni superstitione alienum, liberum et erectum ostendit. Ita non assentitur iis, qui insolita naturae eventa rerum futurarum prodigia esse opinabantur (cf. 2, 8.), sed talia haud obscure ex constantibus naturae legibus repetit, veluti 2, 28. solis defectionem, 3, 89. Maris inundationem, 7, 50. lunae defectum, 7, 79. tonitrua et imbres. Quare non abhorret a probabilitate, quod Marcellin. §. 22. ex Antylli testimonio scribit, ipsum Thucydidem pariter atque Anaxagoram paulatim ἀθεον haberi coepisse, quod Anaxagorae disciplinam avidius hausisse videretur. Quod nostro iudicio non potest crimini esse Thucydidi, sed potius laudi, quatenus eum a superstitione liberum fuisse testatur, ut recte monuit Poppo l. l. p. 41.

De iis, quas praeterea ante bellum Peloponnesiacum ei acciderunt, nihil constat. Nam cum Sybarin aliquando concessisse, solus refert incertus Scriptor §. 7. et fortasse ex permutatione cum Herodoto explicandum est. Quamquam in Italia et Sicilia Thucydidem fuisse, probabile est multis propter accuratam locorum in opere eius descriptionem. Sed nescio an rectius aliis videatur Axiochi, veteris

rum Italiae Siciliaeque scriptoris, libros legisse, cuius rei vestigia nonnulla monstravit Goeller. de sit. et orig. Syracus. p. VIII. sq.

Uxorem duxit Thressam, ex urbe Scaptesula oriendam, ditissimam et metallorum et auri fodinas ibi possidentem. Vid. Marcell. §. 19. Quod matrimonium utrum iam ante bellum, an primis belli annis inierit, incertum. Sed octavo belli anno, cum Brasidas Lacedaemonius in Thraciam veniret, Thucydides inter eius incolae auctoritate plurimum valebat eique ius erat auri metalla ibi exercendi. Vid. Thuc. 4, 105. Videtur enim haec metalla ex uxoris dote habuisse, non ex patrimonio ab Hegesipyla illa, Thraciae regina, ad quam originem eum retulisse supra diximus, accepto, ut vult Plutarch. Cim. c. 4. Cf. Boeckh. Oecon. polit. Athen. Tom. I. p. 336. Filium ei fuisse Timotheum, Suidas memorat.

Ipse autem secundo belli anno, ante Chr. 430., Athenis se pestilentia correptum esse scribit, qua posteriore anno Pericles periit. Tam anno belli octavo, a. Chr. 424., classis Atheniensium parti aliqui praefuit circa Thasum insulam et Thraciam, unde cum auxilium eius arcessentibus Amphipolitanis sero se subvenisse, atque urbem a Brasida iam captam esse sensisset, Eionem certe servavit, quam, si naves Thaso non advenissent, postera nocte Lacedaemonii erant expugnaturi. Thuc. 4, 104 — 107. At Athenienses Thucydidem, quod Amphipolin non servasset, exilio damnaverunt, quod per viginti annos (a Chr. 424. vel 423. usque ad 404. vel 403.) perpessus est. Vid. Thucyd. 5, 26 extr. Cuius calamitatis auctorem ei fuisse Cleonem tradit Marcell. §. 46. Exsul ubi vitam egerit, ipse non prodit, Grammatici varia commenti sunt. Maxime probabile videtur, in Thraciam eum secessisse, et Scaptesulae exilium egisse, ubi otio la usus est, ut omnes res in bello Peloponnesiaco gestas quam accuratissime et verissime et ex Peloponnesiis et ex Atheniensibus cognoscere studeret. Vid. Thuc. 1, 22. 5, 26 extr. 7, 44 in. Nec tamen ea, quae comperit, iam eo tempore elaboravit atque in historiae formam redegit, ut vult Marcell. §. 47. et videtur existimare Cicero de Orat. 2, 13. dicens: „Hos libros tum scripsisse dicitur, cum a republica remotus, atque, id quod optimo cuique Athenis accidere solitum est, in exilium pulsus esset.“ Nisi forte Cicero de brevi rerum consignatione et prima adumbratione intelligi voluit. Nam Scriptorem opus suum finito demum bello conscripsisse, multa in ipso opere apparent certissima vestigia. Belli enim finem saepius commemorat, vid. 1, 13. 18. 5, 26. muros longos vidit destructos 1, 93 in. 2, 13. Unde simul patet, non firmo argumento niti eorum opinionem, qui cum incerto script. Vit. Thuc. §. 8. prooemium post reliquam historiam compositum esse colligunt inde, quod in prooemio belli finiti mentionem faciat. Hoc enim et alibi fieri, atque quamdiu et bellum et ipsius exilium duraverit, commemorari vidimus. Iam certissime sequitur, eum qui exilii sui finem indicaverit, in patriam esse restitutum. Illud dubium est, utrum archonte Euclide, cum omnibus exsulibus plebis scito domum redeundi copia facta esset, an peculiari populi decreto, in patriam redierit. Posterius hoc tra-

dit Pausanias Attic. c. 23. §. 11., qui eius beneficii auctorem Oenobium appellat. Verba eius haec sunt: *Ολνόβιον ἔργον ἔσθιν εἰς Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου χρηστόν· ψήφισμα γὰρ ἐνίκησεν Ολνόβιος κατελθεῖν εἰς Ἀθήνας Θουκυδίδην.* *) Utrumque est, in eo certe Pausaniam errare putamus, quod in ipso reditu Thucydidem insidiis sublatum occubuisse narrat (ibid. *καὶ οἱ δολοφονηθέντι, ὡς κατ' ἐμ.*). Nam pluribus annis post in vivis fuisse Thucydidem, et ex eo patet, quod, ut supra vidimus, finito exilio suo demum historiam in ordinem redigere coepit, id quod non erat paucorum annorum negotium; et alii argumentis demonstrari potest. Nam primum de Archelao, Macedonum rege, tamquam de mortuo loqui videtur Thucydides 2, 100. Eum autem decessisse Olymp. 95, 1. ante Chr. 400 auctor est Diodor. Sic. 14, 37. Accedit, quod Marcellin. §. 5. de Praxiphane docet, post Archelai demum obitum Thucydidem inclaruisse. Deinde operis extrema pars satis ostendit, Scriptorem flumen orationis antea quasi exuberans in angustiores ripas conclusum compressisse. Nam inde a sexto libro minus nitet oratio accurata dictione, (cf. Poppo Prol. T. I. p. 30.) octavus autem liber omnibus caret orationibus artificiose compositis et uberioribus rerum gestarum descriptionibus, quibus alibi ornare solet narrationem. Hand dubie ipsa senectutis iamiam ingravescentis molestia animum quodammodo infringebat, atque a spe tantae amplitudinis operis aequali ornatu perficiendi revocabat. Denique extremus liber tam abrupte desinit, ut non noluisse, sed non potuisse eum inchoatum opus absolvere, verisimile sit; neque alia de causa imperfectam eius historiam iudicamus, quam quod in scribendo morte interceptus est.

Sed quando, ubi et quomodo mortuus sit, plane ignoramus. Violenta morte periisse, praeter Pausaniam, quem supra de tempore caedis perperam statuere docuimus, etiam Plutarchus in Cim. c. 4. auctor est, qui Scaptesulae in Thracia necatum (*φονευθέντα*), in Attica sepultum tradi scribit. Is si vera memoriae prodidit, Thucydides post exilium in Thraciam videtur rediisse, et Scaptesulae usque ad mortem in historia scribenda versatus esse. In Thracia defunctum etiam Cratippus, Thucydidis aequalis, qui eius historiam, sicut Theopompus Chius et Xenophon, continuavit (vid. Dionys. Hal. p. 847.), auctor est. Ossa Athenas esse portata, et sepulcrum in monumentis Cimonis monstrari, testatur Plutarchus l. l. Erant ea Athenis ad portas Melitidas (vid. Pausan. Attic. c. 23. et incert. script. Vit. §. 10.) in loco, qui *Coele* vocabatur, ibique inscriptio in Thucydidis sive sepulcro sive Cenotaphio, quam supra posuimus.

*) Kruegerus Comm. Thuc. p. 243. ideo putat peculiari psephismate Thucydidem revocatum, quod ad Pisistratidas pertineret (vid. Marcellin. §. 18. et Schol. ad Thuc. 1, 20.), Pisistratidae autem a beneficio legis, quae exules restituebantur, exclusi erant. Contra Goellerus disputat, Pisistrati e Miltiadiis genus neque consanguinitate neque affinitate iunctum fuisse. Cf. Poppo Prol. Vol. I. p. 24. Sed ad Kruegeri sententiam retulerim etiam verba 6; 55 in. *ὅτι πρεσβύτερος ὢν Ἰκκίας ἤρξεν, εἰδώς μὲν καὶ ἀνοήτοι βέλτερον ἄλλαν λαχούσθαι.*

Fuerunt inter veteres criticos, qui ultimum librum non a Thucydide, sed alii a filia eius, alii a Xenophonte conscriptum dicerent, teste Marcellino §. 43., qui tamen eorum opiniones refellit. Et sane is liber, ut a Xenophontis dicendi genere alienus, ita Thucydide haud indignus est, oratione autem vel sola arguitur esse Thucydideus. Ita autem subinde factum videmus, non solum apud recentiores, sed etiam apud veteres, ut si quid minus quam cetera eiusdem Scriptoris virtutibus conspicuum esset, id ei abiudicaretur. De Thucydide libri octavi vero auctore uberius egit Krueger. in Comment. ad calicem Dionys. p. 253 sqq. Ceterum divisiones librorum Thucydideae historiae olim alias quoque fuisse, e quibusdam veterum Grammaticorum citationibus cognoscimus. Modo enim novem, modo tredecim libri fuisse perhibentur. Diodor. 12, 37. *Ὁ δὲ Θουκυδίδης ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι γέγραπεν ἐν βιβλίοις ὅκτω, ὥς δὲ τινες διαίρουσιν ἐννέα.* Et Marcellin. §. 57. *Ἰστέον δὲ, ὅτι τὴν πραγματείαν αὐτοῦ οἱ μὲν κατέτεμον εἰς τρεῖς καὶ δέκα ἱστορίας, ἄλλοι δὲ ἄλλως. ὁ μὲν δὲ ἡ πλείστη καὶ ἡ κοινὴ κεκράτηται, τὸ μέλοι τῶν ὀκτὼ διηγεῖσθαι τὴν πραγματείαν.* Unde apparet certe, non ipsum scriptorem quam hodie sequimur librorum divisionem instituisse, sed eam a Grammaticis, licet antiquis, esse introductam.

Quid praestiterit Thucydides in historia scribenda maxime apparet ex comparatione cum iis historiarum scriptoribus, qui aetatem eius antecesserunt. Erant isti quidem logographi, qui poeseos epicae, a qua profecta est apud Graecos historia, naturam ita retinebant, ut neque vera explorarent, et ineptissimas saepe fabulas narrarent. Vid. Crenzer. in Art. hist. et Dahlmann. l. 1. Poppo Proleg. I. p. 13. Famam et rumores vulgi temere sequebantur. Ne delectus quidem rerum maxime memorabilium, aptus ordo et artificiosa compositio aderat; separatim singula tractabant, singulorum populorum vel civitatum res secuti, nullo neque nexu rerum significato, neque tempore accurate definito, neque causis rerum gestarum explicatis. Solam spectabant audientium oblectationem. Vid. Thucyd. 1, 21. cf. c. 97. de Hellanico, qui logographorum similis videtur fuisse. Qui logographis successit Herodotus, magis quidem quam illi veritati consuluit, et in longinquis itineribus pleraque omnia, quae narrat, aut suis ipse oculis inspexit, aut ex ore hominum peritorum exceperit; tamen fabulosas narratiunculas parum abstinuit. Qui scriptor laude dignissimus quo minus ubique vera traderet, non obstitit voluntas, sed partim ingenium, partim tempora, de quibus narrabat. Erant ea quidem pleraque admodum remota, in quibus qui vera a falsis discernere volebat, ei opus erat subtili atque subacto iudicio animoque ab omni superstitione alieno. Qualis non erat Herodotus, qui pio animo non solum deos colebat, sed etiam ministris eorum ac sacerdotibus, oraculis, vaticiniis fidem habebat, et quaecumque praeter consuetum rerum ordinem atque hominum expectationem evenissent, neglectis proximis causis, a coelestibus ipsis repetebat. Thucydidis mens philosophiae luce illustrata atque ab omni superstitione libera, quid, verum in unaquaque re esset, pervestigare, quam inanem vel rumorum strepitum,

vel falsorum speciem sequi maluit. Quanto veritatis studio in rebus et exquirendis et iudicandis versatus sit, cum totum opus eius, tum maxime prooemium declarat. Vide imprimis 1, 22. Qua in re non solum ingenium et animi dotes eum adiuverunt, sed etiam temporum opportunitas. Primum enim multarum rerum gestarum testis oculatus erat. Nam cum bellum exardesceret, florente iam aetate erat, et ipsum bellum sibi scribendum sumebat; tum non in remoto aliquo loco degebat, sed in iis ipsis regionibus, in quibus cum maxime certabatur, in Attica atque Thracia; neque multo tempore interiecto res consignavit, sed deinceps annotavit, quae bello finito, cum factorum causas et eventus rectius perspicere posset, in ordinem redigeret atque elaboraret. In exsilio autem non solum Atheniensium, sed etiam Lacedaemoniorum consuetudine libere ei uti licebat (cf. 5, 26 extr.), et partium studium, si quod erat, tanto facilius exuere, quod patriae amorem iniuria, quam passus erat, iniuriae memoriam beneficium civium et reditus temperaret.

Animi autem dotes eiusmodi erant, ut vera dicere et potuisset et voluisse putandus sit. Nam non solum veritatis amantissimus erat, sed etiam, quomodo errores hominum in rerum praeteritarum memoria nascerentur (vid. 1, 20. 21.), et qua ratione vera a falsis discernenda essent, optime intelligebat. Primus in historia iudicandi rationem exercuit, longe alienam illam quidem a temporibus istis. Nam cum ceteri scriptores Graeci antiquissimas res popularium suorum mirum in modum auxissent atque ornassent, Thucydides non dubitavit profiteri, Graecos olim a barbaris omnino nihil discrepasse, et bella illa, a poetis admodum decantata, minora sequentibus fuisse. Quod iudicium Dionys. Halic. p. 855 sq. non immerito improbasse videtur Kruegero Commentat. p. 245 sq., suspicanti gravius Thucydidis de bello Peloponnesiaco iudicium inde ortum esse, quod cum rebus eogestis ipse interfuerit, tum easdem sibi perscribendas elegerit, ideoque sic considerarit collustraritque, ut minus, quam par esset, contueretur alia. At Thucydides non errat. Non enim comparat celebritatem et magnitudinem rerum bello Persico et Peloponnesiaco gestarum, sed de copiis Graecorum et diuturnitate discriminis in utroque bello disputat (vid. 1, 18.). Nam Atheniensium Lacedaemoniorumque opes, quae iam tum ceteris Graecis praestabant, postea sub Peloponnesiaci belli initium multo magis quam Persico bello floruisse recte existimat. (Vid. 1, 1.)

Ut autem φιλαλήθης erat Thucydides (cf. Marcellin. §. 26.), ita liberaliorem sensum ubique declarat. Oraculorum raro mentionem facit, et aliquoties non sine reprehensionis significatione. Vid. 1, 126., ubi oraculorum ambiguitatem notat; cf. 2, 54., ubi incertas esse oraculorum voces illustri exemplo demonstrat. Et 2, 17. ad verba oraculi τὸ Πελασγικὸν ἄργον ἄμεινον haec adnotavit: Ἐμοὶ δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῦναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παρὰ νομὸν ἐνοίκησιν αἱ ξυμποραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οἰκίσεως.

Temporum notandorum diligentissimus fuit. Res gestas anni

temporibus, aestate et hieme, annos Archontibus, Ephoris, Boeotar-
chis, Olympiōnicis in pancratio (non in stadio) distinxit. Olympia-
dum autem rationem, multo serius a Timaeo ad tempora notanda in
historia usurpatam, nondum noverat. Quare antiquiorum aetatum res
aut a Troicis, aut retro a fine belli Peloponnesiaci ut plurimum com-
putat. Vid. 1, 12. bis 1, 13 bis.

De dictione Thucydidis et veterum multi, veluti Dionysius Ha-
licarnassensis, Cicero, Quintilianus egerunt, et ex recentioribus
Gerh. Ioh. Vossius de hist. gr., Creuzerus in Art. hist. et in libro,
quem de Herodoti et Thucydidis comparatione scripsit, praecipue
autem Poppo Proleg. T. I., hunc locum pertractarunt. Et quod ad
Dionysii iudicium pertinet, saepe iniustum et acerbum, praeter Pop-
ponem l. l. p. 49 sqq. et p. 86 sqq. consulendus Kruegers ad
Dionys. Historiographica. Uterque Thucydidem contra plerasque
Dionysii reprehensiones defendit. Rectius atque haud scio an optime
omnium veterum Cicero de Thucydidis elocutione iudicavit, de an-
tiquiorum Atticorum dictione sic disserens in Brute c. 7 extr.: „Qui-
bus temporibus quod dicendi genus viguerit, ex Thucydidis scriptis,
qui ipse tum fuit, intelligi maxime potest. *Grandes erant verbis,
crebri sententiis, compressione rerum breves, et ob eam ipsam caus-
am interdum subobscuri.*“ Idem de Orat. 2, 13.: „Thucydides omnes
dicendi artificio mea sententia facile vicit, qui ita creber est rerum
frequentia, ut verborum quoque numerum sententiarum numero con-
sequatur: ita porro verbis aptus et pressus, ut nescias, utrum res
oratione, an verba sententiis illustrentur.“ Et de orationibus a Thu-
cydide intertextis idem Cicero in Orat. c. 9.: „Ipsae illae, inquit,
conciones ita multas habent obscuras abditasque sententias vix ut
intelligantur.“ Cf. *Bernhardy* in arte grammatica linguae graec.
(*wissenschaftliche Syntax*) p. 19 seq., ubi grave ac severum iudicium
de Scriptoris nostri ingenio et dicendi genere invenies. Vid. ibid.
p. 453.

In genere dicendi Thucydidem varios aemulatum esse docent
veteres Critici (vid. Marcellin. §. 35 sq. cf. Dionys. p. 929. ibique
Krueg.); in dispositione quidem Homerum maxime, tum Pindari
sublimitatem, nonnihil etiam Gorgiae Leontini artem, in collatione
contrariorum atque in eo positam, ut verba verbis quasi demensa
responderent, denique Prodicī Cei accuratum verborum delectum.
Ab Herodoto in genere dicendi mirum quantum discrepat. Compar-
at eos Cicero Orat. c. 12.: „Quo magis Herodotus Thucydidesque
mirabiles; — alter enim sine ullis salebris quasi sedatus amnis fluit; al-
ter incitator fertur, et de bellicis rebus canit etiam quodammodo belli-
cum: primisque ab his, ut ait Theophrastus, historia commota est,
ut auderet uberius, quam superiores, et ornatius dicere.“ Et Quin-
til. I. O. X, 1. „Densus et brevis et semper instans sibi Thucydi-
des: dulcis et candidus et fusus Herodotus: ille concitatis, hic re-
missis affectibus melior: ille concionibus, hic sermonibus: ille vi,
hic voluptate.“ Breviloquentia maxime est conspicua in concioni-
bus, aut ubicumque deliberationes et consilia hominum exponit.

Nec potest negari, illo brevitatis studio non raro orationem gravissimi ac diligentissimi scriptoris factam esse obscuriorem. Ubique structuram variat, ut vel concinnitatem membrorum tollere non dubitet, nec raro abruptius loquatur. Grandius sublimiusque sectatur genus dicendi, quod nonnumquam vel poeticum dixeris. Vid. 6, 18. Idem nonnumquam novorum verborum aut insolentiorum significationum inventor putatur. Cf. 6, 34. At vero cum digerendarum rerum ratione, tum accuratissima rerum gestarum expositione, eventorumve ac locorum proeliorumque descriptione tam clarus est atque perspicuus, ut in his partibus non facile a quoquam perspicuitate superetur. Testatur Plutarch. de gloria Athen. p. 347. Ὁ γοῦν Θουκυδίδης αἰὲν τῷ λόγῳ πρὸς ταύτην ἀμιλλᾶται τὴν ἐνάργειαν, ὅλον θεατὴν ποιῆσαι τὸν ἀκροατὴν, καὶ τὰ γινόμενα περὶ τοὺς ὁρῶντας ἐκπληκτικά καὶ ταρακτικά πάθη τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἐνεργάσασθαι λιχνεόμενος. Ὁ γὰρ τὴν βαχίαν αὐτῆς τῆς Πύλου παρατάτων τοὺς Ἀθηναίους Δημοσθένης (Thuc. 4, 9), καὶ ὁ τὸν κυβερνήτην ἐπισπέρχων Βρασιδᾶς ἐξοκέλλειν (Thuc. 4, 11 sq.), καὶ χωρῶν ἐπὶ τὴν βάρθραν, καὶ τραυματιζόμενος καὶ λειποψυχῶν καὶ ἀποκλίνων εἰς τὴν παρεξαιρεσίαν· καὶ οἱ περὶ μαχοῦντες μὲν ἐκ θαλάττης Λακεδαιμόνιοι, ναυμαχοῦντες δὲ ἀπὸ γῆς Ἀθηναῖοι· καὶ πάλιν ὁ ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐκ τῆς γῆς περὶ ἀμφοτέρων, ἰσοδρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας (Thuc. 7, 71) ἄλαστον ἀγῶνα καὶ σύνταξιν τῆς γνώμης ἔχων διὰ τὰς συντάξεις, ὥς συνεχὲς τῆς ἀμίλλης καὶ τοῖς σώμασι αὐτοῖς, ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς συμπνέων τῇ διαθέσει καὶ τῇ διατυπώσει τῶν γινόμενων γραφικῆς ἐνάργειας. Ceterum in moribus exprimendis mirabilis sane est (vid. Thuc. 1, 70. 84), et sententiis, quae ad mores pertinent, excellit.

Thucydidi amatores defuisse affirmat Cicero in Brut. c. 17. Contra non paucos imperite eum secutos esse testatur idem in Orat. c. 9. Cf. Lucian. de hist. conscrib. §. 29 sqq. Demosthenes, qui Thucydidem octies sua manu descripsisse fertur, adeo ut eius libros paene ad verbum memoriter posset recitare (vid. Lucian. πρὸς ἀπαιδ. T. III. p. 102.), sententiarum potius vim et gravitatem, quam sublimem et concisum dicendi genus ex Thucydidis lectione videtur petiisse. Scilicet nimia Thucydidiae orationis brevitates et obscuritas non conveniebat publico oratori. Vid. Wolf. Proleg. in Demosth. Leptin. p. LI. Quamquam Dionys. Halic. de Thucyd. iud. c. 53 sq. disputat, Demosthenem ad Thucydidis exemplum saepe a trita loquendi ratione deflexisse. Ceterum ipse Dionysius, licet acerrimus Thucydidis adversarius et insulsus saepe iudex, et Dio Cassius et Arrianus et Appianus inter Thucydidis imitatores nominandi sunt; ex Latinis autem Sallustius atque Tacitus. Vid. Poppo l. I. p. 355 sqq. Plutarchus quidem Thucydidem ante oculos habuit, sed in rebus magis, quam in elocutione, quae plane diversa est. Ex dēperditis autem scriptoribus Syracusium Philistum Cicero de orat. 2, 13. perhibet Thucydidem maxime imitatum esse. Cf. Idem in Bruto c. 17. Quintilian. X, 1, 74.

Sed quoniam Thucydides a gerendis rebus ad easdem scribendas

se contulit, (quare ante alios historiae scriptores nomine *συγγραφεύς* insignitur) historiamque in usum hominum politicorum composuit, non solum oratoribus, sed etiam regibus et principibus gratissimus fuit. Nam Alphonsus V., Aragoniae rex, sua ipse manu plus semel Thucydidis libros dicitur descripsisse; et Carolus V., Germanorum Imperator, ubique Claudii Seyssellii Francogallicam interpretationem Thucydidis secum ducebat (cf. Brødov. l. l. p. 12.), pariter atque Homeri poemata Alexander ille, rex Macedoniae. Et quicumque non reformidat in legendo cogitandi laborem, qui amat historiam gravem et veram, fabularum illecebris vacuam, raro degressionibus, nec nimis necessariis, interruptam, brevitate summa conspicuam, gravissimis sententiis repletam, neque intellectu facilem, nec cognitu inincundam inutilemque: ei Thucydides vehementer placebit. „*Quem velim, inquit Casaubonus, legat studiosa iuventus assidue. Credite mihi, adolescentes φιλομαθεῖς, sive eloquentiam quaeritis, sive scientiam civilem, sive historiae cognitionem, non potestis in alio auctore operam melius collocare.*“

Thucydidis libros abditos, cum suppressere potuisset, in lucem protulisse Xenophontem auctor est Diogen. Laert. in Vita Xenophon-
tis. Eosdem iam Plutarchi aetate tum librariorum erratis, tum emendatorum audacia, vitia traxisse, indicia esse monet Wesseling. ad Diodor. T. V. p. 550. Argent. Commentatores mature nactus est propter multos difficiles et obscuros locos. Memoratur a Suida Eusebii Lindius, qui inter alia scripserit τῶν παρὰ Θουκυδίδην ζητούμενων κατὰ λέξιν. In Scholiis commentatores commemorantur nescio qui Sabinus, Antyllus, Aesculapius (Ἀσκληπίος) et Phoe-
banus. Ex quorum interpretationibus fragmenta tantum supersunt, quae cum pro diverso diversorum lectorum iudicio excerpta et quo-
rundam Thucydidis exemplarium margini adscripta essent, tandem a quopiam ex illis collecta et variis tum ipsius tum aliorum aucta additamentis fuerunt. Inde intelligitur, qui fieri possit, ut alter alterius expositionem reprehendat. Re igitur vera non habemus unum Scholiastam, sed plurium interpretationum et notationum ve-
terum Criticorum et interpretum collectionem, levioribus subinde ac futilibus posteriorum Grammaticorum vel lectorum expositionibus vel notulis adauctam. Atque ut diversa sunt aetate auctoribusque, ita diversum singulorum est pretium. Nonnulla pervetusta sunt, etque utilia ad illustrandos locos obscuriores; multa inepta, multa Thucydidis mente omnino aberrant. Saepe difficilibus et obscuris locis nihil lucis afferunt, lectoremque destituunt.

Restat, ut codicum recensum subiiciamus, et praestantiores Thucydidis editiones enumeremus. Cf. Poppo Thucyd. T. II. 1. p. 28 sqq.

Sigla apud Popp. et nostra ed.

ap. Bekk.

Cass. (Cassellanus)	H.	bombycinus scriptus a. 1252.
Aug. (Augustanus)	F.	membran. saeculo duodecimo antiquior.
Cl. (Clarendonianus)	N.	qui tantum usque ad lib. I. cap. 39 collatus est.
Ven. (Venetus)		qui finitur primi libri c. 40.
Par. A. (Parisiensis)	a.	
— C. — —	c.	
— F. — —	f.	
— G. vel Reg.	g.	apud Dukerum Regius appellatus
— H. — —	h.	
Pal. (Palatinus)	E.	membr. forma max. Bekk. comparavit libros tertium et sextum, Poppo reliquos conferendos curavit.
It. (Italus)	A.	membr. forma max., qui cum ex Italia superiore Parisiensis bibliothecae illatus esset, anno 1815 Austriacis redditus ubi nunc lateat ignotum. Bekk. totum excussit 1812.
Vat. (Vaticanus)	B.	membr. forma paullo minore, scriptura compendiis referta, collatus a Bekk.
Marc. (Marcianus)	D.	Bessarioneus, bomb. f. max. Bekk. librum VII. tantum comparavit.
cod. Bas. (Basiliensis)	G.	
s. Camerarii.		
Gr. (Graevianus)	K.	chart.
Lugd. (Lugdunensis)		apud Popp. accessit.
Par. I. (Parisienses)	i.	
— D. — —	d.	
— B. — —	b.	
— E. — —	e.	
— K. — —	k.	
Laur. — —	C.	membr. f. max. Bekk. contulit lib. II. et primi capita 15—146. octavi 1—31.
Vind. (Vindobonensis)	I.	
Mosq. (Mosquensis)	Q.	
Ar. (Arundelianus)	L.	
Bar. (Baroccianus)	M.	qui conciones tantum habet, nec ullius est auctoritatis.
m. et b. (Monacensis et Bavarius)		

Sigaspud Popp. et in no-
stra ed.

ap. Bekk.

Chr. (Collegii Corporis
Christi Oxon.)

O.

Dan. (Danicus a. Hafniensis) P.

Ex his praestantissimi sunt Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. Par. C. F. G. H.; mediocres Bas. Graev. Marc. Laur. Lugd. Par. L. D. Vind.; pessimi Ar. Chr. Dan. m. b. Bar. Editionum princeps est *Aldina*, Venet. 1502 fol. Sequebatur *Florentina* ap. Iuntam 1506 et 1526 fol. cum Scholiis; deinde *Basileensis* studio Ioach. Camerarii, cum Scholiis, 1540 fol.

Qui primus de Thucydidis libris et Graecis in eos Scholiis castigandis bene meruit, *Henricus Stephanus*, duas editiones paravit, alteram a. 1564, alteram emendatiorem a. 1588 fol., quam et *Aemil. Portus* Francofurti apud Wechel. 1594 fol., et *Ioh. Hudsonus*, additis variis lectionibus priorum Edd. et Mss. (Ar. Chr. Cl. Gr.) ab ipso collatorum, Oxoniae 1696 fol. repetiit. Post eum editionem Thucydidis parabat *Iosephus Wassius*, quam curavit postea *Car. Andreas Dukerus* cum annot. integr. Heur. Stephani, Hudsoni et Wassii, quibus adiecit suas, post Stephanum praestantissimas animadversiones, et codd. Reg. Dan. Cass. et Basil. varias lectiones, Amstel. 1731 fol. Haec Dukeriana editio repetita est Glasgae 1758 octo voll. 8. et Biponti 1788 et 1789. sex voll. 8. Has excepit *Alteri* Editio, Vindobonae 1785. II. Tom. 8., in qua Cod. Vind. variantes lectiones adscriptae sunt. Superiorum editionum dotes pleraeque, licet minus commode dispositas, continet Editio *Lipsiensis* a. 1790 et 1804 II. Tom. (forma quadrata). Eam *Gottleberus* inchoaverat, *Baueus* post eius mortem volumen prius edidit, et annotationes in posteriores libros reliquit, quas *Beckius* in volumine secundo excudendas curavit cum cetero apparatu, qui maximam partem criticus est. Ex tribus editoribus longe plurimum debet haec editio Bauero, quamquam et eius cura magis in interpretando quam in emendando Scriptore versata est. Quare textum inde a Stephano vulgatum refert, perpaucis locis, maxime libro primo, a Gottlebero mutatum, raro emendatum, pravis saepe distinctionibus et solocismis mendosum. Accessit tamen codd. Aug. et Mosq. lectionis discrepantia.

Nostro saeculo plures Thucydidi operam navarunt. Primum prodiit Vindobonae 1805. X voll. 8. *Neophyti Ducae* editio, cum annotationibus exegeticis Graeco sermone conscriptis ad interpretationem hodiernam Graecorum lingua scriptam. Secuta est *Gailii* editio, Paris. 1807. X voll. 8., collationem codicum Parisinorum exhibens cum textu Baueriae editionis et interpretatione Aem. Porti. Novam Thucydidis librorum recensionem deinceps instituerunt tres ex sequioribus editoribus, quorum editionum titulos apponere placet: *Thucydides de bello Peloponnesiaco libri octo. Ad optimorum codd. fidem, adhibitis doctorum virorum observationibus, recen-*

suit, summariis et notis illustravit, indicesque rerum et verborum adiecit Christoph. Frid. Ferd. Haackius, Gymn. Stendal. Rec. Lipsiae 1820. II. voll. 8.

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri octo ex recensione Inmanuelis Bekkeri. Accedunt Scholia Graeca et Dukeri Wassiiq. annotationes. Berolini 1821. III. voll. 8.

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri octo. De arte huius scriptoris historica exposuit; eius vitas a veteribus Grammaticis conscriptas addidit; codicum rationem atque auctoritatem examinavit; Graeca ex iis emendavit; scripturae diversitates omnes, commentarios rerum geographicarum, Scholia graeca et notas tum Dukeri omnes atque aliorum selectas tum suas; denique indices rerum et verborum locupletissimos subiecit Ernestus Frid. Poppo Gubenensis. Lipsiae 1821 sqq.

Bekkeri etiam altera editio exstat, nitidissima, quae Oxoni 1824, 8. uno volumine prodit, et sola Graeca cum Marcellini et incerti scriptoris Vitae Thucydidis et summaria a me conscripta in margine exhibet.

Recensionem Bekkerianam secuti sunt Lud. Dindorfius Lips. 1824. 8. (quae editio praeter Graeca in sex ultimis paginis parvas aliquot annotationes habet) et Franciscus Goellerus, cuius editio prodit Lipsiae 1826. II. voll. 8. cum commentariis ex plurimorum interpretum libris contextis.

ARGVMENTVM PROOEMII ET LIBRI I.

Belli Peloponnesiaci magnitudinem omnes priores motus exsuperantem persequitur, causis allatis, cur Graecia antiquis temporibus, quatenus ea cognosci liceat, imbecilla fuerit, c. 1—11. Post bellum Troianum multae in civitatibus singulis seditiones exstiterunt, unde novae civitates ortae, veluti Boeotorum, Doriensium in Peloponneso, Ionum in Asia, Peloponnesiorum in Italia et Sicilia, c. 12. Auctis opibus tyrannides ortae, et rei navali maiorem operam dederunt prae ceteris Corinthii, deinde etiam Iones, Polycrates et Phocaenses, Siculi tyranni cum Coreyraeis, et paullo ante Medica Athenienses, c. 13—14. Classibus Graecorum insulae subiectae, terra non nisi proximi lacessiti, nec umquam in partes discessum, nisi in bello inter Chalcidenses et Eretrienses, c. 15. Cyrus Iones, Darius etiam insulas subegit, c. 16. Tyrannis ope Lacedaemoniorum eiectis, orta sunt bella cum Persis, quibus communi opera propulsis, inter ipsos Graeciae principes, Lacedaemonios et Athenienses, aut etiam cum sociis eorum deficientibus signa collata, c. 17—19. De vulgi fastidio res gestas explorandi ac cognoscendi, ut difficile sit verum invenire; sed tamen re ipsa comprobari, bellum Peloponnesiacum omnibus praecedentibus esse maius, c. 20—21. De ratione et consilio, quibus Scriptor in opere suo usus sit, c. 22. Belli diuturni atrocitas ac varia portenta; initium autem a sublati induciis, post captam Euboeam factis, c. 23.

Rupti foederis causae explicantur, c. 24—125. Primum bellum inter Corinthios et Corcyraeos, c. 24—55, in quo cum Athenienses Corcyraeis opem tulissent, Corinthiorum in eos odium exarsit. Inde ortum bellum Potidaeaticum, c. 56—66, et Corinthiorum conatus instigandi Lacedaemonios ceterosque socios in Athenienses, c. 67—71, quibus frustra obnituntur Atheniensium legati, c. 72—78, et ipse Lacedaemoniorum rex, Archidamus, c. 79—85. Nam Sthenelaidas, unus ex Ephoris, brevi admonitione suadet bellum contra Athenienses, tamquam iniuriam inferentes; eoque auctore Lacedaemonii consent, foedus ab Atheniensibus ruptum videri, idque decretum sociis declarant, c. 86—88. Ad quam sententiam ferendam cum maxime eos moverit timor admodum crescentis potentiae Atheniensium, Thucydides uberius explicat per digressionem, quomodo rerum potiti fuerint Athenienses inde a bello Persico,

Cap. 89 — 117. Et primum quidem enarrat Athenarum et Piraei munitionem a Themistocle institutam, c. 90 — 93; deinde, quomodo a Lacedaemoniis ad Athenienses transierit imperium belli contra Persas gerendi, c. 94 — 96; tum res gestas ab Atheniensibus et quo modo imperium exercuerint in socios exponit, c. 97 — 113, qui in digressionem subinde suspensiones hinc inde motas inter Athenienses atque Lacedaemonios commemorat, veluti in bello Ithomaeo c. 101 — 103., in Doriensi, c. 107 — 108., in Megarensi, c. 114.; denique ipsum foedus inter Lacedaemonios et Athenienses pactum in triginta annos, c. 115. Sequitur bellum Samium, duce Pericle c. 115 — 117. — Dehinc redit ad expositas supra causas propiore belli, enarrans, quid praeterea Lacedaemonii eorumque socii ad animos suos in capto consilio firmandos fecerint, c. 118 — 125. An tequam bellum erumperet, missae ultro citroque legationes, primur Lacedaemoniorum Athenienses de piaculo in Minervam commisso accusantium, quo loco breviter exponit de Cylone, c. 126, et de Lacedaemoniorum consilio, quo ea criminati fuerint, c. 127; deinde Atheniensium, qui duplex piaculum Lacedaemoniis exprobrabant, alterum de Helotibus ex templo Neptuni Taenarii vi depulsis et necatis alterum de Pausania, ex templo Chalcioeci elato, contractum: quo loco et proditio illius viri, et Lacedaemoniorum in ea ulciscendae severitas copiosius explicatur, c. 128 — 135. Ob argumenti similitudinem oratio transit ad Themistoclem, quem Lacedaemonii eodem tempore, quo Pausaniae proditorem cognoverant, eiusdem criminis apud Athenienses accusarunt, c. 135 — 138. Denique postulationes Lacedaemoniorum postremae exponuntur et quae Pericle auctore Athenienses responderint, c. 139 — 146.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Α.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους; ἀφ' ἑαυτοῦ εὐθύς καθισταμένου καὶ ἐλπίδας μέγαν τε ἔσεισθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντες τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρων ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοοῦμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἐν παλαιότερα σαφῶς μὲν εὐρεῖν διὰ χρόνου πληθὸς ἀδύνατα ἦν· ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι, οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

2. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι τὰ πρότερα, καὶ ῥαδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ὑπὸ τινων αἰεὶ πλειόνων. τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμνησύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νηρόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποξήν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἄδηλον ὃν ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειγίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι' αὐτὸ οὔτε μεγέθει πόλεων ἰσχυον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἰεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν, ἥ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη καὶ Βοιωτία Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, κλὴν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ

1. ἀφ' ἑαυτοῦ ἦσαν ἐς αὐτὸν, i. e. summo ad bellum gerendum vigore erant. Sic 2, 8. ἔβρωτο ἐς τὸν πόλεμον. 7, 7 extr. ἐς τὰλλα πολὺ ἐβρόντο.

ἐκ δὲ τεκμηρίων ὧν — Ad ὧν licet repetere praepositionem ἐξ, ut supra, 128. παρὰ πόλεις αἰς ἀμ-

φότεροι ξυμβαῖν, qui locus nostro simillimus est. Alii ὧν referunt ad σκοποῦντι, et pro ᾧ accipiunt. Quas ratio non deterior est.

2. ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι, int. φαίνονται ex superioribus.

γὰρ ἀρετὴν γῆς αἷ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι σὺν
 σεις ἐνεποιοῦν, ἐξ ὧν ἐφθίροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἄλλοφύλῳ
 μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον
 διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον οὖσαν ἄνθρωποι ὥκουν οἱ αἰ
 τοὶ αἰεὶ. καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι
 διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι· ἐκ γὰρ
 τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ στασίει ἐκκλίπτοντες, παρὰ
 Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὥς βέβαιον ὄν, ἀνεχώρουν· καὶ
 πολῖται γιγνόμενοι, εὐθύς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησα
 πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν· ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον, αὖ
 οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

3. *Ἀηλοὶ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οἱ
 ἥκιστα·* πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κο
 νῆ ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοῦνομα τοῦ
 ξυμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἑλληνος τοῦ Δευκαλ
 νος καὶ πάνν οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπὶ κλησὶς αὐτῇ, κατὰ ἔθνη δὲ αἰ
 λα τὰ καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλείστον ἀφ' ἐαυτῶν τὴν ἐπι
 νυλίαν παρέχεσθαι. Ἑλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν ἰ
 Φθιώτιδι ἰοχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐκ' ὠφελείᾳ
 τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἐκάστους μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον
 καλεῖσθαι Ἑλληνας. οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἡδύνατο κ
 ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοὶ δὲ μάλιστα Ὅμηρος. πολλῶν γὰρ
 ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμοῦ τοὺς ξυμ
 παντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως ἐκ τῆς
 Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἑλληνες ἦσαν. Δαναοὺς δὲ
 τοῖς ἔπεισι καὶ Ἀργείοις καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὲν οὐ
 βαρβάρους εἶρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἑλληνάς πω, ὥς ἐμοὶ δοκ
 εἰντίπαλον ἐς τὴν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὥς ἕκαστοι
 Ἑλληνες κατὰ πόλεις τὰς, ὅσοι ἀλλήλων ἐκνίσαν, καὶ ξυμπα
 ντας ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν
 καὶ ἀμικτὴν ἀλλήλων ἀθρόοι ἐπραξαν. ἀλλὰ καὶ ταύτην τ
 στρατείαν θαλάσση ἤδη πλείω χρώμενοι ξυνῆλθον.

ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον — οὐ
 σαν. Vide de hac duarum locutionum
 confusione ad 4, 63.

διὰ τὰς μετοικίας — αὐξη
 θῆναι. Haec verba nihil nisi expli
 cationem praecedentis τοῦ λόγου con
 tinent, i. e. eius ipsius rei, quae de
 monstratur argumentisque adstruitur.
 Ipsa enim Scriptoris argumentatio in
 cipit deinde a verbis sequentibus: ἐκ
 γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, quae verba
 pertinent ad παράδειγμα τόδε. Ita
 cap. 3. *Ἀηλοὶ δέ μοι καὶ τόδε τῶν
 παλαιῶν ἀσθένειαν οὐχ ἥκιστα·* πρὸ
 γὰρ τῶν Τρωϊκῶν κ. τ. λ. Nostrum
 locum sic accipe: „Quod dixi, propter
 migrationes in ceteras terras non ae
 que atque Atticam auctas esse cete
 ras Graeciae regiones (hoc enim sub

lectum ex proxime sequentibus ἡ
 Ἑλλὰς Ἑλλάδος intelligendum), e
 rei documentum non minimum est, quod
 Attica, cum advenas ex reliqua Gr
 ecia multos recepisset, iam antiqui
 adeo incolis repleta est, ut mox
 pere eos non posse videretur.“

ἀνεχώρουν, v. c. Heraclidæ,
 quibus vid. Manso Spart. I. p.
 Melanthus Messenius (Conon nar
 39.), Gephyraei, teste Herodoto
 57., Iones ab Achaeis ex Pelopon
 nesi.

3. καὶ ἐπαγομένων αὐτο
 ἰ. e. τοὺς Ἑλλήνας παίδας. Ergo
 lectum ad ἐπαγομένων subaudien
 ἑλλήνων τινῶν ἀνθρώπων. Vid. a
 44.

4. Μίνως γὰρ καλαίκατος ὢν ἀκοῇ ἴσμεν ναυτικὸν ἐκτῆ-
σαι, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλείστον ἐκράτη-
σε· καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡρξέ τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος
τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξέλασας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖ-
δας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. τότε ληστικόν, ὥς εἰκός, κα-
θῆρει ἐκ τῆς θαλάσσης, ἐφόσον ἡδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους
μᾶλλον λέναι αὐτῷ.

5. Οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι καὶ τῶν βαρβάρων οἷ τε ἐν
τῇ ἡείρῳ παραθαλάσσιοι καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἡρ-
ξαντο μᾶλλον περαιουῖσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο
πρὸς ληστείαν, ἡγουνμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων,
κείδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς·
καὶ προσκλίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κόμας οἰκου-
μέναις, ἡρπαζον, καὶ τὸν πλείστον τοῦ βίου ἐκτεῦθεν ἐποι-
οῦντο, οὐκ ἔχοντίς πω αἰσχύνῃν τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος
δὲ τι καὶ δόξης μᾶλλον· δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινες
καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν
ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως
ἐρωτῶντες, εἰ λησταὶ εἰσιν, ὥς οὔτε ὢν πυκνάζονται ἀπα-
ξούντων τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόν-
των. ἐληίζοντο δὲ καὶ κατ' ἡπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦ-
δε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περὶ τε Λο-
κροὺς τοὺς Ὀζόλας καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνανας καὶ τὴν
κατὰ τὴν ἡπειρον. τότε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἡπειρώ-
ταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ληστείας ἐμμεμένηκα.

6. Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει διὰ τὰς ἀφράκτους
τε οἰκήσεις καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους, καὶ
ἐνηύθη τὴν διαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βαρβα-
ροι σημείον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἐτι οὕτω νεμόμενα
τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. ἐν τοῖς πρῶτοι
δὲ Ἀθηναῖοι τὸν τε σίδηρον κατέθεντο, καὶ ἀνειμένη τῇ διαί-
τῃ ἐς τὸ τραφερώτερον μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς
τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἀβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπει-
δὴ γιγνώσκας τε λιγυρὺς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τετ-
τίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τρι-
χῶν. ἀπ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς
καὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε. μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς

5. τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς.
Brevius sic dixit pro ἕνεκα τροφῆς
τῆς τῶν ἀσθενέων. Vid. Valck. ad
Herodot. 8, 51. Οἱ ἀσθενεῖς opponun-
tur τοῖς δυνατοῖς.

τὰς πύστεις — ἐρωτῶντες, i.
e. interrogare facientes. Nam non ipsi
poetae interrogant, sed ii, quos lo-
quentes fingunt. Ceterum τὰς πύστεις
ἐρωτᾶν dictum est, ut ἐρωτῆσιν ἐρω-
τᾶν et similia.

6. ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθ.
Omnium autem primi Athenienses. Vid.

Hermann. ad Viger. p. 787. Thucyd.
3, 17. ἐν τοῖς πλείστοις δὲ νῆες αὐ-
τοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, i. e.
quam plurimae. 7, 24. μέγιστον δὲ καὶ
ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσα τὸ στρατεύμα
τὸ τῶν Ἀθηναίων ἢ τοῦ Πλημυρίου
λῆψις. cf. 3, 81 extr. 7, 19 et 27.

μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι. Medio-
cris vestitus videtur esse ab opulento-
rum splendore ac deliciis alienus et re-
motus, divitibus pauperibusque sine
discrimine communis. Id significant
verba ἐς τὰ ἄλλα, in ceteris, quod ad

τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κερκτημένοι ἰσοδίατοι μάλιστα κατέστησαν. ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερόν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἤλειψαντο. τὸ δὲ πάσαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἡγωνίζοντο· καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαιται. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἀθλα τίθεται, καὶ διεξωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξει τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διατιώμενον.

7. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ᾤκισθησαν καὶ ἦδη πλωϊμωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τεύχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμούς ἀπελάμβανον ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἑκαστοὶ ἰσχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν ληστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾤκισθησαν, αἱ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἡπείροις· (ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν·) καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνφικισμένοι εἰσὶ.

8. Καὶ οὐχ ἥσσον λησταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρες τε ὄντες καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. μαρτύριον δὲ· Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθείσων, ὅσα ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἡμῖς Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυντεθαμμένη καὶ τῷ τρόπῳ, ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. καταστάντος δὲ τοῦ Μίνι ναυτικοῦ, πλωϊμώτερά ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε περ καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν κατήκισε. καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἀνθρωποὶ μᾶλλον ἦδη τὴν κτήσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιότερο ᾤκουν· καὶ τινες καὶ τελεχὲς περιεβάλλοντο, ὥς πλουσιώτεροι

cetera attinet. Mox ἐς τὸ φανερόν accipe pro ἐν τῷ φανερῷ, vel φανερώς. Sic 6, 82. ἐς τὸ ἀκριβές est ἀκριβῶς. Virg. Aen. 2, 471. In lucem pastus coluber.

7. πλωϊμωτέρων ὄντων, int. τῶν πραγμάτων. Sic infra cap. 8. πλωϊμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους. 4, 108. τότε δὲ ῥάδια ἦδη γεγενῆσθαι. 4, 117. καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος. 5, 8. ἀντίπαλα γάρ πως ἦν. Inde etiam supra cap. 1. et saepe ἀδύνατα pro ἀδύνατον. Nonnumquam additur τὰ πράγματα, ut 3, 11. τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτὰ.

ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν, dis obdurantem, i. e. diuturnam. Sic 7,

71. ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσης τῆς ναυμαχίας.

ἔφερον γὰρ ἀλλήλους. Plinius φέρειν καὶ ἀγειν est praedari, d. ripere. Hom. Il. ε', 484. Herodot. 1, 86, 90. Mox ἀννοικίζειν est collocare in loco a littore remoto.

8. Δήλου γὰρ καθαιρομένης νηός. De duplici Deli lustratione, altera per Pisistratum effecta, altera a no belli Pelop. sexto, Ol. 88, 3. a. Cl. 426. vid. infra libro 3. cap. 104.

μᾶλλον ἦδη ποιούμενοι. Cap. 13. Ἑλλάδος τῶν χρημάτων κτήσιν ἐπὶ μᾶλλον ἢ πρότερον ποιομένης. — πλουσιώτεροι ἐατῶν, ditiores quam ipsi antea fuissent.

ἐαυτῶν γιγνόμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν οἷ τε ἡδούς
ὑπέμενον τὴν τῶν κρείσσονων δουλείαν, οἷ τε θυνατώτεροι,
περιουσίας ἔχοντες, προσεποιούντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους
πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες ὕστερον
χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

9. Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε θυνάμει προῦχων,
καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὄρκοις κατελλημμένους τοὺς
Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγείραι. λέγουσι δὲ καὶ
οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμη παρὰ τῶν πρότερον
δεδεγμένοι, Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ
τῆς Ἀσίας ἔχων ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησά-
μενον, τὴν ἐκωνυμίαν τῆς χώρας, ἐπλητύτην ὄντα, ὅμως σχεῖν,
καὶ ὕστερον τοῖς ἐκρόνοις ἐτι μεῖζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως
μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρείως δὲ
πατρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως,
οἱ ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον
Ἀρεῖ· τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν
Χρυσίππου θάνατον καὶ ὥς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθέως,
βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ
ἅμα θανάτον δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλήθος τετραπευκότα,
τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὄσων Εὐρυσθέως ἤρχε τὴν βασιλείαν
Ἀτρεῖα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας με-
ζους καταστῆναι. ἃ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν, καὶ
ναυτικῷ [τε] ἅμα ἐπὶ πλεόν τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τὴν στρατείαν
οὐ χάριτι τὸ πλεῖον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνε-
ται γὰρ ναυσὶ τὰ πλείους αὐτὸς ἀφικόμενος, καὶ Ἀρκάσι
προπαρασχῶν, ὥς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἰ τῷ ἱκανὸς
καμηριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει εἰρηκεν

9. τοῖς Τυνδάρεω ὄρκοις.
Tynðarus cum metueret, ne proci, qui-
bus Helenam denegaret, insurgerent et
in se et in sponsum eius, consilio Ulys-
sis usus, omnes iureiurando obstrinxit,
se iniuriam, si qua genere illata fuis-
set, iunctis viribus propulsuros. Apol-
lod. III, 10, 9. His fabulis poetarum
lectione tunc vulgo notis fidem non ha-
bet Thucydides, sed veram causam,
cur Agamemnon tot Graecorum prin-
cipes ac reges tantasque copias con-
gregaverit, in eius auctoritate et im-
perii amplitudine quaerendam esse
censet.

οἱ τὰ σαφέστατα Πελοπ. —
δεδεγμένοι, i. e. Peloponnesiorum
ii, qui certissima a maioribus accepe-
runt.

τὴν ἐκωνυμίαν — σχεῖν, i.
e. habuisse causam nominis, vel ratio-
nem cur ex ipsius nomine illa regio Pe-
loponnesus vocaretur. Euripid. Hec. v.

350. Herm. ζῆλον οὐ σμικρὸν γάμων
ἔχουσα, causa fui certandi de con-
 nubio. Infra 2, 41. Καὶ μόνῃ (ἢ δύ-
ναμιν τῆς πόλεως) τῶν νῦν ἀκοῆς
κρείσσων ἐς πείραν ἔρχεται, καὶ μόνῃ
οὔτε τῷ πολέμῳ ἐκελθόντι ἀγανά-
κτησιν ἔχει ὑπ' ὅλων κακοπαθεῖ, οὔ-
τε τῷ ὑπηκόῳ κατὰμεμφιν ὥς οὐχ
ὑπ' ἀξίων ἄρχεται. Ita ἐκωνυμος
dicitur, qui denominationem habet, i. e.
nomen praebet. Vid. Duk. ad 2, 41.

μεῖζω ξυνενεχθῆναι, int. τὰ
πράγματα, auctiora iis evenisse. Sed
vocabulum μεῖζω a bonis quibusdam
libris abest.

μητρόος, Nicippes. — Χρυσίπ-
που, quem Atreus cum fratre Thyeste
interfecerat, ab Hippodamia matre,
Chrysaippi noverca impulsus.

τὸ πλεῖον simpliciter est μάλ-
λον. — Ἀρκάσι προσπαρ. Hom. II. β',
612 sq. — σκήπτρον παραδόσ. Hom.
II. β', 101 sq.

αὐτὸν „ΠΟΛΛΗΙΣΙ ΝΗΣΟΙΣΙ ΚΑΙ ΑΡΓΕΙ ΠΑΝΤΙ ΑΝΑΣ-
ΣΕΙΝ.“ οὐκ ἂν οὖν νήσων ἕξω τῶν περιουκίδων (αὗται δὲ
οὐκ ἂν πολλὰ εἴησαν) ἡπειρώτης ὦν ἐκράτει, εἰ μὴ τι καὶ
ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν
τὰ πρὸ αὐτῆς.

10. Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἣ εἴ τι τῶν τότε
πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖς ἂν τις
σημειῶ χρώμενος ἀπιστοίῃ μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον,
ὅσον οἷ τε ποιηταὶ εἰρήκασιν, καὶ ὁ λόγος κατέχει. Λακεδαι-
μονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ τὰ τε ἱερὰ καὶ
τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυ-
νάμεως, προελθόντος πολλοῦ χρόνου, τοῖς ἔπειτα πρὸς τὴν
κλέος αὐτῶν εἶναι· καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο
μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγρουνται, καὶ τῶν ἕξω ξυμ-
μάχων πολλῶν· ὅμως δὲ, οὕτως ξυνοικισθείσης πόλεως, οὕ-
τοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κόμα
δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνεται ἂν
ὑποδεστέρα· Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων, διπλα-
σίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανεράς ὄψεως τῇ
πόλεως, ἣ ἔστιν. οὐκ οὖν ἀπιστεῖν εἰκὸς, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῷ
πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζειν δὲ τὴν στρα-
τείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομέ-
νην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὀμήρου αὖ ποιήσῃ εἴ τι χρὴ καὶ
ταῦτα πιστεύειν, ἦν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντι
κοσμήσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεστέρα. πεπολιη

οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς, i. e. Agamemnonis imperium iam pervallidum ante bellum Troianum fuisse. Infra cap. 10. νομίζειν δὲ (εἰκὸς) τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν. Ibi demum redit ad demonstrationis principium, quam instituerat cap. 3 init.

10. τῶν πέντε τὰς δύο. Pausan. V, 1, 1. docet, intelligendos esse 1. Arcades cum Eleis, 2. Achaeos, 3. Argivos cum Epidauriis, Troezeniis, Corinthiis et Sicyoniis; 4. Lacedaemonios, 5. Messenios. — Paullo ante τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη sunt areae aedium privatarum.

καὶ τῶν ἕξω ξυμμάχων πολ-
λῶν. Scribebat haec Thucydides fini-
to bello Peloponnesiaco, quo tempore
plerique omnes, qui antea Athenien-
sium socii fuerant, partim sponte, par-
tim coacti ad Lacedaemoniorum socie-
tatem transierant. At ante hoc bellum
Spartani non nisi in Peloponneso va-
lebant.

οὕτως ξυνοικισθείσης πό-
λεως. Articulus desideraveris. Si
sunt etiam alia omissi apud vocem π-
λις articuli exempla, ut 3, 43. μόνι
τε πόλιν. 4, 18. διὰ τὴν παρούσιν
τῶν δυνάμεων πόλεως τε καὶ τῶν προ-
γεγενημένων. 6, 10. μετὰ πόλιν.
67. ἕξω πόλεως.

ὅμως δὲ φαίνεται. Sed tam
non sequitur respectu praecedentium
verborum ποιητὴν ὄντα ἐπὶ τὸ μείζ-
ον κοσμήσαι, ut supra cap. 9. ἐπηλύ-
οντα ὅμως σchein (τὴν ἐκωνυμίαν τ-
χώρας); sed pertinet ad verba ea, qu-
bus dubitationem suam enuntiat sc-
ptor: τῇ Ὀμήρου αὖ ποιήσῃ εἴ τι
κάνταῦτα πιστεύειν: „Si etiam in
re Homero fidem habere fas est,
quod num recte fiat dubitare pos-
tamen vel sic i. e. si Homerum seq-
rils, apertum est, Troianam expedit-
nem imbecilliorum fuisse quam τὰ νῦν
Particulae μὲν quod respondeat δέ,
est post ὅμως, sed suppressum est
toto membro sic fere supplendo: π-
ἀκριβεῖαν δὲ οὐκ ἀκριδμήσαι.

γὰρ ἡλίαν καὶ διακοσίαν νεῶν τὰς μὲν Βοιωτῶν εἰκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτῆτου πεντήκοντα, δηλῶν, ὥς ἱμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους περί ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκτῆτου ναυσὶ δεδήλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποιήκε τοὺς προσκώπους. περιίνεως δὲ οὐκ εἶκος πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλείων καὶ τῶν μά-
 λιστα ἐν τέλει, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πύλαγος περαιωσέσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν, οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχον-
 τας, ἀλλὰ τῇ παλαιῇ τρόπῳ ληστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας γοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκο-
 ποῦντι, οὐ πολλοὶ φαίνονται ἰδόντες, ὥς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπομένοι.

11. Αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον, ὅσον ἡ ἀρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορία τὸν τε στρατὸν ἐλάσσω-
 ηγον, καὶ ὅσον ἡλιπύζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν·
 ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν, (δηλον δέ· τὸ γὰρ ἐρυ-
 μα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο·) φαίνονται δ' οὐδ' ἐν-
 ταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς
 Λεσρονήσου τραχόμενοι καὶ ληστείαν, τῆς τροφῆς ἀπορία. ἡ
 καὶ μᾶλλον οἱ Τρωῆς, αὐτῶν διεσπαρμένων, τὰ δέκα ἔτη ἀντεί-
 χον βία, τοῖς αἰὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν
 δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι ἀνευ ληστείας
 καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥαδίως ἂν μάχῃ
 κραιπνότερον εἶλον· οἳ γε καὶ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῷ αἰὶ
 κραιπνότερον ἀντείχον· πολιορκία δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσ-
 σονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον. ἀλλὰ δι'
 ἀρηματίαν τὰ τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν, καὶ αὐτὰ γε δὴ
 ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα δηλοῦνται τοῖς ἔργοις
 τοῖς ἐπὶ ταῖς πόλεσιν ὄντα τῆς φήμης καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν δια-
 νύς ποιητὰς λόγου κατασχηκότους.

12. Ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωαῖα ἡ Ἑλλάς ἔτι μετανάστατο
 τε καὶ κατωκίετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. ἡ τε γὰρ
 ἐνταύρωσις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ
 ἐνεργήσασκε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὥς ἐπὶ πολὺ ἐγίνον-
 το, ἀφ' ὧν ἐκκλίπτοντες τὰς πόλεις ἐκτίζον. Βοιωτοὶ τε γὰρ
 οἱ νῦν ἐξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἄλωσιν, ἐξ Ἀργεῖς ἀναστάν-
 τες ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Κα-
 δημίδα γῆν καλουμένην ᾤκισαν· (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδοσμός

Βοιωτῶν. Hom. II. β', 510. —
 δεδήλωκε, ibid. v. 719 sq.

11. μάχῃ ἐκράτησαν, II. β', 698
 sq. Respondet autem δὲ post ἐπειδὴ
 praecedenti τέ, ut alibi. Illud autem
 δὲ, quod est post φαίνονται, ad pro-
 ducendum pertinet, ut infra 2, 65. ὁ δὲ
 φαίνεται, ubi vide. Ceterum verba
 parenthesis inclusa Mehlhorn in Iahnii
 Anall. phil. 1829. p. 403. ad sequen-

tia refert, proprie post φαίνονται pa-
 renthesin istam collocandam fuisse do-
 cens.

διέφερον, διήννον. Herodot. 5,
 99. τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συν-
 διένεικαν.

12. ὥστε μὴ ἡσυχάσ. αὐξή-
 θῆναι. Negatio μὴ bis intelligenda
 est, tamquam infinitivo et participio
 communis.

πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν· Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνίσταμένη, ἀποικίας ἐξέπεμπε· καὶ Ἴωνας μὲ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ὤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἂν χωρία· πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν ἐκτίσθαι.

13. Δυναιτωτέρως δὲ γενομένης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῷ χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης, τὰ πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μείζοντα γιγνομένων· (πρότερον δὲ ἥσαν ἐπὶ ὅτοις γέρας πατρικαὶ βασιλείαι·) ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλὰς, καὶ τῇ θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ Κορινθιοὶ λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου μεταχειρίζαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις πρῶτον ἐν Κορίνθῳ τῆς Ἑλλάδος ἐνναυπηγηθῆνα φαίνεται δὲ καὶ Σαμίους Ἀμεινοκλῆς Κορινθίος ναυπηγὸς ναυποιήσας τέσσαρας. ἔτη δ' ἔστι μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευταίαν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίους ἤλθ' ἐν ναυμαχίᾳ τε παλαιτάτῃ ὧν ἴσμεν γίνεσθαι Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους. ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτῃ ἐξήκοντα καὶ διακισιὰ ἔστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ Κορινθιοὶ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, αἰεὶ δὴ ποτε ἐμπόριον εἶχον τῶν Ἑλλήνων τὸ πάλα κατὰ γῆν τὰ πλεῖα ἢ κατὰ θάλασσαν τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων. χρήμασι τε δυνατοὶ ἦσαν, αἱ καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδιῆλναι· ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμισαν τὸ χωρίον. ἐπειδὴ τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἐπλωτίζον, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ ληστικὸν καθήρουν· καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφοτέρω, δυνάτην ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πάλιν. καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίνεσθαι ναυτικὸν ἐπὶ Κύροι

ὀγδοηκοστῷ ἔτει, repete μετὰ Ἴλιον ἄλωσιν. Anno 1104. a. Chr. Dorians, ducibus Heraclidis et Oxylo Aetolo, qui iis se adiunxerat cum parte Aetolorum, navibus per sinum Crisaeum in Peloponnesum invaserunt. Vid. Pausan. V, 3, 5.

Ἰταλίας. Cave putes a Thucydide eam terram designari, quam nos Italiam nominamus. Intelligit de more Graecorum aequalium suorum eam peninsula, quae postea Bruttiorum erat prope fretum Siculam, in qua erant plures coloniae Graecorum. Vid. Niebuhrii Hist. Rom. T. I. p. 17. ed. sec.

13. ἐπὶ ὅτ. γέρ. πατρικαὶ βασιλείαι, regna hereditaria et certis honorariis praemiis definita. — Tyranni autem erant praeter Pisistratidas Athenienses, Cypselus Corinthi, Orthagoras Sicyone, Theagenes Me-

garis, Aleuadae Larissae, Scopades Pharsali, Siculi illi tyranni, Phalari Gelo, alii. Cf. c. 17. et 18.

μάλιστα τριακόσια. Apud nauticalam meralia μάλιστα valet, ferme, certum, non circiter, quod innuere videntur Scholiastae, cum explicant ἀκρῶς, κατ' ἀκρίβειαν.

Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους. Cum propter Lycophronis filii nece Periander, Cypseli filius, bellum inferret Corcyraeis. v. Herodot. 3, 53. παρ' ἀμφοτέρω, i. κατ' ἀμφοτέρω, triplici modo accipitur: aut emporium praebebant mari et terra adeuntibus, cum prius terra tantum praebuissent; aut Graecis tam intra Isthmum, quam extra habitantibus, propter verba praecedentia τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω; aut pertinet ad duos portus

Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου τοῦ υἱοῦ αὐ-
τοῦ, τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρου πολεμοῦντες ἐκρά-
τησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ἐπὶ
Καμβύσου, ναυτικῶ ἰσχύων, ἅλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους
ἐποιήσατο, καὶ Ῥήνειαν ἔλῶν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ἀηλίῳ.
Φωκαῆς τε Μασσαλίαν οἰκίζοντες Καρχηδονίους ἐνίκων ναυ-
μαχοῦντες.

14. Δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται
δὲ καὶ ταῦτα, πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωϊκῶν,
τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοῖ-
οις μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσπερ ἐκείνα· ὀλίγον τε πρὸ τῶν
Μηδικῶν καὶ τοῦ Λαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσῳ Περ-
σῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περὶ τε Σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς
πλήθος ἐγένοντο, καὶ Κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ
τῆς ἐξέρξου στρατείας ναυτικά ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη.
Ἀγινῆται γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ εἰ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκ-
επύοντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὅψε τε ἀφ' οὗ
Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἐπεισεν, Ἀγινῆταις πολεμοῦντας, καὶ
ἅπα τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι,
ὥσπερ καὶ ἐνανυμάχησαν· καὶ αὗται οὐκ ἔχον διὰ πάσης κα-
ταστρώματα.

15. Τὰ μὲν οὖν ναυτικά τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν, τὰ
τε παλαιὰ καὶ τὰ ὕστερον γινόμενα· ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο
ἑαυτοῖς οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσ-
όψω καὶ ἄλλων ἀρχῇ. ἐπιπλέοντες γὰρ τὰς νήσους κατεστρέ-
φοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν
δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδαὶς ξυνέστη·
καί τις δὲ ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφε-
ταίους ἐκάστοις· καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἅπο τῆς ἑαυ-
τῶν ἐκ' ἄλλων καταστροφῇ οὐκ ἐξήεσαν οἱ Ἕλληνες. οὐ γὰρ
ἐπέστηκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι, οὐδ' αὖ αὐ-
τοὶ ἀπὸ τῆς ἴσης κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους
δὲ μᾶλλον ὥς ἕκαστοι οἱ ἀστυγέιτονες ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ
ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον Χαλκιδικῶν καὶ Ἐρετρι-
ῶν, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἐκατέρων διέστη.

16. Ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα μὴ αὐξή-

Corinthiorum, Cenchreas et Lecha-
um. — Paulo ante ad ἀφ' νειόν cf.
Hec. II. β, 571.

Ῥήνειαν· ἔλῶν. Erat una Cyclo-
pam insularum, Delo vicina et catena
ad Delo annexa a Polycrate Samio,
teste Thucydide 3, 104. ubi eius co-
pias maritimas iterum praedicat. —
De Phocaeensibus vid. Herodot. 1, 166.
Justin. 43, 5.

14. βραχέα, int. τὰ ναυτικά. Sic
tamen τὰ πολλὰ, quod sequitur, ma-
ximam partem intellexeris.

ὅψε τε ἀφ' οὗ, subaudi ἐστὶ ad
ὅψε, et compara supra cap. 6 extr. καὶ
οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαινται. Ita
infra cap. 18. ἔτη γὰρ ἐστὶ μάλιστα
τετρακόσια — ἀφ' οὗ Λακεδαιμόνιοι
τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται.

15. οὐδ' αὖ αὐτοί, i. e. ipsi
solī, sine sociis, et intelligendi sunt
principes potissimum populi, quia prae-
cessit μέγισται πόλεις. — Μοχ' ἀπὸ
τῆς ἴσης int. συντελείας, partem
contribuentes impensarum partem.

πόλ. Χαλκιδικῶν. Vid. Herodot.
5, 99. ibique Valcken.

21. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων ὅμως τοιαῦτα ἂν τις νομίζων μάλιστα ἂν διήλθον οὐχ ἁμαρτάνοι, καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασιν περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μείζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὥς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ πρὸς αἰσχροτέρου τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὅντα ἀνεξέλεγκτα κατὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθώδες ἐκνευικηκότα· εὐρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων, ὥς παλαιὰ εἶναι, ἀποχωρώντως. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντι αἰεὶ μέγιστον κρινόντων, πανδοκίμων δὲ, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὁμῶς μείζων γεγεννημένος αὐτῶν.

22. Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολλὰ μῆσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκριβείαν αὐτῇ τῶν λεχθέντων διαμνημονεύσαι ἦν ἐμοὶ τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθεν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὥς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δεόντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται· τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἤξιωσιν γράφειν, οὐδ' ὥς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὅσον δυνατόν, ἀκριβεῖα περὶ ἐκάστου ἐπεξελεῖν. ἐπιπόνως δὲ εὐρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις

21. πιστεύων. Ad hoc participium, sicut mox ad ἡγησάμενος repetitur οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι. Logographi sunt scriptores historiae antiquae vel mythicae, de quibus vid. Creuzer. de arte hist. Graec. p. 178. Idem Herod. et Thucyd. p. 30 seqq.

ὄντα ἀνεξέλεγκτα, quae neque firmari neque refelli argumentis possunt, ideoque vetustate temporis in fabulas degeneraverunt (ἐπὶ τὸ μυθώδες ἐκνευικηκότα) ita ut nulla iis fides habeatur (ἀπίστως). Ceterum verba ὄντα ἀνεξέλεγκτα accusativo dicta accipias, non quo ὥς pro οἷα dictum sit, sed quod ad ξυνέθεσαν subaudiendum est αὐτά, sicut ad κοσμοῦντες. Denique in τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν hyperbaton est, pro τὰ πολλὰ αὐτῶν.

ὥς παλαιὰ εἶναι, für so alte Begebenheiten. Infinitivus εἶναι ex Graecismo abundat, ut in ἐκὼν εἶναι, τὸ νῦν εἶναι, für heute, de quibus formulis vid. Buttmann. Gr. Gr. §. 137. Errat Scholiasta, dicens εἶναι esse pro ὄντα. Nam participium cum ὥς rem non tamquam veram, sed tantummodo mente conceptam enuntiat, ut cap. 2.

ὥς βέλαιον ὄν. At ὥς simplici nomine praefixum significat veritatem, ut 4, 84 extr. οὐκ ἦν ἀδύνατος (Βρασίδας), ὥς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν ut homo Lacedaemonius, für eine Lacedaemonier.

22. λόγῳ, iustis orationibus habitis. — ἐν αὐτῷ, i. e. τῷ πολέμῳ. — Pro τῶν λεχθέντων exspectes τούτων, quod ad ὅσα referatur, sed ei confusio duarum constructionum, ut 1, 7. σὺ βουλόμενος αὐτοῦς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ubi aut διὰ τὸ omittendum, au καθῆσθαι scribendum erat.

τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων concinnitatis causa pleonastice dixit patent autem τὰ πραχθέντα latius quam τὰ ἔργα. Verte: die Thatensumme (cf. Bernhardt Wissenschaft Syntax p. 54.), cui opponuntur οἱ λόγοι.

αὐτὸς παρῆν, utpote dux Atheniensium circa Thasum. Infra 4, 10. — ἐπεξελεῖν h. l. de accurata investigatione usurpatur. Variavit autem structuram. Nam sic debebat pergere: καὶ ἂν παρὰ τῶν ἄλλων ἐπεξελεῖν ὄν.

ἰαίοις οὐ ταῦτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὥς ἑκατέρων
 τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ
 μυθῶδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φανείται· ὅσοι δὲ βουλήσονται
 τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων
 ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπειον τοιούτων καὶ παραπλήσιων
 ἰσθῆναι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ, ἀρχαίντως ἔξει· κτῆμά τε ἐς
 αἰ μᾶλλον, ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν, ἐνγκεῖται.

23. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδι-
 κόν. καὶ τοῦτο ὁμως δυοῖν ναυμαχίαν καὶ περὶμαχίαν ταχείαν
 τὴν κρίσιν ἔσχε. τούτου δὲ τοῦ πολέμου μήκός τε μέγα προὔ-
 ρη, παθήματα τε ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι οἷα
 οὐκ ἔτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε γὰρ πόλεις τοσαύτῃς ληφθεῖσαι
 ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν
 ἀνικολεμουμένων· (εἰσὶ δὲ αἱ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον· ὡλισχό-
 μεναι) οὔτε φυγαὶ τοσαύτῃς ἀνθρώπων, καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ'
 αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάζειν. τὰ τε πρότερον
 ἀπὸ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα· οὐκ
 ἴσατα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι. οἱ ἐπὶ πλείστον ἅμα μέρος
 τῆς καὶ ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον· ἡλίον τε ἐκλείψεις, αἱ
 σπανότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέ-
 ρηεν· αὐχμοὶ τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ

ἑκατέρων τις εὐνοίας. Non
 τις, sed ab εὐνοίας pendet genitivus
 αὐτῶν, i. e. πρὸς ἑκατέρους. Εὐ-
 νοίας autem sicut μνήμης pertinet ad
 τῶν ἔχοι. De optativi ratione vid.
 Matth. Gr. §. 527. 1.

ἀτερπέστερον φανείται.
 Haec verba non obiter legenda sunt,
 quia is sunt opposita in sequentibus
 α, quae minime percepta sunt a viris
 doctis, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ. Sen-
 tentiam totius loci hanc esse puto:
 „At fortasse, quod fabulis caret haec
 scriptio mea, audientibus minus volu-
 ptatis praebebit; sed qui volent et re-
 rum praeteritarum veritatem conside-
 rare, et quatenus futura, ut sunt res
 humanae, quandoque talia et similia
 erunt, utilem eam iudicare, illis suffi-
 ciet: et in possessionem perpetuam po-
 tica, quam in certamen praesentis re-
 citationis est composita.“ Pendent
 αμία, praeter verba ἀρχαίντως ἔξει,
 et ὅσοι βουλήσονται, imprimis infini-
 τῶν σκοπεῖν et κρίνειν, quamquam par-
 ticula τε transposita istam iuncturam
 obscuriorem reddit, sic suo loco futu-
 ra: ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν γενομέ-
 νων τὸ τε σαφὲς σκοπεῖν. Deinde in
 τῶν μελλόντων bis intelligendum est
 α. μελλόντων. Tum αὐτὰ ad Thu-
 cydida scriptiōnem pertinet, ut paullo

superius in τὸ μὴ μυθῶδες ἀπὸ α.
 Alii aliter hunc obscurum locum expe-
 diunt, sed minus probabiliter. Gœtler
 sic explicat: „Quicumque autem vo-
 lent veritatem eorum, quae venerint,
 complerare et eorum, quae, ut sunt
 res humanae, vel talia omnino vel si-
 milia sint eventura, illos satis erit, ea
 esse utilia iudicare.“

23. ὑπὸ βαρβάρων; Mycales-
 sus 7, 29. ὑπὸ σφῶν αὐτῶν,
 Plataea 3, 68. Sed non urgenda vide-
 tur vis verbi ἠρημώθησαν; alioqui
 Scriptoris moderationem desideres.

οἰκήτορας μετέβαλον, Poti-
 daea 2, 70. Scione 5, 32. Melus 5,
 116. — Ad οὔτε φυγαὶ τοσαύτῃς sub-
 audi ἦσαν.

διὰ τὸ στασιάζειν, maxime
 apud Corcyraeos libro 3.

σεισμῶν τε πέρι. Terrae motus
 Thucydides saepius commemorat in hoc
 bello, in Delo 2, 8., in Attica, Boeo-
 tia, Euboea 3, 87. 89. in Peloponneso
 5, 45. 50. 6, 95. 8, 6. In Coe insula
 8, 41. Praeterea 4, 52. ubi regio di-
 serte nulla traditur. — Solis defectio-
 nes legimus 2, 28. 4, 52. — Αὐχμούς
 autem ubi memoret et λιμούς inde or-
 tos, non memini me legere. Seorsum
 quidem et aestus Atheniensibus noxios
 attingit 2, 52. 7, 87. et famem obsea-

λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥμισυ βλάβασα καὶ μέρος τι φθείραςα, λοιμῶδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννῆσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς, αἱ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν. Διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας περ ἐγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφορὰς, τοῦ μὴ τινα ζητῆσαι ποιεῖν ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανιστάτην δὲ λόγῳ, τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι, μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. αἱ δ' ἐς φανερόν λεγόμεναι αἰτίαι αὐτῶν ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαι τις τὰς σπονδὰς ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

24. ΕΠΙΔΑΜΝΟΣ ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐκπλόντι ἰόντιον κέλιον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάββαρ Ἑλληνικὸν ἔθνος. ταύτην ἀπέκτισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου Κορίνθιος, γένος τῶν ἀπὸ Ἡρακλέους, κατὰ δὲ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς. ξυνέκτισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινες, καὶ τοῦ λοιποῦ Δωριεῶν γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο τῶν Ἐπιδάμνιον πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. στασιάσας δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὥς λέγεται, ἀπὸ πολέμου τι τῶν προσοίκων βαρβάρων, ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως πολλῆς ἐστερηθήσαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς, οἱ δὲ ἀπελθόντες τὰ τῶν βαρβάρων ἐληίζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατὰ τε καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι ἐκ τῆς ἐκίεζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρκυραν πρὸς βίββας, ὥς τρόποιον οὖσαν, δέχμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένην ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι, καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ ἰκέται καθεζόμενοι τὸ Ἡραῖον ἰδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἔσαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γινόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσι ἀπὸ τῆς πόλεως τιμωρίαν οὖσαν, ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὰ καὶ πέμπσαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, εἰ παρὰ Κορινθίοις τὴν πόλιν ὥς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ περὶ

sis Potidaeatis 2, 70. Plataeensis 3, 52. — Ad ἐκλείψεις repete κατέστησαν ἄπιστοι ex praecedentibus.

ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν. Vid. 1, 115.

αὐτῶν ἦσαν, quas in sequentibus est expositurus. πρόφασιν i. q. αἰτία, Veranlassung. ἀφ' ὧν, ob quas.

24. ἐκ τῆς μητροπόλεως, i. e. Corintho, nam Corcyraei Corinthiorum erant coloni. Sacra patria coloni asportabant, ignemque sacrum e penitrali urbis depromptum et accensum,

qui si forte extinctus esset, ex novo conditorum accendi eum oportebat. Quotannis legatos in maiorem triam mittebant coloniae, diis sacra facturos. Moris etiam ex coloniae ab originibus suis ponere acciperent; quin etiam si quando coloniam aliquo deducere vellent, ducem a maiore patria postularent, quod h. l. videmus factum.

25. τιμωρίαν τινὰ, i. e.θειαν. Paullo inferius ἐκαμύνηται, et cap. 26. ἐφέλεια.

το ἂν αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀντίπε παραδοῖναι καὶ ἡμεῖς ποιεῖσθαι. ἔλθοντες δὲ οἱ Ἐπίδαμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον, κατὰ τὸ μαντεῖον παρίδοσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες. ἔδιδόντο τε μὴ σφᾶς περιορᾶν διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐκαμύναι. Κορίνθιοι δὲ κατὰ τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἥσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἀποικοί· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα, οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιμεροῦντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατότεροι, ναυτικῶ δὲ καὶ πολὺν πρόηκιν ἔστιν ὅτι ἐπαιρόμενοι, καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοικήσιν τῆς Κερκύρας, κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς νηυσ. ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηγοῦντο τὸ ναυτικόν, καὶ ἦσαν οὐκ ἀδυνάτοι. τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτι ἦρχοντο πολεμεῖν.

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔαπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ἀφέλειαν, οἰκήτορά τε τῶν βουλόμενον ἵνα καλέοντες, καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ περὶ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίαν οὖσαν ἀποικίαν, ὅει τῶν Κερκυραίων, μὴ καλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι. Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἦσαν τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρουρούς τραπείας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον, τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένῃ, ἐχάλεπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθύς πέντε καὶ εἴκοσι νηυσὶ, καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ, τοὺς τε φεύγοντας ἐκίλευον κατ' ἐπήκειαν δέχεσθαι αὐτοὺς, (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κερκυραν οἱ τῶν Ἐπίδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ

ἅμα δὲ καὶ μίσει. Hoc δὲ re-
fertur in verbis κατὰ τὸ δίκαιον,
ut cap. 11 init.

γέρα τὰ νομιζόμενα, intellige
τὴν προεδρίαν, i. e. principem in con-
suetudinem, ἐπιγαμίας, κτήσιν γῆς,
ita. Nam supra ad c. 24. vidimus,
decem deducendae coloniae a maiore
patria postulari, moris fuisse; item
quantum legatos mitti, diis sacra fa-
ceret. Omnino autem colonias eun-
dem honorem originibus suis exhibe-
bant, quem filii parentibus. — Parti-
cipia διδόντες, περιμεροῦντες et
ἐπαιρόμενοι, licet per γὰρ inducta,
tamen non sunt loco verborum finito-
rum, sed nituntur in verbo praecedentis
παρημέλουν, quod Scriptoris animo
obstantur, vel quod erat repetitum.
Cf. Matth. Gr. §. 555. ed. 1. (556.

ed. 2.) — προκαταρχεσθαι τῶν
ἱερῶν pertinet ad officia summi sa-
cerdotis, auspicari, desecare crines
hostiae atque eam immolare. Oratio-
nem autem variatam esse docet Goel-
ler, cum προκαταρχόμενοι sit pro ἐν
προκαταρχῇ, in sacris auspicandis, vel
cum sacra auspicantur, ut respondeat
verbis ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς.
Ita διδόντες γέρα τὰ νομιζ. etiam ad
dativum Κορινθίῳ ἀνδρὶ pertinet,
quem aliter commode explicare neque-
as; „neque in communibus congrega-
tionibus solitos honores tribuentes, ne-
que in sacris faciendis (solita munia)
viro Corinthio.“

ὅμοια — πλουσιωτάτοις, inf.
πλούσιοι ex πλουσιωτάτοις. Nam
ὅμοια adverbii loco est ut 7, 29. et
saepe apud alios.

ἐγγένειαν, ἣν προῖσχύμενοι ἰδόντο σφᾶς κατάγειν) τοὺς τι φρουροὺς, οὓς Κορίνθιοι ἐπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπῆκονσαν· ἀλλ' ἐστρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ τῶν φυγάδων, ὥς κατάζοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν, προεῖπον, Ἐπιδάμνιων τε τὸν βουλούμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι· εἰ δὲ μὴ, ὥς πολεμίοις χρήσεσθαι· ὥς δ' οὐκ ἐπειδόντο, οἱ μὲν Κερκυραῖοι (ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιορκούν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὥς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἡλθοι ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν· καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπιδάμνον ἐκήρυκσον, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλούμενον λέναι· εἰ δὲ τις τὸ παραντίκα μὲν μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλείοντες πολλοὶ, καὶ οἱ τὰ γύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψειν, εἰ ἄρα κωλύοντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὅκτω ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσι. καὶ Ἐπιδάμνιων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα, καὶ Ἀμπρακιῶτα ὅκτω. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίου, Ἡλείου δὲ ναὺς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τρις χίλιοι ὀπλίται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν ἔλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικωνίων πρόεβαν, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὥς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δὲ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφοτέροις ξυμβῶσιν ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον ἰσχυρὸν οὐκ εἶπον ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθῆσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλοντα ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὥφελείας ἔνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τάς τε ναὺς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευσέσθαι· πρότερον ἰσχυρὸν οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι

26. χρήσεσθαι, Bekk. et Poppe χρήσασθαι.

27. ὅτι πολιορκοῦνται, int. οἱ Ἐπιδάμνιοι, ex Ἐπιδάμνον. ἰσθμοί. Vulgo ἐθέλει. Graecorum sermo vividior facile ab obliqua structura ad rectam transit.

28. παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφ. ξυμβῶσιν, per attractionem

dictum puta pro παρ' αἷς ἂν ξυμβῶσιν πόλεσιν δοῦναι αὐτάς (τάς δίκας). Cf. 1, 1 extr.

ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, „alios potius (μᾶλλον) amicos, quam qui tunc essent, sibi esse comparaturos.“. Significat Atēnienses.

αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι, ipse Corinthios.

Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα· ἔτοιμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς [δὲ] ποιήσασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορινθιοὶ δὲ οὐδὲν τούτων ὑπῆκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ κήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ οἱ ξύμμαχοι παρήσαν, προέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεφροῦντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, διςχιλίοις τε ὀπλίταις, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία πολεμῆσοντες. ἰσρατῆγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεύς ὁ Πελλίχων, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους· τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχετίμος τε ὁ Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὐ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐστίν, ἐκ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέμψαν αὐτοῖς ἐν Ἀκτίῳ ἀπεφροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναὺς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς, ὥστε πλείμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὥς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὐσαι ὀγδοήκοντα, (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρχουν), ἀνταναγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ, καὶ ναὺς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ἐυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορπούντας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν ἐπὶ λυδὰς ἀποδύσθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ, τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὕς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ ὄψαντες εἶχον. ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ οἱ Κορινθιοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ἠσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες εἰς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον, καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἥλειον ἐπίνειον, ἐνέπρησαν, ὅτι ναὺς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις. τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἐφθαιρον, μέχρις οὗ Κορινθιοὶ περιόντι τῷ θέρει. πέμψαντες ναὺς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἔστρατο-

29. ξεῖς ἄντες, reficientes, ζυγούς ἀρμόσαντες, quod nos dicimus calistern. Schol. οὐδεμία κατὴν ναὺς ἦν, εἴ γε τὰς μὲν ἔξευξαν διαλελυμένας οὕσας καὶ ζυγομάτων προσδεθείσας εἰς συνοχὴν, τὰς δὲ ἐπισκεύασαν. Verbum ἐπισκευάζειν in universum est navem ad cursum aptare.

παραστήσασθαι, int. τοὺς Ἐπιδάμνους, vel αὐτὴν i. e. τὴν

THECYD. MIN.

Ἐπίδαμνον, ut hoc nomen bis cogitandum sit, ut saepe.

30. Λευκίμνη. Porro Λευκίμνη περιόντι τῷ θέρει, reliqua aestatis parte, superante aestate. Accipiendum autem de tempore aestatis ad finem properantis, quod hiemem proxime antecedit, quia iam plures eius aestatis menses praeterlapsi erant. — Pro ἐπεκράτουν alii ἐκράτουν, et μέχρι οὗ, non μέχρις.

πεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χαιμέριον τῆς Θασπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τοῦ Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλαι ἦσαν. ἀντιστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ ναυσὶ τε καὶ πεζῇ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θίρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι, χερσὶν ἤδη ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου ἑκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὄργῃ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναντιοῦντο, καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἐκ τοῦ αὐτῆς Παλοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἱετίας, μισθῷ πείθοντες. πυρθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβούντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενός Ἑλλήνων ἐνσπονδοί, οὐδὲ ἐξαγρόφῃσιν ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων) ἔδοξαν αὐτοῖς, ἔλθουσιν ὥς τοὺς Ἀθηναίους, συμμάχους γενέσθαι, καὶ ἀφ' ἑλπίαν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκειν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας προσβυσσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων ναυτικῷ καὶ τὰ αὐτῶν προσγεγόμενον ἐμπόδιον γένηται θίεσθαι τὸν πόλεμον ἢ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιαύδε.

32. „ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μῆτε εὐεργεσίας μεγάλης ἢ τε συμμάχιας προϋφειλομένης ἥκοντας παρὰ τοὺς πέλας, ἐπικονοίας, ὥσπερ καὶ ἡμῖς νῦν, δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια· ἔπειτα δὲ, ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίσεσθαι, ἦν ἀνχωσί. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς συμμάχιας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἔχυρά ὑμῖν παρήξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡμᾶς. τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτηδεύμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρεῖαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ προ-

31. καὶ τὸ αὐτῶν, i. e. τῶν Ἀθηναίων. Transitus ab urbe ad ciues. Sic Thucyd. 1, 136. de Themistocle narrans: φεύγει ἐς Κίερνραν, ὅν αὐτῶν εὐεργέτης. Plerique codices h. l. praebent τὸ Ἀττικόν, nonnulli omisso καί. Quod quis non videt interpretamentum esse?

32. τοὺς μῆτε εὐεργεσίας — δεησομένους. Sententia est: Instum est, eos, quibus neque beneficium magnum neque societatis officia debeantur, si ad alios accedant auxilium petitori, primum demonstrare, si possint, utilia se petere, sin minus, certe non noxia (iis quorum opem implorant); deinde, etiam gratiam fere certam.

μετὰ τῆς συμμάχιας τῆς

αἰτήσεως, bei dem Gesuch um das Bündniss. Sic saepe μετὰ pro ἐν, v. c. 1, 6. μετὰ τοῦ γυνάσκειν. 2, 43 extr. Reliqua verba, utroque articulo servata, poterat etiam invertare: μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς συμμάχιας, aut abiectione altero articulo scribere μετὰ τῆς συμμάχιας αἰτήσεως, pro μετὰ τῆς τῆς συμμάχιας αἰτήσεως, quam articuli eiusdem formae repetitionem diligentissime vitant Graeci, utpote auribus ingratam. Vid. ad c. 17. et 136.

τὸ αὐτὸ ἐπιτηδεύμα, quod nullius adhuc socii fuerint, ut statim ipse explicat. Sententia: Accidit, ut eadem ratio nostra neque apud vos habeat quidquam momenti ad petitionem nostram, neque nostris ipsorum rebus faveat in praesentia.

τοῦ ἐκτόιοι γενόμενοι, νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἤκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρημοὶ δι' αὐτὸ καθεστάμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν κρότερον σω-
φροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτριᾷ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ
ἐγκυκλῶναι, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινόμενη. τὴν μὲν
οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ καταμόνας ἀπεωσάμεθα Κο-
ρινθίους. ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ
τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὄρηται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι
ὄρωμεν διῆτες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα
μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν
καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμῃ, εἰ μὴ
μετὰ χάριτος, δόξης δὲ μᾶλλον ἀμαρτίᾳ, τῇ κρότερον ἀπραγμο-
σύνῃ ἐναντία τολμῶμεν.

33. „Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθόμενοις καλὴ ἡ ξυντυχία κα-
τὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας· πρῶτον μὲν, ὅτι ἀδικουμένοις,
καὶ οὐχ ἐτέρους βλάπτουσι, τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· ἐπει-
τα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι, ὥς ἂν μά-
λισται μετ' ἀειμνήστου μαρτυροῦν τὴν χάριν καταθεῖσθε. ναυ-
τικὸν τε κερτήμεθα, πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν, πλεῖστον. καὶ σκέ-
ψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπη-
ροτέρα, εἰ, ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος
ἐπιμήσεσθε δύνάμειν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτε-
παγγελτος, ἀνεὺ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτήν, καὶ
προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυ-
νῆτε χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλί-
γοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη· καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, οἷς
ἐπικαλοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἥσσον διδόντες ἢ
ἐπόμενοι παραγίγνονται. τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὅνπερ χρήσιμοι
ἦν ἡμεῖς, εἰ τις ὑμῶν μὴ οἶεται ἐσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει,
καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ
πολεμολοῦντας, καὶ τοὺς Κορινθίους δυναμένους παρ' αὐτοῖς,
καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν

τοῦτο δεησόμενοι, int. ξυμ-
μάχους ἡμῶν γενέσθαι.

ἐγκυκλῶναι, subaudi αὐ-
τῷ i. e. τῷ πέλας.

καὶ ξυγγνώμῃ, εἰ μὴ μετὰ
καίας — τολμᾶμεν. Haec ad-
modum concise dicta sunt pro εἰ μὴ
μετὰ καίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἀμαρ-
τίᾳ ἢ κρότερον ἀπραγμοσύνῃ
ἐγένετο, ἢ ἐναντία νῦν τολμᾶ-
μεν. Es ist verzeihlich, wenn wir nicht
bei schlechter Gesinnung, sondern aus
Irthum früher unthätig, das Gegen-
theil jetzt thun.

33. καταθεῖσθε. Valgo praeter
Bekkerum καταθήσθε, quemadmodum
libri omnes praeter Pal. Cass. Aug.,
qui habent καταθήσθε. Coniunctivum,

quem Homeri usus fert, non videtur
admittere usus Atticorum.

λυπηροτέρα, εἰ — Expectes
ἢ εἰ, sed ἢ, quod ab aliis additur, in
uno tantum cod. reperitur loco εἰ. Aut
subaudiendum est ἢ ἐκείνη, quas ver-
ba explicantur sequentibus εἰ — αὐ-
τεπάγγελτος, aut Thucydides ἀνακο-
λούθως ad sensum haec coniunxit,
quasi non comparativo, sed superlati-
vo usus esset: εὐπραξίαν εἶναι σπα-
νωτάτην cet. Cf. ad c. 60 extr.

ἐς τοὺς πολλοὺς ἀρετήν,
apud Romanos virtutis existimationem.
Nam οἱ πολλοὶ in tali contextu sunt
multitudo, vulgus. ἀρετῇ Thucydidi
est εὐδοξία, ut docent veteres Gram-
matici. Cf. 1, 123. ἐκ τῶν πόνων τὰς
ἀρετὰς παύσθαι.

ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθῃ κατ' αὐτῶν μετ' ἀλλήλων σιῶμεν, μηδὲ θυοῖν φθάσαι ἀμαρτωσιν ἢ κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον προτερεῖσθαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

34. „Ἦν δὲ λέγων οὗ οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν ὥς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριούται. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὥς δὲ ἠδίκουν σαφές ἐστι. προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρῖσιν, πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δοῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑποουργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἂν διατελοῖη.

35. „Αὐσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. καὶ δευνόν, εἰ τοῖςδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ οὐχ ἥμισυ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων· ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας πρῶτουσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν ὠφέλειας, εἴτα ἐν ἀδικήματι δῆσονται, πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔχομεν. ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώσεσθαι, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλύται ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε, ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κάκεινων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὃ τι ἂν πει-

μηδὲ θυοῖν. Scholiastes intelligit θάττον; Dindorf. subaudit ἐν. Sed infinitivi adiecti per se sufficient. Iunge μηδὲ ἀμαρτωσοῖς φθάσαι θυοῖν (i. e. e duobus) ἢ κακῶσαι ἢ βεβαιώσασθαι. Similissimus locus est apud Sophoclem Oed. Tyr. v. 639 sq.

ἡμέτερον δ' αὖ. Vulgo ὑμέτερον δέ γ' αὖ. Illud aptius, quod pronomen primae personae verbis τῶν μὲν — ὑμῶν δὲ explicatur, et paullo ante erat μετ' — ἀλλ' ἢ λῶν σιῶμεν.

34. ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ — ὑποουργεῖν. Duplici tē usus est pro magis trita ratione: μὴ τε ἀπάτῃ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, μὴ τε ἐκ τοῦ εὐθέος δεομένοις ὑποουργεῖν.

35. ἐξεῖναι — ἐλθεῖν. Poste-

rior infinitivus bis intelligendus, et ad ἐξεῖναι et ad παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται. Vid. ad cap. 134.

οὐχ ὅπως κωλύται, h. e. non modo non impeditis. Vid. Viger. p. 432. Herm. Paulo diversa Latinarum ratio est in non modo, quae particula non nisi ita videtur pro non modo non accipi posse, si sequatur negatio in altero membro, verbum autem unum et utrique membro commune sententiam absolvat. De qua potestate illius particulae accurate exposuit Rosenheyn in programme scholastico a. 1825.

ἀλλ' ἢ κάκεινων κωλύειν — πέμπειν, repete δίκαιον. — καθ' ὃ τι ἂν πεισθῇ τε, utrumque vobis persuasum fuerit.

ᾠήτε, ὠφέλειαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν. πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπέικομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν· καὶ μέγιστον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν (ὅπερ σαφεστάτη πίστις), καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρωτικῆς τῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις, ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἢ ἂν κεντησθαι νῆς, εἰ δὲ μὴ, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

36. „Καὶ ὅτῳ τὰδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γινώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ, ἰσχνὴν ἔχον, τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβήσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου, ἀσθενὲς ὄν, πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδείστερον ἐσόμενον· καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλεον ἢ καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ ἀντίκα περισκοπῶν, ἐνδοιᾷ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται τε καὶ πολεμοῦται. τῆς γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παρακλου κείται, ὥστε μήτε ἐκείθεν ναυτικὸν ἔασι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν, τὸ τε ἐνθένδε πρὸς τᾷκεῖ παραπύμπαι, καὶ ἐς τᾶλλα ξυμφορώτατόν ἐστι. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαιῶ τοῖς τε ξυμπασι καὶ καθ' ἕκαστον τῶδ' ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε, τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς Ἕλλησι ναυτικά, τὸ κατ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιφύεσθαι τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν, καὶ Κορινθιοὶ ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι νησὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.“ Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορινθιοὶ μετ' αὐτοὺς τοιαύδε.

πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν. Imperfectum ἦσαν offendit quosdam interpretes. Poterant enim Corcyraei cum eis, qui ipsorum hostes fuerant, in gratiam serius rediisse. Sed videtur hoc tempus ad praecedens ὑπέικομεν respicere, sic resolvendum: εἶσιν, ὡς ἡδὴ εἰλέξαμεν. Quae ratio apud Platonem frequentissima est. Vid. Buttmann. ad Menon. p. 45. et locos ab eo laudatos in Ind. p. 235.

οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις, εἰλά — „non par est alienatio, sed interest ante omnia quidem, si possitis, cavere, ne alii classem possideant, sin minus, eum vobis amicum conciliare, qui sit certissimus.“

36. γινώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ. Alii αὐτοῦ. Sententia: Timor non sine viribus, receptis nobis hostes potius terreat, fiducia autem asper-

nantis, infirma cum sit, contra potentes hostes nimis erit securus.

παρακλου. Hic genitivus pendet ex καλῶς, ut 1, 22. ὡς εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. Alter autem genitivus Ἰταλίας καὶ Σικελίας est pro ἐπὶ Ἰταλίας. Cf. 3, 92. τῆς τε ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἔξειν.

τοῖς τε ξυμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, universis et singulis, für das Ganze und das Einzelne. Hic dativus ad sententiam idem valet, quod vincta per genitivum oratio, βραχυτάτῳ κατ' ὅσον τῶν τε ξυμπάντων καὶ καθ' ἕκαστον. — Participium ὄντα autem, ne absolute positum putes, quod vetat sequens δέ, a μάθοιτε ἂν pendet, vel quodammodo attrahitur, quae verba cogitando repetenda sunt, et quidem reputandi notione; propter participium. Est igitur μάθοιτε ἂν pro μάθοντες ἂν γινώγητε. Cf. annot. ad 7, 28.

87. „ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ, Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὥς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὐτῶ καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἵεναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε χορίαν μὴ ἀλογίστως ἀκώσῃσθε. Φασι δὲ ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον, οὐδενός ποε δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν, οὔτε παρακαλοῦντες αἰσχυνέσθαι, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἕμα, αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχευ αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσι τινὰς μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας γίνεσθαι, διὰ τὸ ἥμισυ ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνέγκη καταίροντας δέχεσθαι. κἂν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυν-αδικήσωσιν ἑτέροις, προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως καταμόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζωνται, οὐ δ' ἂν λάθωσι, πλέον ἔχουσιν, ἣν δὲ κού τι προσλαβῶσιν, ἀναίσχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασὶν, ἀγαθοὶ, ὅσων ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τοσῶδε φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν, διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύναι.

87. ἀξίωσιν. Hoc vocabulum significat, ut verbum ἀξιοῦν, aequam postulationem, vel petitionem, quam aequitas iubet; contra χάρις est petitio, quam necessitas cogit.

τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ. Articulus cum δὲ coniunctus interdum indicat id, quod alli cuidam ita opponitur, ut pro vero haberi debeat. Plat. Men. p. 97. D. λέγοντες ὅτι φρόνησις μόνον ἡγείται τοῦ ὀρθῶς πράττειν. τὸ δὲ ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθής. Idem Apol. c. 9. p. 23. E. τὸ δὲ κινδυνεύει τῷ ὄντι ὁ Θεὸς σοφός εἶναι, ubi τῷ ὄντι additum. Vid. ibi Stallbaum., Aet. ad Politiam p. 363. Heindorf. ad Theaet. p. 157. A. Pro τὸ δὲ interdum plenius dici τὸ δὲ ἀληθές ibid. monuit Stallb. Cf. Hermann. ad Viger. p. 700.

δικαστὰς ὧν βλάπτουσιν τινα. In optimis codd. legitur τινα pro τινάς. Utrumque hanc interpretationem patitur: „Simul urbis situs ipais sufficiens efficit, ut eorum, quae aliis inferunt damna, arbitri sint potius, quam ut foedere teneantur.“ ὧν βλάπτουσι τινα est τούτων δὲ βλάπτ. τ. et verba κατὰ ξυνθήκας γίνεσθαι Goellerus recte explicat, ut 2, 21. κατὰ συνθήκας γινόμενοι, cum in conciliabulis essent. Non tamen dissimulabo, vulgata lectionem τινάς habere quo se commendat, si referas ad δικαστὰς, iudices

quosdam sive arbitros. Extenuat enim hoc pronomen vim vocis eius, cui additur, id quod h. l. propter inusitatum voc. δικαστῆς notionem aptissimum videtur. Iudices enim non fiunt, nisi aut lege, aut pactionibus. Ita ὧν βλάπτουσι acceperis pro οὗς βλάπτουσι, hoc sensus: „Die Lage macht sie mehr zu einer Art von Richtern derer, denen sie schaden, als geneigt zu einem Bundesvertrage. Sic etiam Schol. videtur accepisse, qui habet: αἵτα δικάζουσι αὐτούς.

οὐχ ἵνα μὴ ξυνεδικήσωσι. Elliptica loquendi ratio, non absimilia ei, quae obtinet in οὐχ ὅπως (c. 85.), οὐχ ὅτι. Post negationem verbum vel participium subaudiendum est, veluti hoc loco ἐπιστεύμενον, γινόμενον, ὄν. Eiusmodi brevitate utitur praeceteris Thucydides. Iam alia exempla, licet diversa ab hoc et inter se, supra vidimus, cap. 33. c. 35. c. 86. ubi vide annotationes.

προβέβλησθαι est praeteresse. ἐν ᾧ μὲν κρατῶσι. His verbis explicat τὸ καταμόνας ἀδικήσαι. Et sicut paullo superius in verbis ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι — αἰσχυνέσθαι tribus causis Corcyraeorum institutum exposuit, ita hic quoque eorum consilium tribus membris absolvitur, variata tamen oratione verbis ἐν

38. „Ἄλλ' οὕτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὕτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦτοι εἶναι· ἀποικοὶ δὲ ὄντες, ἀφιστάσθαι τε διὰ παντός, καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ παλαιῷ πάσχειν ἐκπεμφθεῖσαν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φάμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσειν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάστιγα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα. καὶ θῆλον ὅτι, εἰ τοῖς πλείοσιν ἀρέσκοντες ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν, οὐδ' ἐπιστρατεύοιμεν ἐκπεπῶς, μὴ καὶ διαφερόντως τι εἰδικόμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν εἶναι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριοτήτα. ὕβρις δὲ καὶ ἐκουσία πλούτου πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν, κακουμένην μὲν οὐ προσεκοιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἴοντες βίᾳ ἔχουσι.

39. „Καὶ φασὶ δὴ δίκην πρότερον ἔδειλῃσαι κρίνεσθαι· ἦν γε οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλούς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι δ' οὐ τὴν κολιοθεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιφύεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπεπῆς τῆς δίκης παρῆσχοντο· καὶ δῆρο ἤκουσιν, οὐ τὰκεῖ μόνον αὐτοὶ ἀμαρτάνοντες, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς νῦν ἀξιούντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν, καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὕς χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσεῖναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἡδίκημεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμειως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες τῆς ὀφείλειας νῦν μεταδώσετε, καὶ τὸν ἡμαρτημάτων ἀπογενόμενοι τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξεν· καὶ αἱ δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαί-

ψ — οὐ — ἦν. Βιάζονται nullo modo praepediti; πλείον ἔχωσι, nomine concessio et participium praedae; ἐνασχυντῶσι, nullo teste argente.

38. θαυμάζεσθαι, coli, diligere, τιμᾶσθαι, hochgeachtet werden. Cic. Off. 2, 8. „Certum igitur hoc sit, idque et primum et maxime necessarium, familiaritates habere fidas amantium nos amicorum et nostra mirantium.“

ἐπιστρατεύομεν e codd. receptum pro ἐπιστρατεύομεν. — ἐκπεπῶς, inauditum fero, adversum coloniam bellum gerere metropolin.

ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι. Confusae sunt duae structurae rationes, altera τοῖσδε μὲν εἶναι — ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι, altera τοῖσδε μὲν καλὸν ἦν εἶναι, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι.

39. ἦν γε οὐ τὸν προὔχοντα

— δεῖ. Pronomen ἦν resolvendum est in ἀλλὰ ταύτην, ut hic verborum ordo sit constituendus: ἄλλ' οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλούς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν κ. τ. λ. ἤτ' certe non is, qui superior est, et ex tuto eam (iuris disceptationem) deprecabit, videri debet dicere, quod alienius momenti sit; sed est.

οὕς χρῆν, i. e. ἀλλὰ χρῆν ὑμᾶς τότε προσεῖναι (αὐτούς), ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν. Mox οὗτοι pro αὐτοῖς significantius, quoniam accusantis oratio est, et ad Athenienses plerumque conversa.

τότε οὐ μεταλαβόντες. Respiciit ad bella cum Samiis et Aeginetis gesta, quorum in seqq. subinde fit mentio. Erant autem ea bella ante Persica. Vid. c. 41.

νοντα ἔχειν· [ἐγκλημάτων δὲ μόνων ἀμετόχους οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ κοινωνεῖν.]

40. „Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα, καὶ οἷδε βλαιοὶ καὶ πλεονέκται εἰσὶ, δεδῆλωται· ὥς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή· εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων λούσιν ἢ ξυνθήκῃ ἔστιν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλου ἑαυτὸν ἀποστέρων ἀσφαλείας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει· ὃ νῦν ὑμεῖς μὴ κειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖςδε μόνον ἐπικουροὶ ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων πολέμοι. ἀνάγκη γάρ, εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. καίτοι δίκαιοι γ' ἔσσι· μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μὴ, τοῦναντίον ἐπὶ τοὺς μεθ' ἡμῶν ἵκναι· (Κορινθίοις μὲν γε ἐνσπονδοὶ ἔστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνακωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε) καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, Σαμίων ἀποστάντων, ψῆφον προσεθίμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρή· αὐτοῖς ἀμύνειν· φανερώς δὲ ἀντείπομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι θρώντας δεχόμενοι τιμωρήσεσθε, φανείται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσ-εἰσι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετα.

41. „Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάρι-

ἐγκλημάτων δὲ — κοινωνεῖν. Haec verba videntur interpretatio verborum τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογνώμενοι — τὸ ἴσον ἔχει, in margine primum adscripta, deinceps in Scriptoris orationem illata. Absunt enim ab optimis libris, et nihil continent, quod non in praecedentibus melius dictum sit.

40. μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων. Olim vulgabatur μετὰ προσηκόντων τῶν τοῦ δικαίου κερφαλαίων, i. e. δικαιωμάτων (c. 41.), quae hoc ipso capite demum enumerantur. Deinde ante ἐρχόμεθα omisimus cum Bekk. verba ἐς ὑμᾶς, quae in optimis desunt, in nonnullis leguntur cum varietate praepositionis πρὸς ὑμ.

καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι — ποιήσει. Mira est h. l. brevitatis et difficultas ad explicandum. Ante omnia tenendum, Thucydidem saepe negationem bis cogitandam ponere. Vid. supra c. 12. et c. 141. ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ

ἐπὶ χρώμενοι παραγοῖμά τι δέξωσιν ἐκτελεῶσι. Id etiam h. l. obtinet. Nam cum sententiarum nexus flagitet, ut dicatur: qui is, qui recipiant eum, non bellum pro pace afferet, Scriptor propter insertam conditionem εἰ σωφρονοῦσι proprie debet sic scribere: καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις (οὐ δέξονται δὲ, εἰ σωφρονοῦσι) πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει. Sed brevitatis studio sic scripsit, ut Germanice interpretandum sit: welcher nicht denen, die ihn — nicht aufnehmen werden, wenn sie klug sind, Krieg statt Frieden bringen wird. In quo simul est hyperbaton pro τοῖς οὐ δεξαμένοις. — Hoc illud est, quod Cicero ait de Orat. II, 18. Qui (Thucydides) ita creber est rerum frequentia, ut verborum prope numerum sententiarum numero censeatur; ita porro verbis aptus et pressus, ut nescias utrum res oratione an verba sententiae illustrentur.

Σαμίων ἀποστάντων. Hoc de bello uberius loquitur infra c. 115—117.

ως τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστε ἐπιχορῆσαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φάμεν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντες ποτε πρὸς τὸν Αἰγινήτων ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον, παρὰ Κορινθίων εἰκοσι ναὺς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη πε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δὲ ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχευ ὑμῖν Αἰγινήτων μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐκ' ἐχθροῦς τοὺς σφετέροὺς λόντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νῦν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἣν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ· πολεμιὸν τε τὸν ἀντιστάντα, ἣν καὶ τυγχίλος ὦν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκία χεῖρον τίθενται φιλονεικίας ἐνεκα τῆς αὐτίκα.

42. „Ὡν ἐνδυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι, καὶ μὴ νομισθῇ δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δὲ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τὸ τε γὰρ ξυμφέρων, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχιστα ἐπαρτάνη, μάλιστα ἐπεται· καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβούμεντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεί ἐτιεῖται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέοντας αὐτῷ φανεράν ἐχθραν ἥδη καὶ οὐ μέλλουσιν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι· τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μάλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ἦ, δύναται μείζον ἐγκλημα λύσαι. μὴδ' ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τούτῳ ἐφέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις, ἢ τῷ αὐτίκα φανερωῖ ἐπαρθέοντας διὰ κινδύνων τὸ πλεον ἔχειν.

43. „Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προσέκομεν, τοὺς σφετέροὺς ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολλᾶμεν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκείνῳ εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὁ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστάς

41. ἐπιχορῆσαι est h. l. vicissim uti, quam vim praepos. ἐπὶ Riearus in Lex. s. v. ἐπιφορᾶμαι explicat. Sententia: Non nos a vobis adhuc adiuti sumus, ut vos a nobis, neque intercedunt mutua inter nos officia: sed debitam a vobis gratiam flagitamus.

πρὸς τὸν Αἰγινήτων. Corinthiorum beneficium huc pertinens enarrat Herodotus 6, 89. Hoc factum est bello Aeginetico primo. Aliud beneficium Corinthiorum in Athenienses collatum, cum Hippium restitutori essent Lacedaemonii, legimus apud eundem Herodotum 5, 92 sq.

42. ἀμύνεσθαι apud Thucydi-

dem interdum est pro ἀμείβεσθαι, ut h. l. Cf. 4, 63.

ἢ γὰρ τελευταία χάρις — λῦσαι. „Valet enim gratia ad extremum opportune collocata, etiamsi minor sit, maius opprobrium diluere.“ — ἐγκλημα pertinet ad Corinthiorum cum Atheniensibus priorem inimicitiam, maxime bello Aeginetico secundo (vid. 1, 105.), quod bellum gestum est anno a. Chr. nat. 458. Bellum autem adversus Samios, quo referenda est Corinthiorum in Athenienses gratia, incidit in annum a. Chr. 440. Ergo posterior haec χάρις fuit.

43. αὐτόν τινα κολλᾶζειν, vid. c. 40 extr.

ἐχθρός. καὶ Κερκυραίους τοὺςδε μῆτε ξυμμάχους δέχεσθε βλή-
μαϊν, μῆτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικουσί. καὶ τὰδε ποιοῦντες τι-
μωσθήκοντά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα βουλευάσεσθε ὑμῖν αὐ-
τοῖς." Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορινθιοὶ εἶπον.

44. Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης κα-
θὺς ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἦσαν τῶν Κορινθίων ἀπε-
δέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερκυραί-
οις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς
καὶ φίλους νομίζειν· (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσι
οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοπον-
νησίους σπονδαί·) ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο, τῇ ἀλλήλων βοη-
θεῖν, ἐαν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦ, ἢ Ἀθήνας, ἢ τοὺς τούτῳ
ξυμμάχους. ἰδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος κα-
ὥς ἐσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι
Κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχουσιν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτ
μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἦν τι δέη
Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς πόλεμον
καδιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλλας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαί-
νετο αὐτοῖς ἢ νῆσος ἐν παράπλῳ κείσθαι.

45. Τριαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους
προεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστε-
ρον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθοὺς. ἐστρατήγει δὲ αὐ-
τῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διοτίμος ὁ Στρομβίχου
καὶ Πρωτίας ὁ Ἐπικλέους. προσέπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν
Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ μέλλωσιν ἀπο-
βαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ, κωλύειν κατι-
δύναμιν. προσέπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἐνεκα τὰς σπονδὰς
αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον
ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ
Ἑλλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα, καὶ Λευκαδίων δέκα
Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἰκοσι, καὶ Ἀνακτορίων μία· αὐ-
τῶν δὲ Κορινθίων ἐνεπήκοντα. στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν
καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθύ-
κλέους, πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κέρ-
κυραν ἡκέρῳ ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὀρμίζονται ἐς Χειμέ-
ριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐ-
τοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος
Ἐφύρα· ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν
διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμός ῥέων ἐσβάλλει ἐν
αὐτῇ, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμι
ποταμός, ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην· ὧν ἐντὸς

44. ἐπιμαχίαν, i. e. ἐπιβλήθει-
ον, genus societatis accuratius defini-
tum addita hostis defendendi condi-
tione.

46. ὦν ἐντός, int. ποταμῶν.
Nam Cestrine a littore erat remotus, ad

dextram Thyamis ripam sita, quoniam
hoc fluvio a Thesprotide separatur
in Thesprotia igitur et Chimerium si-
tum fuit, non inter illas terras, sed
inter Thyamin et Acherontem promi-
nebat.

ἔφα ἀνέγει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἡπείρου ἐκείνη ὁρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ᾗσθησαν αὐτοὺς προσπλέοντας, κληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μεικιάδης καὶ Διομίδης καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμνῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ περὶος ἦν, καὶ Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες. οἱ γὰρ ταυτὴ ἡπειρώται αἰ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάσθη τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτός. καὶ ἅμα ἐφ' πλέοντες καθορώσι τὰς τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφῶς πλεούσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπέχον, τρία τεῖλα ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἕκαστος ὡς. οὕτως μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ οἱ Ἀμπρακιώτιδες· κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι· εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἀριστα τῶν νεῶν πλεούσας, κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων, εἶχον.

49. Συμμιξάντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέρωθεν ἦρθη, ἐναντιάζοντο, πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τῶν κατεστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ καλεῖσθαι τρόπῳ ἀπειρώτερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, περὶ ὁμομαχίας δὲ τὸ πλεονέκτημα προσφερέως οὐσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλους, οὐδὲν ἄλλως ἀπαικύνοντο, ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν, καὶ πολλὸν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλίταις ἐς τὴν νίκην, αἱ καταστάντες ἐμάχοντο, ἡσυχάζουσιν τῶν νεῶν. δικάπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ὥμῃ τὸ πλεονέκτημα ἐναντιάζοντο ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος, καὶ ταραχῆς ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾗ αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγιγνώσκοντο τοῖς Κερκυραίοις, εἰ πῃ πιέζοντο, φόβον μὲν παρείχοντο τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἔρχοντο δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν ἀφάρτησιν τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἰκοσι ναυσὶν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν, καὶ καταδιώξαντες σκοράδας ἐς τὴν ἡπείρου, μέγα τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκβάντες ἐνέπρησαν τε τὰς σκηναὺς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτη μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσδύντο τε, καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν· ἢ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐώνυμῳ, πολὺ ἐνίκαν, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἰκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς ἰδιώξεως οὐ παρουσῶν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρῶντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἦδη ἀποφασίστως ἐπεκούρου, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέ-

πειντο οἱ Κορινθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἴχετο ἤδη, καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεισεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης, ὥστε ἐπιχειρήσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ Κορινθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἰλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν, ἃς καταδύσειαν, πρός δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζῶργεῖν· τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσθην το οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥαδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο. ναυμαχία γάρ αὐτῇ τῇ Ἑλλήσι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὶ αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορινθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο· καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν. ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατός τῶν βαρβάρων προσεβεβोधῆκει. ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὐθιγὰ ἄδροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλωτμοῖς καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντέπλεον, δεισαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρωσὶν ἀποβαίνειν ἤδη δὲ ἦν ὥσθ, καὶ ἐπικαιώνιστο αὐτοῖς ὥς ἐς ἐπίπλουν. καὶ οἱ Κορινθιοι ἐξαπλῆς πρύμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἰκοσὶ ναῦς Ἀθηναίων προσπλεύσας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθούσιν ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δεισαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὄσι.

51. Ταύτας οὖν προῖδόντες οἱ Κορινθιοι, καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανεχώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις (ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) οὐχ ἐωρῶντο, καὶ ἰθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκείναι ἐπικλύουσι· τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν· ξυνεσκόταξε γάρ ἤδη, καὶ οἱ Κορινθιοι ἀποτρεπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς Κερκυραίοις δὲ στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ αἱ εἰκοσι νῆες [αἱ] ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὐταί, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὥφθησαν. οἱ

50. τῶν πρὸ αὐτῆς. Plerique libri exhibent ἐαυτῆς, quod Bekkerus recepit. — Paullo ante infinitivos φονεύειν — ζῶργεῖν non cum praepositione πρὸς iungendos esse docet defectus articuli. Vid. Hermann. ad Vig. p. 702.

51. ὅτι νῆες ἐκείναι ἐπι-

κλύουσι. Verte: Dort kommen Schiffe her. Haec enim vis est pronominis demonstrativi, ubi nomini substantivo sine articulo iunctum est. Ita 2, 74. ὅτι ἐπὶ γῆν τήνδε ἦλθομεν, ἐν ᾗ πατέρες ἡμῶν — Μήδων ἐκράτησαν, i. e. nos in agrum hic venissemus, in quo cet.

ἡ Κερκυραῖοι (ἦν γὰρ νῦν) ἐφοβήθησαν, μὴ πολέμιαι ᾤσιν, ἔπειτα δὲ ἐγνώσαν, καὶ ὤρμίσαντο.

52. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀναγόμεναι αἷ τε Ἀττικάι τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλωῖμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβοτοῖς λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὤρμουν, βουλομένοι εἰδέναι, εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἡσύχαζον, ναυμεχίας οὐ διανοοῦμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὁρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἀκραιφνεῖς, καὶ σφίσι πολλὰ τε ἔπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νεῶν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἰκαδὲ πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, ὅπῃ κομωθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελυσθαι τὰς ἐκοντάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῷσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς, ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐμβιβάσαντας ἐνεν κηροκίου προσκῆψαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πείραν παρῆσθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιαῦτα· ἥ Ἀδικεῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ πλείους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδῶν ἵστασθε, αἷα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς καὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἰ ποὶ βουλόμεθα, πλεῖν, καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τοῦδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς πλείοις. Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ ἐν στρατόπεδον, ὅσον ἐκήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτείνειν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιαῦτα ἀπεκρίναντο· ὅτε ἄρχομεν πολέμου, ὧ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν· Κερκυραίοις δὲ τοῖςδε, ξυμμάχοις οὐαί, βοηθεῖν ἡβόομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποὶ βούλεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι πόλιν, οὐ περιεσφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν.“

τεὶ ὤρμίσαντο, int. αἱ νῆες. Item πολέμιαι paullo ante exigit. Sic neque variat subiectum.

52. καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὐ-
ov. Pendet accusativus ex ὁρῶντες.
sed propter particulas τέ — καί, qui-
bus haec membra connexa sunt, cum
καὶ τε ἔπορα pertineat utrumque, ex-
spectat genitivum ἐπισκευῆς οὐκ οὐ-
ov, qui aut a praepositione pendeat,
ut absolutus sit. Ergo etiam h. l. est
quidam ἀνακλισηδία.

τοῦ δὲ οἰκαδὲ πλοῦ μ. δι-
ταίον. Genitivus pendet a verbo
ἀνακλισηδία, quod h. l. significat de
ἀνακλισηδία re cogitare. Infra c. 68. τῶν
ἀνακλισηδίων μᾶλλον ὑπεροσῆτε, ubi ta-
men genitivus etiam aliter potest ex-
plicari.

Ἐνεν κηροκίου. Caduceo

legati utebantur in bello, qui eius re-
ligione tuti et sacrosancti erant. In
pace sine caduceo (ἀκηρύκτως c. 146.)
ad hostes se conferebant. Corinthii vo-
lebant adhuc amici et socii Athenien-
sium videri, certe explorare, ipsasne
impune abire liceret.

τῶν δὲ Κερκυραίων. Nomen
Κερκυραίων Scholiasta non agnoscit,
et delendum videtur, quia μὲν aliter
non suo est loco, sed legendum fuerit
τῶν δὲ Κερκυραίων μὲν τὸ στρατό-
πεδον, ut monuit Dindorf. Sed licet
suspicio non vana sit loci ab interprete
vel certe ex interpretatione corrupti,
tamen cum codices omnes taceant, ni-
hil decernimus; praesertim cum vul-
gata lectio aptam interpretationem ad-
mittat: Vociferabatur Corcyraeorum
exercitus ea pars, quae adstans loquen-
tis vocem exaudiebat.

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων, οἱ μὲν Κορίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὰ τε ναυάρια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφῶς ἐνεχθέντα ὑπὸ τε τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νικτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ· καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, ὡς νενικηκότες. γνῶμη δὲ ἑκάτεροι τοῦδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τὴν ναυμαχίαν μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάρια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφῶας αὐτοὺς ναυάρια καὶ νεκροὺς, καὶ οἱ αὐτοὶς τῇ τε προτερεᾷ πρῶμιν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι, ἰδόντες τὴν Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον, οὐκ ἀντίπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικῆζέον.

55. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόρου δ' ἔστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἰλον ἀπ' ἐπ' (ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἱ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδον πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσον, καὶ ἰατρὰς εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσιν. ἐνύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν κλειεὺς πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτως περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ σφίσιν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐνανμάχουν.

56. Μετὰ ταῦτα δ' αὐτοὺς καὶ τὰδε ξυνέβη γενέσθαι· Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. ἡ γὰρ Κορινθίων πρᾶσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτοὺς, ὅσοις τοπήσαντες τὴν ἐχθρὰν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτιδαιάτας, οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποικίαν· αὐτῶν δὲ ξυμμάχους φόρον ὑποτελεῖς, ἐκίλευον τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὁμήρους δοῖναι, τοὺς τε ἐπιδημιολογούς ἐκπέμπειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὗς κατὰ ἑκάστον Κορίνθιοι ἔκαμπον· δεισαντες μὴ ἀποστῶσιν ὑπὸ Περδίκκου παιδόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε ἄλλους τε ἐπὶ Θοράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ περὶ τοὺς Ποτιδαιάτας οἱ Ἀθηναῖοι

54. καὶ ἐπειδὴ ἦλθον. Multī libri addunt οἱ Ἀθηναῖοι, quod receperunt Bekk. Goell. et Poppo, qui tamen uncis includit. Et si postridie Athenienses una cum Corcyraeis adver-

sus Corinthios profecti erant c. 52.), ut ἦλθον non minus ad Athenienses quam ad Corcyraeos relīceat; tamen hoc aptius videtur additamentum interpreti debemus.

παρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· ἵτε γὰρ Κορινθιοὶ φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας δὲ ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεκολέμωτο, ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὦν. ἐπολεμάθη δὲ, ὅτι Φιλίππῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ καὶ Διόδωρῳ, κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις, ἡ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δειδιῶς τε ἐπρασθεν, ἐς τὴν Λακεδαιμόνα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο, τῆς Ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ Ἑλλάδος Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι, νομίζων, εἰ ἅπαντα ταῦτα ἔχοι ὁμοῖα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾶον ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὦν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ κολιόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις, ἔκρινον γὰρ τριάκοντα νῆας ἀποστέλλοντες καὶ χιλλοὺς ὅπλους ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' αὐτῶν δέκα στρατηγούσας, ἐπιστέλλουσι τοῖς ἀρχουσι τῶν ποτιδαϊατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν καὶ τὸ εἶχος καθελεῖν, ὥστε τὴν πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσῃται.

58. Ποτιδαῖται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους πέμψας, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν, ἰδόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα μετὰ Κορινθίων, [ἐπρασθεν] ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἣν δὲ, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ πρᾶσσοντες οὐδὲν εὗροντο ἐπιτήδειον, αἱ αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἐπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχεοντο αὐτοῖς, ἣν ἐπὶ Πυδαίαν ἰάσθαι Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ καὶ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττῶν, κοινῇ ξυνομήσαντες. καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδεὺς, καὶ Θαλάσση πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσαι· ἐς Ὀλυμπιον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς ἐκλιπούσι τοῦτοις τῆς ἐκτοῦ γῆς τῆς Μυρδοτίας περὶ τὴν ἑλκὴν λίμνην ἰδοὺς νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. καὶ οἱ μὲν ἀντιμίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Θοράκην, καὶ καταλαμβάνουσι τὴν τε Ποτιδαίαν καὶ

καὶ Διόδωρ. Derdas erat Ar-
chestratus filius, Perdicae consobrinus.

πρᾶσσαν ἐς τὴν Λακε-
δαίμονα. Hec dictum puta pro πρὸς
Λακεδαιμονίους ἐπρασσαν πέμ-
πον, ut deinceps respondeat verbum
καὶ προσεποιεῖτο, non
ἰδίῳ προσποιούμενος. Frequens
huiusmodi particulae τὴν transpositio.

ὅπως μὴ ἀποστήσονται.
ἀποστήσονται, quod o-
mnibus codicibus obsidet, praeter Gr. et

G. a prima manu, et Lauz. Sed cum
defecisse graece sit ἀποστήσας, non
ἀποστήσασθαι (vid. exempla 3, 13.),
recte futurum exhibuit Bekk. Eadem
verba redeunt 8, 4.

58. ὑπέσχεοντο. Ex aliquot opti-
mae notae libris Bekk. et Porpo rece-
perunt ὑπέσχετο.

59. τὴν τε Ποτιδαίαν. Par-
ticulam τε omittant septem prae-
stantissimi libri, quae etiam a Bibi non
recte additur, h. l. tamen servanda vi-

τᾶλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε Περδικκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυμπεστώτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο· καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν Λέρδου ἀδελφῶν, ἀνωθεν στρατιᾷ ἐσβίβληκόντων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι, τῆς Ποτιδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὖσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οἰκίον· τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἐαυτῶν τε ἐθελοντάς, καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλίτας καὶ ψιλούς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεύς Ἀδεϊμάντου, κατὰ φιλλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥμιστος οἱ πλείστοι Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδαίαισι ἀεὶ ποτὶ ἐπιτήδειος, καὶ ἀφικνούνται τεσσαρακοσὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης, ἢ Ποτιδαία ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθύς ἡ ἀγγελία τὰ πόλεων ὅτι ἀφεστᾶσι· καὶ πέμπουσιν, ὥς ἦσθοντο καὶ τοι μετὰ Ἀριστείῳ ἐπιπαρόντας, διςχιλίους ἐαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς, πρὸς τὰ ἀφεστώτα, καὶ Καλλίαν τὸν Κολιάδου πέμπον αὐτὸν στρατηγόν. οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμιᾳ ἄρτι ὑγρῆς καὶ Πύδναν πολιορκούντας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιορκήσαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ συμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδικκαν, ὥς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτιδαία καὶ ὁ Ἀριστεύς παρακληθὼς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας· καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέροϊαν, ἀνακείμενοι ἐπιστρέψαντες καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἔλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτιδαίαν, τριςχιλίους μὲν ὀπλίταις ἐαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν συμμάχων πολλοῖς, ἱκεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοι μετὰ Φιλίππου καὶ Πανσανίου· ἅμα δὲ νῆες πορείαν ἐβλήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Πύδναν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτιδαίαιται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστείῳ Πελοποννησίοι

detur. Eadem discrepantia scripturae est supra c. 54. in verbis ὑπὸ τε τοῦ ποῦ καὶ ἀνέμου. — Τὰ ἐπὶ Θράκης sunt regiones Thraciae vicinae, h. l. Chalcidica.

ἐφ' ὅπερ καὶ τ. κ. ἐξεπέμποντο. Pronomen ne refer ad infinitivum τρέπεσθαι, sed potius ad totam enunciationem τρεπ. ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ut subaudias πρῶτα, ἔργον. Cf. 6, 47.

ἀνωθεν, non classe et a mari, sed ab interiore terra pedestri exercitu.

60. δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ. Sic rursus c. 67 init. c. 74 extr. 4, 70.

Etiam cum genitivo περὶ τῶν ἐν ἀγρῷ περὶ δεδιότες 7, 75 med.

ἢ Ποτιδαία ἀπέστη. Alii Sed illud codd. omnes et Schol. habent. Plene dicendum erat ἢ ἢ. Vid. Boeckmann. ad Demosth. Mid. p. 69.

61. ἀνακείμενοι ἐπιστρέψαντες. Intellige de flexo ad urbem egrediendam itinere, quod inde ab illo loco incipiebat, cum in Beroeae viciniam venissent (ἐκίθεν). Itaque proxima illius participii explicandi causa a scriptore adiecta puto. Re non petrata institutum iter ulterius peractum est.

προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους στρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύμπου ἐν τῷ ἱσθμῷ, καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποιήντο. στρατηγὸν μὲν τοῦ περὶ παντός οἱ ξυμμαχοὶ ἤρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκην. ἀπέστη γὰρ εὐθύς κάλιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτιδαίαις, ἴολαον ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως, τὸ μὲν μὲν αὐτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ ἱσθμῷ ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσι, Χαλκιδῆας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἱσθμοῦ ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον ἐν Ὀλύμπῳ μένειν, καὶ ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφας χωρῶσι, κατὰ νότον βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολέμιους. Καλλίας δ' αὖ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς καὶ οἱ ξυνάρχοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ Ὀλύμπῳ ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἰργασί τοὺς ἐκείθεν ἐπιβοηθεῖν· αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώρουν ἐπὶ τὴν Ποτιδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἱσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὥς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί· καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ πρὸ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκείνων ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες, ἔτρεψαν τὸ καθ' αὐτούς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον τῶν τε Ποτιδαίων καὶ τῶν Πελοποννησίων ἡσάτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐκαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεύς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὥς ὅτε τὸ ἄλλο στρατεύμα ἡσθημένον, ἠπόρησε μὲν ὁποτέρωσθε ἀκινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύμπου, ἢ ἐς τὴν Ποτιδαίαν· ἔδοξε γοῦν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' αὐτοῦ ὥς ἐς ἐλάχιστον χωρίον, δρομῷ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτιδαίαν· καὶ παρήλθον παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλκῆς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας. αἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύμπου τοῖς Ποτιδαίαις βοηθοί, (ἀπέχει δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι καταφανές,) ὥς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μὲν τι προσήλθον, ὥς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἱππῆς ἀντιπαρστάξαντο, ὥς

62. πρὸς Ὀλύμπου. Sic emendavit Poppo vulgatum πρὸς Ὀλύμπῳ, quod Olynthum, cuius loco in quibusdam libris est πρὸ Ὀλύμπου, (ante Olynthum) in uno tantum πρὸς Ὀλύμπου, i. e. Olynthum versus; quod res postulat, cum castra apud Potidaeam essent.

στρατόπεδον ἔχοντι. Hoc praetuli cum aliis vulgato ἔχοντα.

63. ἔδοξε γοῦν. Certatim viri docti emendarunt δ' οὐν, ut supra 1. M. Sed utroque loco vulgatum tuentur codices plerique omnes.

ὥς ἐς ἐλάχιστον, i. e. ἐς ὡς ἐλάχιστον, quemadmodum ὡς et ὅτι a

superlativo interposita praepositione saepe separantur. Vid. 3, 46. Sententia est, contractis in angustum copiis cursu tendere ad Potidaeam.

παρὰ τὴν χηλὴν. Schol. χηλὴ καλεῖται οἱ ἐμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τεῖχους προβεβλημένοι λίθοι διὰ τὴν τῶν κυμάτων βίαν, μὴ τὰ τεῖχος βλάπτοιο. εἰρηται δὲ παρὰ τὸ εἰκέναι χηλὴ βοός. Cf. ad 8, 90.

ἱππῆς δ' οὐδ' ἑτέροις παρὰ γέγοντο. Hoc non nisi de ipsa pugna ad Potidaeam intelligendum. Nam utrisque equites erant Macedones, sed illi invicem alteri alteros observabant ad Olynthum versus. Vid. c. 62.

καλύδοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἱππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τροπαῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Ποτιδαῖαταις. ἀπέθανον δὲ Ποτιδαῖατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγων ἱλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν πεντηκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέτειχίσαντες ἐφρουρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον ἦν, οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τῇ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν· δεδιότες μὴ σφίσιν ἐκ Ποτιδαῖαται καὶ οἱ ξύμμαχοι, γιγνομένοις δίχα, ἐπιδιώκοντες καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὅπλιτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προῖκα καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν, ὥς δὲ οὐδεὶς ἐπέβηκε ἐς μάχην, ἀπέτειχε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτιδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφρουρούσασαι.

65. Ἀριστεὺς δὲ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐπιδίδοι οἱ δεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἣν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίγνηται, ξυμβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον ἡγήσασαι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλείον σίτος ἀντίσκη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὥς οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔκωθεν ἔξει ὥς ἄριστα, ἐκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ ἄλλα ξυνεπολέμει, καὶ Σερφυλλίων λοχῆσας πρὸς τὴν πόλιν πολέως διέφθειρεν· ἐς τε τὴν Πελοπόννησον ἐπρασσε, ὅσα ὠφέλεια τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτειχιστὴν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδεὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήγουν, καὶ ἔστιν αὐτῷ καὶ πολλίσματα εἰς.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτία μ

ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν, tamquam victores. Schol. Ἐπειδὴν τι μέρος ἡττηθῇ τῶν μαχομένων, μὴ δυνάμενον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτεῖ γενέσθαι σπονδὰς, ἕως οὐ λαβὼν θάψῃ. Ἔστι δὲ πολλάκις, ὅτε καὶ ἀσπόνδους αὐτοὺς ἐνομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἐκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσοῤῥόπον γενομένης.

64. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος, is murus est, qui a Macedonia ad septentrionem versus Potidaeam in-

tercluderet (ἀποτειχίσαντες); al. Pallenen spectabat ad meridiem, tamen eo tempore nondum extructa erat (ἀτειχιστον).

65. ἡ ἄλλη παρὰ λόγον. O legebatur παράλογον. Sed Thucydes ignorat adiectivum παράλογον (vid. 2, 91. 7, 71 extr. ubi item παράλογον scribendum.). Substantivo autem ὁ παράλογος utitur, ut 1, 78. τοῦ ἰσόμενον τὸν παράλογον. Monuit K. Ger. Comment. de Thucyd. histor. p. 267.

ᾧται προεγεγνήντητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, οὗτις τὴν Ποτιδαίαν, ἑαυτῶν οὐδαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, οὗτις ἑαυτῶν τε πόλιν ἑμμάχιδά καὶ φόρον ὑποταλὴ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίον ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμύχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μὲντοι ὁ γε πόλεμος πῶς ξυνεβόρῳγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχὴ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορινθιοὶ ἐπραξαν.

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσις ἐνόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς ἑμμάχους, καὶ καταβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, οὗτις σπονδὰς τε λελυώτες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινήται τε φανερώς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσπαρκαλιέσαντες τῶν ἑμμάχων καὶ εἰ τίς τι ἄλλο ἔφη ἤκεισθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐσλόγον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰσθότα, λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ Μεγαρῆς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἑτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἰργασθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορινθιοὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξύναι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπέων τοιαῦτα.

68. „ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλλας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους, ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην πῶς ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλείονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθαι. παύλας γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλαπτέσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἕκαστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενόειτε ὡς ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πείθειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμὲν, τοὺς ἑμμάχους τοὺςδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ὑμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς πού ὄντες ἤλκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει·

68. ἀλλὰ τῶν λεγόντων — λέγουσι. Genitivus h. l. aut pendet a verbo ὑπενόειν, ut in simili structura ap. 52., aut ex tota formula ὡς λέγουσι, idem significante quod τὸ λέγειν, quasi scripserit: ἀλλὰ τῶν λεγόντων ὑπενόειτε τὸ λέγειν (vel τοῦτο ὡς λέγουσι) ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων. Eodem modo θανμάζειν cum genitivo frequenter. Est genus attractionis, cuius loco e nostrae lin-

guae ingenio potius sic scribas: ἀλλὰ ὑπενόειτε ὡς οἱ λέγοντες ἐνεκεν τῶν αὐτ. ἰδ. διαφόρ. λέγουσι. Ergo redit ad notum schema *Davum* quae ubi sit. Thucyd. 1, 72. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημεῖναι ὅση εἴη δύναμις. Unde apparet, non errare eos, qui a verbo ὑπενόειν genitivum pendere putent. Xenoph. Cyrop. V, 2, 18. ἐνενόησε αὐτῶν καὶ ὡς ἐπηρώτων ἀλλήλους τοιαῦτα.

καλύδοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάρθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἱππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τροπαίον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Ποτιδαῖαταις. ἀπέθανον δὲ Ποτιδαῖατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγω ἑλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαντες ἐφρουροῦν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχίστον ἦν οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τῇ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζουσιν· δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ Ποτιδαῖαται καὶ οἱ ξύμμαχοι, γιγνομένοις διχα, ἐπίδωκται καὶ πυρρῶνόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτειχίστον οὖσαν, χρόνον ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χίλους ὁπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προῖαθ' καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν, ὥς δὲ οὐδεὶς ἐπέβηκε ἐς μάχην, ἀπετείχισα τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτιδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσταις.

65. Ἀριστεὺς δὲ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἣν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλου παρὰ λόγον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον ἡγήσασθαι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλείονος σίτος ἀντίσχω, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὥς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὥς ἄριστα, ἐκπλοῦν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ τε ἄλλα ξυνεπολιέμεν, καὶ Σερφυλλίων λοχήσας πρὸς τὴν πόλιν πολλοὺς διέφθειρεν· ἐς τε τὴν Πελοπόννησον ἐκράσσειν ὅπως ὠφέλειά τις γινήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτειχίσαν Φορμίωνα μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χίλους τὴν Χαλκιδεῖσιν καὶ Βοττικὴν ἐδήγουν, καὶ ἔστιν αὐτῷ καὶ πολλίσματα εἶλε.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν

ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν, tamquam victores. Schol. Ἐπειδὴν τι μέρος ἡττηθῇ τῶν μαχομένων, μὴ δυνάμενον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτεῖ γενέσθαι σπονδὰς, ἕως οὗ λαβὼν θάψῃ. Ἔστι δὲ πολλάκις, ὅτε καὶ ὑποσπόνδους αὐτοὺς ἐκομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἑκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσορρόπον γενομένης.

64. τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος, is murus est, qui a Macedonia ad septemtrionem versus Potidaeam in-

tercluderet (ἀποτειχίσαντες); aliter Pallenen spectabat ad meridiem, quae tamen eo tempore nondum exstructa erat (ἀτειχίστον).

65. ἡ ἄλλη παρὰ λόγον. Olli legebatur παράλογον. Sed Thucydidēs ignorat adiectivum παράλογον (vid. 2, 91. 7, 71 extr. ubi item παράλογον scribendum.). Substantivo autem ὁ παράλογος utitur, ut 1, 78. τοῦ καλέμου τὸν παράλογον. Monnit Krüger. Comment. de Thucyd. histor. parte postrema p. 267.

αὐτὰ προεγενένητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, οὗτις τὴν Ποτιδαίαν, ἐαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίαν τε καὶ Πελοποννησίαν ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρουν· τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, οὗτις ἐαυτῶν τε πόλιν ἑμμαχίδα καὶ φόρον ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσι ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μὲντοι ὁ γε πόλεμος πῶς ξυνεβῆναι, ἀλλ' ἐτι ἀνοκωχῇ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορινθιοὶ ἔπραξαν.

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσι ἐνόησαν, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρῷ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατεβῶν ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, οὗτις σπονδὰς τε λελυώσας εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινήται τε φανερώς μὲν οὐ πρεσβεύοντες, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύψε δὲ, οὐχ ἡκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσπαρκαλίσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἰ τις τι ἄλλο ἔφη γίνεσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν ἐκδοῦν, λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιούντο ὥς ἕκαστοι, καὶ Μεγαρήs, δηλοῦντες μὲν καὶ ἑτέρα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἰργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορινθιοὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξύναι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπεικὸν τοιαῦτα.

68. „TO ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὧς Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ἑαυτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους, ἢν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην καὶ ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλεονί προὐς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πῶς γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλαπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσχομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενόητε ὥς ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ προὐκάζομεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμὲν, τοὺς ξυμμάχους τοὺςδε παρεκάλεσθε, ἐν οἷς προσήκει ὑμᾶς οὐχ ἡκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς πού ὄντες ἴδουσιν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὥς οὐκ εἰδόσι προσέδει·

68. ἀλλὰ τῶν λεγόντων — λέγουσι. Genitivus h. l. aut pendet a verbo ὑπονοεῖν, ut in simili structura cap. 52., aut ex tota formula ὥς λέγουσι, idem significante quod τὸ λέγειν, quasi scripserit: ἀλλὰ τῶν λεγόντων ὑπονοεῖτε τὸ λέγειν (vel τοῦ ὥς λέγουσι) ἐνεκεν τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων. Eodem modo θανατίζουσιν cum genitivo frequenter. Est genus attractionis, cuius loco e nostrae lin-

guae ingenio potius sic scribas: ἀλλὰ ὑπονοεῖτε ὥς οἱ λέγοντες ἐνεκεν τῶν αὐτ. ἰδ. διαφ. λέγουσι. Ergo redit ad notum schema *Davum quareto ubi sit*. Thucyd. 1, 72. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημεῖναι ὅση εἴη δύναμις. Unde apparet, non errare eos, qui a verbo ὑπονοεῖν genitivum pendere putent. Xenoph. Cyrop. V, 2, 18. ἐπενόησε αὐτῶν καὶ ὥς ἐπηρώτων ἀλλήλους τοιαῦτα.

ξὺν δὲ τί δαί μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾷ νοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥμισυ τοῖς ἡμετέροισι, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρέσκευασμένους, εἴ ποτε ἄρ' ἐκπολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βία ἡμᾶς εἶχον καὶ Ποτίδαιαν ἐπολιόρχουν· ὧν τὸ μὲν ἐκικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θούρης ἀποχρησθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ὁ μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίοις.

69. „Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τὸ τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατύναι, καὶ ὕστερον τὴν μακρὰ στήσαι τείχη, ἐς τότε τε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἡμετέρους ἤδη ξυμμάχους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ, ἀληθέστερον αὐτὸ δοκεῖ εἶπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὥς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται. μάλιστα δὲ νῦν τε ξυνήλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. χρὴν γὰρ οὐκ, εἰ ἀδικούμεθα, ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ θότι ἀμυνόμεθα. οἱ γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι πρὸς οὐδὲν γνωκώτας ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα οἷα ὁδῶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοῖς πέλας· καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἦσσαν θαρσύνουσι· γνόντες δὲ εἰδότες περιορᾶν, ἰσχυρῶς ἐγκρίσονται. ἡσυχάζετε μὲν γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὡς Λακεδαιμόνιο οὐ τῇ δυνάμει τινὰ, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι, καὶ μόνον οὐκ ἀρχομένην τὴν αὐξήσιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην ἐκ καταλύνοντες· καὶ τοὶ ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τὸν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περὶ τῆς γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ τὰ παλαιῶν ἀξίως προαπαντήσας· καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἑκάς, ὥς περ ἐκείνων, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας, περιοράτε, καὶ ἂν τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ, ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐκίοντας, καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστήνα

τοὺς μὲν δεδουλωμένους, int. omnes Atheniensium socios ἐπηκόους. τοῖς δ' ἐ autem refer ad Megarenses. Ceterum variavit structuram pro τοὺς δὲ ἐπιβουλεύουσιν ὑπ' αὐτῶν.

εἴ ποτε ἄρα πολεμήσονται. Si forte quando bellum eis inferetur. Futurum medii pro passivo. Particula ἄρα a bonis quidem libris abest non paucis, tamen genuinam puto, cum alibi Thucydides in hac formula usurpet, et causa cur addita fuerit a librariis non appareat. — ὑπολαβόντες, furtim sibi subdicientes. cf. I, 143. — βία ἡμῶν, nobis innotis.

ἐκικαιρότατον — ἀποχρησθαι. Verba sic ordina: ὧν τὸ μὲν (ἵστι) χωρίον ἐκικαιρότατον πρὸς τὰ ἐπὶ Θούρης ἀποχρησθαι (αὐτῶν), i. e.

deus Gebrauch zu machen für die Gegend in der Nähe Thraziens. Ita s. pra c. 2. ἀποχρῆν, alicunde vivere.

69. αὐτὸ δὲ ἄρ', i. e. δουλοῦται. νῦν τε ξυνήλθομεν. Popl. recepit Stephani coniecturam νῦν γὰρ Puto Scriptorem ab initio scribere νῦν γὰρ. μάλιστα νῦν τε ξυνήλθομεν καὶ ἐπὶ φανεροῖς: Καὶν sind wir the erst jetzt, theils wegen ausgemacht Sachen zusammengekommen. Dein addidit οὐδὲ νῦν, quod multo fortē negat, quam μάλιστα.

ὧν ἄρα ὁ λόγος — ἐκράτει „quorum existimatio melior est, quae res patitur.“ Sic semper ἔργον (αὐτῶν) opponitur λόγῳ (verbo); h. I. τὰς λόγους, inflexa paullulum significatio est fama, existimatio.

εἰστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶ τὰ πλείω σφα-
λῆτα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς
ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὧν τιμωρία περιγεγε-
νημένους· ἐπεὶ αἱ γὰρ ὑμετέραι ἐλπίδες ἤδη τινὰς πον καὶ ἀπα-
ρασκέυους διὰ τὸ πιστεῦσαι ἐφθειραν· καὶ μηδεὶς ὧν ἐπ'
ἔθρα τὸ πλεόν ἢ αἰτία νομίσῃ τάδε λέγεσθαι. αἰτία μὲν γὰρ
φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδι-
κηάντων.

70. „Καὶ ἅμα, εἴτερ τινες καὶ ἄλλοι ἄξιοι νομίζομεν εἶ-
ναι τοῖς πείλας φόρον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν
διαφερόντων καθεστῶτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γὰρ
δοκεῖτε, οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ὕμιν Ἀθηναί-
ους ὄντας, καὶ ὅσων ὧν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας, ὁ ἀγὼν
ἐστίν· οἱ μὲν γὰρ νεωτεροποιοῖ, καὶ ἐπινοῶσαι ὀφείεις καὶ ἐπιτε-
λεῖσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν
καὶ ἐπιγινῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐκτελεῖσθαι. αὐ-
τὸς δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμᾷ, καὶ παρὰ γνώμην
κινδυνεύει, καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον
τῆς τε θυνάμεως ἐνδεᾶ πράξει, τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βε-
βαίοις πιστεῦσαι, τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἰεσθαι ἀπολυθῆ-
ναι. καὶ μὴν καὶ ἄπονοι πρὸς ὑμᾶς μελλήτας, καὶ ἀποδη-
ρητὰ πρὸς ἐνδημοτάτους. οἶοντα γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἂν
ἠκτιᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐπελθεῖν καὶ τὰ ἔτοιμα ἂν βλάψαι.
κρτοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλείστον ἐξέρχονται, καὶ νικώ-
μενοι ἐκ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν· ἐτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν
ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκιο-
κτῇ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ ἂ μὲν ἂν ἐπινοήσαν-

εἰτόν περὶ αὐτῶ — σφαλῆν-
τα, i. e. ipsam de se plerumque minus
propere egisse. Sic supra c. 60. δε-
διότες περὶ τῷ χωρίῳ. Quam inesse
illis verbis volunt vim sua ipsius culpa,
eam equidem extricare non potui. Vid.
6, 33. καὶ περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ
εἰς αὐτοὺς πταίσματα, ubi item non alia de
re sermo, nisi de infelici eventu, nul-
las culpa addita. Quae nostro loco
fortasse quodammodo indicatur pronon-
mine αὐτόν.

ὁρῆτεσθαι ἐλπίδες. Brevius et
obscurius dictum pro αἱ ἐλπίδες τιμω-
ρίας τινὸς ἀφ' ὧν.

70. τοῖς πείλας, ad Corinthios
refer. — τὰ διαφέροντα sunt dis-
crimina ingeniorum ac morum, quae
inter Athenienses et Lacedaemonios in-
tercedebant. Cum egregia, quae se-
quitur, Atheniensium Lacedaemonio-
rumque comparatione confersa defen-
sionem Lacedaemoniorum in Archidami
ratione 1, 84.

σώζειν καὶ ἐπιγινῶναι, sub-

anti ipsos ex ὀφείεις. ἐπιγινῶναι
est ipsos excogitare.

ἐπὶ τοῖς δεινοῖς. Alii ἐν τοῖς
δειν. cum Dionys. Hal. et Procop. —
τῆς γνώμης τοῖς βεβαίοις pro
τῇ βεβαίᾳ γνώμῃ. Neutris adiectivo-
rum loco substantivorum frequenter
utitur Thucydides. Sic c. 68. τὸ πρ-
δόν. c. 69. τὸ ἀναίσθητον. c. 70. τὰ
διαφέροντα.

ἐξέρχονται — ἀναπίπτουσι,
persequuntur — animum adducunt. ἀ-
ναπίπτειν apud Thucyd. esse ἀθροεῖν
docent Athenaeus, Suidas et Eusta-
thius.

τοῖς μὲν σώμασι ἀλλοτριω-
τάτοις — „Corpora pro urbe obie-
ctant, tamquam sint non sua, sed alie-
na; mente autem utuntur tamquam pa-
triae propria ad parandas eius utilita-
tes.“ Ergo neque corpori parant, ne-
que animum remittunt unquam, ubi ci-
vitati commodum potest parari. — τῇ
γνώμῃ δὲ, al. τῇ δὲ γνώμῃ, et
mox ἐξέλθωσιν ἐκ οἰκείων.

τες μὴ ἐπεξέλθωσιν, οἰκίᾳ στέρεσθαι ἡγοῦνται· ὃ δ' ἂν ἐπι
θόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες
ἦν δ' ἄρα του καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπι
ρώσαν τὴν χρεῖαν. μόνοι γὰρ ἔχουσιν τε ὁμῶς καὶ ἐλπίζουσι
ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχείαν τὴν ἐπιχειρήσιν ποιῆσθαι ὃ
ἂν γνῶσι. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλο
τοῦ αἰῶνος μοιθοῦσι, καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρ
χόντων, διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε εὐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι
ἢ τὸ τὰ δέοντα πράττειν, ξυμπορᾶν τε οὐχ ἡσδον ἡσυχίαν ἀπό
γμονα ἢ ἀσχολλίαν ἐκίποντο· ὥστε εἰ τις αὐτοὺς ξυνελὼν παλ
πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε τοὺς ἄλ
λους ἀνθρώπους ἔαν, ὁρθῶς ἂν εἴποι.

71. „Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστῆκυίας πόλει
ὡ Λακεδαιμόνιοι, διαμείλετε, καὶ οἴσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ τοι
τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν παρι
σκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται, δὴμι
ᾧ μὴ ἐπιτρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους
καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι, τὸ ἴσον νέματα. — μὲν
δ' ἂν, πόλει ὁμοῖα παροικούντες, ἐνυγχάνετε τούτου· νῦν δ'
ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύ
ματα πρὸς αὐτοὺς ἔστιν. ἀνάγκη δὲ, ὥσπερ τέχνης, αἰεὶ τ
ἐπιγινόμενα κρατεῖν. καὶ ἡσυχάζουσιν μὲν πόλει τὰ ἀκίνη
νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἵεναι πολλὰ
καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ ταῦν Ἀθηναίων ἀπ
τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίναται.

Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ἀρίστω ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν
τοῖς τε ἄλλοις καὶ Πατιδαίαιταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθί
σατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρες
τε φίλους καὶ συγγενεῖς τοῖς ἐχθρίστοις πρόησθε, καὶ ἡμᾶς τοῖς
ἄλλοις ἄθρυμα πρὸς ἑτέρων τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. ὁρθῶς
δ' ἂν ἀδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων, οὔτε πρὸς

τυχεῖν πράξαντες. Infinitivus
pendet ex ἡγοῦνται. Sententia: per
exigua se forte peregrisse iudicant, si
cum illis conferantur, quae postea se
consecuturos sperant.

71. καὶ οἴσθε — νέματα. Con
fudit duas constructiones. Sic enim
inchoavit, ut deinde scribendum esset:
εἰ μὴ ἐπὶ τῷ — νέμασι, atque ita
sequentia concinnavit, quasi incepis
set: καὶ οὐκ οἴσθε. Cf. ad 4, 62.
Sententia: Neque putatis quietem ista
diutissime suppetere, qui apparatu qui
dem suo iniuste non abutuntur, eo ta
men sint animo, ut, si laedantur, in
iuriam ulturos esse constet; sed ut non
modo ceteris iniuriam non inferatis, sed
ne ipsi quidem, si vos defendatis, da
mnum patiamini, in eo iustitiam poni
tis. — Articulus τοὺς ante ἄλλους

cum septem optimis codd. expun
Bekk.

πόλει ὁμοῖα, quae lisdem, quibus
Lacedaemon, institutis utatur.

ἄρτι ἐδηλώσαμεν, c. 70.

ὥσπερ τέχνης. int. τὰ ἐπιγινόμενα.

ἐπὶ πλέον ὑμῶν. Saepe com
parantur res cum personis. Pleni
scriberetur ἢ τὰ ὑμῶν.

ὥσπερ ὑπεδέξασθε, vid. c.
med. — ἑτέραν ξυμμαχίαν
haud dubie Argivorum, qui Spartam
semper inimici erant.

πρὸς θεῶν, apud, coram diis
Cf. Hermann ad Viger. p. 863. et
laudat Hom. II. I, 338. Matth. Gr. C.
§. 590. β. — τῶν αἰσθανομένων,
i. e. αἰσθησίων ἐχόντων, φρι
νίμων. — Max ἐξήγησθαι h.

ἐνθρόνων τῶν αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ δ' ἐρημίων ἄλλοις προσδόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ἐπιποδοῦσιν. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι, μενούμεν. οὔτε γὰρ ὅσα ἂν ποιούμεν μεταβαλλόμενοι, οὔτε ἐκνηθεστέ-
ρους ἂν ἄλλους εὐροίμεν. πρὸς τὰδε βουλευέσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον περᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν.“

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων — ἔνι γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ περὶ ἄλ-
λων καρούσα, καὶ ὡς ἦσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς πα-
ριγνῆτα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων
περὶ μηδὲν ἀπολογησομένων, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλώ-
σαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη,
ἀλλ' ἐν κλειονίᾳ σκεπτόμενον· καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβου-
λόντο σημεῖναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι
τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἦδυσαν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξηγησιν
ὧν ἄπειροι ἦσαν· νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων
πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελ-
θόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔπασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ
ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκαλύοι. οἱ δ' ἐπέ-
λυνον τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιαῦτα.

73. „Ἡ ΜΕΝ πρεσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς
νεωτέροις ἐκμαχούσις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔκαμψεν·
αἰσθόμενοι δὲ καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν καρήλθομεν,
οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, (οὐ γὰρ παρὰ
ἀσασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν, οὔτε τούτων, οἱ λόγοι ἂν γίγνοι-
ναι) ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς
ἐκμαχούσις περὶσσότεροι χεῖρον βουλευέσθαι, καὶ ἅμα βουλόμε-
νοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλώσαι
ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν ἅ κεκτημέθαι, ἢ τε πόλιν ἡμῶν
εἰς λόγον ἔσθαι. καὶ τὰ μὲν πάντα παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν
ἴσται μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ ὅψιν τῶν ἀκουσομένων; τὰ
δὲ Μηδικὰ, καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον

cum accus., ut 3, 93 fin. 6, 85., vide-
tur esse pro simplici ἡγείσθαι, ἀν-
τε, praeesse.

72. ἀπολογησομένων — δη-
λῶσαι. Variata est oratio, cum aut
δηλώσαντας, aut ἀπολογησασθαι scri-
bendum fuisset. Accusativus autem non
debet offendere; licet praecesserit πα-
ριγνῆτα. Nam adiectiva verba in
tunc more Atticorum non solum dati-
vo, sed etiam accusativo personae iun-
gi constat. Hoc effici videtur per no-
tionem τοῦ ζητή vel δεῖ, quae illis in-
est. Apud Thucydidem quidem prae-
ter hoc non nisi unum eius generis exam-
plum reperitur 8, 65. ὡς οὐδε μισθο-
ρηγίον εἴη ἄλλους, ἢ τοὺς στρα-

τηνομένους. Possunt tamen etiam 1,
86. verba οὗς οὐ παραδοτέα — αὐ-
τοὺς βλαπτομένους sic accipi, ut αὐ-
τοὺς βλ. non referatur ad οὗς, sed
ad Lacedaemonios. Cf. Buttm. Gr.
§. 121. 7. not. 3.

73. ὧν ἀκοαί — μάρτυρες.
Verborum ordo est: ὧν μάρτυρες μᾶλ-
λον ἀκοαὶ λόγων (i. e. λόγοι ἀκου-
σθέντες). „Quibus ea potius fidem
conciliant, quae fando audiuntur, quam
audientium oculi.“ Intelligit non so-
lum mythica, sed etiam quaecumque
ante bella Persica gesta sunt.

εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον
ἔσται εἰς προβαλλομένοις,
ἀνάγκη λέγειν. Sententiam puto

ἔσται ἀεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἰδρῶ-
μεν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος με-
τέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντὸς, εἴ τι ὠφελεί, στερισκώμε-
θα. ῥηθήσεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἕνεκα, ἢ μαρτυρίῃ
καὶ δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ἡ
ἀγὼν καταστήσεται. φημὲν γὰρ Μαραθῶνι τε μόνοι προκινδυν-
εῦσαι τῷ βαρβάρῳ, καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανο-
ῶντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν
Σαλαμῖνι ξυνναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτοὶ
ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον περθεῖν, ἀδυνάτων ἂν ὄντων
πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλαις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον
αὐτὸς ἐποίησε. νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν, ὥς οὐκ ἔτι αὐτῷ
ὁμοίως αὐτῆς τῆς δυνάμεως, κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρα-
τοῦ ἀνεχώρησε.

74. „Τοιούτου μέντοι ξυμβάντος τούτου, καὶ σαφῶς δη-
λωθέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγέ-
ννετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρειαχόμεθα, ἀριθμὸν τε
ναῶν πλείστον καὶ ἀνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυ-
μίαν ἀκνοτάτην· ναῦς μὲν γὰρ ἐς τὰς τετρακοσίας, ὀλίγα

esse hanc: „Medicum bellum et quae
vobis ipsis nota sunt, tametsi ingrata
potius vobis erunt quam auditu iu-
cunda, propterea quod semper iactan-
tur a nobis, tamen neceesse est dice-
re.“ Subiectum, verbi ἔσται est λέ-
γειν αὐτά, i. e. τὰ Μηδικὰ καὶ ὅσα
αὐτοὶ ξύνισται. Bredovius comma po-
nebat post ἔσται, et ἀεὶ προβαλλομέ-
νοις iungebat cum ἀνάγκη λέγειν,
probante Goellera. Ipse olim ἡμῖν
subaudiendum censebam, hoc sensu:
licet ingratum futurum sit nobis ea-
dem semper iactantibus. Quam fateri
pretationem qui refutavit in Ephem.
Hal. a. 1820, No. 260, προβαλλομέ-
νοις pro passivo accipit, relatum ad
ἡμῖν, quod subaudit; non contra mo-
rem Graeci et Thucydidis sermonis
(vid. Matth. Gr. Gr. §. 490. p. 922.),
sed tamen impeditus et obscurus.
Equidem et ipse nunc ἡμῖν subaudio,
et προβαλλομένους, quamquam medium
ea potestate frequentissimum est apud
Thucydidem, passivum esse puto, non
tamen ad ἡμῖν referendum, sed neu-
trius generis, ut dativus causam in-
gratas rei indicet. Sic 6, 92. τὸν ὅφ'
ἀπάντων προβαλλόμενον λόγον. Ar-
ticulum ne desideres, vid. Matth. Gr.
§. 271. annot. ed 2. Et fortasse ideo
abest, ne τοῖς ἀεὶ προβαλλομένοις in-
telligatur iis quae quoque tempore iac-
tantur, cum sententia postulet rebus
quae semper iactantur.

καὶ γὰρ — στερισκώμεθα.
„Quae cum gereremus, in communem
utilitatem pericula subimus, cuius uti-
litis parandas tametsi vos participes
eratis aliquatenus, tamen nos commemo-
ratione rei, ubi prodest, ne omnino
privemur.“ Sic videtur Scholiaasta
codd. Cass. Aug. verba τοῦ μὲν ἔρ-
γον μέρος μετέσχε, accepisse. Haec
enim adscripsit: ἐπειδὴ ἕως Μυκάλης
ἰδίωσαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἕως Παι-
φύλλας. Sed per se non absurda est
altera ratio, quam inest Bredovius, qua
τοῦ ἔργου ex oppositione sequentis
τοῦ λόγου sic res aera, veritas: von
denen (Vortheilen) ihr des Wesentli-
chen euren Theil genossen habt. Sic
enim saepissime Scriptor varie voca-
bula ἔργον et λόγος coniungit. Vid.
dicta ad 1, 69. Illa tamen interpre-
tatio videtur h. l. praestare, quia im-
mediatores iniustioresque forent Athe-
nienses, si Lacedaemoniorum merita in
bello Persico adeo non agnoscerent,
ut illis tantum utilitatem a seae partem
concedere viderentur. Paullo post cer-
te modestius loquitur: ἐν Σαλαμῖνι
ξυνναυμαχῆσαι.

ἀδυνάτων ἂν ὄντων, int. τῶν
Πελοπόννησίων, ex praecedente Πε-
λοπόννησον. Paullo ante προκινδυν-
εῦσαι est μετὰ κινδύνον προμάχε-
σθαι, et ἔσχε pro ἐπέσχε, διακίλευσε.
74. ἐς τὰς τετρακοσίας.
Herodot. 8, 48. navium numerum

ἰάσους [τῶν] δύο μοιρῶν· Θαμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς πλὴν τῆς αἰτίας ἐν τῷ αἰσῶ ναυμαχεῖν ἐγένετο, ὅπερ σαφέστατα ἔσσει τὰ πράγματα· καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων· προθυμίαν δὲ καὶ πολὺν τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἳ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἡβώσαμεν, ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκίαια διαφθείραντες, μηδ' ὡς τὸ τῶν περιλοιπῶν συμμάχων κοινὸν προλιπεῖν, μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ' ἐσβάντες ἐς τὰς ναὺς κινδυνεῦσαι, καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε ὥστε φάμεν οὐχ ἥσσαν αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν οἰκουμένων τῶν πόλεων, καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεισθαι, ἐπειδὴ ἐδίδασκε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεον, ἐβοηθήσατε· ὅτε γοῦν ἡμεῖς ἐν σωφροσύνῃ κατεγενέσθαι· ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης ἐτι ὀρρώμενοι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλαπίδι οὔσης κινδυνεύοντες, συνεισώσαμεν ὑμᾶς τε το μέρους καὶ ἡμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ προεξεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ, δειδαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χῆρῳ, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὑσσερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναὺς, ὡς διεφθαρκέμενοι· οὐδὲν ἂν ἐτι ἔδει ὑμᾶς, μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανάς, ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν αὐτῶν προεχωρήσειν τὰ πράγματα ἢ ἐβούλετο.

75. „Ἀρ' ἀξιοὶ ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας εἶναι τῆς τότε καὶ γνώμης· ἐννέσεως, ἀρχῆς γε, ἣς ἔχομεν, τοῖς ἑλλήσι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι; καὶ γὰρ αὐτῇ τῇδε ἐλάβομεν οὐ βιάσάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐδιδίχαμεν παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν συμμάχων, καὶ αὐτῶν δεσθέντων ἡγεμόνας

CCCLXXVIII. fuisse scribit, quārum Atheniensibus tribuit c. 44. CLXXX. Demosthenes de cor. c. 70. universas decemtas, Atheniensium decemtas numerat, in quo posteriore numero consentit Diodor. Sic. 15, 58. Isocrat. Paeag. c. 31. affirmat, Athenienses duplū numero navium ceteros Graecos superasse. — Articulum τῶν, quem omittunt plerique codices, videntur veri loci similes 1, 104. 2, 10. et 47. Praevit Homerus II. x, 253.

καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο δὴ μ. ἐτι. Loc. autem alii cod. αὐτοὶ ediderunt, Bekk. etiam ὑμῶν retinuit quod olim ante ἐτιμῆσατε legebatur. Pronomen in codices praebent, apertissime additum videretur; quamquam eo facilius carens in subiecto, quod in verbo latet, quam in obiecto, quod si αὐτοὶ legas, nullum est. Nam ἄνδρας ξένον sine articulo h. l. pro obiecto haberi non poterit, neque ullam vim habeant ea verba, nisi explices καὶ περ ξένον ὅν-

τα, quandoquidem ξενία Lacedaemoniorum infamis est. Et alibi Thucydides ab his vocabulis incipit enumerationem. Sic 1, 134. Καὶ αὐτὸν ἐμίλλησαν μὲν ἐς τὸν Καϊάδαν — ἐμβάλλειν.

τὸ μέρος, pro virili parte, quantum in nobis erat.

75. Ἀρ' ἀξιοὶ ἐσμεν — ἀρχῆς γε. Ἀρὰ h. l. est nomine, aut saltem an, cum ironia dubitanter interrogantis. Cf. Hermann. ad Vig. p. 823. „Sind wir wohl würdig, wegen unsers damalligen Kifers und unserer Einsicht, den Griechen wenigstens um der Herrschaft willen, die wir besitzen, nicht so sehr verdächtig zu seyn?“ Genitivum ἀρχῆς non pendere ab εἶναι, sed a verbis ἐπιφθόνως διακείσθαι, i. e. φθονεῖν, invidere, verbo monuisse satis erit. Vid. Matth. Gr. §. 345. a. (368 ed. 2.) Cf. ad 1, 77. Ceterum particula γὰρ e deterioribus libris recepta, cum praestantiores exhibeant τε.

καταστέμναι· ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου καταναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέου, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ἀφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἔδοκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπληρομένους, καὶ τινων καὶ ἡδ' ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκ ἐστὶ ὁμοίως φλῶν, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγγίγνοντο. πᾶσι δ' ἀνεκλήθονον, τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων περὶ κινδύνων εἰσφέρεισθαι.

76. „Ἦμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ἀφελίμον καταστήσάμενοι ἐξηγεῖσθαι καὶ εἰ τότε, ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπλήροσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥστε οἱ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένοι τοῖς ξυμμάχοις, καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχην ἐγκρατῆς, ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς θανυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν, οὐδ' ἀπο τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξάμεθα, καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν, ὑπὰ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέου καὶ ἀφελείας, οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοσούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἱ καθιστάμενοι, τὰν ἦσσαν ὑπὸ τῷ δυνατωτέρῳ καταργεῖσθαι, ἕξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι, τῷ δ' αὖ καίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πώ, παρατυχὸν ἰσχυρῶς πηγήσασθαι, προθεῖς τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετραπέτω. ἐπαινεῖσθαι τε ἕξιοι, οἵτινες χρῆσάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει, ὥς δειτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γινώσκονται. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα, τὰ ἡμέτερα λαβόντες δοῖσθαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάξομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀδοξία τὸ πλέον ἢ ἔκαστος οὐκ εὐκότως περιέσθῃ.

77. „Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαῖς, προ

ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου. Schol. ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος. καὶ τινων — κατεστραμμένων. Intelligit Naxios 1, 98. Thales 1, 100. Samios 1, 40. — ἀπλήρους, int. τὴν ἀρχὴν. Mex in τῶν μεγίστων περὶ κινδ. accentum retractum in περὶ cum libris omnibus retinuiamus.

76. ἐπὶ τὸ ὑμῖν ἀφελίμον καταστήσ. Oligarchicae reipublicae formae favebant semper Lacedaemonii. Ceterum cum accus. τὰς πόλεις iam ex participio pendeat, hic locus non est idoneus, quo structuram verbi ἐξηγεῖσθαι cum accusativo defendas.

μέχρι οὗ — οὖν χρῆσθε. Olim. μέχρις. Sententia: Vobis ipsis digni videbamur imperio nostro, donec vestra commoda spectantes, id quod nunc pretius facitis, de iustitia disciparetis, quam nemo umquam, ubi li-

cebat aliquid vi sibi parare, antequam utilitati, ut ab ea recederet. Μη additum, licet iam innit nega verbo ἀποτραπέσθαι. Vid. But Gr. § 135. not 9.

77. ἐν ταῖς ξυμβολαῖς δικαίς. Inter quas civitates frequenter commercium esset, de ratione ac num. instituendarum pacta quaedam iri solebant, quae σύμβολα vocabantur, causae vero, quae ex his pactis agerentur, δίκαι ἀπὸ συμβόλων, vel, ut apud Thucydidem, ξυμβόλαιαι δίκαι commercium iuris praebeundi et retinendi cum Livio (41, 28.) dixit. Eiusmodi pacta plerumque civitates foederatas ita tenebant, ut iam, ut peteretur, nisi in sua patria et patribus non posset in ius vocari a iudice. Nonnumquam tamen ita et civitates convenerat, ut forum acti sequeretur reus, si forte in illius

τοὺς συμμάχους δίκαις, καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς δημοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν δοκοῦμεν, καὶ οὐδὲς οὐκοιμὲν αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοις που ἀρχὴν ἔχουσι, καὶ ἥσαν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετριοῖς οὐσι, διότι τοῦτο οὐκ οὐκιδίκεται. βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ, εἰδισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Ἰσού ὁμολεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἰεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμη, ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλείονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον φεικρῶς ἐπλεονεκτοῦμεν. ἐκείνως δὲ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον εἰς οὐ χρεῶν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. ἀδικούμενοί τε, ὡς εἰσικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται, ἢ βιάζόμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἰσού, δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος, καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γάρ τοῦ Μηδον δυνάστεως τούτων πᾶσιν ἡνέλιχοντο· ἢ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπῇ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος ἐλλήφατε, μεταβάλοιτε· καὶ οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μηδον δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι

vitate commoraretur. Sed qui in foro peregrinae civitatis causa cecidisset, provocando ad suae civitatis iudicia deum poterat lege agere: Numerantur item in his causis ἀπὸ συμβόλων etiam controversiae sociorum imperio Attico iudiciorum tam eae, quas inter se, quam illae, quas cum civibus Atticis acceptabant. Omnes enim, certe maxime, Athenis per menses aetivios agi necesse erat, nisi quas inter se agebant civitates liberae et aeque cum Atheniensibus iure usae, ut Lesbii et Chii. Vid. Boeckh. Oecon. polit. Ath. Vol. I. p. 434. Goek. ad h. l. — Duntaxat igitur de causis suis immerito litigiosos videri dicit callidus Atheniensis, tam quod pacta de ratione iudiciorum cum sociis inierint, tum quod Athenis et iisdem legibus, quibus ipsi utantur Atheniensis ea iudicia exerceant. — In verbis καὶ ἐλασσόμενος γὰρ παρτοῦ καὶ γὰρ non possunt coniungi, et significant etenim; nam ubi hoc fit, nequam vocabulo interposito seceratur. H. l. potius alterum καὶ reponet alteri.

ἄλλοις που ἀρχὴν ἔχουσι. Non tam de Persis et Scythiis cum Scholiasta cogitandum, sed de ipsis Spartaniis, de Thebanis, Argivis, Eleis, qui subiectas civitates habebant, quorum exemplum Athenienses in re iudi-

ciaria sociorum constituenda secutas esse putat Boeckh. l. I.

παρὰ τὸ μὴ οἰεσθαι χρῆναι, pro παρὰ τὸ οἰεσθαι μὴ χρῆναι. Sic negationes saepe transponuntur, maxime cum praepositionibus, ut I, 78. ὅς οὐ πρὸς βραχέων. 8, 57. πρὸς οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν. Mox, pro καὶ ὅπως οὖν accuratius diceretur ἢ ὅπως οὖν.

τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπῶς φέρουσιν. Alii ad genitivum ἔνεκα vel περὶ subaudiunt; alii repetant στερισκόμενοι. Sed genitive ipso causae enuntiatur. Vid. Matth. Gr. § 345. (368.) Thuc. 2, 62. οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν αὐτῶν μᾶλλον. Maxime verba affectuum, quibus χαλεπῶς φέρειν ac censori potest, genitivum adiungunt. Cf. ad I, 75. Τὸ ἐνδεές est minus, cum, imperfectum, die Unvollkommenheit, vel potius der nicht vollkommenen Zustand. Minus, imbecillius ἢ σὸς ὁ explicant, qui participium e superioribus repetendum comment; quibus non magnopere refragabor, quia apponitur τῷ πλεον. Illud tamen verius existimo. — ἀπὸ πρώτης, int. ἀρχῆς, et ἐκείνως δὲ est, nam si aliter sit, nulla lege nisi aperte lucrati essemus.

ἀπὸ τοῦ Ἰσού. Cum alibi et supra hoc ipso capite ἀπὸ τοῦ Ἰσού sit aequo iure, h. l. a masculino Ἰσός deducendum est: von seines Gleichen.

ὑπαδείξατε, ὅμοια καὶ νῦν γινώσθε. ἅμικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξίων οὔτε τούτοις χρήται, οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.

78. „Βουλευέσθε οὖν βραδέως, ὥς οὐ περὶ βραχέων, καὶ μὴ ἄλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι κείσθ' ἐντες οἰκείον πόνον πρόσθ' ἦσθε· τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάνωτε. μηχανόμενος γὰρ φιλεῖς τύχας τὰ πολλὰ περιστασθαι. ὧν ἴσον τ' ἀπέχομεν, καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. λόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ χρῆν' ὕστερον δοῶν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πᾶσι τοιαύτῃ ἀμαρτίᾳ ὄντες, οὔτ' αὐτοὶ οὔθ' ὑμᾶς ὀρώμεντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀφορτέρους ἢ εὐβουλία· σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνθήκην· ἢ θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειραδομέθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἀρχοντας ταύτῃ, ἢ ἂν ὑφηγήσθε.“

79. Τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντες ἐβούλευοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γινώμει ἔφερον, ἀδικεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνῆκε καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιαῦτα·

80. „ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι, καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω· ὥστ' ἢ μὴτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαι τίνα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ παθοῖεν, μὴτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὐροῖτε δ' αὖτε ταῦδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγέιτους παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλήθεια, καὶ διὰ ταχέων οἷόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, ὁ γῆν τε ἐκάς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειροτάτοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀρίστα ἐξήρτυνται, πλούτω τε ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὀπλοῖς καὶ ὄχλῳ, ὥσθ' οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γῇ χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρὴ πρὸς τούτου

ἅμικτα. Despiciebant Dorienses ceteros Graecos, et peregrinos adeo ciliciebant. Vid. 1, 124. μὴ μέλλετε Ποτιδαίαιταις ποιεῖσθαι τιμωρίαν, οὐσί· Δωριεῦσιν καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιτοκονμένοις, οὗ πρότερον ἦν τούραντιον. Ibi Schol. διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν Ἰώνων εἰς μαλακίαν· τῶν δὲ Δωριέων ἐπὶ ἀνδρεία δοξάζεται. — Ἐξίων, int. ἐς πόλεμον.

78. οὐ περὶ βραχέων. Vid. a cap. praec.

φιλεῖ εἰς τύχας. Poppo ex Cam et Aug. reposuit ἐς τύχας φιλεῖ. Idem sub finem capituli pro ἢ θεοὺς dedit ἢ δὲ μὴ, quae sane lectio est meliorum librorum, sed h. l., ut videtur, glori semate interpolatorum. ἢ h. l. est aliquid, uti 1, 121 extr. et 140.

ῥαδίως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκεύους ἐκινῆσθαι; πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἥσους ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρημασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν, οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. „Τὰχ' ἂν τις θαρσολῇ, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν θροῦν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ ἄλλῃ γῇ ἐστὶ πολλή, ἥς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ὧν δέονται ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναί πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τοῖς ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὐσι ηἰσιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυδὲ κρατήσομεν, ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλέω. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλυεσθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γάρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐκαιρώμεθα, ὥς ταῦτ' αὐθιγέσθαι ὁ πόλεμος, ἦν τὴν γῆν αὐτῶν τάμνωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν· οὕτως εἰκὸς, Ἀθηναίους φρονήματι μῆτε τῇ γῇ δουλεύσαι, μῆτε, ὥς περ ἀπείρους, καταπληγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. „Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἔαν βλάβῃ, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιάσθαι, μῆτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μὴδ' ὥς ἐπιτρέψομεν· κὰν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἰ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα, (ἀνεπίφθονον δὲ, ὅσοι ὥς περ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύόμεθα, μὴ Ἑλλήνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασωθῆναι) καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκπορίζόμεθα. καὶ ἦν μὲν ἐσακούσωσί τι πρεσβυομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μὴ, διελθόντων ἐτῶν δύο καὶ τριῶν, ἄμεινον ἤδη, ἦν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἕμεν ἐπ'

80. τοῦτον ἐλλείπομεν, int. τοῦ πράγματος, χρημάτων.

81. τοῖς δέ, i. e. τοῖς τοῖς δέ. Vid. supra ad 1, 37. Mox pro ἐπάξονται Krüger. (Archiv f. Phil. a. 1824. f. III. p. 535.) coniecit ἐξάξονται.

καταλύεσθαι modo pro διαλύεσθαι. Et medium et activum καταίνεσθαι, subaudito πόλεμον, hoc sensu est 8, 58 extr. — Formam breviorē παρῳησεται, quam h. l. codd. tuentur, Baumannus Gr. ampl. p. 448. antiquioribus Atticis tribuit.

φρονήματι μῆτε τῇ γῇ δουλεύσαι. Cf. 1, 143. τούτων γε ἐνεκα οὐχ ὅπως αὐτοῖς. Non metu ne terra ab hostibus vastetur, quamlibet conditionem accipient Athenienses, quippe superbiore vel elatiore (φρονήματι).

82. κὰν τούτῳ — τὰ αὐτῶν

ἐκπορίζόμεθα. Vulgo αὐτῶν, quod Matth. Gr. § 489. interpretatur ἡμῶν αὐτῶν. Nostrum est ex codd. Pal. Cass. Gr. m. Non solet Thucydides dicere τὰ ἡμῶν et ὑμῶν, sed τὰ ἡμέτερα et ὑμέτερα, et αὐτοῦ, αὐτῶν saepe aut pronomina istis adiunguntur, ut paullo ante, aut pronominum personalium loco usurpantur. κὰν τούτῳ int. χρόνῳ, et ad ὅσοι subaudi ἐπιβουλεύονται. Sic 3, 67 extr. verbum, quod principali sententiae debebatur, datum est sententiae vel enuntiationi interiectae et aliunde pendente Ceterum verba καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκπορίζόμεθα cum responderē debeant praegressis ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, minus concinne vel potius ἀνακόλουθως periodum claudunt, cum dicendum fuisset ἐκπαρίζομενοι.

αὐτοὺς. καὶ ἴσως δ' ὀρώμεντες ἡμῶν ἤδη τὴν τε παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὅμοια ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἰκοιεν καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐκ ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσῃτε τῇ γῇ αὐτῶν ἢ ὁμηρον ἔχειν, καὶ οὐχ ἥσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξεργασται. ἥς φείδεσθαι χρὴ ὥς ἐπὶ πλείστον, καὶ μὴ ἐς ἀπονοίαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι, τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες, τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾷτε ὅπως μὴ αἰσχίον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλύσαι· πόλεμον δὲ ξυμπαντας ἀραμένους ἐνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει, οὐ φάδιοι εὐπρεπῶς θίσεσθαι.

83. „Καὶ ἀνὰ ἄνδρα μηδὲν πολλοὺς μᾶλλον πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσονα χροῖματα φέροντες ξύμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλεον, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἡπειρωταῖς πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτὴν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα· οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεον ἐπ' ἀμφοτέρω τῇ αἰτίας ἔχομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προῖδωμεν.

84. „Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνοσθε. σπεύδοντες τε γὰρ, σχολαιτέρων ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέρων καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι. μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμποραῖς ἥσσον ἐτέρων εἰκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαλῶ ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρούμεθα ἡδονῇ· καὶ ἦν τις ἄρα ξυμπληροῦσα παροξύνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπίσθημεν

καὶ οὐχ ἥσον — ἐξεργασται. Dissuadet vastationem agrī Attici, quem eo certius pignus (ὁμηρον, i. e. ἐνέχυρον) Peloponnesiis fore ait, quo cultior Atheniensibus relinquatur. οὐχ ἥσον, i. e. τοσοῦτον μᾶλλον, ut οὐχ ἥκιστα i. q. μάλιστα.

ἐνεκα τῶν ἰδίων, propter privata singulorum, veluti Corinthiorum, Megarensium, Aeginetarum, non propter universorum commune commodum.

83. δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ. Magis in his displicet accusativus ἦν, quam activum ὠφελεῖ, cuius loco concinnius poneretur passivum ὠφελεῖται. Sed ὠφελεῖ utcumque ferri potest, ita ut ad subiectum ὁ πόλεμος referatur. Pro ἦν autem rescribendum esse puto ἥς. Etiam 5, 111 extr. ἦν et ἥς confusa esse arbitramur.

τῶν ἀποβαινόντων — ἔχο-

μεν. Verba sic ordina: οἵπερ ἔχομεν τὸ πλεον τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρω, i. e. in utrumque eventum, sive clades, sive victoria evenit. αἰτία est etiam hic criminatio vel potius imputatio, propter verbū ἐπ' ἀμφοτέρω.

84. καὶ ἅμα — νεμόμεθα. Alterum argumentum, cur ipsos pudet tarditatis vitio versae non oporteat, a effectu petitur.

καὶ δύναται — εἶναι. „In illam tarditatem et cunctationem, quam nobis exprobrant, maxime cedit prudens moderatio.“ τοῦτο est loci subiectum. Goellerus τοῦτ' εἶναι intellegit ἐλευθέρω εἶναι, quacumque inter pretatione sequentia non coeunt. Nam αὐτό nisi ad τὸ βραδὺ καὶ μέλλον referas, sensu omnino caret.

ἀνεπίσθημεν, obtemperare se

πολεμικοί τε καὶ εὐβουλοὶ διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδώς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία· εὐβουλοὶ δὲ, ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι, καὶ ἔξιν χαλεπότητι σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστέιν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐκείναι, νομίζειν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. αἱ δὲ ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασκευάζομεθα· καὶ οὐκ ἔξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησόμενων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἀνθρώπου ἀνθρώπου κρείττονος δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. „Ταύτας οὖν, ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῶν παρέδοσαν μέλειες, καὶ αὐτοὶ διὰ παντός ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχὺ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευόμεν, ἀλλὰ κατ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων διὰ ἰσχύιν. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ [τῆς] Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοι φασὶν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ

ma. Haec vis est aoristi, ut h. l. perspicuum maxime, cum praecedat praeteritis ἐκαιρόμεθα. Ceterum his verbis Archidamus Corinthiorum orationem significat.

πολεμικοί τε — διαιρετάς. Structura huius periodi saepissime variata est. Post τὸ μὲν, quod ad πολεμικοὶ spectat, expectes τὸ δέ, cuius loco εὐβουλοὶ δέ dixit. Deinde ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροψίας, i. e. ἢ ὥστε ὑπεροπᾶν, et statim σωφρονέστερον ἢ ὥστε ἀνηκουστέιν. A participio παιδευόμενοι pendent sequentes infinitivi ἐπεξείναι et νομίζειν. — Vocabula αἰδώς et αἰσχύνη h. l. synonyma sunt, dedecoris vitandi studium, ex quo oritur fortitudo, sicut ex modestia dedecoris vitandi studium, testa etiam Homero II. ε', 531. — Χαλεπότης est dura vivendi ratio; τὰ ἀχρεῖα autem refer ad artificiosam eloquentiam. — παραπλησίους int. notitia. Goellerus quidem hanc verborum sententiam veram esse negat, quia ita opus fuisset scribi μὴ διαιρετάς, pro οὐ διαίρεσι, et iungit cum Schol. παραπλησίους καὶ τύχας, quemadmodum saepe παραπλήσιος et ὅμοιος cum καὶ iunguntur. Sed huic rationi obstat τὴν ante διανοίας. Ne locus quidem 1, 140. multum adiuvat illam ex-

plicationem, ut docent sibi verba παραλόγον, quae hominum consilia fortunae casibus saepe contraria esse significant. Quod autem nostro loco pro οὐ dicendum fuisse μὴ arbitrat, id ipse non necessarium esse concedit, si οὐ διαιρετάς quasi unam notionem esse statuas, ut nostrum: unbestimmbar, unerweislich, nicht durch Worte auszumachen.

ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους. Repete praepositionem ad τοὺς ἐναντίους, (Matth. Gr. §595.) quod minus necessarium videtur in usitatioribus verborum consecutione: πρὸς ἐναντίους ὡς εὐ βουλευομένους. Sic statim ἔξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησόμενων, non ὡς ἔξ ἀμαρτησ. Utroque modo verba iuncta sunt, quae sequuntur: ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων, pro (ἔξ) ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφαλῶς προνοουμένων. Licet tamen etiam aliam analogiam in his ultimis sequi.

ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. Heilmannus vertit: Nur der ist der beste, der zu dem Wesentlichen angeführt ist. Mea quidem sententia Thucydides laudat dexteritatem eorum, qui per varios casus summaque discrimina rerum, ut cum poeta loquar, incedunt atque ita in difficillimis rebus educantur. Ergo conver-

ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν δίδοντα οἱ πρότερον νόμιμον ὥς ἐπ' ἀδικοῦντα ἵνα· παρασκευάσεσθε δι τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλευέσεσθε, κα τοῖς ἐναντίοις φοβερῶτατα.“ Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενελαίδας τελευταῖος, εἰς τῶν Ἐφόρων τότε ὄν, ἔλεξεν ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε.

86. „ΤΟΤΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οἱ γιννώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς, οὐδαμοῦ ἀντίπον ὥς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθὸ τότε, πρὸς δὲ ἡμᾶς κακοὶ γένηνται. ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἣν σωφρονῶμεν, οὐ περιοφόμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστ' πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἱπποὶ· ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οἱ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὥς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω· ἀλλὰ τοὺς μέλλοντα ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλευέσθαι. ψηφίζεσθ' οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον· κα μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε μέλζους γίνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸ τοὺς ἀδικοῦντας.“

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτοὺς, Ἐφορος ὢν, ἐ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνουσι γὰρ βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη διαγινώσκων τὴν βοήν, ὅποτέρᾳ μελίζων· ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι, ἔλεξεν, „Ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαί, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον.“ (διέλας τ χωρίον αὐτοῖς) „ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα· ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶ πλείους ἐγένοντο, οἱ ἐδόκουν αἱ σπονδαί λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφοι ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται

sich ausgebildet. Cf. Horat. Od. I, 12, 41—44.

85. οὐ πρότερον. Posterior vox videtur abundare. Sed videtur in mente habuisse scriptor aut πρὶν τοῦ μὴ ἀληθῶς δίδοναι, aut ἢ ὅταν μὴ ἀληθῶς δίκην δῶ, vel simile aliquid.

86. αὐτοὺς βλαπτομένους, referri quidem potest ad οὓς, sed praesta. accusativum accipere pro dativo positum, ut ad Lacedaemonios referatur.

tur. Accusativum verbalibus in τέτοις iungi constat. Vid. ad I, 72. Vitarum dativum h. l. operae pretium erat propter viciniam praecedentium dativorum Ἀθηναίοις et λόγοις.

87. ἐς τὴν ἐκκλησίαν, pro ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ possis accipere propter I. 6. ἐς τὸ φανερόν ἀποδύντες, et I, 90 οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους. See Matth. Gr. § 395. (402. d. not.) expliat τῇ ἐκκλησίᾳ.

ἦν δοκῇ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐκ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα· καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον χρηματίζαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν τριακοντούτιδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

88. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων περὶ τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἐλὶ μῖζον δυνηθῶσιν, ὀρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπομείρια ἤδη ὄντα.

89. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπον τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ἠϋξήθησαν. ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, νικηθέντες καὶ ναυαὶ καὶ περὶ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διεφθάρησαν, Λατινίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅςπερ ἦγειτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐκ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλληςπόντου ξυμμαχοί, ἤδη ἀφιστηκότες ἀπὸ βασιλείας, ὑπομείναντες Σησιτὸν ἐπολιόρκουν, Μῆδων ἐχόντων· καὶ ἐκτεμνόμενοι εἰλον αὐτήν, ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλληςπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐδύς, ὅθεν ὑπεξέθεντο, παῖδας καὶ γυναικας καὶ τὴν περιούσαν κατασκευήν· καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τελεῖν. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἰστήκει, καὶ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτόκεισαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

90. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἦλθον πρεσβεῖα, τὰ μὲν, καὶ αὐτοὶ ἦδιον ἂν ὀρῶντες μῆτε ἐκείνους, μῆτε ἕλλον μηδένα τείχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλέον, τῶν ξυμμάχων ἐξοστρουόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλήθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἠξίουσαν τε αὐτοὺς μὴ τειγίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔσω Πελοποννήσου μάλλον, ὅσοις ξυνειστέλει, ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑποπόνον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὐθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθεῖν, ὥςπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμαῖσθαι· τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἱκανὴν εἶναι ἀναχώρησιν τε καὶ ἀφορμὴν.

τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι. Pendet infinitivus ex διαγνώμη, quod substantivum duplicem genitivum h. l. regit, alterum subiecti, alterum obiecti.

89. ἐπεπτόκεισαν. Boni libri praebent πεπτόκεισαν, receptum a Bekk. et Popp. De structura verborum

αἱ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ vid. ad 2, 95.

90. ξυνειστέλει. Bekker ex paucis libris reposuit εἰστέλει. Subiectum subaudiatur περιβόλος. — τὸ βουλόμενον, i. e. τὴν βούλησιν, das Wollen. — ἀφορμὴν, locum int., unde procurrentes hostem invaderent.

set, omnes alios, quicumque inde venissent, idem nominasse. Infra c. 9. ἑδέξατο κατηγορεῖσθαι αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων. Itaque complate post ἀφικνουμένων sublati verba τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων auctis iungenda et sequens καὶ pro ut adeo accipiendum puto, hoc sensum habet. Da aber die übrigen von daher Kommenden ganz zuverlässig anzeigten. ὧσ' οὗ λαμβάνει, int. τὸ τελεχος ταυτίζεται. Cf. 4, 69. αἱ οὐκ ἔλαβον ὧσ' λαμβάνουσαι. καὶ τὰ κοινά, repetit. ἑξέμφορος

ἰδοῦναι ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὐτὸ μετ' ἐκείνων βουλευέσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ τῶν ἄμεινον εἶναι τὴν ἐαυτῶν πόλιν τείχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας συμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι, μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς, ὁμοίον τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλευέσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι συμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὁρθῶς ἔχειν.

92. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὀργὴν μὲν φανεράν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις· (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ καλύμῃ, ἀλλὰ γνώμῃς παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο· ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν τὰ μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον·) τῆς μὲντοι βουλήσεως ἀμαρτάνοντες, ἀδῆλως ἤχθοντο· οἳ τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον ἐκ' οἴκου ἀνεπιλήτως.

93. Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· καὶ δῆλῃ ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστίν· ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι παπτοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἐστίν ἢ, ἀλλ' ὥς ἕκαστοι ποτε προσέφερον· πολλὰ τε στήλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περιβολὸς πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινουντες ἠπείγοντο. ἔπειθε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομῆν· (ὑπῆρχτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναῖοις ἤρξε·) νομίζων τὸ τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυνεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικούς γεγενημένους μέγα προσφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνδεκτὴ ἐστὶ, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ἀποδομήσαν τῇ ἐκεί-

Sic certe infra 6, 34. dixit τὸ ξύνηδες ἔσσαν, et 6, 54. Πεισιστράτου γεραίου τελευτήσαντος. Structura variatur transitu ab ὅτι ad infinit. *εἶναι*, int. αὐτούς, qui pendet ex *εἶπεν*. *Διαγιγνώσκειν* est statuere, discernere. — Mox ad *ἔφασαν* int. Themistocles eiusque collegae. A quo verbo sequentia pendent, neque raro infinitivus pro verbo finito in oratione obliqua post relativa pronomina et coniunctiones usurpatur. Exempla congessi in ampl. ed. ad 2, 102.

92. τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο. Dubito veram esse Scholiastae interpretationem *ἐπὶ τοῦ κοινού*. Videtur potius τὸ κοινόν h. l. esse τὸ τῶν Ἀθηναίων, commune Atheniensium, ut dativus sit pro ἐς cum accusativo, qua structura utitur infra 6,

104. Sic etiam 1, 126. ἐπρεσβεύοντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

93. καὶ οὐ ξυνειργασμένων, non-redactorum in formam quadratam; contra εἰργασμένοι λίθοι sunt positi, elaborati. Ceterum in his passive usurpatur perfectum huius verbi. Sic 7, 70 extr. *κτετημένης* passive accipendum, ut supra c. 2. init. etiam praesens *βιαζόμενοι*. — Mox *πάντα ὁμοίως κινουντες* est neque sacris neque profanis parentes.

ὑπῆρχτο δ' αὐτοῦ, initium eius factum erat. Nam *ὑπάρχειν* est incipere, etiam cum genitivo, cui iunctum plerumque *imperare*, *praeesse* significat. Archon erat Themistocles Ol. 74, 2, a. Chr. 481. Cf. Nepos Themist. c. 6. Quod sequitur *προσφέρειν* Schol. recte exponit *ἐκιδούσαι*, i. e. *proficere*.

ὕπεδειξαν, ὅμοια καὶ νῦν γινώσκεισθε. ἄμικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξίων οὔτε τούτοις χρήται, οὐδ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.

78. „Βουλευέσθε οὖν βραδέως, ὥς οὐ περὶ βραχέων, καὶ μὴ ἄλλοις γινώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκείον πόνον πρόσθυσθε· τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε. μηχανόμενος γὰρ φιλεῖ ἐς τύχας τὰ πολλὰ περιστασθαι. ὦν ἴσον τε ἀπέχομεν, καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. λόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ χρῆν ὕστερον δοῦν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται· ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ καὶ τοιαύτῃ ἁμαρτία ὄντες, οὔτ' αὐτοὶ, οὐδ' ὑμᾶς ὁρῶντας, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ δίκαια δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνθήκην· ἡ θεοὺς τοὺς ὅρκλους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντις ταύτῃ, ἣ ἂν ὑφηγήσθε.“

79. Τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβούλευοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνώμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιαῦτα·

80. „ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι, ὃ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω· ὥστε μῆτε ἀπειρία ἐπιθυμήσῃ τινα τοῦ ἔργου, ὅπως ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὐροῖτε δ' ἂν τῶνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγέτονας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλήκη, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα ἔλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἳ γῆν τε ἐκὰς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γῇ χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρον ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρὴ πρὸς τούτους

ἄμικτα. Despiciebant Dorionenses ceteros Graecos, et peregrinos adeo eliciebant. Vid. 1, 124. μὴ μέλλετε Ποτιδαίαιταις ποιιεῖσθαι τιμωρίαν, οὕσι Λακωνεῦσαι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιτοκρομένοις, οὐδ' πρότερον ἦν τούτωντιον. Ibi Schol. διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν Ἰώνων εἰς μαλακίαν· τῶν δὲ Λακωνίων ἐπὶ ἀνδρείᾳ δοξάζεται. — Ἐξείων, int. ἐς πόλεμον.

78. οὐ περὶ βραχέων. Vid. ad cap. praec.

φιλεῖ ἐς τύχας. Porro ex Cass. et Aug. reposuit ἐς τύχας φιλεῖ. Idem sub finem capitis pro ἡ θεοὺς dedit εἰ δὲ μὴ, quas sane lectio est meliorum librorum, sed h. l., ut videtur, glossamate interpolatorum. ἢ h. l. est ali-quī, uti 1, 121 extr. et 140.

ῥαδίως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκεύους ἐκινήσῃ; πότερον ταῖς ναυσὶν; ἀλλ' ἥσσαντες ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρημασιν; ἀλλὰ πολλῶ ἐτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν, οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. „Τὰχ' ἂν τις θαρσολῇ, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ κλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν θροῦν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ ἄλλῃ γῇ ἐστί πολλή, ἥς ἀρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ὧν ὄνεται ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὐσι νησιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυδὲ κρατήσομεν, ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλεῖον. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλυέσθαι ἐτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γάρ θη' ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐκαιρώμεθα, ὥς τῇ καυθήσεται ὁ πόλεμος, ἣν τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν· οὐ γὰρ εἰκός, Ἀθηναίους φρονήματι μῆτε τῇ γῇ δουλεύσαι, μῆτε, ὥς περ ἀλείρους, καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. „Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε ἐσσυμένους ἡμῶν ἐὰν βλάπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφροῦν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιάσθαι, ἥτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μὴδ' ὥς ἐπιτρέψομεν· κὰν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαργυρῆσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἰ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα, (ἀνεπίφθορον δὲ, ὅσοι ὥς περ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύόμεθα, μὴ Ἑλλήνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας διασωθῆναι) καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἦν μὲν ἐξακούσωσί τι πρεσβευόμενων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μὴ, διελθόντων ἐτῶν ὅσοι καὶ τριῶν, ἄμεινον ἤδη, ἦν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἕμεν ἐπ'

80. τούτου ἐλλείπομεν, int. ἐπὶ πράγματι, χρημάτων.

81. τοῖς δέ, i. e. τοῖς τοῖς δέ. Vid. supra ad 1, 37. Mox pro ἐπάξονται Krüger. (Archiv f. Phil. a. 1824. f. III. p. 535.) coniecit ἐξάξονται.

καταλύεσθαι modo pro διαλύεσθαι. Et medium et activum καταλύειν, subaudito πόλεμον, hoc sensu est 8, 58 extr. — Formam breviorē παυθήσεται, quam h. l. codd. tuentur, Baitmannus Gr. ampl. p. 448. antiquioribus Atticis tribuit.

φρονήματι μῆτε τῇ γῇ δουλεύσαι. Cf. 1, 143. τούτων γε ἐνεκα οὐ γὰρ ὑποκινῶμεθα. Non metu ne terra ab hostibus vastetur, quamlibet conditionem accipiant Athenienses, quippe superiores vel elatiores (φρονήματι).

82. κὰν τούτῳ — τὰ αὐτῶν

ἐκποριζώμεθα. Vulgo αὐτῶν, quod Matth. Gr. § 489. interpretatur ἡμῶν αὐτῶν. Nostrum est ex codd. Pal. Cass. Gr. m. Non solet Thucydides dicere τὰ ἡμῶν et ὑμῶν, sed τὰ ἡμέτερα et ὑμέτερα, et αὐτοῦ, αὐτῶν saepe aut pronomina istis adiunguntur, ut paullo ante, aut pronominum personalium loco usurpantur. κὰν τούτῳ int. χρόνῳ, et ad ὅσοι subaudi ἐπιβουλεύονται. Sic 3, 67 extr. verbum, quod principali sententiae debebatur, datum est sententiae vel enuntiationi interiectae et aliunde pendente Ceterum verba καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα cum responderi debeant praegressis ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, minus concinne vel potius ἀνακόλουθως periodum claudunt, cum dicendum fuisset ἐκπαριζώμενοι.

αὐτούς. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τὴν τε παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὅμοια ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἰκοιεν καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐκ ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τῇ γῇ αὐτῶν ἢ ὀμηρον ἔχειν, καὶ οὐχ ἥσσον, ὅσα ἄμεινον ἐξεργασται. ἥς φεῖσθαι χρὴ ὥς ἐπὶ πλείστον, καὶ μὴ ἐς ἀπονοϊαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι, τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες, τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε ὅπως μὴ αἰσχρὸν καὶ ἀπορώτερον τῇ Πειλοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλύσαι· πόλεμον δὲ ξυμπαντας ἀραμένους ἐνεκὶ τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει, οὐ βῆδοις εὐπρεπῶς θείσθαι.

83. „Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσονα χορήματα φέροντες ξύμμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὀπλῶν τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὀπλά ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτὴν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα· οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεόν ἐπ' ἀμφοτέρω αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν.

84. „Καὶ τὸ βραδύ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνησθε. σπεύδοντές τε γὰρ, σχολαιτέρων ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοχοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι. μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπράγλαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμποραῖς ἥσσον ἐτέρων εἰκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρούμεθα ἡδονῇ· καὶ ἦν τις ἄρα ξυπατηγορία παροξύνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπίσθημα

καὶ οὐχ ἥσσον — ἐξεργασται. Dissuadet vastationem agrī Attici, quem eo certius pignus (ὀμηρον, i. e. ἐνέχυρον) Peloponnesiis fore ait, quo cultior Atheniensibus relinquatur. οὐχ ἥσσον, i. e. τοσούτῳ μᾶλλον, ut οὐχ ἥμισυ i. q. μάλιστα.

ἐνεκα τῶν ἰδίων, propter privata singulorum, veluti Corinthiorum, Megarensium, Aeginetarum, non propter universorum commune commodum.

83. δι' ἣν τὰ ὀπλά ὠφελεῖ. Magis in his displicet accusativus ἦν, quam activum ὠφελεῖ, cuius loco concinnius poneretur passivum ὠφελεῖται. Sed ὠφελεῖ utcumque ferri potest, ita ut ad subiectum ὁ πόλεμος referatur. Pro ἦν autem rescribendum esse puto ἥς. Etiam 5, 111 extr. ἦν et ἥς confusa esse arbitramur.

τῶν ἀποβαινόντων — ἔξο-

μεν. Verba sic ordina: οἵπερ ἔξομεν τὸ πλεόν τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρω, i. e. in utrumque eventum, sive clades, sive victoria evenit. αἰτία est etiam hic criminatio, vel potius imputatio, propter verbum ἐπ' ἀμφοτέρω.

84. καὶ ἅμα — νεμόμεθα. Alterum argumentum, cur ipsos pudet tarditatis vitio versae non oporteat, et effectu petitum.

καὶ δύναται — εἶναι. „In illam tarditatem et cunctationem, quam nobis exprobrant, maxime cadit praedens moderatio.“ τοῦτο est loci subiectum. Goellerus τοῦτ' εἶναι intelligit ἐλευθέρα εἶναι, quacumque interpretatione sequentia non coeunt. Nam αὐτό nisi ad τὸ βραδύ καὶ μέλλον referas, sensu omnino caret.

ἀνεπίσθημα, obtemperare s.

πολεμικοί τε καὶ εὐβουλοὶ διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδώς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, ἀσχύνης δὲ εὐψυχία· εὐβουλοὶ δὲ, ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροφίας παιδευόμενοι, καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστέιν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφομένοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐκείμεναι, νομίζειν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πείλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. αἱ δὲ ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρασχευόμεθα· καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων ἔχαιν δεῖ τὰς ἐπιδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. τοῦ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἀνθρώπον ἀνθρώπου κρείττονος δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. „Ταύτας οὖν, ὡς οἱ πατέρες τε ἡμῶν παρέδοσαν μέλητα, καὶ αὐτοὶ διὰ παντός ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχὺ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευώμεν, ἀλλὰ κατ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῶν μᾶλλον ἑτέρων διὰ ἰσχύος. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ [τῆς] Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ἑυμαχοὶ φασὶν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ

ma. Hæc vis est aoristi, ut h. l. periculum maxime, cum præcedat præteritum ἐπαιρόμεθα. Ceterum his verbis Theodamas Corinthiorum orationem significat.

πολεμικοί τε — διαιρετάς. Structura huius periodi sæpissime notata est. Post τὰ μὲν, quod ad πολεμικοὶ spectat, exspectes τὸ ἐκείνους loco εὐβουλοὶ δὲ dixit. Deinde ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροφίας, i. e. ἢ ὥστε ὑπεροφῶν, et αὐτῶν σωφρονέστερον ἢ ὥστε ἀνηκουστέιν. A participio παιδευόμενοι pendent sequentes infinitivi ἐπεξεῖναι et νομίζειν. — Vocabula αἰδώς et ἀσχύνη h. l. synonyma sunt, dedecoris vitandi studium, ex quo oritur fortitudo, sicut ex modestia decoris vitandi studium, teste etiam Amero II. s, 531. — Χαλεπότης vitæ vivendi ratio; τὰ ἀχρεῖα vitæ refer ad artificiosam eloquentiam. — παραπλησίους int. notat. Goellerus quidem hanc verborum sententiam veram esse negat, quia si opus fuisset scribi μὴ διαιρετάς, πρὸς διαιφ., et iungit cum Schol. παραπλησίους καὶ τύχας, quemadmodum sæpe παραπλήσιος et ὅμοιος non καὶ iunguntur. Sed huic rationi statim ante διανοίας. Ne locus qui in 1, 140. multum adiuvat illam ex-

plicationem, ut docent sibi verba παραπλησίους, quæ hominum consilia fortunæ casibus sæpe contraria esse significant. Quod autem nostro loco pro εὐ dicendum fuisse μὴ arbitratur, id ipse non necessarium esse concedit, si οὐ διαιρετάς quasi unam notionem esse statuas, ut nostrum: unbestimmbar, unerweislich, nicht durch Worte auszumachen.

ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους. Repete præpositionem ad τοὺς ἐναντίους, (Matth. Gr. § 595.) quod minus necessarium videtur in usitatioribus verborum consecutione: πρὸς ἐναντίους ὡς εὐ βουλευομένους. Sic statim ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων, non αἰς ἐξ ἀμαρτησώμενων, non αἰς ἐξ ἀμαρτησώμενων. Utroque modo verba iuncta sunt, quæ sequuntur: ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων, pro (ἐξ) ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφαλῶς προνοουμένων. Licet tamen etiam aliam analogiam in his ultimis æqui.

ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. Heilmannus vertit: Nur der ist der beste, der zu dem Wesentlichen angeführt ist. Mea quidem sententia Thucydides laudat dexteritatem eorum, qui per varios casus summaque discrimina rerum, ut cum poeta loquar, incedunt atque ita in difficillimis rebus educantur. Ergo convertam: der in den schwierigsten Lagen

ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα οἱ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἵναι· παρασκευάσεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλευσέσθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβεράτατα.“ Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἰς τῶν Ἐφορῶν τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε.

86. „ΤΟΤΕ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οἱ γιννώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτούς, οὐδαμοῦ ἀντίπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθὸ τότε, πρὸς δὲ ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλάσιας ζημίας ἄξιοι εἶδιν· ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται. ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἣν σωφρονῶμεν, οὐ περιουσιόμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἱπποί· ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οἱ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω· ἀλλὰ τοὺς μέλλοντα ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλευέσθαι. ψηφίξεσθ' οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἅξιως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον· καμῆτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε μέλζους γίγνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸ τοὺς ἀδικοῦντας.“

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς, Ἐφορὸς ὢν, ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνουσι γὰρ βοῇ καὶ οὐ ψῆφῳ) οὐκ ἔφη διαγινώσκων τὴν βοήν, ὅποτερα μείζων· ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τῇ γνώμῃ ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμηθεῖν, ἔλεξεν, „Ὅτῳ μὲ ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαί, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον.“ (βλέψας ἰχωρίον αὐτοῖς) „ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα· ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶ πλείους ἐγένοντο, οἱ ἐδόκουν αἱ σπονδαί λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται

sich anbildet. Cf. Horat. Od. I, 12, 41—44.

85. οὐ πρότερον. Posterior vox videtur abundare. Sed videtur in mente habuisse scriptor aut πρὶν τοῦ μὴ ἀληθῶς διδόναι, aut ἢ ὅταν μὴ ἀληθῶς δίκην δῶ, vel simile aliquid.

86. αὐτοὺς βλαπτομένους, referri quidem potest ad οὓς, sed praesta. accusativum accipere pro dativo positum, ut ad Lacedaemonios refera-

tur. Accusativum verbalibus in τέτοις iungi constat. Vid. ad I, 72. Vitae dativum h. l. operae pretium erat propter viciniam praecedentium dativorum Ἀθηναίοις et λόγοις.

87. ἐς τὴν ἐκκλησίαν, pro ἐκ τῆς ἐκκλησίας possis accipere propter I, 6. ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, et I, 9, οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους. See Matth. Gr. § 395. (402. d. not.) explicat τῇ ἐκκλησίᾳ.

ἦν δοκῇ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐκ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα· καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ᾧπερ ἦλθον ῥηματίζαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν ἱριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

88. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι, καὶ πολυμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ἐυμάχων περὶ τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ εἰ μείζον θυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα.

89. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ἠϋξήθησαν. ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, νικηθέντες καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διαφθάρσαν, Λεοντίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐκ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ἐυμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλεσπόντου ἐυμαχοί, ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλείας, ὑπομεινάντες Σησιὸν ἐπολιόρχουν, Μήδων ἐχόντων· καὶ ἐπιχειμάσαντες εἰλον αὐτήν, ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέκλεισαν ἐξ Ἑλλεσπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθύς, ὅθεν ὑπεξέθεντο, παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περιούσαν κατασκευήν· καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τεῖχη. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἰστήκει, καὶ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτόκεισαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

90. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἦλθον πρεσβεῖα, τὰ μὲν, καὶ αὐτοὶ ἦδιον ἂν ὁρῶντες μῆτε ἐκείνους, μῆτ' εἰλον μὴδένα τεῖχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλεον, τῶν ἐυμάχων ἐξοτρυνόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἤξιον τε αὐτοὺς μὴ τειγίξειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μάλλον, ὅσοις ξυνειστήκει, ξυγκαταλεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὥς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὐτίς ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐγγυροῦ ποθεῖν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμαῖσθαι· τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἱκανὴν εἶναι ἀναχωρήσειν τε καὶ ἀφορμὴν.

τοῦ τὰς σπονδὰς λελυῖσθαι. Pendet infinitivus ex διαγνώμη, quod substantivum duplicem genitivum h. l. regit, alterum subiecti, alterum obiecti.

89. ἐπεπτόκεισαν. Boni libri praebent πεπτόκεισαν, receptum a Bekk. et Popp. De structura verborum

αἱ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ vid. ad 2, 95.

90. ξυνειστήκει. Bekker ex paucis libris reposuit εἰστήκει. Subiectum subaudiatur περίβολος. — τὸ βουλόμενον, i. e. τὴν βούλησιν, das Wollen. — ἀφορμὴν, locum int., unde procurentes hostem invaderent.

οἱ δ' Ἀθηναῖοι, Θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν· αὐτὸν δ' ἐκίλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἐλομένους πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσοῦτου, ἕως ἂν τὸ τεῖχος ἰκανὸν αἰρωσθῇ ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους τειγίξαι δὲ πάντας πανδημεῖ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς καὶ γυναικάς καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τις ἀφέλεια ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιρουντας πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν ἄλλα ὅτι αὐτὸς τάκῃ πράξει, ὤχρετο. καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἔλθων οὐ προήγει πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διήγῃ καὶ προὔρασιζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων, ὅ τι οὐ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν ἀσχολίας δέ τινος οὐσης αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι· πρὸς δὲ χεσθὰ μέντοι ἐν τάχει ἤξειν, καὶ θανμάζειν ὡς οὐκ ἀπαρῃσιν.

91. Οἱ δὲ ἀκούοντες τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείδοντο διὰ φιλίαν αὐτοῦ· τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειγίζεται τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρῆ ἀπιστῆσαι. γνοὺς δὲ ἐκείνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι, ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας, οἵ τινες χρηστοί, καὶ πιστῶς ἀπαγγελοῦσι σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσιν οὖν· καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, καὶ μὴ ἀφῆναι, πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν. (ἤδη γὰρ καὶ ἦκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνυχος τε ὁ Ἀνσικλέους καὶ Ἀριστείδης ὁ Ἀνσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκοινοῖσιν, οὐκέτι ἀφῶσιν. οἱ τε οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις, ὡς περ ἐπιστάλη, κατεῖχον· καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα δὴ φανερώς εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν πόλις σφᾶς τετελγίσται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἶναι σῶζειν τοὺς ἐνοικοῦντας· καὶ δὲ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ λοιπὸν εἶναι τὰ ἐπὶ σφίσις αὐτοῖς ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. τὴν τε γὰρ πόλιν οἱ

αἰρωσθῇ. Bekk. ἄρωςιν de coniectura. Vulgata defendi potest Graecorum ratione ea, qua res absentes et futuras non secus ac praesentes indicant.

διήγῃ, tempus extraxit, ἐβράδυνε.

91. τῶν δὲ ἄλλων ἀφικν. Cum Lacedaemoniorum legati iam c. 90. rediisse narrentur, Atheniensium autem adventus infra diserte commemoretur, de his quidem utrisque accipi nequit οἱ ἄλλοι, sed de aliis quibusvis Athenis commeantibus. Articulus abesse posset, nisi Scriptor indicare voluis-

set, omnes alios, quicumque inde venissent, idem nuntiasse. Infra c. 92. ἀδικία κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων. Itaque commate post ἀφικνουμένων subla- verba τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων ac- ctius iungenda et sequens καὶ pro καὶ adeo accipiendum puto, hoc sensu. Da aber die übrigen von daher Kom- menden ganz zuverlässig anzeigten. ὕψος λαμβάνει, Int. τὸ τεῖχος τειγίζεται. Cf. 4, 69. αἱ οἰκίαι ὕψος λαμβάνουσαι.

καὶ τὰ κοινά, repete ξύμφορα

ἰδοὺς ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἔνεον εἰκόνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὐτὸ μετ' ἐκείνων βουλευέσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον εἶσεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι, μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς, ὁμοίον τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλευέσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χοῖναι ξυρμαχεῖν, ἢ καὶ τὰδε νομίζειν ὁρθῶς ἔχειν.

92. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὁργὴν μὲν φανεράν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις· (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμῃς παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο· ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆθρον προθυμίαν τὰ μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον·) τῆς μέντοι βουλήσεως ἀμαρτάνοντες, ἀδήλως ἤχθοντο· οἳ τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον ἐκ οἴκου ἀνεπικλήτως.

93. Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· καὶ δὴλῃ ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστίν· ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἐστίν ἢ, ἀλλ' ὥς ἕκαστος ποτε προσέφερον· πολλοὶ τε στήλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινουντες ἠπάλιντο. ἔκτισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομῆν· (ὑπῆρχτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἥς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναῖοις ἤρξε·) νομίζων τό τε χωρὶον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφρεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικὸς γεγεννημένους μετὰ προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνδραγὰς ἐσεῖ, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ἀκοδόμησαν τῇ ἐκα-

Sic certe infra 6, 34. dixit τὸ ξύνηδες ἔσθον, et 6, 54. Παισιστράτου γεραίου τελευτήσαντος. Structura variatur transitu ab ὅτι ad infinit. *ἔναι*, int. αὐτούς, qui pendet ex *εἰπεν*. *Διαγινώσκειν* est statuere, discernere. — Mox ad *ἔφασαν* int. Themistocles eiusque collegae. A quo verbo sequentia pendent, neque raro infinitivus pro verbo finito in oratione obliqua post relativa pronomina et coniunctiones usurpatur. Exempla congessi in ampl. ed. ad 2, 102.

92. τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντες. Dubito veram esse Scholiastae interpretationem ὑπὲρ τοῦ κοινού. Videtur potius τὸ κοινόν h. l. esse τὸ τῶν Ἀθηναίων, commune Atheniensium, ut dativus sit pro ἐς cum accusativo, qua structura utitur infra 6,

104. Sic etiam 1, 126. ἐπρεσβεύοντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

93. καὶ οὐ ξυνειργασμένων, non-redactorum in formam quadratam; contra *εἰργασμένοι* λίθοι sunt positi, elaborati. Ceterum in his passive usurpatur perfectum huius verbi. Sic 7, 70 extr. *κτετημένης* passive accipendum, ut supra c. 2. init. etiam praesens *βιάζομενοι*. — Mox *πάντα ὁμοίως κινουντες* est neque sacris neque profanis parcentes.

ὑπῆρχτο δ' αὐτοῦ, initium eius factum erat. Nam ὑπάρχειν est incipere, etiam cum genitivo, cui iunctum plerumque imperare, praesse significat. Archon erat Themistocles Ol. 74, 2. a. Chr. 481. Cf. Nepos Themist. c. 6. Quod sequitur *πρῶτος* Schol. recte exponit ἐπιδούσαι, i. e. proficere.

νου γνώμη τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ νῦν ἔτι δὴλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ. δύο γὰρ ἄμαξαι ἐναντίαι ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλις, οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνωκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι καὶ ἐντομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθιν καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἡμισυ μάλιστα ἐτελέσθη οὐ διανοεῖτο. ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλὰς. ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακὴν, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐβήσσειν. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο, ἰδὼν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιάς τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν. τὸν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἀνω πόλεως, καὶ πολλάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρῆναι, ἣν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, καταβάντας ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτειχίσθησαν, καὶ τᾶλλα κατεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν.

94. Πανσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότον ἐκ Λακεδαιμονος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἰκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου. ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ, καὶ τῶν ἄλλων συμμαχῶν πλήθος. καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο· καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον, Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν.

95. Ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ ἡδὴ βιαίου ὄντος αὐτοῦ, οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἡλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἤξιον αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενὲς, καὶ Πανσανίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἣν πού βιάζεται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἰδέξαντό τε τοὺς λόγους, καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὥς οὐ περιουφόμενοι, τᾶλλά τε καταστησόμενοι, ἢ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπτόμενοι Πανσανίαν, ἀνακρινοῦντες αὐν περὶ ἐκινδύνοντο. καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία.

νῦν ἔτι, finito bello Pelop., quo tempore commentarios suos adornabat Thucydides. Vid. 2, 18 extr. 5, 26.

δύο γὰρ ἄμαξαι ἐναντ. ἀλ-
λῆλ. Obscura verba nec satis adhuc expedita. Scholiasta: ἡ ἐπαντῶσαι ἀλλήλαις, ἡ συνεξυγγέναι διὰ τὰ μεγέθη τῶν λίθων. Sed cum Scriptoris consilium sit docere, quanta murorum fuerit latitudo, sententia videtur esse: duo currus lapides advehentes, in ipso muro sibi obvios, sese evitare potuisse.

ἀπερίσσις. Forma fut. Att. spreta. Sed 8, 48. pro νομίσσειν e codd. scribendum νομίσσειν.

95. ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ. In

plerisque editionibus haec verba cum fine praecedentis capitis iunguntur, et cap. 95. incipit ita: ἡδὴ δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ. Quam rationem defendit Poppo hoc imprimis argumento, quod aliter ἀσύνδετος sit oratio. Sed praeterquam quod ea verba multo aptius sequentibus quam antecedentibus iunguntur, σύνδεσμος quidem h. l. mihi desiderari non videtur, cum progrediatur Scriptor ad Pansaniae res accuratius enarrandas, quod novum quoddam est episodium. Et licet fere asymptotice abstinere Thucydides, tamen 3, 27. habes ὁ Σάλαρος pro ὁ μὲν Σάλας De Pansaniae ferocia vid. Plutarchi Aristid. c. 23. Cim. c. 6.

ἐνέβη τε αὐτῷ καλεῖσθαι τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθρι παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι, πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν. ἐλθὼν δὲ ἐς Λακεδαιμόνα τῶν μὲν ἰδίᾳ πρὸς τινα ἀδικημάτων εὐθύνῃ, τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται καὶ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥμισυ Μηδισμὸς, καὶ ἰδοὺ σαφέστατον εἶναι. καὶ ἐκείνον μὲν οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρῃοντα, Δόρυιν δὲ καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς οὐκέτι ἐφλέσαν οἱ ξύμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ αἰσθόμενοι ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἐκόντες χεῖρους γίνωνται, (ὅπερ καὶ ἐν τῷ Πανσανίᾳ ἐνεῖδον,) ἀπαλλαξιόντες δὲ καὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντας ἱκανοὺς ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδεύουσιν.

96. Παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἐκόντων τῶν ξυμμάχων, διὰ τὸ Πανσανίου μῖσος, ἔαζαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἅς, ναῦς. πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνασθαι ὧν ἔαδον, δηρύντας τὴν βασιλέως χάραν. καὶ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθηναίοις κατέστη ἀρχή, οἱ ἐδέχοντο τὸν φόρον· οὕτω γὰρ ὀνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά. ἦν δ' ὁ πρῶτος φόρος ταχθεὶς τετρακόσια τάλαντα καὶ ἐξήκοντα· ταμιεῖον τε ἄλλος ἦν αὐτοῖς, καὶ αἱ ἐκνοδοὶ ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίνοντο.

97. Ἠγούμενοι δὲ αὐτονομῶν τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων, καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ τούτου τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρὸς τε τὸν βάρβαρον αὐτοῖς, καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους νεωτερίζοντας, καὶ Πελοποννησίων τοὺς αἰεὶ προστυγχάνοντας ἐν ἐκάστῳ. ἔγραψα δὲ αὐτά, καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἄπασιν ἐκλιπὲς τοῦτο ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἡ τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετίθεισαν, ἢ αὐτὰ τὰ Μηδικὰ· τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἤφατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων, ἐν οἷῳ τρόπῳ κατέστη.

98. Πρῶτον μὲν Ἡρόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, Μήδων ἐχόντων, κολιορκίᾳ εἶλον, καὶ ἡνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλ-

εὐθύνῃ. Cum sequatur τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται, quod ad Medicum pertinet: εὐθύνῃ haud dubie recte acceperis pro κατεδικασθῇ, in privatis causis condemnatus est. — ἰδοὺ ad σαφέστατον εἶναι subaudi τὸ πρᾶγμα δὲ κατηγορεῖτο.

96. ἀμύνασθαι. De vi huius verbi vid. ad 1. 42. — ὁ πρῶτος φόρος. Vid. Plutarch: Aristid. c. 24. Thucyd. 5, 18.

97. ἐν ἐκάστῳ. Int. πράγματι vel νεωτερισμῷ, ex νεωτερίζοντας. Hellanicus erat Lesbios, duodecim annis Herodoto maior, qui res Graecorum inde a pugna Marathonica usque ad Thucydidis tempora scripserat. Vid. de Vit. Thucyd. — ἀπόδειξιν ἔχει, subiectum est ταῦτα ex praecedente τούτων.

98. Ἡρόνα. De hac expeditione vid. Plutarch. c. 7. et de Scyro c. 8.

τιάδου στρατηγούντος· ἔπειτα Σκῦρον τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆ-
σον, ἣν ὦκουν Δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, καὶ ὤκισαν αὐτοί.
πρὸς δὲ Καρυστίους αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐβοέων, πόλε-
μος ἐγένετο· καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. Ναξίοις
δὲ ἀποσταῖσι μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκίᾳ παρεστή-
σαντο. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχίᾳ παρὰ τὸ καθεστηκὸς
ἐδουλώθη, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἐκάστη ξυνέβη.

99. Αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστασιῶν, καὶ μέγι-
σται αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν ἐκδοαί, καὶ λιποστράτιον εἰ τῷ
ἐγένετο. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον, καὶ λυπηροὶ ἦσαν,
οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις τालαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς
ἀνάγκας. ἦσαν δὲ πῶς καὶ ἄλλως οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐπὶ ὁμοίως
ἐν ἡδονῇ ἀρχοντες, καὶ οὕτως ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ὁ-
διόν τε προσάγεσθαι ἢ αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. ὧν αὐτοὶ
αἷτιοι ἐγένοντο οἱ ξυμμαχοί. διὰ γὰρ τὴν ἀπόκησιν ταύτην
τῶν στρατειῶν οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἅπ' οἴκου ὥσι χρή-
ματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἐκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν.
καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ἠϋέστο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης,
ἣν ἐκείνοι ξυμφέροιεν, αὐτοὶ δὲ, ὅποτε ἀποσταίεν, ἀπαρά-
σκευοὶ καὶ ἄπειροὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο.

100. Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρύμειδοντι πο-
ταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ τῶν
ξυμμάχων πρὸς Μήδους, καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφοτέρω
Ἀθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγούντος· καὶ εἶλον
τριήρεις Φοινίκων, καὶ διεφθίρειαν τὰς πύσας ἐς διακοσίας.
χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστήναι, διενε-
χθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπείρας Θράκῃ ἐμπορίων καὶ τοῦ
μετάλλου, ᾧ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θάσον πλεύσαντας
οἱ Ἀθηναῖοι ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν.
ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οὐκητορας αὐτῶν καὶ τῶν
ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ὡς οἰκοῦντες τὰς τότε
καλουμένας Ἐννέα ὁδοὺς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα
ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν, ὥς εἶχον Ἡδωνοί· προσελθόντες δὲ τῆς
Θράκης ἐς μεσόγειαν διεφθάρησαν ἐν Λαβήσῳ τῇ Ἡδωνικῇ
ὑπὸ τῶν Θρακῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ
Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον.

101. Θάσαιο δὲ νικηθέντες μάχαις καὶ πολιορκούμενοι

99. ἄπειροι. Vulgo ἄποροι. Utrumque codices suppeditant, utrum-
que aptum est; sed ἀπειροι exquisi-
tius et rei accommodatius est, et cum
maxime Plutarchi loco in Cimone cap.
11 fin. defenditur.

100. ἐπ' Εὐρύμειδοντι. Vid.
Plutarch. Cim. c. 12. 13.

ἐς διακοσίας. Bekk. ἐς τὰς
διακοσίας. Idem max tē post χρό-
νῳ e probatissimis libris pro δέ addi-
dit, sequente Poppone. Mihi vulga-

tum aptius h. l. videtur in transitu.
De expeditione in Thasios vid. Plut.
l. c. c. 14. — Paulo inferius Poppo
edidit αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμά-
χων. Emendationem incertam reddit
locus c. 107., ubi in simili iunctura est
ἐκνύον. — Diversus autem eiusdem
subiecti ambitus est in participiis πέμ-
ψαντες, quod pertinet ad universos
Athenienses, et προσελθόντες, quod
eorum tantum colonos spectat. Cf.
Matth. Gr. § 562. p. 1109 not.

Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκαμῦναι ἐκέλευον ἐσβαλόν-
τες ἐς τὴν Ἀττικὴν. οἱ δὲ ὑπέσχεοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθη-
ναίων, καὶ ἐμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σει-
σμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Ἑλλῶτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιόικων Θου-
ραῖαι τε καὶ Αἰθαίης ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλείστοι δὲ τῶν
Ἑλλήτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων, τότε δουλω-
θέντων, ἀπόγονοι· ἢ καὶ Μεσσηνιοὶ ἐκλήθησαν οἱ πάντες.
πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμο-
νίαις· θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὠμολόγησαν Ἀθη-
ναίαις, τεῖχος τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρημάτων
τὰ ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν,
ἢ τὴν ἡπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

102. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ
ἡρῶντο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ
Ἀθηναίους. οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγούντος, πλήθει οὐκ
ὀλίγῃ. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο, ὅτι τειχομαχεῖν ἐδό-
κων δυνατόι εἶναι· τῆς δὲ πολιορκίας μακρὰς καθιστηνίας,
τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο· βία γὰρ ἂν εἶλον τὸ χωρίον. καὶ δια-
φορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ
Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ
χωρίον βία οὐχ ἤλσκειτο, δειδαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμη-
ρον καὶ τὴν νωτερόκοιταν, καὶ ἄλλοφύλους ἅμα ἡγήσάμενοι,
μή τι, ἣν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες νειω-
τερώσσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν
οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι.
οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμ-
ζόμενοι, ἀλλὰ τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησά-
μενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν,
ἂντος ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μή-
δῃ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις, τοῖς ἐκείνων πολέμοις.
ξυμμαχοὶ ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ
ἐπὶ ὄρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη.

103. Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὥς οὐκέτι ἐδύναντο
ἀνέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ τε ἐξί-
αιεν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται
αὐτῆς· ἣν δὲ τις ἀλλόσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον. ἣν
δὲ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ,

102. οἱ δ' ἡ 102ον. Plutarchus in
Cm. c. 17. tum iterum Athenienses ar-
cessitos tradit.

τῆς δὲ πολιορκίας. Alii τοὺς
δὲ πολιορκίας — Sed articulus
necessarius videtur. — τοῦτον ἐν-
δεᾶ ἐφαίν. subaudi τὰ (πράγματα)
ἐνταῦθα, i. e. Lacedaemoniorum. τοῦ-
τον est τοῦ τειχομαχεῖν. Totum locum
cum Heilmanno sic interpretatur Goe-
lke: Lacedaemoniis vero cum in lon-
gem traheretur obsidio, arte obsidie-

nali opus esse videbatur; per vim enim
si stetisset, oppidum cepissent. βία
est vi, impetu, non arte obsidionali,
qua vis augeatur et recte temperatur.

ἀμφοτέροις, Atheniensibus et
Argivis.

103. ἐφ' ᾧ τε ἐξίαιε, ea condi-
tione ut exirent. Infra c. 113. ἐφ' ᾧ
τοὺς ἄνδρας κομισύνται. c. 126 ἐφ'
ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν. Cf. 4,
30 extr.

τὸν ἱκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰδωμήτα ἀφικέσθαι. ἐξῆλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατὰ ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων, ἐς Ναυπακτον κατώκεισαν, ἥν τετυχὸν ἡρηκότες νεωστὶ, Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατείχον. καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη ὠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν, καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ Κορίνθιοις μὲν οὐχ ἦκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἡρξάτο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

104. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμήτιχον, Αἰβυς, βασιλεὺς Αἰβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως, ἀπέστησεν Αἰγύπτου τὰ πλέω ἀπὸ βασιλείας Ἀρταξέρξου· καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος, Ἀθηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἐτυχον γὰρ ἐς Κύπρον στρατενόμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἦλθον, ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον· καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν Νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κραταῦντες καὶ τῆς Μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνῆσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ Αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες.

105. Ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς Ἀλῖās, πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχῃ ἐγένετο· καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι ἐνανυμάχησαν ἐπὶ Κερκυραία Πελοποννησίων ναυσὶ· καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοις, μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίνεται ἐκ' Αἰγίνῃ μεγάλῃ Ἀθηναίων καὶ Αἰγινητῶν· καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρήσαν. καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἐβδόμηκοντα λαβόντες αὐτῶν ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν, καὶ ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στρούβου στρατηγούντος. ἔπειτα Πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Αἰγινήταις ἐς μὲν τὴν Αἰγιναν τριακοσίους ὀπλίτας, πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἑκικοῦρους, διεβίβασαν, τὰ δὲ ἄκρα τῆς Γερανείας κατέλαβον· καὶ ἐς τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἐν τε Αἰγίνῃ ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· ἦν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' Αἰγίνης ἀναστῆσεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς Αἰγίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἱ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ Μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγούντος· καὶ μάχης γενομένης ἰσοδρόπου πρὸς Κορινθίους, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἐκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὁμῶς μάλλον,) ἀπελθόντων τῶν Κορινθίων, τροπαῖον

105. Ἀλῖās. Sic Poppo rescripsit men urbis non ait Ἀλῖαι, sed Ἀλῖας. pro codd. lectione Ἀλῖας, cum no- Vid. eius Prolegg. Vol. II. p. 221.

Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκαμῦναι ἐκέλευον ἐσβαλόν-
τας ἐς τὴν Ἀττικὴν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθη-
ναίων, καὶ ἔμελλον, διεκολυβήσαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σει-
σμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἰλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιόικων Θου-
ριᾶται τε καὶ Αἰθαιῆς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλείστοι δὲ τῶν
Εἰλωτῶν ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων, τότε δουλω-
θέντων, ἀπόγονοι· ἢ καὶ Μεσσηνιοὶ ἐκλήθησαν οἱ πάντες.
πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθεισθήκει Λακεδαιμο-
νίοις· Θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὠμολόγησαν Ἀθη-
ναίοις, τεῖχος τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρημάτων
τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι ἀντίκα ταξάμενοι καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν,
τὴν τε ἡγεῖον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

102. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ
ἐμκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ
Ἀθηναίους. οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγούντος, πλῆθει οὐκ
ὀλίγῃ. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο, ὅτι τειχομαχεῖν ἐδό-
κουν δυνατοὶ εἶναι· τῆς δὲ πολιορκίας μακρὰς καθεισθηκυίας,
τούτου ἐνδιὰ ἐφαίνετο· βίᾳ γὰρ ἂν εἶλον τὸ χωρίον. καὶ δια-
φορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ
Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ
χωρίον βίᾳ οὐχ ἥλiskeτο, δεισάντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμη-
ρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιεῖν, καὶ ἄλλοφύλους ἅμα ἡγήσάμενοι,
μή τι, ἣν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες νεω-
τερίωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν, τὴν μὲν ὑποψίαν
οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδίδονται αὐτῶν ἔτι.
οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμ-
πόμενοι, ἀλλὰ τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησά-
μενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν,
εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μη-
δῶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις, τοῖς ἐκείνων πολεμίοις.
ξυμμαχοὶ ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ
αὐτοὶ ὁμοκοὶ καὶ ξυμμαχία κατέστη.

103. Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὥς οὐκέτι ἐδύναντο
ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ τε ἐξί-
αιον ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται
αὐτῆς· ἣν δὲ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον. ἣν
δὲ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ,

102. οἱ δ' ἦλθον. Plutarchus in
Cim. c. 17. tum iterum Athenienses ar-
cessitos tradit.

τῆς δὲ πολιορκίας. Alii τοῖς
δὲ πολιορκίας — Sed articulus
necessarius videtur. — τούτου ἐν-
διὰ ἐφαίν. subaudi τὰ (πράγματα)
αὐτῶν, i. e. Lacedaemoniorum. τοῦ-
του est τοῦ τειχομαχεῖν. Totum locum
cum Heilmanno sic interpretatur Goel-
ler: Lacedaemoniis vero cum in lon-
gum traheretur obsidio, arte obsidio-

nali opus esse videbatur; per vim enim
si stetisset, oppidum cepissent. βίᾳ
est vi, impetu, non arte obsidionali,
qua vis augeatur et recte temperatur.

ἀμφοτέροις, Atheniensibus et
Argivis.

103. ἐφ' ᾧ τε ἐξίαι, ea condi-
tione ut exirent. Infra c. 113. ἐφ' ᾧ
τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. c. 126 ἐφ'
ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν. Cf. 4,
30 extr.

108. Γενομένης δὲ μάχης ἐν Ταναγρα τῆς Βοιωτίας, ἐν κων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφότερων πολὺς. καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς τὴν Μεγαρίδα ἐλθόντες καὶ δειδροτομήσαντες πάλιν ἀπῆλθον ἐκ' οἴκου διὰ Γερνείας καὶ Ἰσθμοῦ. Ἀθηναῖοι δὲ δευτέρᾳ καὶ ἐξηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτοὺς, Μυρωνίδου στρατηγούντος, καὶ μάχῃ ἐν Οἰνοφύτοις τοὺς Βοιωτοὺς νικῆσαι τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, καὶ Ταναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον, καὶ Δοκρῶν τῶν Ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον. τὰ τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἐπετέλεισαν. ὁμολόγησαν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἑπταετή χρόνον καὶ Πελοπόννησον περιέπλευσαν Ἀθηναῖοι, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγούντος· καὶ τὸ νῆσφιον τῶν Λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν, καὶ Χαλκίδα Κορινθίων πόλιν εἶλον, καὶ Σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν.

109. Οἱ δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπέμεινον, καὶ αὐτοῖς πολλὰ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. οἱ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς Αἰγύπτου Ἀθηναῖοι, καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαίμονα Μεγάβαρον, ἄνδρα Πέρσην, χορηγία ἔχοντα, ὅπως, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐμβαλεῖν πεισθέντων τῶν Πελοποννησίων, ἀπ' Αἰγύπτου ἀπαγάγοι Ἀθηναίους. ὥς δ' αὐτῶ οὐ προύχῳρει, καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλῶντο, ὁ μὲν Μεγάβαρος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν ἀνεκομίσθη, Μεγάβουρον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει, ἄνδρα Πέρσην, μετὰ στρατιᾷς πολλῆς· ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς Μέρμιδος ἐξήλασε τοὺς Ἕλληνας, καὶ τέλος ἐς Πρωσώπτιν τὴν νῆσον κατέκλεισε· καὶ ἐπολιόρχει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ ἄρ' ἑξήμισιν, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυγα καὶ παρατρέφας αἰὲν ἔλθῃ τὸ ὕδωρ, τὰς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἡπειρον, καὶ διαβάς εἰλε τὴν νῆσον περὶ.

110. Οὕτω μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη, καὶ ἔτι πολεμήσαντα· καὶ ὅλγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τὴν Λιβύης ἐς Κυρήνην ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλείστοι ἀπώλοντο. Ἀργυριος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλεῖα ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου το

108. φόνος — πολὺς. Vid. Plutarch. Pericl. c. 10. Cign. c. 17.

τὸ νῆσφιον τῶν Λακεδ. Bekk. e bonis libris recepit τὸ Λακεδαιμονίων. Vulgatum alii non minus probati libri tueri videntur. Ceterum νῆσφιον illud erat Gythium oppidum. Vid. Poppo Proleg. Vol. II. p. 198. — Chalcis ea, quae h. l. intelligenda est, in ora Aetoliae sita erat.

109. πολλὰ ἰδέαι. Cf. Diodor. Sic. 11, 77. — βασιλεύς, Artaxer-

xes Longimanus. — ἀνεκομίσθη. codd. plerique ἐκομίσθη, quod receperunt editores novissimi.

110. πολεμήσαντα. Bene Adrichemius: „Per periphrasin dictum τῶν Ἑλλήνων πράγματα pro οἱ Ἕλληνες, et accommodari quidem in istius modi circumlocutione structurae solent rei, quae circumscribitur, at nonnullam quam quoque, ut hic, vocabulo, quae periphrasi inseruit.“ Cf. 8, 82. ἐπὶ εἰσὶν τε οὖν τὰ τῶν πόλεων κ. τ. λ.

ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἔλους οὐκ ἐδύναντο ἐλεῖν. καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἔλειοι. Ἰνάρως δὲ ὁ Λιβύων βασιλεὺς, ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς Αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθεὶς ἀνεσταυρώθη. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διαδοχοὶ πλέουσai ἐς Αἴγυπτον ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν. καὶ αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐπιεσόντος περὶ, καὶ ἐκ θαλάσσης Φοινίκων ναυτικόν, διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἑταρῶν ἐς Αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν.

111. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐγκερατίδου υἱὸς τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως φεύγων ἐπεισεν Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατὰγειν. καὶ παραλαβόντες Βοιωτοὺς καὶ Φαιάκας, ὄντας ξυμμάχους, Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον· καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ἑσίων, (οἱ γὰρ ἐκ τῆς τῶν Θεσσαλῶν πόλεως) τὴν δὲ πόλιν οὐκ ἔλυν, οὐδ' ἄλλο προύχον αἰκοῖς οὐδὲν ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν, Ὀρέστην ἔχοντες, ἀπρακτοὺς. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χίλιοι Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναυὺς τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες, (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πηγὰς,) παρεκλεύσαν ἐς Σικυνῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγούτου· καὶ ἀποβάντες Σικυνωνίων τοὺς προσμύξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Ἀχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ἀκαρναντίας ἐς Οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρχουν· οὐ μέντοι εἰλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

112. Ὑστερον δὲ, διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν, σπονδαὶ γίνονται Πελοποννησίοις καὶ Ἀθηναίοις πενταετίς. καὶ Ἑλλήνων μὲν πολέμου ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστράτευοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγούτου. καὶ ἐξήκοντα μὲν νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἐπλεύσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι Κτίον ἐπολιόρχουν. Κίμωνος δὲ ἀπο-

ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Bekk. conjectura dedit τῶν Ἀθηναίων. Non necessarium videtur, cum subaudiri debeat γῆς, propter ξυμμαχίδος. Mox leges est προσμύξαντες.

111. τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως. Erant in Thessalia praeter Thessalos Oetaei, Melienses, Phthiotae, Achaei. Cf. Plutarch. Pericl. c. 17. Ante Medica videtur amicitia intercessisse Thessalis cum Pisistratidis. Nam Hippiae Ioleum donant (Herodot. 8, 94). Sequitur haec expeditio Athenianum adversus Thessalos. Sed deinde foedus inter eos erat, Thucyd. 1, 102. 107. 2, 92. quumquam non satis firmum 1, 107.

ὅσα μὴ προϊόντες πόλιν. Cum alibi infinitivus sequatur δεῖν, quod vocabulo τοσούτων subiectum est, (exempla vide ap. Matth. Gr. § 479. p. 663. [896. ed. 2.] h. l. participium adhibetur. Elliptica ratio est. Verba sic iunge et supple: καὶ ἐκράτουν τῆς μὲν γῆς (τοσαῦτα) ὅσα (ἐδύναντο κρατῆσαι) μὴ προϊόντες πολὺ ἀπὸ τῶν ἑσίων.

112. σπονδαὶ γίνονται. Vid. Plutarch. in Cim. c. 18. qui etiam in sequentibus conferendus. Idem in Pericle c. 20. habet, quae eodem pertinent.

ἔσχον, ἐπέσχον, ἀπέσχοντο.

θανόντος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου· πλεύσαντες ὑπὲρ Σαλαμίως τῆς ἐν Κύπρῳ Φολίει καὶ Κίξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεσομάχησαν ἅμα, καὶ νικήσαντες ἰφότερα ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες καὶ αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν· καὶ κρατήσαντες ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ, παρέδοσαν Δελφοῖς. καὶ αὐτῶν ὅσους Ἀθηναῖοι, ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ κρασαντες παρέδοσαν Φωκεῦσι.

113. Καὶ χρόνου ἐγγενομένου μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι, Βωτῶν τῶν φευγόντων ἔχοντων Ὀρχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν καὶ ἄλλ' ἅντα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν ἑαυτῶν μὲν ἰσχυροῖς ὁπλίταις, τῶν δὲ συμμαχῶν ὡς ἐκάστοις, ἐπὶ ταῖς χωρίαις ταῦτα, πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγούντι καὶ Χαιρώνειαν ἐλόντες [καὶ ἀνδραποδίσαντες] ἀπεχώρουν, ἡ δὲ λαχὴν καταστήσαντες. πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἐν Κορωνίᾳ ἐπιτίθενται οἱ τε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες Βωιωτῶν, καὶ Λοκροὶ μετ' αὐτῶν, καὶ Εὐβοέων φυγάδες, καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς γνῶμης ἦσαν· καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ ζώντας ἔλαβον. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐλίπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ τοὺς ἄλλους κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες Βωιωτῶν κατελθόντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον Εὐβοία ἀπέσπασεν ἀπὸ Ἀθηναίων· καὶ ἐς αὐτὴν διαβιβηκότες ἦδη Περικλῆος στρατιὰ Ἀθηναίων, ἡγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μίγαρα ἀφίστηται, καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, καὶ ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον· ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρίους ἀπέστησαν οἱ Μεγαρεῖς. ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμισε τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Εὐβοίας καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θρῶα ἐσβαλόντες ἐδάωσαν, Πλειστονάκτος τοῦ Πανσανί βασιλέως Λακεδαιμονίων ἡγουμένου· καὶ τὸ πλεον οὐκέτι πρὸς ἐλθόντες ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὐβοίαν διαβάντες, Περικλίους στρατηγούντος, κατεστρέψαν πᾶσαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογία καταστήσαντο, ἔστιαι δὲ ἐξοικίσαντες αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον.

115. Ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εὐβοίας οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμαχοῦντας, ἀποδόντες Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζήνην καὶ Ἀχαΐαν. ταῦτα γὰρ εἶχον Ἀθηναῖοι Πελοποννησίων. ἔκ

τὸν ἱερὸν — πόλεμον. Cf. Plut. in Pericl. c. 21.

113. ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ. Cum Arcadica urbs Orchomenus semper sit generis masculini, Boeotica hic dicitur ἡ Ὀρχομενός. Vid. Poppo Tom. I. 1. p. 103.

115. καὶ Ἀχαΐαν. Poppo Tom. I. 2. p. 175. urbem quandam integendam esse existimat, nobis non tam. Sed etiam c. 111. Achaici erant in Atheniensium classe. Nec videtur quid cogat totam provinciam Achaiae intelligere potius, quam eas Acha-

ἢ ἔτι Σαπίοις καὶ Μιλήσιοις πόλεμος ἐγένετο πρὸς Πριήνης· καὶ οἱ Μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ, παρ' Ἀθηναίους ἰδόντες κατεβόων τῶν Σαπίων. ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρους ἐλαβον τῶν Σαπίων πεντηκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς Ἀἴμνον, καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ Σαπίων ἦσαν γὰρ τινὲς οἱ οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἐφυγον ἐς τὴν πεῖρον ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισοῦδῃ τῷ Ῥοδάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐκιοῦντας τε ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διεβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ ἐπανάστησαν, καὶ ἀρέτησαν τῶν πλείστων· ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ Ἀἴμνου τοὺς αὐτῶν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς Ἀθηναίων καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἱ ἦσαν παρὰ σφίσι, ἐξέδοσαν Πισοῦδῃ, ἐπὶ τε Μιλήτιον εὐθύς παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ἠναπέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Βυζάντιοι.

116. Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ᾗσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἐξήκοντα ἐπὶ Σάμου, ταῖς μὲν ἑκατάδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἐχρήσαντο (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν Φοίνισσων νεῶν ὑχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου, περιεργίλλουσαι βοηθεῖν) τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλῆους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ἐνανυμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ τῇ νήσῳ, Σαπίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ ἑκοσὶ στρατιώτιδες· ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσαι, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηναίων νῆες τεσσαράκοντα, καὶ Χίων καὶ Λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες καὶ κρατοῦντες τῷ περὶ ἐπολιόρων τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἄμα. Περικλῆς δὲ λαβὼν ἐξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν, ᾤχετο κατὰ πῆγος ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, ἐξαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι

partes, quas Athenienses usque ad illud tempus tenuerint.

Σαπίοις — πόλεμος ἐγένετο. Vid. Plutarch. Pericl. c. 25. Diod. Sic. 12, 27 sq.

ἐνθ' ἐμεινοί refer ad τινεas, quod praecessit.

116. ἐνανυμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ. Ea insula est prope Samum, quam Plutarchus Pericl. c. 25. ait appellatum esse Tragias (ἦν Τραγίας καλοῦσθαι). Etiam Sophocles Tragicus unus erat horum praetorum. Vid. Cic. Off. 1, 40. Incidit autem ea expeditio in annum 440. a. Chr. nat. Vid. Seidlerii dissertat. de tempore, quo primum acta

est Antigona, Hermanni edit. huius Sophoclis fabulae praefixa, p. XX sqq.

στρατιώτιδες, στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας περμαχεῖν.

τρεις τείχεσι. A tribus partibus urbem obsidebant muro vel operibus, continuata circummunitione; quod reliquum erat, naves obsidebant, quae paullo post dicuntur αἱ ἐφορμούσαι.

ἐξαγγελθέντων, int. αὐτῶν, i. e. cum iis nuntiatum esset. Sic Graeci utuntur participiis, ut aut pronomen demonstrativum, aut aliud subiectum subaudiendum sit. Vid. Matth. Gr. § 563. cf. supra ad 1, 3.

νῆες ἐπ' αὐτοὺς πλείουσιν. ὄχρετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πλείονας ναυσι Στισταγόρας καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας.

117. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σάμιοι ἐξαπιναιῶς ἔκπλουν πρὸς Σάμειοι, ἀφράκτω τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες, τὰς τε προκλακίδας ναῦς διεφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγοράς ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τέσσαρας καὶ δέκα, καὶ ἐξεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἔλθόντος δὲ Περικλέους, πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν. καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὕστερον προσεβόησαν τεσσαράκοντα μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἀγνωνος, Φορμίωνος νῆες, εἰκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλίου· ἐκ δὲ Χίου καὶ Λέσβου τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μὴ τινα βραχεῖαν ἐποίησαντο οἱ Σάμιοι· ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνί, καὶ προσεχώρησαν ὁλοκλήρῃ, τείχος τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναυὰ παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταῖς ἀποδοῦναι. ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι, ὥς περ ἡ πρότερον, ὑπήκοοι εἶναι.

118. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τὰ τε Κερκυραϊκὰ, καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ καὶ ὅσα πρόφασις τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξυμπάντα, ὅσα ἐπραξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τοὺς ἀλλήλους καὶ τὰς βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μετὰ τὴν Περσέου ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὴν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμει. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐσθόμενοι οὔτε ἐκώλουν, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, ἡσύχαζόν τε πλεον τοῦ χρόνου, ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς εἶναι τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιτο, τὸ δὲ τι καὶ πολέμοις κείλοις ἐξεργόμενοι· πρὶν δὲ ἢ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφὴς ᾗτο, καὶ τῆς συμμαχίας αὐτῶν ᾗτο. τότε δὲ οὐκέτι ἀντισχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προδομίᾳ, καὶ καθαιρετέα ἢ ἰσχύς, ἣν δύνωνται, ἀραμένοις τὸν τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωσαν λελύσθαι τὰς σπονδὰς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν· πλείονας δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν θεόν, εἰ πολεμοῦσά ᾄμενον ἔσται. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὥς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι, καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος.

ἐπὶ τὰς Φοινίσσας. Cum Stesagoras esset Samius, non pugnaturus cum Phoenissis, sed cum iisdem se consociaturus, obviam iis profectus est.

117. ἀφράκτω τῷ στρατοπέδῳ. Parum firmum erat praesidium navale ante portum, quippe quod abductis a Pericle plerisque navibus admodum imminutum erat. Diodor. 12, 28. Plut. Pericl. c. 26. De sequenti rerum

conversione cf. idem l. l. c. 27, 28. περὶ cum numeralibus est circiter, 1, 54. ταῦς καταδύσαντες περὶ ἑβδόμηκοντα. De Thucydide, qui paulo post nominatur, Milesiae filio et Periclis in republica administranda amulo, vid. Plutarch. l. l. c. 8, 11. 1.

118. ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς εἶναι. Ne offendat, cuius loco expectes οὐ, tam

119. Ἀδῆς δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρή πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γενομένης, οἱ τε ἄλλοι εἶπον ὃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι· καὶ οἱ Κορίνθιοι δηθύνοντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε τηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῇ Ποτιδαίᾳ μὴ προδιαφθαρῆ· παρόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιαῦτα.

120. „ΤΟΤΕ μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασάμεθα, ὥς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσι, καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρή γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται, ὥστε φυλάσσεσθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατακνημένους εἰδέναι χρή ὅτι, τοῖς κατὰ ἡν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔχουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὤρων καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡπείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν λεγόμενων μὴ κακοὺς κριτὰς, ὥς μὴ προσηκόντων, εἶναι, προσδεσθαι δὲ ποτε, εἰ τὰ κάτω προοῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ θεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἥσσον νῦν βουλευέσθαι. διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' ἀφῆνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἐστίν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν, εὐ δὲ παρασχόν, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῇ ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὅ τε γὰρ διὰ τὴν ἡδοὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἀν' ἀφαιρεθείῃ τῆς ῥασωῶν τὸ τερπνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι· ὅ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχία πλεονάζον, οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαυρόμενος. πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα, ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντα, κα-

dam est, οὐ negare totam enuntiationem (h. l. οὐκ ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ ταχεῖς εἶναι), μὴ unam tantum notionem vel vocem, ut h. l. μὴ ταχεῖς. Vid. Matth. Gr. §. 600. p. 886. (1222 sq.)

120. καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. Haec verba non pendunt ex ὥς, sed absoluta est enuntiatione pro: ξυνήγαγον γὰρ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν. His autem verbis cum haec sententia insit vel facile inde subaudiat: quae in re recte fecerunt; sequitur γὰρ ad confirmandam istam sententiam. „Decet enim eos, qui aliis praesunt, ita curare rem communem, ut suis rebus non plus tribuant; sicuti aliis in rebus honore praestant omni-

bus.“ Mox ἐναλλάσσασθαι τινα est commercium habere cum aliquo.

τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν — κατακνημένους. Libri nonnulli κατακνησμένους. Sed. vid. Thuc. 8, 34. Herod. 1, 27. 2, 92. 102. 7, 9. 8, 115. Unde apparet οἰκεῖσθαι etiam cum accusativo iungi. Πόρον accipe de mari, per quod navibus transvehī licet. Cf. 6, 48. ubi additur ἐν προσβολῇ.

μὴ κακοὺς κριτὰς — εἶναι. Repete χρή.

εὐ δὲ παρασχόν, pro παρασχόντος, int. τοῦ καιροῦ, cum liceat per temporis rationem.

τυχόντα. Alii τυχόντων. Mox si ἃ abesset, concinnior esset oratio. Sed

τωρδῶδη· καὶ ἐτι πλέω, ἃ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, τούναντιον αἰδῶς περιέσθῃ. ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ πίστει, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

121. „Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγίρομεν, καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα· καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους, καταθροσόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. κατὰ πολλὰ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν πλήθει προὔχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας. ναυτικὸν τε, ὃ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς υπαρχούσης ἐκαστοῖς οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφῷ καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι, ὑπολαμβάνειν οἱοί τε ἐσμεν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβίας. ὠνητὴ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μάλλον ἢ οἰκεία· ἡ ἡμετέρα ἥσσαν ἂν τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλεον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρημασι. μᾶλλον τε νίκη ναυμαχίας κατὰ τὸ εἰκὸς ἀλλίσχονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλείον χρόνῳ τὰ ναυτικά, καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς ἔχμεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδασκῆναι· ὃ δὲ ἐκεῖν ἐπιστήμῃ προὔχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ μελέτη. χρήματι δ' ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν· ἡ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ οἱ μὴ ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπαιροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αἰτιολοῦμεν ἅμα σώζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπὲρ ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τοῦτοισι κακῶς πάσχειν.

122. „ὑπαρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ τοῦ πολέμου ἡμῶν ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα παραλίψεις οὐδα τῶν προόδων, αἷς ἰσχύουσιν, καὶ ἐπιτελιγισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε, ὅσα οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ αὐτὸς δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνειν. ἐν τῷ δ' ὅ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαιότερον ὃ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσων πταίει. ἐνθυμεσόμεθα δὲ

variari solet structura, et ad πλέω subaudiendum est ἐστὶ.

ὁμοίᾳ γῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξ. Arcius iungenda sunt verba ὁμοίᾳ καὶ, pariter ac, quibus duae enuntiationes continentur. Ad sententiam et structuram simillimus est locus 1, 140 in. Καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθόμενους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πρᾶσσοντας. Tamen Poppo e Reiskii coniectura dedit ὁμοίᾳ. Sententiam exponit Goeller: „Nemo eodem animi impetu res gerendas exsequitur, quo in ipsa consultatione de iis deliberat fiducia fretus (τῇ πίστει, propter fiduciam); sed cum securitate quidem de-

cernimus, at in ipsa rerum administratione deficiamus.“

121. ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ. In his templis maximi auri argentique thesauri asservabantur, unde mutuum sumpturi erant argentum Poloponnesii.

καθαιρετέον. Aptè Dindorfii scribendum coniecit καθαιρετέον.

122. ἐν ᾧ ὃ μὲν εὐοργήτως πταίει. Ἐν ᾧ est qua in re, in qua — εὐοργήτως, eutropως, non in vel furore abrepti, mit verständige Eifer. — περὶ αὐτόν utrum ad ὁμιλίαν, an ad πταίει referat, quae potest. Illud sententiae et concinnitate

καὶ οἱ, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄραν διαφοραὶ, οἷστόν αὖ ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξυμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοί, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατωτέροι· ὥστε εἰ μὴ καὶ ἄθροοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ μὲν γινώμῃ ἀμυνόμεθα αὐτοῦς, δίχα γὰρ ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται· καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δευνόν τῳ ἀκούσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρὺς δουλείαν. ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοικασθῆναι αἰσχροῦν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἡ δικαίως δοκοῖμεν αὖν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἡλευθέρωσαν· ἡμῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτὸ, τύραννον δὲ ἐώμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μὲν μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τὰδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπῆλλακται, ἀξυνεσίας, ἢ μαλακίας, ἢ ἀμειλείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα, ἐπὶ τὴν πλείστον οὐδ' ἐβλάψαντων καταφρόνησιν κερωρήκατε· ἢ ἐκ τοῦ πολλοῦς ἐφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

123. „Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει, αἰτιάσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν· (πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι,) καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε· (οὐ γὰρ δίκαιον, ἂν τῇ ἀπορίᾳ ἐκτῆθῃ, τῇ περὶ οὐσίας ἀπολέσθαι·) ἀλλὰ θαρσύνοντας εἶναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος, καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ἐπὶ λυψέσθαι, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης,

hinc loci, hoc loquendi usus est magis accommodatum.

καὶ ἄθροοι καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκ. ἄστυ. cuncti et singuli vel populi vel urbes, ut paullo ante πρὸς ξυμπαντάς καὶ κατὰ πόλιν. — ἀντικρὺς est recta, geradesu, ganz und gar.

ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοικασθῆναι — Relativum ὃ refero ad enuntiationem praecedentem, τὴν ἦσαν οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ δουλείαν. Et eadem sententia vel vis pronominis explicatur verbis subsequentibus: καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. Prius rei igitur nullam ad posterius habet relationem, sed significat vel. Videtur igitur huius loci sententia esse haec: Quia de re vel verbis ambigi, et tot urbes ab una premi, turpe est Peloponneso. Re enim et omnibus viribus nitendum est, ut tantum malum ne ingrat. — ἐν ᾧ, i. e. si civitates Peloponnesi Atheniensium dominationem perferrent. — ἡλευθέρωσαν, maxime Lacedaemonii. vid. supra c. 18.

Pro φαίσεσθαι accuratius dixisset φαίνοίμεθα αὖν.

οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα — μετωνόμασται. Est paullo ante negationem οὐκ, quae olim legebatur ante ἀπῆλλακται, codicibus adstipulantibus et sententia flagitante eiecimus, tamen γὰρ h. l. cogit, ut ex verbis οὐκ ἴσμεν ὅπως ἀπῆλλακται, quae per circumscriptionem nihil aliud significant quam οὐκ ἀπῆλλακται, horum ipsorum verborum sententiam mente repetamus. „Non intelligimus, quomodo haec agendi ratio vel ab inscitia, vel ab ignavia, vel a socordia libera sit (i. e. libera non est, sed cum uno horum trium malorum coniuncta;) nam cum ea non effugeritis, despicientiam (hostium contemptum) induistis, quae multis iam detrimento fuit, ideoque alio et illi quidem contrario nomine insipientia appellata est.“

123. προφερέτε, int. τῶν πατέρων. — κατὰ πολλὰ, iunge cum participio θαρσύνοντας.

τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὀφελείῃ. σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι (ἄς γε καὶ ὁ θεὸς, κελύων πολεμῆν, νομίζει παραβιβασθαι, ἡδίκημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσεται. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. „Ὡς τε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμῆν καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων εἰπερ βεβαιότατον τὸ ταῖτα συμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτειδαῖταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν, οὐσι Λωριεῦσι, καὶ ὑπὸ Ἰωνων πολιορκουμένοις, (οὗ πρότερον ἦν τούναντιον,) καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὥς οὐκ ἐτι ἐνδίδεται, περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθῇ σόμειθι· ξυνελθόντες μὲν, ἀμυνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἐφίχθαι ὡς ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δυνόν, τῆς δ' ἅπ' αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐκιδυμήσαντες. ἔκ πολεμοῦ μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιούται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκινδύνον. καὶ τὴν καθιστηκυῖαν ἐν τῇ Ἐλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθιστάται, ὥς τε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐκελθόντες· καὶ αὐτοὶ [τε] ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλλήνας ἐλευθερώσωμεν.“ Τοιαῦτα [μὲν] οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

125. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψήφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρῆσαν, ἐξῆς, καὶ μέλζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλήθος ἐψηφίσαντο πολεμῆν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθύς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρσκευοῖς οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκάστοις ἢ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν· ὁμοῦς δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη. Ἐλάσσον δὲ πρὶν ἐμβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμῆν, ἣν μὴ τι ἐρακούωσι. καὶ πρῶτοι μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε· Κύλων ἦν, Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τῶν πάλαι εὐγενῆς τε καὶ δυνατός. ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένηος, Με-

124. περιμένοντας. Schol. dicit esse pro περιμερόντων. Ergo aut genitivum partitionis esse voluit, aut subaudivit ἡμῶν, quod rectius Schol. cod. Aug. ad τοὺς μὲν subintellexit. Goellerus facilius esse existimat, περιμένοντας referre ad Potidaecas, ut sit sensus: expectantes vestrum auxilium. Sed ad eos tantum τοὺς μὲν pertinet; περιμένοντας ad utroque.

Quare ἡμῶν subaudiverim ante τοὺς μὲν, et intelligam Potidaecas.

ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι. „Ab otio (i. e. ita ut otium relinquas) ad bellum non transire, nos pariter periculo vacat, ac si quis ei bello pacem pepigerit.“ — παραστησώμεθα, Schol. δουλωσώμεθα. Similiter 1, 29. παραστήσασθαι ὁμολογῶ.

γραφῆς ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγά-
ρον. χωμένῳ δὲ τῷ Κύλῳ ἐν Δελφοῖς ἀνέilen ὁ θεός, ἐν
τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρό-
πολιν. ὁ δὲ παρὰ τὸ τοῦ Θεαγένοους δύναντα λαβὼν καὶ τοὺς
φίλους ἀναπαύσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοπον-
νήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὥς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας
ἑορτὴν τὴν τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν,
Ὀλύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθι αὐοὺ ἡ με-
γίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε, τό τε μαντεῖον
οὐκ ἰδήλου. ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς
ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· ἐν ἣ πανδημεὶ θύ-
ναι, πολλοὶ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχωρία. δοκῶν δὲ
ὁρθῶς γινώσκειν, ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰ-
σθόμενοι ἱεροήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς,
καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρχουν. χρόνον δὲ ἐπιγιγνομένου,
οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρεία, ἀπῆλθον οἱ πολλοί,
ἐπιτρέφοντες τοῖς ἐννέα Ἀρχουσι τὴν φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐ-
τοκράτορσι διαθεῖναι, ἢ ἂν ἄριστα διαγινώσκωσι. τότε δὲ τὰ
πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα Ἀρχοντες ἐπρασσον. οἱ δὲ με-
τὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον σίτου τε
καὶ ὕδατος ἀπορία. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
ἐκιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὥς ἐπικέοντο, καὶ τινες καὶ ἀπὸ
θησικῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἱκέται τὸν
ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων
ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὥς ἑώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ
ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτει-
ναν καθεζομένους δὲ τινες καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς
βωμοῖς ἐν τῇ παρόδῳ διερχόμενοι. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεί-
σι ἁλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοι τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ
αὐτῶν ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεί-
στους· ἤλασε δὲ καὶ Κλεισμένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον

125. ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμ-
πια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ. Poppo et Goeller
ex septem libris receperunt ἐπῆλθον,
ut 5, 75. Κάρονια ἐτύγγανον ὄντα.
Ita cogitandum fuerit, Scriptorem in
mente habuisse Ὀλύμπιοι ἀγῶνας. Sic
etiam accipiendus locus 8, 10 init., ubi
ei σπονδαὶ subaudiendum; et 5, 26,
ἀποτρέφοντες ἀμαρτήματα ἐγένοντο,
ubi facile ἀμαρτίαι mente substitutas.
Nostrum tamen loco plurimi et inter eos
optimi libri vulgatum tuentur. Quod
addit τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, ideo
factum est, quia etiam in Macedonia
et Athenis Olympia agebantur.

θύματα ἐπιχωρία. Victimae
quidem cremabantur Iovi Milichio, ut
patet ex Xenoph. Anab. VII, 8, 5. et
Aristoph. Nub. 407. Sed tenuiores de

plebe homines tantum θύματα, i. e.
πέμματα εἰς ζῶων μορφῆς τετυπωμέ-
να (popana) deo offerebant. Vid.
Schneid. ad Xenoph. I. 1.

οἱ Ἀθηναῖοι — ἀπῆλθον οἱ
πολλοί. Eiusdem subiecti latior am-
bitus arctius definitur, ut saepe. Vid.
ad 1, 100 extr.

ὥς ἑώρων ἀποθνήσκοντας.
Vetus superstitio erat, sacra deorum
pollui cadaverum contrectatione. Ita-
que vivos a templo vel sacro loco effe-
rebant. Cf. infra c. 134 med. Rem
etiam Herodotus narrat 5, 71. — τῶν
σεμνῶν θεῶν, i. e. τῶν Ἐριν-
νύων, quemadmodum Athenis voca-
bantur ominis avertendi causa. Earum
templum erat prope Areopagum. —
Κλεισμένης, vid. Herodot. 5, 72.

μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων· τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντε καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστέα ἀνελόντες, ἐξέβαλον. κατῆλθε μέντοι ὕστερον; καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαβεῖν, δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα, κινουμένους, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾶον σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἠλπίζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοιοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὥς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὦν γὰρ διὰ ναιετάτος τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν, ἦσαν τοιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ οὐκ εἶα ὑπέλκειν, ἀλλὰ ἔς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντες ποτὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἰλωτῶν ἰκέτας, ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ καὶ σφίσι αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι ἐκ Σπάρτης. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνει αὐτούς. ἐγένετο δὲ τοιούδε. ἐπειδὴ Πausanίας ὁ Λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλήσποντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριηλαβὼν Ἐρμιονίδα ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον, τῷ μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐπιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. εὐεργεσία δὲ ἀπὸ τούδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. Βυζάντιον γὰρ ἔλῳν τῇ προτέρῃ παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν, (εἶχον δὲ Μῆδος αὐτὸ, καὶ βασιλέως προσήκοντες τινες καὶ ξυγγενεῖς, οἳ ἐάλωσαν ἐν αὐτῷ,) τότε τούτους, οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλικρῶς τῶν ἄλλων ξυμμάχων· τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτοὶ ἐπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ὅπερ ἐπετέρεψε τό τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἐπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα αὐτῷ· ἐνεγέγραπτο δὲ τὰς

ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει. Ipse Pericles ex tali gente erat. Vid. c. 127. Plutarch. Pericl. c. 33.

127. δῆθεν ironice dictum, scilicet, quasi. Cf. Zeun. ad Viger. p. 499. Herm., ubi etiam exemplum est eius vocis initio enunciationis positae. — εἰδότες δέ, non praecedente μέν, ut 1, 19. οὐχ ὑποτελείς ἔχοντες — κατ' ὀλιγαρχίαν δέ. 1, 86. πρὸς τοὺς Μήδους γίνοντο ἀγαθὸι τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν. 1, 95 extr. οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβούμενοι — ἀκαλ-

λαξέοντες δέ. — Mox προχωρεῖν αἰδices tuentur loco vulgati προχωρεῖν. Usitatus quidem Graecis εἰ προχωρεῖν ἂν vel προχωρεῖσθαι ἂν. Sic saepius Thucydides. Vid. anno ad h. l. in ed. maiore.

128. πρῶτον μεταπεμφθεὶς. Vid. supra c. 95. — ἄνευ Λακεδαιμονίων Lacedaemoniorum, ut ipse interpretatur c. 131 in. Sic 2, 72. 4, 7 — πράσσειν, ad agendum cum rege. Similiter variatur 1, 72. ἀλῶσαι δέ, praecedente participio.

ἐν αὐτῇ ὡς ὕστερον ἀνευρέθη. „Πανσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τοὺςδε τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος ἀποπέμπει δορὶ ἑλὼν· καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε τῇ σὴν γῆμαι, καὶ σοὶ Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα υποχείριον ποιῆσαι. δυνατός δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πράξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἑνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ τὸ λοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα.“

129. Τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἦσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τὴν τε Λασκυλίτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε· καὶ παρὰ Πανσανίαν ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπεστίθαι αὐτῷ ὡς ταῖς διαπέμψαι, καὶ τὴν σφραγίδα ἀποδείξαι, καὶ ἦν τι αὐτῷ Πανσανίας παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος τὰ τε ἅλα ἐποίησεν ὥσπερ εἶρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. ἀντεγέγραπτο δὲ τὰδε. „Ὡς λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Πανσανία· καὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἔσθας, κείσεται σοὶ εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐς αἰὲ ἀνάγραφτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. καὶ σε μῆτε νῦν μῆτε ἡμέρα ἐπισχέτω, ὥστε ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ· μὴδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω, μὴδὲ στρατίας πλήθει, εἰ ποὶ δεῖ παραγίγνεσθαι· ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζου, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὃν σοὶ ἐπεμψα, πράσσε θαρσύν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σά, ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔξει ἀμφοτέροις.“

130. Ταῦτα λαβὼν ὁ Πανσανίας τὰ γράμματα, ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιῶν ἡγεμονίαν, πολλῷ μᾶλλον τότε ἦτο, καὶ οὐκέτι ἡδύνατο ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεῦναι· ἀλλὰ σκευὰς τε Μηδικὰς ἐνδύμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῆι, καὶ διὰ τῆς Θράκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἑδορυφόρουν· τράπεζαν τε Περσικὴν παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἡδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προῦδήλου, ἃ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐς ἔπειτα ἐμελλε πράξειν. δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὁργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μῆ-

τὴν σὴν γῆμαι. Herodot. 5, 32. Megabatis filiam perhibet. Vid. ibi Weessling. Nostrum sequitur ad verbum Cornelius Nepes in Pausan. c. 2. — Paulo ante in δορὶ ἑλὼν animadvertenda poetica forma δορί, quam tamen in hac phrasi etiam in prosa remansisse docet Buttmann. Gr. max. p. 230. cf. Thuc. 4, 98 extr.

129. Λασκυλίτιν. Altera erat ex duabus satrapiis, in quas divisa erat Asia citerior, Hellepontum, i. e. Bithyniam et Phrygiam complectens, et ab urbe Bithyniae Dascylis nomi-

nata; altera satrapia erat Lydia, cui accensebatur Ionia et Doris. Vid. Heeren. Ideen I, 1. p. 166.

κείσεται σοὶ — ἀνάγραφτος. Alii κείται. Mos erat apud Persas, nomina eorum, qui de rege vel regno Persarum bene meruerant, tamquam εὐεργετῶν in codices regios referre. Vid. Herodot. 8, 85. Diodor. Sic. 15, 12. et de ipsis libris idem Diodor. 2, 32. — κωλύσθω, int. τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ.

130. ὁργῇ οὕτω χαλεπῇ. Suidas ὁργὴν apud Thucydidem esse τρῶ-

δένα δύνασθαι προσέειπαι. διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἥμισυ ἢ ξυμμαχία μετέστη.

131. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι τὸ τι πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνέκალεσαν αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηϊ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας, οὐ κελυσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφαινετο ποιῶν, καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐκανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρωάδας ἰδρυθεὶς πρᾶσσαν τε ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιούμενος· οὕτω δὲ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ πῆψαντες κήρυκα οἱ Ἐφοροὶ καὶ σκυτάλην εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι· εἰ δὲ μὴ, πόλεμον αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δὲ βουλούμενος ὥς ἥμισυ ὑποπτος εἶναι, καὶ πιστεύων χρημασί διαλύσειν τὴν διαβολὴν, ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην· καὶ ἐς μὲν τὴν εἰρκτὴν ἐσπίλαται τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἐφόρων· (ἔξοσι δὲ τοῖς Ἐφόροις τὸν βασιλεὺς δοῦσαι τοῦτο)· ἔπειτα διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτὸν ἐλέγγειν.

132. Καὶ φανερόν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιάται σημείον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ, οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, διὰ ἃ πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα· (Πλείσταρχον γὰρ τὸν Λεωνίδου, ὄντα βασιλεῖα καὶ νέον ἔτι, ἀνέψιδος ὦν ἐκτερόπνευεν)· ὑποψίας δὲ πολλὰς παρείχε τῇ τε παρανομίᾳ καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι· τὰ τε ἄλλα αὐτοῦ κίνεσκόπουν, εἰ τί που ἐξεδειχτήτο τῶν καθιστάτων νομίμων, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν τρίποδα ποτὲ τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροδίνιον, ἤξισεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγείον τόδε,

Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,

Πανσανίας, Φοῖβω μνημ' ἀνέθηκε τόδε.

τὸ μὲν οὖν ἐλεγείον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλασαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο, καὶ ἐτέγραψαν ὀνομασί τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκατελοῦσαι τὸν βάρβαρον ἔστησαν τὸ ἀνάδημα. τοῦ μέντοι Πανσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπειδὴ ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῶ μᾶλλον παρόμοιον πρᾶχθῆναι ἐφαινετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. ἐκυνθάνοντο δὲ καὶ ἐς τοὺς Ἑλλώτας πρᾶσσειν τι αὐτόν. καὶ ἦν δὲ οὕτως· ἐλευθέρωσιν τε γὰρ ὑπίσχεντο αὐτοῖς καὶ πολιτεῖαν, ἣν ξυνεπαναστῶσι, καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάζωνται. ἀλλ' οὐδ' ὥς οὐδὲ τῶν Ἑλλώτων μηνυταῖς τισι πιστεύσαντες ἤξισαν νεώτερόν τι ποιῆν ἐς αὐ-

πον, διάνοιαν recte dicit. De moribus in universum, vel de animi affectione accipiendum est, ut ὀργή χαλεπή sit pro χαλεπότητι, ὑπεροφία, moribus difficilibus.

132. τοῖς παροῦσι. Pro neutro cum Schol. recte accipit, leges intelligens, Spalding. ad Demosth. Mid. p. 33.

ed. Buttm. — Mox de duplici augmento in ἐξεδειχτήτο vid. Buttm. Gr. max. I. p. 346. — De voce ἐλεγείον, quae modo solum pentameterum dactylicum, modo distichon hexametri et pentametri dactylidi significat, docte exposuit Bach in Allg. Schulzeit. Nov. 1829. p. 1099.

τὸν, χράμενοι τῷ τρόπῳ, ὅπως εἰσάσιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου ἀνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων βουλευσά τι ἀνήκεστον, πρὶν γὰρ δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖς ἐπιστολάς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργίλιος, παιδικὰ ποτὶ αὐτοῦ καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίνεται, δίδας κατὰ ἐνδύμην τινα ὅτι οὐδεὶς πῶ τῶν πρὸ ἐαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφῆκε· καὶ παραποιησάμενος σφραγίδα, ἵνα, ἣν ψευδῆ τῆς δόξης, ἣ καὶ ἐκείνός τι μεταγράψαι αἰτήσῃ, μὴ ἐκινῶ, λύσει τὰς ἐπιστολάς· ἐκ αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτο προσκωσάσθαι, καὶ αὐτὸν εὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείναν.

133. Τότε δὴ οἱ Ἐφοροὶ, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μῖλλον μὲν ἐκρίνυσαν, αὐτῆμοι δὲ βουλευθέντες ἐτι γενέσθαι αὐτοῦ Πανσανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνδρώπον ἐπὶ Ταίναρον ἰκέτον οἰχομένου καὶ σκηνησαμένου διπλὴν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν τε Ἐφόρων ἐντός τις ἐκρυψέ, καὶ Πανσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἰκετείας, ἤσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνδρώπου τὰ τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ τάλλα ἀποφαίνοντος καθ' ἑκάστον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις παραβάλοιτο, προτιμηθεὶς δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν· κἀκείνου αὐτὰ ταῦτα ξυνολογούντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐώντιος δογμίσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως, καὶ αἰωνότος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ τὰ παραδόμενα διακτείναν.

134. Ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ Ἐφοροί, βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐκούντο. λέγεται δ' αὐτὸν, μέλλοντα ξύλληφθησεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, πρὸς μὲν τῶν Ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσκόντος ὡς εἶδε, γινώσκειν ὅς ἐκώρει· ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεί χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίας, πρὸς τὸ ἱερόν τῆς Χαλκιοῦκου χωρῆσαι δρόμον, καὶ προκαταφυγεῖν· ἣν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. καὶ ἐς οἶκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐξελθὼν, ἵνα μὴ ὑπαιθριος τυλαικωροίῃ, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ τὸ παραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφείλον, καὶ τὰς θύρας, ἐνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτόν, καὶ ἀπολαβόν-

133. διπλὴν διαφράγματι καλύβην, tugurium ab uno latere duplici pariete instructum. — Mox τὸν Ἐφόρων, quod structuram turbare videtur, ab omnibus codd. defenditur, neque a me amplius accusatur. Scriptor variavit orationem, ut saepe, καὶ Πανσανίου ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος scribens, pro καὶ Πανσανίως ἤϊδε, (quae ad verba ἐς ἣν mente repetendum est, certe repeti potest, licet explicandi causa ὡς αὐτόν

addiderit;) ἐρωτῶντος αὐτοῦ (Πανσανίου) τὴν προφ. κ. τ. λ. — παραβάλλεσθαι est frustrari, in periculum adducere. Sic Hom. II. 4, 322. Thuc. 3, 14. παραβάλλεσθαι κινδύνον.

134. ἐς οἶκημα αὐτὸ μέγα. Hoc non erat ipsum Deae templum celeberrimum (ναός), sed aliud quoddam aedificium, quod in sacro loco (τῷ ἱερῷ) sive τεμένει erat. Pausanias III, 17, 6. σκηνομα ibi fuisse perhibet, quod fortasse idem est hoc οἶκημα.

τες εἶδον, ἀπρωκοδόμησαν· προσκαθεζόμενοι τε ἐξεπολιόρκησαν λιμῇ. καὶ μίλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν, ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι τε ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐτι ἔμπουνον ὄντα, καὶ ἐξαχθεῖς ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καϊάδαν, οὐκ ἐπὶ τοὺς κακούργους εἰσάσιν ἐμβάλλειν· ἔπειτα ἔδοξε πηλείον που κατορύξει. ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὕστερον ἔκρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετανεγκεῖν, οὐκ ἐπὶ ἀπέθανε, (καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στήλαι δηλοῦσι) καὶ, ὥς ἄγος αὐτοῖς ὃν τὸ πεπραγμένον, δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιδίᾳ ἀποδοῦναι οἱ δὲ ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο ὡς ἀντὶ Πανσανίου ἀνέθεσαν.

135. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὥς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπείταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. — Τοῦ δὲ Μηδισμοῦ τοῦ Πανσανίου Λακεδαιμόνιοι, πρότεροις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπηγινώκοντο καὶ τὸν Θεμιστοκλῆα ὡς εὗρισκον ἐκ τῶν περὶ Πανσανίαν ἐλέγχων· ἤξιον τε τοῖς αὐταῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ πεισθέντες (ἔνυχε γὰρ ὡστρακισμένος καὶ ἔχων δίαίταν μὲν ἐν Ἀργεῖ, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Πελοπόννησον) ἐβίβουν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν, ἀνδρας οἷς εἰρητὸ ἔργον, ὅπου αἱ περιτύχωνται.

136. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὧν αὐτῶν εὐεργέτης. δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν Κερκυραίων ἔχειν αὐτόν, ὥστε Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους ἀπέχθεσθαι, διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν ἐς τὴν ἡπειρον τῇ καταντικρὺ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προσταταγμένων, κατὰ πύστιν ἢ χωρολῇ, ἀναγκάζεται κατὰ τι ἄπορον παρὰ Ἀδμητοῦ τὸν Μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον, καταλῦσαι. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδητῶν· ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἰκέτης γενόμενος,

Καϊάδαν. Fossa vel caveina erat in Laconica, in quam facinorosos et perditos cives deiciebant, fortasse orta ex terrae motu. Nam a κῆω, κῆάξω, ἄνδο, ductum videtur vocabulum. Simile est Atheniensium βάρανθος. — In sequentibus scriptura fluctuat, aliis codicibus εἰσάδσαν, aliis εἰσάσαι exhibentibus, et hoc verbum modo ante ἐμβάλλειν, modo post hunc infinitivum collocantibus. Pal. utroque loco omittit, quem secuti sunt Bekk. et Poppo. Ceterum ἐμβάλλειν blasphemandum. Cf. ad. 7, 47. — πηλείον πορον, prope eum locum, quo mortuus erat. Sed Cornelius Nepos scribit, „procul ab eo loco infoderunt, quo erat mortuus.“ Et videtur procul esse „in einiger Entfernung,“ quandoquidem id vocabulum mediae est significationis, ut nuper et alia. — ἔκρησε, vid.

Diodor. 11, 45 extr. ὁ θεὸς ἔδωκε χρησμὸν καλεῦσθαι ἀποκαταστήσαι τὴν θεῶν ἰκέτην. διόπερ οἱ Σπαρτιάται — οὐ δυνάμενοι ποιῆσαι τὴν προσταττόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅμως δ' ἐκ τῶν ἐνδεχομένων βουλευσάμενοι κατισπένδασαν εἰκόνας δύο τοῦ Πανσανίου χαλκᾶς κ. τ. λ.

135. ὡς εὗρισκον ἐκ τῶν περὶ Π. 11. 11. Vid. Plutarch. in Themist. c. 23.

136. ὃν αὐτῶν εὐεργέτης Dissuaserat enim Graeci, ne Corcyraeos aliasque civitates ob negatum contra Persas auxilium bello persequerentur. Vid. Schol. ad h. l. Plutarch. Themist. c. 24. Ceterum ab urbe ad incolae transit oratio. Sic 3, 5. 8, 48. Ita etiam a navibus ad nautas fit transitus 2, 83 extr. 6, 53 in. et vicissim a nautis ad naves 8, 102.

μπος, διδάσκειται ὅτι αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν καθίσταται ἐπὶ τὴν ἐστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀθρήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι, καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἰ τι ἄρα αὐτὸς ἀντίκειν αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένην, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι· καὶ γὰρ ἐν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ ἀσθινοτέρου ἐν τῷ παρόντι κατὰ πάσχειν· γενναῖον δὲ εἶναι, τοὺς ὁμολογῶν ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι· καὶ ἅμα αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ χρεῖας τινός, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι, ἐναντιωθῆναι· ἐκείνου δ' ἂν, εἰ ἐκδοίῃ αὐτὸν, (εἰπὼν ὅτι ἂν καὶ ἐφ' ᾧ διαώκεται) σωτηρίας ἂν τῆς τοῦ ἑσπερίου. ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησι τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑσπερίου υἱός. ὥς περ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαδέξετο, (καὶ μέγιστον ἦν ἵκενμα τοῦτο)

137. Καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθούσι καὶ πολλὰ εἰποῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἐποστέλλει βουλόμενον ὡς βασιλεῖα πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν περὶ, ἐς Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐν ᾗ ὀλκάδος πηλὸν ἀναγομένης ἐπ' Ἰωνίας, καὶ ἐπιβάς, καταφέρεται χειμῶν ἐς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει Νάξον· καὶ ἦν γὰρ ἄγνωστος τοῖς ἐν τῇ νηϊ· δαίνας φράζει τῶν ναυκληρῶν ὅτις ἐστὶ καὶ δι' ἃ φεύγει· καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι μηδὲν ἐκβῆναι ἐκ τῆς νειῶς, μέχρι πλοῦς γένηται· πεπιδόμενον δ' αὐτῷ χάριν ἀπομνήσεσθαι ἄξιον. ὁ δὲ ναυκληρὸς ποιεῖ τε ταῦτα, καὶ ἀποθαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἐρεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκείνῳ τε ἐθεράπευσεν χρημάτων δόσει, (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον καὶ τε Ἀθηναίων παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἀργούς, ἃ ὑπεξέκεινται) καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω, ἐσπέμψατο γράμματα ἐς βασιλεῖα Ἀρταξέρξην τὸν Περσέου, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου δ' ἡ γραφὴ ὅτι. „Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σε, ὃς κακὰ μὲν κλειστά Ἑλλήνων εἰργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἡμυνομένην, πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἦμαι, ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἢ ἀποκομιδῇ ἐρίγνετο.

ἀσθινοτέρου. In cod. Gr. ex emendatione notatum est ἀσθινοτέρος, quod recepit Goeller. „Nam non idcirco, ait, si voluisset, rex supplicem malo affecisset, ut potentiam suam ostentaret, sed ut inimicum ulciceretur.“ Vulgata tamen defendi potest, in qua latet haec sententia: Facillime quidem sibi ab rege iniuriam inferri posse, cum vel ab inferioribus possit; sed nunc non quaeri, quid faciat, sed quid honestas patiat. — ἐπὶ τοῦ ἴσου, mit gleichem Streifen und Mitteln. — In verbis ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι intelligendus est articulus, ad infinitivum et ad sub-

stantivum. Vid. supra ad 1, 32. coll. c. 17.

137. ἐς βασιλεῖα. Sic libri pluri. Nonnulli ὡς, quod recepit Bekk., alii πρὸς. — Dere cf. Plutarch. Them. c. 27.

ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, int. τὰ πράγματα. Nam sequens substantivum ἢ ἀποκομιδῇ ad regem tantum quadrat. — In verbis πάλιν ἢ ἀποκομιδῇ synchysisin esse monet Goeller, pro ἢ πάλιν ἀποκομιδῇ, ut paullo post in verbis τὴν ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελον τῆς ἀναχωρήσεως. Ceterum de re cf. Herodot. 8, 75.

„καὶ μοι εὐεργεσία ὀφείλεται, (γράφεις τὴν τε ἐκ Σαλαμῶν προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν ἦν ψ. δῶς προσεποιήσατο, τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσαν) καὶ νῦν ἔχῃς μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι πάροικι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δ' ἐπιαντὸν ἐπισχῶν αὐτοῖς περὶ ὧν ἤκω δηλώσαι.“

138. Βασιλεὺς δὲ, ὡς λέγεται, ἰθαύμασέ τε αὐτοῦ τὸ διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε ποιῶν οὕτως, ὃ δ' ἐν τῷ χρόνῳ, ἐπίσχε., τῆς Πελοπίδους γλώσσης ὅσα ἠδύνατο κατενόησε, τῶν ἐπιτηδεύματων τῆς χάρας ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸ ἐπιαντὸν γίνεται παρ' αὐτῷ μέγας, καὶ ὅσος οὐδεὶς Ἑλλήνων, διὰ τε τὴν προὔπαρχονσαν ἀξίωσιν καὶ τὴν Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα ἣν ὑπέτιδαι αὐτῷ δουλώσειν· μάλιστα ἀπὸ τοῦ πείραν διδόντος ξυνετός φαίνεσθαι. ἦν γὰρ ὁ Θερστοκλῆς ββαιότατα δὴ φύσειως λογὴν δηλώσας, καὶ διαφρόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θανμάσαι. οἰκεία γ' ξυνέσει, καὶ οὔτε προμαθῶν ἐς αὐτὴν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιμθῶν; τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστι γυνάμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλείστον τοῦ γενησομένου ἀριστος εἰκαστής· καὶ ἃ μὲν μετὰ χρίσας ἔχοι, καὶ ἔξησασθαι οἷός τε· ὧν δὲ ἀπειρος εἴη, κρίναι ἱκανῶς οὐ ἀπηλλακτο· τό τε ἄμεινον ἢ χρίον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προσημα μάλιστα, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσειως μὲν δυνάμει, μετὰ τῆς δὲ βραχυτέτηι, κράτιστος δὴ οὗτος ἀντοσχεδιάζων τὰ δεῖον ἐγένετο. νοσήσας δὲ τελευτᾷ τὸν βίον. λήγουσι δὲ τινες καὶ ἐκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντες καὶ ἐπιτελέσαι, βασιλεῖ ἃ ὑπέσχετο. μνημεῖον μὲν οὖν αὐτὸ ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἡ

ἦν ψενδῶς προσεποιήσατο, τότε. Alii virgulam ponunt post τὸ τε. Utrumcumque praeferas, ad ἣν simpliciter διάλυσιν subaudiendum est, tametsi ad τὴν τῶν γεφυρῶν pertinet idem vocabulum una cum negatione οὐ. Cf. etiam Herodot. 8, 110.

138. καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα ἦν — δουλώσειν. Subandi αὐτό. Sic enim verba cohaerent: καὶ (διὰ) ἦν ἐλπίδα ὑπετίδαι αὐτῷ δουλώσειν τὸ Ἑλληνικόν. Hanc structuram supra iam explicavimus ad c. 68.

ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θανμάσαι, int. αὐτόν, ut θαῦμα ἰδίσθαι. — ἐς αὐτό, i. e. ἐς τὸ τῆς φύσειως λογὴν δηλώσαι. — μᾶλλον ἑτέρου ut 7, 29 ext. μᾶλλον ἑτέρας. In sequentibus τὸ γενησόμενον est quod re vera fact, quae pars est τῶν μελλόντων, rerum futurarum omnium, incertarum et calligine

obscuratarum, vel futuri temporis a verse. — ἐξηγήσασθαι malim, facundia Themistocles, quam de perficiendi res susceptas dexteritate intelligere. Nam cum aliis eloquendi cultas in summa laude ponatur, vel Pericli ab ipso Thucydide 2, 60, vel Themistoclem ea videtur eadem quem etiam Cicero in Brut. c. 10. ter antiquiores Graecos dicendi laudat insignes recenset. Eiusdem honorificentissimum de Themistocle iudicium exstat de Orat. 2, 74. „Ut apud Graecos fertur incredibili quadam magitudine consilii atque ingenii Atheniensis ille fuisse Themistocles;“ et quae ibi sequuntur.

μνημεῖον, monumentum est, μνημα autem sepulcrum. Pellux IX, 1 παρὰ δὲ Θουκυλίδῃ μόνῃ τῷ κατὰ μόνῃ (log. τῶν κειμένων, i. e. perbatorum scriptorum) μνημαῖα ἂν εἰρημύνατο εἴποι.

ἢ πρὸς, δόντος βασιλέως αὐτῷ Μαγνησίαν μὲν, ἄρτον, ἢ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· Λάμψακον δὲ, αἶνον· (ιδόκει γὰρ πολυινότατον τῶν τότε εἶναι). Μνούντα δὲ, ὄφον. τὰ δὲ ὅσα φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες αἰσθε, καλεῦσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κούφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, ὥς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος· τὰ μὲν κατὰ Πανσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλῆα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν κατ' ἐαυτῶς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησε.

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς αἰσεως· ὅστερον δὲ φοιτῶντες παρὰ Ἀθηναίους Ποτιδαίας τε ἀνίστασθαι ἐκέλευον, καὶ Ἀγιναν αὐτόνομον ἀφίεναι. καὶ αἰσθὰ γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον, τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελούσι μὴ ἂν γίνεσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ ἔρητο, αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίῳ ἡγῆ, μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἄρορᾳ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὥς τὰλλα ὑπῆκουον, οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν, ἐπιμαλόντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου, καὶ ἀνδραγῶν ὑποδοχὴν τῶν ἀπισταμένων. τέλος δὲ, ἀφικομένων τῶν αἰεταίων πρέσβεων ἐκ Λακεδαιμόνος, Παμφίλου τε καὶ Μεγαρίσκου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων· ἄλλο μὲν οὐδὲν ὦν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι „Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονομους ἀφείτε.“ ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας ἦσαν αὐτοῖς προὔτιθεσαν· καὶ ἰδόκει ἅπασι περὶ ἀπάντων βουλευσάμενους ἀποκρινασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐκ' ἀμφοτέρω μνησόμενοι ταῖς γνώμας, καὶ ὡς χρὴ καίμειν, καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἄλλα πείθειν· καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' αἶνον τὸν χρόνον πρώτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ ἀρμόσειν ἡπιότατος, παρήνει τοιάδε.

140. „ΤΗΣ μὲν γνώμης, ὧς Ἀθηναῖοι, αἰετῆς αὐτῆς ἡρμαι, μὴ εἶκειν Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὁρῇ ἀναπειδομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῇ ἡρᾷ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια συμβουλευόμενα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειδομένους ὁμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ κατορθοῦντας τῆς ἐνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἥσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι, ἢ καὶ κατὰ διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιάσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ

ἄρτον, i. e. ἐς ἄρτον.

139. τῆς ἀορίστου. Sic hand
hic idcirco dicitur ager Cereris
Ceresiae et Proserpinae inter Atti-
cam et Megaridem situs, quod non cer-

tis limitibus esset descriptus et a con-
finium agrorum possessionibus exclusus.
ἄλλο μὲν οὐδὲν ὦν περὶ εἰρήνης
Genitivus ὦν non est partitionis, sed
comparationis, pendens ex ἄλλο. „Ni-

πρότερόν τε δήλοι ἦσαν ἐπιβουλευόντες ἡμῖν, καὶ νῦν ο ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις ἐδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὖν δίκας πῶ ἦτησαν, οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεσι. Ποτιδαί τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ Ἀθηνῶν αὐτόνομον ἀφναι, καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἶδε ἦκοντες καὶ τοὺς Ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμο ἀφίεναι. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσει περὶ βραχίος ἂν πολεμεῖν, τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προὔχεται, εἰ καθαιρεθῇ, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον· μὴδ' ἐν ὑμῶν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθαι, ὥς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πάσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πῶς τῆς γνώμης. οἷς εἰ ἐνυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον εὐδαίμονα γένησθε, ὥς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπισχυοίμενοι δὲ, ὥς ἂν καταστήσετε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῶν μᾶλλον προσφύεσθαι.

141. „Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν πρὶν τι βλῆναι, ἢ εἰ πολεμήσομεν, ὥςπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προσφάσει μὴ εἶχοντες. μὴδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύναμι δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτάσσουμένη. τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέρους ὑπαρχόντων ὥς οὐκ ἀσθενέστερα ἔξομεν, γνῶντες καθ' ἑκάστου ἀκούοντες. αὐτουργοὶ τε γὰρ εἰς Πελοπόννησον, καὶ οὔτε ἰδίᾳ, οὔτε ἐν κοινῷ χρημάτων ἔστιν αὐτοῖς ἔκτατα χρόνιων πολέμων καὶ διαποντίων ἄπειροι, διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐκ' ἀλλήλους ὑπὸ πεινίας ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦντες, οὔτε πλεῖστας στρατιὰς πολλαῖς πέμπειν δύνανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλλον, ἢ αἱ βίαιαι ἐσφορὰν ἀνέχουσι· σώμασι τε ἐτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνδράων ἢ χρημασί πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων καὶ περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον μὴ οὐ προαναλώσειν, εἰ

hil diversi ab his, quae antea dicere solebant, sed ea ipsa.

140. τὸ Μεγαρέων ψήφισμα. Plinius supra τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφ. c. 139.

141. ἢ εἰ πολεμήσομεν. Sic scripsisse nonnullis videtur, oratione mutata, pro ἢ πολεμεῖν, ut εἰ sit pro an, num. Alii εἰ consueta potestate accipientes ex εἰ πολεμήσομεν subaudiunt πολεμεῖν. Mihi neutrum satia placet, sed cum vis verbi πολεμεῖν intelligatur etiam in verbis ὥςπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, (quae pa-

rentheseos signis, quibus vulgo et ap. Popponem inclusa sunt, liberavi.) probabile sane fuerit, Scriptorem πολεμεῖν vel τοῦτο δοκεῖν in mente habuisse, et eo retulisse participia εἶχοντες et ἔξοντες. — δύναται est vim habet, valet, significat. δικαίως autem est postulatio, Praetensio. Mox τῶν ἑκατέρους ὑπαρχόντων accipe pro τὰ ἐκ ὑπαρχόντων μὴ οὐ προαναλώσειν, i. priusquam bello finem imposuerint, i. canis non absumptum iri, non habere periculum. Ad οὐ βέβαιον rep-

ως τε κἄν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μὴ γένηται. μάχη μὲν γὰρ μᾶλλον πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατόι Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὅμοιαν ἀντικαρασκευήν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ γινόμενοι παραχοῇμά τι ὁξέως ἐπιτελῶσι, πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες, καὶ οὐχ ὁμόφυλοι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν ἕκαστος σπειύῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελεῖς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὥς μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὥς ἥμισυ τὰ οἰκεία φθεῖραι· χρόνιοι τε ξυνιόντες ἐν βραχεὶ μὲν μορῷ σκοποῦσι καὶ τῶν κοινην, τῷ δὲ πλεονί τὰ οἰκεία πρᾶσσουσιν, καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἶσται βλάψειν, μέλειν δὲ τινα καὶ ἄλλῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προΐδιν· ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ δοξάσματος λαμβάνειν τὸ κοινὸν ἀφρόνως φθειρόμενον.

142. „Μέγιστον δὲ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύσονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτελίσις, οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἢ που δὴ ἐν πολέμῳ τε, καὶ οὐχ ἥσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτεταγισμένων· φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἂν τι μέγας καταδρομαῖς καὶ αὐτομολαῖς, οὐ μὲντοι ἱκανὸν γε ἔσται ἐπιτελίειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων, καὶ μερὶς ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλεον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ ἐνεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπείρου ἐς τὰ ναυτικά· τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμης γενέσθαι οὐ ῥαδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ οἱ, μελετώντες αὐτὸ εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξεργασθὲν πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοί, καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι

ῥηται. — In verbis μὴ πρὸς ὅμοιαν negatio est transposita pro πρὸς μὴ ὅμοιαν, ut supra cap. 91 extr. καὶ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς, et ibi. Vid. ad cap. 77.

μήτε βουλευτηρίῳ. Negatio participium et ad verbum finitum pertinet, ut supra c. 12, c. 143. Καὶ Πελοποννήσιος — ὁρμισθέντες — μὴ παρασκευάσθαι. Plato Menex. p. 195. Tacit. de caesis in pugna ad Arginatas commissis: οὐκ ἀναιρεθέντες ἐκ τῆς θαλάττης κείνται ἐνθάδε. — τὸ ἐφ' ἑαυτῶν, quod ad ipsum pertinet. Sed Gr. m. exhibent ἑαυτῶν, quod recepit Poppo, quia sic 1, 17, ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προσορώμενοι, i. e. quod ipsis commodum et utile sit. loc praefereundum videbatur. Simile καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν οἰκεῖν 2, 63. παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν. Quiaque non propter suam negligentiam damnum capere rempublicam pu-

tat, sed et alii cuiuspiam curae esse suo loco ei prospicere.

142. κωλύονται pro κωλύθησονται. Sic etiam in participio ἐασόμενοι inferius hoc cap. ea genera verborum permutantur. — ἐπιτελίσις est circummunitio continuis operibus facta contra urbem aliquam, tum ad incursionem inde faciendas, tum ad eruptionem hostium arcendas. — Ἀντεπιτεταγισμένων recte Goellerus de classibus Atheniensium accipit, quibus oras Peloponnesi advecti Lacedaemonios, terrae suae obsessores, ab obsidione avocarent. Huic interpretationi perfectum verbi tempus non potest refragari. Quod enim Athenienses postea faciebant, id iam tum Pericles mente praevidebat, et classe certe instructa iam erant. Vid. sequentia. — ἄξιον φοβηθῆναι, ut c. 138. ἄξιον θαυμάσαι. — αὐτομολαῖς, servorum, quos recipere.

οὐδὲ μαλετῆσαι ἐκτόμενοι, διὰ τὸ ὅψ' ἡμῶν πολλαῖς ναυαῖς ἐφορμεισθαι, ἄξιον ἂν τι δοῦναι; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμύσσας καὶ διακινδυνεύουσαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θορύνοντες· πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι· καὶ ἐν τῷ μαλετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσονται, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ἀκνηρόροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχῃ, ἐκ παρόργου μαλετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδεὶς ἐκείνῳ παρόργον ἄλλο γίνεσθαι.

143. „Εἴ τε καὶ, κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων, μισθῷ μέλονται πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς νόμους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων, δεινὸν ἂν ᾦν· νῦν δὲ τότε, ὑπάρχει, καὶ, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ ἑλλησ. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τε αὐτοῦ φεύγειν, καὶ μετὰ τῆς ἡσσοнос ἅμα ἐλπίδος, ὀλίγῳ ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλῳ μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνίσασθαι. καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλοῖα δοκεῖ εἶναι· τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὥνπερ ἐκείνοις ἐμὴ φάμην, ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν· ἐπὶ τὴν χάραν ἡμῶν περὶ ἰσῶσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμεθα· καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται, Πελοποννησίων μέρους τι τμηθῆναι, καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἐξουσὶν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ· ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἥπειρον. μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης ἀφάτος. σκέψασθε δέ· εἰ γὰρ ἡμεῖς νησιῶται, τίνας ἂν ἀληπτεροὺς ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντες τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίαν ἀφείναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντες πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι· (κρατήσαντες τε γὰρ αὐτοὶ οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι, ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν·) τὴν τε ὀλοφύμεθα μὴ οἰκίαν καὶ γῆς ποιείσθαι, ἀλλὰ τῶν σωματῶν· οὐ γὰρ ταῦδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται καὶ εἰ ὅμως πείσων ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελεθόντας ἐκείλευον αὐτὰ δηρῶς καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐχ ὑποκούσεσθε.

ἐν τῷ μὴ μαλετῶντι, pro ἐν τῷ μὴ μαλετῶν. Sic 3, 43. ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι. 5, 9. τοῦ ὑπακίειναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος τὴν διάνοιαν ἔχουσιν. Negat autem Pericles, quod Corinthii c. 121. asseveraverant, Peloponnesios ad proelia navalia exercitiis et periculis faciendis se paraturos esse, quom pluribus Athenienses naves eos semper sint observaturi (πολλὰς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι.) — ἀλλὰ μᾶλλον — γίνεσθαι,

int. del ex praecedente οὐκ ἐνδέχεται. Saepe verbum cognatae significatione subaudiendam est, ut 2, 13. ἀφίημι αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίνεσθαι.

143. ὅτι ἐγγύτατα τούτου i. e. τοῦ νησιῶτας εἶναι. — οἰκίαν villas, domicilia in agris. Paullo post de negatione μὴ bis cogitanda videtur ad c. 141.

οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι, οἱ ξυμμαχοί.

144. „Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἢ ἐθέλῃτε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτασθαι ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι. μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οὐκείας ἡμῶν ἁμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσονται· νῦν δὲ τοῦτοις ἀποκρινάμενοι, ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἰάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμετέρων συμμάχων· οὐτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς, οὐτε τὸδε· τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κάκεινοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι τοῖς Λακεδαιμονίοις καταβείωσι αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὥς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολεμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνοῦμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. ἰδέσθαι δὲ χρὴ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν· ἦν δὲ ἐκούσιοι μάλιστ' ἀποδέμεθα, ἥσσαν ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔχομεν· ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιότητι μέχεται καὶ περιγίγνεται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους, καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀφθαλμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμῃ τε πλείονα ἢ τύχῃ, καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει, τὸν τε βάρβαρον ἀπέσδαντο, καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτά. ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθρούς καὶ τὸν τρόπον ἀμύνεσθαι, καὶ τοῖς ἐπιγυγνομένοις περᾶσθαι καὶ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.“

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε. καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἡσυχίαν τε ὥς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελυόμενοι ποιήσαν, δίκῃ δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἔτοιμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ· καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐκ οἴκου, καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπαρεσβέοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐταὶ καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀφροτέρους πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Μεγάρῳ· ἐπεμίσγυντο δὲ ὁμῶς ἐν αὐταῖς, καὶ παρ' ἀλλήλους ἡρώων, ἀκηρυκτὰς μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ. σπονδῶν γὰρ ὄντων τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

144. οὗτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς. Hermannus τί subintellegit, ut κωλύει· habeat subiectum. Liger. ad Dionys. p. 228. coniecit κωλύειν deleto ἐν legendum, quod apud Dionys. abest. Valla vertit: impedimento est foederibus servandis. Inde cum Poppo suspicatur ἐν delendum esse κωλύει· neutraliter accipiendum pro impedimento est; nam cum ita ad sen-

sam idem denotet, quod ἐμπόδιόν ἐστι, recte cum dativo iungi. Ceterum ἐκεῖνος spectat ad ἐὰν χρῆσθαι λιμέσι· Μεγαρέας, τότε ad ξενηλασίας μὴ ποιῆειν. — In verbis τὰς τε πόλεις referre ad praecedens μέν. Vid. ad 2, 65 extr.

μὴ σφίσι — ἐπιτηδεύω. Cf. supra c. 19. ubi additur κατ' ὁλίγαρχίαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Β

ἈΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος ἐνθίνδῃ ἡρῇ Ἀθηναίων καὶ Πελονησίων καὶ τῶν ἐκατέροις ξυμμάχων, ἐν ᾧ οὔτε ἐπεγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὴ παρ' ἀλλήλους, καταστάντες τε ξυνεχέεσσι πόλεμον. γέγραπται δὲ ἐξῆς, ὥς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέαν καὶ χεῖμῶνα.

Hoc libro complectitur res gestas trium annorum inde ab initio belli, ordine temporum ita digestas, ut ea, quae aestate facta sunt, ab iis, quae per hiemem acciderunt, excipiantur. Plataea a Thebanis proditione ac nocturno impetu occupata foedus ruptum esse aperte demonstrabat, cap. 1 — 6. Utraque pars parat bellum cum sociis, qui enumerantur, c. 7 — 9. Apud duces congregatorum Peloponnesiorum verba facit Archidamus, rex Lacedaemoniorum, qui propter belli gravitatem summam vigilantiam commendat, c. 10 — 11. Pericles legatum Spartanum non recipit, c. 12., Atheniensibusque opes domesticas demonstrat, c. 13. ac persuadet, ut omnia sua ex agris in urbem comportent, quo loco et de primo Atheniensium *ἐννομισμῷ*, Theseo regnante, agitur, et de ea ratione, qua hoc in bello usi fuerint, c. 14 — 17. Initium belli Archidamii, c. 18 — 25., et quae per eandem aestatem et sequentem hiemem acciderint, c. 26 — 46. ex quibus maxime memorabilis est Periclis oratio funebris. — Insequenti aestate morbus pestiferus coepit Athenis grassari, qui uberius describitur, c. 47 — 54. Vastatis agris Atticis usque ad Laurium discedunt Lacedaemonii. Item Athenienses classe vastant nonnullas Peloponnesi partes, dum morbus etiam Potidaeam dissipatur, fractis magis magisque Atheniensium ani-

mis, quos erigit Pericles, c. 55 — De Pericle iudicium, c. 65. Lacedaemoniorum expeditio adversus Zacynthum, c. 66. Eorum legati ad regem Persarum missi in Thracia intercepti Athenis necati, c. 67. Ambraciotaecum barbaris eius tractus Argos / philochicum frustra adorti, c. 68. Plinio ad sinus Crissaei custodiam Nepactum missus, Melesander in Lycia adversus praedones, c. 69. Potidaea factione interposita, expugnatur, c. 70. Tertio belli anno Peloponnesii in Ionia exercitum ducunt, frustra precantibus vim intendunt, sed impetu ad eam voluntatem adigere possent, ad circummunitionem se cingunt eamque perficiunt, c. 71 — Atheniensium expeditio adversus Chalcidenses, a quibus apud Spartolagati sunt, c. 79. Paulo post Ambraciotae et Chaones, classe Peloponnesi arcessita, Acarnaniam subigere c. 80. Cnemo duce Stratum invadunt, quam classis advenerat, magnaque de afficiuntur, c. 80 — 82. nec classis postea a Phormione in se vertitur, c. 83. 84. Sed reparata Peloponnesii Phormionem, cui se residia veniebant, ad pugnam in sinu saeco committendam cogunt, nec tunc vincunt, c. 85 — 92. Salamis vastata Peloponnesiis, c. 93. 94. Periclem Sitalces magnum exercitum adversus Perdiccam et Chalcidenses

2. Τίσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακον-
τούτεις σπονδαί, αἱ ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν· τῷ δὲ
πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεὶ τότε πεντή-
κοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἰσρωμένης, καὶ Αἰνυαίου Ἐφόρου ἐν
Σπάρτῃ, καὶ Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἀρχόντος Ἀθηναίοις,
μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην μὴν ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦοι ἀρχο-
μένη, Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων, (ἡγούντο
δὲ αὐτῶν Βοιωταρχοῦντες, Πυθαγγελὸς τε ὁ Φυλαίδου καὶ
Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου,) ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν
ἰσίοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὐσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα.
ἐπὶ ἀγρόντο δὲ καὶ ἀνέφξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυ-
κιδίης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίᾳς ἔνεκα δυνά-
μεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσι ἐπεναντίους δια-
φθεῖραι, καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ
ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυ-
νατατάτου. προΐδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔδοιτο ὁ πόλεμος,
ἠβούλοντο τὴν Πλάταιαν, αἱ σφίσι διάφορον οὐσαν, ἔτι ἐν
ἀρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μῆπω φανεροῦ καθεστῶτος προκα-
ταλαβεῖν. ἢ καὶ ῥᾶον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκα-
τεστηκυίας. Θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπα-
γομένοις οὐκ ἐπείδοντο, ὥστ' εὐθύς ἔργου ἔχεσθαι καὶ λέναι
ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν· γνώμην δὲ ἐποιοῦντο κηρύγμασι τε
κρῆσασθαι ἐπιτηδεύουσιν, καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν
πόλιν ἀγαγεῖν· (καὶ ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ
τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ'
αὐτοὺς τὰ ὄπλα·) νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ
προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς ὥς ἦσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θη-
βαίους, καὶ ἐξακινναίως κατεπλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαν-
τες καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι, (οὐ γὰρ ἐώ-
ρων ἐν τῇ νυκτί,) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν, καὶ τοὺς λόγους
θετάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν
ἐπαιτέρουν. πρᾶσσοντες δὲ πῶς ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς
τοὺς Θηβαίους ὄντας, καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατῆ-
σαι. τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιέων οὐ βουλομένων ἦν τῶν
Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἔδοκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι, καὶ ξυν-
λέγοντο, διορύσσοντες τοὺς κοινούς τοίχους, παρ' ἀλλήλους,
ὥπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ᾤσιν ἰόντες· ἀμάξας τε ἄνευ
τῶν υποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵν' ἀντὶ τείχους ἦ·

295 — 101., per quam occasionem re-
rum Odrysarum describitur, c. 96 — 98,
de Macedonia Perdiccae, c. 99. Phor-
tio in Acarnania res ordinat, Oenia-
lis autem adoriri per hiemem non au-
det. Situs urbis, Acheloi cursus, Echli-
mides insulae describuntur, et quid de
Ulmaceone fabulae ferant, c. 102. Phor-
tio Athenas cum captivis revertitur.
Finitis tertii anni, c. 103.

2. Κατὰ τὰ πάτρια. Τὰ πά-
τρια sunt τὰ κοινά, das Gemeinwe-
sen, consociatio perpetua civitatum con-
sanguinearum, qualis obtinebat apud
Achaecos, Aetolos, Thessalos, Boeotos
(praeter Plataeenses), apud Locros et
Arcades non omnes. Vid. Poppo Pro-
legg. T. II. p. 9.

3. Ἰν' ἀντὶ τείχους ἦ. Ant
τοῦτο (δὲ καθίστασαν) subaudiendum

νομένων, ἣν τι ξυμβαίνωσι· καὶ ἐκομῶσαι οὐ φασίν. ἐκ δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· αἱ δὲ Πλαταιῆς ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐξεκομίσαντο ἀπέκτειναν τοὺς ἀνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὐρύμαχος εἰς αὐτῶν ἦν, πρὸς ᾧ ἔπραξαν οἱ προδιδόντες.

6. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις· τὰ τ' ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἣ ἔδοκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἡγγέλθη εὐθύς τὰ παρὰ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα· καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἐς τὴν Πλαταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν εὖς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλευσώσιν περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ ἡγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν· ἅμα γὰρ τῇ ἐξόδῳ γιγνομένη τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῆεν ὁ δὲ δεύτερος, ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων· καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος εὖρε τοὺς ἀνδρας διαφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς Πλαταιαν σίτον τε ἐσῆγαγον, καὶ φρουροὺς ἐγκατέλειπον, τῶν τε ἀνδρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξύν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν.

7. Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμένων λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὥς πολεμήσοντες, παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ αὐτῶν, πρὸς βέλαις τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλους ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθὲν τινα ὠφέλειαν ἡλιπίζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι, πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ Λακεδαιμονίοις μὲν πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλλίας καὶ Σικε-

Εὐρύμαχος. Cf. Herodot. 7, 233.

6. τὰ παρὰ τῶν Πλαταιῶν. Sic etiam hic (vid. c. 2.) exhibuimus genitivum illius nominis cum pluribus et bonis libris, pro vulgato Πλαταιῶν, quae forma Thucydidī multo est frequentior, quam contracta illa. Praepositio παρὰ in paucioribus est libris; nam περί affertur ex It. Bas. Pal. Cass. Aug. quod receperunt Bekk. et Poppe; in C. G. H. I. fortasse nulla praepositio inventa est, quam rationem secutus est Goeller. Ita infra cap. 19. τὰ ἐν Πλαταιαῖς τῶν ἐξεληθόντων Θηβαίων γεγενημένα. Nos vulgatam et olim defendimus, (quam per attractionem explicamus pro τὰ ἐν Πλαταιαῖς γεγενημένα ἡγγέλθη παρ' αὐτῶν) et etiamnum tenemus, quia tum difficilior est lectio, tum varietas lectionis quomodo

orta fuerit, alia lectione admissa non facile explicari potest. Praeterea Scriptor sic significat, a Plataeensibus publice missum esse nuntium ad Athenienses, fidelissimos socios, non simpliciter de rebus, quae Plataeensibus acciderint, fortuito nuntium venisse Athenas.

7. καὶ Λακεδαιμονίοις μὲν — ναὺς ἐπετάχθησαν π. κ. μ. τῶν πόλεων. Notum est Graece dici ἐπιτάσσειν τι pro ἐπιτάσσεται μοι τι, ut I, 140 extr. οἷς εἰ ἐνγχορήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε. Cum hoc passivo iungendus est dativus Λακεδαιμονίοις, i. e. ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Sed nullum apparet subiectum verbi ἐπιτάχθησαν discrete expressum, quod alii aliunde repetierunt. Hermannus quidem (v.

λας τοῖς τάκεινών ἐλομένοις ναῦς ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, ὥς ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν πεντακοσίων νεῶν ἰσομένων, καὶ ἀργύριον δητὸν ἐτοιμάζειν, τὰ τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ Ἀθηναίους δεχομένους μὴ νηί, ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ. Ἀθηναῖοι δὲ τὴν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον, καὶ ἐς τὰ περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον χωρία ἐπρεσβέοντο, Κέρκυραν καὶ Κεφαλληνίαν καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Ζάκυνθον, ὁρῶντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη, βεβαίως πείριξ τὴν Πελοπόννησον καταπολεμήσουσιν.

8. Ὀλίγον τε ἐκινεῖσθαι οὐδὲν ἀμφοτέρω, ἀλλ' ἐξῆδοντο ἐς τὸν πόλεμον, οὐκ ἀπεικόντως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες ὀξύτερον ἀντιλαμβάνονται· τότε δὲ καὶ νεότερης πολλῇ μὲν οὐσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλῇ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, οὐκ ἄκονσίνως πρὸ ἀπειρίας ἤπιετο τοῦ πολέμου· ἥ τε ἄλλη Ἑλλὰς πᾶσα μετέωρος ἦν, ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων· καὶ πολλὰ μὲν λόγια ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγῳ ἦδον, ἐν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ἔτι δὲ Ἀἴολος ἐκί-

Popp. Prolegg. T. I. p. 180.) e verbis praecedentibus οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι subaudiri iussit sola verba οἱ ξύμμαχοι. Goellerus autem in verbis κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων subiectum latere putavit ita, quasi scriptum esset: αἱ πόλεις κατὰ μέγεθος ἴασθαι. Haec ratio videtur praestare. Nam si, ut equidem aliquando conieciēbam, ex τοῖς τάκεινών ἐλομένοις subiectum οὗτοι subaudires, hoc non ad omnes Lacedaemoniorum socios pertineret, sed tantum ad Siculos et Italos: itaque ea nunc retracto. Illud autem etiamnum placet, quod verba ista τοῖς τάκεινών ἐλομένοις iuxta eam ὑπαρχούσας αὐτοῦ ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, ut intelligerentur naves eae, quae sociis Lacedaemoniorum Siciliensibus atque Italicis essent; et tum forte in Peloponneso (αὐτοῦ) commorarentur. Poppo enim verba τοῖς τάκεινών ἐλομένοις per se accipiens interpretatur: in usum eorum, qui Atheniensium societate relicta ad Lacedaemoniorum partes accesserint; nam aoristi participium notionem futuri exacti habere. Quam in rem affert locum I. 33. ubi tamen δεξάμενοι cum futuro iunctum est (πρὸ εἰ δεξάσθε, κατὰθεῖσθε ἅν). Sed si quis eam interpretationem probabiliorem existimaverit propter Lacedaemoniorum consilium socios Atheniensium qui defecissent classe adiuvandi (vid. I. 81.), equidem non refragabor. Iam illud difficillimum est ad explicandum, quod iam tum na-

ves Italicae et Siculae Lacedaemone fuisse dicuntur, cum id neque alibi dictum neque ob ipsam belli historiam verisimile sit. Erat quidem Peloponnesiis cum Doriensibus Siciliae et Italiae civitatibus commercium; unde consentaneum esse putat Goellerus, illos ab his consanguineis suis primis auxilium petere non neglexisse. Annus autem forte elapsus erat inde ex eo tempore, quo a Peloponnesiis bellum erat decretum. Vid. I. 125. Sed quid quaerimus? Clare pronuntiat Thucydides I. 86.; socios fuisse inde ab initio belli Sicilienses Dores Lacedaemoniarum, sed non conflixisse. Totius loci, quem desperatum Poppo pronuntiat, sententia videtur esse haec: A Lacedaemoniis sociis urbes pro sua quaque magnitudine praeter naves eas, quae ibi iam aderant sociis Peloponnesiorum Italicis Siciliensibusque, alias conficere iussae sunt.

ἐτοιμαδεῖν, int. ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ex verbis praecedentibus Λακεδαιμόνοις ἐπετάχθησαν, Sequitur enim ἡσυχάζοντας — δεχομένους.

8. τότε δὲ καὶ νεότερης. Sic legendum esse coniecimus in maiore editione. Secuti sunt Bekk, et Poppo. Libri omnes τότε δή.

λόγια ἐλέγετο. In bonis quibusdam libris legitur ἐλέγοντο, in tribus ἔλεγον. Unde Poppo illud recepit concinnitatis causa. — Mox in ὀλίγῳ fluctuant codices, aliis ὀλίγον praebentibus aequē bene.

νηθῇ ὁλόγῳ πρὸ τούτων, πρότερον οὕτω σπεισθεῖσα, ἀφ' ἧς Ἕλληνες μέμνηται· ἐλέγετο δὲ καὶ ἰδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν γενήσεσθαι σημῆναι. εἴτε τι ἄλλο τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα ἀνεξητέιτο. ἡ δὲ εὐνοια παρὰ πολὺ ἐποίει τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἄλλως τε καὶ προσιπόντων διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν· ἐφ' ὧτό τε πῶς καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις, εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς, ἐν τούτῳ τε κεκωλύσθαι ἰδόκει ἐκάστω τὰ πράγματα, ᾧ μὴ τις αὐτὸς παρέσται. οὕτως ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς Ἀθηναίους, οἱ μὲν τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ μὴ ἀρχιδῶσι φοβούμενοι. παρασκευῇ μὲν οὐ καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ ὥρμητο.

9. Πόλεις δ' ἐκάτεροι τάςδ' ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. Λακεδαιμονίων μὲν οἷδε ξύμμαχοι· Πελοποννήσιοι μὲν οἱ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες, πλὴν Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν· τούτοις δ' ἐς ἀμφοτέρους φίλια ἦν· Πελληνῆς δὲ Ἀχαιῶν μόνοι ξυνεπολέμουν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἄπαντες· ἔξω δὲ Πελοποννήσου Μεγαρῆς, Λοκροὶ, Βοιωτοὶ, Φωκῆς, Ἀμφικριῶται, Λευκάδιοι, Ἀνακτόριοι. τούτων ναυτικὸν παρέλχοντο Κορίνθιοι, Μεγαρῆς, Σικυνῶνιοι, Πελληνῆς, Ἠλείοι, Ἀμφικριῶται, Λευκάδιοι· ἱππέας δὲ Βοιωτοὶ, Φωκῆς, Λοκροὶ· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρέλχον. αὐτῇ μὲν Λακεδαιμονίων ξυμμαχία· Ἀθηναίων δὲ, Χίοι, Λέσβιοι, Πλαταιῆς, Μεσσήνιοι οἱ ἐν Ναυπάκτῳ, Ἀκαρνάνων οἱ πλείους, Κερκυραῖοι, Ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ ὑποτελεῖς οὐσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε· Καρία ἡ ἐπὶ θαλάσῃ, Δωριεὺς Καροὶ πρόξοικοι, Ἰωνία, Ἑλλήσποντος, τὰ ἐπὶ Θράκης, νῆσοι ὅσαι

οὕτω σπεισθεῖσα. Herodotus tamen 6, 98. prodidit, temporibus Medici belli Delum esse motam, taddens: ὡς εἰργον οἱ Ἀῆλιοι.

ἐποίει τῶν ἀνθρώπων. Hanc lectionem e melioribus libris enotant, cum in deterioribus inveniatur ἐπ' ἧς, inclinabat; quam deserere ausus sum, quod alteram quoque quemadmodum satis commode explicem habeo. Goellerus quidem recte videtur exponere: das Wohlwollen der Menschen traf vorzüglich die Lacedaemonier: nam ποιεῖν h. l. et alibi (Thucyd. 4, 12. Lucian. D. D. 6.) esse effectum habere in aliquem. Sed parum inter se similes esse locos illos puto. Nam effectum habere in aliquem si idem est quod valere in aliquem, vim exercere, Einfluss auf Jemand haben, alienum videtur ab altero loco Thucydideo (4, 12.), ubi simpliciter est efficere; in locum Luciani cadit, ubi τὸ αἰσχρὸν ἐπ' ἐμὲ ποιήσει διὰ τὴν ὁμοίωτητα est: Die Schande wird mich tref-

fen wegen der Aehnlichkeit; i. e. turpitudine afficiat. Ergo nostro loco ἡ εὐνοια ἐποίει ἐς τοὺς Λακεδ. nihil aliud est quam Lacedaemonii experiebantur hominum benevolentiam. — Mox προσιπόντων int. αὐτῶν, per enallagen casuum pro προσιπόντας. Sic cap. 5. ἀναχωρησάντων δὲ καί τις ἐκ τῆς γῆς, ἀποδῶσαι αὐτοῖς τοὺς ἀνδρας. 3, 22. οὐ προΐδόντων αὐτῶν. — ἐλευθεροῦσιν non est Fut. att. sed praesens. Cf. Sommer. in Bibl. crit. 1828. p. 492. Indicativo autem utitur, pro optativo, quasi praesentes fingens Lacedaemonios dicentesque: τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦμεν. Vid. Hermann. ad Vig. p. 900.

οὕτως ὀργῇ εἶχον τοὺς Ἀθ. Poppo de Stephani coniectura dedit ἐν ὀργῇ, quemadmodum sane alibi Thucydides loquitur, vel etiam δι' ὀργῆς εἶχεν τινα.

τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βούλ. Aeginetas prae ceteris intelligere videtur, de quibus vide 1, 67.

ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ Κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, πᾶσαι αἱ ἄλλαι Κυκλάδες, πλήν Μήλου καὶ Θήρας. τούτων ναυπλὸν κατείχοντο Χίοι, Λέσβιοι, Κερκυραῖοι, οἱ δ' ἄλλοι πλοῖον καὶ χορήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἐκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν.

10. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς εὐθὺς περιηγγέλλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι, τὰ τε ἐπιτήδεια, ὅλα ἐκὼς ἐπὶ ἔξοδον ἐκδημιον ἔχειν, ὥς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν Ἀττικὴν. ἐπειδὴ δὲ ἐκάστοις εἰσιμα γίγνοιτο κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνήρσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἐκάστης ἐς τὸν ἑαυτῶν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στρατεύμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχάμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγήτο τοῦ ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογωτάτους παρεῖναι, τοιάδε εἶπεν.

11. „*ANAPPE* Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατίας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ αὐτῶν ἡμῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσὶν. ὅμως δὲ τῆςδε οὐκ ὡς μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα, καὶ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεδεστέρους. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπὶ ῥηται, καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς ἢ ἐκινουοῦμεν. οὐκ οὐκ ῥῆ, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτου ἕνεκα ἀμελέστερον τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως αἰσότης ἡγεμόνα καὶ στρατιωτὴν τὸ καθ' αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἤξειν. ἅθλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται· πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος, δεδιὸς, ἄμεινον ἡμύνετο τοὺς πλείονας, διὰ τὸ καταφρονουῦντας ἀπαρασκευοὺς γενέσθαι. ῥῆ δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολέμῳ τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δὲ ἔργῳ δεδιότας παρασκευάζεσθαι· οὕτω γὰρ πρὸς τε τὸ

9. ἐντὸς Πελοπ. καὶ Κρήτης. Significat Sporades et Cycladum, quae illis vicinae ad meridiem et orientem versus erant.

10. ἐπειδὴ δὲ ἐκάστοις εἰσιμα γίγνοιτο. Optativum fort. actionis singulos repetita. Vld. Matth. Gr. §. 521. — ξυνήρσαν τὰ δύο μέρη, int. ἑκάστοις, quod est subiectum latioris ambitus, cui adiungitur arctius descriptam subiectum τὰ δύο μέρη. Sic 2, 47. Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη, ὥςπερ καὶ

τὸ πρῶτον, ἐσβαλὼν ἐς τὴν Ἀττικὴν. Quod autem dicitur τὰ δύο μέρη, videtur ea pars antea imperata fuisse a civitate principatum tenente. Nam sua eulque civitati rata pars iam defuita erat, ultra quam numquam contribuerent, neque nisi quata pars in praesentia conferenda esset, indicium opus erat.

11. εὐνοίαν ἔχουσα — πρᾶξαι ἡμᾶς, i. e. cum benevolentia et studio expectans nos consilia nostra exsecuturos.

ἐκίεσθαι τοῖς ἐναντίοις εὐφυχότατοι ἂν εἴεν, πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην· ὥστε γῆν καὶ πᾶν ἐκίλειεν διὰ μάχης ἵνα αὐτοὺς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὠρμηγῇ, ἐν ᾧ οὐπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὀρθῶσιν ἡμᾶς δοῦντάς τε καὶ τάκεινων φθείροντας. πᾶσι γὰρ ἐν τοῖς ὅμμασι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ὁρᾶν πάσχοντάς τι ἄηθες ὀργῇ προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἑλαγχόσθαι χρωόμενοι θυμῷ πλείστα ἐς ἔργον καθίστανται. Ἀθηναίους δὲ καὶ πλείονα τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δοῦναι, οἱ ἄρχων τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσθαι, καὶ ἐκίοντες τὴν τῶν πέλας δοῦναι μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὁρᾶν. ὥς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, καὶ μερίστην δόξαν οἰσόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ' ἀμφοτέρω ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἐπεσθε ὅπῃ ἂν τις ἡγήται, κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντός ποιούμενοι, καὶ τὰ παραγυελλόμενα ὀξέως δεχόμενοι. κάλλιστον γὰρ τόδε καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας ἐν κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι.“

12. Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος Μελισσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς Ἀθήνας τὸν Διακρίτου, ἄνδρα Σπαρτιάτην, εἰ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοίειν οἱ Ἀθηναῖοι ὁρῶντες ἤδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας. οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν. ἦν γὰρ Περικλέους γνώμη πρότερον νενίκηκυῖα, κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι Λακεδαιμονίων ἐξεστρατευμένων. ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ ἐκέλευον ἐκτός ὅρων εἶναι αὐθημερόν, τό τε λοιπὸν ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἦν τι βούλονται, πρεσβεύεσθαι. ξυμπέμπουσιν τε τῷ Μελησίππῳ ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. ὁ δὲ ἐπειδὴ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἐγένετο, καὶ ἔμελλε διαλύσεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν ἐπορεύετο, ὅτι ἤδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει. ὥς δὲ ἀφίκετο ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν πᾶν ἐνδῶσουσιν, οὕτω δὲ ἄρας τῷ στρατῷ προὔχῳ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἱππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἐδῶν.

13. Ἐπὶ δὲ τῶν Πελοποννησίων συλλεγομένων τε ἐς τὸν ἱερὸν καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων, πρὶν ἐμβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, Περικλῆς ὁ Πανδίππου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων δέκατος αὐτός, ὥς ἔγνω τὴν ἐξβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπίσας, ὅτι Ἀρχίδαμος

πᾶσι γὰρ ὁ ὀργῇ προσπίπτει. Post πᾶσι cum infinitivo ὁρᾶν iungi accusativum πάσχοντας, nihil habet offensivum. Cf. 2, 27. 39 extr. 4, 2. 30. ubi praecedat genit. ἀνακαθίστασθαι. Sed difficultas est in ipso infinitivo ὁρᾶν, cuius loco expectes

ὀρθῶσαι, vel ἐν τῷ ὁρᾶν. Sed constructio ad sensum facta est; latet enim in ὀργῇ προσπίπτει sententia φθονῶν ἐστὶν vel simile quid. — Paullo post ad verba ἡ τῇ ἐαυτῶν ὁρᾶν subaudi δρῶμένην, ex praecedente δρῶν.

αὐτῷ ξένος ὦν ἐνύχθων, μὴ πολλάκις, ἢ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλό-
μενος χαρίζεσθαι, τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπη, καὶ μὴ δηώ-
σῃ, ἢ καὶ, Λακεδαιμονίων καλευσάντων, ἐπὶ διαβολῇ τῇ αὐτοῦ
γίνεται τούτο, (ὥσπερ καὶ τὰ ἄγῃ ἐλαύνειν προεῖπον ἔνεκα
ἐκείνου,) προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι Ἀρ-
γίδαμος μὲν οἱ ξένος εἴη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε τῆς πόλεως
γένοιτο· τοὺς δ' ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίας ἦν ἄρα μὴ
δηώσασιν οἱ πολέμοι, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίησιν. αὐ-
τὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνε-
σθαι. παρῆναι δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων ἄπερ καὶ πρότερον,
καρποσκευάζεσθαι τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐρ-
κομίζεσθαι, ἔς τε μάχην μὴ ἐπεξίέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐξελ-
θόντας φυλάσσειν, καὶ τὸ ναυτικόν, ἥπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρ-
τῆσθαι, τὰ τε τῶν συμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν, λέγων τὴν
ἰσὺν αὐτοῖς ἀπὸ ταύτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου,
τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου γνώμη καὶ χρημάτων περιουσία κρα-
τεῖσθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε, προσιώντων μὲν ἑξακοσίων ταλάν-
των ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν συμμάχων
τῇ πόλει ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ
ἐκπολίᾳ ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων·
τὰ γὰρ πλείστα τριακοσίων ἀποδόντα μύρια ἐγένετο, ἀφ'
ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τὰ ἄλλα δίκροδομή-
ματα, καὶ ἐς Ποιτίδαιαν, ἀπανηλώθη·) χωρὶς δὲ χρυσίου ἀση-
μου καὶ ἀργυρίου ἐν τε ἀναθήμασιν ἰδίῳις καὶ δημοσίῳις, καὶ
ὅσα ἱερὰ σκεύη περὶ τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ
ταῦτα Μηδικὰ, καὶ εἴ τι τοιοῦτότροπόν, οὐκ ἐλάσσονος [ἦν]
ἢ πεντακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν
προστίθει χρημάτων οὐκ ὀλίγα, οἷς χρῆσθαι αὐτοὺς, καὶ ἦν
αὖν ἐξείργωνται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περιουσι-
αῖς χρυσίοις. ἀπέφαινε δ' ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλ-
αντα σταθμὸν χρυαίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν,
χρησάμενους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικατα-
στήσαι πάλιν. χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάψουνεν αὐτοὺς.
ταλίτας δὲ τρισχιλούς καὶ μυρούς εἶναι ἄνευ τῶν ἐν τοῖς

12. μὴ πολλάκις, ne forte. Ea
vocabuli πολλάκις post μὴ potestas
frequens est apud Platonem. Vid. Hein-
dorf. ad. Phaed. §. 11. Buttman, ad
Alcib. I. p. 229.

τὰ ἄγῃ, Cyloneum intellige. Vid.
1. 127. Mox ἀφίησιν pendet ex
ἐν; infinitivus autem γίνεσθαι ex
ἐπίησιν, unde facile subauditur sive
ἐλεῖν, sive βούλεται.

ἐπὶ τούτων — προσόδου,
i. e. ἀπὸ τῆς τῶν χρημάτων προσόδου
τούτων, int. συμμάχων.

ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου,
quae ex metallis, portoriis, bonis da-

mnatorum in iudiciis, inquilinorum tri-
butis cet. redibat.

οὐκ ἐλάσσονος ἦν. Hoc ἦν
videtur ab interprete adscriptum, quod
non videret, haec omnia esse iungenda
cum ὑπαρχόντων. — Paulo ante ἱερὰ δ
σκεύη sunt φιάλαι, οἶνοχοαί, θυ-
μιατήρια. Cf. 6, 46.

τεσσαράκοντα τάλαντα.
Diodor. 12, 40. quinquaginta talenta
pondo memorat. Vid. Bredon. ad h. l.
Manso Spart. II. p. 398. — τὰ περι-
κείμενα intelligo aurum eboris super-
structum, non χιτῶνα ποδήρη, quo
vestita erat dea.

φρουρῶσι καὶ τῶν παρ' ἑκαλξίν ἑξακισχιλίων καὶ μυρίων. τσοῦτοι γὰρ ἐφυλάσσον τὸ πρῶτον, ὅποτε οἱ πολέμοι ἐσβίλοιεν, ἀπὸ τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μτοίκων ὅσοι ὀπλῖται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχου στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεος καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλάσσόμενον τρεῖς καὶ τίσσαρκοντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πιραιᾶ, τίσσαράκοντα σταδίων, ὧν τὸ ἕξωθεν ἐτηρεῖτο. καὶ τὸ Πιραιᾶς ξὺν Μουνυχίᾳ, ἐξήκοντα μὲν σταδίων ὁ ἅπας περβολος, τὸ δ' ἐν φυλακῇ ὄν, ἡμισυ τούτου. ἱππέας δ' ἀπέφαιδιακοσίους καὶ χιλλούς ξὺν ἱπποτοξόταις, ἑξακοσίους δὲ κχιλλούς τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλωτῖμους τριακοσίας. ταῦτη γὰρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις καὶ οὐκ ἐλάσσων ἑκαστα τούτων, ὃ ἡ ἐσβολὴ τὸ πρῶτον ἐμελλε Πελοποννησίῳ ἐσεσθαι, καὶ ἐς τὸ πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα ὅλα περ εἰώθει Περκλῆς, ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ.

14. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἀνέπειθοντό τε καὶ ἐξεκμίσκοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παιδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κτασκευήν, ἣ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν κτθαιρουντες τὴν ξύλῳσιν· πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εἰβοιαν διαπέμφαντο καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπὰ δὲ αὐτοῖς, διὰ τὸ ἀεὶ εἰσθῆναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροδιδαιτᾶσθαι, ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο.

15. Συνεβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου τέτρωον μᾶλλον Ἀθηναίοις τούτο. ἐπὶ γὰρ Κίρκροπος καὶ τῶν πρώτων βισιλέων ἡ Ἀττικὴ ἐς Θησέα ἀεὶ κατὰ πόλεις ὤκειτο, πρυτανεῖτε ἔχουσα καὶ ἀρχοντας· καὶ ὅποτε μὴ τι δεισίειαν, οὐ ξυνησαν βουλευσόμενοι ὥς τὸν βασιλέα, ἀλλ' αὐτοὶ ἑκαστοὶ ἐπολτεῦοντο καὶ ἐβουλευόντο· καὶ τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αἰ

τοῦ τε μακροῦ. Cum mox sequatur τὰ μακρὰ τείχη, τὸ μακρόν intelligendum est exterius brachium longorum murorum, sive τὸ βόρειον, alterum enim τὸ νότιον vel τὸ διὰ μέσον τείχος vocabatur. Vid. Plat. Gorg. §. 24. pag. 456. a. ad quem locum Schol. haec habet: διὰ μέσον τείχος λέγει, ὃ καὶ ἄχρι νῦν ἔστιν ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τῇ Μουνυχίᾳ γὰρ ἐποίησε καὶ τὸ μέσον τείχος, τὸ μὲν βάλλον ἐπὶ τὸν Πιραιᾶ, τὸ δὲ ἐπὶ Φάληρα, ἔν', εἰ τὸ ἐν καταβληθῇ, τὸ ἄλλο ἐπικρητοῖσιν ἄχρι πολλοῦ. Quare frustra hunc murum Leace (cuius argumenta in Addendis Prolegg. Tom. II. p. 589 sq. retulit Poppo.) fuisse negat et temere negligentiae accusat Thucydidem. Is enim accuratissime omnium h. l. eam rem explicat. Non potest

pluralis τὰ μακρὰ τείχη, si opponit Phalerico, de uno muro vel muri brachio accipi. Si, quemadmodum Thucydides rem demonstrat, septemtrionalem murum et Phalericum externum et alterum longorum murorum brachium τὸ νότιον, ab utraque parte ab illi inclusum esse putas, omnia bene haerent. Nam ita apparet, cur τὸ δὲ μέσον defendi non opus fuerit. Eade ratio erat muri eius, qui, Piraeum Munychiam ambiens, ex parte ceteri munitionibus, quibus erat interior, tangebatur. — Quod autem imperfectum utitur Thucydides, apparet, eum destructis demum a Lacedaemoniis muris longis, i. e. bello Pelop. finit haec scripsisse.

15. συνεβεβήκει — τοῦτο, ἵνα τὸ ἐν τοῖς ἀγροῖς διδαιτᾶσθαι.

ἦν, ὥσπερ καὶ Ἑλευσίνιοι μετ' Εὐμόλκον πρὸς Ἑρμῆα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνοῦ καὶ ὁνατός, τὰ τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τὰ τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἐν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον, ξυνέκλεισε πάντας· καὶ νειομένους τὰ αὐτῶν ἐκάστους, ἅπερ καὶ πρὸ τοῦ, ἠνάγκαζε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἥ, ἀπάντων ἡτὴ ξυντιλούντων ἐς αὐτήν, μεγάλη γενομένη παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἔπειτα· καὶ ξυνοικία ἐξ ἐκείνων Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρὸ τούτου ἡ ἀποκόλις ἡ νῦν οὖσα, πόλις ἦν, καὶ τὸ ὕψ' αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀποπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστὶ, καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἴδονται, τό τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τὸ Πύθιον καὶ τὸ τῆς Γῆς καὶ τὸ ἐν Δίμναις Διονύσου, ὃ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν περὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ καὶ οἱ ἅπ' Ἀθηναίων Ἴωνες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν· ἴδονται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ ταύτῃ ἀρχαῖα· καὶ τῇ κρήνῃ τῇ νῦν μὲν, τῶν τυράννων οὕτω σκευασάντων, Ἐπιτακρουῶν καλουμένη, τὸ δὲ πάλαι, φανερῶν τῶν πηγῶν ὕδατος, Καλλιρρόῃ ὠνορασμένη, ἐκείνῃ τε ἔγγυς οὖσῃ τὰ πλείους ἀξία ἐχρῶντο, καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρὸς τε γαμῶν καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. κλείεται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτῃ κατοικήσιν καὶ ἡ ἀποκόλις μέχρι τοῦδε ἔτι ὕψ' Ἀθηναίων πόλις.

16. Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονομῶ οἰκεῖ μετεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ ξυνωκίσθησαν, διὰ τοῦ ἔθους ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου πανοικησίᾳ γενόμενοι καὶ οἰκήσαντες οὐ ῥαδίως τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἕλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ Μηδικὰ ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλιπόντες καὶ ἱερὰ, ἃ διὰ παντός ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια, θλαιτῶν τε μέλλοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἥτις ἡ πόλιν τὴν αὐτοῦ ἀπολείπων ἑκάστος.

17. Ἐπειδὴ τε ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, ὀλίγοις μὲν τισὶν ὑπὴρ-

Ἀνθεστηριῶνι, qui mensis respondet fere Februario nostro. Antiquiora Dionysia non manebant celebriora Athenis, quod contra evenerat apud Iones, moris antiqui tenaciores. De Dionysiis vid. Buttmanni excursus ad ceterum Demosth. Mid. p. 119 seqq. — Μὴν σκευασάντων, i. e. κατασκευασάντων, ad circumstructionem et confectionem fontis pertinet, qui antea fuerat apricus. — ἐκείνῃ, ibi, ut cum Schol. subaudias τῆς ἀποκόλιος. Sed apte coniecit Bekk. legendum ἐκείνῃ. An fait ἐκείνης? Certo

et i. subscr. saepe permutantur. — τὰ πλείους ἀξία ἐχρῶντο, ut cap. 4 extr. εἰτε τι ἄλλα χρῶνται. Vid. Matth. §. 413. not. 4. (409. 6.)

16. τῇ — οἰκήσει μετεῖχον. Schol. per ἀντίκτωσην explicat, pro τῆς οἰκήσεως.

καὶ οὐδὲν ἄλλο, subaudi ποιούσας. Similiter Latini facere omitunt. Vid. Liv. 2, 49. 4, 3. 23, 3. Sententia: Atheniensibus migratio ab agris in urbem tam molesta videbatur, quam si suam quisque urbem relinquentes peregre abirent.

χον οικήσεις καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγή, οὐδὲ πολλοὶ τὰ τε ἔρημα τῆς πόλεως ὤκησαν καὶ τὰ ἱερά καὶ τὰ ἡρώα πάντα, πλην τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἑλευσινίου καὶ εἰ τι ἄλλο βεβαίως κληστόν ἦν· τό τε Πελασγικὸν καλοῦμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάραιτόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε λέγον ὥς „τὸ Πελασγικὸν ἀργὸν ἄμεινον,“ ὅμως ὑπὸ τῆς περὶ ἀνάγκης ἐφικήθη. καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοιούτων συμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομιαν ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως· ὃν οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῖδει μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθῆσόμενον. κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ἑκαστὸς πονεῖν ἐδύνατο· οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τὰ τε μακρὰ τεῖχη ὤκησαν κατανεμμένοι, καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ πολλὰ. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὴν πόλεμον ἦπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες καὶ τῇ Πελοποννησίᾳ. ἑκατὸν νεῶν ἐπέπλουν· ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῇ ἦσαν.

18. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προῖων ἀφίκεται τῆς Ἀττικῆς ἐς Οἰνὸν προῶτον, ἥπερ ἐμείλλον ἐμβαλεῖν· καὶ οὐκ ἐκαδέξοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει ποιησόμενα μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ἢ γὰρ Οἰνὸν, οὕσα ἐν μεθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐτατείχιστο, καὶ αὐτῷ προῶτον οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὅποτε πόλεμος καταλάβοι· τὰς οὖν προσβολὰς εὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμους πολεμεῖν· ἐπειδὴ τε ξυνελέγετο ὁ στρατός, ἢ τε ἐν τῷ ἴσθμῳ ἐπιμονὴ γενομένη καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἢ σχολαίως διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἢ ἐν τῇ Οἰνὸν ἐπισχεσίσι. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσκευομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τὰς οὐκ πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὅρῳ ὁ στρατός τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ προσδοχόμενος, ὥς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους, τῆς γῆς ἔτι ἀκεραία οὖσης, ἐνδῶσεν τι, καὶ κατοκνήσειν περιδεῖν αὐτὴν τηρῆσαν, ἀνεῖχεν.

19. Ἐπειδὴ μὲντοι προσβαλόντες τῇ Οἰνὸν καὶ πᾶσι

17. τοῦ Ἑλευσινίου. Templum erat Cereris et Proserpinae Athenis in Ceramico. — τὸ Πελασγικόν. Locus erat, Pelasgico muro, qui arcem Athenarum circumdabat, adiacens, ad septentrionem versus ab arce. Vide prae ceteris Herodot. 6, 137. Pelasgicum murum nominabant, quia a Pelasgis erat exstructus, ut ibidem narrat

Herodotus. — ἐφικήθη, impletum fuit incolis, omne frequentatum. Eadem vis praepositionis, qua perfectum significat, est in ἐφοικισατο ἐκπορεύειν al.

18. αἰτίαν — ἀπ' αὐτοῦ, i. τοῦ ἐνδιετριβεῖν. αἰτία autem hic est criminatio, ut 1, 146. et saepe.

ὡς πειράσαντες οὐκ ἰδόναντο εἰλεῖν, οἳ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκρηγυεύοντο, οὕτω δὴ ὁρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλατεῖα τῶν ἐξεληθόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρα ὀγδοηκοστή μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν· ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς. καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον πρῶτον μὲν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον, καὶ τροπὴν τινα τῶν Ἀθηναίων λατρίαν περὶ τοὺς Πείλους καλουμένους ἐποιήσαντο· ἔπειτα προηγήσαντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Αἰγάλειον ὄρος, διὰ Κρωπειᾶς, ἐς ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνάς, χώρον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν ὀρέων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτὸν στρατοπέδον τε καὶ κήσαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμέναντες ἔτεμνον.

20. Γνωμὴ δὲ τοιαύδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τε τὰς Ἀχαρνάς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μῆναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἡλιπίζειν, καταβῆντας τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρυσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὐπω πρότερον, ὥσως ἂν ἐπεξελθεῖν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐκ περιιδεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πείραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς Ἀχαρνάς καθήμενος, εἰ ἐπεξέλαιεν. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χώρος πετρώδης ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς, ὅτι μέρος ὄντες τῆς πόλεως, (τρὶς χίλιοι γὰρ ὀπλῖται ἔγενοντο), οὐ περιόψεσθαι ἰδοκοῦν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ἐμμένειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην· εἰ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν αὐτῇ τῇ ἐσβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδείστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τὸ πεδίον τεμνείν, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι. τοὺς γὰρ Ἀχαρνῆας, ἐστρατημένους τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως προσηύχοντο ἐσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ ἐκπεσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτη μὲν διανοία ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τῶν Ἀχαρνῶν ἦν.

21. Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν οὐ περὶ Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἡγησάμενον αὐτοὺς μὴ προΐκναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Πανσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θριάς στρατῷ Πελοποννησίων, πρὸ τοῦ τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνέχωρησε πάντων, ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτι προελθῶν· (διὸ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῶν ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀνα-

19. ἀκμάζοντος. Hoc vocabulo apud Thucydides designat illud tempus, quo segetes florent, non quo ad maturitatem pervenerunt summam. Vid. Krüger. ad Dionys. Histor. p. XXXII. διὰ Κρωπειᾶς. Κρωπειᾶ, ὄρος τῆς Λεοντίδος φυλῆς. Steph. Byz. — Paulo ante οἱ Πέρται ἐρانت περὶ αὐτοῦ αὐτοῦ in Attica, de quibus vid. Paus. 1, 33.

21. καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον.

Ab his verbis apodosin incipere negat Goellerus, qui monet verba μέχρι μὲν οὐ — προελθῶν apodosi carere, et subaudiendam esse ex sequentis membri, huic contraria continentis, verbis οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐκποιούντο apodosin fere hanc: ἀνασχετὸν ἐκποιούντο. Equidem certe necessitatem istius interpretationis non video.

καὶ ἡ φυγὴ αὐτῶν ἐγένετο. Vid. 1, 114. Cf. 5, 16.

χώρησιν·) ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἐξήκοντα
 σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιούνη
 ἀλλ' αὐτοῖς, ὥς εἰκὸς, γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἔμφανει, (ὃ ο
 πῶ ἐωράκεισαν οἱ γε νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν
 Μηδικὰ,) δεινὸν ἐφαίνετο· καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μ
 λιστα τῇ νεότητι, ἐπεξίειναι, καὶ μὴ περιορᾶν· κατὰ ξυστάσι
 τε γιγνόμενοι ἐν πολλῇ ἐριδι ἦσαν, οἱ μὲν καλεῦντες ἐξίειναι
 οἱ δὲ τινες οὐκ ἑῶντες. χρησμολόγοι τε ἦδον χρησμούς πα
 τοίους, ὧν ἀκροᾶσθαι ὥς ἕκαστος ὥρητο. οἱ τε Ἀχαρν
 ολόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθ
 ναίων, ὥς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνήγον τὴν ἔξοδον μάλιστα
 παντὶ τε τρόπῳ ἀνηρέδιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὃ
 γῇ εἶχον, καὶ ὧν παρήνευσε πρότερον ἐμμένητο οὐδενί, ἀλ
 ἐκάκιστον ὅτι στρατηγὸς ὧν οὐκ ἐπεξάγοι, αἰτιὸν τε σφίσι
 ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον.

22. Περικλῆς δὲ ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλ
 παίνοντας καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονούντας, πιστεύων δὲ ὀρθῶς
 γινώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξίειναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίησε
 τῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ
 ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσ
 χίας μάλιστα ὅσον ἐδύνατο εἶχεν· ἱππέας μέντοι ἐξέπεμπεν ἀπὸ
 τοῦ μὴ προδορόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐκπίπτοντας ἐς το
 ἀγρούς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. καὶ ἱππομαχίᾳ τε
 ἐνεγένετο βραχεῖα ἐν Φρυγίοις τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἱππ
 τῶν ἱππέων καὶ Θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς Βοιωτῶν
 ἱππέας, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσαν ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλ
 μέχρι οὗ, προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὀπλιτῶν, τῇ
 πῇ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων
 οὐ πολλοί· ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερόν ἀσπόνδους. καὶ
 οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὕστερα λαβὴν εἶστησαν. ἡ δὲ βοήθη
 αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τῇ
 Ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτοὺς Λαριεῖς, Φαρσάλιοι
 [Παράσιοι,] Κρανῶνιοι, Πυράσιοι, Γυρτῶνιοι, Φεραίιοι. ἡγοῦντο
 το δὲ αὐτῶν ἐκ μὲν Λαριείας Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνοος
 ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκότερος, ἐκ δὲ Φαρσαλου Μένων. ἦσαν
 καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες.

23. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξήσαν αὐτοὺς

22. ἐνεγένετο — ἐν Φρυγί
 οῖς. Olim ἐγένετο. Illud praebent
 optimi codices Cass. Aug. It. Vat.,
 quo proelium non apud Phrygia, sed
 in ipso vico commissum esse significa-
 tur, ut monet Poppo.

Παράσιοι — Πυράσιοι. Prius
 nomen e varietate scripturae postero-
 ris ortum videtur. Parasio in Thessa-
 lia erant nulli, et Παράσιοι, quod
 nomen Gottlieb. de coniectura receperat,
 ad Melienses pertinent. Vid. Poppo

Prol. T. I, 2. p. 310. Πυράσιοι in
 lo Cass. exstat, ceteri ut vulgo Πευ-
 ρασιοι. Magnesia civitas erat Πευ-
 ραία et Πυρρασιαίς, teste Steph. B.
 Cf. Popp. l. I. p. 311. Ceterum
 Thessalorum et Atheniensium anti-
 c societate vid. Herod. 5, 63. Thuc
 1, 102. 107. 4, 78.

ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκότερος
 Goeller. ex Popponis emendatione,
 codices parum adstipulantur, repos
 ἐκότερος.

οὐδ' Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδύοντο τῶν ἡμῶν τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ Πάρνηθος καὶ Βοιλήσσου ὄρους. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλιούς ὀπλίτας ἐπ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἔστρατιγγει δὲ Καρκίνος τε ὁ Ξενοτίμου καὶ Πρωτίεας ὁ Ἐπικλέους καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένης. καὶ οἱ μὲν ἄραντες τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμενῶντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ὅπως ἐσέβαλον. παριόντες δὲ Ὠρεῶν, τὴν γῆν τῇ Γραικῇ καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρεῶπιοι Ἀθηναίων τῆμενοι, ἐδήλωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον διελεύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι.

24. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατέστησαν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἐμελλόν δια παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξαι· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιητέμενοις χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων κτεμεῖν· ἣν δὲ τις εἴκη ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἣν μὴ οἱ πολέμιοι νῆϊν στρατῶ ἐπιπλέωσι τῇ πύλει, καὶ δέη ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἑκατὸν ἐξαιρέτους ἐποίησαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς· ὧν μὴ πρῶτοι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ πλοῦ κινδύνου, ἣν δέη.

25. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβηκότες, καὶ ἄλλοι τινες τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκαστὸν περιεπλέοντες, καὶ ἐς Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες· ἡ τεῖχεϊ προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἐνίχθη δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδης ὁ Τέλλιδος, παῖς Σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος ἐβοήθει· οὐκ ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὀπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἐσκαδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ αἰώλους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπηνέβη ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄραντες παρέπλεον, καὶ σχόντες τῆς Ἡλείας ἐς Φειὰν ἐβύον τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ προσβηθέντας τῶν ἐκ τῆς κολίης Ἡλιδος τριακοσίους λογάδας καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιουκίδος Ἡλείων μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος

23. ὥσπερ παρεσκευάζοντο. Vid. supra c. 17 extr. Sed praeplacet lectio cod. Gr. ὥσπερ παρεσκευάζοντο iungitur.

ὅσον εἶχον. Sic libri optimi. Cf.

3, 1. Mox Γραικῇ ex Steph. Byz. recipiendum esse docuerunt Bredov. et Poppe Tom. I, 2. p. 263.

25. ἀνέμου δὲ κατιόντος, i. e. a terra ingruente vento.

μεγάλου, χιμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐκ βῆσαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθυὶν καλούμενην ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα· οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἐν τῷ τῷ καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν ἤρῃσαντες, τὴν Φειάν αἰροῦσι. καὶ ὕστερον αἱ τε νῆες περ πλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὺς, καὶ ἐξανάγονται ἐκλιπόντι Φειάν· καὶ τῶν Ἑλλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβηθηκει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία ἐδήουν.

26. Ἐκ τῶν δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι τρικοντὰ ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβόλας ἀμφυλακὴν. ἐστρατηγεῖ δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος τῆς τε παραθαλασσίῳ ἐστὶν αἱ ἐδήωε καὶ Θρόνιον εἰλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόνι τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.

27. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Ἀργινῆτας τῷ αὐτῷ θέρει τοῦ ἐξ Ἀργίνης Ἀθηναῖοι, αὐτοὺς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐκ καλέσαντες οὐχ ἥμιστά τοῦ πολέμου σφίσιιν αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Ἀργιναν ἀσφαλέστερον ἐφάνετο, τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικεμένην, αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὅσους οὐ πολλῶς ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκητορας. ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς Ἀργινῆταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδσαν Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατὰ τε τὸ Ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφὲ εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Εἰλωτῶν τὴν ἐπανστασίαν. ἡ δὲ Θυρεάτις γῆ μεθορία τῆς Ἀργελας καὶ Λακωνικῆς ἐστίν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐταῦθα ᾤκησαν, οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

28. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νομηνία κατὰ σελήνην, (αἱ περὶ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίνεσθαι δυνατόν,) ὁ ἥλιος ἐξέλει μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνὸς δῆς, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων.

29. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδαρον τὸν Πύθειον, ἀδελφὸν Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλκην, δυνάμενη παρ' αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον πολέμιον νομίζοντες πρόξενον ἐποιήσαντο καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλκῃ σφίσι τὸν Τήρειον, Θρακῶν βασιλέα, ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατήρ, πρῶτος Ὀδρυσαῖς τι

27. καὶ ἐξέπεμψαν — τοὺς οἰκῆτορας. Vid. Plutarch. in Pericl. c. 34. — Ἐποικοὶ dicuntur coloni respectu eius loci, quo missi sunt; ἀποικοὶ iidem vocantur ratione eius loci habita, unde abeunt. Sic probabiliter distinguit Krüger. ad Dionys. p. 101.

ὁ πρὸ τῶν σεισμών. Vid. 1, 101.

28. νομηνία κατὰ σελήνην. Κατὰ σελήνην ideo addit, quod primus civilis mensis dies, qui νομηνία vulgo dicebatur, uno vel duobus tribusve diebus post verum interlunium

incidebat. Hoc igitur verum interlunium significat verbis κατὰ σελήνης adiectis. Vid. Ideler. Chronol. technic. Vol. I. p. 280. Huc videntur pertinere quas Cicero de Rep. 1, 16, narrat de Pericle; unde patet, Anaxagorae sententias nostro quidem Scriptore sed non vulgo notas fuisse. Cf. Budevium in eam partem plura disputantem, ut accuratiorum harum rerum scientiam veteribus defuisse contendit. — γενόμενος μηνὸς δῆς, ante quam rursus impleretur, corniculatus videbatur et stellae apparebat.

μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θράκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι Θρακῶν. Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίωνος ἀπ' Ἀθηναίων σθέντι γυναῖκα προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδὲν, οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θράκης ἐγένοντο· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Λαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τηρεὺς ἔκει, τότε ὑπὸ Θρακῶν οἰκουμένης, καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν ἱππὸν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐπραξαν· πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ἐν ἀηδόνος μνήρῃ Λαυλίας ἢ ὄρνις ἐπωνόμασται. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίωνα συνάψασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ τοσοῦτον, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς Ὀδρυσῶν ὁδοῦ. Τήρης δὲ οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεὺς τε πρῶτος ἐν κράτει Ὀδρυσῶν ἐγένετο. οὐ δὴ ὅσα τὸν Σιτάλῃν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχὸν ἐποίησαντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καὶ Περδίκκην συνελῖν αὐτόν. ἰδῶν τε ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Νυμφόδορος τῆν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε, καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Ἀθηναίων τὸν τε ἐπὶ Θράκης πόλεμον ὑπεδέχτο καταλύειν· πέλει γὰρ Σιτάλῃν πέμψειν στρατιᾶν Θρακίαν Ἀθηναίοις ἐκτεῖν τε καὶ πελασσιῶν. Συνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκην τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ θέρημν αὐτῷ ἐκείσεν ἀποδοῦναι· συνεστράτευσε τ' εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ Χαλκιδέας μετ' Ἀθηναίων καὶ Φορμίανος. οὕτω μὲν Σιτάλῃς τε ὁ Τήρης, Θρακῶν βασιλεὺς, ξυμμαχος ἐγένετο Ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρον, Μακεδόνων βασιλεὺς.

30. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἔτι διῖτες περὶ Πελοπόννησον Σόλλιον τε Κορινθίαν πόλιν αἰροῦσι, καὶ παραδιδόασιν Παλαρεῦσιν Ἀκαρνάνων μύνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. καὶ Ἀστακὸν, ἧς Εὐαργος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ πόρος, καὶ ἐξελάσαντες αὐτοῦ, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσποιήσαντο. ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν τὴν νῆδον προσπλεύσαντες προσηγάγοντο ἀνεὺ μάχης· μετὰ δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ διαφανίαν καὶ Λευκάδα, τετράπολις σῶσα· Παλῆς, Κράνιοι, Σαμαιοί, Προνναῖοι. ὕστερον δ' οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς Ἀθήνας.

29. ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θρ.ποίησε, i. e. imperium extendit in cetera reliquae Thraciae populos, quos ipso suo subiecit, idque eo auxit.

Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην. — γυναικα. Vid. Apollod. 3, 14, 8. Ovid. Metam. 6, 433 — 679. — Λαυλία, istud nomen est potius quam regionis, nam Λαυλὶς dicebatur, quod nomen habet Stephan. Byz. — πῆδος proinde dicitur de affinitate, ἐκγονία. — τὸ τοσοῦτον, int. diastematos, i. e. in vicinis.

οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, ἔπειτα ἦν. Vid. Hermann. ad Vig. p. 170. — βασιλεὺς τε — ἐγένετο,

i. e. primus rex Odrysarum fuit, cui validum imperium esset.

ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν. Poppe ex aliquot libris ἐπὶ τῇ ἐπὶ τῇ. Certè hoc verbum non cum Schol. ex seq. συνεβίβασε per προσποιήσασθαι explicandum videtur, sed vix adhibitum significat. Paullo inferiori Thucydides Chalcidenses, qui incolebant τὰ ἐπὶ Θράκης, una cum Perdicca vi impugnatos esse narrat. Ergo συνεβίβασε potius est παραστῆσθαι, subigere, non προσποιήσασθαι, conciliare.

Θέρμην ἀποδοῦναι. Ceperant eam Athenienses, ut memoriae prodidit 1, 61. De Phormione vid. 1, 64. 65.

31. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους ποίταν Ἀθηναῖοι πανδημίᾳ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐξέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ οἱ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ. (ἔφυγον γὰρ [ἦδη] ἐν Ἀργύρῳ ὄντες, ἐκ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι,) ὥς ἦσθον τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν Μεγάροις ὄντας, ἐπλευσέντες παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐννεμύχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον ἐπὶ τοῦτο ἄνδρῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἄνευ κενόσηκυίας. μυχίῳ γὰρ ὀπλιτῶν οὐκ ἐλάσσονος ἦσαν αὐτῶν Ἀθηναῖοι. (χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν Πोटιδαιᾷ τριχίλλιοι ἦσαν,) μέτοικοι δὲ ἐννεμύχθησαν οὐκ ἐλάσσονος τριεχιλλίᾳ ὀπλιτῶν, χωρὶς δὲ ὁ ἄλλος ὁμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. θύσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ αὐταὶ ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἑκάστῳ ἐςβοῶντες Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἱππέων καὶ πρῶταστρατιᾶ, μέχρι οὗ Νίσαια ἔαλε ὑπ' Ἀθηναίων.

32. Ἐπιχλωσθὴ δὲ καὶ Ἀκαλάντη ὑπ' Ἀθηναίων φρούρου τοῦ θέρους τούτου τελευταῖος, ἣ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπούντιοις νησὶς ἐρήμη πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ ληστῆς ἐκκλῆναι ἐξ Ὀπούντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκίδος κακουργεῖν τὴν Εὐβοίαν ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τοῦτω μετὰ τὴν Πελοποννησίαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο.

33. Τοῦ δ' ἐπιχεινημένου χειμῶνος Εὐαρχος ὁ Ἀκαρνῶν βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστακὸν κατελθεῖν, πρὶν Κορινθίους τε σαράκοινα ναυὰ καὶ πεντακοσίους καὶ χίλλους ἀπὸ τῆς ἐαυτοῦ καταγεμῆς πληράσοντας· καὶ αὐτὸς ἐπικουρῶν τινὰς προσεμισθεσάτο, ἡρχόμενος δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε ὁ Ἀριστωνύμης καὶ Τιμόκηνος ὁ Τιμοκράτους καὶ Εὐμαχος ὁ Χρύσιδος καὶ πλεῖσαντες κατήγαγον· καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ Θάλασσαν ἔστιν ἡ χωρία βουλόμενοι προσπρηχασθαι, καὶ περὶ τῆς ἑσπέρης, ὥς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέκλειον, ἐκ' οἴκου σκόντες· ἐν τῷ παραλίῳ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἀπὸ βαρύνειν ποιησάμενοι τὴν Κρανίων γῆν· ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἐξ ὁμολογίας τινὲς ἀνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐκιδεμένων ἀπροσδοκίᾳ τοῖς τῶν Κρανίων, καὶ βιαίτερον ἀναγαγόμενοι ἐκομισθῆσαν ἐκ' οἴκου.

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ πατρὶ νόμῳ χρῶμενοι, δημοσίᾳ τάφῳ ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων, τῷδε τοιγάρ. τὰ μὲν ὅστις

31. ἄλλαι — ἀσφαλί, et binas quidem quotannis. Vid. infra 4, 66. cf. Plutarch. in Pericle, c. 80. Ex decreto publico iurabant Athenienses στρατῶν, ὅσα καὶ δις ἀναστῶντας εἰς τὴν Μεγαρίαν ἐξέβαλλεσαν. — Νίσαια ἔαλε. Vid. 4, 69.

34. δημοσίᾳ τάφῳ ἀποκτείναντο. Ecce iam, nos, proprius Atheniensium. Nam Romani quidem lau-

dabant mortuos privatim et singulis non publice, omnes in bello pro patri defunctos. Meris origo a tempore Persici belli repetenda. Vid. Diod. Sic. II 33. Dionys. Hal. Ant. Rom. 5, 17. C. Wolf, ad Demosth. Leptin. p. 362. Exstant praeter Thucydidis λόγῳ ἐπιγεγραμμένῳ hodie alii tres, unus in Platonis Menexeno, alter Lysias, tertius Demosthenes falso tribuitur.

προτιθένται τῶν ἀπογενομένων προτερτα σιγήν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἑκάστος, ἣν τι βούληται. ἔπειδ' αὖν δὲ ἡ ἐκφορά ἦ, λάφονακας κύκαρισι δόντας ἀγούσιν ἀμαθαι, φυλῆς ἑκάστης μίαν· ἔστι δὲ τὰ ὀσά, ἧς ἑκάστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίη κατὰ φέρεται, ἱστρωμένη, τῶν ἀφανῶν, οἳ αὖν μὴ ἐν-
 ρεθῶσιν ἐς ἀναιρέσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες κάθεισιν αἰ' προσήκουσαι ἐπὶ τῶν τά-
 φων, ὀλοφυρόμεναι. τιθείασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἔστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως· καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλην γε τοὺς ἐν Μα-
 ραθῶνι· ἐκείνων δὲ διαπεριπλήνῃ ἀρετῇ κρίναντες αὐτοῦ καὶ τῶν τάφων ἐποικίσαν. ἔπειδ' αὖν κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ ἡρώμενος ἐπὶ τῆς πόλεως, ὃς αὖν γνώμη τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἑσώσει προτέρῃ, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔκαιμον τὸν πρίκοντα. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐρχάντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖςδε Περικλῆς ὁ Πανδιπκου ἡρώδῃ λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοντο ὧς ἐπὶ κλειδόν τοῦ ὀμ-
 λου, ἔλεγε τοιάδε.

35. „Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκτόων ἤδη ἔκαινον· σὺ γὰρ προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὧς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ' ἀρ-
 κούν ἂν ἰδοῖκε εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, (οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾷς,) καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετῶν κινδυνεύεσθαι εὐ' τε καὶ χεῖρον αἰσίνοντι πιστευθῆναι. πλείον γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δοκῆσις τῆς ἐλπίδος βεβαιούται. ὃ τε γὰρ ξυναιδῶς καὶ εὐνοῦς, ἀκροατῆς

προτέρτα, τῇ τρίτῃ ἐκάνω ἡμέρᾳ, διδ. ἐπιφέρειν (int. τάφ. χοῆς,) ut inferias offerre. Paulo inferius εἰ-
 με Hesyeh. explicat τάφος, μνήμα. Hoc erat in Ceramico extra urbem. Vid. Meursius in Ceramico gem. c. 22. ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, h. e. cum tempus appropriasset. Bekk. u. Cl. It. Vat. G. H. recepit καιρόν. Locum Dionysii A. R. 10. p. 2141. affert Goell. ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε ὁ καιρὸς ἀγαθῶν καιρὸς.

35. τὸν πρίκοντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον. Mortui vel hostes publi-
 ce sepeliendi pro patria defunctos post regem Plataeensem, testē Diod. l. c., dictum est, ut fidem ab oratore publi-
 ces constituto laudarentur:

καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ — πει-
 στευθῆναι. Sententia: Neque in uno viro, sive apte loquatur, sive non apte, multorum virtutis fidem periculi-

tari debere. Verba ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ per attractionem coniuncta sunt cum κινδυνεύεσθαι, cum propriis hic sit verborum ordo: καὶ μὴ κινδυνεύεσθαι πολλῶν ἀρετῶν, (ὧστε) πιστευθῆναι ἐνὶ ἀνδρὶ, εὐ' τε καὶ χεῖρον αἰσίνοντι. — μετρίως εἰπεῖν est symmetrice, apte, rei accommodate dicere, ita ut in neutram partem a veritate discedas, neque nimis nec parum laudando, ἐν ᾧ autem non referendum est ad μετρίως εἰπεῖν, sed valet qua in re, in quo, ubi. Ita enim non rationi moderate discendi, sed ipsius rei conditioni vitio vertitur, quod orationi fides negatur. — δοκῆσις τῆς ἐλπίδος est veritatis opinio. „In quo vix certa opinione imbuantur, qui audiunt, vera ab oratore praedicari.“ Sallust. Catil. c. 8. Arduum videtur res gestas scribere: primum quod facta dictis sunt commemoranda: dehinc quia plerumque,

τάχ' ἂν τι ἐνδεστέρας πρὸς ᾧ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται τι μίσεισι δηλοῦσθαι, ὃ τε ἄπειρος ἐστὶν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διφθόρον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούσι. μέχρι γὰρ τοῖς δε ἀνεκτοὶ οἱ ἔκαινοί εἰσι περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δοῦναι τε ὧν ἤκουσεν τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσι ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχει χρὴ καὶ ἡμῖ ἐκόμενον τῷ νόμῳ πειραῖσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστω βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὥς ἐπὶ πλείστον.

36. „Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρώτων δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιαῦδε τὴν τιμὴν ταύτην τιμνῆς δίδωσθαι. τὴν γὰρ χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες διδογὴ τῶν ἐπιγυγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλυσθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἐκείνοι τε αἱεὶ οἱ ἔκαινον, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πτέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν, οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλεονεκτήματα αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ κτηστικῇ ἡλικίᾳ, ἐκπηγέσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς παῶν πρὸς ἐκείνους καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτῆθη, ἢ εἴ τι αὐτῶν ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βαρβαρον ἢ Ἑλλήνα πόλεμον ἐκίοντα προδομῶς ἡμυνάμεθα, μακρογορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος ἕσσω

quae delicta reprehenderis, malivolentia et invidia putant: ubi de magna virtute et gloria donorum memores, quas sibi quisque facilia factu putat, aequo animo accipit: supra ea, veluti facta, pro falsis ducit.

ἐν δὲ ἐστέρως pro ἐνδεστέρας. Sic vel potius Attici rarius, tamen comparativi nonnulla exempla et afferuntur a Grammaticis ex antiquioribus Atticis, et exstant hodie apud Thucydidem (2, 50. χαλεπωτέρως. 4, 39. ἐνδεστέρας), Platonem, Xenophontem, Isocratem, maxime cum verbis ἔχειν, διακρίσθαι, διάγειν, e. c. Xen. Sympos. 4, 3. ἐχθιστὸς ἔχουσιν. Plat. Rep. 1. p. 343. e. μοχθηροτέρως ἔχει. Isocr. Evag. 2. φιλοτιμωτέρως διέκιντο. Xen. Lacod. 2, 5. ἐνδεστέρας διάγειν. Vid. Buttm. Gr. Gr. max. II. p. 269. §. 115. b. not. 2. Matth. Gr. §. 262. (ed. sec.).

τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν, Alii cum Schol. αὐτῶν explicant τῶν ἔκαινων, exsuperanti, i. e. nimias laudi invidens, ut 7, 67 extr. ὑπερβαλλόντων αὐτοῖς τῶν κακῶν; alii interpretantur: iis autem, quas ipsorum vires exsuperant, invidens. Nam ὑπερβάλλειν non solum cum accusativo, sed etiam cum genitivo iungitur. Vid. Plat. Gorg. §. 68. p. 475. e. ibique Heind,

36. ἐν τῇ κατὰ εὐκλείαν ἡλικίᾳ. Firmam, robustam, militarem aetatem Graeci vocant ἡλικίαν. I cum etiam durat, dicitur κατὰ εὐκλείαν. Sed cum non omnes, qui tu Periclem audiebant, ac ne ipse quidem ea iam aetate essent, praeferebantur nullis videtur ea vocabuli ἡλικία significatio, qua aetatem, tempus, et Zeitalter designat. Ita Heilmann accepit, et Schneider. in Lex. v. ἡλικία, ubi laudat Demosthenis verba εἰς τὴν νῦν ζῶσαν ἡλικίαν ὁ χρόνος προσηγάγεν ἡμᾶς. — Schol. ἐκπηγέσαμεν refert ad Periclis expeditionem in Samum et Euboeam, de quibus legimus supra 1, 114 seqq. Sed et aliae urbes et insulae, longae maris, navi aedificatas, praeciara opera et aedificia in urbe, Periclis consilio extruere addere poterat. Nam quid sit h. ἐκπηγέσθαι, explicatur verbis proximis sequentibus: καὶ τὴν πόλιν — αὐτῶν κατεστήν.

βάρβαρον ἢ Ἑλλήνα πόλεμον ἐκίοντα. Etiam πόλεμον ἐκίοντα usitatus fuerit, tamen πόλεμος ἐκίων ita dici licet, ut ἐκίων κτήν, ἐκίων ὄλεθρος. Deinde βάρβαρος et Ἑλλήν h. l. sunt pro adiectivis accipienda, ut alibi. v. Matth. §. 429.

ἀπὸ δὲ οἷας τε ἐπιτηδεύσεως ἡλθομεν ἐκ' αὐτὰ, καὶ μεθ' οἷας πολιτείας, καὶ τρόπων ἐξ οἷων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας κρῖτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀκριπῇ ληθῆναι αὐτὰ, καὶ τὸν πάντα ὁμιλῶν καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ἑυμοφορον εἶναι αὐτῶν ἑπακούσαι.

37. „Χρῶμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τινι, ἢ μιμούμενοι ἑτέροις. καὶ ὄνομα μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους, πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὥς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκίμῳ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται· οὐδ' αὖ κατὰ πέναν, ἔχων δὲ τι ἀγαθὸν δοῦναι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφαιρία κεκώλυται. ἑλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτευόμεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δοῦν, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνους

apud Euripidem in Phoenissas. v. 1519. αὐτοὶ τίς Ἑλλὰς ἢ τίς βάρβαρος τῶν προπαρόντων εὐγενετῶν ἕτερος τίς — invenitur, ubi, quae alias forma feminini est, Ἑλλὰς loco masculini tamquam generis communis est. Vid. Battm. Gr. max. p. 258. Hermann. ad Soph. Trach. 1049.

καὶ μεθ' οἷας πολιτείας. Haec verba dubitari potest num sint ad ἡλθομεν, an ad μεγάλα ἐγένετο referenda. Sententia quidam non mutatur, non iunguntur,

37. ἐς πλείονας οἰκεῖν. Οἰκεῖν πόλιν non solum est habitare urbem, sed etiam administrare. Vid. 1, 12. τὰς πόλεις ἄκουσιν. Idem igitur est quod πολιτεύειν. 8, 53. εἰ μὴ πολιτεύωμεν τε σωφρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον. Ἐς ὀλίγους οἰκεῖν non est, ut vulgo interpretantur, ad paucorum commodum administrare, sed ita rempublicam administrare, ut penes paucos imperium sit, qualis erat Lacedaemoniorum respublica, cui cum praedicatione quadam praefert Atheniensium democratiam. Distributio enim ἐς usurpatur, ut alibi notat. Cf. 8, 53. quem locum modo usurpamus, et 2, 7. ubi κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων resolvendum est καὶ πόλεις κατὰ μέγεθος ἐκαστη. Οἰκεῖν possis etiam administrari interpretari. Demosth. Lept. 38. βλέπτου-

σιν οἱ πονηροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰομένας πόλεις.

οὐκ ἀπὸ μέρους. Cum μέρος hic opponatur ἀρετῇ, recte mihi accepisse videor de parte nobilium vel procerum, optimatumque gentibus, tamquam potentiore et ampliore ordine, (einer privilegirten Kaste). Tales erant apud Lacedaemonios soli Heraclidae et Dorienses sive Spartiatae. Ceteri enim non optimo civitatis iure fruebantur. — κατὰ πέναν, pro κέρει μὲν ὦν.

ἐς τὴν — ὑποψίαν. Sententia: „in quotidianis vitae institutis vacui sumus a suspitione mutua.“ Liberaliores esse dicit Athenienses, quam, quos tacite carpit, Lacedaemonios, qui suspiciose, si quis suo ingenio indulgeret, et a communibus moribus allquantulum discederet, rationem exigebant, cur ita ageret, quo tenderet, quomodo sibi ab eo cavendum esset. — ἀζημίους ἀχθηδόνες, λυπηρὰι δὲ τῇ ὄψει sunt solennes illae apud Lacedaemonios puerorum διαμαστιγώσεις, quae non poenae erant, sed corporis animique obdurandi causa usurpabantur. Verte: „Mit freiem Sinne behandeln wir die Staatsgeschäfte und das in den Bestrebungen des täglichen Lebens entstehende gegenseitige Misstrauen, nicht grollend dem Nachbar, wenn er in der Lust seines Herzens etwas thut, noch straflose aber schon dem Auge wehthuende Schmerzen verhängend.“

προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ θε-
μόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰὲν ἐν ἀρ-
χῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι
τε ἐκ' ὀφελείας τῶν ἀδικουμένων κείνται, καὶ ὅσοι ἄγραφοι
ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι.

38. „Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπύλας τῇ
γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διετησίους νο-
μίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν
ἢ τέρεψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπιστρέφεται δὲ διὰ μέγεθος
τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μὴ
δὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρ-
ποῦσθαι, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

39. „Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις
τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τῇν τε γὰρ πόλιν κοινῇ κατέχομεν, κα-
οὐχ ἔστιν ὅτε ξηνηλασίαις ἀπειρογόμεν τινα τῇ μαθήματος, ἢ θεά-
ματος, ὃ μὴ χρησθῆν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὀφεληθεῖν
πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεον καὶ ἀπάταις, ἢ τε
ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐθύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις
οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρ-
χονται· ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτῶμενοι οὐδὲν ἥσσον ἐκ τῶν
ἰσοκαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακ-
δαιμόνιοι καθ' ἐκάστους, μετὰ πάντων δ' ἐς τὴν γῆν ἡμῶν
στρατεύουσι· τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπαιδύοντες, οὐ χαλεπὰ

ἀνεπαχθῶς δὲ — προσομι-
λοῦντες, i. e. und während wir in
Privatverhältnissen einander nicht
drückend werden. Mox δέος est re-
verentia, quam obedientia et obtempe-
ratione praestant.

ἀγραφοὶ νόμοι sunt τὰ ἔθνη,
quibus violatis flagitium vel dedecus
contrahitur.

38. τῇ γνώμῃ, Schol. τῇ φυχῇ,
dem Gemüthe. — διετησίους θυ-
σίαις, anniversariis sacris, i. e. κατ'
ἔτος ἑκαστον. — νομίζειν cum dat.
est in usu habere, uti. 1, 77. οἷς (νο-
μίμοις) ἢ ἄλλῃ Ἑλλὰς νομίζει, qui-
bus uti solet, quae usurpat. Adde 3,
82 extr. εὐσβεῖα μὲν οὐδέτεροι ἐνό-
μιζον. Inde Med. significat usu venire.
6, 32. εὐγὰς τὰς νομιζόμενας ἐποιοῦν-
το. 1, 25. γέρα τὰ νομιζόμενα. 2, 15.
νομίζεται τῷ ὄδατι χρῆσθαι.

ὧν καθ' ἡμέραν ἢ τέρεψις,
pro ὧν ἢ καθ' ἡμέραν τέρεψις. Sic
1, 137. πόλιν ἢ ἀποικιστὴν ἐγένετο,
ubi vid. annot. — ἐκπλήσσει, ἐκ-
βάλλει, ut c. 87. φόβος μνήμην ἐκ-
πλήσσει. Ceterum haec omnia laudan-
tur cum contemptu Lacedaemoniorum,

qui tristem et humilem vitam deg-
bant.

39. διαφέρομεν — τοῖσδε.
Cum τοῖσδε ad sequentem expositionem
pertineat, ταῖς μελέταις intelligenda
est ἐν ταῖς μελέταις.

ξηνηλασίαις. Plutarch. Lycurg.
c. 27. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀθροισμένους
ἐκ' οὐδενὶ χρησίμῳ καὶ παραιοῖσι
ταῖς εἰς τὴν πόλιν ἀνήλασσαν, οὐ
ὡς Θουκυλίδης φησὶ, διδιδῶς μὴ τι
πολιτείας μνηστὰς γίνωνται, καὶ προ-
δρετὴν τι χρησίμῳ ἐμαρθώσιν, ἀλλ'
μᾶλλον, ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακῶν
τινὸς ὑπάρξωσιν.

Λακεδαιμόνιοι καθ' ἐπε-
στούς. Haec est lectio librorum
omnium. Aptius videatur καθ' ἐπι-
τοῦς, quae verba docta manus ex
exempli cuiusdam Florentini adscrip-
sit. Nam de pluribus quidem, ne
de uno eodemque populo καθ' ἐπε-
στούς dicere licet. Vulgatam si ti-
neas, Lacedaemonios latiore sensu ac-
cipe pro Peloponnesiis, quemadmodum
sociendum videtur supra c. 12. πε-
σβίαν μὴ δέχεσθαι Λακεδαιμονία
ἐξεστρατευμένων. — Mox αὐτοὶ
Athenienses.

ἐν τῇ ἀλλοτριᾷ τοῦδε περὶ τῶν οὐκ αὐτῶν ἀμνημονεύοντες μαχόμενοι
τὰ εἰσὶν κρατεῦμεν. ἄθροα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω
πολέμος ἐνέτυχε, διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ
τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιπεμφιν. ἦν δὲ πού
πορὶς τινὶ προσμύθεσι, κρατήσαντες τὴν τινὰς ἡμῶν πάντας
ἀνθρώπων ἀπεισῶσαι, καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσθῆσθαι.
καίτοι εἰ φανερὰ μᾶλλον ἢ πόρων μελέτη, καὶ μὴ μετὰ νόμων
τὸ εἰσὶν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνε-
ται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκαμνεῖν, καὶ ἐς
σὴν ἔλθοῦσι, μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνε-
σθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι,
καὶ εἶναι ἐν ἄλλοις.

40. „Φιλοκαλοῦμεν τε γὰρ μετ' εὐτελείας, καὶ φιλοσο-
φούμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λό-
γῳ κόμπῳ χρώμεθα· καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινὶ αἰ-
σχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἰσχρόν. ἐνι τε τοῖς αὐτοῖς
οὐκ αὐτῶν ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια καὶ ἐτέροις, πρὸς ἔργα
τετραμμένοις, τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γινώσκει· μόνοι γὰρ τόν

μὴ μετὰ νόμων — ἀνδρείας.
„Si virtute, non legibus sed moribus
bonis parta, pericula subire velimus;
hoc praestamus Lacedaemoniis, quod
est.“ Krügerum ad Dionys. p. 233. et
LVIII. secutus Bekk. pro ἐθέλομεν
repositum ἐθέλομεν e codd. Laur. Vind.,
quia de re non dubia sed vera et con-
cessa loquatur. Sed non concedit Pe-
ricles, Atheniensis remissius et sine
laboriosa exercitatione, sine legibus et
publicis institutionibus, morum tantum
praestantia usos pericula subire, sed
tantum contendit, etiam si hoc facerent,
tamen habere; quo Lacedaemonios su-
perent, quatenus neque praecipiant la-
bores adhuc imminentes, et ingruenti-
bus aliquando malis non minus sint
fortes, quam qui semper laborent. De
iudicativo post optativum vid. Matth.
§ 524. 3.

καὶ ἐν τε τούτοις — ἄλλοις.
Haec verba vulgo capiti sequenti tri-
buntur. Sed cum pendeant ex περι-
γίγνεται ἡμῖν, et post φαίνεσθαι vir-
gula, non puncto distinguendum sit,
cum Poppone ea ad hoc caput retraxi-
mus.

40. μετ' εὐτελείας, modico ap-
paratu et sumptu. Hoc dicit, quia ab
aliis τρυφή βίον et σχολή πολλή Athe-
niensibus exprobari solebat. Vid.
Schol. Pertinet igitur ad vitam priva-
tam. φιλοκαλεῖν est pulchri et
artium studiosum esse.

πλούτῳ τε — χρώμεθα. Iun-

ge καὶ χρώμεθα πλούτῳ καιρῷ ἔργου
μᾶλλον ἢ κόμπῳ λόγον, i. e. ut ap-
pientem divitiarum usum non sperni-
mus, ita non iactamus divitias; vel:
divitiae nobis praebent opportunitatem
agendi, non vanam sermonis iactatio-
nem. Nam praepositio ἐν ante καιρῷ
cum optimis libris expungenda est. Se-
quentium verborum hic est ordo con-
stituendus: καὶ οὐχ αἰσχρόν (ἔστι) τι-
νι τὸ ὁμολογεῖν πένεσθαι, ἀλλὰ μὴ
διαφεύγειν αἰσχρόν (i. e. μᾶλλον αἰ-
σχρόν). De transpositione negationis
vid. ad 1, 77. Hoc vult: Paupertatem
confiteri, nemini dedecori est, nisi com-
meritam. Comparativum αἰσχρόν re-
solvendum esse in αἰσχρόν μᾶλλον,
turpe potius, docui ad 5, 102. mai. ed.
Cf. 8, 27. οὐ γὰρ αἰσχρόν εἶναι, Ἀθη-
ναίους ναυτικῶς μετὰ καιροῦ ὑποχω-
ρεῖν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁποιοῦν τρό-
που αἰσχρόν ἐνυμνῆσεσθαι, ἣν ἡσθῆ-
σῶσι.

ἐνι τε τοῖς αὐτοῖς — γινώ-
σκει. Etiam hoc respectu Lacedaemo-
niorum dictum est, quorum perpauci
reipublicae administrandae operam da-
bant, cum militiam omnes exercebant.
Οὐκ αὐτῶν ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια
in ditiores tantum cives cadit; opifices,
operae (δημιουργοί, θῆτες) ex opere
qui rem quaerunt (πρὸς ἔργα τετραμ-
μένοι) non curant quidem data opera
republicam propter domestica nego-
tia, neque tamen eiusdem parum sunt
gnari.

χον οικήσεις καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οικήων καταφυγή, καὶ δὲ πολλοὶ τὰ τε ἔργα τῆς πόλεως ᾤκησαν καὶ τὰ ἱερά καὶ τὰ ἥρωα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἐλευσινίου καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κληστὸν ἦν· τό τε Πελασγικὸν καλοῦμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάραιον τε ἦν μὴ οικήει καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελευτίον τοιόνδε διεκάλυλλον ὡς „τὸ Πελασγικὸν ἀργὸν ἄμεινον,“ ὅμως ὑπὸ τῆς περὶ παλαιὰ ἀνάγκης ἐξωκλήθη. καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοῖς ναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οικήσεως· οὐδὲ οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῖδει μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθῆσόμενον. καὶ τεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ἀπὸ ἑκαστοῦ που ἐδύναντο· οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς πόλιν, ἀλλ' ὥστερον δὴ τὰ τε μακρὰ τεῖχη ᾤκησαν κατανεμνέμενοι, καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ πολλὰ. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἦπτοντο, ξυμμέχοντες τε ἀγέροντες καὶ τῇ Παλοπονήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπλήθουν ἐξαργύροντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῇ ἦσαν.

18. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προῖων ἀφίκει τῆς Ἀττικῆς ἐς Οἰνὸν πρῶτον, ἧπερ ἐμείλλον ἐσβαλεῖν· καὶ ἀπὸ ἐκαστοῦ προσβολῆς παρεσκευάζοντο τῷ τεῖχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ἡ γὰρ Οἰνὸν, οὐδὲ ἐν μὴ θορλοῖς τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐτατρίχιστο, καὶ αὐτῷ φρονίῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὅποτε πόλεμος καταλάβοι. τὰς οὖν προσβολὰς εὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπὸ αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμας πολεμεῖν· ἐπειδὴ τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἢ τε ἐν τῷ ἴσθμῳ ἐπιμονὴ γενομένη καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἢ σχολαίᾳ διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ Οἰνὸν ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδάκον· οἱ Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τὰς πόλεις πάντα ἔτι ἔξω καταλάβειν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὅρῳ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ προσδρόμος, ὡς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους, τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίας οὐσίας, ἐνδῶσεν τι, καὶ κατοκνήσειν περιῦδεν αὐτὴν τηρεῖσαν, ἀνεῖχεν.

19. Ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ Οἰνὸν καὶ πᾶσι

17. τοῦ Ἐλευσινίου. Templum erat Cereris et Proserpinae Athenis in Ceramicō. — τὸ Πελασγικόν. Locus erat, Pelasgico muro, qui arcem Athenarum circumdabat, adiacens, ad septentrionem versus ab arce. Vide prae ceteris Herodot. 6, 137. Pelasgicum murum nominabant, quia a Pelasgis erat exstructus, ut ibidem narrat

Herodotus. — ἐξωκλήθη, impletum fuit incolis, omne frequentatum. Et dem vis praepositionis, qua perfectum significat, est in ἐφοικισμένοι ἐκπορεύειν al.

18. αἰτίαν — ἀπ' αὐτοῦ, i. τοῦ ἐνδιετριψέν. αἰτία autem haec est criminatio, ut 1, 146. et saepe.

ἴδαν πειράσαντες οὐκ ἰδύναντο ἐλεῖν, οἳ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκκρησκύνοντο, οὕτω δὴ ὀρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλαταίᾳ τῶν ἐξελθόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρα ὀγδοηκοστῇ μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ αἵτου ἀκμάζοντος, ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν· ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμων, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, καὶ καθεζόμενοι ἑταμονον πρῶτον μὲν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον, καὶ τροπὴν τινα τῶν Ἀθηναίων ἱππέων περὶ τοὺς Πείτους καλουμένους ἐποιήσαντο· ἔπειτα προῦναιον ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Ἀργαλεῶν ὄρος, διὰ Κρωπειᾶς, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνάς, χωρὸν μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν ὁρίων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτὸν στρατοπέδον τε ἐποιήσαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμελνάντες ἑταμονον.

20. Γνώμη δὲ τοιαύδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τε τὰς Ἀχαρνάς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδῖον ἐκείτῃ τῇ ἐξβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἡλπίζεν, ταρᾶσθαι τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὐκ ἄλλοτερον, ἴσως ἂν ἐπεξέλθειν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐν περιουσίᾳ τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον οὐκ ἀπήντησαν, πείραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς Ἀχαρνάς καθήμενος, εἰ ἐπεξέλαιεν. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χωρὸς ταυτηδεῖος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς, μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως, (τρὶς χίλιοι γὰρ ὀπλίται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι ἰδοῦναι τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὀρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην· εἰ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν ταύτῃ τῇ ἐξβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδείεστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τὸ πεδῖον τεμεῖν, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρῆσθαι. τοὺς γὰρ Ἀχαρνᾶς, ἐσπερομένους τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως προθυμῶς ἐσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ πεποιθὲς τῇ γνώμῃ. τοιαύτῃ μὲν διανοίᾳ ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς Ἀχαρνάς ἦν.

21. Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν οὐ περὶ Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον ὁ στρατὸς ἦν, καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἡγυτέρω αὐτοὺς μὴ προϊέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνакτα τὸν Πανσανίλου Λακεδαιμόνων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θριάσιον στρατῷ Πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτι προσελθών· (διὸ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀνα-

19. ἀκμάζοντος. Hoc vocabulo utitur Thucydides designat illud tempus, quo segetes florent, non quo ad maturitatem pervenerunt summam. Vid. Krüger. ad Dionys. Histor. p. XXXII. διὰ Κρωπειᾶς. Κρωπειᾶ, ὁμός τῆς Λεοντίδος φυλῆς. Steph. Byz. — Paulo ante οἱ Πείτοι erant agrorum alvei in Attica, de quibus vid. Paus. 1, 33.

21. καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον.

Ab his verbis apodosin incipere negat Goellerus, qui monet verba μέγιστον οὐ — προσελθών apodosi carere, et subaudiendam esse ex sequentis membri, huic contraria continentis, verbis οὐκέτι ἀνασχετόν ἐκποιούντο apodosin fere hanc: ἀνασχετόν ἐκποιούντο. Equidem certe necessitatem istius interpretationis non video.

καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο. Vid. 1, 114. Cf. 5, 16.

χώρησιν·) ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἐξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντ' ἀλλ' αὐτοῖς, ὥς εἰκός, γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἔμφανει, (ὃ οὐκ ἔπαυσε ἑωράκεισαν οἱ γε νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν ἡ Μηδική,) δεινὸν ἐφαίνετο· καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῇ νεότητι, ἐπεξίεναι, καὶ μὴ περιορᾶν· κατὰ ξυστάσει τε γιγνόμενοι ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν καλεῦντες ἐξίεναι οἱ δὲ τινες οὐκ ἑῶντες. χρησμολόγοι τε ἤδον χρησμούς πατοίους, ὧν ἀκροᾶσθαι ὥς ἕκαστος ἄρχητο. οἱ τε Ἀχαρνεῖς οἰόμενοι παρὰ σφίσι αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθηναιῶν, ὥς αὐτῶν ἢ γῇ ἐτέμνετο, ἐνήγον τὴν ἔξοδον μάλιστα παντὶ τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἢ πόλιν, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὃ γῇ εἶχον, καὶ ὧν παρήνυσσε πρότερον ἐμέμνηντο οὐδέν, ἀλλ' ἐκῆκίζον ὅτι στρατηγὸς ὧν οὐκ ἐπεξάγοι, αἰτιὸν τε σφίσι ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον.

22. Περικλῆς δὲ ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλπαίνοντας καὶ οὐ τὰ ἀρίστα φρονούντας, πιστεύων δὲ ὁρθεῖν γινώσκων περὶ τοῦ μὴ ἐπεξίεναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὁργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἐδύνατο εἶχεν· ἱππέας μὲντοι ἐξέπεμπεν αὐτῶν τοῦ μὴ προδρομούς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐκπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγρούς τοὺς ἐγγύς τῆς πόλεως κακουργεῖν. καὶ ἱππομαχία τε ἐνεγένετο βραχεία ἐν Φρυγίοις τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἐκ τῶν ἱππέων καὶ Θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς ἱππέας, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλὸι μέχρι οὗ, προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὀπλιτῶν, τῇ πᾶσι ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων οὐ πολλοί· ἀνείλοντο μὲντοι αὐτοὺς αὐθημερόν ἀσπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτοὺς Λαριῶναιοι, Φαρσάλιοι [Παράσιοι,] Κρανώνιοι, Πυράσιοι, Γυρεώνιοι, Φεραίιοι. ἡγοῦτο δὲ αὐτῶν ἐκ μὲν Λαρίσεως Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνοιο ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκείνης, ἐκ δὲ Φαρσαλου Μένων. ἦσαν καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες.

23. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξήσαν αὐτοὺς

22. ἐνεγένετο — ἐν Φρυγίοις. Olim ἐγένετο. Illud praebent optimi codices Cass. Aug. It. Vat., quo proelium non apud Phrygia, sed in ipso vico commissum esse significatur, ut monet Poppo.

Παράσιοι — Πυράσιοι. Prius nomen e varietate scripturae posterioris ortum videtur. Parasii in Thessalia erant nulli, et Παράσιοι, quod nomen Gottleb. de coniectura receperat, ad Melienses pertinent. Vid. Poppo

Prol. T. I, 2. p. 310. Πυράσιοι in illo Cass. exstat, ceteri ut vulgo Πευραῖοι. Magnesia civitas erat Πευραία et Πευραῖσις, teste Steph. B. Cf. Popp. l. l. p. 311. Ceterum Thessalorum et Atheniensium antiqua societas vid. Herod. 5, 63. Thuc. 1, 102. 107. 4, 78.

ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκείνης. Goeller. ex Poppo emendatione, codices parum adstipulantur, repositi ἐκείνης.

οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδήουν τῶν ὀντων τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ Πάρνηθος καὶ Βριλήσσου ὄρους. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἔστρατηγαι δὲ Καρκίνος τε ὁ Ξενοτίμου καὶ Πρωτίτας ὁ Ἐπικλέους καὶ Σακράτης ὁ Ἀντιγένης. καὶ οἱ μὲν ἄραντες τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμέναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ὑπερ ἐσέβαλον. παριόντες δὲ Ὠρωπὸν, τὴν γῆν τῆς Γραικῆς καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρωπιοὶ Ἀθηναίων πληροὶ, ἐδήωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι.

24. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατέστησαν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἐμελλον δια παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξαι· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησάμενοις χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἣν δὲ τις εἶπε ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἣν μὴ οἱ πολέμιοι νηΐτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέξαι ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθειντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἑκατὸν ἐξαιρέτους ἐποίησαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς· ὧν μὴ πλεονεξέσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἣν δέη.

25. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκάστην περιεπλέοντες, καὶ ἐς Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες τῇ τεῖχει προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἐντὺς δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδης ὁ Τέλλιδος, παῖς Σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος ἐβοήθει τῷ ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὀπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἐσκαδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ ἰσχυροὺς τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρώτης τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπηνέβη ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄραντες παρέπλεον, καὶ σχόντες τῆς Ἡλείας ἐς Φειάν ἔλθον τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ προσβηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίτης Ἡλίδος τριακοσίους λογάδας καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιουκίδος Ἡλείων μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος

23. ὥσπερ παρεσκευάζοντο. Vid. supra c. 17 extr. Sed praeplacet lectio cod. Gr. ὥσπερ παρεσκευάζοντο iungitur.

ὅσον εἶχον. Sic libri optimi. Cf.

3, 1. Mox Γραικῆν ex Steph. Byz. recipiendum esse docuerunt Bredov. et Poppe Tom. I, 2. p. 263.

25. ἀνέμου δὲ κατιόντος, i. e. a terra ingruente vento.

μεγάλου, χιμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθυὶν καλούμενην ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα· οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἐν τῷ τῷ καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν πρήσαντες, τὴν Φειάν αἰροῦσι. καὶ ὕστερον αἷ τε νῆες καὶ πλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτούς, καὶ ἐξανάγονται ἐκλιπόντ' Φειάν· καὶ τῶν Ἑλλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβέβηθη καὶ παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία ἐδήκον.

26. Ἐκ τῶν δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι τρεῖς κοντά ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβόλας ἀμφυλακὴν. ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος τῆς τε παραθαλασσίας ἔστιν ἃ ἐδῆκε καὶ Θρόνιον εἶλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλφειοῦ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.

27. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Ἀργινῆταις τῷ αὐτῷ θέρει τοῦτο ἐξ Ἀργίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐκ καλέσαντες οὐχ ἥμισι τοῦ πολέμου σφίσις αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Ἀργιναν ἀσφαλέστερον ἐφαινετο, τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικεμένῃ, αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὅσους οὐ πολλῶς ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκητορας. ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς Ἀργινῆταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατὰ τε τὸ Ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφὲς εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐπανστασίαν. ἡ δὲ Θυράτις γῆ μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ Λακεδαιμόνειας ἐστίν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐταῦθα ὤκησαν, οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

28. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νοσηρὴ κατὰ σελήνην, (ἃ περὶ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίνεσθαι δυνατόν,) ὁ ἥλιος ἐξέλειπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεληρώθη, γενόμενος μηνιοῦς δῆς, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐφανέντων.

29. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδεωρον τὸν Πύθεω, ἃ δὲ Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλκην, δυνάμενη παρ' αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον πολέμιον νομίζοντες πρόξενον ἐποίησαντο καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλκην σφίσι τὸν Τήρεω, Θρακῶν βασιλεῖα, ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατήρ, πρῶτος Ὀδρυσαίης τε

27. καὶ ἐξέπεμψαν — τοὺς οἰκητορας. Vid. Plutarch. in Pericl. c. 34. — ἑποικοὶ dicuntur coloni respectu eius loci, quo missi sunt; ἑποικοὶ iidem vocantur ratione eius loci habita, unde abeunt. Sic probabiliter distinguit Krüger. ad Dionys. p. 101.

ἐκ τῶν σεισμών. Vid. 1, 101.

28. νοσηρὴ κατὰ σελήνην. Κατὰ σελήνην ideo addit, quod primus civilis mensis dies, qui νοσηρὴ vulgo dicebatur, uno vel duobus tribusve diebus post verum interlunium

incidebat. Hoc igitur verum interlunium significat verbis κατὰ σελήνην adiectis. Vid. Ideler. Chronol. Græc. Vol. I. p. 280. Huc videntur pertinere quæ Cicero de Rep. 1, 16. narrat de Pericle; unde patet, Anaxagoræ sententias nostro quidem Scriptore sed non vulgo notas fuisse. Cf. Budevium in eam partem plura disputantem, ut accuratiorum harum rerum scientiam veteribus defuisse contendit — γενόμενος μηνιοῦς δῆς, namquam rursus impleteretur, cornicula videbatur et stellæ apparebant.

μεγίστην βασιλείαν ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θωράκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι Θωρακῶν. Τῇρσι δὲ τῷ Προδύνῃ τῷ Πανδίωνος ἀπ' Ἀθηναίων σγόντι γυναῖκα προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδὲν, οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θωράκης ἐγένοντο· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Λαυλία τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τηρέως ἦεν, τότε ὑπὸ Θωρακῶν οἰκουμένης, καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν ἱππὸν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐπραξαν· πολλοὶς δὲ καὶ τῶν κατηγμένων ἐν ἀηδόνοιο μνηστῇ Λαυλίας ἡ ὄρεσις ἐκωνόμασται. αἰὶς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίωνα ξυνέψασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ ποσούτου, ἐκ' ἀφειλείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ διὰ πολίων ἡμερῶν ἐς Ὀδρύσας ὁδοῦ. Τῇρης δὲ οὕτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἦεν, βασιλεὺς τε πρῶτος ἐν κρατί Ὀδρυσῶν ἐγένετο. οὐ δὲ ὅτι τὸν Σιτάλκην οἱ Ἀθηναῖοι ἑυμαχον ἐποίησαντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ Θωράκης χωρία καὶ Περδίκκην ξυνεῖναι αὐτὸν. ἰδῶν τε ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Νυμφόδαρος τῇν τε τοῦ Σιτάλκου ἑυμαχίαν ἐποίησε, καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Ἀθηναίων τὸν τε ἐπὶ Θωράκης πόλεμον ὑπεδέχτο καταλύσειν· πεῖσαι γὰρ Σιτάλκην πέμψειν στρατιάν Θωράκιαν Ἀθηναίους ἐκίον τε καὶ πελαστών. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκην τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Θέρμην αὐτῷ ἐκείσιν ἀποδοῦναι· ξυνεστράσαντο τ' εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ Χαλκιδέας μετ' Ἀθηναίων καὶ Φορμίωνος. οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρης, Θωρακῶν βασιλεὺς, ἑυμαχος ἐγένετο Ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς.

30. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἔτι ὄντες περὶ Πελοπόννησον Σόλλιον τε Κορινθίων πόλιν αἰροῦσι, καὶ παραδίδασιν Παλαρεῦσιν Ἀκαρνάνων μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. καὶ Ἀστανον, ἧς Εὐαρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ πόλιν, καὶ ἐξελάσαντες αὐτοῦ, τὸ χωρίον ἐς τὴν ἑυμαχίαν προσποιήσαντο. ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν τὴν ἡδονήν προσπλευσαντες προσηγάργοντο αὐτὸν μάχης. κείται δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ Ἀκαρνανίαν καὶ Λευκάδα, τετράπολις οὖσα· Πάλης, Κράνιοι, Λαμιοί, Προρναῖοι. ὅστερον δ' οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ τῆς ἐς τὰς Ἀθήνας.

3. ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θωρακῆς, i. e. imperium extendit in partes reliquas Thraciae populos, quos ipso suo subiecit, idque eo auxit.

Τῇρσι δὲ τῷ Προδύνῃ — γυναῖκα. Vid. Apollod. 3, 14, 8. Ovid. Metam. 6, 433 — 679. — Λαυλία, τὸν μὲν οὐκ ἐστὶν ὡς ὅτι ὄνομα ἐστὶν ὁμοῦ μετὰ τῆς Φωκίδος, ἀλλὰ ὡς ὅτι ὄνομα ἐστὶν ὁμοῦ μετὰ τῆς Λαυλίας, quod nomen habet Stephan. Byz. — καὶ ὁ δὲ προπρὸς αὐτὸν ἐστὶν ἀφ' ὧν ἐστὶν ὁμοῦ μετὰ τῆς Λαυλίας, i. e. in vicinia.

οὕτω τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχοντες. Vid. Hermann. ad Vig. p. 710. — βασιλεὺς τε — ἐγένετο,

i. e. primus rex Odrysarum fuit, cui validum imperium esset.

ἐκείσιν ἀποδοῦναι. Poppo ex aliquot libris ξυνεβίβασεν. Certè hoc verbum non cum Schol. ex seq. ξυνεβίβασεν per προσποιήσανται explicandum videtur, sed vix adhibuit significat. Paullo inferiori Thucydides Chaetides, qui inebriant τὸ ἐπὶ Θωράκης, una cum Perdica vi impugnatos esse narrat. Ergo ξυνεβίβασεν potius est παραστήσανται, subigere, non προσποιήσανται, conciliare.

Θέρμην ἀποδοῦναι. Ceperant eam Athenienses, ut memoriae prodidit 1, 61. De Phormione vid. 1, 64. 65.

31. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους ποίταν Ἀθηναῖοι πανδημίᾳ, αὐτοὶ καὶ οἱ μετριοὶ, ἐξέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανδρίππου στρατηγούντος. καὶ οἱ περ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσίν. (ἔτυχον γὰρ [ἦδη] ἐν Αἰγύλῃ ὄντες, ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι,) ὥς ἦσθοντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιά ἐν Μεγάροις ὄντας, ἐπλευσα παρ' αὐτοὺς, καὶ συνεμίχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον δι' τοῦτο ἐδρόσαν Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἄνευ θαλασσίας. μάλιστα γὰρ ὀπλιτῶν οὐκ ἐλάσσον ἦσαν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι. (χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ τοῖς χίλις ἦσαν.) μετριοὶ δὲ συνεξέβαλον οὐκ ἐλάσσονες τριεχίλων ὀπλιτῶν, χωρὶς δὲ ὁ ἄλλος ὁμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. θηῶσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὑστέρον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἐκαστον ἐβόλαι Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἱππέων καὶ πρῶστρατιῶν, μέχρι οὗ Νίσαια ἐάλω ὑπ' Ἀθηναίων.

32. Ἐπειχσθη δὲ καὶ Ἀταλάντῃ ὑπ' Ἀθηναίων φρούριον τοῦ θέρους τούτου τελευταῖον, ἣ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπούντιοις νῆσος ἐρήμῃ πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ ληστας ἐκπλέοντα ἐξ Ὀπούντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκρίδος κακουργεῖν τὴν Εὐβοίαν ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τοῦκῃ μετὰ τὴν Πελοποννησίων ἐκ τῆ Ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο.

33. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος Εὐαργος ὁ Ἀχαρνῶν βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστικὸν κατελθεῖν, πείθει Κορινθίους τε σαράκοιντα ναυαὶ καὶ πεντακοσίαις καὶ χίλις ὀπλίταις ἑαυτὸ κατάγειν, πλεῖστας καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινάς. προσεμισθασατο, ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε ὁ Ἀριστάνυμος καὶ Τιμόκλεος ὁ Τιμοκράτους καὶ Εὐμαχος ὁ Χρύσιδος. καὶ πλεύσαντες κατήγαγον καὶ τῆς ἄλλης Ἀχαρνῆας τῆς περ θαλάσσαν ἔστιν ἡ χωρία βουλούμενοι προσκρηθασθαι, καὶ περιρραδέντες, ὥς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐκ οἴκου σφόντες. ἐν τῷ παράπλῳ ἐς Κεφαλληνίαν καὶ ἀπάβαθιν ποιησάμενοι ἐπὶ τὴν Κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἐξ ὁμολογίας τινὸς ἄνδρος τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροςδοκί τοις τῶν Κρανίων, καὶ βιαίτερον ἀναγαγόμενοι ἐκομίσθησαν ἐκ οἴκου.

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ πατρὶ νόμῳ χρῶμενοι, δημοσίᾳ ταφᾷ ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων, τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὅτε

31. ἄλλαι. — εἰς βόλαι, et binæ quidem quotannis. Vid. infra 4, 56. cf. Plutarch. in Pericle, c. 80. Ex decreto publico interbant Athenienses στρατηγούς, ὅς τε καὶ δις ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρίαν ἐξέβαιον. — Νίσαια ἐάλω. Vid. 4, 69.

34. δημοσίᾳ ταφᾷ ἐποιήσαντο. Ex actis, nos propriis Atheniensium. Nam Kameel quidem lau-

dabant mortuos privatim et singulis non publice omnes in bello pro patri defunctos. Moris origo a tempore Persici belli repetenda. Vid. Diod. Sic. II 33. Dionys. Hal. Ant. Rom. 5, 17. C Wolf, ad Demosth. Leptin. p. 362. Exstant praeter Thucydidis λόγον ἐπὶ ταφῇς hodie alii tres, unus in Platoni Menexeno, alter Lysias, tertius in Isocrate falso tribuitur.

προτίθενται τῶν ἀπογεγομένων προτερτα σιγήν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἑκάστος, ἥν τι βούληται. ἔπειθ' ἂν δὲ ἡ ἐκφορά ἢ, λάφνακας κυκαρισθείας ἀγούσιν ἀμαθαί, φυλῆς καὶ τῆς μίαν· ἑκαστὸς δὲ τὰ ὅσα, ἥς ἑκάστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίτη κατὰ φέρεται, ἐστρωμένη, τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ ἐφ' ἑαυτοῖς ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεφέρεται δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ἑνῶν, καὶ γυναῖκες πάρεσιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τῶν τάφων, ὁλοφυρόμεναι. τιθίσιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ εἶναι ἐπὶ τοῦ καλλίστου προασταίου τῆς πόλεως· καὶ αἶε ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, κλήν γε τοὺς ἐν Μακεδωνίᾳ· ἐκείνων δὲ διακρεπὴν τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἔπειθ' ἂν κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ ἡρώμενος ἐκ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμη τε δεκτὴ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἐπ' αὐτῷ προήκη, λέγει ἐκ' αὐτοῖς ἔκρινον τὸν πρόκοντα. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὡς μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅποτε συμβαίῃ αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖςδε Περικλῆς ὁ Ξανθόπικου ἡρώδῃ λέγειν. καὶ ἐκείνῃ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ἄηλον πεποιημένον, ὅπως ἀκούοντο ὡς ἐπὶ πλείστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιαῦτα.

35. „Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκτόων ἡδὴ ἔκρινον· σὺν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θάπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ' ἀρετὴν ἂν ἰδοῖκε εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, (οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾷτε,) καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετῶν κινδυνεύεσθαι εὐ τε καὶ χειρὸν εἰπόντι πιστευθῆναι. μέλλον γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιούται. ὃ τε γὰρ ξυνειδὼς καὶ εὖ νοῦς, ἀχροατῆς

προτερτα, τῇ τελευτῇ ἐκάνω ἡμέρᾳ, δὴδ. ἐπιφέρειν (int. τάφῳ τοῦτος,) et inferias offerre. Paulo inferius est ἡμερῆς. explicat τάφον, μνημα. Hoc erat in Ceramico extra urbem. Vid. Menenius in Ceramico gem. c. 22. ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἐλάμβανε, h. e. cum tempus appropriasset. Bekk. a. G. H. Vat. G. H. recepit καιρόν. locum Dionysii A. R. 10. p. 2141. affert Goell. ἐπεὶ δὲ κατελάμβανε, ὃ τὸν ἀρχαῖον καιρόν.

35. τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον. M. Mori vel instituto publice sepeliendi pro patria defunctos post legem Platonianam, testis Mod. l. c., additum est, ut huius ab oratore publice constituto laudarentur.

καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ — πιστευθῆναι. Sententia: Neque in uno viro, sive apte loquatur, sive non apte, multorum virtutis fidem periculi-

tari debere. Verba ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ per attractionem coniuncta sunt cum πιστευθῆναι, cum proprie hic sit verborum ordo: καὶ μὴ κινδυνεύεσθαι ἀλλὰ ἐν ἀνδρὶ, (ὡς τε) πιστευθῆναι ἐνὶ ἀνδρὶ, εὐ τε καὶ χειρὸν εἰπόντι. — μετρίως εἰπεῖν est symmetrice, apte, rei accommodate dicere, ita ut in neutram partem a veritate discedas, neque nimis nec parum laudando, ἐν ᾧ αὐτὸς non referendum est ad μετρίως εἰπεῖν, sed valet quia in re, in quo, ubi. Ita enim non rationi moderate dicendi, sed ipsius rei conditioni vitio vertitur, quod orationi fides negatur. — δόκησις τῆς ἀληθείας est veritatis opinio. „In quo vix certa opinione imbuuntur, qui audiunt, vera ab oratore praedicari.“ Sallust. Catil. c. 3. Arrium videtur res gestas scribere: primum quod facta dictis sunt commemoranda: deinde quia plerumque,

ρήσας καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἀργεὶ καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ Ἀμπρακικῷ κόλπῳ ὁμώνυμον τῇ ἐστὶ τοῦ πατρὶδι Ἀργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μέγιστος τῆς Ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκητορας. ὑπὲρ ξυμπορών δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερόν περζόμενοι Ἀμπρακιωτάς, ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχικῇ, ξυνοίκους ἐπηγάγοντι καὶ ἐλληγνίσθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων· οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι βάρβαροι εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργεῖους οἱ Ἀμπρακιωταὶ χρόνῳ καὶ αὐτοὶ ἰσχύουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' Ἀμφίλοχοι, γενομένου τοιούτου, διδόασιν ἑαυτοὺς Ἀκαρνᾶσι, καὶ προσπαρκαλέσαντι ἀμφοτέρω Ἀθηναίους, οἳ αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπειψαν καὶ ναῦς τριάκοντα, ἀφικομένου δὲ τοῦ Φορμίωνος αἰρουσὶ κατὰ κράτος Ἀργος, καὶ τοὺς Ἀμπρακιωτάς ἠνδρὶ πόδισαν· κοινῇ τε ᾤκησαν αὐτὸ Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀκαρνᾶνες μετὰ δὲ τούτου ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ Ἀμπρακιωταὶ τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργεῖοι ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποιήσαν· ὕστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αἱ τῶν τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἀργος τῆς μὲν χώρας ἐκράτου τὴν δὲ πόλιν ὥς οὐκ ἐδύναντο εἰεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρσαν ἐκ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

69. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς ἔσταν ἐκ τοῦ εἰκοσι μὲν περὶ Πελοπόννησον καὶ Φορμίωνα στρατηγόν· ὁ δὲ ὀρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν ἐπὶ Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μηδένα, μήτ' ἐκπλεῖν ἐπὶ τῆς δὲ ἕξ ἐπὶ Κάρίας καὶ Λυκίας καὶ Μελησάνδρου στρατηγόν, ὅπως ταῦτά τε ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ ληστικὸν τὰ Πελοποννησίων μὴ ἐῷσιν αὐτόθεν ὀρμώμενον βλάπτειν τὰ πλοῦν τῶν ὀκλάδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης καὶ τὰ ἐκείθεν ἡπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν αἰετῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελησάνδρος ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διέφθικε, νικηθεὶς μάχῃ.

70. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδιαῖται, ἔπειδ' ὁ κατεῖδον ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἱ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπαντίσασαν τοὺς Ἀθηναίους, ὅ τε σῖτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἔπε-

68. καὶ ἐλληγνίσθησαν. Sic libri omnes et scripti et editi, praeter recentissimas Bekk. et Popp. edd., quae cum Lobeck. ad Phryn. p. 380. ἡλληγνίσθησαν exhibuerunt, Vulgatum tunc tuer Buttm. Gram. max. II. p. 416. Paulo ante verba οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἀργεὶ καταστάσει refer ad Eriphylos matris caedem, a

fratre Amphilochi, Alcmaeone, inu patris Amphiarai patratam. Cf. inl c. 102. Apollod. III, 6, 2. 7, 2 et 5

καὶ προσπαρκαλέσαντες Hoc participium iungendum est ci sequenti verbo αἰρουσὶ, ideoque min plene interpungendum post τριάκοντι Cf. ad 4, 40.

ἤτο αὐτόθι ἤδη βράδεις περὶ ἀναγκαίας, καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγένευντο, οὕτω δὲ λόγους προσφέρουσι περὶ συμ-
βάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμέ-
τους, Ξενοφῶντι τε τῷ Εὐριπίδου, καὶ Ἐστιοδώρῳ τῷ Ἀρι-
στοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. οἱ δὲ προσεδέ-
ξαντο, ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ
χειμερινῷ, ἀναλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως διςχίλια τάλαντα ἐς
τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖςδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελεῖν αὐτοὺς
καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ἐπικούρους, ξὺν ἐνὶ ἱματίῳ,
ῥυαῖκας δὲ ξὺν δυοῖν, καὶ ἀργυρίῳ τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφό-
διον. καὶ οἱ μὲν ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν Χαλκιδικήν, καὶ
πᾶστος ἡ ἐδύνατο. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε στρατηγούς ἐπρητιά-
σαντο, ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, (ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι
τῆς πόλεως ἢ ἐβούλοντο,) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἔπεμ-
ψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ κατόκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χει-
μῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δευτέρου ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε,
ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

71. Τοῦ δ' ἐπιγυγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ
οἱ ἑσπέραιοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐξέβαλον, ἐστράτευσαν δ'
καὶ Πλαταιαν. ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμων, Λακεδαιμο-
νίων βασιλεὺς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δαῶσαι τὴν
γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν
ἔλεγον τοιαῦτα. „Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποι-
εῖς, οὐδ' ἄξια οὔτε νηῶν οὔτε πατέρων ὧν ἔστε, ἐς γῆν τὴν
Πλαταιέων στρατεύοντες. Πανσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λα-
κεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ
ἐλλήνων τῶν ἐδελθόντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μά-
χης, ἢ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ
καθερίῳ ἱερᾷ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς συμμάχους ἀπεδί-
κην Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονό-
μους οἰκεῖν, στρατεύσαι τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτούς,
ἢ ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας συμμάχους
καὶ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρε-
τῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενο-
μένης· ὑμεῖς δὲ τάναντία δοῦτε. μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν
μὲν ἐχθρίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἤκατε. μάρτυρας δὲ
τοὺς τοὺς τε ὀρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς
πατέρας καὶ ἡμετέρους ἐγγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν
ἢ γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς
ῥήκους, ἔαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Πανσανίας ἐδι-
κίωσε.“

72. Τοσαῦτα εἰπόντων Πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν
καὶ „Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὅμοια
τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Πανσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ
ἐαυτονομείσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετα-
βῆντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰδὼς νῦν

70. καὶ ἀλλήλων ἐγένευντο. ἰερῷ ἀλλήλους. Μοx ὁ ρῶντες μὲν
ἐκ 8, 81. διέφθικαν αὐτοῖς ἐν τῷ — τέ explicatum supra c. 65 sub fin.

ὅπ' Ἀθηναίους· παρασκευή τε τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένην αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως. ἥς πάλιστα μὲν μεσχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μὴ, ἔπερ· τὸ πρότερον ἤδη προῦκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἔχετε, νεμόμεν τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μὴδὲ μεθ' ἐτέρων, δέχεσθε ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μὴδ' ἐτέρους. καὶ τι ἡμῖν ἀρκέσει.“ Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Πταιίων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν, τῷ πλήθει τὰ φηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀνὰ σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται ἄνευ Ἀθηναίων· καὶ γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἴησαν· δεδιέναι δὲ περὶ τῇ πάσῃ πόλει, μὴ, ἐκείνων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέψουσιν, ἢ Θηβαίους, ὥς ἐνοχοὶ ὄν κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὐτοὺς σφῶν τὴν πόλιν πρᾶσσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτούς, πρὸς ταῦτα ἔφη, „Τιμῆς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παραδότε τοῖς Λακεδαιμόνιοις, καὶ γῆς ὅρους ἀποδείξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῶν ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατόν ἐς ἀριθμὸν ἔλθειν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἕως ἄν ὁ πόλεμος ᾗ· ἐπεὶ δὲ παρῆλθῃ, ἀποθώσομεν ὑμῖν, ἃ ἂν παραλάβωμεν. μὴ δὲ τοῦδε ἔξομεν παρὰκατωδήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν ἔχοντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἱκανὴ ἔσεσθαι.“

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὐτοὺς ἐς τὴν πόλιν, βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, προκαλεῖται, Ἀθηναίους κοινῶσαι πρῶτον, καὶ ἢν πελιδνοὶ αὐτοῦς, ποιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σκεῖσασθαι σφίσι ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ ὀνοῦν. ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσκέπει ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομιδῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτμενεν. ἔλθοντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὥς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν πόλει τοιαῦτα· „Οὗτ' ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀπ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοι φασὶν ἐν δυνάμει ἡμᾶς πρὸςθεσθαι ἀδικουμένους, οὕτως νῦν περιώψεσθαι, βλάβῃ δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν δυνάμεων, οὓς οἱ πατέρες ὤμασαν, μὴδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν.“

72. καὶ τὰδε ἡμῖν ἀρκέσει·
Olim legebatur ἀρκέσει. Illud codices non pauci cum Dionys. Hal. praebent, et ad sententiam saepe aptus est. Etiam supra 1, 93. in ἀρκέσειν futurum Atticum neglectum vidimus.
ἐλθόντες. Sic pro εἰεν etiam infra 6, 96. Optativus praecedenti γὰρ non convenire videtur; dicendum enim aut ὅτι — εἴησαν, aut καὶδὲ γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες — εἴησαν. Cf. Krüger. ad Dion. Hal. p. 169. qui aliquot similes locos apponit. Xen. Hellen. VI, 5, 86. Ὁ πλείστος ἦν λόγος, ὥς κατὰ

τοὺς θεοὺς βοηθεῖν εἴει· οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν, ἐπιστράται οἱ εἰν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτοῖς Λακεδαιμόνιοις. VII, 1, 23. Ὁ δὲ ἐνέπληξε φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων ὡς μόνους αὐτοῖς Πλαταιῶν πόννησας παρὰ εἴη· μόναι γὰρ ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐν αὐτῇ οἰκοῖεν. Cf. Thucyd. 8, 51. ἐξάγγελος γίγνεται ὡς πολέμοι· μέλλουσιν — ἐπιστράται ἐπὶ στρατοπέδῳ, καὶ τὰδε σὰν κενομένους εἴη. Ubi tantum tractus est ab indicativo ad optativum. Adde Demosth. Olynth. I. p. 15. ἡμῖν

74. Τοιαῦτα τῶν παρίστων ἀπαγγελλόμενων, οἱ Πλαταιῆς βουλευόμενοι Ἀθηναίους μὴ προσδεῖσθαι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ τὴν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὁρῶντας, καὶ ἄλλο πάσχοντας, ὃ τι ἐν συμβαίῳ ἐξελεῖν τε μὴδὲνα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν· ἔστιν ἂν Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῖθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγγχωρίων Ἀργεῖος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὁδὸς· „Θεοί, ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιίδα ἔχετε, καὶ ἡρώες, ξυνέστορες ἔσθε, ὅτι οὔτε τὴν ἑγὼν ἀδίκως, ἐκλειπόμενοι τῶνδε πρότερόν τ' ἐκινώμενον, ἐπὶ τὴν γῆνδε ἤλθομεν, ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν κήδων ἐκράτησαν, καὶ παρίσχετε αὐτὴν εὐμενῇ ἐναγωνίως αἰσθαι· Ἐλλήσιν, οὐτε νῦν, ἢ τι ποιεῖμεν, ἀδικήσομεν· προσηλάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμης δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, τῆς δὲ ὑμῶν τυγχάνειν τοῖς ἐπιφερόνσι νόμιμως.“

75. Τοιαῦτα ἐπιδικῶς καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατὸν καὶ πρῶτον μὲν περιεσταυρώσει αὐτοὺς τοῖς δένδροισιν, ἵκασι, τοῦ μὴδὲνα ἔτι ἐξίεναι· ἔπειτα γῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐκλείποντες ταχίστην ἀφίστην ἐκείθεν αὐτῶν, σερπεντατος τοσούτου ἐργαζομένων. ὅλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κωδαιῶνος παρακοδόμου ἐκατέρωθεν, φορηγδὸν ἀντὶ τῶν τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πόλιν τὸ γῶμα. ἐφόρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν, καὶ εἰ τι ἄλλο ἀνέμῳ μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχοντες ἐβδομηκόντα καὶ ἡμέρας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀνταπάλας, ὥστε τοὺς μὲν φεῖν, τοὺς δὲ ὑπὸν τε καὶ σίτον ἀφαιεῖσθαι· Λακεδαιμονίων δὲ οἱ ξαναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστώτες ἡνάγκαζον ἐς τὸ

μὴ ἔργα πρὸς αὐτοὺς οὐδὲ πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰς ἀγοράς ἐπὶ δώριον ἀπὸ καρπύσεσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ ἑταίρων ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, ὡς φίλων λαμβάνειν.

74. εἰ δὲ, ὁρῶντας. Accusati-
onem pendet ex interposito δεῖ, cum
supra ὁρῶντας scribendum fuisset.
Ed. Lobeck. ad Phryn. p. 765. Thes.
p. 68. πρὸς ἄνδρας — ἀπεκρίνους
ἔσθαι καὶ ἡμᾶς.

ἐκλειπόμενοι τῶνδε. Codd.
hinc. Pal. Reg. E. Vind. Mosq. Ar.
Dor. Thom. Mag. in σερπεντατος inae-
quum δὲ post ἐκλειπόμενοι, quod Goel-
m. recepit, Pappo uncis inclusit. In
ed. et H. pro τῶνδε solum δὲ le-
gitur, sicut in Laur. δὲ τῶν. Itaque
mutatum est h. l., et vulgata, etiam
in se satis apta, videtur servanda.

καὶ παρίσχετε αὐτήν. Trans-
posita structura pronominis relativi ad
constructionem per demonstrativum. —
ἡμεν, benignam, propitiam, in-

tellige τοῖς Ἑλλήσι. Tribuit terras,
quod proprie de filiis ἐγγχωρίοις dicitur.

75. ἐπιδικῶς. Schol. κατε-
ξάμενος, deos invocans, non furorē
corruptus, ut Suidas explicat. Μὲν
δὲνδρῶν (a nom. inusitato τὸ δέν-
δρον) pro δένδροις apud Atticos in
usu erat. Vid. Buttm. Gr. max. p. 230.
— Μὲν ἀνέμῳ, int. Πλαταιῶν,
quod praecedat πρὸς πόλιν. Sic i. 136.
φεύγει ἐς Κίρκυραν, ἀν' αὐτῇ ἀνα-
γέτης.

ἐκατέρωθεν, int. τοῦ γῶματος.
Utriusque aggerem muniebant, ita ut
ἀντὶ τοίχων essent ligna, storearum
instar (φορηγδόν, i. e. ut ligna alia
recta in longitudinem, alia in obliquum
ponerentur) comparsita.

ξαναγοὶ. Singularum civitatum
consociatarum militibus praeter ipsorum
praefectum Lacedaemonius dux prae-
erat. De forma voc. ξαναγός vid. Lo-
beck. ad Phryn. p. 430. „Imprimis,
inquit, mihi animadvertitiae videoor, vo-

ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὁρῶντες τὸ χῶμα αἰσθόμενοι, ἐβύλινι τείχος ξυνθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ἢ προεχούτο, ἐσφοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους, ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκία καθαιρούντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ, ὑψλὸν γιγνόμενον, ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα· καὶ προκαλύματα εἶχε δέρβεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους κατὰ ξύλα μῆτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι. ἤρτο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους ἢ προσέκικτε τὸ χῶμα, ἐσφύρουν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καλῶν πηλὸν ἐνείλλοντες ἐτέβαλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ διαχόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταυτὴ ἀποκληρόμενο χούτο μὲν ἐπέσχον, ὑπονομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφείλκον αὐτοῖς παρὰ σφί τὰν χούν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλοντας ἥσδον ἀνύτειν, ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χῶματος καὶ ἱζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον, δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὗτὶ δύνανται ὅλλοι· πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπιξέοντες τὸδ' τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν αὐτοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους, ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνσιδὲς ἐς τὴν πόλιν προσσφοδόμου ὅπως, εἰ τὸ μέγα τείχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δὲ τοὺς ἐναντίους αὐτῆς πρὸς αὐτὸ χούν, καὶ προχωροῦντας εἰς διπλάσιόν τε κόνον ἔχιν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίνεσθαι ἅμα δὲ τῇ χώσῃ καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι· μίαν μὲν, ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος, κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα, ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἐφόβησεν· ἄλλας δὲ ἄλλη τοῦ τείχους, ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες

cabula musica, palaestrica et militaria, quarum rerum scientia florebat Graecia Doricensis, dorice colorata esse, vellet ipsum illud λοχαγός et εὐραγός et ξυναγός et χοραγός, quae Athenis quidem omnia, nedom in communī dialecto colorum mutarunt, et hinc ad Romanos transfusa tum quoque tenoris sui permanerunt."

οἰστοῖς. Atticam formam οἰστοῖς primus Bekk. in minore edit. exhibuit, haud dubie recte.

διελόντες τοῦ τείχους ἢ πρ. τ. γ. Vid. Matth. Gr. §. 354. (321.).

76. διαζόμενον, int. τοῦτο δ' ἐτέβαλον, τὸ ἐσβεβλημένον. Cf. 2, 3. ἐν ἀντὶ τείχους ἢ. cap. 56. καὶ ἐπειδὴ ἱτοιμα ἦν.

τοῦτο μὲν ἐπέσχον. Pal. It.

Vat. E. Valla ἔπασχον. Sed ἐπέσχον quamquam variis cum accusativo quoque cum genitivo iungitur, tamen sic regitur 5, 63. τὴν ἑπύκταν καὶ τὴν καὶ σκαπὴν ἐπέσχον. cf. 7, 83. ἐπέσχον αὐτῶν τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. Mox ξυντεκμηράμενοι. Schol. explicat δὲ τεκμηρίον τινὸς ἐργάται νοι ἀπὸ τὸ χωμάτιον.

ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν — προσσφοδόμουν. In circulo ampliores tique muri novum ita exstruebant, ut ab utroque altioris aedificii fine ad a breviori muro introrsum duceretur in urbem, lunae falcatae non absimilis. — ἐν ἀμφιβόλῳ γίνεσθαι. Schol. ἐκατέρωθεν βάλλεσθαι.

ἀνέκλων, i. e. reflectebant, aut tēbant. cf. 7, 25.

καὶ αὐτοὺς, μετὰ καὶ Χαλκιδέων ἐκπύων καὶ τῶν παραβοηθάντων, τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς αὐτὰς γὰς, ὥς κατέλειπον παρὰ τοῖς σκευοπόροις, καὶ οὐκ ἔτι μέντοι οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδαξαν, ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκειντο, καὶ ἐκκρόντιζον· οἱ τε ἐκπῆς τῶν Χαλκιδέων προσεπαύοντες ἢ ῥοκαί, προσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥμισυ φανήσαντες ἐπείσαν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπέδωξαν ἐπὶ πολὺ, καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Ποτιδαίαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ἀπαυλῶντες κομίσασθαι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀναχωροῦσι τῷ στρατηγῷ τε στρατοῦ, ἐπίβανον δὲ αὐτῶν τριακοντα καὶ τετρακοῦσι καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντες, οἱ δὲ Χαλκιδεῖς καὶ οἱ Βαργαῖοι φοβούμενοι τὴν ἐξουσίαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὐτῶν ἀναλαμβάνοντες ἐπέδωξαν κατὰ πόλεις.

89. Ταῦτ' αὐτοῦ θίραυς, οὐ πολλῶ ὑπάρχειν τοῖσιν, Ἀκαριαῶται καὶ Χάονες βουλόμενοι Ἀκαριανίαν πέσον κατισχύσασθαι καὶ Ἀθηναίων ἀποστήσαι, πειθούσι, Ἀθηναίωνους ναυτικὸν παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς συμμάχου καὶ ὀλλύει γίλλους πέμψαι ἐς Ἀκαριανίαν, λέγοντες ὅτι, ὅτι ναυαὶ καὶ πτεῖ. ἔπειτα μετὰ σφῶν ἰδῶσιν, ἀδυνάτων ὄντων, ἔμφορῶν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαριάνων, φάδιος ἂν Ἀκαριανίαν ἔχοντες καὶ τῆς Ζανύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσασιν, καὶ ὁ περιάλους οὐκέτι ἔσονται Ἀθηναίοις ὅμοιος περὶ Πελοποννησίου ἐκείδα δ' εἶναι καὶ Ναυπακτον λαβεῖν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πισθέντες Κηλήδον μὲν, ναύαρχον εἶνόντα, καὶ τοὺς ἑαίτας ἐπὶ ναυαῖν ὀλλύειν εὐθὺς πέμπουσιν, τῷ δὲ ναυτικῷ κρηγγαλίαν παρασκευασμένῃ ὡς τάγματα πλεῖν ἐς Λευκάδα, ἦσαν δὲ Κορίνθιοι συμπεροδουμένους μάλιστα τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκαίκοις οὐαί, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ Σπυριονος καὶ τῶν ταύτης χωρίων ἐν παρασκευῇ ἦν, καὶ ὁ, ἐκ Λευκάδος καὶ Ἀκάντιου καὶ Ἀμφρακίας προτερον σφικτομα-
νον ἐν Λευκάδι, περιμένει. Κηλήμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ γί-
λλοι ὀλλύονται, ἐπειδὴ ἐκραιώθησαν λαβόντες Φορμίωνα, ὃς
ἦν τῶν εἰκοσὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν, αἱ περὶ Ναυπακτου
ἡρώδου, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν,
καὶ αὐτῷ παρήσαν Ἐλλήνων μὲν Ἀμφρακίαι καὶ Λευκάδιαι
καὶ Ἀνατόλαιοι καὶ οὐς ἄνδρες ἔχων ἦλθε, γίλλοι Πελοποννη-
σίων, βάρβαροι δὲ Χάονες, γίλλοι, ἀβασιλευτοί, οὐκ ἀπομνη-
σικαίως προσιεσθίς ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γένους Φωκίας καὶ Νικα-
ρα, ἰσχυραίνοντο, δὲ μετὰ Χαονῶν καὶ Θεσπρωτῶν ἀβασιλευ-

ρήσας καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἀργεὶ καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρειος, ἐν τῷ Ἀμπρακιῳ κόλπῳ ὁμώνυμον τῇ ἐστὶ τοῦ πατρὶδος Ἀργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μέγιστος τῆς Ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ὑπὸ συμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι Ἀμπρακίωτας, ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχίῃ, ξυνοίκους ἐπηγάγοντο καὶ ἐλληνισθῆσαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων· οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι βάρβαροι εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργεῖους οἱ Ἀμπρακιῶται χρόνῳ καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' Ἀμφίλοχοι, γενομένου τοῦτου, διδῶσιν ἑαυτοὺς Ἀκαρναῖσι, καὶ προσπαρακαλέσαντες ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναίους, οἳ αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἐπέμψαν καὶ ναῦς τριάκοντα, ἀφικόμενον δὲ τοῦ Φορμίωνος αἰρουῦσι κατὰ κράτος Ἀργος, καὶ τοὺς Ἀμπρακίωτας ἡνδρὶ πόδισαν· κοινῇ τε φῆκσαν αὐτὸ Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀκαρναῖς μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρναῖσιν. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργεῖους ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποίησαν ὕστερον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αἱ τῶν τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἀργος τῆς μὲν χώρας ἐκράτου τὴν δὲ πόλιν ὥς οὐκ ἐδύναντο εἰεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρσαν ἐκ οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

69. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς ἔσταν λαν εἰκοσι μὲν περὶ Πελοπόννησον καὶ Φορμίωνά τε στρατηγόν· ὁ δὲ ὁρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μηδένα, μήτ' ἐκπλεῖν Ἐτέρας δὲ ἔξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας καὶ Μελησάνδρον στρατηγόν, ὅπως ταῦτά τε ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ ληστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐᾶσιν αὐτόθεν ὁρμώμενον βλάπτειν τὰ πλοῦν τῶν ὀλκᾶδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης καὶ τὰ ἐκεῖθεν ἡπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν αἰετῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελησάνδρος ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διεφθαρὲς, νικητὴ μάχῃ.

70. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἷ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπαντίσασαν τοὺς Ἀθηναίους, ὃ τε σίτος ἐπελειόσκετο, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἔπε-

68. καὶ ἐλληνισθῆσαν. Sic libri omnes et scripti et editi, praeter recentissimas Bekk. et Popp. edd., quae cum Lobeck. ad Phryn. p. 380. ἡλληνισθῆσαν exhibuerunt. Vulgatum tunc Buttman. Gram. max. II. p. 416. Paulo ante verba οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἀργεὶ καταστάσει refer ad Eriphyles matris caedem, a

fratre Amphilochi, Alcmaeone, ius patris Amphiarai patratam. Cf. inl. c. 102. Apollod. III, 6, 2. 7, 2 et 5

καὶ προσπαρακαλέσαντες. Hoc participium iungendum est cum sequenti verbo αἰρουσίν, ideoque mihi plene interpungendum post τριάκοντα. Cf. ad 4, 40.

πρῶτο αὐτόθι ἤδη βρώσεως περί ἀναγκαίας, καὶ τινες καὶ ἑλλήλων ἐγένευντο, οὕτω δὲ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμμάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντι τε τῷ Εὐριπίδου, καὶ Ἑστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ γυμρινῶ, ἀναλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως διςχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖςδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελθεῖν αὐτοὺς καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ἐπικούρους, ξυν ἐνὶ ἱματίῳ, ἡνίκας δὲ ξυν θυοῖν, καὶ ἀργυρίον τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν Χαλκιδικὴν, καὶ ἑσπῆτος ἢ ἐδύνατο. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε στρατηγούς ἐπητιάσαντο, ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν, (ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ἢ ἐβούλοντο,) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἐπεμψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ κατόκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δευτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃ Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

71. Τοῦ δ' ἐπιγυγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐξέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλαταιαν. ἤγειτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμόνων βασιλεὺς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἐμελλε δηρώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἄγον τοιαῦτα. „Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιέων στρατεύοντες. Πανσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Περσῶν τῶν ἐπιελθάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἢ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ θεοῖσι καὶ ἑσθλὰ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπέδιδε Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονομίαν οἰκεῖν, στρατεῦσαι τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτούς, μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους καὶ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς· ὑμεῖς δὲ τάναντία δοῦτε. μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἤκατε. μάρτυρας δὲ τοὺς τοὺς τε ὀρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς ἡμετέρους πατέρας καὶ ἡμετέρους ἐγγωροὺς, λέρομεν ὑμῖν τὴν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὀρκους, ἔαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Πανσανίας ἐδίδουσε.“

72. Τοσαῦτα εἰπόντων Πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν αὐτοὺς „Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Πανσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ αὐτονομισθεὶς, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μεταφύγοντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰσὶ νῦν

70. καὶ ἑλλήλων ἐγένευντο. ἑσθλὰ ἑλλήλους. Mox ὁ ρῶντες μὲν
 3, 81. διεφθίμεσαν αὐτοῦ ἐν τῷ — τε explicatum supra c. 65 sub fin.

ὅπ' Ἀθηναίους· παρασκευή τε τοσῆδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἔνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως. ἥς μάλιστα μὲν μεσχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμελνᾶτε τοῖς ὅροις· εἰ δὲ μὴ, ἔπειτα τὸ πρότερον ἤδη προὐκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἔχετε, νεμόμεθα τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μὴδ' ἐτέρων, θέξεσθε ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μὴδ' ἐτέροισι. καὶ τι ἡμῖν ἀρκέσει." Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Περσῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀνὰ πόλιν εἴη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται ἄνευ Ἀθηναίων· καὶ γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἴσταν· δεδιέναι δὲ περὶ τῇ πόλει, μὴ, ἐκείνων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφῶν οὐκ ἐπιτρέψωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὥς ἐνορκοῖεν ὅτι κατὰ τὸ ἀμφοτέρους θέξεσθαι, αὐτοῖς σφῶν τὴν πόλιν παρασέσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ θαρσύνων αὐτούς, πρὸς ταῦτα ἔφη, "Τρεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίαν ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὅρους ἀποδείξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῶν ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατόν ἐς ἀριθμὸν ἔλθειν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅσοι βούλησθε, ἕως ἄν ὁ πόλεμος ἢ ἐκ δὴν δὲ παρελθῇ, ἀποθασόμεν ὑμῖν, ἢ ἂν παραλάβωμεν. μὴ δὲ τοῦδε ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργασόμενοι καὶ φορὰν ἔχοντες, ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἰκανὴ ἔσεσθαι."

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὐτοῖς εἰς τὴν πόλιν, καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, προκαλεῖται, Ἀθηναίους κοινῶσαι πρῶτον, καὶ ἢν πελιδναὶ αὐτούς, ποιεῖν ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σκεῖσασθαι σφῶν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ ὀχεύειν. ὁ δὲ ἡμέτερας τε ἐσκεῖσα ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομιθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτμενεν. ἔλθοντες δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὥς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν πόλει τοιαῦτα· "Οὐτ' ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ, ὃ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἂν οὐ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοι φασὶν ἐν δυνάμει ἡμᾶς κτελεῖν ἀδικουμένους, οὕτως νῦν κτελεῖσθαι, βλάπτειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν πρὸς τῶν ἐκείνων, οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μὴδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ἐκμάχην."

72. καὶ εἰς αὐτὴν ἡμῖν ἀρκέσει. Olim legebatur ἀρκέσει. Illud codices non pauci cum Dionys. Hal. praebent, et ad sententiam sane aptius est. Etiam supra 1, 93. in ἀρκέσειν futurum Atticum neglectum vidimus.

εἰσαν. Sic pro εἰσαν etiam infra 6, 96. Optativus praecedenti γὰρ non convenire videtur; dicendum enim aut ὅτι — εἴσαν, aut παῖδας γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκας — εἶναι. Cf. Krüger. ad Dion. Hal. p. 169. qui aliquot similes locos apposit. Xen. Hellen. VI, 6, 26. Ὁ πλείτερος ἦν λόγος, ὥς κατὰ

τοὺς θεοὺς βοηθεῖν θέλει· οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν, ἐπισκράτει οἱεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτοῖς Λακεδαιμονιοῖς. VII, 1, 23. Ὁ τὸς ἐνέπληρος φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων ὡς μόνοις αὐτοῖς Πλαταιῶντος παρὲς εἴη· μόνοι γὰρ ἐπὶ πόλιν ἐν αὐτῇ οἰκίαν. Cf. Thucyd. 8, 51. ἐξάγγελος γίνεσθαι ὡς πολέμιοι μέλλουσιν — ἐπισκράτει ἐπὶ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφὲς περὶ τούτου εἴη. Ubi tantum tractatus est ab indicativo ad optativum Adde Demosth. Olynth. I, p. 15. ἡμῖν

74. Τοιαῦτα τῶν πρέσβειων ἀπαγγελλέντων, οἱ Πλαταιῆς βουλευσάντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ τὴν τιμωρίην, εἰ δέ, ὁρῶντας, καὶ ἄλλο πᾶσχοντας, ὃ τι ἐν συμβουλῇ ἐξελθεῖν τε μὴδένα ἐτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀκούγεσθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἔστιν ἢ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὥς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θρῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀργιδάμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὧς. „Οἶοι, ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιδα ἔχετε, καὶ ἡρώες, ἐυνύστορες ἔσσιτε, ὅτι οὔτε τὴν ἑμὴν ἀδικίαν, ἐλλειπόντων πῶδε πρῶτερόν τῃ ἐυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῶν ἡρώων ἐκράτησαν, καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐρανήν ἐναγωνίσασθαι ἡμῖν. Ἐλλήσιν, οὔτε νῦν, ἢν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν. προκτάσασθαι γὰρ πολλὰ καὶ ἐλκότα, οὐ τυγχάνομεν. ἐυγνώμονες ἔσσιτε τῆς μὲν ἀδικίας κολάσεσθαι τοῖς υπάρχουσιν προτέροις, ἢς δὲ ὑπερίστας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφύρονσι νόμῳ.“

75. Τοιαῦτα ἐπιδικάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατὸν καὶ πρῶτον μὲν περικταυρῶσεν αὐτοὺς τοῖς δένδροισιν, ἔκοψαν, τοῦ μὴδένα ἐτι ἐξίστα. ἔπειτα χῶρα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην αἰρεσὶν ἔσεσθαι αὐτῶν, σθένος τοσούτου ἐργασομένου. ὅλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τῆς Κιθαιρώνας παραποδοῦσιν ἐκατέρωθεν, φορηθὸν ἀντὶ τῶν τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πᾶσι τῷ χώματι. ἐφόρων δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν, καὶ εἰ τι ἄλλο ἀνὴρ μᾶλλον ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχοντες ἐβδομήκοντα καὶ ἑπτάς ἐνεχόμενοι, διηρημένοι κατ' ἀνάγκην, ὥστε τοὺς μὲν ἔχειν, τοὺς δὲ ὄκνον τε καὶ σίτον ἀφίστασθαι. Λακεδαιμονίων οἱ ξαναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἡνάγκαζον ἐς τὸ

ἔργον πᾶσι ὥς οὐδὲ πᾶσι ἔργον καὶ τὰς ἀγοράς ἐτι δῶσαν τὴν ἀγορὰν ἐτι τὴν κοινὰ τὰ πάλιν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, Φίλιππος λαμβάνειν.

Ἄ. εἰ δέ, ὁ ὅς τις. Accusati-
pōdes ex interpretatōe δέ, cum
quā ὁρῶντες scribendum fuisse.
I. Lobek. ad Phrya. p. 255. Thes.
68. πρὸς ἄνδρας — ἀποκρίνεται
ἐπὶ καὶ ἡμῖς.

ἐλπίζοντων τῶνδε. Codd.
u. Pal. Reg. R. Vind. Mon. Ar.
u. Thom. Mag. in συνώμοτον inse-
tū post ἐλπίζοντων, quod Goel-
recepit, Pappo uncia inclusit. In
u. et H. pro τῶνδε solum δέλε-
u. sicut in Laur. δὲ τῶν. Itaque
batum est h. l., et vulgata, etiam
se satis apta, videtur exeryanda.

καὶ παρέσχετε αὐτῇ. Transa-
u. structure pronomini relativi ad
structionem per demonstrativum. —
u. u. η, benignam, propitiā, in-

tellige τοῖς Ἕλλησι. Tribuit terras,
quod proprie de his ἐγχωρίσι dicitur.

75. ἐπιδικάσας, Schol. κατε-
ξάμενος, deos invocans, non furore
corruptus, ut Suidas explicat. Mox
δὲ νδρῶν (a nom. inusitato τῷ δέν-
δρῳ) pro δένδροις apud Atticos in
usu erat. Vid. Buttm. Gr. max. p. 230.
— Mox πᾶσι, i. e. Πλαταιῶσι,
quod praecedat τὴν πόλιν. Sic 1, 136.
πᾶσι ἐς Κίρκυρας, ὡς αὐτῶν ἐνερ-
γείης.

ἐκατέρωθεν, int. τῶν χωμάτων.
Utrisque aggerum muniebant, ita ut
ἀντὶ τοῖς ὅροις essent ligna, storearum
instar (φορηθῶν, i. e. ut ligna alla
recta in longitudinem, alia in obliquum
ponerentur) composita.

ξαναγοί. Singularum civitatum
consociatarum militibus praeter ipsorum
praefectum Lacedaemonius dux prae-
erat. De forma voc. ξαναγός vid. Lo-
beck. ad Phrya. p. 430. „Imprimis,
inquit, mihi animadvertisse videor, vo-

ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὀραῖντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ἐύλιν
τείχος ξυνθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ἢ προ
εχούτο, ἐσφοδόμουν ἐς αὐτὸ πλινθούς, ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκί
μαθαιρούντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ, ὑπ
λὸν γιγνόμενον, ἑσθλῶς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα· καὶ προκαλι
ματα εἶχε δέφθεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους·
τὰ ξύλα μῆτε πυρφόροις οἴστοις βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ
εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα
σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐκ
νοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους ἢ προσέκλιπτε τὸ χῶμα, ἐς ἐκ
φουν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καὶ
μον πηλὸν ἐνελλόντες ἐξέβαλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως
διαχεόμενον, ὥσπερ ἢ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταυτὴ ἀποκλήρομεν
χοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντι
καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφείλκον αὐτίς παρὰ σφ
τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλε
τας ἥσσον ἀνύτειν, ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χῶμα
καὶ ἱσάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον, δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὐ
δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῦρον τὸ
τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τῷ κατὰ
χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχ
τείχους, ἐκ τοῦ ἐντὸς μνησιδὲς ἐς τὴν πόλιν προσφοδόμο
ῶπως, εἰ τὸ μέγα τείχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχει, καὶ δ
τοὺς ἐναντίους αὐτίς πρὸς αὐτὸ χοῦν, καὶ προχωροῦντας εἰ
διπλάσιόν τε πόνον ἔχεν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῃ μᾶλλον γίγνεσθ
ἅμα δὲ τῇ χώσῃ καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοπ
νήσιοι· μίαν μὲν, ἢ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος, κατὰ
χῶμα προσαγθεῖσα, ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαται
ἐφόβησεν· ἄλλας δὲ ἄλλῃ τοῦ τείχους, ὥς βρόχους τε περιβ
λόντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαν

cabula musica, palaestrica et militaria,
quarum rerum scientia florebat Grae-
cia Dorienis, dorice colorata esse, ve-
let ipsum illud λοχαγός et εὐραγός et
ἐτραγός et χοραγός, quas Athenis qui-
dem omnia, nedom in communī diale-
cto colerem mutarunt, et hinc ad Ro-
manos transfusa tum quoque tenoris sui
permanerunt."

ὁῖστοις. Atticam formam ὁ-
στοῖς primus Bekk. in minore edit.
exhibuit, haud dubie recte.

διελόντες τοῦ τείχους ἢ πρ.
τ. γ. Vid. Matth. Gr. §. 354. (321.).

76. διαχεόμενον, int. τοῦτο δ
ἐξέβαλον, τὸ ἐσβεβλημένον. Cf. 2, 3.
ἐν αὐτῷ τείχους ἢ. cap. 56. καὶ ἐπι-
δὴ ἔτοιμα ἦν.

τοῦτο μὲν ἐπέσχον. Pal. It.

Vat. E. Valla ἔκασχον. Sed ἐπέ-
σχον quædam rarius cum accusativo q
cum genitive iungitur, tamen sic ri-
tatur 6, 63. τὴν ζημίαν καὶ τὴν κα
σπαφήν ἐπέσχον. cf. 7, 83. ἐπέσχε
αὐτίς τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν
Mox ξυντεκμηράμενοι. Se
explicat δὲ τὴν μετρίον τιπὸς ἐργ
νοι ὑπὸ τὸ χῶματιον.

ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν — πρ
φοδόμον. In circulo ampliore
tūqui muri novum ita extruebant
ia ab utroque altioris aedificiū sine
a breviori muro introrsum ducen
in urbem, lunae falcatae non abs
lis. — ἐν ἀμφιβόλῃ γίγνεσθ
Schol. ἐκατέρωθεν βάλλεσθαι.

ἀνέκλων, i. e. reflectebant, a
tebant. cf. 7, 25.

αὐτοὶ, μεταβῆναι εὐθηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκτετασθῆναι, ἀπὸ κα-
μίων δὺο ἐκτετασθῆναι, καὶ ὑπερβῆναι ὑπὲρ τοῦ τῆχους,
στελκύναντες ἐγκαρσίαις, ὅστες παραπροσέσθαι πῃ μέλλοι ἢ
μηχανῇ, ἀφίσταν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι, καὶ οὐ
διὰ χειρὸς ἔχοντες· ἡ δὲ ῥάμυ ἐμπέπνουςα ἀπεκαίηται πρὸς
τὴν τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἰαλοπονησίαιοι, ὡς αἰ. τε μηχαναὶ
οὐδὲν ἐφέλουν, καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐλθόντα, νό-
μίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν κερώντων δεινῶν εἶναι τὴν
πόλιν, πρὸς τὴν οὐρανὸν ἐκτείναντες, παρεσκευάζοντο, πρῶτον δὲ
ἐνὶ ἔδοξεν αὐτοῖς περῆσαι, εἰ δύνηντο, πυσώματος χεῖρα
τοῦ, ἐπιπλέσαι τῇ πόλει, αἰσάν, οὐκ ἐμάλιν, πᾶσαν γὰρ δὲ
ἰδὲν ἐπὶ πόσων, εἰ πρὸς ἐφίον, ἄντα θαλάσσης καὶ πολεσυχίας
προσχεῖται, φοροῦντες δὲ ὕλην φακέλλους, παρέβαλλον, ἀπὸ
τοῦ χώματος δὲ τὸ μεταξὺ κερῶν τοῦ τεύχους καὶ τῆς προ-
σέας, ταχὺ δὲ πλήρως μενάρησαν, οὐκ ἀπολαύσαντες, ἐπιπα-
ρήσαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως, ἵσαν ἐδύναντο, ἀπὸ τοῦ μετὰ
τοῦ πλείστον ἐπισχέειν, ἐμβολόντες δὲ, πρὸ ἐκ, ὅθεν καὶ πᾶσα
ἦν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο, φλόξ ἐσαύτη, ὅσην οὐδὲς πο-
τε γε ἐκείνον ποτὶ χρόνον, χωρησάμενον εἶδεν, ἥδη γὰρ ἐπὶ ὄρε-
σιν ὕλην τρωπείου, ὅπ' ἀνέμῳ, πρὸς αὐτήν, ἀπὸ τῆς τριμῆστον
πύρ καὶ πλῆθος ἀπ' αὐτοῦ, ἀνῆκε, τοῦτο δὲ μέγα ἐς ἡμᾶς, καὶ
τοὺς Παλαιούς, τὰλλα διεφθγγόντας, ἐλαχίστου ἔδωκε, δια-
φύρειται, ἐντὺν γὰρ πολλοῦ χρόνου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελά-
γι, πνεύματι, πᾶσι ἐπεγένετο, κινήσει παρόντων, ἔπειτα καὶ ἡλι-
κον οἱ ἐκαστοὶ, οὐκ ἂν διέφυγον, οὐκ δὲ καὶ πόδες λέγεται
σφίγγαν, ἔδωκε, ἐξ αὐτοῦ πάλιν καὶ βροχὰς γενομένας, ἐπὶ
καὶ τὴν φλόγα, καὶ οὕτω παυθῆναι τὸν μῦθον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τοῦτον διημιότου
ρος μὲν τοὺς καταλιπόντας τοῦ στρατοπέδου, τὸ δὲ λοιπὸν
όντες, περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διεσόμενοι κατὰ πό-

180. *ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ, ἀπὸ τοῦ ἁγίου*
Pauli, post quā, dicens, particu-
laritatis causa, addidit, etsi iam
peccasset, dicens, ὅτι,
ἐπὶ τοῖς ἁγίοις. — ἡ ἁγιοποιήσις
αὐτῆς. Antequā duae viro inclinatae
superabant, Abba, deificabantur
ab eis, quas obliquis sensum tulerant.
Π. καὶ ἐπὶ τῶν — πορνο-
γιστῶν. Es. Cap. Aug. Pal. It., Vat.
et Laur. E. affertur ὁ ἀρχιεπίσκοπος,
id est Bekk. et Poppo receperunt. Ro-
e. Nam licet aequatur τῶν ἀληθινῶν
νομῶν, tamen ipse verbi fallax
et notus est, ut, ut saepius re-
rum actiones cogitavit. Quod sequi
in sequenti: notatio ἐπὶ τῶν ἐν
τῷ. — Agger exteriorem murum at-
tingebat, inter quem et interiore spā-
tiū erat, quod, primum fasciculis, re-

plebant. Alios deinde etiam in reliquis
urbis partes, quam longissime poterant,
desuper inciebant.

Haec verba absumt. **Cl. It. Vat. H.**
Mosq. Ar. Chr. Dan. et Ang. a pr. man.
quae Bekk. uncis circumscriptis, Pon-
po sustulit. Nos etiam cum servamus,
primum quod non minus probi codices
praebant; tum quia, ut aliter non
habet, quo referatur, misere labante
sententia; denique, quia per se non
est improbabile, partem aliquam ma-
gno exercitus, qui uno in loco per plu-
res menses coniunctus difficiliter alera-
tur, prius dimissam esse, quam tota
expeditio finita esset, praesertim cum
impetu ac vi urbis expugnari non po-
tuerit, et ad circummunitionem dig-
nitorem se acciuerint. Lacedaemo-

καὶ τὸ πρῶτον ἐφόρῳ δὲ ἐπὶ τὸς τε ἦν καὶ ἔσθον, ἐξ
ἐκλυθῆναι τοὺς καὶ ἐκπύει καὶ ἐξέλεγε τοὺς πρῶτον τοῦτον ἐν
κολῶς, καταλιπόντες φύλακας τοῦ ἡμέτερος τείλους, (τὸ
ἡμεῖς Βοιωτοὶ ἐφύλασσον,) ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ, καὶ δι
ἀέθισαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκα
καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἀχρηστὸν τῶν ἀ
φρώτων πρότερον ἐκκλῆστοις ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, αὐτ
οὶ δὲ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἐγκαταλειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναῖοι
δὲ ὀρθοῦντες, γυναῖκες δὲ δίκαι καὶ ἐκαστὸν σκευαστοὶ τοσο
ῦτοι ἦσαν οἱ ἑμπαντες, οἷς ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταν
καὶ ἄλλος οὐδὲς ἦν ἐν τῷ τείλει, οὗτος θούλος οὗτος ἐλεύθ
ρος. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατασκευάσθη.

79. Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους καὶ ἔρα τῇ τῶν Πλαταιῶν
ἐπιστρατεῖα, Ἀθηναῖοι θυγχιλλοὶς ὁπλίταις ἐαυτῶν καὶ ἐκπύ
δοκασίους ἐστρεψάσαν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θούλης καὶ
Βουβαλούς, ἀκμάζοντας τοῦ αἵματος. ἐστρεψάθη δὲ Λεωφάν
Θούριδος τρίτος αὐτός. ἐλθόντες δὲ ὑπὸ Σπάρταλον τῇ
Βουτικῇ τὸν οἶκον διεφθειραν. ἔδοκε δὲ καὶ προσχωρήσει
ἡ πόλις ὑπὸ τινῶν ἐνδοθεν παραδόντων, προσπεμφάντων
ἐς Ὀλυνθον τῶν οὐ ταῦτα βουλευμένων, ἑλθεῖν τε ἦλθον καὶ
Βουβαλὸς ἐς φυλακὴν. ἥς ἐπεξελεύσεως ἐκ τῆς Σπαρτάλου,
μάχη καθίσταται οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει, καὶ
μὲν οὐκίται τῶν Χαλκιδέων καὶ ἐκίοντοί τινες μετ' αὐτοὺς
νικῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναχωροῦν ἐς τὴν Σπάρ
τάλον. οἱ δὲ ἐκπύει τῶν Χαλκιδέων καὶ φίλοι παῖδες τοὺς καὶ
Ἀθηναίων ἐκπύει καὶ φίλους. ἔλθον δὲ τινες οὐ πολλοὺς καὶ
ταῦτα ἐκ τῆς Κρονείδος γῆς παλουμένης. ὅτε δὲ τῆς μά
χη γενημένης ἐπιστρεφόμενοι ἄλλος παλῆσταται ἐκ τῆς Ὀλυνθ
κῆς οὐκ ἐκ τῆς Σπαρτάλου φίλοι ὡς εἶδον, παροήσαντες τῇ
τῇ προσήγομένους καὶ οὐκ ἀποστήσαντες οὐκ ἠσώοντο, ἐκαστὸν

nii longinquas expeditiones fugiebant
τῇ 141. ἡ δὲ πόλις καὶ διακον
τῶν ἀκίτοι, διὰ τὸ βραχὺς ἀπὸ
ἐκ' ἀλλήλους ὑπὸ πινύας ἐκπύειται.
et ab Atheniensibus impetu tanto minus
his metuendum erat, quia Thebani tan
tis copias praesto erant, ut vel dimi
ctam custodiam partem praebere (τῶν
ἡμεῖς Βοιωτοὶ ἐφύλασσον.)
καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ οὐκ ἐκπύειται.
Circum aequiectum auctumnale, ἡ δὲ
Boedromione, Septembri iam affatu,
matutinus est ortus (ἡ δὲ ἐκπύειται) Ar
cturi.

19. τῶν οὐκ ἐκπύειται βουβαλ
ων. Olim μὲν, quod esset, si ψα
nolent.
ἐλθον δὲ, ἦν. οἱ Ἀθηναῖοι. Sae
pe h. l. transit ab altero ad alterum
subiectum. Mox etiam ad ἀναχωροῦ
ς subaudiendum Ἀθηναῖοι, quamquam

aliud subiectum praecesserat. Q
autem Poppo sibi vult; perperam
Iud a me acceptam dicens, non exp
Vid. annot. meam in maiore ed.,
significavi, quod Atheniensibus tant
gravis armaturae milites et equites
praesto, hic autem φίλοι memoran
tur; hos levis armaturae milites et
ἐκπύει (ἐκπύειται) non esse divers
submissos autem Olyntho postestas
his opponit, qui ex Graeciae venian
sed in praesidio (στρατῆς), quod
Olyntho missum fuisse, in quo et
aestatos esse potuisse. ἄλλοι καὶ
ἐκπύει accipere dictum pro ἄλλοι, καὶ
ἐκπύει ὅτι, ἄλλοι et quidem οὐκ ἐκπύει
thepe. Ergo Scripter verbis ἐλθ
καὶ οὐκ ἐκπύει nihil aliud quam
cat, unde Athenienses suos levite
matos habuerint.

οὐκ ἠσώοντο. Sic cum Beck

αι αὐτῆς, μετὰ τῇν Χαλκιδίων ἐκπίων καὶ τῶν προσβοηθ-
άντων, τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς ἑνὴς τα-
ξίς, ὃς κατέλειπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις, καὶ οὕτως μὲν
ἴσκιον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδασαν, ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκλειστα, καὶ
ἐρημόνιζον· οἱ τε ἐκπῆς τῶν Χαλκιδίων προσεπαύοντες ἢ ὀρ-
καί, προσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥμισυ φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς
Ἀθηναίους, καὶ ἐπέδωξαν ἐπὶ πολὺ, καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς
τὴν Ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς κερκούς, ἀπρ-
αυτοῦς κομισάμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀναχωροῦσι τῷ περιόρῳ
τοῦ στρατοῦ, ἐπιδίανον δὲ αὐτῶν τριακοντα καὶ τετρακκοσίαι
καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντες, οἱ δὲ Χαλκιδεῖς καὶ οἱ Βοττιαῖοι
ὑπαίον τε ἐστήσαν, καὶ τοὺς κερκούς τοὺς αὐτῶν ἀνελόμενοι
ἐκώδισαν κατὰ πόλεις.

80. Ταῦτα δ' αὐτοῦ θέρους, οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων,
Ἀμρακιῶται καὶ Χάονες βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν πᾶσαν κα-
ταστρέψασθαι καὶ Ἀθηναίων ἀποστήσαι, πειθούσι, Ἀχιχταίμο-
νους ναυτικὸν παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς συμμάχου, καὶ ὀλί-
γας χίλους πέμψαι ἐς Ἀκαρνανίαν, λέγοντες, ὅτι, τὴν ναυαί-
κα τεῖψαι μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων, συμβοη-
θῶν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαρνανίων, ῥαδίως ἂν Ἀκαρνανίαν
ἐγόντες καὶ τῆς Ζανύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ
ἐκείλους οὐκ ἐτι ἔσονται Ἀθηναίοις ὁμοῖος περὶ Πελοπόννη-
σος· ἐλπίδα δ' εἶναι καὶ Ναύπακτον λαβεῖν. οἱ δὲ Ἀχιχταί-
μοις κεισθέντες Κνήμην μὲν, ναύπακτον ἔτι ὄντα, καὶ τοὺς
αἰτίας ἐπὶ ναυαῖν ὀλίγαις εἰδὺς πέμπουσι, τῷ δὲ ναυτικῷ
περιήγγελαν παρασκευασμένῳ ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Λευκάδα.
ἴσαν δὲ Κορίνθιοι, συμπαρονομαζόμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμρακιώ-
ταις, ἐκείλοις οὐσι, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ
Λευκάδος καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων ἐν παρασκευῇ ἦν, τὰ δ', ἐκ
Λευκάδος καὶ Ἀκάντοφου καὶ Ἀμρακίας προτερεῶν ἀφικόμε-
νον ἐν Λευκάδι περιέμενε. Κνήμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ χί-
λοι, ὀκλίται, ἐπειδὴ ἐπαρῶσθαι λαβόντες Φορμίωνα, ὃς
ἦν τῶν εἰκοσι μετῶν τῶν Ἀττικῶν, αἱ περὶ Ναυπακτοῦ
ἡρώουσαν, εἰδὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν.
καὶ αὐτῷ παρήσαν Ἕλληνας μὲν Ἀμρακιῶται καὶ Λευκαδιοί,
καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οὐς αὐτὸς ἔχων ἦλθε, χίλιοι Πελοπόννη-
σων· βάρβαροι δὲ Χάονες, χίλιοι, ἀβασιλευτοί, ἐν ἀγούρῃ
καταῖσι προεσθία ἐκ τῶν ἀρχικοῦ γένους Φωτίος καὶ Νικα-
τορ, ἐστρατεύοντα, δὲ μετὰ Χάων καὶ Θεσπρωτοὶ ἀβασιλευ-

opp. e codd. rescripti pro ἡσσηντο,
non hon minus aptum est.

80. τῶν δ' πρὸ θαλάσσης
ἐστρατεύοντο. Resolve τῶν παρὰ
θαλάσσης Ἀκαρνανίων ἀπὸ θαλάσσης
παρασθῆναι ἀδυνάτων ὄντων. Sic
utras infra cap. 83. init. ὅπως μὴ
παρασθῶσαν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἀνα-
στρέφοντες, pro ὅπως μὴ αὐτὰ θα-
λάσσης Ἀκαρνανίας ἀπὸ θαλάσσης ἀνα-

συμβοηθῶσι. Cf. 5, 65. Sophocl.
Electr. v. 137. — Pro ὁμοῖος vel
ὁμοῖος Bekk. legendum coniecit
ὁμοῖος.

παρασκευασμένῳ ὡς τά-
χιστα πλεῖν. Non magis ad infiniti-
vum quam ad participium referendum
ὡς τάχιστα. — τῶν εἰκοσι να-
αῖς, vid. supra c. 69.

τοί. Ἰππολοστόδης δὲ ἦγε καὶ Ἀντιτάνης Σαρβόλινθος, ἐκίτρον
 ὦν Θάρυκος τοῦ βασιλέως, ἐν παιδὸς ὄντος καὶ Παρανατοί
 Ὀροίδης, βασιλεὺς ὦν. Ὀρέσται δὲ χίλαιοι, ὧν ἐβασίλευε
 Ἀντιόχης, μετὰ Παραναίων ἐννεοστρατεύοντο Ὀροίδω, Ἀντι
 χου ἐπιτρέφοντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας ἀρχὴν τῶν Ἀθη
 ναίων χίλιους Μακεδόνων, οἳ ὑπερὸν ἦλθον. τότε τῷ στρα
 τῷ ἐπαρθετο Κνήμος, οὐ περιμέννας τὸ ἀπὸ Κορίνθου να
 τικόν, καὶ διὰ τῆς Ἀργείας ἰόντες Λιμναίαν, καὶ μὴν ἀπέτη
 στον, ἐκέρθησαν ἀφικνούμεναι τε ἐπὶ Στράτον, πόλιν μεγίστην
 τῆς Ἀκαρνανθίς, νομίζοντες, εἰ ταύτην πρώτην λάβοιεν, φε
 δὼς ἂν σφίσι τὰλλα προσχωρήσειν.

81. Ἀκαρναντες δὲ αἰσθόμενοι κατὰ τε γῆν πολλὴν στρα
 τὴν ἐσβεβληκυῖαν, ἐκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἄρα τοὺς πολε
 μίους παρθεόμενους, ὅτε ἐννεβούηθουν, ἐρύλασάν τε τὰ αὐ
 τῶν ἑκάστοι, παρὰ τε Φορμίωνά πεμψαν κελαιόνας ἀμύνειν
 ὁ δὲ ἡδυνάτος ἔφη εἶναι, ναυτικοῦ ἐκ Κορίνθου μέλλοντο
 ἐκπελεῖν. Νυκτοπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἳ δὲ Πελοποννήσιοι
 καὶ οἱ Ἑβμητοὶ τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν ἀπὸ τῶν ἐχώρου
 πρὸς τὴν τῶν Στρατιῶν πόλιν, ὅπως ἔγγυς στρατοπεδεύσάμε
 νοι, εἰ μὴ λόγοις πείθοιεν, ἔργῳ πειρώμενοι τοῦ τεύχους κα
 μέσον μὲν ἔχοντες προσήσαν Χάονες καὶ οἱ ἄλλοι βαρβαροὶ
 ἐκ δεξιῶς δ' αὐτῶν Λιμναῖοι καὶ Ἀνικτόριοι καὶ οἱ με
 τρώται, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνήμος καὶ οἱ Πελοποννήσιοι κα
 Ἀμπερναῖοι. διεῖχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔστιν ὅτι
 οὐδὲ ἐωρῶντο. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες τειχεργενοὶ τε προσήσαν
 καὶ διαφυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἐκτετακείᾳ
 οἱ δὲ Χάονες, σφίσι τε αὐτοῖς πιστεύοντες καὶ ἡξιούμενοι ὅτι
 τῶν ἐκείνῃ ἡπειρωτῶν μαχίμοιτατοὶ εἶναι, οὐκ ἐπέτρεχον τ
 στρατοπέδον καταλαβεῖν, χωρήσαντες τε ὅλην μετὰ τῶν ἄλλω
 βαρβάρων ἐνόμισαν αὐτοβοεῖν ἂν τὴν πόλιν εἰλεῖν, καὶ αὐτῷ
 τὸ ἔργον γενέσθαι. γινόντες δ' αὐτοὺς οἱ Στράτιοι ἐνι πρὸς
 ἰόντας, καὶ ἡγησάμενοι, μέμονωμένων εἰ κρατήσεσιν, οὐκ ἂν
 ἐνι σφίσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοίως προσέλθαι, προλοχίζουσι κα
 περὶ τὴν πόλιν ἐνεδραῖς, καὶ ἐπειδὴ ἔγγυς ἦσαν, ἔκ τε τῇ
 πόλει δὲ ὁμοσε χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν προσπίπτουσι
 καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθείρονται τε πολλοὶ τῶν Χαό
 νων, καὶ οἱ ἄλλοι βαρβαροὶ, ὥς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, καὶ
 κέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. τῶν δὲ Ἑλλήνων
 στρατοπέδων οὐδέτερον ὑπόθετο τῆς μάχης, διὰ τὸ πολὺ προελ
 θεῖν αὐτοὺς, καὶ στρατοπέδον οἰσθῆναι καταληφόμενους ἐπὶ

81. καὶ μέσον μὲν ἔχοντες.
 Articulum τὸ codices prescribunt. Onk-
 titur etiam 4, 31. 96., ubi item adhe-
 ctivum est loco substantivi. Mox οἱ
 μετὰ τοῦ τῶν mihi videntur intelli-
 gendi Oenadae, quos affinis memo-
 rat c. 32.

μγ. Ibid habes 2, 76. 7, 70. Pauli
 ante articulum ante στρατοπέδον, qui
 abundare iudicat Schollastae, videtur
 significare articulum non ad nomen,
 sed ad infinitivum esse referendum.
 Sed vel ad nomen relatus non abou-
 flat. Significat enim castra, quae loca-
 re iussu erat. Vide supra h. c. ὅπως
 ἔγγυς στρατοπεδεύσάμενοι.

ὁ μγ. Codices plerique omnes ὁ μγ.

μεσαι. ἐπεὶ δὲ ἐνέεικντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀναλαμβάνον τε αὐτούς, καὶ ξυναγαγόντας τὰ στρατοπέδα ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν, ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἴονταν σφίσι τῶν Στρατιῶν, διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους Ἀκαρναντας συμβεβηθῆναι, ἀποδεν δὲ σφενδονάντων καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων· οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὀπλων κινηθῆναι. δοκοῦσι δ' οἱ Ἀκαρναντες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν.

82. Ἐπειδὴ δὲ πλεονέχοντο, ἀναχωρήσας ὁ Κνήμιος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν Ἀνακτον ποταμὸν, ὃς ἀπέχει σταδίου ὀγδοήκοντα Στρατοῦ, ταύς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ νεκρᾷ ὑποσπόνδους, καὶ Οἰκιάδων ξυμπαρεγγεμένων καταφύλλον, ἀναχωρεῖ παρ' αὐτούς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἔλθειν. καί τινες ἐκ οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ Στρατιῶται τροπαίον ἔστησαν τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους.

83. Τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ Κόρινθαίου κόλπου ναυτικῶν, ἃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ Κνήμι, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἀνα' Ἀκαρναντες, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῆς ἐν Στόκτῳ μάχης ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμύωνα καὶ τὰς εἰκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐφρουροῦν ἐν Ναυπάκτῳ. ἰ γὰρ Φορμύων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου ἔτηρει, βυλόμενος ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ ἐπιδέσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἔπλεον μὲν, οὐχ ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀλλὰ στρατιωτικώτερον προσεκυκασμένοι, ἐς τὴν Ἀκαρναντιαν, καὶ οὐκ ἐοίμενοι πρὸς ἐπὶ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας κληῖται τοὺς Ἀθηναίους εἰκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιῆμεναι. ἐπειδὴ μὲντοι ἀντιπαραπλέοντας τε ἑώρων αὐτοὺς, καὶ γῆν σφῶν κομίζομεναι, καὶ ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀντιπῆρας ἡπειρον διαβαλλόντων ἐπὶ Ἀκαρναντας, κειδὸν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς Χαλκίδος καὶ τοῦ Εὐήνου πταμοῦ προσπλέοντας σφίσι, καὶ οὐκ ἔλαδον νυκτὸς ὑφορμύμενοι· οὐτῶς δὲ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν ὁρμόν. στρατηγοὶ δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἕκαστων, οἱ

ἐνέεικντο φεύγοντες, i.e. κατέλειπον τὸν ποταμὸν.

82. πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἔλθειν, int. ἀπορρίπτον. Vid. cap. 7, 16.

83. στρατιωτικώτερον καλεῖται, propter onerarias naves, non ignae sed transvehendis tantum milites aptas. Infra c. 87. οὐκ ἐφύθησαν μάλλον ἢ ἐπὶ στρατείᾳ ἐπλεόντες.

83. εὐρὴν κομίζομεναι, i.e. διαβαλλόμεναι. Usitatio, talis erat, ut οἱ κομίζομενοι — διαβαλλόμενοι. Sed a sepe. genitivi absoluti ponuntur participii pro eo casu, quæ sequenti casu postulat. In 115. καὶ ἐς εὐρήν, i.e. εὐρὴν.

ὑφ' ἑβρηκότος ἤδη Περικλέους — ἦν

γέλθῃ αὐτῷ, ubi subiectum repetitur.

83. 12. βοηθῶντων ὑμῶν προσέτρεψας.

83. 16. ἐφ' ὧν τῇ πᾶσι κατέλειπον — ἀνα-

χάζειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι.

7, 48. θαλασσοκρατούντων, ubi subie-

ctum subaudiendum. Quod ubi sit, ora-

tio nonnumquam perobscura est, ut 6,

7, 49. Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων

πανόρατ' ἐξέλεθ' ὅντων (pro ἐξελ-

θόντες) τοὺς ἐν Ὀρεαῖς μέλαν ἡμέραν

ἐκλήρομεν. 7, 57. Ἰταλιωτῶν δὲ

Ἰταλῶν καὶ Μεταπάντι ἐν τοιαύ-

ταις ἀναγκαῖς τῷ κατελεῖν ἡμ-

ίαντες (i.e. κατελεῖν ἡμῶν, quia per-

tinuamur, sicut Thurios et fortasse Me-

ταπάντιος) ἔκταρα τὸν ποταμὸν. Vid. Por-

po T. I. 1. 120.

παρεσχεάζοντο, Κορινθίων δὲ Μαχίων καὶ Ἰσικράτης καὶ Ἀγαθάρχιδας· καὶ οἱ μὲν Πελοποννησίοι ἐτάξαντο κύκλον τῶν νεῶν, ὡς μέγιστον οἱοί τ' ἦσαν, μὴ διδόντες διακλίνειν, τὰ πρῶτας αὖν ἔσω, ἔσω δὲ τὰς πρῆρας· καὶ τὰ τε ἑσπερά πλοῖα δ' ἐνέπλει, ἐντὸς ποιοῦνται, καὶ πέντε ναῦς τὰς ἄριστα πλοῦσας, ὅπως ἐκπλίσουσιν διὰ βραχέος περὶ Ἰσικράτην, εἰ πρὸς πλοῖον οἱ ἐναντίοι.

84. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ μίαν τῶν τεταγμένων, περὶ ἐπλεον αὐτοῦ κύκλου, καὶ ἐνέηγον ἐς ὅλγον· ἐν γὰρ αὐτῇ καὶ παλαιοτέρῃ καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτῶν ἐμβαλεῖν· προείπον δ' αὐτοῖς ὑπὸ Θεορίωνος μὴ ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἢ αὐτοὺς θῆ μῆνη. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν οὐ μένεν τὴν τάξιν, ὥςπερ ἐν γ' περὶν, ἀλλὰ συμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ τὰ πλοῖα ταραχὴν παρέξειν, εἰ τ' ἐκπνεύσαι ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τὸ περιέπλει, καὶ εἰσθεῖν γίνεσθαι ἐπὶ τὴν ἔσω, οὐδὲν γὰρ χρόνον ἡσυχάσειν αὐτούς· καὶ τὴν ἐκπύρρην ἐφ' ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπερ βούληται, τῶν νεῶν ἀπείκον πλεονούσων, καὶ τότε καλλίστην γίνεσθαι. ὥς δ' ἐπὶ τὸ πνεῦμα πατήει, καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὐσαι ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου τῶν τε πλοίων, ἅμα προσκειμένῳ ἐταρᾶσθόντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε, καὶ τοὺς κοντοὶ διαδοῦντο, πολλὰ τε χρώμενοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφύλακται καὶ λοιδορία οὐδὲν κατήκουον οὔτε τῶν παραγγελλομένων οὔτε τῶν κελευστικῶν, καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλυδωνίᾳ ἀναφέρειν· ἄνθρωποι ἀπειροὶ τοῖς κυβερνήταις ἀπειθὴς τὰς ναῦς παρέχον· τότε δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτο σημαίνει, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπίδοντες πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἑκατὰ δὲ καὶ πάσας, χωρήσειαν, διεφθεῖρον, καὶ κατέσκησαν ἐς Ἀκτὴν μὲν μὴδὲν τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δ' ἐς Πάτρας καὶ Λύμην τῆς Ἀχαΐας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταδιώξαντες καὶ ναυδωδεκα λαβόντες, τοὺς τε ἀνθρώπους ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείους ἀνελόντες, ἐς Μολύκειον ἀπέβαλλον· καὶ τῶν αὐτῶν στήσαντι ἐπὶ τῷ Πίῳ, καὶ ναῦν ἀναδίντες τῷ Ποσειδῶνι, ἀνεχώρησα ἐς Ναύπακτον· παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννησίοι εὐθὺ ταῖς περιόποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς Λύμης καὶ Πατρῶν ἐς Κυλλήνην, τὸ Ἠλείων ἐπλευσαν· καὶ ἀπὸ Λευκάδος Κυνῆμος, καὶ αἱ ἐκείθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις συμμῆσαι, ἀφικνούνται μετὰ τὴν ἐν Στρατῷ μάχην ἐς τὴν Κυλλήνην.

πρὸς πλοῖον. Ἀλλ' πρὸς πλοῖον.

84. κατὰ μίαν τῶν τεταγμένων, ita ut, si a cornu procederent, ut h. l. ἐν γὰρ αὐτῇ καὶ παλαιοτέρῃ; una tantum navis in fronte esset, ceterae singulae altera alteram sequerentur; si a fronte, unum tantum ordinem efficerent. Sic cap. 90. ἐκ τῶν σαφών.

ἐν γὰρ αὐτῇ, i. e. πλησίον.

ταραχὴν παρέξειν. In bonis libris est παρέρπειν. — τὰ πλοῖα sunt navigia illa minora (τὰ λεπτά) quae in medium circumlocum receperant c. 83 ult. — διαδοῦντο πρὸς ἀλλήλους est recipientes, non interficiunt, quod significat activum ἀνελόντες.

85. Πέμπονται δὲ καὶ οἱ Ἀκισθαίμονες τῷ Κνήμῳ συμ-
βούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, Τιμοκρέτην καὶ Βρασίδαν καὶ Δυνό-
φωνα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βολύτα παρασκευάζεσθαι,
καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἰσρεῖσθαι τῆς θαλάσσης· ἰδούκει γὰρ
αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ πρῶτον ναυμαχίας παρασκευάμενοις, πολλὸς
ὁ παράλογος εἶναι, καὶ οὐ ποδούντων ὄντων τὸ ναυτικὸν
ἐπιθεῖσθαι, γενεῖνθαι δὲ τινα μαλακίαν, οὐκ ἀντιτιθέτας τὴν
Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρης δὲ ὀλίγου· μάλιστα
τῆς ὀργῇ οὐκ ἀξίστελλον· οἱ δὲ ἀφικόμενοι ματὰ Κνήμου καὶ
τε περιήγγαλλον κατὰ πόλεις, καὶ τὰς προὔπαρχουσας ἐξερ-
γύοντο ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν· πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς
Ἀθήνας τὴν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς
ναυμαχίας, ἣν ἐνίκησαν, φράσσοντας, καὶ κελύων αὐτῶν ναῦς
οὐκ ἐκείστας διὰ ταχέως ἀποστέλλαι, ὥς καθ' ἡμέραν ἑκάστην
ἐκείδος οὐδὲν ἀλλ' ναυμαχῆσαι· οἱ δὲ ἀποκείμενοι ἐλκοῦσθαι
ναῦς αὐτῶν, τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς προσεπέστελλον ἐς Κρήτην
πρῶτον ἀφικέσθαι· Νικίας γὰρ Κρής Γορτύνης, πρόξενος
ὢν, πέμπει αὐτοὺς ἐπὶ Κυθωνίαν πλεῦσαι, φράσκων προσποιή-
σασθαι αὐτὴν, οὐδαν πολέμιαν· ἐπήγγε δὲ Πολυχνίταις χαριζόμε-
νος, ὁμοφοῖς τῶν Κυθωνιατῶν· καὶ ὁ μὲν λαβὼν τὰς ναῦς
ἦλθε ἐς Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολυχνιτῶν ἔδρουν τὴν γῆν
τῶν Κυθωνιατῶν, καὶ ὑπὸ ἀνέμων καὶ ὑπὸ ἀπλοίας ἐνδιέτρι-
ψαν οὐκ ὀλίγον χρόνον.

86. Οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι ἐν τούτῳ
ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ Κρήτην κατέκλινοντο, παρασκευασμέ-
νοι ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν παρέκλεισαν ἐς Πάνορμον τοῦ Ἀχαι-
κῶν, οὐκ ἐπὶ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων
προσεβροηθῆναι· παρέκλεισε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ Πῖον
τὸ Μολυκρικόν, καὶ ἐορίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἰκοσιν, αἰε-
περ καὶ ἐναυμάχησεν· ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Πῖον φίλιον τοῖς
Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον Πῖον ἐστὶν ἀντικέρας, τὸ ἐν τῇ Πε-
λοποννήσῳ· διεχέτον δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα· ἐκτὰ
τῆς θαλάσσης, τοῦ δὲ Κρισαίου κόλπου στόμα τοῦτό ἐστιν·
ἐπὶ οὖν τῷ Πῖῳ τῷ Ἀχαικῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι αὐ-
τῶν τοῦ Πάνορμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ περὶ ἦν, ἐορίσαντο
καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἐκτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπιεδῆ καὶ τοὺς
Ἀθηναίους· εἶδον· καὶ ἐπὶ μὲν ἔξ ἣ ἐκτὰ ἡμέρας ἀνθώρμου
ἀλλήλοισι, μελετώντες τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν,
γνώμην ἔχοντες οἱ μὲν μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Πίων ἐς τὴν εὐ-
ρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον πάθος, οἱ δὲ μὴ ἐκπλεῖν
ἐς τὰ στενὰ, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυ-
μαχίαν· ἔπειτα ὁ Κνήμος καὶ ὁ Βρασίδης καὶ οἱ ἄλλοι τῶν
Πελοποννησίων στρατηγοὶ, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν
ποιῆσαι, πρὶν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβροηθῆσαι, συν-

85. ἀντιτιθέοντας — μελέτης.
Pro dativo genitivum usurpavit etiam
8, 56. τῆς οὖν ἀμαρτίας — ἀντιθε-
ναι τὴν τότε ἀμαρτίαν.

καθ' ἡμέραν ἑκάστην — αἰε,
int. singulorum dierum omnibus et sin-
gulis horis et horarum momentis. Pro
α ὅτε post κελύων Bekk. αὐτῶν.

εκάλεσαν· οὗτος στρατιωτῶν· πρῶτον, καὶ ὀρθῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἦσαν φοβουμένους καὶ οὐ προθύμους ὄντας παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλ.· ἂν τοιάδε.

87. Ἡ ΜΕΝ γενομένη ναυμαχία, ᾧ ἄνδρες Πελοποννησίοι, εἴ τις ἄρα δι' αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβῆσαι. τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεὴς ἐγένετο, ὥς περ ἴσμε καὶ οὐχὶ ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐκίμεν· ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ἄλλῃ ἐναντιωθῆναι· καὶ πού τι καὶ ἡ ἀπειρία πρῶτον ναυμαχοῦντας ἰσοφύηεν. ὥς τε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἡσθῆσθαι πρόσεγενετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικῆσθαι, ἔχον δὲ τινα ἐν πύτῳ ἀντιλογίαν, τῆς γὰρ ἑυφορίας τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνεσθαι, νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφαλίσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, προβαλλομένους εἰκότως ἂν ἐν τινι κακοῦς μετέσθαι. ἥρῃν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία ποσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμῃ προέχετε· τῷδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φρεσίδος, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἔξει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ εὐψυχίας οὐδαμῖα τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει, τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς οὐδέτις ἀφελεί· πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε, πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἦσαν δεδιέναι τὸ ἀπαράσκειναι τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ ὑμῖν πληθὺς τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῇ οἰκία οὐσῃ, ὀπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλειόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥς τε οὐδὲ κατ' ἐν εὐρίσχομεν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγενόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσύνετε οὖν καὶ κυβερνήται καὶ ναῦται τῷ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐπασθε, χῶραν μὴ προλείποντες, ἥ ἂν τις προσταγῇ. τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάζομεν, καὶ οὐκ ἐνδῶδομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἦν δὲ τις ἄρα καὶ βουλευτῇ, κολασθήσεται τῇ προπόσῃ ζημία· οἱ δὲ ἄγαθοι τιμῆσονται τοῖς προστηκούσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.

88. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο· ὁ δὲ Φορμίων δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρθώθιαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πληθὺς τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ἐγκαλέσας

87. τὸ ἐκφοβῆσαι. Articulos eo cum infinitivo ponitur, ubi etiam genitivus admitti poterat, h. l. pro ὥς τε ἐκφοβῆσαι. Vid. Hermann. ad Soph. Aiac. v. 114. Matth. Gr. §. 542. (543.) Not. 3. Cf. supra ad 2, 53. — Schol. τέκμαρσιν exponit στοχασμόν. → Mox ἀντιλογίαν, excusationem vel defensionem, veluti

non defuisse fortem animum, non sua sed fortunae culpa se inferiores pugna fuisse. — πρὸς ἀλλομῆνους, praeterentes.

88. τὸ πληθὺς τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι. Supra 2, 21, κατὰ συστάσεις γὰρ γινόμενοι. Sed h. l. ξυνιστάμενοι

παρῶναι τε καὶ παραβῆσθαι ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι· πρότερον μὲν γὰρ αἱ αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκευάζε τὰς γνώμας, ὥς οὐδὲν αὐτοῖς κλήθος νεῶν τοσοῦτον, ἣν ἐπιαλέη, ἢ οὐκ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἔστι· καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν οφθαλμοῖς αὐτοῖς τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφισαν, μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι οὐτε Πειλοπονησίαν νεῶν ὑποχωρεῖν. τότε δὲ πρὸς τὴν παρούσαν ὅψιν ὁρῶν αὐτοὺς ἀδυναμῶντας ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν, καὶ ἐνυγκλίσεις τοὺς Ἀθηναίους ἔλεξε τοιαύτην.

89. „ΟΡΩΝ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες, στρατιῶται, πεφοβημένοι τοὺς κλήθος τῶν ἐναντίων ἐννεκάλισα, οὐκ ἄξιον τὸ μὴ δεῖναι ἐν ὁρώδῃ ἔχειν. οὔτοι γὰρ πρῶτον μὲν διὰ τὸ προεινηκῆσθαι καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὅμοιοι ἡμῖν εἶναι, τὸ κλήθος τῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, παρεσκευάσαντο· ἔπειτα, ὡς πάντες πιστεύοντες προσέρχονται, ὥς πρὸς ἡκον σφίσι καὶ ὅμοιοι εἶναι, οὐ διὰ ἄλλο τι θαρσεύειν, ἢ διὰ τὴν ἐν ταῖς ἐμπερίαις τῇ πλείῳ κατορθύνειν, καὶ οἴονται σφίσι καὶ ἐν ταῖς ναυτικῇ ποιήσασθαι τὸ αὐτό. τὸ δ' ἐκ τοῦ δικαίου, ἡμῖν ἄλλοι νῦν περιεῖσθαι, εἴπερ καὶ τοῖς τοῖς ἐν ἐκείνῳ ἐπεὶ ἐπὶ νῆα γε οὐδὲν προφέρουσι, τῷ δὲ ἐκάτεροι τι ἐμπειρότεροι εἶναι θαρσύτεροι ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοι τε ἡγούμενοι τῶν ξυμμάχων, διὰ τὴν σφετέρην δόξαν ἄκοντας προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν λιθότρονον· ἐπεὶ οὐκ ἂν ποτε ἐμπερίῃσαν ἡσσηθῆναι, καὶ πολὺ αὐτοῖς ναυμαχεῖν, μὴ δὲ αἰκῶν τῇ τολμῇ δέσσητε. πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλεονεχίοντες παρὲς καὶ πιστότερον, κατὰ τὴν τὴν προεινηκῆσαι, καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἡγούνηται, μὴ μέλλοντας πλεονεχίοντες τοῦ παρὰ πολλὴν πρᾶξαι, ἀνδρίζεσθαι.

statum ad κλήθος, in quo verbo la-
tuit οἱ στρατιῶται καὶ ναῦται.

μηδένα ὄχλον — ὑποχωρεῖν.
Verborum γινώγειν et ἀποδιδάσκειν
constructionem imitatus. Scriptor vide-
tur Porponi T. I. 1. 132., ut 3, 34. in
πλεονεχέσθαι. Etiam verba cum ἐπὶ
composita nonnumquam cum accusati-
vo coniunxit, ex. c. 4, 92. ἐπιστρα-
τεύειν, 5, 110. ὅσους μὴ Βραχίδας
ἐπὶ δε.

89. καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου.
Cum quod praecedat τὸ κλήθος
τῶν νεῶν — παρεσκευάσαντο
accipiendum sit, paraturus est, quam
habent navium multitudinem, non vi-
deo quidni perspicuitatis causa addi-
tum putare liceat καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ
ἴσου, et non ad parem nobis numerum.
Nam in τὸ κλήθος per se non inest
maior numerus. Goellerus tamen duo
significari putat: et navium hostilium
numerum maiorem esse, et reliquum
quoque apparatus, velut numerum mi-

litum, armatarum, nongium cet. non
paria Atheniensibus esse.

σφίσι — τὸ αὐτό. Haec olim
iungebam, πλεονεχέσθαι vel γινώ-
γειν διότι. Alii τὴν ἐμπερίαν re-
petunt tamquam subiectum ἰσχυρῶς
ποιήσιν, quod nunc magis placeat.
Pro οἴονταί codd. K. Vat. Reg. H.
οἴονταί. — Verba autem τὸ δ' ἐκ
τοῦ δικαίου ne inter se iungenda
credas, sed τὸ δὲ refer ad praecedentia
ἐν τῷ ναυτικῷ κατορθύνειν. Ita
per se patet, ἐν ἐκείνῳ esse ἐν τῷ
πλεονεχίῳ. In sequentibus τῷ δὲ ἐκάτε-
ροι τι ἐμπειρότεροι εἶναι θαρσύτεροι
ἐσμεν, vox ἐκάτεροι his intelligenda
sunt, et ad ἐμπειρότεροι εἶναι et ad
θαρσύτεροι ἐσμεν.

ἐπεὶ οὐκ ἂν ποτε ἐμπερίῃσαν
οὐσαν. Reddunt haec rationem verbo-
rum ἀκοντας προσάγουσι in antecedentibus
tibi, et subiectum ex ἀκοντας επι-
πλεονεχέσθαι οἱ ξυμμάχοι Λακεδαιμόνιοι.
ἄξιον τοῦ παρὰ πολλὴν πρᾶ-
ξαι. Certum subaudiunt habent in-

σθαι ἡμᾶς. ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους, ὥσπερ οὔτοι. τῇ
 ἀυνάμει τὸ πλεον πείθονται ἢ τῇ γνώμῃ ἐπέρχονται· οἱ δ' ἐν
 πολλῶν ὑποδείξετέραν, καὶ ἅμα οὐκ ἀνεγκλιζόμενοι, μέγα τ
 τῆς δεινότητος τὸ βάβατον ἔχοντες ἀντιτολμῶσιν. ἃ λογιζόμενοι
 οὔτοι τῷ οὐκ εἰκότι πλεον πεφόβηται ἡμᾶς, ἢ τῇ κατὰ λόγον
 παρασκευῇ. πολλὰ δὲ καὶ στρατοπέδα ἦδη ἔπεσον ὑπ' ἐλασσο
 νων τῇ ἀπειρίᾳ, ἔστι δὲ ἃ καὶ τῇ ἀτολίᾳ· ὧν πλεοντέροι
 ἡμῖς νῦν μετέχουμεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκ
 εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ ἐκπλεύσομαι ἐς αὐτόν. ὅρα γὰρ ὅτι προ
 πολλὰς ὑαῖς ἀνεπιστήμονας ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπείροις καὶ ἅμει
 ναν πλειούσαις ἢ στενοχωρίᾳ οὐ ξυμφέρει. οὔτε γὰρ ἂν ἐκπλεύ
 σαι τις ὥς χρὴ ἐς ἐμβολήν, μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πο
 λεμίων ἐκ πολλοῦ, οὔτε ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέοντι, πιεζόμε
 νος διέκπλοι τὸ οὐκ εἰδὼς· οὐδὲ ἀναστρεφάτ', ἅπερ πᾶν ἅμει
 νον πλεοντέων ἔργον, ἔστιν, ἀλλ' ἀνάγκη ἂν εἶη τὴν ναυμαχίαν
 παρομαχίαν καθίστασθαι καὶ ἐν τοσούτοις αἱ πλείους αἴσας κρεί
 στους γίγνονταί· τοσούτων μὲν οἶν ἐπὶ ἔξω τὴν πρόνοιαν κατὰ
 τὸ δυνατόν· ὑμεῖς δὲ εὐτακτοὶ παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες τ
 τε παραγγελλόμενα ὀξέως δεχέσθε, ἅλλως τε καὶ δι' ὀλίγου τῇ
 ἐπορησίᾳ οὐσης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ συγῆν περὶ πλει
 στου ἡγεῖσθε, ὃ ἐξ τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμικῶν, καὶ ξυμφέρει
 καὶ ναυμαχίᾳ οὐκ ἥμισυ· ἀμύνασθε τε τοῖςδε ἀξίως τῶν προ
 ειργασμένων. ὃ δὲ ἀγῶνι μέγας ὑμῖν, ἢ καταλῦσαι Πελοποννησίαν
 νῆν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω καταστήσαι Ἀθηναίους

finitum ad ἔξιν τοῦ παρὰ πολὺ.
 Krügerus ad Dionys. p. 48. *νενηκησ
 ναι*, Goeller. *προνηκησέναι*, Poppo
 Tom. I, p. 285. *πράξαι* vel *πράσσειν*.
 Ita enim Thucyd. 8, 41. *ἀφείς τὸ ἐς
 τὴν χίον ἐπλεῖ ἐς τὴν Κάρον*, ubi
πλεῖν subaudiendum. Quare h. l.
πράσσειν certe ad istam rationem
 Thucydidis proxime accedit. Schol.

παραπολύ, περβαλλόντως.
ἀντίπαλοι μὲν γὰρ — ἀντι
 τολμῶσιν. Ordo verborum est: οἱ
 πλείους ἀντίπαλοι (όντες), ὥσπερ οὔ
 τοι, τῇ δυνάμει. cet. *ἀντίπαλοι*
 sunt pares potentia, *corpis*, quibus op
 ponuntur οἱ ἐκ πολλῶν ὑποδεικτέροι.

τῷ οὐκ εἰκότι. Opponentur in
 ter se τὸ οὐκ εἰκός et ἢ κατὰ λόγον
παρασκευῇ. Haec cum sit apparatus
 bellicus rationi obnoxius u. subiectus,
 qui aestimari et censeri potest (die zu
 berechnende Rüstung): sequitur τὸ
 οὐκ εἰκός esse id, quod non cadit in
 aestimationem, veluti *διόγουαν*, *εὐφυ
 χίαν*, quam in apparatu minime aequali
 nemo solet expectare. Sententia igitur
 haec est: „Illi reputantes, eos, qui
 multe infirmioribus cepis sponte con

tra dant, certam animi fiduciam habere,
 nos magis extimescunt propter id
 quod non verisimile erat (nos cum tar
 to minoribus cepis ipsis obviandum ituros
 quam propter apparatus ipsorum ac
 estimationi subiectum“ (quem non ac
 qualem esse sciunt). Goeller. verba
κατὰ λόγον παρασκευῇ explicat: *di
 verhältnismässige Rüstung*. Paull
 post de locutione *ἐπὶν εἶναι* cf. Hei
 mann ad Vig. p. 388. Matth. Gr. §. 541
 (545.)

ἐς ἐμβολήν. Differt *ἐμβολή*
πρόσβολῃ. Incurio adversae fronti
 cum impetu e longinquo facta in later
 hostilis navis dicitur proprie *ἐμβολή*,
 quae fit maxime in *διέκπλῳ*. Vid. a.
 7, 70. *πρόσβολῃ* latius patet, et maxi
 me concursus adversarum frontium si
 gnificat. — Mox pro *πρόσοψιν* Bekk
 coniecit et recepit *πρόσοψιν*.

ὃ ἐξ τε τὰ πολλὰ. Haec est Ste
 phani coniectura. Libri omnes ὥς τε
 τὰ πολλὰ. Goeller. ex Abreschii
 emendatione ὥς τε τὰ π. de qua
 transpositione particulae τὸ vide annot
 in mai. ad. maa ad h. l.

πν φόβον παρὶ τῆς θαλάσσης· ἀναμνησθε δ' αὖ ὑμᾶς ὅτι νηικήκατε αὐτῶν τοὺς πολλοὺς ἡσσημένων δὲ ἀνδρῶν, οὐκ ἔπιλοισιν αἱ γῆμαι παρὰ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὁμοίαι εἶναι.

90. Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Φορμίων παρεκτελέσαστο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐταῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενὰ, βορλομένοι ἀκοντας ἔσω πρᾶγμα γὰρ αὐτοὺς, ἀναγομένοι ἅμα ἐφ' ἐπλεον, ἐπὶ τεσσαρῶν ταξάμηνι τὰς ναῦς, ἐπὶ τῇ αὐτῶν γῇν ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου, δεξιᾷ κέρα ἡγουμένῳ, ὥσπερ καὶ ὤκουν· ἐπὶ δ' αὐτῷ εἰκοσιν ἔταξαν τὰς ἀριστα πλεονσάς, ὅπως, εἰ ἄρα νομίσας ἐπὶ τὴν Ναυπακτον αὐτοὺς πλεῖν ὁ Φορμίων καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν αὐτῇ παραπλέοι, μὴ διαφύγοιεν πλείοντα τὸν ἐπίπλεον σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔξω τοῦ αὐτῶν κέρως, ἀλλ' αὐταὶ αἱ νῆες περὶ κλειδίαν. ὁ δὲ, ὅπερ ἐπικροὶ προσδεχόντο, φοβηθεὶς περὶ τῇ γῶνι ἐρήμῳ ὄντι, ὥς, ἔφρα ἀναγομένους αὐτοὺς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας ἐπλεὶ παρὰ τὴν γῆν καὶ ὁ πρέσβης ἅμα τῶν Μεσσηνίων παρεβοηθεῖ. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας, καὶ ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τῇ γῇ, ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα, ἀπὸ σημείου ἐνὸς ἄφρονος ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον, ὥς εἶχε τέρως ἕκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ἡλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψασθαι. τῶν δὲ ἐνδεκα μὲν τινες, αἵπερ ἡγούντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρως τῶν Πελοποννησίων καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες ἔξωσαν τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας, καὶ διεφθίραν· ἀνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν· ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν, καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι εἰλκον κενὰς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἰλον ἤδη· τὰς δὲ τινὰς οἱ Μεσσηνιοὶ, παραβοηθῶντες καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν καὶ

90. τοιαῦτα δέ. Olim leg. τοιαῦτα μὲν. Vid. c. 88 init. cf. I, 43. 79. 87. 3, 68. H. l. δέ sumptum e Pal. Reg. Laur.

οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον. Extra sinum apud Rhium Molyricum stationem habebant Athenienses (vid. c. 86.); Lacedaemonii ad Pioniam naves appulsas tenebant (cf. c. 92 in.). Locorum angustias Athenienses vitabant, Peloponnesii, ut pugna navalis terrestri similis fieret, petebant.

ἐπὶ τεσσαρῶν ταξάμενοι, in ordines ita instruxerunt aciem, ut singuli quaternas naves haberent, et ubi a cornu procederent (δεξιᾷ κέρω ἡγουμένῳ), frontem agminis quatuor efficerent naves. — ἐπὶ τὴν γῆν Schol. ἀπὸ τοῦ παρὰ τῆς. — ἐπὶ δ' αὐτῷ, int. κέρω. — ἐπὶ βοηθῶν

ταύτῃ, i. e. Ναυπακτῷ. De conatu autem accipiendum παραπλέοι. — ἐμβιβάσας, τοὺς στρατιώτας. Μεσσηνίῳ illi Naupactum incolebant. — In verbis κατὰ μίαν ἐπὶ κέρωσ Poppo κατὰ μίαν uncis circumscripsit, tamquam ex interpretatione additum, licet omnes codices praebeant. Excursari posse putat aliis abundantia sententiae generibus, qualia in Prolegg. I. p. 198. protulerit. Sed verba κατὰ sunt et vel necessaria, ut intelligamus et unum ordinem tantum fuisse navium (κατὰ μίαν), et eam a cornu procedentem (ἐπὶ κέρωσ), non μετωπηδόν, i. e. adversis frontibus, quod eius contrarium est. Vid. ad c. 84.

Ἐνδεκα μὲν τινες. Ultimam vocem omittunt Cass. Aug. Cl. C. G. H. Pal. It. Vat. Bas. Bekk. Popp. Sed non raro numeralibus additur, et. facit

ἐμβάντες, ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἑλκόμενας ἤδη.

91. Ταύτη μὲν οὖν οἱ Πελοποννησίδι ἐκράτουσιν τε καὶ ἐφθειρον τὰς Ἀττικὰς ναῦς, αἱ δὲ ἑλκοσι νῆες αὐτῶν αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ πέρως ἐδίωκον τὰς ἑνδεκά ναῦς τῶν Ἀθηναίων αἰπρὸν ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφήν ἐς τὴν εὐρύσχατον. καὶ φθάνουσιν αὐτοῖς, πλὴν μιᾶς νεώς, προκαταφύγουσαι ἐς τὴν Ναύπακτον, καὶ λαροῦσαι ἀντικρῶτοι κατὰ τὸ Ἀπολλωνίου παρεσκευάζοντο ἀμυνόμενοι, ἦν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς πλέωσιν. οἱ δὲ παραγενόμενοι ὕστερον ἐκταυνίσθον τε ἅμα πλείοντες ὥς νενικηκότες, καὶ τὴν μίαν ναὺν τῶν Ἀθηναίων τὴν ὑπολοιπὴν ἐδίωκε Λευκαδία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. ἔτυχε δὲ δλκὰς ὁμοῦσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ Ἀττικὴ ναὺς φθάσασα καὶ περιπλεύσασα τῇ Λευκαδίᾳ διακρούσῃ ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει. τοῖς μὲν οὖν Πελοποννησίδις, γενόμενον τοῦτο ἀπροσδοκῆτον τε καὶ παρὰ λόγον, φόβος ἐμπλήτει· καὶ ἅμα ἀτάκτως διακονοῦντες διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μὲν τίνας τῶν νεῶν καθεῖσαι τὰς καθὰς ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξυμφορὸν δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι· αἱ δὲ καὶ ἐς βράχεα ἀπειρία χωρίων ὤκειλαν.

92. Τὸν δ' Ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα θάρος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἑνὸς κλένουςματος ἐμβοήσαντες ἐπ' αὐτοὺς ὄρμησαν. οἱ δὲ διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα καὶ τὴν παρούσαν ἀταξίαν ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο ἐς τὸν Πάνορμον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιδάκοντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς τε ἑγγὺς οὐδὰς μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἐξ καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφείλοντο, ὥς ἐκείνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο· ἄνδρας τε τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τινας δὲ καὶ ἐξώρμησαν. ἐπὶ δὲ τῆς Λευκαδίας νεώς, ἣ περὶ τὴν ὀλκάδα κατέδου, Τιμοκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος πλέων, ὥς ἡ ναὺς διαφθείρετο, ἔφαξεν αὐτόν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν Ναυπακτίαν λιμένα. ἀναχωρησάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαίων ἐστήσαν, ὅθεν ἀναγόμενοι ἐκράτησαν· καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ θανάγια, ὅσα πρὸς τῇ θούτῳ ἦν, ἀνείλοντο, καὶ ταῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑπόσπονδα ἀπέδωκαν· ἐστήσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννησίδιοι τροπαίον, ὥς νενικηκότες, τῆς τροπῆς, ἥς πρὸς

his excludere poterat, quam a librariis addi. — ἡ δὲ pest εἰλον οὐκ ἐστὶν Bekk. cum Ar. Dan.

91. δλκὰς ὁμοῦσα, μετέωρος. — Ὀλκὰς est ναὺς, ἐμπορικὴ μετέωρος ὁμοῦσα, quae in alto ad anchoras stabat. — Verba καὶ περιπλεύσασα expunxit Bekk. auctoritate, codd. It. Vat. Poppo uncis inclusit.

ἐπ' ἐστήσαν τοὺς πλοῦ, οὐκ ἐστὶν ἀλλ' ἐστὶν. vid. Matth. Gr. §. 331.

c. (353. 3.) πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν. Atheniensium, ex propositaque iam intentionem, facientium. — βράχεα sent. vada. Vulgo βράχια.

92. διαφθείραντες. — ἀνεδήσαντο. Vid. cap. 90 sub fin. — Infra καὶ ἡ νεὺς ἔλαβον ναὺν refer ad verba cap. 90 ext. μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἶλον ἡδὲ. — τῆς τροπῆς, ἥς — ναὺς διέφθ. per attractionem pro τῶν νεῶν, ὥς πρὸς τῇ γῇ διέφθ.

τῇ γὰρ ναὺς διεφθέραιτο καὶ ἤντικτο, ἔλαβον γὰρ ἀνέχοντες ἐπὶ τὸ Πλατὶ τὸ Ἀγαῖκον παρὰ τὸ τροακίον· μετὰ δὲ ταῦτα βο-
 θούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ὑπὸ νύκτα ἐς
 ἐλευθραν ἐς κόλακον τὸν Κοισαῖον καὶ Κροισίδον πάντες πλὴν
 Λυκαίων· καὶ οἱ δὲ τῆς Κρήτης Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκείνῃ ναυ-
 αῖς, ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίωνι παραγγεῖναι,
 οὐ κολλῶ· ὅστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν μετὰ ἀφικνῶνται ἐς
 τὴν Ναυπακτον· καὶ τὴν θέρην ἐκλείπει.

93. Πρὶν δὲ διαλῆσαι τὸ ἐς Κορινθίου τε καὶ τοῦ Κο-
 αῖον κύκλον ἀναχωρήσαν· ναυτικοί, ὁ Κυρῆος καὶ ἡ Βορσ-
 δας καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχόντες τῶν Πελοποννησίων, ἀρχομένου τοῦ
 γυμνασίου, ἐβούλοντο διδάξαντων Μεγαρέων, ἀποπειράσαι τοῦ
 Περαιῶς τοῦ λιμένος τῶν Ἀθηναίων, ἣν δὲ ἀφυλάκτος καὶ
 αἰετός, εἰκότως, διὰ τὸ ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ, ἔδο-
 κει δὲ λαβόντα τῶν ναυτῶν ἑκάστην τὴν κώπην καὶ τὴν υπη-
 ρείδιον καὶ τὸν τροπατήρα περὶ ἑναι ἐκ Κορινθίου ἐπὶ τὴν
 πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ἀφικόμενους κατὰ τάχος ἐς Με-
 γαρα, καθελκύσαντας ἐκ Νισαίας, τοῦ νεώριον αὐτῶν, τεσσα-
 ρακοντα ναὺς, αἱ ἐκινον αὐτοὶ οὐσαι, πλεῦσαι εὐδὺς ἐπὶ
 τὸν Περαιᾶ· οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσειν ἐν αὐτῷ
 οὐδὲν, οὔτε προσδοκίαν οὐδεμίαν μὴ ἂν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξ-
 παλαιώσιν· οὕτως ἐπιπλεῦσαι· ἐπεὶ οὐτ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς
 τοιμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, οὔτε, εἰ διενόουντο, μὴ οὐκ ἂν
 κρησιδέσθαι· ὥς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐδὺς καὶ
 ἠφικόμενοι νυκτός καὶ καθελκύσαντες ἐκ τῆς Νισαίας τὰς ναὺς
 αἰεὶ ἐπὶ μὲν τὸν Περαιᾶ οὐκέτι, ὥσπερ, διενόουντο, κατα-
 λείοντες τὸν κίνδυνον, (καὶ τις καὶ ἀνέμος αὐτοὺς λήγεται
 κωλύσαι,) ἐπὶ δὲ τῆς Σαλαμῖνος τὸ ακρωτήριον τὸ πρὸς Μέ-
 γαρα ὄρων· καὶ φροντίον ἐκ αὐτοῦ ἦν καὶ νεῶν τριῶν συ-
 κη, τοῦ μὴ ἐκπλεῖν Μεγαρεῦσι μὴδ' ἐκπλεῖν μὴδὲν τῷ τε
 κρουρίῳ προσέβαλον, καὶ τὰς τριηρεῖς ἀφελκύσαν κενὰς, τὴν
 ἑτέραν Σαλαμῖνα ἀπροσδοκῆτοις ἐπιπεσόντες ἐπὶ ὁρῶν.

94. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας φροντοὶ τε ἦσαν πολλοὶ, καὶ
 πλεῖς ἐγγύετο οὐδεμίας τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἑλάντων· οἱ
 ἐν γὰρ ἐν τῷ ἄρτι ἐς τὸν Περαιᾶ ὄντο τοὺς πόλεμους
 πεπλευμέναι ἤδη, οἱ δ' ἐν τῷ Περαιᾶ τὴν τε Σαλαμῖνα

93. ἐπεὶ ὁ δὲ ἄλλος ἐδ' ἄλλος προ-
 αῖος — Vulgo cum HBHs omittit
 οὐδ' et postea οὐδ'. Gramma-
 ta ratione postulante Bekk. primis
 rigeat, quod dedimus. Infinitivi pen-
 it ex προσδοκίᾳ, unde speraudia
 locedokos. Nam suspensa oratio
 quatuor per particulam ἐπεὶ. —
 τὸ ἡσυχίαν, per omnia, cum
 nis non esset in ea regione. — Infra
 οὐρίον, cuius nomen Βασίλειον
 p. 94. perhibetur.

94. φροντοὶ τοὶ πολλοί. Vid.
 22. Schol. ad h. l. φρονταῖς λέγου

κλῆσις τῆς ἀπὸ βόλης γινόμενης,
 ἀφ' ἧς πρὸς τὰς ἀναφάντων να-
 γων ἐσημαίνον τοῖς πληροτέροις ἢ
 τῶν πλεονέκτοις, ὅταν εἰς τὴν θάλασσαν
 καταπλεῖν ἐκείνην, ὡς ὅταν δὲ προ-
 φυλάξαι τὴν ἀφ' ἧς οὐδ' ἐπὶ πόλε-
 μων τοῦτο ἐπὶ τὸν ἀλλοῦ ἐπὶ τὴν
 θάλασσαν ὅταν εἰς τὴν θάλασσαν ἀφ' ἧς
 ἡμεῖς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀφ' ἧς ἐπὶ
 φροντίον, ὡς οὐδ' ἐπὶ φροντίον.
 Καὶ ὅταν μὲν φίλους ἐδῶκεν, ἐβ-
 στασετο τὸ φροντίον, ὡς οὐδ' ἐπὶ
 ταν δὲ πολέμους, ἐκινον τοὺς φρο-
 ντίον. Cf. 3, 102.

εκάλεσαν· οὗτοι στρατιώται· κρηῶν, καὶ ὀρίωντες· αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τῆς προτέραν ἦσαν φοβουμένους καὶ οὐ προθυμοὺς ὄντας παρεκείλευσαντο, καὶ ἔλθαν τοιάδε·

87. Ἡ ΜΕΝ γενόμενῃ ναυμαχίᾳ, ὃ ἄνδρες Πειλοποννησίαι, εἴ τις ἄρα δι' αὐτὴν ὑμῶν φοβέται τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβῆσαι· τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδοῆς ἐγένετο, ὥσπερ ἴσται· καὶ οὐχὶ ἐξ ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐπίσταν· ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ἄλλοι ἐναντιωθῆναι· καὶ πού τι καὶ ἡ ἀπειρία κρηῶν ναυμαχοῦντας ἰσώηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν καλίαν τὸ ἠσθῆσθαι προσέγενετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικῆσαι, ἔχον δὲ πάντα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, τῆς γὰρ συμφορᾶς τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνεσθαι· νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαῖς ἐνδύεσθαι σφάλλισθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, προβαλλομένους εἰκότως ἂν ἐν τινι κακῷ γενέσθαι. κρηῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία ποσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμῃ προέχεται· τῶνδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβείσθε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἔχει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιταλεῖν ἃ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ εὐφυλίας οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει· φόβος γὰρ μνήμην ἐκλήσσει, τέχνη δὲ ἄνευ εὐφυΐας οὐδέποτε ἀφελεί· πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε, πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἦσαν δεδιέναι τὸ ἀπαράσχενοι τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ ὑμῖν πλήθος τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῇ οἰκία οὐση, ὀπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλείονων καὶ ἁμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ κατ' ἐν εὐρίδικοις εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγεγόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσύνοντες οὖν καὶ κυβερνῆται καὶ ναῦται τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐπεσθε, χαίραν μὴ προλείποντες, ἢ ἂν τις προσταχθῇ· τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδύσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἦν δὲ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κατασθῆσεται τῇ περὶ πύσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἔγχεσσι τιμῆσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.

88. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πειλοποννησίαις οἱ ἄρχοντες παρεκείλευσαντο· ὁ δὲ Φορμίων δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρθώδιαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλήθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο συγκαλέσας

87. τὸ ἐκφοβῆσαι. Articulus τὸ cum infinitivo ponitur, ubi etiam genitivus admitti poterat, h. l. pro ὥστε ἐκφοβῆσαι. Vid. Hermann. ad Soph. Aiac. v. 114. Matth. Gr. §. 542. (543.) Not. 3. Cf. supra ad 2, 53. — Schol. τέκμαρσιν exponit εἰσαγωγὴν. — Mox ἀντιλογίαν, excusationem vel defensionem, veluti

non defuisse fortē animum, non sua sed fortunae culpa se inferiores pugna fuisse. — προβαλλομένους, praeterentes.

88. τὸ πλήθος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι. Supra 2, 21. κατὰ συστάσεις γινόμενοι. Sed h. l. ξυνιστάμενοι

καὶ τὸν Ἑλλήσποντον· ἔπειτα τοὺς ἀπερβάντι Ἀίαν· Πύρα, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐκείνης τοῦ Ἰσθμοῦ ποταμοῦ πρὸς τὰ ὁμαίαν πολλόν· τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου κατόκητον· αἱ δ' ὅτι Πύρα καὶ οἱ ταύτης ἑταίροι τε καὶ οἱ Σκυθῆαι καὶ ὁμοσχευοὶ πάντες ἱκανοῦνται· παρὰ δὲ καὶ τῶν θρεῖων Θρακῶν πολλοὶ τῶν σιτονομένων καὶ μαχαροφάρων, οἱ δὲ καλοῦνται, τὴν Ρωδοσίην οἱ πλείστοι οἰκοῦντες· καὶ τοὺς πρὸς μισθὸν ἔπειθεν, οἱ δ' ἔβηλονται ξυνηκολούθουν· ἀνίστη δὲ καὶ Ἀργεῖνας καὶ Μαιαίους καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικῆ, ὧν ἤρχη· καὶ ἰσχυροὶ τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν, πᾶσι Γρααίων [καὶ Μαιαίων] Παιόνων καὶ τοῦ Στυμόνου ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ Σκοπίου ὄρους διὰ Γραίων καὶ Μαιώνων ῥεῖ, ὃς ὠρίετο· ἡ ἀρχὴ δὲ πρὸς Παλιον σπονομένους ἦδη· τὰ δὲ πρὸς Τριβαλλόν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ ἑκείνης, Τηήρης ὠρεῖον καὶ Τιλταῖοι οἰκοῦσι· οὗτοι πρὸς ἑρρίαν τοῦ Σκοπίου ὄρους, καὶ παρήκοοι πρὸς ἡλίαν ὄρειον πᾶσι τοῖς ὄρεσι ποταμοῦ· οἱ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὄδον τὴν καὶ ὁ ἄριστος καὶ ὁ ἑβρὸς· ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος καὶ ἄρα, ἐχόμενον τῆς Ρωδοσίης.

97. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ Ὀδρυσῶν μέγας, ἐπὶ πρὸς ἀφ' αὐτῶν παρὰ τὴν ποταμὸν· ἀπὸ Ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον τοῦ πρὸς Ἰσθμὸν ποταμοῦ· αὐτὴ περὶ αὐτοὺς ἐστὶν ἡ γῆ τὴν ἑταίρειαν, ἣν αἱ παλαιὰ πρῶτον ἰσότησαν τὸ ἔνθεμα, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ἰσὺν νυκτῶν· ὁ δὲ δὲ τὰ ἀπομένοντα ἐξ Ἀβδήρων πρὸς Ἰσθμὸν ἄνω ἐνδεκαταίος ἐστὶν· οὗτοι πρὸς θάλασσαν πρὸς τὴν ἡμερῶν πρὸς ἀπὸ Μαντινῶν ἐς Μαιαίους καὶ ἐπὶ τὸν Στυμόνα (ταύτη γὰρ διὰ τὸ πρὸς ἀπὸ θάλασσης ἄνω) ἐγένετο ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνων πρὸν καὶ δέκα ἀνύσαι· φόρος τε ἐν πάσῃ τῇ βαρβάρῳ καὶ ἐν Ἑλληνίδων πόλεων, ὅσον προσήλθαι ἐπὶ Σεύθου, ὃς ὄντως ἐν Σακίῳ βασιλεύσας πλείστον δὲ ἐπὶ τῇ, περικκοσίαν πάντων ἀργυρίου· μάλιστα δυνάμει, καὶ χρυσὸς καὶ ἔργονος καὶ καὶ ὡς αὐτὰ ὅσα ἐλάσσει τούτων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου προσέφερετο, πρὸς δὲ ὅσα ὑφ' αὐτῶν τε καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη

96. τὸν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ποταμὸν· ἔπειτα τοὺς ἀπερβάντι Ἀίαν· Πύρα, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐκείνης τοῦ Ἰσθμοῦ ποταμοῦ πρὸς τὰ ὁμαίαν πολλόν· τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου κατόκητον· αἱ δ' ὅτι Πύρα καὶ οἱ ταύτης ἑταίροι τε καὶ οἱ Σκυθῆαι καὶ ὁμοσχευοὶ πάντες ἱκανοῦνται· παρὰ δὲ καὶ τῶν θρεῖων Θρακῶν πολλοὶ τῶν σιτονομένων καὶ μαχαροφάρων, οἱ δὲ καλοῦνται, τὴν Ρωδοσίην οἱ πλείστοι οἰκοῦντες· καὶ τοὺς πρὸς μισθὸν ἔπειθεν, οἱ δ' ἔβηλονται ξυνηκολούθουν· ἀνίστη δὲ καὶ Ἀργεῖνας καὶ Μαιαίους καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικῆ, ὧν ἡ ἀρχὴ· καὶ ἰσχυροὶ τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν, πᾶσι Γρααίων [καὶ Μαιαίων] Παιόνων καὶ τοῦ Στυμόνου ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ Σκοπίου ὄρους διὰ Γραίων καὶ Μαιώνων ῥεῖ, ὃς ὠρίετο· ἡ ἀρχὴ δὲ πρὸς Παλιον σπονομένους ἦδη· τὰ δὲ πρὸς Τριβαλλόν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ ἑκείνης, Τηήρης ὠρεῖον καὶ Τιλταῖοι οἰκοῦσι· οὗτοι πρὸς ἑρρίαν τοῦ Σκοπίου ὄρους, καὶ παρήκοοι πρὸς ἡλίαν ὄρειον πᾶσι τοῖς ὄρεσι ποταμοῦ· οἱ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὁδὸν τὴν καὶ ὁ ἄριστος καὶ ὁ ἑβρὸς· ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος καὶ ἄρα, ἐχόμενον τῆς Ρωδοσίης.

97. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ Ὀδρυσῶν μέγας, ἐπὶ πρὸς ἀφ' αὐτῶν παρὰ τὴν ποταμὸν· ἀπὸ Ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον τοῦ πρὸς Ἰσθμὸν ποταμοῦ· αὐτὴ περὶ αὐτοὺς ἐστὶν ἡ γῆ τὴν ἑταίρειαν, ἣν αἱ παλαιὰ πρῶτον ἰσότησαν τὸ ἔνθεμα, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ἰσὺν νυκτῶν· ὁ δὲ δὲ τὰ ἀπομένοντα ἐξ Ἀβδήρων πρὸς Ἰσθμὸν ἄνω ἐνδεκαταίος ἐστὶν· οὗτοι πρὸς θάλασσαν πρὸς τὴν ἡμερῶν πρὸς ἀπὸ Μαντινῶν ἐς Μαιαίους καὶ ἐπὶ τὸν Στυμόνα (ταύτη γὰρ διὰ τὸ πρὸς ἀπὸ θάλασσης ἄνω) ἐγένετο ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνων πρὸν καὶ δέκα ἀνύσαι· φόρος τε ἐν πάσῃ τῇ βαρβάρῳ καὶ ἐν Ἑλληνίδων πόλεων, ὅσον προσήλθαι ἐπὶ Σεύθου, ὃς ὄντως ἐν Σακίῳ βασιλεύσας πλείστον δὲ ἐπὶ τῇ, περικκοσίαν πάντων ἀργυρίου· μάλιστα δυνάμει, καὶ χρυσὸς καὶ ἔργονος καὶ καὶ ὡς αὐτὰ ὅσα ἐλάσσει τούτων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου προσέφερετο, πρὸς δὲ ὅσα ὑφ' αὐτῶν τε καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη

97. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ Ὀδρυσῶν μέγας, ἐπὶ πρὸς ἀφ' αὐτῶν παρὰ τὴν ποταμὸν· ἀπὸ Ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον τοῦ πρὸς Ἰσθμὸν ποταμοῦ· αὐτὴ περὶ αὐτοὺς ἐστὶν ἡ γῆ τὴν ἑταίρειαν, ἣν αἱ παλαιὰ πρῶτον ἰσότησαν τὸ ἔνθεμα, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ἰσὺν νυκτῶν· ὁ δὲ δὲ τὰ ἀπομένοντα ἐξ Ἀβδήρων πρὸς Ἰσθμὸν ἄνω ἐνδεκαταίος ἐστὶν· οὗτοι πρὸς θάλασσαν πρὸς τὴν ἡμερῶν πρὸς ἀπὸ Μαντινῶν ἐς Μαιαίους καὶ ἐπὶ τὸν Στυμόνα (ταύτη γὰρ διὰ τὸ πρὸς ἀπὸ θάλασσης ἄνω) ἐγένετο ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνων πρὸν καὶ δέκα ἀνύσαι· φόρος τε ἐν πάσῃ τῇ βαρβάρῳ καὶ ἐν Ἑλληνίδων πόλεων, ὅσον προσήλθαι ἐπὶ Σεύθου, ὃς ὄντως ἐν Σακίῳ βασιλεύσας πλείστον δὲ ἐπὶ τῇ, περικκοσίαν πάντων ἀργυρίου· μάλιστα δυνάμει, καὶ χρυσὸς καὶ ἔργονος καὶ καὶ ὡς αὐτὰ ὅσα ἐλάσσει τούτων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου προσέφερετο, πρὸς δὲ ὅσα ὑφ' αὐτῶν τε καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη

99. Συνηροῦντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἤρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ ἀνγκησται καὶ Ἐλειμιῶνται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχον μὲν ἐστὶ τοῦτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὐτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατήρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἀργεῶν, πρῶτον ἐκτίσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστῆσαντες μάχῃ ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τῷ Παργαίῳ Πέρῳ Στυμόνῳ ὤκησαν Φάργοντα, καὶ ἄλλα χωρία, (καὶ ἐπὶ καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἡ ὑπὸ τῷ Παργαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ,) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους, οἱ νῦν ὁμοροὶ Χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν στενὴν τινα, καθ' ἣν οὐσαν ἀνῶθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης, ἐκτίσαντο· καὶ Πέρῳ ἔπειτα Στυμόνῳ τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, Ἡδωναίᾳ ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἑορδίας καλουμένης Ἑορδοῦς, ὧν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δὲ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν καταῶνται· καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἀλμωπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἐπὶ ἔχουσι. τὸν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρησιωνίαν καὶ Βισαλτίαν καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε συνάκκης ἐπέχει.

100. Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἐς τε τὰ καρτερά καὶ τὰ τελεῖα, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξεκομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλὰ· ἄλλοι ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱός, βασιλεὺς γενόμενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ὠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε, καὶ τάλλα διεκόσμησε· τὰ [τε] κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ἑλίοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσειν ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ὅτε οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατός τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν Φιλίππου

sola excellunt Scythae, ceterum consilio et prudentia aliis inferiores sunt.

99. κατὰ κορυφὴν, desuper, ex superiore parte, inde a Iugis montium. πρῶτον ἐκτίσαντο. Vid. Herod. 8, 137 — 139.

καὶ Μακεδόνων αὐτῶν. Ab initio tantum maritima s. inferior Macedonia Temenidis subiecta erat; in superiore Macedonia, gentes erant aut liberae, aut sub suis quaeque regibus, quorum quosdam deinceps Temenidae, sicut alios vicinos populos, subigebant. Recte igitur Schol. τοὺς ἀνω intelligit. Etenim cum τὴν κάτω Μακεδονίαν iam proavi Perdiccas primum

(πρῶτον) expugnaverint, non erat quod ex Macedoniae partibus amplius occurrent, nisi superior. Et ea in regione Temenidas regnasse patet vel ex cap. 100., ubi Thraces venisse dicuntur primum ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον ὄσαν ἀρχήν, cuius Philippi filium Amyntam in regnum paternum, quod Perdiccas eiecerat, restitutus erat Sitalces; (vid. cap. 95 extr. cf. 1, 57. 59.) deinde καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προὔχρει.

100. Ἀρχέλαος. Quemadmodum regnum adeptus sit caede Alcetae patrum et Alexandri, eius filii, narrat Plato in Gorg. §. 59. p. 471. a. Vid. quos laudat Heindorf. ad l. l. §. 58.

πρότερον οὐδ' ἄρ' ἔχον, καὶ εἶπεν Εἰδομένην μὲν κατὰ κράτος Γορτυνίαν δὲ καὶ Ἀταλάντην καὶ ἄλλα ἅττα χωρία ὁμολογίᾳ διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα, τοῦ Φιλίππου νείεος παρόντος· Εὐρωπὸν δὲ ἐπολιόρχησαν μὲν, εἰλεῖν δὲ οὐκ ἠδύναντο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἑλλην Μακεδονίαν προὔχῳρει τῇ ἐν ἀριστερᾷ Πέλλης καὶ Κύρρου. ἔσω δὲ τούτων ἐς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πισρίαν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τὴν τε Μυγδονίαν καὶ Γορτυνίαν καὶ Ἀνθεμουῖντα ἐδύον. οἱ δὲ Μακεδόνες περὶ μὲν οὐδὲ διανοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεψάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπη δοκοί, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐσέβαλλον ἐς τὸ στρατεύμα τῶν Θρακῶν. καὶ ἡ μὲν προσπέσειεν, οὐδεὶς ὑπόμενεν ἄνδρας ἱππίας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους· ὑπὸ δὲ πλήθους περικληρόμενοι αὐτοὺς πολλὰ πλῆθος τῷ ὁμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασάν, ὥστε τέλος ἡσυχίαν ἔχον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλεόν κινδυνεύειν.

101. Ὁ δὲ Σιτάλκης πρὸς τε τὸν Περδίκκην λόγους ἐποιεῖτο ὧν ἕνεκα ἐστράτευσας, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσίν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἤξειν, δῶρα δὲ καὶ πρέσβεις ἐπεμψαν αὐτῷ, ἐς τε τοὺς Χαλκιδικᾶς καὶ Βοττιαίου μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει, καὶ τειχέρεις ποιήσας ἐδύοι τὴν γῆν. καθημένον δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους, οὐ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θεσσαλοὶ καὶ Μάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι Θεσσαλῶν καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν Στρυμόνος πρὸς βορρᾶν Θρακῆς, ὅσοι πεδία εἶχον, Παναῖοι καὶ Ὀδόμαντοι [καὶ Δρωοὶ] καὶ Δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ' εἰσὶ πάντες. παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν Ἀθηναίων πολεμίους Ἕλληνας, μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρήσασιν. ὁ δὲ τὴν τε Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν καὶ Μακεδονίαν ἅμα ἐπέχων ἐφθειρε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσετο ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ ἡ στρατιὰ σιτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ χεიმῶτος ἰταλαιπῶρει, ἀνακρίθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ Σπαρδοκού, ἀδελφίδου ὄντος καὶ μέγιστον μετ' αὐτὸν δυναμένου ὥστ' ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας ὑποσχόμενος ἀδελφὴν αὐτοῦ δώσειν καὶ χρήματα ἐκ αὐτῇ πρὸς ποιεῖται. καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσαις ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτὼ ἐν Χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐκ οἴκου. Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκη

101. καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες. Etiam Thessali inter Hellenas censentur vel ab ipso Thucydide, veluti 4, 78. cf. Diodor. 12, 51. Est igitur pro καὶ οἱ ἄλλοι — Ἕλληνες. Sic 1, 116. ἐπὶ Κανόνον καὶ Κορίας. Sic apud Homerum Ἐκτῶρ καὶ Τρώες.

καὶ Δρωοί. His verbis uncas apposuimus ex Gattereri sententia, quem

vide ap. Popp. I, 2. p. 380. ubi docet nomen ortum esse ex male lecto nomine Δερσαῖοι. Deraeos enim et Deraeos eosdem esse. Steph. Byz. Δερσαῖος Θρακικὸν ἔθνος. Ἡρόδοτος Δερσαῖους αὐτοὺς φησι. Vid. Herodot. 7, 110.

μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι, i. e. Thracas. A Sitalce ad copias eius transit.

τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως γίνετο.

102. Οἱ δὲ ἐν Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι τοῦδε τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν παρακλεύσαντες ἐκ Ἀστικοῦ. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν μεσόγειαν τῆς Ἀκαρναντίας τετρακοσίοις μὲν ὀπλίταις Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ Μισσηνίων, καὶ ἔκ τε Στράτου καὶ Κορόντων καὶ ἄλλων χωρίων ἀνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου ἐς Κόροντα καταγαγόντες ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. ἐς γὰρ Οἰνιάδας, αἳ ποτε πολεμίους ὄντας μόνους Ἀκαρνανῶν, οὐκ ἰδόκει δυνατόν εἶναι, χειμῶνος ὄντος, στρατεῦναι. ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοπίας καὶ Ἀργαίων καὶ Ἀμφιλόχων καὶ διὰ τοῦ Ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἀνέσθην μὲν παρὰ Στράτον πόλιν, ἐς θάλασσαν διεξιείς παρ' Οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιμυρῶν, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεῦναι. κινεῖται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν Ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντιπρὸς Οἰνιάδων, τοῦ Ἀχελῷου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι, ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς προσχοῖ αἰεὶ, καὶ εἰσὶ τῶν νήσων αἱ ἡκίονται. ἐλπίς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ τινὶ ἂν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν. τό τε γὰρ ῥεῦμά ἐστι μέγα καὶ πολὺ καὶ θολερὸν, αἱ τε νῆσοι πυκναὶ, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως τῷ μὴ σκεδάννυσθαι σύνδεσμοι γίνονται, παραλλάξ καὶ οὐ κατὰ στοιχόν κείμεναι, οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. ἔρημοι δ' εἰσὶ καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν, ὑπεικόντα οὐκ εἶναι λύσειν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὐρὼν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατοικήσῃται, ἥτις, ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἐωρᾶτο, μηδὲ γῇ ἦν, ὥς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. ὁ δ' ἀπορῶν, ὥς φασί, μόλις κατενόησε τὴν προσχωσιν ταύτην τοῦ Ἀχελῷου, καὶ ἰδόκει αὐτῷ ἱκανὴν ἂν

102. διελύθη, post expeditionem Salaminiam, cap. 93. — Mox καὶ ante ἔκ τε Στράτου omittunt Cass. m. Ar. Chr. Dan. Bekk. Ad alterum καὶ ante Κύνητα spectare putat Poppo. Equidem, delere malim.

διεξιείς. Poppo coniecit δὲ ἐξελπίς, quod Bekk. quoque recepit. Probabilem coniecturam adiuuat etiam Herodoti locus 2, 10. (Ἀχελῷος) ῥέων δι' Ἀκαρναντίας καὶ ἐξιείς ἐς θάλασσαν, τῶν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμέρας ἥδη ἡκίονται πεποιήνα.

ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν. Infinitivus cum accusativo post ὅτε in oratione obliqua; quod fit non raro post

al., v. Hermann. ad Vig. p. 832., post particulas temporales et pronomen relativum. cf. Matth. Gr. §. 537. (538.) Ex Thucydide aliquot exempla apponam. 1, 91. ὅσα αὐ μετ' ἐκείνων βούλευσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμη φανῆναι. 2, 13. οἳς χρῆσθαι αὐτούς. 4, 98. εἰ μὲν ἐπὶ πλέον δουρῆσθαι. 5, 63 extr. ἀνεν ὧν μὴ κύριον εἶναι. 6, 64 extr. ἀφ' ὧν αὐτὸς ἦκειν. 6, 72. ὅσον εἰκὸς εἶναι. 7, 47. ἀπερ διακινδυνεύσαι. cf. Liv. 4, 51. „Quum interim de sanguine et supplicio suo latam legem confestim exerceri, et tantam vim habere.“ — μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, Eriphyles. Vid. ad cap. 68.

πεχῶσθαι δίαιτα τῷ σώματι, ἀφ' οὗπερ κτείνας τὴν μητέρα οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ Οἰνιάδας τόπους ἐδυνάστευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν περὶ Ἀλκμαίωνα τοιαῦτα λεγόμενα παρσιλάβομεν.

103. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν Ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, τοὺς τε ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἳ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἅς εἶλο'. καὶ ὁ χυμῶν ἐτελεύτα σῆτος, καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

δίαιτα τῷ σώματι, i. e. τρόπος εἰς ἐνδιαίτημα τοῦ σώματος.

99. *Ἀννηθοροῖζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρὶσσευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ Ἀννησται καὶ Ἐλειμῶνται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μὲν ἐστί τοῦτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὐτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατήρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἀργεῶν, πρῶτον ἐπτήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τῷ Παργαίῳ Πέραν Στρυμόνος ὥκησαν Φάργετα, καὶ ἄλλα χωρία, (καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἡ ὑπὸ τῷ Παργαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ,) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους, οἱ νῦν ὀμοροὶ Χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν στενὴν τινα, καθ' ἣν οὖσαν ἄνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης, ἐπτήσαντο· καὶ Πέραν Ἄξιον μέχρι Στρυμόνος τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, Ἡδωνας ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἑορδίας καλουμένης Ἑορδοῦς, ὧν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δὲ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν καταῖκηται· καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἀλμώπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι. τὸν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρησιωνίαν καὶ Βισαλτίαν καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλκης ἐπῆκε.*

100. *Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἐς τε τὰ καρτερά καὶ τὰ τελεχῇ, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσχομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλὰ· ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ὠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε, καὶ τάλλα διεκόσμησε· τὰ [τε] κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσοι ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὅστω οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν Φιλίππου*

sola excellunt Scythae, ceterum consilio et prudentia aliis inferiores sunt.

99. κατὰ κορυφὴν, desuper, ex superiore parte, inde a iugis montium. πρῶτον ἐπτήσαντο. Vid. Herod. 8, 137—139.

καὶ Μακεδόνων αὐτῶν. Ab initio tantum maritima s. inferior Macedonia Temenidis subiecta erat; in superiore Macedonia, gentes erant aut liberae, aut sub suis quaeque regibus, quorum quosdam deinceps Temenidae, sicut alios vicinos populos, subigebant. Recte igitur Schol. τοὺς ἀνω intelligit. Etenim cum τὴν κάτω Μακεδονίαν iam proavi Perdiccae primum

(πρῶτον) expugnaverint, non erat quod ex Macedoniae partibus amplius occurrerent, nisi superior. Et ea in regione Temenidas regnasse patet vel ex cap. 100., ubi Thracas venisse dicuntur primum ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον οὖσαν ἀρχήν, cuius Philippi filium Amyntam in regnum paternum, quod Perdiccae eieripuerat, restitutus erat Sitalces; (vid. cap. 95 extr. cf. 1, 57. 59.) deinde καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προὔχρει.

100. Ἀρχέλαος. Quemadmodum regnum adeptus sit caede Alcetae patris et Alexandri, eius filii, narrat Plato in Gorg. §. 59. p. 471. a. Vid. quos laudat Heindorf. ad l. l. §. 58.

σβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων, βουλευθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, (ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον, ἢ διανοοῦντο, ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν πολήσιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σίτον, καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ, ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσιν τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνῃν βλά, καὶ τὴν παρασκευὴν ἄπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήφεται ἤδη, στερηθήσονται αὐτοὺς Λέσβου.

3. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμᾶντος) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμάσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσιν καὶ δύναμιν ἀέχραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μείζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοικίαν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δεισάντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. Καὶ πέμπουσιν ἐξαπινάλως τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔνυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλείν· Κλείπιδης δὲ ὁ Δεινίου τρῖτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐξηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτῇ, ἐν ᾗ πανδημεῖ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπικεσεῖν

thodorus Athenis submittendae maiori classi praemissus, c. 115. Aetnae eruptio, c. 116.

2. βουλευθέντες, int. Λέσβιοι ex Λέσβος. Sic 1, 136. φησὶ ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὡν αὐτῶν (Κερκυραίων) εὐεργέτης. Infra 3, 5. πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ (οἱ Μηθυμναῖοι) τοῖς Ἀθηναίοις ἐβίβηθησαν.

οὐ προσεδέξαντο. Hand dubie propter foedus in triginta annos pactum, de quo vide 1, 115. — λιμένων τὴν χῶσιν. Obstruebant portus, qui a validioribus se defendere, iisque aditum intercludere studebant. Schol. Οἱ προσδεχόμενοι πολέμιους κατὰ θάλατταν λαχνοτέρους αὐτῶν χῶμα ἔχον ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως δυσεγκλωτοὶ τοῖς πολέμοις εἴεν. — Infinitivus ἀφικέσθαι bis intelligendus. Vid. ad 4, 21.

Τενέδιοι γάρ. Cum superiore sententia explicuerit, cur Mytilenae, quamvis iam diu defectionem machinati, eam adhuc differri voluerint, nunc

docet, quare inviti ad eam maturandam adducti sint. Similes sunt loci 1, 40. 1, 91.

ξυγγενῶν ὄντων. Nam et Boeoti et Lesbii Aeolicae gentis erant. Cf. 7, 57. Hortati autem Boeoti erant Lesbii ad defectionem. Vid. c. 13. στερηθήσασθαι, pro στερεῖσθαι. Transit ab structura per ὅτι inchoata ad infinitivum, ut c. 3. med. ἐξηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς, ὡς εἴη Ἀπόλλωνος ἑορτῇ, — καὶ ἐλπίδα εἶναι.

3. οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον. Cum Cass. Aug. Pal. It. Vat. G. H. articulum τὸ abiecerunt Bekk. et Poppo.

μείζον μέρος νέμοντες, i. e. plus tribuentes suae voluntati, quas has criminationes vras non esse malevoli. Similis sententiae locus attulit Krüger. ad Dionys. Hal. p. 164. ad verba Dionysii: ἃ γὰρ ἕκαστος εἶναι βούλεται περὶ τὸ φιλοῦμενόν τε καὶ θανατοῦμενον ὑφ' αὐτοῦ, ταῦτα οἰσται. — Mox pro ξυνοικίᾳ cum paucis libris Poppo rescripuit ξυνοικίαν

ἔφαν. καὶ ἦν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα — εἰ δὲ μὴ, Μυτιληναίοις εἰ-
κὴν ναὺς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελείν· μὴ πειθομένων
δὲ, πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ὤχοντο. τὰς δὲ τῶν Μυτιλη-
ναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ
ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας
ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ,
ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβάς ἐς Εὐβοίαν καὶ περὶ ἐπὶ Γεραιστὸν
ἰδὼν, ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν, πλῶ χρησάμενος καὶ
τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει
τὸν ἐπίκλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον, τὰ τε
ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλιστα φραξάμενοι
ἐφύλασσον.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὥς
ἔφαρσιν, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐς-
ακούοντων δὲ τῶν Μυτιληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπα-
ράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολε-
μεῖν, ἔκπλουν μὲν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὥς ἐπὶ ναυμαχίᾳ
ὀλίγον πρό τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀτ-
τικῶν νεῶν λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλό-
μενοι τὰς ναὺς τὸ παραντίκα, εἰ δύναιτο, ὁμολογῆσαι ἐπιει-
κὴ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαν-
το, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὥς Αἰόβω πάσῃ πο-
λεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας
οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἓνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη,
καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναὺς ἀπελθεῖν, ὥς σφῶν οὐ-
δὲν νεωτεροῦντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λα-
κεδαιμόνα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυ-
τικόν, οἱ ὧρμον ἐν τῇ Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ

an, apte et tantum non necessario.
Nam ξυνοικισιν superiore capite me-
moratam nondum secuta videtur ξυνοί-
κησις, sed in ipso erant ξυνοικισμῶ,
quandoquidem Athenienses προκατα-
λαβεῖν, i. e. anteevertere volebant. Con-
fusione harum vocum nihil in codicibus
frequentius.

καὶ ἦν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα.
Cum apodosis careat haec protasis, quod
indicat lineola adscripta, subaudiendum
καὶ ὡς ἔχειν ἔφασαν vel εἶπον, unde
etiam sequentes infinitivi εἰπεῖν et πο-
λεμεῖν pendent, quia ex εἶπον facile
subauditur ἐκέλευσαν.

τά τε ἄλλα — ἐφύλασσον.
Genitivus τῶν τειχῶν καὶ λιμένων
pendet ex verbis περὶ τὰ ἡμιτέλιστα,
non ex τὰ ἄλλα, quem accusativum ac-
cipe pro ἐς τὰ ἄλλα, sicut infra c. 10.
καὶ τὰλλα ὁμοιότροποι εἶεν. Cf. Ho-
rat. Ep. I, 10, 3. Cetera laetus. Μα-

λόεντα intellige campum Maloentem,
ita vocatum a Malea, promontorio Les-
bi meridionali (vid. c. 4. cf. Strab. lib.
XIII, 2), ubi Apolliniae feriae ageban-
tur.

4. οὐ γὰρ ἐπίστευον — προ-
χωρήσειν. „Thiersch. in act. philol.
Mon. t. III. p. 454. legit αὐτοῖς τὰ
ἀπὸ τῶν Ἀθ. προχ., id quod est ex-
plicare, non corrigere scriptorem. Sen-
sus est: non fidebant iis, quae ab
Atheniensibus expectabant, fore ut
bene cedant.“ Goeller. Similiter ipse
olim explicabam. Nunc malim per at-
tractionem dictum accipere, ut cap. 5.
init. οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις
ὡς οὐδὲν ἦλθον πρᾶξαντες, et sex-
centa alia, (vid. annot. ad 2, 80.); ut
sententia sit: eos qui Athenas missi
erant (vel qui Athenis erant, παρὰ
τοῖς Ἀθηναίοις), ab Atheniensibus non
impetraturos esse credebant, quae ab
iis peterent vel postularent. De forma

γὰρ ἐπίσταντον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἦξει.

5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ὥς οὐδὲν ἤλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἰμβριοι καὶ Ἀήνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μὲν τινα πανθημεὶ ἐποίησαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχῃ ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσαν ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστανσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλομένοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἑρμαιῶνδας Θηβαῖος, οἱ προαπεσπύλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρῆνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μετ' αὐτῶν καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρώσθεντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσύχiam ξυμμάχους τε προσεχάλουν, οἱ πολὺ θάσσον παρήσαν, ὁρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς ἐφόρους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμένσιν ἐποιούντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν· οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λεσβιοὶ, προσεβεβοηθηκότες ἦδη· τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἢν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλία. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναὺς ἀπέστειλαν τριάκοντα καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγὸν. κελυσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ νῖον ἢ ξυγγενὴ ἄρχοντα. καὶ παραπλέονσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον Ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας πανθημεὶ στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας. καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀγ-

προχωρήσειν rectius nunc Buttmannus in Gram. ampl. II. p. 260. cf. p. 52. Apud Thucydidem in compositis activa futuri forma reperitur etiam 1, 140. οἷς εἰ ἐννυχώρησσε. Contra 4, 64. legitur καὶ ἐννυχώρησόμεθα γε πάλιν.

5. ἐπηυλίσαντο. Schol. ἐπαυλίσασθαι ἐστὶ τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι, καθυπερεκρούωντων αὐτῶν.

6. στρατόπεδα. Poppo dedit nescio unde στρατοπέδα.

7. τῶν Φορμίωνός τινα — ξυγγενῇ. Phormio, qui cum capitulis Athenas vere illius anni redierat (vid. 2, 103.), videtur aut mortem obfuisse paullo post, aut valetudine et imbecillitate, cum esset senex, impeditus esse, quo minus ipse rem administraret.

ἰσὺν ἐκλευσσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἰδῆναι τὴν χώραν. ὥς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν περὶ ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήριον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν διαφείρεται αὐτὸς τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων καὶ φρουρῶν τινῶν ὀλίγων. καὶ ἕτερον ὑποσπύδους τοὺς νεκροὺς ἀποκλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίδαντο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὥς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλευσώνται, ἀφικνουῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν· ἣν δὲ Ὀλυμπίας ἡ Λωρεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιαῦτα.

9. „ΤΟ μὲν καθεστὼς τοῖς Ἑλλήσι νόμιμον, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας οἱ δεξιόμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν προτοῦ φίλων, χεῖρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξιολογία· ἐστίν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἱ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνονται, ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικὴς μηδεμίᾳ ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν. μηδὲ τῷ χεῖρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς θυνοῖς ἀφιστάμεθα.

10. „Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φίλιαν ἰδιώταις βέλαιον γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεον ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνεται, καὶ τὰλλα ὁμοιότροποι εἶεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ἡμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλήσι. καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ Μήδου ἡγοῦντο, προθύμως εἰπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐσφῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἡμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἑν γενόμενοι, διὰ πολυψηφίαν, ἀμύνασθαι οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. ἡμεῖς δὲ, αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλευθεροὶ τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι. οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, οὐς

9. τὸ μὲν καθεστὼς. Bekk. ex Pal. Gr. καθεστὼς. Cf. Buttm. Gr. ampl. T. II. p. 159.

10. τῷ διαλλάσσοντι, τῇ διαλλαγῇ, τῇ διαφορᾷ, neutrum participii pro substantivo, ut saepe. Vid. ad 1, 142.

μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέφασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.

11. „Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μὴδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτεροι εἰκότως ἔμελλον οἶσιν, καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου, ἄλλως τε καὶ ὅσῳ δυνατώτερο αὐτοὶ αὐτῶν ἐγίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίκालον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν· ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλούμενος τῷ μὴ προέχον ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. αὐτόνομοι τε ἐλείφθημεν οὐ δι' ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπεία τε λόγου καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο, μὴ ἂν τοὺς γε ἰσοψήφους ἄκοντας, εἰ μὴ τι ἠδίκουν οὐκ ἐπῆσαν, ξυστρατεύειν· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπὶ τὴν τοῦς ὑποδεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου περιηρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἔξειν· εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων αὐτῶν τι ἰσχύον καὶ πρὸς ὃ τι χρὴ στήναι, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο

11. καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον — Verba χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἶσιν referri debent ad utrumque membrum, et ad praecedens ἡμῖν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, et ad subsequens καὶ — ἀντισουμένου, quare comma post εἶκον delevi. Πρὸς etiam h. l. in comparatione usurpatur, ut 1, 10. πολλὴν ἀπιστίαν τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι. Quemadmodum hac formula vel similia vel dissimilia comparantur, ita quae mox sequitur comparationis forma δυνατώτεροι αὐτοὶ αὐτῶν ἐγίγνοντο proponit ea, quae magnitudine vel praestantia diversis temporibus diversa fuerunt. Totus locus in hanc sententiam accipiendus: Si omnes libertate uteremur, fidem habere possemus Atheniensibus, eos nihil novarum rerum esse structuros. Cum autem plurimos subegerint, nobis vero tamquam sociis aequo inre utantur, cumque nos adhuc soli pares ipsis dignitate simus, comparati ceteris maximam partem iam cedentibus: eos molestius rem laturos verisimile est (cf. ad 3, 20.), praesertim cum ipsi interim validiores, quam antea, facti sint, nos contra imbecilliores.

τῷ μὴ προέχον ἂν ἐπελθεῖν αἶ. Haec est lectio codd. Casa. Reg. Gr. Pal. It. Vat. m. Et negatio, et ἐπελθεῖν bis cogitanda sunt: τῷ

μὴ προέχον ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται μὴ ἐπελθεῖν.

ἐς τὴν ἀρχήν, in Beziehung auf ihre Herrschaft, für die Herrschaft Durum enim videtur, haec verba iungere cum ἐφόδῳ, quod facit Goellerus τὰ πράγματα non idem est, quod ἡ ἀρχή, sed successus rerum susceptarum ad Imperium stabilendum.

ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο, int. ἡμῖν. Pro ἄκοντα Schol. ἐχόντας. Sed codicum lectio vera est, dummodo difficiliori enuntiationi ita succurras, ut verba εἰ μὴ — ἐπῆσαν tamquam diversam a voluntaria ratione propositionem accipias, quasi scriptum esset copula addita ἀκοντας, εἰ τε μὴ — ἐπῆσαν. Sententia „Nobis documento utebantur, eos certe, qui idem lus suffragii ferendi haberent, non esse sibi auxilium laturos invitos, et nisi quos aggrediantur, aliquid deliquissent.“ Ceterum his verbis λόγῳ εὐπρεπεία explicatur; sequentibus ars et dolas Atheniensium (γνώμης ἐφοδός) explanatur, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ — ἔξειν. Ubi τὰ κράτιστα et τὰ τελευταῖα ad Chios, Samiam et ipsos Lesbios vel Mytilenenses referendum, navalibus copiis validissimis; contra οἱ ὑποδεστέροι ad imbecilliores Atheniensium socios, ope illorum subigendos.

καὶ πρὸς ὃ τι χρὴ στήναι

ὅ τε ναυτικὸν ἡμῶν παρῆλθε τινα φόβον, μὴ ποτε καθ' ἕν γενόμενον, ἢ ὑμῖν ἢ ἄλλῳ τῷ προσθέμενον, κίνδυνον σφίσι παράσῃ. τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν αἰεὶ προεστώτων περιεγγινόμεθα. οὐ μέντοι ἐπὶ πολὺ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὕδὲ κατέστη, παρδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.

12. „Τίς οὖν αὕτη ἡ φίλια ἐγγίνετο ἢ ἐλευθερία πιστῇ, ἐν ἣ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα, καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιοῦμεν· ὃ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὐνοία πῶς βεβαιοί, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρῆχε· δέει τε τὸ πλεον ἢ φίλια κατεχόμενοι ζύμμαχοι ἦμεν· καὶ ὁποτέρους θάσσον παρὰ σχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρότεροι τε καὶ παρῆσθαι ἔμελλον. ὥστε, εἴ τῷ δοκοῦμεν ἀδικεῖν προαποδαιτῆς διὰ τὴν ἐκείνων μέλλῃσιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὁρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατόι ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι καὶ ἀντιμελλῆσαι τι, ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐκ' ἐκείνοις εἶναι· ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος αἰεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

i. e. quibus accederent et se adiungerent, veluti Lesbii et alii validioribus. — καθ' ἕν γενόμενον, per navales copias nostrae per se solae. Cf. c. 10. med. καθ' ἕν γεγόμενοι.

περιεγγινόμεθα. Quatuor argumentis utuntur Mytilenaei, ut Athenienses non propter fidem, sed propter astutiam sibi pepercisse demonstrent. Unum erat, quod speciosa oratione; alterum, quod astutia potius quam vi usi fuerint; tertium, quod navales copias metuerint; quartum, quod tum populus Atheniensis, tum magistratus eorum a se semper eximie culti sint. Ad περιεγγινόμεθα Goellerus subaudit ἀντότομοι ὄντες, apte etiam ad sequens δυνηθῆναι. Proprie περιγίγνεσθαι est superstitem esse, ut 4, 10. ἐκ τούτων ἂν περιγεγόμενος.

12. αὕτη ἡ φίλια. Ex Dindorhi coniectura Poppo recepit αὕτη ἡ φίλια. — παρὰ γνώμην, prae-ter animi sententiam. Verba ὃ τε τοῖς ἄλλοις — παρῆχε sic accipe: ὃ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὐνοία βεβαιοί, πῶς, τοῦτο ἡμῖν ὁ φόβος ἐχυρὸν παρῆχε. „Qua in re aliis benevolentia fidem confirmat, eum nobis timor certam praestabat.“ Unde apparet, vere hanc dici posse duarum structurarum confusionem, ex ὃ εὐνοία βεβαιοί, et ἦν — πιστὴν βεβαιοί, ταύ-

την — ἐχυρὸν παρῆχε. Cf. ad 2, 40. Post ἐμῶν Bekk. interrogationis signum posuit cum aliis. Popponi tota comprehensio verborum exclamatio magis videtur esse quam interrogatio.

καὶ ἀντιμελλῆσαι τι. Hanc scripturam recepimus cum Poppone, sed aliter distinguimus totum locum. Vulgo enim sic legitur: εἰ γὰρ δυνατόι ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι καὶ ἀντιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐκ' ἐκείνοις εἶναι. Pro ἀντιμελλῆσαι boni libri praebent ἀντιμελλῆσαι, quod Dukero probatum sed non alibi lectum olim ipse recepit. Sed videtur ad similitudinem ἐπὶ insertum, itaque cum aliis nunc rescripti ἀντιμελλῆσαι. Sed sententiam loci maxime difficilem reddunt verba ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, quae Hermannum secutus Poppo accipit pro τὸ ἐκ' ἐκείνοις εἶναι (quantum quidem per illos liceret), totum locum sic scribens: εἰ γὰρ δυνατόι ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι, καὶ ἀντιμελλῆσαι τι ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐκ' ἐκείνοις εἶναι. Bekkerus vulgatum servavit, in quo cum Schollastes ἐκ' ἐκείνοις εἶναι interpretetur ὑπ' ἐκείνοις ταχθῆναι ἢ ὑπακούειν αὐτοῖς, Goellerus hanc interpretationem absurdam esse pronuntians, de coniectura sua temere reposuit ἐκ' ἐκείνοις εἶναι, quomodo Graec-

13. „Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὃ Λακιδαιμόνιοι καὶ ξυμμαχοί, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσιν γινῶναι ὥς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, βουλομένους μὲν καὶ πάλοι, ὅτι ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὥς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθύς ὑπηκούσαμεν, καὶ ἐνομιζόμεν ἀποστήσεσθαι διπλὴν ἀπόστασιν, ἀπὸ τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ξυν καὶ ὡς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν, ἀπὸ τε Ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρω, ἀλλὰ προποιῆσαι. ἢ μὲντοι ἀπόστασις ἡμῶν θάσσον γεγένηται καὶ ἀπαράσκευος· ἢ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολέμιους βλάπτου-
τες· καιρὸς δὲ ὥς οὕτω πρότερον. νόσω τε γὰρ ἐφθάρηται Ἀθηναῖοι καὶ χρημάτων δαπάνη· νῆες τε αὐτοῖς αἱ μὲν περ τὴν ὑμετέραν εἰσὶν, αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν τετάχεται. ὥστε οὐκ εἰκό-
αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἣν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει ταῦτι ναοὶ τε καὶ πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον· ἀλλ' ἢ ὑμᾶς οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσου-
ται. νοῦλον τε μηδεὶς ἀλλοτριᾶς γῆς περὶ οἰκείον κίνδυνον ἔξειν. ὃ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἢ Λέσβος, τὴν ὠφέλεια αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος ὥς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἢ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. ἔστι δὲ τῷ

cis loqui non licet. Equidem Scholia-
stae explicationem etiam non omnino pro-
bo, tamen verae loci sententiae pro-
prie, quam ceteras accedere iudico.
Videtur enim ἐπ' ἐκείνοις εἶναι h. l.
nihil esse aliud, quam „pendere ex ali-
cuius arbitrio, quatenus eius exem-
plum nobis imitandum est, sich nach
Jemandem richten.“ Sic etiam Heil-
mannum vensisisse accipio. Quare in-
terpunctionem mutavi, virgula post τι,
quod pro τι cum Kistern. aliisque exhibui,
posita. Ita sententia, quam ora-
tionis tenor requirit, exit haec: „Po-
tentes (in hoc vocabulo maxima est vis)
si essemus aequae atque illi ad vim con-
tra inferendam et ad vicissim cunctan-
dum in re quapiam, sane oporteret nos
exemplum eorum eodem, quo praeirent,
modo sequi. Nunc cum in illorum po-
testate semper sit impugnare, in nostra
esse debet praecooccupare.“

13. πρὸς ἀσφάλειάν τινα
τρέψαι, securitati vel salutis consu-
lere.

διπλὴν ἀπόστασιν. Ne frigi-
dus hic lusus tibi esse videatur in ver-
bo ἀπόστασις, monendum est, hoc vo-
cabulum, ut ἀφίστασθαι, non solum

esse desistere, sed etiam abstinere. A
Graecis abstinere Lesbii recte dici pot-
erant, quatenus ab iniuriis abhorre-
bant, Graecis quas una cum Athenien-
sibus inferre solebant. — Mox ξύν
καὶ ὡς ποιεῖν dictum videtur ut
Eurip. Phoen. v. 887: καὶ πρὸς ἡγε-
μοσμέτος. Plat. Phaedr. §. 29. ἔνα
μοι λαβέσθε τοῦ μύθου. Demosth. de
Chers. p. 105. Reisk. μὴ συννεπηστο-
θότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων, et
paullò post μὴ συννεπηπονθότος τοῦ
πλήθους τοῦ Θετταλῶν. Unde con-
cilias aut scribendum esse ξύν καὶ ὡς
π., aut ξυγκαὶως ποιεῖν. Sed nostrum
cum melioribus libris servandum. Vid.
Lobeck. ad Phryn. p. 620. Buttm. Gr.
max. p. 91.

ἐφθάρηται, et mox τετάχα-
ται apud Thucydideum legi dicit Flori-
tius, addens: πάντα τὰ τοιαῦτα ἀφ-
χαῖκά. Scilicet ex Ionismo. Cf. Buttm.
§. 98. 6. — τὸ δεύτερον, vid. de
prima eius anni invasione supra c. 1.

δι' ἣν ἢ Ἀττικὴ ὠφελεῖται,
per attractionem dictum accipe pro δι'
ἐκείνην, ἣ (vel δι' ἣς) ἢ Ἀττ. ὠφ.
Non debet spectari in hac deliberatio-
ne, ubi bellum geratur, sed quibus co-

ρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων ἢ πρόσδοτος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται, εἰ ἡμᾶς καταστρέφονται· οὔτε γὰρ ἀπόστησεται ἄλλος, τὰ τε ἡμέτερα προσγενήσεται· πάθοιμὲν τ' ἂν δεινότερα ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσιν μέγα, οὐπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ, καὶ Ἀθηναίους ῥᾶον καθαιρήσετε, ὑφαιρουῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους· (θρασύτερον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται) τὴν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε, μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀπισταμένοις. ἦν δ' ἐλευθεροῦντες φαλησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἔξετε.

14. „*Δισχυνθέντες οὖν τὰς τε τῶν Ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ Ἰσα καὶ ἱκέται ἱσμέν, ἐκαμύνατε Μυτιληναίοις ξύμμαχοι γινόμενοι· καὶ μὴ πρόησθε ἡμᾶς, ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινήν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφέλειαν ἀπαραισχύοντες, ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. γίνεσθε δὲ ἄνδρες, οἷουςπερ ὑμᾶς οἱ τε Ἕλληνες ἀξιοῦσι, καὶ τὸ ἡμέτερον δῖος βούλεται.*“

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔπραξον ἵνα ἐς τὸν Ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὅλκους παρσκευάζοντων νεῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ναυοὶ καὶ πεζῶ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγυντο, καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀφρόστιά τοῦ στρατεύειν.

16. Δισθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατὰ γνῶσιν ἰσθμείας σφῶν παρσκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι καὶ ὁρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοι τὲ εἶσι μὴ κινεῦντες τὸ ἐπὶ τῷ ναυτικῷ καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν θαλάσῃς ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοὶ τε, πλὴν ἱππέων καὶ πενταχοσιομεδίων, καὶ οἱ μέτοικοι· καὶ παρὰ τὸν

in hostis bellum gerat, et posthac paratus sit.

βοηθησάντων δὲ ὑμῶν. Genitivi absoluti pro casu, quem sequens nigit verbum. Sic 1, 114. genitivus absolutus pro dativo usurpatus, et repositio quidem subiecto: καὶ ἐς αὐτὴν ἀπεβλήκατος ἡδὴ Περιπλέους στρατῷ Ἀθηναίων, ἡγγέλθη αὐτῷ. Alia exempla adscripta ad 2, 8. Vid. Poppo vol. T. I. p. 119 sq. Maxime memorabile illius enallages exemplum exstat 10. in verbis μερόντων μὲν ἡμῶν ἔμμεχον γίγνεται, ὑποχωρήσασαι δὲ, καὶ περ χαλεπὸν ὄν, εὐπορον ἔσται,

μηδενὸς κωλύοντος, ubi exspectes μόνον ἡμῖν ἔμμεχον γίγνεται, ὑποχωρησάντων δὲ — εὐπορον ἔσται; videlicet τοῖς πολέμοις, non Atheniensibus.

15. τὴν δὲ τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν. Haec verba iunge cum participio ὡς ποιησόμενοι. — τοῖς δὲ ο. μέρεσι vid. ad 2, 10. ὅλκοι τῶν νεῶν sunt machinae ad naves trahendas in terra. Verbo ὑπεροίσειν de eadem re utitur 3, 81. 4, h. — ἀφρόστιά. Suidas h. v. ἀφρόστια τοῦ στρατεύειν ἀπὸ τοῦ ἀπροθυμία. Θουκυδίδης.

ισθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιούντο, καὶ ἀποβάσεις τε Πελοποννήσου ἢ δοκοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον, τὰ τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὥς αὐτοῖς καὶ οἱ ἑνὶ μαχοὶ ἅμα οὐ παρήσαν, καὶ ἡγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιουλίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὴν παρεσκευάζον, ὃ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον· καὶ κατὰ πλείους ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλήθος, καὶ ναυαρχὴν προσέταξαν Ἀλκίδα, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλευσέσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοι εἶδον.

17. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, τοῖς πλείστοις δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσια δὲ καὶ ἐτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τὴν γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσαν καὶ περὶ Πελοπόννησον ἑτεραι ἑκατὸν ἦσαν, χωρὶς δὲ αἱ περὶ Ποτιδαίαν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις· ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγγινοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τὴν τε γὰρ Ποτιδαίαν διδραχμοὶ ὀπλῖται ἐφρούρουν, (αὐτῷ γὰρ καὶ νεώτερον δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας.) τριςχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι οὐκ ἐλάσσους διεπολιοῦντο, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἳ προαπῆλθον· νῆες τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλείστοι ἐπληρώθησαν.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μηθυμναν ὥς προεδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἐπικούροι καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προύχουσι ἢ προσεδοχόντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου· καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, καὶ τὴν γῆν κρατύναντες, διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν, ἐπ' Ἀντίσσης

16. ἀναγαγόντες. Usitatus est medium ἀναγαγόμενοι, ut 4, 13.

17. ἐν τοῖς πλείστοις δὴ νῆες. De hoc loquendi genere vñl. ad 1, 6. et annot. in ed. ampl. ad h. l. — κάλλει, quid h. l. sit et quocum iungatur verbo, nemo docuit. Ego quidem cum ἐνεργοὶ iungo, et intelligo ob praestantiam, durch schöne Beschaffenheit wirksam und in Thätigkeit.

τὰ χρήματα. Haud dubie intelligit paratam illam pecuniam, quam enumeravit supra 2, 13. Iam ibi monuit, in Potidaeae munitionem multum impensum esse. — διδραχμοὶ ὀπλῖται qui sint, docet Boeckh.

de polit. Athen. oecon. T. I. p. 11. cf. libellum meum de Antiquitt. p. 6. Si binas drachmas accepisse dicantur non solum σιτηρίσιν, sed etiam μισθιστρὶ (ἐπηρέτων) stipendium hac summa comprehensum est. Plerumque bis quotidie oboles militi, totidem minime dabant stipendii loco; tantundem ut quae σιτηρίσιν nomine, quod non sufficere mento, sed pecunia solebant repraesentare.

τὸν αὐτὸν μισθόν, int. τὸν αὐτὸν, nam etiam in navibus erant ὀπλῖται. De his autem solis intelligendum esse puto, non de nautis vel ceteris classariis.

καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Ἀντισ-
ταίων καὶ τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοί, καὶ ἀνεχώρη-
σαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυθανόμενοι ταύ-
τα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφε-
τέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἰργεῖν, πέμπουσι περὶ
τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρα-
τηγὸν καὶ χιλίους σπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες
τῶν νεῶν ἀφικνούνται, καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύ-
κλῳ ἀπλῶ τείχει· φρουρία δὲ ἔστιν οἱ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκα-
τασθόμηναι. καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέ-
ροθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἰργετο, καὶ ὁ χειμῶν ἤρ-
γετο γίνεσθαι.

19. Προςδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πο-
λιορίαν, καὶ αὐτοὶ ἐξενεγκόντες τότε πρῶτον ἐσφορὰν διακό-
σια τάλαντα, ἐξέπεμψαν καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ἀργυρολόγους
ταῦς δώδεκα καὶ Λυσικλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ
ἄλλα τε ἡργυρολόγει καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυοῦν-
τος ἀναβάς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σανδίου λό-
φου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναϊτῶν, αὐτὸς τε διαφθεί-
ρεται, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπο-
λιοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ
τε οἴτῳ ἐπιλεπόγχι ἐπέεζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμία
ψ' ἔλπις τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύου-
σιν αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν
πάντες ἐξελεθῆναι καὶ ὑπερβῆναι τὰ τεῖχη τῶν πολεμίων, ἣν δύ-
πονται βιάσασθαι, ἐξηγησαμένον τὴν πείραν αὐτοῖς Θεαινέτου
τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐμολπίδου τοῦ Δαι-
μόνου, ὃς καὶ ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκησάν
τους, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους
καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθειλονται, τρόπῳ τοιῷ-
δε κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων. ξυμ-
πετήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἣ ἔτυχε πρὸς
ἑκῆς οὐκ ἐξαλημιμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἡριθμοῦντο δὲ πολ-
λοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς, καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι,

18. ἐγκατασθόμηναι. Bekk.
Inscr. min. ed. p. V. conficit ἐγκατα-
σθόμηναι, cui Poppe ad h. l. adstip-
ulatur, perfectum ferri vix posse ra-
tu, imperfectum vero non ineptum
me. Equidem perfectum ferendum
est propter praecedentia praesentia
ἐπικνούνται, περιτειχίζουσι.

19. ἐσφοράν. Extraordinarium
erat tributum, a locupletioribus tan-
tum Atheniensium belli tempore ex-
actum. Vid. Wolf. Prol. ad Dem. Lept.
p. XC sq. Boeckh. in libro de polit.
Athen. oecon. T. II. p. 4.
τῆς ἄλλης στρατιᾶς. Vocem

mediam ἄλλης eiiciendam censet Krü-
ger. ad Dionys. p. 328. cf. c. 7. sub fin.
2, 69. aliique loci. Sed contra Xenoph.
Cyr. VI, 4, 1. Κῦρος μὲν ἐθῦτο, ὃ
δ' ἄλλος στρατός. Plutarch. Alex.
c. 47. τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος — τοὺς
δὲ ἀρίστους. Tacit. Hist. 4, 56. Le-
gatis — interfectis, ceterum vulgus —
facile accessurum.

20. καὶ ἔμελλον — ἀμαρτή-
σεσθαι, i. e. ἔφακε vel ἐχρῆν τοὺς
μὲν ἀμαρτήσεσθαι. Sententia: Es war
natürlich, dass wenn auch einige irr-
ten, die meisten doch die wahre Zahl
trafen. Sic supra 3, 11. ὑποχειρίους

οἱ δὲ πλείους τρέφεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ὁ δῖος καθορωμένοις ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οἱ ξυμμέτρῳ τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τὴν πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ κατασκευῇ. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηναίων ἐπίοι· διείχον δὲ οἱ περιβολοὶ ἑκακίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τούτων οἱ ἑκακίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα ὡς δόμητο· καὶ ἦν ξυνεχῇ, ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐκὰς ξεῖς ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἐς τε τὸ ἔσω μείλιον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω· ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διήσαν. τὰς οἱ νύκτας, ὅποτε χειμῶν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλιπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγον καὶ ἄνωθεν στεγνῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ὃ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκευάστο αὐτοῖς, τηρήσαντες καὶ κατὰ χειμῆριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμα ἀσέληνον ἐξήσαν ἡγουμένοι δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἰτίοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα προσέμιξεν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ στενωπὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προεῖναι αὐτοὺς ἀντιπαταροῦντος τοῦ ἀνέμου, οὐ κατακουσάντα ἅμα δὲ καὶ διεκόντες πολὺ ἦσαν, ὥπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα ἀσθῆσιν παρέχῃ. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε ὀπλίσει, καὶ τὸν ἀριστερόν ποδα μόνον ὑποδεδμεμένοι ἀσφ

δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἰσοῦ ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἐμεῖλλον οἶσιν.

ὁ δῖος καθορωμένοις ἐς ὃ ἐβούλοντο. Schol. δηλονότι θεῖναι κλίμακας. Mihi videtur repetendum καθορᾶν ad ἐβούλοντο. Nam et dicitur καθορᾶν ἐς τι, (4, 15. βουλεύειν πρὸς τὸ χρῆμα ὁρῶντας. 4, 18. γινώτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμπορᾶς ἀπιδόντες.) et Scholiastae ratio temere ficta videtur. Simili modo altitudo muri aestimatur apud Liv. 25, 23.

21. πρὸς τε Πλαταιῶν. Plurimumque Thucydides urbem nominat τὴν Πλαταιάν, nonnumquam tamen plurali numero utitur, ut h. l. 2, 10. et 3, 86.

τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο — ὡς δόμητο. Verbum ὡς δόμητο minus aptum nominativo τὸ μεταξὺ

τοῦτο, aptissimum adiecto οἰκήμα. Fortasse primo voluit ὡς κητο vel ἐκ κητο τοῖς φύλαξι scribere (cf. 2, 17) deinde mutavit consilium propter adiectum οἰκήματα διανενεμημένα, quod est quasi appositio totius enuntiationis pro ὃ ἦν οἰκήματα τοῖς φύλαξι διανενεμημένα.

διὰ δέκα ἐπάλξεων, spatiorum pinnarum interposito, post eas pinnas. Sic infra ὄντων δι' ὅσον, i. e. διαστήματος, brevi spatio distantes. — ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει. Turres illae praeter utrumque murum etiam intervallum illud sedes pedum complexae suat, ita ut uterque murus ibi tamquam ponte iungeretur ubi turris esset, alterutrum autem murum incedenti via non nisi intra murum pateret. Cf. c. 23 in.

22. τὸν ἀριστερόν ποδα μόνον. Sin istum pedem habebant α

λείας ἔνεκα πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσ-
 ἰμῶγον πρὸς τὰς ἐκάλξεις, εἰδότες δτι ἰσημοὶ εἶσι, πρῶτον
 μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεντο· ἔπειτα φιλοὶ
 δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ δισσοῖσι ἀνέβαινον, ὧν ἡγείτο Ἀμ-
 μίας ὁ Κοροΐβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπό-
 μενοι, ἔξ ἑφ' ἑκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον· ἔπειτα φιλοὶ
 ἄλλοι μετὰ ταύτους ξὺν δορατίοις ἐχάρουν, οἷς ἑτεροὶ κατό-
 πιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκείνοι ὅσον προσβαλνοίεν, καὶ
 ἑμῶν δάσαιν, ὅποτε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴησαν. ὡς δὲ ἄνω
 κείλους ἐγένοντο, ᾗσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κα-
 τίβαλε γὰρ τις τῶν Πλαταιέων, ἀντιλαμβανόμενος, ἀπὸ τῶν
 ἐκάλξεων περαμίδα, ἣ πεσοῦσα φόβον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα
 βοή ἦν. τὸ δὲ στρατοπέδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὠρμησεν· οὐ γὰρ
 ᾗδε ὅ τι ἦν τὸ δεινόν, σκοτεινῆς νυκτός καὶ χειμῶνος ὄντος·
 καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπολειμμένοι ἐξελ-
 θόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦ μπα-
 λιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἡκίστα πρὸς αὐ-
 τοὺς τὸν νοῦν ἔχουσιν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μέ-
 ροντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς,
 ἢ ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι
 πύγων, οἷς ἐτίτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δεοί, ἐχώρουν ἔξωθεν
 τοῦ τεύχους πρὸς τὴν βοήν· φρυκτοὶ τε ἦροντο ἐς τὰς Θήβας
 πολέμοι. παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ
 τοῦ τεύχους φρυκτοὺς πολλοὺς, πρότερον παρεσκευασμένους ἐς
 τοῦτο, ὅπως ἀσαφῇ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πο-
 τείοις ᾗ, καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμε-
 νον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύ-
 νειν, καὶ τοῦ ἀσφαλούς ἀντιλάβοιντο.

23. Οἱ δ' ὑπερέβαινοντες τῶν Πλαταιέων ἐν τούτῳ, ὡς
 πρῶτοι αὐτῶν ἀναβηθήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου
 ὡς φύλακας διαφθείραντες ἐκκρατήκεσαν, τὰς τε διόδους
 ἐν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον, ἠγδέναι δὲ αὐτῶν
 ὑβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τεύχους τοῖς
 ὑγείοις, καὶ ἐκαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ
 ἐν πύργων ταῦς ἐκβοηθοῦντας, καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἰρ-
 ῶν βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους, πολλὰς προσθέν-
 τας κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐκάλξεις ἐκπῶσαντες διὰ τοῦ μετα-
 πύργου ὑπερέβαινον· ὁ δὲ διακομιζόμενός δὲ ἵσταντο ἐπὶ τοῦ
 κείλους τῆς πόλεως, καὶ ἐκπῶσαν ἐτόξων τε καὶ ψιδωτέων,
 τις παραβοηθεῖν πικρὰ τὸ τεῖχος πολυτῆς γίγνετο τῆς δια-

stem, ut tutius insisterent inter-
 am in pede sinistro militem fere ni-
 veteres putabant, dextra manu usu-
 n) dextrum nudum, ut expeditiores
 ent et celerius procederent. Eum
 ebant τὸν ἡγούμενον πόδα, quod
 utebat esse leuem ac celerem. —
 τὰς πόδας est spatium (h. l.
 ri) inter duas turres.

φρυκτοί. Vid. ad 2, 94.

23. εἰ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων.

Hi erant partim custodes transitus, qui
 erant per turres, partim in superiori
 turrium parte, quo scalis ascenderant,
 ut turres melius defenderent, stationem
 habebant. Ita καὶ κάτωθεν καὶ ἄνω-
 θεν potere poterant hostes, qui ad im-
 petum faciendum appropinquarent.

βάσεως. ἐπὶ δὲ πάντες διεπιπεραινόντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαλόντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπαφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείτους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκοτους, ἰσχυρῶς ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξενόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά. αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεί ὄντι ἦσαν διὰ τὰς λαμπάδας καθωρῶντο ὥστε φθάνουσι τῷ Πλαταιέων καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς καὶ βιαίως κρύσταλλός τε παρ' ἐπεπῆγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστε ἐκκλθεῖν, ἀλλ' ὅλος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατῶδης μᾶλλον· καὶ ἡ νύξ τοιοῦτον ἀνέμῳ ὑπονευομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπικραιώθησαν. ἐγινετο δὲ καὶ ἡ διάφνευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τε μέγεθος.

24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρου ἀνδρόσι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τῷ Ἀνδροκράτους ἡρώον, νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὶ ὑποποτῆσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἐσώρων τοὺς Πελοποννήσιους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Ἰονόου κεφαλᾶς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν, μετὰ λαμπάδων διακόντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἔξ ἢ ἐπὶ σταδίου οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῷ Θηβῶν ἐχώρησαν, ἐπειδ' ὑποστρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς Ἰδρος φέρουσαν ὁδόν, ἐς Ἐργυράς καὶ Τσιᾶς, καὶ λαβόμενοι τῶν ῥῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ τριακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετραπόντες ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαίνειν· εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τὸ ξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας καυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῶν τῶν μὲν γεγεννημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγελλάντων ὥς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμεῖρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναλρεσὶν τοῖς νεκροῖς μαθόντες δὲ τὸ ἀληθές ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὲ τῶν Πλαταιέων ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαιμόνης τοῦ ἀντικῦ χειμῶνος τέλος πάντος ἐκπέμπεται Σάλαθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει· καὶ πλεύσας ἐς Πύρρον, καὶ ἐξ αὐτῆς περὶ κατὰ χερσὶν τινὰ, ἢ ὑπερβατόν ἢ πρὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐξέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην· καὶ ἔλεγε τοῖς προϊδούσις ὅτι ἐςβοῦνται ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τισσικραύοντα νῆες παρσονται, ὥς ἴδωι βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποκειμὲν δὲ αὐτοὶ τούτων ἔπειτα· καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπικλησόμενος· καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσυνον τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἦσαν εὖ χον τὴν γνώμην, ὥστε συμβαίνειν. ὃ τε χειμῶν ἐτελεύτα οἱ

ἡ δ' αὖτε δὲ. Cum nox illa obscura et pluvia ventoque turbida esset, Ero flante et Aquilone, glacies quidem gigai potuit, quod alio vento non

solet sed propter humidiores aetheris temperationem non potuit ad eam crassitudinem crescere, quae a coelo sereno et tranquillo fieri solet.

τος, καὶ ἐκταρτην ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ἐν Θουκυ-
δίδῃς ξυνέγραψεν.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπι-
δὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστει-
λαν ἔχοντα Ἀλκίδα, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες,
αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐξέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἦσσαν ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν
Μυτιλήνην καταπλεύουσας ἐπιβοηθήσωσιν. ἤγγετο δὲ τῆς ἐσβο-
λῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστογόνατος
τίτος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἐτι, πατὴρ δὲ ἀδελφὸς
ὦν. ἰδρῶσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τὰ τε πρότερον τετραχμύνα, καὶ
ἃ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρεῖλε-
το· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις
μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ αἱ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι
κεῖσεσθαι τῶν νεῶν ἔρχον, ὥς ἤδη πεπεραιωμένων, ἐπεξήλ-
θον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὥς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὦν
προσδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ αἶτος, ἀνεχώρησαν καὶ διε-
λύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὥς αἶ τε νῆες αὐτοῖς
οὐκ ἦκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεγράμμιζαν, καὶ ὁ
αἶτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους διὰ τὰδε. ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἐτι
τὰς ναὺς ὀπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, ὥς ἐπεξ-
ῶν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἡκροῶν-
το ἐτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖ-
τον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερόν καὶ διανέ-
μειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγκλησάντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν
κραδῶσειν τὴν πόλιν.

28. Γινόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὕτ' ἀποκαλύσειν
ἵνατοι ὄντες, εἴ τι ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυ-
νύοντες, ποιῶνται κοινὴ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάριον καὶ τὸ
κρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλευσάμενοι περὶ Μυ-
τιληναίων ὁποῖον ἂν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιάν ἐς τὴν
πόλιν δέχεσθαι αὐτοὺς, πρεσβεῖαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθή-
νας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἐλθῶσι,
λίγητα μῆτε δεῖσαι Μυτιληναίων μηδὲνα, μῆτε ἀνδραποδίσαι,
ἢ ἀποκτείνειν· ἢ μὲν ξυμβάσις αὕτη ἐγένετο· οἱ δὲ πράξαν-

26. δύο καὶ τεσσαράκοντα.
infra cap. 16 et 25. quadraginta tan-
tam memorabantur, totidemque infra
29. et 69. Quod suspectam h. l.
adderet lectionem, nisi liceret existi-
mare, Scriptorem alibi, ubi minus in-
rerat accurate definire, rotundo quem
tant numero usum, hoc autem loco;
in classem profectam narrat, accura-
te navium numerum indicasse.

καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει. Diu-

dorf. καὶ delendum censet, quem se-
cuti sunt omnes recentiores editores,
qui voculam unci incluserunt. Sane
speciosa est ista emendatio, non tamen
prorsus necessaria. τὰ πρότερον
τετραχμύνα si accipias loca, ut fieri
solet, passim, non ubique, ab hoste
vastata, ut in his partim relinqueren-
tur, partim succrescerent, quae in se-
cunda populatione corrumpi possent:
nihil habet offensionis vulgata, quam
libri omnes tuerentur.

τις πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων, πρὶς οὗτοι, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βαμὸν δὴ καθίζονσι. Πάγης δ' ἐνασθήσας αὐτοὺς ὥς τε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δοῖν. πέψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀντιόσαν τριήρεα προσεκτήσατο, καὶ τὰλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίσταται ἢ αὐτῷ ἰδοῦναι.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννησίων οὓς ἔδωκεν ἐν τάξει παραγενέσθαι, πλείοντες περὶ τὴν αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολεῖν κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λαμβάνουσιν, πρὶν δὲ τῇ Ἀθήνῃ ἔσθαι· προσμύζαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἔαλσκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέκλειυσαν ἐς Ἐμβάτον τῆς Ἐρυθραίας. ἡμεῖς δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑλαστικὰ ἐκτὰ, ὅτ' ἐς τὸ Ἐμβάτον κατέκλειυσαν. πυνθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοὺς Τευτιάκλος ἀνὴρ Ἡλείος τάδε.

30. „ΑΛΚΙΔΑ καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατίας, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνῃ, πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥς περ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἔχοντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάντῃ, ἢ ἐκεῖνοι τε ἀνέλπιστοι ἐπυγενέσθαι ἀπὸ τινος ἐφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλήθεια τυγχάνει μάλιστα οὕτως· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ περὶ αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον, ὥς καὶ κατατηκόντων, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προστίθεσμεν ἄφρων τε καὶ νυκτός, ἐλπίξω μετὰ τῶν ἑνδον, εἰ τις ἄρα ἡμῖν ἔστιν ὑπὸ λοιπὸς εὐνοῦς, καταληφθῆναι αὖ τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίζαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ κακὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἰ τις στρατηγὸς ἐν τῇ αὐτῇ φυλάσσειτο, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλείονα ἂν ὀρθοίτο.“

31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδα. ἄλλοι δὲ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φηγάδων καὶ οἱ Ἀἰσίοι συμπαρόντες παρήκουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβέσθαι, τὰ ἐν Ἰωνίᾳ πόλεις καταλαβεῖν τινα, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. ἔλπιδα δ' ἐπὶ ταῖς ναῦς οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφίχθαι, καὶ τὴν πρόσδοτον ταύτην

29. τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους, qui in navibus Salaminia et Parala erant.

30. ὥς περ ἔχομεν, refer ad πλεῖν ἡμᾶς. Itaque est illico, statim.

31. ἐλπίδα δ' εἶναι — συμπολίσιν. In loco, qui maximo vexavit interpretes, libros meliores secuti οὐδενὶ recepimus pro οὐδέν, et paullo post δαπάνη σφίσι pro σφίσι δαπάνη. Sed αὐτοὺς, quod his verbis praece-

dit, licet iisdem fere codicibus αὐτοὺς praebeantibus, cum Cass. E. Bekk. servavimus. Quod ad distinctionem pertinet, Poppe Krügerum ad Dionys. p. 352. secutus verba ἐλπίδα — ἀφίχθαι in parenthesis redegit, ut γίγνεται penderet ab ὅπως, ἐφορμώσιν autem esset conjunctivus, et ante δαπάνη virgula poneretur. Ipsi olim per γίγνεται lineolam, tamquam abrupti sermonis vel deficientis apodosis ad-

μερίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἦν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα ἦν ἐφορμαῖ-
αν αὐτοὺς δακάρη ὀφίσι γίγνηται· κείσιν τε οἰεσθαι καὶ Πισ-
ιστόθην ὥστε ξυμπολεμῆιν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ
τὸ κλειστόν τῆς γνώμης εἶχεν, ἐκιδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερή-
ει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσεβίαι.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσχὼν Μυον-
νήσῳ τῇ Τητῶν τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει,
ἀπέβαλε τοὺς πολλοὺς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορμισαμένου
αὐτοῦ, Σαρμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον
οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνθρωπος διέφθει-
ρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμικούς, Ἀθηναίων δὲ
ἐκ ἀνάγκης συμμαχοῦς· εἰ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐ-
τῶν τῶν ἐχθρῶν ἐς φίλλαν προσάξεισθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν
φίλων πολεμικούς ἔξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπέσθη τε, καὶ Χίων ἀν-
ήρ ὅσους εἶχεν ἐνι ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινας. ὁρῶντες
γὰρ τὰς ναῦς εἰ ἄνθρωποι οὐκ ἔφεινον, ἀλλὰ προσεχέρον
μῖλλον ὥς Ἀττικάς, καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ
ποτε, Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων, ναῦς Πελοποννη-
σίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφεσίου ὁ Ἀλκίδας ἔκλει κατὰ τάχος,
καὶ φηγὴν ἐποιεῖτο· ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμίνιας καὶ Πα-

ram, posuimus. Nunc aptius visum,
implex illud ἦν cum verbis ei adhae-
rentibus referre ad enumerationem prae-
sentiam οὐδενὶ γὰρ ἀνομιᾶς ἀφι-
σθαι, ut haec exeat sententia: „Spem
item esse (sc. Peloponnesios Ioniam
Itheniensibus esse erepturos): nemini
nim (Ionum) eos ingratos venisse, tum
i reditum istum, qui maximus esset,
Itheniensibus eriperent, tum simul si
his eos aggredientibus sumptus (ad
illum gerendum) suppeterent: et spe-
re etiam Pisostheni se perouasuros es-
se, ut bellum una gereret.“ Quare
ἐκτάφισθαι, ubi vulgo punctum, apud
Lk. et Popp. colon est, virgula in-
erponxi. Adeo gratus, inquit, noster
tentus erit Ionibus, ut neque suc-
meant abreptam Atheniensibus pro-
iciam, neque inuideant opes inde ad
Ithenienses debellandos percipiendas.
In aliter, quorum rationes explicare
regum est. Equidem quod magis pro-
tem non habeo, neque apud alios in-
mi.

ἀλλὰ τὸ κλειστόν τῆς γνώ-
μης εἶχεν, i. e. in eam maxime sen-
tentiam inclinabat.

32. Σαρμίων τῶν ἐξ Ἀναίων.
Popp. c. 19. Ἀναίται una cum Cari-
is nominantur, et inter Maeandri flu-

vil accolae referuntur. Erant Samii
exsules, qui eo se contulerant, quod
obiter narrat Thucydides 4, 75. Locum
etiam mentio fit 8, 19.

33. τῆς Σαλαμίνιας καὶ Πα-
ράλιου. Erant Atheniensibus naves
duae ὁπηγεῖδας, quibus utebantur ad
θεωρίας, i. e. sacras legationes (ἡ
Θηλία), et ad publica negotia, ut vel
praetoribus aliquid nuntiarent, vel man-
data populi perferrent, vel etiam do-
mum reducere res, qui Athenas ar-
cessiebantur. Hae naves appellabantur
ἡ Σαλαμίνια et ἡ Πάραλος, quarum
saepae mentio fit apud Thucydidem.
Vid. 3, 77. 6, 53. 61. 8, 74. Cf. Schol.
ad Aristoph. Av. v. 147. Boeckh. de
Oecon. polit. Ath. T. I. p. 258. Ce-
terum περὶ Ἰκαρόν et infra ἐν τῇ Ἰκά-
ρῳ ex Popponia coniectura dedimus pro
Κλάρον et Κλάρῳ, sicuti Πάτμον
scripsimus ex Vind. Ar., quemadmo-
dum Palmerius dudum coniecerat. In-
sulae Latmi nemo veterum, quotquot
supersunt, fecit mentionem. Scholium
cod. Bas. Πάτμον] μὴ ποτε Πάτμον λέ-
γει; Clarus vicus est Ioniae prope Co-
lophonem, quo post longius temporis
spatium demum pervenire poterat Al-
cidas, a Paralis et Salaminia iam con-
spectus, postquam Delum pervenit, un-
de Icarum discessit, ut legimus c. 29.

ράλου ἐτι περὶ Ἰακρον ὁρμῶν· αἱ δ' ἀπ' Ἀθηναίων ἐτυχον πλεῖν οὐσαι· καὶ δεδιὼς τὴν διώξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὥς γ' ἐκούσιος οὐ σήσωσιν ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχῃτι κα τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὐσης τῆς Ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι εἰ καὶ ὥς μὴ διενουσύντο μῆνειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Ἰκάρῳ ἢ τῇ Πάραλῳ καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐκοιῖτο τὴν διώξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπέδιωξεν ὥς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνεται, ἐπανεχώρει. κέρδος δ' ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέντευεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἡναγκάσθησαν στρατόπεδον [τε] ποιῆσθαι, κα φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

34. Παραπλέον δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὐ κατώκητο Κολοφωνιοί, τῆς ἄνω πόλεως ἑλάκυας ὑπὸ Ἰταμάνους καὶ τῶν βαρβάρων, κατὰ στάσις ἰδία ἐπαχθέντων. ἑάλα δὲ μάλιστα αὕτη, ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίῳ ἐσβολῇ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι αὐτοῖς στασιάσαντες οἱ μὲν παρὰ Πισσοῦθρον ἐπικούρους Ἀρκάδων τε καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαγόμενοι ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες ξυνεσλθόντες ἐπολίτευον οἱ δὲ ὑπεξελθόντες τούτους καὶ ὄντες φυγάδες τὸν Πάχῃτι ἐπάγονται. ὁ δὲ προκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἰππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἦν μὴδὲν ἀρέσκον λῆγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιαῖ, — ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτὸν, ὁ δ' ἐκείνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχε αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τευχίσματι ἐξαπιναιῶς, καὶ οὐ προδεχομένων, αἰρεῖ, τοὺς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὁσένησαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἰππίαν ὕστερον ἐξαγαγὼν, ὥς περ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξενὶ Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες κατὰ τοὺς ἑαυτονομίους κατώκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἰ που τις ἦν Κολοφωνίων.

ὅτι οὐδαμοῦ — παρασχεῖν. Negatio ex οὐδαμοῦ et ad ἐγκαταληφθεῖσαι et ad ἡναγκάσθησαν referenda. Pachet pro lucro habebat, quod Peloponnesiorum classem nusquam assecutus esset. Si enim alicubi esset deprehensa, in littore quodam castra munire coacta esset, quo sibi eam obsidendi et navibus custodiendi necessitatem attulisset. Itaque τε, quod omitunt It. Vat. Reg. H. et Bekk., melius absit.

34. κατὰ στάσις — ἐπαχθέντων. Intestinae seditionis tempore

barbari cum Itamane arcessiti erant altera factione.

ἐν διατειχίσματι. Castellum erat prope Notium situm; paullo infra simpliciter τεῖχος vocatur.

ὁ μὲν ἐξῆλθε. Cum Popponelliam, signum interruptae constructionis, addidimus. Scriptor ab initio periodi sic scripsit, quasi continuatur ἐξελθόντα αὐτὸν ἐν φυλακῇ εἶχεν, continuavit ita, ut ab initio scribendum esset τούτου προκαλεσάμενον. Videtur dicta ad 4, 80.

35. Ὁ δὲ Πάρις ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἑρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθρον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεικρυμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἷτιος ἰδοῦναι εἶναι τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεόν· τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Ἀεθρον, ἣ αὐτῷ ἰδοῦναι.

36. Ἀφικόμενον δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθρου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθρον εὐθύς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἂν παρεχόμενον, τὰ τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἐτι γὰρ ἐπολιορκούντο) ἀπάξεν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώρας ἐποιούντο. καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἰδοῦν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτείνειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἦσαν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐκικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο, καὶ προσευνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀργῆς αἰ Πελοποννησίων νῆας ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεύσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἰδοῦν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάριτα ἄγγεilon τῶν πεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διακρησασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστερίᾳ μετάνοιά τις εὐθύς ἢ αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὧμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνωσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὥς δ' ἦσαν τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων συμπράσσοντες, παρεσχεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γνώρας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥῶον, διότι καὶ ἐκείνοις ἐνδὴλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεόν τῶν πολιτῶν αὐθις τινας σφίσι ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθύς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γινώμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλειαινέτου, ὥσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενηκῆκε ὥστε ἀποκτείνειν, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε

36. ἐκικαλοῦντες. Pro ἐκικαλοῦσι, quod praegressum ἰδοῦν αὐτοῖς postulat, nominativum subiecit, quia in illis verbis latet ἐφηφίσαντο. Vid. ad 2, 53. 4, 52. et 108. 7, 70. πολλὴ γὰρ δὴ παρακίνησης καὶ βοηθία ἐκείνων τοῖς κελυσταῖς — ἐγίγνωτο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάσασθαι τε τὸν ἐκείνων ἐπιβόωντες κ. τ. λ. — Verba οὐκ ἀρχόμενοι de meliore conditione, qua Mytilenenses et Chii praeter ceteris Atheniensium sociis utebantur, accipe. Cf. a. 10. ὀργή est studium et cupiditas ulciscendi, quod naves Peloponnesiorum videbantur non sine Mytilenaeorum impulsu in illas regiones navigasse suas. Pro vulgato προσευνεβάλλοντε elibris optimis cum Bekk. et Popp. recepi προσεβέβαλετο,

pro que in nonnullis est προσευνεβάλλοντο. Singularem verbi cum plurali substantivi inactum Gochlorus defendit hoc modo: „Duplicitis structurae commixtio est; nam vel sic scribere poterat: καὶ προσευνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀργῆς παρακινδυνεύσαι τὰς ναῦς Π. ἐς Ἰ. ἐκ. βοηθοὺς τολμήσαι, vel sic καὶ προσευνεβάλλοντο οὐκ ἐλάχιστον τ. ὀργ. αἰ Π. νῆας ἐς Ἰ. ἐκ. τολμήσασαι βοηθοὶ παρακ., l. e. et non minimum contulit ad impetum tam praecipitis decreti faciendi, quod Peloponnesiorum naves fuerant illis in Ioniam optulatum venire suas non sine periculo.“

μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. De hac loquendi ratione dixi ad 2, 62.

δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὐτὸ ἔλεγε τοιαῦτα.

37. „ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρα περὶ Μυτιληναίων μεταμελῶσα... διὰ γὰρ καθ' ἡμέραν ἀδελφοὶ καὶ ἀνταγιστεύοντες πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς συμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὁ τι ἂν ἡ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάρτυρες, ἢ οἰκτῶ ἐνδῶτες, οὐκ ἐπικινδύνῃς ἡγείσθαι ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν συμμάχων χάριν μαλακῆσθαι, οὐ ἀκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, καὶ περὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἀκόντας ἀρχομένους· [οἱ] οὐκ ἂν ἂν χαρίζεσθε βλαπτόμενοι αὐτοί, ἀφροῶνται ὕμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχυρὸν μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγίγνησθε. πάντων δὲ δεινότερον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδεὶν καθιστήξει ὧν ἀδόξη πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χεῖροσι νόμοις ἀκινήτοις χάριν μὲν πόλιν κρείσσειν ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθί τε μετὰ σωφροσύνης ἀφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας οἱ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνεταίρους ἐπὶ τὸ πλείον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν νόμων σωφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνηται, ὥς ἐν ἄλλοις μέλλουσιν οὐκ ἂν διαλώσαντες τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφῶν

37. ἔγνω δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν. Olim legebatur ἀδύνατος, contra liberos plerosque. Si comma ponitur post δημοκρατίαν, subiectum δημοκρατίας ad ἀδύνατόν ἐστι subaudiendum est, in quo horribilissimo attractionis generis neutrum ἀδύνατον substantivo feminini generis iunctum neminem offenderit. Vid. Matth. Gr. §. 437. Sed aptius videtur, sublato commate, sic interpretari, quasi hic esset verborum ordo: ἔγνω ὅτι ἀδύνατόν ἐστι δημοκρατίαν ἑτέρων ἄρχειν, ut δημοκρατίαν simul sit obiectum verbi ἔγνω. et subiectum verbi ἄρχειν.

τὸ αὐτὸ ἔχετε, int. τὸ ἀδελφοὶ καὶ ἀνταγιστεύοντες. Similis ad sententiam locus est 1, 68 init.

οὐκ ἐπικινδύνῃς — μαλακῆσθαι. Inge: οὐκ ἡγείσθαι μαλακῆσθαι ἐπικινδύνῃς ἐς ὑμᾶς καὶ (μαλακῆσθαι) οὐκ ἐς τὴν τῶν συμμάχων χάριν. Schol. Καὶ οὐκ ἡγείσθαι τοῦτο, ὅτι, ἂν τε λόγῳ παραχθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἂν τε οἰκτιρίζοντες αὐτοὺς, μαλακώτερον καὶ πρῶτον προσεγγίζετε, οὐκ ἐκείνοις τε χαρίζεσθε, ἀλλ' αὐτοὶ κινδυνεύετε καταφρονούμενοι· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἴσασιν χάριν ὑμῖν.

καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας. Sic e Cass. Pal. primus Bekk. edidit pro προσεπιβουλεύοντας. πρὸς αὐτὸν casu est προσέτι. — Mox οἱ, quo abest a plerisque codd., et ab interprete adscriptum esse videatur, unde inclusimus. Cf. Schol. Non raro variam structuram Thucydides et abruptius et alia ad aliam transit. Veluti hic proprie dicendum erat ἀφροῶμενους.

δεξιότης. Cum δεξιότης h. l. op. ponatur ἀμαθία, de intelligentia et cognoscendi facultate accipiendum est quemadmodum etiam Schol. intellexit ἐπὶ τῆς ξυνέσεως. Mox ξυνεταίροις eos appellat, ad quos illa δεξιότης pertinet. φαυλότεροι ergo sunt h. l. homines tardiores s. stupidiores. Eurip. Phoen. v. 505. ταῦτα καὶ σοφοὶς καὶ τοῖς φησὶ ἐνδίζ', ὥς ἐμοὶ δοκεῖ. Cf. infra cap. 83.

ὥς ἐν ἄλλοις μέλλουσιν οὐκ ἂν δηλ. Schol. ὥς ἐν ἄλλοις μέλλουσιν οὐκ ἀνέμουνται δηλῶσαι καὶ γὰρ ὅσον ποιῆσαι πᾶσι τὴν ἰδίαν ἐνέειν, εἰ μὴ ἐν οἷς βούλονται δεῖξαι ὅτι σωφώτεροι εἰσι τῶν νόμων. Verba ἄλλοις μελ. opposita sunt illis τῶν αἰεὶ λεγομ. ἐς τὸ κοιν.

λοῦσι τὰς πόλεις. οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὐτῶν ξυνέσει ἀμα-
διέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιούσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ
καλῶς ἐκόντος μὲνῃσθαι λόγον· κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ
ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρθοῦνται τὰ πλεῖα. ὥς οὖν χρὴ
καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας, μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρο-
μένους παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

38. „Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτὸς εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ θαυμά-
ζω μὲν τῶν προθέντων αὐδῆς περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ
ῥήσιν διατριβὴν ἐμποησάντων, ὃ ἐστὶ πρὸς τῶν ἡδικηκότων
μᾶλλον· (ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ ἐπε-
τρέχεται· ἀμύνασθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον, ἀν-
ταλον δὲ, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει·) θαυμάζω δὲ
καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσεων ἀποφαίνειν τὰς μὲν
Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὀφειλόμενους οὕσας, τὰς δ' ἡμετέρας
ἐμπορὰς τοῖς ἐνμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι
ἡ τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πᾶν δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὥς οὐκ
ἐννοεῖται· ἀγωνίσαι· ἂν, ἢ κέρδει ἐπαιράμενος, τὸ εὐπρεπὲς
τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παρὰ γιν περάσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν
τοιῶνδε ἀγῶνων τὰ μὲν ἀθλα ἐτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς
πρῶτοντος ἀναφέρει. αἵτιοι δ' ὅμοις κακῶς ἀγωνοθετοῦντες,
οἷνες αἰσώματα θάτται μὲν τῶν λόγων ἀγῶνισθαι, ἀκροαταὶ δὲ
τῶν ἔργων, τὰ μὲν μᾶλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὐ εἰπόντων σκο-
ποῦντες ὥς δυνατὰ γίνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ
δρασθὲν πιστώτερον ὅψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν ἀπὸ τῶν
λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καιρότητος μὲν λόγου

τῇ ἐξ αὐτῶν ξυνέσει. E codd.
C. F. D. Mosq. et Stob. Bekkerum et
Poppo receperunt τῇ ἰαντῶν ξυν.
sed non desunt exempla additae prae-
positionis, ubi vulgaris sermo solis no-
minum casibus uti solet. Vid. Poppo
l. 1. p. 201.

ὥς οὖν χρὴ. Insolenter ὥς pro
ὅπως dictum videtur. Cf. Buttman.
Gr. med. §. 136. 1. Cass. in marg. γρ.
ἔστιν ὁ χρὴ. Ita etiam Aug. et m.
In Chr. ὥδ' οὖν χρὴ, in quod pro-
pensior est Poppo. — Mox ἡμᾶς int.
publicos oratores.

38. ἀμύνασθαι δὲ — ἀναλαμ-
βάνει. „Quo propius, inquit, acce-
piam iniuriam vindictio sequitur, eo
magis, viribus aequa cum alicui, apta est
ad ulciscendum.“ Cf. Schol.

ἡ τῷ λέγειν πιστεύσας —
περάσεται. Iunge: ἢ πιστεύσας
τῷ λέγειν ἀγωνίσαι· ἂν ἀνταποφῆ-
ναι ὥς οὐκ ἐννοεῖται τὸ πᾶν δοκοῦν,
ἢ κέρδει ἐπαιράμενος περάσεται πα-
ράγειν, τὸ εὐπρ. τ. λ. ἐκπον. De stru-
ctura verborum τὸ πᾶν δοκοῦν ἀν-

ταποφ. ὥς οὐκ ἔγν. Vid. ad cap. 37
init. τὸ πᾶν δοκοῦν est, quod ma-
xime placuit populo, vel a populo de-
cretum est, tamquam omnibus optimum
visum. Schol. ἡ τὴν τοῦ λόγου δύνα-
μιν ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ἢ κέρ-
δους χάριν λαλήσει. — Mox ἀναφέ-
ρει pro ἀναλαμβάνει, ἀναδέχεται.

τὰ δὲ πεπραγμένα. „Mosq.
τῶν δὲ πεπραγμένων, quae correctio
alicuius grammatici est. Thucydides
enim totum et partes eodem casu de-
signavit, quo factum, ut τὰ πεπρα-
γμένα absolute dictum videatur pro
quod attinet ad facta. Cf. Matth. Gr.
§. 426. 2.“ Poppo. Ne δρασθῆν,
quod pro δρασθῆν e codd. recepimus,
propter tantologiam quandam displi-
ceat, monemus et alibi Thucydidem
haec et similia verba geminare. 1, 2.
τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων. 1, 138.
τῶν μελλόντων ἐπὶ κλείστον τοῦ γε-
νησομένου ἀριστος εἰκαστής. Cete-
rum ad sententiam similes sunt loci
5, 113. 4, 108 med. εἰσθότες· οἱ ἄν-
θρωποι — λογισμῷ.

ἀπατάσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένον δὲ μὴ ξυνέπεισθα
ἐθέλιν, δούλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰω-
θότων· καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύ-
νασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μι-
ῦστεροι ἀκολουθεῖσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὥς τε λέγοντο
προεκαίνεσαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμε-
να, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα· ζητοῦν-
τές τε ἄλλο τι, ὥς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονούντες δὲ οὐδ'
περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς· ἀπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδοτῇ ἡσώμε-
νοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἰοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ πε-
ρὶ πόλεως βουλευομένοις.

39. „Ὡν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς, ἀποφαίνε-
Μυτιληναίους μάλιστα διὴ μίαν πόλιν ἡδικηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ
γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν,
οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνα-
μην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θά-
λασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν
καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐ-
τοὺς, αὐτόνομοι τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ
ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὐτὶ ἢ ἐκβεβούλευσάν τε
καὶ ἐκπένεστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν; (ἀπόστασις μὲν γε τῷ
βιαιὸν τι κασχόντων ἔστιν,) ἐξήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιστῶ-
ν ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ
καθ' αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παραδείγμα δὲ
αὐτοῖς οὔτε αἰ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστά-
τες ἡδὴ ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παρούσα εὐδαιμονία πι-
ρῆσκειν ὄκνον μὴ ἔλθειν ἐς τὰ δυνά· γινόμενοι δὲ πρὸς τὴν
μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίζαντες μακρότερά μὲν τῆς δυνάμεως
ἐλάσσω δὲ τῆς βουλῆσεως, πόλεμον ἤραντο, λόγῳ ἀξιώσαντες
τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ φήθησαν περιέσεσθαι, ἐπὶ
θεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. εἰώθε δὲ τῶν πόλεων αἰς ἂν μι-
λιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροςδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὅβρι-
τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχεῖν
ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν, καὶ κακοπραγίαν, ὥς εἰπεῖν, ὅσοι
ἀπαυδοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. χρόν δὲ Μυτιληναι-
ους καὶ πάλαι μηδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετι-
μῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν· (πέφυνκε γὰρ καὶ αἱ

ἄριστοι Schol. ἀντὶ τοῦ ἐπιτη-
δεῖοι καὶ ἔτοιμοι. Quare apte etiam
ad ἐθέλιν referri potest.

πρόθυμοι εἶναι. Etiam haec
pendent a δοκεῖν. Non bene Poppo
εἶναι tentat propter sequens βραδεῖς.
Iidem Athenienses, qui videri volebant
cupidi oratoris mentem percipiendi,
priusquam verbis enuntiaret, simulare
tamen videbantur tarditatem quandam
in intelligendis iis, quae ex oratoris
oratione vel sententia consequerentur,

adeo verborum tinnitu delectati, ut
ea, quae prudentes facile per se inte-
ligerent, ab oratore vellent explana-

39. μίαν πόλιν. Etsi augeat vi
superlativi, ut Latinorum una. Cf.
Planc. c. 41. urbem unam mihi amicis
animam decolavi.

εἰώθε δὲ τῶν πόλεων — τρε-
πεῖν. Schol. εἰώθε δὲ πρὸς ὅβρι-
τρέπειν ἢ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐπι-
νας, αἷς ἂν αὐτῇ ἐξαιφνης ἐγγίηται
καὶ ἀπροςδόκητος.

λως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὀκνεῖ-
 κον θαυμάζειν·) κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἄξιως τῆς ἀδικίας.
 καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπο-
 λύσῃτε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἔξῃν ὡς
 ἡμᾶς τραπομένοις νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν με-
 τὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπέστη-
 σαν. τῶν τε ξυμμάχων, σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν
 ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἐκούσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας
 προσθήσετε, τίνα οἰεσθε ὄντινα οὐ βραχεία προφάσει ἀποστή-
 σεσθαι, ὅταν ἡ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ, ἡ σφαλλέντι μη-
 δὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην πόλιν ἀποκεκιν-
 δυνεύσεται τὰ τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πό-
 λιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν
 ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλλέντες δὲ πολεμίους πρὸς
 τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι
 δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν.

40. „Οὐκ οὖν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν
 οὔτε χρήμασιν ὦνητῇν, ὡς ξυγγνώμην ἁμαρτεῖν ἀνθρωπείως
 λήψονται. ἄκουτες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβού-
 λευσαν· ξυγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τό-
 τε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προ-
 δεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἰκτῶ
 καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ, ἁμαρτάνειν. Ἐλεός τε γὰρ πρὸς
 τοὺς ὁμοίους δικαίως ἀντιδίδωσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὐτ'
 ἀντοιχιτοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἰεὶ πολεμίους· οἷ
 τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν
 ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχεία ἡσθεῖσα μεγάλη ζη-
 μιῶσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὐ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὐ ἀντιλήφον-
 ται· καὶ ἡ ἐπιεικεία πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδεύουσιν καὶ τὸ
 λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδεται ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ
 οὐδὲν ἡσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. Ἐν δὲ ξυνελὼν λέγω,
 πευθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ
 ξύμφορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖ-
 σθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρ-
 θῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῶν ἄρχοιτε· εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ

ζημίας προσθήσετε. Poppo
 προσθήσετε legendum censet. Illud est
 poenam iniungetis, hoc poenam pro-
 ponetis, neque video cur illud non fe-
 rendum sit. Immo alterum deterius
 ei minus congruum aoristis ἀναγκα-
 σθεῖσιν et ἀποστᾶσι.

40. ἀνθρωπείως. Codd. Cass.
 Aug. Cl. Pal. It. Vat. Reg. H. D. Vind.
 m. Ar. Chr. Dan. cum Schol. exhibent
 ἀνθρωπίνως. Sed alibi saepe noster
 ἀνθρώπειως. Vid. 4, 61. 8, 24. —
 Verba οὔτε λόγῳ πιστὴν οὔτε χρήμα-
 σιν ὦνητῇν (weder durch Ueberre-
 dung erlangt, noch durch Bestechung

erkauf) in eandem sententiam dicta
 sunt, qua supra c. 38. καὶ δῆλον ὅτι
 ἡ τῷ λέγειν πιστεύσας — πειράσεται.

πρὸς τοὺς ὁμοίους, i. e. qui
 invicem miseratione commoventur, ut
 statim ipse explicat.

τὸ παθεῖν εὐ. Acerbe etiam his
 verbis pungit et corruptelae insinuat
 adversarios. Vid. paullo superius. Spi-
 rat autem tota oratio hominem vehe-
 mentissimum, importunum, turbulen-
 tum.

δικαιώσεσθε. Elmsleius ad Eu-
 rip. Med. v. 93. probante Dindorfio
 coniecit δικαιώσετε, quia illa for-

προσῆκον ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοι κα-
τούςδε συμφορῶς δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς κα-
ὲκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημία ἀξιώ-
σασαι ἀμύνεσθαι, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφνεύοντες τῷ
ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἂ εἰκὸς ἦν αὐτοῦ
ποιῆσαι κρατήσαντας ἡμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρξαντας ἀδι-
κίας. μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντα
ἐπεξίρχονται καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορῶμενοι τοι
ὑπολειπομένου ἐχθροῦ· ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χα-
λεπώτερος διαφυγῶν τοῦ ἀπὸ τῆς ἰσῆς ἐχθροῦ. μὴ οὖν προ-
δοῖται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν· γινόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ
γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὥς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοῦ
χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ πα-
ρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημο-
νούντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις συμ-
μάχοις παραδειγμα σαφεῖς καταστήσατε, ὅς ἂν ἀφιστήνται, θα-
νάτῳ ζημιωσόμενον. τοδὲ γὰρ ἦν γνῶσιν, ἥσσαν τῶν πολεμίων
ἀμείλυσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε συμμάχοις.“

41. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διοδότος
ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντίλεγε μᾶ-
λιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε ἔλεγε
τοιαῦτα.

42. „ΟΤΤΕ τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὐδῆς περὶ
Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλὰν

ma non sit activo significato usurpata.
At vide Buttm. Gr. max. II. p. 53. Schol.
Δικαιώσεσθε] δικαίως καθ' ὑμῶν
ἀποδείξετε, ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε.

παρὰ τὸ εἰκὸς τοι καὶ
τούςδε. Pro τοῖσιν ex praestantis-
simis libris receptum τοῖ. — συμ-
φορῶς, Schol. τοῦ συμφορῶτος
ἕνεκα τῇ ἀρχῇ. Sed καὶ aptius for-
tasse ante παρὰ τὸ εἰκὸς legeretur.
Certe ad τούςδε pertinere nequit; er-
go ad totam enuntiationem referri de-
bet. — Paulo ante Poppo cum Kistem.
verba καὶ οὐ προσῆκον commatibus
circumscripsit. Sed vid. Elmslei. ad
Soph. Al. v. 15. — Μὲν ἐκ τοῦ
ἀκινδύνου ἀνδραγαθ. recte ex-
ponit Schol. ἀκινδύνου ἀνδραγαθίαν ἀκιν-
δύνου.

μὴ ἀναλγητότεροι οἱ δια-
φνεύοντες. Hortatur Cleon Athe-
nienses, ut Lesbios ulciscantur, ne,
cum tantum periculum evaserint, du-
riores et sensus doloris ex defectione
Mytilenaeorum percepti magis expertes
videantur, quam illi insidiatores, qui
si vicissent, gravissimas ab Athenien-
sibus poenas tolerati imperii sumpturi
fuissent. Pro οἱ διαφνεύοντες qui le-

gere malunt οἱ διαφνεύοντες, refuta
Poppo T. I. p. 152. et ad h. l.

καὶ διόλλυνται. Schol. ἐν
τοῦ διαφνεύοντος. Non recte transi-
tivam vim huic verbo tribuit. Heil-
mann de Thucyd. scrib. gen. p. XV.
interpretatur perditte *grasari*, al-
verlorne Lente fechten. Poppo et Goel-
ler. hoc verbum iungi volunt cum ὑφο-
ρῶμενοι, et posterior vertit: sie glau-
ben zu vergehen, dass sie von dem
verschont gebliebenen Feinde fürchten
müssen. Ita cum Poppo comma non
post διόλλυνται, sed post ἐπεξίρχον-
ται ponendum fuerit.

ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ —
ἐχθροῦ. Sententia: Quicumque prae-
ter necessitatem (i. e. cum non lacer-
sierit alterum, vel immerito atque in-
iuria) aliquid passus est, is acrior, si
evasit, hostis est, quam qui et ipse
pari modo iniuria inferenda hostis ex-
stitit. Est tamen etiam alia lectio ξὺν
δίκῃ.

γινόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα
τῇ γν. Schol. εἰς ἐννοίαν ἐλθόντες
ὡς ἐμέλλετο πάσχειν ἐπὶ Λεσβίων.

42. οὔτε τοὺς προθέντας —
Respondet Diodotus ad singula, quae

περὶ τῶν μεγίστων βουλευέσθαι ἐπαινῶ· νομίζω δὲ ὅθ' οὐ τὰ ἐναντίατα εὐβουλία εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν· ὧν τὸ μὲν μετὰ ἀνολίας φιλεῖ γίνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀκαιδευσίας καὶ βρομῆτος γνώμης. τοὺς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδάσκαλους τῶν πραγμάτων γίνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ τὸ αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλῃ τινὶ ἡγείται περὶ τοῦ πολλοῦτος δυνατόν εἶναι καὶ μὴ ἐμφαντοῦς φράσαι· διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πείσαι εὐ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγείται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν ἐκπῆσαι ἂν τοὺς τε ἀντιροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπίδειξιν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατηγιῶντο, ὁ μὴ πείσας ἀξύνεωτερός ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχάροι· ἀδικίας δ' ἐπισηρομένης, πείσας τε ὑποκτος γίνονται, καὶ μὴ τυγχάνειν μετὰ ἀνυσίας καὶ ἀδικος. ἢ τε πόλις οὐκ ὠφελείται ἐν τῷ τοιαύτῳ φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβαύλων, καὶ πλείστ' ἂν ἐφδοίτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιοῦτους τῶν πολιτῶν· ἡλπίστα γὰρ εἰν πεσθεῖσαν ἀμαρτάνειν. καὶ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην μὴ ἐκφοβαῦντα τοὺς ἀντιροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἀμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σώφρονα πόλιν τῷ καὶ πλείστα εὖ βουλευάνει μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ' ἡσσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὥς ζημιῶν, ἀλλὰ μὴδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὁ τε κατορθὸν ἦμισα ἂν ἐπὶ τῷ ἐτι μείζονων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην καὶ κατὰ χάριν λέγοι, ὁ τε μὴ ἐπιτοχῶν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ παρὶζόμενός τι καὶ αὐτός προσάγεσθαι τὸ πλήθος.

43. „Ὁν ἡμεῖς τάναντία δοῶμεν, καὶ προσέτι, ἢν τις καὶ ὑποκενύηται κέρδους μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτεστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκησέως τῶν κερδῶν, τὴν πανταυρὴν ὠφέλειαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ ἡγεῖσθαι ἀπὸ τοῦ εὐθέως λεγόμενα μὴδὲν ἀνυποκρίτερα, ἀλλὰ ὡς κακῶν· ὥστε δαῖμα ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότερα βουλευόμενον εἶναι ἀπάτη προσάγεσθαι τὸ πλήθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέ-

Zeon dixit. Haec quidem verba spectant ad c. 38 in. ubi Cleon: Θυμῶν μὲν τῶν προθέντων αὐτοῖς περὶ ἐπιληταίων λέγειν. Da μὴ post εἰρημαίαι vid. Zeon. et Hermann. ad l. p. 459 et 810.

212 φ τινί. Schol. καὶ οὐχὶ τῷ ὅφ' δηλοῦντι.

ἐπὶ χρήμασι — ἐπὶ δεῖξις ἵνα. Respicunt haec ad ea „ἀέτολ ἐκ τοῦ ἐν εἰπεῖν τὸ καθῆναι ἐν ἀνυπόστατοι.“ — ἐπὶ χρήμασι, in Geld, wegen Bestechung. ἐπίδειξις nem h. l. non est, ut alibi, ostentatio, vel oratio ostentandae facundiae una habita, sed oratio non ex sensu

oratoris composita, sed ex voluntate eius, qui sua sibi pecunia in usum suum componendam curavit, ut recte Goell. interpret.

ἢν πείσθῃσιν. Ex ἢ πόλις repetit οἱ πολῖται, vel pluralem verbi ad singularem nominis πόλις refer. — Μοχλοῦσθαι δέναι τίμην est edere aequum honorum.

τῷ αὐτῷ, i. e. τῷ παρὰ γνώμην τε καὶ κατὰ χάριν λέγειν. — Ceterum non ἦμισα ἂν mente repetendum est ad ὀρέγοιτο, sed tantum ἄν.

43. κέρδους μὲν ἕνεκα. Respicit ad illa Cleonis cap. 38. ἢ κέρδους ἐπαυρόμενος, τὸ εὐκρεπὲς τοῦ λόγου

γοντα ψευδόμενον πιστὸν γενέσθαι· μόνην τε πόλιν διὰ τὰ περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερώς τι ἀγαθὸν ἀνθυποκπιτεύεται ἀφανῶς πῃ πλεον ἔξειν. χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τοιῷδε ἀξιοῦντι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῷ δι' ὀλλίου σκοποῦντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅτε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφροσύνην ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἦντινα τύχητε, ἔστι ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιούτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὐσαι ξυνετήμαρτον.

44. „Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὕτε ἀντεῶν περὶ Μυτιληναίων οὕτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ἀγῶν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἦ τε γὰρ ἀποφῆνω πάννυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἦν τε καὶ ἔχοντες τι ξυγ-

ἐκπονήσας, παράγειν περιφασέται. — *Μοx in μόνην τε πόλιν*, ne articulum desideres, vid. ad 1, 10. — *περινοίας*, Schol. περιεργίας.

ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, i. e. in tali vestra de oratoribus sententia, maligna atque invidiosa. τὸ ἀξιοῦν substantivè existimatio, suspicio. Ita 1, 142. ἐν τῷ μὴ μελετῶντι. 3, 10. ἐν τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης. 5, 9. τοῦ ὁπακίεναί πλεον ἢ τοῦ μένοντος τῆς διάνοιαν ἔχουσιν. — Verba τῷ ν δι' ἁλίγους σκοποῦντων, ut cap. 42. βραχέως γνώμης, significat dementiam.

ὑπεύθυνον. Inconstanter satis populus Atheniensis eos multabat, quorum auctoritate et consilio ipse legem quandam paxerat, si quis intra annum spatium, nomine delato, doceret, legem illam reipublicae perniciosam esse, quae actio dicebatur γραφή παρανόμων. Vid. Wolf. Prolegg. in Dem. Lept. p. 187 sqq. Schömann. de com. Ath. p. 159. Et sane verum est, quod hic dicit Diodotus, populum Atheniensem moderatius et cautius decreturum fuisse, nisi consultandi laborem alius etiam ipsorum periculum iniunxisset, sibi met autem impunitatem reservasset.

πρὸς ὀργὴν ἦντινα τύχητε, subaudi ζημιούντες, et praepositionem repete ad relativum, nisi mavis iungere πρὸς ἦντινα ὀργὴν τύχητε. Pro ἦντινα Abresch. coniecit ἦντινα, quod repetitum in Vat. Sed vulgata recte habet. Vid. Matth. Gr. §. 527. not. 2.

44. ἦν τε καὶ ἔχοντες τι ξυγ-

γνώμης εἶεν. Poppo. Prolegg. 1 p. 144. „Hic cum optativo proprie non construi, neminem fugit. Vid. Herodian. p. 433. Bekk. Anecd. I. p. 144 Thom. Mag. p. 267. et Hermann. de Praeceptis. quibusdam Atticistis. p. 1 seqq. Fit hoc igitur in hac atque alii ex an conditis particulis tantum in oratione obliqua. Cf. Hermann. ad Vig p. 822. Talis est locus Thuc. 8, 27. Ἐκείνους — ἐκείδων ἡδὴ ξυναγαγόντας πρὸς τὰς ναῦς, τοὺς ἐπικλοῦν, ἦν ποιαιρός εἴη, ποιησάθαι, ubi omnes libet tuerentur ἦν.“ Corruptum igitur cense nostrum locum, in quo facile liceret recipi, nisi hoc in depravatis modo libris Mosq. Ar. Chr. Dan. legeretur Ipse ἔχοντας legendum et εἶεν delendum esse coniecit. Quorum alterus probat Reisig. in Coniect. ad Aristoph p. 278. sed ἔχοντας tueretur. Ita αὖ subaudiendum sit. Pro εἶεν Lindavius coniecit εἶν. Quod si non probas, repetendum erit ex praegressis οὐ διὰ τοῦτο καὶ ξυγγνώμῃ κατενόου, quemadmodum Valla interpretatus est Neque eis, si nocentes plane assereri volo, idcirco vitam adimi iubebo; neque, si qua venia dignos, idcirco veniam dari, nisi constiterit idem civitati committere. Sed εἶν, quod placet etiam Popponi et Goellero, Dindorfum tueretur loco Platonis Eutyphr. p. 4. R. αὐτὸς ἐν δίκῃ εὐτυφῶν ὁ πατήρ σου μὴ, καὶ εἰ μὲν δίκῃ, εἶν, εἰ δὲ μὴ ἀπεξιδῆναι. Et infra ipse Thucydides c. 48., ubi omnem Diodoti sententiam paucis verbis repetit, dicit Μυτιλη-

γνώμης εἶναι, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνεται. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῶς μᾶλλον βουλευέσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων λοχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν συμφέρον εἶσθαι πρὸς τὸ ἥσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσαι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυρίζομενος, τάναντία γιννώσκω· καὶ οὐκ ἀξιώ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρησίμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιοῦτος γάρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχα ἂν ἐπισπασάιτο. ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔξουσιν.

45. „Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ ἴσων τῷδε, ἀλλ' ἑλασσόνων ἀμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρούμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδεὶς πω καταγνοῦς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλευματι ἡλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφίσταμένη τίς πω, ἥσσω τῇ δοκῇσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκίαν, ἢ ἄλλων συμμάχια, τούτῳ ἐπεχειρήσει; περὺνασὶ τε ἅπαντες καὶ ἰδία καὶ δημοσία ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπέλξει τούτου. ἐπεὶ διεξηλύθησάν τι διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες, εἰ πως ἴσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακαύργων· καὶ εἰκός, τὸ πάλαι τῶν κρίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κείσθαι αὐτάς, παραβαίνοντων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβλίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου ἕως εὐρετέον ἐστίν, ἢ τῷδε γε οὐδὲν ἐπίσχει· ἀλλ' ἡ μὲν περὶ ἀνάγκη τὴν τόλμην κατέχουσα, ἢ δ' ἐξουσία ὕβρει τὴν μεουξίαν καὶ φρονηματι, αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι ὀργῇ τῶν ἰσθράτων, αἷς ἑκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκίστου τιμῆς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἢ τε ἐλπίς καὶ ὁ ἔρως καὶ παντὶ, ὁ μὲν ἡγούμενος, ἢ δ' ἐφεπομένη, καὶ ὁ μὲν τὴν ἀβολὴν ἐκφροντίζων, ἢ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσον ἐσὶ τῶν ρωμένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐκ' αὐτοῖς οὐδὲν ἑλασσον ἔμμελλεται ἐς τὸ ἐκείναι· ἀδοκίμως γὰρ ἔστιν ὅτε παρασταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινα προάγει, καὶ οὐκ

ὡς οὐδ' ἐν Πάτρης ἀπέπεμψεν ὡς ἰπποκρίτας, κρίναι καθ' ἡσυχίαν, ὡς δ' ἄλλοις ἐὰν αἰεῖν. Atque vitatur durior ellipsis verbi ξυντυχίαι.

δικαιοῦτερος, i. e. gratior ad assentem animi vestri affectum accommodatior, convenientior, ut Latini: his usurpare solent. Similiter est Heilmannus: weil seine Rede entgegen die Mytilenenser gefassten Willen mehr Gerechtigkeit widerlegen lässt. Contra Gualler: denn

wäre seine Rede gerechter, bei eurer jetzigen Zorne gegen die Myt. dürfte sie auch leicht anziehen.

45. τοῦτ' ἐπεχειρήσει, int. τὰ ἀφίστασθαι.

καὶ τοῦτο ὁμ. παραβαίνεται. Τοῦτο intellige τὸ θάνατον ζημίαν προκείσθαι.

ὡς ἐκάστη — κρείσσονος. „Subiectum vocis ἐκάστη est συντυχία, subiectum comparativi κρείσσονος est ὀργή.“ Gualler.

ἦσαν τὰς πόλεις, ὅση περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας ἢ αἰλῶν ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως καὶ πλεοναυτὸν ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐφροσύνης οἶσται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὀρεωμένης προθύμως ὑπαρῆσαι, ἀποτροπὴν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύος ἢ ἄλλου τινος δεινῆς.

46. „Οὐκ οὐκ χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὥς ἔχει γὰρ πιστεύσαντας χεῖρον βουλευσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστάσιν, ὥς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐβραχυτάτω τὴν ἀμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μὲν, ἢν τις καὶ ἀποστάσα πόλις γνῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν δυνατὴ οὐσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ τίν᾽ ὀλέσθε ἦντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν παρὰ σκευάσασθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι ἐς τοῦσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξυμβατοὶ καὶ ἦν ἔλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς σιτέσθαι· ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. ὥστε οὐ δικαίως ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῷ ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὄραν ὅπως ἐς τὸ ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυρύνουσαι χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιούν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας οὐ νῦν τάναντία δρώντες, ἢν τινα ἐλευθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστατικῶν χειρῶσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφίσταμένους σφόδρα κολάζειν· ἀλλὰ πρὶν ἀποστήναι σφόδρὰ φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως μὴδ' ἐς ἐκλίνοιν τούτου ἰωσι, ἀρετῆσαντάς τε ὅτι ἐκ ἐλαχίστου τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουν.

47. „Τυχεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο ἀμαρτάνοι Κλέωνα παιδόμενοι· νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ἡ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὖνους ἐστί, καὶ ἢ οὐ ἐνναφίσταται ταῖς ὀλίγοις, ἢ ἔαν βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασιν, πολέμιος εὐδύς· καὶ τῇ ἀντικαθίσταμένης πόλεως τὸ πλεονεξία ξυμμάχον ἔχοντα ἐς πολέμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τῶν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐκείνῃ τε ὁπλῶν

ὅση περὶ τῶν μεγίστων αἰτιῶν διεσπασμένη. Ad verba αἰτιῶν μετὰ πάντων repete ὅση. Sententia: Civitatibus tanto magis accidit, ut fortuna secunda ad pericula subeunda abripiantur, quanto graviora sunt, de quibus contenditur, et quanto quisque in communis periculo confidentior est.

46. δαπάνην ἀποδοῦναι. Schol. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλέωνα, εἰπόντα, „ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκείνην πόλιν

ἀποκαταβννέσθαι τὰ τε χρήματα καὶ αἱ φυλακαί.“ — Rarus infra c. 47. ad verba νῦν μὲν γὰρ — idem locum habet: πρὸς τὸ „καὶ μὴ τοῖς μὲν αἰτίαις ἢ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολέσθαι.“

8 το. 18. ἐλάττωτον, pro ἐλάττω, ut supra ὅτι ἐν βραχυτάτω pro ἐν οὐ βραχ. — Paulo ante ἐλάττω, facit ut cunctanoneum est. Neque enim liber non parerit invitus.

ἐκράτησεν, ἐκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀπιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἔξουσιν, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικούσιν ὁμοίως κείσθαι καὶ τοῖς μὴ. δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἡδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, ἢ δικαίως οὕς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατόν ὃν ἅμα γίνεσθαι.

48. „Τρεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μήτε οἴκτω πλέον νείμαντες μήτ' ἐπεικεία, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐὼ προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθ' μοι, Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὥς ἀδικούντας, κρῖναι καθ' ἥσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐὰν οἴκῃν. τάδε γὰρ ἐς τε τὸ μέλλον ἄγαθὰ, καὶ τοῖς πολεμίοις ἥδη φοβερά. ὅστις γὰρ εὖ βουλευέται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσειν ἐστίν, ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοία ἐπιών.“

49. Τοιαῦτα δὲ ὁ Διοδότος εἶπε. βῆθειςδὼν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι· ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστειλλον κατὰ σκουδὴν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας εὐρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων

47. παρὲδωκε τὴν πόλιν. De conatu accipe. Nam optimate, minis plebis territi, una cum plebe de urbis deditione cum Pachete agebant. Vid. c. 28.

μὴ προσποιεῖσθαι, dissimulare, ut σφάσαι; negare, οὐκ εἶναι, prolibere. — οὕς μὴ δεῖ, pro ξυμπίπτει.

ἐν αὐτῷ — γίνεσθαι. Verba ἢ αὐτῷ aut referas ad τιμωρίας, aut inde cum Goell. subaudias τιμωρεῖσθαι. Neutrum pronominis relatum ad substantivum feminini generis non debet offendere. Sic modo c. 46. in verbis ἡγούμεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷ-λε, postrema vox pertinet ad praegressam πρόσοδος. Adiuvat h. l. eam interpretationem, quod τὸ praecessit, iussit τὸ Κλέωνος τὸ τῆς τιμωρίας, ut certe clarius dicere potuerit: καὶ τὸ Κλέωνος, ὅτι τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορόν ἐστιν ἐν τιμωρίᾳ, οὐχ εὐρίσκεται δυνατόν ὃν ἅμα γίνεσθαι ἐν τῇ τιμωρίᾳ. Ceterum respicit verba Cleonis c. 40. „πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ

τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὸ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε, ut iam monuit Schol.

49. ἡ 18ον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης. Particulae ὅμως ea est incholes, ut ad conditionem concessam respiciat, sive ea diserte exprimitur, sive omissa sit, ut h. l. Nam subaudienda est sententia: „et si eos decreti prioris iam antea poenituerat.“ Simillimus huic locus est 3, 28. ubi ad verba: ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμόνδ' ὅμως καθίζουσι, subaudiendum est: „licet fides incolumitatis data esset.“ Cf. c. 80. 7, 48.

ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας — εὐρωσι. Pro δευτέρας D. I. Cl. in marg. προτέρας, quod recepit Bekk. in min. ed. In Ar. Chr. Dan. est ἐτέρας. Utrumque correctionem redolet. Negationem μὴ bis cogitandam esse, et ad εὐρωσιν et ad φθασάσης, monui in ed. mai. p. 546. Vid. ad 1, 141. Plat. Men. c. 21. εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίῳ λαβὼν ἥδει τοῦτο, δηλὸν ὅτι ἐν ἄλλῳ τινι χρόνῳ εἰ-

πρόσβειων τῇ νηϊ οἶνον καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα ὑποσχομένων εἰ φθάσαιεν, ἐγένετο σπουδῇ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἡσθίοι τε ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ἤρουντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαννον. κατὰ τὴν χην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεῶς οὐ σπουδῇ πλειούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτη δὲ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἥ μὲν ἐφθασε τοσοῦτον, ὅσοι Πάχητα ἀνεγνώκναι τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δρᾶσειν τὰ δεδογμένα· ἡ δ' ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μιδιαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων· καὶ Μυτιληναίων τεύχη καθείλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόροι μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισηπίλους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱερούς ἐξείλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λεσβιοὶ ταῖς μενοὶ τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὧσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν· καὶ ὑπήκαυον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτω ἐγένετο.

51. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λέσβον ἄλωσιν Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγούντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μίνωαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο δὲ Νίκιас τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι τοὺς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιεῖνται ἐκπλους αὐτόθεν λαυθάροντες τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ ληστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν ἑλῶν οὐκ ἀπὸ τῆς Νισαίας πρῶτον δύο πύργῳ προέχοντες μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἐσπλουν ἐς τὸ μετὰ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχετο καὶ τὸ ἐκ τῆς ἡπείρου, ἣ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ πολὺ διεχομένη τῆς ἡπείρου. ὥς δὲ τοῦτο ἐξεργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις

ζε καὶ ἐμεμαθήκει, ubi οὐκ, quod ante ἦδει vulgo legitur, interpretis additamentum putamus. Illud tamen nostro loco molestum, quod necessario verbi προεἶχε subiectum est ἡ προτέρα ναῦς.

51. τοὺς τε Πελοπ. subandi φυλάσσεσθαι ex φυλακῇ εἶναι. Vid. Krüg. ad Dion. p. 297. Possis tamen etiam per attractionem dictum accipere, ut ab infinitivo ad ὅπως transierit. Cf. Matth. Gr. §. 538. (639.) — τὸ

πρὶν, vid. 2, 93. — Prius αὐτόθεν recte Schol. ἀπὸ τῆς Μινώας posterius ad totum illum tractum, maxime Nisaeam, videtur pertinere. — Mox ἀπὸ τῆς Νισαίας est Nisaeam veras, vel a parte Nisaeae, i. e. qua insula septemtriones spectat. Sic 1, 64. τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τοῖχος ἀδicitur, quod paullo ante erat τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης. Et rursus τὸ ἐκ τῆς ἡπείρου eam designat insulae partem, quae erat a continentis parte.

ὑστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τείχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

52. Ἀπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς, οὐκέτι ἔχοντες σίτον, οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βία μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν· (εἰρημένον [γὰρ ἦν] αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος, ὡς, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ἐγγωροῖεν, ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἐκάτεροι, ἀποδίδοσθαι, μὴ κινάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὥς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων) προσπίπτει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρησασθαι, τοὺς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδωκαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἔτρεπον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὧσιν οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προστέθη, ἡρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν τι εἰργασμένοι εἰσὶν. οἱ δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἶπεν, καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστικμάχον τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Δάκωνα τὸν Ἀειμνήστον, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦτα.

53. „ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥς περ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν, ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστα· ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τὸν τε γὰρ ἄγωνα περὶ τῶν δεινотάτων εἶναι· εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς, μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τακμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεννημένης, ἢ καὶ ἀντεῖπεν, (ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ἡττησάμεθα,) τὸ τε ἐπερωτήμα βραχὺ ὄν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ· ἔλεγχον ἔχει πανταχόθεν δὲ

52. εἰρημένον γὰρ ἦν — πρὸς χωρησάντων. Haec verba in parenthesis redegit. Ex scholiis colligas γὰρ ἦν non lectum esse a Scholiasta. εἰρημένον enim absolute positum monet pro εἰρημένον (ut 7, 18 med.) et subaudiendum ex praegressis μὴ ἐλεῖν βίᾳ.

τοὺς τε ἀδίκους. Ab his verbis apodosis incipit, quae pertinet ad illa: εἰ βούλονται — χρῆς. Et respondet τὴν sequenti δέ. Vid. 1, 11. οἱ δ' ἔλεγον — ἔλεγον τοιαῦτα. Primum ἔλεγον ad Plataenses omnes,

posteriorius adoratores solum referendum videtur.

53. μὴ — ἡμαρτήκαμεν. „Indicativo utitur scriptor, significaturus, Plataensibus persuasum fuisse, se iure timere, eosque rem fere certo praevideisse.“ Poppo. Cf. Rost. Gr. Gr. §. 122. not. 7. Hermann. ad Vig. p. 810. et ad Soph. Ai. v. 272.

τὸ τε ἐπερωτήμα βραχὺ ὄν. Absolute etiam haec dicta, ut paullo ante προκατηγορίας — προγεννημένης. — Verborum ἐναντία γίγνε-

ἄποροι καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ θηθεὶς λόγος τοῖς ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι, ὥς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ᾔην. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθῶ. ἀγνώτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεισενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται. καὶ δίδιμεν οὐχί, μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσους εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἐγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.

54. „Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας, τῶν εὐ δεδρασμένων υπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φάμεν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὥς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενημέθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθήμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἡπειρωτὰι τε ὄντες ἐνανταχρήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένην παρεγινόμεθα ὑμῖν τε καὶ Πανσάνῃ· εἰ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκείνων τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικινδυνον τοῖς Ἑλλήσι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὧ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμόν τῶν ἐς Ἰθάμην Εἰλωτῶν ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν. ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν.

55. „Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἡξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγγινόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς δὲ αἰτίοι. δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπέωσασθε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκσεύετε τραπέσθαι, ὥς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε, οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστήναι Ἀθηναίαν οὐκ ἠθελήσαμεν, ὑμῶν κελυσομένων, οὐκ ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκείνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντὶα Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν

ταῖς subiectum est τὰ ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι. Vid. Matth. Gr. §. 443, 1.

ἀλλὰ μὴ — καθιστώμεθα. Proprie scribendum erat καθιστῆτε. Sic infra c. 59 extr. ἐπισκήτομέν τε ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες — παραδοθῆναι· γενέσθαι δὲ σωτήρας ἡμῶν, ubi pro παραδοθῆναι exspectes παραδίδόναι ἡμᾶς. — ἄλλοις χάριν φέροντες, int. Θηβαίοις. Paullo ante ἀρεταὶ sunt beneficia, merita.

54. τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν. Respicit ad Thebanorum clandestinum impetum 2, 2. — μόνοι Βοιωτῶν. Non vero gloriantur. Nam etiam Thespenses et Haliartii libertatem Graeciae defenderunt. Cf. Poppo II. p. 283. ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, vid. Herodot. 8, 1.

55. δεομένων. Casus absolutus pro δεομένους (ἡμᾶς) ἀπέωσασθε. Cf. ad 4, 20. Μὲν ante ὑμῶν δὲ abest

καλόν, ἄλλως τε καὶ οὕς εὖ παθεῖν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλαβεν· ἵεναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθυμῶς. ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγείσθε τοῖς ξυμμαχοῖς, οὐχ οἱ ἐκόμενοι αἵτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἰδράτε, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

56. „Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ἅπερ καὶ τὰδε πάσχομεν. πόμην γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ἱερομηνία, ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα, κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι· καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὕμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμῖν τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανείσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὀφείλμι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλλήνες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέχεσθε δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἶδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν αμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσῳ εὐρήσετε, καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετῇ τῇ ἄρεθου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐκρηγνόντο τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἑποδὸν αὐτοῖς ἀσφαλεῖα πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν

μέν, quo dē referatur. Item mox propter ἵεναι dē locum habere possit μὲν post προδοῦναι.

εὖ παθεῖν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος. Duabus maxime de causis orator iustam censet gratiam Atheniensibus referendam, primum quod ab eis beneficio affecti fuerint Plataeenses, deinde quod ipsi hoc beneficium expetiverint. — πολιτείας μετέλαβεν, cap. 63. Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται vocantur a Thebanis Plataeenses. Cf. Boeckh. Oec. polit. Ath. I. p. 282.

56. ἱερομηνία. Schol. ad Pind. Nem. III, 2. ἱερομηνία λέγονται αἱ ἐν τῷ μηνὶ ἱερὰ ἡμέραι οἰαιδῆγοις θεοῖς ἀσμεῖναι. Ergo etiam νομηνία est ἱερομηνία, sed h. l. non potest νομηνία intelligi, quia Thuc. 2, 4 Plataea a Thebanis occupata traditur τελευταῖος τοῦ μηνός. Latius igitur patet nomen ἱερομηνία quam νομηνία, et simpliciter diem festum designat.

ὕμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμῖν. Traiecta est particula τε. Nam proprie scribendum erat τῷ τε αὐτίκα χρησίμῳ ὕμῶν καὶ ἐκ. πολ. — Ceterum Krüger. nescio quo loco coniecit πολεμῖως, ut 4, 17. λάβετε αὐτοὺς μὴ πολεμῖως. 6, 17. τὸ πρῶγμα μεζόνως ἐλάβανον. Cf. 6, 53. 61. τὸ δίκαιον λαμβάνειν est cognoscere, iudicare, decernere de iure, ut nostrum das Recht schöpfen.

τὰ ξύμφορα — τὰ βέλτιστα. In his singula sibi respondent, τὰ ξύμφορα αὐτοῖς πρὸς τὴν ἑποδὸν et τὰ βέλτιστα, πράσσοντες et ἐθέλοντες τολμᾶν, denique μετὰ κινδύνου et ἀσφαλείᾳ, i. e. μετ' ἀσφαλείας. Pronomen αὐτοῖς cum ἑποδὸν arctius iunctum, ut sit den Angriff auf sie, minus huic antithesi favet. Non in ipsos solos Persarum exercitus irruerat, sed in omnes. In communi periculo non solum sequebantur commodum, sed quod esset honestissimum. — ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ob eandem animi fortitudi-

ὁμοίως φαίνεσθαι γιννώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραντίκα πού ἡμῖν ὠφέλιμον καθίστηται.

57. „Προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γινώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα, (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν,) ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ, αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας, ἀρεπῆς τι ἐπιγινῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκύλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλαταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησία διὰ Θηβαίων ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφερόας προκεχωρήκαμεν, οὔτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπώλυμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλάτοις Θηβαίων ἡσδόμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῶ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου κρῖνεσθαι· καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἔρημοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἢ μόνη ἐλπίς, θέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ᾗτε.

58. „Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας καμψθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγινῶναι, εἰ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπελσθῆτε, τὴν τε ὠφελεῖν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς, μὴ κτείνειν οὐς μὴ ὑμῖν πρόκει, σώφρονα τε ἀντὶ αἰσχράς κομισασθαι χάριν, καὶ μὴ ἥδονην δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν. βραγὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐκίπονον δὲ τὴν δύσκληιαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιωρήσεσθε, ἀλλ' εὖνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσια ἂν δικάζοιτε, καὶ προνοοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προῖσχομένους, (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν τούτους,) ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγεννημένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων, καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ

nam, qua honestum utili praeferendum.

καὶ τὸ ξυμφέρον — καθίστηται. Pro ἔχουσι Heilmannus coniecit ἔχουσι, deleta proxima virgula, ut sententia sit: bonis sociis semper gratiam debitam habere, et hoc modo res praesentes ex proprio commodo componere, ea demum vera est utilitas. In vulgata subiectum verbi ἔχουσι est: οἱ ἄνθρωποι.

57. περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν, i. e. περὶ ἡμῶν οὐ μεμπτῶν. Mox ad ἀποδέξωνται subaudi οἱ Ἕλληνες, et verbum hoc repete post οὐδέ. „Videte ne non probent Graeci de bonis viris indecorum vos iudicium facere, nec communibus sacris spolia de nobis addi.“

οὔτινες Μήδων — ἀπολλύμεθα. Sic solus Caca. et Poppo, ceteri ἀπολλύμεθα. Verba τότε μὲν —

ἐσθίμασι τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὠραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλικῆς χώρας, ξυμμαχοὶ δὲ ὁμαλχοῖς ποτὲ γενομένοις. ὦν ὑμεῖς τοῦναντίον ἂν δρᾶσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκεψάσθε δὲ Πανδανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτούς, νομίζων ἐν γῇ τε φίλια τιθῆναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαίδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολέμῳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀτίμους γερῶν ὦν νῦν ἰσχυροὶ, καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν ᾗ ἡλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δονλώσετε, ἰερά τε θεῶν, οἷς εὐχόμενοι Μῆδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε, καὶ θυσίας τὰς πατέρας τῶν ἐσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε;

59. „Ὅν πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὧ Λακεδαιμόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτριᾶς ἔνεκα ἔχθρας μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας, διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ ἐκπλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας, μὴ ὦν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὥς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμπορίας, ὧ τινὶ ποτ' ἂν καὶ ἀναξίῳ ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὥς πρότερον ἡμῖν, καὶ ὥς ἡ χρεῖα προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίλους καὶ κοινούς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πείσαι τάδε, προφερόμε-

διαφθαρῆναι refer ad illud tempus belli Peloponnesiaci, cum Plataeenses urbem suam Lacedaemoniis dederent inopia victi (c. 52.).

58. ἐσθίμασι. Vestium usum in inferiis praeter hunc locum ostendit locus Euripidis Hec. 573 sq. τῇ νεάιδι οὐ πέπλον οὐδὲ κόσμον ἐν γεροῖν ἔχων. Vid. ibi Schol. Cf. Plutarch. in vit. Alex. c. 21. θάψαι γὰρ ὅσους ἐβούλοντο Περσῶν ἔδωκεν, ἐσθῆτι καὶ κόσμῳ χρησαμέναις ἐκ τῶν λαφύρων. Quamquam utroque loco de sepultura sermo, non de annuis inferiis, quas uberius descriptas reperies apud eundem Plutarchum in vit. Aristid. c. 21.

ἐρημοῦτε. Atticam futuri formam esse contendit Buttmann. Gr. max. §. 95. not. 16. Matth. Gr. §. 178. 2. Caetius loquitur Poppo Prolegg. I. p. 153. et maxime Sommer. in Bibl. crit. 1828. p. 492. qui ἐρημοῦτε malit ex ἐρημάσσετε corruptum putare, quam contra omnem analogiam ex-ώσω contractum. De forma ἐσαμένων (vulgo ἐσαμένων) vid. Buttmann. l. I. p. 545.

59. οἴκτῳ σώφρονι λαβόν-

τας, sc. αὐτόν (τὸν οἴκτον). Thucyd. 5, 15. ἐπιθυμία τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, int. αὐτούς. Plat. Crit. p. 52. B. οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι.

αἰτούμεθα ὑμᾶς — ἰκέται γιγνόμεθα. Olim ante ἰκέται copula deesse mihi videbatur; nunc nihil desidero, sed verba αἰτούμεθα ὑμῶν, interiectis pluribus verbis, graviore enuntiatione ἰκέται γιγνόμεθα ὑμῶν repetita arbitror. Nam, ut recte vidit Poppo (Observ. p. 22.), etiam αἰτούμεθα pertinet ad sequens μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ — παραδοθῆναι. Verba sic cohaerent: Petimus a vobis, deos invocantes, ut haec persuadeamus, proferentes iurandam, quae patres vestri iurarunt, ut ne obliviscamini eorum, supplices oramus vos per patrum sepulcra, et mortuos invocamus, ne simus sub Thebanis, neu inimicissimis tradamur, qui carissimi vobis simus. — ὁμοβώμιοι θεοὶ „hic videntur dei esse culti in aris, quae universis Graecis communes erant, velut Olympiae, Delphicae.“ Goell.

νοι ὄρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν, ἱκέ-
ται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῶων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα
τοὺς κακμηκότας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἐχθί-
στοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι· ἡμέρας τε ἀναμνησκόμεν
ἐκείνης, ἣ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες νῦν ἐν τῇδε
τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖον τε καὶ
χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγον τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ
βίον ὁ κίνδυνος ἔγγυς μετ' αὐτοῦ, πανόμενοι λέγομεν ἤδη
ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἰλούμεθα γὰρ ἂν πρό-
γε τούτου τῷ αἰσχύρῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ, τελευτῆσαι,) ὑμῖν δὲ
πιστεύσαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς
τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον· ἑᾶσαι ἡμᾶς
αὐτοὺς ἐλέσθαι. ἐπισκῆπτομέν τε ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες, οἱ
προθυμώτατοι περὶ τοὺς Ἑλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς
ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πί-
στεως, ἱκέται ὄντες, ὧ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι· γενέ-
σθαι δὲ σωτήρας ἡμῶν, καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθε-
ροῦντας ἡμᾶς διολέσαι.“

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι δει-
σαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τι ἐνδῶσι,
παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ
ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς
πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὥς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιαῦτα.

61. „ΤΟΤΕ μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾔτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ
καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ ἐπὶ
ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο, καὶ περὶ αὐτῶν, ἔξω
τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα οὐδὲ ᾗτιαμένων πολλὴν τὴν ἀπο-
λογίαν, καὶ ἔπαινον ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ
ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα
αὐτοὺς κακία ὠφελῇ, μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἄληθές περὶ
ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνῃτε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφορον ἐγε-
νόμεθα πρῶτον, ὅτι, ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς
ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ συμμίκτους
ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἤξλου οὔτοι, ὥςπερ
ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν
ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκά-
ζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ
ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

62. „Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοὶ τε
ἀγάλλονται, καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς
οὐ φαμέν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον,
λόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας, μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀντικί-
σαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἷῳ εἶδει ἐκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπρα-
ξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγγανεν οὔτε κατ' ὄλ-

61. ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία
ὠφ. Haec per ironiam dicta esse, mo-
nuit iam Schol. Eodem modo accipien-

da verba ἡ τούτων δόξα. Nam se
ipsos immensae laudaverant Plataenses
in oratione praegressa.

πολιαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ δημοκρατίαν· ὅπερ δὲ ἴσκι νόμοις μὲν καὶ τῷ σώφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπιδαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσεις, κατέχοντες ἰσχυρὸν τὸ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἐπαξεν, οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἤμαρ-
τεν. ἐπειδὴ γοῦν ὁ τε Μῆδος ἀπῆλθε, καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σέψασθαι χοῇ, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν περρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιῆ-
σθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ μα-
χόμενοι ἐν Κορωνεῖᾳ καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἡλευθερώσαμεν
τὴν Βοιωτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προδύμως ξυνελευθεροῦ-
μεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρασκευὴν ὅσην οὐκ ἄλλοι
τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμόν τοσαῦτα ἀπολο-
γούμεθα.

63. „Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἡδίκηκατε τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἔγενεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὥς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμα-
χοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χοῇν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγε-
σθαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρ-
χον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς
τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μῆδῳ ξυμμαχίας γεγε-
νημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς
τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, τὸ μέγιστον, ἀδελῶς παρέχειν βου-
λευσθαι. ἀλλ' ἐκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι, εἴλεσθε μᾶλλον
τὰ Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχροὶν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐερ-
γίτας· πολὺ δὲ γε αἰσχρὸν καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἕλλη-
νας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους,
τούς μὲν καταδουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦν-
τας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύ-
νης ἀπῆλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὥς
φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κα-
τεστήτε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλ-
λον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ
ἐποδιδομένας.

64. „Ἀλλὸν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα
μόνοι οὐκ ἐμὴν δίδαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι. ὑμεῖς δὲ τοῖς
μὲν ταῦτα βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντία, καὶ νῦν

63. ἀξιώτεροί ἐστε, i. e. ἄξιοί
ἐστε μᾶλλον. Vide annotata ad 4, 61.
οὐκ ἴσην — χάριν ἀνταπέ-
δοτε. Plataeenses enim Atheniensis-
bus opem tulerant in aliis opprimendis,
cum Athenienses illos oppressos tan-
tum adiuverint. Quare eam gratiam
non parem negat dedecore liberam esse,
atque adeo parem gratiam non re-
stituere licere ait, ubi gratia cum iustitia

contracta sine iniustitia solvi nequeat.
Verba μὴ ἀντιδιδόναι ad τὰς με-
τὰ δικαιοσύνης — ἀποδιδόμενας re-
petenda sunt. Ceterum cardo argu-
mentationis vertitur in posteriore mem-
bro ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδ., verba
autem τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν
ὀφειλ. tantum oppositionis causa prae-
missa sunt. Vid. exempla in Buttmann.
ad Demosth. Mid. Ind. v. μὲν.

ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτου ἀφελείσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε, τοιοῖς ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυμμοσίαν, ὥς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. ἀπελλίπετε γὰρ αὐτήν, καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγυπτίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦτα οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὔσπερ μέχρι τοῦ δευτέρου, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν οὖν περιτειχίζεσθαι, πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ὑμῶν, ὥς μὴδ' ἑτέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν ἐκαιότερον πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι μισοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνῳ κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἃ μὲν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὥς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε· ἃ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γὰρ Ἀθηναίων ἀδικον ὁδὸν λόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερον τε ἀκούσιον μηδισμόν καὶ τὸν ὑμέτερον ἐκούσιον ἀττικισμόν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.

65. „Ἀ δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι, (παρὰ νόμους γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμέτεραν πόλιν,) οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐθροῦμεν ὥς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνθρωποι ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς πόλεως ἕξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες, τί ἀδικοῦμεν οἱ γὰρ ἄγοντες παρὰ νόμους μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' οἱ ἐκείνοι, ὥς ἡμεῖς κρῖνομεν, οὐδ' ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες, ἐπεὶ περ ὑμεῖς, καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνέξαντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσασθε, ἐβούλουντο τοὺς τε ὑμῶν χεῖρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι τοὺς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονιστὰς ὄντες τῆς πόλεως καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλοτριούντες, ἀλλὰ τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ὥς δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

66. „Τεκμήριον δὲ ὥς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὐ

64. ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί. ἀγ. Ἀφ' ὧν dicit pro ἐν οἷς, (int. τοῖς Μηδικοῖς) quia bellum Persicum ansam Plataeensibus praebebat virtutis ostentandae. Paulo apte τοῖς μὲν pertinet ad Athenienses, τοῖς δὲ ad Graecos. Ceterum Bekkerum, ante ὑμεῖς δὲ virgula distinguens, puncto autem post τὰν ἀντίαν, non sequimur.

οὐδ' προσήκοντα, int. τῇ φύσει ὑμῶν vel ὑμῖν. Atheniensium enim auctoritate et iussu ita eos se gessisse dicit.

65. μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι. Schol. explicat ἀδίκους μᾶλλον γενέ-

σθαι. Et Schol. cod. Cass. χεῖρας δηλονότι, ut Eurip. Hec. v. 375. μὲν οὐδ' ἐπὶ τῇ πόλει. Sed μᾶλλον τῇ πόλει vice adiectivi positum, ut 3, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχάζεσθαι, ubi pro μείζονα, vide annot. Ita μᾶλλον γίνεσθαι fuerit superiora se. Hoc optime respondet προὔθεσθε. Hoc optime respondet προὔθεσθε. Hoc optime respondet προὔθεσθε.

σωφρονιστὰς ὄντες τῆς πόλεως καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλοτριούντες, ἀλλὰ τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ὥς δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους. σωφρονιστὰς ὄντες τῆς πόλεως καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλοτριούντες, ἀλλὰ τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ὥς δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

πρὸς ἡδίκησαν οὐδένα, προεἰπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ [τῶν] πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ἵναίαι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἔδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον προᾶξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ἡμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὅμοια οὐκ ἀνταπεῖδτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ, λόγοις· τε πείσειν ὥστε ἐκλθεῖν· ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χειρὶν ἀπεκτείνετε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν· (κατὰ νόμον γὰρ δὴ πᾶσι ἐπασχον·) οὓς δὲ χεῖρας προῖσχομένους καὶ ζωγρήσαντες, πασχόμενοι τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρὰ νόμῳ διεφθέρητε, πῶς οὐ δεινὰ εἰργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ προᾶξαντες, τὴν τε λυθείσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὴν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν λυθείσαν ὑπόσχεσιν, ἦν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶν. ὁμῶς φασὶ ἡμᾶς παρανομήσαν, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀνιδεοῦναι δίκην. οὐκ, ἦν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιννώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε.

67. „Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τοῦτου ἕνεκα ἐπεξήλθμεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῇτε δικαίως τῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὀσιώτερον τιμησώμενοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετὰς, εἰ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες κολασθῆτε, ὥς καὶ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, ὥς δὲ αἰσχροῦν τι δοῶσι διπλάσιος ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσφύτων ἀμαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφνερῶ καὶ νύκτῳ ὠφελείσθω, κατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοῶμενοι καὶ τὴν πόλιν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαινόμεν πολλῶν δεινῶν παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες οἱ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι καὶ οἰκίαι αὐτῶν πολλῶν δικαιοτέρων ὑμῶν ἱκετεῖαν ποιοῦνται τοὺςδε τιμωρῶσθαι. οἰκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπὲς τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἶδε, τὰ ἐναντίον ἐπὶ χαρτοὶ εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. καὶ γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἐκόντες ἀπεώσαντο· παρηγόμησαν οὐ προκαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μῖσει δὲ πλεον ἢ δίκη κολίεσθαι, καὶ οὐκ ἀνταποδίδοντες νῦν τὴν ἴσῃ τιμωρίαν· ἔννομα πεύονται, καὶ οὐχ ἐκ μάχης χεῖρας προῖσχομενοι, ὥσπερ ἡμεῖς, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες ἀμύνετε σὺν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων ὡς ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἔννομα παθοῦσιν ἀνταπεῖδτε χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα. καὶ μὴ τοῖς λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν· ποιήσατε ὅς τοις Ἑλλήσι δειγμὰ οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσονται, ἀλλ' ἔργων· ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἢ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· ἀμαρτανό-

ἐπὶ χαρτοὶ εἶναι. Pendet
ἐπὶ τοῖς εἶσι, quod ex ἀξιώτεροι sub-
iudicandum. Schol.: ὧν τῷ ὀλέθρῳ

ὀφείλει πάντας ἀνθρώπους ἐπιχαρῆ-
ναι. — Paullo ante de pugna ἐν Κο-
ρωνείᾳ vid. Thuc. 1, 113.

μένων δὲ, λόγοι ἔπεισι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίνοντα ἄλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥςπερ νῦν ὑμεῖς κεφαλαιώσαντες πρὶ τοὺς ξυμπαντας διαγνώμας ποιήσῃσθε, ἡσούν τις ἐπ' ἀδικοῖς ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσῃ.

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἔξῃν, εἰ ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τὸν τε ἄλ-
λον χρόνον ἤξιον δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Πανσυνί-
μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὕστερον, ἂν πρὸ το-
περιτελιζέσθαι προῖσχοντο αὐτοῖς, κοινὸν εἶναι κατ' ἐκείν-
ως οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσῃ ἐκποι-
δοὶ ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐτοῖς τὸ αὐτὸ ἐν
ἑκάστῳ παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμόνιοι
καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἶδ-
όποτε μὴ φαίεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον, καὶ ἐξαίρετον ἐποι-
σαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλά-
σους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἰκοσίν, οἳ ξυνεπι-
λιορχοῦντο· γυναικας δὲ ἡνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸ
μὲν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσ
καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονούντες Πλαταιῶν περιῆσαν, ἔδοσα
ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐ-
τῶν θεμελίων, ᾠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώνιον δι-
κοσίων ποδῶν, πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν κα-
ἄνωθεν, καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρί-
σαντο· καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἦν ἐν τῷ τείλει ἔπιπλα, χαλκὸς κα-
σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεῶ
ἐκατόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσί-
σαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σπ-
δὸν δὲ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ-
τως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐ-
τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι
καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιον, ἔπει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ ἐπειδὴ
Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

69. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, α-
Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθούσαι, ὥς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελά-
γους, ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ
χευμασθεῖσαι καὶ ἀπ' αὐτῆς σποράδες, πρὸς τὴν Πελοπόννη-

ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες — ποιή-
σῃσθε. Pro ποιήσονται. Vide
dicta ad 1, 82. Sententia: Si illi, pe-
nes quos arbitrium est, ut nunc penes
vos, rebus singulis in summam contra-
ctis, de omnibus simul sententias fe-
rant.

68. καὶ ὅτε ὕστερον. Haec re-
spondent verbis τὸν τε ἄλλον χρόνον,
et repetendum est verbum ἤξιον, po-
stulabant, nisi malis προῖσχοντο, vel
quod optimi libri exhibent προῖσχοντο,

bis intelligere. κατ' ἐκείνα referat ἔ
et ad ἐκποιδοὶ ἤδη subaudi ὅστις vel
γενόμενοι cum Schol. cod. Bas. Per-
tinet autem vocabulum ad Lacedaemo-
nios. Mox in verbis αὐτοῖς — ἐρω-
τῶντες trialectio est verborum pro
αὐτοῖς ἕνα ἑκάστον παραγαγόντες καὶ
τὸ αὐτὸ ἐρωτῶντες.

ἐκ τῶν θεμελίων. A pleonasmis
non semper abstinuit Thucydides.
Exempla congescit Poppo I, 1. p. 197^{sq}.

ον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τριςκαί-
 ἑκα τριῆρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν
 Τίλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδα ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ
 Λακεδαιμόνιοι, ὥς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλεον τὸ ναυτι-
 λον ποιήσαντες ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσιν, δώ-
 δεκα μὲν ναυσὶ μόναίς παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον,
 τρεῖς δὲ πλεον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, ὅπως
 προφθάσωσι· καὶ παρσκευάζοντο ὃ τε Βρασίδης καὶ ὁ Ἀλκί-
 δης πρὸς ταῦτα.

70. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλω-
 ται ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ
 Κορινθίων ἀφαιθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακασίων ταλάντων
 πῶς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι Κορινθίοις
 Κέρκυραν πρὸςποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πο-
 λιτῶν μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ
 ἐπικομμένης Ἀττικῆς τε νεῶς καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγού-
 σιν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐφησίδσαντο Κερκυραῖοι
 Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ συγκαίμενα, Πελοπον-
 νησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. καὶ — ἦν γὰρ Πειθίας
 Πειλοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει
 — ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην, λέγοντες Ἀθη-
 ναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ ἀποφυγὼν ἀνθυπάγει
 πῶς τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χά-
 ρας ἐκ τοῦ τε Διὸς τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου. ζημία
 ἡ καὶ ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. ὀφλόντων, δὲ αὐτῶν,
 καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πλήθος τῆς ζημίας,
 πῶς ταξάμενοι ἀποδώσειν, ὁ Πειθίας (ἐτύγγανε γὰρ καὶ βου-
 λῆς ὦν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε

70. ὀκτακασίων ταλ. τοῖς
 προξένοις διηγγυημένοι.
 Schol. διεγγύα των προξένων. Hi
 paxen erant cives Corinthii, Corcy-
 reorum civitati amici. Cf. Diodor. 12,
 8. De numero ὀκτακασίων disceptant
 interpretes. Valla vertit octoginta,
 poppo ὀγδοήκοντα reponendum cen-
 sa. Contra Goeller. nihil in vulgata
 scriptura mutandum censet. „Fuerunt,
 inquit, ducenti quinquaginta Corcy-
 rei, plerique principes civitatis. Vid.
 l. 55. Apud Herodotum 5, 77. Chal-
 censes, ab Atheniensibus bello capti,
 his minis redimuntur. Pretium aeta-
 re auctum esse, consentaneum est. Ita-
 que Aeschines de fals. leg. p. 274. scri-
 ptum esse: τάλαντον φέρων, ἐνὸς
 ὀνόρου, οὐδὲ τούτου ἴσαν εὐπόρου,
 παρὰ λύτρα. V. Boeckh. Staatsb. d.
 Ath. Tom. I. p. 77. 500.“
 ἐς λόγους καταστάντων, int.
 των πρέσβεων.

ἰθὺς ἐπὶ πρὸξενος. Schol. ἀφ'
 αὐτοῦ γεγόμενος καὶ μὴ κελευσθεὶς
 ἐκ τῆς πόλεως. Vid. Pollux III, 59,
 ubi Kuhnio ἰθὺς ἐπὶ πρὸξενος videtur esse,
 qui sua sponte alterius urbis lega-
 tos hospitio excipit, quamvis nondum
 ab illa urbe agnitus sit hospes, multo
 minus in tabulas publice relatum sit,
 hospitium cum illo contractum esse. —
 οὗτοι οἱ ἄνδρες, qui nuper ex
 manibus Corinthiorum redempti ac di-
 missi erant. De structura totius loci
 vid. Matth. Gr. §. 613. VII. (615.)
 Pro parenthesis signis, quibus ego olim
 usus eram, Poppo lineolas fixit propter
 αὐτόν, quod ad Πειθίας pertinet.

τῷ νόμῳ ἐξείργοντο. Puto legem
 fuisse in eos, qui aerario publico
 debebant ὀφλόντες, i. e. condemnati (v.
 Buttmann. Gr. ind. verb. anom.), nec
 solvendo erant, ut senatoriam dignita-
 tem amitterent. Itaque τῷ ν. ἐξείρ-
 γοντο intelligo, senatu movebantur
 lege. Male Goeller. verba Scholiastae

νόμῳ ἐξεργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο, τὸν Πειθίαν, ὥς βουλῆς ἔστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπέσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε. καὶ ἰβόντες ἐγχειρίδια, ἑξαπιναίως ἐς τὴν βουλήν ἐσελθόντες τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδωτῶν ἐς ἐξήκοντα. οἱ δὲ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παρούσαν.

71. Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ συγκαλέσαντες Κερκυραῖοι εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖν ὑπ' Ἀθηναίων· τὸ τε λοιπὸν μηδετέρους δεχέσθαι ἀλλ' ἢ ἐκ νηϊ, ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγείσθαι. ὥς δὲ εἶπον καὶ ἐπικυρώσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσιν δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις, περὶ τῶν πεπραγμένων διδόνοντας, ὥς ξυνέφερα, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσονται μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφὴ γένηται.

72. Ἐλθόντων δὲ, οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νικηρίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Ἀθήνας. ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθοῦσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἐπιπύθονται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης νυκτός, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ἰλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐ περι πολλοὶ ὄκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

73. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τὸ ἄγρους περιπεμπόν· ἀμφοτέροι, τοὺς δοῦλους παρακαλοῦντες καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ πῶ μὲν δῆμος τῶν ὀλιγῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπικούροι ὀκτακόσιοι.

74. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὐτῆς γίνεται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχυρῶν καὶ πλήθει προέχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τοῦ οἰκῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον· γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δέλλην ὄψιν, δειδαντες οἱ ὀλιγοὶ μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθεῖν καὶ σφᾶς διαφθείρειν, ἐμπικράσει τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἢ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτριᾶς· ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθερῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπιφόρος ἐς αὐτήν.

ἐξέπιπτον τῆς βουλῆσι αὐτῶν ad hanc sententiam traxit, quasi βούλησις esset βουλῇ. Ex Scholiastae mente potius haec fuerit loco sententia: cum consilium eorum (pensionibus solvendi) irritum esset factum. Paulo ante ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν est

ut sibi multam (quam repraesentare non poterant) pensionibus solvere ceret, i. e. constitutis diebus.

74. διαλιπούσης δ' ἡμέρας Schol. παρελθούσης μᾶς ἡμέρας, uno interiecto.

ἡ μὲν πανθάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροί ἡσυχάσαντες, τὴν πύκα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναὺς, τοῦ δήμου κρατηκότος, ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

75. Τῇ δ' ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διῦτρούς, Ἀθηναίων στρατηγός, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσί, καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις, ἄμβασιν τε ἐπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις ἕκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπουδᾶς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ποιῆσαι. καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἐμελλεν ἀποπλευσεσθαι. οἳ δὲ τοῦ δήμου προστάναι πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναὺς μὲν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἡσόν τι ἐν κινήσει, ὥσιν δὲ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπλεῖν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεπον ἐς τὰς ναὺς. δειδόντες δὲ ἐκείνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπομυθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Λιοσκύρων ἱερὸν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν ἄλλων ὕγιες διανοοιμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἳς κέντρον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δ' οἱ ἄλλοι τὰ γιννόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἵκνται, καὶ γίνονται οὐκ ἑλάσσοντες τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δειδὼς ὅτι νεωτερίσασιν, ἀνίστησι τε αὐτοὺς πείσας, καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκείσε τοῖς διεπέμπετο.

76. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ μέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας μὲν ἔφορμοι οὐσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα. ἤρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδης πρῶτος ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα, λιμένας ἤπειρου, ἅμα ἔω ἐπέπλειον τῇ Κερκύρᾳ.

77. Οἳ δὲ πολλὰ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τὰ τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντο τε ἅμα ἐξήκοντα ναὺς, καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παμνούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε εἶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ἕτερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σκοράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθύς ἠτόλμησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννησιοὶ τὴν ταραχὴν εἰκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους τάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναὺς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

75. οὐ οὐκέτι ἔμειναν. Non expectabant iudicii eventum, sed fuga incolumitatem quaerebant.

78. Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτοντες ἑταλαιπαρούντο καθ' αὐτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλήθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύνουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα, κύκλον ταξαμένων αὐτῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντι θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δειδαντι μὴ, ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ, γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμενι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντι· οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρύμναν κρουόμενοι· καὶ ἅμα τὰς τῷ Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἑταίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς ἥλο δύνειν.

79. Καὶ οἱ Κερκυραῖοι δειδαντες μὴ σφίσις ἐπιπλεύσαι τε ἐπὶ τὴν πόλιν ὥς κρατοῦντες οἱ κολέμιοι ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τοὺς τε τῆς νήσου πάλιν ἐς τὸ Ἡραῖον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφίλασσον. οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρισεκαθεκα δὲ ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἡπειρὸν, ὅθεν περ ἀνηγάροντο. οἱ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καί περ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὥς λέγεται, Ἀλκίδα, Ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμνῃ τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάττες ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς.

80. Ὁ δὲ ὄμιλος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ, περιδεὴς γινόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἰκέταις ἤεσαν λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καὶ τινες αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, [προςδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν]. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δηρώσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρουκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες Ἀθηναίων προπλεύουσαι ἀπὸ Λευκάδος· ὅς οἱ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι τῇ στάσει καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλίου στρατηγὸν

81. Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἶκον παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντι τὸν Λευκαδίων Ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λα-

80. Ὡς τριάκοντα, subaudi: etsi victi et in hoc rerum statu erant. Verba προςδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν Poppe eiecit, tamquam ex scholio e verbis cap. 79. δειδαντες μὴ σφίσις ἐπιπλεύσαντες ducto orta, quia absumunt a Cass. Aug. It. Vat. H. Reg. Nos cum Bekk. uncus adiecimus. — Mox μέσον ἡμέρας Atticis fre-

quentatum, ut poetis μέσον ἡμέρας et μέσον ἡμέρας, docet Lobeck. u. Phrynich. p. 54.

81. ὑπερενεγκόντες — ἰσθμὸν. Leucadia eo tempore erat peninsula. Cf. 4, 8. De usu machinarum in navibus per terram vehendis vid. supra 3, 15. — Μεσσηνίους cap. 75.

ρόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔσω ὄντας, καὶ τὰς ναὺς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ἰλλαικὸν λιμένα, ἐν ᾧ περιεχορίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν, ὅσους ἐπεισαν ἐσβῆναι, ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραῖον τε ἰλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς παντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἐπεισαν, καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέσθησαν, ὡς ἐῶρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγοντο, οἱ δ' ὡς ἑκάστοι ἐδύναντο, ἀναλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκνηταῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσαν, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες ταῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν· ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χυμμάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἶον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅ τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατρὶς παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δὲ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. οὕτως ὦμῃ στάσις προῦχώρησε, καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο.

82. Ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταρχῷ τοῖς τε τῶν δῆμων προσιτάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἔχόντων πρόφασιν, οὐδ' ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς· πολεμουμένων δὲ, καὶ ξυμ-

ἀπεχρῶντο. Vulgatam lectionem ἀπεχώρησαν corruptam esse, et sententia loci, et grammatica ratio docet. Debebat enim non ἐκβιβάζοντες, sed ἐκβιβάσαντες scribi. Recepi, quod tamquam varia lectio margini codd. Cl. et Aug. appictum est ἀπεχρῶντο, cum Goell. et Popp.

διέφθειραν — ἀλλήλους. Mutuo se interfecerunt. Sic 2, 70. Καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγένευστο.

τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, democratiam evertere conantibus. Nimirum sub praetextu, se hostes tantum, quos dicebant reipublicae, ultimos, suos inimicos atque adeo creditores trucidabant.

οὕτως ὦμῃ στάσις. Krüg. ad Dionys. p. 151. interponendum censet ἡ ante στάσις. — ἐν τοῖς πρώτῃ, vid. ad 1, 6.

82. ἐπεὶ ὕστερόν γε. Quae hinc de communibus Graecarum civitatum malis addit Thucydides, ea tamquam tragica et obscurus atque implicitos verborum ac sententiarum nexu

habentia, et a communi usu sermonis abhorrentia, reprehendit Dionys. Hal. de Thucyd. iud. p. 886. (c. 29.).

παρακαλεῖν αὐτούς, int. et Athenienses et Lacedaemonios. — Μοχ πολέμουμένων, i. e. πολέμου ὄντος, ἐν πολέμῳ, acrisis pro πολεμουμένοις. Sequentia sic construit Goeller. ὁμοίως αἱ ἐπαγωγαὶ ἐκατέρωθεν τοῖς παρατίθειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο καὶ τῇ τῶν ἐναντίων ξυμμαχίας κακώσει καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἀμα ἐκ τοῦ αὐτοῦ ξυμμαχίας πρόσκεινται, quod interpretatur: bello autem coorto utrumque qui rerum novarum studio erant, iis facile se offerebat occasio accersendi [arcessendi] socios, simul imminuendae adversae factionis, et potentiae sibi in ipsis comparandae causae. In quo recte vocabulum ξυμμαχίας et ad κακώσει et ad πρόσκεινται retulit, ideo primo loco positum ratus, ne opus esset his poni. Sed quod ἐκατέρωθεν cum βουλομένοις iunxit, videtur errare. Nam ἐκατέρωθεν pertinet ad Athenienses et Peloponnesios, βου-

μαχίας ἕμα ἐκατέρωις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει καὶ σφίαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσκοιήσει, ῥαδίως αἱ ἐπαργαί τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέκεισε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἄν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾗ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡ συχαιτέρα καὶ τοῖς εἰδέσι διηλλαγμένα, ὥς ἄν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυμῶν ἐφίσταῖνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίλους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος. καὶ πρὸς τὰ καρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. ἐστασίαξέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυσστερίζοντα πονύσκει τῶν προγενομένων πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περικτηνῆσαι καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοκία. καὶ τὴν εἰσθυίαν ἀέλωσεν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιοσύνῃ. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομισθῇ, μέλλησις δὲ προμηθῆς δειλία εὐπρεπής, τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν ἐπὶ πᾶν ἄργον· τὸ δ' ἐμπλήκτως οὗτος ἀνδρὸς μοῖρα προσετέθη· ἀσφαλεία δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπὴς πρόφασις εὐλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς αἰεὶ, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὑποπτος. ἐπιβουλεύσας δὲ τις, τυχὼν, ξυνετός, καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος· προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἐταιρίας διαλυτῆς καὶ

λομέτοις ad factiones Corcyraeorum. Erat ea ipsa causa, cur facile illi, qui res novas molirantur auxilium se offerret, quod utriusque, et Athenienses et Lacedaemonii, ita tum adversariorum societatem minuerent, tum equam eo ipso augerent.

μᾶλλον δὲ καὶ ἡ συχαιτέρα. Schol. μᾶλλον δὲ καὶ ἥττον. ὅλον εἰπεῖν, ἐν ἄλλῃ πόλει μᾶλλον, ἐν ἄλλῃ δὲ ἥττον, πῇ μὲν πλεον, πῇ δὲ ἑλαττον, ὥς συνέβαινεν ἕκαστα τοῦ. Itaque μᾶλλον quodammodo vice adiectivi fungitur, cum ἡ συχαιτέρα sic iunctum, quasi μεῖζονα, χαλεπώτερα. Sic 4, 68: ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγγίνεται τῆς ἀνοξείας. Cf. 2, 47. φθορὰ οὕτως ἀνθρώπων. 3, 65. μηκέτι μᾶλλον γίγνεσθαι. 4, 10. ῥαδίως οὕσης τῆς ἀναχωρήσεως; ubi vide annot.

τὰ ἐφυσστερίζοντα, ad vocabulum, quod circumscriptioni inseruit, relatum pro αἱ ἐφυσστερίζουσαι, i. e. αἱ ὅσπερ τῶν ἄλλων στασιάζουσαι πόλεις. Dionys. l. l. p. 886. haec verba sic interpretatur: οἱ δὲ ὅσπερ ζήλοντες ἐκινεῖσθαι τὰ γιγνόμενα παρὰ

ἐτέρων ἐλάμβανον ὑπερβολὴν ἐπὶ τὸ διανοεῖσθαι τι καινότερον.

καὶ τὴν εἰσθυίαν ἀέλωσις — δικαιοσύνη. Ἀέλωσις est vis et significatio verborum (Geltung), δικαιοσύνη ἀντίστασις, κρίσις (Gutdanken). Verba ἐς τὰ ἔργα Goeller. imgit cum participio εἰσθυίαν, propter ea quod Dionys. p. 887. ea verba ita interpretatur: τὰ τ' εἰσθυίαν ὀνόματα ἐπὶ τοῖς πράγμασι λέγεσθαι μετασθέντες; ἄλλως ἤλθον αὐτὰ καλῶς. Sed recte Krüger. p. 154. annotavit Dionysium ibi recte verba εἰς τὰ ἔργα cum ἀέλωσις coniunxisse. Neque ego quomodo aliter possint constitui, perspicuo. Schol. h. l. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι μετέθεσαν τὰ ὀνόματα· οὐ γὰρ ὥς νερόμιστο πρόσθεν, ἐχρῶντο κατὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μετῴρησαν κατὰ τὴν ἐκτατὴν κρίσιν. Cum sequentibus comparo similem ἔκδοσιν σμὸν apud Horat. Serm. l. 3, 45 sqq. Alia exempla laudat Krüger. l. l. m. Add. p. LIII.

ἀποτροπὴς, detractionis (Abweichung).

τοὺς ἐναντίους· ἐκτεταγμένους. ἀπλῶς δὲ, ὁ φθάσας τὸν μέλ-
λοντα κακόν τι δοῦν ἐπηρεῖτο, καὶ ὁ ἐπικειλεύσας τὸν μὴ δια-
νοούμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἐταιρικοῦ ἀλλοτριώ-
τερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἐτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν.
οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὀφειλείας αἱ τοιαῦται εὐνο-
οδοί, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθιεστώτας πλεονεξία. καὶ τὰς ἐς σφᾶς
αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θεῷ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ
κοινῇ τι παρανομήσει. τὰ τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγό-
μενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναϊό-
τηι. ἀντιτιμωρήσασθαι τὴν τινα περὶ πλείονος ἤν, ἢ αὐτὸν μὴ
προπαθεῖν. καὶ ὅσοι εἰ πον ἄρα γένοιτο ἐναλλαγῆς, ἐν τῷ
αὐτῷ πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρω διδόμενοι ἴσχυον, οὐκ ἔχον-
των ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρ-
εῖναι, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἡδίων διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ
ἀπὸ τοῦ φοβημένου καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι
ἐκείνῳ περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ὅσον
δ' οἱ πολλοί, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς
ἀγαθοί· καὶ τῷ μὲν ἀσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάν-

καὶ ὁ ἐπικειλεύσας — δια-
νοούμενον. Schol. ὁ παρακαλεῖν-
σας τοῖς μὴ διανοομένοις κακόν
τι δοῦναι ἐπηρεῖτο.

μετὰ τῶν κειμένων νόμων
ὀφειλείας. Intellige legitimas utili-
tates, i. e. quas leges sanctae conce-
dunt.

τῷ θεῷ νόμῳ. Schol. πιστοί,
φθόνοι, ἦσαν ἀλλήλοις, οὐκ ὅσοις
διδοῖντες, ἀλλὰ κοινῶς τι παράνομον
πράξαντες.

ἔργων φυλακῇ. Erat cum in-
telligerem: ita ut facta eorum (verbia
illis obligata) observarent. Goeller.
dictum putat pro διὰ τὸ ἔργοις πεφυ-
λαγμένοι εἶναι. Similiter Schol. et
Heilmannus ceperunt, quorum inter-
pretationes adscribam: τοῖς ὁρθῶς,
φθόνοι, ὑπὸ τῶν ἐξ ἐναντίας λεγομέ-
νοις ἐκείθεν οὐ δι' αὐτονομίαν,
ἀλλὰ εἰ ἔργῳ κρείσσους ἦσαν αὐτοὶ
τῶν ἐναντίων, καὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κα-
θίστησαν. „Annehmliche Erklärung-
gen vom Gegentheil wurden angenom-
men, insofern man sich ohnehin in ge-
wöhnlicher Verfassung fand, und nicht
aus einem edelmüthigen Vertrauen.“
Heilm.

οὐκ ἔχοντες, refer ad eos, qui
latent in ἐκατέρω, quod est ὅφ' ἐκα-
τέρων. Vid. Krüg. l. l. p. 157. Non
diutius valebat apud eos iurisiurandi
religio, quam suis ipsi viribus diffide-
rent.

ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι —
προσελάμβανε. Dionys. p. 892.
Σκολιαστὴρ δὲ τούτων ἔστι καὶ ἄμ-
τά ταῦτα τίθειν. — εἰκάζειν δὲ
ἐστίν, ὅτι τοῦτο βούλεται λέγειν. Ἐ-
δὲ πον παρατύχοι τινὶ καιρὸς καὶ μά-
θος τὸν ἔχθρον ἀφόλικτον, ἡδίων
ἐτιμωρεῖτο, ὅτι πιστεύσαντι ἐπέθετο
μᾶλλον ἢ φυλαττομένῳ, καὶ συνέσε-
ως δόξαν προσελάμβανε, τό τε ἀσφα-
λὲς λογίζομενος καὶ ὅτι διὰ τὴν ἀπά-
την αὐτοῦ περιγενέτο. Ubi Krüge-
rus: Haec, inquit, perverso ordine a
Dionysio proposita esse, vix monitore
eget. Thucydides enim oratio hoc mo-
do procedit: *opportunitate oblata qui
prior virium fiduciam nactus esset, si
minus munitum animadvertisset adver-
sarium, ob fidem eum libentius ulcisco-
batur, quam palam, partim quod hoc
tutius putabat, partim quod pruden-
tiae laudem eo acquirebat.* Ceterum
idem Krüg. pro ὅτι cum Reiskio le-
gendum censet *ἐν*, et *εἰς* accipit pro
τοῦτο δὲ, at verba καὶ ὅτι — *προσε-
ελάμβανε* ita pendent ab *ἐλογίζετο*, ut
τό τε ἀληθές.

ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί. Ad ἀγα-
θοί cum Reisk. subaudiendum videtur
ὄντες. Δέξιοι opponuntur τοῖς ἀμα-
θεῖς. — τῷ μὲν ἀσχύνοισα, τῷ
ἀμαθεῖς κειλῆσθαι. Ita ὁ μὲν
ad posterius, ὁ δὲ ad prius membrum
refertur 3, 59. 62. ubi vide not.

των δ' αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἢ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες, μετὰ ὀνόματος ἐκείροι ἐὺπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ ἀριστεκράτιας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύουσιν ἀδῶλα ἐποιούντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότερα, ἐπεξήρσαν τε, τὰ τιμωρίας ἔτι μείζους οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἐκατέροις πονεῖν ἢ δονῆν ἐχόμενοι, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χεικτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἔτι μοι ἦσαν τῇ αὐτῇ φιλονεικία ἐκπιπλάναι· ὥστε εὐσεβεῖα μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπεία δὲ λόγου οἷς ξυμβαλή ἐπιφθόνως τι διαπραξάσθαι, αἰετοῖς ἦκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οἱ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο.

83. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῇ Ἑλληνικῇ. καὶ τὸ εἶηθες, οὐ τὸ γενναῖον πλείστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτεταρχαί αἱ ἀλλήλοι τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσας οὕτως λόγος ἐχυρὸς, οὔτε ὄρκος φοβερός· κρείσσους δὲ ὄντας ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν, ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην ὥς τὰ πλείω περιεγίγνοντο. τῷ γὰρ δεδιέναι τι τε αὐτῶν ἐνδεῆς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετὸν, μὴ λόγοις τι ἡσέους ὦσι, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσας προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονούντες κἂν προαισθῆσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶν δεῖν λαμβάνειν ἢ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι μᾶλλον διεφθείροντο.

ἐκ δ' αὐτῶν, int. ἦν, natum est. Subiectum autem est τὸ πρόθυμον, unde pendet genit. καθισταμένων. „Causa, inquit, malorum omnium principatus erat, avaritia ille quidem et honoris studio appetitus. Inde orta contentionis cupiditas.“

ὥστε εὐσεβεῖα — ἐνόμιζον. Verbum νομίζειν cum dativo iunctum etiam 2, 38. legimus, ubi vid. annot. — ἐπιφθόνως, cum invidia, i. e. nefasti quid. — τὰ μέσα τῶν πολιτῶν Schol. explicat οἱ μηδετέρῳ μέρει προετιθέμενοι, μήτε τῷ τῶν δημοκρατικῶν μήτε τῷ τῶν ολιγαρχικῶν, ἀλλ' ἡσυχάζοντες καὶ μὴ θέλοντες στασιάζειν. — Verba ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι idem exposuit: ἢ φθονοῦμενοι ὑπὸ τῶν στασιάζοντων, ὅτι μόνοι ἀπαθείς ἦσαν.

83. καὶ τὸ εἶηθες. In bonam partem h. l. dicitur τὸ εἶηθες, i. e. τὸ ἀπλοῦν, τὸ ἀπὸντρον, simplicitas. Vid. Schol. et Krüg. ad Dion. p. 161.

κρείσσους δὲ ὄντας — ἐδύναντο. Schol. ῥέποντες δὲ οἱ ἀνθρώποι τοῖς λογισμοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλπίσειν τινα πῶς καὶ βεβαιότητι προενοοῦντο μᾶλλον, ἵνα μὴ πάθωσι αὐτοὶ κακῶς. πιστεῦσαι δὲ οὐκ ἐδύναντο. καὶ οἱ ἀσυνετότεροι ὥς ἐκτεκλείσθαι ἦτοι ἐσώζοντο ἢ ἐθύναντο. — φαυλότεροι, vid. ad 3, 57.

οἱ δὲ καταφρονούντες κἂν προαισθῆσθαι. Krüg. l. l. p. 162. καταφρονούντες recte explicat per διὰ καταφρόνησιν αὐτῶν πεποιθότες (νομίζοντες) κἂν προαισθῆσθαι, unde ad δεῖν subaudiendum νομίζοντες.

84. [Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρα τὰ πολλὰ αὐτῶν προστολήθη, καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλεον ἢ σωφροσύνη

84. Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρα — Totum hoc caput in cod. Aug. obellis notatum, et in margine adscriptum est hoc scholion, cuius primam partem etiam Cass. habet: τὰ ἀβελισμένα οὐδὲν τῶν ἐξηγητῶν ἔδοξε Θουκυδίδου εἶναι. ἀσαφὴ γὰρ καὶ τῷ τύπῳ τῆς ἑρμηνείας καὶ τοῖς διανοήσεσι πολλὴν ἐμφαίνοντα τὸν νεωτερισμὸν. Bekk. primus uncis inclusit, Poppo T. III. p. 12. genuina esse censuit, uncis tamen circumscripta exhibuit, Goellerus autem gravibus argumentis impugnavit. Sunt autem haec fere: (1) „Prima enuntiatio per tres optativos pendentes ex ὁπόσα continuatur, qui, cum nulla sententia principali inclusi sint, neque in rotunditatem periodi conformati, orationem languidam reddunt. [Verum quidem, sed etiam Thucydides saepe connectit principali sententiae plura membra; quamquam quod plane aequet non habeo.] (2) Verbis ὕβρει τὸ πλεον ἢ σωφροσύνη comparatio instituitur inepta. Ubi enim perpetrata sunt, qualla tunc Corcyrae, quid opus erat dicere, ea non temperanter patratas esse? [Quae hic et ad (3 et 4) disputantur, verissima sunt, nisi licet ἀρχόμενοι iungere cum τὸν τῶν τῆς τιμῆς παρασχόντων, ut sententia sit: quae facere soleant, qui iniurias ulciscantur illatas ab iis, a quibus insolentiore quam moderatiore imperio habiti ad vindictam provocati fuerint. Sic 3, 37. ἀνορτας ἀρχόμενους. cf. cap. 103.] (3) Ἀρχόμενοι dixit respiciens, ut videtur, illa cap. 81. καὶ ἔδοξε μᾶλλον ἀμὴν στάσις, διότι ἐν τοῖς πρώτοις ἐγείνεται, porro illa cap. 85. οἱ μὲν οὖν κατὰ πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐν ἀλλήλους ἐχρήσαντο, quae verba prorsus praeter necessitatem adiecta essent, si quod tractamus caput genuinum esset. (4) Verba τὸν — παρασχόντων non habent unde pendeant. (5) Verbum ἀνταρνεύμενοι non nisi aemul nemel apud Thucydem 4, 19. legitur. [Ergo et probum est, nec potest quidquam inde confici.] (6) Deinde non minus absurda sunt illa πειρίας τῆς ἀνδρείας καὶ διὰ πάθος, nam et quod consuetum est, facilius toleratur, neque causa fit novarum rerum quaerendarum, et quid verba διὰ πάθος sibi velint, velim mi-

hi aliquis explicet. [Sed nonnumquam tamen vincunt patientiam diuturna mala, quorum levamentum nullum ostenditur. δειὰ πάθος accipi fortasse possit pro δι' ὀργῆς, perturbationis animi incitati, quamquam hoc voc. numquam sic utitur Thuc.] (7) Auctores seditionum ponit primo loco nescio quos ὕβρει ἀρχόμενους ἀνταρνεύμενους, secundo paupertatis exuendae cupidos, sed ἀπὸ ἴσου μάλιστα ἐπιόντας et hos postremos dicit ἀπαιδεύσις ὀργῆς πλείστον ἐκφερομένους. At qualis contrariorum positio: μὴ ἐπὶ πλεονεξία ἀπὸ ἴσου δέ! Nam ἀπὸ ἴσου quidem nihil aliud in hoc nexu esse potest nisi vel paribus viribus, vel ex aequo, quibuscum quam conveniat ἢ ἀπαιδεύσις ὀργῆς, intelligis. [Ἀπὸ ἴσου est ex aequo, sed aequitas dicitur superata ferocia inculti animi efferati. Non plus habere illi cupiebant, sed quod postulabant, efferata hominum humanitatis expertium libidine persequiebantur.] (8) Profecto haec si cognita fuissent Dionysio, aut pro eo, quod verum est, i. e. pro spuris [supposititiis] habuisset, aut Thucydideae σχολιότητος exemplum ea ponere non neglexisset. [Ex iis, quae Dionys. p. 896. dicit, hoc parum certe colligas. Ἐκ πολλῶν ἐτι δυνάμενος παραδειγμάτων ποιῆσαι φανερόν ὅτι — ἀκριβεσθῆναι τοῖς τοῖς, ἵνα μὴ περαιτέρω τοῦ δέοντος ἢ γραφῇ μοι προβῇ.] (9) Sequitur politici scilicet hominis γνωμολογία. Animadvertite primum genitivum absolutum ξυνταραχθέντος τοῦ βίον, quem excoipit nominativus absolutus ἡ ἀνθρωπεία φύσις, quae verba sumpsit e Thuc. 1, 22., nisi sic malis, verbis καὶ τῶν νόμων αποδοσιν incipere. (10) Sed illud: εἰωθεῖα καὶ παρὰ τοῦς νόμους ἀδικεῖν, et illa ἀσμένως ἐδήλωσαν ἀκρατῆς ὀργῆς ὁδοῖς, i. e. vel adversus leges peccare solita et libenter se impotentem irae esse manifestavit, qui a sano homine proferri potuisset iudices? [Καὶ illud, quod est ante τῶν νόμων abesse velis cum Poppo. Sed molestia sane loquacitas relinquitur in proxima, quam nemo defenderit. Etiam hoc quaeras, num Thucydides dicat ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον pro κατὰ. — Ceterum τὸν προύχοντα intellexeris τὸν πλεονε-

ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δρᾶσιαν, πενίας δὲ τῆς εἰσθυίας ἀπαλλαξείοντες τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν, οἳ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξία, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσία ὀργῆς πλείστον ἰκφερόμενοι, ὥμῳς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν. συνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰσθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένῃ ἐδήλωσεν ἀκρατῆς μὲν ὀργῆς οὐσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. αὐτὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προὔτιδισαν, τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσιν ἰσχυρὴν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσι τε τοὺς κοινούς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἅπαντες ἑκάς ὑπόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασωῆσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.]

85. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὁρμαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο, καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων, (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους,) τεῖχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἡπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκίας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὀρμώμενοι ἐλητίζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἐβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὥς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστε-

προὔστα, qui superior in libera civitate est, h. l. sunt optimates.] (11) Deinde velim doceri, quinam sit ὁ προύχων, cui inimica dicitur humana natura. (12) In verbis οὐ γὰρ ἂν — τὸ φθονεῖν ineptus interpolator male intellectam formulam ἐν ᾧ, quae nihil aliud significare potest nisi dum, posuit pro εἰ μὴ. [Poppo I. 1. 246. alium locum affert 6, 55 fin., ubi ἐν ᾧ simili modo usurpatur. Vix teneas hanc formulae vim, ut sit pro nisi, per commixtionem duarum loquendi rationum, qua potuerit ἐν ᾧ μὴ dicere pro εἰ μὴ ἐν τῷ, ut 2, 44. τὸ δ' ἐντυχὲς, οἳ ἂν — λείψουσιν.] (12) In postremis dicere velle videtur, violare talibus temporibus homines illas leges, quas si non violarent, sperare possent fore, ut salvi abirent, si quando ipsi hostibus succumbant. Ubi plane non habent verba περὶ τῶν τοιούτων, quae referantur. [Iunge: ἀξιοῦσι οἱ ἄνθρωποι προκαταλύειν τοὺς κοινούς νόμους τοὺς περὶ τῶν τοιούτων, ἀφ' ὧν ἅπαντες — διασωῆσθαι. Videtur igitur paullo latius dictum περὶ τῶν τοιούτων. pro tot-

ούτους, quod prope κοινούς h. l. minus accommodatum videri poterat.] (13) Recens haec adiecta esse, probat etiam scholiorum paucitas et grammaticorum silentium. — Equidem interna argumenta per se non satis valida esse arbitror ad hoc caput damnandum, sed cum externis Scholiorum testimoniis coniuncta sufficere ea puto, ut Thucydidi hunc pannum abiudicemus. Fuerunt olim haud dubie plures, qui Thucydidem imitarentur, et per obscura et implicita verba eius indelem maxime referre sibi viderentur. Quod Cicero in Orat. c. 9 extr. declarat his verbis: „Huius (Thucydidis) nemo neque verborum neque sententiarum gravitatem imitatur: sed cum mutis quaedam et hiantia locuti sunt, quae vel sine magistro facere potuerunt, germanos se putant esse Thucydidas.“ Similia reprehendit Lucianus: Quomodo hist. conscr. sit §. 29 sqq. et 49.

85. τῆς πέραν οἰκίας γῆς, i. e. τῆς ἐν ἡπείρῳ. Non enim insulam solum, sed etiam in continente ad-versa agros habebant Corcyraei.

ρον χρόνον πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι διεβήσαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπρόνοια ἢ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τείχος ἐνοικοδομησάμενοι ἐφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

86. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀθηναῖοι εἰκοσὶ καὶ ἑστειλαν ἐς Σικελίαν, καὶ Ἀάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακοῖοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἦσαν πλὴν Καμαριναίων αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μὲντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντῖνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις καὶ Καμαρίνα. τῆς δὲ Ἰταλλας Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι, κατὰ τὴν παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, κείδονσι τοὺς Ἀθηναίους πείσσαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν Συρακοσίων τῆς τε γῆς εἰργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἐπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προσφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σίτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιούμενοι, εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχέτρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλλας τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο μετὰ τῶν ξυμμάχων. καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

87. Τοῦ δ' ἐπιγυγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιπούσα μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δὲ τις ὁμοῦ διακωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὑστέρον οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ. τὸ δὲ πρότερον καὶ δύο ἐτη· ὥστε Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ τι μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὀπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἔλασσον ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων καὶ τριακοσίων ἱππέων, τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου ἀνεξέυρετος ἀριθμὸς. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τότε σεισμοὶ τῆς γῆς, ἐν τε Ἀθήναις καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

88. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγῖνοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τριάκοντα ναοὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλσυμένας· θέρους γὰρ δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ Λικαραῖοι αὐτὰς, Κνιδίων ἀποικοὶ ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλη, καλεῖται δὲ Λικάρα· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, Λιδύμην καὶ Στρογγύλην καὶ Ἰερὰν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκατέρη ἀνδραποικοὶ, ἐν τῇ Ἰερᾷ ὡς ὁ Ἡφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα

86. ἐς οὗν τὰς Ἀθήνας πέμψαντες. Ueberius de hac legatione, in qua Gorgias ille Leontinus fuit, exponit Diodor. 12, 53.

87. ἐκ τῶν τάξεων. Schol.

ἐκ τῶν συντάξεων, τῶν πολεμικῶν δηλοῦσι [τῶν λεγομένων ἀλλαγίων Bas.], ubi quid sit ἀλλαγίων nescio. Goeller. putat gravis armaturae milites, vel τοὺς ἐκ καταλόγου h. l. ἐκ τῶν τάξεων dici.

φαινεται πῦρ ἀναδιδούσα πολὺ καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κύν-
ται δὲ αἱ νῆσοι αὐται κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν·
ξύμμαχοι δ' ἦσαν Συρακοσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν
γῆν, ὥς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ ὁ
χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε,
ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραφεν.

89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ
ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ Ἰσθμοῦ ἦλθον ὥς ἐς τὴν Ἀττικὴν
ἐσβαλοῦντες, Ἀγίδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, Λακεδαιμο-
νίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπειράποντο
πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρό-
νους τῶν σεισμῶν κατεχόντων, τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις ἡ
θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὖσης γῆς καὶ κυματωθεῖσα
ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι, καὶ τὸ μὲν κατέκλυσε, τὸ δ'
ὑπινόστησε, καὶ θάλασσα νῦν ἔστι πρότερον οὐσα γῆ· καὶ
ἀνθρώπους διέφθειρεν, ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ με-
τέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς
τοῖς Ὀποντιαῖς νῆσον παρακλησίᾳ γίνεσθαι ἐπέκλυσεν, καὶ
τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρείλε, καὶ δύο νεῶν ἀνελ-
κυσμένων τὴν ἐτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ
κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μὲντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμός
τοῦ τείλους τι κατέβαλε καὶ τὸ Πρυτανεῖον καὶ ἄλλας οἰκίας
ὀλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε νομίζω τοῦ τοιοῦτου ἢ ἰσχυρότατος ὁ
σεισμός ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν,
καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην βιαίτερον τὴν ἐπέκλυσιν
ποιεῖν· ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἂν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο συμβῆ-
ναι γενέσθαι.

90. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι, ὥς
ἐκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιώται
ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέ-
ροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθη-
ναίων οἱ ξύμμαχοι ἐπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντι-
πολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου γάρ ἤδη τοῦ Ἀθη-
ναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Ἀάγης
ἄπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν ἐστράτευσεν μετὰ τῶν ξυμ-
μάχων ἐπὶ Μυλᾷς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ
ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καὶ τινα καὶ
ἐνίδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι τοὺς τε ἐκ τῆς ἐνίδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι
πολλοὺς, καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες ἠνάγκασαν ὁμολογῆναι
τὴν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ἐστρατεῦ-

89. ἐπείθουσιν. Coniect legenda ἐπανελθούσα, quemadmodum Schol. videtur legisse. Idem paullo inferius dicitur ἐπαναχώρησις. Interpunctionem correxit Porpo. Vulgo enim comma ponitur post Ὀροβίαις. — τὸ μὲν κατέκλυσε. Recte Schol. καὶ τὸ μὲν κύμα, φησι, κατέκλυσε τὴν

γῆν, τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς ἐκείνο ὑπινόστησε καὶ ὑποκαθέσθη καὶ ταπεινότερον ἐγένετο.

πάλιν ἐπισπωμένην. Hoc participium, relatum ad θάλασσαν, quod modo obiectum erat verbi ἀποστέλλειν, fit subiectum infinitivi ποιεῖν. Schol. liaestae haeserunt in h. l.

αι. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπειθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμαχῶν προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχομένοι.

91. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναὺς ἐστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἑστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκιβιδέους καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἐξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον καὶ διςχιλλοὺς ὁπλίτας· ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλλοὺς ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἰδίλους ὑπακούειν οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἵεναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. ὥς δὲ αὐτοῖς, θρουμένης τῆς γῆς, οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου αὐτοὶ μὲν ἐπλευσαν ἐς Ὠρεῶν τῆς πέραν γῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες εὐθύς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλίται ἀπὸ τῶν νεῶν περὶ ἐς Τανάγραν τῆς Βοιωτίας· οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἰππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλίου, ἐκὸ σπηλίου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ στρατοπεδεύσαντες ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρα ἐδήουν καὶ ἐνηλίδαντο· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβηθηκότας, καὶ ὅπλα λαβόντες καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔταμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ οἴκου.

92. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ἀποικίαν καθίσταντο, ἀπὸ τοιαύτης γνώμης. Μηλῆς οἱ ξύμπαντες εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἰερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις προσθῆναι σφᾶς αὐτοὺς, δειδαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ᾧσι, ἐμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἐλόμενοι πρεσβυτήν Τισαμενόν. ὦνιπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι· ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην ἔχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Ἀωριεῦσι τιμωρεῖν, καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι· ἐπὶ τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἂν, ὥστ' ἐκ βραχείας τὴν διάβασιν γίνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἔχειν. τό τε ξύμπαν ὥρμητο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήγοντο· κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἐπεσθαι, πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἔθνων. οἰκιστὰι δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων καὶ Ἀλκίδας καὶ Λαμάγων. καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκον-

92. καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους — καθίστασθαι. De hac constructione adverbii cum genit. vid. ad 1, 36.

τα, τῆς δὲ θαλάσσης εἰκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφλακτα αὐτοῖς εἴη.

93. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζόμενοι τὸ πρῶτον ἔδεισαν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὴν Κῆρον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη, οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἰτιον δὲ ἦν· οἱ τε Θεσσαλὸν ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκζέτο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχυρὴ παροικῶσιν, ἐφθίρον, καὶ διὰ παντός ἐπολέμουν ἀνδράποισι νεοκαταστατοῖς ἕως ἐξετρώχασαν γεννημένους τὸ πρῶτον καὶ κύνιν πολλοῦ πᾶς γὰρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκισόντων, θαρσαλέως ἦεν, βραῖον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἥμισυ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματα ἐφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκπορήσαντες τοὺς πολλοὺς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἂν καλῶς ἐξηγουμένο ὥστε ῥᾶον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσκοιτοι ἐπεκράτουν.

94. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ πρὶν τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατεῖχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριῶν κοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἔλλοντο τῆς Λευκαδίας φρουροὺς τινας λοχήσαντες διέφθιραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκαυᾶσι τε πᾶσιν, οἱ πανδήμει πλὴν Οἰνιαδῶν ξυνέειποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα νεῖσι. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς θρουμένης καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστί καὶ τὸ ἱερὸν αὐτῆς Ἀπόλλωνος, πληθεύει βιαζόμενοι ἡσύχαζον· οἱ δὲ Ἀκαρναντοὶ ἤξιον Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτεινόμενοι αὐτοὺς, νομίζοντες ῥαδίως τ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεως αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀκαλλαγήναι. Δημοσθένης δ' ἀνακείδεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῶν στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειληγμένης, Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναιάκῳ τε πολεμίοις οὖσι, καὶ ἣν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥαδίως καὶ τὸ ἄλλο ἡπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσεται. γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μάχιμον, οὐκ οὖν δὲ κατὰ κάμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβῶσι θῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν Ἀποδάμοις, ἔπειτα δὲ Ὀφριονεύσι, καὶ μετὰ τούτους Εὐρυπύκῳ (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν· ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσὶν, ὡς λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, ῥαδίως καὶ ἄλλα προσχωρήσειν.

95. Ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἡπειρωτάτοις ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἔλθει

94. προσποιήσεται, subaudi λεγόντων ex ἀνακείδεται ὑπὸ Μεσσηνίων

καὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυνίμιον τὸ Δωρι-
κόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἕως καταβαλὴ ἐς Φωκίας,
οἱ προδύμῳς ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων ἀεὶ ποτὶ φίλλαν
ἐυστρατεύειν, ἣ κἂν βλαβὴ προσαχθῆναι· (καὶ Φωκεῦσιν ἤδη
ὁμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν·) — ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύ-
ματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος, ἀκόντων [τῶν] Ἀκαρνάνων, πα-
ρεκλυσεν ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐκίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶ-
σιν, ὥς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχι-
αν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλήσιν καὶ Μεσσηνίοις καὶ
Ζακυνθίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφε-
τέρων νεῶν, (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον
νῆες,) ἐστράτευσεν ἐκ' Αἰτωλούς. ὠρμαῖο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς
Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ
ὡς αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν με-
σσηνίαν. ὄντες γὰρ ὁμοροὶ τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμοσχευοὶ με-
γάλην ὠφέλεια ἐδόκουν εἶναι ἐυστρατεῦντες, μάχης τε ἐμπει-
ρίαι τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

96. Ἀντιστάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νημείου
τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡρόδοτος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτη
ἐκιδανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νιμέᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ
ἐν ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἰρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
Ποιτανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον, καὶ τῇ τρίτῃ Τέ-
ληρον· ἔμπρὶς τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρί-
δος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεφάμενος
οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχορεῖν, ἐς Ναύκα-
μπον ἐπαναχωρήσας, στρατεύσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς
οὐκ ἐλάνθανεν αὐτῇ ἢ παρασκευῇ, οὔτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβου-
λεύετο, ἐπειδὴ τὰ ὁ στρατὸς ἐξεβελήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοή-
θον πάντες· ὥστε καὶ οἱ ἑσχατοὶ Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν
Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμιτῆς καὶ Καλλιτῆς ἐβοή-
θησαν.

97. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσηνιοὶ παρή-
τουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτω-
λῶν ὡς εἴη ῥαδία ἢ αἵρεσις, εἶναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ
τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀδροισθέντες ἀν-
τιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν ἀεὶ πειραῶσθαι αἰρεῖν. ὁ δὲ τοῦ-
τοις τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἦν αν-
τιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμάλνας, οὕς αὐτῷ ἔδει προσβοη-
θῆσαι, (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεής ἦν μάλιστα,) ἐχώρει ἐπὶ
Αλγίτιον, καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ ἐπιών. ὑπέφενγον γὰρ οἱ ἀν-
θωποὶ, καὶ ἐκάθηγον ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως·
ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοή-
κοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη
ἦσαν ἐπὶ τὸ Αλγίτιον,) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς
ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ

95. ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρ-
νασσόν. Vulgo legitur ἔχον. Ex It.
Vat. Bekk. primus recepit ἔχων. — De-

infinitivo praesentis ἐυστρατεύειν cf.
dicta ad 1, 127. Poppo l. 1. p. 154. et
158.

ἐξηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπλοὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοὶ αὐτῇ ἡ μάχῃ, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέρου ἥσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

98. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς καὶ οἳ τοὶ τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντεῖχον· τοξενόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι ψιλοὶ, ἀνιστέλλοντο· ἐπαιδῇ. δὲ τοῦ τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι διεσκαδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκ ἀμῆκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἳ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐξηκόντιζον, οὕτω δὲ τραπύμενοι ἔφειγον καὶ ἐσπίπτοντες ἐς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία, ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῦ τῶν ὁδῶν, Χρόμων ὁ Μεσσήνιος, ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἰροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκες καὶ ψιλοὶ, διέφθειρον τοὺς δὲ πλείους, τῶν ὁδῶν ἀμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περικύπτουσιν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὠρμήθησαν, οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε θυμῶν πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὀπλίται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτῇ· οὗτοι βέλτιστοι δὲ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διαφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἑτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῷ Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰ Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Ἀμμοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία αὐτὰ ὑκλείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φεβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τινας τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περικύπτοντες αἰροῦσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ ποταμῷ.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προκέμψαντες πρότερον ἐς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτάνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπόδωτον, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιάν ἐκ

98. οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς. Pronomen cum οἱ τοξόται ita nectatur, ut sit pro αὐτῶν, ipsorum sagittarii. — τὰ βέλη, i. e. ea tela, quibus uti solebant, ne articulum abesse malia. — οἱ δὲ cum Bekk. ex Cass. Aug. Pal. It. Reg. dedimus pro οἷς. Cf. 1, 11. 2, 46. 65. Mox οὗτοι sunt τοξόται, qui erant in Atheniensium exercitu; αὐτοὶ autem Athenienses ipsi.

καὶ ἐπὶ πολὺ. καί, a Poppon olim impugnatum, a Bekk. unciis inclusum, defendit Krüger. l. 1. p. 274. docens ubi adverbis quantitatis comitetur, veluti in καὶ μάλα, καὶ πάντ' intendendi vim habere istam particulae. Sic c. 93. καὶ πάντ' πολλοῖς.

τῷ στρατοπέδῳ. Sic Valla videtur legisse. Codices τῶν στρατοπέδων.

Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπεσαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισεπίλους ὀπλίτας. τῶν ἐυμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχίνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης. Σπαρτιάτης δ' ἤρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιάται.

101. Συλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφοὺς, ἐπεκηρυκνέτο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀξόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο αποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπίοντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας, (ταύτη γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς,) ἔπειτα Ἰκνέας καὶ Μεσσακίους καὶ Τριταίεας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφανίους καὶ Ἡσσίους καὶ Ὀλανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. Ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδωσαν, ἡκολούθουν δὲ οὐ· καὶ Ταῖοι οὐκ ἔδωσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἶλον κώμην, Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.

102. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Λωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν, καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἰρεῖ πύλιν καὶ Εὐπάλιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβηθηκότες, ἔθρουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστιον, ἀτίλχιστον ὄν, εἶλον. ἐπὶ τῇ Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίαν μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἰροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἐτι μὲρ ἐτύγγανεν ὧν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον,) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δεισὺς περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν κίθει Ἀκαρῶνας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχωροῖν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπονσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τῶν χεῖλους ὀπλίτας, οἱ ἐσελθόντες περιεποίησαν τὸ χωρίον· αἰὼν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλλῶν δὲ τῶν μυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὥς ἦσθοντο τὴν στρατιὰν ἐξεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὄν τὴν πόλιν βία εἰλεῖν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ Πευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτη χωρία, καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμφρακιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς πείδουσιν ὅτι μετὰ σφῶν Ἀργεῖ τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ κτλ. ἐπιχειρήσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ ἅμα, λέγοντες ὅτι, ἦν τοῦτον κρατήσασθαι, πᾶν τὸ ἡπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ἐυμάχων κτεσθῆξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος πεισθεὶς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς πρὸς ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς

102. ἐς τὴν Αἰολίδα. Alii re-
onem, alii urbem intelligunt. Cf.
heocrit. 1, 56. ibique Schol.

Poppe I. 2. p. 162. cui Calydonia
urbis antiquius nomen videtur. de
guari.

λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὃ ἐστὶν ἀγροίκον, ἐχώροι δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν εἰς τὴν Ἀργεῖαν νυκτὸς ἤδη· καὶ διεξιελδόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρυναῖς Ἀκαρνανῶν φυλακῆς ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς Ὀλκαῖς Ἀμπρακιώταις.

107. Γενόμενοι δὲ ἄνθρωποι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίσουσιν εἰς τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντ' Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἰκοσὶ ναυσὶν οὐ πολλῶ ὕστερον παραγίγνεται εἰς τὸν Ἀμπρακικὸν [κόλπον], βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις καὶ Δημοσθένους Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἐξέκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλκῆς τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρουν· οἱ δὲ Ἀκαρνανεὶς καὶ Ἀμφιλόχων ὄλλοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίᾳ κατεχόντο,) εἰς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες παρεσκευάζοντο ἀμαχοῦμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντός ξυμμαχοῦ αἰροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. δὲ προσαγαῶν ἐγγὺς τῆς Ὀλκῆς ἐστρατοπεδεύσατο· χαράδρ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, καὶ δὲ ἕκτη ἐτάσσοντο ἀμφοτέρωι ὡς εἰς μάχην. καὶ, (μείζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον,) Δημοσθένης δειδὼς μὴ κυκλωθῆ, λοχίζει εἰς ὁδὸν τινα κοίλῃ καὶ λοχρῶδῃ ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους εἰς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νῶτον γίγνωνται. ἔπει δὲ περισκεύαστο ἀμφοτέροις, ἦσαν εἰς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· καὶ δὲ ἄλλοι Ἀκαρνανεὶς ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπέιχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί. Πελοποννησίοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμίξτεταγμένοι. πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐώνυμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν· ἄλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

108. Ὡς δ' ἐν χειρὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρας εἰς Πελοποννησίῳ, καὶ ἐκυκλόντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, καὶ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνανεὶς ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νῶτον προσπίπτουσι τὴν καὶ τρέπουσιν, ὥστε μὴτε εἰς ἀλκὴν ὑπομῆναι, φοβηθέντας τε εἰς φυγὴν καὶ τὸ πλεον τοῦ στρατεύματος κατὰστέθει· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσηνῖοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ τοῦ

106. ἀγροίκον. Vulgo ἀγροίκον. Ambrosius: Ἀγροίκος καὶ ἀγροίκος διαφθόροι· προπρίασθαι μὲν γὰρ ὃ ἐν ἀγρῷ κατοικῶν, προπαροξυστῶς δὲ ὁ σκαιὸς τοὺς τρόπους. Consultant codd. optimi Cass. Aug. Pal. Vat. Reg. cum Mosq.

107. ὑπὸ Ἀμπρακ. βίᾳ κατεχόντο, aut domi, quia hostes fines

eorum transgressi erant, aut Ambrosius tamquam obviades. Hec praesta propter voc. βίᾳ. Vid. infra ad c. 114 Mosq. περὶ εἶχε Schol. ὑπερέτεινε.

ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι, pro se quisque collocati, ex ordine singulorum populorum; cuius contrarium est sequens ἀναμίξτε.

ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχίμωτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ ὡς ἐώρων τὸ πλεον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὀλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιτα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὄψε.

109. Μενεδαῖος δὲ πῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεώτος καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρελθὼς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν, μεγάλῃς ἡσθης γεγεννημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων πολιορκησεται, ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλημένος, ἡ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σκοπῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναφίσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδωσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔσθσαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους· μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπέιδαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατῆγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσιν τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ πεῖρος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνην χορῶν Ἕλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προὔργιατερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥς περ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδίδото, ἐπεβούλευον.

110. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρῶτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλπαῖς ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν ἔων γεγεννημένων. καὶ πέμπει εὐθύς τοῦ στρατοῦ μέρος τι εἰς ὁδοὺς προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτερά προκαταληφόμενους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἱς ἐσπειστο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, υπαπήεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ᾧ ἐξῆλθον ὀηθιν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὀλπῆς θάσσον ἀεχώρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπλούντας, ὠρμησαν

108. πρὸς πίπτοντες. Perperam τοῖς ἐναντίοις intelligit Schol. De ἀναχωρήσει sermo est. Recte Portus expressit verborum sententiam: Dum in Olpas, perturbatis ordinibus et nulla rei militaria disciplina servata, irruerent.

109. ὥς περ ὑπῆρχε, Schol. ὡς

ἐκ τῶν καρόντων δυνατὸν ἦν. — Paullo superius in σπένδονται pluralis rationem facile perspicies.

111. ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ᾧ ἐξῆλθον ὀηθεν. Schol. Ἰστέον ὅτι τὸ δῆθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προσηγορίᾳ κεῖται· ἀντὶ τοῦ ἐφ' ᾧ προσκοινοῦντο ἐξελθεῖν καὶ ἅμα ἀπέναι.

καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθιον θρόμφ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρῶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον· καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἡκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίσταν, τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἄγνοια, εἴ τε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν εἴ τε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακρίσεις μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διεφύγον ἐς τὴν Ἀργαίδα, ὁμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτούς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀργαίων φίλος ὦν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνούνται ἐκ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλῷ. τούτων τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης. οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠύλλισαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δειπνήσας ἐχώρει καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλόχων ὁρῶν. καὶ ἅμα ὁρθρῷ ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασιν τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρῶτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ πρὸς ἀγορεύειν ἐκέλευε, Ἰωρίδα τε γλώσσαν ἰέντας καὶ τοὺς προφύλαξι πλῆσιν κατεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὖσης. ὥς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διεφθείραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκατειλημμένους δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ φιλῶν πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ ἀπειρῶν καὶ ἀνεπιστημόνων ὅπη τρώπονται, ἐσπίπτοντες ἐς τε χαρὰς καὶ τὰς προλελοιπισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἐπᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ πολλοὶ ἀπέχουσαν· καὶ ὥς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναυὺς παρακλιεῖσθαι ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένειπον ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκᾳ φόβῳ κρείσσειν εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν, εἰ δεῖ, διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθρίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τινὲς οὐτῷ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρῶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖαν στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐν Ἀργαίοις καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναρρῶσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ἐπύ-

ἡκόντισέ τις. Recte Schol. post varios explicandi conatus, τίς interpretatur ἄλλος καὶ ἄλλος, quo sensu

maxime apud Homerum legitur, vel uti Il. γ', 201.

112. τρέπουνσι, i. e. οἱ αὐτοὶ

ἐξέσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἰθαυμάζετο τὸ πλήθος· οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ᾔρετο ὅτι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν, οἰόμενος αὐτὸν ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἐφη διακοσίους μάλιστα ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, Οὐκ οὐν τα ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐτίς δὲ εἶπεν ἐκείνος, Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἀεικρίνατο, Εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρῶτην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσας τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὥς ἤκουσας καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλαγείς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄσρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῆτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μὲν πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἰσαῖς ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἀπιστον τὸ πλήθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὥς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ᾧσι.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλείοντα ἐάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσιοι πανοκλῖαι, καὶ ἄγων αὐτάς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἄρα αὐτῷ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἄπειστέρα ἢ κἀδόδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναυπάκτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἐπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὥς Σαλύνθιον καὶ Ἀργαίους καταφυγεῖν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίους ἀναχώρησιν ἐσπέιδαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μεταβίστησαν παρὰ Σαλύνθιον. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖςδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία ἢ ὁμή-

στρατεύεται, ex στρατεύματι. Cf. ad cap. 109.

113. αἰετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. Schol. αἰετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μέτῃ (cap. 111.) πεπτακότων εἶναι τὰ ὅπλα.

114. οἵπερ καὶ μεταβίστησαν παρὰ Σαλύνθιον. „Haec depravata et οἵπερ in οἵπερ corrigent-

dum, παρὰ Σαλύνθιον vero aut tamquam ex interpretatione praeced. ὥς Σαλύνθιον orta delenda, aut in παρὰ Σαλύνθιον cum Hermannō mutanda videntur.“ Porpo ad h. l. — Mox ὁμήρους ex eiusdem coniectura receptum pro ὁμόρους. Cf. c. 107. Οἱ πλείους (Ἀμφιλόχων) ἐπὶ Ἀμπρακιωτῶν βίᾳ κατεῖχοντο.

τα, τῆς δὲ θαλάσσης εἰκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφρακτα αὐτοῖς εἴη.

93. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικισμένον τὸ πρῶτον ἔδεισαν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχὺς ἐστὶν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κῆρον τῆς Εὐβοίας· ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη, οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἱ τε Θηβαῖοι ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκίετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχυρὴ παροικῶσιν, ἐφθόρον, καὶ διὰ παντός ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις ἕως ἐξετρώχωσαν γενόμενους τὸ πρῶτον καὶ πάλιν πολλοὺς πᾶς γάρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκισόντων, θαρσαλέως ἦεν, βέλαιον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἤμιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματα ἐφθείρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλοὺς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηγούμενον ὥστε ῥᾶον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσκοικοι ἐπεκράτουν.

94. Τοῦ δ' αὐτοῦ χρόνου, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριῶν νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἐπὶ Ἐλλομένῳ τῆς Λευκαδίας φρουροὺς τινας λοχήσαντας διέφθοραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκαυῶσι τε πᾶσιν, οἱ πανδήμει πλην Οἰνιαδῶν ξυνέειποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἕως γῆς θρουμένης καὶ τῇ ἐνότητι τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστὶ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπολλωνος, κλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον· οἱ δὲ Ἀκαυῶντες ἤξιον Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίσαι αὐτοὺς, νομίζοντες ῥαδίως τ' εὖ ἐκπολιορκῆσαι, πόλεως τε αἰεὶ σφίσι πολέμιας ἀκαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀνακρίθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυμμελεμένης, Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Νανπακτῶν τε πολεμίοις οὔσι, καὶ ἣν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥαδίως καὶ τὸ ἕλλο ἡπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσιν. καὶ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μάχιμον, οὐ μὲν δὲ κατὰ κράτος ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρῶμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ἐμβόηθῃσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν Ἀποδάμει, ἔπειτα δὲ Ὀφριονεύσει, καὶ μετὰ τούτους Εὐρυπύκτιον (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν· ἀγνωστότατα δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἶσιν, ὡς λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, ῥαδίως καὶ τὰλλα προσχωρήσειν.

95. Ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἡπειρωτικαῖς ἐυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι εὖ κατὰ γῆν ἐλθεῖν

94. προσποιήσιν, subaudi λεγόντων ex ἀνακρίθεται ὑπὸ Μεσσηνίων

ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυνίλιον τὸ Λωρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἕως καταβαλὴ ἐς Φωκίας, οἱ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων ἀεὶ ποτε φιλίαν ἑστραπεύειν, ἣ καὶν βία προσαχθῆναι· (καὶ Φωκεῦσιν ἡδη ὄμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν·) — ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος, ἀκόντων [τῶν] Ἀκαρνάνων, παρεκλυσεν ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπύλοισιν τοῖς Ἀκαρνανῶν, ὥς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτελείαν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ Μεσσηνίοις καὶ Λακωνίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν, (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον τῆς,) ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰτωλοὺς. ὠρμάτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔβη αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειαν. ὄντες γὰρ ὄμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκαυτοι μεγάλῃ ὠφέλειᾳ ἐδόκουν εἶναι ἑστραπεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

96. Ἀυλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νεμαιοῦ τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡελόδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτη ἀποθανεῖν, χρησθεὶν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἑᾷ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἰρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Πουτανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον, καὶ τῇ τρίτῃ Τέλιον· ἔμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ γνῶμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεφάμενος οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλονται ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάυνθαι αὐτῇ ἢ παρασκευῇ, οὔτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδὴ τε ὁ στρατὸς ἐξεβελλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες· ὥστε καὶ οἱ ἑσχατοὶ Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμητῆς καὶ Καλλιτῆς ἐβοήθησαν.

97. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσηνιοὶ παρήκουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥαδίᾳ ἢ αἵρεσις, ἵνα ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀδροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν ἀεὶ πειραῶσθαι αἰρεῖν. ὁ δὲ τοῦτοίς τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἦν ἀντιπύτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας, οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι, (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεής ἦν μάλιστα,) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγίτιον, καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ ἐπιών. ὑπέφηνον γὰρ οἱ ἀνδρωποὶ, καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίοις μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἡδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον,) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ

95. ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν. infinitivo praesentis ἑστραπεύειν cf. vulgato. Vulgo legitur ἔχον. Ex It. dicta ad 1, 127. Poppo L. 1. p. 154. et Vat. Bekk. primus recepit ἔχων. — De 158.

ἐξηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπλοὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοι αὕτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγαγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέρω ἡσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

98. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἰχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς καὶ οἱοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντείχον· τοξενόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι φιλοὶ, ἀνεστέλλοντο· ἐπιεδῆ. δὲ τοῦ τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι διεσκηδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκ κμήκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἱ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐξηκόντιζον, οὕτω δὲ τραπόμενοι ἔφραυγον καὶ ἐσπίπτοντες ἐς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία, ἐπὶ οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν, Χρόμων ὁ Μεσσήνιος, ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἰροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκες καὶ φιλοὶ, διεφθείρον τοὺς δὲ πλείους, τῶν ὁδῶν ἀμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περικύμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὠρμήθησαν, οἱ περικυγόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμαχῶν πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὀπλίται περὶ εἰκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὕτη· οὐ τοι βέλτιστοι δὲ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς παπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τινα τοὺς προσβροθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλοις αἰροῦσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ ποταμῷ.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προπέμψαντες πρότερον ἐς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαιμόνα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτάνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπόδατον, κείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐκ

98. οἱ τοξόται εἰχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς. Pronomen cum οἱ τοξόται ita nectatur, ut sit pro αὐτῶν, ipsorum sagittarii. — τὰ βέλη, i. e. ea tela, quibus uti solebant, ne articulum abesse malis. — οἱ δ' cum Bekk. ex Cass. Aug. Pal. It. Reg. dedimus pro οἷς. Cf. 1, 11. 2, 46. 65. Mox οὗτοι sunt τοξόται, qui erant in Atheniensium exercitu; αὐτοὶ autem Athenienses ipsi.

καὶ ἐπὶ πολὺ. καί, a Poppon olim impugnatum, a Bekk. uncis inclusum, defendit Krüger. l. i. p. 274. docens ubi adverbis quantitatis comitetur, veluti in καὶ μάλα, καὶ πάντ' intendendi vim habere istam particulae. Sic c. 93. καὶ πάντ' πολλοῖς.

τῷ στρατοπέδῳ. Sic Valla videtur legisse. Codices τῶν στρατοπέδων.

Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπερσαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τριςχιλλοὺς ὀπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχίνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης· Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιάται.

101. Συνλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφούς, ἐπεκηρυκνέτο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀξόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκίων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας, (ταύτη γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς,) ἔπειτα Ἰανέας καὶ Μεσσαπίους καὶ Τριταίεας καὶ Χαλαίους καὶ Τολεφονίους καὶ Ἡσέλους καὶ Ὀλανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτειον πάντες. Ὀλσάιοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδωκαν, ἡκολούθουν δὲ οὐ· καὶ Ταῖοι οὐκ ἔδωκαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἶλον κώμην. Πόλιν ὄνομα ἔχουσιν.

102. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Λωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν, καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἰρεῖ αὐτῶν καὶ Εὐπάλιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβηθηκότες, ἔδρουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον, ἀτείχιστον ὄν, εἶλον. ἐπὶ τῇ Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκουον, αἰρούσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἐτι γὰρ ἐτύγγανεν ὦν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον,) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δεισὰς περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν κείδει Ἀκαρνανας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχωροῖν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμποσιν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν περὶ χίλλους ὀπλίτας, οἳ ἐσελθόντες περιεποίησαν τὸ χωρίον· θειὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλλῶν δὲ τῶν ἠμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὥς ᾗσθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὄν τὴν πόλιν βία εἰλεῖν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ Πλευρώνα, καὶ ἐς τὰ ταύτη χωρία, καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρακιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς πείθουσιν ἔσται μετὰ σφῶν Ἀργεὶ τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἡλλῇ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ ἅμα, λέγοντες ὅτι, ἦν τοῖσιν κρατήσασθαι, πᾶν τὸ ἡπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξυμμάχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος πεισθεὶς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἰφίς ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς

102. ἐς τὴν Αἰολίδα. Alii regionem, alii urbem intelligunt. Cf. Theocrit. 1, 56. ibique Schol.

Poppo I. 2. p. 162. cui Calydonia urbis antiquius nomen videtur designari.

Οὐκ αὖτις Ἀπαρακλιτοῖς.
Γινόμενοι δὲ ἀνθρώποι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίσουσιν ἐν

108. Ὡς δ' ἐν χειρὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρα (Πιλοκωννήσι, καὶ ἐνυκλύνοντο τὸ θεῖον τῶν ἐναντιῶν, (ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀγαρυᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νότον προσπίπτουσι τὴ καὶ τῆς πονοῦν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομῆναι, φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος ἀτασθεῖσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὁ κρατιστὸν ἦν, διαφθειρόμενον, πολλὰ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ (Μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ το

107. ὑπὸ Ἀμπεραβίη καὶ ἐλ-
ζοντο, aut domi, quia hostes fines

107. ὑπὸ Ἀμπεραβίη καὶ ἐλ-
ζοντο, aut domi, quia hostes fines

ὁς ἕκαστος τεταγμένοι, *pro
se quisque collocati, ex ordine singu-
lorum populorum; cultus contrarium es-
sequens ἀναμίσχ.*

ἔργον ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχίμωτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ ὥς ἑώρων τὸ πλεον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὀλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελευτα ἐς ὄψε.

109. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεώτος καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν, μεγάλῃς ἡσθης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων πολιορκησεται, ἐκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλημένος, ἡ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ ἐκονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναγίσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ῥηιακοσίους, μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλonto· ἀναχώρησιν δὲ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσκέιδαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένῃς μετὰ τῶν ξυστρατῆγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μανιεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ ραγος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρίζων Ἕλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προὔργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλonto καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥς περ ἐπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδίδото, ἐπεβούλευον.

110. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλπαῖς ξυμμίξει, εἰδότες οὐδὲν μὲν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι εἰς ὁδοὺς προολογιούντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληφόμενους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἐσπειστο, πρόρασιν ἐπὶ λαχανισμόν καὶ φρυγάνων ξύλλογὴν ἐξελεθόντες, παπήρσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον ὤθην· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὀλπῆς θάσσον ἀεγώρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγγανον νῦτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπίοντας, ὠρμησαν

108. πρὸς πίπτοντες. Perperam oīs ἐναντίους intelligit Schol. De ἀναχωρήσει sermo est. Recte Portus pressit verborum sententiam: Dum a Olpas, perturbatis ordinibus et nulla rei militaris disciplina servata, iruerent.

109. ὡς περ ἐπῆρχε, Schol. ὡς

ΤΗΝΕΥΘ. ΜΙΝ.

ἐκ τῶν καρόντων δυνατόν ἦν. — Paulo superius in σπένδονται pluralis rationem facile perspicies.

111. ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δῆθεν. Schol. ἴσταν ὅτι τὸ δῆθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προσποιήσει κεῖται· ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ προεποιοῦντο ἐξελεθῆναι καὶ ἅμα ἀπέναι.

Ἀμφρακιώταις ἐκστρατεύουσιν περὶ τὸ Ἄργος δύο βοηθῶν καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

103. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ ἐπιγιννομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐνυμμάχων, καὶ οἱ Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων, καὶ ἑνυμμοχοὶ ὄντες, ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακοσίων ἐννεπολέμου ἐπ' Ἰγρῶσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὐ τὴν ἀκρόπολιν Συρακοσίων εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὥς οὐκ ἐδύναντο εἰλεῖν, ἀπῆσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναγώρῃσι ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ἐνυμμάχοι ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακοσίων καὶ προσπεσόντες τρέπονσι τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Ἀάχρ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμεν κατὰ τὸν Καικίνον ποταμὸν τοὺς προσβοηθούντας Λοκροὺς μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος, ὥς τριακοσίους, μάχῃ ἐκρήτησαν, καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπεχώρησαν.

104. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθησαν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμόν δὴ τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισιστράτος ὁ τύραννος πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἄπασαν, ἀλλ' ὅσαν αἰ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωράτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τοῦ δὲ τρόπῳ. θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δῇλῳ, πᾶσαι ἀνείλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον· ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῶς, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας καὶ τὴν Ῥήνειαν ἐλὼν, ἀνέστη τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἀλύσει θήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δὲ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ἑνώσις ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰωνῶν τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. ἦν γὰρ γυναιεὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἑφῆσια Ἴωνες, καὶ ἀγῶν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικὸς, χοροὺς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὀμηρὸς ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖςδε, ἃ ἔστιν ἐκ προνομίου Ἀπόλλωνος,

Ἄλλοτε Δῆλῳ, Φοῖβε, μάλιστα γέ θυμὸν ἐτέρφθης,

Ἐνθά τοι ἐλκεχίτωνας Ἰάονες ἠγερέθονται,

Σὺν σφοῖσιν τεκέεσσι γυναιεὶ τε σὴν ἐς ἀγνίαν·

Ἐνθά σε πρυγαλίῃ [τε] καὶ ὄρχηστρί καὶ αἰοιδῇ.

Μνησάμενοι τέρπουσιν, δταν καθέσσωιν ἀγῶνα.

ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγῶν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίταν, τοῖςδε αὖθις δηλοῖ, ἃ ἔστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προνομίου. τὸν γὰρ

104. ἐναποθνήσκειν. Vetitum erat, ne quis ad mortem aegrotans, neve mulier gravida, instante partu, in insula esset, quae Apollini sacra erat, eaque locus ab Atheniensibus iustratus ex προνομίον. Est hymnus pri-

mus in Apollinem V. 146 sqq. et 172. Codicum vero Thucydidis ciones in his versibus mirum quantum discrepant a vulgatis et Thucydidis et Homericorum hymnorum citionibus.

ἡλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐταλεύτα τοῦ ἐκαί-
του ἐς τὰδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη.

Ἄλλ' ἄγεθ', ἰλήμοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,
Χαίρετα δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἔμειο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ', ὅπποτε κέν τις ἐπιχθονίαν ἀνδράπων
Ἐνθάδ' ἀνείρηται ταλακείριος ἄλλος ἐπιλθών.

„ὦ κοῦραι, τίς δ' ὑμῖν ἀνὴρ ἡδίστος αἰοιδῶν
Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέφ' ἐρπιάσθ' ἄλιστα;“
Τρεῖς δ' εὐ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνυσθ' εὐφήμως.

„Τυφλὸς ἀνὴρ, οἷκί δὲ Χίρ ἐπὶ παιπαλοέσση.“

ἡσαῦτα μὲν Ὀμηρος ἐτεκμηρίωσεν, οἷ ἦν καὶ τὸ κάλαι με-
γίλη ξυνοδοῦ καὶ ἐορτῇ ἐν τῇ Δήλῳ. ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χο-
ροὺς οὐ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἐπεμνον, τὰ
ἔπειτα τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ κλειστά καταλύθη ὑπὸ ξυμφορῶν,
ὡς εἰκόσ, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ
ἐποδορίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

105. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὧς περ ὑπο-
χόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιάν κατέσχον, ἐστρατεύονταί
ἐπὶ Ἀργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τριεχιλλοῖς ὀπλίταις καὶ ἐσβαλόν-
τες ἐς τὴν Ἀργεῖαν καταλαμβάνουσιν Ὀλκας, τεῖχος ἐπὶ λό-
φου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσῃ, ὃ πρὸς Ἀκαρνανες τειχισάμε-
νοι κοινῶ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργεῖαν
ὅλως, ἐπιθαλασσίας οὐσῆς, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μά-
ιστα. οἱ δὲ Ἀκαρνανες οἱ μὲν ἐς Ἀργος ξυμβοήθουν, οἱ δὲ
ἔς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ὃ Κοῖναι καλεῖται, φρι-
άσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πελοποννησίους, μὴ λάθωσι
πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. κέρ-
ρυσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων
ἐκρατηρήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμῶν γένηται, καὶ ἐπὶ ταῖς
κοσμί ναυῶν Ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὔσαι,
ἡ ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντι-
νήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὀλκας Ἀμ-
πρακιῶται ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες, σφίσι βοηθεῖν πανδημεῖ,
ἰδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς
καρνανας, καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχῃ γένηται, ἢ ἀνέ-
ορεῖν βουλομένοις οὐκ ἢ ἀσφαλές.

106. Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννησίοι, ὡς
ἔχοντο τοὺς ἐν Ὀλκῃς Ἀμπρακιώτας ἡκόντας, ἄραντες ἐκ
τῷ Προσχιῶν ἐβοήθουν κατὰ τάχος, καὶ διαβάντες τὸν Ἀγα-
ρὸν ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὐσῆς ἱερήμου διὰ τὴν ἐς Ἀρ-
γος βοηθειαν, ἐν δὲ τῇ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατιάν πάλιν καὶ
ἐν φρουρᾷ αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν
ἐλ διελθόντες τὴν Στρατιάν γῆν ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας
ἐλ αὐτῶν Μεδεῶνος παρ' ἱσχατά, ἔπειτα διὰ Λιμναίας, καὶ
ἐβήσαν τῆς Ἀργεῖαν, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φύλλας δὲ σφίσι.

105. ἐς τὴν πόλιν, i. e. Ambraciam, quae non admodum remota erat ab
pis.

λαβόμενοι δὲ τοῦ Θανάμου δρους, ὃ ἔστιν ἀγροίκον, ἐχώροι δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργεῖαν νυκτὸς ἤδη· καὶ διεξιλλδόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κερναῖς Ἀκαρνάνων φυλακῆς ἔλαδον, καὶ προσέμειξαν τοῖς Ὀλπαῖς Ἀμπρακιώταις.

107. Γενόμενοι δὲ ἀδρόοι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐν τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαν· Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἰκοσι ναυσὶν οὐ πολλῶ ὕστερον παραγίγνεται ἐς τὸν Ἀμπρακικὸν [κόλπον], βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις καὶ Δημοσθένει Μεσσηνίῳ μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἐξέκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βία κατεχόντο,) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες παρεσκευάζοντο ἀμαχοῦμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἰροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. δὲ προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὀλπης ἐστρατοπεδεύσατο· χαράδρ' αὐτοῦς μεγάλη διείργε. καὶ ἡμέρας μὲν πάντες ἡσύχαζον, καὶ δὲ ἕκτη ἐτάσσοντο ἀμφοτέρωι ὡς ἐς μάχην. καί, (μείζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον,) Δημοσθένης δεισας μὴ κυκλωθῆναι, λοχίζει ἐς ὁδὸν τινα κοίλῃ καὶ λοχμάδῃ ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξανασταίντες οὗτοι κατὰ νότον γίνωνται. ἐπεὶ δὲ παρεσκευάστο ἀμφοτέροις, ἦσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν ἐδεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· καὶ δὲ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπείχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί· Πελοποννησίοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμῖξ τεταγμένοι. πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν ἐὺωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀδρόοι ἦσαν· ἄλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὰ ἐὺωνυμον καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

108. Ὡς δ' ἐν χειρὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρας Πελοποννησίοι, καὶ ἐκυκλόντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, καὶ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νότον προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μῆτε ἐς ἀλκὴν ὑπομέναι, φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλεον τοῦ στρατεύματος καταστήσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κατετίστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ Μεσσηνίοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ

106. ἀγροίκον. Valgo ἀγροίκον. Ambrosius: Ἀγροίκος καὶ ἀγροίκος διαφέρει· προσηγορικῶς μὲν γὰρ ὁ ἐν ἀγρῷ κατοικῶν, προσηγορευτόνως δὲ ὁ σκαιὸς τοὺς τόπους. Consentiant codd. optimi Cass. Aug. Pal. Vat. Reg. cum Mosq.

107. ἐπὶ Ἀμπρακ. βίβλ. καὶ τὰ ἐλ-
ζοντο, aut domi, quia hostes fines

eorum transgressi erant, aut Ambrosius tamquam obsides. Hoc praeter voc. βίβλ. Vid. infra ad c. 1. Mox πρὸς ἐς Σchol. ἐπερίειπε

ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι, se quisque collocati, ex ordine singulorum populorum; culus contrarium sequens ἀναμῖξ.

ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐκαναχωροῦντες δὲ ὡς ἰώρων τὸ πλεον νυνικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὀλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὄψα.

109. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεώτος καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρελθὼς τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν, μεγάλῃς ἡσθης γεγεννημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἡ μένων πολιορκησεται, ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικάς ναυσὶν ἀποκεκλημένης, ἡ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ ἐπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένης καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔσθησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν πριαποσίους· μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπέιδαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένῃ μετὰ τῶν ξυστρατῆγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος φιλωσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικόν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκεῖνη χορῆζαν Ἕλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προύργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥς περ ἠῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδίδото, ἐπεβούλευον.

110. Τῷ δὲ Δημοσθένῃ καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται ὡς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεῖ κατὰ τὴν κωπτήν ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλπαῖς ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγεννημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι ὡς ὁδοὺς προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτερά προκαταληφόμενους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἱς ἔσπειστο, πρόρρσιν ἐπὶ λαχαισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, παπήρεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον ὀηθεν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὀλπῆς θᾶσσον ἀπεώρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον ὕτως ἀδρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἐγνώσαν ἀπιόντας, ὠρμησαν

108. προσπίπτοντες. Perperam οἷς ἐναντίοις intelligit Schol. De αναχωρήσει sermo est. Recte Portus pressat verborum sententiam: Dum Olpae, perturbatis ordinibus et nulli rei militaris disciplina servata, irerent.

109. ὡς περ ἠῆρχε, Schol. οἷς

ἐκ τῶν παρόντων δυνατὸν ἦν. — Paulo superius in σπένδονται pluralis rationem facile perspicies.

111. ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δηθεν. Schol. ἰστέον ὅτι τὸ δηθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προσηγορίᾳ κεῖται· ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ προσποιεῖντο ἐξελθεῖν καὶ ἅμα ἀπῆλθαι.

καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθιον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀκίεναί ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπιδίωκον· καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν στρατηγῶν καλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίσταν, τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἀγνοια, εἴ τε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν εἴ τε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διεφθγον ἐκ τῆν Ἀγραίδα, ὁμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτούς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραιῶν φίλος ὧν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνούνται ἐκ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφῳ ἡ Ἰδομένη ὑψηλῷ. τοῦτον τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠλλίσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δειπνήσας ἔχῳραι καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἡμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὁρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπικίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγεννημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασιν τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρῶτους ἐπληθίδες ὁ Δημοσθένης προῦταξε, καὶ πρὸς ἀγορεύειν ἐκέλευε, ὧρῖδα τε γλώσσαν ἰέντας καὶ τοὺς προφύλαξι πλῆσιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὐσῆς. ὥς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διεφθείραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὤρμησαν. προκαταλημμένους δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπελόντων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ φιλῶν πρὸς οὐλίτας, τῶν δὲ ἀπειρώτων καὶ ἀνεπιστημόνων ὅσην τράπονται, ἐσπίπτοντες ἐς τε χεῖρας καὶ τὰς προελελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἡ πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσιν· καὶ ὥς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναὺς παρακλειούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντηγῆ, προσέειπεν ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν, εἰ δεῖ, διαφθαρεῖναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθρίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τῶν οὐτῷ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρνᾶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἤλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐκ Ἀγραιῶν καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλπῆς Ἀμπρακιωτῶν, ἀνέφρασις αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ἐπὶ

ἠκόντισέ τις. Recte Schol. post varios explicandi conatus, τίς interpretatur ἄλλος καὶ ἄλλος, quo sensu

maxissime apud Homeram legitur, vel uti II. γ', 201.

112. τρέπουσι, int. οἱ αὐτοὶ

ἐξέσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλήθος· οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ᾔρετο ὅ τι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνήσκουσιν, οἰόμενος αὐτὸν ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἐφη διακοσίους μάλιστα ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, Οὐκ οὐκ ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐτὸς δὲ εἶπεν ἐκείνος, Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἐπεκρίνατο, Εἵπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένην χθὲς ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρῶτην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσας τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὥς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλავεῖς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐδὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῆγει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μὲν πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἰσάσις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλήθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὥς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μὲντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίους καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ᾤσι.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλείοντα ἐάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακεῖμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσιοι πανοαλῖαι, καὶ ἄγων αὐτάς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἄρα αὐτῷ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἑπαιτήρα ἢ κἀδόδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἐπειδὴ τῶν Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὥς Σαλύνθιον καὶ Ἀργαίους καταφυγεῖν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίους ἀναγώρησιν ἐσείσαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἑτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖςδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνες μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία ἢ ὀμή-

σπρατῶται, ἢ ἐκ στρατεύματι. Cf. ad cap. 109.

113. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. Schol. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ (cap. 111.) πεπρωμένων εἶναι τὰ ὅπλα.

114. οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον. „Haec depravata et οἵπερ in οἵπερ corrigenda.

dum, παρὰ Σαλύνθιον vero aut tamquam ex interpretatione praeced. ὥς Σαλύνθιον orta delenda, aut in παρὰ Σαλύνθιον cum Hermannō mutanda videntur.“ Porpo ad h. l. — Mox ἀμήρους ex eiusdem coniectura receptum pro ὁμήρους. Cf. c. 107. Οἱ πλείους (Ἀμφιλόχων) ἀπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίβη κατελόντο.

ρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι, καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πλέμιον δὲν Ἀκαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι διέλυσαν τὸν πόλεμον μετὰ δὲ ταῦτα Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὀπλίτας, καὶ Δενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἱ κομιζόμενοι χαλεπῶς διὰ τῆς ἡπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

115. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ἔς τε τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντι δὲ ἐς Ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου Ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχε· οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν ἐμγόμενοι παρεσκευάζοντο ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὥς οὐ περισφόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι, ἃ ἀποστελοῦντες αὐτοῖς, ἅμα μὲν ἡγούμενοι θαῖσσον τὸν ἐκ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλα Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί· Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους ἐπὶ τῶν πλείωνων νεῶν ἀπὸ πέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἥδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχης τοσ τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐκ τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἶλε· καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν ἀνεχώρησεν.

116. Ἐξόρῃ δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ δυνάξ τοῦ πόλεως ἐκ τῆς Αἰτνῆς, ὥςπερ καὶ τὸ πρότερον· καὶ γῆν τε καὶ ἕρπαιρας τῶν Καταναίων, οἱ ὑπὸ τῇ Αἰτνῇ τῇ ὄρει οἰκοῦσι ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκσάτῃ ἔτι θυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ρεῖμα, τὸ δὲ ξύμπαν τρις γεγενῆσθαι τὸ ρεῖμα, ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τούτου ἐγένετο· καὶ ἔκτος ἔτος τῇ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

115. ὀλίγαις ναυσί, int. ταῖς Ἀττικαῖς.

τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ

πρότ. Α. εἶλε. Haud dubie intelligendum περιπόλιον, quod memorant cap. 99.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ Δ.

Το β' βιβλίον, περιέχον τὸν πόλεμον τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Σπαρτιατῶν.

Septimo belli anno Syracusii Messenam recipiunt, Locri Rhegium adoriuntur, c. 1. Athenienses, in Siciliam navigantes, auctore Demosthene, Pylum muniunt paucis diebus; ibique proditum cum Demosthene relinquant, c. 2 — 5, quo facto Lacedaemonii ex Atica vastata domum redeunt, c. 6. et Pylum recuperare conantur, contra moliente Demosthene, quae certamina uberius describuntur, c. 8 — 14, quibus cum viri Spartanorum nobilissimi in Sphacteria insula essent interclusi, pactione eos redimere cupientes Lacedaemonii legatos mittunt Athenas, quod ea re agerent, c. 15 — 20. Il Cleonius maxime culpa infecta re domum revertuntur, ac bellum circa Sphacteriam resuscitatur, c. 21 — 23. Syracusii una cum Megarensibus Rhegium adorti, pugna in freto Sieuto commissa profligantur ab Atheniensibus, apud Messanam vero aequo Marte contendunt; et aliae res in Sicilia ope Atheniensium gestae, c. 24. 25. Sphacteriae custodia cum extraheretur, Cleon, Nicias ceterosque praefectos calumniatus, postremo cogit oblatum imperium sustinere, quo suscepto, adiuvante Demosthene, viros in insula captos Athenas deportat, c. 26 — 39. Graecorum de iis, qui se dederant, iudicium, c. 40. Pylum Messeniis tradunt Athenienses custodiendam, c. 41. Horum expeditione in Corinthiam, c. 42 — 45. Eurymedon et Sophocles, Athenienses, Pylum in Siciliam traiecturi, Corcyram praeterecti, exules Corcyraeas, in fidem receptos, Corcyraeis ad supplicium tradunt, c. 46 — 48. Anaetorium ab Athe-

niensibus captum, c. 49. Epistolae Persico legato ad Lacedaemonios missae ab eisdem adeptae, c. 50. Chlorum novus murus iussu Atheniensium destructus, c. 51. — Octavo anno Lesbii exules Antandrum capiunt, c. 52., et Athenienses Cythera occupant, Laconicam devastant et Thyream capiunt, c. 53 — 57. Inde Hermocratis auctoritate Sicilienses inter se pacem conciliant, et Atheniensium duces, Athenas reversi, partim exilio, partim multa damnantur, quod paci non refragati erant, c. 58 — 65. Megarenses quomodo longos muros et Nisaeam prodiderint Atheniensibus, ipsa autem Megara Brasidae adventu servata sit, c. 66 — 74. Antandrum Athenienses recipiunt, c. 75. in Boeotia autem Siphas et Chaeroneam per proditorem occupare constituunt, c. 76. 77. Brasidae iter per Thessaliam et res in Thracia et Macedonia praeclare gestae, c. 78 — 135. Quid Lacedaemonios ad eam expeditionem permoverit, c. 80. Brasidae virtus quomodo Atheniensium socios Lacedaemonii conciliarit, c. 81. Eius expeditio prima contra Arrhaeum Lyncestarum regem, c. 83. Quomodo Acanthios sibi conciliaverit, c. 84 — 88. Interim Athenienses Delium quidem muniunt, in ceteris autem errore dierum frustrati, deinde etiam commisso ad Oropum proelio victi, Delium rursus amittunt, c. 89 — 100. Brasidas quomodo Amphipolim occupaverit, c. 102 — 106., ab Eione repulsus sit, c. 107. plures Atheniensium urbes et inter eas Toronam ad defectionem permoverit cepitque, — c. 116. Quare

Συρακοσίαν δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ Λοκρίδες ἶσαι Μεσσηνίην τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων· καὶ ἀπίστη Μεσσηνίῃ Ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακοῖοι, ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε σφίσι μείζονα παρασκευῇ ἐπέλθωσιν· οἱ δὲ Λοκροὶ, κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. καὶ ἐξεβέβληκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίνων οἱ Λοκροὶ πανστρατιά, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς Μεσσηνίοις, ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίνων φυγᾶδων, οἱ ἦσαν παρ' αὐτοῖς, τὸ γὰρ Ῥηγιον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε, καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι· ἥ καὶ μᾶλλον ἐπετίθεντο. δρῶσαντες δὲ οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ περὶ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσηνίην ἐφρούρου· καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἐμελλον, αὐτοὺς ἐγκαθορμίσασθαι, τὸν πόλεμον ἐνταῦθα ποιήσασθαι.

2. Ὡς δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἧρος, πρὶν τὸν σίτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν ἡγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Ἀκχεδαίμωνιαν βασιλεὺς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήουν τὴν γῆν, Ἀθηναίῃ δὲ τὰς τε τσσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν, ὥστε περὶ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπολοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα· Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἦδη προσηπτο ἐς Σικελίαν. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἅμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἱ ἐλυστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγᾶδων· καὶ Πελοποννησίων αὐτοὺς νῆες ἐξήκοντα παρεπεκλύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμαῖσι, καὶ, λ.

nono anno ineunte inducias annuas faciunt Lacedaemonii et Athenienses, c. 117—119., mox tamen de Scionen-sibus a Brasida receptis ac retentis nova disceptatio et novum bellum oritur, c. 120—122. item de Mendacia, c. 123. Altera Brasidae cum Perdicca, adversus Arribacum in Lyncum expeditio, in qua relictus a Perdicca fortissime hostium impetum et excepit et represit, c. 124—128. Interea Athenienses, duce Nicia, Mendam recipiunt; et Scionen oppugnant, c. 129—131. Pactione inter Perdiccam et Athenienses facta, ille per amicos suos in Thessalia efficit, ut exercitus Brasidae submittendus arceatur, c. 132. Thebani diruunt Thespiensium muros, et Iunonia Argivae templum incendio deletum, c. 133. Bellum inter Mantinenses et Tegenas ancipiti praelio conficitur, c. 134. Brasidas Potidaeam nocturno impetu capere aggressus a conatu ab-sistit, c. 135.

1. Συρακοσίαν. Bekk. Poppo ubique Συρακοσίαν, Συρακόσαι et

ost. Codd. plerique, ut vulgo, Συρακοσίαν hic et alibi; nonnulli tamen, veluti Cass. et Aug., etiam Pal. libro VIII., exhibent Συρακούσαι, vel Συρακόσαι; duplici ὁ. Συρακοῖς solum habent It. et Laur. libro VII. et VIII. Ita, satis explorata et certa videbatur genuina Atticorum antiquorum scriptura, quam ea, quae postea invaluit, in codicibus plerisque obliteravit. Vid. Poppo. Vol. I. p. 213.

αὐτῶν, ἔπραξ, i. e. τῶν Μεσσηνίων ex praegresso Μεσσηνίην, ut l. 136 init. et, centies alibi.

2. τὰς τε τσσσαράκοντα. Vid. 3, 115 mod.

εἰπον. — παραπλέοντες. Vid. ad 2, 11. annotata de hac structura. Mox τιμαὶ et ζημίοντες grammaticae nequa ad νῆες, neque ad Πελοποννησίων referri possunt. Relatio, ut saepe, ad sensum facta est, et intelligendi Peloponnesii, quasi scripsisset: καὶ Πελοποννήσιοι οὖν ναυσὶν ἐξήκοντα παρεπεκλύσαν — τιμαῖσι καὶ — ζημίοντες.

μοῦ ὄντος μεγάλων ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες κατασκήσειν ὁ-
δῶς τὰ πράγματα. Δημοσθένι δὲ, ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν
ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀναρνανίας, αὐτῷ δεηθέντι εἶπον χρῆσθαι
ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἣν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον.

3. Καὶ ὥς ἐγένοντο πλείοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ
ἐκινδύνουντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοπον-
νησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς ἤκεινοντο ἐς τὴν
Κερκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε
εἶναι αὐτοὺς, καὶ πράξαντας αὐ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι.
ἀντιμερόντων δὲ, κατὰ τύχην χειμῶν ἐπιγενόμενος κατήνεγκε
τὰς ναὺς ἐς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἤξιον τε-
λεῖσθαι τὸ χωρίον, (ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνεκπεύθει,) καὶ
ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρ-
περὸν ὃν καὶ ἔρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· ἀπέχε-
ται γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίων,
καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὶ οὐσῃ γῇ, καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ
Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας
ἐρήμους τῆς Πελοποννήσου, ἣν βούληται καταλαμβάνων τὴν
πόλιν δαπανᾶν. τῷ δὲ διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χω-
ρίον ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος, καὶ τοὺς Μεσση-
νίους, οἰκίους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὁμοφώνους τοῖς
Λακεδαιμονίοις, πλείστ' αὖν βλέπειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμημένους,
καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας εἶσεσθαι.

4. Ὡς δὲ οὐκ ἐπαίδεν οὕτως στρατηγὸς οὔτε τοὺς
στρατιῶτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιαρχοῖς κοινώσας, ἤσυχάζεν
ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμῇ

3. ἐς τὴν Πύλον. Pylum pro-
montorium esse dicit Poppe (Prolegg.
Vol. II. p. 191.) a Spartan Corypha-
sion appellatum. Sed Stephanus Byz.
in Πύλος: Πύλος πόλις ἐν Μεσσηνίᾳ·
ἐκαλεῖτο δὲ Κορυφάσιον. Etiam Pau-
sanias in Messen. 36. promontorium vo-
cat Coryphasium, et in eo Pylum si-
tam esse dicit. Et Ptolemaeus p. 89.
Pylum a promontorio Coryphasio di-
stinguit. Thucydidi h. l. et eius Scho-
liastae ad 5, 18. Coryphasium est Py-
lus, non urbs, sed: promontorium. Con-
firmant verba infra h. cap. sequentia:
οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας
ἐρήμους τῆς Πελοποννήσου.

ἣν βούληται κατὰ τὴν πόλιν
δαπανᾶν, si vellet urbem sumptus
facere. Nam τῆς πόλεως accusati-
vus subiecti; et frustra Suidas δαπαν-
ᾶν h. l. interpretatur ἀδυνατάματα
μεγὰ ἐμβάλλειν.

οἰκίους, ὁμοφώνους αὐτῷ, i. e.
Demostheni, non τῷ χωρίῳ (Pyle),
ut vult Schol. Messenii, qui Naupac-
tum tunc incolabant, et Demosthenis

amici erant ex prioribus eius expedi-
tionibus, et, quatenus antiquitas a
Messenia oriundi, Dorica dialecto ute-
bantur una cum Lacedaemoniis. Sed
vide, num forte transponenda sint
verba τὸ ἀρχαῖον post Λακεδαιμονίοις
vel, quod etiam facilius est, post καὶ,
ut non Demosthenes dicatur antiquitas
Messeniæ familiaritate uti, quod de
homine uno, et eo quinquaginta circiter
annorum dici apte nequit, sed origo
Messeniæ Dorica et antiqua decla-
retur, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὁμοφώνους τοῖς
Λακεδ. Accedit, quod Messenii non
amplius triginta annis Naupactum ha-
bitabant. Loco accusativi cum infinitivo
expectes genitivos absolutos, ma-
xime propter τὴν — καὶ, cum non tam
quid existimaverit, quam cur ita ex-
istimaverit, enuntiandum sit. Itaque
ex ἐδόκει, unde ἐνόμισε, vel tale quid,
subaudiendum, proprie et plene sub-
audiendum erat ὅτι ἐνόμισε.

4. ἡσυχάζεν ὑπὸ ἀπλοίας.
Verba ὑπὸ ἀπλοίας Poppe, virgula
transposita ante haec verba, iungit cum

ἐπέπεσε περιστάσιν ἐκτειλῆσαι τὸ χωρίον. καὶ ἐργασήσαντες εἰς γάγοντο, σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν, ὥς ἑκαστόν τι ξυμβαίνει καὶ τὸν πηλὸν, εἴ που δεῖοι χοῖσθαι, ἀγγείων ἀπορία, ἐπ' τοῦ νώτου ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὥς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τῷ χεῖρι ἐς τοῦ πλάσι ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. παντὶ τε τρόπῳ ἠπειλόντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι πρὶν ἐπιβοηθῆσαι· τὸ γὰρ πλεον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερόν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείλους.

5. Οἱ δὲ ἑορτὴν τινα ἔτεχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι ἐν ὀλιγορία ἐποιούντο, ὥς, ὅταν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενούντας σφᾶς, ἢ ῥαδίως ληφόμενοι βίᾳ· καὶ τι καὶ αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ὦν ἐπέσχε. τεύχσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἠπειρον καὶ ἃ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἕξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πάντα αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυαὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπειλόντο.

6. Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι ὥς ἐκύθοντο τῆς Πύλου κατελημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου, νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγρις ὁ βασιλεὺς οἰκείον σφίσι τὸ πρὸ τὴν Πύλον ἅμα δὲ, πρῶ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς· χειμῶν τε ἐπιγενόμενος μελίων παρὰ τὴν καθέστηκυῖαν ὥραν, ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαι τε θάσσουν αὐτοὺς, καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

sequentibus. Secutus est Goeller.: „mare quietum, ait, non effecit ut quiesceret, sed potius ut quod vellet consequeretur.“ Praeter alia argumenta, quae contra attuli in maiore editione, etiam hoc considerandum. Nondum erant ad Coryphasium, sed littora Laconicae legebant, cum ceteri praetores Corcyram properarent, Demosthenes Pylum dirigere cursum iaberet. Refragantibus illis ac tempestate Pylum delatis acrius institit Demosthenes, nec tamen potuit persuadere, ut locum munirent; cum tamen non possent discedere, quod malacia cogebatur ibi manere, eam occasionem quiescendi nactus non amplius institit, et rem non curare dissimulavit, (nos: die Windstille bestimmet ihn sich ruhig zu verhalten,) ut rebus ipsis potius, quam verbis suis, incitarentur milites otiosi ad rem aggreddendam. Et quemadmodum fore praevidebat, ita factum est. Haud dubie enim taxiarchi, quibuscum consilium communicaverat, milites in-

ter otium accenderant. — Pro ἐπὶ πᾶσι boni libri ἐπέσχε, quod cum dativo et de animi motibus a Scriptore nostro dici negat Poppo. — περὶ σπᾶσιν ex uno Casa receptum pro vitioso περὶ σπᾶσιν. Infra c. 12. ἐς τοῦτο περίσση ἡ τύχη.

5. ἐν ταῖς Ἀθήναις, i. e. ἐν τῇ Ἀττικῇ.

6. ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. Heilmann. intellexit: plerisque rebus quae ad vitam pertinent, agebant. Cui assentiebar olim, quod Schneiderus in Lexico παρτίξω apud Strabonem cum dativo iungi docet. Sed saepius haud dubie cum genitivo iungitur illud verbum, velut Dionys. Hal. de Thuc. iud. XVI, 4: Itaque nescio an recte Schol.: οἱ πολλοὶ αὐτῶν οὐχ ἑκὼν εἶχον τροφῆν. Sic 8, 57. ἢ ἀπορῶσι πολλοαῖς ναυαῖς τῆς τροφῆς. Videntur alii aliis frumento et cibariis instructiores in bellum esse profecti.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης, Ἀθηναίων στρατηγός, Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Θράκης, Μανδαίων ἀποικίαν, πολὺν μὲν οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρῶν καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυρμάχων πλήθος, προδιδομένην κατέλαβε. καὶ παραχοήμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιῶν, ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

8. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων, οἱ Σακερτιάται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἑγγύτατα τῶν περὶ τῶν εὐθὺς ἐβοηθοῦν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίνετο ἡ ἐφοδος, ἄρτι ἀφικνήμεναι ἀφ' εἰσῆς στρατίας. περιήγγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν οὐκ ἐλάτιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκυραῖᾳ νῆας σφῶν τὰς ἐξήκοντα ἐκπεψαν, αἱ ὑπερεκδοῦσαι τὸν ἄντικλιον ἰσθμὸν καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς νῆας ἀφικνούνται ἐπὶ Πύλον· παρὴν δὲ ἤδη καὶ ὁ πρὸς στρατὸν Δημοσθένος δὲ, προσκαλεσάντων ἐπὶ τῶν Πελοποννησίων, οὐκ ἀπέμεινε φθάσας δύο νῆας ἄγγελαι· Εὐρυμίδου καὶ τοῖς ὑπὸ ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίους παρεῖναι, ὡς τοῦ πρώτου κινδυνεύοντος. καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἐπλεον κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρὸς ῥακευάζοντο ὡς τῷ τείχεσσι προσβάλλουσι κατὰ τὴν γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐπιβάντες ῥαδίως αἰρήσαν· οἰκοδόμημα δὲ τείχος ἐργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδοκῶμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν πρὸς βοήθειαν, ἐν νῷ εἶχον· ἦν ἄρα μὴ πρότερον εἰλαί, καὶ πρὸς τοὺς τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἡ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμώσασθαι ἐς αὐτόν. ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σφακτηρία καλουμένη, τὸν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ ἐγγὺς ἐκικαμένη, ἐχρὸν ποιεῖν καὶ τοὺς ἑσπλους στενοῦς, τῇ μὲν δυοῖν νηοῖν διαπλοτῶν, κατὰ τὸ τείχος τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἡπειρόν, ὅκτω ἢ ἐννέα ὑλώδης τε καὶ ἀτρίβης, πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἑσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κλήσειν ἐμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι, πρὶν ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν ἐξ αὐτῆς, καὶ παρὰ τὴν ἡπειρόν ἄλλους ἔταξαν· οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν τε νῆσον πολεμίαν ἐσοδοῦναι, τὴν τε ἡπειρόν, ἀποβάσιν οὐκ ἔχουσαν· τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς Πύλου ἔξω τοῦ

7. Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Θράκης.
Hoc oppidum diversum est a cognomine urbe Elione ad Strymonem sita, τῇ ἐπὶ Στρυμόνι, quae Atheniensium colonia erat. (Thuc. 1, 98.) prope Amphipolim. Ea semper erat Atheniensium; haec Mendacorum colonia, in Pieria sita, nunc demum ab iis capitur. Eusebiath. ad Hom. Il. p. 179. ὅτι δὲ Ἡϊὼν διευλλάβος καὶ τὸπος ἐστὶ Στρυμόνος καὶ Ἡϊὼν τριευλλάβος

πόλις ἐν Χερσονήσῳ παρὰ Θερμοδίδην καὶ ἄλλη πρὸς τῇ Πλασίᾳ.

8. καὶ πεντεκαίδεκα ἑσπλους μάλιστα. Cum περὶ αὐτὸν εἰς εἰς, μάλιστα significat ferme, vollkommener, oder mehr als vierzig plus quam. Vid. Bast. Ep. crit. p. 87. sq. cf. Iud. verb. — Μοχ βύζην Schol. explicat ἀφρώς. οἱ ἀφρώς τες ταῖς ναυσὶ τὸν ἑσπλον. ἀποβάσιν οὐκ ἔχουσαν. Vnde

καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθιον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βοτάνοι. οἱ δ' Ἀκαρναῖνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπένειαι ἀσπίδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον· καὶ τινα αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτ' ἔμεινοι τοὺς μὲν Μαντινίους καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίσσας τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἄγρου εἴ τε Ἀμπρακιώτης τις ἔστιν εἴ τε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μὲν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διεφύγον ἐπὶ τὴν Ἀργαῖδα, ὁμορον οὐσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀργαίων φίλος ὦν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' Ἰδομένην. ἔστόν δὲ δύο λόφῳ ἡ Ἰδομένη ὑψηλῷ. τοῖτοι τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ἐκ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠώλυσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δεικνύσας ἐχώρει καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἀπὸ ἐσπέρης εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλόχων ὁρῶν. καὶ ἅμα ὁρῶν ἐπικίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσας τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μισσηνίους πρῶτους ἐπότηδες ὁ Δημοσθένης προῦταξε, καὶ πρὸς ἀγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλώσσαν ἰέντας καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὐσης. ὥς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διεφθείραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὤρμησαν. προκατελημμένη δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπελόντων οὐκ ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ φιλῶν πρὸς ὅπλιντας, τῶν δὲ ἀπέλκων καὶ ἀνεπιστημόνων ὅπη τρώπονται, ἐσπίκτοντες ἕως τε χάριδος καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἡ πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσιν· καὶ ὥς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναὺς παρακλειούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυntenχίᾳ, προξένευσαν ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρείσσον εἶναι σφίσιν ἢ αὐτῶν ἐν ταῖς ναυσὶν, εἰ δεῖ, διαφθαρεῖναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τοῖς οὕτω τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρναῖνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν Ἀργαίων καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλπῆς Ἀμπρακιωτῶν, ἀνελθόντων αἰτήσεων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὑστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινίων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ἐν

ἡ χάρις τις. Reote Schol. post varios explicandi conatus, τίς interpretatur ἄλλος καὶ ἄλλος, quo sensu

maxissime apud Homerum legitur, uti Il. γ', 201.

112. τρέποντες, int. οἱ αὐτοὶ

εἶσαν ἀσπονδοί. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἰθαύμαζε τὸ πλῆθος· οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ᾔρετο ὅ τι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνῆσιν, οἰόμενος αὐτὸς ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη διακρίσεις μάλιστα ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἰπεν, Οὐκ οὐν τα ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεον ἢ χιλίων. αὐτίς δὲ εἶπεν ἐκείνος, Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, Εἴτερο γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένη χθὲς ἐμάχεσθε. Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρῶτην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. Καὶ μὲν δὴ τοῖσι γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσας τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ ὥς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλαγείς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἀπρακτός, καὶ οὐκίτι ἀπῆτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μὲν πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἰσῆς ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἀπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὥς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει κειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἴδμεσαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπότεροι σφίσι πάροικοι ᾤσι.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διελόντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλείοντα ἐάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακεῖμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσιοι πανοικίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἄρα αὐτῷ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀπεστέρα ἢ κἀνοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναυπάκτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἐπελδόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὥς Σαλύνθιον καὶ Ἀργαίους καταφυγεῖν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίους ἀναχώρησιν ἐπέειδαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον. καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖςδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνες μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία ἢ ὀμή-

στρατεύεται, ἢ ἐκ στρατεύματι. Cf. ad cap. 109.

113. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. Schol. ἀλλ' ᾔετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ (cap. 111.) πεπαισμένων εἶναι τὰ ὅπλα.

114. οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον. „Haec depravata et οἵπερ in οἵπερ corrigenda.

dum, παρὰ Σαλύνθιον vero aut tamquam ex interpretatione praeced. ὥς Σαλύνθιον orta delenda, aut in παρὰ Σαλύνθιον cum Hermannō mutanda videntur.“ Poppe ad h. l. — Mox δμήρους ex eiusdem coniectura receptum pro ὁμήρους. Cf. c. 107. Οἱ πλείους (Ἀμφιλόχων) ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίβη κατελόντο.

δεῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ξυμβῆναι. ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντι-
κάλους ἡγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πληθεῖ· καὶ ἅμα ἀξιώ ὑμᾶς
Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν ἐν
ἄλλοις ἀπόβασιν, θεῖ, εἰ τις ὑπομένει, καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίο
καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἂν ποτε βιά-
ζοιτο· καὶ αὐτοὺς νῦν μείναι τε, καὶ ἀμνημονέοντας παρ' αὐ-
τὴν τὴν θαλίαν σάξαι ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον.

11. Τόσαυτα τοῦ Δημοσθένους παρακλεινόμενον, οἱ
Ἀθηναῖοι ἐδάρσασάν τε πάλιν, καὶ ἐκινεσθῆναι ἐτάξαν
παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες τῷ
κατὰ γῆν στρατῷ προέβαλλον τῷ τεύχεσσι, καὶ ταῖς ναυσὶ
ἅμα, οὐδαμῶς πεσειράκοντα καὶ τρισὶ· ναύαρχος δὲ αὐτῶν
ἐπέστη Θρασύμηδης ὁ Κρατησιπλεῖας, Σκαρτιάτης, πρόσβαλλ
δὲ ἥτερο ὁ Δημοσθένης προσέειπε· καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀρ-
γοτέρως ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν θαλάσσῃ, ἡμυνοῦντο· οἱ δὲ κατὰ
θάλασσαν ναὺς διεκρίνοντο· διότι οὐκ ἦν πλεῖστοι πρόσθεν, καὶ
ἀναπαύοντες ἐν τῇ μετὰ τοὺς ἐπιπλοὺς ἐποιδύντο, προθυρί-
α τε πάσῃ χρωμένοι καὶ παρακλεινομένη· εἰ πῶς δὴσάμενοι εἰσὶν
τὸ τεύχος. πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδας ἐγένετο. τριη-
ρχῶν γὰρ καὶ ὄψων, τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριη-
ρχαίους καὶ κυβερνήτας, εἴ πῃ καὶ δοκοῖεν δυνατόν εἶναι σχεῖν
ἀποκινούντας καὶ φυλάσσουμένους τῶν νεῶν, μὴ ξυτρεφῶσιν
ἐβόα· λέγων ὡς οὐκ εὐχὸς εἶη· ξύλων φειδομένους τοῖς πολε-
μοῖς ἐν τῇ χώρᾳ περιδεῖν τεῖχος πεποιημένους· ἀλλὰ τὰς τ
σπετέρας ναὺς, βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύειν ἐκ
ῥεύε, καὶ τοὺς συμμάχους μὴ ἀποκηῖναι ἀντὶ μεγάλων εὐε-
ργεσιῶν τὰς ναὺς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐκιδού-
ναι, ἐκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάοντας τῶν τε ἀν-
δρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

12. Καὶ ὁ μὲν τοὺς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε, κα-
τὰ τὸν αὐτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ἀκείλει τὴν ναὺν ἐχώρει
καὶ τὴν ἀποβάσαν· καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνακόητι νῆα

— *ἐπὶ τῇ θάλασσῃ*. Sententia: „Non inter-
ta est exercitus eorum, ubi cum ea-
dem nobis condicione atretur, quia
nostro futuro esset, sed in navibus
collocatus et inde pugnans, ubi quibus
incommodis laborant, his nostra poci-
tas quodammodo compensatur.“ τὰ
κατὰ γῆν στρατῷ, *ἐπὶ τῇ θάλασσῃ*, quia
mox dicit ἀπορίας. *Πλὴθ. οἱ* omni-
ait. voc. mediam, etiam de paucitate
usurpat. *Μοχ. φ. ο. θ. ο. ν.* Schol. ex-
plicat ὁ ἥτορ τῆς ἐλπίδος. Verborum
ὅτι. — *ἐπὶ τῇ θάλασσῃ* subjectum est, ἡ
ἀπόβασις, quod vocabatur per atria-
etiam frequentissimam ad principale
verbum relatum est. *βρασίδας* b. i.
non est passivum, ut *παύλα* ante in
βιάζονται, sed deponens medium, cuius
obiectum pullum diserte enuntiatur,

sed facile ex interiectis verbis et tu
ἐπὶ τῇ θάλασσῃ ostenditur τὸς ἐπὶ τῇ
θάλασσῃ. *βίτ. 8. 20.* ἡν δύνανται βιά-
σασθαι. — *ἐπὶ τῇ θάλασσῃ* ἐπὶ τῇ
θάλασσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ θάλασσῃ καὶ ἡ
ἐπὶ τῇ θάλασσῃ. Schol. Illud καὶ ἀπορίας
quod valet ἐπὶ τῇ θάλασσῃ, respicit ad
ipsum Demosthenem, qui tum an-
teponere, quod milites posthac cauti
ultraissent facturi.

11. *ἐπὶ τῇ γῇ*, i. e. ab ea parte,
qua hostium impetus e terra fiebat. Si-
militer accipiendum est καὶ ἐν θαλάσ-
σῃ, ubi item a terra, non e navibus,
Demosthenes arcebat Peloponnesiorum
naves.

12. *ἐπὶ τῇ ἀποβάσει*. Schol. *ἐπὶ τῇ ἀποβάσει* τῇ ἀποβάσει ἐπὶ τὴν γῆν

τῶν Ἀθηναίων, καὶ τραυματισθεῖς πολλὰ ἐλαπιονύχησέ τε, καὶ πόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξίρεσιν, ἣ ἀσπίς περιεβρόνχῃ ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξενηθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναλόμενοι ὕστερον πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρησάντο, ὃ ἐστὶν ἐκ τῆς προσβολῆς ταύτης. οἱ δ' ἄλλοι προὔθυμουντο μὲν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε γῶραιων χαλεπότητι, καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε, καὶ ταύτης Λακωνικῆς, ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμόνους δὲ ἐκ νεῶν τε καὶ ἐς τὴν ἑαυτῶν, πολεμίων οὖσαν, ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίησεν τῆς δόξης ἐν τῷ τότε τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα εἶναι καὶ τὰ περὶ κρατίστος, τοῖς δὲ θαλασσίους τε καὶ ταῖς ναυαῖς κλειστόν προέχειν.

13. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέκαιντο· καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ βύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐς Ἀσίην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὐσης, ἐλαῖν μηχαναῖς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆες τῶν Ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα: προσβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυακίου καὶ Χίαι τέσσαρες. ὥς δὲ εἶδον τὴν τε ἡπειρον ὀπίπῃ περιπλεῖν τὴν τε νῆσον, ἐν τε τῷ λιμένι οὖσας τὰς νῆας καὶ οὐκ ἐκπλεύσας, ἀπορήσαντες ὅπῃ καθορμίσωνται. τότε μὲν ἐς Πρωτὴν τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει, ἔρημος

ἔδος ἀποβάθρα καλεῖται. Est scala, quæ ex nave descenditur. Παρεξίρεσις ἐστὶν ὃ ἔξω τῆς εἰσελάς τῆς νῆος τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκ ἐστὶν καί τις κήρυγται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πύργου. Idem. Similia affert ad 7, 34. τὸ κατὰ τὴν πύργον πρὸ τῶν κωπῶν.

ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν de conatu accipiendum. — Verborum ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίησεν τῆς δόξης τοῖς μὲν — προσέχειν hæc est sententia: „Eo enim tempore multum gloriæ adepti erant illi, quod essent continentis potentes et terrestri certamine potiores, hi, quod essent navales et mari maxime omnium polleant.“ Utriusque igitur tunc accidit, ut alio pugnae genere uterentur, alio opinione hominum excellerent. Quam fortunæ ac rerum humenarum vicissitudinem miratus, ea verba addit Thucydides. De locutione ποιεῖν ἐς τι et ἐπὶ τι, vid. ad 2, 8. Subiectum verbi ἐποίησεν est infinitivus εἶναι et ποιεῖν.

13. ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὐσης ἐλαῖν μ. Krüg. ad Dionys.

p. 296. μάλιστα per traiectionem referendum putat. ad ἐλαῖν, quem Poppo videtur sequi, cum distinctionem post οὐσης sustulerit. Goellerus contra sententiam esse ait: wenn sie nur erst gelandet wären, ante omnia escensione facta; (quasi legeretur γὰρ ὑμῶν τῆς). Mihi neutra harum rationum satis placet. Ad ἀποβάσεως οὐσης, quod est cum escendere liceret, subintelligo ἐκεῖ, i. e. κατὰ τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος. Ergo sententia est: „cum vero ibi maxime escendere liceret, sperabant se murum machinis capturos.“ De ambigua inter putare et sperare significatione verbi ἐλπίζειν diximus ad c. 9. Infinitivus aoristi ἐλαῖν etiam sine ᾧ pro futuro h. l. usurpatur. Vid. ad 1, 127. Matth. Gram. §. 506. 2. Maxime hoc fit post verba ἐλπίζων, νομίζων et similia.

τεσσαράκοντα. Hanc lectionem omnium librorum præter Cl., qui præbet πεντήκοντα, quod coniecerat Aem. Portus, et Poppo recepit, defendi in maiore edit. contra Bredovii argumentationem.

οὐσα, ἔπλευσαν, καὶ ἡλίδαντο· τῇ δ' ὕστεραία παρασκευασάμενοι ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο, ἦν μὲν ἀντεκπελεῖν ἐθέλωσι σπείουσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· εἰ δὲ μὴ, ὥς αὐτοὶ ἐπεσπλεύουσιν οὐμένοι. καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε δὲ διανοήθησαν φράσαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες· ἡσυχάζοντες δ' ἐπὶ τῇ γῇ τὰς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἦν ἐσπλεύεις, ὥς ἐν τῷ λιμένι, ὅντι οὐ σμικρῷ, ναυμαχῆσόντες.

14. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλον θορηγμένοι ἐπ' αὐτοὺς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἦδὲ τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρώρους πρὸς πεσόντας ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ὥς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μὲν πολλὰς, πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυλαῖς ἐνέβαλλον· αἱ δὲ καὶ πληροῦνται ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο· καὶ τινες καὶ ἀναδύμενοι κενὰς εἰλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὠρηγμένων. ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλγούντες τῷ πᾶθει, ὅτι περὶ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβόηθον· καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ζὺν τοῖς ὅπλοι ἀνθεῖλκον, ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν. καὶ ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι ἐδόκει ἕκαστος, ὃ μὴ τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῇν. ἐν τούτῳ τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένοις τοῦ ἐκατέρωθεν τρόπου περὶ τὰς ναῦς. οἱ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ὥς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμά

14. ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυλαῖς ἐνέβαλλον. Licet h. l. iungas ἐν τῇ γῇ cum ἐνέβαλλον, tamen loci bene multi reperiuntur, ubi ἐν cum verbis motum significantibus iungitur, plerumque tamen in *perfecto*. Vid. Heindorf. ad Plat. Sophist. p. 427. Praeter hunc nostrum Poppo Prol. T. 1. p. 178. attulit 1, 47. παραβεβόηθηκότες. 7, 87. ἐμπεπυκνότες. 8, 11. τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἡγγέλθη. Simile est exemplum a Goellero allatum 8, 71. τοὺς ἐκεῖ καταπεφυγόντας. Unde apparet, haec omnia ad attractionem satis notam esse referenda. Vid. ad 2, 80. Cf. 3, 106. τοὺς ἐν Ὀλκῇς Ἀμρακίῳ ἦκοντας. 4, 42. ἐν Ἀμρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν παντακόσιοι φρουροί. Unus apud Thucydidem locus 7, 17. videtur refragari, παρεσκευάζοντο αὐτοὶ ἀποστελοῦντες ὅπλιντας ἐν τῇ Σικελίᾳ. Sed etiam ibi videtur Scriptor effectum missionis magis respicere, quam ipsam missionem: Parabant milites gravis armaturae mittere (in Siciliam), quos in Sicilia haberent. Neque aliter accipiendus videtur locus 4, 27. ὁρῶντες τῶν ἐπιηθείων τὴν περὶ τὴν Πελο-

πόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην αἶμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ.

ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι ἐδόκει ἕκαστος. — Alacritatem summam ita describit. Unusquisque ubi que adesse et subvenire cupiens, cui omni operi non sufficeret, ubicumque non aderat, impeditam rem putabat quominus procederet. Similis sententia est 2, 8. ἐν τούτῳ τε κεκωλύσθαι ἐδόκει ἕκαστος τὰ πράγματα, ὃ μὴ αὐτὸς παρίσταται. Sed h. l. δοκῇ non est *videri*, ut plerumque apud nostrum Scriptorem, sed *putare*, at 5, 88 et subaudiendum τὸ πρᾶγμα vel τὰ πράγματα. — ὃ μὴ τινι, pro ὃ μὴ οὐ μὴ. Poppo tamen dubitans, non apte sic loquatur, et num *desit* praecedente οὕτως usurpare potuerit Thucydides, concitit ὃ μὴ τις.

ἀντηλλαγμένοις Schol. μετῆλλε γένος. Alias enim in navibus tamquam in continente dimicabant Spartani Athenienses non facile navalem pugnam in pedestrem mutabant, sed potius cum maxime vitabant. Vid. 2, 89. ubi Phormiae angustias freti incommodum suis putat: δισκῶλοι τε οὐκ εὐελπίσθαι ἀναστροφῇ, ἀπερ νεῶν δμῶν πλεονεσῶν ἔργα ἐστίη, ἀλλ' ἀνάγκη δ

γον, ὃς τε Ἀθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὥς ἐπὶ πλεῖστον ἐπιελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπιβομαχοῦν. πολλοὶ τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίζαντες, διακρίθησαν· καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τοῦ πρώτου ληφθεῖσων, διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς αἰέδον, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέκλειον, καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὥς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων· οἱ δ' ἐν τῇ ἡπείρῳ Πελοποννήσιοι καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βοηθημότες ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

15. Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἡγγέλθη τὰ γεννημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὥς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλη, τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν πρὸς τὸ χρεῖμα ὀρώντας, ὃ τι ἂν δοκῇ. καὶ ὥς εἶδον μὲνυματον ὃν τιμωρεῖν τοῖς ἐνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμῶν τι παθεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγούς τῳ Ἀθηναίων, ἦν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὥς τάχιστα κερᾶσθαι κομίσασθαι.

16. Δεξαμένον δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον, ἐγίνοντο ἐκονοδοὶ τοιαῦτα, Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακρὰι, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τεχνίσματι, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σίτον ἑᾶν τοὺς ἐν τῇ ἡπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο μνίκας ἐκάστῳ Ἀττικᾷς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ πρίας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεια· ταῦτα δὲ ὀρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν, καὶ πλοῖον μὴδὲν ἐσπλεῖν λάθρα· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μὴδὲν ἥσσον, ὅσα μὴ ἀπομείνοντας· καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῳ Πελοποννησίων στρατῷ, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· ὃ τι δ' ἂν τούτων παραβάνωσιν ἐκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδὰς.

ἢ τὴν ναυμαχίαν πολεμαχίαν καθίσταται. Inde patet, perperam Goelsum verba περὶ τὰς ναῦς iungere ad ὁρόντας.

καὶ — βοηθημότες. Recte Schol. οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων (scilicet extra Peloponnesum) αὐτοῖς προσελθόντες τῶν.

15. πρὸς τὸ χρεῖμα ὀρώντας. Ratio codicum plerorumque est παραχρῆμα, quam receperunt Bekk. et Poppe. Dindorf. defendit vulgatam laudat Aristoph. Av. 1334. πρὸς ἄνδρα, scilicet ἄνδρα, et Dionys. Hal. de struct. verb. 190. Schaefer. ubi πρὸς χρεῖμα ὀρώντας sequitur. Quod autem male a Du-

kerro iungit dicit πρὸς τὸ χρεῖμα βουλεύειν, errat. Nam primum sic dicitur 1, 71 extr. πρὸς ταῦτα βουλευέσθαι, ut esse possit pro βουλεύεσθαι ἐν τῶν παρόντων, 29. Deinde perinde est, utrum ad βουλεύειν, an ad ὀρώντας subaudias demonstrativum pronomen πρὸς αὐτό vel τοῦτο. Ceterum τὰ τέλη sunt magistratus.

16. μεμαγμένον, i. e. μαζαν, panis quoddam genus, ne conservari diutius posset. Nam una χοῖνιξ in diurnum alimentum hominis sufficere credebatur.

ὃ τι δ' ἂν τούτων — τότε λελύσθαι τ. σκ. Expectes τοῦτο λύνει τὰς σπονδὰς; aut: ante ὅταν

ἐπαϊσθαι δὲ αὐτάς, μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμονίων πρέσβεις. ἀποστείλαι δὲ αὐτοὺς τριήρη Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ, τὰς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους ὁμοίαις ὡς περ ἂν παραλάβωσιν. αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὐσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας ἔλεγε τοιαῦτα.

17. „ΕΠΕΜΨΑΝ ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὃ Ἀθηναῖοι περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πρᾶξοντας ὅ τι ἂν ὑμῖν τε ὠφελιμὸν ὦν τὸ αὐτὸ πειθώμεν, καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν, αἱ ἐκ τῶν παρόντων, κόσμον μάλιστα μέλλη οἶσιν. τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηχανοῦμεν, ἀλλ' ἐκ χάριον ὦν ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρησθὰς πλείοσι δὲ, ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ἢ διδάσκοντας τι τῶν προύργων λόγοις τὸ δέον πρᾶξωσιν. λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμῶς, μηδὲς ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλευσθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, παραβουσί δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων. αἱ γὰρ τοῦ πλείονος ἐλπίδι ὀφείνται, διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκῆτως εὐτυχεῖσθαι οἷς δὲ πλείσται μεταβολαὶ ἐκ' ἀμφοτέρων συμβεβήκασι, δίκαιαί εἰσι καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει δι' ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστα ἂν ἐκ τοῦ εἰκότος προσέλῃ.

18. „Ἰνῶτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες ἡκομπαρ' ὑμᾶς, πρότερον αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῖναι ἐφ' ᾧ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε δυναμὲως ἐνδείξαι ἐπαύομεν αὐτὸ, οὔτε μειζονος προσγενομένη ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν

δὲ τι vel ἂν δὲ τι. Sed eiusmodi structurae immutatio nihil habet offensionis.

οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. Huius legationis princeps fuit Archepolemus. Vid. Aristoph. Eq. v. 798. Monuit Kœger. ad Dionys. p. 96.

17. ὃ τι ἂν ὑμῖν τε — μέλλη οἶσιν. Durum est, pronomen ὃ τι h. l. primum quarto, deinde primo casu aequaliter. Sed ita variat noster Scriptor, cum posset scribere μέλλον.

μακροτέρους — μηχανοῦμεν. Schol. μακροτέρους dicit abnundare. Goeller. μηχανοῦμεν explicat ποιήσομεν. In sequentibus quod ἀλλὰ appositum, anacoluthon est, ut monuit Goeller. — Mox in οὐ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι: Dissen. diu. philol.

p. 19. legi volebat οὐ μὲν ἂν. Sed pronomini relativo a Thucydide interdictum coniunctivum sine ἂν addi, exemplis docet Poppo Prol. T. I. p. 14. Sic insequenti cap. οἵτινες — νομίσωσι. 3; 43. ἡντοπα τύχῃ. 7, 11. ὃ ἀναγασθῇ.

18. ἐφ' ᾧ νῦν ἀφ. ὑμ. α. τοῦ μ. Schol. τὰς σπονδὰς λέγει. In secundo belli anno Athenienses, Lacedaemoniis Atticam iterum devastantibus et pestilentia urgente moti ad Lacedaemonios de pace miserant legatos sed frustra. Vid. 2, 59.

ἀπὸ δὲ τῶν ἀπὸ ὃ παρὰ τῶν, i. e. iis uis, quae nobis tempore sunt, neque minoribus, neque maioribus copiis. — ἐν ᾧ, Schol. ἐν τῇ δύνασθαι γνώμῃ σφαλένται.

καὶ τὸ αὐτὸ ὑμῶς ὑπάρχει. ὥς τε οὐκ εἰδὼς ὑμᾶς διὰ τὴν παρούσαν νῦν φάμην πόλεως τε καὶ τῶν προσγεγενημένων καὶ τὸ τῆς τύχης οἰεσθαι αἰετ' ὑμῶν ἔσσεσθαι. σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οὔτινες τάγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, (καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιοντο,) τὸν τι πολέμον νομισώσι μὴ. καθ' ὅσον ἂν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὥς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταλόντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοντο. ὁ νῦν ὅμως, ὡς Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι, καὶ μήποτε ὑστερον, ἣν ἄρα μὴ κειθόμενοι σφαλῆτε, ἀπολλὰ ἐνδέχεται, νομισθῆναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προσηνέσσαντα κρατῆσαι, ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν.

19. „Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν αἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλήν καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἐνταυτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, καὶ ἄμεινον ἡγοῦμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, εἰ τε βίᾳ διαφυγίεν,

σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οὔτινες.— De hac confusione duarum structurarum diximus ad 2, 44. ubi hunc ipsum locum explicavimus. Sed praeterea monendum, verba τὰγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς θέσθαι esse secundas res ambiguas et incertas esse existimando in tuto ponere; illa autem καὶ ταῖς ξυμφοραῖς — προσφέροιοντο quasi per parenthesis esse interposita; quibus ne structura difficilis percipitur, quoniam sequens coniunctivus νομισώσι (cf. ad e. 17.) item ad οὔτινες pertinet, cum Poppone parenthesis signa addidimus. Accusativum autem τὸν πόλεμον per attractionem quandam positum putamus, ut in notissimo illo Davum quare ubi sit, pro καὶ οὔτινες νομισώσι μὴ καθ' ὅσον ἂν τις τοῦ πολέμου μέρος βούληται μεταχειρίζειν κ. τ. λ. Tum τοῦτο pertinet ad μέρος, αὐτῶν autem, cuius loco Bredovius, non improbane. Poppone, propter sequens τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ, coniciebat αὐτῷ, (τῷ πολέμῳ) referri quidem potest ad partes belli, quae insunt in collectivo ὅσον ἂν μέρος, aptius tamen referri videtur ad ἄνδρας, quod subiectum totius periodi est. Sententiam loci verbis Scholiastae explicabo: σωφρονεῖς εἰσιν οὔτινες, ἀδύλον ὅστις τοῦ ἀποβησομένου, ἐκ τῆς παρούσης εὐπραγίας ἐπὶ ἀσφαλέστερον θέσσει, καὶ οὐκ ἐξυβρίζουσιν, ὡς κα-

θαμενοῦσης αὐτοῖς αἰετ' τῆς εὐπραγίας, ἀλλὰ συμβαίνουναι τοῖς ἐναντίοις. καὶ γὰρ τὰς ξυμφοράς οὗτοι δεξιότατον ἂν καὶ ὡς συνετοὶ προσδέχοιντο τε καὶ φέροιεν, οὔτινες οἴονται τὰ ἐκ τῶν πολέμων μὴ κατὰ προαίρεσιν ἡμαρτῶν ἀποβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τύχην.

τῷ ὀρθομένῳ αὐτοῦ, int. πολέμου, belli amocena prospero cessat. — καταλύεσθαι est διακινδυνεύεσθαι, pacem facere.

καὶ μήποτε. — νομισθῆναι, „neque committere ut credamini casu, non consilio, quae nunc feliciter cesserunt, obtinuisse.“ — ἀκίνδυνον δόκησιν — Schol. ἐξουσίας ὑμῶν οὔσης, αἰρήνης γενομένης, ἂντο κινδύνων εὐβουλίας τε καὶ ἀνδρίας δόξαν. πρὶς μὲν τὰτα ἀνθρώποις καταλαβεῖν, ἰσχύος μὲν, διὰ τὸ μείναι ἡμῶν τῇ εὐτυχίᾳ καὶ μὴ μεταβληθῆναι, εὐβουλίας δὲ, ὅτι ἐπεύσεσθε ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, αἰδέσθε τὸ τῆς τύχης ἄστατον.

19. ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι. Antyllus, ut ex Scholiis discimus, ἀμφοτέροις ad Athenienses et Lacedaemonios referebat, ἵνα δοκῶσι Λακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. Sed praestat altera interpretatio ἐν ἀμφοτέροις, ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐκπολιορκηθῆναι. Utroque enim, inquit, modo in bellan-

παρατιχούσης τινὸς σωτηρίας, εἰ τε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν. νομίζομεν τε τὰς μεγάλας ἐχθρας μά-
λιστα ἂν διαλυεσθαι βεβαίως, οὐκ ἦν ἀνταμυνόμενός τις καὶ
ἐπικρατήσας τὰ πλεῖον τοῦ πολέμου, κατ' ἀνάγκην ὅροις ἐγκα-
ταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆ, ἀλλ' ἦν, παρὸν τὸ αὐτὸ
δοῦναι, πρὸς τὸ ἐπιεικὲς καὶ ἀρετῇ αὐτὸ νικῆσας, παρὰ ἃ
προσεδέχετο, μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γάρ ἤδη ὁ ἐναντίος
μὴ ἀνταμύνεσθαι ὥς βιασθεῖς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετῇ,
ἐτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. καὶ μᾶλλον
πρὸς τοὺς μαιζόνως ἐχθρούς τοῦτο δοῦναι οἱ ἄνθρωποι, ἢ
πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διανεχθέντας· πεφύκασι τε τοῖς μὲν ἐκου-
σίως ἐνδοῦσιν ἀνθηροσάσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραν-
χοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν.

20. „Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ, ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυ-
αλλαγή, πρὶν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου γεγόμενον ἡμᾶς κατα-
λαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη αἰδίων ὕμιν ἐχθραν πρὸς τῇ κοινῇ κα-
ιδίαν ἔχειν, ὅμᾶς δὲ στερεηθῆναι, ὧν νῦν προκαλούμεθα. ἐν
δ' ὄντων ἀκρίτων, καὶ ὕμιν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλλαι-
προσγίγνομένης ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ τινος ξυμφορᾶς μετρίως
κατατιθεμένῃς, διαλλαγῶμεν, καὶ αὐτοὶ τε ἀντὶ πολέμου εἰρή-
νην ἐλάμβανον, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ἀνὰ πᾶν κακῶν ποιη-
σάμεν· οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὅμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. πολε-
μοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς ὁποτέρων ἀρξάντων καταλύσεως δι-
γενομένης, ἥς νῦν ὑμεῖς τὸ πλεον κύριοι ἐστέ, τὴν χάριν ὑμῖν
προσθήσουσιν. ἦν τε γυνώσκοντες, Λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φί-
λους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε προκαλεσαμένων, χαρίζαμε-
νοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόητα ἀγαθὰ
σκοπεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι. ἡμῶν γὰρ καὶ ὕμῶν ταυτὰ λεγόντων
τό γε ἄλλο Ἑλληνικόν ἴστε ὅτι, ὑποδείστερον ὄν, τὰ μέγιστα
τιμῆσει.“

21. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζον-
τες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σκοπεῖν μὲν ἐπιθυ-
μεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων, κωλύεσθαι· δεδομένης δὲ εἰρή-
νης, ἀσμένους δέξασθαι τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἳ δὲ

de perseverantibus. Altero enim nos
vobis pares erimus, altero ira nostri bel-
lum continuabimus, nova odii causa
accedente.

κατ' ἀνάγκη δὲ ὅροις ἐγκα-
ταλαμβάνων, i. e. δι' ὅρων ἀπον-
τας ξυμβῆναι ἀναγκάσας. — τὸ αὐ-
τὸ δοῦναι, melius esset αὐτὸ τοῦ-
το, i. e. τὸ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆ-
ναι ἀναγκάσαντα τὸν ἡττηθέντα. —
In verbis αὐτὸ νικῆσας refer αὐ-
τὸ ad τὸ [παρεῖναι] τοῦτο δοῦναι, i.
e. τὸ [δύνασθαι] μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμ-
βῆναι. — προσεδέχετο passivo h.
i. accipiendum esse, monuit Poppe obs.
p. 89.

τοῦτο δοῦναι, subandi, senten-
tia flagitante, τὸ ἀνταμύνεσθαι, ut
potius ἐκείνο expectes. — Mox ἀν-
θηροσάσθαι cum dativo, licet ἡ-
σάσθαι alibi cum genitivo reperie-
tur. Sequitur igitur h. i. structuram
verbi εἶναι, ἐνδοῦναι, quarum vim
habet. — τὰ μέτρια accipe pro με-
τρίως. — καὶ παρὰ γνώμην, vel
sine victoriae et prosperi eventus spe.

20. χαρίζαμένοις refer ad ὅ-
μῖν. — τὰ μέγιστα τιμῆσει, i. e.
μεγάλως ἡμᾶς τιμήσει. Genitivum
absolutum pro accusativo, quem sequens
verbum postulet, positum esse, ut 5. 3.
προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἡμῶν

αἱ μὲν σπονδαί, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφί-
 αν ἐτοιμοὺς εἶναι ὁπόταν βούλωνται ποιῆσθαι πρὸς
 αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλείονος ὠρέγοντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε
 Κλέων ὁ Κλεωνίτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐπίνοιαν τὸν χρό-
 νον ὦν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔκτισεν ἀποκρινα-
 σθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ
 παραδόντας, πρῶτον κομισθῆναι Ἀθήναζε, ἰλδέντων δὲ, ἀπο-
 δόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροϊζήνα καὶ
 Ἀγίαν, αἱ οὐ πόλεμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβά-
 σεως, Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς, καὶ ἐν τῷ
 τότε δεομένῳ τι μᾶλλον σπονδῶν, κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας,
 καὶ σπονδαί ποιήσασθαι, ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις.

22. Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀνταῖπον, ξυ-
 ῆρους δὲ σφίσι ἐκέλευον εἰσθαι, οἵτινες λίγοντας καὶ ἀκου-
 οντες παρὶ ἑκάστου, ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν, ὅ· τι ἂν πεί-
 θουσιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέ-
 γων γινώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν τῷ ἔχοντες δι-
 καιον αὐτοὺς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες τῷ μὲν πλή-
 θει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὅλλοις δὲ ἀνδράσι ξυνεδροὶ βου-
 λονται γίνεσθαι· ἀλλὰ εἴ τι ὑπὲρ διανοοῦνται, λέγων ἐκέλευ-
 σεν ἅσασιν. ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσι·ν οἷον τε
 ἐν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἔδεκε· αὐ-
 τοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες
 καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐκ μετρίοις ποιήσου-
 νας ἂ προὔκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀπρακτοί.

23. Ἀφικομένῳν δὲ αὐτῶν διελεύοντο εὐθύς αἱ σπονδαὶ
 αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτουν, κα-
 θάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐκιδρο-
 μὴν τε τῷ τειχίσματι παρασπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα
 δοκούντα εἶναι, οὐκ ἀπεδίδωσαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἴρητο,
 ἵαν καὶ ὅτι οὖν παραβυθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ Λα-
 κεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν
 νῶν, ἀπελθόντες ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ Πύλον
 ἐκ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπρὸς μεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν
 νηοῖν ἐναντία·ν αἰετὴν νῆσῳ περιπλέοντες πῆς ἡμέρας, (τῆς

πρὸς, monuit Goeller. Cf. annot. ad
 2, 8. 3, 13.

21. σφίσι ἐνδριζόν ἐτοι-
 μους εἶναι. — Ne ἐτοιμοὺς in ἐ-
 τοίμας mutandum, aut illud pro hoc
 recipiendum sit, Porpo ad h. l. in hunc
 modum orationem mente explendam
 censet: τὰς μὲν σπονδὰς (ποιεῖσθαι)
 — ἐτοιμοὺς (αὐτοὺς, τοὺς Λακεδ.)
 εἶναι, ὁπόταν (σφίσι, οἱ Ἀθην.) βου-
 λωνται. Itaque ποιεῖσθαι bis intelligen-
 dum est. Cf. 1, 134. καὶ αὐτὸν ἐμέλ-
 ησαν μὲν ἐς Κατάδην — ἐμβάλλειν.
 ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβά-
 σεως. Vid. 1, 115.

22. ἂ προὔκαλοῦντο, int. οἱ
 Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίους. Cf. Du-
 ker ad 5, 37.

23. Ἀθηναῖοι μὲν — περι-
 κλίζοντες. Pro genitivo aut ad ἐκ'
 ἀμφοτέρων referendo, aut absoluto,
 usus est nominativo, quasi antea scrip-
 sisset ἀμφοτέροι κατὰ κράτος ἐπε-
 λέμουν. Sic 5, 70. Καὶ μετὰ ταῦτα
 ἡ ξυνοδος ἦν· Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξυμ-
 μαχοὶ ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωρῶντες,
 Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως. Cf. ad
 2, 53. — Vocabulum νηοῖν cum pau-
 cis libris It. Vat. Cass. Pal. et a pr.
 man. Aug. et H. omiserunt Porpo,

τινων τὸ πᾶν, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν εἰς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἄντι τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιορκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενον. ἐκίπνονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ οἷτον τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κρήνη οὐ μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μαράκη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἔπινον ὅλον εἰκὸς ὕδωρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσιν ὄρμον αἱ μὲν οἷτον ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέωροι ὤρμουν. ἀδυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρείχετο παρὰ λόγον ἐπιγινόμενος, οὓς ὥοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσεν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἀλμυρῷ χρωμένους. αἷτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσιπόντες εἰς τὴν νῆσον· ἐσάγειν οἷτον τε τὸν βουλόμενον ἀηλεσιμένον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρώμα, ὅσον ἂν εἰς πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Εἰλωτῶν τῷ ἐξαγαγόντι ἔλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ Εἰλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς εἰς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι· ὅσον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· ἀπορον γὰρ ἐγίνετο περιορμῆν, τοῖς δὲ

ler. ad h. l. Cf. ad 3, 59. Hoc quidem loco non multum differt ἐν ἑαυτοῖς ab ἐν σφίσι αὐτοῖς, (in ihrer Mitte) quod habes 5, 69 extr.

26. διαμώμενοι. Schol. ἀντὶ τοῦ διασκαπτοντες. εἰρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμῃ, ὃ ἐστὶ σκαφεῖον πλατύ. Vid. Schneid. in Lex. voc. ἄμῃ. Idem tamen deducit διαμῶν ab ὄμα, colligo. Zonaras διαμησάμενος, διορύξας. Suidas διαμώμενος, θερίζων, καὶ διαμώμενοι, διασκάπτοντες, ἐνητοῦντες, hoc Thucydidis loco adscripto. Nostrum imitati sunt Arrian. exp. Alex. 6, 23. χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, et Arrian. p. 21. D. Steph. διαμώμενος τὴν ψάμμον.

οὓς ὥοντο — ἐκπολιορκήσεν. Pronomen relativum spectat ad παρὰ λόγον, et resolvi potest in αὐτοὺς γὰρ ut pro ὥοντο γὰρ αὐτοὺς — accipi possit. Sic accipi potest etiam Sophocles locus in Philoct. v. 594 seq.

τίμος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἔγαν οὕτω χρόνῳ τοσούτ' ἐπεστρέφοντο παράγματος χάριν, ὃν γ' εἶχον ἤδη χρόνους ἐκβεβληκότες; Nam etiam ibi τοῦδ' ad Philoctetem referri potest, tametsi aptius videtur iungi cum τίμος παράγματος, quia sequitur v. 597. τίς ὁ πόθος αὐτοῦς ἔμετο;

αἷτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδ. Scapulus verbum non subiecto, sed praedicato accommodatur. Infra c. 39. in χρόνος δὲ ὁ ξυμπας ἐγένετο — ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. c. 102. ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπως πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. 8, 9. αἷτιον δ' ἐγένετο οἱ πολλοὶ οὐκ εἰδότες. Cf. 3, 114 in. Matth. Gr. §. 304. (305.)

ὅσον ἂν εἰς πολιορκίαν ξυμφέρη. Sic Cass. Aug. (a rec. man.) It. H. Ceteri ξυμφέρει, quod recte poni, subaudito εἴ τις εἰσαγάγῃ, monet Poppe ad h. l. coll. Prol. l. p. 145.

αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν Συρακοσίων ἐξέρχοντων ἐς τὰς
 νῆς καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλλω ἐς τὴν Μεσσηνίην, αὐτοὶς
 προσβάλλοντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμ-
 βαλόντων, ἑτέραν ναὺν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παράκλῳ καὶ
 τῇ ναυμαχίᾳ τοιοῦτοτρόπως γενομένην οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ
 Συρακοσῖοι παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ λιμένα.
 καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης, προδίδωσθαι
 Συρακοσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἔκλειυσαν ἐκείνους.
 Μεσσηνῖοι δ' ἐν τούτῳ πανδημεῖ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν
 ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν, ὁμορον οὖσαν.
 καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τειχέρας ποιήσαντες τοὺς Ναξίους, ἐδή-
 ον τὴν γῆν· τῇ δ' ὑστεραία ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλευσάντες
 κατὰ τὸν Δικαίην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδήκον, τῷ δὲ περὶ
 πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν
 ἡρώων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους.
 καὶ οἱ Νάξιοι ὥς εἶδον, θαρσύναντες καὶ παρακλινομένοι ἐν
 λιτοῖς ὥς οἱ Ἀσυντινοὶ σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔμμεχοι
 ἐς τιμωρίαν ἐπύρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως
 προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέφαντες ἀπέκταναν τε
 καὶ χιλίους· καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.
 καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς πλείστους
 κήφθειραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσηνίην ὑστερον
 ἐκ οἴκου ἕκασται διακρίθησαν. Ἀσυντινοὶ δὲ εὐθύς καὶ οἱ
 ἔμμεχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσηνίην, ὥς κακισκωμένην,
 ἐστράτευσον· καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λι-
 μένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ περὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπακ-
 τήν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσηνῖοι καὶ Λοκρῶν τινας μετὰ
 τοῦ Δημοτέλους, οἱ μετὰ τοῦ παθὸς ἐγκατελείφθησαν φρουροὶ,
 κακισκῶς προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσυν-

na ita corrupti, ut homines enata-
 bent? Denique in verbis statim sequen-
 tibus: καὶ ἐν τῷ παράκλῳ καὶ τῇ ναυ-
 μαχίᾳ τοιοῦτοτρόπως γενομένην οὐκ ἔ-
 λασσον ἔχοντες οἱ Συρ. — haud dubie
 deo Syracusani non victi esse dicun-
 tur, quod etiam Athenienses duas na-
 ves amiserunt. — ἀπὸ κάλλω, re-
 mico trahentes. Schol. τῷ λεγόμενῳ
 παράκλῳ· οἱ γὰρ παρ' αὐτὴν τὴν
 γῆν πλείοντες οὐ δύνανται ἐρέττειν.
 Μοχ ἀποσιμῶν est τὰς ναῦς με-
 τὰς, reflectere vel in altum re-
 trahere naves, ut inde maiore cum im-
 petu, ex longiore intervallo capto, ho-
 stium naves rostro potant.

πρὸς τὴν πόλιν ἐξέβαλλον.
 Sic codd. optimi. Vulgo ἐξέβαλον.
 Pappo coniecit προσέβαλλον, quia
 ἐβάλλον Thueydidi sit irruptionem
 in terram facere, non urbem adoriri,
 nec unquam cum πρὸς iungatur. Etiam

2, 79. haec verba inter se confusa do-
 cet, tibi nunc legitur προσέβαλλον.

κατὰ τὸν Δικαίην. Plin. H.
 N. III, 8. „Colonia Taurominium, quae
 antea Naxos. Flumen Asines.“ Inde
 Poppo: Prol. T. M. p. 530. putat re-
 scribendum h. l. Ἀσίνης.

παρακλινομένοι ἐν ναυ-
 τοῖς, pro ἐν ἀλλήλοις. Reprehen-
 dit hunc usum in Memandro Eustath.
 ad Hom. Od. E. 461. „Τὸ μὲν γὰρ
 ἐαυτοῦς, ὡς φασιν οἱ παλαιοὶ, ἐπὶ
 τῶν καὶ αὐτῶν λεγομένων τέθειται·
 οἶον, Ἀτὰς καὶ Μενοικεύς, φασιν, ὁ
 Κρόντος ἑαυτοῦς ἀνέλλον, ἦγον ἐ-
 κάτερος ἑαυτοῦ. τὸ δὲ Ἀλλήλους ἐπὶ
 τῶν συμπλεκόμενων κείται· οἶον
 οἱ τοῦ Οἰδίποδος παῖδες ἀλλήλους
 ἀπέκταναν, ἦτοι ἑτερος τὸν ἑτερον.
 Sed nonnumquam negligentius scri-
 ptoris pronomen reflexivum pro reci-
 proca posituisse decet quos laudat Goel-

τίνων τὸ πᾶν, καὶ ἀπέβαιναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἄντι τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐκολιόρχουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπέδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενεν. ἐκίκοντο δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ οἴτου τε ἀπορία καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κοήνη οὔτε μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάλχηκα οἱ πλείους ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἔκινον οἶον εἰκὸς ὕδαρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσιν ὄρεον αἱ μὲν οἴτον ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέωροι ὄρουντο. ἀδυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρέργα λόγον ἐπιγινώσκοντες, οὓς ὦντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσιν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἀλμυρῷ χρωμένους· αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσικόντες ἐς τὴν νήσον ἐς ἀγειν οἴτον τε τὸν βουλούμενον ἀληλεσμένον καὶ οἶνον καὶ τυροὺς καὶ εἴ τι ἄλλο βρώμα, οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ, τάς τε ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Ἑλλάντων τῷ ἐξαγαγόντι ἔλινθον ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφύεσθαι ὅσον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάτθανον, ὅπως πᾶσι μὴ ἐκ πάντου εἴη· ἀπορον γὰρ ἐγίνετο περιορμαῖν, τοῖς δ'

ler. ad h. l. Cf. ad 8, 59. Hoc quidem loco non multum differt ἐν ἰαντοῖς ab ἐν σφίσι αὐτοῖς, (in ihrer Mitte) quod habes 5, 69 extr.

26. διαμώμενοι. Schol. ἀντὶ τοῦ διασκαπτόντες. εἰρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμῃ, ὃ ἴσθι σκαφεῖον πλατύ. Vid. Schneid. in Lex. voc. ἄμῃ. Idem tamen deducit διαμῶν ab ἄμα, colligo. Zonaras διαμωσάμενος, διορύξας. Suidas διαμωσάμενος, διορύξας, καὶ διαμώμενοι, διασκαπτόντες, ζητοῦντες, hoc Thucydides loco adscripto. Nostrum imitatio sunt Arrian. exped. Alex. 6, 23. χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάλχηκα, et Appian. p. 21. D. Steph. διαμωμένους τὴν ψάμνον.

οὓς ὦντο — ἐκπολιορκήσιν. Pronomen relativum spectat ad παρὰ λόγον, et resolvi potest in αὐτοὺς γὰρ ut pro ὦντο γὰρ αὐτοὺς — accipi possit. Sic accipi potest etiam Sophocles locus in Philoct. v. 594 sqq.

τίνος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἔγαν οὐκ ἔχοντες τοσούτῳ ἐπεστρέφοντο πρὸς τὸν πόλιν, ὅς γ' εἶχον ἡδὴ χρόνῳ ἐκβεβληκότες; Nam etiam ibi τοῦδ' ad Philoctetem referri potest, tam aptius videtur iungi cum τίνος πρὸς γματος, quia sequitur v. 597. τίς ἰπόθος αὐτοὺς ἔμετο;

αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδ. Saeptius verbum non subiecto, sed praesentato accommodatur. Infra c. 39. in χρόνος δὲ ὁ ἔσθλας ἐγένετο — ἔσθλα μήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. c. 102. ἐπὶ τὸν πόλιν τοῦτο, ὅπως πρὸς τὸν Ἑλλάδα ὁδοὶ ἐκαστοῦτο. 8, 9. αἴτιον δ' ἐγένετο οἱ πολλοὶ οὐκ εἰδότες. Cf. 3, 114 in. Matth. Gr. §. 304. (305).

οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ. Sic Cass. Aug. (a rec. man.) It. H. Ceteri ξυμφέροι, quod recte poni, subaudito εἴ τις ἐξαγαγόντι, monet Poppe ad h. l. coll. Prol. l. p. 145.

ἐπιδὴς ὁ καταπλους καθιστῆται· θαυμάλλον γὰρ τὰ πλοῖα τε-
μημένα χορημάτων· καὶ οἱ ὁπλῆται περὶ τὰς κατὰρσεις τῆς
νῆσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ πυνδυνεύουσαν, ἤλθοσαντο.
ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα πολυμνηταὶ ὑφύδροι, καλωδίω
ἐν ἀσκαῖς ἐφέλχοντες μῆκονα μερλίτωμένην καὶ λένον σπέρμα
κακομήνον· ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον
ἔβροντο. παντὶ τε τρόπῳ ἐκότεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐξέμ-
πων τὰ αἰτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθηναῖς συνιδανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς
ὅτι ταλαιπωρεῖται, καὶ εἰτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἤπο-
ρον, καὶ ἐδοδοῦσαν μὴ σφῶν χειμῶν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβει,
οἰῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Παλοπόννησον κομι-
τὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θά-
ρσι οἷοι τε ὄντες ἱκανὰ περιεπέμψαι, τὸν τε ἔφορον, χωρίων
ἐμμένων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέμων τὴν
φυλακὴν, περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν
δίκον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων
δὲ ἐφοβῶντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντας τε
ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπιτηρνεύεσθαι· καὶ
μεινέμεντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ γνούς αὐ-
τῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς καλύμης τῆς ξυμβάσεως,
οὐ τάλῃθ' ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινούμενων δὲ
τῶν ἀφ' ἡμῶν, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας
πέμψαι, ἤρθη κατὰ σκοπὸς αὐτὸς μετὰ Θεαγέτους ὑπὸ Ἀθη-
ναίων. καὶ γνούς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταῦτα λέγειν ὥς διέ-
βαλλεν, ἢ τάναντία· ἀπὼν ψευδὴς φανήσεσθαι, παρήγει τοῖς
Ἀθηναῖς, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ πόρνημινους τι τὸ πλεον τῇ γνώ-
μῃ στρατεύειν, ὥς χρη κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν, μηδὲ
διαμέλλειν, καιρὸν παριέντας, εἰ δὲ δοκῇ αὐτοῖς ἀληθὴ εἶναι
τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν
Νικηράτου, στρατηγὸν ὄντα, ἀπεσήμενεν, ἐχθρὸς ὧν καὶ
ἐπιμῶν, ῥέδιον εἶναι παρασκευῇ· εἰ ἄνδρες εἰεν οἱ στρατη-
γοί, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτὸς γ' ἂν,
εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

28. Ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τε ὑποδορυφάειν-

ἀφ' ἐδῆς, quatenus navigia, ut
statim sublicitur, a Lacedaemoniis
erant aestimata, ut detrimenta, si qua
capta essent, restitui possent. — κα-
τὰρσεις sunt loca ad appellendum
idonea.

μῆκονα μερλίτωμένην. Pa-
per melle mixtum famem expellere
Schol. ad h. l. annotavit. Idem ἄλλον
σπέρμα κακομήνον sitim restringere
dicit. Τοῦτο δὲ φαν. θεαγέτις πρὸς
αἰγῶν τινὰ καιρὸν. ὅθεν καὶ τοῖς
πρότεροις προσαγγέται παρὰ τῶν ἰσ-
χυρῶν.

27. ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. Vid. ad
cap. 14.

ἔχοντας τε ἰσχυρὸν — ἐπι-
τηρνεύεσθαι. Sententia loci,
male olim a me explicata, haec est:
Lacedaemonios meluebant, rati, ideo
eos non amplius missis caduceatoribus
de pace agere, quod haberent quo cer-
to confiderent.

ψευδὴς φανήσεσθαι. Infini-
timum futuri defendas locis similibus
1, 27. ἐδηθήσαν — ἐντροπήμειν.
2, 29. πιστεῖν γὰρ Σιτάλην πέμψειν.
Alibi Scriptorem a constructione per ὅτι

των ἐς τὸν Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ τὴν πλῆν, εἰ ῥᾷδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἦντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφίεναι, ἔτοιμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσειοντα ἀντιῶρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς, ἀλλ' ἐκείνον στρατηγεῖν, δεδιώς ἤδη καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. αὐτίς δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποίητο. οἱ δὲ, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μάλλον ὁ Κλέων ὑπέφινγε τὸν πλοῦν, καὶ ἐξανειώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπικαλεῖοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχήν, καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλῆν· ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν· καὶ παρελθὼν οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, πλεῖστεσθαι τε λαβὼν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Ἀθηνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πλῆτασι δὲ οἱ ἦσαν ἐκ τε Ἄλνου βοηθητότερες, καὶ ἑλλοθεν τοξότας τετρακοσίους. ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἰκοσὶν ἢ ἄξιον Λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνταῖς μὲν τι καὶ γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένους δ' ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένους δυοὶν ἀγαθοῖν τοῦ ἐτέρου τρυφεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσθαι, ὃ μᾶλλον ἤλπιζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμῃς Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι.

29. Καὶ πάντα διαπραεζόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ φημισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσεγόμενος Δημοσθένην, τὴν ἀγωγὴν διὰ τάχος ἐποίητο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκουμένοι ἢ πολιορκοῦντες, ὥρμητο διακινδυνεύσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥᾷστην καὶ ἡ νῆσος ἐμπερησθεῖσα παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ οὐσης αὐτῆς ὑλῶδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτρεβοῦς διὰ τὴν

lachoata ad infinitivum transire putant.

28. πλῆν. Sic codd. omnes praeter Chr. Dan., qui exhibent πλεῖ, quod Poppo recepit. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 220. Sed cf. Buttmannus Gr. max. II. p. 219. et p. 107. ubi docet exemplis Atticorum scriptorum, hunc Ionismum non omnino evanuisse. — τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι, quod ad ipse attineret. Eurip. Hec. v. 510. τοῦτι σέ. Thucyd. 8, 48. τὸ ἐπ' ἐκείνοις (vel ἐκείνους ex It. Pal. Cass. Aug.) εἶναι, ubi εἶναι ita adiectum, ut in ἐκὼν εἶναι. Sic etiam nostro loco. Perperam Dukerus ad h. l. accusativum Atticis abjudicat. ἐπὶ τινι εἶναι aliud

quid sonat, penes aliquem esse, vel in alienius potestate; ut cap. 29. ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν. Cf. etiam Poppo ad Xen. Cyr. 1, 4, 12. Nicias igitur suo et collegarum nomine permittebat Cleoni, ut copias sua, quibus ipse eo tempore praesent, ad rem contra Sphacteriam gerendam pro arbitrio uteretur. Quae res postea Nicias ignominia affecit, teste Plutarcho in Nic. c. 8. et Compar. Nic. 3.

ἐκ τε Ἄλνου. Scriptor simul ad genus militum, simul ad patriam eorum respiciens, duas constructiones in unam contraxit, quarum altera est: περικεστὰς τε καὶ τοξότας, altera: ἐκ τε Ἄλνου καὶ ἑλλοθεν. Non omnium ut

αὶ ἱερήϊαν, ἐφοβέτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλὰ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀπα-
νοῦς χωρίον προσβάλλοντας αὐτοὺς βιάσκειν. σφίσι μὲν γὰρ
τὰς ἐκείνων ἀμαρτίας καὶ παρασκευὴν ὑπὸ τῆς ὕλης οὐκ ἂν
ἐμοίως· δῆλα εἶναι· τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανή· ἂν
εἶναι πάντα τὰ ἀμαρτήματα, ὥστε προσκίπτειν ἂν αὐτοὺς
ἀπροσδεχέως, ἢ βοῦλοινο· ἐκ' ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν
ἐπιχειρήσιν. εἰ δ' αὖ ἐς θαλὺ χωρίον βιάσκειτο ὁρόσει· εἶναι,
τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείσσους ἐνόμιζε
τῶν πλεόνων ἀπείρων, λανθάνειν τε ἂν τὸ ἐαυτῶν στρατόπε-
δον, πολὺ δὲ, διαφθειρόμενον, οὐκ οὕσης τῆς προσόψεως ἢ
χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν.

30. Ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθευς, ὃ διὰ τὴν ὕλην μέ-
ρος τι ἐγένετο, οὐκ ἤκιστα· αὐτὸν ταῦτα ἐγγίει· τῶν δὲ στρα-
τιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν, τῆς νήσου τοῖς
ἐσχάτοις προσέσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ
ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἔκοντος, καὶ ἀπὸ
ταύτου πνεύματος ἐκινευσμένου, τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατα-
καυθῆναι. οὕτω δὲ τοὺς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν
κλειούς ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοῦ
ἐκπέμπειν, τότε [δὲ] ὥς ἐκ' ἀξιοχρεῶν τοὺς Ἀθηναίους μάλ-
λον σπουδὴν ποιεῖσθαι, τὴν τε νήσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν,
τὴν ἐπιχειρήσιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ
τῶν ἐγγύς ξυμμάχων καὶ τὰ ἄλλα ἐτοιμάζων. Κλείων δὲ ἐκεί-
νω τε προσέμψας ἄγγελον ὥς ἤξων, καὶ ἔχων στρατιάν, ἣν
ῆπτατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον· καὶ ἅμα γενόμενοι πῆμπουσί
πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ στρατόπεδον ἀφῇκα, προκαλού-
μενοι εἰ βούλονται ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας
σφίσι τὰ τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς καλεῦσιν παραδοῦναι, ἐφ'
ὃ φυλακῇ τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἂν τι περὶ τοῦ καλλόνος
συμβαδῇ.

31. Οὐδ' ἀπροσδεκαμένων δὲ αὐτῶν, μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέ-
σχον, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν νυκτός, ἐκ' ὀλίγας ναυῆς
τοὺς ὀκλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες· πρὸ δὲ τῆς ἑω ὀλίγον

mons videtur fuisse quadringentorum,
sed sagittariorum. Ad ἔλλοθαι repe-
tendum βεβηθητότας.

30. διὰ τὴν στενοχωρίαν.
Vulgo male post νήσου comma ponunt.
Sed cum insulae angustia neque Late-
demonis, neque Atheniensibus, de
quibus h. l. sermo est, causa esse pos-
set, cur ad extrema littora appellerent,
patet τῆς νήσου cum τοῖς ἐσχάτοις
coniungendum esse. Quod indicavi
commate posito. Supra c. 26. στενο-
χωρία iata maria, ubi naves stationem
habebant describebatur his verbis:
στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπε-
δομένοις ἐγένετο· καὶ τῶν νεῶν

οὐκ ἔχουσιν ὄρεον, αἱ μὲν σῖτον ἐν
τῇ γῇ ῥέοντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ με-
τέωροι ὤρουν. Inde etiam verba διὰ
προφυλακῆς facile explicantur de cu-
stodia a repentine hostium impetu ca-
vente.

αὐτοῦ ἐκπέμπειν. Vid. dicta
ad cap. 14., ne pro αὐτῶς accipias
αὐτοῦ, neu rescribendum putea αὐ-
τοῦς.

τότε δέ. Inserto δὲ structuræ la-
banti cum aliis succurrimus; a codici-
bus quidem abest iata particula. πο-
τεῖσθαι, ut ἐκπέμπειν, pendet ex ὑπο-
νοῶν, vel, quod in eo inest, νομίζω.

ἀπέβαινον τῆς κῆσου ἐκκτερώθεν, ἐκ τε τοῦ παλάρου καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὅτανόσται μάλιστα ὄντες ὁπλίται· καὶ ἐγείρουσαν δρόμον ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νῆσου. αἶδε γὰρ διατετάχατο· ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλίται· μέσων δὲ καὶ ὁμαλώτατον τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλείστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε· μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτοῦ τὰ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νῆσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, ὃ ἦν ἐκ τε θαλάσσης ἀπὸ κρημνον, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡκίστα ἐκίμαζον. καὶ γὰρ τι καὶ ἔριμα αὐτόθι ἦν παλαιόν, λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνὸμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀνεχώρησις βίαιστίνα. οὕτω μὲν τιταγμένοι ἦσαν.

32. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν, ἐν τα ταῖς εὐναῖς ἔτι, ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος εἰς ἔφοδον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα δὲ ἐφ' ἡγενομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατός ἀπέβαινον, ἐκ μὲν νῆων ἑβδομηκοντα καὶ ὀλίγω πλείονων πάντες πλὴν θαλαμίων, ὡς ἑκάστοι ἐκελευσμένοι, τοξόται τε ὀνηκόσσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οἱ βοροθηκότες, καὶ ἄλλοι ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον, πάντες πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ πᾶσαντος, διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ἢ ἑλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως εἴη· πλείστη ἀπορία ἦ τοῖς πολέμοις, πανταγόθεν κενωλυμένοις, καὶ μὴ ἔχουσι, πρὸς ὃ τι ἀντιτάσσονται, ἀλλ' ἀμφίβολοι γίνονται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐκίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἐκκτερώθεν παρατεταγμένων. κατὰ νότον τε αἰεὶ ἔμελλον πρὸς τοῖς, ἢ χωρήσειαν, οἱ πολέμοι ἐδεσθαι ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι, τοξέυσμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις

Participium autem οὐσαν, ad κατεῖδον referendum esse, manifestum est.

31. μέσων δὲ καὶ ὁμαλώτατον. Articulus ante μέσων ne desideres, vide similes locos 2, 81. et 4, 96. ex codd. emendatos. Mox αὐτοῦ ad Epitadam refer. Bekk. rescripsit αὐτό.

32. ἀπέβαινον. Plerique codices exhibent ἐπέβαινον. Sed confer quae in fine capitis leguntur, unde patet, h. l. non esse sermonem de congressu cum hoste, sed de copiarum collocazione statim in ascensu a Demosthene facta.

πλὴν θαλαμίων. Thalamii sunt infimus remigum ordo, medius Zygtae, superior Thranitae. Schol. ad 6, 31. οἱ θρανῖται μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρείττοντες πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων. Sedebant Thranitae in

puppi, Zygtae in media nave, Thalamii a. Thalamitae in prora. Vid. Schellfer. de milit. nov. II, 2.

κενωλυμένοις. Vulgo κενωλυμένοις, quod licet ad sententiam aptius sit, tamen a codicibus minus firmatum est. — ἀμφίβολοι Schol. recte explicat ἐκκτερώθεν βαλλόμενοι. Sic aperte infra c. 36 extr. τῇ πλῇθι, hostium, Atheniensium.

οἱ ἀπορώτατοι. Sunt quidem h. l. ex genere τῶν ψιλῶν, sed tamen eiusmodi, quibus quid facias vel quomodo eos devincas, nescias (gegen welche nichts auszurichten ist). Haec spectant Scholiastae verba: οἱ δὲ ἰγνοῦσαν, οἱ εἰς ἀπορίαν καθίστανται τοὺς ἀντιτεταγμένους τοῖς τοξέυσμασι. Est enim levis armaturae, celeriter et e longinquo adoriri hostem, minus petendo lapidibus, sagittis, telis; ubi in-

καὶ σφενδόνας ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἐλκύν· οἷς μὴδὲ ἐκκαλεῖν οἷόν τε ἦν· φεύγοντες τε γὰρ ἡσπάρτουσαν, καὶ ἀναχωροῦσαν ἐκείνου· τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Δημοσθένης τὸ τε πρῶτον τὴν ἀπέβαιναι ἐπειθεῖ, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπέειπεν.

33. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νῆσῳ, ὥς εἶδον τὸ τε πρῶτον φυλακτῆριον διεσθαρμῆνον καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ἔσυνετάναντο, καὶ τοῖς ὀκλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπήεσαν, βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἰλθεῖν. ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθεστήκεισαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ φίλοι καὶ κατὰ νώτου. τοῖς μὲν οὖν ὀκλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμῆλαι, οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ χρῆσασθαι· οἱ γὰρ φίλοι ἐκατέρωθεν βάλλοντες εἰργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπήεσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον· τοὺς δὲ φίλους, ἢ μάλιστα αὐτοῖς προσθιόντες προσκείμετο, ἔτρεπον, καὶ οἱ, ὑποστρέφοντες, ἡμύνοντο, ἀνθρώποι κούφως τε ἐσκενασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥαδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων· ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

34. Χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἡκροβολίσαντο. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν, ἢ προσπίπτειν, δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ φίλοι βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὀφει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εὐληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ἔσυνετισμένοι μᾶλλον μῆκετι δεινούς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθύς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥςπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὥς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀδρόοι ὤρμησαν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὥς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ, ἐκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κοινιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κακαυμένης ἐχώρει πολὺς ἔνω· ἄπορον τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κοινιορτοῦ ἅμα φερομένων. τὸ τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο. οὕτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν

stat hostis, velociter cedere, recedenti instare. Eiusmodi certamen vel fortissimum adversarium fatigat.

33. καὶ οὗ ἐποστρέφοντες. Sic accipiat, non ut vulgo ei, quia h. l. videtur necessarium esse pronomen demonstrativum. Similiter infra c. 68. Καὶ οὗ ἐσπεραφόντες ἀδρόοι ἦλθον.

34. ὥς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, πορὸν in acie pedestri summa fama. Subaudire licet ἀποβαίνοντες.

οἱ πῖλοι. Schol. πῖλοι εἶσι τὰ ἐξ ἐπὶ πηκτὰ ἐνδύματα, ὡςπερ θυρεά-

καὶ τινα ὑπὸ τὰ στήθη, ἢ ἐνδύματα (Brustharnisch). οἱ δὲ τὰ ἐκκαλεῖναι ταῖς περιεφασαῖαις (Unterlage des Helmes). Mihi rectius galeae intelligi viderentur, si non undique, non solum a fronte, sed etiam a tergo et a lateribus Lacedaemonii essent petiti. Nam οὐκ ἔστεγον, non defendebant, de iis partibus corporis, quae non acute tegebantur, recte interpretari mihi videtur. — δοράτια δὲ Lacedaemoniorum hastis, missu lapidum praefractis, accipe et ad βαλλομένους subau-

δὲ νυκτὸς καὶ ἄπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ κέλευθρον ὅσοι ἀνέροσ' εἴη· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων αὐτοῖς εἰκοσι πῆ ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακὴν, ὥστε αἱ πᾶσαι ἐβδερμήκοντα ἐγνοντο· Πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ τῇ ἡκείρῳ στρατοπέδευον καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείλει, σκοποῦντες καιρὸν, τις παραπίσει, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

24. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Συρακούσιοι καὶ ξυμμαχοὶ πρὸς ταῖς ἐν Μισσῇνῃ φρουρούσαις ναυσὶ τὸ αἰ ναυτικόν, ὃ παρεσκευάζοντο, προσκομίσαντες τὸν πόλεμον ἐποιεῦντο ἐκ τῆς Μισσῆνης· καὶ μάλιστα ἐνήγον οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίωνων κατὰ ἔχθραν· καὶ αὐτοὶ δὲ ἐξεβελήκασαν παρ' ἡμῶν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ναυμαχίας ἀποπειράσθαι ἐβόλοντο, ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὅλλυγας ταῖς δὲ κλειόσι καὶ μαλλούσαις ἥξειν πυκνὰ πτόμενοι τῇ τῇ πολιτοποιεῖσθαι· εἰ γὰρ κρατήσῃαν τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥηγίον ἡλικίον περὶ τὴν καὶ ναυὸν ἐφορμότες ῥαδίως χειρώσασθαι καὶ ἡδὴ σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πρᾶγματα γίνεσθαι· ἐννεύοντο γὰρ κινεῖσθαι τοῦ τε Ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας, τῆς τε Μισσῆνης τῆς Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις τε οὐκ ἂν εἶναι ἐφορμὰ καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς ἡ μεταξὺ Ῥηγίου θάλασσαν καὶ Μισσῆνης, ἥτερ βραχύτερον Σικελία τῆς περὶ αὐτὴν ἀπὸ τῆς καὶ ἔστιν ἡ Χερσωνίδος κληθεῖσα τοῦτο, ἣ Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῖσθαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων λαγῶν, τοῦ τε Τροσσηνικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐκπίπτοντα θάλασσαν ἐς αὐτὸ, καὶ ῥεῶδης οὖσα, ἐκίως χάλειπ' ἐνομοῖται.

25. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ναυσὶ ὅλλυντο κλειόσιν ἢ τριάνκοντα ἡνταγμάσθησαν ἐκ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ κλοίου διαπλεόντος, ἀντεκαρῆνοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίων ναυς ἐκκαίδεα καὶ Ῥηγίνας ὅκτω· καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τέρους ἀπέπλευσαν, ἕκαστοι ἐνυχον, ἐς τὰ οἰκεία στρατοπέδα, τὸ γὰρ ἐν τῇ Μισσῇ καὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ, μίαν ναὺν ἀπολίσσαντες· καὶ νύξ ἐκινετο τῷ ἔργῳ· μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίωνων· ἐπὶ δὲ τὴν Πελοπόννησον τῆς Μισσῆνης συλλεγείσθαι τῶν Συρακούσων καὶ ξυμμαχῶν νῆες ὄρσαν, καὶ ὁ καὶ αὐτοὶ παρῆν· προσπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγίον ὁρῶντες τὰς ναὺς κενὰς, ἐνέβαλον, καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπὶ θείσῃ μίαν ναὺν αὐτὸν ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποχολύοντες.

Bekk. et Goell. Poterat facile in aliquot libris excidere propter similem sonum praecedentis δυοῖν. Mihil quidem h. l. necessarium videtur, licet periclitantes sequatur. Non enim antea de navibus sermo fuit. Cf. 1, 93. δύο γὰρ ἄμαξι ἐναντίας ἀλλήλαις τοὺς λόφους ἐπήγον.

24. τῇ τῇ τῇ πλοιοποιεῖσθαι, int. Sphacteriam.

βραχύτερον. Subaudias διάστημα ne emendandum sit βραχύτερα.

25. αὐτοὶ ἀπώλεσαν. V. tam αὐτοῖς Bekk. servavit. Sed αὐτοὶ etiam h. l., ut paullo super hoc cap., et statim infra in verbis ὅκτω ναὺς ἀπολλύουσι, est αὐτοῖς non corrumpere. Non enim Scriptura in eadem orationis serie adeo variam significationem verborum probabilem neque vocabulum ἑτέρων, quod sequitur, intelligi potest, nisi si aliam aliquam navem Athenienses serint. Et quomodo poterat asse-

αὐτῶν καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν Συρακοσίων ἐσβάντων ἐς τὰς
 πῦς καὶ παραπλεόντων ἀπὸ μάκω ἐς τὴν Μεσσήνην, αὐθις
 προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμ-
 βαλόντων, ἐτέραν· ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παρέλῳ καὶ
 τῇ ναυμαχίᾳ τοιοῦτοτρόπῳ γενομένην οὐκ ἔλασσαν ἔχοντες οἱ
 Συρακοσῖοι παρεχομένησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα.
 καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελιδείσης, προδίδεσθαι
 Συρακοσίους ἕκ' Ἀρχιλον καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐκτεῦσαν ἐκείσε·
 Μεσσήνιοι δ' ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν
 ἡμᾶς ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν, ὁμορον οὖσαν.
 καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τευχῆρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους, ἐδή-
 των τὴν γῆν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλευσάντες
 κατὰ τὸν Ἀκασίην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδήκουν, τῷ δὲ περὶ
 πρὸς τὴν πόλιν ἐσβαλλόν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν
 ἡμῶν πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους.
 καὶ οἱ Νάξιοι ὥς εἶδον, θαρσύναντες καὶ παρακλινομένοι ἐν
 ταῖς ὁδοῖς ὡς οἱ Ἀσυντινοὶ σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνας ὑμῶν
 ἐ τιμωρίαν ἐπύχονται, ἐκδραμέντες ἄνω ἐκ τῆς πόλεως
 προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέφαντες ἀπέκτεινάν τε
 καὶ ἔκτενον· καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπαχώρησαν ἐκ' οἴκου.
 καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκίπιδοντες τοὺς ἀλίστους
 ἐφείραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσήνην ὑστερον
 ἐκ οἴκου ἑκάστης διακρίθησαν. Ἀσυντινοὶ δὲ εὐθὺς καὶ οἱ
 ἄλλοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην, ὥς κακισκωμένην,
 ἐστρέψον· καὶ προσβάλλοντας οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λι-
 μένα ταῖς ναυσὶν ἐκείρων, ὁ δὲ περὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐκί-
 πιδον δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσηνῖοι καὶ Λοκρῶν τινας μετὰ
 Δημοτέλους, οἳ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροί,
 ἑκινάως προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσυν-

ita corrumpti, ut homines enata-
 ti? Denique in verbis statim sequen-
 bus: καὶ ἐν τῷ παρέλῳ καὶ τῇ ναυ-
 μάχῃ τοιοῦτοτρόπῳ γενομένην οὐκ ἔ-
 λασαν ἔχοντες οἱ Συρ. — haud dubie
 Syracusani non victi esse dicun-
 tur, quod etiam Athenienses duas na-
 ves amiserunt. — ἀπὸ δ' ἀλῶ, το-
 ῖς τραχυντέ. Schol. τῷ λεγομένῳ
 τῷ οἴκῳ· οἱ γὰρ παρ' αὐτῇ τὴν
 πόλιν ὄντες οὐ δύνανται ἐπύχτειν.
 καὶ ἀποσιμῶν est τὰς ναῦς με-
 τίσταται, reflectere vel in altum re-
 mittere naves, ut inde maiore cum im-
 pulsu, ex longiore intervallo capto, ho-
 mines naves rostro petant.

πρὸς τὴν πόλιν ἐσβαλλόν.
 l. codd. optimi. Vulgo ἐσβαλον.
 pro coniecit προσέβαλλον, quia
 βαλεῖν Thueydidī sit irruptionem
 viam facere, non urbem adoriri,
 et unquam cum πρὸς iungatur. Etiam

2, 79. haec verba inter se confusa do-
 cet, tibi nunc legitur προσέβαλλον.

κατὰ τὸν Ἀκασίην. Plin. H.
 N. III, 8. „Colonia Taurominium, quae
 antea Naxos. Flumen Asines.“ Inde
 Poppo-Prol. T. H. p. 530. putat re-
 scribendum h. l. Ἀσίνης.

παρακλινομένοι ἐν ναυ-
 τοῖς, pro ἐν ἀλλήλοις. Reprehen-
 dit hunc usum in Menandro Eustath.
 ad Hom. Od. E. 481. „Τὸ μὲν γὰρ
 ἐαυτοῦς, ὡς φασιν οἱ παλαιοὶ, ἐπὶ
 τῶν καὶ αὐτὸ λεγομένων τέθειται·
 οἷον, ἄλλος καὶ Μενοιτιάδης, φασιν, ὁ
 Ἀχιλλεύς ἐαυτοῦς ἀνέλλον, ἦγον ἐ-
 κείνους ἐαυτόν. τὸ δὲ Ἀλλήλους ἐπὶ
 τῶν συνεκλεγμένων κείται· οἷον
 οἱ καὶ Οἰδίοδος παῖδες ἀλλήλους
 ἀπέκτειναν, ἦτος ἕτερος τὸν ἕτερον.
 Sed nonnumquam negligentius scrip-
 toris pronomen reflexivum pro reci-
 proca posuisse docent quos laudat Goel-

τίνων τὸ πῶλον, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβόηθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνιχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἀντὶ τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρχουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπέδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενον. ἐκίπουντος δ' ἤν τοις Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ οἴτου τε ἀπορία καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κοήνη διτι μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάλχηκα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῇ θαλάσῳ ἔκινον ὅλον εἰκὸς ὕδωρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσιν ὄρεον αἱ μὲν οἴτον ἐν τῇ γῇ ἤρουντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέωροι ἔμενον. ἀδυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρῆν παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὗς ὥντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσιν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἀλμυρῷ χρωμένους. αἰτίον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσικόντες ἐς τὴν νήσον ἐς ἀγειν οἴτον τε τὸν βουλόμενον ἀλληλεσμένον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἰ τι ἄλλο βρώμα, ὅλον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ, τάξαι τες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Ἑλλήνων τῷ ἐξαγαγόντι εἶναι θερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσηγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Ἑλλῶτες, ἀκαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὴν πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφύεσθαι ὅσον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάτθανον, ὅποτε πρὸς μα ἐκ πόντου εἴη· ἀπορον γὰρ ἐγίνετο περιορμαῖν, τοῖς δ

ler. ad h. l. Cf. ad 8, 59. Hoc quidem loco non multum differt ἐν ἑαυτοῖς ab ἐν σφίσι αὐτοῖς, (in ihrer Mitte) quod habes 5, 69 extr.

26. διαμώμενοι. Schol. ἀντὶ τοῦ διασκαπτόντες. εἰρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμῃ, ὃ ἐστὶ σκαφεῖον πλατύν. Vid. Schneid. in Lex. voc. ἄμῃ. Idem tamen deducit διαμάω ab ἄμαω, colligo. Zonaras διαμωόμενος, διορύξας. Suidas διαμωόμενος, διορύξας, καὶ διαμώμενοι, διασκαπτόντες, ζητοῦντες, hoc Thucydidis loco adscripto. Nostrum imitati sunt Arrian. exped. Alex. 6, 23. χαλεπῶς διαμωόμενους τὸν κάλχηκα, et Appian. p. 21. D. Steph. διαμωόμενος τὴν ψάμμον.

οὗς ὥντο — ἐκπολιορκήσιν. Pronomen relativum spectat ad παρὰ λόγον, et resolvi potest in αὐτοὺς γὰρ ut pro ὥντο γὰρ αὐτοὺς — accipi possit. Sic accipi potest etiam Sophoclis locus in Philoct. v. 594 seq.

τίνος δ' Ἀτρεΐδαι τοῦδ' ἄγαν οὐκ χρόνῳ τοσούτῳ ἐκαστρέφοντο πρῶτοντος χάριν, ὅς γ' εἶχον ἡδὴ χρόνῳ ἐκβεβληκότες; Nam etiam ibi τοῦδ' ad Philoctetem referri potest, tam aptius videtur iungi cum τίνος πρῶτοντος, quia sequitur v. 597. τίς πόθος αὐτοὺς ἔμετο;

αἰτίον δὲ ἦν οἱ Λακ.δ. Sapius verbum non subiecto, sed praesentato accommodatur. Infra c. 39. in χρόνος δὲ ὁ ἔξωκας ἐγένετο — ἐβδὸς μήνοντα ἡμέραι καὶ ὄνα c. 102. ἐπὶ τὸν πῶλον τοῦτο, ὅπερ πρῶτοντος ἔννιά οδοὶ ἐκαλοῦντο. 8, 9. αἰτίον δ' ἐγένετο οἱ πολλοὶ οὐκ εἰδότες. Cf. 3, 114 in. Matth. Gr. §. 304. (305).

οἶον δ' ἐς ἐκπολιορκίαν ἐστρέφον. Sic Cass. Aug. (a rec. man. It. H. Ceteri ξυμφέρεται, quod recte poni, subaudito εἰ τις εἰσαγαγεῖται monet Poppe ad h. l. coll. Prot. l. p. 145.

ἡμῶν ὁ καταπλοὺς καθιστήκει· ἀπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τεταμμένα χρημάτων· καὶ οἱ ὀπλῆται περὶ τὰς κατὰρσεις τῆς νῆσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύουσαν, ἠλίσκοντο. ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα πολυμυθῆναι ὑφουδρῶν, καλωδίω ἐν ἀσχοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μερλίτωμένην καὶ λίνον ἐπέγραμμομένον· ὅν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον ἔβαντο. παντὶ τε τρόπῳ ἐκότεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐρεμῶν τὰ αἰτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφῶς.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις συνιδανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς οἱ ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ εἰτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἡσυχάζον, καὶ ἐδοκίμασαν μὴ σφῶν χειμῶν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβει, ὁρῶντες τῶν ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Παιονομένην κομισθῆν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θέρῃ οἷοι τε ὄντας ἱκανὰ περιπέμψαι, τὸν τε ἔφορον, χωρίων ἐλπίων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέκτων τὴν φυλακὴν, περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν αἶον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων δὲ ἐφοβούντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον εὐκᾶτι σφίσιν ἐπακρουκεύεσθαι· καὶ μετιμέλουτο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ γνούς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς καλύμνης τῆς συμμάχου, οὐ τάλῃθ' ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινοῦντων δὲ τῶν ἀφικμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας πέμψαι, ἤρθη κατὰσκοπος αὐτὸς μετὰ Θεαγέτους ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνούς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταῦτα λέγειν ὡς διέβαλλεν, ἢ τάναντία αἰπὼν ψευδὴς φανήσεσθαι, παρήγει τοῖς Ἀθηναίοις, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὠρημένους τι τὸ πλεον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὥς χρηρ κατασκόπους μὲν μὴ πέμψαι, μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας, εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου, στρατηγὸν ὄντα, ἀπεσήμενεν, ἐχθρὸς ὢν καὶ ἐπιτιμῶν, ῥέδιον εἶναι παρασκευῇ· εἰ ἄνδρες εἴεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτὸς γ' ἂν, εἰ ἤρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

28. Ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποδορυθεύων

ἀφ' ἑδῆς, quatenus navigia, ut statim subiicitur, a Lacedaemoniis erant aestimata, ut detrimenta, si qua capta essent, restitui possent. — κατὰρσεις sunt loca ad appellendum idonea.

μήκωνα μερλίτωμένην. Papaver melle mixtum famem expellere Schol. ad h. l. annotavit. Idem λίνον ἐπέγραμμομένον sitim restringere dicit. Τοῦτο δὲ φαν στρατεύει πρὸς αὐτὸν καιρὸν. ὅθεν καὶ τοῖς πρῶτοις προσάγεται παρὰ τῶν ἰσχυρῶν.

27. ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. Vid. ad cap. 14.

ἔχοντάς τι ἰσχυρὸν — ἐπακρουκεύεσθαι. Sententia loci, male olim a me explicata, haec est: Lacedaemonios metuebant, rati, ideo eos non amplius missis caduceatoribus de pace agere, quod haberent quo certo confiderent.

ψευδὴς φανήσεσθαι. Infinitivum futuri defendas locis similibus 1, 27. ἐδεήθησαν — συμπεροπέμψαι. 2, 29. πείσειν γὰρ Στάλκην πέμψαι. Alii Scriptorem a constructione per ὅτι

θήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρει· ἐαυτῶν ἔτραψεν τῶν Ἀθηναίων τὸ δεινὸν κέρει, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψεν οἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. τὸ δὲ ἄλλα στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνηγῶς, μάλιστα δὲ τὰ δεξιῶν κέρει τῶν Κορινθίων, ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὦν κατὰ τὸ εὐωνύμιον τῶν Ἀθηναίων ἡμύνετο· ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Σολύγεια κώμης περικαθεῖν.

44. Χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντείχον οὐκ ἰνδιδόντες ἄλλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἐκπῆς ὀφέλικοι ξυμμάχοι, τῶν ἐτέρων οὐκ ἔχοντων ἱπποὺς,) ἐτάραστο οἱ Κορινθιοὶ, καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον, καὶ ἔθεντο τὰ δαλκαῖα καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ' ἡσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρει οἱ πλείστοι τε αὐτῶν ἀπέθανον καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός· ἡ δὲ ἄλλη στρατιά τούτῳ τῷ τρόπῳ οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν, οὐδὲ ταχέως φηγῆς γινομένης, ἐκ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετώπων ἰδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὥς οὐκέτι αὐτοῖς ἐκῆσαν ἐς μάχην, τοὺς τε νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνηγοῦντο, τροπαῖόν τε εὐθὺς ἔσκησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἱ ἐν τῇ Κερχραῖ ἐκίθησαν φύλακες, μὴ ἐκὶ τὸν Κρομμύωνα πλεύσωσι, τοῦτοισι ἐκατέδωκεν ἡ μάχη ἢν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου· κενώσαντες δὲ ὥς εἶδον, καὶ ὥς ἔγνωσαν, ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν Κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξυμπαντας αὐτοὺς ἐκίοντας, καὶ πορίσαντας τῶν ἐγγὺς ἀστυγαιτῶν Πιλοσίων βοήθειαν ἐκίοναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναυὰς ἔχοντες τὰ σκευύματα καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, πλὴν δυοῖν οὓς ἐγκατέλιπον, οὐ δυνάμενοι εὐρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐκ τῶν ναυῶν, ἐπαραϊώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους· ἐκ δ' αὐτὰς ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκρούς, οὓς ἐγκατέλιπον, ὑποσχόμενοι ἀνείλονται. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δεκάκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀλίγοι ἐλάσσους πεντηκοντα

45. Ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι ἐκλευσαν ἀπὸ Θημερόν ἐς Κρομμύωνα τῆς Κορινθίας· ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἰκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους· καὶ καθορμισάμενοι τὴν τε γῆν ἰδύσαντες, καὶ τὴν νύκτα ἠύλιναντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρακλίσαντες ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον, καὶ ἀπόβαλιν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μετὰ τὴν Ἐπιδάυρον καὶ Τροιζήνος. καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς Χερσονήσου ἰσθμὸν ἐκίοντες, ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστὶ, καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλγύσαντο τὸν ἔπειτα χρόνον τὴν τε Τροιζηνίαν γῆν καὶ Ἀλμυ

hostium adventus a suis ex illa regione, ubi Athenienses noctu appulerant. Vid. ad 2, 91.

43. περικαθεῖν, i. e. πεῖραν ποιῆσθαι, ut φυλάσσειν περὶ χώρου προφυλακῆς ποιῆσθαι. Ita genitivum

vix desiderabilis, qui si addendus esset subaudiri posset μάχης.

45. ἀπολαβόντες, int. τηγμάτων. Mox ἐξετελείσαν Schaefer recte explicat εἰς τέλος ἡγάγοντο τὸν ἰσθμὸν τοῦ χωρίου.

δα καὶ Ἐκιδανυρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χω-
ριον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἶκον.

46. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν ταῦτα ἐγίνετο, καὶ
Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐν τῆς Πύλου ἀπῆραν ἐς
τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν
ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς
Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἱ τότε μετὰ τὴν στα-
σιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. προσ-
βαλόντες δὲ τὸ μὲν τείχος εἶλον· οἱ δὲ ἄνδρες κατακτεφει-
γότες ἄθροοι πρὸς μετώρῳν ἢ ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν
ἐκικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὅπλα παραδόντων
τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ
στρατηγοὶ τὴν Πευχίαν ἐς φυλακὴν διεκόμεσαν ὑποσπόνδους,
μέχρι οὗ Ἀθήνας πεμφθῶσιν, ὥστε, ἐάν τις ἀλῶ ὑποδιδρά-
σκων, ἀκασί· λελύσθαι τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ τοῦ δῆμου προστά-
ται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας
οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιῶνδ' ἐτι. τῶν ἐν τῇ νήσῳ
παιδοῦσι τινὰς ὀλίγους, ὑποκείμενους φίλους καὶ διδάξαντες,
ὥς κατ' εὐνοίαν δὴ, λέγειν· ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὥς τάχι-
στα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δὲ τι αὐτοὶ ἐτοιμάσειν· μέλλειν γάρ
δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ
ἡμῶ τῶν Κερκυραίων.

47. Ὡς δὲ ἐπισαν, καὶ, μηχανησαμένων τὸ πλοῖον, ἐκ-
κίοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαί, καὶ τοῖς Κερκυ-
ραίοις παραδίδοντο οἱ πάντες· ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιοῦτου
πῶς ἦμισα, ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι, καὶ τοὺς
μηχανησάμενους ἀδείστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθη-
ναίων, κατὰ δῆλοι· ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ'
ἑλλαν κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλειον, τὴν τιμὴν
οἷς ἄγουσι προσποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυ-
ραῖοι ἐς οἶκημα μέγα καθεῖρξαν· καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατὰ
ἑοσιν ἄνδρας διήγον διὰ δυοῖν στοίχοις ὀπλιτῶν ἐκατέρωθεν
ταρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους
καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν ταρατεταγμένων, εἴ ποὺ τίς τινα
δοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπετάχνον
ἥς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας.

48. Καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἐξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἴ-
κηματι τοῦτω τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες καὶ διαφθείραντες· ὥον-
το γὰρ αὐτοὺς μεταστῆσοντας καὶ ἄλλοις ἄγειν. ὥς δὲ ᾤσθον-
το, καὶ τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τοὺς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο,

46. ὃν ταῦτα ἐγίνετο. Vulgo
αὐτ' ὃν τ. ἐ. Codd. Cass. Aug. Cl.
al. It. Vat. H. omittunt verba καὶ
τ, et cum iis Bekk. Nos cum Popp.
olum ὃν retinimus, quia sic solet Thu-
ydides loqui. Cf. 3, 17. 18. 94.

Ita conati sint. Sed id latet in sequen-
tibus verbis ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη
ὥς τάχιστα ἀποδρᾶναι. Quae verba
cum pendeant ex λέγειν, noluit ea his
dicere, etsi his intelligenda sunt, certe
ἀποδρᾶναι. — ἐτοιμάσειν transitus
ad infinitivum.

πεῖθονσί τινὰς ὀλίγους.
Iou diserte expressit, quid persuadere

47. μηχανησαμένων, int. τῶν
φίλων ὑποκείμεντων. cf. c. 46.

ΤΗΝΕΥΘ. ΜΙΝ.

καὶ ἐκίλευον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθεῖραι, ἐκ τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξίεναι, οὐδ' ἐξίεναι ἔφασαν κατὰ τὰ δύνανμιν περιόψεσθαι οὐδένα. εἰ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μέγας θύρας οὐδ' αὐτοὶ διανοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐκ τοῦ τέγους τοῦ οἰκήματος καὶ διελόντες τὴν ὄροφὴν ἔβαλλον τὰ κεράμια καὶ ἐτόξευον καίτω. οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὥς ἡδύναιτο, καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς δίσφθειρον· οἷστους τὸν οὖς ἀφίεσαν ἐκείνοι, ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες, καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν, αἱ ἔνυχον αὐτοῖς ἐκείναι, τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήματα ποιοῦντες, ἀπαγχόμενοι, παντὶ τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτός (ἐπεγένετο γὰρ νύξ τῷ καθήματι) ἀνυπνίζοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω, δισφθειρομένησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέτερα ἐγένετο, φοβηθὲν ἐπὶ ἀμάξας ἐπιβαλόντες ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰ δὲ γυναῖκες, ὅσαι ἐν τῷ τεχνίσματι ἐάλωσαν, ἡνδραποδίσαντες τοιοῦτόν μιν τρόπον οἱ ἐκ τοῦ ὄρους Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου δισφθάρησαν, καὶ ἡ σιάντις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε. οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπολοίπων τῶν ἐτέρων ὅ τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵνα περὶ τὸ πρῶτον ὤρμητο, ἀποκλειόμενοι μὲν τῶν ἐκτὶ ξυμμάχων ἐπολέμουν.

49. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀκαρνᾶναι ἅμα τελευτῶντες τοῦ θέρους στρατευσάμενοι, Ἀνακτόριον, Κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμφρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ καὶ ἐκπέμψαντες Κορινθίους αὐτὰ

48. ὁ ἴστος τις — δισφθάρησαν. Ante haec verba vulgo commate distinguitur, ut dubites, utrum ad praegressum δίσφθειρον, an ad sequens δισφθάρησαν sint referenda. Quare Reiske. Coniect. ad Aristoph. p. 316. ἀνακλῦθον in hoc loco inesse censet, cum alterum suffecerit, aut σφᾶς αὐτοὺς δίσφθειρον, aut δισφθάρησαν. Sed propter verba καὶ βαλλόμενοι ὅτι τῶν ἄνω posterius quidem addi oportebat. Poppo, quia Valla convertit: omni denique modo, coniecit legendum esse παντὶ τε τρόπῳ. — ἐς τὰς σφαγὰς. Schol. σφαγὴν καλεῖται τὸ κατὰ τὴν κλίσδα τοῦ ἀνθρώπου μέρος, δι' οὗ καθιᾶσι τὰ σιδήρια οἱ θέλοντες ἑαυτοὺς ἀνελεῖν. Est igitur iugulum. — τοῖς σπάρτοις, iunge ἐκ κλινῶν τινῶν τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήμασι ἀπαγχόμενοι. Sunt autem παραιρήματα Ambrae, Streifen, ex quibus de vestibus recisis restes conficiebant. Schol. παραιρήματα ποιοῦντες] ὥς ἂν εἰλέγῃ, τελαμῶνάς τινας ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων, ὥς περ ζώνας ἐκόλουν· καὶ

κλίοντες αὐτὰ καὶ ποιοῦντες ὥς σκοινία, οὕτως [αὐτοῖς] ἐχρῶντο καὶ τὸ ἀπαγχέσθαι. — ἀνακλῦντι ex Hellmanni probabili coniectura receptum pro ἀναδοῦντες, quod verbum non strangulare significat, sed vel re dimire, vel religare. Deinde si vi maxime illam vim ac potestatem haberet, non aptum esset, quia h. l. vocabulum latioris ambitus requiritur, quae aequae ad sagittas iugulis defixas atque ad restium usum pertineat. Grammatici veteres ἀναδοῦντες pro ἀνακλῦντες a Thucydide dictum testantur, et haud dubie hunc locum indicant. Cf. 3, 81. οἱ δ', ὥς ἑκαστοὶ ἐδύναντο ἀνελθεῖν. Et ἀνακλῦν 2, 24. 6, 12.

φορηθῶν. Schol. ὥς ἑάν τι πλέξῃ φορηθῶν, τοὺς καλουμένους ψαθῶν, τοὺς μὲν κατὰ μήκος αὐτῶν τιθέντες, ἄλλους δὲ πλάγιον ἐπιβάλλοντες κατ' αὐτῶν. ἔμφαντος δὲ τοῦτο τῶν Κερκυραίων τὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς ἀποθανόντας, οἱ οὐδὲ μετὰ [τὸν ἐκείνων] θάνατον τῷ [πρὸς ἐκείνους] μίσθους ἐπαύσαντο.

ἡμεῖς οὐκ ἔχοντες ἀπὸ πάντων ἔσχατον τὸ χωρίον. καὶ τὸ θε-
ρος ἐτελεύτα.

50. Τοῦ δ' ἐκινηρομένου χειμῶνος Ἀρισταίδης ὁ Ἀρχι-
πυ, εἰς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγός, αἱ
ἐκείνησαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, Ἀρταφέρνην, ἄνδρα Πέρ-
σιν, παρὰ βασιλέως πορευόμενον εἰς Λακεδαιμόνα, ἐν Ἰόνι τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. καὶ αὐτοῦ κομισθέντος, οἱ
Ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολάς μεταγραφάμενοι ἐκ τῶν Ἀσσυρίων
γραμματέων ἀνέγνωσαν. ἐν αἷς, πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων,
κεφάλαιον ἦν πρὸς Λακεδαιμονίους, οὐ γινώσκων ὃ τι βού-
λονται· πολλῶν γὰρ ἰδόντων πρότερον, οὐδένα ταῦτα λέγειν.
ὁ οὖν βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ Πέρσου ἄν-
δρος ὡς αὐτὸν. τὸν δὲ Ἀρταφέρνην ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι
ἀποστέλλουσι τριήρη εἰς Ἐφεσον, καὶ πρότερον ἅμα ὁ πυνθό-
μενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρταξέρξη τὸν ἔξουον νεωστὶ τεθνη-
κότα, (κατὰ γὰρ ταῦτεν τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐκ' οἴκου
ἐκνήρηνσαν.

51. Τῷ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χίοι τὸ τεῖχος περιεῖλον
τὸ καινόν, κελυσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποκτενσάντων εἰς αὐ-
τοὺς τι νεωτερίων, ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πί-
στις καὶ βεβαιότητα ἐκ τῶν δυνατῶν, μηδὲν περὶ σφῶν νεώ-
τερον βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδομον ἔτος τῷ
πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ἐκνήρηνσαν.

49. ἀπὸ πάντων, i. e. ἀπ' ἐκεί-
νης πόλεως Ἀκαρνανίας. Vulgo lo-
gitur οὐκ ἔχοντες cum commate post
παντων.

50. ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμ-
μάτων. Dubium est, quid sint h. l.
γράμματα. Quem Goellerus sequitur,
Dokeros intelligit litteras, characteres.
Fortasse, inquit, significat Thucy-
dides, Persas non habuisse suas ac pro-
prias litterarum formas, sed ad scri-
bendum adhibuisse litteras Assyrias,
quas pro antiquissimis habet Plinius
H. N. 7, 56. et ab Assyriis ad Phoe-
nicas aliosque Orientis populos venisse
viri docti existimant. Assyriae litte-
rae quidem exponi possent Persicae,
latissime accepta significatione nominis
Assyrias, quo multae gentes compre-
hendebantur; nam et quidam, auctore
Suida in Ἀσσύριοι, dicebant Assyrios
esse Persas [Abresch. locum Schol. ad
Aesch. Pers. v. 84. affert: οἱ Πέρσαι
τὸ πρότερον Ἀσσύριοι ἐκάλουντο]. Sed
nec Thucydides, nec, ut puto, alii
probat Historici Assyrios pro Persis
dicunt. Schweighäuserus ad Hero-
dot. 4, 87. γράμματα Ἀσσύρια litteras
eandem dicit fuisse, quas Babylonicas

et Chaldaicas. Mihi quidem Thu-
cydides non litteras sive characteres,
sed verba et dialectum indicare vide-
batur. Quam sententiam qui falsissimam
esse contendit Goellerus, non reputa-
vit, ipsum Heerenium, ad quem pro-
vocat, in libro Ideen etc. 1796. Vol. II.
p. 111. dicere, Persarum reges scribas
et interpretes omnium imperii sui pro-
vinciarum secum habuisse, et edicta
omnibus linguis divulgasse. Vid. Esther.
1, 22. 3, 12. Ceterum fateor, causam
nullam apparere, cur Assyria dialecto
ad Lacedaemonios usus sit rex Persa-
rum, nisi forte ita latere hostes facilius
credidit mandata. Sed de tota re am-
pliandum censo.

51. ποιησάμενοι μέντοι —
βουλεύσειν. Locus a plerisque
perperam intellectus. Verba ἐκ τῶν
δυνατῶν refer ad ποιησάμενοι — βε-
βαιότητα, ita tamen, ut, quoad eius
fieri posset, certam cum Atheniensibus
spem inirent, illos (Athenienses)
alibi de se (de Chio) novaturos. Nam
primum Athenienses Chios suspectos
habebant, ne quid in se molirentur
novi (ὑποκτενσάντων εἰς αὐτοὺς [Ἀ-
θηναίους] τι νεωτερίων). Quare mu-

52. Τοῦ δ' ἐκινηγομένου θέρους εὐθύς τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπείας τι ἐγένετο περὶ νοσηνίαν, καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἴστα μένου ἔσεισε. καὶ οἱ Μυτιληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὁρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἡπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἐκ τε Πειλοποννήσου ἐκικορυκλὸν καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντας, αἰροῦσι Ρόττιον· καὶ λαβόντες διςχιλίους στατήρας Φωκαίτας ἀπέδωσαν πάλιν, οὐδὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ Ἄντανδρον στρατεύσαντες, προδοσίας γενομένης, λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις τὰς Ἀκαίας καλουμένας, ὥς, πρότερον Μυτιληναίων γενομένων, Ἀθηναῖοι εἰχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον· καὶ κρατυνόμενοι αὐτὴν, (καὶς τε γὰρ σύνορα ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων καὶ τῆς Ἰδῆς ἐπικειμένης, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ,) ὁράτως ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι τὴν τε Λέσβον, ἐγγὺς οὖσαν, κακώσαν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ Διοικὰ πόλιστα κακώσασθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον.

53. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἐξήκοντα ναοὶ καὶ διςχιλίοις ὀπλίταις ἰκπεῦσι. τε ὀλίγοις, καὶ τῶν συμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες, ἑστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἑστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρεφούς καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα νηός ἐστιν, ἐπικείται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν. Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσι τῶν περιολίων, καὶ Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σαφίτης διέβαιναν αὐτοὺς κατὰ ἔγους, ὀπλιτῶν τε φρουρὰν διέκμαπον αἰεὶ, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιούντες. ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὀκνάδων προσβολή, καὶ λυγροὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν ἥσσαν ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ἥτερ μόνον οἷον τ' ἦν κακοῦργεῖσθαι. πᾶσα γὰρ ἀνέχετο πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος.

54. Κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναοὶ καὶ διςχιλίοις Μιλησίων ὀπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσῃ πόλιν, Σκάνδειαν καλουμένην, αἰροῦσι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα, ἐπύρουν ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσῃ πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ εὖρον εὐθύς αὐτοὺς ἑστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενο-

rum novum destrui iusserunt. Paruerant quidem Chii, sed pacti antea, quantum poterant, suam securitatem et incolumitatem. Si βουλευσέν αὖ Chios pertinere, scribendum esset βουλευσέσθαι.

52. πάντων μάλιστα, neutrum πάντων, licet πόλεις praecesserit. cf. Viger. p. 416. — καὶ κρατυνόμενοι, quasi supra pro ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια dixisset διανοοῦντο, ἤλπιζον. Vid. ad 2, 53. — Mox ad verba καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ repete σύνορα ἦν.

54. Σκάνδειαν. Tria in insula Cytheris oppida a Thucydide distingui, primus docuit Schneiderus Add. ad Xenoph. Hist. Gr. p. 106. „Patet, inquit, in ipso littore ad mare veras aitam fuisse urbem Scandeam, in altero latere, contra Maleam verso, in littore fuisse urbem Cytheriorum, sed parvam illam et coniunctam, civitate saltem, cum altera, in mediterranea regione magis sita, quam τὴν ἄσιν πόλιν vocat Thucydides.“ Cf. Poppo Proleg. Vol. II. p. 201 sq.

μῆς ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα ἐπαύσαντο κατέφυγον εἰς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας Ἀθηναίους ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δὲ τινες καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρὸς τινας τῶν Κυθηρίων· διὸ καὶ θάσσον καὶ ἐπιτηδειότερον τὸ τε παραντίκα καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας ἐπράχθη αὐτοῖς. ἀνέστησαν γὰρ [ἄν] οἱ Ἀθηναῖοι Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικαιμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβα-σιν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τε Σκάνδειαν, τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα, παραλαβόντες, καὶ τῶν Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἐκλευσαν εἰς τε Ἀσίην καὶ Ἑλὸς καὶ τὰ πλείστα τῶν περὶ θάλασσαν, καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη, ἐδύοντο τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτὰ.

55. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους τὰ Κυθήρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι, ἀθρόα μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάχσαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεψαν, ἡλικιωὺς πλῆθος, ὥς ἐκασταχόσε εἶδει· καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ κολῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγεννημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους ἐνελπίστου καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης καὶ Κυθήρων, καὶ πανταχόθεν σφᾶς περιστάτος πολέμου ταχέος καὶ ἀπροβλάπτου. ὥστε παρὰ τὸ εἰσθὺς ἱππείας τετρακοσίους κατεστήσαντο καὶ τοξότας· εἰς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτὲ, μάλιστα δὲ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῇ ἀγωνί, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους, οὓς τὸ μὴ ἐπιχειροῦμενον αἰεὶ ἑλλίπες ἦν τῆς κοπήσεως τι πράξειν. καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ καὶ ἐν ὀλί-

καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας ἀντικείμενα τὰ οὐκ ἀποδιδόντα ὁμοῦ ἀποδιδόντα. Sed necessarius est articulus, neque aliunde genitivus τῆς ὁμολογίας potest pendere. Nimirum hic erat compositio, iam ante deditio- nem urbis facta. τὸ παραντίκα pertinet ad faciendam per praetores compositionem, τὸ ἔπειτα ad exsequendam a Atheniensibus.

ἀνέστησαν γὰρ ἄν. Cum infra ap. 57. scribat Thucydeides, nonnullos autem Cytheriorum ab Atheniensibus esse expulsos, (ἦγον δὲ τινες καὶ ἐκ τῶν ἑσθίων ἀνδρῶν ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἔνεκα μεταστῆσαι,) vacua est interpretatio eorum, qui ἀνέστησαν intelligant emigrare iusserunt. Intentia est: alioquin enim Athenienses Cytherios ex suis sedibus migrare iussissent. Itaque quod Heilmannus

subaudiendum, Poppo addendum censuit, ἄν recepi.

παραλαβόντες, int. a Milesiis, qui oppidum illud ceperant.

55. τῶν περὶ τὴν κατάστασιν. Schol. apte explicat: τῶν περὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν καὶ τὴν χώραν. Sine dubio Helotes metuebant. Cf. c. 41. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ληστείας καὶ τοῦ τοιοῦτου πολέμου τῶν τε ἑλλήνων αὐτομολοῦντων, καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν κ. τ. λ.

οἱς τὸ μὴ ἐπιχειροῦμενον — πράξειν. Schol. οἱς τινες Ἀθηναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν αἰεὶ τι πράττειν καιρὸν ὁστέρησις ἐδόκει τῶν προσδοκηθέντων. Heilmannus: welches alles, was sie nicht wirklich versuchten, als einen Abgang an dem, was

γράφοντα παρὰ λόγον αὐτοῖς ἐκπλήξιν μεγίστην παρείχε, καὶ ἐδεόλυσαν μὴ πρὶς αὐθις συμφορὰ τις αὐτοῖς περιτύχῃ, οἷα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. ἀτολμώτεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν, καὶ πᾶν ὃ τι κινήσειαν ὄντο ἀμαρτήσεσθαι, διὰ τὸ τῇ γνώμῃ ἀνεχέγγυον γεγενησθαι ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν.

56. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον θροῦσιν, τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὥς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτο τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσουσιν ἑκαστοὶ ἡγούμενοι εἶναι, καὶ ἐν τῇ τοιοῦτῳ· μία δὲ φρουρὰ, ἥπερ καὶ ἡμύνετο περὶ Κοτύρταν καὶ Ἀφροδισίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν φιλῶν ἐσπεδωμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὀπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν· καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὅπλα ἐλήφθη. τροπαίων τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκλειυσαν ἐς Κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν περιέκλειυσαν ἐς Ἐλιδανρον τὴν Ἀμνηρὰν, καὶ δηώσαντες μέρος τι τῆς γῆς ἀφικνούνται ἐπὶ Θυρέαν, ἣ ἔστι μὲν τῆς Κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς· νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀλγινῆταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διὰ τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμόν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι, Ἀθηναίων ὑπακούοντες, ὅμως πρῶτὴν ἐκαίμων γνώμην αἰετῶσαν.

57. Προςπλέοντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων, οἱ Ἀλγινῆταις τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσῃ, ὃ ἔνυχον οἰκοδομοῦντες, τεῖχος ἐκπέποιουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ᾗ ὄκουν, ἀπεχωρήσαν, ἀπέχουσαν σταδίων μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῷ Λακεδαιμονίῳ φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυντεείχε, ξυνειλθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησαν, διομένων τῶν Ἀλγινητῶν, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλῆσθαι· ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετώρα, ὥς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχασον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατασχόντες, καὶ χωρήσαντες εὐθύς πάσῃ τῇ στρατιᾷ αἰρουῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τὴν τε πόλιν κατέκαιυσαν, καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν· τοὺς τε Ἀλγινῆτας, ὅσοι μὴ ἐν χειρὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρ-

sie nach ihrer Meinung ausrichten zu können glaubten, ansahen.

ἀνεχέγγυον. Non amplius sponsor erat animus, feliciter eventura, quae suscepissent. Olim animus fiduciam dabat; tum propter mala, quibus non adsuverant, animum despondebant.

56. ὥς καθ' ἑκάστην — ἀπόβασις. Quo facilius haec verba cum τοῖς Ἀθηναίοις iungi possint, comma postui non solum post ἡσύχασαν, sed etiam post θροῦσι. Cum Goellero Poppo etiam comma, quod post ἡσύ-

χασαν in omnibus editionibus est, attulit.

καὶ ἐν τῇ τοιοῦτῳ, i. e. in hoc statu rerum, cum ita, ut supra demonstratum est, animo affecti essent. — Μὲν αὐτῶν ὀλίγοι pro αὐτῇ, consueto transitu.

Ἀθηναίων ὑπακούοντας — ἔστασαν. Ad illud tempus, quo Aeginetae Atheniensibus parebant, haec pertinere, manifestum est. Licet additi tum essent Atheniensibus Aeginetae, tamen cum Laodaeamonis semper sentiebant. Cf. 2, 27.

ποντα ὅς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον τὸν Πατροκλέους· ἐξαγορήθη γὰρ τετραμένος. ἦγον δὲ τινὰς καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἀνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἔνεκα μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθῆσθαι ἐς τὰς νῆσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν, Αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας, ὅσοι ἐάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν αἰεὶ ποτε ἐχθρὰν, Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταθῆσαι.

58. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελώις ἐπεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους· εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιώται ξυνελθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις, ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἰ πως ξυναιλλαγῆεν· καὶ ἄλλα τε πολλὰ γινώμει ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφοτέρω, διαφορομένων καὶ ἀξιούντων, ὥς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμζον· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἑρμῶνος Συρακόσιος, ὅς περ καὶ ἔκεισε μάλιστα αὐτοὺς, ἐς τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους ἔειπεν.

59. „ΟΤΤΕ πόλεως ὣν ἐλαχίστης, ᾧ Σικελιώται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνῶμην εἶναι ἀποφανόμενος τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν, ὥς χαλεπὸν, τί ἂν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακροηγορή; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθία ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἣν οἴηται τὴν πλεον στήσειν, ἀποτρέπεται· ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τα κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν, οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ ἀντίκα τι ἐλασσοῦσθαι. αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ἑκάτεροι πρᾶσσοντες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθόμενοις πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο. τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι, τό τε πρῶτον ἐπολεμήσα-

57. καταθῆσθαι ἐς τὰς νῆσους. Athenienses insulis, ipsorum imperio subiectis, maxime Cycladibus, utebantur ad custodiendos captivos. Sic 5, 84. Argivi quidam collocantur in insulis propinquis, quibus Athenienses imperabant. Et 3, 72. tradit Thucydides, Athenienses Corcyraeos quosdam sibi invisos comprehendisse et in Aegina deposuisse. Cf. Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 295. Ceterum Diodorus 12, 65 extr. etiam Aeginetas in vincula coniectos, non necatos esse ab Atheniensibus narrat.

59. Οὔτε πόλεως ὣν ἐλαχίστης —. Schol. Τέμνεται ἡ δημηγορία αὐτῇ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῷ δυνατόν, εὖτε· δίκαιον μὲν γὰρ, φησί, πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους

αἰρεῖσθαι πόλεμον; εἶτα δὲ καὶ συμφέρον μὴ εἶναι καταδουλωθῆναι Σικελίαν· τὸ δὲ δυνατόν, ὅτι, εἰαν ὁμοφύλων, φηδὶως τῶν ἐναντίων περιεσόμεθα.

αὐτὸ δρᾶν, i. e. πολεμεῖν, et quidem bellum inferre. ἀμαθία, δι' ἀγνοίαν. γινώμει ἀπέρω πόλεμος. Schol. Μοx τοῖς μὲν refer ad eos, οἵτινες μὴ ἀποτρέπονται, ἣν οἴωνται τι πλεον στήσειν. Ita οἱ δὲ ad priores redit, qui norunt quidem belli labores et pericula, malunt tamen periclitari, quam iniuriam vel servitutem sine ulla controversia pati. Cf. 2, 82. sub fin. 4, 62.

ἐν καιρῷ. A multis quidem codicibus omittitur praepositio, quae tamen vix videtur abesse posse.

μεν, καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλαγῆναι· καὶ ἦν ἄρα μὴ προχωρήσῃ ἴσον ἐκάστῳ ἔχοντι ἀπειθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν.

60. „Καίτοι γινῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ὥς ἐγὼ κρῖνω, ὑπ' Ἀθηναίων δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι· καὶ διαλλακτάς πολλὸν τῶν ἡμῶν λόγων ἀναγκαιοτέρους περὶ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσαι, οἱ δύνανται ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων τὰς τε ἀμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, ὀλίγαις ναυαῖς παρόντες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας τὸ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν, καὶ ἐκαγομένων αὐτοῦς, ἀνδρας οἱ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκὸς, ὅταν γινώσιν ἡμᾶς τετραχωμένους, καὶ πλεονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς τὰδε πάντα πειράσασθαι ὑπὸ σφῶς ποιῆσθαι.

61. „Καίτοι τῇ ἐαυτῶν ἐκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικυτμένους μᾶλλον ἢ τὰ ἔτοιμα βλάπτοντας ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν, νομίσαι τε σιάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξυμπαντες μὲν ἐπιβουλευόμεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἂν χρὴ γινόντας καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειράσθαι κοινῇ σῶζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν· παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὥς οἱ μὲν Λωρικής ἡμῶν πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν τῇ Ἰάδῃ ξυγγενεῖα ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι δίχα πέφυκε, τοῦ ἑτέρου ἔχθρι ἐπιάσειν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφείμενοι, ἂν κοινῇ κειτήμεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικοῦ γένους παρακλήσει. τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβροηθήσαν αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης

πάλιν πολεμήσομεν. Schol. εἰ νῦν, φησὶν, μὴ προχωρήσει ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταυτῆς τὸ νομίζειν ἑαστον ἔχοντα τὸ ἴδιον ἀπειθεῖν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἀδικεῖσθαι, ὕστερον πάλιν πολεμήσομεν, ἂν δόξῃ, μετὰ τὸ ἀπειθεῖν τοὺς Ἀθηναίους. τίως δὲ νῦν βελτίον ἔστι τὸ καταλλαγῆναι, ἐν ὅσῳ ἐπικύπτει ἡμῖν οἱ Ἀθηναῖοι.

60. τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις. Genitivum τῆς ἀρχῆς ego quidem pendere putabam ab omisso μέρος vel τί, et comparabam verba 7, 66. τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκοπότες. Goellerus neque hunc locum commodè comparari dicit, neque genitivum ita expediendum esse, cum προκοπτεῖν h. l. accipiendum sit pro προκοπήν ποιεῖν. Iudicent alii. Ceterum iam Scholia habent illam in-

terpretationem, quam Goellerus veram putat; eadem etiam προκοπτόντων interpretantur προοδοποιούντων. Cf. Schneid. in Lex. sub προκοπτεῖν.

61. τὰ μὴ προσήκοντα sunt ἀλλότρια, aliena, ergo ex contrario τὰ ἔτοιμα, propria, τὰ οἰκεία. Cf. 1, 70. τὰ ἔτοιμα ἂν βλάψαι. Prout participia ἐπικυτμένους et βλάπτοντας aut ad ἑαστον, aut ad ξυμμάχους refert, sententia est aut: socii nobis arcescendi sunt aliena subigendis potius quam nostra perdecibus; aut socii nobis ii potius arcescendi sunt, qui aliena subigant, quam qui nostra perdant. Prior ratio Scholiastae placuit et praestat sane.

ὅτι δίχα πέφυκε, Int. ἡ Σικελία, ut recte Schol. — τὸ δίκαιον τῆς ξυνθήκης, est socii officium.

ποθύμως παρέχοντο. καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ προνοεῖσθαι, πολλὴ ἐγγνώμη· καὶ οὐ τοῖς ἀφ' ἑνὸς βουλευμένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούουσιν ἐτοιμοτέροις οὖσι. πέφικα γὰρ τὰ ἀνθρώπειον διὰ πάντος ἄρχειν μὲν τοῦ ἔκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. ὅσοι δὲ γινώσκοντες αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἦκει κίνας, τὸ κοινῶς φοβερόν ἅπαντας εὖ θέσθαι, ἀμαρτάνομεν. ταχιστα δ' ἂν ἀκαλλαγὴ αὐτοῦ γένοιτο, εἰ πρὸς ἀλλήλους ἐμβαιήμεν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν ὁρμῶνται Ἀθηναῖσι, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων. καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, οἳ τ' ἐπικλητοὶ, εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες, εὐλόγως ἀπρακτοὶ ἀπλάσι.

62. „Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τοσοῦτον ἀγαθὸν εὖ βουλευομένοις εὐρίσκειται. τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιῆσθαι; ἢ δοκεῖτε, εἰ τῷ τι ἔστιν ἀγαθόν, ἢ εἰ τῷ τὰ ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος, τὸ μὲν παύσαι ἂν ἐκατέρῳ, τὸ δὲ ἐνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνότερας

μᾶλλον refer ad αὐτοί. Sententia: utro potius societatis iura cupide lia praebuerunt, qui numquam antea ipsis auxilium tulerant. — Paulo post ἐλά — ἐτοιμοτέροις ἀκούουσιν. Sic 8, 27. Οὐ γὰρ αἰσχρόν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῇ μετὰ καιροῦ ἐποχοφῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁποσούτων ἄλλων αἰσχρόν ἐμβήσεσθαι, ἢ ἡσυχίᾳ. Ubi αἰσχρόν resolendum in μᾶλλον εἶναι αἰσχρόν, potius turpe esse. Nam prius illud turpe esse negabatur. 2, 61. ὁ φεγγών τὸν κίνδυνον τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος. Vid. etiam 3, 63 init. ἀξιώτατος ἴσως πάσης ζημίας, i. e. poena digni potius quam venia vel beneficio.

ὅσοι δὲ — ἀμαρτάνομεν. Declinavit ab inchoata structura, secundum quam subiungere debebat: καὶ ὅσοι μὴ τοῦτο πρεσβύτατον ἦκομεν κίνας. Commiscuit igitur duas loquendi rationes, ut saepe, cum utraque legitime uti posset. Est autem duplex h. l. diversitas structurae, altera in relatione, altera in verbi numero et persona posita. Nam μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἦκει κίνας sic enuntiat, quasi antea fuisset vel εἰ δὲ γινώσκοντες — προσκοποῦμεν, vel potius εἰ δὲ τις γινώσκων αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοπεῖ. — αὐτὰ, quod modo de humana natura dixit.

διαφοραὶ — παύονται. Di-

stinguunt Hermocrates inter πόλεμον et διαφορὰς. Bellum geritur cum exteris et vi plerumque dirimitur; discordia autem popularium pace interposita finitur. οὕτως, i. e. εἰ πρὸς ἀλλήλους ἐμβαιήμεν. — οἳ τ' ἐπικλητοὶ — ἀπλάσι, Athenienses dicit, qui specioso sub praetextu veniscent, honesta de causa (εὐλόγως, id est ἐννοβῆναι Schol.) infecta re abituros.

62. ἢ δοκεῖτε — τὴν εἰρήνην. Vulgo cum codd. scribitur παύσαι — ἐνδιασῶσαι. Ex Hellmanni emendatione a recentioribus criticis receptus optativus παύσαι, ἐνδιασῶσαι, qui quasi pendet ex omissa coniunctione ὅτι. Cf. Matth. Gr. §. 529. 3. Transit autem a verbo finito ad infinitivum c. accus. (ἔχειν τὴν εἰρήνην), ubi desideres negationem μή, ad Scriptoris sententiam absolvendam necessariam. Nam hoc dicit: „num putatis, pacem non magis quam bellum a malis liberare, bona servare?“ Sed negationem μή a Thucydide omissam esse, quasi in priore membro negationem οὐ non cum μᾶλλον, sed cum primario verbo δοκεῖτε coniunxisset, observavit Poppo. Vid. dicta ad 1, 71. καὶ ὀφείθε x. τ. λ., quae verba nostro loco sunt simillima. Ceterum etiam h. l., sicut cap. 59. monitum est, τὸ μὲν pertinet ad propius (τὰ ἐναντία), τὸ δὲ ad remotius subiectum (τὸ ἀγαθόν.).

ἔχειν τὴν εὐρηνην, ἄλλα τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἂν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμῆν; ἢ χρη σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμούς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὐτοῦ τινα σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προῖδεῖν. καὶ εἰ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ ἢ βίᾳ πράξειν οἶεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, γινούς ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικούντας, καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι θυνάμει τινὶ πλονεκτήσιν, οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἡμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοῖς δ', ἀντὶ τοῦ πλείον ἔχειν, προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ οὐκ εὐνυχῇ δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχυρὸς βέβαιον, διότι καὶ εὐελεῖ. τὸ δὲ ἀστάδμητον τοῦ μέλλοντος ὥς ἐπὶ πλείστον κρατεῖ, πάντων τε σφαλερώτατον ὃν ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες προμηθεῖα μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα.

63. „Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρον δέος, καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροῦς παρόντας Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρω ἐκπληγέντας, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὃν ἑκαστός τις φήθημεν πράξειν, ταῖς κωλύμασι ταύταις ἱκανῶς νομίσαντες εὐχθῆναι, τοὺς ἐφεστώτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποκείμενους· καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀττίδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μὴ, χρόνον ὥς πλείστον σκεψάμενοι ταῖς ἰδίαις διαφοραῖς ἐς

ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμῆν. Respicit verba cap. 59 init. περὶ τοῦ πολεμῆν τι ἂν τις μακρογοοίη;

τῷ παρ' ἐλπίδα, i. e. τῇ τύχῃ vel ἁμαρτοῦ, quae saepe praeter spem accidit. Idem paullo post dicit τὸ ἀστάδμητον τοῦ μέλλοντος.

δικαίως, quemadmodum iustitiae consuetudinem est. Schol. οὐχ, ὅτι ἀδικεῖται, εὐνυχῇ δικαίως· οὐ γὰρ, ἐκαιδῇ ὁ τιμωρούμενος προηδίκηται, διὰ τοῦτο ἐπεξιών εὐνυχῇ. δίκαιον μὲν γὰρ τὸν ἀδικηθέντα εὐνυχῇσαι κατὰ τὴν εὐπραξίαν τῆς τιμωρίας, οὐ μὴν καὶ ἀποβαίνειν οὕτως. οὐδὲ ὁ ἰσχυρὸς, φησί, διὰ τὸ ἐλπίζειν ἐκ τῆς θυνάμειως κρατῆσιν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ βέβαιον ἔχει.

ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται, quia cautiore nos facit, certo debet facere, futuri incertia, ut statim subiungit.

63. καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροῦς παρόντας Ἀθηναίους. Ne putes totus pro reponendum esse; etiam hic est confusio duarum structurarum, alterius διὰ τὸ παρῆναι Ἀθηναίους, alterius διὰ Ἀθηναίους παρόντας. Sic infra c. 180 extr. διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκῃ, pro ἔχειν, aut omisso διὰ τὸ, simpliciter dicendum ἡδονὴν ἔχον ἐκ. τ. α. Vid.

Poppo I, 1. p. 150. ubi praeter nostrum locum afferuntur similes loci 1, 2. 5, 7. 6, 1.

τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης interpretor manens consiliorum, das Unvollständige der Entwürfe, das was von den Entwürfen nicht ausgeführt werden konnte. Et pertinent haec verba ad infinitivum εὐχθῆναι, cuius potestas cum sit impediri, abundantia quaedam dictionis deprehenditur, quae in graeco sermone non potest offendere, ubi vocabulis impedimentum significantibus plerumque additur negatio, quae hic latet in ἐλλιπές. Ad nostrum enim linguae rationem debebat scribere τὴν γνώμην εὐχθῆναι, non τὸ ἐλλιπές τῆς γνώμης εὐχθῆναι. Praeterea verba ὃν ἑκαστός τις φήθημεν πράξειν non per attractionem iuncta puto cum τῆς γνώμης, sed huius ipsius vocabuli explicandi causa adiecta. Poterat enim verba τῆς γνώμης omittere; quod si fecisset, verba illa penderent ex τὸ ἐλλιπές. Neque aliter nunc videntur expedienda. Quare commata ante ὃν et post πράξειν, quae Poppo sustulit, recte servavit Bekkerus. — ταῖς κωλύμασι ταύταις intelligo tam futurarum rerum eventum incertum, tam Atheniensium praesentiam.

κῆδης ἀναβαλόμεθα. τὸ ξύμπαν τε δὴ γινώμεν, παιδόμενοι μὲν ἡμεῖς, πόλιν ἔχοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες ὄντες τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ Ἰσοῦ ἀρετῇ ἀμυνούμεθα· ἦν δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν, οὐ περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι τινα, ἀλλὰ, καὶ ἄγαν εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ οἷς οὐ χρὴ, κατ' ἀνάγκην γιγνομένηα.

64. „Καὶ ἐγὼ μὲν, ἄπειρ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος, καὶ ἐπιὼν τῷ μᾶλλον ἢ ἀμυνόμενος, ἐμῷ προαιδομένους αὐτῶν ξυγχαρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς δρᾶν, ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μηδὲ μωρὰ φιλονεικῶν ἡγείσθαι τῆς τε οἰκίας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς σὺν ἀρχῇ τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσῶσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δικαίῳ παντὶ μοι ποιῆσαι, ὅφ' ὅμων αὐτῶν καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολέμιων τοῦτο παθεῖν. οὐδὲν γὰρ ἀσχετὸν οἰκίους οἰκίαν ἡσῶσθαι, ἢ Δωριεὶα τινα Δωριέως, ἢ Χαλκιδῆα τῶν ξυγγενῶν, τὸ δὲ ξύμπαν γείτονας ὄντας καὶ ἑθνικούς μίᾳς χώρας καὶ περιφύτου, καὶ ὄνομα ἔν κεκλημένους Σικελιώτας· οἱ πολέμησομέν τε, οἶμαι, ὅταν ξυμβῇ, καὶ ξυγχαρησόμεθά γε πάντιν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, λόγοις κοινοῖς χρῶμενοι· τοὺς δὲ ἄλλοφύλους ἐπελθόντας ἀθρόοι ἀεὶ, ἦν σωφρονώμεν, ἀμυνούμεθα, ἄπειρ καὶ, καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύομεν· ξυμμαχους δὲ οὐδέποτε τὸ λοιπὸν ἐκαξόμεθα, οὐδὲ διαλλακτάς· τάδε γὰρ ποιοῦντες ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι, καὶ οἰκίον πολέμου, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἡσδον ἐπιβουλευμένην.“

65. Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος, παιδόμενοι οἱ Σικελιώται αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνηνέχθησαν γνώμῃ,

τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα — ἀμυνόμεθα. Verbis εὖ δρῶντα Athenienses tangit, qui sub apertissimo praetextu, quasi sociis essent opitulaturi, totam Siciliam sibi subiicere conabantur. ἀμύνεσθαι, etiam h. l. est ἀμειβεσθαι, ut 1, 42 init. καὶ νεώτερος τις παρὰ προαφνέτερον αὐτὰ μαθαῖν, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι. — ἀπιστήσαντες, int. ἔμοι.

οὐ περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι. Schol. supplet ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται, alii ὁ λόγος ἔσται. Equidem posterius accommodatius puto et compare dictiones οὐχ ὅτι, οὐχ ὅλον, οὐχ ὅσον, οὐχ ὅπως, de quibus vid. Battmann. Gram. §. 137. qui p. 527. etiam οὐ περὶ — affert et nostrum locum explicat: von Rache gar nicht zu reden.

64. προαιδομένους αὐτῶν. Ex Reiskii coniectura προαιδόμενος dedit Goeller., qua lectione sane multae difficultates tolluntur. Nam ad προαιδομένους subaudiendum ὅμως, φιλονεικῶν autem ad Hermocratem pertinet, infinitivi autem ξυγχαρεῖν, δρᾶν et ἡγείσθαι pendunt ex ἀξιώ. Ceterum προαιδόμενοι αὐτῶν sunt sibi ipsis prospicientes, Schol. προνοοῦντες vel προνοήσαντες αὐτῶν. „Προαιδόμενους si desideres, (nam tacent de nostro grammaticae,) adi Lucian. Toxar. 39. Aristid. I. p. 149. sed etiam Schaeef. Appar. ad Demosth. II. p. 645.“ Poppo.

ὅφ' ὅμων αὐτῶν. Haec verba male olim ad ποιῆσαι referebantur, quasi significarent sponte, quod esset ἀφ' ὅμων αὐτῶν. Pertinent ad παθεῖν, quod h. l. est ἡσῶσθαι.

ὥστε ἀκαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου ἔχοντας ἢ ἕκαστοι ἔχουσι, τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαντίνην εἶναι, ἀργύριον τακτὸν τοῖς Συρακοσίοις ἀποδοῦσιν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ξύμμαχοι, παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει ὄντας, εἶπον οὐτις ξυμβήσονται, καὶ αἱ σπονδαὶ ἔδονται κάκεινοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν· καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγούς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν φυγῇ ἐξημέωσαν, Πυθόδωρον καὶ Σοφοκλέα, τὸν δὲ τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα ἐκράξαντο, ὥς, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ καταστρεφασθαι, δῶροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕτω, τῇ τε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, ἤξιουν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῃ καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τι ὁμολῶς καὶ ἐνδεεστέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία δ' ἦν ἡ καθ' ἑαυτὸν τῶν κλιόνων εὐπραγία, αὐτοῖς ὑποτιθέσθαι ἰσχυρὴν τῆς ἐλπίδος.

66. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει, πειζόμενοι ὑπὸ τῇ Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, αἶε κατὰ ἔτος ἕκαστον δις ἐμβαλλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ Πηγῶν, οἱ, σπασιασάντων, ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ κληθούς χαλεποὶ ἦσαν ληστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις, ὥς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, τὸν θρόνῳ αἰσθόμενοι, φανερώς μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ ἤξιουν τοῦτον τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καστερεῖν, ποιοῦνται λόγους δεισαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἰπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρωνος καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένης, βουλόμενοι ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντας ἐλάσσειν σφίσι τὸν κίνδυνον, ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. ἐυνέβησάν τε πρῶτα μὲν τὰ μακρὰ τείχη ἐλπεῖν Ἀθηναίους, (ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτώ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νισαίαν τὸν λιμένα αὐτῶν,) ὅπως μὴ ἐκίβηθησιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρουροῦν βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων· ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν κειράσθαι ἐνδοῦναι· ὅσον δ' ἤδη ἑμᾶλλον προσχωρήσειν, τοῦτον γεννημένον.

67. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκευάστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς

66. δις ἐμβαλλόντων. Vid. ad 2, 31.

μετὰ σφῶν καστερεῖν. Desperabant antistites plebis, plebem secum satis validam fore ad impediendam legem, qua exules in urbem revocarentur. — Μὲν ὑπὸ σφῶν pertinet ad τοὺς ἐκπεσόντας.

ἑμᾶλλον προσχωρήσειν. „Licet expectare, fore ut facilius con-

cederent, quando hoc factum esset.“ Transit ab urbe ad incolae, ut saepe. Nam ἡ ἄνω πόλις est Megara. Sic 4, 54. urbs Cytheriorum a mari remota vocatur ἡ ἄνω πόλις, quae non semper est ἀκρόπολις, ut h. l. exponit Schol. — τοῦτον γεγεννημένον, captis per Athenienses muris longis.

67. ἀμφοτέροις, Atheniensibus et Megarensiū proditoribus. — ἐς

Μινώαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὀπλίταις ἑξακοσίους, ὧν Ἰπποκράτης ἤρχεν, ἐν δούγματι ἐκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλύνθηον τὰ τεῖχη, καὶ ἀπείχεν οὐ πολὺ. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ, Πλαταιῆς τε φίλοι καὶ ἑτεροὶ περίπολοι ἐνῆδρευσαν ἐς τὸν Ἑννάλιον, ὃ ἐστὶν ἑλασσὸν ἄνωθεν. καὶ ἥσθετο οὐδαίς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες, οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι, τὴν νύκτα ταύτην. καὶ ἐπειδὴ ἔως ἔμελλε γίνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιοῦνδς ἐποίησαν. ἀνάτιον ἀμφηρικόν, ὡς λησται, ἐκ πολλοῦ τεθρογκεινότες τὴν ἀνοξίαν τῶν κυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἀμάξῃ, παλιδόντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκπλεῖν· καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, πάλιν αὐτὸ τῇ ἀμάξῃ κομίσαντες ἐς τὸ τεῖχος, κατὰ τὰς κύλας ἔστηγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινώας Ἀθηναίοις ἀφανῆς δῇ εἴη ἡ φυλακὴ, μὴ ὄντος ἐν τῇ λιμένι πλοίου φανερῶς μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς κύλας ἤθῃ ἢ ἡ ἀμαξα, καὶ ἐνφυλακιστῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὡς τῇ ἀνα-

Μινώαν. Vid. 3, 51. Erat ea insula tum in Atheniensium potestate, qui munimenta ibi fecerant. Inde Megaren- ses Atheniensisque Iatēres ad muros extruendos sumebant, i. e. sumere solebant, quo referenda sunt verba ὅθεν ἐπλύνθηον τὰ τεῖχη.

περίπολοι. Ita Athenis vocaban- tur iuvenes intra duodevicesimum et vicesimum aetatis annum; qui in urbe, castellis (περίπολοις) portibus et fini- bus Atticae custodiendis tirocinium ponebant armisque assuescebant. Vid. Pollux VIII. 105. Harpocrat. s. v. Boeckh. Ind. lectionum univers. Berol. 1819 per semestre aent. et hib. Hi raro educabantur ad bella, quae extra fines Atticae gerebantur; sed ad irruptiones in Megaridem quotannis bis repetitas una cum senioribus faciendas videntur esse adhibiti. Tunc in praesidio erant Minoae insulae, quam id temporis tenebant Athenien- ses. Ceterum verba ἑτεροὶ περίπολοι non arcte ita iungenda, quasi περίπο- λοι item fuerint φίλοι, sed accipien- dum pro ἑτεροῖς, περίπολοι ὄντες. Sic infra cap. 129, ἐξέπλευσαν οἱ Ἀθηναῖοι — ὀπλίταις χιλιῖς ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίους, καὶ Θορὰ ἐλ- μεδατοὺς χιλιῖς, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ἐνυμμάχων πελτα- σταῖς, i. e. πελτασταῖς οὖσι.

ἐς τὸν Ἑννάλιον. „Cum Reis- kio legendum videtur τὸν Ἑννάλιον sive (cl. Lob. ad Phryn. p. 370.) Ἑννάλιον. Vulgatam ex more vete- rum deum pro dei templo ponendi

excusat Goell., quem cf. ad 1, 128. Sed nisi dubia verba Παρὰ τοῦ Νέσων 4, 118. huc referas, nusquam alibi ita loquitur Thuc., et hic saltem ὅς sequi debebat.“ Poppo: „O pro ὅς dixit, fortasse Thucydides, vocabulo cognationis significationis, diversi tamen generis mente concepto, τὸ ἱερὸν. Quem usum Nostro familiarem alibi saepe demonstravimus. — Comparativus ἑλασσος, monente Scholiasta, ad verba ἀπείχεν οὐ πολὺ spectat. Necesse autem est, τὸν Ἑννάλιον in continente prope Megara, non in insula Minoa situm fuisse. Non enim Athenienses ex Minoa transisse nar- rat Scriptar, ad portas et muros capiendos; sed eos statim ex insidiis cursu ad eos tetendisse. De ὀπλίταις infra extr. cap. generaliore verbo uti- tur ἐκφυρομένοις.

ἀνάτιον ἀμφηρικόν. Schol. πλεονάζον· ἐκατέρωθεν ἐκασθήμενον, ἐν ᾧ ἑκαστος τῶν ἐλαυνόντων διω- κίας ἐρέττει. — διὰ τῆς τάφρου, videtur ex fossa significari, quae iuxta alterum muri brachium, in quo porta erat, ad mare vel Nisaeam erat perducta.

ὅπως — ἀφανῆς δῇ εἴη ἡ φυλακὴ. Schol. recte ὅπως ἀφα- νὲς δῆθεν ἢ (εἴη) τοῖς Ἀθηναίοις τί χρη φυλακισθαι.

καὶ τότε. Ab his demum verbis filum narrationis, exponendo prodito- rum dolō interruptum, necitur. Τότε pertinet ad verba illa καὶ ἐπειδὴ ἔως ἔμελλε γίνεσθαι.

τίω, οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίνετο γὰρ ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλησθῆναι πάλιν τὰς πύλας, καὶ ἕως ἔτι ἡ ἄμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὐδὲν προσθεῖναι· καὶ αὐτοῖς ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρῆς τοὺς κατὰ τὰς πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην Πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐξέδραμον, οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ἦσαντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ὁπλίταις ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον.

68. Ἐπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ αἶς ἐντὸς γιγνώμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀντισχόντες ἡμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν· οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατίστησαν φοβηθέντες, ἐν νυκτὶ τε πολέμιων προσπεινωκότων καὶ τῶν προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες τοὺς ἅπαντας σφᾶς Μεγαρίας προδεδωκέναι. ξυνέκτισε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρύξαι τὸν βουλούμενον ἵνα Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ δπλα. οἱ δ' ὥς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμῆσθαι κατέφυγον ἐς τὴν Νίσαιαν. ἅμα δὲ ἔφ, ἐλευσύνων ἤδη τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων, οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν, πληθὸς δ' ἑυνῆδαι, ἔφασαν χοῖναι ἀνολγεῖν τὰς πύλας καὶ ἐπεξίνααι ἐς μάχην. ξυνέκαιτο δὲ αὐτοῖς, τῶν πυλῶν ἀνοιχθεῖσάν, ἐκπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους· αὐτοὶ δὲ διαδῆλοι ἐμείλλον ἔσεσθαι λίπα γὰρ ἀλείφεισθαι, ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίνετο τῆς ἀνολίξεως· καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἐλευσίνης κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὁπλίται τῶν Ἀθηναίων καὶ ἑκατὸς ἑξακόσιοι οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι παρήσαν. ἀληθινῶν δὲ αὐτῶν καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας, καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. καὶ οἱ, ξυστραφέντες, ἀδρόοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χοῖναι οὔτε ἐπεξίνααι, (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πο τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὔτε ἐς κίνδυνον φανερόν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἰ τε μὴ κείσεται τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν εἶναι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὥς τὰ βέλτεστα βουλευόντες ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες· ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πράξαι, ὃ ἐμείλλον.

69. Γινόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντιώμα τι ἐγένετο, καὶ τὴν πάλιν βίαν οὐχ οἷοι τε ἔσονται λαβεῖν,

τὰς πύλας, int. portas murorum longorum, non urbis Megarorum, ad quas cum postea accessissent Athenienses, clausas reppererunt. vid. c. 68. — οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι, custodes Nisaeae et haud

dubie etiam murorum. Vid. c. 66. extr. cf. c. 68. init.

68. οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι. Articulus aliquot codicum articulate, et quod melius abest, uacillat. Poppe.

τὴν Νισαίαν εὐθὺς περιτείχιζον, νομίζοντες, εἰ, πρὶν ἐπιβοη-
θῆσαι τινάς, ἐξέλκοιεν, θάσσον ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρή-
σαι. παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηναίων ταχύ καὶ λι-
θορροὶ καὶ τάλλα ἐπιτηδεύα. ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ τοῦ τείχους,
ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου
ἐκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας τάφρον τε καὶ τείχη διε-
λομήνῃ ἢ στρατιά, ἐκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις
χρῶμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην, ἀπεισταύρουσιν,
εἴ πῃ δέοιτό τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλλευσ λαμβά-
νουσαι αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρημα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην
ἐργάζοντο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ περὶ δαίτην τὸ τεῖχος ὅσον οὐκ
ἐκπύελεστο. καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ, δεισαντες, στίον τε ἀπορία,
(ἐπ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἀνω πόλεως ἐχραῖντο,) καὶ τοὺς Πε-
λοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχύ ἐπιβοηθήσειν, τοὺς τε Με-
γαρέας πολεμίους ἡγοῦμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις φητοῦ
μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, τοῖς τε
Λακεδαιμονίοις, τῷ τε ἄρχοντι καὶ εἰ τις ἄλλος ἐνὶ τῇ, χρῆσθαι
Ἀθηναίους ὅ τι ἂν βούλωνται. ἐπὶ τούτοις ὁμολογησάντες
ἔγλιδον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀποφύξαντες ἀπὸ
τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως καὶ τὴν Νισαίαν παραλαβόντες τάλ-
λα παρεσκευάζοντο.

70. Βρασίδης δὲ ὁ Τίλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον
τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὄν, ἐπὶ
Θράκης στρατείᾳν παρασκευαζόμενος. καὶ ὥς ᾔσθετο τῶν τε-
χνῶν τὴν ἄλωσιν, δεισας περὶ τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοπον-
νηίοις, καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῆ, πέμπει ἐς τε τοὺς Βοιω-
τοὺς κελύων κατὰ τάχος στρατιὰ ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκῳ,
(ἔστι δὲ κόμη τῆς Μεγαρίδος, ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ὑπὸ τῷ
ὄρει τῇ Γερανείᾳ,) καὶ αὐτὸς ἔχων ἡλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ

69. διοικοδομήσαντες τὸ
πρὸς Μεγ., i. e. spatium quod erat
inter duo muri brachia, prope eam
Nisaeae partem, quae Megara specta-
bat. — ἐκατέρωθεν iunge cum
τῆς Νισαίας. — Verba τάφρον τε
καὶ τείχη cohaerere puto cum ἀπε-
σταύρουσιν, quod sane magis verbis
κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην videtur
convenire, et cuius loco verbum latio-
ris ambitus, veluti ἐποιοῦντο καὶ
ἐκποδόμεν, expectes. Sed respexit,
ut saepe, tantum posteriora verba.
Nam opus illud, quod ad Nisaeam
circumvallandam tum moliebantur, non
solum lapidibus, sed etiam vallis et
tignis exstruebant. In verbis διελο-
μένη ἢ στρατιά participium item ad
τάφρον τε καὶ τείχη referendum est,
et ad στρατιὰ utpote collectivum per-
tinent participia χρῶμενοι et κόπον-
τες et verbum finitum ἀπεισταύρουσιν.

Itaque virgulam, quae in omnibus,
etiam novissimis, editionibus est post
Νισαίας, sustuli.

τοῖς τε Λακεδαιμονίοις.
Sic libri omnes; et sic alibi τε post
μὲν, c. c. 2, 70. 8, 46. 4, 32. Etiam
1, 144. optimi libri τὰς τε πόλεις pro
τὰς δὲ πόλεις. Sed quia mox sequit-
ur τε — καί, Poppo perapicuitatis
causa scribendum censet τοῖς δὲ Λα-
κεδ., quod recepit Bekk.

70. ἐπὶ Θράκης στρατείᾳν
παρ. Vulgo στρατιάν. Illud ego ex
Clem. Porti conjectura recepi, quod
ἐπὶ Θράκης, cum sit Thraciam versus,
non bene congruit cum στρατιάν, et
quod infra c. 74. Thucydides aperte
huc respiciens dicit: τὴν ἐπὶ Θράκης
στρατείαν παρασκευάζειν. Ἰναπερ καὶ
τὸ πρῶτον ὀρήνητο. Et sic etiam
Poppo edidit, asteriscis tamen ap-
positis.

δεξιλήους Κορινθίων ὀπλίτας, Φλιασίων δὲ τετρακοσίους, Σικωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνελεγμένοι ἦσαν, οἰόμενος τὴν Νισαίαν εἶναι καταλήψασθαι ἀνάλωτον. ὥς δὲ ἐκύθετο, (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθῶν,) ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἐκπύστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν, βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ καὶ ἅμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ τῆς Νισαίας περᾶσαι, τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν ἐξελθὼν βεβαιώσασθαι. καὶ ἤξιον δεῖξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νισαίαν.

71. Αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν μὴ τοὺς φερόντας σφίσιν ἐξαγωγῶν αὐτοὺς ἐκβάλλη, οἱ δὲ μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δέσας ἐπιθῆται σφίσι, καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὐτὴν ὄσσε, ἐγγυὺς ἐπιδρωόντων Ἀθηναίων, ἀποληται, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσαι τὸ μέλλον περιιδεῖν. ἡλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἐκάτεροι εἶσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων, καὶ οὕτω σφίσι ὠφέλιμότερος ἔχειν, οἷς τις εἴη εὐτυχς, κρατήσαςι προσχωρήσας. ὁ δὲ Βρασίδας ὥς οὐκ ἐκείνην, ἀπεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ἄλλο στρατεύμα.

72. Ἀμα δὲ τῇ ἔφ' οἱ Βοιωταὶ παρήσαν, διαγνεσθῆναι μὲν, καὶ πρὶν Βρασίδαυ πέμψαι, βοηθεῖν ἐπὶ τὰ Μέγαρα, ὥς οἱ ἄλλοι οὐκ οὐκ τοῦ κινδύνου, καὶ ἡδὴ ὄντες πανστράτευς Ἰλαταιᾶσιν, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῶ μάλλον ἐρώσθησαν. καὶ ἀποστελλαντες διακοσίους καὶ δεξιλήους ὀπλίτας καὶ ἱππέας ἑξακοσίους τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. περὶ τὸν δὲ ἡδὴ ἑμπακτος τοῦ στρατεύματος ὀπλιτῶν οὐκ ἔλασαν ἐξακισχίλιον, καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν μὲν ὀπλιτῶν περὶ τὴν Νισαίαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀπὸ τοῦ πεδίου ἐκκεκασμένων, οἱ ἐκπῆς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκῆτοις ἐκπεσόντες τοῖς ψιλοῖς ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐν γὰρ τῷ προτοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς Μεγαρεῦσιν οὐδαμῶθεν ἐπῆλθεν. ἀντεπεξελασάντες δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς χεῖρας ἦσαν. καὶ ἐγένετο ἱππομαχία ἐπὶ πολὺ, ἐν ᾧ ἀξιούσιν ἐκάτεροι οὐχ ἥσους γενέσθαι. τῶν μὲν γὰρ ἐκπαρχόν τῶν Βοιωτῶν καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς πρὸς αὐτὴν τὴν Νισαίαν προσελάσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποκτείναντες ἐσχύλευσαν, καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες ὑπο-

71. οἱ μὲν. Intelligendi principes popularis factionis, οἱ τοῦ δήμου προστάται, vid. cap. 66. Οἱ δὲ sunt exalium amici ex optimatum factione.

περὶ δὲ τὴν, h. l. circumspicere, observare, utrius partis victoria sit futura. Sic c. 73. init. περιορῶμενους ὀπιστέρων ἢ οὐκ ἔστι.

οἷς τις εἴη εὐτυχς. In pleris-

que libris et edd. invenitur δευς εἴη εὐτυχς κτ. προσχ., commate ab aliis post κρατήσαςι, ab aliis post εἴη εὐτυχς, ab aliis ante hoc verbum alium posito. Sed Bekkerus e vestigiis abrorum D. I., in quibus est οἷς τις, et R., in quo legitur οἷς τις cum correctione οἷς sive οἷς et τις s. v., edidit οἷς τις, quod sequiores editores probaverunt omnes.

αὐτοὺς ἀπέδωσαν, καὶ τροπαίου ἵστησαν· οὐ μόνον ἐν γὰρ τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελεσιτῆσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Νίσαιαν.

73. Ματὰ δὲ τοῦτο Βρασίδης καὶ τὸ στρατεύμα ἐχώρουν ἡγνέτω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ καταλαβόντες χωρίον ἐπιτήδειον παρατηξάμενοι ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσι ἐπιέναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς Μεγαρέας ἐπιστάμενοι περιορωμένους ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσι ἀμφοτέρω εἶναι, ἅμα μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν πρότερος, μηδὲ μαχῆς καὶ κινδύνου ἐκόντας ἄρξαι, ἐπειδὴ γὰρ ἐν φανερώ ἔδειξαν ἔτοιμοι ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκοντὶ τὴν νίκην δικαίως ἀντίθεσθαι· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγαρέας ὁρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὥφθησαν ἰδόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίνεσθαι σφίσι, ἀλλὰ σαφῶς ἂν, ὥσπερ ἡσθηθέντων, στερηθῆναι εὐθύς τῆς πόλεως· νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βούληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχεῖ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς ὧν ἕνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ Μεγαρεῖς, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τελεχῇ ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ, μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίκαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει,

72. βεβαίως — τελεσιτῆσαντες, i. e. certum pugnae eventum adepti. — Paulo ante προσελθόντες πρὸς αὐτὴν τὴν Νίσαιαν committo hoc fecisse putandi, ut hostes eodem pellicerent.

73. ἐν τῷ αὐτῷ δέ, respondent haec praecedenti ἅμα μὲν. In praecedentibus ad infinitivum τίθεσθαι repetere ἔδειξαν. Sententia: „Utrumque bene sibi successurum putarunt, tum cunctationem, donec illi aggredierentur, cum ipsi ad pugnam sese paratos esse ostendissent, et suam ante pulvere fore victoriam, si Athenienses proelium detrectarent; tum ob eandem causam etiam cum Megarensibus bene pacem se inituros sperabant“.

οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίνεσθαι σφίσι. Schol. ἡ διανοία· εἰ μὴ ὥφθησαν οἱ Πελοποννήσιοι ἐπὶ τῶν Μεγαρέων ἰδόντες, οὐκ ἂν οἱ Μεγαρεῖς ἐν ἐλπίδι ἡνέσι γίνοντο, ἀλλὰ καθάπερ ἡσθηθέντων. Λακεδαιμονίων καὶ οὕτως· τοῦτο μὴ παραγενόμεναι, ὥς οὐκ οὐκ αὐτοῖς βοηθείας, εὐθύς ἐν ταῖς Ἀθηναίοις ὥς νικητῶν παρὰ τοὺς ἑαυτῶν ὥστε ἀσφαλῶς στερηθῆναι, τοῦτο Λακεδαιμονίων τῶν Μεγαρέων· νῦν δὲ ἰδόντες

οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν ἐλπίδι γίνοντο κρατήσιν τῶν Μεγαρέων, εἰ οἱ Ἀθηναῖοι μὴ βούλοιντο διαγωνίζεσθαι. Ad ἡσθηθέντων subaudi αὐτῶν, i. e. Λακεδαιμονίων, quod idem subiectum etiam infinitivi est h. l. Vide supra ad c. 20., ne nominativum ἡσθηθέντες reponendum esse concilias. Cum ἐν τύχῃ γίνεσθαι opponatur verbis σαφῶς ἂν στερηθῆναι, per illa intelliga incertum rei eventum, a fortuna pendentem, atque urbe potituri sint, an eam amissuri.

οἱ γὰρ Μεγαρεῖς — Pertinent haec verba ad ea, quae post multas in medio positas sententias sequuntur, οὕτως δὲ τῷ μὲν Βρασίδῃ κ. τ. λ., a quibus vulgo novi capituli sit initium. Rem primus demonstravit Heilmannus. ἐπιστάμενοι, intell. Λακεδαιμονίων. — In verbis ἐπειδὴ — αὐτοῖς προεκεχωρήκει ad Peloponnesios refert Goellerus pronomen αὐτοῖς. Sed ubi illi vicerant proximis temporibus? Athenienses potius intelligendi, qui non solum muros, sed etiam Nisaeam et tantum non Megara ipsa ceperant. Est quoniam victori non temere periclitandum est, ne parca pendat, malebant otium persequi Athenienses,

ἔρξαι· μέγας πρὸς πλείους αὐτῶν ἢ λαβεῖν σικκήσαντας Μεγαρά, ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὀπλιτικοῦ βλαφθῆναι, τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἐκαστων κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν· χρόνον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὥς οὐδὲν ἄφ' ἐκατέρων ἐπεχειρεῖτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Νίσαιαν, καὶ αὐτίς οἱ Πελοποννήσιοι ὄθεν περ ὠρμήθησαν· οὕτω δὲ τῷ μὲν Βρασίδῃ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὥς ἐπικρατήσαντι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἐπὶ λαφάντων μάχεσθαι, θαρσύνοντες πολλοὺς ἀνοίγονσὶ τὰς πύλας, καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς [τούς] Ἀθηναίους πραξάντων, εἰς λόγους ἔρχονται.

74. Καὶ ὕστερον ὁ μὲν, διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Κόρινθον τὴν ἐπὶ Θράκης στρατείαν παρεσκευάξεν, ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὠρμητο· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὥφθησαν, εὐθύς ὑπεξῆλθον· οἱ δὲ ἄλλοι κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὀρκώσαντες πλείεσι μεγάλας μηδὲν μνησιδικήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο, καὶ ἐξέτασιν δπλων ἐποίησαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἱ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπράξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἀνδρας ὥς ἐκατὼν, καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὥς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν· καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλείστον

quam ultro hostem aggredi, et numerosiore et minus incommodi ex clade, si quam experiretur, laturam, ipsis ex victoria nihil nisi urbem Megarensium perceptoris, ex calamitate autem interitum sibi sume iuventutis. — ἔρξαι· respondet praecedenti σφίσι, sed sequuntur accusativi νικήσαντας, σφαλέντας, qualem casum permutationem maxime in participiis saepe sibi permisit Thucydides. Vid. ad 2, 59. 4, 23. — ὅτε τοῖς δὲ ξυμπάσης — τολμᾶν parentheses signis circumscriptis Poppo. Melius ante ea virgulam ponenda. Pertinet autem hoc totum ad Peloponnesios, quos dicit magnas copias et alibi et apud Megaram habere, quarum singulae partes quod proelium non detrectant, sed periclitari velint, non esse mirandum, cum ne clade quidam accepta, perdita sint omnia, sed aliae copiae restant. Sed cum ea sententia non ex vulgata le-

ctione μέρος έκαστον erui possit, Goelleri coniecturam έκάστων recepi cum Poppone. Non enim unaquaque exercitus Peloponnesiorum pars periclitari velle narratur, sed pars exercitus totius et eorum, qui aderant, singulorum, veluti Lacedaemoniorum, Corinthiorum, Boeotorum ceter. vid. supra c. 70. 72. A ceteris Goelleri et Popponis coniecturis abstinco. Ille enim praeterea rescripsit κινδυνεύον pro κινδυνεύειν, et paullo inferius καὶ ante ὥς οὐδὲν, utpote molestam periodi conformationi, exclamavit, utramque sine codicum adiumento. Poppo autem coniecit nostro loco scribere έκάστους cum Aristid. II. p. 142. paullo superius sublato καὶ ante τῶν παρόντων. In qua scriptura, ad sententiam optima, desidero articulum τὸ adiectum substantivo μέρος, ut sit: der aus den anwesenden Truppen bestehende Theil ihres ganzen Heeres.

δὴ χρόνον αὐτῇ ὑπ' ἐλαχίστων γινόμενῃ ἐν στάσεως μεταστάσις συνέμεινεν.

75. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τῆς Ἀντιάνδρου ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων, ὥςπερ διενοοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων στρατηγοί, Δημόδοκος καὶ Ἀριστιδής, ὄντες περὶ Ἑλλήσποντου, (ὃ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐξεπεκλεύκει,) ὥς ᾗσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου, καὶ ἰδοὺ αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὥςπερ τὰ Ἀναίᾳ ἐπὶ τῇ Σάμῳ γίνηται, ἐνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαρίων καταστάντες τοὺς τε Πελοποννησίους ἀφελόν ἐς τὰ ναυτικά, κυβερνήτας πλεονέκτες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαρμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἰδέοντο· οὕτω δὲ ξυναφείραντες ἀπὸ τῶν συμμάχων στρατιάν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς Ἀντιάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον, ἐς τὸν Πόντον ἐπλευσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλειώτιδι ὁρήσας ἐς τὸν Κάλυκα ποταμὸν, ἀπὸλλυσι τὰς ναῦς, ὕδατος ἀνωθεν γενομένου, καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ρεύματος, αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ περὶ διὰ Βιδυνῶν Θορκῶν, οἱ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς Χαλκηδόναν, τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου, Μεγαρέων ἀποικίαν.

76. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Ναυπακτον, εὐδὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἴπποκράτει καὶ ἑκάστῳ τὰ Βοιωτῶν πράγματα ἀπὸ τινῶν ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βορλομένην μεταστῆσαι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥςπερ οἱ Ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Πτολεμαίου μάλιστα· ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσφυγμένον, τὰς αὐτοῖς παράσκευάσθη. Σίφας μὲν ἐμελλόντινες προδῶσιν· αἱ δὲ Σίφαι εἰσι τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίῳ. Χαιρώνειαν δὲ, ἣ ἐς Ὀρχομενῶν, τὸν Μινυεῖον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιωτίον, ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδονσαν, καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα, καὶ ἀνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ Πελοποννήσου· ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας, πρὸς τῇ Φανότιδι τῆς Φωκίδος, καὶ Φωκίων μετεῖχόν τινας· τοὺς δὲ Ἀθηναίους· ἔδει Ἀγγίον καταλαβεῖν, τὸ ἐν τῇ Ταυκερατῇ πρὸς

74. αὐτῇ ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη. Participium non relativo, sed coniunctione concessiva quamvis vel licet resolvendum esse, monuit Blume Animadvv. ad Popp. — iudicia aliquot p. 2.

75. ὥςπερ διενοοῦντο. Vid. supra c. 52. — De tota hac expeditione cf. Diodor. 12, 72., qui pro Demodoco habet Symmachum, nec praetoribus, sed populo Atheniensibus tribuit Antandri recuperandae consi-

Hum. Flumen autem in Heracleotidi Κάμηνα nominat.

καὶ οὐ πολὺ ὕστερον. Post ὕστερον interpungendum est, aut certe haec verba non ad participium ἐπλευσας, sed ad ἀπὸλλυσι referenda sunt, ne post captam Antandrum videatur in Pontum profectus Lamachus, quem iam antea eo navigasse ex verbis praegressis: ὃ γὰρ τρίτος — ἐξεπεκλεύκει, manifestum est; quare errat Diodorus, scribens l. l. μετὰ δὲ ταῦτα, i. e. post captam Antandrum.

Εὐβοίαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ὁρητὴ γίνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν ἐπὶ τὸ Ἀθήλιον οἱ Βοιωτοὶ ἀδρόοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν. ἑκαστοὶ κινούμενα. καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πείρα, καὶ τὸ Ἀθήλιον τειχισθεῖν, ῥαδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ παραντίκῃ νεωτερίζοιτο τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων, καὶ ληστευομένης τῆς γῆς, καὶ οὕσης. ἑκάστοις διὰ βραχέος ἀποστροφῆς, οὐ μνεῖν κατὰ χώραν τὰ πρόγματα, ἀλλὰ χρόνῳ, τῶν Ἀθηναίων μετ' ἐπιδιόκτων τοῖς ἀφροσθηκόσι, τοῖς δὲ οὐκ οὕσης ἀδρόας τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδειον. ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ τοιαύτη παρεσκευάζετο.

77. Ὁ δὲ Ἰπποκράτης αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως δύνανται ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἐμελλε στρατεύειν ἐς τὴν Βοιωτὴν, τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν ἐσπλάξας Ἀκαρνανῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλέσι ἐπὶ τὰς Σίφας, ὡς προδοθησομένης. ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο, ἣ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπὸ τοῖς Ἀκαρνανῶν πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκεῖνι πᾶν, ἐπὶ Σαλυνθίων καὶ Ἀγραίων στρατεύσας πρῶτον, καὶ προσηκούμενος, τάλλα ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέη, ἀπαντησόμενος.

78. Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχίνι, καὶ προπέμφαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτήδελους, αἰτιούντος διὰ γυναικὸς αὐτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μαλιτίαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρος τε καὶ Δῶρος καὶ Ἰππολοχίδας καὶ Το-

76. ἑκαστοὶ κινούμενα. Sic olim e Cass. et Aug. legendum esse docui, quibus nunc accedit It. Vat. — Mox ex Aug. Mosq. νεωτερίζοιτο dedi pro vulgato νεωτερίζοι cum Poppone, quod nulla huius verbi exempla afferuntur, in quibus acti-vum neutrius loco sit. Supra c. 42. in eadem sententia legitur: φοβούμενοι μὴ σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν. — Mox κατὰ χώραν est suo loco.

δικ. βραχέος ἀποστροφῆς, cum a sua cuique civitate procul abire non necesse esset.

77. Οἰνιάδας δὲ ὑπὸ τοῖς Ἀκαρ. Ne offendant τέ, considerandum est, distingui Ἀκαρνανες et αὐτοῖς, Οἰνιάδας et τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκ πᾶν, mutata tamen structura et traiectione admissa pro: καταλαβὼν δὲ ὑπὸ τοῖς Ἀκαρνανῶν π. Οἰνιάδας κατηναγκα-

σμένους ἐς τὴν Ἀθ. ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκ πᾶν ἀναστήσας. — Salynthius erat rex Agraeorum, qui Acarnanum vicini erant. Cf. 3, 111. extr. De Oeniadarum situ vid. 2, 102.

καὶ προσηκούμενος. Post haec verba virgula distinguendum est, quia praeter Oeniadas et Agraeos in his regionibus nemo supererat, qui Atheniensibus esset infestus, nisi Aetoli, qui non poterant tam obiter significari, et Leucadii, quos postea quoque Atheniensium hostes videmus. Post Heilmannum docuit Poppe ad h. l.

78. ἐς Μαλιτίαν τῆς Ἀχαΐας. Etiam in Thessalia Achaei habitabant. Cf. Herodot. 7, 132. — Mox καὶ τοῖς πᾶσι γὰρ ἐμοίως ἔλθουσιν, nam etiam ipsi Thessali inter Hellenos censebantur.

ρύλαος καὶ Στροφακος, πρόξενος ὦν Χαλκιδικῶν, τότε δὴ ἐπορεύετο. ἤγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσσης Νικονίδας, Περδίκκας ἐπιτήδειος ὦν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὐπορον ἦν διέναι ἀνευ ἀγωγοῦ, καὶ μετὰ ὅπλων γὰρ δὴ· καὶ τοῖς πᾶσι γὰρ ὁμοίως Ἑλλήσιν ὑποκτον καθεστήκει τὴν τῶν πέλας· μὴ πείσαντας διέναι· τοῖς τε Ἀθηναίοις ἀείποτε τὸ πλήθος τῶν Θεσσαλῶν εὖνουν ὑπῆρχεν· ὥστε, εἰ μὴ δυναστεία μᾶλλον ἢ ἰσονομία ἐχρῶντο τὸ ἐγγώριον οἱ Θεσσαλοὶ, οὐκ ἂν ποτε προῆλθεν. ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένη αὐτῶ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν ἀναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεὶ ποταμῷ ἐκώλυον, καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἀνευ τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. οἱ δὲ ἄγοντες οὕτως ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνιδίον τε παραγενόμενον ξένοι ὄντες κομίσειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδης τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ὦν ἵεναι, καὶ Ἀθηναίοις, πολεμίοις οὖσι, καὶ οὐκ ἐκείνοις, ὅπλα ἐπιφέρειν· Θεσσαλοὶς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν, ὥστε τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι· νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων οὐκ ἂν προελθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι· οὐ μέντοι ἀξιοῦν γὰρ εἰργεσθαι. καὶ οἱ μὲν ἀκούσαντες ταῦτα ἀπῆλθον· ὁ δὲ, καλεσόντων τῶν ἀγωγῶν, πρὶν τι πλέον ξυστῆναι τὸ κωλύσον, ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχῶν δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ἣ ἐκ τῆς Μελιτίας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ Ἀκιδανῷ ποταμῷ· ἐκεῖθεν δὲ ἐς Φάνκιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐς Περαιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη οἱ μὲν τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον· οἱ δὲ Περαιβοὶ αὐτῶν, ὑπῆρκοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐς Δίον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα καίται.

79. Τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδης Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε, πρὶν τινα κωλῆναι παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκῃαν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων εὐτύχει, δεισαντες οἱ τε ἐπὶ Θράκης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων καὶ Περδίκκας ἐξήγαγον τὸν στρατὸν, οἱ μὲν Χαλκιδεῖς νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους, (καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι, ξυνεπῆγον κρύφα,) Περδίκκας δὲ πολέμιος μὲν οὐκ ὦν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρῶνιβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παρὰσθῆσασθαι. ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾶον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία.

80. Τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ καὶ

δυναστεία μᾶλλον. Erat Larissae, erat Pheris, erat Pharsali gens δυναστεύουσα. Vid. Breviar. historiae a nobis editae I. p. 76. Sed omnes Thessaliae urbes inter se communi quodam vinculo continebantur,

quod mox vocatur τὸ πάχτων κοινόν.

ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε. Sic 2, 97. ἐξ Ἀβδήρων ἐς Ἴστρον ἀνῆρ εὐζαντος ἐνδεκαταῖος τελεῖ. Photius: ἐτέλεσε, κατήνυσε, adscripto nostro loco.

οὐχ ἥμισυ τῇ ἐκείνων γῇ, ἥλιπον ἀποστρέφαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντικαταλυποῖεν πέμπαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν, ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων τρέφειν τε, καὶ ἐκ ἀποστάσει σφᾶς ἐπικαλουμένων. καὶ ἅμα τῶν Εἰλωτῶν βουλομένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μὴ τι πρὸς τὰ παρόντα τῆς Πύλου ἐχομένης, νεωτερίσασιν. ἐπεὶ καὶ τότε ἐπράξαν, φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα καὶ τὸ πλῆθος, (ἀεὶ γὰρ τὰ πολὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἰλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθεδεσθήκει,) προεῖπον, αὐτῶν ὅσοι ἀξιούσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεννηθῆσαι σφίσιν ἀριστοὶ, κρῖνέσθαι, ὥς ἐλευθερώσονται, πείραν ποιούμενοι, καὶ ἡγούμενοι τούτους σφίσιν ὑπερφρονήματος, ὅτε καὶ ἡξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα δὲν καὶ ἐπιδέσθαι. καὶ προκρίναντες ἐς διςχιλούς, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιήλθον ὡς ἡλευθερωμένοι, οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἡγανίσαν τε αὐτοὺς καὶ οὐδαὶς ἤσθετο, ὅτε τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδῃ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακόσους ὅπλιτας, τοὺς δ' ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν.

81. Αὐτόν τε Βρασίδαν βουλούμενον μάλιστα Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν, προϋθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἄνδρες ἐν τε τῇ Σκάρῃ δοκούντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. αὐτὸς γὰρ παραντίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐπὶ τὰς πόλεις ἀπέστειλε τὰ πολλὰ, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἴλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γλυνεσθαι ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λάφειν. ἐς τε τὴν χρόνον ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον ἢ τότε Βρασίδαν

80. τῶν Εἰλωτῶν βουλομένοις ἦν. Ad βουλομένοις ἦν subaudi αὐτοῖς, i. e. ἐβούλοντο. Sic 2, 3. τῷ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένων ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. 8, 92. ὅσοις μὴ βουλομένοις ἦν. — Genitivus τῶν Εἰλωτῶν referendus est ad infinitivum ἐκπέμψαι. Est enim partitivus, et subaudiendum τινάς vel μέρος τι.

τῇ νεότητι. In Vat. et Par. H. legitur σκαιότητι, in hoc tamen νεότητι s. v. In It. contra superscriptum σκαιο. Ceterum προεῖπον continuatur orationem sic, ut explicet praegressum τότε ἐπράξαν.

καὶ προκρίναντες. — A nominativo incipiens postea scribere debebat στεφανώσαντας καὶ τὰ ἱερὰ περιελθόντας αὐτοὺς ἡγανίσαν. Cf. ad 8, 34. Poppo I. 1. p. 108. Est anacoluthiae genus, cum, structura mu-

tata, aliud dictionis genus inferatur atque ab initio scriptor in mente habebat. De re comparandus Diodorus 12, 67. Mox αὐτῶν spectatur Helotes.

81. ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων. Nam recepta Amphipol per inducias in quinquaginta annos factas 422 a. Chr. Athenienses Laedaemoniis Pylum et Cythera et alia oppida insulasque reddiderunt. ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λαφείν, int. belli a Peloponneso acquisitionem. Et cohaeret hoc membrum ita cum praegresso, ut et pacis et belli commoda explicentur a Brasida parata, quam partitionem significat particulae τε — καὶ. — Mox μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας per attractionem dictum pro μετὰ τὰ ἐν Σικελίᾳ γινόμενα καὶ τὴν ἐκείθεν ἀναχώρησιν τῶν Πελοποννησίων.

ἀρετῇ καὶ ξυνέσει· τῶν μὲν πλεονα αἰσθημένων, τῶν δὲ ἀποῆ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποιεῖ τοῖς Ἀθηναίων ξυμμαχοῖς ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς ἐλπίδα ἐγκατέλειπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι.

82. Τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὸν τε Περδίκκην πολέμιον κοινοῦνται, νομίσαντες αἰτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλεονα κατεστήσαντο.

83. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀρδίβαϊον τὸν Βρομεροῦ, Ἀνγκηστῶν Μακεδόνων βασιλεῖα, ὁμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὔσης, καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Ἀνγκου, Βρασίδης λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρδίβαϊον ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἣν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γὰρ τι καὶ Ἀρδίβαϊος ἐπεκηροκνέυτο, ἔτοιμος ὢν Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν· καὶ οἱ Χαλκιδέων πρῶτοις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ διεναι, ἵνα προθυμοτέρῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι· ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκισαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιῆσαι· ὥστε ἐκ τοῦ τοιοῦτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδης τὰ τοῦ Ἀρδίβαϊου ἡέλου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὣν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίων, ἀδικήσειν τε, εἰ, αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσται Ἀρδίβαϊῳ. ὁ δὲ ἀκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς συγγίγνεται, καὶ πεισθὲς τοῖς λόγοις ἀπήγαγε τὴν στρατιάν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι.

84. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εὐθὺς ὁ Βρασίδης, ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἀκανθοῦ τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τριγῆτου ἐστράτευσεν. οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἳ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάρχοντες καὶ ὁ δῆμος· ὅμως δὲ, διὰ τοῦ καρποῦ τὸ θέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέχεσθαι τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσαντας βουλευσασθαι, δέχεται. καὶ καταστάς

83. τῆς Ἀνγκου, utrum sit regionis, an montis nomen dubium est; urbis esse non crediderim. Vid. c. 124. 129. 132.

μέσῳ δικαστῇ, i. e. διαίτη-
τῇ simpliciter. Sic *medius* apud
Latinos quoque pro arbitro, *μεσίτη*, di-
citur. Vid. Horat. Od. II, 19, 28. —
Pacis eras mediusque belli. Cf. 8, 75.
κοινῇ, ex communi sociorum uti-
litate.

ἄκοντος, int. τοῦ Περδίκκου.

συγγίγνεται, τῷ Ἀρδίβαϊῳ, ad
colloquium. — ἡμίσεος. Vulgo
mendose *ἡμίσεως*. Vid. 2, 78. 4, 104.
cf. Buttmann. Gr. math. II. p. 409.

84. ἀκούσαντας. Quia τὸ πλῆθος
nominativus est, exspectes ἀκούσαν-
τες, quod est in K. Sed cum ceteri
libri vulgatum tueantur, accusativus
cum infinitivo arctius iungendus et
pro substantivo accipiendus est: τὸ
πλῆθος πεισθὲν τὸ βουλευσασθαι
ἀκούσαντας. Ut si dicas *ἰδοὺς αὐτῷ*

ἐπὶ τὸ πλῆθος, (ἣν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν,) ἔλεγε τοιαῦτα.

85. „Ἡ ΜΕΝ ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ᾧ Ἀκάνθιοι, γενένηται τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα, ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου προείπομεν, Ἀθηναίους ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν· εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεί πολέμου δόξης, ἥ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἡλπίσαμεν Ἀθηναίους καθαιρῆσαι, μηδεὶς μεμψθῇ. νῦν γάρ, ὅτε παρέσχεν, ἀφικμένοι καὶ μετὰ ὑμῶν περαιοσόμεθα καταγράφεσθαι αὐτούς. θανατάζω δὲ τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένους ὑμῖν ἀφῆγμαι. ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι οἰόμενοι τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἤξειν καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κινδυνόν τε τοσόνδε ἀνεφρόψαμεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες, καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι· ὑμεῖς δὲ εἴ τι ἄλλο ἐν νῶ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπὶ τῷ ἡσδόν τις ἐμοὶ πρόξεισι, δυσχερὲς ποιοῦμενοι, εἰ ἐπὶ οὗς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεον παρεχομένους καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἔξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ' ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν, ἢ ἀσθενῆς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἣν ἐπίωσιν, ἀφῆχθαι. καίτοι

πέμπειν γράψαντα. Cf. infra cap. 97. πᾶσι γὰρ εἶναι καθιστηκὸς λόγος ἐπὶ τὴν ἀλλήλων ἱερῶν τῶν ἐνότων ἀπέχεσθαι.

ὡς Λακεδαιμόνιος. Schol. οἱ γὰρ Λάκωνες βραχυλόγοι. Restrigit igitur et minuit particula ὡς h. l., sicut latinum ut. Nep. Epam. c. 5. „Satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet.“ Cf. Thucyd. 1, 10 extr. Liv. 32, 33. ibique Gronov. — οὐδὲ ἀδύνατος — εἰπεῖν, ne dicendi quidem facultate expers, praeter alias virtutes iam memoratas.

85. μεμψθῇ, pro μέμψηται, ut monuit Grammaticus in Bekk. Anecd. p. 109. — Mox in καὶ μετὰ ὑμῶν, καὶ non est et, sed etiam. Antea enim sine Acanthiorum et ceterorum eius tractus Graecorum opera Athenienses a se victum iri speraverant.

τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν. Dativus causam h. l. indicat. Duplex autem genitivus pendet ex ἀποκλήσει, de qua structura vid. Matth. Gr. Gr. §. 314, (380). Thuc. 3, 12. διὰ τὴν ἐκείνων μέλλειν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν.

οἰόμενοι τε. Transpositum posita τί, quod proprie post ξυμμάχους demum poni debebat, quia respondet sequenti καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι. Item per transpositionem accipio proximum τί post κινδυνόν, quod Poppe uncis inclusit. Egi de hoc loco supra ad c. 40. Accuratius illud τί post διὰ inseratur. Ad verba τῇ γοῦν γνώμῃ Goell. recte subandit ὄντας, ut 3, 70. οἱ δὲ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, et 1, 122. μὴ γνώμῃ ἀμνησούμεθα αὐτούς. Sententia est: Arbitrabamur ad eos non esse venturos, qui priusquam revera veniremus, voluntate certe socii essent. οὐ μόνον ὅτι. — Vid. ad c. 63. extr.

καὶ τὴν αἰτίαν — ἀφῆχθαι. Schol. καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐμῆς ἐξόδου λέγων οὐ πιστευθήσομαι, ἀλλὰ προφασίζεσθαι δόξω. ἐλευθεροῦν ἐπαγγελλόμενος τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τῷ ἀδικεῖν τι αὐτούς, ἢ ἀδύνατος εἶναι βοηθεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἂν ἐπίωσι τοῖς συμμαχοῖς. Infinitivus ἐπιφέρειν pendet ex ἀφῆχθαι et hic est ordo verborum: ἀλλὰ (ἔξω ἀποδεικνύναι, i. e. δόξω) ἀφῆχθαι ἢ ἐπιφέρειν τῇ

κρατιῇ γε τῇδ', ἥν τῶν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ Νισαίαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι πλείονες ὄντες προσμύξαι, ὥστε οὐκ εἰκὸς νῆϊτῃ γε αὐτοὺς τῷ ἐν Νισαίᾳ στρατῷ ἴσον κλήθος ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

86. „Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐκ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὅρκους τε Λακεδαιμονίαν καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μελίστοις, ἢ μὲν, οὓς ἂν ὄρωγε προσαράγνωμαι ξυμμάχους, ἔδεσθαι αὐτονόμους, καὶ ἄρα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν ἢ βία ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοῦναντιον ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ Ἀθηναίων ξυμμαχήσοντες. σὺκουν ἀξίῳ οὐτ' αὐτὸς ὑπαπιένεσθαι, πίστει γε διδόνς τὰς μελίστας, οὔτε τιμωρὸς ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσύνοντας. καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιῶς ἄρα, μὴ ἐγὼ τίσι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω. οὐ γὰρ ξυσταδίσων ἦκω, οὐδὲ ἀσαφῇ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ, τὸ πάτριον παρῆς, τὸ πλεον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἑλασσον τοῖς πᾶσι, δουλώσαιμι. χαλεπωτέρα γὰρ ἂν τῆς ἄλλοφύλου ἀρχῆς εἴη· καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων τρεῖς καθίσταίτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης αἰτία μᾶλλον·

ἐλευθερίαν (eam quam promissem, ut paullo ante τὴν αἰτίαν, quam ἐπὶ αἰτίᾳ) ἄδικον (i. e. ἐκ' ἀδικίᾳ), ἢ ἀδυνάτου καὶ ἀδύνατος (ἂν) τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἣν ἐπίωσιν. Alteram huius sententiae partem statim explicat hoc ipso capite, alteram capite sequenti; quare recte Poppo iudicat, non bene a verbis αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ κ. τ. λ. novum caput incipere.

ὥστε οὐκ εἰκὸς νῆϊτῃ γε. Cum apud Nisaeam non ausi sint signa conferre cum Brasida, non verisimile est, eos aequalem illi apparatus, sed maiorem mittendum esse arbitratos; quod ipsum navali quidem expeditione (νῆϊτῃ γε int. στόλῳ) effici posse cum non sit probabile, nihil nobis timendum est. Latius dixisset: ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς φοβεῖσθαι, οὐ δυναμένους νῆϊτῃ γε (στόλῳ) ἴσον τῷ ἐν Νισαίᾳ στρατῷ κλήθος, μήτοι γε μείζον, ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

86. οὐτ' αὐτός. Immerito offendit Poppo in vocabulo αὐτός, quod a nullo interprete translatum sit, coniiciens aut ἄλλως aut ἀδίκως. Sed αὐτός et τιμωρὸς apte opponuntur, quamquam in eadem persona. Illud enim ad fidem et ingenium hominis, hoc ad vires, copias et auxiliandi facultatem spectat. „Neque fideiussor

vanus existimandus sum, neque tutor invalidus putandus.“

οὐδὲ ἀσαφῇ τὴν ἐλευθερίαν. In margine codd. Cass. Cl. et fortasse Aug. legitur οὐδὲ ἀσφαλῆ, quod Bauerus praeferebat. Vulgata non videtur sollicitanda. Sententia est: Neque ego incertam vel ambiguum libertatem a me afferri arbitror, quod fieret, si, patrio more relicto, populum principibus, aut principes plebi subicerem. Contulit Poppo I. i. p. 152. Plat. Apol. Socr. 5. πόθεν αἱ διαβολαὶ σοι αὐταὶ γέγονασιν; οὐ γὰρ δῆπον σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων περιττότερον πραγματευομένου, ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μὴ τε ἔκραττες ἄλλοιον ἢ οἱ πολλοί, quas breviter dicta dicit pro λόγος γέγονεν, ὅς οὐκ ἂν ἐγένετο, εἰ μὴ κ. τ. λ. Adiectivum ἀσαφῇ h. l. vice fungitur iustae sententiae, quasi scripsisset: οὐδὲ ἀσαφῇ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, ἣν ἐπιφέρουμι ἂν, vel ἀσαφῆς δ' ἂν εἴη. Etiam adverbium sic usurpari docet Goeller. ad h. l. his exemplis: Soph. Antig. 70. οὐτ' ἂν, εἰ θελοῖς ἐτι Πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μέτα, i. e. οὐδ', ἡδὺ ἂν μοι εἴη, εἰ δρώης. Horat. Serm. II, 2, 90. quod hospes Tardius adveniens vitiatum commodius, quam Integrum edax dominus consu-

οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλημάσι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαίνομεθα ἐχθροὶα ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. ἀπ' αὐτῆς γὰρ εὐπρεπεῖ αἰσχρὸν τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι· βία ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος δικαίωσι, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν ἐπέχεται, τὸ δὲ γνῶμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ. οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῶν ἐς τὰ μέγιστα διαφορῶν ποιοῦμεθα.

87. „Καὶ οὐκ ἂν μεῖζον πρὸς τοῖς ὄρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρι ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχυόμενον, ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνο δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκλύδινον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ δυνατόν δέχεσθαι αὐτήν, ταῦτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἅκοντα δὲ μηδὲνα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τῶν ἐγγωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἡκῶν οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν ὀργῶν περιβάσομαι βιάζεσθαι. καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἐκ νομῶν, προσεῖναι δὲ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὖλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὖνῳ, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύνται ὑπὸ ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῇναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τὰδε πράττοιμεν, οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινού τινος ἀγαθοῦ αἰτία τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν. οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφίμε

meret, i. e. quod commodius esset, si hospes cet.

οἷς τε — αὐτοὶ ἂν φαίνομεθα ἐχθροὶα, — κατακτώμενοι, pro ei τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλημάσι τισι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαίνομεθα ἐχθροὶα κατακτώμενοι ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν (i. e. ὁ μὴ προεπαγγελλόμενος, ut Schol. explicat, addito: τὸν Ἀθηναῖον αἰνέσεται). ἀρετὴν intellige liberalitatem animi ad alios a servitute liberandos prompti. περιωπὴν. Suidas cum Phot. et Phav. Καλεῖ δὲ (Θουκ.) περιωπὴν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περίσκεψιν, οὐ τὸν τόπον, ὡς Ὀμηρος (II. ε. 205.). Schol. ad h. l. περισκεψίν, ἢ περιώρησιν (quemadmodum Pollux explicat II, 54. quem laudat Duk.), ἢ πρόνοιαν. — Ceterum Poppeo cum Heilmanno et Kistemakero novum caput ordiendum putavit a verbis οὕτω πολλὴν, quibuscum sequentia arcte cohaerent. — τὰ διάφορα, i. e. τὰ διαφορῶντα.

87. ἀναδρούμενα. „Suidas ἀναδρούμενα, ἀνασκοπούμενα.“ Duk. τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα, facta ex verbis spectata, i. e. cum verbis comparata.

διωθεῖσθαι, ἡμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους. Sed sequentes infinitivum pendunt ex simplici φήσετε, non ex ἀξιώσετε, in quo illud continetur.

τῶν μὲν Λακεδαιμονίων. Hic genitivus pendet ex verbis κατὰ δύο ἀνάγκας. In sequentibus variatur structura οἱ δὲ Ἕλληνες, pro τῶν δὲ Ἑλλήνων. — τῷ ὑμετέρῳ εὖνῳ int. τῇ εὖνοια τῇ πρὸς ἡμᾶς.

οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τὰδε πράττοιμεν. Cum ostenderit paullo ante, vi se coacturum esse Acanthios, eius rei nunc aequitatem demonstrat. Verbis enim οὐ γὰρ δὴ — ἐλευθεροῦν argumentum continetur ad comprobanda ea, quae proxime praegressa sunt: οἱ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύνται ὑπὸ ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῇναι. Sententia est: „Ducibus de causis recte vos vi adigemus ad societatem nostram, primum propter Lacadaemonios, deinde propter ceteros Graecos. Nam recte quidem illud non faciamus, neque debemus facere, ut vos invitos in libertatem asseramus, nisi alicuius boni publici causa.“ De particula μὴ, quae h. l. est nisi, vid. Hermann. ad Vig. p. 802.

θα, καῦσαι δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες τοὺς πλείους ἂν ἀδικούμεν, εἰ ξυμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες ὑμᾶς τοὺς ἐναντιούμενους περιΐδομεν. πρὸς ταῦτα βουλευέσθε εὖ, καὶ ἐγανίσασθε τοῖς τε Ἑλλήσιν ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας, καὶ αἰδίων δόξαν καταθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τὰ τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι καὶ ξυμπᾶσιν τῇ πόλει τὸ κάλλιστον ὄνομα περιδεῖναι.“

88. Ὁ μὲν Βρασίδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνδιοι, πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφοτέρα, κρύφα διαψηφισάμενοι, διὰ τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ, ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων· καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὁμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεψαν, ἢ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν προσαγάγῃται, οὕτω δέχονται τὸν στρατὸν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Στάγειρος, Ἀνδρίαν ἀποιμία, ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

89. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος εὐθύς ἀρχομένου, ὥς τῷ Ἰπποκράτει καὶ Δημοσθένει, στρατηγοῖς οὓσιν Ἀθηναίων, τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδото, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπατῆσαι, τὸν δ' ἐπὶ τὸ Ἀήλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν, ἐς αὖς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρινᾶνας καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται, μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλευματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτίως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ Βοιωτοῖς. καὶ βοηθείας γενομένης πάντων Βοιωτῶν, (οὐ γάρ πω Ἰπποκράτης παρελύνκει ἐν τῇ γῇ ᾧν,) προκαταλαμβάνονται αἱ τε Σίφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὥς δὲ ᾗσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

90. Ὁ δὲ Ἰπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους πανδημεὶ, ἐκτούς καὶ τοὺς μετοίκους καὶ ξένων ὅσοι παρήσαν, ὕστερος ἐφικνεῖται ἐπὶ τὸ Ἀήλιον, ἥδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακχεωρηκότων ἐπὶ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, Ἀήλιον ἐτείχεζε τοιαύδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος ἐνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν, καὶ σταυροὺς παρακαταπηρύντες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐξέβαλλον, καὶ ἰσθμούς ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιρούντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμπεσώριζον τὸ ἔρυμα. κύργους τε

τὸ κάλλιστον ὄνομα, Schol. ἦν ἐλευθερίαν.

88. διαψηφισάμενοι. Cum omnes deinceps suffragia tulissent (nam hoc est διαψηφίζεσθαι), plures censuerunt, ab Atheniensibus descendendum esse. — Mox ὁμόσαντα refer ad τὰ τέλη, et confer verba 2. 86. ὅρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις.

89. ἐνεδίδото, de conatu accipe; nam tradenda erant, non revera tradita sunt.

90. ἀντὶ τείχους. Brevius dictum pro ἔν' ἀντὶ τείχους ἢ, ut loquitur 2, 3. Sed ut nostro loco 2, 75. φορηθῶν ἀντὶ τοίχων τιθέντες. — Verbum ἐξέβαλλον arctius cum participiis κόπτοντες et καθαιροῦντες iungendum.

ἐνλίγους κατέστησαν, ἥ· καιρὸς ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν· ἥπερ γὰρ ἦν· στοά, καταπεπτάκει. ἡμέρα δ' ἀρξάμενοι τρίτῃ, ὡς οἰκοῦντες ὤρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο καὶ τὴν τετάρτην, καὶ τῆς πέμπτης μέχρι ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλείστα ἀπειτέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Ἀθλήου οἶον δέκα σταδίους ὥς ἐπ' οἴκου πορευόμενον, καὶ οἱ μὲν φιλοὶ οἱ πλείστοι εὐθύς ἐχώρουν, οἱ δ' ὀπλῆται θέμενοι τὰ ὄπλα ἡσύχαζον· Ἰπποκράτης δὲ ὑπομένων ἐκ καθίστατο φύλακας τε, καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὥς χρῆν ἐπιτελέσαι.

91. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρήσαν, καὶ ἡσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προσχωροῦντας ἐπ' οὐκον, τῶν ἄλλων Βοιωταρχῶν, οἱ εἰσιν ἔνδεκα, οὐ ξυνεπαμνούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσὶ, (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὄπλα.) Παγώνδας ὁ Αἰολάδου Βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ Λυσимаχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὐσης αὐτοῦ βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεύσαι, προσκαλῶν ἐκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἄνδρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὄπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἵσται ἐκ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιαῦτα.

92. „ΧΡΗΝ μὲν, ὦ ἄνδρες Βοιωτοὶ, μὴδ' ἐς ἐπινόαν τινα ἡμῶν ἔλθειν τῶν ἀρχόντων ὥς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἡν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς, διὰ μάχης ἔλθειν. τὴν γὰρ Βοιωτίαν, ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες, τείχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθεῖρειν, καὶ εἰσὶ δῆπου πολέμιοι ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταληφθῶσι, καὶ ὅταν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. νυνὶ δ', εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. οὐ γὰρ τὸ προμηθεὺς, οἷς ἂν ἄλλος ἐπὶ, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ πλείονος δὲ ὀρεγόμενος ἐκὼν τιμὴ ἐπέρχεται. πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας, πολλῶ μάλιστα δεῖ. πρὸς τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται, καὶ πρὸς τοὺς γε δὴ, οἱ καὶ μὴ τοὺς ἐγγυς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν περὶ ὧνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἔλθειν; (παράδειγμα δὲ ἔχομεν τοὺς πε ἀντι-

91. οἱ εἰσιν ἔνδεκα. Undecim omnino erant Boeotarchae, quorum duo ex Thebanis, penes quos videtur principatus fuisse. Apud alterum eorum tunc summum exercitus imperium fuit.

92. οὐ γὰρ τὸ προμηθεὺς — Iunge: οὐ γὰρ τὸ προμηθεὺς (ἡ προμηθεὺς τούτων), οἷς ἂν ἄλλος ἐπὶ, ἐνδέχεται λογισμὸν περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως καὶ (ἐκείνου) ὅστις τὰ

μὲν αὐτοῦ ἔχει, ἐκὼν δὲ ἐπέρχεται τιμὴ ὀρεγόμενος τοῦ πλείονος. — Mox πολλῶ μάλιστα pro πολλῶ μᾶλλον etiam Pausaniam in Attica c. 42, dixisse e Budaeo notavit Dukerus.

καὶ πρὸς τοὺς γε δὴ. Sic correxit Dukerus vulgatum τοῖς τοῖς. Quod statim sequitur μὴ est ne dicam, alias μὴ ὅτι. — Infinitivus γινώσκει pendet ex χρῆ.

πῆρας Βύβοτας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδας πρὸ πολὺ, ὡς ἀνέοις
 δάκεται) καὶ γινῶναι ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ
 ῥῆς ὄραν τὰς μάχας ποιοῦνται, ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἣν νικη-
 θῶμεν, εἰς ὅρος οὐκ ἀντίλεκτος παρήσεται· ἐξελθόντες γὰρ
 βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἐξασί. τοσούτῳ ἐπικινδυνωτέραν ἐτέρων τὴν
 παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν· εἰδῶσθί τε εἰ ἰσχυρὸς που θάρσει
 τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν, ἐπιόντες τὸν μὲν ἡσυχάζον-
 τα καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον ἀδεέστερον· ἐπιστρα-
 τεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὄραν προαπαντῶντα καὶ, ἣν καιρὸς ἦ, πο-
 λέμῳ ἀρχοντα ἦσαν ἐτόλμως κατέχειν, πῆραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς
 αὐτοῦ ἐς τοὺςδε· νικῆσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτοὺς, ὅτε
 τὴν γῆν ἡμῶν στασιάζοντων κατέσχον, πολλὴν ἀδειαν τῇ
 Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατέστησαμεν· ὧν χορὴ μνησθέντας ἡμᾶς
 τοὺς τε προσβυτέρους ὁμοιωθῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τοὺς τε
 νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας, πει-
 ρᾶσθαι μὴ ἀσχύναί τας προσηκούσας ἀρετάς, πιστεύσαντας
 εἰ τῷ θεῷ, πρὸς ἡμῶν ἰσέσθαι; οὐ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τι-
 χίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς, ἃ ἡμῖν θροσάμεναις καλὰ
 φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖςδε, καὶ δεῖξαι, ὅτι ὧν μὲν ἐφείν-
 ται, πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθωσαν, οἷς δὲ
 γενναῖον τὴν τε αὐτῶν αἰὲ ἐλευθεροῦν μάχῃ καὶ τὴν ἄλλων μὴ
 δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπίασι.

93. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παρανίσδας ἐπει-
 σεν ἵνα ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἦγῃ
 τὸν στρατὸν· (ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὅψις ἦν) καὶ ἐπειδὴ
 προσέμιξεν ἔγγυς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐς χωρίον καθίσας
 ὄθεν, λόφον ὄντος μεταξὺ, οὐκ ἐθαύρουν ἀλλήλους, ἑταρσέ τε καὶ
 παρσκενάζετο ὡς ἐς μάχην. τῷ δὲ Ἰπποκράτει ὄντι περὶ τὸ
 Δῆλιον, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, κίμπει ἐς
 τὸ στρατεύμα κελεύσιν ἐς τάξιν καθίστασθαι· καὶ αὐτὸς οὐ
 πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἱπτάς περὶ
 τὸ Δῆλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἴεν, εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, καὶ
 τοῖς Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες ἐπιγένοιτο ἐν τῇ μάχῃ. Βοι-
 ῶται δὲ πρὸς ταῦτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνομένους, καὶ
 ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερσφάνησαν τοῦ λόφου, καὶ

εἰς ὅρος — παρήσεται, per
 metaphoram dicta intellige de Athe-
 niensium imperio in Boeotos citra con-
 troversiam venturo. Illustrant ea,
 quae statim sequuntur. — ἐς πᾶσαν,
 int. γῆν, quod ad totam terram atti-
 net, de tota patria. — Παύλο post
 ad ἐτέρων subaudi τῆς παροική-
 στας.

νικῆσαντες γάρ. Ut exemplum
 quadret, νικῆσαντες accipiendum pro
 πολέμῳ ἀρχάντες (vel ἐπιθέμενοι)
 καὶ νικῆσαντες. Illam enim victoriam
 non ἐν τῷ ἀμύνεσθαι reportaverant,

sed ἐν τῷ ἐκόντες ἐπιθέσθαι. Cf. I,
 113., quo hic respicit Scriptor.

κτάσθωσαν. Debbat scribere
 κτήσονται. Sed oblitus inchoatas per
 δεῖξαι ὅτι structurae, aliam induxit
 per se aequae bonam, illa autem ver-
 bis non congruentem. Vtd. ad chap. 93.

93. καὶ ἐπειδὴ. Bekk. ἐπεὶ δὲ,
 et punctum ante haec verba.

τῷ δὲ Ἰπποκράτει. Etiam hic
 ἀνακείνουτος est oratio, et duae stru-
 cturae in unam commixtas, altera ὅ
 δὲ Ἰπποκράτης, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη,
 altera τῷ δὲ Ἰπποκράτει ὡς ἠγγέλθη,
 κίμπει etc.

ἔδυντο τὰ ὄπλα, τεταγμένοι ὡς περ ἑλλανοί, ὁπλῖται ἑκταυρ-
χίλιοι μάλιστα καὶ φιλοὶ ὅλας μορῶν, ἑκπῆς τε χίλιοι κα-
πελτασταὶ πεντακῆσιον. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι κα-
ὶ ξυμμοροὶ αὐτοῖς· μέσθι δὲ Ἀλιάρτιοι καὶ Κορωναῖσι κα-
Κωπαιῖς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμοι
εἶχον Θεσπιῆς καὶ Ταναγραῖοι καὶ Ὀρχομένιοι· ἐπὶ δὲ τῷ κέ-
ρατι οἱ ἑκπῆς καὶ φιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πάντες μὲν
καὶ εἰκοσι Θηβαῖοι ἐπέβηκτο, οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἑκαστοὶ ἔτεχον
αὐτῇ μὲν Βοιωτῶν παρασκευῇ καὶ διάκοσμος ἦν.

94. Ἀθηναῖοι δὲ οὐ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ οὕτῳ πάν τὸ στρα-
τόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις, ἑκ-
πῆς δὲ ἐπ' ἑκατέρῳ τῷ κέρα. φιλοὶ δὲ ἐκ παρασκευῆς μὲν
ὀπλισμένοι οὐτε τότε παρήσαν, οὐτε ἐγένοντο τῇ πόλει· οἱ πε-
ρὶ ξυνεβέβαλον, ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄσπελοι τε
πολλοὶ ἠκολούθησαν, αἵ τε πανστρατιάς ξένων τῶν παρόντων
καὶ ἄσπεων γενομένης, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὤρμησαν ἐπ' οἴκου
οὐ παρέχοντο, ὅτι μὴ ὀλίγοι καθιστάμενοι δὲ ἐς τὴν τάξιν
καὶ ἤδη μελλόντων ξυνέναι, Ἰπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπα-
ριῶν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων παρεκλεύετό τε καὶ ἔλε-
γοι αὐτοῖς.

95. Ὡς Ἀθηναῖοι, δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίνεται
τὸ ἴσον δὲ πρὸς τε τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας δύναται, καὶ ὑπὸ
μνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν
ὡς ἐν τῇ ἀλλοτριᾷ, οὐ προσήκον, τοσόνδε κίνδυνον ἀναρ-
πτοῦμεν. ἐν γὰρ τῇ τούτων ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται
καὶ ἦν νικῆσωμεν, οὐ μὴ ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν
χωρὰν ἀνευ τῆς τῶνδε ἱκποῦ ἐσβάλωσιν· ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τῇ
δε τε προσκταῖσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. χωρήσα-
σιν ἄξιως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἦν ἑκαστος πατρίδα ἔχει
πρώτην ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀγάζεται, καὶ τῶν κατέρων, οἱ
τούςδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις τῇ
Βοιωτίᾳ ποτὲ ἔσχον.

ὡς περ ἑλλανοί. Schol. subau-
diri iubet μαχέσασθαι. Rectius Krü-
ger. ad Dionys. Histor. p. 118. repe-
tit τάσσεσθαι.

οἱ ξυμμοροὶ αὐτοῖς, i. e. οἱ
ἐνταλοῦντες ἐς αὐτούς. Cf. c. 76.
Non enim omnes pagi Boeotiae, licet
Thebanis principatum concedebant,
cum iisdem una civitate continebantur,
quemadmodum ii, qui h. l. ξυμμοροὶ
vocantur.

ἐπ' ἀσπίδας δὲ πάντες μὲν
καὶ εἰκοσι. „Viceni quini in fron-
tem. Vid. Schweigh. ad Polyb. I,
26, 18.“ Gossler. Scilicet si in iti-
nere est vel procedit agmen. Si con-
tra hostem versa est aciei frons, nos
Germani dicimus, fünfundzwanzig

Mann hoch. Cf. Poppo. Prolegg. P. II
p. 75. Sic. c. 94. ἐπὶ οὕτῳ, cum
octoni in altitudinem. Cf. 7, 79.

95. πρὸς τε τοὺς ἀγαθοὺς
ἀνδρας. Reiskius, probante Pop-
pone, coniecit πρὸς γε. Mihi quidem
h. l. ferri posse videtur transpositi-
onem particulae τε, cum nollet scribere
πρὸς δὲ τῶν ἀγ. ἀνδ. τὸ τε ἴσον
δύναται, καὶ ὑπομ. μ. ἔχει. „Brevi
quidem, Athenienses, haec adhorta-
tio fit, tamen apud vos, qui forte
viri estis, et tantundem valet (quan-
tum longior), et admonitionem potius
quam imperium continet.“ — οὐ
προσέηκον, i. e. οὐ προσήκοντος
τούτου, Poppo commatibus secluit.

ἐν Οἰνοφύτοις. Vid. I, 103.

96. Τοιαῦτα τοῦ Ἰπποκράτους παρακλινομένου, καὶ με-
ρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπιλθόντες, τὸ δὲ πλεόν οὐκ
ἐν φθάσαντος, οἱ Βοιωτοὶ, παρακλιναμένους καὶ σφίσιν ὡς
διὰ ταχέων καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου, πωπώνσαντες ἐπήσαν ἀπὸ
τοῦ λόφου. ἀντεκῆσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ προσέμειξαν
ὄρουφ. καὶ ἐκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἤλθεν
ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε· ὀύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ
ἄλλο καρτερεῖ μάχῃ καὶ ὠδισμῷ ἀσπίδων ἐνιστήκει. καὶ τὸ
μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι μέσου ἤσάτο ὑπὸ τῶν
Ἀθηναίων, καὶ ἐπέσαν τοὺς τε ἄλλους ταύτῃ, καὶ οὐκ ἥμισυ
τοὺς Θεσπιάας. ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμέ-
νων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, ὅπερ διεφθάρησαν Θεσπι-
ῶν, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπησαν. καὶ τινες καὶ τῶν
Ἀθηναίων, διὰ τὴν κυκλωσιν ταραχθέντες, ἡγνόνησαν τε καὶ
ἀπέκτειναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἤσάτο τῶν Βοιω-
τῶν, καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε· τὸ δὲ δεξιόν, ἧ οἱ
Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὠσάμενοι κατὰ
βραχὺ τὸ πρῶτον ἐπηκολούθουν. καὶ ξυνέρη, Παγώνδου περι-
εμψαντος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν
λόφον, ὡς ἐπώνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, καὶ ὑπερφανέντων αἰ-
ρηθῶς, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρως νομίσαν ἄλλο στρα-
τήμα ἐπέμειναι, ἐς φόβον καταστήναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἦδη,
ὑπὸ τε τοῦ τοιοῦτου, καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐπεκομίσαντο καὶ
ταραβήγγυντων, φωνὴ μαθιστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν
Ἀθηναίων. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δηλίον τε καὶ τὴν θάλασσαν
ἤρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὠρωποῦ, ἄλλοι δὲ πρὸς Πάρονθα
τὸ ὄρος, οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοι τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας, Βοιω-
τοὶ δὲ ἐρεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἱ ἱππῆς οἱ τε αὐ-
τῶν καὶ οἱ Λοκροὶ, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης.
νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ῥᾶον τὸ πλῆθος τῶν φευ-
όντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ καὶ
ἐκ τοῦ Δηλίου, φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες, (εἶχον γὰρ αὐτὸ
μῶς ἔτι,) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἶκον.

96. οὗτος ἐστὶ φθάσαντος, int.
ελθῶν. Verba καὶ ἐνταῦθα respi-
ciunt ad cap. 91., ubi προκαλέσαι
τοὺς κατὰ λόγους Pagondas dice-
batur. Nunc igitur iterum ante aciem,
aut Hippocrates, suos cohortatus est.
ὁ πορὶ ὠρῶντος. — κατα-
κόπησαν. Recte αὐτοῖς ad Athe-
nienses refert Schol. οἱ παρατεταγμέ-
νοι h. l. sunt, qui Atheniensibus erant
positi. Verba κυκλωθέντων ἐν ὀλί-
ῳ ὅπερ διεφθάρησαν Θεσπιῶν non
sunt impendenda, sed κυκλωθέντων ad
ἐν παρατεταγμένων referendum. Male
volueris varia esse aut subiecta par-
ticipii ὑποχωρησάντων et κυκλωθέν-
των. Cum cessassent, qui Athenien-
sibus in sinistro Boeoteriorum cornu op-

positi erant, (int. Thespienses, Tana-
graei et Orchomenii: nam ii erant in
sinistro cornu, vid. c. 93 extr.) et ab
Atheniensibus circumclusi essent: qui
hoc modo morti obnoxii erant The-
spiansium, cominus se defendentes oc-
cisi sunt. Nisi sic verba iunges, de-
erit subiectum verborum ἀμυνόμενοι
κατεκόπησαν.

καὶ παραβήγγυντων. Hoc
vocabulum explicat Poppo Protegg. II.
p. 76., cuius ipsa verba adscribum:
„Umbenum impulsu (ἀσπίδων ὠθη-
σμῳ IV, 96.) se invicem propellebant
(quod ὠσαδάς dicitur), et paulatim
disiiciebant (παραβήγγιναι IV, 96a
V, 73. VI, 70.). Hoc modo pugnatum
apud Delium, Mantineam, Syracusas.“

97. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ τροπαῖον δῆσαντες, καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς, τοὺς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν, καὶ τῷ Ἀθήλῳ ἐπεβούλευον ὥς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κήρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς ἀπαντᾷ κήρυξ Βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξι πρὶν ἢ αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, κατεστὰς ἐπὶ Ἀθηναίου ἐλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν παραβάνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων· πᾶσι γὰρ εἶναι καθεδετὴ καὶ ἴοντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι Ἀθηναίους δὲ Ἀήλιον ταχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἀνθρώποι ἐν βεβήλῳ δοῶσι, πάντα γίνεσθαι αὐτόθι· ὕδαρ τε, ὃ ἦ ἀφανέστον σφίσι κλῆν πρὸς τὰ ἱερὰ χέρυβι χοῖσθαι, ἀνασκάπτοντας ὕδρευεσθαι. ὥστε ὑπὲρ τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλουμένους τοὺς ὁμοχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλωνα πρῶτα φρενέειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπὸντας ἀποφέρεσθαι τὸ σφέτερον αὐτῶν.

98. Τούτῳ τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδικησάτω ἔφασαν οὐδὲν, οὔτε τοῦ λοιποῦ ἐκόντες βλάψειν· οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐξελεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τοὺς ἀδικούντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νόμος τοῖς Ἑλλήσιν εἶναι, ἂν ἂν ἡ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐκείτης, ἦν τε κλίτος, ἦν τε βραχυτέρας, τοῦτον καὶ τὰ ἱερὰ εἰς γίνεσθαι, τρόποις θεραπεύόμενα οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ ὁρῶνται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων ὅσοι ἐξαναστῆσαντες τινα βλάβη μόνον γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῦ τὸ πρῶτον ἐπελθόντας οἰκίᾳ νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ εἰ μὴ ἐπὶ κλέον δυνήθηναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν νῦν δὲ, ἐν ᾧ μέρει εἶδιν, ἐκόντες εἶναι ὥς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπείναι. ὕδαρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἦν οὐκ αὐτοὶ ὕβρεα προσδέσθαι, ἀλλ' ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἔδωκας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χοῖσθαι. πάνθ' οἷός ἐστιν αὐτῶν λέμεν καὶ δεινὴν τι κατειργόμενον ἐγγνωμόν τι γίνεσθαι.

97. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κήρυξ. Ita rursus c. 104. pro ἐκ τῶν Ἀθηναίων κήρυξ Ἀθηναίων vel Ἀθηναίος. — καὶ ὅσα ἀνθρώποι ἐν βεβήλῳ δοῶσι. Cum h. l. ad sententiam comparandus est locus 7, 87. de Atheniensibus in lautumias coniectis: πάντα ποιοῦντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῇ αὐτῇ, ubi recte Scholiastra: διὰ τὸ δυσφημόν, inquit, ἀπεωσθησαν αὐτὰ ὀνομασίαι εἰπεῖν. — ὡς ἀσπείσαντας, Schol. ἀνμυσσάμενους. — χέρυβι h. l. est adperatio in sacris usitata; extra usum sacrorum autem de manuum latione intelligi notum est.

τοὺς ὁμοχέτας δαίμονας i. e. ἀνθρώπους. Schol. οἱ μετέροντες τῶν αὐτῶν πάντων καὶ αὐτῶν ἱερῶν. Suidas s. v. Tom. II. p. 693, καὶ Βασιτικὴν λέξιν vocat.

98. εἰ μὴ — δυνήθηναι. Vid. ad 2, 102. — De ἐκόντες εἶναι vid. 2, 89. cf. ad 4, 28. — χοῖσθαι, int. αὐτῇ, τῇ ἀνάγκῃ.

τῷ πολέμῳ — κατειργόμενον. Placet lectio cod. Aug. τὸ λέμεν, quia articulus ante πολέμῳ certitiae, quae est generalis minus convenit. Reiskius coniecit κατειργόμενον. Ceterum ἐγγνωμόν h. l. per-

καὶ πρὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκη κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσαι. τοὺς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιούντας ἀποδιδόναι ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσι εἰπεῖν, μὴ ἀπιούσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς, (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἐτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτῆσαντο,) ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι.

99. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἶσιν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα, εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον· νομίζοντας τὴν μὲν Ὀρωπίαν, ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς, ἐν μεθορλοῖς τῆς μάχης γενομένης, κείσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπάρχον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθ' ἐν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων· τὸ δὲ „ἐκ τῆς ἑαυτῶν“ εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι „ἀπιόντας καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπαιτοῦσιν.“ ὁ δὲ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἀπρακτος.

100. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμφάμενοι ἐκ τε τοῦ Μηλιάως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην Κορινθίαν τε διςχιλίων ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Ἀήλιον, καὶ προσέβαλον τῷ τευχίσματι· ἄλλω τε τρόπῳ πειράσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἶλεν αὐτὸ, τοιάνδε. κεραλαν μεγάλην δίχα πρίσαντες ἐκόλλαναν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμωσαν πάλιν ἀκρι-

sive, quod alicui ignoscitur. Cf. Schneid. in Lex.

ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. Haec est vulgata lectio, a qua codicis Cass. et Schol. auctoritate primus abiit Poppo, quem sequiores editores omnes sunt imitati, scribendo τὰ μὴ πρέποντα. Equidem donec argumentis meam vulgatae defensionem refutatam videam, interim nihil mutabo. Verba ἱεροῖς κομίζεσθαι recte omnes interpretantur ἀντὶ ἱερῶν κομ., i. e. templo restituendo sibi auferre. τὰ πρέποντα ego quidem intelligo τὴν τῶν νεκρῶν ἀπόδοσιν, quia moris erat, victo hosti, nulla lege interposita, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους permittere, ipsa religione impellente. Unde mox dicit: κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι. Itaque haec est verborum sententia: Et illos quidem multo magis impie facere, qui aequum censerent, militum cadavera pro templis restituere, quam eos, qui nollent tem-

plis restituendis recuperare, quae deceret (recuperare). τὰ μὴ πρέποντα qui legunt, cum Schol. intelligunt mortuos (μηδὲ νεκροὺς θεῶν ἀντικαταλλάττεσθαι.).

σαφῶς τε — ἀναιρεῖσθαι. Sententia est: „Athenienses iubebant Boeotos clare et perspicue sibi permittere, ut mortuos tollerent ea lege, ut non discederent e Boeotorum terra, (esse enim non in illorum amplius, sed in sua, quam armis subegerint;) sed patrio more foedere icto.“ Sed propter ordinem verborum ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι verba τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι bis cogitanda sunt, quia pendent et a σπένδουσιν, et ab εἰπεῖν. Supra cap. 97. extr. restitutionem cadaverum abituris ex Delio permisierant Boeoti. Pro σπένδουσιν Poppo coniecit σπένδουσιν.

99. αὐτοὺς βίᾳ σφῶν, i. e. Athenienses invitis Boeotis.

οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἀνφαινομένη ἐχθρόνα ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. ἀπ' αὐτῆς γὰρ εὐπρεπείᾳ ἀσχετον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βία ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος δικαιοῦσαι, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέχεται, τὸ δὲ γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ. οὕτω πολλὴν περιπνὴν τῶν ἡμῶν ἐς τὰ μέγιστα διαφορῶν ποιοῦμεθα.

87. „Καὶ οὐκ ἂν μείζω πρὸς τοῖς ὄρκοις βεβαίωσιν λαβοῖτε, ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρι ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου, ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακοῦμενοι διωθίσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ δυνατόν δέχεσθαι αὐτήν, τοῖσι καὶ ἐπιφέρειν, ἅκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγκωρίους ποιήσομαι ὡς ἐκ' ἀγαθῷ ἥκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν θγῶν πειράσομαι βιάζεσθαι. καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἐνομιῶ, προεσθαι δὲ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὐλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὖνῳ, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ καλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῇναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πρᾶσσοιμεν, οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτία τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν. οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐπιτέμε-

meret, i. e. quod commodius esset, si hospes esset.

οἷς τε — αὐτοὶ ἀνφαινομένη ἐχθρόνα, — κατακτώμενοι, pro ei τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι τοῖς καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἀνφαιν. ἐχθρόνα κατακτώμενοι ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν (i. e. ὁ μὴ προεπαγγελλόμενος, ut Schol. explicat, addito: τὸν Ἀθηναῖον αἰνέσσεται). ἀρετὴν intellige liberalitatem animi ad alios a servitute liberandos prompti. περιωπήν. Suidas cum Phot. et Phav. Καλεῖ δὲ (Θουκ.) περιωπήν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περίσκεψιν, οὐ τὸν τόπον, ὡς Ὀμηρος (Il. ε. 205.). Schol. ad h. l. περίσκεψιν, ἢ περιώθησιν (quemadmodum Pollux explicat II, 54. quem laudat Duk.), ἢ πρόνοιαν. — Ceterum Poppeo cum Heilmanno et Kistemakero novum caput ordiendum putavit a verbis οὕτω πολλῇν, quibus cum sequentia arcte cohaerent. — τὰ διάφορα, i. e. τὰ διαφέροντα.

87. ἀναδρούμενα. „Suidas ἀναδρούμενα, ἀνασκοπούμενα.“ Duk. τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναδρούμενα, facta ex verbis spectata, i. e. cum verbis comparata.

διωθίσθαι, ἡμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους. Sed sequentes infinitivi pendunt ex simplici φήσετε, non ex ἀξιώσετε, in quo illud continetur.

τῶν μὲν Λακεδαιμονίων. Hic genitivus pendet ex verbis κατὰ δύο ἀνάγκας. In sequentibus varietur structura οἱ δὲ Ἕλληνες, pro τῶν δὲ Ἑλλήνων. — τῷ ὑμετέρῳ εὖνῳ int. τῇ εὖνοια τῇ πρὸς ὑμᾶς.

οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πρᾶσσοιμεν. Cum ostenderit paullo ante, vi se coacturum esse Acacethios, eius rei nunc aequitatem demonstrat. Verbis enim οὐ γὰρ δὴ — ἐλευθεροῦν argumentum continetur ad comprobanda ea, quae proxime praegressa sunt: οἱ Ἕλληνες ἵνα μὴ καλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῇναι. Sententia est: „Duabus de causis recte vos vi adigemus ad societatem nostram, primum propter Laocadaemonios, deinde propter ceteros Graecos. Nam recte quidem illud non faciamus, neque debemus facere, ut vos invitos in libertatem asseramus, nisi alicuius boni publici causa.“ De particula μὴ, quae h. l. est nisi, vid. Hermann. ad Vig. p. 802.

δύο καὶ τριάκοντα ὑστέρον ἑποίκους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλούμενον πέμψαντες, οἱ διεφθάρησαν ἐν Δραβήσῳ ὑπὸ Θρακῶν. καὶ αὐτίς ἐνός δέοντι τριακοστῷ ἔκει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἄγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκ-
πεμφθέντος, Ἡδωνας ἐξελάσαντες ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἑκαλοῦντο. ὠρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἡϊόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποτα-
μοῦ ἐκιδυαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἄγνων ὠνόμασεν. ὅτι, ἐπ' ἀμφο-
τέρα περιῶρέοντος τοῦ Στρυμόνος, διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν, τεῖχε μακρῷ ἀπολαβῶν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν περιφανῆ ἐς
θάλασσαν τε καὶ τὴν ἡπειρον ὥκισεν.

103. Ἐπὶ ταυτην οὖν ὁ Βρασίδης, ἄρας ἐξ Ἀρῶν τῆς Χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ· καὶ ἀφικόμενος περὶ δει-
λῃν ἐπὶ τὸν Αὐλώνα καὶ Βρωμίσκον, ἧ ἡ Βύλβη λίμνη ἐξίη-
σιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος ἐχαίρει τὴν νύκτα.
χειμῶν δὲ ἦν, καὶ ὑπένειφεν· ἧ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλούμε-
νος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων.
ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες, (Ἰσὶ δὲ οἱ Ἀργί-
λαιοι Ἀνδρίων ἄποικοι,) καὶ ἄλλοι, οἱ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ
μὲν Περόδικκα πειθόμενοι, οἱ δὲ Χαλκιδεῦσι. μάλιστα δὲ οἱ
Ἀργίλαιοι, ἐγγὺς τε προσοικούντες, καὶ αἰεὶ ποτὶ τοῖς Ἀθηναί-
οις ὄντες ὑποκτοί, καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, ἐκιδὴ πα-
ρένχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδης ἦλθεν, ἐπραξάν τε ἐκ πλείονος
πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πό-
λις, καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν
Ἀθηναίων, ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρόσω
ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. ἀπέχει δὲ τὸ πύλισμα πλεον
τῆς διαβάσεως, καὶ οὐ καθεῖτο τεῖχη, ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δὲ
τις βραχεῖα καθεστῆκει· ἦν βιασάμενος ῥαδίως ὁ Βρασίδης,
ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὐσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνας ὄντος,
καὶ ἀπροσδόκητος προσπεσὼν, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω
τῶν Ἀμφιπολιτῶν, οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον, εὐθύς εἶχε.

104. Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γε-
γενημένης, καὶ τῶν ἔξω πολλῶν μὲν ἀλισκομένων, τῶν δὲ καὶ

ὅπερ πρότερον — ἑκαλοῦν-
το. Vulgo ἑκαλιέτο. Sed pluralis verbi
non ad subiectum, sed, ut non raro
fit, ad praedicatum proxime positum
referendus est. Vid. annot. ad c. 26.

διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν. His
verbis causam nominis Ἀμφιπόλις con-
tineri puta. Supra Amphípolin Stry-
mon scinditur in duos fluvios, quos
cum muro iunxisset Hagnon, totam ur-
bem ab omni parte aliqua munitione
cinctam habebat. Muro autem isto
urbis conspicua erat et mare vorzus et
ad continentem.

103. πρόσω ἐπὶ τῇ γέφυ-
ρᾳ. In margine Cass. est man. rec.
scriptum γρ. καὶ πρὸ ἔω, quae le-
ctio, probata Dukero, recepta est a
Bekkero et Goellero. Vulgatam de-
fenuit Poppo. Cum etiam in Pal. sit
πρὸς ἔω, equidem πρὸ ἔω prae-
feram.

ἀπέχει δὲ — διαβάσεως; i. e.
abest oppidum longius a transitu pon-
tis, quam alibi a flumine abest. —
ὅς καθεῖτο τεῖχη, ubi ponit s.
transitus fluminis erat, natus dum
murus ab urbe ad flumen demissus
erat.

[ἐνομιζέτο] γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο, μὴ ἀποστᾶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδης ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρείχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐθήλου ὥς ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθεῖη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἄλσιν, καὶ ἃ παρέχεται, τὴν τε ἐκείνου πρᾶοτητα, μάλιστα δὴ ἐκῆρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν· καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαρίεναι τε κελεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐφευσμένοισι μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον, ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλεον βουλήσει κρίνοντες ἀσφαεῖ, ἢ προνοία ἀσφαλεῖ, εἰσθότες οἱ ἄνθρωποι, οὐ μὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἐλπίδι ἀπερὶσκέπτῳ διδάναι; ὃ δὲ μὴ προσίενται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου ἐφορκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὥς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιον τῇ ἑαυτοῦ μόνη στρατιᾷ οὐκ ᾔθελῃσαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρσουν, καὶ ἐπίστευον μηδέναι αὐν ἐπὶ σφᾶς βοηθήσαι. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον Λακεδαιμονίων ὀργώντων ἐμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἔτοι-

mare versus naves Atheniensium stationem haberent, ab utraque parte, dum pons esset in Atheniensium potestate, Lacedaemonii prohibebantur, quo minus ultra fluvium progredierentur. Huic loci sententiae convenit vulgata lectio *προσιθεῖν*, cuius loco boni libri habent *προσελθεῖν*, quod de accessu ad urbem ego olim accipiebam. Sed vulgata aptior, quia praecedit *μέχρι μὲν τοῦ Στρομόνος ἦν πάροδος*. Ergo ulterius progredi non poterant. Infinitivus *οὐκ ἂν δύνασθαι* pendet ex verbo *ἤλπισαν*, quod ex verbo primario *ἐς μέγα δέος κατέστησαν* facile subaudiri potest; nisi forte in sequentibus cum D. et Cass. a rec. man. legere malis *ἐνόμιζον* pro *ἐνομιζέτο*, quod utrumque, sicut plurimorum codicum scripturam *ἐνόμιζεν* cum Kistem. interpretamentum putamus. Cum eodem scripsimus *ῥᾶδια*, pro vulgato *ῥαδία*, cum subiectam non sit *πάροδος*, sed *προχωρεῖν*.

καὶ ἃ παρέχεται, i. e. ὑπέρχεται. Sic, 3, 36. *ἔστιν ἃ παρέχόμενον*.

ὅση ὕστερον διεφάνη, i. e. in aestimandis Atheniensium opibus tanto magis falsi sunt, quanto illas maiores postea apparuerunt. — *κρίνοντες*, mutata structura pro *κρί-*

νοσι, quasi praecesserit *ἄδεια* *σφίσι* *ἐνόμιζον* *εἶναι*. Vide annot. ad 3, 36. Verba *εἰσθότες οἱ ἄνθρωποι* referenda sunt ad *κρίνοντες*, cuius subiectum est *αὐτοί*, in quo ex parte certe latet nomen οἱ ἄνθρωποι. Diximus de hac constructione ad cap. 106.² — *διωθεῖσθαι*, Schol. *παραιεῖσθαι*, von sich abweisen. Cf. c. 87.

ἐφορκὰ, Schol. *ἐπαγωγὰ*, quae vim habent persuadendi. Supra c. 88. *διὰ τὸ ἐπαγωγὰ εἶπεν τὸν Βρασίδα*. — Dukeri emendationem *ἐπὶ Νίσαια* redarguit Poppo, quod ea admissa aut αὐτῷ aut τῇ ἑαυτοῦ στρατιᾷ supervacanea essent. Itaque praegnantem, quem dicunt, sensum agnoscimus, quem plene expresserit c. 85. *στρατιᾷ τῇδε ἐπὶ Νίσαιαν ἱμοῦ βοηθήσαντος*, οὐκ ἐθελῃσαν Ἀθηναῖοι, πλείους ὄντες, *πρὸς μέλαι*.

διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον. Vide ad c. 63. init. Sed cum, si confusionem duarum loquendi rationum esse statuas, *ἔχον*, omisso *διὰ τὸ*, absolute accipiendum sit, ut *ἐξόν*, *εἰρημένον*, vide an praestet eam analogiam sequi, quae est in *ἐν τῷ μὴ μελετᾶν*, de qua vide ad 1, 142. — *ὀργώντων*, *ἀρμημένων*, *προθυμουμένων*. Schol.

μοι ἦσαν. ὧν αἰσθανόμενοι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φυλακὰς, ὥς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις, ὁ δὲ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα ἐφιέμενος στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπερέτησαν αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τοὺς τε ἀνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι.

109. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τὰ τε μακρὰ τεύχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἐλόντες ἐς Ἰθάφος, καὶ Βρασιδάς μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἄλωσιν ἔχων τοὺς συμμάχους στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προὔχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὅρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαίου πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν, Ἀνδρίαν ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θύσσον καὶ Κλεωνὰς καὶ Ἀκροθώους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δίον· αἱ οἰκοῦνται ξυμμικτοῖς ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. καὶ τι καὶ Χαλκιδικὸν ἐνὶ βραχὺ, τὸ δὲ πλείστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Ἀθημόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρησιτωνικόν καὶ Ἡδωνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολισματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασιδά, Σάνη δὲ καὶ Δίον ἀντίστη· καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδήγουν.

110. Ὡς δ' οὐκ ἐξήκουον, εὐθὺς στρατεύει ἐπὶ Τορωναίην τὴν Χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν ἀνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἔτοιμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκουρείον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πρᾶσσοντες αὐτῷ, εἰδότες ὅτι ἦξοι, καὶ προσελθόντες τινες αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον, καὶ ὥς ἥσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἀνδρας φιλοὺς ἐπ' αὐτοῖς (τοσοῦτοι γὰρ μόνοι, ἀνδρῶν εἰκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων, οὐ κατέειδαν ἐσελθεῖν· ἤρχε δὲ αὐτῶν Λυσικρατὸς Ὀρίωντος) οἱ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τεύχους, καὶ λαθόντες τοὺς τε ἐπὶ τοῦ ἀνώτατα φυλακτηρίου φρουροὺς, οὐσῆς τῆς

ὧν αἰσθανόμενοι. Non solum ad Athenienses, sed etiam ad Brasidam pertinet hoc participium. — Verba ἐς τὴν Λακ. ἐφιέμενος vulgo olim commatibus includebantur, quia ἐφιέμενος volebant esse πέμπων. Sed hanc verbi medii vim esse recte negat Poppo, qui cum Neophyto Duca hoc participium explicat μετὰ πάσης ἐφίσεως, iungens verba ἐς τὴν

Λακεδαιμόνα ἐκέλευε, quia κτελέειν ἐς dici possit, ut πράσσειν ἐς.

109. Μεγαρῆς τὰ τε μακρὰ τεύχη. Non placet transpositio particulae τε. Fortasse inverso ordine legendum Μεγαρῆς τε τὰ. — Mox pro διορύγματος Pal. Vat. διωρύγματος. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 231. De fossa, quam Xerxes fecit, vid. Herodot. 7, 21. — 24. ἔσω, i. e. in-

πόλεως πρὸς λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν, καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλῖδα διήρουν.

111. Ὁ δὲ Βρασίδης τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὀλίγον προσελθὼν, ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὅποτε πύλαι τινὲς ἀνοιχθῶσι, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθῇ, ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐξδράμοιεν. καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου, καὶ θανμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες· οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἐνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἢ τε πυλῖς διήρητο, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι, τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος, ἀνεῳγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλῖδα τινὰς περιαγαγόντες ἐξεκόμισαν, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐδὲν εἰδότας, ἔξακλῖναι φοβήσωνται. ἔπειτα τὸ σημεῖον τε τοῦ πυρός, ὡς εἶρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο.

112. Καὶ ὁ Βρασίδης, ἰδὼν τὸ ἔσυνθημα, ἔθει δρόμον, ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἐμβοήσαντά τε ἀθρόον καὶ ἑκπληξίν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντα. καὶ οἱ μὲν κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς ἐπέπιπτον, οἱ δὲ κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἱ ἔτυχον τῷ τείχει, πεπιτωκότε καὶ οἰκοδομουμένῳ, πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασίδης μὲν οὖν καὶ τὸ πλήθος εὐθὺς ἦν καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ βεβαίως ἔλιν αὐτήν· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο.

113. Τῶν δὲ Τορωναίων, γιγνομένης τῆς ἀλώσεως, τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἶδος ἐθορυβεῖτο, οἱ δὲ πρᾶσσοντες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρρισκε, μετὰ τῶν ἐσελθόντων εὐθὺς ἦσαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὀκλίται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα) ἐπειδὴ ἤσθοντο, οἱ μὲν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται ἐν χειρὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν περὶ, οἱ δὲ ἐς τὰς ναῦς, αἱ ἐφρουροῦν δύο, καταφυγόντες διασώζονται ἐς τὴν Ἀγκυρὸν τὸ φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοί, καταλαβόντες ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενωπῷ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐς αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδαιοι.

114. Γυγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη, καὶ βεβαίως τῆς πόλεως ἐχομένης, ὁ Βρασίδης τοῖς μὲν μετὰ τῶν Ἀθηναίων Τορωναίοις καταπεφυγόσι κήρυγμα ἐποιήσατο, τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα ἀδελφῶς πολιτεύειν· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμφας ἐξέναι ἐκέλευσεν ἐκ τῆς Ἀγκυρῆς ὑποσπόνδους καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας, ὡς οὖσης Χαλκιδέων. οἱ δὲ ἐκλείψειν μὲν οὐκ ἔφασαν, ἀπειθᾶσθαι δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέ-

tra Chersonnesum, quae a continente per fossam illam secludebatur.

110. Καναστραῖον. Erat Palenae promontorium.

113. αὐτῶν, pendet ex οἱ μὲν τινες. — ἀπειλημμένον cf. c. 102.

τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν. c. 120. τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης. — ἄκρον τῆς πόλεως extremam urbis Toronae partem explicat Poppo I, 2. p. 395., quae erat Lecythus castellum.

σαν τοὺς νεκροὺς ἀνελίσθαι. ὁ δὲ ἐσπείδατο δύο. ἐν ταύταις δὲ αὐτὸς τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο καὶ Ἀθηναῖοι τὰ σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ Ἀκάνθῳ παρακλήσια, ὅτι οὐ δίκαιον εἴη, οὔτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως χεῖρους οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι, (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας δοῦναι τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως) οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἰεσθαι μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. ἀφίχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν, οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίων καταπεφυγόσιν, ὥς ἡγούμενος οὐδὲν χεῖρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· οὐδ' ἂν σφῶν περὶ αἰσθάνοντες αὐτοὺς, τῶν Λακεδαιμονίων, δοκεῖν ἦσσαν, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσω δικαιοτέρα πράσσουσιν, εὖνους ἂν σφίσι γενέσθαι· ἀπειρία δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. τοὺς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευσεν ὥς βεβαίους τε ἰσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἦδη, ὅ τι ἂν ἀμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἔχοντας· τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρείσσονων, καὶ ξυγγνώμην εἶναι, εἴ τι ἤναντιοῦντο.

115. Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν καὶ παραδαρύνας, διελθουσῶν τῶν σπονδῶν, τὰς προσβολὰς ἐποίειτο τῇ Ἀγκύθῳ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἡμύναντό τε ἐκ φανύλου τειχίσματος καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις ἔχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο, τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διεννοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ἡ ὥον· μάλιστα αὐτοὺς προσκομεῖν τὴν μηχανήν, καὶ ἣν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἶκημα ἀνέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους ἀνεφόρησαν καὶ λίθους μεγάλους, ἄνθρωποι τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ οἶκημα λαβὼν μεῖζον ἄχθος ἐξάπλιν κατεβάρη, καὶ, ψόφου πολλοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὀρώντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστον, νομίσαντες ταύτῃ ἐαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὤρμησαν.

116. Καὶ ὁ Βρασίδης ὥς ᾗσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γινόμενον ὀρών, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθὺς τὸ τεῖχος λαμβάνει, καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρε. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ, τοῦτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδης, (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ἀγκύθῳ Ἀθηναῖς ἱερὸν, καὶ ἐτυχὲς κηρύξας, ὅτε μελλεῖ προσβάλλειν, τῷ ἐπι-

114. τῇ ἐκείνων φιλίᾳ, int. Ἀθηναίων, propter eorum amicitiam cum Atheniensibus. — Mox ad δίκαιοτατα subaudi τῶν Ἀθηναίων.

115. ἡ ὥοντο μάλιστα — ἐπιμαχώτατον. Haec verba ad se-

quentia pertinent: qua parte maxime eos (Lacedaemonios ex τοῦ στρατεύματος) machinam admoturos sperabant, et (castellum) facillime oppugnari poterat, ibi turrim ligneam in aedificio exstructam opposuerunt.

βάντι πρώτῳ τοῦ τείχους τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν, νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνδρακείῳ τὴν ἄλωσιν γενέσθαι, τὰς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῇ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν, καὶ τῇ Ἀγκυθῶν καθελὼν καὶ ἀνασκευάσας τέμνος ἀνήκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος, ᾧ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διαλθόντος ὄρδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.

117. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ἅμα ἤρι τοῦ ἐκ-
γυγνομένου θέρους εὐθύς ἐκχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νο-
μίσαντες Ἀθηναῖοι μὲν οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν πρὸς
ἀποστήσαι οὐδὲν, πρὶν παρασκευάσαιντο κατ' ἥσυχίαν, καὶ
ἅμα, εἰ καλῶς σφίσιιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ κλείω, Λακεδαί-
μόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγοούμενοι, ἅπερ ἔδεισαν
φοβεῖσθαι, καὶ, γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν καὶ τालαιπωρίας
μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασμένους ξυναλλαγῆναι τι
καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιιν ἀποδόντας σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ
ἐς τὸν κλείω χρόνον. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ κλείονος ἐκοι-
οῦντο κομίσασθαι, ὥς ἔτι Βρασίδης εὐτύχη· καὶ ἔμελλον, εἰ
μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῷ
μὲν σιέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνόμενοι κινδυνεύειν
καὶ κρατῆσειν. γίγνεται οὖν ἐκχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς συμ-
μάχοις ἥδε.

118. „ΠΕΡΙ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλ-
λωνος τοῦ Πυθίου δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλούμενον ἀδό-
λως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς πατέριους νόμους. τοῖς μὲν Λακε-
δαιμόνιοις ταῦτα δοκεῖ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παρούσι· Βοιω-
τοὶ δὲ καὶ Φωκίας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν προσκηρυκεύο-
μενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως
τοὺς ἀδικοῦντας ἐξευρήσομεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατέριον
νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, καὶ τῶν ἄλλων οἱ βου-
λόμενοι τοῖς πατέριον νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ μὲν οὖν

117. περὶ κλείονος ἐποιεῦν-
το. Sententia est: Pluris faciebant
viros illos recuperare quam, Brasida
progrediente, ita maiora consequi, ut
simul in illos Atheniensium ira com-
moveretur. — ὥς ἔτι, si vera est
lectio, interpretor quoniam adhuc.
Sed Schol. ad Aristoph. Pac. 478. le-
git ἔως ὅτε, unde ἔως utique am-
plectendum esse dicit Bekk.

ἀντίπαλα καταστήσαντος,
cum res Lacedaemoniorum in Thracia
Atheniensium rebus acquasset. τῶν
μὲν pertinet ad captivos Lacedae-
monios. Sed verba τοῖς δὲ — καὶ
κρατῆσειν corrupta videntur pluri-
bus interpretibus, nec nisi coniectura
sananda. Pro κινδυνεύσειν in
Cass. Aug. Pal. It. Vat. D. legitur

κινδυνεύειν. Poppe coniecit καὶ κρ-
τῆσεσθαι. Etiam τοῖς δ' quo refe-
ras, non liquet. Cum ad Athenienses
propter disiunctionem pertinere vides-
tur, iunxerim cum ἐκ τοῦ ἴσου
subaudito ὄντες. Nam cum ἀμυνόμε-
νοι iungere, ut sit certantes cum ἡ-
λις, insolentius foret. Sententia vide-
tur esse, Lacedaemonios pariter atque
Athenienses periculum subire, dum se
defenderent, nec certam suam esse vi-
ctoriam.

118. περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ. Hoc
in foedere, quod Athenis ictum est
primo loco leges perscriptae sunt, quibus
Lacedaemonii inducias facere vo-
luerunt; deinde a verbis ἔδοξε τῇ
δήμῳ sequuntur verba Atheniensium
quibus conditiones illas ratas habes-
se ac teneri se foedere declarant.

πύτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς [ἄλλοις] ξυμμάχοις, ἐὰν
 αὐτοὺς ποιεῖνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν μένειν ἐκατέ-
 ρους, ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν, τοὺς μὲν ἐν τῷ Κορυθαίῳ
 ἱπὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως μένοντας, τοὺς δὲ ἐν
 Κυθήροις μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε ἡμᾶς
 πρὸς αὐτοὺς, μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ
 Μινῳά μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν
 παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδάνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου
 εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μίνωαν, (μὴδὲ Μεγαρέας καὶ
 τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην,) καὶ τὴν νῆ-
 σον, ἥπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας, μὴδὲ ἐπιμισγομένους
 μηδετέρους μηδετέρωσι, καὶ τὰ ἐν Τροιζήνι, ὅσαπερ νῦν
 ἔχουσι, καὶ ὅλα ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους. καὶ τῇ θαλάσῃ
 ῥωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν,
 Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηϊ, ἄλ-
 λω δὲ κωπήρει πλοίῳ, ἐς πεντακῷσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα.
 κῆρυκί δὲ καὶ πρεσβείᾳ καὶ ἀκολούθοις, ὅποσοις ἂν δοκῇ, πε-
 ρὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου καὶ δικῶν ἐς Πελοπόννησον καὶ
 Ἀθήνας σπονδὰς εἶναι לוּסִי καὶ אֲכִיּוּסִי, καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δεχέσθαι ἐν τούτῳ τῷ
 χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς.
 δικᾶς τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πατρία,
 γὰ ἀμφίλογα δίκη διαλύοντας ἀνευ πολέμου, τοῖς μὲν Λακε-
 δαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δὲ τι ὑμῖν εἴτε
 κάλλιον, εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, λόντες ἐς Λα-
 κεδαιμόνα διδάσκατε. οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται, ὅσα ἂν δι-
 κᾶια λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ
 λόντες τέλος ἔχοντες λόντων, ἥπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ
 δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. Ἐδοξε τῷ δήμῳ. Ἀκάμαντις ἐκρυ-

μὴ ἐπιμισγ. ἐς τὴν ξυμμα-
 χίαν, i. e. μὴ φοιτῶντες ἐς τὴν
 ξυμμαχίαν, s. πρὸς τοὺς ξυμμάχους.
 Sic infra κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, abstra-
 ctum pro concreto.

ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ
 τοῦ Νίσου. Olim Πυλῶν maiuscula
 littera scribebatur. Sed intelligenda est
 una ex portis Megaræ. Vulgo de an-
 gusta via accipiunt. Verba παρὰ
 τοῦ Νίσου (in Cass. Aug. a corr.
 F. D. I. Vind. Mosq. τοῦ Νισαίου)
 explicant ut supra 4, 67. ἐς τὸν Ἐννέ-
 λον, ubi deum ipsum pro templo eius
 nominari monitum est. Sed collem,
 non sedem Nisi Pindarus Pyth. IX,
 160. Nenn. V, 84. eiusque Scholiastæ
 agnoscunt. Etiam in praepositione le-
 ctio fluctuat, Cass. Aug. F. D. I. E.
 Vind. ἀπὸ exhibentibus pro παρὰ.
 Quare cum libris illis legerim ἀπὸ τοῦ
 Νισαίου (int. λόφον).

μὴδὲ Μεγαρέας — ταύτην.
 Haec verba parentheses signis circum-
 scripsi, Popponem secutus, qui prae-
 terea paullo post μὴδὲ ἐπιμισγομέ-
 νους reposuit, pro vulgato μήτε, quod
 in omnibus scriptis et editis libris est.
 καὶ ὅλα ξυνέθεντο πρὸς
 Ἀθηναίους, int. οἱ Τροιζήνιοι ex
 Τροιζήνι. μέτρα, nobis Last, ut
 τάλαντα nostrum Tonnen.

τέλος ἔχοντες. Schol. κύριοι
 συμβῆναι ἀνευ τῶν πόλεων. Est igitur
 h. l. τέλος summa et libera pote-
 stas rei transigendæ, ac diversum
 est τὰ τέλη, potestas civilis, magi-
 stratus in universum.

Ἀκάμαντις una est ex decem
 tribubus Atticae, quarum cuique in
 35 vel 36 dies προπαισία erat. Vid.
 Schoemann de Comitibus Atheniensium
 p. XV. et libellum meum (Abriss der
 griech. u. röm. Alterthümer p. 31 sq.).

τάνευε, Φαίνικπος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεσάττει. Λάχ ειπε, τύχη ἀγαθὴ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκχειρίαν, καὶ δὲ ξυγκωροῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ ὁμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκχειρίαν εἶναι ἐνιαυτὸν, ἄρχη δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετραδά ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφροβλιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὄντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καθότι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς προτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλευσάσθαι Ἀθηναίους καθότι ἂν ἐς ἡν ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου σπεισάσθαι δὲ αὐτίκα μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰ παρούσας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτὸν.

119. Ταῦτα ξυνέθεντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὁμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι, Ἀθηναίους καὶ τοῖς ξυμμάχοις μηνὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτη. ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντι Λακεδαιμονίων μὲν οἶδε, Ταῦρος Ἐχτιμίδα, Ἀθήναιοι Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξίδαδα. Κορινθίων δὲ Αἰνέας Ὁκύντου, Εὐφαιμίδας Ἀριστάνυμον. Σικυωνίων δὲ Λαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμος Μεγακλέους. Μεγαρέων δὲ Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου. Ἐπιδαυρίων δὲ Ἀμφίας Εὐπαίττα. Ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοί, Νικόστρατος Λιτρεφούς, Νίκλας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. Ἡ μὲν δὲ ἐκχειρία αὕτη ἐγένετο, καὶ ξυνήσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους.

120. Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, αἷς ἐπύρροντο, Σικιών ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλιν ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασιδαν. φασὶ δὲ οἱ Σικιωναῖοι, Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλείοντας δ' ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρῶτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρὶον τοῦτο τῷ χειμῶνι, ὃ ἐχρήσαντο Ἀχαιοί, καὶ αὐτοὺς οἰκῆσαι. ἀποσταῖσι δ' αὐτοῖς ὁ Βρασιδᾶς διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σικιώνην, τριήρει μὲν φίλῃ προπλεύσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν πελητίῳ ἄπῳθεν ἐφεπόμενος, ὅπως, εἰ μὲν τιμὴ τοῦ κέλητος μίλωνι πλοῖον περιτυγχάνοι, ἢ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ, ἀντικαίω

ἐγραμμάτευε, scribe erat populi, cuius nomen ante archontem Euclicidem psephismatibus praescribatur. Vid. Schoemann. 1. l. p. 318.

Λάχης ειπε. Is igitur erat, qui rogationem ferebat de induciis, quas cum Peloponnesiis faciendas populus iussit. ειπε, suasis.

τετραδά ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφροβλιῶνος. Cap. 119. is dies vocatur μηνὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτη, quem Martii nostri vicesimum secundum computavit Dodwell. in Annall. Thucyd. Sed disceptant viri docti de congruentia non solum diei, sed etiam mensis.

ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς

προτ. Vid. quae de h. l. diximus ad c. 106.

119. καὶ ὁμολόγησαν. Ex multis codd. Poppe reposuit καὶ ὁμοσαν. Nonnulli eorum haec verba post ξυνέθεντο collocant. A Cl. utrumque abest.

120. ἡ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ. Optimi libri (Cass. Aug. Pal. II. Vat. H. Mosq.) pro ἀμύνοι praebent ἀμύνη, et pro αὐτῷ plerique omnes praeter Pal. Vind. Mosq. m. Ar. Chr. Dan., e quibus certe nulla varietas notatur, αὐτῇ vel αὐτῇ, unde Benedictus, probante Hermanno scribendam censuit αὐτῇ, quod Poppe recepit, qui tamen utrumque et αὐτῷ et αὐτῇ.

δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης, οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων
ῥηφισθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν.
πειρωθεὶς δὲ καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκιαωναίων ἔλεγεν
ἢ τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ, καὶ προσέτι φάσκων ἀξιο-
ῦτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες, τῆς Παλλήνης ἐν τῷ
ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ Ἀθηναίων Ποτίδαιαν ἐχόντων, καὶ
ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς
τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμία ἀνάγκην σφίσι
προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερώς οἰκείου ἀγαθοῦ· σημείον τ'
εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπο-
μῖναι, εἰ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα· πιστοτάτους τε
τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους, καὶ
τάλλα τιμήσειν.

121. Καὶ οἱ μὲν Σκιαωναῖοι ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ
θαρησάαντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ
προσδόμενα, τὸν τε πόλεμον διανοοῦντο προθύμως οἶσιν, καὶ
τὸν Βρασίδαν τὰ τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο, καὶ δημοσίᾳ μὲν
χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδθησαν, ὥς ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ
δὲ ἱταίνιουν τε καὶ προσήρχαντο ὥσπερ ἀθλητῇ. ὁ δὲ τό τε
παρυσία φυλακὴν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν διέβη πάλιν, καὶ
ὑστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ'
αὐτῶν τῆς τῆς Μένδης καὶ τῆς Ποτιδαίας ἀποκειρᾶσαι, ἡγού-
μενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν, ὥς ἐς νῆσον, καὶ
βουλόμενος φθάσαι· καὶ τι αὐτῷ καὶ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις
ταύτας προδοσίας περὶ. καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς
πόλεσι ταύταις.

122. Ἐν τούτῳ δὲ, τριήρει οἱ τὴν ἐκχειρίαν περιγυ-
γέλλοντες ἀφικνούνται παρ' αὐτὸν, Ἀθηναίων μὲν Ἀριστῶν-
μος, Λακεδαιμονίων δὲ Ἀθήναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν
διέβη ἐς Τορώνην, οἱ δὲ τῷ Βρασίδᾳ ἀνῆγγέλλον τὴν ξυνθή-
κην, καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι Λακεδαι-
μονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστῶννμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις κα-
τήναι, Σκιαωνίους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογιζομένου τῶν ἡμερῶν
ὅτι ὕστερον ἀφιστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. Βρα-
σίδας δὲ ἀντέλεγε πολλὰ, ὥς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίει τὴν
πόλιν. ὥς δ' ἀπήγγειλεν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀριστῶννμος περὶ
αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εὐθύς ἔτοιμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν
Σκίωνα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμψαντες παραβήσε-
σθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδὰς, καὶ τῆς πόλεως ἀντεποι-
οῦντο Βρασίδᾳ πιστεύοντες, δίκην τε ἔτοιμοι ἦσαν περὶ αὐτῆς
κρίνεσθαι. οἱ δὲ δίκην μὲν οὐκ ᾔθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν

quod Polyaeus omisit, ab interpreti-
bus additum esse suspicatur.

121. ὥς περ ἀθλητῇ. Officii
causa, vel ut eum salutarent, adibant
tamquam victorem athletam vel ἱερο-
νικῶν.

ὥς ἐς νῆσον. Supra c. 120. de

Pallene peninsula eiusque incolis dice-
bat: οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, quod
Potidaea eos a continente arceret:
Gravius autem Athenienses irasceban-
tur, si qui insularum a se defecis-
sent, Lacedaemoniorum auxilio, quod
in re navali inutile esset, confisi. Il-
lustrant quae sequuntur cap. 122.

δὲ ὡς τάχιστα, ὄργην ποιούμενοι, εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες ἀξιούσι σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων ἰσχυρῇ ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν· δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποίησαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, Σκιωνίλους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τὰλλα ἡσυχάζοντες ἐς τοῦτο παρεσχευάζοντο.

123. Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριῶν ἀποικία. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδης, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκχειρίᾳ φανερώς προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναῖοις παραβαίνειν τὰς σπονδὰς· διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον ἐτόλμυσαν, τὴν τε τοῦ Βρασίδου γνώμην ὁρῶντες ἐτόλμην, τεκμαίρομενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης, ὅτι οὐ προϋδίδου, καὶ αὐτῶν πρᾶσσόντων σφίσις ὀλίγων τε ὄντων, καὶ, ὥς τότε ἐμίλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσις αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον, καὶ καταβιασάμενων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐθὺς πυθόμενοι, πολλῶν ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρεσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρως τὰς πόλεις. καὶ Βρασίδης προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλου αὐτῶν ὑπεκκομίζει ἐν Ὀλυνθον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων, καὶ τῶν Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίων ὀπλίτας διέπεμψε καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδῆων, ἄρχοντά τε τῶν ἀπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ μὲν τὰ περὶ σφῶν αὐτοὺς, ὥς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ εὐτρεπίζοντο.

124. Βρασίδης δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρῥιβαίον τὸ δεύτερον ἐς Λύγκον. καὶ ἦγον ὁ μὲν αὖν ἐκράτει Μακεδόνων τὴν δύναμιν καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὀπλίτας, ὁ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοιποῖς τῶν Πελοποννησίων Χαλκιδῆας καὶ Ἀκανθίους καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἐκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ ὀπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων τριῶν χίλιοι μάλιστα. ἱππῆς δ' οἱ πάντες ἡκολούθουν Μακεδόνων ἐν Χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χίλιους, καὶ ἄλλος ὁμιλος τῶν βαρβάρων πολὺς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρῥιβαίου, καὶ εὗροντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς Λυγκηστὰς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἐκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες ἐκπομάχισαν πρῶτα ἀμφοτέρων· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδης καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων προτέρων ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν Λυγκηστῶν ὀπλιτῶν καὶ ἐτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαρόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον, καὶ ἐτρεψαν τοὺς Λυγκηστὰς· καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ

123. ὡς τότε ἐμίλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, i. e., quod tunc facturi erant, non amplius remittentibus.

124. καὶ τῶν ἄλλων, int. τριῶν. Mox in ὀλίγον ἐς χίλιους veram scripturam unus servavit Priscianus. Nam in codd. omnibus est ὀλίγοι.

ἡφύγοντες πρὸς τὰ μετέωρα ἠσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο τροχαιὸν στήσαντες δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες, οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἦεῖν· ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προΐεναι ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρβίβαίου κώμας καὶ μὴ καθῆσθαι, Βρασίδας δὲ τῆς τε Μένδης περιορώμενος, μὴ, τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων, εἰ πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον.

125. Καὶ ἐν τούτῳ, διαφορομένων αὐτῶν, ἡγγέλθη ὅτι καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρβίβαίου, προδόντες Περδίκκᾳ, γεγνηται· ὥστε ἦδη ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ θεὸς αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς, ὁπνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι, νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων, εὐθύς φοβηθέντες (ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι,) καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὐπω παρῆναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν ἐχώρουν ἐπ' οἴκου, καὶ τὸν Περδίκκᾳ, τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν, πρὶν τὸν Βρασίδα ἰδεῖν, (ἀπαθὴν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο,) προαπελθεῖν. Βρασίδας δὲ ἅμα τῇ ἑρ, ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προκεχωρηκότας, τοὺς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρβίβαϊον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυνεργῶν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὀπλίτας, καὶ τὸν φίλον Ὀμίλον ἐς μέσον λαβὼν, διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρομοὺς δὲ, εἴ πῃ προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους, καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσχειρομένοις ἀνδιστάμενος κύνεσθαι. καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ τὰς ῥέων παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιαῦδε.

126. „Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευν, ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες καὶ κολλοὶ, ἐκπληξιν ἔχουν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδασκὴν ἅμα τῇ παρακλειύσει ἐποιούμην· νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμε-

τῆς τε Μένδης περιορώμενος. Schol. εὐλαβοῦμενος περὶ αὐτῆς. φροντίζων exponit Thom. Mag. h. v. Duk.

125. δοκοῦν — κυρωθέν. De us nominativis absolutis loco genitivo-um vid. Matth. Gr. §. 564.

ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρα. ἰσαφ. ἐκπλήγνυσθαι. Verba ἰσαφῶς, ἐκπλήγνυσθαι tamquam per propositionem vel exegesisin explicant nomomen relativum ὅπερ, quod ad regressum εὐθύς φοβηθέντες referendū est. Monuit Krüger. ad Dion. p. 291. sq. post Matth. Gr. §. 476. v. 657. (892), qui ad eam rem demonstrandam loco 5, 6. utitur: ὥστε οὐκ

ἂν ἔλαθον αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσδέχεται ποιήσειν αὐτὸν ἐπὶ τῇ Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, — ἀναβήσεσθαι. Cf. 5, 105: τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχερὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς — οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Nostro loco simillimus est 7, 80. οἱ οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβος καὶ δαίματα ἐγγίγνεσθαι.

τελευταῖος — ὑποχωρῶν. Haec verba sunt iungenda, τελευταῖος ὑποχ. Quare omnem distinctionem cum Bekk. delevi.

τέρων καὶ τὸ πλήθος τῶν ἐναντίων βραχεὶ ὑπομνήματι κα παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσονται πελθεῖν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶνα ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἐκαστοτε, ἀλλὰ δι' ὀκλείαν ἀρετὴν, καὶ μηδὲν πλήθος πεφοβήσθαι ἐτέρων, οἳ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἦκατε, ἐν αἷς οἱ πολλοὶ ὀλγῶν ἀρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους, οὐ ἄλλω τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν, ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. βαρβάρους δὲ, οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιδτε, μαθεῖν χρὴ ἔδῶν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν, καὶ ἀπ' ὧν ἐγε εἰκάξων τε καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι, οὐ δεινούς ἐσομένους καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῇ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησι ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθοῦς προσφενομένη περὶ αὐτῶν, ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους· οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστι ἀγαθόν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέρει το. οὗτοι δὲ τὴν μέλλῃσιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβερὰν καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, ἰτε διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὀπλῶν ἔχει τινὰ δῆλῳσιν ἀπὲλῃς· προσμύξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοιοι. οὗτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινὰ χώραν βιαζόμενοι, ἢ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν, ἴσῃν ἔχουσα δύξαν τοῖ καλοῦ, ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρείον ἔχει. αὐτοκράτωρ δὲ μᾶρ

126. ἐν αἷς οὐ πολλοί. Alii cum Reisigio ad Aristoph. Tom. I. p. 30. οὐ per negligentiam additum putant, cum Thucydides praegressi μηδὲ non meminerit. Alii οὐ delendum censent. Mihi olim ἐν αἷς pro ἐν ἐκείναις γὰρ accipi posse videbatur.

τὴν δυναστείαν. Doriensium in Peloponneso imperium inde a redivo Heraclidarum intelligendum esse puto. τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν. Etiam Lyncestae erant Macedones, vid. supra c. 83. cf. 2, 99. Omnes autem Macedones inter barbaros censebantur non minus, quam Illyrii. προηγώνισθε, (Schol. προσπολεμήσατε) refero ad hanc ipsam expeditionem adversus Lynceas, in qua supra c. 124. narrat eos a Lacedaemoniis fugatos multosque caesos.

ὅσα μὲν — προσφέροιτο. In utroque horum membrorum est binarum structurarum confusio. Nam ὅσα requirit ut posthac scribatur aut περὶ τούτων pro περὶ αὐτῶν, aut certe διδαχῆς ἀληθοῦς γενομένης. Cum autem περὶ αὐτῶν sequatur, huic in praecedentibus aptum fuerit εἰ τινα pro ὅσα. Similiter in altero membro οἷς et τούτοις, εἰ τιςιν et αὐτοῖς accuratius congruerent. Schol. ὅσοι πολέμιοι ἀσθενεῖς ὄντες δόκησιν

ἰσχύος παρέχουσι τοῖς ἐναντίοις περὶ τούτων τάληθ' μαθόντες οἱ δι' ἐναντίας θαρσύνονται μᾶλλον· ὅσα δὲ τῷ ὄντι εἰσὶν ἰσχυροί, τούτοις εἰ μὴ τις ἐμπροσθεν μάχοι, τολμηρότερον καὶ οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς προσεχθήσεται.

τὴν μέλλῃσιν intelligo de impendente hostium impetu, ut hoc cap extr. ἀποθὲν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρείον μελλήσας ἐπικομποῦσιν. Schol. σπλην τοῦ ἐπίνεαι. — πλήθει ὄψεως, multitudo, quae conspectui offertur. Sunt qui pro ὄψει πλήθους dictum credant; rectius alii pro una notione accipiunt, ut ἀστρῶν εὐφροσύνη. Cf. Poppo I, 1, 162. αὐτὰ refer αὐτῶν, τὴν βοήν καὶ τὴν ἐκπύσεισιν τ. ὄπλ.

οὐτὰς γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυνθείσιν. Negatio οὐ pariter αὐτῶν participium atque ad verbum finitum pertinet. Vid. ad 1, 141. — ἴσῃν — δόξαν, quia etiam in fuga hostem telis petebant barbari.

αὐτοκράτωρ. Schol. μάχη δι' αὐτεξουσίους, ἐν ᾗ ἕξεται ὁ βούλειται τις πράττειν, παρέχει προφασιν [τοῦ] φεγγεῖν τοῖς ὀπασαῖν βούλειμένοις σώζεσθαι. Poppo verba αὐτοκράτωρ — πορίσας in parenthesis rededit, ne verba τοῦ τε — ἡγόν

μάλιστα ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σώζεσθαι τινι προκρίντως πορί-
σαι. τοῦ τε ἐς χεῖρας ἔλθειν πιστότερον τὸ ἐκφοβήσκειν ἡμᾶς
ἀκινδύνως ἡγοῦνται· ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σα-
φῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν ὁρᾷτε ἔργῳ μὲν
βραγὺ ὄν, ὅψει δὲ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. ὃ ὑπομείναντες ἐπι-
φερόμενον, καὶ, ὅταν καιρὸς ᾗ, κόσμῳ καὶ τάξει αὐθις ὑπαγα-
γόντες, ἐς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθαι, καὶ γινώσκειν
τὸ λοιπὸν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄγλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον
δεξαμένοις ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον μελλήσει ἐκικομποῦ-
σιν, οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς, κατὰ πόδας τὸ εὐψυχον ἐν τῇ
ἀσφαλεὶ ὁρεὶ ἐνδείκνυνται.“

127. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδης παραινέσας ὑπήγε τὸ στράτευ-
μα. οἳ δὲ βάρβαροι ἰδόντες πολλὴ βοή καὶ θορύβῳ προέκειν-
το, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν, καὶ καταλαβόντες διαφθεί-
ρειν. καὶ ὥς αὐτοῖς αἶ τε ἐκδρομαί, ὅπῃ προσπίπτουσιν, ἀπήν-
των, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ
τε πρώτῃ ὁρμῇ παρὰ γνώμην ἀντέστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπι-
φερομένους μὲν δεχόμενοι ἡμύνοντο, ἡσυχάζοντων δὲ, αὐτοὶ
ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ
εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δὲ τι
καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἳ λοιποὶ
χωρήσαντες δρόμῳ ἐπὶ τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων,
οἳ ἐντύχοιεν, ἔκτεινον, καὶ τὴν ἐσβολὴν, ἣ ἔστι μεταξὺ δυοῖν
λόφοιν στενὴ ἐς τὴν Ἀρδιβαλου, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰ-
δότες οὐκ οὐδαν ἄλλην τῇ Βρασίδᾳ ἀναχώρησιν. καὶ προσιόν-
τος αὐτοῦ ἐς αὐτὸ ἦδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ, κυκλοῦνται ὥς
ἀποληψόμενοι.

128. Ὁ δὲ γνούς προεῖπε τοῖς μεθ' αὐτοῦ τριακοσίοις,
ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἐλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν
δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται, ἄνευ τάξεως, πειραῖσαι
ἀπ' αὐτοῦ ἐκκρουῖσαι τοὺς ἦδη ἐπόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ
τὴν πλείονα κύκλωσιν σφῶν αὐτόσε προσμῖξαι. καὶ οἳ μὲν
προσπεσόντες ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων
ἦδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥᾶον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο. οἳ
γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα
γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐς τὰ πλεῖον οὐκέτ'

τα abrupte posita sint. Sed ad ἡ τε
φυγὴ — ἔχει, quo refert Poppo, non
pertinent, quia illud membrum iam
respondet praegresso οὕτε γὰρ —
βιαζόμενοι. — Mox κατὰ σπέρ-
χον, Schol. κινεῖν εἰς δεξιάν, ἐκ-
πλήττον.

ὑπαγαγόντες. Vid. ad cap. seq.
127. ὑπήγε, i. e. ὑποχώρησε, re-
tro duxit, ut bene demonstravit Duk.
Nam statim dicit νομίσαντες φεύγειν
αὐτόν. Sic cap. 126. accipiendum
κόσμῳ καὶ τάξει αὐθις ὑπαγαγόντες,

quod c. 125. extr. erat ὑποχωρῶν
τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκει-
σόμενοις ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι.
Cf. 8, 97. διώξεις τε καὶ ὑπαγωγὰι.

αἶ τε ἐκδρομαί. Supra c. 125
extr. Mox in verbis χωρήσαντες δρό-
μῳ ἐπὶ τε τοὺς φεύγ. particula τέ tra-
iecta est, ut saepe.

128. τοὺς ἦδη ἐπόντας βαρ-
βάρους. Recepinus et hic et infra
c. 131. Popponis coniecturam ἐπόν-
τας pro ἐκόντας.

ἐπηκολούθουν, νομίζοντες καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη καὶ διαπεφυγέναι. Βρασίδης δὲ ὡς ἀνταλάβειτο τῶν μετεώρων κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν, αὐθημερόν ἀφικνεῖται ἐς Ἄρριον σαν πρῶτον, τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ξεύεσθιν αὐτῶν βοεικοῖς, ἢ εἴ τινη σκεύει ἐκ πεπιτωκυτί, (οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι,) τὰ μὲν ὑπολύνοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οἰκείων ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε, καὶ ἐς τὸ λοιπὸν Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' Ἀθηναίους οὐ ξύνηδες μῖσος εἶχε, τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστάς ἐπρασσεν, ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν ξυμβῆσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

129. Βρασίδης δὲ ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐς Τορώνην καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας, καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβάς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπὶ τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα Χίαι, ὀπλίταις δὲ χιλλοῖς ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις, καὶ Θραξὶ μισθωτοῖς χιλλοῖς, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς. ἑστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διίτρεφους ἄραντες δὲ ἐκ Ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον ἐχώρου ἐς τοὺς Μενδαίους. οἱ δὲ αὐτοὶ τε καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβηθηκότες. Πελοποννησίων τε οἱ ἐπικούροι, ξύμπαντες δὲ ἐπακόσιοι ὀπλίται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔνυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, Μεθίωναίους τε ἔχων εἰκοσι καὶ ἑκατὸν ψιλούς καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν ἐξήκοντα καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπὸν τινα τοῦ λόφου περὶωμένος προσβῆναι, καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι. Νικόστρατος δὲ ἄλλῃ ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ, ὅντι δυσπροςβάτῳ, καὶ πάντῃ ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκειτο

ἐν μεθορίοις, int. τῆς τοῦ Περδίκκου ἀρχῆς. — Paullo ante σφῶν Goell. refert ad ἀπὸ τοῦ μετεώρων, et interpretatur: cum depulsi essent iugo, quod insederant. At enim vero et αὐτοῖς et σφῶν recte ad τῆς τροπῆς γενομένης retuleris, cum genitivus indicet qui fugerint, dativus autem, quorum interfuerit eos non fugere, quem dativum commodi vel ethicum vocant. Of. Krüger. ad Dionys. p. 98. — Mox καὶ αὐτοὶ est sponte, non iussi a Brasida, et pertinet ad κατέκοπτον.

τῇ μὲν γνώμῃ — εἶχε. Athe-

nienses, qui in Thracia et illo tractu terrarum multas urbes tenebant, et in gratiam cognatorum Perdiccae cum hoc ipso bella gesserant (vid. 1, 57, 59.), multo magis metuebant Perdiccam quam Lacedaemonios. Nihilominus tunc, politicis rationibus neglectis, (ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστάς) cum Atheniensibus pacisci, a Lacedaemoniis autem, in quos odium concepit minus animo consuetum (οὐ ξύνηδες τῇ γνώμῃ) propter Athenienses olim invisos, dissociari maluit.

129. καὶ ἄλλοις — πελτασταῖς. Vid. ad cap. 67.

κἄν τὸ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ὥς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἱστρατοπεδεύσαντο· καὶ οἱ Μενδαῖοι, νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον.

130. Τῇ δ' ὕστερα αἱ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης τὸ τε προάστειον εἶλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἄπαν ἐδῆουν τὴν γῆν, οὐδενὸς ἐπεξιόντος· ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον. καὶ τῇ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προΐων ἄμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἐδῆον· Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ἥ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἐτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις, ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα) διατάσσει τε ὥς ἐς μάχην, καὶ παρῆνει τοῖς Μενδαίοις ἐπεξιέναι. καὶ τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικόν, ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν, οὐδὲ δέοντο πολεμεῖν, καὶ, ὡς ἀντίπεν, ἐπισπασθέντος τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος, εὐθύς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα, περιοργῆς ἔχωρει ἐπὶ τε Πελοποννησίους καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πρᾶξαντας. καὶ προσπεσόντες τρέπουσιν, ἄμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἄμα δὲ, τοῖς Ἀθηναίοις τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων· ᾤθησαν γὰρ ἀπὸ προειρημένου κινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἦνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τὴν πόλιν ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, αἵτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἀπάσῃ τῇ στρατιᾷ, ὥς κατὰ κράτος ἔλόντες διήρπασαν· καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθεῖρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεισαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσι αὐτοῖς, εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως· τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἐκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπικαθίσταντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν.

131. Οἱ δὲ ἀντεπεξελθόντες, αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι,

130. τὸ πρὸς Σκιώνης, quia Mende ad Scionem spectat, cui parti contraria est ea, ἥ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχεται, quibus verbis mox utitur. κατὰ τὰ στασιωτικόν. Schol. κατὰ τὸ ἀντιστάσειν. — δέοντο pro δέοι, quod ipsam Poppo h. l. legendum censet. — θορυβηθέντος, absolute dictum accipe, cum tumultus exortus esset super hac violentia.

ἐπικαθίσταντο. Vulgo ἐπικα-

θίσταντο. Correxist Poppo, quia καθίσταται semper habet vim reflexivam, eiusque aoristus καθέσθην sit, non ἐκαθίσταμην. Ipse tamen Poppo in censura Grammaticae Buttmanianae (Ephem. Jen. 1829. No. 149. p. 231.) concedit, etiam formam ἐκαθίσταμην per se probam et Demostheni usitatam esse. Codd. Ar. Chr. exhibent ἐκαθίσταντο, perperam addito augmento syllabico. Cf. Buttmann. Gram. max. Vol. II. p. 152.

ιδρύθησαν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὲν ἔλοιεν οἱ ἐναντιοί, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. προσβι-
λόντες δ' αὐτῷ κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἔκκροι-
σαντες τοὺς ἐπόντας, ἑστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περ-
τειγισμόν τροπαῖον στήσαντες παρεσκευάζοντο. καὶ αὐτῶν ο-
πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐ-
τῇ Μένδῃ πολιορκούμενοι ἐπικούροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασ-
σαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται, καὶ διαφυγόντες ἰ-
πλεῖστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιῶνι στρατόπεδον ἐσῆλθον ἐς αὐτήν.

132. Περιτείχιζομένης δὲ τῆς Σκιῶνης, Περδίκκας, τοῖς
τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος, ὁμολογίαν πο-
εῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν τοῦ Βρασιίδου ἔχθραν
περὶ τῆς ἐκ τῆς Δύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθύς τότε ἀξάμενος
πράσσειν. καὶ, ἐτύγγανε γὰρ τότε Ἰσαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιο
στρατιὰν μέλλων περὶ πορεύσειν ὡς Βρασιίδα, ὁ δὲ Περδίκ-
κας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἐνδι-
λὸν τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, ἅμα δ' αὐτὸ
οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι
παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος αἰεὶ τοῖς
πρώτοις, διεκώλυσεν τὸ στρατεύμα καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥς-
τε μὴδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. Ἰσαγόρας μέντοι καὶ Ἀμεινίας καὶ
Ἀριστεὺς αὐτοὶ τε ὡς Βρασιίδα ἀφίκοντο, ἐπιθεῖν πεμφάντων
Λακεδαιμόνων τὰ πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρα-
νόμως ἀνδρας ἐξῆγον ἐκ Σπάρτης, ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντα
καθιστάναι, καὶ μὴ τοῖς ἐντυχούσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδα
μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ
τὸν Ἡγησάνδρου ἐν Τορώνῃ.

133. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπίων τεῖχος
περικύβητον, ἐπικατέσαντες Ἀττικισμόν, βουλόμενοι μὲν καὶ αἰ-
κωμωστικῶς δὲ ῥᾶον, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ
ὅτι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπολώλει. καὶ ὁ νεῶς τῆς Ἥρας τοῦ
αὐτοῦ θέρους ἐν Ἀργεὶ κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύ-
χνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ἐπικαταδαρ-

131. οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως
— ἐπικούροι. Peloponnesios in-
tellige, qui una cum Mendaeis, qui
urbem illi tradiderant, eo confugisse
putandi sunt. cf. c. 130. De attra-
ctione in οἱ ἐκ τῆς ἀκρ. saepe moni-
tum.

132. καὶ, ἐτύγγανε γὰρ — ὁ
δὲ Περδίκκας. De interpunctione
huius et similium locorum (3, 107. 8,
29. 8, 79. 1, 72.) egit Poppo I. 1.
p. 306 sq. ubi docet, minus apte pa-
rentheseos signa poni, quia si abesset,
quod his locis sequitur, vel δὲ vel καί,
tum demum iusta esset parenthesis.
Nam quod praecedat καί ante ἐτύγγανε,
id hoc verbo diremptum a γὰρ, non

sic potest cum eo iungi, ut sit et-
enim, sed ad primarium subiectum per-
tinet. Itaque lineolis usus est, ut
perspicuitatem adiuveret. Nobis com-
mata ponere satis visum.

παρὰ νόμος. Contra leges et
instituta Spartanorum hoc dicit fa-
ctum, propterea quod iuniores erant
quam quibus magistratus committi li-
ceret. Nam ex Plutarch. Lycurg.
c. 25. docet Manso (Sparta P. II.
p. 140.), ante trigessimam vitae ae-
tatis non licuisse Spartanis in foro
versari.

133. παρσητός. Vid. ad ap-
125. — ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους
μάχῃ, vid. supra c. 96.

δούσης· ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πάντα καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσίς μὲν εὐθύς τῆς νυκτός, δειδασα τοὺς Ἀργεῖους, ἐς Φλιοῦντα φεύγει· οἱ δὲ ἄλλην ἰέρεϊαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαινίδα ὄνομα. ἔτι δὲ Χρυσίς τοῦ πολέμου τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτῶ, καὶ ἕνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφύγει. καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

134. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχαζε διὰ τὴν ἐκχειρίαν, Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἑκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδικίῳ τῆς Ὀρεσθίδος, καὶ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο· κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὐτοὺς τροπαῖά τε ἀμφοτέροι ἐστήσαν, καὶ σκῦλα ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἑκατέροις, καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτός τὸ ἔργον, οἱ Τεγεᾶται μὲν ἐπηλύσαντό τε, καὶ εὐθύς ἐστήσαν τροπαῖον· Μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολίαν, καὶ ὕστερον ἀντέστησαν.

135. Ἀπειράσαε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασίδας τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἕαρ ἤδη, Ποτιδαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτός, καὶ κλίμακα προσθεῖς, μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε· (τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, οὕτως ἐς τὸ διάκνον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτόν, ἢ πρόσθεσις ἐγένετο·) ἔπειτα μέντοι, εὐθύς αἰσθόμενων, πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιάν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἕνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

135. κώδωνος παρενεχθέντος. Κώδων, tintinnabulum, circumferebatur noctu, ut custodes [ad vigilantiam excitarentur. Custos autem custodi tradebat ita, ut, altero ad suam stationem revertente, altero ad proximam progrediente ad tintin-

nabulum reddendum, longius eo tempore muri intervallum custode vacuum esset, donec miles in suam stationem revertisset. Eodem modo Aratus Sicyonem cepisse traditur a Plutarch. in vit. Arat. c. 7.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΤΓΓΡΑΦΗΣ Ε.

Το τ' ἐπιγινόμενον θέρους, αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διαλέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Ἀγίλους

Finitis induciis, Cleo in Thraciam profectus Toronen vi recipit, c. 1 — 3. Phaeax Atheniensis in Sicilia et Italia socios comparare conatur, c. 4. 5. Dehinc narratio redit ad Eleonis cum Brasida certamen, et describitur pugna ad Amphipolin commissâ, c. 6 — 11., et quid utrosque ad pacem faciendam impulerit, c. 13 — 17., cuius formulam legimus c. 18. Sed cum in Thracia non statim omnia ex pacto Atheniensibus tradi possent, sociique Lacedaemoniorum nonnulli illam pacem abnuissent; Lacedaemonii etiam foedere suam cum Atheniensibus amicitiam firmarunt, c. 21 — 24. Subinde rationes supputandi tempora huius belli interponuntur, ut, c. 20. 25. 26. Corinthiis auctoribus, societates ineunt Argivi primum cum Mantinensibus aliisque Peloponnesiis, c. 27 — 29., tum ipsi Corinthii cum Eleis ad Argivorum societatem transeunt, item Chalcidenses Thraciae, c. 31.; Tegeatas vero frustra in Lacedaemonios excitare student, nec propensiores ad suam societatem Boeotos offendunt, c. 32. Mantinaeos Lacedaemonii agro Parrhasiorum privant, Helotes, qui cum Brasida in Thracia pugnaverant, libertate donant, captos autem in insula Spartanos aliquamdiu leviori quadam capitis deminutione afficiunt, c. 33. 34. Cum iam variae inter Athenienses et Lacedaemonios controversiae ortas essent, ephori duo clam tentant per Boeotorum legatos Argivos Spartanis conciliare, c. 35. 36., quod consilium irritum quidem factum est per Boeo-

torum concilium c. 37 — 39., nihilo tamen minus Argivos metus ad foedus cum Lacedaemoniis ineundum compulit, c. 40. 41. Athenienses iam irritates in Lacedaemonios etiam magis extimulat Alcibiades, qui clam Argivos cum Eleis et Mantinaeis ad Atheniensium societatem invitat, c. 42. 43. ac repugnante Nicia rem conficit, c. 44 — 47. Ludis Olympiis Lacedaemonii ab Eleis aditu templi prohibentur, c. 49. 50. Inter Epidaurios et Argivos bellum ortum, Alcibiade incitante, cumque Lacedaemonii Epidauriis opitularentur, Agis rex, quod Argivos undique inclusos, spe pacis oblata, non conficiasset, tanta apud suos invidia flagravit, ut novam Lacedaemonii legem sancirent, qua regis imperium constringeretur, c. 53 — 63. Is tamen cum Tegeatis, ab Argivis obsessis, succurreret, magna apud Mantineam clade hostes affecit, c. 64 — 75., quo facto pax inter Lacedaemonios et Argivos confecta, mox etiam societas inita, quarum formulae dorice scriptae leguntur c. 77. et 79. Etiam ex Epidauria cedunt Athenienses, c. 80., et Mantinenses cum Lacedaemoniis paciscuntur, c. 81. Argis vero plebs optimates opprimit, et societas cum Atheniensibus integratur. Sub finem libri narratur Atheniensium in Melios expeditio, et quid utrorumque legati seorsum a populo inter se disceptarint, c. 84 — 114. Melii ad dedicationem roacti ad unum omnes praeter mulieres et pueros trucidantur, c. 116.

1. διαλέλυντο μέχρι Πυθ.

ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαρούς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἑλλίπεις σφίσι εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἣ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόν-
τες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύτιον, Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ Ἀσία ᾤκησαν οὕτως ὡς ἕκαστος ᾤρητο.

2. Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θοράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκχειρίαν Ἀθηναίων μὲν ὀπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλλούς καὶ ἱππίας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. σχῶν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὀπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολόφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέρχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ περὶ ἑχῶρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελύν τοῦ παλαιοῦ τείχους, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν.

3. Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἔρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ, προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἡμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον [αἱ] ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δεισας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἱ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν, καὶ, τοῦ τειχίσματος ἀλίσκομένου, ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἑχῶρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἷς τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἐλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεῖ κατὰ τὸ διηρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους

δίων. Verno quidem tempore agebantur Pythia, sed Olympiadis anno tertio. Est autem Olympiadis LXXXIX annus secundus, quo induciae finem habuere. Ergo sententiam verborum διελέλυτο μέχρι Πυθίων non esse posse: „induciae cum ad Pythia usque venissent, finem habuere“, recte docuit Goeller., qui cum Heilmanno et Odofr. Muellero ita accipit, ac si scriptum esset: αἱ σκοπδαὶ διελύθησαν καὶ πόλεμος αὐθις ἦν μέχρι Πυθίων. Cum autem pax Ol. 89, 3. ineunte vere statim post Dionysia convenerit, (vid. c. 20.), apparet, hoc annum spatium a Thucydide universe designari verbis μέχρι Πυθίων, accuratius infra, c. 20 init.

οὐ καθαρούς ὄντας ἱερῶσθαι. Verba ἱερῶσθαι, ἱεράσθαι et ἱεροῦσθαι sic differunt, ut primum de victimis immolandis, alterum de iis, qui sacerdotio funguntur, tertium de rebus hominibusve diis con-

secrandis dicatur. οὐ καθαρούς ὄντας, licet polluti essent. Aliam causam affert Diodor. 12, 73. ὅτι λάθρα πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθενται συμμαχίαν.

ἡ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς — ποιῆσαι. Rem narrat 3, 104. Reisk. ἦν, Bened. ἦ coniciebat. Dativus pendet ex participio ἀνελόντες, et ad ποιῆσαι supplendum αὐτήν. Exempla suppeditat Krüger. ad Dionys. p. 119., ubi quibus unum adscribam, p. 2, 44. οὐ ἂν ἐθὰς γεόμενος ἀφαιρεθῇ.

3. καὶ αἱ νῆες — περιπεμφθεῖσαι. Adieci articulum αἱ a cod. Cam. Nam res et linguae usus flagitat articulum propter verba, c. 2. ναὺς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν, ubi Bekk. in ed. min. inter δέκα et τὸν λιμένα de coniectura inseruit ἐς, probante Poppone.

καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεῖ. Vulgo ἐπισπόμενος.

ξυνεπιδόων. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθύς ἐν χειρὶ, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελλίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδης δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἔλθων. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχεῖσματι, καὶ πῶν Τορωναίων γυναικας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίου καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑκταχοσίους ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἰλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τείχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης, ἄρας περιέπλεε τὸν Ἄθων ὥς ἐπὶ τῇ Ἀμφίπολιν.

4. Φαλαξ δὲ ὁ Ἑρακιστράτου τρίτος αὐτὸς, Ἀθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο ἐς Ἱταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτήσιν ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπευσε. Λεοντῖνοι γάρ, ἀπελθόντες Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν, πόλιν τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἑπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακοσίους τε ἐπάγονται, καὶ ἐβάρβιλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὥς ἑκαστοί· οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίοις, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες, Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ἔθηκεσαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινες, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεισθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, Φωκίας τε, τῆς πόλεως τε τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον, καταλαμβάνουσι, καὶ Βρικυνίας, ὃν ξυμὰ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὥς αὐτοὺς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαλακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἦν δύνανται, Σικελιώτας κοινῇ, ὥς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεύσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαλαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους· ἐν δὲ Γέλα ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτοὺς, ἀλλ' ἀναχωρήσας

Cf. 4, 35. *Αὐτοβοεῖ* mihi aptissime ad *ξυνεπιδόων* referri videbatur. Krüger. l. l. p. 296. iungit cum *ἐλόντες*, laudatis locis 3, 74. 113. 2, 81., quasi alio verbo quam *αἰρεῖν* numquam illud vocabulum iungatur. Quamquam ad sententiam nihil interest, utrum dicas *αὐτοβοεῖ ἔλλον τὴν πόλιν*, an *αὐτοβοεῖ ἐξέπεσον ἐς τὴν πόλιν*. Certe transpositio, quam commendat Krüg., mihi durior videtur.

4. μετὰ τὴν ξύμβασιν, de qua egit supra 4, 65.

ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν. Mixta est ex duabus dictionibus structura, *ἀπολιπόντες* τὰς Συρακούσας et *ἐξελθόντες* ἐκ τῶν Συρακουσῶν. Similiter 2, 49. καὶ πολλοὶ τοῦτο — καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα.

ἀπὸ τῶν Σικελῶν εἰς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ εἰς
ὡς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας, ἀπέπλει.

5. Ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ εἰς τὴν Σικελίαν καὶ κάλιν ἀνα-
γῶσκει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας
τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης
ἐποίκοις ἐκπεπωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν [τῶν] Σικελιωτῶν ὁμολο-
γίαν, στασιασάντων Μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἐτέρων
Λοκροῦς, ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν, καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λο-
κρῶν τινὰ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομι-
ζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν· ἐγγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐ-
τὸν ὁμολογία ξυμβάσεως περὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι
γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιωταὶ ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπί-
δαντο Ἀθηναίοις· οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατειχεν ὁ
πρὸς Ἰωνέας καὶ Μελαιίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ
ἐποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ εἰς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον
ἤφικετο.

6. Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν
εἰς τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠϊόνης Σταγείρῳ μὲν
προσβάλλει, Ἀνδρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐκ εἶλε, Γαληφὸν δὲ τὴν
Θασιῶν ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περ-
δικκαν πρόεσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχι-
κόν, καὶ εἰς τὴν Θράκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τὸν Ὀδομάντων
βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θράκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε
περιμένων ἐν τῇ Ἠϊόνι. Βρασίδης δὲ πυνθανόμενος ταῦτα
ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλλῷ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον
τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ
ἐπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως· καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν,
ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ·
ὅπερ προσεδέχετο ποιῆσειν αὐτόν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπερ-
ιδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι.
ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θράκῃς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους
καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἡδωνας πάντας παρακαλῶν, πελταστὰς
καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς
εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δ' ὀπλιτικὸν ξύμπαν ἡθροί-
σθη δις χίλιοι μάλιστα, καὶ ἱππῆς Ἑλλήνες τριακόσιοι. τούτων
Βρασίδης μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλλῷ ἐκάθητο εἰς πεντακοσίους
καὶ χιλίους· οἳ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου, ἐτε-
τάχατο.

5. τοῖς κομιζομένοις. Aug.
προσκομιζομένοις. Bekk. volebat ἀπο-
κομιζομένοις. „Articulus saltem ferri
nequit.“ Porpo. Paulo ante ἐποικοὶ
sunt coloni in aliorum locum subeun-
tes. — οὐκ ἠδίκησεν, licet hostes
essent. Vide sequentia: μόνοι γὰρ
τῶν ξυμμάχων — οὐκ ἐσπίδαντο
Ἀθηναίοις. — οὐδ' ἂν τότε, sc.
ἐσπίδαντο.

6. ὡς ἀπὸ Τορώνης τότε πε-

ρίεπλ. Cursum istum supra, c. 3.
demonstravit. Vulgo legitur ὅς.

κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. Pertinere videtur ad ὁμολογίαν, de qua
dixit Thucyd. 4, 132.

ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν — ἀνα-
βήσεσθαι. De hac exegesi vid.
ad 4, 125. Nam verba ἐπὶ τὴν Ἀμφ.
non cum ποιήσιν, sed cum ἀναβήσ.
sunt iungenda.

παρακαλῶν, sc. αὐτοὺς. Nam

7. Ὁ δὲ Κλέων τίως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἡναγκάσθαι ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἔδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἑκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἷαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἷας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο, καὶ οἰκοθεῖν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ὅπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστανσε τι φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἡλπισέν οἱ ἐπεξίεναι οὐδένα, κατὰ θεῖαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢ ἀναγκάζηται, περισχῆσων, ἀλλ' ὡς, κύκλῳ περισταῖς, βίᾳ αἰρήσων τὴν πόλιν. ἐλθὼν τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεῖτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στυρμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θράκῃ, ὡς ἔχοι. ἀπίενοι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἄμαχει. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὐτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεῖς, οὔτε κατὰ πύλας ἐξήει, κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι· ὥστε καὶ μηχανὰς οὐ κατήλθιν ἔχων, ἄμαρτεῖν ἐδόκει· ἐλεῖν γὰρ αὐτὴν πόλιν διὰ τὸ ἔρημον.

8. Ὁ δὲ Βρασίδας εὐθύς ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφιπόλιν. καὶ ἐκείθον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων ὑποδεδεμένους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει, (ἀντίπαλα γὰρ πῶς ἦν) ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· (τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Ἀθηναίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτιστον) τέχνη δὲ παρεσκευάζετο ἐπιδησόμενος. εἰ γὰρ δείξει τοῖς ἐναντίοις τὸ τε πλήθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ αὖ ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι, ἢ ἄνευ προόψεως τε αὐτῶν, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως.

verbum παρεσκευάζετο etiam ad Ἠδω-
νας pertinet.

7. διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθη-
μένους. Mixtae sunt duae loquendi
rationes, διὰ τὸ καθῆσθαι ἐν τῷ
αὐτῷ βαρύνεσθαι, et καθημένους
ἐν τῷ αὐτῷ βορρ. Vid. ad 4, 63.

οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ — περι-
σχῆσων. Tanta erat hominis vani-
tas, ut non ad impetum, si forte fie-
ret, arcendum se componeret, quo
satis firmo praesidio superior evaderet,
sed vel profligaturus rem sibi videretur.

ὅτι οὐ κατήλθιν. Vide num
κατήλθισθαι sic usurpetur, ut Latini-
um descendere v. c. in certamen, in
dimicationem. Alioquin h. l. scriben-
dum videatur ἀνῆλθιν.

8. καὶ νομίζων ὑποδεδεμέ-
τους εἶναι. Poppo de coniectura

sua recepit ὑποδεδεμένος. — ἀντί-
παλα int. τὰ πλήθη, sicut ad ὑπο-
δεδεμένους facile subaudies τοὺς αὐτοὺς
στρατιώτας ex παρασκευῇ. Verbum
ἀξίωμα cum opponatur τῷ πλήθει,
non potest significare existimationem,
ut Goellerus explicat, sed dignitatem
ac praestantiam ut 2, 65. med. —
Mox καθαρὸν puta non mixtum
peregrinis, sed ex civibus solis con-
stitutum. Vid. interprtt. ad Herodot.
4, 135. — ὅπλιν ἀναγκαίαν,
Schol. εὐτελῆ καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς.
Sic 6, 37. παρασκευὴ ἀναγκαῖα (nol-
dürftig).

ἢ ἄνευ προόψεως τε αὐτῶν
καὶ μὴ — καταφρονήσεως.
Structura variata μὴ adiectum, quod
praegresso ἄνευ redundare existimet.
Sed subaudiendum participium οὕτως.

ἰκολεῖσθαι οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδα προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων αὐτοὺς ὁμοίως ἀπολαβεῖν αὐτῆς μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἢ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσύναι τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, εἶπε τοιαῦτα.

9. „**ΑΝΔΡΕΣ** Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἷας χώρας ἤκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρως, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε ἴσως μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον. τὴν δὲ ἐπιχειρήσιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τὸ τε κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν, ἐνδεῆς φαινόμενον, ἀτολμίαν παρασχῇ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάξω καταφρονήσει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὥς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, παρῆναι τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θίαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχειρήσιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαράταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ἐνυμφέροντος, πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο. καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει, ἃ τὸν πολέμιον μάλιστα' ἂν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν. ἔως οὖν ἔτι ἀπαράσχενοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνεται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἑμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἣν δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στρατεύμα. σὺ δὲ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐπὶ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτοὺς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τοὺς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους, ἄγων, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθῇς, καὶ ἐκείρεσθαι ὥς τάχιστα ξυμμίξαι. ἐλπίς γὰρ' μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι· τὸ γὰρ ἐπὶ τὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολέμοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. καὶ αὐτὸς τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς, ὄντα Σπαρτιάτην, καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίζατε εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ τοῖς ἀρχοῦσι πείθεσθαι, καὶ τῆδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχους κεκληθῆναι, ἢ Ἀθηναίων τε δούλοις, ἣν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξετε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέ-

ut sit καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος οὕσης καταφρονήσεως, si non ob id, quod revera mancipium erat, contemneretur. Participium verbi substantivi etiam alibi subaudiendum, veluti 4, 85., ubi vid. Goeller. ἀπὸ τοῦ ὄντος, ex vero, ex vera rei conditione.

9. ἐπεκθῆναι καὶ ἐκείρεσθαι.

Rarius apud prosae orationis scriptores Atticos infinitivus imperativi vice fungitur. Vid. Matth. Gr. S. 544. (546. ed. 2.) Cf. ad 6, 34.

ἢ τὰ ἄριστα — πράξετε, si praeclarissime vobiscum agitur, im besten Falle.

ραν ἢ πρὶν εἶχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς Ἑλλήσι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μῆτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὀρώντες περὶ ὧν ὁ ἄγων ἐστίν, ἐγὼ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ἂν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν."

10. Ὁ μὲν Βρασίδης τοσαῦτα εἰπὼν τὴν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο αὐτὸς, καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρακίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως, ὥσπερ εἰρητο, ἐπεξέλοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ πόλει, ἐπιφανεῖ οὐσῃ ἔσθην, περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς θυομένου καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προῦνεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θείαν) ὅτι ἢ τε στρατιὰ ἅπασα φανερά τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὥς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δὲ ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὥς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἦκειν, καὶ οἰόμενος φθῆσεσθαι ἀπελθὼν, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχωρήσιν, καὶ παρήγγειλε τοῖς ἀπιοῦσιν, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἡϊόνης. ὥς δ' αὐτῷ ἐδόκει ἀχολὴ γίνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνά πρὸς τοὺς πολεμίους δούς ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἂν τούτῳ Βρασίδης, ὥς ὅρα τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι „οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι· δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπίοντας. ἀλλὰ τὰς τε πύλας τις ἀνοίγῃτο ἔμολ' ἄς εἰρηται, καὶ ἐπεξίτωμεν ὥς τάχιστα θαρσύντες." καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔδει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθείαν, ἥπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου λόντι τροπαῖον ἐστῆκε· καὶ προσβαλὼν τοῖς Ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἰρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρακίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐσφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκῆτῳ καὶ ἑξαπλῆς ἀμφοτέρωθεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβήσθηναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν Ἡϊόνα, ὅπερ δὴ καὶ προκεχωρήκει, εὐθύς ἀπορῥαγὲν ἔφηνε· καὶ ὁ Βρασίδης, ὑποχωρούντος ἤδη αὐτοῦ, ἐπιπαριῶν τῷ δεξιῷ τιρώσκειται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ κλησίον ἄραντες ἀπῆνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον· καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὥς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθύς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελαστροῦ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφεῖς ὀπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον τὸν τε Κλεαρίδαν ἡμύνοντο καὶ δις ἢ τρίς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, πρὶν ἢ τε Μυρ-

10. κατὰ τὸ καρτερώτατον supra cap. 7. ἐπὶ λόφον καρτεροῦ τοῦ χωρίου. Accipio de edito et item 4, 129. 131. natura munito loco illius tractus. Sic

πνία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἱκκος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐξακοντίζοντες αὐτοὺς ἐτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χειροῖν, ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἱκκου καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν εἰς τὴν Ἡϊόνα. οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες εἰς τὴν πόλιν ἐτι ἔμπνουν ἐσεκόμεσαν. καὶ ἤσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλείπων ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ, ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως, νεκροὺς τε ἐσκύλευσε, καὶ τροπαίον ἔστησε.

11. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες, ἔξ ὅπλοις ἐπισκόμενοι, δημοσίᾳ ἔθασαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης. καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφικολῖται, περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὥς ἤρωϊ τε ἐντέμνουσι, καὶ τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὥς οἰκιστὴ προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἰ τι μνημόσυνόν ποῦ ἐμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτήρᾳ τε σφῶν γεγενῆσθαι, καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἀγῶνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδωκαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτὰ, διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐκ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμφικολίαν καθίσταντο.

12. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας, Λακεδαιμόνιοι, εἰς τὰ ἐπὶ Θωράκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὀπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι εἰς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχίνι καθίσταντο ὃ τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἐτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

13. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος εὐθύς μέχρι μὲν Πισρίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν· κωλύοντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεώτος, ὥπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐκ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν εἶναι, τῶν τε Ἀθηναίων ἥσση ἀπεληλυθόντων, καὶ

οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν. Praegressum est τὸ στράτευμα πᾶν, non στρατεύματος παντός, quia Graeci totum et partem eodem casu enuntiant. Vid. ad 3, 38.

11. περιέρξαντες. Rectius fortasse legatur cum D. περιέρξαντες. Vid. Buttmann. Gr. max. Tom. II. p. 124.

οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι·— ἔχειν. Schol. οὐ τοῦτο λέγει, ὅτι ὁ Ἀγῶν οὐκ ἦδeto ταῖς τιμαῖς, ἀλλ' ὅτι συμφέρειν τοῖς Ἀμφικολίταις τιμᾶσθαι τὸν Ἀγῶνα, διὰ τὸ κολακεύειν τοὺς Λακεδαιμονίους, οὐδὲ ἡδὺ ἦν τοῖς Ἀμφικολίταις τὸ τιμᾶν αὐτόν. De Hagnone vid. 4, 102.

17. Ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομίζων ἰερίῃ μὲν, οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων, κἄν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος, αἰεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προὔχοντας ἀπὸ τῶν ξυμπορῶν διαβάλλεσθαι, προὔθιμήθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τὸν τε χειμῶνα τοῦτον ἦσαν ἐς λίγους, καὶ πρὸς τὸ ἕα ἤδη παρασκευὴ τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιεγγελλομένη κατὰ πόλεις ὥς ἐπὶ τὸ χισμὸν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν· καὶ ἐπειδὴ ἰσχυρὰ τῶν ξυνόδων, ἅμα πολλὰς δικαιοσύνας προενεγκόντων ἀλλήλοισιν, ξυνεχωρεῖτο ὥστε, ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον, ἀποδόντας τῇ εἰρήνῃ ποιείσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους· (ἐνταυθα τούτων γὰρ Πλάταιαν, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίαι, ἀλλ' ὁμολογία, αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων, ἔχειν τὴν χωρίον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν·) καὶ τε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἠλείων καὶ Μεγαρέων, τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι, (τούτοις δὲ οὐκ ἤρρισκε τὰ πρᾶσσόμενα,) ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπεῖσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἑκείνοι τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

18. „ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλιν. Περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν καὶ λέναι καὶ μαντεῖα εἶναι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλούμενον, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀδιδῶς. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν τὸ ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοῦς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς, καὶ αὐτοδίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν, κατὰ τὰ πάτρια. ἔτι δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμόνιοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἔξεστι ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνην μήτε μηχανὴν μηδεμίαν, ἣν δὲ τι διάφορον ἢ πρὸς ἀλλήλους, δίκαις χρήσθων καὶ ὅρκοις, καθότι ἂν ξύνθωνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἔστιν ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται, αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου

18. τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν. Intelligit templa Iovis Olympi, Apollinis Pythii et eiusmodi alia. Nam de oraculis potissimum agi, apparet ex verbis μαντεύεσθαι et θεωρεῖν, etsi hoc posterius latius patet.

τὸν ἐπ' Ἀριστείδου. Tributum ab Aristide descriptum COCCLX

talentorum erat, postea auctum ad 120 lenta DC. Vid. Thucyd. 1, 96. cum 2, 13. Diodor. 12, 40. tantum quadringenta sexaginta talenta associi congesta tradit. Sed accurate tempore distinguit Plutarch. in Arist. c. 24. Cf. Boeckh. Oecon. polit. Ath. T. I. p. 427.

αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἀργίλος, Στάγειρος, Ἀκάνθος, Σκῳλος. Ὀλυνθος, Σπάργωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων μήτε Ἀθηναίων. ἦν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιῆσθαι αὐτοὺς Ἀθηναίους. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιργαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον· ἀποδόντων δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον καὶ Κύθηρα καὶ Μεθώνην καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἀνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθι πού ὅσης Ἀθηναῖοι ἀρχουσιν ἐν δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιῶνι πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιῶνι εἰσὶ, καὶ ὅσους Βρασίδας ἐξέπεμψε, καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθι πού ἧς Ἀθηναῖοι ἀρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, κατὰ ταυτὰ. Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σεργυλίων, καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὁμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον ἐξ ἐκάστης πόλεως. ὃ δ' ὅρκος ἐστὼ ὅδε, „Εμμένω ταῖς ἑσθῆσιν καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖςδε δικαίως καὶ ἀδόλως.“ ἐστὼ δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταυτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέροις. στήλας δὲ στήσαι Ὀλυμπίᾳ καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμῷ καὶ [ἐν] Ἀθήναις ἐν πόλει καὶ ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ.

αὐτοὺς Ἀθηναίοις, i. e. Ἀθηναίοις Ἀθηναίους vel ἑαυτοῖς. In foederum formulis definitis loqui solent homines, et perspicuitati maxime studere.

καὶ ἄλλοθι πού — ἐν δημοσίῳ. Post haec verba olim commata, apud Bekk. colon, apud Popp. punctum. Ἀφεῖναι aut infinitivus loco imperativi est, ut 6, 34. παραστῆναι, aut infinitivus, cuius subiectum sit Ἀθηναῖους, pendet, sicut ceteri infinitivi, a σπονδὰς ἐποιήσαντο, quod magis placet. — τὸ δημοσίον πολ. per τὸ δεσμοτήριον explicat.

ἐμμένω. Sic codd. omnes hic et p. 47. Recentiores editt. ex Fr. uti conjectura ἐμμένω. Item pro Ἰσθμῷ coniecit Ἰσθμοῖ, recte, cum hic Ἰσθμῷ aegre careas praepositione, quae ante Ἀθήναις facilius abesse

potest, ut 1, 73. Μαγαθῶνι, nisi forte olim fuit Ἀθήναις, quod praebet Reg. — ἐν πόλει, i. e. ἐν ἀγορῇ πόλει. Sic rursus infra c. 23 et 47 extr. — ἐν Ἀμυκλαίῳ. Hoc celeberrimum Apollinis templum non erat Lacedaemone, sed Amyclis (cf. Xen. Hell. 4, 5, 11. Ages. 2, 17.), de cuius urbis, iam pridem a Doriensibus eversae templis et signis vid. Paus. III, 18, 4 sqq. Triginta quinque stadia a Lacedaemone aberat, propter quam vicinitatem Spartae nomine continebatur, ut Piraeus Athenarum, quamquam quadraginta stadia distabat. Praeterea ἐν nominibus urbium adiectum nonnumquam significat propinquitatem, ut h. l. ἐν Λακεδαίμονι esse possit prope Lacedaemonem. Vid. Matth. Gr. §. 577 init.

εἰ δέ τι ἀμνημονουῖεν ὅποτεροιοῦν καὶ ὅτον περὶ, λόγοις δικαίοις χρωμένοις εὖ οὖρον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταδεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.“

19. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν Ἐφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμιδίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις Ἄρχων Ἀλκαῖος Ἐλαφροβολιδῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὦμνον δὲ οἶδε, καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν Πλειστόλας, Δαμάγῃτος, Χιονίς, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαῖδος, Ἰσαγόρας, Φιλοχαρίδας Ζευξίδας, Ἀντιππος, Τέλλης, Ἀλκινάδας, Ἐμπεδίας, Μηνῆς Λάφίλος. Ἀθηναίων δὲ οἶδε, Λάμπων, Ἰσθμιοῖος, Νικίας Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγων, Μυρτίλος Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης Λίων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

20. Αὐταὶ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἤρι, ἐκ Διονυσίων εὐθύς τῶν ἀστικῶν, αὐτόθεκα ἐπὶ διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἢ ἐξβολῇ ἢ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦ δε ἐγένετο. σκοπεῖται δὲ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῷ ἐκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινὸς τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων πιστεῦσαι μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβὲς ἐστίν, οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσού-

19. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν Ἐφορος Πλ., i. e. initium habent foedera ab ephoro Plistola et archonte Alcaeo.

20. ἐκ Διονυσίων εὐθύς τῶν ἀστικῶν. De diversis Bacchi festis Athenis celebratis vid. Buttmann. ad Demosth. Midian. p. 119. Quatuor erant et in quatuor menses contiguos incidebant: Ruralia (τὰ κατ' ἀγρούς) in Posideonem, qui mensis solstitium hibernum fere antecedebat, Lenaea in Gamelionem, Anthesteria in Anthesterionem, Urbana denique, quae τὰ μεγάλα vocantur, in Elaphebolionem, qui aequinoctium vernum attingit. — Verba ἡμέραι παρενεγκούσαι Buttmanno l. l. p. 127. sunt dies elapsi, praeterlapsi; contra Goellero dies vel addendi vel demendi, i. e. wenige Tage darunter oder darüber (διενεγκούσαι). Non enim duos dies fuisse ultra decennium, ut Dodwellus putabat, sed quatuor infra, quoniam dies Elaphebolionis vicesimus quartus (vid. c. 19.) non potuerit excurrere ultra diem Aprilis Iuliani quartum. „Itaque, ait, hoc loco dies intelligendi sunt paullo minus, quam erant in mense Munychione praeteriti illo anno, quo Peloponnesii in Atticam invadentes bellum gerere coeperunt . . . Contra fit

in altero loco 5, 26., ubi docet, bellum Peloponnesiacum gestum esse per viginti septem annos, paucis diebus exsuperantibus.“ Schol. παρενεγκουσῶν παρελθουσῶν. Praeterea Dodwellus docuit, hanc Thucydidis rationem modo ita constare, si computationem nos incipias inde a mense Hecatombaeone (Iulio) Ol. 87, 1. (431), quo prima invasio a Lacedaemoniis in Atticam facta est, sed ab initio aestatis primae belli illius, quae incipiebat a mense Munychione sive Aprilis Iuliani die octavo.

σκοπεῖται δὲ τις — πιστεῖν σας μᾶλλον. Schol. κατὰ διέφρησι, καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἐτη σκοπεῖται τις, καὶ μὴ ἐξαριθμείσθαι μὴ τοὺς ἀρχοντας μῆτε τοὺς ἀπὸ αὐτῶν τινὸς τιμῆς ἐκπρόσωπος τοῖς ἐτεσὶ γεγενημένους. De structura verborum difficillima disceptatur. Mihi veritas τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ὀνομάτων videntur intelligenda in hunc modum σκοπεῖται δὲ τις κατὰ χρόνους, καὶ μὴ (σκοπεῖται) πιστεῦσας μᾶλλον τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινὸς σημαινόντων αὐτῇ (τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ὀνομάτων) ἐς τὰ προγεγενημένα. Quare omnem distinctionem cum Bekk. sustuli.

αι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. κατὰ δέ τῃ δὲ καὶ χειμῶ-
νας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὐρήσει, ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου
τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους, δὲ
χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῶδε γεγενημένους.

21. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι
ἂ εἶχον) τοὺς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους
ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θωράκης πρέσβεις, Ἰσχαγό-
ραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν
Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους τὰς
σπονδὰς, ὡς εἴρητο ἑκάστοις, δέχεσθαι. οἱ δ' οὐκ ᾔθελον, νο-
μίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρῆδωκε
τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνα-
τος εἶη βία ἐκείνων παραδιδόναι. ἔλθων δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος
μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαί-
μονα, ἣν κατηγοροῦσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπέ-
θετο, καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινήτῃ εἴη ἡ ὁμο-
λογία, ἐπειδὴ εὖτε κατεληγμένης, αὐτὸς μὲν, πάλιν πεμπόν-
των τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ κελυσόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ
χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὁπόσοι Πίλοποννησίῳ ἐνυσιν,
ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

22. Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄν-
τες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ
Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ἤπερ καὶ
τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἣν μὴ τινας
δικαιοτέρας τούτων ποιοῦνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐξήκουον, ἐκεί-
νους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν
ἐποιούντο, νομίζοντες ἡκιστα ἂν σφίσι τοὺς τε Ἀργεῖους, (ἐπει-
δὴ οὐκ ᾔθελον, Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων, ἐπισπένδεσθαι,)
νομίσαντες αὐτούς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινούς εἶναι, καὶ τὴν

ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ
ἐνιαυτοῦ τὴν δύ. ἔχοντος.
Haec verba iungenda esse, docui in
maiore editione. Ἐκατέρου refer ad
θερος καὶ χειμῶνα. Sententia: Cum
e dimidio, quod utraque (aestas et
hiems) confert, annus compleatur.

21. κατεληγμένης, int. τὰς
σπονδὰς, obstrictas (τῇ ὁμολογίᾳ).
Schol. Ἰσχυράς.

22. νομίσαντες αὐτούς —
οὐ δεινούς εἶναι. Nihil diffi-
cultatis in structura huius loci est, si
cum Scholiasta, quem sequitur Goel-
lerus, αὐτούς referas ad Lacedaemo-
nios, νομίσαντες autem ad Argivos.
Nam ita per se patet, infinitivum
ἐπισπένδεσθαι bis intelligendum esse,
et ad praegressum νομίζοντες non mi-
nus quam ad ᾔθελον pertinere. Sed
tanto maior difficultas ex re oritur.
Nam verba ἄνευ Ἀθηναίων sic sensu

cassa videntur. Et quid Argivi um-
quam vereri poterant, ne Athenien-
sium ope et auxilio Lacedaemoniorum
vires crescerent? Nam forte ante
triginta annos, cum foedus icerent
cum Lacedaemoniis, tali metu ad com-
positionem faciendam adacti fuerunt?
Iam inde a bellis Persicis similtas
inter utramque gentem orta eo usque
creverat, ut Argivis, si Lacedaemo-
nios solos non metuerent, certe a
coniunctis cum Atheniensibus Lace-
daemoniis nihil metuendum posset vi-
deri. Quare etiamnum puto, per ana-
coluthiam quandam Scriptorem verba
νομίσαντες αὐτούς addidisse,
quibus interruptam parenthesi oratio-
nem repeteret, perspicuitatis causa, li-
cet paullo negligentius. Ita autem
etiam negatio repetenda erat, etsi
aptius respondeat sibi ἡκιστα ἂν et
μάλιστα ἂν, qui superlativi signifi-

ἄλλην Πυλοπόννησον μάλιστα· ἂν ἡσυχάζειν· πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξήν, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβειων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ γενομένων λόγων, συνέβησαν· καὶ ἐγένοντο ὅρκοι καὶ συμμαχία ἥδε κατὰ τὰδε.

23. „ΕΤΙΜΜΑΧΟΙ ἔδονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἣν δὲ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅποιῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἣν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἅμφω τὰ πόλεις. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. καὶ ἣν τινες ἐς τὴν τῶν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι, καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἣν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἅμφω τὰ πόλεις. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. ἣν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστήται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ὁμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνουν ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διογύσια, Ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Τελινθία. στήλην δὲ ἑκατέρους στήσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ, τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηνᾶ. ἣν δὲ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς συμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῇ, εὐορκὸν ἀμφοτέροις εἶναι.“

24. Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνουν Λακεδαιμονίων μὲν οὔδε, Πλειστοάναξ, Ἄγρις, Πλειστολάς, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαίδος, Ἰσαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀντιπός, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ συμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον· καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδωσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος συνεχῶς γινόμενος γέγραπται.

25. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν συμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκάτην πόλεμον, ἐπὶ Πλειστολά μὲν ἐν Λακεδαίμονι Ἐφόρον, Ἀλκαίου δ' Ἀρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνην ἦν·

cant, utrumque commodum maxime ex Atheniensium cum Lacedaemoniis societate pendere. Legationem illam Ampelidae et Lichae non nominatim com-

memoravit, sed significavit tantum supra c. 14 extr.

23. ἡ δουλεία. „Τὸ πλῆθος

οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινες διεκλίνουσι τὰ πεπραγμένα καὶ εὐθύς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαιμόνα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι, προϋόντος τοῦ χρόνου, ὑποπτοὶ ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἂ ἐῖρητο. καὶ ἐπὶ ξξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἐκατέρωθεν γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνακώχῃς οὐ βεβαίου ἐβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς, αὐτοὶς ἐς πόλεμον φανερόν κατέστησαν.

26. Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἐξῆς, ὥς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τὴν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἰκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὥς διήρηται, ἀδρεῖτω, καὶ εὐρήσει οὐκ εἰκὸς ὃν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα, οὔτ' ἀπεδέξαντο ἂ ἐνυῖοντο, ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἀμαρτήματα ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐπὶ Θοράκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἥσσον πολέμιοι ἦσαν, Βοιωτοὶ τε ἐπεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ζὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετῇ καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακώχῃ καὶ τῷ ὕστερον. ἐξ αὐτῆς πολέμῳ εὐρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. αἶε γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δεοὶ γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβὲς τι εἰδομαι. καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἑμαντοῦ ἔτη εἰκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γινόμενῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἥσσον τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγὴν. καθ' ἥσυχίαν τι αὐτῶν μάλλον αἰσθῆσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφορὰν τε καὶ ἐύγχεσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα ὥς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι.

τῶν οὐλετώων sic dici ex h. l. docet Pollux III, 75." Duk.

25. ξξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας. Numeros impugnant Acacius et Dodwell. Ille ἑπτὰ ἔτη, hic ἑπτὰ ἔτη μὲν καὶ δύο μῆνας legendum censet. Goellerus Scriptoris computationem recte habere et progredi usque ad annum Ol. 91, 2. (414) et mensem Februarium putat, quo tempore Lacedaemonii ab Alcibiade exstimulati rursus ad

bellum aperte cum Atheniensibus gerendum se accinxerunt. (Thuc. 6, 93.)

26. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὥς διήρηται. „Spectet, quemadmodum rebus gestis pacatum illud temporis spatium interruptum sit.“ Mox de verbis ἀμαρτήματα ἐγένοντο vid. annot. ad 1, 126.

παρενεγκούσας. Vid. ad c. 20. αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ. De horum verborum sententia egimus in Vita Thucyd.

27. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ παντηκοντούτις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεΐαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτά, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνου. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἶκον ἀπῆλθον· Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται πρὸς τινὰς τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χρὴ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποιήνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργεῖους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἣτις αὐτόνομός τε ἐστὶ καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργεῖους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν· ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεισθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

28. Οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνῆνεγκαν τοὺς λόγους ἐς τε τὰς ἀρχάς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλούμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντο τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τὸν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἰσομενον, (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν,) καὶ ἅμα ἐπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἢ τε Λακεδαιμίων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε, καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφορὰς, οἱ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναρᾶμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, αμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔσπονδοι ὄντες ἐκκαρπώσαμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων.

29. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι

27. καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελ. Ab his verbis apodosis incipit. Καὶ respicit Atheniensium legatos, qui et ipsi abierant. Goeller. voci Latinorum continuo respondere dicit. — ἐς αὐτά, mutato genere pro ἐς αὐτάς. Vid. ad 6, 10.

καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι. Indicatur his verbis iuris vicissitudo et aequalitas, quam potentiores civitates, Athenienses atque Lacedaemonios, et praestatueros et acceptueros esse, non poterat exspectari, — De voc. ἐπιμαχεῖν vid. ad 1, 44.

28. ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι — ποιεῖσθαι. Confusae sunt duae constructiones verborum, altera ἐψηφίσαντο Ἀργ. τὸν βουλούμενον τῶν Ἑλλ. ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, altera εἵλοντο Ἀργ. ἄνδρας δώδεκα, πρὸς οὓς — ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι ἐκέλευσαν. Nunc verba πρὸς οὓς ita iungit cum infinitivo ποιεῖσθαι, ut una pendeant ex ἐψηφίσαντο.

29. μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας. Videtur esse ἡ Παράσιακῃ, quam deserere bello coacti sunt a Lacedaemoniis non multo post. Vid. c. 33.

σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐκαιδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἐτραπόnton, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις αἰεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ οὖν ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγγράπτο εὐορχον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὃ τι ἂν ἀμφοῖν τῶν πόλεσιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλονται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμητο πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, ἐμπνοῦσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ἡτιῶντο τὴν τε ἐσήγησιν τοῦ παντός, καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται· παραβῆσεσθαι τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἡδὴ ἀδικεῖν, ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσῃται, ἢ μὴ τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾗ. Κορινθιοὶ δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς, (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον,) ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἡδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἀντικρυς, ὅτι οὕτε Σόλλιον σφίσι ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὕτε Ἀνακτόριον, εἰ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσούσθαι, πρὸς ἄλλους δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θερῆς μὴ προδώσειν· ὁμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὐκ οὐκ παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδὰς· θεῶν γὰρ πίστεις ὁμόσαντες ἐκείνοις, οὐκ ἂν εὐορχεῖν προδιδόντες αὐτοὺς. εἰρήσθαι δ' ὅτι, ἢ μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾗ· φανεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείας ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσῃν ὃ τι ἂν δίκαιον ᾗ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κόρινθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἱ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους λέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἦκειν.

31. Ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον· ἔπειτα ἐκείθεν ἐς Ἄργος

30. εἰρήσθαι δ' ὅτι. Subau- ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων
dire licet ex praegressis: κύριον ἔσται ψηφίσῃται.

ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλείοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα πᾶνσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ἠλείοι ἐπηνάγκαζον· οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπέσις, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλείοι μὴ ἴσον ἔξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἥσδον ἐδίδαξαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· καὶ, ὥς οὐκ ἐμμενάντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὀπλιτῶν ἐπέπεμψαν ἐς Λέπρειον. οἱ δὲ Ἠλείοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνθήκην προσφέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὥς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοί ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθύς μετ' ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θωάκης Χαλκιδῆς Ἀργεῖων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαροὶς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν, αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις, ἥσδον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

32. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἡνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι· Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνδυμούμενοι τὰς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρῆσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἥδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσαντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέγος ὄν, καὶ, εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπαναν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὥς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι, μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνείσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ἀρρώδην μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῇ· ὅμως δὲ ἐλθόντες

31. καθάπερ προείρητο, quemadmodum iis mandatum erat a suis. — Mox λυσάντων pro καταλυσάντων. Lepreum est urbs Triphyliae, inter Elidem et Messeniam sita. Vid. c. 34.

τὸ αὐτὸ λέγοντες. Schol. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες. Cum participia περιορώμενοι — καὶ νομίζοντες in verbo ἡσύχαζον nitantur, aptius videantur iungi per περιορώμενοι μὲν

— νομίζοντες δέ, vel καίπερ περιορώμενοι, ὅμως νομίζοντες.

32. ἐνδυμούμενοι — χοῆσαντος. Saep̄ sic deflectit ab inchoata structura, cum pergere potuisset: καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν χοῆσαι. Similia exempla sunt cap. 28. 29. 44., ubi τὴ ob variatam structuram minus quadrare videatur, sed tamen recte se habet.

ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἰδόντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι
 ξυμμάχους καὶ τὰλλα κοινῇ πράσσειν· τὰς τε δεχημέρους ἐπι-
 σπονδὰς, αἱ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ
 πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπον-
 δῶν, ἐκέλευον οἱ Κορινθιοὶ τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας
 Ἀθήνας καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομέ-
 νων δὲ Ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν
 μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κο-
 ρινθίων, περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν, αὐτοὺς ἐκέ-
 λευον· ἐλθόντες δὲ Ἀθήνας μετὰ Κορινθίων οὐχ εὗροντο τὰς
 δεχημέρους σπονδὰς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις
 εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ
 μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ
 αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθῆσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνα-
 κωχῇ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστρά-
 τευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πανσανίου Λακεδαιμονίων βασι-
 λέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρῳάσιους, Μαντινέων
 ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφῶν, ἅμα δὲ
 καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρῆσοντες, ἣν δύνωνται, ὃ ἐτεί-
 χισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρῳασικῇ κεί-
 μενον, ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμό-
 νιοι τὴν γῆν τῶν Παρῳάσιων ἐδρουν· οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν
 πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρού-
 ρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος
 καὶ τὰς ἐν Παρῳασίοις πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς
 τε Παρῳάσιους αὐτονομους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόν-
 τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

34. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἥδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν
 ἀπὸ Θωράκης μετὰ Βρασίδου ἐξεληθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ
 Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψη-
 φίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἰλωτας μαχεσαμένους ἐλευ-
 θέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ
 πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν Νεοδαμωδῶν ἐς Λέπρεον κατέστησαν,
 κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἥδη διά-
 φοροὶ Ἠλείοις· τοὺς δὲ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ
 ὅπλα παραδόντας, δεισαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαν-

οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς
 δεχ., i. e. Inducias servarunt, quan-
 tumvis Corinthii postulerent et crimina-
 rentur, quod ita non efficerent, quas
 cum ipsis pacti essent.

33. ἐπικαλεσαμένων. Casus
 absolutus pro ἐπικαλεσαμένων, haud
 dubie propter adiectum alterum accu-
 sativum σφῶν. Subaudi τῶν Παρ-
 ῳάσιων, — τὰ Κύψελα urbs erat
 ad Alpheum sita in confiniis Laconicae
 septentrionalis, ubi Sciritarum sedes.
 Vid. infra c. 67.

τὴν ξυμμαχίαν, i. e. τὴν Παρ-
 ῳασικὴν. Pauculo ante ὑπηκόους dixit
 Parrhasios. Cf. c. 29.

34. μετὰ τῶν Νεοδαμωδῶν.
 Erant igitur a manumissis Helotibus
 diversi Neodamodes. Sed non multum
 videtur intercedere discriminis. Liber-
 tate aliquamdiu uti Νεοδαμώδεις vi-
 dentur audivisse. Vid. Thuc. 7, 58.
 Ἀδύναται δὲ τὸ Νεοδαμώδεις ἐλενθε-
 ρον ἥδη εἶναι Cf. Manso in Spart.
 I. 1. p. 234.

τες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐπόλησαν, ἀτίμιαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίου εἶναι· ὕστερον δὲ αὐτοῖς χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

35. Τὺ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἀθ. Δικτιδιῆς εἶλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρο τοῦτο πᾶν ἐπιμιξῆαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπώπτευνον δὲ ἀλλήλους εὐθύς μετὰ τὰς σπονδὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ [οἱ] Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θράκης παρείχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχόμενους, οὐδὲ Βοιωτοὺς, οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες αἱ ἐμὲ μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἦν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὲν ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολεμικούς εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπετόπεινον τοὺς Λακεδαιμονίους μὴδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι· ὥστε οὕτε Πύλον, ἀπαιτούντων αὐτῶν, ἀπεδίδωσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τὰ τε ἄλλα χωρία εἶχον μένοντες ἕως σφίσι κάκεινοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐκ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἰ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῖναι· Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐξαγαγεῖν καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιω

καὶ ὄντες ἐπίτιμοι. Copulam καί, mihi non incommodam visam, ut particippia νομίσαντες ἐπὶ ὅντες inter se iungantur, sola Vallae, qui non expressit, auctoritate uncis inclusit Poppo. — ἐπίτιμοι, qui ἀτίμοις opponuntur, sunt ii, quibus aditus ad honores patet.

35. Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἀθ. Δικτιδιῆς εἶλον. Haec est codicum plerorumque omnium lectio, nisi quod pro τῇ Mosq. Ar. Chr. Dan. exhibent τῷ, quod de correctione suspectum fit, licet alibi Thucydides semper dicat δ' Ἀθῶς. Sed gravius ulcus latet in nomine Δικτιδιῆς, quod veteribus plane ignotum est. Gattererus de Herodot. et Thucyd. Thracia §. 34. emendavit Διῆς, quod nomen iuxta cap. 82. meliores libri pro vulgato Δικτιδιῆς tuerentur, sicut 4, 109. urbs Διον in hac ipsa regione Thraciae sita commemoratur, quae regio ibi

Ἀκτὴ vocatur. Itaque putabat Gattererus, nomini Ἀθῶ ab interprete adscriptum in margine fuisse voc. ἀκτὴ, atque sic ortam esse vulgatam lectionem Δικτιδιῆς. Mihi probabilius videretur, a Thucydide relictum esse ἐν τῇ Ἀκτὴ Διῆς, unde, adscripta interpretatione Ἀθῶ vel τῷ Ἀθῶ, ortum fuerit vulgatum; nisi Dienses, id quod Poppo monuit, 4, 109. fideles Atheniensibus mansisse, et demum 5, 82. ab iis defecisse traderentur. Ipse Poppo recepit quidem Διῆς, maluit tamen legi Χαλκιδιῆς vel οἱ Χαλκιδιῆς. Locus nondum persanatus videtur. Quare non ausus sum codicum lectionem relinquere, quamquam eam corruptam puto, et fortasse quemadmodum supra proposui corrigendam.

ὑπετόπεινον. Sic optimi libri pro ὑπώπτευνον, quamquam aut ἐπικτοπέω, aut ὑποπτεύω alibi semper Thucydides scribit, non ὑπετοπέω, ut monuit Poppo.

τοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἤξουν σφίσειν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Ἑλλώτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θοράκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλώτας τε καὶ ὅσοι ἡντομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατώκισαν αὐτούς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἰσχυρία ἦν καὶ ἐφοδοὶ παρ' ἀλλήλους.

36. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος, (ἔτυχον γὰρ Ἐφοροὶ ἔτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ᾧ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἦδη, καὶ τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς,) ἔλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὥς ἀπῆσαν ἐπ' οἶκον, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρχης, οὗτοι οἵπερ τῶν Ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλύσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γιννώσκειν καὶ πειραῶσθαι Βοιωτοὺς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὐτῶν μετὰ Βοιωτῶν Ἀργεῖους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐξελθεῖν· ἐλθεῖν γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἐχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργεῖους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος αἰὲ ἥπισταντο ἐκδυμούντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἐξ Πειλοποννήσου πόλεμον ὅσῳ ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα αὐτ' αὐτοῦ Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾶον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

37. Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορινθιοὶ, ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπὸ τε τοῦ Ξενάρχους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι

36. ὥς ἀπῆσαν ἐπ' οἶκον, i. e. cum in eo essent, ut domum abirent.

οὕτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι. „Imo ἥκιστ' ἂν, cum in οὕτως lateat sententia conditionalis. Sequitur quidem statim rursus ἐλθεῖν, sed ibi ἂν, si antea positum fuerit, cogitatione suppleri potest.“ Poppo. Verborum ἐλθεῖν γὰρ — γενέσθαι hanc sententiam esse puto: Lacedaemonios vel inimicitia Atheniensium posthabita Argivorum amicitiam esse expetituros. — Mox καλῶς recte Schol. βεβαίως exponit. Cf. 2, 7. Nam καλῶς ad φίλιον referri iabet ordo verborum, ne cum Krügero ad Dion. p. 296. referendum esse putes ad ἥπισταντο. — Paullo

inferius pro ἡγούμενοι proprie scribendum fuisse ἡγουμένους recte monet Scholiasta. Non enim illi duo ephori solum, sed Lacedaemonii etiam universi bellum extra Peloponnesum ita levius fore putabant, si Argivi essent amici. Ad magistratus igitur retulit Scriptor, quod de populo dicendum erat. Vid. Poppo l. 1, p. 115. cf. annot. ad 4, 106.

ἐδέοντο Βοιωτούς. Reisk. Βοιωτῶν coniecit. Goellerus verbum structuram verbi αἰτεῖν sequi putat. Schol. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτούς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις. Suspicio nomen Βοιωτούς ex interpretatione in Scriptoris orationem intrusum esse.

ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπionτας αὐτοὺς καθ' ὁδόν· καὶ ξυγγενενοῖντο ἐς λόγους ἦλθον, εἰ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γοινοῖντο, ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς· νομίζοντες γὰρ ἂν, τούτου προχωρήσαντος, ραδίως ἦδη καὶ πολεμεῖν πσπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινὸν λόγῳ χρωμένους, καὶ εἰ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεισιν ἀκούουσιν ἡρεσκα· κατὰ τύχην γὰρ ἐδόντων τούτων ὥσπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ἦσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμπουσιν Βοιωτοὺς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς Βοιωτάρχαις τὰ τε ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ξυγγενομένην Ἀργείων· καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἡρέσκοντό τε, καὶ πολλὰ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβέβηκεν αὐτοῖς, τοὺς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν. καὶ οὐ πολλὰ ὕστερον πρέσβεις παρήσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενα καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἀργος.

38. Ἐν δὲ τούτῳ ἐδύκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις καὶ Κορίνθιοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβεισιν ὁμοῦσαι ὅρκους ἀλλήλοισι, ἢ μὴν ἐν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τὰ δεομένα, καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβῆσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ οὕτως ἦδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας, (καὶ γὰρ αὐτὸ ἐκόλουν,) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκόλινωσαν ταῖς τίσεσσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κύρος ἔχουσι, καὶ παρήνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφιστάσθαι Κορίνθιοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας, ὅτι τῶν τε Ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορίνθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἴομενοι τὴν βουλήν, κἂν μὴ εἰπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφισθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὥς δὲ ἀντίσθη τὸ πρῶμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον,

37. τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι, i. e. hortantes ad ea perficienda, de quibus egerant.

38. ἐπ' ὠφελείᾳ. Recte Schol. συμμαχίᾳ.

ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. Recte Schol. ἀπὸ μαθόντες ἐκ Λακεδαιμονίας παραινοῦσιν. Intelligendi Boeotorum legati, quae Sparta redierant. Σφίσι pertinet ad Boeotarchas.

αὐτὰ ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσσεσθαι πρὸς Ἀργεῖους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δὲ τις ἐνὴν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβεργαν Ὀλύμδιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἶλον. μετὰ δὲ ταῦτα, (ἐγίγνοντο γὰρ αἱ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων,) ἐπλίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων ἡσυχώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἣν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσονται, ὥσπερ Ἀθηναίους. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε κινδυνεύειν τῷ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν, ὥς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγγεαῖ σπενδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτοὺς, ἐποίησαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἕα· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθύς καθηρέϊτο. καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40. Ἄμα δὲ τῷ ἡρὶ εὐθύς τοῦ ἐπιγιννομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἱ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἔκοντο, τό τε Πάνακτον ἦσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, εἶδσαν μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πάρα ἢ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι πρὸς Λακεδαιμονίων τό τε Πάνακτον καθελείν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τοὺς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσι εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐπλίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ὑμᾶχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φερούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεαταῖς, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὥς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαιμόνα πρέσβεις, Εὐστροφον καὶ Αἴσωνα, οἱ ἐδόκουν προσφιλέτατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, συχίαν ἔχειν.

41. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιούντο

39. τῶν ξυγγεαῖ σπενδόντων. Ephoros cap. 36. nominatos designat cum amicis idem cupientibus. τὰ ἐς Βοιωτούς. Sic codices optimi; vulgo τὰς. Poppo comparat 15. σπονδὰς ποιησάμενους τὰ περὶ

Πύλον, et 3, 63. τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτούς.

40. ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα, i. e. pro praesenti rerum statu utilissime, ἐκ τῶν δυνατῶν Schol. Idem ad verba ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ sub-

27. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐκ' οἴκου ἀπῆλθον· Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται πρὸς τινὰς τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὥς χοῆ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποιήνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἣτις αὐτόνομός τε ἐστὶ καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιείσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν· ἀποδείξει δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκου.

28. Οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνῆνεγκαν τοὺς λόγους ἐς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλούμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιείσθαι, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων σπεισασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τὸν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον, (ἐκ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν,) καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἢ τε Λακεδαιμῶν μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε, καὶ ὑπερῳφθη διὰ τὰς ξυμφορὰς, οἳ τε Ἀργεῖοι ἀριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, αμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἐνσπονδοὶ ὄντες ἐκκαρπυσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων.

29. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι

27. καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελ. Ἀθ. his verbis apodosis incipit. Καὶ respicit Atheniensium legatos, qui et ipsi abierant. Goeller. vocī Latinorum continuo respondere dicit. — ἐς αὐτὰ, mutato genere pro ἐς αὐτάς. Vid. ad 6, 10.

καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι. Indicatur his verbis iuris vicissitudo et aequalitas, quam potentiores civitates, Athenienses atque Lacedaemonios, et praestatueros et acceptueros esse, non poterat expectari. — De voc. ἐπιμαχεῖν vid. ad 1, 44.

28. ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι — ποιείσθαι. Confusae sunt duae constructiones verborum, altera ἐψηφίσαντο Ἀργ. τὸν βουλούμενον τῶν Ἑλλ. ξυμμαχίαν ποιείσθαι, altera εἵλοντο Ἀργ. ἄνδρας δώδεκα, πρὸς οὓς — ξυμμαχίαν ποιείσθαι ἐκέλευσαν. Nunc verba πρὸς οὓς ita iungit cum infinitivo ποιείσθαι, ut una pendeat ex ἐψηφίσαντο.

29. μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας. Videtur esse ἡ Παρθενική, quam deserere bello coacti sunt a Lacedaemoniis non multo post. Vid. c. 33.

σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλέον τὴν ἐλδόντας μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγγράπτο εὐορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὃ τι ἂν ἄμφοιν τοῖν πολλοῖν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλονται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὠρμητο πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ὑτιῶντο τὴν τε ἐξηγήσιν τοῦ παντός, καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται· παραβῆσσεσθαι τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὄρκους, καὶ ἡδὴ ἀδικεῖν, ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὃ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢ μὴ τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾗ. Κορινθιοὶ δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς, (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον,) ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἡδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὕτε Σόλλιον σφίσι ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε Ἀνακτόριον, εἴ τί τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θράκης μὴ προδώσειν· ὁμοῦσαι γὰρ αὐτοῖς ὄρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὐκ οὖν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὄρκους ἔφασαν, οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδὰς· θεῶν γὰρ πίστει ὁμόσαντες ἐκείνοις, οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρησθαι δ' ὅτι, ἢ μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾗ φαίνεσθαι οὐκ σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὄρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείας ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσιν ὃ τι ἂν δίκαιον ᾗ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κόρινθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους λέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἦκειν.

31. Ἦλθε δὲ καὶ Ἡλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον· ἔπειτα ἐκείθεν ἐς Ἄργος

30. εἰρησθαι δ' ὅτι. Subaudire licet ex praegressis: κύριον ἔσται ψηφίσηται.

ἐλθόντες, καθάπερ προσέφητο, Ἀργείων ξύμμαχοι γένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλείοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα παύσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ἠλείοι ἐπηγάγαζον· οἱ δ' ἐγράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπέισης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλείοι μὴ ἴσον ἔχειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἥσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· καὶ, ὥς οὐκ ἐμμενάντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὀπλιτῶν ἐπέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλείοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντο τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξαλθεῖν, ὥς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργεῖους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥς περ προσέφητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθύς μετ' ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορῶμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν, αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις, ἥσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

32. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδωκαν νέμεσθαι. Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τὰς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤεξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσαντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ, εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπαναν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὥς δὲ οὐδὲν ἂν ἔβασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι, μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνείσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρεῖ· ὁμῶς δὲ ἐλθόντες

31. καθάπερ προσέφητο, quemadmodum illis mandatum erat a suis. — Mox λυσάντων pro καταλυσάντων. Lepreum est urbs Triphyliae, inter Elidem et Messeniam sita. Vld. c. 34.

τὸ αὐτὸ λέγοντες. Schol. τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες. Cum participia περιορῶμενοι — καὶ νομίζοντες in verbo ἡσύχαζον nitantur, aptius videantur iungi per περιορῶμενοι μὲν

— νομίζοντες δέ, vel καίπερ περιορῶμενοι, ὁμῶς νομίζοντες.

32. ἐνθυμούμενοι — χεῖς αὐτῶν. Saepe sic deflectit ab inchoata structura, cum pergere potuisset: καὶ τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν χρῆσαι. Similia exempla sunt cap. 28. 29. 44., ubi et ob variatam structuram minus quadrare videatur, sed tamen recte se habet.

ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδίοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι
 ἑμμάχους καὶ τὰλλα κοινῇ πράσσειν· τὰς τε δεχημέρους ἐπι-
 σπονδὰς, αἱ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ
 πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπον-
 δῶν, ἐκίλευον οἱ Κορινθιοὶ τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας
 Ἀθηναῖς καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥςπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομέ-
 νων δὲ Ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν
 μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κο-
 ρινθίων, περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ἐνυμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέ-
 λευον· ἐλθόντες δὲ Ἀθηναῖς μετὰ Κορινθίων οὐχ εὗροντο τὰς
 δεχημέρους σπονδὰς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις
 εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ἐνυμαχοί. Βοιωτοὶ
 μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπειπον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ
 αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθῆσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνα-
 κωχ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστρά-
 τευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πανσανίου Λακεδαιμονίων βασι-
 λέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρδάσιους, Μαντινέων
 ἐπὶ πόλιν ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφῶν, ἅμα δὲ
 καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἣν δύνωνται, ὃ ἐτε-
 χισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρδάσικῇ κελ-
 μενον, ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς· καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμό-
 νιοι τὴν γῆν τῶν Παρδάσιων ἐδύον· οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν
 πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ἐνυμαχίαν ἐφρού-
 ρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τὸ τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος
 καὶ τὰς ἐν Παρδάσιος πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς
 τε Παρδάσιους αὐτονομίους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόν-
 τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκον.

34. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἥδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν
 ἐκ Θυράκης μετὰ Βρασίδου ἐξεληθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ
 Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψη-
 ρίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἰλωτας μαχεσαμένους ἐλευ-
 θέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον οὐ
 πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν Νεοδαμῶδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν,
 αἰμένον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἥδη διά-
 ροχοὶ Ἠλείοις· τοὺς δὲ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ
 ἅλα παραδόντας, δειδαντες μὴ τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαν-

οὐδὲν μᾶλλον ἀπειπον τὰς
 ἐξ., i. e. inducias servarunt, quan-
 tumvis Corinthii postularent et crimi-
 narentur, quod ita non efficerent, quae
 iam ipsis pacti essent.

33. ἐπικαλεσαμένων. Casus
 solutus pro ἐπικαλεσαμένων, haud
 dubie propter adiectum alterum accu-
 sativum σφῶν. Subaudi τῶν Παρ-
 δάσιων, — τὰ Κυψέλα urbs erat
 ad Alpheum sita in confiniis Laconicae
 epitriptionalis, ubi Sciritarum sedes.
 vid. infra c. 67.

τὴν ἐνυμαχίαν, i. e. τὴν Παρ-
 δασικήν. Paulo ante ἐπὶ πόλιν dixit
 Parrhasios. Cf. c. 29.

34. μετὰ τῶν Νεοδαμῶδων.
 Erant igitur a manumissis Helotibus
 diversi Neodamodes. Sed non multum
 videtur intercedere discrimine. Liber-
 tate aliquamdiu uti Neοδαμῶδες vi-
 dentur audivisse. Vid. Thuc. 7, 58.
 Ἀδύναται δὲ τὸ Νεοδαμῶδες ἐλευθε-
 ρον ἥδη εἶναι Cf. Manso in Spart.
 I. 1. p. 234.

τες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτίμῳ δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι ἢ παλοῦντας κυρίου εἶναι· ὕστερον δὲ αὐτοῖς χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

35. Τὸ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἀθῆναις εἶλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξῆσαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπώπτευνον δὲ ἀλλήλους εὐθύς μετὰ τὰς σπονδὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ [οἱ] Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θράκης παρείχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχόμενους, οὐδὲ Βοιωτοὺς, οὐδὲ Κορινθίους, λήγοντες αἰεὶ ἀμετ' Ἀθηναίων τούτους, ἣν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι χρόνους τε προϋθεῖντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐξιόντας ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπετόπευον τοὺς Λακεδαιμόνιους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι· ὥστε οὕτε Πύλον, ἀπαιτούντων αὐτῶν, ἀπέδιδδον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τὰ τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κακείνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἰ τοῦ ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῦναι· Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐξαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιω-

καὶ ὄντες ἐπίτιμοι. Copulam καί, mihi non incommodam visam, ut participia νομίσαντες et ὄντες inter se iungantur, sola Vallae, qui non expressit, auctoritate uncis includit Poppo. — ἐπίτιμοι, qui ἀτίμοις opponuntur, sunt ii, quibus aditus ad honores patet.

35. Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἀθῆναις εἶλον. Haec est codicum plerorumque omnium lectio, nisi quod pro τῇ Mosq. Ar. Chr. Dan. exhibent τῷ, quod de correctione suspectum fit, licet alibi Thucydides semper dicat ὁ Ἀθῆναις. Sed gravius ulcus latet in nomine Δικτιδῆς, quod veteribus plane ignotum est. Gattererus de Herodot. et Thucyd. Thracia §. 34. emendavit Διῆς, quod nomen infra cap. 82. meliores libri pro vulgato Δικτιδῆς tuentur, sicut 4, 109. urbs Διον in hac ipsa regione Thraciae sita commemoratur, quae regio ibi

Ἀκτὴ vocatur. Itaque putabat Gattererus, nomini Ἀθῆναις ab interprete adscriptum in margine fuisse voc. ἀκτῆς, atque sic ortam esse vulgatam lectionem Δικτιδῆς. Mihi probabilius videretur, a Thucydide relictum esse ἐν τῇ Ἀκτῇ Διῆς, unde, adscripto interpretamento Ἀθῆναις vel τῷ Ἀθῆναις, ortum fuerit vulgatum; nisi Diener, id quod Poppo monuit, 4, 109. fideles Atheniensibus mansisse, et demum 5, 82. ab iis defecisse traderentur. Ipse Poppo recepit quidem Διῆς, malit tamen legi Χαλκιδῆς vel οἱ Χαλκιδῆς. Locus nondum persanatus videtur. Quare non ausus sum codicum lectionem relinquere, quamquam eam corruptam puto, et fortasse quomodomodum supra proposui corrigendam. ὑπετόπευον. Sic optimi libri pro ὑπώπτευνον, quamquam aut ἐποτόπειον, aut ὑποπτεῖνω alibi semper Thucydides scribit, non ἐποτόπειον, ut monuit Poppo.

τοῖς ἀλχημάωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἤξουν σφίσι ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Ἑλλώτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλώτας τε καὶ ὅσοι ἠντιομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατώκισαν αὐτούς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἰσυχία ἦν καὶ ἐφοδοὶ παρ' ἀλλήλους.

36. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χειμῶνος, (ἐτυχον γὰρ Ἐφοροὶ ἔτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καὶ τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς,) ἔλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὥς ἀπῆσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρχης, οὗτοι οἵπερ τῶν Ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλύσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινούντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γινώσκειν καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτοὺς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὐτῆς μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἥμιστά ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐξελθεῖν· ἐλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος αἰὲ ἡπίσταντο ἐκιδυμούντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾶν ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίους, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾶν καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

37. Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορινθιοὶ, ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπὸ τε τοῦ Ξενάρχους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι

36. ὥς ἀπῆσαν ἐπ' οἴκον, i. e. cum in eo essent, ut domum abirent.

οὕτω γὰρ ἥμιστά ἀναγκασθῆναι. „Imo ἥμιστ' ἂν, cum in οὕτως lateat sententia conditionalis. Sequitur quidem statim rursus ἐλέσθαι, sed ibi ἂν, si antea positum fuerit, cogitatione suppleri potest.“ Poppo. Verborum ἐλέσθαι γὰρ -- γενέσθαι hanc sententiam esse puto: Lacedaemonios vel inimicitia Atheniensium posthabita Argivorum amicitiam esse expetitos. — Mox καλῶς recte Schol. βεβαίως exponit. Cf. 2, 7. Nam καλῶς ad φίλιον referri iubet ordo verborum, ne cum Krügero ad Dion. p. 296. referendum esse putes ad ἡπίσταντο. — Paullo

inferius pro ἡγούμενοι proprie scribendum fuisse ἡγονέτους recte monet Scholiasta. Non enim illi duo ephori solum, sed Lacedaemonii etiam universi bellum extra Peloponnesum ita levius fore putabant, si Argivi essent amici. Ad magistratus igitur retulit Scriptor, quod de populo dicendum erat. Vid. Poppo l. 1, p. 115. cf. annot. ad 4, 106.

ἐδέοντο Βοιωτοὺς. Reisk. Βοιωτῶν coniecit. Goellerus verbum structuram verbi αἰτεῖν sequi putat. Schol. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίους. Suspicio nomen Βοιωτοὺς ex interpretatione in Scriptoris orationem intrusum esse.

ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῇ μεγίστῃ ἐπετήρουν ἀπionτας αὐτοὺς καθ' ὁδόν· καὶ συγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἰ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιτο, ὥσπερ Κορινθιοὶ καὶ Ἠλείοι καὶ Μαντινῆς· νομίζου γὰρ ἂν, τούτου προχωρήσαντος, φθδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλονται, κοινῇ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἰ τινα πρὸς ἄλλον θέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβειν ἀκούουσιν ἤρσκει· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὥνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ἦσθοντο αὐτῶν δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγελα τοῖς Βοιωτάρχαις τὰ τε ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας καὶ τὰ ἀπὸ τῶν συγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς, τοὺς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρήσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἀργος.

38. Ἐν δὲ τούτῳ ἐδύκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβειν ὁρᾶσαι ὄρκους ἀλλήλοις, ἢ μὴν ἐν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τῷ δεδομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβῆσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας, (καὶ γὰρ αὐτὸ ἐποιοῦν,) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὄρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κύρος ἔχουσι καὶ παρήνουν γενέσθαι ὄρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐκ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφιστάσιν Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας, ὅτι τῶν τε Ἐφόρων Κισόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἴοντο τὴν βουλὴν, κἂν μὴ εἰπωσιν, οὐκ ἄλλα ψφισθῆναι ἢ ἂν σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντίστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορινθιοὶ καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ

37. τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι, i. e. hortantes ad ea perficienda, de quibus egerant.

38. ἐκ' ὠφελείᾳ. Recte Schol. συμμαχίᾳ.

δ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. Recte Schol. ἅπτεσθαι μαθόντες ἐκ Λακεδαιμονίας παραινέσεις. Intelligendi Boeotorum legati, qui Sparta redierant. Σφίσι pertinet ad Boeotarchas.

αὐτὰ ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργεῖους ποιεῖν, οὐκέτι ἐξηνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ ἔς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δὲ τις ἐνὶ τῇ διατριβῇ τῶν πάντων.

39. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύμιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἶλον. μετὰ δὲ αὐτὰ, (ἐγίγνοντο γὰρ αἱ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων,) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομισσάσθαι αὖν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβεύοντες, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δαμώτας παραδοῦναι, ἵνα αὐτ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἣν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἴδιαν ποιήσωνται, ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες ἐν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε κένδεσθαι τῷ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν, ὥς τὴν Πύλον αὐτ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα ὧν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτοὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἕα· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθήρξετο. καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40. Ἀμα δὲ τῷ ἥρῳ εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὥς οἱ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψαι, οὐχ ἔκοντο, τὸ τε Πάνακτον ἦσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδιδαν μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσι ἢ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι τὸ Λακεδαιμονίων τὸ τε Πάνακτον καθελείν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τοὺς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε ἰδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μέλειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ἡμίμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεαταῖς, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὥς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαιμόνα πρέσβεις, Εὐστοροφον καὶ Αἰδῶνα, οἱ ἐδόκουν προσφιλέτατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπῃ αὖν ξυγχωρῇ, νύχλιαν ἔχειν.

41. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο

39. τῶν ξυγχέαι σπευδόντων. Ephoros cap. 36. nominatos designat cum amicis idem cupientibus. τὰ ἐς Βοιωτοὺς. Sic codices citati; vulgo τὰς. Poppo comparat 15. σπονδὰς ποιησάμενους τὰ περὶ

Πύλον, et 8, 63. τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπέσθαι αὐτούς.

40. ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα, i. e. pro praesenti rerum statu utilissimae, ἐκ τῶν δυνατῶν Schol. Idem ad verba ὅπῃ αὖν ξυγχωρῇ sub-

πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γινωιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἤξιουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινα, ἢ ἰδιώτην, περὶ τῇ Κυνουρίας γῆς, ἧς αἰεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας οὐσης (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρίαν καὶ Ἀνθηήν, πόλιν· νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι.) ἔπειτα δ' οὐκ ἑόντων Λακεδαιμονίων μνησθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἔτοιμοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τὰδε ὁμῶς ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους συγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἐπὶ πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὀποτεροισὺν προκαλεσάμενοι, μήτε νόσου οὐσης μήτε πολέμου Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργεῖ, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερον ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἐκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἀργος καὶ Λακεδαίμονα ὄρων τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἰδοῦναι μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐκεδύμουν γὰρ τὸ Ἀργος πάντως φίλιον ἔχειν) συνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν, καὶ συνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἀργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἢ ἀρέσκοντα ἢ, ἥκειν ἐς τὰ Τακλνθία τοὺς ὄρκους ποιησομένους καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν.

42. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπραττον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, Ἀνδρομένης καὶ Φαίλαρος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πανάκτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίους ἀποδοῦναι, ἐν μὲν Πανάκτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθηρημένον εὐρὺς ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίους, καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διὰ φορᾶς περὶ αὐτοῦ ὄρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλὰ κοινῇ νέμειν· τοὺς δ' ἄνδρας, οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀπέδωσαν· τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθάρσει ἐλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκῆσειν οὐδένα. ἐν γομένων δὲ τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι θεινὰ ἐποιοῦν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθάρσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποινηται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τὰ τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐς

audit ὁ κριτής, i. e. so viel die Umstände erlauben.

41. Ἐτοιμοὶ εἶναι. Debat sequi aut etiam, aut etiam, cum ad alia ex praegresso non essent subaudiendum sit legentem. „Sed Thucydides perrexit, quasi scripsisset ἐπειδὴ οὐκ ἔων Λακεδαιμόνιοι.“ Porro.

ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε νικᾶν. Hoc certamen, in quo acriter Marte dimicantes circa Croesi tempora, utrique victoriam sibi vindicabant memoriae prodidit Herodot. 1, 82. ad Pausan. 2, 38.

42. κοινῇ νέμειν. De iure communis pascendi recte intelligit Schol. ἥτοι κοινῇ νέμειν ἔχειν ἐν αὐτῷ.

πρατήσθαι· ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

43. Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὐτὸν βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικία μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ὃ ἐδόκει εἶναι καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ κέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἡναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Ἀάχτηος ἔπραξαν τὰς σπονδὰς, αὐτὸν κατὰ τὴν νεότητά ὑπεριδόντες, καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὐσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντες, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων κενεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι ὡς τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργεῖους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ ἡδῆς ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι. τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς· καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἑ Ἀργὸς Ἰδία, κελεύων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἦκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἡλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα.

44. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίωνπραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς οὓς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἡμέλουν, πρὸς δὲ οὓς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν εἰ σφίσι φίλλαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ ὑτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμολεμήσειν σφίσιν, ἣν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν ὑθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ἐντροσεβέοντο δὲ καὶ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἐνδῖος, δεικνύοντες μὴ τὴν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους οἰήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ ἐπὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐποιήσαντο.

45. Καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περὶ τὰ τούτων, καὶ ὡς ὑτοκράτορες ἤκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφορῶν,

43. σφίσι σπεισάμενοι ἐξέωσι. Ἐξαιρεῖν apud Thucydidem t. expugnare, capere, evertere. Vid. Aker., qui locum sic explanat: Alciam iam tum, cum induciae quinquaginta annorum fiebant, iis se opusuisse ac dixisse, Lacedaemonios consilio cum Atheniensibus pacisci,

ut foedere cum his facto, Argivos sub potestatem redigerent, ac deinde, illis subactis, Athenienses aggredierentur.

44. οὐ μετ' Ἀθηναίων — ξυμμαχίαν, i. e. societatem Boeotorum ac Lacedaemoniorum (cap. 39) non consiliis Atheniensibus factam esse,

τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν, μὴ καὶ, ἣν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγασιν, ἐπαγάγανται τὸ πλῆθος, καὶ ἀπωσθῇ ἡ Ἀργεῖων συμμάχια. μηχανάται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιοῦνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει, πίστιν αὐτοῖς δοῦς, ἣν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἦκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν, (πείσειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν,) καὶ τάλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου ἀποσπῆσαι, ταῦτα ἔπρασσε, καὶ ὅπως, ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὥς οὐδὲν ἀληθεῖς ἐν νῷ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταῦτα, τοὺς Ἀργεῖους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας συμμάχου ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρέλθοντες καὶ ἐπερωτῶμενοι οὐκ ἔφασαν, ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοκράτορες ἦκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῶ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐρίκουνόν τε, καὶ ἑτοιμοὶ ἦσαν εὐθύς παραγαγόντες τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν συμμάχους ποιεῖσθαι σείσμου δὲ γενομένου πρὶν τι ἐκικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὐτὰ ἀνεβλήθη.

46. Τῇ δ' ὕστεραια ἐκκλησίᾳ ὁ Νίκλας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἡπατημένων καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἦκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργεῖους πέμψαι ἔτι ὥς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι διαβουοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῶ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεί, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἐστώτων τῶν πραγμάτων, ὥς ἐπὶ πλείστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπράγλιαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι τάχιστα εὖρημα εἶναι διακινδυνεύσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν κελεύσοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πανόκτον τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν συμμαχίαν ἀνεῖναι, ἣν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ ἔρητο ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργεῖους συμμάχους πεποιήσθαι. ὥς παρεῖναι γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. ὅτε τί τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστελλαντες ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νίκλαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγελιάντων τὰ τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι, εἰ μὴ τὴν συμμάχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδὰς, ποιή-

46. ὅτι καὶ σφεῖς — πεποιήσθαι. Debat aut ὅτι καὶ σφεῖς ἂν ἐποιήσαντο, aut καὶ σφᾶς ἂν πεποιήσθαι scribere. In oratione obliqua frequens est transitus a particulis et pronomine relativo ad infinitivum. Vid. annot. ad 2, 102. — Mox ὥς παρεῖναι γ' αὐτοὺς debet quidem eodem modo accipi; sed ibi ὥς est quippe, nam, non idem quod ὅτι paullo ante. τὴν συμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς. Certissimis exemplis

evinct Dukerus, dativum Βοιωτοῖς non ad ἀνήσουσι, sed ad συμμάχους referendum esse, pro quo paullo ante dixit Thucydides: τὴν Βοιωτῶν συμμαχίαν ἀνεῖναι. Nam substantivum interdum adiungitur casus verbi vel adiectivi cognatae significationis et eadem originis, ut supra cap. 5. περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. c. 35. καὶ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀποδοσιν. Sic Latini dicunt obtemperatio imperatori, insidias consuli.

ονται καὶ αὐτοὶ Ἀργεῖους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, αἰκρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρον τὸν Ἐφορον ταῦτα γίνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν· τοὺς δὲ ὄρκους, ἰεομένου Νικίου, ἀνεσιώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελεῖ ἔσων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἰτίος δοκῶν εἶναι εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὃς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαιμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὁρήγης εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔκχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

47. „ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν καὶ πημονὴ μῆτε Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μῆτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνη καὶ μηχανὴ μηδεμιᾶ. κατὰ τὰδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας ἑκατὸν ἔτη· ἣν πόλει μὴ ᾤωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργεῖους καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας Ἀθήνας, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἣν δὲ δηλώσαντες οἴκωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργεῖοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλεῖοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾶ ὧν πόλεων, ἣν μὴ ἀπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Μαντινέαν καὶ Ἠλιν, ἣν πολέμιοι ᾤωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἣν δὲ δηλώσαντες οἴκωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργεῖοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἠλεῖοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς αὐτήν τὴν πόλιν, ἣν μὴ ἀπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὅπλα δὲ ἢ ἔαν ἔχοντας διῆναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρως ὑπὸν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχουσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἣν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἀπασῶν τὴν δίον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, οἷς δὲ βοηθοῦσιν ἢ πόλις ἢ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν ῥιπκοντα ἡμερῶν σίτον, ἐπὶ ἡμέρῃς ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγέλλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιούσι κατὰ ταῦτά· ἣν δὲ πλεονα βούλονται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἢ πόλις ἢ μεταπειραμένη

47. ἐπὶ ἡμῶν, int. ἢ βοηθεῖα recepi Dukerī coniecturam ἐν τῇ αὐτοῖς βοηθεῖσιν. — Paulo inferioris τῆς pro vulgato ἐν τῇ αὐτῇ.

διδότω σίτον, τῷ μὲν ὀπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότη τρεῖς ὀλοὺς Ἀθηναιοὺς τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ' ἱππεὶ δραχμὴν Ἀθηναιαν. ἡ δὲ πόλις ἢ μεταπεμφαμένη τὴν ἡγεμονίαν ἔχει ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ ὁ πόλεμος ᾗ· ἦν δὲ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσιν κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι πασὶν ταῖς πόλεσιν. ὁμοῦσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων· Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινέαι καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὁμνύντα ὁμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὄρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον καὶ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὁδε· „Ἐμμένω τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ παραβήσομαι τέχνην οὐδὲ μηχανὴν οὐδεμίαν.“ ὁμνύντων δὲ Ἀθηναίων μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἐκδημοὶ ἀρχαί, ἑξορκούντων δὲ πρυτάνεις· ἐν Ἀργεὶ δὲ ἡ βουλὴ καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ αἱ ἀρχαὶ, ἑξορκούντων δὲ οἱ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἑξορκούντων δὲ οἱ θεοὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἠλιδι οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες καὶ οἱ ἐξακόσιοι, ἑξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ δεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὄρκους Ἀθηναίους μὲν ἰσάμενος ἐς Ἠλιν καὶ ἐς Μαντινείαν καὶ ἐς Ἀργεὺς τριάκοντα ἡμέρας πρὸ Ὀλυμπίων, Ἀργεῖους δὲ καὶ Ἠλεῖους καὶ Μαντινέας ἰσάμενος ἐς Ἀθήνας δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων· τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὄρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράφει ἐν στήλῃ λιθίνῃ, Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργεῖους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίᾳ στήλῃν χαλκὴν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νεώτεροις ἐάν τις δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προσθῆναι πρὸς τοῖς ξυγκείμενοις. ὃ τι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἀπασὶν κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.“

48. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπέστηντο τῶν σπονδῶν ἕνεκα οὐδ' ὑπ' ἐτέρων. Κορίνθιοι δὲ, Ἀργείων οὐκ ἐξήλθον, οὐκ ἐσθλὸν ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης τῇ πόλει τούτου Ἠλεῖοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκούντες ὅτι ἐφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοισι βού

κατὰ ἱερῶν τελείων. Dukerum cum Budaeo ἱερὰ τέλεια intelligit maiores et criminosas hostias, quales hecatombae sunt apud Homerum, quas Scholia min. ad Hom. II. α', 65. τὰς δὲ σπονδὰς perhibent.

ἐμμένω. Hic rursus Poppo et Goeller. ἐμμένω ex Fr. Porti coniectura. Vid. ad c. 18. — αἱ ἐκδημοὶ αἱ ἀρχαί sunt omnes maiores magistratus, qui domi sunt, non ὑπερ-όριοι. — ἐξορκούντων, i. e. ad-

igant ad iusiurandum, vel iusiurandum exigant.

αἱ ἀρχαὶ. Sic Bekk. Vid. ad c. 18. Poppo cum Goeller contra libros omnes edidit οἱ ἀρχαί, quasi non eodem modo magister pro magistratu dici possit, quo magister ante αἱ ἐκδημοὶ ἀρχαί.

οἱ θεοὶ. Erant hi apud Mantinenses sacerdotes quidam ordinis sive collegium perenne, quod religiosum curabat.

θεῖν, ξυνεκιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

49. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροθένης Ἀρχὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων εἰρχθησαν, ὥστε μὴ θύειν μηδ' ἐργαλίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς, ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν, καὶ ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὀπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐκπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη διςχίλιαί μναὶ ἦσαν, κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μναί, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικασθῆναι, λέγοντες μὴ ἐπαγγέλλαι πῶς ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ' ἐξέπεμψαν τοὺς ὀπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι, (πρώτοις γὰρ σφίσι αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι) καὶ ἡσυχάζοντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων, ὥς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεῶν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς· ἀλλ' οὐχ ὥς νομίζοντας τοῦτο θρασυαί· καὶ ὅπλα οὐδαμῶς ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἶχοντο, ὥς μὲν οὐκ ἀδικούσι, μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὐτῶν μέρος ἀφίεναι τοῦ ἀργυροῦ, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν.

49. παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα. Cum ceteri historiae scriptores nomen eius, qui stadio vicisset, ponere soleant, Thucydides hic et alii (3, 8) pancratiū victorem nominat. Quod addit τὸ πρῶτον, refer ad posteriorem eiusdem Androsthēnis victoriam. — ἐνίκα autem imperfecto nititur, quod effectus victoriae permanere significatur. Vid. Poppo I. 1. p. 155.

ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ — αὐτῶν. Schol. γράφεται, ἣν πρὸ Ὀλυμπιακῷ, quam scripturam Goellero non prorsus despicendam videri mireris. Potius ἐν ortum putes ex praecedentis ἣν similitudine, nisi malis explicare subaudito participio ἦσαν, quod mihi verum videtur. Sic 66. ὁρῶσι δι' ὀλίγον τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει ταῖς ἡδὴ πάντας καὶ πρὸ τοῦ λόφου προσελθούσας, ubi et verba ἐν τάξει subaudiendum est. Vid. ipsum Goeller. ad 4, 85. et ad 1, 122. Hermann. ad Soph. Iliac. v. 400.

φάσκοντες σφᾶς — ἐπενε-

γκεῖν. Pronomen reflexivum σφᾶς cum ad principalis sententiae subiectum pertinere et linguae leges et Scriptoris usus doceant, ad Lacedaemonios h. l. non potest referri, sed ad Eleos debet, quod verborum structurae videtur adversari. Quare Goellerus coniecit σφῶν, ad Φύρκον ita referendum ut mox ad ὀπλίτας, αὐτῶν. Sed Blumius in descriptione scholastica Stralsundiae 1825. p. 22. vulgatam defendit, cum ὅπλα ἐπενεγκεῖν ad sententiam nihil aliud sit quam ἐκιστρατεύειν, quod verbum, vel etiam ἐπελθεῖν, in mente habuerit Scriptor. Quae ratio mihi quidem non displicet. Comparem eiusmodi locos, qualis est 2, 49. Καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα.

οὐ χρεῶν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι. Totius loci sententia haec est. Dixerant Elei, se tempore Olympiacarum induciarum sibi iam iudictarum non exspectasse Lacedaemoniorum incursionem, et iniuria affectos esse. Ad quae Lacedaemonii

50. Ὡς δ' οὐκ ἐξήκουνον, αὐτοὺς τὰδε ἤθελον, Λακρεια μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀναβάντες δὲ ἐκ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦντα χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἢ μὴ ἀποδώσειν ὑστερον τὴν καταδίκην. ὥς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰργοντο τοῦ ἱεροῦ θυσίας καὶ ἀγῶνων, καὶ οἴκοι ἔθνον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐθεώρουν, πλὴν Λακρεϊατῶν ὅμως δὲ οἱ Ἥλειοι δεδιότες μὴ βία θύσωσι, ζὺν ὅπλοις τῷ νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἀργεὶ ὑπέμενον τὴν ἑορτὴν. δῖος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μὴ ζὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Αἰγας ὁ Ἀρχεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῷ φαβδουχῶν πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι, νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προσελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα ἀνέδρασε τὸν ἡνίοχον βουλόμενος δηλώσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἄρμα· ὥστε πολλῶν δὲ μᾶλλον ἐπεφόβητο πάντες, καὶ ἰδόναι τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μὲν τοι Λακεδαιμόνιοι ἠσύχασάν τε, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διήλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοι τε καὶ οἱ ἑταίριοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφῶν ἔλθειν. καὶ Λακεδαιμονίαν πρέσβεις ἔνιχον παρόντας· καὶ πολλὰν λόγῳ γενομένων, τέλος οὐδὲν ἐπράχθη· ἀλλὰ, σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐκ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

51. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχίνι μάχῃ ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Λύλοπας καὶ Μελίτας καὶ Θεσσαλῶν τινάς. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινι γῇ ἢ τῇ τούτῃ τὸ χωρίον ἐτεχνίσθη· καὶ εὐθύς τε καθισταμένη τῇ πόλει ἡνантиοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθειρόντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῇ πολέμῳ ἐτελεύτα.

52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθύς ἀρχομένου, τῇ Ἡράκλειαν, ὥς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτῶν

respondent, „si iniuriam sibi illatam putassent, non ̄opus fulas inducias postea nihilo secius Spartae indicere; indixisse autem, quippe rem non ita aestimantes, quasi iniuria ipsis illata esset. Neque se usquam alio amplius arma illis intulisse.“ Infinitivus δράσαι pendet ex ἔλεγον, quod subinteligitur ex ὑπελάμβανον.

50. ἀναβάντες. Bekk. sine codd. ἀναβάντας. Popponi I. 1. p. 116. verba βούλονται et προθυμοῦνται videntur effecisse, ut ad nominativum Scriptor transiret.

ἐπὶ τῶν φαβδουχῶν, i. e. τῶν Ἑλλανοδικῶν. Pausan. 6, 2. Αἰγας, Ἀρχεσιλάου παῖς, εἰρηομένης τρηικαῦτα τοῦ ἀγῶνος Λακεδαιμονίων, καθήκει ἐπὶ ὀνόματι τοῦ θηβαίων δήμου τὸ ἄρμα, τὸν δὲ ἡνίοχον νικήσαντα ἀνέδρασε αὐτὸς τῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ μαστιγοῦναι αὐτὸν οἱ Ἕλληνοδίκαι. Cf. Xenoph. Hist. Gr. 3, 21. ibique interpret. — Ἀγῶν etiam concessus et locus certaminis vocatur.

51. ὁ Κνίδιος. Recte Heilmannus accipit pro genitive *Aliae Cnidii*

παρέλαβον, καὶ Ἥγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον, ὡς οὐ κα-
λῶς ἄρχοντα, ἐξέπεψαν. δεισαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον,
μη, Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων,
Ἀθηναῖοι λάβωσι. Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠρρίζοντο αὐτοῖς. καὶ
τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὦν Ἀθη-
ναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων, ἔλθων ἐς
Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν,
καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβών, τὰ τε ἄλλα ξυγκαθί-
στη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ
στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τειχὴ καθείναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν,
καὶ αὐτὸς ἕτερον διανοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Πίῳ τῷ Ἀχαιῶ.
Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν,
βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

53. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυροῖς καὶ Ἀργείοις πό-
λεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλω-
νος τοῦ Πυθίως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεικον ὑπὲρ πα-
μποταμίων Ἐπιδάυριοι. (κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀρ-
γείοι.) ἑδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπιδάυρον τῷ τε
Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἣν δύνωνται, τῆς τε
Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσε-
σθαι τὴν βοήθειαν, ἣ Σκύλλαιον περιπλεῖν, τοῖς Ἀθηναίοις.
καρτεσυνάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὥς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπιδάυρον
διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες.

54. Ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς
πτόους χρόνους πανδημαὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαντῶν μεθορίας
πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμέ-
νον. ἦδαι δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν
πέμψθησαν. ὥς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ πρού-
σφρει, αὐτοὶ τε ἀπῆλθον ἐκ οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς περι-
ηγγεῖλαν μετὰ τὸν μέλλοντα (Καρνεῖος δ' ἦν μὴν, ἱερομῆνια
ἱωριεῦσι.) παρασκευάζεσθαι ὥς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ',
ἠαχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελθόν-

53. Πυθίως. Videtur cum Popp.
tribendum Πυθαίως ex Pausan. II,
5, 2, et 36, 5., ubi haec leguntur:
Ἀργεῖοι δὲ ἐς ἑδαφος καταβαλόντες
ἦν Ἀσίην, καὶ τὴν γῆν προσορι-
σμένοι τῇ σφετέρᾳ, Πυθαίως τε
ἐπὶ πολλῶν ὑπελείποντο ἱερὸν (καὶ
ὃν ἐτι δῆλόν ἐστι) καὶ τὸν Ἀσί-
τρατον πρὸς αὐτῷ θάπτουσιν. Cf.
idem III, 10, 10. — Mox ὁ πρὸ πα-
ποταμίων cum codd. Reg. Cam.
arg. Steph. et quodammodo Gr., qui
tribet παρὰ ποταμίων, F. παραβο-
αμίων, scripsimus. Altera lectio vul-
gior est ὑπὲρ βοταμίων. Nostrum
eneditus de regione ad fluvium que-
am sita, cuius nomine hostiam tri-
uti loco in templo Apollinis Pythaei

offerre debuerint Epidaurii, accipie-
bat; Wesselingius ad Diodor. Sic. XII,
78., eadem lectione probata, intelli-
gebat accolae fluvii in Epidauriorum
vicinia. — Σκύλλαιον est promon-
torium Argolidis.

54. μετὰ τὸν μέλλοντα, int.
μῆνα ex sequenti parenthesis. Ex ver-
bis τὸν μῆνα προὐφασίσαντο apparet,
totam mensem Carneum, certe maxi-
mam eius partem, sacris et diebus fes-
tis apud Lacedaemonios destinatum
fuisse, unde dicitur ἱερομῆνια. Prae-
ter Carneam plurimi alii festi dies in
hunc mensem incidebant. Praecedo-
bat autem Carnei Hecatombaeon, quo
Hyacinthia agebantur (cf. Thuc. 5, 41.).

τες τετράθι φθίοντος, καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντες τὸν χρόνον ἐξέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδήρουν. Ἐπιδαυριοὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινὲς οἱ μὲν τὸ μῆνα προῦφασίσαντο, οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον.

55. Καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναῖοι παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων, Εὐφαιμίδας ὁ Κορίθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲ γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργεῖους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι· διαλέσασθαι οὐκ πρῶτον χρήναι ἐφ' ἐκατέρωθεν ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέντες ἄγοντες καὶ τοὺς Ἀργεῖους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες οὐδ' ὥς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐξέβαλον καὶ ἐδήρουν. ἔπειτα τενσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὥς οὐδ' ἐν ταῦτα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὥς τὸ τρίτον μέρος ἀπῆλθον ἐς οἶκον. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὅπλῃται, καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός· πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξοστρατεῦσθαι, καὶ ὥς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διήλθεν.

56. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, λαθόντες Ἀθηναίους, φρουρούς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδα ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Ἐπιδάυρον ἐπέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι, γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἐκάστους μὴ εἶναι πολεμίους διένειμαί εἰσαιαν κατὰ θάλασσαν παραπλεύσαι· καὶ εἰ μὴ κάκεινοι ἐπὶ Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἰλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ, Ἀλκιβιάδου πείσαντος, τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν

πάντα τὸν χρόνον ἐξέβαλον. Poppo cum Bredon. ex Vat. H. Gr. ἐξέβαλλον, quod sane aptius est verbis πάντα τὸν χρόνον (int. τῶν ἱερομνησίων). Aoristum non expeditas, nisi ἐξέβαλον καὶ ἐδήρουν dictum accipias pro ἐξβαλόντες ἐδήρουν, ut magis ad ἐδήρουν, quam ad ἐξέβαλον pertineant verba τὸν πάντα χρόνον. Sic 3, 68. αὐθις τὸ αὐτὸ εἶνα ἑκαστος παραγαγόντας καὶ ἐφωτῶντας, ubi vid. annot. — ἄγοντες, int. τὸν στρατόν, itinere facto.

55. ἐφ' ἐκατέρωθεν ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα. Vulgo cum libris plerisque omnibus ἀφ' ἐκατέρωθεν. Cass. ἐφ', sed rec. man. in ἀφ' mutavit. In m. superscr. ἐφ'. Inde

Goeller et Poppo locum correxerunt Nam ἐκατέροι qui sint, iure quaeritur nec facile expeditas, si ἀφ' legitur quod sequenti genitivo videtur originem debere.

ἐς Καρύας. Κάσαι oppidum Laconicae. Vid. Paus. III, 10, 9.

ἐξοστρατεῦσθαι, profectus est ad bellicam expeditionem. Nam Thucydides idem dicit, ac si scripsisset: πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξοστρατεῦσθαι, εἴτα πυθόμενοι οὐδὲν ἔτι αὐτῶν εἶναι, ἀπῆλθον. Goell.

56. ἀδικήσεσθαι, modo passivo, ut saepe. Ceterum etiam hic in oratione obliqua ad infinitivum transit.

οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὄρεσιν, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Ἐλλώτας ληΐζεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον, πολεμοῦντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμίαν ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς, ὥς τύχοιεν, ἐκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἕαθ' ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπιδαυρον, ὥς, ἐρήμου οὐσῆς διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἰρήσονται· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

57. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὥς αὐτοῖς οἱ τε Ἐπιδαυριοί, ξύμμαχοι ὄντες, ἑταλαιπώρουν, καὶ τὰλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήφονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλεον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Ἐλλώτες πανδημίᾳ ἐκ Ἀργος· ἡγεῖτο δὲ Ἀγίς ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεαταί [τε] καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρχάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι ὀπλίται καὶ τοσοῦτοι φίλοι καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι καὶ ἄμπικοι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ διςχίλιοι ὀπλίται, οἱ δ' ἄλλοι ὥς ἕκαστοι, Φλιάσιοι δὲ πανστρατιά, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στρατεύμα.

58. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξει ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ Ἡλείων τριςχίλιοι ὀπλίται. καὶ προΐοντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρχαδίας· καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὥς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι· ὁ δὲ Ἀγίς τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τοῦ στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἅμα ἑὸν ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἀργος, ἔπειτα [δὲ] ἢ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἀγίς δὲ ταύτην μὲν, ἣν προσεδέχοντο, οὐκ ἐτρά-

τοὺς ἐκ Κρανίων. Vid. c. 35 extr. Κατάρτισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. Vix opus est ut moneamus de attractione in verbis ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων, pro ἐκόμισαν τοὺς ἐν Κρανίοις ὄντας ἐκ Κρανίων. Exempla ubique reperias. Vid. ad 2, 80.

57. ἄμπικοι. Pedites sunt iuxta equites collocati. Suidas s. v. Tom. I. p. 140. Kust. πεζοὺς δὲ ἄμπικους Θουκυδίδης καὶ Ξενοφῶν ἐκδιηλοῦσι. Vid. Xenoph. Hist. Gr. 7, 5, 23. ibique interprtt. Cf.

Kuehn. ad Polluc. I, 131. „Ἀμπικοὶ propriè equites sunt, qui duos una equos trahunt et alternis usurpant. Horum nomen ὁμονύμως [cum] peditibus communicatur, quod soleant in acie immisceri equitibus pro usu bellico, imprimis πρὸς ἐκδρομάς.“ Kortüm (Zur Geschichte hellen. Staatsverf. p. 89) ἄμπικους intelligit leviter armatos pedites, qui necessitate iubente equum conscenderent et pone equitem sederent, quo invento Boeotorum optimates equorum usum etiam utiliorem sibi effecerint.

πετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυριοῖς ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη εἰς τὸ Ἀργείων πεδίων· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελλήνης καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἐτίραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυνώνιοις εἰρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ἣ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς λόντες εἰς τὸ πεδῖον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἱπποῖς χρῶντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν εἰς τὸ πεδῖον ἐδῆεν Σάμινθος τε καὶ ἄλλα.

59. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίαν καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλὰ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρεῖς καὶ οἱ Σικυνῶνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἰρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον· ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἐώρων τὰ ἐαυτῶν δροῦμένα, εἰς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰργον τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθε δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελλήνης, τὰ δὲ πρὸς Νεμέας, Βοιωτοὶ καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Μεγαρεῖς. ἱπποὶ δὲ αὐτοῖς οὐ παρήσαν· οὐ γὰρ πῶ οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἦγον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῇ ἐδόκει ἡ μάχη ἐσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δυο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πάντε στρατηγῶν εἰς ὧν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἦδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων, προσελθόντες Ἀγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἐτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὰ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους.

60. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἀργείων, ἀφ' ἐαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλῆθους κελεύσαντος, εἶπον· καὶ ὁ ἄγης δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἡ ἐνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἴδω ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα· καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν ἐν-

58. ὄρθιον ἐτίραν ἐπορεύοντο. Libri plerique ὄρθιον ἐτ, ἐκ. Fortasse legendum ὄρθιοι, — Mox Bekk, et Porpo καθ' ἣντο ediderunt ex Pal. pro ἐκάθηντο. Ad stipulatur scriptura καθηντο in Cass. Aug. It. Vat. Bas. Gr. Vulgatum legitur 3, 97, 4, 44.

59. ἀλλὰ καταβάντες. Intellegendi Argivi.

60. καὶ ὁ ἄγης. Καὶ respondet praegresso μὲν, loco δέ, quod ipsum

Abresch. h. l. post ἄγης addere volebat. Sic 4, 126 init. τῶν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων βραχὺ ὅτι μνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστε πειράσσομαι πείθειν. Aut sic statuerim, aut omnino deesse particulam δέ, quae praegresso μὲν respondeat, ut 3, 80 extr. Καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὐτὰς νῆες — Βοιωτίων ἀφιστάει. Καὶ μετὰ ταῦτα αἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπονται κ. τ. λ.

δὲς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ εἶποντο μὲν, ὥς ἦγετο, διὰ τὸν πόμον, ἐν αἰτία δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἄγιν, νομίζοντες, ἐν καλῷ παρατιχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν, καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλημένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες ἔκρινον τῆς παρασκευῆς ἀπικέαι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνηλθεν· ὦφθη δὲ μάστις, ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέα, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοι τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρχάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυωνιοὶ καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι καὶ Μεγαρήες· καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκούντες εἶναι πρὶ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι προσγενομένη. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐκ οἴκου ἑκάστοι. Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτία εἶχον τοὺς πεισμένους ἀνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι, μὴ ἂν ἐφίσι ποτὲ κάλλιον παρὰ σχόν, Λακεδαιμονίους διαπαιφυνέαι· ἡρῶς τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίνεσθαι. τὸν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὐπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας, τρεῖς ἐμέναι, κρινούσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βῆμον περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

61. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλιῶν ὀπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λαχης καὶ Νισίαςτρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λύσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπικέαι ἐκέλευον αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσήγον, βουλομένους χρηματίζειν, πρὶν ἢ Μαρτυνῆς καὶ Ἡλείοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος, ἐν τῇ τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμαχοῖς ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐσπονδαὶ ἀνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιτο, καὶ νῦν ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἄπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. αἱ πεισάντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμαχοὺς, εὐθύς ἐχώρουν πρὸς Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες, πλην Ἀργείων· (οὗτοι δὲ, ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ'

ἐν καλῷ παρατιχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν. Nominativus absolutus. Infra hoc cap. μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρὰ σχόν. 4, 95. παραστῇ δὲ ἡρενὶ ὑμῶν ὥς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσήγον τοσόνδε κίνδυνον ἀναφύοντες. — Paullo ante ad verba εἰ τὸν πόμον cf. c. 66. βασιλέως τε ἀγνοτος ὑπ' ἐκείνων πάντα ἄρται.

ἐν Νεμέᾳ. Iam in Scholiiis quae subiicitur, quomodo dicere potuit Thucydides, Nemeae congregatas esse omnes Lacedaemoniorum copias. certe ante inducias non fuerunt; tri-

fariam enim divisae erant. Cf. c. 58. Videntur igitur abeuntes hac via incensisse omnes, utpote expeditiore. Vid. Schol.

61. καὶ πεισάντες — πάντες. Dictum est minus accurate pro καὶ πεισθέντες ἐκ τῶν λόγων οἱ ξυμμαχοὶ εὐθύς ἐχώρουν — πάντες, vel etiam πεισθέντων τῶν ξυμμάχων, (αὐτὸ πεισάντων αὐτῶν τοὺς ξυμμαχοὺς) εὐθύς ἐχώρουν πάντες. Tamen quia in his universis etiam Athenienses tamquam pars latent, eodem casu de utriusque usus est. Causa repetenda est ex iis, quae ad 4, 106 exposita sunt.

ὑστερον καὶ οὗτοι ἦλθον·) καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν, καὶ προσβολὰς ἐποιούντο, βουλομένοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὄμηροι ἐκ τῆς Ἀρχαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομενιοὶ δεισαντες τὴν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ, ὥς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλινται, συνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι, καὶ οὕς κατέδυντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι.

62. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν, ἔβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι, ἐφ' ὃ τι χρὴ πρῶτον λέναι τῶν λοιπῶν καὶ Ἠλείοι μὲν ἐπὶ Ἀίπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τηγέαν· καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν Ἠλείοι, ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λακωνικοῦ ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ ὥς ἐπὶ Τηγέαν ἰόντες. καὶ τινὲς αὐτοῖς καὶ αὐτῶν Τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τι πράγματα.

63. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀργεῶν τε τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, ἄγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ ἔχον οὐ χειρωσάμενον σφίσι τὸν Ἀργεῶν, παρασχόν καλῶς, ὥς οὐκ ἔπαυον πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γὰρ τοσοῦτους ξυμμάχους καὶ τοιοῦτους οὐ ῥάδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸν Ὀρχομενοῦ ἡγγέλλετο ἐαλωκέναι, πολλῶ δὴ μᾶλλον ἐχάλεον, καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τῶν ἑαυτῶν, ὥς χρὴ τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι καὶ διὰ μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρηγνέτο μηδὲν τοῦτο δοῦναι· ἔργον γὰρ ἀγαθὸν εἶναι αἰτίας στρατευσάμενος· ἢ τότε ποιεῖν αὐτοῦς ὃ τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὥς οὐκ ἔπαυον πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιῶν προσέλλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιάν ἐκ τῆς πόλεως.

62. ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα, i. e. rem prodiderunt. Nam ἐνεδιδόναι proprie est remittere animum, concedere, ergo non amplius defendere ac tueri, quod cum perfidia si iunctum est, proditio vocatur.

63. οὐ ῥάδιον εἶναι λαβεῖν. Pendent haec ex verbo subaudiendo aut ex superioribus verbis ἐν πόλει εἶχον, aut ex proximo ἐνόμιζον.

ῥύσασθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος. Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. H. στρατευόμενος. Quod praeferendum vulgato non est, cum sensus sit „simulac profectus fuerit in bellum“, non „profecturus.“ — ῥύσασθαι, Schol. ἀπολύειν.

ἐκ τῆς πόλεως. Lindav. Spicil. p. 10. coniecit ἐκ τῆς πολεμίας. „scriptor nihil aliud dicere vult quam non licuisse amplius regi sine his comitibus in bellum proficisci. Diod. 12. 78. παρακατέστησαν συμβούλους καὶ προσέταξαν μηδὲν ἄνευ τῆς τούτης γνώμης πράττειν.“ Poppo. Postea duo Ephorum regem comitabantur. Vid. Xen. Hist. Gr. II, 4, 36. — In constructione infinitivi cum pronominis relativo in oratione obliqua vid. ad 2. 102. Cf. annot. ad 5, 28. Hoc quidem loco facile subaudias ἐκείνους vel tale verbum ex praegresso verbo ἔθεντο.

64. Ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρέδονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργεῖους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἰλωτῶν πανδημεὶ ὀξείᾳ, καὶ οἷα οὐπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφετέροις οὐσί· ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἵνα κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκείθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερον τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρήσαν. πέμπονσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκίας καὶ Λοκροὺς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντινέαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίνετο, καὶ οὐ ῥᾷδιον ἦν μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν· ξυνέκλυε γὰρ διὰ μέσου· ὅμως δὲ ἡπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐξέβαλον ἐς τὴν Μαντινικὴν, καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἰδῆον τὴν γῆν.

65. Οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὥς εἶδον αὐτοὺς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο ὥς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθύς αὐτοῖς ἐπῆρσαν· καὶ μέχρι μὲν λίδου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν· ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἀγιδὶ ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερόν ὄντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἀργεῶν ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δὲ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στρατεύμα κατὰ τάχος, πρὶν ξυμμίξαι, ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν τὸ ὕδωρ ἐξέτρπεν ἐς τὴν Μαντινικὴν, περὶ οὐπερ, ὥς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσθε ἂν ἐκίπτη, Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπὴν, ἐπειδὴν πύθωνται, καταβιβάσαι τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μέινας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρπεν· οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου [αἰφνιδίῳ] αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκά-

64. μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περιμείνασι, i. e. μὴ ἀθρ. καὶ μὴ (vel μὴδὲ) ἀλλ. περιμ. „Quod ne cui mirum videatur, conferat Livianum 2, 45. instruitur acies: nec Viciens hostis Etruscaeque legiones doctectant.“ Goell.— ξυνέκλυε γὰρ διὰ μέσου, Schol. ἐν μέσῳ γὰρ ὅσα ἡ πολεμία γῆ ἐφύλαττεν αὐτοὺς.

65. τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ λόφου —

καταβιβάσαι, i. e. τοὺς ἐπὶ τοῦ λόφου (ἰδρυθέντας) καταβιβάσαι ἀπ' αὐτοῦ. Monimus saepe. Vid. ad 2, 80. 5, 56.

δι' ὀλίγον αἰφνιδίῳ. In uno quidem cod. Reg. tantum deest vox αἰφνιδίῳ, sed glossema redolet, cum etiam alibi, ut ad cap. 64., Scholiou exstat: ἐξ ὀλίγου· ἐξαίφνης. cap. 66.

δι' ὀλίγον· ἐξαίφνης.

σωσιν· εἰτα, ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοι τε ἀπέκρουσαν, καὶ σφεῖς ἡσύχαζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγούς αὐθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τὸ τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἀργεῖ Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι, καὶ νῦν οἱ ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ μὲν σῶζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραντίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο, ὥς λόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

66. Τῇ δ' ὕστερα αἱ οἱ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐντάξαντο ὥς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἣν περιτόχωσιν· οἱ τε Λακεδαιμόνιοι, ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον λόντες, ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προσηλυθότας. μάλιστα δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμένοντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν· διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθύς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τῶν ἑαυτῶν, Ἀγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος, ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται· καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ θεῖον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τοῖς πεντηκοντήρῃσιν, αὐθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχαις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἣν τι βούλονται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. σχεδὸν γάρ τι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσὶ, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει.

67. Τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο, αἰεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θράκης Βρασίδειοι στρατιῶται καὶ Νεοδαμῶδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἐξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρχάδων Ἡραιῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρει Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες· καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἐκατέρῃ τῇ κέρει. Λακεδαιμόνιοι μὲν

ἀπέκρουσαν. Intelligendum esse αὐτοὺς (i. e. Ἀργείους) docuit Duker. Nam ἀποκρούπτειν τύπον τινά cum proprie dicatur de navigantibus, qui tam longe in altum proveci sunt, ut illum locum conspiciere non amplius possint, est e conspectu eius evadere. Bauerus commodè comparat Virgilianum illud Aen. 8, 291. Phaeacum abscondimus arces. Schol. ἀφανίς ἐγένοντο.

66. πρὸς τὸ Ἡράκλειον. Vid. c. 64 extr.

μάλιστα δὲ. Malim scribi μάλιστα δὲ vel μάλιστα δὲ δὴ.

πλὴν ὀλίγον, int. gregarios mi-

lites singulis ἐνωμοτίαις adscriptas. Ceteri quidem omnes et accipiunt imperata, et aliis eadem imperant. In paucos illos non cadit aliis imperare, sed tantum imperata exsequi.

67. Σκιρῖται. „Turma secorum numerata apud Lacedaemonios Sciritae erant, quosque bellum Peloponnesiacum gerebatur, sexcenti; qui agmen ducebant, in castris cornua, in pugnis laevam alam tenebant. Quorum licet armaturam non novimus, vix tamen eos graviter armatos fuisse credere licet, cum repente locum mutare inberi videamus, ac cum impetu invadendo expugnandis montium iugis, aliisque

οὕτως ἐτάξαντο. οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν· ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσία παρέιχε· καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι, τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

68. Τάξεις μὲν ἦδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν· τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μείζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἔδυνάμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλήθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτόν ἤγνοετο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη ἠπιστεῖτο· ἐκ μέντοι τοιούδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγεγόμενον πλήθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἐπὶ τῷ, ἄνευ Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων· ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστὺς ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστῷ ἐνωμοταὶ τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βᾶθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὥς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν.

69. Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαῖδε ἐγίνοντο. Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπὲρ τε πατρίδος ἢ μάχῃ ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς αἶμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ, πειρασαμένοις, ἵφαιρεσθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὐτίς πειρασθαι· Ἀργείοις δὲ, ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσοιορίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας

id genus idoneas; plerumque in locis perniciosissimis collocabantur. Antiquissimis certe temporibus regionem colebant Sciritidem, finitimam Parbasiae Arcadicae. Quorum munia mitaria quibusdam pactis videantur denita fuisse, modus pugnandi Arcadici. Odofr. Muellerus *de Dorier* t. II. 242. Goell.

οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς. De tractura nominativi in partitione vid. d 4, 106. — οἱ χίλιοι λογάδες, id. Diodor. 12, 75 extr.

68. διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες. Schol. διὰ τὸ περὶ τῶν οἰκείων καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ἰδίου λήθους κομπάζειν τοὺς ἀνθρώπους. ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ. Pollux I. 10. Τῶν μαχομένων τὸ μὲν ἐμπροσθεν, μέτωπον καὶ ζυγόν καὶ πρόσωπον καλεῖται. Erant igitur, et

altitudo totius exercitus octonum erat, ter mille quingenti octoginta quatuor Lacedaemonii, praeter Sciritas sexcentos. „Accesserunt ad hos selecti, qui circa regem erant, trecenti, circiter quadringenti in aliis ambabus equites, tum seniores pro subsidio ad vallum vehiculorum collocati, adde Lacedaemonios tuendae alae dextrae sociorum additos, nescio an ferme quingentos. Ita numerus efficitur quater mille septingentum octoginta quatuor militum. Mueller. l. I. p. 233. Goell.

69. ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς — ἰσοιορίας. Haec ad antiqua et mythica tempora spectare patet. Rem egregie illustrat locus Herodoti 7, 148., ubi Lacedaemoniorum legatis, ad societatem contra Persas compellentibus, Argivi respondent: ὡς ἐτοίμοι εἰσι Ἀργεῖοι ποιεῖν ταῦτα, τηρήκοντα

ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγέιτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν συμμαχῶν ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεισθαι, καὶ ὅτι ἐ Πειλοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικῆσαντες τὴν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μεῖζω ἔξουσι; καὶ οὐ μὴ ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐ τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ συμμαχοῖς τοιαῦτα παρηγορήθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἡπίσταντο τὴν παρακλίσειν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιούντο, εἰδότες ἔργων ἐ πολλοῦ μελέτην πλείω σῶζουσιν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν.

70. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ αὖ ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμου, ἐγκαθιστάτων οὐ τοιθείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαλόντες προῖδθοιεν, καὶ μὴ διασπασθεῖν αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

71. Συνιόντων δ' ἔτι, Ἄγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δοῦναι. τὰ στρατόπεδα ποιῇ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο· ἐπὶ

ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι Λακεδαιμόνιοι καὶ ἡγεμόνοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίας· καὶ τοι κατὰ γὰρ τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἐαυτῶν, ἀλλ' ὁμῶς σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεμόνοισι. Vide quae ibidem c. 149. Lacedaemonii responderint. Cf. Diodor. 12, 75. Ceterum ad verba Ἀργείοις δ' ἐξ ex praecedentibus repetendam παραίνεσις ἐγγίνοντο.

μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων. Verba sic ordina: Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκ. τε καὶ μετὰ τῶν πολ. νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιούντο τὴν παρακλίσειν τῆς μνήμης (i. e. τοῦ μεμνησθαι) ἐκείνων ὧν ἡπίσταντο (i. e. τῆς μελέτης αὐτῶν). Schol. recte: νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ὅσμητα, ἅπερ ἦδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἦν δὲ προτροπικὰ. ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. ἡ δὲ διάνοια· ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς παρεκλεύοντο, ἀγαθοῖς οὖσι, μεμνησθαι ὧν μεμαθῆσαν καὶ ἡπίσταντο. ἐποιούν δὲ τοῦτο ἄδοντες. Et singuli et plures una cantantes carmina bellica invicem se exhortati sunt, ut ea, quae tenebant pro fortitudine sua ostendere meminissent. Ad verba ὧν ἡπίσταντο explicanda in sequentibus conferre verba εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην — σῶζουσιν, vidit Goell.

70. Ἀργεῖοι μὲν. Nominative utitur, quia in verbis ἡ ξύνοδος ἦν eadem est sententia, ac si dixisset ἐπ' ἦσαν vel ξύνοδον ἐποιούντο. Vid. ad 2, 53. 8, 36. 4, 23.

ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμου, ἐγκαθιστάτων. Haec est lectio codicum plurimorum, ex qua τόμος est modus musicus. Altera lectio est τόμος, quod cum ἐγκαθιστάτων significat tibicines lege constitutos. Hanc vim praepositionis ὑπὸ cum genit. illustrat Matth. Gr. §. 592. β. Cf. Thuc. 6, 32. εὐχὰς δὲ — ξυμπαρτες ὑπὸ κήρυκος ἐποιούντο. Passan. III, 17, 5. Λακεδαιμόνιοι τὰς ἐφόδους ἐπὶ τὰς μάχας οὐ μετὰ κακίγγων ἐποιούντο, ἀλλὰ πρὸς τὴν αὐτῶν μέλη καὶ ὑπὸ λύρας καὶ κιθάρης κρουσμάσιν. Gellius N. A. I, 11. „Auctor historiae Graecae gravissimus Thucydides Lacedaemonios summos bellatores non cornuum tubarumque signis, sed tibiarum modulis in proeliis usos esse refert: non prout ex aliquo ritu religionum, neque rei divinae gratia, neque etiam ut exciterentur atque evibrarentur animi, quod cornua et litui moliantur: sed contra, ut moderatiores modulatioresque fierent; quod tibicinibus numeris temperatur. Nihil adeo in congregiendis hostibus atque in principibus proeliorum ad salutem virtutemque aptius nisi

τὰ δεξιά κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιέσχονσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφοτέρω τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβούμενους προστέλλειν τὰ γυνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιῷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγείται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάσσειν αἰετῶν ἐναντίων τὴν ἐαυτοῦ γύμνωσιν, ἔπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τὸ κέρας τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλεον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μείζον τὸ στράτευμα εἶχον. δίδας δὲ Ἄγρις μὴ σφῶν πυκλώσθῃ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιριταῖς καὶ Βρασιδεῖσις ἐσήμηνεν, ἐπεξ-επαγόντας ἀπὸ σφῶν ἐξιῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν· ἐς δὲ τὸ διάκεινον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἰππονοῖδα καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν, καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἐαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον πετάξεισθαι.

72. Συνέβη οὖν αὐτῷ, ὅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὁλοῦ παραγγέλαντι, τὸν τε Ἀριστοκλεῖα καὶ τὸν Ἰππονοῖδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, — ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίημα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι, — καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμύξει, καὶ, κλειύσαντος αὐτοῦ, καὶ τοὺς Σκιριτάς ὡς οὐ παρήλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὐτῷ σφίσι προσμύξει, μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλῆσαι. ἀλλὰ

nam si permulcti sonis mitioribus non amodice ferocirent. Addit Goeller, intelligendum esse embaterii genus, *λαετόρειον* dictum, de quo vid. Odofr. Hueller. l. I. T. II. p. 249. et p. 333. collato Boeckh. de metris Pindari in Museo Ant. stud. T. II. p. 291., ubi exemplum talis carminis.

71. *προστέλλειν*. Schol. *ἀντιπῶ σῆκειν*, obtegere. Mox *ἐξαλλάσσειν* est subducere hostibus *λαῦς* apertum. Verborum *ἡγείται* ἢ *αἰτίας* sententia est: huius *ἡμας* princeps vel auctor est. *Dextrum* latus telis hostilibus obnoxium erat; laevum scuto tectum.

πολὺ τὸ κέρας τῶν Σκιρ. *ferique libri*, ut vulgo, τῷ κέρει. Cass. Reg. D. E. τὸ κέρας, in Gr. ὁ κέρας, quod recipiendum putavi, via *περιέχειν* non videtur convenire *enitivo* τῶν Σκιριτῶν. Et fortasse *tiam* paullo post legendum τὸ Ἀθηναίων vel τὸ τῶν Ἀθηναίων. Valla: *ultum Sciritarum cornu superabant*, *itteram* s et i subscriptum saepe in

codd. inter se permutatam esse, notum est. Poppo dativum tuetur verbis ab initio huius capitis *περιέσχονσι* τῷ δεξιῷ, et 3, 108. *περιέσχον* τῷ κέρει. In genitivo ei Scriptor videtur analogiam verborum *περιγίγνεσθαι* et *ὑπερ-εχειν* secutus esse.

ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν, i. e. a media acie, ubi ceteri Lacedaemonii cum rege Agide collocati erant. cf. c. 67. *ἐπεξάγειν* est *seducere* adversus locum aliquem. 7, 52. *ἐπεξαγαγόντα* τῷ πλῶ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον. cf. 8, 105. *ἐπεξαγωγή* τοῦ κέρως. Nihil mihi esse videtur quod Bauerus coniecat *ὑπεξαγαγόντας*, quod fuerit non subducere, sed *clanculum* abducere. Hoc loco videtur respondere nostro: *eine Flankenbewegung machen*.

72. *πάλιν αὐτῷ σφίσι προσμύξαι*, sc. τοὺς Σκιριτάς. Sententia: Accidit, ut hostes antevertenter congressu, et ut, cum Agis, quoniam duo lochi ad Sciritas non processerant, Sciritas ad suos se recipere iussisset, non amplius passet ne hos quidem ad-

μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἔλασσαν· θέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἥσσον περιγεγόμενοι. ἐκὶ δὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινίων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδεῖους· καὶ ἐκπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλησθὲν, τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον, καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἀμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτεινάν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἥσσαντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ἤπερ ὁ βασιλεὺς Ἄγρις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν [τε] Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὀνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνέταις καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χειρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ', ὥς ἐπήεσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθύς ἐνδύντας, καὶ ἔστιν οὗς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν.

73. Ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ συμμάχων στράτευμα, παρερῶγγυνντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κινδυνος περιεισότηκει, τῇ μὲν κυκλουμένους, τῇ δὲ ἡδὴ ἡσσημένους· καὶ μάλιστα ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέρη τον Ἄγριν, ὥς ἥσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονουῖν τὸ κατὰ τοὺς Μαντινίας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χίλους, παραγγεῖλαι

ingere. Ad infinit. ἐγκληῖσαι subaudiendum puto subiectum Agidem. Hac refer verba paullo inferius posita: κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλησθὲν.

τῇ ἐμπειρίᾳ — ἐλάσσωθ' ἔσσης τότε. Arte superabantur Lacedaemonii, usu belli alias exercitati maxime omnium Graecorum, in hac quidem pugna a Mantinensibus et Argivis, virtute superabant. Ad unum enim omnes cum Helotibus (πανδημεῖ, ὥς οὐκω πρότερον, cap. 64.) in bellum profecti erant. Itaque haud dubie permulti milites in Lacedaemoniorum agmine erant, qui nunquam viderent hostem et usu belli carerent. Brasidei quidem et Neodamodes non plane belli expertes erant; sed ante pugnam ad Amphipolin commissam ne Brasideas quidem multum his tribuebat. Vid. 6, 8. νομίζων ὑποδυστέρους εἶναι, αὐτὸ τῷ κληθεῖ, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι. Et vocula τότε de exceptione agi demonstrat. Denique hostium exercitus tum numero quidem minor erat, sed hominum lectissimorum et artibus belli-

cis exercitatorum. Vid. cap. 67., ubi memorantur Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἀσκήσας τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίων παρῆγε· οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλοῦμενοι. Ita dicti quidem, sed re ven ὀπλῖται selecti erant. Vid. Maso Sparta. I. 1. p. 153 sq. — οὐδὲ ἐς χεῖρας subaudi ἐλθεῖν.

τοῖς μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν, i. e. τοῦ μὴ φθῆναι ἐγκαταληφόμενους τοὺς πολεμίους, obtriti sunt nonnulli, ne invasio hostium anteverteret et occuparet; adeo trepidabant et propere fugiebant. Recte Heilmannus: wobei verschiedene über der gar zu grossen Eilfertigkeit, von dem Feinde nicht erreicht zu werden, zertreten worden.

73. παρερῶγγυνντο. De ἱ verbi παρερῶγγυνναι vide ad 4, 96. Umbonum impulsu disiecti sunt. Argivi eorumque socii a Lacedaemoniis. Mox ἐκυκλοῦτο est medium deprensens, ut c. 72. κυκλωσάμενοι, 4, 12. κυκλοῦνται.

παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐκ τοῦ νικώμενός. καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρήλθε καὶ ἔκλεινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στρατεύμα, καθ' ἥσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἥσθηθαι· οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ἑμίμαχοι καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκαίσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁραῖντες τοὺς τε σφετέρους νενικημένους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν ἐτρέποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μὲντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βλαιοὺς οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέφαι χρόνους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

74. Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ οὕτως ἐγγύστα τούτων ἔγενετο, πλείστον δὲ χρόνον μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθούσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα τραπαλὶον εὐθύς ἵστασαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνέλοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὐκ ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων υποσπόνδους ἀπέδωκαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρειετῶν καὶ Κλεωναίων ἑκατόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ἑμίμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιολογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυνθέσθαι, ἔλεγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

75. Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι, καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἑταερός βασιλεὺς, ἔχων τοὺς τε πρεσβυτέρους καὶ νεώτερους, ἐβόηθησε· καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἐπῆκετο, πυνθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησε. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ἑμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ἑμμάχους ἀφέντες, (Κόρινθα γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα,) τὴν ἑορτὴν ἤγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἐς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἑμφορὰν, καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτήτα, ἐνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντες, τύχῃ μὲν, ὡς ἰδοῦσιν, καμύζομενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες, τῇ δὲ προτιγαλᾷ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἰσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργεῖαν, ὡς ἔρημον οὖσαν, καὶ τοὺς ὑπολοίτους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελεδόντων αὐτῶν διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ἠλσίων τριετῶν ὀπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῶ-

74. τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, quod alias facere non solebant. Vid. Isid. V. H. 6, 6. Odium igitur vit. et mores et patrie instituta.

αὐτῶν δὲ — πυνθίσθαι. Nemo tam Bano cum pyntheo angere. Sententia flagitat, ut nume-

ris caeterum Lacedaemoniorum indicetur, cum antea de eorum secilis scripseris fuerit. Αὐτῶν igitur pertinet ad αἰγινήτας, quod accipiendum est pro αἰγινήταις ἀφέντες.

75. ἐς τε μαλακίαν. Vid. 4, 60. βραδυτήτα 1, 71. De plurali ἐτύγχανον vid. annot. ad 1, 126.

ἔμεν δὲ ἀποκτείνεσθαι τὰς δὲ πόλεις τὰς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτοκόμους εἶμεν πάσας κατὰ πάτρια. αἱ δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς Πελοποννήσου τις ἐπὶ τὰν Πελοπόνναδον γὰρ ἔρ' ἐπὶ κακῇ, ἀλεξέμεναι ἀμύθοι βουλευσαμένους, ὅσα καὶ δικαιοσύνη δοκῇ τοῖς Πελοποννησίοις. ὅσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννήσου τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχοὶ ἐντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται ἐν τῷ περ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξυμμαχοὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἔχοντες. ἐκιδέχονται δὲ τοῖς ξυμμαχοῖς ἐπιβαλέσθαι, καὶ καὶ αὐτοῖς δοκῇ. αἱ δὲ τὴν [καὶ ἄλλο] δοκῇ τοῖς ξυμμαχοῖς, οὐκ ἔστιν ἐκιδέχονται.

78. Τοῦτο μὲν τὰν λόγων προεδέξαντο πρῶτον αἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στρατεύμα. ἐπεχώρασεν ἐκ τῆς Τυγέας ἐπὶ οὐκοῦ μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπιμείλει οὐδὲς ἦδη καὶ ἄλλους, οὐ πολλὰ ὕστερον ἔπραξαν αὐθις οἱ αὐτοὶ ἔσθρας ὥστε τὴν Μαντινίαν καὶ Ἠλιάν καὶ τὴν Ἀθηναιῶν ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργεῖους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἐγένοντο αἶδε.

79. ΚΑΤΑΔΕ ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πευτήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκαις διδόντας κατὰ πάτρια. καὶ δὲ ἄλλαι πόλεις καὶ ἐν Πελοποννήσῳ κοινανούντων τὰν σπονδὰν καὶ τὰν ξυμμαχίαν, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλεις, τὰν αὐτῶν ἔχοντες, κατὰ πάτρια δίκαις διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πελοποννήσου Λακεδαιμονίοις ξυμμαχοὶ ἐντι, ἐν τοῖς αὐταῖς ἔσονται τοῖς περ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξυμμαχοὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται τῷ περ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἱ δὲ καὶ στρατείας ὅθεν κοινὰς, βουλευσέσθαι

mds. Reisk. et Valck. ad Theocrit. Adon. p. 284. eam scripturam eruerunt, quam supra positam vides, nisi quod Valck. pro τῷ οὐκ ὡς legendam censuit τῷ τῷ σιῶ, contra usum Graecorum, qui articuli plane eadem forma iuxta posita abstinēt. Bekkerus malebat συμαρς, ut μὲν ἦν τῶς ἐπελευσίως, ὅσον δομεναι αὐτοῖς δομεναι. Ceterum συμαρς ex dorica dialecto pro θυμαρς, οὐκ ὡς pro θυοῦ, i. e. ἀπὸ λῶν scriptum est. Cf. cap. 53.

ἀμύθοι. Bekk. cum bonis libris ἡμῶσι, „quod commendabat Heilmann, ἀμύθοι dachet vi („mit geistvoller Hand“) vel παύσημι significare posse ratus. Ἀμύθοι tueretur Bredow, qui τῷ ἀμύθοι comparat, et usquam, ubiqueque, ubique vertit. Est potius quovis modo, ut ἀμῶν γένων apud Lysiam de Invalid. §. 20, ibi vid. Bremi et de Homericis ἀμύθοι Passow. et Goeller. Ἀμύθος proponit Buttmann. Gr. II. p. 285. „Poppa αἱ δὲ τὴν καὶ ἄλλο — ἀπὸ τῶν

λαίων. Verba καὶ ἄλλο absunt a Cass. Aug. It. Vat. C. D. I. E. Mosq. K. m. Ar. Chr. Dan. Goeller ex mea coniectura recepit αἱ δὲ τὴν καὶ ἄλλο, emendationem non necessariam quidem, sed facilem tamen esse arbitratus. Sententia aegre careat vocabulo ἄλλο, quod Bekk. et Poppa cum καὶ proscribunt. Videntur igitur Goellero locum sic intellexisse, „quod sociis utrum fuerit, domum dimittere placeat. Ego cum Bredovio malim interpretari „His de conditionibus ad oculos referre et cum illis sermonem conferre, si illis videatur, sin aliquid quid videatur sociis, eos domum dimittere“ (i. e. non cogere).

79. καταδε διδόντας. Participium ostendit scriptorem huius foederis eam structuram, qua periodum ingrediebatur, oblitum esse, et aliam et in mente fuisse, quas accusativum postularēt, valuti κατὰ δε ἔδοξε τοῖς Λακεδ. καὶ Ἀργ. σπονδὰς καὶ ξυμμ. ποιέσθαι — δίκαις διδόντας.

Λακεδαιμονίας καὶ Ἀργείας, ὅσα καὶ δικαιοτάτα κρίναντας τοῖς
 ξυμμαχοῖς. αἱ δὲ τινι τῶν πολλῶν ἢ ἀμφίλογα, ἢ τῶν ἐντὸς ἢ
 τῶν ἐκτὸς Πελοποννήσου, αἵτε, περὶ ὅρων, αἵτε περὶ ἄλλου
 τινὸς, διακριθῆμεν. αἱ δὲ τις τῶν ξυμμαχῶν πόλις πόλει ἐρί-
 ζοι, ἐς πόλιν ἔλθειν, ἂν τινα ἴσων ἀμφοῖν ταῖς πόλεσι δοκῶν.
 τοῖς δὲ ταῖς κατὰ πάτρια δικάζεσθαι.”

80. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγγένητο· καὶ
 ὅποσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διαλύσαντο. κοι-
 νῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐφηρίσαντο κήρυκα καὶ
 πρεσβείαν παρ’ Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἣν μὴ ἐκ Πελο-
 πονήσου ἐξίωσι τὰ τεῖχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τα-
 μηδὲ πολεμεῖν, ἀλλ’ ἢ ἅμα. καὶ τὰ τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον,
 καὶ ἐς τὰ ἐκὶ Θοράκης χωρία καὶ ὡς Περδικίαν ἔπεμψαν ἀρ-
 χόταιροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεσαν Περδικίαν ξυνομόσαι σφίον·
 (οὐ μὲντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι
 καὶ τοὺς Ἀργείους ἐώρα· ἣν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἀρ-
 γούς) καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τοὺς τε παλαιούς ὅρους ἀνενέ-
 σαντο, καὶ ἄλλους ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθη-
 ναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδάφυρον τεῖχος καλεῶν-
 τες ἐκλιπεῖν. οἱ δ’ ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντες τοὺς
 ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην τοὺς σφετέρους ἐξάγοντα.
 ὁ δὲ ἀφικόμενος καὶ ἀγωνά τινα πρόφασιν γυμνακῶν ἔξω τῷ
 φρουρίῳ ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρουρικὸν, ἀπέλυσεν

Vid. ad 3, 36. init. Δίκας διδόναι
 est iudicium subire.

ὅσα καὶ δικαιοτάτα κρίναν-
 τας. „Si germanum, breviter di-
 ctum pro κρίναντας ὅσα καὶ δικαιο-
 τάτα κρίναντες. Sed hoc ipsum κρί-
 ναντες [pro κρίναντας] malim.“ Poppo.
 Diudicandum autem fuisse puta,
 quid in expeditione futura praestandum a
 singulis sociis esset, quot milites prae-
 bendi, quantum cibarium.

αἱ δὲ τινι — αἱ δὲ τις. Priore
 membro in universum, posteriora ma-
 gis definito, ratio controversiarum
 diiudicandarum pronuntiatur. — ἔν-
 τινα ἴσων — δοκῶν, i. e. ἐς
 πόλιν ἔλθειν ἴσων, ἐς ἂν τινα ἀμ-
 φοῖν ταῖς πόλεσι ἴσων δοκῶν. Ad-
 iectivum ἴσων iunctum cum relativo
 esse Goeller. dicit, ut apud Horatium
 Sat. II, 6, 11. O si urnam argenti
 fors quae mihi monstret, ut illi, The-
 sauro invento qui mercenarius agrum
 illum ipsum mercatus aravit. — Mox
 ad ἔταις Schol. τοὺς δὲ πολιτενο-
 μένους ἐν μιᾷ ἐκάστη πόλει δι’ ἀλλή-
 λων ἔσων καὶ διάφορα. Ergo ἔτης
 εἰ est πόλις, δημοτής, aliis ἔται-
 ρος, συνήθης. Vid. Goell. Pro δι-
 κάζεσθαι Valck. l. l. coniciebat

δίκας ἐσιδοῦναι. In vulgata τοὺς δὲ
 ἔτας desiderari ait Poppo. Sed ni-
 hil opus videtur esse, cum datus non
 sit subiectum sed obiectum infini-
 τικῶς, et δικάζεσθαι ἀλλήλων
 dicitur. Cf. Schneider in Lex. voc
 δικάζω.

80. ἣν δὲ — ἐξ Ἀργείας. De
 proavis Perdiccae Argie oriandis vid.
 Herodot. 8, 137. sqq. Cf. Thuc. 2, 98.
 τὸ ἐξ Ἐπιδάφυρον τεῖχος —
 ἐκλιπεῖν, breviter dictum pro
 λείποντες τὸ ἐπὶ Ἐπιδάφυρον (ἐν Ἐπιδά-
 φυρῇ) τεῖχος ἐκλιπόντας ἐξ ἀντὶ
 ἀποχωρήσαι, ut duae locutiones con-
 mixtae sint, τὸ τεῖχος ἐκλιπεῖν αἱ
 Ἐπιδάφυρον ἀπέλυσεν, ut supra cap. 1
 ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Σαραονέων.
 καὶ ἀγῶνα — ποιήσας. De
 active ποιεῖν vid. ad c. 76. πρόφασιν
 supra 3, 111. πρόφασιν ἐπὶ τοῖς
 χαλκιδεῦσι καὶ φρυγιάσι ξυλλογῇ
 ἐξελθόντες. — Paulo ante ὄντες α
 Abreschii conjectura recepi pro ὄντων
 τὸ ἄλλο φρουρικόν. Sic codd
 Cam. Gr. Lugd. marg. Steph. et a
 emend. Ar.. Usus est voce alibi col-
 lecta plane eodem senas Dio Cass.
 LVI, 42., Thucydides sermonis imi-
 tator diligentissimus. Olim cum pe-

τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυριοῖς ἀνανεωσάμενοι τὰς σπον-
δὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδωσαν τὸ τείχος.

81. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμα-
χίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντίχοντες, ἔπειτ' οὐ
δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λα-
κεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφείδαν τῶν πόλεων. καὶ Λακε-
δαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες, τὰ
τ' ἐν Σικυνῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακε-
δαιμόνιοι ἰλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφοτέροι ἤδη καὶ τὸν
ἐν Ἀργεὶ δῆμον κατέλυσαν· καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεύει τοῖς Λα-
κεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἑαυτῇ δὴ ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶ-
νος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ
ἠελεύετα.

82. Τοῦ δ' ἐπιγυμνημένου θέρους Αἰῆς τε οἱ ἐν Ἀθῶν
ἐκίστησαν Ἀθηναῖον πρὸς Χαλκιδεάς, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ
ἐν Ἀγαῖα οὐκ ἐπιτηδεύοντες πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. καὶ
Ἀργεῖων ὁ δῆμος, κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε καὶ ἀναθαρσύν-
σας, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαι-
δίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει,
ἡκεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλα-
σεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπύμποντο οἱ
φίλοι, οὐκ ἤλθον ἐκ πλείονος, ἀναβαλλόμενοι δὲ τὰς γυμνο-
παιδίας ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκησται οἱ
ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διαπε-
φυγόντων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐκ' οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἤγον.
καὶ ὕστερον ἰλθόντων πρέσβειων ἀπὸ τε τῶν ἐν τῇ πόλει [Ἀρ-
γείων] καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῷ ξυμμάχων,
καὶ ῥηδόντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν
τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἀργεῖον, δια-
κωφαὶ δὲ καὶ μelleήσεις ἐγίνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων
ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν
Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέ-
γιστον ἂν σφῶς ἀφελήσῃ, τειγίξει μακρὰ τεῖχη ἐς θάλασσαν,

risque libris φρονύριον legebatur, quod
lovebatur Bapetus, στρατόπεδον et La-
inorum praesidium, quod vicissim si-
mul de loco accipitur, comparans.

81. ἔπειτ' οὐ δύναμενοι, int.
πείθειν τοῖς Λακεδαιμονίοις.

καὶ Λακεδαιμόνιοι. De stru-
tura loci vid. annot. ad 4, 106. —
τοὶ cum sit soli, aptior sane est
iucorum codd. Gr. F. Ar. lectio ξυναμ-
πότεροι, quam cum aliis nunc recepi
pro vulgata ξυναμφοτέρα. Ceterum
eipublicae Argivorum conversionem
er mille illos selectos (λογάδας, c. 67.)
onfectam tradit Diodor. 12, 80.

82. Αἰῆς. Sic codd. Cass. Aug.
t. Reg. Gr. 13. (Vat. H. δ. ἡς Cl.
las. Lugd. Ait. edd. Ald. Flor. Bas.

Goell. et Poppo, qui vid. I. 2, p. 365.
Cf. ad 5, 35. Olim Δικτιδιῆς.

τὰς γυμνοπαιδίας. Erant pue-
rorum nudorum chori in honorem
Apollinis cantati. Vid. Ruhnken. ad
Tim. p. 73 sq. ubi ex Etymol. M.
p. 243. 8. adscripta sunt haec: Γυ-
μνοπαιδία, ἐροτῇ Λακεδαιμονίων ἐν
ἡ παιδες ἦδον τῷ Ἀπόλλωνι παιᾶνας
γυμνοὶ εἰς τοὺς περὶ Πύλαιαν (emen-
dat Ruhnken. Θυρέαν) πεδόντας.

ἀγγέλων. Nobis suspectam est
verbum. Quid enim nuntiandum erat,
cum Lacedaemonii omnia, quae facta
erant, iam comperissent? Poppo ex
Ἀργείων ortum et alterum Ἀργείων
(post ἔξω) ab interpretibus adiectum
esse suspicatur.

ὅπως, ἢ τῆς γῆς εἰργασίαι, ἢ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνήδεσαν δὲ τὸν τεχισμόν καὶ τῶν ἐν Παιλοποννήσῳ τωτὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι. πανδημίαι, καὶ αὐτοὶ καὶ πυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτείμζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιθοργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

83. Τοῦ δ' ἐπιγινωσκέντου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, ὥς ἦσαν τὸν τεχίζοντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δὲ τι αὐτοῖς καὶ [ἐκ τοῦ Ἄργους] αὐτόθεν πρᾶσσομενον· ἦγε δὲ τὴν στρατιάν Ἄγης ὁ Ἀρχιδέμου, Λακεδαιμόνιον βασιλεὺς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα· προὔπαρχεν οὐ προσχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἐλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ Τσιᾶς, χωρίον τῆς Ἀργεῖας, λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας, οὓς ἔλαβον, ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς νῆσ Φλιασίαν, καὶ θηῶσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φρυγάδας ὑπέδεχοντο· οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατέφηντο· κατέκλησαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκην, ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμόνιους· γενομένην ξυνωροσίαν· καὶ ὅτι, παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιῶν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδίας τοὺς ἐπὶ Θράκης καὶ Ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγούντος, ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν, καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνῳ ἀπάρκοντος· πόλεμος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος. καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

84. Τοῦ δ' ἐπιγινωσκέντου θέρους Ἀλκιβιάδης τε κλειόσας ἐς Ἄργος πανσὶν εἰκοσιν, Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμόνιον φρονεῖν ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέβαντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἄγκυρας νῆσους, αὐτὸν ἔρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις δὲ ἔξ, Ἀσβλαῖας δὲ δυοῖν, καὶ ὀπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίοις καὶ χιλίοις καὶ τοξόταις τριακοσίοις καὶ ἰπποτοξόταις ἑξοκί, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν ὀπλίταις μάλιστα πέντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μίλιοι Λακεδαιμόνιον μὲν εἶδιν ἄπικτοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ

83. ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν.
„Alterum horum supervacuum videtur. Ex annotatione Scholiastae colligas, eum non habuisse in exemplari suo verba ἐκ τοῦ Ἄργους.“ Duker. Consentit Valck. ad Herodot. 4, 135. Dissentiunt Krüger. ad Dionys. p. 280. Poppe I. 1. p. 205.

κατέκλησαν. — Περδίκκην. Goell. ex sua coniectura Μακεδονίας recepit. Poppe cum C. Μακεδονίαν scribendum, et deinde, virgula post Ἀθηναῖοι posita, Περδίκκην. Ego aliquando coniciebam ἐν τῇ Μακεδο-

νίᾳ. Si vulgata vera, vide num ita possint verba Μακεδονίας Περδίκκην, ut sit ellipsis vocabuli βασίλει, quamquam simile exemplum non occurrit. Sed liberior est usus genitivi apud Graecos, neque durior ea ellipsis fuerit, quam apud Virgil. 3, 319. Hec toris Andromache. In ceteris Scholiastae interpretationem probat: τὸν εἰσαγωγίμων [ἦ] τῆς θαλάττης αὐτοὺς ἀπέκλεισαν.

84. ἐς τὰς ἄγκυρας νῆσους. Vid. ad 4, 57. — De Melia et prima et-versa Melum expeditione vid. 3, 91.

ἤθελον ὑπακούειν εἰς περ οἱ ἄλλοι· ἠντιπαι· ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδ' αὐτῶν· οὐτε γὰρ ἠσυχάζον· ἐπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠντιπαι· καλὸν οἱ Ἀθηναῖοι θροῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε· ὁ Λυκομήδους καὶ Τιόσιος· ὁ Τισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι εἰς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους· ἐπεμψαν πρέσβεις· οὓς οἱ Μελίοι πρὸς μὲν τὰ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον, περὶ ὧν ἤκουσαν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις εἰσ-
γον τοιαύτας.

85. Ἡ ΠΕΛΛΗ οὐ πρὸς τὰ πλῆθος οἱ λόγοι γίνονται, ὅπως δὴ μὴ ἐννεχῆ ῥῆσαι οἱ πολλοὶ, ἐπαγωγῇ καὶ ἀντιλεγτικῇ ἐξάπαξ ἀποκρίσαντες· ἡμῶν, ἀπαρηθῶσι, (μηνώσκειμεν γὰρ ὅτε τοῦτο φρονεῖ· ὑμῶν ἢ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγῇ,) ὑμῖς οὐ κα-
θημενοὶ ἐν ἀσφαλέσειον ποιήσαντες καθ' ἑαυτοὺς γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἐν λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες, κρινετα· καὶ πρῶτον, εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν, εἴπατε· οἱ δὲ τῶν Μελίων ἐννεχῶς ἀπεκρίναντο.

86. Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἑσθλὴν ἀλλή-
λους οὐ ψεύγεται, τὰ δὲ ταῦ καλέμου περὶ ταῦ ἡδὴ καὶ οὐ μέλλοντα· διαφέροντα αὐτοῦ πράττειν· ἀρῶμεν γὰρ αὐτοὺς τα
κρίτας ἡκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευταίαν ἐξ
αὐτοῦ, κατὰ τὸ εἰκὸς, περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι'
αὐτοῦ μὴ ἐνδοῦσι, πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δου-
λείαν.

87. ΑΘ. Ἐλ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογι-
οῦμενοι ἢ ἄλλο τι ἐννέχετε, ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾷ-
τε περὶ σωτηρίας βουλευόμενοι τῇ πόλει, παυοίμεθ' αὖ· εἰ δ'
ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμιν αὖ.

85. ἐπειδὴ. Schol. ἐν πᾶσι μὲν ὁ Θουκυδίδης ἐργάζετο τὴν συνήθειαν τοῦ λόγου, οὐχ ἥμισυ δὲ ἐν ταῦτα· ἀπὲρ γὰρ δημηγορίας διάλογόν τινα τῶν Μελίων καὶ Ἀθηναίων ἐνδλῆρθε συνεθεῖται. „Dionys. p. 906. non so-
lum multa vitia orationis in hoc dialo-
go reprehendit, sed etiam satis aperte significat, totum hoc colloquium a Thu-
cydide confictum esse; quod neque ipse conventui interfuerit, neque ea quae ab Atheniensibus aut Meliis di-
cerentur, andiverit nam post ea, quae ad Amphipolin gesta erant, eum patria cunctum omnia reliqua: tempus huius belli in Thracia egisse, idque ipsum testari libro superiore (petius hoc libro cap. 26. nisi aliam librorum divisionem secutus est Dionysius): „Duker., qui simul breviter enarrat, quid contra monuerit Acacius.

86. δὲ ἐπεὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὅτι ἐλ-
εῖται. Dionys. p. 908. αὐτῆς dicen-

dum fuisse ait. αὐτοῦ refer ad διδά-
σκων, quo etiam quod statim acquiritur
ἐξ αὐτοῦ pertinere potest, nisi hoc
malis ad proxima verba αὐτοῦς κρι-
τὰς ἡκοντας τῶν λεχθησομένων, ubi
participium loco infinitivi est, referretur.

87. ἢ ἄλλο τι. Schol. διασκευτι-
κὸς σύνδεσμος. Ad ἄλλο τι subintel-
lige πρᾶξοντες, vid. Matth. §. 612. III.
(635. ed. 2.) Sic infra c. 98. καὶ
τοῦτο εἰ ἄλλο ἢ τοῦς μὲν ἐπάρχον-
τας πολέμους μεγάλυνετα, τοῦς δὲ
μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι ἄκοντας
ἐπαγᾶς; Similiter Latini, veluti
Livius 24, 36. simul inutili mora cer-
pens nihil aliud ab eia quam inopia
aggravari socios. Sententia: „Si igitur
convenitis de rebus futuris con-
iectaturi, aut aliud quid quam ex
praesente, quem videtis, rerum statu
urbis vestrae salutem consulti, non
placet verba facere; sin ad hoc, di-
camus.“

88. ΜΗΛ. „Εἰδὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιούτῳ καθιστάταις ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκούντας τρέπεσθαι· ἢ μὲντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος, ὃ προκαλεῖσθε τρόπον, εἰ δοκεῖ, γυγνέσθω.“

89. ΑΘ. „Ἡμεῖς τοίνυν οὕτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὥς ἡ δικαίως, τὸν Μῆθον καταλύσαντες, ἀρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρήγομεν· οὐδ' ὑμᾶς ἀξιούμεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἀποικοὶ ὄντες οὐ ξυνιστρατεύσατε, ἢ ὥς ἡμᾶς οὐδὲν ἡδίκηματι, λέγοντας οἶσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἐκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἰσῆς ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ ἀφ' ὧν ὄντες πρᾶσσουσιν, καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχαροῦσιν.“

90. ΜΗΛ. „Ἡ μὲν δὲ νομίζομεν γὰρ χρῆσιν, (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λίγην ὑπέθεσθε,) μὴ καταλύειν ἡμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ αἰεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένην εἶναι τὰ εἰκότα [καὶ] δίκαια, καὶ ἡ καὶ ἐντός τοῦ ἀκριβοῦς πείσοντά· τινα ὠφελήθηται. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἥσαν τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν ταῖς ἄλλαις παρὰδειγμα γένοισθε.“

91. ΑΘ. „Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἣν καὶ πανθῇ,

88. δόκοντες. Minus invidiosa voce Melios sententiam exprimere eandem, quam Athenienses verbo ὑπονοεῖν, animadvertit Krüger ad Dionys. p. 174.

89. μετ' ὀνομάτων καλῶν. Schol. λέγειν ὑπερβαῖν, speciosis nominibus. Sic 6, 83. οὐ καλλιστοῦμεθα ὥς τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰδέναις ἀρχομεν. — λόγῳ μῆκος ἄπιστον per hypallagen pro μῆκος λόγων ἄπιστων. — οὐ ξυνιστρατεύσατε sc. αὐτοῖς ἐν τοῦτω τῷ πολέμῳ. — διαπράσσεσθαι pendet ex ἀφισθῆναι.

ὅτι δίκαια μὲν — κρίνεται. Sententia iustitiam tum servari ex hominum iudicio, cum neutra pars potentior, neutra iura vi percurrere valeat, sed utraque ab utraque cogi possit, ut iure agat. Dionys. p. 910. ita explicat: ὑμεῖς μὲν ἀληθῶς φρονοῦντες ὅτι ἀδικεῖσθε, τὴν ἀνάγκην φέρετε, καὶ εἰκατε· ἡμεῖς δὲ οὐκ ὀφνοῦντες ὅτι ἀδικοῦμεν ὑμᾶς, τῆς ἀσθενείας ὑμῶν παρασόμεθα τῇ βίᾳ. τούτα γὰρ ἐκατέρωθεν δυνατὰ.

90. ἡ μὲν δὲ νομίζομεν γὰρ. Bekker. edidit ἡμεῖς δὲ, quod habet Cass. in margine. „Nec Graeca est particularum ἡ μὲν δὲ — γὰρ constructio, sed aut cum Bekk. facien-

dum, aut ἡμεῖς μὲν δὲ scribendam. Posterior ob c. 91. init. placet.“ Poppo.

μὴ καταλύειν ἡμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Pro ἡμᾶς Duk. ex Cass. Aug. volebat scribi ὑμᾶς, quod receperunt novissimi editores. Sed vulgatum referri potest ad utroque adeoque ad omnes, quod modestius dictum videtur; et sequuntur demum verba καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἥσαν τοῦτο, quae idem imprimis Atheniensibus utile esse declarant. — τὸ κοινὸν ἀγαθόν Schol. τὸ πρῶτον τοῖς ἀσθενετέροις χρῆσθαι. — Mox καὶ omittant Cass. Aug. It. Vat. Reg. B., in quo s. v. ead. man. adscr., K. n. Sententia est: utile esse, periclitantibus aequa pro iustis esse a. obtingere. Quare καὶ per se quidem non ineptum est.

ἐντός τοῦ ἀκριβοῦς πείσεσθαι. Vulgo ἐκτός, quod non peritorem fundit sententiam. Sed ἐντός taentur codd. plerique. Est autem citra summum ius. Pro πείσεσθαι malis cum Fr. Porto et Popp. e codd. Ar. Chr. πείσανται, cum utilitasdemum perfecta persuasionem effici possit ὅσῳ — γένοισθε Schol. μεγάλως γὰρ ὑμᾶς οἱ νικηθέντες τιμωρήσονται περὶ ἡμᾶς χαλίσκοις γενομένους.

πικ ἀδυναμῶμεν τὴν τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὡς περ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν· (ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών) ἀλλ' ἦν οἱ νικήσοιεν τῶν ἀρχάντων, αὐτοὶ ἐκιδέμενοι, κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφελῶς κινδυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐκ' ἀφελείας κέραιμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐραῶμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλομένοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἀρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέρωις σῶσθαι."

92. ΜΗΛ. „Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν συμβαίῃ ἡμῖν δουλεύειν, ὥστε καὶ ὑμῖν ἀρξαι;"

93. ΑΘ. „Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότερα παθεῖν πακοῦσαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κεραινοίμεν ἂν."

94. ΜΗΛ. „Ὡςτε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολιμίων, ξυρμαχούς δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέοι;"

95. ΑΘ. „Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἢ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἢ φίλια μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμειος παράδειγμα ὡς ἀρχομένοις δηλούμενον."

96. ΜΗΛ. „Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἶδος, ὥστε τοὺς τε μὴ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἀποικοὶ ὄντες εἰς ἄλλοι καὶ ἀποστάντες τινὲς χειρῶνται, εἰς τὸ αὐτὸ τιθείασιν;"

97. ΑΘ. „Δικαιώματα γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, καὶ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιορίνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ κέναι· ὥστε, ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἀρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς μὲν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παρέσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νηϊῶται ναυκρατόρων καὶ ἀσθενέστεροι ἐτέρων ὄντες εἰ μὴ πεγένοισθε."

98. ΜΗΛ. „Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; (δεῖ

91. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων. Hinc lucem accipiant ea, quae sit 6, 11. οὐκ αἰδώς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρστρατεύσει.

95. ὅσον ἢ φίλια, repete βλάπτει et his intellige ἢ φίλια, ut par- a verbi βλάπτει, partim participil λούμενον subiectum sit. Krüger. l. p. 178. coniecit ἢ φίλια ἢ μὲν. re locum non tentaverim.

96. σκοποῦσι — τιθείασιν. hol. εἰπόντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι συμμαχοὶ ἀσθένειαν ἡμῶν καταίσονται, οἱ Μήλιοι ὑποφύροντές τιν, εἰ οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τοῦτο ἰσχυροῦν ἐβλογον, ὥστε ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι καὶ ὑμῶν εἰς τὴν καταδοῦσθαι τοὺς τε μηδὲν προσήκοντας ἔν, ὥστε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς ἀποί- υς μὲν ὑμῶν ὄντας, ἀποστάντας, καὶ διὰ τοῦτο χειρῶνται.

97. δικαιώματα γὰρ — ἐπει- ναι. Recte Schol. οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν δικαιολογίας μὲν οὕτε τοὺς ἡμετέ- ρους ἀποίκους ἀποστάντας οὕτε τοὺς μὴ προσήκοντας ἀπὸ εἶναι ἡγοῦνται, τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ἐπὶ ἡμῶν οὕτῃ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι- ἰσχυρὸν μόνον ἐβλόγους, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ ἀπεινῶν οὐ διὰ δικαιοσύ- νην, ἀλλὰ φοβουμένους· ὥστε, εἰ καταστραφείητε, οὐ μόνον ἡμῖν πε- ριέσται τὸ πλεόνων ἀρχειν, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλεια προσέσται, ὡς ἂν μὴ κατα- φρονουμένους ἐπὶ τῶν συμμαχῶν.

ἄλλως τε καὶ — περιορίνεσθαι. Iunge ἄλλως τε καὶ εἰ μὴ νη- σιῶται καὶ ἀσθενέστεροι ἐτέρων ὄντες (ἡμῶν) ναυκρατόρων περιορίνεσθαι.

98. ἐν δ' ἐκείνῳ, i. e. ἐν τῷ μὴ κεραιῶσθαι τοὺς μὴ προσήκοντας κα- ταστρέφεσθαι. Schol.

γὰρ αὐτὸ καὶ ἐπαυθῆναι· ὥστε· ὑμῖν τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιάσαντες, τῷ ὑμετέρῳ συμφέρονι υπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρησιμὸν διδάσκοντες, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ἐμβλαύειν, πειράσθαι πείθων.) ὅσοι γὰρ γινῶμινοι μηδετέροις (ὑμῶν καὶ αὐτῶν) πῶς οὐ πολεμήσοιεν αὐτοὺς, ὅταν ἐς τὰδε βλέπωμεν, ἡγήσονται ποτὶ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἔσιν; καὶ τοῦτο ἄλλο ἢ τὸν μὲν ἐπὶ σφᾶς πολεμήσας μεγαλύνειν, τοὺς δὲ μηδὲ μέλλουσας πολεμήσας ἀσθενεῖς ἐκτρέφειν;

99. ΑΘ. „Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινότερον ὄφειν· ὑπερβαίνειν γὰρ ἡμῶν τὴν ἐλευθερίαν πολλὴν τὴν διαμέλειαν σὺν τῇ πρὸς ἡμᾶς φυλακῇ ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς πρῶτον ἐν τῇ ἀναγκῇ, ὥστε ὑμᾶς; καὶ τῶν πρῶτον τῆς ἀρχῆς καὶ ἀναγκῆς παροξύνονται; οὐκοι γὰρ κλείει ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προὔπτον κίνδυνον καταστῆσαι.“

100. ΜΗΔ. „Ἐπεὶ ἄρα, εἰ τὰς αὐτὰς γὰρ ὑμεῖς τε, καὶ παυθῆναι ἀρχῆς, καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλλαγῆναι, τὴν παροξυνόμενους ποιοῦνται, ἡμῖν γὰρ τοῖς ἐν ἐλευθερίᾳ πολλὴ κακότης καὶ δαλὴ μὴ εἶναι πρὸ τοῦ δουλεύειν ἐπελθεῖν.“

101. ΑΘ. „Οὐκ, ἦν γὰρ σωφρονέας, βουλευόμενος· οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ἢ ἀγῶν ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ ὑμῖν, μὴ αἰσχύνῃ ὀφείναι, περὶ δὲ σωτηρίας, μᾶλλον ἢ βουλῇ, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλὰ μὴ ἐνδιδρασκεῖν.“

102. ΜΗΔ. „Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτι κοινοτέρως τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρειν ἐκατέρωθεν πλήθος· καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶναι εὐδύς ἀνέλπιστον, μὴ δὲ τοῦ δρωμένου εἶναι καὶ σῆμαι εἰς ὅσον.“

103. ΑΘ. „Εἰς τὴν δὲ κινδύνῳ παρεμύνασθαι οὐσα τοὺς μὴ ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, καὶ βλάβῃ, οὐ καθεύδειν; δὲ ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναφύπτουσι (δάπανος γὰρ εἶναι

99. τῷ ἐλευθερίᾳ. Male. Goeller. pro dativo commodi accipit, qui pendeat ex φυλακῇ. Respondet hoc vocabulum sequenti τῷ ἀναγκῇ, ideoque est dativus causae, propter libertatem suam. Schol. οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθεροὺς τῶν ὑπερβαίνοντων ἡμῖν ἔσθαι πολεμῶν· μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἐν κατὰ γῆν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν πολλὴν μέλλειν τοῦ φυλάττειν καὶ ἡμᾶς καὶ πολεμεῖν ποιήσονται· τοὺς δ' ἐν τοῖς νήσοις ἐλευθεροὺς, ὥστε ὑμᾶς, καὶ τοὺς ὑπακούοντες μὴ ἤδη, διὰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης καὶ μὴ ἐκοντὶ ὑπακούειν παροξυνόμενοι καὶ ταπεινωμένοι, τοῦκας ἡγούμεθα, εἰ περιούσιον ἡμᾶς ἐλευθεροὺς, ἐπαρθεύοντες ἀλογίστους καὶ ἀκτιστάς ἡμῖν αὐτοὺς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, εἰς κίνδυνον καταστήσειν.

102. τῷ τῶν πολέμων. S. Mosq., ceteri πολέμων. — Idem Mosq. cum Dn. et Siob. max. καὶ τοῖς ἐκείνοις exhibet pro κοινοτέρας. Sunt autem κοινολύχαι casus, qui utriusque parti accidunt, etiam potestiorum Schol. ὥστε ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων τύχη μᾶλλον ἢ πλήθος τῶν οὐκ ἐκείνων.

103. οὐ καθεύδειν. Aoristus indicat ita fieri solere. Cf. Matth. §. 503 (502.) 3. Ad ἀναφύπτουσι Reisk. ad Dionys. p. 913. subaudi ἐκείνους. Sed unitatio est elliptica ἀναφύπτουσι. ἀναφύπτουσι κίνδυνον. — δάπανος (ἢ ἐκείνους), i. e. δαπανήσας, ὡς οἱ ἐκείνους τινες ἐκείνους πολλὰ προσδρασκεῖν καὶ ἀναλίσκοντες. Schol., qui totum hoc vers. exponit: τοὺς μὲν ἐν δυνάμει καὶ γὰρ ἔχοντες, καὶ ἀναφύπτουσι ἢ ἐκείνους.

αι) ἅμα τε γινώσκειται σφαλόντων, καὶ ἐν θεῷ τι φοβᾶται, καὶ τις αὐτὴν γνωρίσθαι οὐκ ἐλλείπει· ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς, καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἐτι σωζεσθαι, ἐπειδὴν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν· αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικὴν τε καὶ χρησμούς, καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμáινεται.

104. ΜΗΛ. „Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς, (εἰ, ὡς τε) νομίζομεν, πρὸς δύναμιν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ, ἢ τοῦ θεοῦ μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσοι πρὸς οὐ δικαίως ἵσταμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Ἀθηναίων ἡμῶν ἡμῶν προεξέσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μὴ τοῦ ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνης βοηθεῖν, καὶ κατὰ πάσιν οὕτως ἀλόγως δρασυνόμεθα.“

105. ΑΘ. „Τῆς μὲν τολῶν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς ολόμεθα λελείψεσθαι· οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας

νὴ κατέλπει· παντὶ δὲ τὸ ἐπιλείπεσθαι δύναμιν αὐτοῖς· οἱ δὲ περὶ πάντων, ὧν ἔχουσιν, ἀγωνίζονται ἐπ' ἀθλῶν ἐλπίδι, ἐπειδὴν ἡ ἐλπίς σφαλῇ, ἅμα τὴν ἔγνωσαν ὅτι ἱσχυροὺς, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολείπεται, ἐν ᾧ, γνωρίσαντες τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος, ἐτι φοβάζονται.

καὶ — οὐκ ἐλλείπει. Cum ἔλλειπειν sit deficere, non relinquere, Goellerus hanc loci sententiam esse putat: Illis vero, qui de summa suarum fortunarum aleam iaciunt, — ubi cognoscitur, spem se fassisse et qualis sit, atque ubi se aliquis continens ab ipsa cognita sibi caveat, tamen non deficit, sed homines a spe in rebus certis, velut militibus, armis, locis munitis, alieno auxilio et omni genere copiarum posita progrediantur id spem in rebus divinis collocatam. Vide sequentia.

ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες. Schol. τοῦτ' ἔστι μὴ μάχη μόγις ἐξαίρετον ὑνόμενοι. Et comparat Homericum (Il. κ', 178) ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀμύης.

104. τῆς δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι. Cum his verbis iunge προεξέσθαι, alter autem dativus ἡμῶν ad ἡμῶν pertinet. Vid. ad cap. 46. — αἰσχύνῃ, δι' αἰσχύνῃ. Cap. 105. διὰ τὸ αἰσχύον.

105. τῆς μετὰ τολῶν πρὸς τὸ θεῖον — λελείψεσθαι. Vetus hic vitium latere, et Thucydidem πρὸς τοῦ θεοῦ scripsisse, suspicantur Krüg. ad Dionys. p. 180. et Poppo

ad. h. l. Vulgatam habet. Dionys. p. 914. et Thom. M. in Ἑρνοια; quam ita tuetur Krügerus, ut verba τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐμεν. — λελείψεσθαι attractionis quodam genere posita censet pro πρὸς μὲν τὸ θεῖον τῆς πρὸς τοῦ θεοῦ εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς ολόμεθα λελείψεσθαι, ad deos quod attinet, ne nos quidem eorum gratia inferiores fore speramus. Ego olim transposita modo verba putabam, et sic iungenda: καὶ πρὸς μὲν τολῶν τὸ θεῖον οὐδ' ἡμεῖς ολόμεθα λελείψεσθαι τῆς εὐμενείας sc. αὐτοῦ. Sic infra καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ αἰσχύοντος οὐ φοβόμεθα ἐλασσώσεσθαι. Sed quia ita αὐτοῦ subaudiendum sit, Krügerus eam rationem duriorē esse existimat. Scholiastes οὐκ ἔλαττον ἡγοῦμεθα εὐμενείας ἡμῶν ἔσεσθαι τοὺς θεοὺς ἢ περὶ ἡμῶν, οὐδὲν γὰρ ἔξω πράττομεν οὕτως τῶν αἰσχυμένων περὶ τοὺς θεοὺς οὕτως τῶν πρὸς ἀνθρώπους δικαίων τὸ τε γὰρ θεῖον θεωροῦμεν κατὰ τὸ κοινόν πάντων ἔθους ἀνθρώπων, τοὺς τε ἀνθρώπους ἡγοῦμεθα πρὸς γεγονέναι πρὸς τὸ ἀρχεῖν ὧν κρατοῦσιν.

οὐδὲν γὰρ — πράττομεν. Nόμῳ est θερησις, et τὸ νενομισμένον, βούλησις ut lat. voluntas, die Gesinnung. Ἀνθρωπείας et ad voluntatem et ad βουλήσεως pertinere et propterea praemissum esse patet. Sententiam sic expressit Krüger. l. l. „Neque possumus neque facimus quidquam, quod vel uanitas, quae homi-

τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσας τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλῆ-
σεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγοῦμεθα γὰρ τό τε θεῖον δό-
ξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς, διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγ-
καίας, οὐδ' ἂν κρατῇ, ἔρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον
οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρῆσάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ
ἐσόμενον ἐς αἶν καταλείποντες, χρώμεθα αὐτῷ, εἰδότες καὶ
ὕμᾶς ἂν καὶ ἄλλους, ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους,
δραΐντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκό-
τος οὐ φοβούμεθα ἐλασσωσέσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους
δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχροὺς δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐ-
τοὺς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν τὸ
ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπι-
χώρα νόμιμα πλείστα ἀρετῇ χρώνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους
πολλὰ ἔν· τις ἔχων εἰπεῖν ὥς προςφέρονται, ξυνελὼν μάλιστα
ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν τὰ μὲν ἡδεα καλὰ
νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑπε-
τέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἢ τοιαύτη διάνοια.

106. ΜΗΛ. „Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα
πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποίκους ὄντας μὴ
βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὐνοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους
καταστήναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.“

107. ΑΘ. „Οὐκ οὖν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετὰ ἀσφα-
λείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι·
ὁ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.“

nes deos colunt, observantiae repu-
gnet, vel ab humano eorum, quae
sibi quisque expetit, acquirendorum
studio abhorreat.“ Addit significari,
fortiorem quemque poscere, ut quem
superet, is sibi pareat.

ἡγοῦμεθα γὰρ — ἔρχειν.
Τὸ θεῖον est deus, et iungendum
sicut τὸ ἀνθρ. cum ἔρχειν. „Existi-
mamus enim deos ex opinione hominum,
homines manifesto semper et naturae
necessitate ei imperare, cuius poten-
tes sint.“ Reliquius ad Dionys. l. l.
haec verba sic explanat: Recte an
ap̄cus deos colamus in dubio est.
Nam mera ex opinione imperat numen
hominibus. Sed opinio, sic colendos
esse deos, est humana, antiquitas no-
bis tradita, cui servimus. Hoc autem
certum est, quidquid alteri imperat,
id ei imperat, quia necesse est per
naturam rerum, ut potior minori im-
peret.

τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους
δόξης — τὸ ἄφρον. Genitivus
τῆς δόξης pendet ex τὸ ἄφρον. Pro
ἦν facile quidam censuerunt cum Reisk.
ἦ. Sed illud genuinum est et ex hac

ratione explicandum, qua Graeci ver-
ba non solum eiusdem originis coniu-
gunt, ut μάχην μάχεσθαι, sed etiam
synonyma substantivis substituant, ut
h. l. δόξαν πιστεύειν, eine Meinung
festhalten. Vid. Bernhardy in Syntaxi p. 106 sqq.

Λακεδαιμόνιοι γὰρ — δια-
νοία. Schol. Λακεδαιμόνιοι γὰρ
πρὸς μὲν ἄλλους καὶ τὴν κοινὴν
πολιτείαν τὰ πλείστα μετ' ἀρετῆς
πράττουσι· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὅπως
ἔχουσι, μάλιστα ἂν τις ὅμιν ἐν βαρ-
χεῖ δηλώσειεν, καίτοι πολλὰ ἐκείν
ἔχων, ὅτι πάντων ἀνθρώπων ὧν
ἴσμεν ἐκφανέστατα Λακεδαιμόνιοι ἐν
ταῖς πρὸς ἄλλους ξυναλλαγαῖς τὰ μὲν
ἐαυτοῖς ἡδεα ταῦτα καὶ καλὰ νομι-
ζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα αὐτοῖς καὶ
δίκαια. ὥστε οὐκ ἔστιν ἀλόγως
διανοεῖσθαι περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν,
προςδεχομένων τὴν παρ' ἐκείνων βοή-
θειαν.

107. δρᾶσθαι. Codices plerique
δρᾶσαι, quod aliter non expedit, nisi
εἶναι pro εἶέναι accipias; quod h. l.
non aptum propter verba τὸ δὲ δι-
καιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου.

108. *MHA.* „*Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τὰ ἡμῶν ἔτι καὶ ἄλλον ἡγούμεν*“ ἂν ἐγκρινοῦσθαι αὐτοὺς, καὶ βεβαιωτέους ἢ ἐς ἄλλους νομίσιν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννη-
σου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῇ συγγενεῖ πιστότεροι ἐ-
σὼν ἱστέον.

109. *ΑΘ.* „*Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ἐναγωνιονύμενοις οὐ*
τὸ εὖνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἦν τῶν ἔργων
τις δυνάμει πολὺ προὔχῃ· ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλείον τι τῶν
ἄλλων σκοποῦσι. τῆς γοῦν οἰκίας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ καὶ με-
τὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλαις ἐπέχοντα· ὥστε οὐκ εἰκός
ἐς νῆσον γε αὐτοὺς, ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων, περαιωθῆναι.“

110. *MHA.* „*Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολλὸν*
δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαιος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος
ἢ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἢ σωτηρία. καὶ αἱ τοῦδε
σφάλλονται, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοῖς
λοικοῦς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασιδάς ἐπῆλθε· καὶ οὐ
περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκιστέρας ξυμμαχι-
δος τὰ [καὶ γῆς,] ὁ κόνος ὑμῖν ἔσται.“

111. *ΑΘ.* „*Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἂν τι γένοιτο*
καὶ ὑμῖν, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοισι ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πάποτε
πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμού-
μεθα δὲ ὅτι, πῶσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, οὐδὲν ἐν
τοσούτῳ λόγῳ εἰρήματα ὡς ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομί-
σαιν σωθῆσεσθαι· ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν λυχνρότατα ἐπιζόμενα
μίλλεται, τὰ δ' ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα
περιγίγνεσθαι. πολλὴν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέρχεται, αἱ
τῇ μεταστησάμενοι ἐπὶ ἡμᾶς ἄλλα τι τῶνδε σωφρονέστερον
πῶσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπὶ γε τῇ ἐν τοῖς ἀσχροῖς καὶ πρᾶ-

108. βεβαιωτέους ἢ ἐς ἄ-
λους. Poppo ἐς abesse malit. Vul-
gata in hoc scriptore non sollicitanda.
lecte Banerus βεβαιωτέους ἡμᾶς ἐς
ἑτοὺς ἢ ἐς ἄλλους explicat. — ὅσῳ
ἄλλον, i. e. τοσούτῳ μᾶλλον ἐστὶ.
45. 5, 90.

110. ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς.
Ultima verba uncis clausi, tamquam
i margine illata. Nam primum καὶ
erat sententiam, deinde in cod.
leg. alio ordine γῆς καὶ comparent,
im Scholiastae annotatio docet ab eo
non fuisse lecta. Valla totum hoc ξυμ-
μαχ. τε καὶ γῆς non expressit. Quare
poppo obelos apposit, nostram con-
jecturam eo laborare ratus, quod ita
scriptum esse oportet οἰκιστέας, non
οἰκιστέας, cum οἰκιστέας quam ἢ
ἢ προσήκουσα etiam sociorum terra
est. Sed poterat respectu sociorum tor-
te, quae quodammodo iam erat ol-
ia, Attica dici οἰκιστέας. Certe
i argumento non multum tribuerim.

111. τούτων μὲν — ἀπεχώρη-
σαν. Verba sic iungo: τούτων μὲν
τε γένοιτο ἂν καὶ ὑμῖν καὶ πεπειρα-
μένοις καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοις ὅτι —
Of. Math. 3. 391. (388.) e. Schol.
τούτων μὲν καὶ ὑμῖν πιστεύσαντες,
καὶ οὐκ ἀνεπιστήμονες ἐπεὶ δεῖα οὐκ
δέποτε Ἀθηναῖοι πολιορκουμένους ἐπὶ-
ρους ἀπεχώρησαν διὰ τὸ φοβηθῆναι
περὶ τῶν συμμάχων ἢ περὶ τῆς γῆς
τῆς ἐαυτῶν ἐθουμένης.

βραχέα. — περιγίγνεσθαι,
i. e. μᾶλλον βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀν-
τι. ἢ ὥστε παρὰ. Saepo positiva
hanc comparativi vim habet in Graeco
sermone. Vid. ad 2, 61. παρὲς ἢ
comparativum inservit, ad μετασφ-
σάμενοι ἐπὶ ἡμᾶς. Male Poppo
haec verba virgulis separavit, cum
ἐπὶ transpositum sit, et proprie ad
γνώσεσθε pertinet.

ἐν τοῖς ἀσχροῖς καὶ πρᾶ-
πτους κινδ. Intelligenda pericula,
in quae quis peramentum (infra per-

αὐτοὺς ἀντιπύοντες ἀλλήλους διαφθείρουσάν ἀνθρώπους ἀσχύνη
 γράψαντες πολλοῖς γὰρ προσηγορίαις ἐτι ἐς οἷα φέρονται τ
 εἰς ἑρδὴν καλουμένον ὀνόματος ἐπαγωγῶν δύναμι· ἐκείνη δὲ
 ἡσσηθεῖν τοῦ φημέτες, ἔργον· ἐμφορᾷς ἀνηέστοις ἐκόντα
 περιπεθεῖν, καὶ ἀσχύνην ἀσχίῳ μετὰ ἀνολας ἢ τῆς πρὸς
 ἀβελῆν· ὁ δὲ αὖτις, ἢν εὖ βουλευθεὶς πύλαζεσθε· καὶ οὐ
 ἀκρεπὲς νομίζετε πόλεως τε τῆς μεγίστης ἡσασθαι μέτρια προ
 καλουμένης, ἐνυμάρχους γενέσθαι, ἔχοντες τὴν ὑπερίαν αὐτῇ
 ὑποτέλεις, καὶ δοθείσης ἀφάδειας πόλεμον περὶ καὶ ἀσφαλείας
 αὐτῇ τὰ χεῖρα φιλονεικῶσαν· ὡς οὐκ ἔστιν οἷον μὲν ἴσους μὴ
 αἰ, τοῖς δὲ κατέδοσαν καλῶς προφύρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἡ
 σους μέγιστοί εἰσι, πλείον· ἢν ὑποθῶντο· σκοπεῖτε οὖν καὶ με
 τὰ τῶν αὐτῶν ἡμῶν καὶ ἐνθυμεῖσθε· καλλίστην δὲ περὶ πατρίδος
 βούλεσθε, ἥς μίαν πέρ· καὶ ἐς ἡμῶν βούλην, εὐχουσαν ἢ
 καὶ μὴ κατορθώσασαν, ἔσται.

112. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων
 πρὸς τὴν Μῆλιν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενομένοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς
 παραπλήσια καὶ ἀντιλέγον· ἀπεκρίναντο τὰδε· „Οὐτε εἰ
 δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἀπὲρ καὶ τὸ πρῶτον, ἢ Ἀθηναῖοι, οὐτ' ἐν οἷ
 γὰρ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἦδη οἰκονομένης τὴν ἐλευθε
 ρίαν ἀφαρῆσθαι, ἀλλὰ τῇ τε μέντοι τοῦδε σωζούσης τύχῃ ἢ
 τοῦ θείου αὐτῇ· καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ λακεδαίμο
 νων· τῶν δὲ πειθεζόντων· πειρασόμεθα πείθεσθαι· παρακαλο
 μέθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πύλεται δὲ μηδετέροις, καὶ
 ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρήσαι· σπονδὰς ποιησαμένους αὐτῇ
 δοκῶσαν ἐπιτηδεύει εἶναι ἀμφότεροις.

113. Οἱ μὲν δὲ Μῆλιν τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθ
 ῆναι διὰ τὸν λόγον ἔφασαν· „Ἄλλ' οὖν μα

αυτοῖς incurrit, cum vitare potue
 rit, et vero debuerit, quatenus sunt
 manifestata. (προσπετα). Eiusmodi enim
 pericula quae sponte, licet pudore qua
 esito, motus, subit, agendum est sibi
 sententia, videlicet clementiae ac te
 meritalis dederis.

112. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων
 πρὸς τὴν Μῆλιν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενομένοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς
 παραπλήσια καὶ ἀντιλέγον· ἀπεκρίναντο τὰδε· „Οὐτε εἰ
 δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἀπὲρ καὶ τὸ πρῶτον, ἢ Ἀθηναῖοι, οὐτ' ἐν οἷ
 γὰρ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἦδη οἰκονομένης τὴν ἐλευθε
 ρίαν ἀφαρῆσθαι, ἀλλὰ τῇ τε μέντοι τοῦδε σωζούσης τύχῃ ἢ
 τοῦ θείου αὐτῇ· καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ λακεδαίμο
 νων· τῶν δὲ πειθεζόντων· πειρασόμεθα πείθεσθαι· παρακαλο
 μέθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πύλεται δὲ μηδετέροις, καὶ
 ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρήσαι· σπονδὰς ποιησαμένους αὐτῇ
 δοκῶσαν ἐπιτηδεύει εἶναι ἀμφότεροις.

113. Οἱ μὲν δὲ Μῆλιν τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθ
 ῆναι διὰ τὸν λόγον ἔφασαν· „Ἄλλ' οὖν μα

112. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων
 πρὸς τὴν Μῆλιν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενομένοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς
 παραπλήσια καὶ ἀντιλέγον· ἀπεκρίναντο τὰδε· „Οὐτε εἰ
 δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἀπὲρ καὶ τὸ πρῶτον, ἢ Ἀθηναῖοι, οὐτ' ἐν οἷ
 γὰρ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἦδη οἰκονομένης τὴν ἐλευθε
 ρίαν ἀφαρῆσθαι, ἀλλὰ τῇ τε μέντοι τοῦδε σωζούσης τύχῃ ἢ
 τοῦ θείου αὐτῇ· καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ λακεδαίμο
 νων· τῶν δὲ πειθεζόντων· πειρασόμεθα πείθεσθαι· παρακαλο
 μέθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πύλεται δὲ μηδετέροις, καὶ
 ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρήσαι· σπονδὰς ποιησαμένους αὐτῇ
 δοκῶσαν ἐπιτηδεύει εἶναι ἀμφότεροις.

113. Οἱ μὲν δὲ Μῆλιν τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθ
 ῆναι διὰ τὸν λόγον ἔφασαν· „Ἄλλ' οὖν μα

οι γε, ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὀραμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε· καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλείστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύοντες, πλείστον καὶ σφαλῆσεσθε.“

114. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στρατεύμα. οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς αὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθύς ἐτράποντο, καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μήλιους, καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιμαχῶν καταλαμβάνοντες· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ· οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιορκούν τὸ χωρίον.

115. Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπὸ τοῖς Φλιασίων καὶ τῶν ὑπετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ἀνδορκούντα· καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λίαν ἔλαβον· καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ τὰς μὲν σπονδας οὐδ' ὥς ἀφέντες ἐπολιόκουν αὐτοῖς, ἐκηρύξαν δὲ καὶ τὰς βουλὰς παρὰ σφῶν Ἀθηναίους ἀρῆσθαι, καὶ Κορινθιοὶ ἐπολέμησαν ἰδίῳν τινῶν διαφθορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσυχάζον· ἔλλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτείχισματος, τῷ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἀνδρας τὰς ἀπέκτειναν, αὐτοὶ ἐκτεγνόμενοι αἰχμῶν τε καὶ δόρα πλείονα ἰδόντες, οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ χωρήσαντες ἡσυχάζον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πλείονον τὴν φυλακὴν τὸ ἐπειτα παρέσχευάζοντο, καὶ τὸ δέρος ἐτέλεοντα.

116. Τοῦ δ' ἐπιγινωσκένου χαίματος Λακεδαιμονιοὶ μελήσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν στρατεύειν, ὡς αὐτοὺς τὰ διαβηθέντα ἐν τοῖς ὅροις οὐκ ἐγγινετο, ἀνεχώρησαν· καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλουσαν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποταχάμεναι, τοὺς μὲν ἐνέχεον, οἱ δ' ἀνέκτειναν καὶ δάκρυον, καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὐτοῖς καὶ ἑτέρον τι τοῦ περιτείχισματος εἶλον τῶν Ἀθηναίων, πύργων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων, καὶ ἐλθοῦσιν στρατὸς ὑστερον ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἔλθῃ, ὡς ταῦτα ἐγγινετο, καὶ ἦτορ Φιλοκράτης ὁ Ἀργεῖον, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενον, γενομένης καὶ σφοδρῆς κνὸς ἀφ' ἑαυτῶν, ἀνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε ἐκείνους περὶ αὐτῶν βούλεσθαι, οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μήλιων ὄρους, τῶν τε ἑλάντων ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐνδομακρίσαν· τῷ δὲ χωρίῳ αὐτοὶ φησάν, ἀπὸ τῶν ὕστερον πεντακοσίων περιμένοντες.

οἱς, ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρήσαντες.

113. παραβεβλημένοις ἰ.ε. ἐπιφύαντες, παραβόλος. Schol. i. Apud Ierodotum 2, 154. 7. 10. παραβόλιν ἐπὶ παραβάλλεσθαι deponere, committere significare dicit Goeller. Sed videtur ubique periculi notio inesse, ut Thuc. 2, 44. παῖδας παραβάλλομε-

ποιοῦν, 66. παλίστα ἀπεσπείοντο πόλιν παραβάλλομεναι. 115. τὰς κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν. Adesit et Duker, qui ubi est, quae mox de frumeto et aliis rebus ad Miliis raptae. Thucydides refertur, ut fortis rerum venalium in Atheniensibus captis designari, putat; et si. obfusculus. Thucydides hoc significat.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ :

ΤΟΤ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὐτῷ μείζον
παράσκευῇ τῆς μετὰ Λάχης καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Συκίλια

Athenienses maiore apparatu in Siciliam expeditionem moventur, cuius insulae incolae et barbari et Graeci enumerantur, c. 1—5. Verum Atheniensium consilium sub specioso praetextu cognatis et sociis suis auxilium contra Syracusios ferendi latebat; c. 6. Legatis exploratoribus reversis sexaginta naves in Siciliam mittere decreverunt, Alcibiade, Nicias et Lamachō ducibus electis, c. 8., quorum Nicias inceptum dissuadet, c. 9—14., Alcibiades quam maxime commendat; c. 15—18. Quare Nicias, sperans fore, ut apparatus magnitudinis verbis amplificanda Athenienses a conatu deterreat, demonstrat altera oratione, non exaequantem solum Syracusiorum magnae copiae exercitum, sed etiam auxiliorum rebusque necessariis omnibus maxime instructum emittendum esse, c. 20—23. Tamen populi ardor non extinguitur, sed cum Nicias provocatus, quibus copiae opus esset, significasset, continuo praetoribus potestas data de tota expeditione decernendi, quidquid ipsis optimum videretur, c. 24—26. Mercurii simulacra auxidata, praeque rei non inviter animos moventis suspicio in Alcibiadem ab inimicis coniecta, qui frustra a populo petiit, ut, antequam proficisceretur, de ea re quaestio institueretur, c. 27—29. Ex Piraeo magnificentissime instructa classis, solemnibus votis per libationem conceptis, profecta Corcyram, c. 30—32. Syracusae cum rumores de adventu classis perlati essent, pauci fidem habere; Hermocra-

tes autem oratione, c. 33—34., non solum credibilem et certam demonstrare, sed etiam avertendam. Cui contra dixit Athenagoras, c. 36—40., turbulenta oratione suspiciones movens in nuntii auctores. Corcyra Athenienses in Siciliam traicientes, nulla Italiae urbe amice recepti, du ad Rhegium naves in statione habere reversis exploratoriis navibus, discipulant duces de re agenda diversis sententiis, donec Alcibiadis sententia, Lamachō hi eam concedente, vincit, c. 42—50. Dehinc Catanam omnes copias transferunt, c. 51., et Syracusas Camarinamque frustra tentant, c. 52. Interim navis Salaminia ad Alcibiadem et nonnullos alios, quorum nemina delata erant, arcescens adveniat, c. 53. Digressio de Paestridarum dominatione et tyrannide, c. 54—59. Alcibiades Thurii et Salaminia nave in Peloponnesum effugit, c. 60. Exercitus bifariam diviso Sicilia circumnavigatur, c. 62. Haec inquam, cum Catanam rediissent, Syracusis Catanam, Atheniensibus Syracusas petentibus, non invitis utriusque fit proellum, quo Syracusii funduntur, c. 63—71. Hermocrates Syracusii duces creant; Athenienses apud Narum hiberna communiunt, c. 72—74. Quae munimenta Syracusani extruxerint, et qua oratione Hermocrates Camarinacos Atheniensium societati subtraxerit, c. 75—80. Quid apud eosdem Camarinacos Euphemus Atheniensis dixerit, c. 82—87. Utraque oratione audita, Camarin-

κλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῶ τινὶ ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνηροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους μὲν ἐστὶν ὁλάδι οὐ πολλῶ τινὶ ἔλασσον ἢ ὅκτω ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὖσα ἐν εἰκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἡπειρος οὖσα.

2. Οἰκισθῇ δὲ ἤδη τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν αἰ. i. ἐν τῇ χώρᾳ Κύκλωπες καὶ Λαστρυγόνες οἰκῆσαι· ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν ἐσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκεῖται δὲ ὥς ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ ὥς ἕκαστός πη γινώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὥς μὲν αὐτοὶ φασί, καὶ πρότεροι, διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὥς δὲ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται, Ἰβήρες ὄντες, καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες, καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ ἀλίσκομένου, τῶν Τρώων τινὲς, διαφυγόντες Ἀχαιοὺς, πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν· καὶ ὁμοροὶ τοῖς Σικανοῖς οἰκῆσαντες ξύμπαντες μὲν Ἑλυμοὶ ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἐρυξ τε καὶ Ἑγεστὰ. προσευνώκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκίων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας, τότε χιμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δὲ ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ὤκουν) διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικοὺς, ὥς μὲν εἰκὸς, καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν, κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα αὖν δὲ καὶ

a bello plane abstinere se profitentur, c. 88. Syracusiis opem Lacedaemoniorum implorantibus auxilio est Alcibiades, c. 89—92., et Gylippus dux constituitur, qui cum Corinthiis et Syracusiis rem administret, c. 93. In Sicilia Syracusios Epipolas praesidio firmantes occupant Athenienses et clade affectos in urbem reprimunt, ipsique in summa Epipolarum rupe castellum communiant, c. 96.—97. Mox partem Syracusarum opere circumdant, et isthmum, in quo Syracusae sitae, ab altero ad alterum mare munitione intercludunt, in quam transversum Syracusii murum exstruunt. Sed cum Athenienses dirunt, rupem ad mare portum spectantem muniunt, et variis proeliis victores evadunt; Laches tamen interficitur, c. 98—101. Atheniensium classe in magnum portum delata, iam animum abiecientes Syracusii cum Nicia agunt, cum Gylippus paucis cum navibus advenit, c. 102—104. — Athenienses, ap-

pula in Laconicam tum primum classe, Lacedaemoniis iustam belli integrandi causam praebuerunt, c. 105.

1. ἔλασσον — ἡμερῶν. Sic recte pro ἔλασσον h. l. legitur, et pro quovis alio casu infra, c. 25 et 67. al. — Mox in verbis τὸ μὴ ἡπειρος οὖσα confusae sunt duae loquendi rationes, διείργεται τὸ μὴ — εἶναι, et διείργ. μὴ οὖσα sine τῷ. Vid. alia exempla ad 4, 63. Sententia: „Sicilia non solum ampla est insula, sed non multum abest, quin ipsa sit pars continentis, quippe exiguo tantum intervallo viginti stadiorum a continente discreta.“

2. κατιόντος τοῦ ἀνέμου. Ἄνεμος κατιών est ventus spirans et crebrescens (cf. Virgil. Aen. 3, 530) Thucyd. 2, 25. Ἄνεμος δὲ κατιόντος μεγάλων. Plerumque intelligitur ventus secundus, a tergo euntes sequens. Sed 2, 84. Atheniensibus tantum favebat ventus, qui spirabat inde a sinu; Peloponnesiis trepidationem af-

ἄλλως πως ἐκπεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοὶ, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς Σικελῶν τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολὺς, τοὺς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ ἀπέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἐσπέρια αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἔγγυς τριακόσια, πρὶν Ἑλλήνας ἐς Σικελίαν ἔλθειν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ Φοινῖκες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν, ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἀπολαβόντες, καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια, ἐμπορίας ἔνικεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλεῖω, Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἔγγυς τῶν Ἑλύμων ξυνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχία τε πύσσυνοι τῇ τῶν Ἑλύμων, καὶ ὅτι ἐντυθέν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδῶν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσούτοι Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν.

3. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβόλας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν, καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔστιν, ἰδρύναντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσι. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε, Σικελούς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἡ πόλις ἢ ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες, ἔπει πύμπτον μετὰ Συρακούσας οἰκισθεῖσας, Λεοντίλους τε, πολέμῳ τοὺς Σικελούς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι, καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποίησαντο Εὐαρχον.

4. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακίου τοῦ ποταμοῦ Τρωτίλῳ τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίλους ὁλίγον χρόνον συμπο-

sterebat. H. l. intellige ventum secundum inde a continentis litore ad insulam versus flantem.

Ἰταλία. Hoc nomen, aliquando mihi suspectum, per epexegesin videtur adiectum. Ceterum Thucydidis tempore nomen Italiae tantum exiguum, non dicam Italiae, sed Magnae Graeciae partem a fluvio Lao atque urbe Metaponto usque ad fretum Siculum complectebatur. Vid. Niebuhr. Hist. Rom. T. I. p. 20 ed. sec.

3. ἐκ τῆς νήσου. Eius nomen Ortygia, quae arx et quinta pars Syracusarum postea erat. Vid. Liv. 24, 21. Diodor. 18, 9. 16, 10. Ἡ ἔξω

πόλις Thucydidē est, quam seriorē vocarunt Acradinam, quod nomen apud Thucydidem non invenitur. Tertia Syracusarum pars Tycha vel Tyche nonnullis videtur latere in Συκή, quod nomen apud Nostrum legitur infra, cap. 98. Recentiores Thucydidis aetate reliquae urbis partes sunt, Neapolis et Epipolae. — οὐκέτι περικλυζομένη. Bekk. legendum esse coniecit περικλυζομένη. Schol. T. 1. πρῶτον οἱ Συρακούσιοι τὸ νησίον ᾤκισαν μόνον, αὐτῆς δὲ, μὴ γὰρ οὐκ ὄντος αὐτοῦ, συνάφοντες αὐτὴ τῇ Σικελίᾳ διὰ χώματος, κατὰ κτιστὴν καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ἔξω πόλις.

τεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας, αὐτοὺς μὲν ἀποδνήσκει· οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὑβλωνος βασιλείῳ Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγῆσαι μένον, Μεγαρέας ὤκισαν τοὺς Ὑβλάους κληθέντας. καὶ ἐτη οἰκῆσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακουσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτισιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμilon πέμψαντες Σελινούντα κτίζουσι· καὶ ἐκ Μεγάρων, τῆς μητροπόλεως οὗσης αὐτοῖς, ἐπελθὼν ξυγκατάκισε. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἐντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἰκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοῦνομα ἐγένετο· τὸ δὲ χωρίον, οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὁ πρῶτον ἐτεχίσθη, Ἀινδιοὶ καλεῖται· νόμιμα δὲ Λωρικὰ ἐτίθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτώ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἰκισιν Γελῶσι Ἀκράγαντα ὤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῶν δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν, ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως ληστῶν ἀφικομένων, ὤκισθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλήθος ἐλθὼν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκίσται Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστὶ, τὸ δὲ δρεπάνον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ἰωνῶν ἐκκίπτουσιν, οἱ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον Σικελίᾳ τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίωνος τύραννος οὗ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἐαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασε.

5. Καὶ Ἰπέρα ἀπὸ Ζάγκλης ὤκισθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σακωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλείστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυῶκισαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Λωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ

4. προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγῆσαι μένον. Megarensibus Thapsum incolentibus Hybla, rex Siculorum, tradebat locum, ubi Megara Hyblaea conderent, eoque ipse eos deducebat. Verba Ὑβλωνος προδόντος τὴν χώραν ad sequens ὤκισαν pertinent, non ad praecedentis ἀναστάντες ἐκ τῆς Θάψου rationem reddendam. — Hyblae tres erant in Sicilia: Megara Hyblaea, antea Hybla dicta, inter Syracusas et Leontinos sita; Hybla Geleatis, circa Aetnam, quae etiam maior dicta; Hybla Heraea,

eadem minor appellata, apud Pachynum sita.

τοὺς δὲ Σαμίους — ἀνατωνόμασε. Ab his verbis vulgo inepte novum caput incipit, cum Scriptoris oratio adhuc in commemorandis urbis nominibus versetur, quibus diversis temporibus vocata est. Quare haec verba, praeunte Poppono, cum praecedente capite coniungimus. Ceterum iungenda sunt verba ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, mixtis hominibus urbem replevit. Similia collegit Bernhardt Synt. p. 168.

Χαλκιδικά ἐκράτησεν. Ἀκραι δὲ καὶ Κασμῆναι ὑπὸ Συρακοσίων ὤκισθησαν, Ἀκραι μὲν ἐβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμῆναι δὲ ἐγγὺς εἰκοσι μετὰ Ἀκρας. καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ὤκισθη ἔτεσιν ἐγγύτατα πάντα καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκιστὰι δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Λάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πόλεμον ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀστάσιον χρόνον Ἰπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατήκισε Καμαριναν. καὶ αὐτὸς ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατήκισθη ὑπὸ Γέλωνος.

6. Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ὦκε, καὶ ἐπὶ τοσὴνδε οὐσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ὤρμητο, ἐπιτέμνοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρεϊν, βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προσγεγεννημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξόρμησαν Ἑγεσταίων τε πρόσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐγκαλούμενοι. ὁμοροὶ γάρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθίστασαν περὶ τε γαμικῶν τινῶν καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου· καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχης καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἑγεσταῖοι ξυμμάχων ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδίδοντο σφίσι ναῦς πέμπαντας ἐπαμύναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τι ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπὶ ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μὴ ποτε μεγάλην παρὰ σκευὴν Λαοριῆς τε Λαοριεύσι κατὰ τὸ ξυγγενές, καὶ ἅμα ἀποκοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες, καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἐπὶ ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακοσίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεχόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἑγεσταίων πολλὰς λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο πρόσβεις πέμπαντες πρῶτον ἐς τὴν Ἑγεσταν, περὶ τε τῶν χρημάτων σκεφομένους, εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασιν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἑροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελινουντίους, ἐν ὅτῳ ἔστιν, εἰσομένους.

7. Καὶ οἱ μὲν πρόσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς

5. τὸ τρίτον κατήκισθη ὑπὸ Γέλωνος. Wesseling. ad Diod. 11, 76. demonstrat, Thucydidem haud dubie scripsisse ὑπὸ Γέλωνος.

6. ξυγγενέσι. Erant omnes Iones s. Chalcidenses, veluti Leontini, Naxii, Catanaei. Ab his distinguuntur οἱ προσγεγεννημένοι ex reliquis Siciliæ populis, ut Agrigentini. Vid.

5, 4. Aliis tamen placuit altera lectio προσγεγεννημένοις. — Mox τί post Ἑγεσταίων transpositum est, proprie pertinens ad παρόντες. Est autem τί — καὶ pariter ac.

ἐψηφίσαντο. Infinitives, qui in sequentibus desideratur, ex praegressis est subaudiendus: ναῦς πέμπαντας ἐπαμύναι.

τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίαν, στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν, καὶ οἷτον ἀνεκομίσαντό τινα ξεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φονγὰς, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλλγους, καὶ σκευάμενοι τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίους ὀπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντες τοὺς μὲν ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἀκρωθέν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὕστερα αἱ οἱ Ἀργεῖοι ὥς ᾗσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐκ' οἴκου. Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὁμορὸν Μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φονγὰς, ἐκακούργουν τὴν Περδίκκον. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πέμψαντες παρὰ Καλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδὰς, συμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· οἱ δ' οὐκ ᾔθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης συνέγραψεν.

8. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἦγον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἑγεσταῖοι μετ' αὐτῶν, ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου, ὥς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθὸν, ἃς ἔμελλον δεήσεισθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἑγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τὰ τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὥς εἴη ἔτοιμα ἐν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἐξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγούς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Ἀμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθούς μὲν Ἑγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, συγκατοικίσει δὲ καὶ Λεοντίους, ἦν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τὰλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράξαι ὅπῃ ἂν γινώσκωσιν ἀρίστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὐτοῖς ἐρίγνυτο, καθότι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του πρὸςβέοντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας, ἀκούσας μὲν ὑποκείμενος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβου-

7. πανστρατιᾷ ἐξελθόντες. sic legebat Valla. Codices omnes ἐξελθόντων, quod defendit Poppe Prol. I. p. 120. et tamquam genitivum absolutum ad solos Argivos refert. Nam de Atheniensibus quidem, qui excenti tantum aderant, non convenit dici πανστρατιᾷ.

8. καὶ ἐν τῷ κοινῷ. Codices magno numero exhibent καὶ ἐν τοῖς

κοινούις, quod reoeperant recentiores omnes. Non est sermo de plurium civitatum aeraria, ut patet ex cap. 6., neque umquam alibi Thucydides plurali huius nominis de unius urbis aerario usus est, quamquam sic τὰ κοινὰ usurpatum reperitur apud Polybium 1, 59. Nostro quidem loco ob praecedens τοῖς ἱεροῖς facile pluralis a libralis proficisci potuit.

λαύσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχεία καὶ εὐπρεπεί τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν, ἀποτρέψαι ἔβουλετο, καὶ παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδα.

9. „Ἡ ΜΕΝ ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη, καθότι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἡμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχεία βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἀνδράσιν ἄλλοφύλοις πειθομένους, πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔργως καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἥσσον ἐτέρων περὶ τῷ ἑμυαυτοῦ σώματι ὀρθῶδ᾽, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι, ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματος τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῇται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιοτο ὀρθοῦσθαι· ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην, οὔτε νῦν, ἀλλὰ ἢ ἂν γινώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενῆς ἂν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τὰ τε ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην, καὶ μὴ τοῖς ἐτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὥς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε, οὔτε ῥάδι᾽ ἐστὶ κατασχεῖν ἐφ' ᾧ ῥῆμασθε, ταῦτα διδάξω.

10. „Φημί γὰρ ὑμᾶς, πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑποκίπνοντας, καὶ ἐτέρους ἐκιδυμεῖν, ἐκαῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέλαιον, αἶ, ἡσυχάζοντων μὲν ὑμῶν, ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται· (οὕτω γὰρ ἐνθιένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων) σφαλέντων [δὲ] πού ἀξιοχρεῶν δυνάμει, ταχῆϊαν τὴν ἐπιχειρήσιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἢ ξύμβαισις, καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν, κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἱ οὐδὲ ταύτην πῶς τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἀντικρὺς πολεμουσίν, οἱ

9. νομίζων, i. e. καίπερ νομίζων, ut 5, 82. προσελθεῖν μὲν οὐκ ἐτι ἡδέλυσαν, διομένων τῶν διαπνευγόντων.

10. δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. Codices plerique omnes δεύτερον ἐπαγαγέσθαι.

οὕτω γὰρ ἐνθιένδε τε — αὐτὰ. Vulgo αὐτάς. Thuc. 3, 97. ἦν ἐπὶ πολλὴ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι. 6, 69. τροπὰς, οἷα εἰκὸς φίλους, ἀλλήλων ἐποίουν. 6, 96. διανοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὥπως μὴ κατὰ ταῦτα λαθῶσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμοι. Vid. Poppo I. 1. p. 105 sq. Respicit autem Nicias Alciadam et ex Laeodaeoniorum parte

ephores Cleobulum et Xenarem. Vid. 5, 36. Il agebant id, ut foedus dirumperetur. Ergo ἔπραξαν αὐτὰ est: per dolum machinati sunt, ut nominis tantum foedus esset.

ἐκ τοῦ αἰσχίονος. Schol. διὰ τὸ πταίσαι. ἐξ ἀνάγκης γὰρ συνέβησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, βουλόμην τοὺς ἄνδρας κομίσασθαι. — Nōx τὴ ἀμφισβητούμενα refer ad Amphipoliam Atheniensibus non redditam et ea, quae exponit 5, 35. — εἰσὶ δ' οἱ? — Corinthii, qui aperte adhibere bellum gerebant (vid. 5, 48. 52); Boeotii et Chalcidenses, qui decem dierum inducias agebant, i. e. inducias continuas in tempus indefinitum, quae tamen decimo quoque die renouari poterant. Vid. 5, 26. 32. 6, 7.

δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημένοις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται. τάχα ἂν δ' ἴσως, εἰ διχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ἐν-επίδοιντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους [σφίσι] γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χο-πὴν τινὰ αὐτὰ, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει ἀξιούν κινδυνεύειν, καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἢν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θράκης, ἐτη τοσαῦτα ἀφεισιώτες ἡμῶν, ἔτι ἀχειρωτοὶ εἰσὶ, καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἡπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὐσί ξυμμάχοις, ὥς ἀδι-κουμένοις, ὀξέως βοηθοῦμεν· ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν πάλα ἀφεισιώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι.

11. „Καίτοι τοὺς μὲν κατεργασάμενοι κἂν κατάσχοιμεν· τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν, ὄντων χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιοῦτους ἵναί, ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχῆσαι τις, καὶ μὴ κατορθώσας μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικελιωταὶ δ' ἂν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ ἔτι ἂν ἥσσον δεινοὶ ἡμῖν γε-νέσθαι, εἰ ἀρξίαν αὐτῶν Συρακόσιοι· ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μά-λιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως Λακε-δαιμονίαν ἑκαστοὶ χάριτι, ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρ-χὴν στρατεῦσαι· ὃ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννη-σίῳ ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἴεν, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ, εἰ δέξαντες τὴν δύναμιν δι' ὀλλγού ἀπείλοιομεν· εἰ δὲ σφαλεῖ-μὲν τι, τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπίδοιντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, καὶ τὰ πεῖ-ραν ἡκιστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθασα, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν, πρὸς ἃ ἐφοβείσθε τὸ πρῶτον, περιγεγενῆσθαι καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας ἐφίεσθε. χορὴ δὲ μὴ πρὸς

σκοπεῖν τινά. Innuit Alcibiadem. Cf. c. 12. εἰ τί τις — παραινέει ὑμῖν ἐκπεῖν. Et sic saepe τίς significat eum, quem quis aperte nominare vel non audent, vel non dignatur. Vid. Eurip. Phoen. 457. 895. cf. Brunck. ad Soph. Ai. 1138. — μετεώρῳ τε πόλει, a iavibus ductam metaphoram docet Schol., explicans τῆς πόλεως ἡμῶν πῶς ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσσης.

ἀφεισιώτες ἡμῶν. Boni alluot libri ἀφ' ἡμῶν. — Mox pro ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν Bekk. in minore edit. x Reiskii conjectura rescripsit ὑφ' ὧν δ' αὐτοί.

11. τῶν δ' εἰ, int. Σικελιωτῶν. — ἢ ἐν τῷ ὁμοίῳ, quod clade affictum etiam domum persequentur. — χορὴν ἐπὶ ἀρχῇ, Syracusios

contra Athenienses. Eandem sententiam explicat 5, 91. Οὐ γὰρ οἱ ἀρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν, — ἀλλ' ἦν οἱ ὑπήκοοι πον τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσασιν.

ὅπερ νῦν ὑμεῖς — ἐφίεσθε. Locum nimia brevitae et contractione enuntiationum obscurum et impeditum primum germanice reddam: In welchem Falle ihr euch, Athenäer, jetzt gegen die Lacedaemonier und deren Bundesgenossen befunden habt; (und) weil ihr gegen Erwarten über sie, im Vergleich mit dem was ihr anfangs fürchtetet, Vortheile gewonnen habt, so strebt ihr bereits mit Geringschätzung jener auch nach Sicilien. Nunc singula expediaraus. ὅπερ — πε-

τὰς τύχας τῶν ἐναντιῶν ἐκείρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν· μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰσχροὺν σκοπεῖν, ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἣν δύνανται, σφῆλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὐθνήσονται, ὅσα καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς μελετωσὶν. ἔστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἑγεσταιῶν ἡμῖν, ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσιν ὁξέως φυλαξώμεθα.

12. „Καὶ μεμνησθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νειωσθὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βαρύνει τὴν λελωφῆκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ἠϋξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε, ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τὸ τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλους κινδύνῳ, αὐτῶν λόγους μόνον παροσχόμενους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἶδέναι, ἢ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολλέσαι. εἴ τί τις ἄρχην ἄσμενος αἰρεθείς παραινέει ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαν-

πρόνθατε refero ad proxime praegressam sententiam, cui geminam habet Tacitus *Annal.* 1, 47. „maiestate salva, cui maior e longinquo reverentia“. Et *Agric.* c. 30. *Omne ignotum pro magnifico est.* Non autem Athenienses Lacedaemoniis, sed Lacedaemoniis Atheniensibus admirandi et metuendi ante bellum propter terrestres belli exercitationem et copias videbantur. πᾶσχειν h. l., ut δρᾶν, saepe univ. significat actionem verbi modo praegressam, ne hoc ipsum repeti necesse sit, veluti οἷα νῦν ὑμεῖς Λακεδαιμονίους τιθαυμάζετε, quemadmodum modo vos Lacedaemonios admirati estis. Non solum ob hanc rem, sed etiam propter totam conformationem periodi dignus est qui conferatur locus 2, 60. ὅποτε οὖν πόλις μὲν τὰς ἰδίας ξυμποράς οἷα τε φέροι, εἰς δὲ ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ, καὶ μὴ (int. δρᾶν) δὲ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε, ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις ἐκπεπληγμένοι τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίσσθε, καὶ ἐμὲ τε τῶν παραινέσαντα πολιμῶν καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, οἳ ἐντέλνεται, δι' αἰτίας ἔχεται. Quamquam ibi δρᾶτε distinctus enuntiatur sequentibus verbis τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίσσθε et ἐμὲ δι' αἰτίας ἔχεται. Nostro loco item quodammodo per sequens Σικελίας ἀφίσσθε via verbi πρὸνθατε explicatur, quamquam plene sic dicere debebat: παρὰ

γνώμην περισυγένησθε αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονήσαντες αὐτῶν ἡδὴ καὶ Σικελίας ἀφίσσθε, quod duabus enuntiationibus in unam contractis et mutata structura, obscurius est factum. Ceterum παρὰ γνώμην est παρ' ἐλπίδα, int. ipsorum Atheniensium, qui ab initio Peloponnesiorum copias metuebant, neque se miseraturos sed tantum cohibitos esse hostes opinabantur. αὐτῶν pendet et περιγενέσθαι. In verbis πρὸς δὲ ἐφοβείσθε praepositio habet vim comparationis: „Superiores fuistis Lacedaemoniis, non quidem omnino, sed quatenus primum multa ab his timebatis. Denique ne hoc quidem praetermittendum in difficili loco, pro ἐφίπσθε in optimis libris Casa. (ab antiqua manu) Aug. Pal. It. Vat. H. Reg. C. Gr. K. m., reperiri ἐπίσσεθαι, probante Bernhardt Synt. p. 298. Sed cf. Hermann. ad Vig. p. 761.

τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρσεῖν, „deceat confidere animi potentem,“ i. e. aequam servare mentem in utraque fortuna.

τὸ αἰσχροὺν, ut paullo post τὸ ἀπρεπὲς refer ad cladem Lacedaemoniorum. — ὅσα pro ὅσα μάλιστα. Cf. Goeller. ad h. l.

12. αὐτῶν λόγους μόνον παροσχόμενους. Αὐτῶν Aug. It. Vat. Reg. H. Vind., quod pro αὐτῶν accipiendum. Vulgo αὐτοῦς. Μοῖςιν

ποσὴν μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὀφειλῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχηται τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι· νομίζατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ ἐν δημοσίᾳ ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα ἵνα καὶ μὴ ὅλον νεωτέρῳ βουλευσασθαι τε καὶ ὀξέως μεταμελῆσαι.

13. „Οὗς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ ἀλλῷ ἀνδρὶ παρακαυσιότους καθήμενους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ κατασχυνθῆναι, εἰ τῷ τις παρακάθηται ὧνδε, ὅπως μὴ δόξῃ, ἂν μὴ ψηφίζεται πολεμεῖν, μαλακὸς ἵνα· μηδ', ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν πόλεων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμία μὲν ἐλαχιστα κατορθοῦνται, φροῖλα δὲ πλείστα· ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὥς μέγιστον δὴ ὦν πρὶν κίνδυνον ἀναρῶπιτούσης, ἀντιχειροτονεῖν, καὶ ψηφισθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας, οἷς περ νῦν ὄροις χρωμένους πρὸς ῥᾶς οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ, παρὰ γῆν ἣν τις πλήρῃ, αὐτῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὐτῶν νεμομένους καθ' ἑαυτοὺς καὶ ξυμφέρεισθαι· τοῖς δ' Ἑγεσταιοῖς ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπιπλεῖν Ἀθηναίων καὶ ξυνήψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥς περ εἰσάγαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράττειν ἀμυνοῦμεν, ὠφελείας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.

14. „Καὶ σὺ, ὦ Πρῦτανι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοὶ προσκεῖν κηδεσθαι τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης γαθὺς, ἐπιψήφισε καὶ γνώμας προτίθει αὐθις Ἀθηναίους, νομίζας, εἰ ὀρθῶδεις τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους ἢ μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης λατρός ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ'.

πολίται ex Lindavii conjectura
riptum pro βουλευσασθαι.

διὰ δὲ πολυτέλειαν — ἐκ
τῆς ἀρχῆς. Arguit Alcibiadem Ni-
bis, quod sui commodi et luxuriae
 causa sibi imperium quaesierit, quo
 s ad tantos sumptus suppeteret.
 illum autem non molitus esset, nisi
 de imperium penderet.

13. δυσέρωτας εἶναι τῶν
πόλεων, nimis et perditae amare
 , quae non ante oculos posita, sed
 remota sunt. — κατορθοῦνται,
 int. οἱ ἀνθρώποι, vel ὅτι
 πρεσβύτεροι. Cf. Poppo I. 1.
 477. Paullo ante αὐτοὶ ad Al-
 cibiadis assecclas referendum. — In
 verbo κατασχυνθῆναι latet ali-
 quod effectus ὥστε ψηφισθαι
 λέγεσθαι.

τὸ πρῶτον. Sic D. et Valla.
 κερὶ, ut vulgo, τὸν πρῶτον.

14. αὐθις. Hoc vocabulum non
 minus ad ἐπιψήφισε quam ad προτίθει
 pertinet. Πρῦτανις est ὁ ἐπιστά-
 της ὁ ἐν τῷ δήμῳ. Periculosum erat
 Epistatae, populum iterum in suffra-
 gium mittere de qua re iam scriptum
 esset psephisma. Quamquam hoc cum
 populi voluntate et studio factum esse
 videmus in decreto de Mytilenaeis inter-
 ficiendis, 3, 36. Unde patet, studio
 populi (μετὰ τοσῶνδε μαρτύρων) il-
 lum timorem sublevari. — τὸ λύειν
 τοὺς νόμους i. q. ἀναψηφίσαι.

τῆς δὲ πόλεως βουλευσαμένης.
 Quod vulgo ante βουλευσαμένης
 legitur κακῶς, praeter Cam. et
 Gr. omittunt omnes. Modestiae ora-
 toris ad cives verba facientis non ac-
 commodatum esse censet Benedictus.
 Etiam infra cap. 23. εἰ ante βουλευ-
 σασθαι ab optimis libris abest.

εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὥς πλεῖστα, ἢ ἐκὼν εἶναι μηδὲν βλάβῃ.”

15. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρήνουν, καὶ τὰ ἐφηγομένα μὴ λύειν· οἱ δὲ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθεμότεστα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τε Νικίαν ἐναντιοῦσθαι, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγήσαι τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι’ αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι, καὶ τὰ ἴδια ἅμα, εὐτυχήσας, χρήσασθαι καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὧν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀσπίων ταῖς ἐπιθυμίαις μελῶσιν ἢ κατὰ τὴν ῥπαρχουσαν οὐσίαν ἐχρήσατο ἐς τε τὰς ἱποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθέλειεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος παρανομίας ἐς τὴν δίκαιαν, καὶ τῆς διανοίας ἐκαστὸν ἐν ἑκαστῷ, ἐν ᾧ γίγνοιτο, ἐπρασσειν, ὥς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμοιοι καθίστασαν· καὶ δημοσίᾳ κρᾶτιστα διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου, ἴδια ἑκαστοὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῖς ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἐσθλῆς τὴν πόλιν. τότε δ’ οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρήνουν τοιάδε.

16. „ΚΑΙ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὧ Ἀθηναῖοι, ἔργειν, (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἀρξασθαι, ἐπειδὴ μου Νικίας παρήνουν,) καὶ ἄξιός ἑμαυτοῦ νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ περὶ ἐπιβολῆς εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφέλειαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μελίζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διακροσθῆναι τῆς Ὀλυμπίας θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπακτολεμῆσθαι, διότι ἄρματα μὲν ἐπὶ καθήκα, ὅσα οὐδεὶς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην, καὶ ταῖς

ὃς ἂν — ὠφελήσῃ. Vid. ad 2, 44, ubi haec confusio duarum structurarum exemplis explanatur. Cf. c. 16. med., ubi ὃς ἂν ὠφελῇ est pro ὠφελείν.

15. δι’ αὐτοῦ refer ad στρατηγήσαι. Τί post στρατηγήσαι respondet proximo καὶ ἐλπίζων — λήψεσθαι. Cum praegressum sit βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, debebat simpliciter scribere: καὶ μάλιστα στρατηγήσαι, omisso ἐπιθυμῶν. Quo per epexegetin addito et arcte cum infinitivo iuncto, τί additur, relatum ad καί, quo alterum participium ἐλπίζων sententiae annectitur: pariter cupiens ac sperans.

ὧν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀσπίων. Ut verba neutra apud Graecos cum ὑπὸ et genitivo iungun-

tur, tamquam passiva, ita vel subiectiva nonnumquam. Sic supra 1, 130. ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῃ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

διαθέντι. Sic solus H. Ceteri omnes διαθέντα, ut vulgo. Illud primus recepit Bekk.

16. καὶ προσήκει μοι — καὶ ἄξιός. Illud προσήκει ad ius et dignitatem pertinet, quod sumptibus lectis et legatione ad Peloponnesios accepta bene de republica meruit: ἄξιός refer ad animi dotes et rei bene gerendae facultatem. — ἐπιβόηται h. l. in malam partem accipiendum, ut in fine capitis ἐπιβοώμενος.

ἐνίκησα δὲ, — ἐγερσάμην. Primam, secundam et quartam palmam retulerat. Plutarch. in Vit. Alcib. c. 11. Καὶ τὸ νικῆσαι δὲ καὶ δεύτερον τε

λα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα· ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δυνάμει ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὐτὸ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῷ λαμπρύνονται, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ εὐτὴ ἰσχυρὸς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρηστος ἦδ' ἡ ἄνοια, ὅς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ. οὐδὲ γὰρ ἀδικον ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι· καὶ κακῶς πρᾶσσω πρὸς οὐδένα τῆς ξυμπορίας ἰσομεμεῖ. ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προςαγορευόμεθα, ἐν τῷ ἡμῶν τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὅμοια ἀνταξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἐν τινος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων εὐποροῦσιν τε ξυγγενείας τισὶ, καὶ μὴ οὐσαν, καταλιπόντας, καὶ, ἥς ἂν ᾧσι πατρίδος, ταύτῃ αὐχῆσιν, ὥς οὐ περὶ ἄλλοις, οὐδ' ἀμαρτύντων, ἀλλ' ὥς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ τραχύντων. ὦν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβωβήμενος, τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἰ τοῦ χειρόν μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης, Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἀπάντων ἀγωνίσασθαι· ἐξ οὗ, καὶ περιγινόμενοι τῇ μάχῃ, οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσυνῶσι.

17. „Καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια κατὰ φύσιν δοκούσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίαν δυνάμιν λόγους τε πρέπουσιν ὠμίλησε, καὶ ὀργῇ πῖστιν παρασχομένη ἐπεισε. καὶ νῦν μὴ

ῥεσθαι καὶ τέταρτον, ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ὁ δ' Εὐρυπιδὴς τρίτον, ὑπερβαίνει λαμπρότητι καὶ δόξῃ πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς φιλοτιμίαν. Verba καὶ τὰλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην Dukerus refert ad ea, quae de Alcibiade scribit Athenaeus 1, 3. Ολύμπια νικήσας — θύσας Ὀλυμπίῳ Διὶ τὴν πανήγυριν ἄψασαν εἰσέτασε.

τὰ ὅμοια ἀνταξιούτω. Schol. ὥσπερ τῶν δυστυχούντων καταφρονεῖ τις, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀνεχέσθω ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων ἐν μίρῃ καταφρονούμενος· ἢ εἰβούλεται μὴ ὑπερσφᾶσθαι κακοπραγῶν, μηδ' αὐτοῦ τῶν ἀτυχούντων καταφρονεῖτω.

17. καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης — ἐπεισε. Bekkerum aecutus post fecisse punctum posui, et paullo post scripsi πεφύβησθε pro πεφοβήσθαι. Recte Goellerus: Quum statim, ait, oratio ad Athenienses convertatur, ubi ἀλλά indicare videtur aliquid praecessisse, quod ne faciant Athenienses orator hortatur, admodum

probabilis est levissima verborum mutatio a Bekkero facta. — ἄνοια κατὰ φύσιν δοκούσα εἶναι, aliis nimirum, non ipsi Alcibiadi; quare haec verba, etsi dicta sunt cum respectu eorum, quae Nicias supra c. 11. dixit: ἀνόητος δ' ἐστὶν τοῦτος ἰέναι etc., tamen non ironice dicta sunt, sed ipsa adversariorum opprobria eo traducta, ubi laudem inveniant. Hoc enim dicit: „Haec autem mea iuventus illa et quae quibusdam videtur annos praegressa amentia apud potentissimas Peloponnesiorum civitates (Argivos et Mantinenses) verbis aptis usa transiegit.“ — ταῦτα ὠμίλησε est ταῦτα ὠμίλησας ἐπαξε, ad foedus cum Atheniensibus faciendum compulsi. Sic c. 11. ἐφοβοῦσι pro ἐφοβούντες λέγουσι. — ὀργῇ πῖστιν παρασχομένη, studio fidem adiungens. Nam ὀργῇ h. l. est studium, ut saepe, Leidenschaftliches Streben. Disceptatur autem, utrum tertius an sextus casus sit, et utrum Peloponnesiorum an ipsius Alcibiadis sit ὀργῇ intelligenda.

πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἡγῶ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτὴν καὶ ὁ Νικίας εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρῃ ἡμῶν ὠφελείᾳ· καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ μεταγίγνησθε, ὥς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ἐν μίκτοις πολυανδρουσίῃσι αἱ πόλεις, καὶ ῥαδίας ἔχουσι τῶν πολυειῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς. καὶ οὐδεὶς δι' αὐτὸ ἀπὸ περι οἰκίας πατρίδος, οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρται, οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαίς· ὅτι δὲ ἐκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πεῖθειν οἰεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκῆσειν, ταῦτα ἐτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὁμίλον οὔτε λόγῳ μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὥς ἕκαστοι, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυρριζόμεθα. καὶ μὴ οὐδ' ὀπλίται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοι περ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίδμονν, ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐφυσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὥπλισθη. τὰ τε οὖν ἐκί, ἐξ ὧν ἡγῶ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦτα καὶ ἔτι εὐπορώτερον ἔσται· (βαρβάρους [τε] γὰρ πολλοὺς ἔχομεν, οἳ Συρακοσίαν μῖσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς·) καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικαλύσει, ἣν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλευήσθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους, οὗσπερ νῦν φασὶ πολέμους ὑπολιπόντας ἐν ἡμᾶς κλεῖν, καὶ προσίτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες, τὴν ἀρχὴν ἐκτίσαντο, οὐκ ἄλλω τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ νῦν οὔτε ἀνέλκιστοί πω μᾶλλον Πειλοποννή-

Alii aliter decernunt. Mihi quidem videtur ad Argivos pertinere illud studium adversus Lacedaemonios conceptum, ideoque dativum esse puto ὀργῇ, non ablativum. „Studio eorum inquit, cum fidem praeberem, iis persuasi.“ — Mox αὐτὴν pertinet ad ἄνοιαν, quam dicebat videri quidem, esse igitur tacite negabat. Verbis sequentibus καὶ ὁ Νικίας εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι pungit Niciam.

καὶ ῥαδίας — ἐπιδοχάς. Cum Schol. sic. intelligebam: Facile mutant reipublicae statum, et civitatem cum peregrinis et exulibus communicant. Goellero verba videntur posita esse hoc sensu: „facile mutant rerum publicarum formas, facile novas addeunt.“ Neutrum satis placet. Videtur τῶν πολιτῶν scribebendum pro τ. πολιτειῶν. — νομίμοις κατασκευαίς, i. e. ἱκανοῖς, ut Latino-rum iustus.

ὁ τι δὲ ἕκαστος — ταῦτα ἐτοιμάζεται. Pluralis pronominis demonstrativi refertur ad singularem

relativi. 8, 21. ζητοῦντες ἄλλο τι ἢ ἐν οἷς ζῶμεν. Sententia: Was jeder entweder durch Ueberredung oder Aufstand vom Staate hofft zu erlangen, und wenn es misslingt, ein anderes Land zu bewohnen, darauf geht er aus. Scholiastes: τῶν δημαγωγῶν ἕκαστος οὐ τοῦ κοινῇ συμφέροντος στοχάζεται, ἀλλὰ οἰκίου λίμματος, εἴτε ἐκ τοῦ λόγῳ πείθειν περιγίγνεται αὐτῷ τὸ λαβεῖν, εἴτε ἐκ τοῦ στασιάζειν. οὐ χαλεπὸν γὰρ νομίζεται τῷ μὴ κατορθώσαντι ἐκπεσεῖν τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι.

αὐτοὺς ἐφυσμένη. „Marg. Steph. δι' αὐτούς. Reisk. malebat ἐς αὐτούς. Neutro opus, nam φεῖσθαι τι significat evertiri, citius erlügen, flugere. Vid. Ind. Xenoph. Anab.“ Poppo.

καὶ νῦν οὔτε — βλέπεις, „Atque ut nunc res sunt, nunquam minus spei adversus nos conceperunt Lacedaemonii: quod si etiam valde sint animati, regionem quidem nostram, etiamsi navalem hanc expeditionem

και ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἰ τε καὶ πάνυ ἐδῶνται, τὸ μὲν ἐς ἡν γῆν ἡμῶν ἐβάρλλιν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοὶ εἰσι, καὶ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιτο βλάβειν· ὑπόλοιπον γὰρ ἡμῖν ἔστιν ἀντίκαλον ναυτικόν.

18. „Ωστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι μὴ βοηθοῖμεν; οἷς πρῶν, ἐπειδὴ γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιτείνειν ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ, ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι, προσθέμεθα αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπητοὶ ὄντες, δεῦρο καλύψωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τὴν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτשאμέθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἤρξαν, παραγινόμενοι προθύμως τοῖς αἰεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἑλλησιν ἐπικαλουμένοις. ἐπεὶ, εἰ γε ἡσυχάζοιεν πάντες, ἢ φυλοκρinoίεν οἷς πρῶν βοηθεῖν, βραχὺ ἂν τι προσκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἐν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιδόνα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἐκείσι προκαταμβάνει. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμεινέσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἀρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδὴ περ ἐν τῷδε καθέσταμεν, οἷς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἐτέρων αὐτοῖς κινδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλων ἀρχοίμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτίον ἡμῖν τοῖς ἴλλοις τὸ ἡσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ ὁμοίῳ μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐκ' κείνα ἣν ἴωμεν, ποιῶμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε πορέσωμεν τὸ φρόνημα. εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι, καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐκεῖ προσγενομένων, πάσης τῇ εἰκότι ἀρξοίμεν, κακώσομέν γε Συρακοσίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελήσομεθα. τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἣν τι προσχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσιν. αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα

on suscipiamus, invadere possunt, at laese nihil nobis noccant.“ H. Steph.

18. αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν. Αὐτοὶ ἀποδίδειν ἐκείνους ἐκείνους σκηπτόμενοι, aut ipsi per vos, ut praetextu a sociis illius regionis edito. Respicit Nicias orationem supra, c. 12. et 13.

φυλοκρinoίεν. Sic pro φυλοκρinoίεν exhibent Cass. Aug. Pal. It. at. H. C. Bas. Bekk. in min. ed. Goeller. et Poppo. „Vocabulum φυλοκρ. agnoscunt Hesych. et Pollux III, 110. Adde Etymol. M. p. 802, 2. Sensum explanant Anecd. Bekk.

71. φυλοκρinoίεν, κυρίως μὲν τὸ ἀρξοίεν τὰς ἐν ταῖς πόλεσι διακρίσεις, σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἄλλο τι διακρίνειν καὶ διακρίνειν. Et sensu proprio et non proprio vocabulum usurari poterat, sed sensu proprio di-

ctum existima cum respectu ad gentes Doricam et Ionicam, Graecam et barbaram.“ Goeller.

μὴ ὅπως ἐκείσι. Sic codd. omnes. Olim cum Reiskio scribebam inverso ordine ὅπως μὴ. Poppo ὅπως delendum esse coniciebat. Fortasse legendum μὴ πως.

στορέσωμεν. Proprie dicitur de stragulis, transfertur ad ventos, mare, fluctus, poetice tamen magis. Inde ad animi motus detortum. Tacit. Hist. 1, 58. Stratis militum odiis. Scholiasta audacissimum Thucydidis tropum hunc esse iudicat. — Mox in ἀρξοίμεν structuram mutatam puta pro ἀρξοίμεν — κακώσομεν.

αἱ νῆες παρέξουσιν. αὐτοκράτορες. Sic libri omnes. Valckenaerii (ad Herodot. 5, 36) emendationem παρέξουσι. ναυτοκράτορες

καὶ ξυμπάντων Συκελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς προεσβυτέρους ἀποστρέψῃ· τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἄμα νέοι γεραιτέροις βουλευόντες, ἐς τὰς ἡραν αὐτὰ, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειράσθαι προαγαγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίσαι τε νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὅμα δὲ τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν ἐν κραθὲν μάλιστα ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν, ἂν μὲν ἡσυχάζῃ τρέψεσθαι τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ προσλήψεσθαι τε τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον, ξύνηθες ἔξωιν. παρὰπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολὴ ἀποφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκίσαι οἱ ἂν τοῖς παροῦσιν ἦθισι καὶ νόμοις, ἣν καὶ χεῖρῳ ἢ, ἥμισυ διαφόρως πολιτεύωσιν.“

19. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἑγεσταίων καὶ Λεοντίων φηγάδων, οἱ παρελθόντες ἐδίδοντό τε καὶ τῶν ὀρκίων ὑπομνήσκοντες ἰκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμητο στρατεύειν. καὶ ὁ Νίκλας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψει, παρασκευῆς δὲ πλήθει, καὶ πολλὴν ἐπιτάξει, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτοὺς, παρελθὼν αὐτοῖς αὐτίς ἔλεγε τοιαῦτα.

20. „ΕΠΕΙΔΗ πάντως ὀρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ὥρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐμὲ δὲ τῷ παρόντι ἂ γινώσκω σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰδῶνόμεναι, μέλλομεν ἵνα μεγάλας, καὶ οὐδ' ὑπάρχουσιν ἀλλήλων, οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ἢ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ὅρῳ μετὰστασιν χωροῖη, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεχομένης, τοῦ τε πλήθους, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίων ἐγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς

vel potius πανκράτορες (cf. Thuc. 5, 97) certatim receperunt Bekk. Goeller. Poppo. Eam Goeller. explicat: *Navium copis praestabimus omnibus Siciliensibus*. Vulgata hanc admittit sententiam: *Per naves nobis licebit vel omnibus Siculis superiores esse, ut neque necessitate coacti abeamus, neque in discrimen veniamus, si forte populi illi se nobis non adiungant*.

τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις. Abstracta pro concretis: Oratio, quae quietem commendat et dissidium inter iuniores et seniores excitat. Dativum τοῖς νέοις

pro genitivo positum puta perspicacitatis causa.

τό τε φαῦλον — ξυγγραθεῖν. Ex mente Alcibiadis τὸ φαῦλον recte retuleris ad senes. Timidi enim sunt et suspiciosi, ideoque lenti et ignavi. Τὸ μέσον designat virilem aetatem. et τὸ πάνυ ἀκριβὲς ad inventum pertinet, quae studii et industriae plena est.

διαφόρως. Anecd. Bekk. p. 8. διαφόρως ἔχουσιν, ἐχθρῶς. Θεωρηθῆς ἔκτῳ.

20. ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, Syracusae, Selinus, Gela, Agrigentum, Messene, Himera, Camarina.

πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἡμισυ, ἐπὶ ᾗς μᾶλλον πλέομεν, Σελινούς καὶ Συράκουςαι. πολλοὶ μὲν γὰρ ὀπλῖται ἐνεῖσι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταί. πολλοὶ δὲ τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς· χορήματα τ' ἔχουσι τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστὶ Σελινουντίοις, Συρακοσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. ὃ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἱππους τε πολλοὺς κέκτηνται, καὶ σίτω οἰκίᾳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται.

21. „Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φανίλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἀξιὸν [τι] τῆς διανοίας ὁρᾶν, καὶ μὴ ὑπὸ ἐκπέως πολλῶν εἰργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστάσωσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι, καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γινόμενοι ἄλλοι ἢ Ἑγεταῖοι, ὃ ἀμυνόμεθα, ἱππικόν. αἰσχροὺς δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν, ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους· αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεω ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολὺ τε ἀπο τῆς ἡμετέρας αὐτῶν ἄλλομεν κλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι καὶ [οὐκ] ἐν τοῖς τῆδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἤλθετε ἐπὶ τινα, ὅθεν ῥάδιαι εἰ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ' ἐς ἄλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσοντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμαρυνῶν ἄγγελον ῥάδιον ἔλθειν.

22. „Ὅπλῖτας τε οὖν πολλοὺς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἔχειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων, καὶ ἦν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνάμεθα ἢ πείσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσι· ναυοὶ τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾶον ἐσκομίζόμεθα· τὸν δὲ καὶ αὐ-

ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. Alii ἀπαρτὴν εἰσφέρεται, quod Bekk. servavit. Sed neque ἀπαρτὴ, primitiae, neque εἰσφέρειν, quod est civium, (φόρος autem subiectorum) satis aptam est. Offendunt tamen verba ἀπὸ βαρβάρων et ἀπ' ἀρχῆς sic iuxta se posita, si ἀπ' ἀρχῆς cum Dukero accipias de imperio. Puto esse primitus, inde a Syracusanis conditis, ut magnitudo opum per tantum temporis congestarum indicetur.

21. εἰ ξυστάσωσιν. Tragicis et Atticis omnino εἰ cum coniunctivo vindicat Hermannus ad Soph. Ai. v. 491. cf. Bekk. Anecd. I. p. 144. Maxime tamen seniores scriptores, Dionysium, Diodorum, Lucianum eam structuram usurpare monet Poppo I. 1. p. 139 sq., qui, cum ex Thucydide hoc solum certum exemplum afferatur, addubitat, an legendum sit ἦν, quod ex D. Ar. Chr. Dan. recepit Goeller. Cf. Hermann, ad Viger. p. 831. Maass. Gr.

Gr. §. 525. 7. b. Sed rectius Krüger. ad Dionys. Histor. p. 271. coniunctivum ferendum esse censet.

αὐτόθεν δὲ — ἐπιέναι. Pendunt haec verba ab αἰσχροῖς, unde propter δὲ contraria notio intelligenda, veluti καλόν, χερσών, χορή, δεῖ, εἰκός.

καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῆδε ὑπηκόοις. De h. l. egit Hermann. ad Viger. p. 774., qui οὐκ delendum censet. Goeller. mutavit in εἰ de coniectura. Ego Hermannum secutus sum ita locum interpretantem: „Sed statim oportet cum idoneo apparatu proficisci, reputantes, et procul a finibus nostris nos esse navigaturos, et non simili facta expeditione, ut in regionibus hic nobis parentibus socii aliquem bello petiistis, ubi facilis subvectio eorum, quibus opus erat, sed in peregrinam digressos terram, unde per quatuor menses hibernos ne nuntius quidem facile veniat.“ Ceterum Hermannus aoristos στρατευσόμενοι et ἀπαρτῇ-

τόθεν εἶτον ἐν ὀλίκῃ, πυροὺς καὶ πεφυγμένους κριδᾶς, ἔργα καὶ σιτοκοιοὺς ἐκ τῶν μυλῶνων πρὸς μέρος ἡναγκασμένον ἐμίσθους, ἵνα, ἣν πον ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβάνωμεθα, ἐπὶ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια· (πολλὴ γὰρ οὐσα οὐ πάσης ἐσται πώλεως ὑποδέξασθαι) τὰ τε ἄλλα, ὅσον δυνατόν, ἐτοιμάσασθαι καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλείστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' Ἑγεσταιων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἐτοιμα νομίσαιτε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἐτοιμα εἶναι.

23. „Ἦν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθύνου μὴ ἀντίπαλον μόνον παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχμον αὐτῶν τὸ ὀπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις αὐτῶς οἰοῖται ἐσομένη τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πύλιν τε νομίσαι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἢ ἂν κατὰσχωσιν, εὐθύς κρατεῖν τῇ γῆς, ἢ εἰδέναι ὅτι, ἣν σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἔξουσιν. ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δεῖον βουλευσάσθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι, (χαλεπὸν δὲ ἀνθρώπους ὄντας,) ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἑμαυτὸν βούλομαι ἐκπεῖν, παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλῆς ἐκπεύσαι. ταῦτα γὰρ τῇ τε συμπασῇ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι, καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευομένοις σωτήρια. εἰ δὲ τῷ ἄλλῳ δοκεῖ, παρὶς αὐτῷ τὴν ἀρχήν.“

24. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ κλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν, ἢ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπεύσαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἐκιδυμοῦν τοῦ κλοῦ οὐκ ἐξηρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀμιλοῦς τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμητο, καὶ τούτων περὶ αὐτῷ· εὐ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε, καὶ ἀσφαλῆα νῦν δὴ καὶ πολλὴν ἐσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσι ὁμοίως ἐκπεύσαι· τοῖς μὲν γὰρ προσβυτέροις, ὡς ἡ καταστροφόμενοις, ἐφ' ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαιλεῖσαν μεγάλην δύναμιν· τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ, τῆς τε ἀπουσίας πόθῳ ὕψους καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πᾶσι

σαντες praetulit futuris, cum illis inest futuri exacti vis ac significatio. Codices optimi inter utrumque fluctuant.

πολλὴ γὰρ οὐσα — ὑποδέξασθαι. Iunge: πολλὴ οὐσα οὐκ ἐσται πάσης πόλεως, (ἡγουν) ὑποδέξασθαι (αὐτήν). — Mox καὶ in verbis καὶ λόγῳ refer ad praeteritum λέγεται.

23. μὴ ἀντίπαλον μόνον — ὑπερβάλλοντες. Errabam olim, cum τὸ ὀπλιτικόν ad παρασκευασάμενοι referrem. Τὸ ὀπλιτικόν est robur (τὸ μάχμον) Syracusani exercitus, quod negat Athenienses adaequare posse. μὴ ἀντίπαλον μόνον παρασκευάσασθαι est non modo pari apparatu instructi, sed hoplitis exceptis,

rebus omnibus superiore. — τὰ δὲ Ἀττικὰ καὶ ἡμετέριον imperium nostrum.

δεῖον βουλευσάσθαι. Τὸ εὐ additur ante βουλευσάσθαι, quod omittunt praestantissimi libri Cuius Aug. It. Vat. Reg. — δεῖον post ἔδοξε est pro infinitivo δεῖν.

24. τοῖς μὲν γὰρ προσβυτέροις. Subaudi ἔρως ἐνέπεσε. Subtim pro οὐδὲν ἂν σφαιλεῖσαν μεγάλην δύναμιν variavit structuram in ἐκπεύσαν μεγάλην δύναμιν, qui activus item ad ὡς referendus, in qua particula latet notio νομίσαι. V. L. Matth. §. 568. 3. — καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι variata structura dictum est pro καὶ ἐλπίδι

μῖλος καὶ στρατιωτῆς ἐν τῇ τῷ παρόντι ἀρχήριον οἶσιν, καὶ προσκτήσασθαι δύναμιν, ὅθεν αἰδίων μισθοφορὰν ὑπάρξειν, ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐκιδυμῖαν, εἴ τῃ ἄρα καὶ ἡ ἡρεσκέ, δεδιώς μὴ ἀντιχειροτουῶν κακόνους δόξειεν εἶναι, ἢ πόλει, ἢ συχίαν ἦγε.

25. Καὶ τέλος παρελθὼν τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι, οὐδὲ διατελλεῖν, ἀλλ' ἐναντίον ἀπαντῶν ἤδη λέγειν, ἦντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσονται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ ἐὰν τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλευέσσοιτο· ὅσα μὲντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν ελευστέα εἶναι· (αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἐσθθαι ὀπλιταγωγούς ἵσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπειμντέας εἶναι) ὀπλίταις δὲ τοῖς ξυμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἔλασσουσιν, ἦν δὲ τι δύνανται, καὶ πλείοσι· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἦν τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι, ἐτοιμασάμενοι ἄξιν.

26. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθύς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατίας πλήθους καὶ περὶ τοῦ πᾶντος πλοῦ τοὺς στρατηγούς πρᾶσσειν ἢ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἀριστοὶ εἶναι Ἀθηναῖοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίνετο, καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον, καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιεῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἐαυτὴν ἐπὶ τῆς νόσου καὶ τῶν ξυνεχῶς πολέμου ἐς τὴν ἡλικίας πληθὺς ἐπιγεγεννημένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν, διὰ τὴν ἐκχειρίαν· ὥστε ῥῆον πάντα ἐποίηστο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

27. Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν ἰδιῶται ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων, (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐκχωρίον, [ἡ τετραγωνογία ἐργασία,] πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίῳ προθύρῳ, καὶ ἐν ἱεροῖς) μάλιστα οἱ πλείστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δρᾶσαντας ἦδει οὐδεὶς, ἀλλὰ μεγάλῳις μηνύτοισι δημοσίᾳ οὗτοι τε ἐλητόντο, καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέλημα γεγεννημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλούμενον καὶ πείσῃ καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα, μείζονός ἐλάμβανον.

ἐπὶ τῇ πόλει. Inde defertur ad constructionem per nominativum instituentem, subaudiens ex proximis verbis. εἰσὶ δὲ οὗτοι vel εὐελπίς ἦν vel παῖς.

25. ἐτοιμασάμενοι. Nicias de se quam de ceteris ducibus loquitur.

26. ἐψηφίσαντο. Cf. Plutarch. vit. Nicias c. 12. extr.

27. περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. Schel. ad h. l. ἵστέον ὅτι Παντοκράτης ἐν τῇ διαπεποιημένῃ αὐτῷ ἐν Ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ

τοὺς ἐργάτας καὶ τὰ αἰδοῦντα ἐπὶ τῇ πόλει. Ἑρμαῖς περιεκόπησαν φησὶ, καὶ ἐργάτας τοὺς δρᾶσαντας Ἑρμακοπίδας καλεῖσθαι. Cf. Plutarch. in vit. Alcib. c. 20 et 21. et in Nic. c. 18. Ad verba: mihi suspecta ἡ τετραγωνογία ἐργασία recte intelligenda facit locus Pausanias IV, 33, 4. ὅντι δὲ τὴν ἀπ' Ἀρκαδίας ἐς Μεγαλὴν ἀποδιδέσθαι ἐν ταῖς πόλεσι Ἑρμαῖς, τῇ τῇ Ἀττικῇ. Ἀθηναίων γὰρ τὸ ὄχημα τὸ τετραγωνόν ἐστιν καὶ ταῖς [τοῖς] Ἑρμαῖς, καὶ παρὰ τούτων μεταδίδεσθαι οἱ ἄλλοι. Cf. Winckelmann Hist. art. Lib. I. c. 1. §. 9.

τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυμποσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι.

28. Μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τὲ τινων καὶ ἀκολουθῶν περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπή τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδείας καὶ οἴνου γεγενῆσθαι, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὥς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕψει ὦν καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδην ἐπητιῶντο· καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδῶν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προσεσθάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων ὥς ἐπὶ δήμου καταλύσει τὰ τε μυστικά καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπή γένοιτο, καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὃ τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπαρχῇ, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρενομίαν.

29. Ὁ δ' ἐν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο, καὶ ἔτοίμος ἦν, πρὶν ἐκπεῖν, κρῖνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰρησμένος ἦν· (ἦδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο) καὶ εἰ μὲν τούτων τι ἐργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν· καὶ ἐπεμαρτύρειτο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἦδη ἀποκτείνεν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι ὥφροντες αἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνώσι, πέμψαι αὐτὸν ἐπὶ τεσσάρῳ στρατεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τὸ πρῶτον στρατεύμα μὴ εὖνον ἔχῃ, ἣν ἦδη ἀγασσέσθαι. ὃ τε δήμος μὴ μαλακίζηται, θαρραλέων, ὅτι δι' ἐκείνον. οἱ τ' Ἀργεῖοι ξυστρατεύων καὶ τῶν Μαντινέων τινες, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέστανον, ἄλλους δῆτορας ἐπέντες, οἱ ἔλεγον ὡς μὲν πλεῖν αὐτὸν, καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀγωγὴν, ἐλθόντα δὲ κρῖνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥήταις, βουλόμενοι ἐν μείζονος διαβολῆς, ἣν ἐμείλλον ἔσθαι αὐτοῦ ἀπόντος ποιεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

30. Μετὰ δὲ ταῦτα, θέρους μεσοῦντος ἦδη, ἡ ἀναγὰρ ἐγίνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγαῖσι· ὀλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις, καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἰρητο ἐς Κίρκυραν ἐνέλκεσθαι, ὥς ἐκείθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν Ἰακυνθίαν τὸν Ἴονιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρήσαν, ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἐπὶ πλοῖσιν τὰς ναῦς, ὥς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὁμιλὸς ἅπας, ὥς εἰπεῖν, ὃ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἳ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἐπαίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ νῆσις, καὶ μετ' ἐπὶ

28. ἀπελογομένου. Servi pedisse qui intelligendi sunt. Addit nonnulla, quae Thucydides non habet, Diodor. Sic. 13, 2. adde Ptolemaeus in vit. Alcibi. c. 19. 20.

30. οἱ μὲν ἐπιχώριοι. Haec μέν respondet δὲ in verbis, quae

vulgo cap. 31. leguntur οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος. Quare cum Abreschio, Goellero et Poppone finem capituli non in ἀπεστέλλοντο constitutimus, sed usque ad verbum διένοισαν promovimus. Poppe etiam parentheses signa addidit verbis καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐφ' — τῇ ὅψῃ ἀναθάρσυν.

δος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφύρουσιν, τὰ μὲν ὥς κτήσονται, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψονται, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῆναι τε δεινὰ, ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ, διὰ τὸ πλῆθος ἐκαστῶν ὧν ἐώρων, τῇ ὄψει ἀνεθάρσυνον. οἱ δὲ ξῖνοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θεῖον ἤκειν, ὥς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἀπιστον διάνοιαν.

31. Παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾷ πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ πολυτελεστάτῃ δὴ καὶ εὐπρεπεστάτῃ τῶν ἐς ἐκείνον τὸν χρόνον ἐγένετο· ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὀπλιτῶν· καὶ ἡ ἐς Ἐπίδανρον μετὰ Περικλέους, καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτιδαίαν μετὰ Ἀγνώων, οὐκ ἐλάσσων ἦν. τετρακίς γὰρ χίλιοι ὀπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἱππῆς καὶ τριήρεις ἑκατόν, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πενήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἐτι πολλοὶ ἐνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βραχεῖ πλῶ ὥρμηθησαν καὶ παρασκευὴ φανύλη· οὗτος δὲ ὁ στόλος ὥς χρόνιός τε ἐσόμενος, καὶ κατ' ἀμφοτέρας, οὐ ἂν δέη, καὶ ναυσὶ καὶ περὶ ἅμα ἐξαφ' ἑαυτοῖς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθὲν, τοῦ μὲν δημοσίου θραχηὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναυτῇ ἐκαστῷ διδόντος, καὶ ναὺς παρασχόντος πένες, ἐξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὀπλιταγωγούς, καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν [δὲ] τριηράρχων ἐκφορὰς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίοις τῶν ναυτῶν καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, καὶ τὰλλα σημείοις καὶ ιατραπεύαις πολυτελεῖσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προημνηθέντος ἐνός ἐκαστον ὅπως αὐτῷ τινὶ εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναὺς κίλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν· τὸ δὲ περὶ καταλόγοις ἡ χρηστοῖς ἐκκριθὲν, καὶ ὀπλῶν καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλληθὲν. ἐνέβη δὲ πρὸς τὸ σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ὥς τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς ὑνάμεως καὶ ἐξουσίας, ἣ ἐπὶ πολεμίους παρασκευὴν. εἰ γὰρ

31. μιᾷ πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ, int. copias unius urbis, usque Graecae, non barbarae.— ἡ ἐς Ἐπίδανρον, vid. ζ, 56. 58.

οὗτος δὲ ὁ στόλος, repete ex regressis ὥρμηθη.

τῶν [δὲ] τριηράρχων. Cum ὑπηρεσίαι, i. e. remiges, non a trierchis, ut olim credebatur, sed a citate praeberentur (vid. Boeckh. Aeschylus. d. Athenaei T. II. p. 90 q.), non licet verba καὶ ὑπηρεσίας ταῖς τὰς κρατίστας iungere cum τῶν τριηράρχων — διδόντων. Quare proponem secutus et virgulam posui et κρατίστας, et δὲ inserui, sicut a Heilmannus coniecerat. — De

Thranitis vid. ad 4, 32. Erant et ipsi ex ὑπηρεσιῶν genere, tamen aliquanto honestiore conditione et loco. Itaque verba καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις dicta accipio pro καὶ ταῖς ἄλλαις ὑπηρεσίαις, neque opus videtur esse Popponis correctione καὶ τοῖς ὑπηρεσίαις, commate ante καὶ posito. — σημεῖα sunt insignia navis, vel ornamenta, quorum erat παράσημον.

ἐς τὰ μακρότατα. Schol. ἐπὶ πλείστον, i. e. summo tempore.

ὥς τις ἕκαστος προσετάχθη. Cum προστάσσειν Thucydidi significet praeficere, sententia est: inter se certabant in eo munere, cui quisque praefectus erat.

τις ἐλογίσατο τὴν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν, καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα τε ἤδη προετετελέκει, καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγούς ἀπίστελλε, τῶν δ' ἰδιωτῶν, ἃ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναυὶ ἀναλώκει, καὶ ὅσα ἐτι ἔμελλεν ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον, ὥς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τὰ λαντα εὐρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἥσσον τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο, ἢ στρατιᾶς, πρὸς οὓς ἐπῆρσαν, ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

32. Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν, καὶ ἐρέκειτο πάντα ἤδη, ὅσα ἔχοντας ἔμελλον ἀνάξασθαι. τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιούντι, κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στρατεύμα, καὶ ἐκμάσας χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἳ τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπεύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὐνους παρῆν σφίσι. παιωνοῦντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνῆγγοντο, καὶ ἐπὶ κῆφως τὸ πρῶτον ἐκπελεύσαντες ἄμιλλαν ἤδη μέχρι Διγίνης ἐπὶ οὖντο. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἐνθα περ καὶ τὸ αἰὲς στρατεύμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἤπειγοντο ἀφικέσθαι. — Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἡγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπείλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολλὸν χρόνον οὐδέν. αἰεὶ καὶ γενομένης ἐκκλησίας, ἐλέχθησαν τοιοῦτος λόγοι ἀπὸ τε αἰ-

δημοσίαν. Hanc vocem Poppo suspectam habet, et propter defectum articuli, et quia ob sequens τὴν ἰδίαν facile potuerit temere addi. Idem mox pro προετετελέκει recepit iam aliis probatum προετετελέκει. Vulgatum qui retinet, non debet explicare quae praeter alia impendit, sed quae in expeditionem impendit.

ἢ στρατιᾶς, πρὸς οὓς ἐπῆρσαν, ὑπερβολῇ. Duplicem h. l. genitivum habet substantivum ὑπερβολῇ, alterum expressum στρατιᾶς, alterum suppressum ἐκείνων, illum active, hunc passive accipiendum. στρατιᾶς ὑπερβολῇ tamquam una mentis conceptio est, ut si dicas lingua vernacula Heerüberlegenheit. Simile est 2, 65. γνώμης ἀμάρτημα ἦν, πρὸς οὓς ἐπῆρσαν, ubi alter genitivus suppressus et passive accipiendus ope praepositionis περὶ explicari debebat. — πρὸς τὰ ὑπάρχοντα. Imperium hac expeditione valde auctum

iri sperabant, ita ut, quod accensurum videbatur, praesentem statum longe superaret.

32. ὑπὸ κήρυκος, praeco vocante. v. Matth. Gr. §. 592. — οἳ τε ἐπιβάται. Alibi sunt milites vel socii navales, quos dicunt Latini, quia a nautis (ὑπηρέταις) distinguuntur. H. l. sensu latiore videntur omnes, qui naves conscenderant, intelligendi, quia mox opponitur ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς. Cf. infra ad c. 43. Cum autem praecesserit ξύμπαντες, quorum pars sunt ἐπιβάται et ἄρχοντες, liberior Graecae linguae structura utrumque loco fert nominativum, pro quo Latine posteriore loco dicendum fuerit militibus atque praefectis libenter. Vid. dicta ad 4, 106. — ἐπὶ κῆφως. Vid. annotationem ad 2, 90. τοιοῦτος λόγος, quales Heracratidis et Athenagorae, quae sequuntur.

λων, τῶν μὲν πιστευσόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἑρμῶνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρῆναι τοιάδε.

33. „ΑΠΙΣΤΑ μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς, δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπὶ κλυομένης ἀληθείας λέγειν, καὶ γινώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ κείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφορηθεὶς ἐπιστήσω, κινδυνευούσης τῆς πόλεως, πέσω γὰρ ἐμαυτὸν σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πᾶν θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὀρμηται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζικῇ, πρόφασιν μὲν Ἑγεστιάων ἑυμαχία καὶ Ἀσποντίων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμία, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοίεν, ῥαδίως καὶ τὰλλα ἔξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσόμενων, ὁρᾷτε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνέσθε αὐτοὺς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες ἄφρακτοι ληφθήσεσθε, μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ ἑυπαντος ἀμελήσετε. εἰ δὲ τῷ καὶ πιστὰ, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ, οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς κλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὐδ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρὸς τὰ τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον, (μᾶλλον γὰρ ἐπιελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ἑυμαχεῖν,) καὶ ἦν ἄρα ἡ κατεργασώμεθα αὐτοὺς, ἢ ἀφράκτους ὧν ἐφύονται ἀπώσωμεν, (οὐ γὰρ δὴ, μὴ τύχῃ γὰρ ὧν προσδέχονται, φοβοῦμαι,) κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ἑυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀφάραντες, κατάρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγαιόνων ἔρχονται, (πάντα γὰρ ὑπὸ δέους ἑυρίστανται,) ἦν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἄλλοις γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσις αὐτοῖς τὰ κλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὐτοι, τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἦει, ἠυξήθησαν, καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ἑυμβῆναι.

34. „Θαρσύνετε οὖν τὰ τε αὐτοῦ παρὰ σκεναζώμεθα, καὶ ἐς τοὺς Σικελίους πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιώσωμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ἑυμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι· ἐς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ἑυμαχίαν ποιώμεθα ἡμῖν, ἢ μὴ δέχονται Ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι· οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ'

33. πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἂν, Poppo cum Goell, dedit ἀπο.

ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι. „Thurycydides in mente habebat scribere ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι ἔπαθον, sed in fine ipsam explicationem eius verbi

scribens ἠυξήθησαν addidit. Goell. ἐπὶ τῷ ὀνόματι est propter istam famam, propterea quod ita praedicabatur.

34. ἢ μὴ δέχονται, int. οἱ Ἰταλιῶται ex praeced. Ἰταλίαν.

ἀεὶ διὰ φόβον εἶσι μὴ ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν
 ἔλθωσιν, ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τὰδε προήσονται,
 καὶ ἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε,
 ἢ φανερώς, ἢ ἐξ ἑνός γε τοῦ τρόπου, ἀμύναι. δυνατόι δὲ εἰ-
 σι μάλιστα τῶν νῦν, βουλευθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον
 πλείστον κίττηνται, ὅθεν ὁ τε πόλεμος καὶ τὰλλα εὐπορεῖ.
 πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα καὶ ἐς Κόρινθον, δέο-
 μνοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν.
 ὃ δὲ μάλιστα ἐγὼ τε νομίζω ἐπικαιρον, ὑμεῖς τε διὰ τὸ ζή-
 ηθες ἡσυχον ἡμῖς' ἂν ὀξέως πεῖθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικε-
 λιῶται γὰρ εἰ θέλομεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι πλείστοι μὲθ'
 ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν
 μηνοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν
 Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς, ὅτι οὐ περὶ τῇ Σικελίᾳ
 πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν, ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν Ἰο-
 νιον, μάλιστα' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν, καὶ ἐς λογισμὸν κα-
 ταστήσαιομεν ὅτι ὀρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χάρας φύλακες, (ὑπο-
 δέχεται γὰρ ἡμᾶς Τάρας,) τὸ δὲ πέλαιος αὐτοῖς πολὺν πειραι-
 οῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μῆ-
 κος ἐν τάξει μεῖναι, καὶ ἡμῖν ἂν ἐνέπιθετος εἴη, βραδείᾳ τε
 καὶ κατ' ὀλίγον προσκίπτουσα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναντιοῦσι
 ἄθροωτέῳ κουφίσαντες προσβάλοισιν, εἰ μὲν κώπαις χρήσονται,
 ἐπιθολίμεθ' ἂν κεκηκοσιν· εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποφ-
 ρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα. οἱ δὲ μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὥς ἐπὶ
 ναυμαχίᾳ περαιωθέντες ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἔρημα, καὶ ἡ
 μένοντες πολιορκοῦντο ἂν, ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τὴν τε ἁ-
 λην παρασκευὴν ἀπολλοίεν ἂν, καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν
 βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστε ἔγωγε τοῦτο
 τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι, ἀποκληρομένους αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀπᾶσι
 ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους καὶ κατασκευαί-
 χρωμένους, ὅπόσοι τε ἴσμεν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν
 τῇ ᾠρᾷ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέοντας τῷ ἀδοκῆτῳ καταλύσαι
 ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατη-
 γῶν, ὥς ἐγὼ ἀκούω, ἄκουτος ἡγουμένου, καὶ ἀσμένου αὖ
 πρόφασιν λαβόντος, εἰ τι ἀξιώχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθῇ. ἀγγι-
 λοίμεθα δ' ἂν εὐ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον τῶν δ' ἀνθρώπων
 πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἰ γινῶμαι ἴστανται, καὶ τοὺς προει-
 χειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνού-
 νται, μᾶλλον φοβόβηται, ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν
 Ἀθηναῖοι πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὥς οὐκ ἀμυνόμενοι,
 δικαίως κατεγνωκότες, ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίῳ
 ἐφθείρομεν· εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἔδο-
 κῆτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγείν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει.

οὐ περὶ τῇ Σικελίᾳ. — Nicht für Sicilien wird eher gekämpft werden als um ihre Ueberfahrt über den ionischen Busen. Cf. Bernh. Synt. p. 200., qui similes variationes casuum

in eadem praepositione maxime a Herodoto affert.

εἰ ὑποδέξοιντο, cum forte eis ipsos recepturac.

παίδεσθε οὖν μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τὰλλα ἐς τὸν πόλεμον ἐτοιμάζειν, καὶ παραστήναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλῇ δεικνυσθαι, τὸ δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβον παρασκευὰς ἀσφαλειστάτας νομίσαντας ὥς ἐπὶ κινδύνου πρᾶσσαι χρησιμώτατον ἂν ὑμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται, καὶ ἐν πλῶ εὐ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ, καὶ ὅσον οὐπω πάρεσι.

35. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἐριδί ἦσαν, οἱ μὲν, ὥς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ἀληθῆ ἐστὶν ἂ λέγει· τοῖς δὲ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς, ὃ τι οὐκ ἂν μείζον ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονούντες ἐς γέλωτα ἔτριπον τὸ πρᾶγμα· ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δῆμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιαῦτα.

36. „ΤΟΤΣ μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται οὕτω κακῶς φρονῆσαι, καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἔλθόντας, ἢ δειλὸς ἐστὶν, ἢ τῇ πόλει οὐκ εὖνους· τοὺς δ' ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιούντας τῆς μὲν τύχης οὐ θανμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἐνδηλοῖ εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἐκκλήξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζονται. καὶ νῦν αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ αἰεὶ τάδε κινεῖσι, ἔγχευνται. ὑμεῖς δὲ, ἦν εὐ βουλευήσθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥςπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιώ, δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μῆπω βεβαίως καταλελυμένους, ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἐκόντας ἔλθειν· ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἶμαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαύται καὶ οὕτω μεγάλαι.

37. „Εἰ δὲ δὴ, ὥςπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν

καὶ παραστήναι παντὶ, infinitivus pro imperativo παραστήτω, hic quidem in tertia persona; secundae personae exemplum apud nostrum est 5, 9. Vid. Matth. Gr. §. 544. (546.) παραστήναι hac significatione legitur 4, 61. et 95. 6, 78. Schol. δεῖ τοὺς καταφρονούντας τῶν ἐπιόντων ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἀνδρείᾳ φαίνεσθαι καταφρονούντας τῶν ἐναντίων. ἔργον γὰρ κἀνταῦθα καὶ πολλὰχὺ τὸν πόλεμον λέγει. Ceterum καταφρονεῖν h. l. accusativo iunctum, ut ὑπερφρονεῖν 3, 39.

35. οἱ μὲν — τοῖς δὲ. Ad illud subaudi λέγοντες, ad hoc ἔδοκει.

Contra a dativo ad nominativum transit 7, 74. ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπισούσαν ἡμέραν περιμεῖναι —, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ, ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς διαίταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι, ubi ad ἀναλαβόντες ex ἔδοξεν repetendum est ἐβουλήθησαν.

36. ἐπηλυγάζονται. Schol. ἐπιγρύπτωνται. Ruhnken. ad Timaeum p. 117. propriam verbi potestatem docet esse obumbrandi atque ideo occultandi. — τὸ σφέτερον ad synonymum verbo φόβος nomen referendum, veluti δέος.

ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι, ὅσα κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δις τοσαύτῃ ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι· οἷς γ' ἐπίσταμαι οὐδ' ἴππους ἀκολουθήσοντας, οὐδ' αὐτόθεν πορισθησόμενους, εἰ μὴ ὀλίγους τινας παρ' Ἐγεσταίων, οὐδ' ὀλίγους ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις, ἐκ νεῶν γε ἐλθόντας. μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κορυφαῖς τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τὴν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσῃν δαὶ ἐπὶ πόλιν τοσὴνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγον οὐδ' ἄν. ὥς τε παρὰ τοσοῦτον γινώσκω, μόλις ἂν μοι δοκοῦναι εἰ πόλιν ἐτέραν τοσαύτην, ὅσαι Συράκουσαι εἰσιν, ἔλθοιεν ἔχοντες, καὶ ὁμορον οἰκῆσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρήναι, ἡποῦ γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμῇ Σικελίᾳ, (ἐνδοκίμως γάρ.) στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἰδρυθέντι, καὶ ἐκ σκηνηδίων καὶ ἀναγκαίως παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡμετέρων ἱκπύων ἐξίοντες. τὸ δὲ ξύμπαν οὐδ' ἂν κρεττοῦσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσοῦτ' αὖ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

38. „Ἄλλα ταῦτα, ὥς περ ἐγὼ λέγω, οἷς τε Ἀθηναῖοι γινώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σώζουσι, καὶ ἐκ θένδε ἀνδρὶς οὕτως ὄντα οὕτως ἂν γενόμενα λογοποιούσιν. οὐς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' αἰεὶ ἐπίσταμαι ἥτοι λόγοις γε τοιοῖςδε, καὶ ἐν τούτων κακουργοτέροις, ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμῖν πλεονέκτημα αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δίδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσασιν, ἡμεῖς δὲ κακῶς, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὡμεν, προφυλάξασθαι τε καὶ αἰσθόμενοι ἐκείλθεν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἢν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἐπισθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι περιῦδεν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν,) ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν, δύνανται δ' οὐ, (τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δοῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρὴ, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαχάμενός τις προπαύσεται.)

37. στρατοπέδῳ τε — ἐξιδόντες. Sententia totius loci est: „Iam illa consideranti non videntur non perituri, neque in Sicilia, quae tota infesta est (coniungat enim se), et cum exercitu e navibus, ubi collocatus est, et a parvis tentoribus cum maxime necessario apparatu non longe per equites nostros procedentes.“ Verba ἐκ νεῶν ἰδρυθέντι per attractionem dicta pro ἐν ναυσὶ ἰδρυθέντι ἐξ αὐτῶν. — ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἱκπύων ἐξ. Schol. supplet ἐργόμενοι. Nihil opus, cum etiam neutra, sicut passiva,

cum praepositione ἐπὶ et genitivo construi soleant.

38. πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὡμεν. Verbum ὡμεν a πρὶν, quod nonnullam locum πρὶν ἂν cum coniunctivo construitur (vid. Matth. Gr. §. 522 not.) divelli nequit. Aut igitur ὡμεν his cogitandum, ut verba ἡμεῖς δὲ καὶ κολί pendeant ex μήποτε, aut ad ea verba supplendum est ἐμῶν.

ὧν βούλονται. De genitivo causam enuntiante vid. Matth. Gr. Gr. §. 345. (368). Cf. dicta ad 1, 77.

ως δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἂν μοι οὕτως ἀποτρέπειν ἵς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐκεφάμην, τί καὶ βούλομαι, αἱ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον· ὁ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέ-
ρη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς καιοὺν τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιούσθαι;

39. „Φήσιν τις δημοκρατίαν οὕτε ξυνετὸν οὐτ' ἴσον εἶναι, ὥς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. αἱ δὲ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὀνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν μέρος· ἔπειτα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς ἰουσίους, βουλευσάι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετοὺς, κρίναι ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλοὺς· καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ πᾶ τὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὠφελῶν οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει. ὑμῶν οὗτε δύναμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα μεγάλη πόλει κατασχεῖν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὃ πάντων ἀξυνήτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοι τὲ, ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμάτε.

40. „Ἄλλ' ἦτοι μαθόντες γε, ἢ μεταγνόντες, τὸ τῆς πό-
ως ξύμπανσι κοινὸν αὐξέτε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ὅσον καὶ πλεον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἤπερ τὸ τῆς πόλεως πλήθος
κασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, καὶ τοῦ παντός κινδυνεύσαι ἐρηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν, ὥς πρὸς αἰσθανομέ-
ως καὶ μὴ ἐπιτρέφοντας, ἀπαλλάγητε. ἡ γὰρ πόλις ἦδε, καὶ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὐτῆς, καὶ
ρατηγοὶ εἰσιν ἡμῖν οἱ σκέφονται αὐτά· καὶ, εἰ μὴ τι αὐτῶν
ἡδὲς ἔστιν, ὥσπερ οὐκ οἶμαι, οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγε-
ις καταπλαγαῖσα καὶ ἐλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας ἀνθαλίετον δου-
λίαν ἐπιβαλεῖται, αὐτὴ δ' ἐφ' αὐτῆς σκοποῦσα τοὺς τὸ λόγους
ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρίνει, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν

ἡ δυναμένους ἐτέθη ἀτι-
ζειν. Lex iuvenes a magistrati-
arcebat propter aetatem; non in
tumeliam eorum perlata erat, cum
sent per aetatem et animi constan-
a regere civitatem, sed quia non
sent. — Mox pronomen τοὺς αὐ-
ις ad cognatam significationem a
pria deflexum puta. Valet enim
ἵς ἴσους καὶ ὁμοίους, τοὺς ἐν ἴσῳ
ας.

9. ἢ ἀμαθέστατοι ἔστε. Il-
η non apto loco collocatum videtur,
ai verba εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ
ύδοντες non ad ἀμαθέστατοι so-
, sed etiam ad ἀδικώτατοι refer-
tur. Monuit Bauer.

0. τοῦτο μὲν, i. e. τὸ τῆς πό-

λεως ξύμπανσι κοινὸν αὐξάνειν. Ac-
cusativos autem iunxit cum μετασχεῖν,
quia genitivi τοῦτον καὶ ἴσον καὶ
πλέονος idem valerent ac si scripsis-
set τοῦτον καὶ ἴσον καὶ πλέονος ὄν-
τος, id quod falsum foret et ab sen-
tentia alienum. Et μετέχειν necessa-
rio accusativum sibi adiungit, ubi
partis notio, quae genitivo indicatur,
nomine μέρος vel diserte addito vel
per ellipsin supplendo significatur.
Hoc quidem loco τοῦτο satis defendi
ait Poppo I. p. 131. et usu pronomi-
num neutrius generis, quem tetigit
Matth. Gr. p. 563. not. 3. (p. 773 sq.);
et analogia phrasium κοινῶν σοι
τοῦτο, κοινῶν σοι οὐδέτιν. — οἱ
ἀγαθοὶ οἱ sunt optimates, ut c. 39.
οἱ ἔχοντες τὰ χρήματα.

ἐλευθερίαν οὐκ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσόμενη μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σώζειν.

41. Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἶασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιαῦτα. „Διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε ἄλλο γινεῖν τινὰς ἐς ἀλλήλους, οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι πρὸς δὲ τὰ ἐξαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν, ὅπως εἰς τε ἑκάστη καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασώμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἦν ἄρα μηδὲν δεήσει, οὐδεμία βλάβη τοῦ τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάζεται. τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν τῶν ἡμῖς ἔσομεν, καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διακομπῶν ἐς τε κατασκοπὴν καὶ ἦν τι ἄλλο φαίνεται ἐπιτηδεῖον. τὰ καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὁ τι ἂν αἰσθώμεθα, ἐς ὑμᾶς ἔσομεν.“ Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοσαῦτα εἰκόντος τοῦ στρατηγοῦ, διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

42. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοὶ τε καὶ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν· καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν, ὥσπερ ἔμελλον ὀρμεισθῆναι τε καὶ ἀποτοπεδεύεσθαι, οἱ στρατηγοὶ ἐποίησαντο, καὶ τρία μέρη νεμερῆτες ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλείοντες ἀπορροῦν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν ἐν ταῖς καταγωγὰς πρὸς τε τὰλλα εὐκοσμότεροι καὶ ὅρους ἄρχειν ᾗσι, κατὰ τὴν στρατηγῶν προσηταγμένοι· ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν καὶ ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς, εἰσόμενας αἰτινες σφᾶς πόλεων δέξονται· καὶ εἰρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐκταμένοι καταπλέωσι.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοσῆδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄρσαντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεναιούντο, καὶ οἱ μὲν ταῖς πᾶσις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν, οἱ δὲ τοῦν Ῥοδίων πεντηκοντόροιον· (τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν τὸν, ὧν αἱ μὲν ἐξήκοντα ταχισταί, αἱ δ' ἄλλαι στρατιῶται τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων·)

41. τοῦ τε τοῦ κοινὸν κοσμηθῆναι. Pro té, quod non habet quo referatur, cum Abresch. videtur ascribendum γέ.

43. Ῥοδίων. Cod. C. Ῥοδίων. Sed vid. Matth. Gr. §. 117. 7. et §. 436. Numerum navium, i. e. triremium armatarum centum et quadraginta fuisse perhibet Diodor. Sic. 13, 2. Idem militum septem millia fuisse tradit. Cf. Boeckh. de Oecon. polit. Ath. T. I. p. 286 seq. et Krüger. ad Dionys. p. 309. — ταχισταί, πρὸς ναυμαχίαν ἐπιτηδεῖοι. Contra στρατιῶται δὲς caedem sunt, quae supra c. 31. dicebantur ὀπλιταγωγοί. Schol.

ad 1, 116. interpretatur: στρατιῶται ἄγονται τοὺς μέλλοντας πολεμεῖν. Isti milites mox vocantur ἐπιβίοντες, quamquam strictiore sensu vel ὀπλιτῆς in terra, non ο navibus. Magnitibus distinguuntur ἐπιβίοντες Romanorum socii navales (Sexten). Vid. Boeckh. l. l. p. 301. T. II. p. 35. docet, Thetas, plerumque leviter armati in clavis meruerint, tamen necessitate ὀπλιτῶν ἡνερν functos esse, dubie tamen publice armatos, h. l. hoplitis ex censu (τοῖς ἐκ τῶν λόγων) opponantur a Thucydide proprium gravis armaturae Zeugitarum.

ες δὲ τοῖς ξύμμασιν ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίοις· (καὶ τούτων θηλαίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ κα-
 λόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες, ἐπιβάται τῶν νεῶν· ξύμμαχοι
 οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀρ-
 ῖων πεντακόσιοι, καὶ Μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκον-
 τες καὶ διακόσιοι·) τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τε-
 ακοσίους, (καὶ τούτων Κρήτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν,) καὶ σφεν-
 νήταις Ῥοδίων ἑπτακοσίους, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς, φυγάσιν,
 ἰοσί καὶ ἑκατὸν· καὶ ἱππαγωγῇ μίᾳ, τριάκοντα ἀγροῦσιν ἱπ-
 πῶν.

44. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέ-
 μι. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὀλκάδες μὲν τριάκοντα
 πηγάς, καὶ τοὺς διτοκοιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ
 πτοας καὶ ὅσα ἐς τειχισμόν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἐξ
 ἄγκης μετὰ τῶν ὀλκάδων ξυνέπλει, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα
 ἢ ὀλκάδες ἐκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἐνε-
 ῖν· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον
 ἕπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρὸς τὴν ἄκρην
 κυρίαν καὶ πρὸς Τάραντα, καὶ ὡς ἕκαστοι εὐκόρησαν, πα-
 κομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐ-
 τῶν ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὄρωφ, Τάραντος δὲ καὶ
 πρῶν οὐδὲ τούτοις· ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας
 ῥατῆριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἡθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως,
 αὐτοὺς εἰσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαν-
 ῖν τῇ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῇ, οὐ αὐταῖς καὶ ἀγορὰν παρέχον,
 ἢ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν· καὶ πρὸς τὴν τοὺς Ῥη-
 γίους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιούντας Χαλκιδέας ὄντας Χαλκι-
 νῶν οὐσί· Λεοντίνους βοηθεῖν. οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἐτέρων ἔφα-
 ν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδο-
 ῖν, τοῦτο ποιῆσαι. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα
 ἰοῦν, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίδονται· καὶ τὰς πρόπλους
 ὅς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ
 τῶν χρημάτων, εἰ ἐστὶν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

45. Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη
 ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῇ ἡγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ
 ἰσὶς εἰσὶ, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ,

44. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτή-
 ρα — ἔπειτα. In τούτοις nihil
 difficultatis, quia ex παρασκευῇ
 ἢ nautae et milites intelliguntur.
 cum deinde sequatur τῇ στρατιᾷ,
 etur primariae periodi parti ver-
 e deesse, nisi cum cod. Cl. omittas
 ante ἐξ ἀνάγκης, quod pronomen
 pro uncis inclusit. Mihi tamen non
 isimile est, pronomen in omnibus
 eter unum codicibus esse adiectum.
 acydidem potius verbum ξυνηκο-
 θουν cum τούτοις δὲ coniunxisse,
 τῇ στρατιᾷ addidisse puto, quod

verborum a periodi initio positorum
 minus clare meminisset. — ἐξ ἀνά-
 γκης, nam privatorum erant, sed
 cogebantur classem sequi et publicae
 utilitati inservire, id quod Latini di-
 cunt comprehendere naves.

Ῥήγιον — ἀκρωτήριον. Rhe-
 gium promontorium alii intelligunt Leu-
 copetram, Cluverius medium inter ur-
 bem Rheginam et Leucopetram (Cabo
 Gellara), quod etiam ὁμωνυμία vide-
 tur suadere, quae argumentum est
 propinquitatis. Cellar.

κ. οὐκ ἐτι ἡλίστουσαν· καὶ ἕς τε τοὺς Σικελοὺς περιπερικον
 ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἕς τὰ περιπε-
 λια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρονεῖν ἐσεκόμειον, τὰ τε ἐν τῇ πόλει
 ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἱππῶν ἐσκόπουσαν εἰ ἐνταλῇ ἔσται, καὶ τὰ
 ὡς ἐπὶ ταχεὶ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίστατο.

46. Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἑγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοιοι παρα-
 γνόνται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τὰ
 μὲν οὐκ ἔστι χρήματα, ἃ ὑπέσχεοντο, τριάκοντι δὲ τάλαν-
 τῶν φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀδυμίᾳ ἦσαν, ἃ
 αὐτοῖς τοῦτο τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει, καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐ
 ἐθαλῆσαντες ἐστρατεύειν, οὐδὲ πρῶτον ἤρξαντο πείθειν, καὶ
 εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ οἰκί-
 αι ἐπιτηδεύουσιν. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ κα-
 τὰ τῶν Ἑγεσταιῶν, τοῖν δὲ ἐτέρω καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἑ-
 σταῖοι τοιοῦνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε, ὅτι οἱ πρῶτοι πρέσβεις
 τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρη-
 μάτων. ἕς τε τὸ ἐν Ἐρυνκίᾳ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαθόντις
 τοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ
 θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἀργυ-
 ροῦ πολλὰ πλείω τὴν ὅψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρ-
 ἔχοντες· καὶ ἰδίᾳ ξενίσαι ποιοῦμενοι· τριηρικῶν, τὰ τε
 τῆς Ἑγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ ἐπύλλεον
 καὶ τὰ ἐκ τῶν ἑγγυς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν
 αἰτησάμενοι, ἐσέφερον ἐς τὰς ἐστιάσεις ὡς οἰκεία ἕκαστοι· καὶ
 πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων, καὶ παντα-
 ῶν πολλῶν φαινομένων, μεγάλην τὴν ἐκπλήξιν τοῖς ἐκ τῶν τρι-
 ηρικῶν Ἀθηναίοις παρέειχε· καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας
 ἠρώσαντες ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ τι
 ἐπιδείξαντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διε-
 λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἑγέστη τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν
 εὐτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ
 ῥόνητα ἐβουλεύοντο.

47. Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινούντι
 σὴ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμψθησαν· καὶ ἦν
 παρέχωνσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἑγεσταῖοι, πρὸς
 ταῖς βουλεύσεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ταῖς ἐξήκοντα ναυσίν, ὅσας
 ἤτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφὴν, καὶ παραμεινάν-
 τας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω
 παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν
 δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς
 φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἰκᾶδε, ἦν μὴ
 δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκῆτου ἢ Λεοντίνους οἱοί τε
 ὀφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλιν προσαγαγέσθαι, καὶ
 πόλει, δαπανῶντας τὰ οἰκεία, μὴ κινδυνεύειν.

47. ἐφ' ὅπερ. Vid. ad 1, 59.

καὶ τῇ πόλει — μὴ κινδυνεύειν. Schol. ἀντὶ τοῦ καὶ μὴ

δαπανῶντας τὰ οἰκεία κινδυνεύειν
 τῇ πόλει. Sic supra c. 10. μὴ
 τῶν πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν.
 Sententia Nicias erat, rempublicam

48. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει : — μένοντας ἀσχερῶς καὶ ἀπράκτως ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπιπικρουμένους, πλὴν Σελινούτων καὶ Συρακουσῶν, ἃς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάσθαι ἀπὸ τῶν Συρακουσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σὶν καὶ στρατιὰν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθαιν Μεσσηνίους· (ἐν ἧρψι γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφορμίσιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην εἶσεσθαι.) παραγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότες, μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσας καὶ Σελινούντι ἐπιχειρεῖν, ἣν μὴ ἰ μὲν Ἑγισταίοις ξυμβαλῶσιν, οἱ δὲ Λεοντίνοισι ἑῷσι καὶ κλέψιν.

49. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ὥς ἔτι ἀπαράσκειν οἱ τε εἰσι καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότερον εἶναι· ἣν δὲ χρονίσῃ πρὶν ὅψιν ἔλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσύνοντας ἀνθρώπους καὶ τῇ περ καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ τὴν προσπίσωσιν, ὥς ἡ περιδεῖς προσδέχονται, μάλιστα· ἂν σφᾶς περιγινέσθαι, καὶ πᾶν πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὅψει (πλείστοι γὰρ νῦν φανῆναι,) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ἂν κείσονται, μάλιστα δ' ἂν ὅ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τῇ ἧρψι πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ εἶναι καὶ ἐσχομιζομένων αὐτῶν, τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν ἡμάτων, ἣν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέξεται. τοὺς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνους οὐ ξυμμαχήσιν καὶ σφίσι προσεῖναι, καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ἰότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ πορμυθέντας Μέγαρον ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἔρημα, μέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.

in discrimen adducendam esse pro-

48. καὶ ἐφορμίσιν. Ex Reg. E. K. m. Poppo cum Goell. recepit ἐφορμίσιν, stationis opportunitatem. Vulgatum ἐφόρμυ, servatam classis hostilis esse docet Keller.

Λεοντίνοισι ἑῷσι κατοικί-
ιν. Hoc quo pertineat lege 5, 4.

49. καὶ — τῇ ὅψει. Haec verba age cum ἀναθαρσύνοντας. Sic supra 31. τῇ ὅψει ἀνιθάρσυν, et 4, τῇ ὅψει τοῦ θαροεῖν τὸ πλεῖστον ἡγήσας. Monuit Krüg. ad Dion. 135.

μάλιστα· ἂν σφᾶς περιγινέ-
ται. Bekk. coniecit σφεῖς, quod cepit Goell. Vulgatum servavit Poppo, provocans ad Buttmanni Gr. d. §. 129. annot. 2. et Matth. Gr. 53b. annot. „Quod autem“, ait,

„πλείστοι sequitur, [non πλείστους, quod, cum Lamachus loquatur, non Athenienses, exspectes] qui nominativus, ut c. 25. et 64, ideo poni potuit, quia subiectum verbi ἔφη (Λάμαχος) illis πλείστοις continetur, hoc ambiguitati ex praeced. αὐτοῖς orienti datum videtur, ad quam evitandam scriptor ita pergit, ac sic σφᾶς, quod plerumque in hac structura deest. non adsit. Sic fortasse ποιούμενους 7, 48., καὶ ἐσχομιζομένων αὐτῶν, i. e. καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς Συρακουσίων τὰ ἐσπέρων ἐς τὴν πόλιν ἐσχομιζομένων. Praesentis participium de conatu accipiendum. Sperabat enim Lamachus fore, ut in urbem confugientes Syracusii sua auferre conarentur, quae Athenienses essent caputuri, dummodo ad urbem victoria parta sederent.

ἐφορμυθέντας. Cod. omnes

50. *Αἶμαχος μὲν ταῦτα αἰπὼν ὁμῶς προσέθιτο καὶ αὐτὸ τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὐτοῦ νηϊ διαπλεύσας ἐς Μασσηνὴν καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἂν οὐδέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὴν Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἐξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοί, καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες, παρέπλεον ἐς Νάξον τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει, παρέπλεον ἐς Κατάνην καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο, (ἐνήσαν γὰρ αὐτοὶ ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι,) ἐκομισθῆσαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν. καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὕστερα ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον ἐπὶ κέρως, ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς· δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμφαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαι τε καὶ κατασκέπασθαι εἰ τι ναυτικόν ἐστι καθευκυσμένον, καὶ κηρύξαι αὐτῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἤκουσι Λεοντίνους τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπικέαι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη, κατεσκέψαντο τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ περὶ τῆς χώρας, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὀρμαμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην.*

51. *Καὶ ἐκκλησίας γενομένης, τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἔλαβον οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐξελθόντας ἐκέλευεν εἰ τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ, λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ αὐτὸ ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ στρατιῶται κυλλίδα τινὰ ἐνωκοδομημένην κακῶς ἔλαθον διελόντες· καὶ ἐλθόντες ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. τῶν δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἰσχυρόν, εὐθὺς περιδεεῖς γινόμενοι ὑπέβηλθον, οὐ πολλοὶ τινί· οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο πρὸς τὸν ποταμὸν.*

52. *Ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἐκ τῆς Καμαρίνης ὥς, εἰ ἔτι*

ἐφορμηθέντας. Ex correctione Schaeferi (in Ind. ad Porson. Advers. p. 345. not.) receperunt Goelf. et Poppo, primum quia genus medium verbi ἐφορμεῖν nusquam reperitur, deinde quod significatus obsessionis ab h. l. alienus est, captae stationis desideratur. Thucydidi aoristus verbi ὀρμίσσασθαι alibi quidem est ὀρμίσσασθαι, sed Xenophon Hist. Gr. I, 4, 18. passiva forma semel usus est, ut monuit Poppo.

51. *ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. Schol. ἐν τῇ ἀγορᾷ διετίθεντο. Idem*

paullo ante κακῶς interpretatur ἰσχυρῶς, σαφῶς. Posteriore vocabulo etiam Polyaeus I, 40, 4. utitur.

52. *Ἐκ τῆς Καμαρίνης. Poppo ne ineptum indicetur τί, iubet capitari alterum tantum nuntium Camarina, alterum de Syracusis classis instrumentibus aliunde missum esse. Quod mihi non videtur necessarium. Per attractionem dictum accipio ἐσηγγέλλετο ἐκ Καμαρίνης περὶ τῆς τε ὥς sive ὡς αὐτῇ τε —*

μεν, προσχωροῖεν ἄν, καὶ ὅτι Συρακοῖσιοι πληροῦσι ναυτι-
ν. ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν, πρῶτον μὲν ἐπὶ
ὄρακούςας· καὶ ὡς οὐδὲν εὗρον ναυτικὸν πληρούμενον, πα-
κομίζοντο αὐθις ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόντες ἐς τὸν αἰγιαλὸν
ἐκρηκυεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι τὰ ὄρακια
ναί, μὴ νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων, δέχεσθαι, ἢν μὴ αὐ-
τὸν πλείους μεταπέμπωσιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον·
καὶ ἀποβάντες κατὰ τι τῆς Συρακοσίας καὶ ἀρπαγὴν ποιησά-
ντες, καὶ τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψι-
ν τινὰς ἐσχεδασμένους διαφθειραντῶν, ἀπεκομίσθησαν ἐς
πάνην.

53. Καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν
θηρῶν ἠκούσαν ἐπὶ τῇ Ἀλκιβιάδην, ὡς κελεύοντας ἀποπλεῖν
ἀπολογίαν ἃν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐκ' ἄλλους τινὰς τῶν
ρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων
ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθη-
νοὶ, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἥσδον ζήτησιν ἐποι-
στο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρα-
μάτων· καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μνηστὰς, ἀλλὰ πάντα ὑπό-
ως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρη-
νὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον
οὔμενοι εἶναι βασιλεῖναι τὸ πρᾶγμα καὶ εὐρεῖν, ἢ διὰ μνη-
στῶν πονηρίαν τινα καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι, αἰτιαθέντα,
ἐλεγκτον διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πει-
στράτου καὶ τῶν καίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτήσαν γε-
νέσθην, καὶ προσεῖπε οὐδ' ὑφ' ἐκταῶν καὶ Ἀφροδίου καταλυ-
σαν, ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο αἰεὶ, καὶ πάντα
ἐκτὸς ἐλάμβανε.

54. Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἀφροδίου τόλμημα δι-
πικρὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμε-
νος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ
σφετέρων τυράννων, οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου, ἀκριβεῖς
ἐν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν
τυραννίδι, οὐχ Ἰππαρχος, ὥς περ οἱ πολλοὶ οἰοῦνται, ἀλλὰ
ἱας, πρεσβύτατος ὢν, ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἀφ-
ροδίου ὄρα ἡλικίας λαμπροῦ, Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν,

προσχωροῖεν ἄν, καὶ ὅτι Συρακο-
αίηρ. ναυτ.

ἀπεκομίζοντο αὐθις ἐπὶ
καρίνης, i. e. denovo vel porro
ternavigabant Siciliae litus Ca-
mam petentes.

ὄρακια. Vide 6, 6. et 75, ubi
τὴν ἐπὶ Λάχηςτος γενομένην
αἰαν, et c. 82 init. ἐπὶ τῆς πρό-
ουσης ἐνμαχίας ἀνανεώσει,
ficant rationes contractas Athe-
ibus cum Camarinacis interces-
Cf. 3, 86.

53. τὴν Σαλαμινίαν. Vid. ad
3, 33. — ὡς κελεύοντας, int.
τοὺς ἐν τῇ Σαλαμινίᾳ νητ.

ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Vid.
Herodot. 5, 64. 65., qui tamen Alc-
maeonidas libertatis Athenarum aucto-
res perhibet, c. 55. Utrosque iungit
Thucyd. 6, 59.

54. οὐχ Ἰππαρχος. Thucydidi
contradicit Pseudo-Plato in Hippar-
cho p. 228. c. et qui eum sequitur
Aelian. V. H. 8, 2, Hipparchum natu
maximum Pisistrati filium fuisse di-
centes.

μίσος πολλῆς, ἐραστῆς ὧν εἶχεν αὐτόν. πειρασθεὶς δὲ ὁ Ἀρμόδιος ὑπὸ Ἰκάρχου τοῦ Παιαιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι ὁ δὲ ἐρωτικῶς περισπότης καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἰκάρχου δύναμιν, μὴ βίᾳ προσαγῆται αὐτόν, ἐμβουλεύει εὐθύς, ὥς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, καταλύσει τὴν τυραννίδα. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰκάρχος ὡς αὐτὸς πειράσει οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δοῦν, ἐν τόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ, ὥς οὐ διὰ τοῦτο δὴ, παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως καταστήσαντο καὶ ἐπετηδέυσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τυράννοι οὗτοι ἀρατὴν καὶ ξυνεσίαν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρᾶσσόμενοι τῶν ἡγνομένων, τὴν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τῶν πολέμων διέφερον, καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔδυσαν. τὰ δὲ ἄλλα αὐτῇ ἡ πόλις τοῖς πρὶν καίμεινους νόμοις ἐχρήτο, πλην καθ' ὅσον αἰεὶ τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἤρξαν τὴν ἐνιανσίαν Ἀθηναίους ἀρχὴν, καὶ Παισιστράτος ὁ Ἰκάρχου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ κάπνου ἔχων τοῦνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀρχῶν ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίῳ. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μείζον μῆκος, τοῦ βωμοῦ ἠφάνισε τοῦπίγραμμα· τοῦ δ' ἐν Πυθίῳ ἐτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γραμμασι λεγόμενα τάδε·

Μνημα τόδ' ἦς ἀρχῆς Παισιστράτος Ἰκάρχου υἱός

Θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55. "Οτι δὲ πρεσβύτατος ὧν Ἰκάρχης ἤρξαν, εἰδὼς μὲν ἡ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνολὴ δ' ἂν τις καὶ α-

μίσος πολλῆς, neque nimis dives, neque pauper. Schol. οὕτως ἐπιφανῆς οὕτως ἀδοξος. — εἶχεν αὐτόν, ut apud Terent. Andr. I, 1, 56. Certe captus est: habet. Et v. 58. quis heri Chrysidem habuit? Ceterum etiam hic, ut saepe, casibus absolutus usus est γενομένου — λαμπροῦ, pro γεόμενον Ἀρμόδιον ὡς ἡλικίας λαμπρόν Ἀριστογείτων — εἶχε. Vid. ad 2, 8. — ὥς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως. Schol. ὥς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν· ἦν γὰρ μίσος πολλῆς. Mit den vorhandenen Mitteln.

ἐν τόπῳ δὲ τινι ἀφανεῖ — προπηλακιῶν αὐτόν. At non obscuro loco, sed palam et Panathenaeorum festo die contumelia eum affecit. Quare olim conieci διαφανεῖ pro ἀφανεῖ, Levesquei autem τρόπῳ pro τόπῳ. — Mox ante τυράννοι οὗτοι Poppo inseruit οἱ.

εἰκοστὴν μόνον. Cum Pisistra-

tus decimam redditum ex agris partem exigere insititisset, filii eius lud vespilgal ita minuerunt, ut Atheniensēs vicesimam tantum redditum partem penderent. Vid. Boeckh in Oec. polit. Ath. I. p. 351. — τὸν πολέμον διεφύλαγον recte Scam Cass. interpretatur διήκονον. Sic L. 11. ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφύλαγον bella tolerare apud Tacitum.

ἐς τὰ ἱερὰ ἔδυσαν. si Buxton hoc recte dicit accipiendum esse pro ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔδυσαν, subaudi ἔδοντες, παρόντες. Sed ἐς τὰ ἱερὰ esse potest quod ad sacra attinet. — Paullo post αὐτῇ est ipsa per se nihil a tyrannis impedimenti erat. — ἐν Πυθίῳ, int. τεμένει, τ. 55.

55. καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων. Hunc locum Krügerus in Comment. ad Dionys. p. 249. adhibere poterat ad demonstrandam necessitatem quandam, quae Thucydidi cum gente Pisistratarum intercesserat. In

τῷ τούτῳ· καὶ δὲ γὰρ αὐτῷ μόνον φάνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὥς δ' τε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἢ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πάντες, οἱ αὐτῷ ἐκ Μυθόβινης τῆς Καλλίου τοῦ Ἰππερίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεικονίως, διὰ τὸ πρεσβεῦεν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκῇ ποτὶ Ἰππίας τὸ παραχρῆμα ῥαδίως τὴν τυραννίδα, καὶ Ἰππάρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὧν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθιμῆρον καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ζυνηθεὶς τοῖς μὲν πολίταις φοβερὸν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβὲς, πολλῶν τῶν περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε· καὶ οὐχ ὥς ἀδελφὸς νεώτερος ὧν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ζυνηθῶς ὠμιλῆται τῇ ἀρχῇ. Ἰππάρχῳ δὲ ζυνέβη τοῦ καθύς τῃ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

56. Τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πειρασίν, ὥσπερ διανοεῖτο προὔπηλακισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ, κόρην, ἐκαργεῖλαντες ἤκειν κανοῦν οἴδουσαν ἐν κομπῇ τινί, ἀπῆλθον λέγοντες οὐδὲ ἐκαργεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμόδιου, πολλῶν δὲ πᾶλλον δι' ἐκείνου καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο· καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ζυνεπιδησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέκραντο, περιέμ-

gnificat certe, se de his rebus accusatus et certius quid accepisse, et usseverare posse quam ceteros, et terum in eodem argumento versatur, le quae iam in prooemio c. 20. brevius egit. Vid. Thuc. vita.

τῶν γνησίων ἀδελφῶν. Hic Thessalus et Hipparchus. Praeter eos Hegesistratus Pisistrati filius iustus erat.

ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γεγραμμένος, οὔτε Θεσσαλοῦ οὔτε Ἰππάρχου, sic Sophocli. Ai. v. 628. αἰώνιον, αἰώνιον, οὐδ' οἰκτρὰς γόον ὄρνιθος ἡρώδους ἦσει δόσμορος.

ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ. Popponi ut pro πρώτη scribendum videtur, um una tantum columna fuerit, et H. sub v. 79. αὐτῇ scriptum sit. alla: in ipso titulari lapide. Si columna est lectio vulgata, στήλην occipiam pro inscriptione seu titulo, columnae inscripto, ut significetur in titulo, quemadmodum Latine diuinus prima oratione, extremo capite, ab initio orationis, in fine capitis.

διὰ τὸ — τυραννεῦσαι, propterea quod nati maximus post illam

esset omnium Pisistratidarum et Pisistratum patrem tyrannide exciperet. Schol. διὰ τὸ πρεσβεῖν διὰ τὸ [τῶν] ἐξ αὐτοῦ πρεσβυτάτος εἶναι. — καθίστατο Schol. λέγει, τὰ τῆς ἀρχῆς πράγματα.

διὰ τὸ ζυνηθεῖς — ἀκριβὲς, i. e. διὰ τὴν ζυνηθὴ φόβον καὶ τὴν ἀκριβείαν. Ita 6, 34. τὸ ζυνηθεῖς ἦσαν. Monuit Bauer. Verba ἐς πρὸς ἐπικούρους ἀκριβὲς intelligo cum eodem de cura circa stipendarios et diligente et liberali, qua effecerat Hipparchus, ut et fortes et fides sibi sibi unice addictos haberet. — πολλῶν τῶν περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς. rursus est pro πολλῇ παροισίᾳ τοῦ ἀσφαλοῦς, i. e. summa securitate. — ἐν ᾧ, quo tempore et statu.

56. ἀπῆλθον, Hipparchus et frater eius Hipparchus. Paulo post ἐκείνου refer ad τοὺς ζυνεπιδησομένους. Ceterum Panathenaea magna, quae tum uno die absoluebantur, postea per plures dies quinto quoque anno celebrabantur. κομπῇ περιέμνειν est pompei, pompam ducere, et περιέμνειν proprium hac in re vocabulum.

νον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμῶς οὐκ ὑποπτον ἐγγιγνέτο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν κομπήν πέμψαντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτοὺς, ξυνεκαμύνειν δὲ εὐθύς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνωμοτικοί τε, ἀσφαλείας ἔνκα· ἤλαστον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότες, εἰ καὶ ὁποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθειλῆσαι σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν.

57. Καὶ ὥς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτὴ, Ἰπκίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμειῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόμεναι, ὥς ἔκαστα ἐχρῆν τῆς κομπῆς προΐναι· ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προήσαν, καὶ ὥς αἰδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκίως τῇ Ἰπκίᾳ, (ἣν δὲ πᾶσιν εὐπρόσδοχος ὁ Ἰπκίας) ἔδειξαν, καὶ ἐνδομίσαν μεμηνύσθαι τε καὶ ὅσον οὐκ ἦδη ἐυλήφθησεσθαι. τοὺς λυπήσαντα, οὐν σφᾶς, καὶ δὲ ὄντες πάντα ἐκινδύνεον, ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναντο, προτιμωρήσεσθαι· καὶ ὥς τις εἶχον, ὥρμησαν εἰσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ Ἰπκίᾳ· χωρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθύς ἀπερισκέπας προςπεσόντες καὶ ὥς ἂν μάλιστα δι' ὀρχῆς, ὁ μὲν ἑρωτικῆς ὁ δὲ ὕβρισμένος, ἔταπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ἂν μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφείησι· ὁ Ἀριστογείτων ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς, οὐ· ὁ δὲ αἰδώς διέτιθ'· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπέλλυται.

58. Ἀγγελθέντος δὲ Ἰπκίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γινόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς κομπίας τοὺς ὀπίστας, πρότερον ἢ αἰσθῆσθαι αὐτοὺς, ἀπαθεῖν ὄντας· εὐθύς ἐχώρησε, καὶ ἀδελῶς τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς δαίξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἀνεγ τῶν ὀπλων. καὶ ἂν μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ τοῖς ἐπισκοποῖσι φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξέλεγε τοὺς εὐθύς ἐπρηγίαν, καὶ εἰ τις εὐρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δορατος εἰώθεσαν τὰς κομπὰς ποιεῖν.

59. Τοιοῦτόν μὲν τρόπον δι' ἑρωτικὴν αἰκὴν ἣ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περὶ δεοῦς Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο· τοῖς δ' Ἀθηναίοις

57. παρὰ τὸ Λεωκόριον. De hoc delubro vid. Aelian. 12, 28. cf. Schol. ad Thucyd. 1, 20. In accusativo offendit Poppo. Sed referendus est ad verbum περιέτυχον, in quo est motus notio. — Mox ante εὐθύς cum Bekk. καὶ inseruimus ex Heg. Καὶ si omittas, coniaratos Hipparcho, postquam adorti essent, obviam, factos esse inepte dici, Poppo observavit.

οὐ δαδίως διετίθη. Schol. χαλεπῶς διετίθη, ἢ οὐ δαδίως οὐδὲ ἐπικλῶς ἀνηρέθη. Misere trucidatus est.

58. ἐπὶ τοῖς κομπίαις. Vid. ad cap. 56. de verbo πέμπειν dicat. — καὶ ἀδελῶς τῇ ὄψει πλασάμενος. Schol. ὑπακοήσαντος, παιδρός εἶπε τῷ παραχρῆμα ἦσαν ἀσύγχυτοι καὶ ἐκ τούτου ὁφθαλμοῦ καὶ μὴ ὡς φαίνονταν. περιέτυχον τοῦ πάθους. Bauerus ἀδελῶς bene explicat ἀπὸ ἀδελῶς εἶναι, ut 1, 21. ἐπίστας ἐπὶ τὸ μυθεῖσθαι ἐκτενικημένα.

ἀρχὴ αἰκῆς. Poppo. coniecta ἀπαχρησαν, quae verba saepe confunduntur.

καλεωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ
 φόβον ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε. καὶ
 ἰσὺς τὰ ἔξω ἄρα διεσκοπεῖτο, εἰ ποθεν ἀσφάλειαν τινα ὀρώ-
 νηταιβολῆς γενουμένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἰππάρχου γὰρ τοῦ
 λαμφακηνοῦ τυράννου Ἀλαντίδῃ τῷ παιδί θυγατέρα ἑαυτοῦ
 ἰετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν λαμφακηνῶ, ἔδωκεν, αἰ-
 σθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεὶ Λαρεῖω δύνασθαι. καὶ
 αὐτῆς σῆμα ἐν λαμφακῇ ἐστίν, ἐπιγράμμα ἔχον τοῦδε·

Ἄνδρος ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ.

Ἰππίου Ἀρχεδίκῃ ἦδη κέκλυθε κόνις.

Ἡ πατὴρς τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὐσα τυράννων

Παίδων τ', οὐκ ἦρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Ἐκ τούτων δὲ εἴη τρία Ἰππίας ἐτι Ἀθηναίων, καὶ πανθεῖς
 τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν
 ἐνυγόντων, ἔχοντες ὑπόσπονδός ἐς τε Σίγειον καὶ παρ' Ἀλαν-
 τίδην ἐς Λαμφακὸν, ἐκείθεν δὲ ὡς βασιλεὶ Λαρεῖον· ὅθεν καὶ
 ῥωόμενος ἐς Μαραθῶνα ὑστερόν ἐτι εἰκοστῷ, ἦδη γέροντος ὢν,
 ἐπὶ Μήδων ἐστράτευσεν.

60. Ὡν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μι-
 νησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠλίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε
 καὶ ὑπόπτῃς ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας,
 καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραν-
 νικῇ πεπραχθαι. καὶ ὥς, αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων,
 ὅλλοι τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἦδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν,
 καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν
 ἕλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἐτι ἐκπληροῦναι, ἐν-
 ῥῖθον ἀναπελθεται εἰς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδοκεῖ αἰτιώτατος
 εἶναι, ὑπὸ τῶν ἐνδεσμοῦ τινός, εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μή-
 ισται, εἴτε κατ' οὐ· ἐπ' ἀμφοτέρω γὰρ εἰκάσεται, τὸ δὲ σαφές
 ὅτι οὔτε τότε οὔτε ὑστερόν ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν ὁρασάντων
 ἔργον. λέγων δὲ ἐπεισεν αὐτόν ὡς χοῇ, εἰ μὴ καὶ δίδρα-
 ν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς
 τρούσης ὑποψίας παῦσαι. βεβαιωτέραν γὰρ αὐτῷ σιτηρίαν
 καὶ ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας, ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης εἰλθεῖν.
 καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μνησθεὶς τὸ
 ἔργον· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν, ὡς
 το, τὸ σαφές, καὶ δεινὸν πρῶτον προτέρον εἰ τοὺς ἐπι-
 κληθέντας σφῶν τῷ κλήθει μὴ εἴδονται, τὸν μὲν μνηστήν

9. ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος. c. epigramma Simonidi tribuit Ari-
 stoteles Rhet. 1, 9., ubi tertium ver-
 bum affert. — ἀδελφῶν unus tan-
 nobis notus est Pisiistratus, Hip-
 sarchus filius, cuius mentionem fecit Thu-
 cidides supra c. 54. — τρία. Hero-
 dotus 5, 55. ἐπ' ἑτεα τέσσαρα, ubi vid.
 scilicet.

Σίγειον, cuius urbis tyran-
 eo tempore erat Hegesistratus,

Pisiistrati filius nothus. Cf. annot. ad
 c. 55. Herodot. 5, 94.

60. εἰς τῶν δεδεμένων. Plu-
 tarchus in Alcibi. c. 21. tradit, aucto-
 rem consilii fuisse Timaeum quendam,
 singularis calliditatis et audaciae ho-
 minem, Andocidem autem oratorem
 ab eo impulsu; porro scribit publico
 decreto iis, qui se ipsi indicassent,
 impunitatem promissam. Ep. refer ver-
 ba ἀδειαν ποιησάμενον.

εὐθύς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ, ὅσων μὴ κατηγορήει, ἐλθσαν, τοὺς δὲ κατατιθεύσας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες ἐκάνειπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἂν τοῦτο οἱ μὲν παθόντες ἄθληον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρητο, ἢ μὲντι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο.

61. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἱ περ καὶ πρὶν ἐκπεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν φόντο σαφὲς ἔην, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐκαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει παραχθῆναι. καὶ γὰρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἔδοξα βούντο, μέχρι ἰσθμοῦ ἀφ' ἐλθούσας, πρὸς Βοιωτοὺς τι πράττοντες. ἐδόκει οὖν, ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν ἔνκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἦκειν, καὶ, εἰ μὴ ἐφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἢ πόλις. καὶ τινὰ μίαν νύκτα καὶ κατέδαρδον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅλοις. οἳ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου, οἳ ἐν Ἀργεὶ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπαπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδωκαν τῷ Ἀργεῖῳ δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περισσότηκει ὑπόψια ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην· ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σάλαμινιαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνου καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυντο. εἰρητο δὲ προεῖπεν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ θεραπεύοντας τὸ τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ δορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργεῖους βουλόμενοι παραμεῖναι, οἳ ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν

θάνατον καταγνόντες, καὶ διὰ τὴν ἐρήμην. Cf. c. 61. ext. — ἐκάνειπον Schol. τουτίστιν ἐπέχοντο καὶ ἐκέρχον. „Talentum publica decretum est proscriptorum aliquem tradidant. Vid. Wessel. ad Diodor. 13, 2. Goell.

61. μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμ., i. e. es schien mit derselben Berechnung und mit der Verschwörung von ihm zur Auflösung der Volksherrschaft gethan zu seyn. Repetendum igitur μετὰ, et articulus τῆς ad verba c. 60. καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ παραχθῆναι referendus.

ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει. Plura Athenis et in urbe et extra urbem Thesoi templa fuisse docet Potter. Arch. I. 73. Hoc erat insigne

illud media in urbe prope gymnasium Ptolemæum situm.

οἳ τε ξένοι. — ἐπιτίθεσθαι Diodor. 13, 5. Συνελαβὼν αὐτὸν (τῶν Ἀλκιβιάδου ἐχθρῶν) ταῖς διὰ βολαῖς τὸ παραχθῆναι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις· οἳ γὰρ ἰδιόθεν οὐ συνθίμενοι ἐπέθεσαν τῇ ἐν Ἀργεὶ δημοκρασίᾳ πάντες ἐκ τῶν πολιτῶν ἀνηρέθησαν. τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κείμενους. Vid. 5, 84 init.

Θεραπεύοντας, quasi non ἤρητο, sed εἰρήμεσαν praecessimus. Vid. ad 3, 36.

νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς· ξυστρατεύειν. Pronomen σφᾶς ad Mantinenses, Argivos et ipsos Athenienses spectat, et cum infinitivo ξυστρατεύειν horum populorum societatem designat, quasi esset νομίζοντες

αὐτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὥς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκίτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεῆς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δαίσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὥς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ὄροντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἦδη φυχὰς ὢν, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεναιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

62. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸν ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ λατῶν ἑκάτερος, ἐπλεον ξὺν πάντῃ ἐπὶ Σελινούντιος καὶ Ἐγέτης, βοσλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χοήματα αἱ δάσουσιν οἱ Ἑγεταῖοι, κατασκήψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἑγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρρηκὸν κόλπον, ἔρχον ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνῃ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστὶ· καὶ ὥς οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἰρουσὶν Ἰτκαρα, πόλιμα Σικανικὸν μὲν, Ἑγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἣν δὲ καταθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἑγεσταίοις· (παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς)· αὐτοὶ δὲ πάλιν ὅ μὲν περὶ ἑλθούσιν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Καμένην· αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νηίας δὲ εὐθύς ἐξ Ἰτκαρῶν ἐπὶ Ἐγέτης παραπλεύσας, καὶ τάλαντα χρηματίσας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐς τὸ τράτευμα· καὶ τὰνδραποδα ἀπέδωκεν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν ἑκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιᾶν κελύοντες πέμπτην τῇ τε ἡμιεῖα τῆς ἑαυτῶν ἡλθον ἐπὶ Τρβλαν τὴν Γελεάτιν, πολέμιαν ὕσαν, καὶ οὐχ εἶλον· καὶ τὸ θῆρος ἐτάλεντα.

αὐτοὺς) πεισθῆναι (ᾧς) σφᾶς ἐντρατεύειν, existimantes (eos) illius vera esse permotos, ut ipsi (Athenienses, Mantinenses et Argivi) hac societate bellum facerent. Goellero tamen I 5, 49. verba πεισθῆναι σφᾶς suspecta sunt.

ἐπεναιώθη ἐς Πελοπ. Infra p. 88. Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ἐμυργάδων περαιωθείς τότε εὐθύς ἐπὶ πλοίου φορηγμικὸν ἐκ τῆς Θουρίας

Κυλλίνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, καὶ ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐπόσπονδος ἰλθών.

ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν. Hoc de iis, qui vocati in iudicio non aderant, fieri solet, ut causa exciderent et damnarentur (καταδικάζεσθαι ἐξ ἐρήμης).

Plat. Apol. Socr. c. 2. ἐρήμην κατηγοροῦντες. Nostri iureconsulti cum Romanis dicant in contumaciam sive deserto iudicium damnato.

62. ἀπέδοσαν, immo ἀπέδωκεν, ut coniecit Bekk. in praef. ed. min. Mox pro ἐγένοντα exspectes ἐγένετο. Sed cf. Xenoph. Hell. II, 3, 8. ἃ (τάλαντα) περιεγύοντο. Ageail. C. 2. §. 23. ὅσα γε μὴν — σφάλματα ἐγένοντο.

Τρβλαν τὴν Γελεάτιν. Treas erant Hyblae in Sicilia. Quarum una Megara dicebatur a Megarensibus, qui ibi consederant: quae prope Syracusas sita erat. Vid. supra c. 4. et c. 49. Altera Hybla, Maior dicta, prope Catanam sita erat. Tertia Hybla et Parva nominata, non procul a

63. Τοῦ δ' ἐπιγυμνομένου χιμῶνος εὐθύς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐκ' ἐκείνους λόντες. ἐπεὶ δὲ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατὰ τε τὴν ἡμέραν ἐκάστην προοῦσαν ἀνεθάρσυνον μᾶλλον, καὶ ἐπεὶ πλείοντες τὰ τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπο σφῶν ἑφαίνοντο, καὶ πρὸς τὴν Ἰβλαν ἐλθόντες καὶ περᾶσαντες οὐχ εἶλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν· καὶ ἤξιον τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνειν ποιεῖν, ἄγχι σφῶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπεὶ οὐκ ἐκείνοι ἐφ' αὐτοὺς ἔρχονται ἰκπῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε, καὶ εἰ ξυνοκῆσοντες σφίσι αὐτοῖς μᾶλλον ἤκοιεν ἐν τῇ ἁλλοτρίᾳ, ἣ Διόνεινους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικιοῦντες.

64. Ἄ γινώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγχι πανδημεῖ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλείστοι, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσοῦτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδεῖα καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάσειεν, ἢ κατὰ γῆν λόντες γνωσθείησαν· τοῖς γὰρ ἂν ψιλῶς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἰκπῆας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἰκπῆων, βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἰκπῆων οὐ βλάφονται ἄξια λόγου· (ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἱ ξυνέειποντο·) τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβόλουντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκῇσι οὐκ ἡσέον ἐπιτηδεῖον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἦκειν ἕρη, ὧν ἐκείνοι τὰ ὀνόματα ἐγίνωσκον, καὶ ἡρίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσι εὐνῶν. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίσσεται ἀπο τῶν ὁκλῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκείνοι πανδημεῖ ἐν ἡμέρᾳ ῥῆτ' ἅμα ἕφ' ἐπὶ τὸ στρατεύμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναὺς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ὁρῶντας τὸ στρατεύμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἰρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσκοντας πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη, ἂφ' ὧν αὐτὸς ἦκειν.

65. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς

Gela aberat. Poppo l. 2. p. 524. hic Maiorem intelligendam esse docet.

64. εὐνῶν. Sic ex praestantissimis libris cum recentioribus criticis scribendum pro εὐνῶν. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 141 sq.

ἐκείνους δὲ ὁρῶντας τὸ στρατεύμα — αἰρήσειν. Pro στρατεύμα Mosq. exhibet στρατόπαιδον, quod emendate scriptum Popponi non

displicet, cum στρατεύμα hic falsum atque languidum sit. Sed etsi verba τὸ στρατεύμα, si abessent, non desiderares, quoniam subauditur facile τὸ σταυρώμα ad αἰρήσειν, tamen nihil mutandum censeo, quia qui impugnatam munitione exercitum Atheniensium opes Catanaeorum capere posse dicuntur, iidem etiam castra expugnaturi eo ipso videntur.

τὰ ἄλλα θάρσεν· καὶ εἰς ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνυσιν τοῦτων εἶναι παρῆκευάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπιστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολὺ ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθύς ἡμέραν ξυνθέμενοι, ἢ παρείδονται, ἀπέστειλαν αὐτόν, καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν συμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προείπον πανδημὶ πᾶσιν ἐξίεναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ξυνέθεντο ἤξεν, ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ὑπὸ λίσσαντο ἐπὶ τῷ Συμμάχῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὥς ἤσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τὸ τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἐαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει, καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἔφ' ἐβαινον εἰς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον, ὥς τὸ στρατόπεδον καταληφόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες εἰς τὴν Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέφαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ἑμπαντες ἡδὴ ἀποτροπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν.

66. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρὰς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἥσυχίαν καθίσαν τὸ στράτευμα εἰς χωρίον ἐπιτηδεῖον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἔρξεν ἑμελλὸν ὁπότε βούλονται, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἡμισὶ ἀν' αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσιν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι εἰσγόν καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνὸς καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρὰ τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἐπηξάν, καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυσαν τε, ἢ ἐποδάτωτον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὠρθώσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδείς ἐξίω ἐκάλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσεβοήθησαν· ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ, ὥς οὐκ ἀντιπροσῆσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν ὑπὸ λίσσαντο.

65. καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ — παρῆκευάσθαι. Infinitivus perfecti ne damnetur, tamquam non conveniens verbis ἐν διανοίᾳ εἶναι. Intelligit: Sie nahmen sich auch ohne dies vor, sich zum Angriff auf Katana gerüstet zu halten. Quamquam aoristus παρασκευάσθαι, qui ex Cl. F. E. notatur (in Gr. K. Bas. παρασκευάσθαι), si plurium codicum auctoritate niteretur, amplexendus esset. ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα — ἦν. „Traiectio est. Debebat καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἔτοιμα ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἐγγὺς ἦσαν.“ Havier.

ἐξέβαινον εἰς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον. Ex Dukeri conie-

ectura Poppo reposuit εἰς τό. Diodor. 13, 6. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακοσίων ἀκινδύνως καταλαβεῖσθαι. — τὸ στρατόπεδον, quia respicit verba c. 64. βουλόμενοι στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδεῖῳ.

66. καθίσαν. Sic Bekk. Vulgo ἐκάθισαν, codices plerique καθίσαν. Cf. Buttm. Gr. max. II, p. 152. — αὐτοῖς, Syracusiis.

ἐπὶ τῷ Δάσκωνι. Erat sinus in magno portu, idem haud dubie, quem μυχὸν ἢ μυχὸν λιμένος Thucydides appellat 7, 52. Vid. Descriptionem Syracus. ad calcem argumenti huius libri subiectam.

μέσος πολλῆς, ἐραστῆς ὦν εἶχεν αὐτόν. πυραυαὶς δὲ ὁ Ἀρεῖος ὑπὸ Ἰκάρου τοῦ Πειαιστράτου καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεῖται τῷ Ἀριστογείτονι ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιαληψάας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἰκάρου δύναμιν, μὴ βία προσαγῆται αὐτόν, ἐμβουλεύει εὐθύς, ὥς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, καταλύσει τὴν τυραννίδα. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰκάρως ὡς αὐτὸς πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τόπῳ δὲ τινὶ ἀφανεῖ, ὥς οὐ διὰ τοῦτο δὴ, παρεσκευάζετο προπηλακίων αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως καταστήσασθαι καὶ ἔπειθευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρατὴν καὶ ζύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρᾶσσομένοι τῶν ἡγνομένων, τὴν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τὰς πολέμους διέφερον, καὶ ἐς τὰ ἐργὰ ἔθυσαν. τὰ δὲ ἄλλα αὐτῶν ἢ πόλις τοῖς πρὶν κεμένοις νόμοις ἐχρήτο, πλήν καθ' ὅσον αἰεὶ τινα ἐπιμέλυντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἤρξαν τὴν ἐνιστάσαν Ἀθηναίους ἀρχὴν, καὶ Πισίστρατος ὁ Ἰκλίου τοῦ τυραννίδαντος υἱός, τοῦ πάππου ἔχων τοῦνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμόν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀρχῶν ἀνίστηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίῳ. καὶ τὸ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὑστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μείζον μῆκος, τοῦ βωμοῦ ἠφάνισε τοῦ πύργου· τοῦ δ' ἐν Πυθίῳ ἐτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γραμμασι λέγοντάςδε·

Μνημα τόδ' ἦς ἀρχῆς Πισίστρατος Ἰκλίου υἱός

Θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55. "Οτι δὲ πρεσβύτατος ὦν Ἰκλίας ἠρξεν, εἰδὼς μὲν ἰσχυρὰ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνῶν δ' ἂν τις καὶ α-

μέσος πολλῆς, neque nimis dives, neque pauper. Schol. οὐτὰ ἐπιφανῆς οὐτὲ ἀδόξος. — εἶχεν αὐτόν, ut apud Terent. Andr. I, 1, 56. Certe captus est: habet. Et v. 58. quis heri Chrysidem habuit? Ceterum etiam hic, ut saepe, casibus absolutus usus est γενομένου — λαμπρόν, pro γεόμενον Ἀρμόδιον ὡς ἡλικίας λαμπρόν Ἀριστογείτον — εἶχε. Vid. ad 2, 8. — ὥς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως. Schol. ὥς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν· ἦν γὰρ μέσος πολλῆς. Mit den vorhandenen Mitteln.

ἐν τόπῳ δὲ τινὶ ἀφανεῖ — προπηλακίων αὐτόν. At non obscuro loco, sed palam et Panathenaeorum festo die contumelia eum affecit. Quare olim conieci διαφανεῖ pro ἀφανεῖ, Levesqueius autem τρόπῳ pro τόπῳ. — Mox ante τύραννοι οὗτοι Poppo inseruit οἱ.

εἰκοστὴν μόνον. Cum Pisistra-

tus decimam redditum ex agris partem exigere insituisse, filii eius lud vesticum ita minuerant, ut Atheniensēs vicesimam tantum redditum partem penderent. Vid. Boeckh in Oec. polit. Ath. I. p. 351. — τὸν πόλεμον διέφερον recte Schol. Cass. interpretatur διήνουν. Sic 11. συνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον bella tolerare apud Tacitum.

ἐς τὰ ἐργὰ ἔθυσαν. si Basem hoc recte dicit accipiendum esse pro ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔθυσαν, subaudi δίδόντες, παρόντες. Sed ἐς τὰ ἱερά esse potest quod ad sacra attinet. — Παυλοῦ post αὐτὴ est ipse per nihil a tyrannis impedimenti erat. — ἐν Πυθίῳ, int. τεμένει, 1. 2.

55. καὶ ἰσχυρὰ ἀκριβέστερον ἄλλων. Hunc locum Krügerus in Comment. ad Dionys. p. 249. adhibere poterat ad demonstrandam necessitatem quandam, quae Thucydidi cum gente Pisistratarum intercesserat.

τῷ τούτῳ· καὶ δὲ γὰρ αὐτῷ μόνον φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὥς δ' τα βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἢ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀγορᾷ, σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πάντες, οἱ αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τοῦ Περικλίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεικονίως, διὰ τὸ πρεσβεῦεν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχέιν μοι δοκῇ ποτὲ Ἰππίας τὸ παραχρῆμα ῥαδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἰππάρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὦν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξυνηθὺς τοῖς μὲν πολίταις φοβερὸν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβὲς, πολλῶ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλούς κατακράτησε· καὶ οὐχ ὥς ἀδελφὸς νεώτερος ὦν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνηθὺς ὠμίληκε τῇ ἀρχῇ. Ἰππάρχῳ δὲ ξυνέβη τοῦ πατρὸς τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

56. Τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πειρασίν, ὥσπερ διανοεῖτο προὔπηλάκισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ, κόρην, ἐπαγγελλαντες ἤκειν κανοῦν οἴδουσάν ἐν πομπῇ τινὶ, ἀπῆλθον λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμόδιου, πολλῶ δὲ ῥᾶλλον δι' ἐκείνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο· καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνηπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέκραντο, περιέμ-

gnificat certe, se de his rebus accuratius et certius quid accepisse, et asseverare posse quam ceteros, et iterum in eodem argumento versatur, de quo iam in prooemio c. 20, brevis egit. Vid. Thuc. vita.

τῶν γνησίων ἀδελφῶν. Hic erant Thessalus et Hipparchus, Prae-
ar eos Hegesistratus Pisistrati filius iuthus erat.

ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γεγραμ-
e. οὐτε Θεσσαλοῦ οὐτε Ἰππάρχου, sic Sophocl. Ai. v. 628. αἰνιον, αἰ-
νον, οὐδ' οἰκτρῶς γόνος ὄρνιθος
ιηδούς ἤσει ὄσμοφος.

ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ. Popponi-
ντῇ pro πρώτῃ scribendum videtur,
um una tantum columna fuerit, et
n H. sub v. 79. αὐτῇ scriptum sit.
alla: in ipso titulari lapide. Si
enuina est lectio vulgata, στήλην
ocipiam pro inscriptione seu titulo,
olumnae inscripto, ut significetur in-
ium tituli, quemadmodum Latine di-
imus prima orationis, extremo capite,
ro ab initio orationis, in fine capitis.

διὰ τὸ — τυραννεῦσαι, pro-
terea quod natu maximus post illius

esset omnium Pisistratidarum et Pis-
stratum patrem tyrannide exciperet.
Schol. διὰ τὸ πρεσβεῖν διὰ τὸ
[τῶν] ἐξ αὐτοῦ πρεσβυτάτος εἶναι.—
καθίστατο Schol. λέπει, τὰ τῆς
ἀρχῆς πράγματα.

διὰ τὸ ξυνηθὺς — ἀκριβὲς,
i. e. διὰ τὸν ξυνηθὺ φόβον καὶ τὴν
ἀκριβείαν. Ita 6, 34. τὸ ξυνηθὺς
ἦσυχον. Monuit Bauer. Verba ἐς
τοὺς ἐπικούρους ἀκριβὲς in-
telligo cum eodem de cura circa sti-
patores et diligente et liberali, qua
effecerat Hippias, ut et fortes et fidus
sibique unice addictos haberet. —
πολλῶ τῷ περιόντι τοῦ
ἀσφαλ. rursus est pro πολλῇ πα-
ριουσίᾳ τοῦ ἀσφαλούς, i. e. summa
securitate. — ἐν ᾧ, quo tempore et statu.

56. ἀπῆλθον, Hipparchus et
frater eius Hippias. Paulo post ἐξε-
νος refer ad τοὺς ξυνηπιθησομέ-
νους. Ceterum Panathenaea magna,
quae tum uno die absolvebantur, po-
stea per plures dies quinto quoque
anno celebrabantur. πομπὴν πέμ-
πειν est πομπεῖν, pompam ducere,
et πέμπειν proprium hac in re
vocabulum.

νον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέτερος οὐκ ὑποπτον ἐγγίγντο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμπαντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτοὺς, ξυνεκαμύνειν δὲ εὐθύς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυννοσημοκότες, ἀσφαλείας ἔνθα ἥλαίον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότες, εἰ καὶ ὁποσοιοῦν τολμησειαν, ἐκ τοῦ παραχρήμα, ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν.

57. Καὶ ὥς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτὴ, Ἰπκίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόμεναι, ὥς ἐκαστὰ ἐχοῖν τῆς πομπῆς προϊέναι· ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογέλτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια εἰς τὸ ἔργον προήεσαν, καὶ ὥς αἰδόν τινα τῶν ξυννοσημῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῇ Ἰπκίᾳ, (ἣν δὲ πᾶσιν εὐπρόσθετος ὁ Ἰπκίας) ἔδειξαν, καὶ ἐνομισαν μεμνηνύσθαι τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐυληφθήσεσθαι. τὰ λυπησάντα οὐν σφᾶς, καὶ δι' ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον, ἐβόηλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσεσθαι· καὶ ὥς περ εἶχον, ὥρμησαν εἰσω τῶν πυλῶν, καὶ περικτύχον τῇ Ἰπκαρχῷ παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ ἐκείνους ἀπερισκέπτας πρὸς πεσόντας καὶ ὥς ἂν μάλιστα δι' ἀρχῆς, ὁ μὲν ἔρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένης, ἔταπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ἂν μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφείνει· ὁ Ἀριστογέλτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς, οὐ ῥαδίως διετίθη· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρήμα ἀπολλύεται.

58. Ἀγγελθέντος δὲ Ἰπκίᾳ εἰς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐν τῷ γινόμενῳ, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπίας τοῦς ὀπίστας, πρότερον ἢ αἰσθῆσθαι αὐτοὺς, ἠκωθέν ὄντας, εὐθύς ἐχώρησε, καὶ ἀδελῶς τῇ ὄψει πλασάμενός πρὸς τὴν ξυμπορὰν ἐκέλευσεν αὐτοὺς, δείξας τὴν χωρίον, ἀπελθεῖν εἰς αὐτὸ ἀνευ τῶν ὀπλων. καὶ ἂν μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ τοῖς ἐπισκοφοῖς φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξελέγετο εὐθύς οὐς ἐπηγίαι, καὶ εἰ τις εὐρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δορατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.

59. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἔρωτικὴν ἡλικίαν ἢ τε ἀγῆ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρήμα πρὸς τοὺς Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογέλτωνι ἐγένετο· τοῖς δ' Ἀθηναίοις

57. παρὰ τὸ Λεωκόριον. De hoc delubro vid. Aelian. 12, 28. cf. Schol. ad Thucyd. 1, 20. In accusativo offendit Poppo. Sed referendus est ad verbum περικτύχον, in quo est motus notio. — Mox ante εὐθύς cum Bekk. καὶ inseruimus ex Reg. Καὶ si omittas, coniaratos Hipparcho, postquam adorti essent, obviam factos esse inepte dici, Poppo observavit.

οὐ ῥαδίως διετίθη. Schol. χαλεπῶς διετίθη, ἢ οὐ ῥαδίως οὐδ' ἐνκόλως ἀντιτίθη. Misere trucidatus est.

58. ἐπὶ τοὺς πομπίας. V. ad cap. 56. de verbo πέμπειν dicta — καὶ ἀδελῶς τῇ ὄψει πλασάμενός. V. supra. ἠκωθέν ὄντας. V. supra. ἀπελθεῖν. V. supra. ἀνεχώρησαν. V. supra. ἐπελάμβαντο. V. supra. Bauerus ἀδελῶς bene explicat ὡς ἀδελφός. V. supra. ut. 1. 21. ἐπισκοπῆς ἐπὶ τῷ μυθῶδες ἐκτελεσθέντα.

ἀγῆ. V. supra. Poppo comitatus ἀπαχθήσαν, quae verba saepe confunduntur.

χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἢ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε. καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἰ ποθὲν ἀσφάλειαν τινα ὄρῃ μεταβολῆς γενόμενης ὑπάρχουσαν οἱ Ἰππόκλου γαῖν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αλαντίδῃ τῷ παιδί θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Λαρεῖω δύνασθαι. καὶ τῆς σήμα ἐν Λαμψάκῃ ἐστίν, ἐπιγράμμα ἔχον τὸδε·

Ἄνδρὸς ἀριστευσάντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ.

Ἰππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνης.

Ἡ πατὴρς τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὐδα τυράννων

Παιδῶν τ' οὐκ ἦρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Τυραννεύσας δὲ εἴη τρία Ἰππίας εἴη Ἀθηναίων, καὶ πανθεῖς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν νευνόντων, ἔχωρε ὑπόσπονδος ἐς τε Σγείον καὶ παρ' Αλαντίδην ἐς Λαμψακὸν, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλεῖα Λαρεῖον· ὅθεν καὶ ὀνομαζόμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερόν ἐτει εἰκοστῷ, ἤδη γέρον ὢν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

60. Ὡν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἤλιστατο, χαλεπὸς ἦν τότε αἰ ὑπόπτῃς ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, αἱ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ συνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπραῆσθαι. καὶ ὥς, αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων, ὅλλοι τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσποτικῷ ἦσαν, αἱ οὐκ ἐν παντὶ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν ἄλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλεονέκτερι ἐνυλλαιμαρνεῖν, ἐν τῷ ἀναπειδόμεναι εἰς τῶν δεδωμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ἐνδεσμοτῶν τινός, εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηδεῖναι, εἴτε κατ' οὐ· ἐπ' ἀμφοτέρω γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφές ὅδεις οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δεσπότην ἔργων. λέγων δὲ ἐπεισεν αὐτὸν ὥς χοῇ, εἰ μὴ καὶ δίδρακον, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς χροῦσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιωτέραν γὰρ αὐτῷ σατηοῖαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδίας, ἢ ἀφρηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. εἰ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μνησέει τὸ ἐν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἔσμενος λαβὼν, ὥς εἶπετο, τὸ σαφές, καὶ δεινὸν προΐοντες πρότερον εἰ τοὺς ἐκινυλεύοντας σφῶν τῷ κληθεῖ μὴ εἰδόνται, τὸν μὲν μηνυτὴν

59. ἀνδρὸς ἀριστευσάντος. c. epigramma Simonidi tribuit Aristoteles Rhet. 1, 9., ubi tertium verbum affert. — ἀδελφῶν unus tantum nobis notus est Pisistratus, Hippocles filius, cuius mentionem fecit Thucydides supra c. 54. — τῷ δὲ. Herodotus 5, 55. ἐκ' ἐτεῶν τεσσαρά, ubi videtur.

ἐς Σγείον, cuius urbis tyrannus eo tempore erat Hegesistratus,

Pisistrati filius nothus. Cf. annot. ad c. 55. Herodot. 5, 94.

60. ἐς τῶν δεδωμένων. Plutarchus in Alcibiades c. 21. tradit, auctorem consilii fuisse Timaeum quendam, singularis calliditatis et audaciae hominem, Andocidem autem oratorem ab eo impulsus; porro scribit publice decreto iis, qui se ipsi indicassent, impunitatem promissam. Ερμῶν verba ἀδειαν ποιησάμενον.

εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ, ὅσων μὴ κατηγορήκει, ἐλάσαν, τοὺς δὲ καταιτιασθέντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγρόντες ἐπανείπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἂν τοῦτο οἱ μὲν παθόντες ἔδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώρητο, ἢ μὲντι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ἀφέλγτο.

61. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐνεγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἱ περ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν φόντο σαφές ἔχεν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐκαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας. ἐπὶ τῷ δῆμῳ ἅπ' ἐκείνου ἔδοκει παραχθῆναι. καὶ γὰρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἔδορον βούντο, μέχρι ἰσθμοῦ ἀφ' ἐλθούσας, πρὸς Βοιωτοὺς τι πράσσοντες. ἔδοκει οὖν, ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν ἔνκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἦκειν, καὶ, εἰ μὴ ἐφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μῆνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καὶ τινὰ μίαν νύκτα καὶ κατέδαρδον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅλοις. οἳ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου, οἱ ἐν Ἀργεὶ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπαπτεῦσθσαν τῷ δῆμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδωκαν τῷ Ἀργείῳ δῆμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιστήκει ὑπόψια ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην· ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σάλαμινίαν ναυὺν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνῳ καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυντο. εἴρητο δὲ προεῖπαι αὐτῷ ἀκολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ θεραπεύοντες τὸ τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ δορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργεῖους βουλόμενοι παραμεῖναι, οἳ ἐκείνῳ νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν

θάνατον καταγρόντες, sc. δίκη ἐρήμη. Cf. c. 61. ext. — ἐπανείπον Schol. τουτίστιν ὑπέσχετο καὶ ἐκήρυξαν. „Talentum publice decretum est proscriptorum aliquem tradidant. Vid. Wessel. ad Diodor. 13, 2.^{ae} Goell.

61. μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμ., i. e. es schien mit derselben Berechnung und mit der Verschönerung von ihm zur Auflösung der Volksherrschaft gethan zu seyn. Repetendum igitur μετὰ, et articulus τῆς ad verba c. 60. καὶ πάντα αὐτοῖς ἔδοκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ παραχθῆναι referendus.

ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει. Plura Athenis et in urbe et extra urbem Thesoi templa fuisse docet Potter. Arch. I. 73. Hoc erat insigne

illud media in urbe prope gymnasium Ptolemaeum solum.

οἳ τε ξένοι. — ἐπιτίθεσθαι Diodor. 13, 5. Συνελαβὼ αὐτῶν (τῶν Ἀλκιβιάδου ἐχθρῶν) ταῖς διαβολαῖς τὸ παραχθῆναι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ γὰρ ἰδιόχειροι συνθιμένοι κατέδωκαν τῇ ἐν Ἀργεὶ δημοκρατίᾳ πάντας ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνηρεθίσαν. τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κείμενους. Vid. 5, 84 init.

Θεραπεύοντες, quasi non ἔρητο, sed ἐρήκεισαν praecessisset. Vid. ad 3, 36.

νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς· ξυστρατεύειν. Pronomen σφᾶς ad Mantinenses, Argivos et ipsos Athenienses spectat, et cum infinitivo ξυστρατεύειν horum populorum societatem designat, quasi casset νομίζοντες

αὐτοῦ ναῦν καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίως ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκ ἔτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεῶς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δαίσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίως τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ἄχοντο ἀποκλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἥδη φυγὰς ὢν, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν πτοῦν τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

62. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ ἑκαστος ἐκάτερος, ἐπλεον ξὺν παντὶ ἐπὶ Σελινούντος καὶ Ἐγέκης, βοηθούμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ Ἐγεκαῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἐγεσταίους. παρακλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρρηνικὸν κόλπον, ὤρουν ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνῃ ἐν τούτῳ τῷ ἡμῶν τῆς Σικελίας Ἑλλάς πόλις ἐστί· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἰρουσὶν Ἰκαρά, κόλισμα Σικανικὸν μὲν, Ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἣν δὲ καταβαλάσσειον· καὶ ἀνδραποδιάσαντες τὴν πόλιν παρέδωκαν Ἐγεσταίοις· (παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱκπῆς) αὐτοὶ δὲ πάλιν ὃ μὲν περὶ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Καμένην· αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νιλίας δὲ εὐθύς ἐξ Ἰκαράων ἐπὶ Ἐγέτης παρακλεύσας, καὶ τάλαν χρηματίσας καὶ λαβῶν τάλαντα τριακόντα παρῆν ἐς τὸ τράτευμα· καὶ τὰνδράποδα ἀπέδωκεν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν ἑκοσὶ καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς πῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν τῇ τε ἡμετέρᾳ τῆς αὐτῶν ἡλθον ἐπὶ Τῖβλαν τὴν Γελεάτιν, πολεμίαν ὦσαν, καὶ οὐχ εἰλον· καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

αὐτοὺς) πεισθῆναι (ᾧς) σφᾶς ἐν-
ρατεύειν, exstimantes (eos) illius
vera esse permotos, ut ipsi Athenien-
s, Mantienses et Argivi) hac socie-
te bellum facerent. Goellero tamen
15, 49. verba πεισθῆναι σφᾶς su-
ecta sunt.

ἐπεραιώθη ἐς Πελ. Infra
p. 88. Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν συμ-
μάχων περαιωθεὶς τότε εὐθύς ἐπὶ
οἷον φορηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας
Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον,
εἰτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαιμόνα
ἐπόσπονδος ἔλθων,
ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κα-
γνώσαν. Hoc de iis, qui vocati in
iudicio non aderant, fieri sole-
t, ut causa exciderent et damnaren-
r (καταδικάζεσθαι ἐξ ἐρήμης).

Plat. Apol. Socr. c. 2. ἐρήμῃ κατη-
γοροῦντες. Nostri iureconsulti cum
Romanis dicunt in contumaciam sive
deserto vadimonia damnae.

62. ἀπέδωσαν, ἱμμο ἀπέδαντο,
ut coniecit Bekk. in praef. ed. min.
Mox pro ἐγένοντο exspectes ἐγί-
νετο. Sed cf. Xenoph. Hell. II, 3, 8.
ἀ (τάλαντα) περιεγένοντο. Ageail.
C. 2. §. 23. ὅσα γε μὴν — σφάλματα
ἐγέναντο.

Τῖβλαν τὴν Γελεάτιν. Tres
erant Hyblae in Sicilia. Quarum una
Megara dicebatur a Megarensibus, qui
ibi consederant: quae prope Syracu-
sas sita erat. Vid. supra c. 4. et
c. 49. Altera Hybla, Maior dicta,
prope Catanam sita erat. Tertia He-
trea et Parva nominata, non procula

63. Τοῦ δ' ἐπιγιννομένου χιμαῶνος εὐθύς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακοῖσι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους λόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθύς ἐπέκειντο, κατὰ τε τὴν ἡμέραν ἐκαστὴν προτοῦσαν ἀνεθάρσυνον μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλείοντες τὰ τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολεῖν ἀπο σφῶν ἐφαίνοντο, καὶ πρὸς τὴν Ἰβλαν ἐλθόντες καὶ περὶ ῥάσαντες οὐχ εἶλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν· καὶ ἤξιον τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσύνειν ποιεῖν, ἄγαν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκείνοι ἐφ' αὐτοὺς ἐρχομένη ἀπὸ τῆς προελαύνοντες αἰὲ κατὰσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸν στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε, καὶ εἰ ξυνὸν κήσοντες σφίσι αὐτοῖς μᾶλλον ἤκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, ἢ Διόντινους ἐς τὴν οἰκίαν κατοικιοῦντες.

64. Ἄ γινώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλείστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσοῦτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδεῖα καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ εἶναι ὁμοίως δυνηθέντες καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν, ἢ κατὰ γῆν λόντες γνωσθῆναι· τοῖς γὰρ εἰς ψιλὸς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων βλάβειν εἴναι μεγάλη· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου· (ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπίῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἱ ξυνέποντο·) τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μετὰ πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκῇσι οὐκ ἤσσαν ἐπιτηδεῖον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἦκειν ἔφη, ὧν ἐκείνοι τὰ ὀνόματα ἐγγίνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσι εὐνόων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίσσεται ἀπο τῶν ὁπλῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκείνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ φησὶ ἅμα ἐφ' ἐπὶ τὸ στρατεύμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναὺς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ὁρῶντας τὸ στρατεύμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἰρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσκοντας πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἡτοιμασμένους ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτοὺς ἦκειν.

65. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς

Gela aberat. Poppo l. 2. p. 524. hic Maiorem intelligendam esse docet.

64. αὐτόων. Sic ex praestantissimis libris cum recentioribus criticis scribendum pro εὐνών. Cf. Lobeck: ad Phrya. p. 141 sq.

ἐκείνους δὲ ὁρῶντας τὸ στρατεύμα — αἰρήσειν. Pro στρατεύμα Mosq. exhibet στρατόπαιδον, quod emendate scriptum Popponi non

displicet, cum στρατεύμα hic saltem atque languidum sit. Sed etiam recte τὸ στρατεύμα, si abessent, non desiderares, quoniam subauditur facile τὸ στρατόμα ad αἰρήσειν, tamen οὐδὲ mutandum censeo, quia qui impugnant munitione exercitum Atheniensium esse Catanaeorum capere posse dicitur, illem etiam castra expugnaturae ipsae videntur.

τὰ ἄλλα θῶρεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνεν τούτων ἵνα
 παρῆκενᾶσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολ-
 λῷ ἀπερὶσκεπτότερον, καὶ εὐθύς ἡμέραν ξυνθέμενοι, ἣ πα-
 ρέδονται, ἀπέστειλαν αὐτὸν, καὶ αὐτοὶ (ἥδη γὰρ καὶ τῶν συμ-
 μάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προεῖπον παν-
 δημὶ πᾶσιν ἐξίεναι Συρακοσίους. ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα αὐτοῖς καὶ
 τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ξυνέθεντο ἦξειν,
 ἔγγυς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ὑψίσσαντο ἐπὶ τῷ Συ-
 μαίῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὥς ᾔσθοντο
 αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τὸ τε στρατεύμα ἅπαν τὸ
 ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσελήλυθει,
 καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα
 ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἔω ἐξ-
 εβαίνον ἐς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον, ὥς τὸ στρατόπεδον καταλη-
 γόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες
 ἐς τὴν Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στρατεύμα ἅπαν ἀνῆ-
 κται, ἀποστρέφαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες
 ἥδη ἀποτρεπόμενοι ἐβόηθον ἐπὶ τὴν πόλιν.

66. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρὰς οὔσης τῆς ὁδοῦ
 αὐτοῖς, καθ' ἥσυχίαν καθίσαν τὸ στρατεύμα ἐς χωρίον ἐπιτή-
 θειον, καὶ ἐν τῷ ῥάχῃς τε ἄρξιν ἐμελλον ὁπότε βούλονται, καὶ
 οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἤμισι' ἂν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
 καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι εἰρ-
 γον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί· καὶ τὰ ἔγγυς
 δένδρα κόψαντες καὶ κατεργκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρὰ
 τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἐπηξάν, καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἐρυμά τε,
 ἣ ἐποδάτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις
 διὰ ταχέων ὠρθώσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν.
 παρασκευαζομένων δὲ, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξῶν ἐκά-
 λυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσβοήθησαν·
 ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον
 μὲν ἔγγυς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπει-
 τα δὲ, ὥς οὐκ ἀντιπροσῆσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ δια-
 βάντες τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν ὑψίσσαντο.

65. καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ —
 παρῆκενᾶσθαι. Infinitivus per-
 fecti ne damnetur, tamquam non con-
 veniens verbis ἐν διανοίᾳ εἶναι. In-
 tellige: Sie nahmen sich auch ohne-
 dies vor, sich zum Angriff auf Katana
 gerüstet zu halten. Quamquam aori-
 stus παρασκευάσθαι, qui ex Cl.
 F. E. notatur (in Gr. K. Bas. παρα-
 σκευάσθαι), si plurium codicum au-
 ctoritate niteretur, amplexendus esset.
 ἐπεὶ δὲ ἔτοιμα — ἦν. „Tra-
 iectio est. Debebat καὶ τὰ τῆς πα-
 ρασκ. ἔτοιμα ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἔγγυς
 ἦσαν.“ Bauer.

ἐξέβαινον ἐς τὸν κατὰ τὸ
 Ὀλυμπιεῖον. Ex Dukerī conie-

ctura Poppo reposuit ἐς τὸ. Diodor.
 13, 6. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ
 μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακοσίων
 ἀκινδύνως καταλαβέσθαι. — τὸ
 στρατόπεδον, quia respicit verba
 c. 64. βουλόμενοι στρατόπεδον κατα-
 λαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ.

66. καθίσαν. Sic Bekk. Vulgo
 ἐκάθισαν, codices plerique καθίσαν.
 Cf. Buttm. Gr. max. II, p. 152. —
 αὐτοῖς, Syracusiis.

ἐπὶ τῷ Δάσκωνι. Erat sinus
 in magno portu, idem haud dubie,
 quem μυχὸν α. μυχὸν λιμένος Thu-
 cydides appellat 7, 52. Vid. Descrip-
 tionem Syracus. ad calcem argumenti
 huius libri subiectam.

67. Τῇ δ' ὑστέρῳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἑτάροιχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ συντάξαντο ὥδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ἑτάροιχοι οἱ ἄλλοι, καὶ τὸ μὲν ἡμῶν αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὅκτῳ, τὸ δὲ ἡμῶν ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλασίῳ, ἐπὶ ὅκτῳ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἴρητο, ἢ ἂν τοῦ στρατεύματος τι πονῇ, μάλιστα ἐφορῶντας παραγίγμεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτακτῶν ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Σαρακῶσιαι ἔαξαν τοὺς μὲν ὅπλιντας ἐφ' ἐκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Σαρακῶσιους καὶ οἱ οἱ ἑτάροιχοι παρήσαν· (ἐβλήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινοῦνται μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῶν ἐκπῆς, τὸ ἑτάριον ἐς διακοσίους, καὶ Καμαρινῶν ἐκπῆς ὅσον εἴκοσι, καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα) τοὺς δὲ ἐκπῆς ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οἳ ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους· παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέρας ἐπιηγήσειν ὁ Νικίας κατὰ τὴν ἔδνην ἐπιπαριῶν ἕκαστα καὶ ἑτάριαι τοιαύδε παρεκλεύετο.

68. „ΠΟΛΛΗ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἱ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανώτερα μοι δοκεῖ εἶναι θάρος παρασχέιν, ἢ καλῶς λεγόντες λόγοι μετὰ ἀσθενούς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοι ἐσμέν, πῶς οὐ καὶ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ἑταίρων πάντα τινὰ μέγλην τὴν ἐλπίδα τῆς μάχης ἔχειν; ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεὶ τε ἀμυννόμενους καὶ αὐτὰ ἀπολέκτους, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἱ ὑπερφοροῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὐ, διὰ τὴν ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. παραστήτω δὲ τινι καὶ τόδε, πολὺ τε ἅπο τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι, καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φιλικῇ, ἦντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τούναντιον ὑπομνήσκω ὑμᾶς ἢ ὁ πολέμιος σφίσι αὐτοῖς εὖ οἶδ' ὅτι παρακαλεῦνται· οἱ μὲν

67. ἐν τῷ πρόσθεν. Exercitum bifariam dividerant Athenienses. Alterum agmen ab anteriore parte collocaverant (das Vordertreffen), quod octonorum militum erat in altitudinem (ἐς βάθος, acht Mann in die Tiefe, cf. ad 5, 68); alterum pone illam aciem prope litus, ἐπὶ ταῖς εὐναῖς (bei den Ankerplätzen). Nam εὐναὶ h. l. sunt τὰ ἐπὶ γαῖᾳ, rudentes, quibus naves in terra alligantur. Vid. Goeller. Haec posterior acies ἐν πλασίῳ erat instructa, i. e. forma oblonga, cuius altitudo cum fuerit octonum, frontem (τὸ μῆκος) duplicato maiorem, i. e. sedenorum militum, Goellero videtur habuisse. Haec posterior acies paullo post οἱ ἐπιτακτοὶ vocatur (die Reserve). Inter utramque aciem, s. in in-

tervallo, quod erat inter anteriorem et posteriorem aciem τῶν ἐπιτακτῶν, ἕκασ (τοὺς σκευοφόρους) conclusi habebant.

68. ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Sententia; Unum et commune discrimen cum sit, tametsi populi pluribus et diversis, tamen una eademque cohortatio suffecerit. — αὐτὴ ἡ παρασκευὴ, ipse per se apparatus. Olim αὐτὴ ἡ παρ.

ὥς περ καὶ ἡμᾶς. Sic Thuc. 5, 99. Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τοῦτους δεινότερους — ἀλλὰ τοὺς ἡσίωντας τὴν πον ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς. Poterat ibi scribere ὑμεῖς et nostro loco ἡμεῖς, ut Hom. Od. 9, 417. Sed illud amant utriusque linguae scriptores. Vid. ad 2, 74. et

ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγὼν, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ θαδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἱππῆς πολλοὶ ἐπικείμενοι, τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας κησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πομπῶν.

69. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακλειυσάμενος ἐπῆγε τὸ τρατόπεδον εὐθύς, οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροςδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὥς ἡδὴ μαχοῦμενοι, καὶ τινες αὐτοῖς, γγὺς τῆς πύλως οὔσης, καὶ ἀπειληλῦθισαν, οἱ δὲ καὶ διὰ κουδῆς προσβηθούντες δρόμῳ ὑστερίζον μὲν, ὥς δὲ ἕκαστός η τοῖς πλείοσι προσμύξει, καθίσταντο· (οὐ γὰρ δὴ προθυλά ἐλλικεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμη, οὐτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὐτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρεία οὐχ ἥσους, ἐς ὅσον ἡ πιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν κοντες προυδίδουσιν) ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἴομενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐκελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι μύνασθαι. ἀνάλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθύς ἀντεπήγσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἱ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ οἷται προὔμαχοντο, καὶ τροπὰς, οἷα εἰκὸς ψιλοῦς, ἀλλήλων κοῖουν· ἔπειτα δὲ μάντις τε σφάγια προὔφερον τὰ νομίζοντα, καὶ σάλπιγγαὶ ξύροδον ἐπ' αἰτῶν τοῖς ὀκλήταις. οἱ δ' ἔωρον, Συρακόσιοι μὲν περὶ τὴν πατρίδος μαχοῦμενοι καὶ ἡς ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν ἀντίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον ἐλευτερίας· τῶν δὲ ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περὶ τὴν ἀλλοτριᾶς κτείναν σχεῖν, καὶ τὴν οἰκίαν μὴ βλάβῃ ἡσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγκησθῆναι τε ἐκείνοις ῥ' ἢ ἡλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες ἄλιν ἐκιδεῖν· τὸ δ' ὑπῆκοον τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν ἐρὶ τῆς ἀντίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἣν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρεργῇ καὶ εἰ τι ἄλλο ξυγκατασφραμένους ῥῆγον αὐτοῖς ὑπακούσεται.

ios in maiore ed. laudavi Latinorum riptorum locos.

οὐκ ἐν πατρίδι. Transpositum pro ἐν οὐ πατρίδι, i. e. in iena terra, monuit Bauer. Vid. ad 77. 141. In sequentibus ἐξ ἧς p. m. convenit verbo κρατεῖν, convenit quentī ἀποχωρεῖν. Contra δεῖ illi, n item huic infinitivo satis aptum t. Contortius igitur dictum est pro ἢ κρατεῖν δεῖ, ἢ (εἰ δὲ μὴ) οὐκ ται θαδίως ἀποχωρεῖν ἐξ αὐτῆς. 69. καὶ ἀπειληλῦθισαν. Sic li D. I. Sed vulgatum ἐπειληλῦθισαν non videtur aptum, etiamsi cum hol. cod. Lugd. subaudias ἐς τὴν λιν. Nisi forte in vulgata latet ἐληλῦθισαν. Saepe enim ἐς et ἐκ' confunduntur.

τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς — προὔδιδουσιν. Schol. θαρσαλίως μὲν οὖν. φησὶν, ἐν ἧς ἡσους τῶν Ἀθηναίων ἐχώρον εἰς τὴν μάχην, τῇ δὲ ἐπιστήμῃ λαϊκόμενοι, καὶ τῇ προθυμίᾳ ἄκοντες ἠτῶντο. Ergo τὴν βούλησιν interpretatur προθυμίας.

λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται, lapidatores et funditores. Gravioribus illi lapidibus utebantur. Hom. Od. x', 121. — Mox οἷα pro οἷας dedit Poppe ex optimis libris. Cf. idem I. 1, p. 106.

καὶ εἰ τι ἄλλο — ὑπακούσεται. Si vulgata genuina est, verba αὐτοῖς ξυγκατασφραμένους ad Athenienses pertinent, cum aptius hoc quidem ad socios, illud

70. Γνωμένης δ' ἐν χειρὶ τῆς μάχης, ἐπὶ πολὺ ἀνταγ-
 ἀλλήλοις· καὶ ξυμβῆθι βροντὰς τὰ ἅμα· τινὰς γενέσθαι
 αἰσπρατίας· καὶ ὕδαρ πολὺν, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοι-
 καὶ ἐλάτιστα πολέμῳ ὠμικηκῶσι καὶ τοῦτο· ξυνεπιλαβέσθαι τὸν
 φόβον, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρα ἐπὶ
 περαινέσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνδρεστώτας πολὺ μείζω ἐκπλη-
 μῇ νικωμένους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον
 τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων, καὶ μετ' αὐτοὺς τὸ
 Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, παρερρόγγυντο ἤδη καὶ
 ἄλλο στρατεύμα τῶν Συρακοσίων, καὶ ἐς φυγὴν κατέστη.
 ἐπὶ πολὺ· μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι· (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν
 Συρακοσίων, πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσθητοι, εἰργόν, καὶ ἐβλά-
 τες ἐς τοὺς ὀπίστας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδον·
 ἀνίσταλλον·) ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι, ὅσον ἀσφαλῶς
 πάλιν ἐπανεχώρουν, καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακοσῖοι
 ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν καὶ ὥς ἐκ τῶν παρόντων
 ξυνταξάμενοι, ἐς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὁμῶς σφῶν αὐτῶν παρῆλ-
 θαν φυλακὴν, δειδόντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων, ἐν
 αὐτόθι, κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

71. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερόν οὐκ ἦλθον, ἀλλὰ
 κομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρρᾷ ἐπιθάψαν-
 τιν ἠύλσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστερατὰ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέ-
 σταν ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς, (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ
 τῶν συμμάχων περὶ ἐξήκοντα καὶ διακοσίους,) τῶν δὲ σφῶν
 ὥν τὰ ὅσα ξυνέλεξαν, (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν συμμά-
 χων ὡς πεντήκοντα) καὶ τὰ τῶν πολιτῶν σκύλα ἔχοντες ἐ-
 κλευσαν ἐς Κατάνην. χεიმὼν τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον
 τόθεν ποιεῖσθαι οὐπω ἐδόκει δυνατόν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππῆς
 τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν συμ-
 μάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται, καὶ
 χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε συλλέξωνται, καὶ παρ' Ἀθηναίων
 ἔλθῃ, τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγῃσιν, ὥς ἡλπίζοντο.

ad Athenienses referatur; si scriptum
 legatur *ἐγκαταστρεφόμενοι* *ἐπακού-
 σονται*, quemadmodum Scholiastes vi-
 detur legisse, et mihi scribendum vi-
 detur: Ceterum subiectum verbi *ἐπα-
 κούσεται* est τὸ *ὑπήκοον*, et ad *ἐπει-
 τα* δε repetendum τὸ *πρόθυμον* εἶχον.

70. *ξυνεπιλαβέσθαι*. Schol.
αἰτῶν φόβον γενέσθαι. Bekk. Anecd.
 p. 173. *ξυνεπιλαβάνομαι*, *γενικῇ*.
Θουκ. *ἐκτὸς*· καὶ τοῦτο *συνεπιλαμ-
 βάνεσθαι* τοῦ φόβου. Abresch. inso-
 lenter hic adhiberi putat *ξυνεπιλαμ-
 βάνεσθαι* de re non grata, quam au-
 ferri cupias, non augeri, cum alibi
 valet adiuvare et levare. — ὥρα
 ἔτος, auctumnus erat. Schol. κατὰ
 καιρὸν γενέσθαι interpretatur.

παρερρόγγυντο. Vide ad 4.
 Cf. 5, 73.

Ἐς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ἦλθον
 — subaudi: licet vix sufficiebant
 defendendae. Rem uberius et
 Plutarchus in Vit. Nic. c. 16., qui
 in eo cum Thucydide conspirat.
 Olympio Athenienses non tunc
 primum portum magnum ingre-
 sent, potius esse narrat, id
 tradidit Diodor. 13, 6. —
 etiam alibi (1, 143. 2, 24.) de
 niis sacris ad alios usus con-
 usurpari monuit Duk.

71. τὰ ὅσα ξυνέλεξαν.
 deinde domum mitterentur, et
 funerē elata sepelirentur. Vid.
 καὶ παρ' Ἀθηναίων
 sc. χρήματα, quod vocabulum

ἢ μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τὰ τε ἄλλα καὶ σίτον καὶ ὄσων δέοι παρασκευάσωνται, ὥς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσουσιν κτλ Συρακούσας.

72. Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νά-
υν καὶ Κατάρην διαχειμασόντες. Συρακούσῃσι δὲ τοὺς σφετέ-
ρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποίησαν. καὶ παρελ-
ὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἑρμῶνος, αὐτὸν καὶ ἐς τὰ ἄλλα
ὕνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ
καὶ ἰκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρεία ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε, καὶ
ὅκ εἶα τῷ γεγεννημένῳ ἐνδιδόναι τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐ-
τῶν οὐχ ἡσῆσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μὲντοι τοσοῦ-
τόν γε λειφθῆναι, ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἀλλῶς τε τοῖς πρώτοις τῶν
ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ ἰδιώτας, ὥς εἰπεῖν, χειροτέχνους ἀνταγωνισά-
μενους. μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλήθος τῶν στρατηγῶν καὶ
τὴν πολυαρχίαν, (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐ-
τοῖς.) τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἦν δὲ ὀλίγοι
καὶ στρατηγοὶ γένωνται ἐμπειροὶ, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ πα-
ρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες,
πῶς ὥς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προαναγκά-
ζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσῃν σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀν-
δρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προ-
νομένης. ἐπιδάσειν γὰρ ἀμφοτέρω αὐτὰ, τὴν μὲν μετὰ κη-
λῶν μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς μετὰ τοῦ
ιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τοὺς τε στρατη-
γούς καὶ ὀλίγους καὶ ὑπὸ ἀκρόατορας χορῆναι ἐλέσθαι, καὶ ὁμο-
αὶ αὐτοῖς τὸ ὄρκιον ἡμῶν ἑάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστων-
τι. οὕτω γὰρ ἂν τε χρύπτεσθαι δεῖ, μᾶλλον ἂν στέγεσθαι,
καὶ τὰλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι.

73. Καὶ οἱ Συρακούσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε
ἅντα ὥς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἰλοντο τὸν Ἑρμο-
κράτην καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξη-
ρίστου, τούτους τρεῖς. καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λα-
κεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς πα-
χθένηται, καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον περ-
ῶσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαι-
μόνιους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγῳσιν αὐτούς, ἢ πρὸς
ἐν Σικελίᾳ στρατεύμα ἡσδον ὠφέλειαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι.

at accusativus. Vide similia exem-
a apud Matth. Gr. §. 428. (2.)

72. ἄλλως τε τοῖς πρώτοις.
apud Thucydidem alibi semper plene
ἴσως τε καὶ legitur, ut sit praeser-
tim cum. Bredovius allatis aliorum
scriptorum locis defendit recte dici
ἴσως τε eodem sensu. Hermannus
I Vig. p. 780. ἄλλως τε valet et
super, und vollends. Isocrat.
Isocri. sub. fin. ἄλλως τε ἐπειδὴ.
contra disputat Buttman. ad Plat.
leni. c. 20., cui cum Bredov. nihil

differt ab ἄλλως τε καί. — Mox pro
χειροτέχνους Valla legit χειροτέ-
χνους, quod recepit Goeller. Cum
Stephano Dukerus καὶ insertum vole-
bat ante ὥς εἰπεῖν. Mihi iungendum
videtur ἰδιώτας χειροτέχνους, belli ru-
des, ut verbo dicam, operarios.

οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν. Non
ex publico militibus gravioris arma-
turae arma praebantur, sed sibi
quisque comparabat, exceptis tenuio-
ribus, veluti Athenis thetis, si quan-

74. Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνη στρατεύμα τῶν Ἀθηναίων ἐπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην, ὥς προδοθησομένην. καὶ μὲν ἐπράσσωτο, οὐκ ἐγένετο. Ἀλκιβιάδης γάρ, ὅτε ἀπῆλθε τῆς ἀρχῆς ἤδη μεταπέμπτως, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μὴν τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδοῖς ἀμέλλον· οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπικράτουν μὴ δεχέσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μέιλαντες καὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὥς ἐχειμάζοντο, καὶ τὰ ἐκπύδεια οὐκ εἶχον, καὶ προύχωρει οὐδὲν, ἀπειλόντες ἐς Νάξον καὶ Θοῤῃας, σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι, καὶ τοῦ διεχειμάζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἥρι παραγίνωνται.

75. Ἐτελίζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρὸς τὴν πόλιν, τὸν Τεμενίτην ἐντός ποιησάμενοι, τείχος καὶ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐκπολάς ὄρων, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος ἀποτείχιστοι ᾖσιν, ἣν ἄρα σφάλλωνται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προσεταύρωσαν πανταχῇ ἢ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τῇ Κατάνῃ, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σπηναῖς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐκ' οἴκων. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν, κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχηςτος γενόμενῃν ξυμμαχίαν, προσέειπαι, εἰ πως προσαγάγοιντο αὐτοὺς, ἀντεπροσβέοντο αὐτοί. ἦσαν γάρ ὅποιοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθυμοὶ σφίσι μῆτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἢ ἐπεμψάν, ἐς τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλονται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὐπράξαντας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς καὶ τὴν προτέραν φίλαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν Συρακυσῶν Ἐρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφύμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἐρμοκράτης, ἐν τῷ γού γενομένου τῶν Καμαριναίων, βουλόμενος προσδιαβαίνει τοὺς Ἀθηναίους. ἔλεγε τοιάδε.

76. „Ὅτ' τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὃ ἐμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε, δεισαντες ἐπρεσβευσάμενοι, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρὶν τι τῶν ἡμῶν ἀκοῦσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἤκουσι γὰρ ἐς τὴν Συ-

do ὁλίγων monere fungebantur. Vid. supra ad c. 48.

74. καὶ Θοῤῃας. Nomen corruptum esse, omnes consentiunt. Bekk. plura omisit Θοῤῃας, Poppo uncis inclusit. Natum esse ex χαράκας, quod interpretamentum vocabulo σταῖρωμα adscriptum fuisse putabat F. Portus. Parum probabiliter. Cf. Ephemer. len. 1823. No. 26. p. 204. Aliquanto probabilius est, quod cum Heilmanno

Bredovius Θοῤῃας (a. Θοῤῃαι) scribendum censet. — Mox σταῖρωμα τὰ codices plerique praebent σταῖρωμα. Pluralem Poppo delat posse putat loco 7, 53. ἔξω τῶν σταρωμάτων καὶ τοῦ ἐαυτῶν στρατοῦ, quod circa castra una plures ordines vallorum,

75. τὸν Τεμενίτην. Vide descriptionem Syracusarum.

ἴαν προφάσαι μὲν ἢ πυνθάνεσθε, διανοίῃ δὲ ἦν πάντες ὑπο-
νοῦμεν· καὶ μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικί-
αι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὐλογον τὰς μὲν
καὶ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ
λεοντίναν μὲν, Χαλκιδικῶν ὄντων, κατὰ τὸ ξυγγενὲς κηδεσθαι,
Χαλκιδικᾶς δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οἵτε ἀποικοὶ εἰσι, δουλω-
μένους ἔχειν· τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκείνὰ τε ἔσχον, καὶ τὰ ἐν-
αὐτῇ νῦν πειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἐκόντων τῶν τε
ἄλλων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι, ὥς ἐπὶ τοῦ Μήδου
μαχίᾳ, τοὺς μὲν λειποσινάταν, τοὺς δὲ ἐκ ἀλλήλων στρα-
πεύειν, τῷ δ' ὥς ἐκάστοις τινα εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ, ἐπεινε-
γνότες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε
ποὶ τῶν Ἑλλήνων, οὐδ' οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν, τῇ Μήδῳ
πέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν, ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ, καταδου-
λέως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ, οὐκ ἄξυνεωτέρου, κα-
ξυνεωτέρου δέ.

77. „Ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐγκατηγόρητον
σαν πόλιν νῦν ἤκομεν ἀποφαναῖντες ἐν εἰδόσῃ ὅσα ἀδικεῖ,
ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παρα-
δείγματα τῶν τε ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὥς ἐδουλώθησαν οὐκ ἄμυνον·
σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφί-
ατα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεστιάων ξυμ-
πατρῶν ἐπικουρίας, ἂν ἐνστραφεῖντες βουλόμεθα προθυμότερον
εἶναι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τὰδε εἰσὶν, οὐδ' Ἑλλησπόντιοι καὶ
σιῶται, οἱ δεσπότην ἢ Μήδον ἢ ἕνα γέ τινα αἰὲ μεταβάλ-
ντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Ἀφρικῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς
λοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκα-
ν κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἄλατοί
μεν, καὶ ὀφῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτα τὸ εἶδος τρεπομένους,
καὶ τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διίστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλ-

5. τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις, vel
Melios.

αὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσιν.
μ. Male Goellerus reprehendit
Thucydidae interpretationem καὶ ὅσοι
μοι ἦσαν αὐτῶν. Si Thucy-
des id quod Goell. vult dicturus
scribere debebat εἶναι.
Sed id ne potuit quidem scri-
bere, quia iam dixerat ἐκόντων,
ad utrosque, et Iones et reli-
quos, pertinet. Accedit quod infra
82. Atheniensis orator huc re-
vens dicit: Οὐδ' ἀδίκως κατα-
σφάμενοι τοὺς τε Ἴωνας καὶ νη-
αίους, οὓς ξυγγενεῖς φασιν ὄντας
Συρακούσιοι δεδουλώσθαι.

ἔχοντες παραδείγματα—
ίσματα. Particulam τε trans-
am puta pro ἐξ. παραδείγματα
Bekki. tamēn cum Ar. Chr. Dan.

Dion. Hal. omisit. Σοφίσματα Krü-
gero ad Dion. p. 199. per appositionem
adiectum videtur. — Pro ἐκεῖ,
quod praeter codd. Bas. Cl. Reg. Gr.
D. E. Ar. Chr. Dan. etiam Dion. Hal.
agnoscit, Lobbeck. ad Phrya. defendit
vulgatam ἐκεῖ, vel ἐκεί, ut a Cass.
Aug. Pal. H. Lugd. Mosq. edidit Pop-
pe. Sed recte Krüger l. l. repugnat,
cum ita assuam alibi Thucydides lo-
quatur Cf. 6, 87. 91.

ὅτι οὐκ Ἴωνες τὰδε εἰσὶν.
Verbum ad praedicatum accommoda-
tum est. Τὰδε ναυπε sic dicitur, ut
sit: quae hic vides praesentia. So-
phocli Oed. Tyr. v. 1329. Ἀπόλλων
τὰδ' ἦν, ubi vid. interpret. Cf. Krü-
ger ad Dion. p. 22. Ceterum Dorien-
ses ubique superbiunt gente sua, et Iones
tamquam minus nobiles ac fortes de-
spiciunt.

πίδι ἐκπολεμῶν πρὸς ἑλλήλους, τοῖς δὲ, ὡς ἑκάστοις τι αἰ
 ἡνῆς, λέγοντες, θύρανται, κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα, τοῦ
 θεῖν ἐννοῖσκον προαπολλυμένου, οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἦξει
 θεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὐτόν
 τυχεῖν;

78. „Καὶ εἴ τ' ἄρα παρῆσθηκε τὸν μὲν Συρακοσίον,
 τὸν δ' οὐ, πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ θεινὸν ἢ
 ὁπῆρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθῆτω οὐ περὶ τῆς
 μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχο
 ρος, τοσοῦτόν τε καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμ
 ἐμοῦ, ἔχων δὲ ἐξυμάρχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἔρημον, ἀγωνίζεται.
 τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἐχθρὰν κολάσασθαι
 δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φίλλαν οὐκ ἡσδὸν βεβαιώσα
 βούλεσθαι. εἴ τε τις φθονεῖ μὲν, ἢ καὶ φοβεῖται, (ἀμφὶ
 γὰρ εὐδὲ πάσχει τὰ μείζω,) διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακουσας
 κωθῆναι μὲν, ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι
 ἐνέκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπικῆς δυνάμεως β
 σιν ἐλαττεῖ. οὐ γὰρ οἶόν τε ἅμα τῆς τε ἐκιδυμίας καὶ τῆς
 χης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμῃ
 τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὁλοφυρθεῖς τῇ ἀνίσως καὶ τοῖς
 ἀγῶσις πρὸς βουλήθειν ἀδύς φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ κα
 νὰ καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων
 ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, ἐτελήσαντι προσλάβειν. ἰσχυρὸν μὲν γὰρ
 ἡμετέραν δύναμιν αἴσχοι ἂν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ
 οἶαν. καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὡς Καμαρινάιοι, ὁμ
 ὄντας καὶ τὰ δευτέρᾳ κινδυνεύοντάς, προοραῖσθαι αὐτὰ.
 μὴ παλακῶς, ὡς περὶ οὖν, ἐξυμάρχειν, αὐτοὺς δὲ πρὸς
 μᾶλλον ἰόντας, ἀπὲρ [ἀν]; εἰ ἐς τὴν Καμαρινάϊαν πρῶτον
 κόντο οἱ Ἀθηναῖοι, θεόμενοι ἔν, ἐπεκαλεῖσθαι, ταῦτα
 ὁμοῖον καὶ νῦν παρὰ κλυόμενους, ὅπως μῆδεν ἐνθάδε
 φαίνεσθαι. ἀλλ' οὐδ' ὑμεῖς νῦν γέ πω, οὐδ' οἱ ἄλλοι
 ταῦτα ἀρμυροῦτε.

τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις κα
 κουργεῖν. Bannus et Goss. δὲ
 ναυαβάς malint. Poppe I. 1. 272.
 transitum esse putat ab infinitivo ad
 indicativum. Minus ordo sed fortis vi
 detur. καὶ τοῖς δὲ λέγοντες, ὡς ἑκά
 στοις τι κακουργεῖν θύρανται (λέγειν),
 κακουργεῖν sc. αὐτοῖς. Saep̄ verba
 apud aetrum scriptorem inter se dis
 iecta sunt. Cap. 80. ἐκιδυμίας μὲν
 οὐδὲν ἔργον, εἶναι σαφές. Cap. 300.
 οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς τε ἀγῶσις αὐ
 τῶν, οἱ ἐς τὴν πόλιν ἐκοναμῆδον
 παρὰ Ἀσδίας ἀγῶσις ἔσαν, διέ
 φθονον. (Cl. prae) ceteris cap. 80.
 cum amot.

78. οὐδὲ ἡσδὸν βεβαιώσα
 σθαι. In vulgata lectione aliquid

visti latere ritas, διάσασθαι
 Poppe pro βεβαιώσασθαι.

οὐκ ἂν ὁπῆρ πρὸς τὴν δύ
 βούλησιν ἐκίττει. Brevi
 et spem et voluntatem, huma
 bus non consentaneam, signifi
 rat fore, ut compositum fiat cum
 humanas vires exsuperat.

ἅμα τῆς πρὸς ἐκιδυμίας
 νεσθαι, i. e. et cupiditati
 nae, moderari aequabiliter, q
 ret, si, quod quis concupivit
 ipse ita perficere posset, ut
 ceret omnes, vel ipsi fortun
 raret.

ὁ πῶς μὴ δὲν ἐνθάδε
 Schor, οὐτῶς, φησι, παρὰ
 αὐτοῖς μὴ παλακῶσθαι, α

79. Διίλιε, δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρὸς ταῖς ἡμᾶς καὶ πρὸς
 ἡμᾶς ἐπιόντας θεραπεύετε, λέγοντες θυμάρχην εἶναι τὴν
 Ἀθηναίων· ἢν γὰρ οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν
 ἐχθρῶν ἢν τις ἐφ' ὑμᾶς ἔη, καὶ τοῖς γὰρ Ἀθηναίοις βοη-
 γῶν, ὅταν ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας
 κώσιν. ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι, ὄντες Χαλκιδῆς, Χαλκιδέας
 καὶ Λεοντίνους ἐπέλυσεν, θυμάρχην εἶναι καὶ δεινόν, εἰ ἐκεί-
 μὲν, τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιοῦματος ὑποπτεύοντες, ἡλό-
 σαφρονούσιν, ὑμεῖς δ' ἐν λόγῳ προφάσεις, τοὺς μὲν φῦσι
 φίλους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἐπὶ πολλὸν φήσει θυμ-
 ᾶς μετὰ πῶν ἐχθρίσταν διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύ-
 δε καὶ μὴ φοβησθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γὰρ, ἢν
 ἐυστῶμεν πάντες, δεινὴ ἔστιν, ἀλλ' ἢν, (ὅπερ αὐτοὶ
 οὐσί), τήν γε δαμάσωμεν. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μέσσης
 καὶ μάχῃ περιγινόμενοι ἐπράξαν, ἃ ἡβούλοντο, ἀπὸ
 τῆς διακαχούσης.

80. Ὅστες οὐκ ἀδρόνους γε ὄντας εἰς ἀδυναμίαν, ἔναι
 τὴν θυμάρχην προδοτικέρον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πλο-
 του καταστροφῆς ὠφελείας, οἱ πάντες κρείσσους εἰσὶ τοῖς
 ἡμῶν τοῖς πολέμοις καὶ μὴ ἐκείνῃ τὴν προμήθειαν δοκεῖν.
 μὲν ἴσῃ εἶναι, ὅμν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ
 ἀμφοτέρων ὄντας θυμάρχους, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργον
 ὥσπερ τῷ δικαίῳ, ἐπὶ τῷ εἰ γὰρ δὲ ὅμν μὴ ἔργον
 ὄντας ὁ τε καὶ ὁ σφαλῆσται, καὶ ὁ κατὰ τὴν περὶ τῶν
 τῇ αὐτῇ ἐκαστοῦ τοῖς μὲν οὐκ ἡμῶν τε καὶ ὁμῶν
 οὐκ ἐκαστοῦ καποῖς γενέσθαι, καὶ τοῖς καλλίον τοῖς
 κείνοις καὶ ἡμῶν θυμάρχους πρὸς δεινόντες τὴν τε κοινὴν
 ἐν τῇ Σικελίᾳ φυλάξει. καὶ τοὺς Ἀθηναίους, φίλους
 καὶ μὴ εἶναι ἀμφοτέρων, ἐνελόντες τε λέγομεν, οἱ δὲ
 ἐκαστοῦ μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι ὡς οὐτε θυμᾶς
 καὶ ἄλλους περὶ αὐτοὺς οὐδὲν χεῖρον γινώσκοντες
 αὐτοὶ, καὶ μαρτυροῦμεθα ἡμῶν, εἰ μὴ περὶ τῶν, οἱ δὲ
 ἡμῶν μὲν ὑπὸ Πλοτου ἀεὶ πολέμοις, προδοτικῶν τε καὶ
 ὡς ἀδρόνους, ἀδρόνους καὶ ἀκαταστροφῶν τε ἡμῶν Ἀθη-
 ναίων.

81. Ὅστες οὐκ ἀδρόνους γε ὄντας εἰς ἀδυναμίαν, ἔναι
 τὴν θυμάρχην προδοτικέρον, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πλο-
 του καταστροφῆς ὠφελείας, οἱ πάντες κρείσσους εἰσὶ τοῖς
 ἡμῶν τοῖς πολέμοις καὶ μὴ ἐκείνῃ τὴν προμήθειαν δοκεῖν.
 μὲν ἴσῃ εἶναι, ὅμν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ
 ἀμφοτέρων ὄντας θυμάρχους, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργον
 ὥσπερ τῷ δικαίῳ, ἐπὶ τῷ εἰ γὰρ δὲ ὅμν μὴ ἔργον
 ὄντας ὁ τε καὶ ὁ σφαλῆσται, καὶ ὁ κατὰ τὴν περὶ τῶν
 τῇ αὐτῇ ἐκαστοῦ τοῖς μὲν οὐκ ἡμῶν τε καὶ ὁμῶν
 οὐκ ἐκαστοῦ καποῖς γενέσθαι, καὶ τοῖς καλλίον τοῖς
 κείνοις καὶ ἡμῶν θυμάρχους πρὸς δεινόντες τὴν τε κοινὴν
 ἐν τῇ Σικελίᾳ φυλάξει. καὶ τοὺς Ἀθηναίους, φίλους
 καὶ μὴ εἶναι ἀμφοτέρων, ἐνελόντες τε λέγομεν, οἱ δὲ
 ἐκαστοῦ μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι ὡς οὐτε θυμᾶς
 καὶ ἄλλους περὶ αὐτοὺς οὐδὲν χεῖρον γινώσκοντες
 αὐτοὶ, καὶ μαρτυροῦμεθα ἡμῶν, εἰ μὴ περὶ τῶν, οἱ δὲ
 ἡμῶν μὲν ὑπὸ Πλοτου ἀεὶ πολέμοις, προδοτικῶν τε καὶ
 ὡς ἀδρόνους, ἀδρόνους καὶ ἀκαταστροφῶν τε ἡμῶν Ἀθη-
 ναίων.

80. τὸ μὴ δετέροις, ὅμν μὴ δετέροις, ὅμν μὴ δετέροις, ὅμν μὴ δετέροις.

ναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουςι, τῷ δ' αὐτῷ
ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἄδλον
τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήφονται· καὶ εἰ αὐ' ἡμεῖς περὶ
μεθὰ, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφεί-
κτα σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἰρεῖσθε ἥδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνου
δουλείαν, ἢ καὶ περιγεγόμενοι μεθ' ἡμῶν τοῦσδε τε μὴ α-
σχερῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν, μὴ ἂν βα-
ρύναν γενομένην, διαφυγεῖν.

81. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν· ὁ δ' Εὐφημος
τῶν Ἀθηναίων προσβυτής μετ' αὐτὸν τοιάδε.

82. „ΑΦΙΚΟΜΕΘΑ μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὐσίας ἐν
μαχίᾳ ἀνανεώσει· τοῦ δὲ Συρακοσίου καθάψαμένου, ἀνὰ
καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὥς εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν
γιστόν μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες αἰεὶ ποτε πολέμους
τοῖς Δωριεῦσιν εἶδιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς γάρ, ἰσχυ-
ρὸντες, Πελοποννησίοις Δωριεῦσι, καὶ πλείουσιν οὐσί καὶ κα-
κούσιν, ἐσπεράμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἡκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα
καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς κηρύσσονται τῆς μὲν Λακεδαιμονί-
ας ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσήκον μᾶλλον
ἐκείνωνς ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον
ἐν τῷ παρόντι μῆζον ἰσχυρόν· αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλείᾳ κα-
τέχον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἢ
ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ἢ
νοούμεθα, καὶ, ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, οὐδὲ ἀδίκως καταστρε-
φόμενοι τοὺς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὡς
ἡμᾶς Συρακοσίοις δεδουλεύσασθαι. ἤλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρο-
λίαν, ἐφ' ἣμᾶς, μετὰ τοῦ Μηδου, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀπο-
τεῖναι τὰ οἰκεία φεῖρειν, ὥς περ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν
δαμνέμεν δὲ αὐτοὶ τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐκπεπρω-
μένον.

83. „Αὐτ' ὦν ἄξιοι τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε
τιμὴν πλείστον τε καὶ προθυμίαν ἀποφασίστον παριστοι-
χῶμεν τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ καὶ τῷ Μηδῷ ἐτοίμως τοὺς
δραῦντες οὗτοι ἡμᾶς ἐβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοπον-
νήσου ἰσχύος ὀρεγόμενοι, καὶ οὐ καλλισπούμεθα ὥς, ἢ
βάρβαρον μόνοι καθελόντες, εἰκότως ἄρχομεν, ἢ ἐκ' ἐλευθε-
ρίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐ-
τῶν κινδυνεύσαντες. πάσι δὲ ἀνεπίφθορον τὴν προσήκουσαν

καὶ τῆς νίκης. — λήφονται.
Schol. τὸ ἄδλον αὐταῖς καὶ ὅσον ἐπι-
τίμιον ὁρᾷ ἄλλο ἢ ὑμεῖς γενήσεσθε
δουλωθέντες οἱ, τῆς νίκης αἰτίαι.
Recte. Nam ἄδλον h. l. neutrum est,
victoriae, praemium, et appositio est
verborum ἄλλον τινά.

82. Πελοποννησίοις — αὐ-
τῶν ὑπακουσόμεθα. Verbum
ὑπακούειν duplicem structuram admit-
tit, et cum genitivo, et cum dativo.
Adiicitur genitivus αὐτῶν simili modo
ut 4, 123, in verbis τῆς στρατῆς αὐ-

τοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῆς
τοῦ μετῴρου, et dativus 4, 93
Ἰπποκράτει, ὅτι περὶ τὸ ἄδλον
ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ κα-
χονται. Item praemio genitivo
soluto dativus pronominis subiicitur
114, διαβεβηκότες ἦδη Πελοπον-
νήσου ἠγγέλθη αὐτῷ. Vid. Krüg. ad
p. 98. Poppo l. 1. p. 120. et Gell.
ad h. l.

83. τῷ τῷ δρῶντες, i. e. κα-
τὸν τε καὶ προθυμίαν τῷ Μη-
δο παρασχόμενοι.

λαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἔνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες δρῶμεν καὶ ὑμῖν ταυτὰ ἐνυμφέροντα. ἀποφαίνον δὲ ἐξ ὧν οἷδε· τίς διαβάλλουσι, καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φροῦτερον ὑπονόεστε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπιπνόντας τι λόγῳ μὲν ἡδονῇ τὸ παρὰντίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγγειμήσει πικρὸν τὰ ἐνυμφέροντα πράσσοντας. τὴν τι γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν ῥήκαμεν διὰ δέος ἔχειν, καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ ἔχειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, ἢ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο καλύδοντες.

84. „Πολλάβη δὲ μηδεὶς ὥς οὐδὲν προσήκον ὑμῶν κηδόμενα, γνοὺς ὅτι, σωζομένων ὑμῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς κᾶς οὐκ ἀντήχειν Συρακοσίοις, ἡσέσον ἂν, τούτων πεμπάνων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις, ἡμεῖς βλαπτομένῃ καὶ ἐν ὑπὸ προσήκεις ἥδη ἡμῖν τὰ μέγιστα· διόπερ καὶ τοὺς Λεοντικούς ἐυλογον κατοικίζειν μὴ ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς ἐγγενεῖς πατρὶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὥς δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς πετέρας, δημοροὶ ὄντες, τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν ἀμνησθῶσι. τὰ γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρχοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ Χαλκιδεὺς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ἐνυμφόρος ἡμῖν ἀπαράσκευος αἶν καὶ χρήματα ἡσὺ φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε καὶ Λεοντίνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι μάλιστα ἀπτονομούμενοι.

85. „Ἄνδρες δὲ τυράννων, ἡ πόλει ἀρχὴν ἔχουσα, οὐδέτις ἔτι ἐνυμφέρον, οὐδ' οἰκτεῖν ὅτι μὴ πιστὰ· πρὸς ἅπαντα δὲ θεῖ· ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίνεσθαι. καὶ ὥς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἦν τοὺς φίλους κακώσωμεν, λ' ἦν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ὥσπερ ἀδύνατοι ὦσιν. ἵστεν δὲ οὐ χροῖ· καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ἐνυμμάζουσ, ὥς ἕκαστοι ἡσμοί, ἐξηγησόμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους νεῶν κα-

ἐκ πορὰ τῶν ῥημάτων δὲ — ἀπονεύει. „Id ipsum, quod illi criminatur, et quod vobis suspectum est totam Siciliae subigendam nos enissee, odio Doriensium adductos) umentum nobis esto, vera esse ea, e de communi utilitate nostra verique modo didimus.“ Dehinc demonstrat Epiphanus, suae securitatis sa, ut liberos et potentes in Siciliam socios haberent, Athenienses vero, cum semper a Peloponnesiis et iensibus sibi timendum sit, ne aut s aggrediantur, aut Siculos eos, ipsorum sint amici, odii in Athenienses explendi causa, opprimant.

ἡ παθεῖν δὲ μᾶλλον τοῦτο. ἢ. ο. τὸ καταδουλωθῆναι sc. τὰ ἔσθ.

ἢ. ἀλόγως, (inconsequent.) iungo ἐλευθεροῦν. — ἀπαράσκευος καὶ χρ. μ. φέρων. Praeter

Chios Rhodiosque et paucos alios ex insulis omnes ille tempore Atheniensium socii horum rempublicam non navibus et armis, sed tributis tantum iuvabant. Hoc iam inde a Persiciis bellis institutum erat, sociis militiam molente ferentibus, Atheniensibus ipsa permittentibus, qui ita imperium in socios, et navibus et usu belli carentes, tutius exercebant. Vid. Thucyd. 1, 99. — Ad verba καὶ Λεοντίνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι repeto ἐνυμμάζουσ ἡμῖν αἶσι.

85. τοὺς ἐκεῖ ἐνυμμάζουσ. Scriptura fluctuat inter τοὺς — ἐνυμμάζουσ et τοῖς ἐνυμμάζουσ, quod in pluribus et bonis libris legitur. Goeller. dativum recepit, et variationem casuum uni verbo redditam explicat simili structura, de qua egimus c. 82. Secutus est Pappo. Ceterum Thucydides etiam 1, 71. accusativum verbo ἐξηγεῖσθαι adiungit.

ροχή αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χορημάτων βιασώτερον φε-
ρεῖ, ἄλλους δὲ καὶ πάννυ ἐλευθέρως συμμαχοῦντας, καίπερ ἡ
οἰσῆτας ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις ἐπὶ
περὶ τὴν Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τὰνθάδε εἰκὼς πρὸς τὸ λι-
σιτελοῦν καὶ, ὃ λέγομεν, ἐς Συρακοσίους θίος, καθίστασθαι
ἀρχῆς γὰρ ἐφίστανται ὑμῶν, καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔ-
στησαντες ὑμᾶς ὑπάπτω, βία ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπρακτοῦ
ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἀρξάι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δὲ, ἢ
ἔυστήτε πρὸς αὐτοὺς. οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχύς τοσαύτη
ἐς τὴν ἔυστάσθαι ἐμμεταχειριστος, οὐδ' οὐδ' ἀσθενεῖς ἂν, ἡμῶν
μὴ παρόντων, πρὸς ὑμᾶς εἶεν.

86. „Καὶ ὅταν ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἔλεγε
τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθαι οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντα
φόβον, ἢ, εἰ περισφοδμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι
οἷ καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ὅτι καὶ
ἡμᾶς ἤξιοιτε λόγῳ πελθεῖν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ', ὅτι ἐν
νόμῳ μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχύος ἀφασμεν, ὑποπτεύεσθαι
πολύ δὲ μᾶλλον τοῖςδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μὲν γε οὔτε ἐμμεν
δυνατοί, μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασ-
μεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκος τε πλοῦ καὶ ἀπορία φ-
λακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἡπειρωτέων· οἷ
δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρούσης
ἐπικουήτης ὑμῖν ἀεὶ τε ἐπιβουλεύουσι, καὶ ὅταν καιρὸν ἰ-
βωσιν ἐκαστον, οὐκ ἀνιᾶσιν. ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη, καὶ
τὰ ἐς Λεοντίους· καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοῖς ταῦτα κελόν-
τας, καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοῦ
εἶναι, παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθ-
στέραν γε σατηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, θεόμενοι τῇ
ὑπαρχουσῇ ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέρωις μὴ προδιδόναι, νομῶν
τε τοῖςδε μὲν καὶ ἀνευ συμμαχῶν ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἐτοιμήν διὰ τὴν
πλήθος εἶναι ὁδὸν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρὰ στήθεσιν μα-
τοσῆςδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἢν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἀπα-
κτον ἰάσεται ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσθαι, καὶ βουλήσεται καὶ

χορημάτων βιασώτερον φερεῖ.
Sic cap. 80. αἰρεῖσθαι ἤδη ἢ τὴν αὐ-
τίαν ἀνιᾶσθαι δουλείαν, πρὸ ἀνι-
δυσαν. — πάννυ ἐλευθέρως συμ-
μαχοῦντας, intelligit. Zooythios
Cephallariensis. Vid. 7, 57.

ἐς Συρακοσίους θίος. Vo-
cabulum θίος mihi pendere videtur
ex πρὸς. Ἐς Συρακ. intelligo: in
Beziehung auf die Syracusaner. Non
poterat genitivo uti, ne sententia ob-
scurior et ambigua evaderet. Hoc
dicit: Etiam res in Sicilia ad nostram
utilitatem et proat noster metus a
Syracusanis, de quo diximus, postu-
lat, componere consentaneum est.

ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ — ὑπόπτῳ,

i. e. ἐπὶ προσέειπε ἡμᾶς εἶναι τὴν
πρὸς, vel ut Schol. ὑποπτεύειν
ποιήσαντες ὑμῖν καὶ διαβόλῳ
Idem ἀνάγκη δὲ] ἀρξάι τοὺς Συ-
ρακοσίους τῆς ὅλης Σικελίας.

86. ἐλέγξει iat. τοῦτον. — καὶ
ἐν πρὸς — ἐλέγξει praepositionem
comparandi vim habere docet compo-
ratiuus μείζονι. Paulus ante πρὸς
οἷσιν φόβον esse obiecto meti, καὶ
aliunde imminet, traducere quo ut
docet Ruhnken. ad Tim. p. 137.

τῆς ἡμετέρας παρούσης
Abstractum pro concreto. Neque enim
hic valet vocabuli παρούσης aliter in-
testas, qua est παρούσα, facillime
res.

κολλοστών μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι παραγνῆ παραγενόμενον ὑμῖν.

87. Ἡ δὲ ἄλλα μῆτε ὑμεῖς, ὦ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπειθεσθῆτε, μῆτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτεύομεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ἐπομνήσαντες ἀξιόσομεν πείθειν. φαιέν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεί, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὥσως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πρόσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι, παρακληθέντες δὲ, ἤκειν. καὶ ὑμεῖς μὴδ' ὥς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων, μὴδ' ὥς σωφρονισταὶ, ὃ χαλεπὸν ἦδη, ἀποτρέπειν πειράσθε· καθ' ὅσον δὲ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρι, τούτῳ ἀκοιλάοντες χρῆσασθε· καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτὰ, πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χροῖω, καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὃ τε οἰόμενος ἀδικήσεται καὶ ὁ ἐπιβουλεύων, διὰ τὸ ἐτοιμὴν ὑπεῖναι ἐπιβλῆναι τῷ μὴ ἀντιτεχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δὲ, εἰ ἤξομεν, μὴ ἀδείεις εἶναι κινδυνεύειν, ἀμφοτέρω ἀναγκάζονται, ὃ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὃ δ' ἀπραγμόνως σώζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀκώσῃθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ αἰεὶ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἀντεπιβουλεύσαι ποτὲ ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε.

88. Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὐφῆμος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεκρίθησαν τοιόνδε· τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὐνοίᾳ ἦσαν, πλὴν καθ' ὅσον [εἰ] τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις αἰεὶ κατὰ τὸ ὁμοῖον διάφοροι· δεδιότες δ' οὐχ ἦσαν τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας, μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένηνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἐπεμβαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον· ἔργῳ, ὥς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ

87. βλάπτειν αὐτὰ, τὴν πολυπραγμοσύνην καὶ τὸν τρόπον ἡμῶν. καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν. Schol. καὶ ἡς οὐκ ἄρχομεν. „In cod. H. a. γο. ἄρχομεν. Sed adversatur structura.“ Porro, qui nostram vulgatae interpretationem: cui non praesto sumus propter amicitiam non satis aptam enset, ipse nihil affert.

ἀντιτεχεῖν ἐπικ. Praepositionem ἀντὶ in verbo ἀντιτεχεῖν spectare puto ad iniuriam adversarii commensandam Atheniensium auxilio. — ὀκράβουλον ἐπικ. etiam hic media significatio usurpatur, ut sit exspectatio, opinio. — μὴ ἀδείεις enalige numeri et casus. Spectat enim ὁ τῷ δέ. Reisk. ἀδείεις coniicit. —

ὁ μὲν — σώζεσθαι. „Ordinem invertit. Nam ἄκων σωφρονεῖν pertinet ad τὸν ἐπιβουλεύοντα.

ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις. Schol. ἀλλ' ἐξισωθέντες—τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τοῖς οὐ μόνον φυλάττεσθαι τοῖς ἀδικούντας, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιβουλεύειν τοῖς προεπιβουλεύουσιν ἐχθρομένοις, καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς Συρακοσίους μεθ' ἡμῶν στάντες τοῦ αὐτοῦ μεταλάβετε, τουτίστιν ἀντεπιβουλεύσατε αὐτοῖς. Neutraliter hic accipiendum est verbum ἐξισώω, ut Soph. Electr. 1194. μητρί δ' οὐδὲν ἐξισοί.

88. τό τε πρῶτον — ἐπεμβαν. Vid. c. 67.

παρόντι, ἵνα μὴδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἑλασσον δοκῶσι νείμαι ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὕσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὦν, εὖορκον δοκεῖν εἶναι σφίσι ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον. — Καὶ οἱ μὲν Συρακοῖσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηγτύοντο ἐς τὸν πόλεμον· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἐπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὥς πλείστοι πρὸς χωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία· μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων, οἱ πολλοὶ ἀφιστήκησαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειον ἔχόντων αὐτόνομοι οὐδαὶ καὶ πρότερον ἐκ οἰκήσεως εὐθύς, πλήν ὅλλγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σίτον τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι, καὶ εἰδὼς οἱ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκωλύοντο· τὸν χειμῶνα μεθορτομισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην, καὶ τὸ στρατόπεδον, ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, αὐτὰς ἀνορθώσαντες, διεχέμαζον. καὶ ἐπεμφαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριηρὴν περὶ φιλίας, εἰ δύναιτό τι ἀφελείσθαι, ἐπεμφαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηλίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμῶν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν Ἑγεταν· ἐπεμφάντες ἐκέλευον ἱπποὺς σφίσι· ὥς πλείστους ἔμπειν, καὶ ἄλλα ἐς τὸν περικτειχισμόν, κλινθῖα καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὥς ἅμα τῷ ἥρι ἐξέρμενοι τοῦ πολέμου. — Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀποδιδάλντες πρέσβεις τοὺς τε Ἰταλιώτας ἅμα παρακίοντες ἐπερωτῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὥς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κόρινθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο, ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγένες βοηθεῖν. καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθύς ψηφισάμενοι αὐτοῖσι πρῶτον ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναναπέδοιεν τὸν καὶ αὐτοῦ πόλεμον θαρσύνετον καὶ εἰσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ἀφέλμεν τινα ἔμπειρον. καὶ οἱ τε ἐκ τῆς Κόρινθου πρέσβεις παρήσαν ἐς

οἱ πολλοὶ ἀφιστήκησαν. „Canterus recte οὐ πολλοὶ videtur conieciisse.“ Poppo, qui cum Bekk. ante αἰκήσεις articulum desiderat. Οἰκήσεις vocat, quas πόλεις vocare non poterat. 1, 6. τὰς ἀφράκτους οἰκήσεις.

ὑπὸ — ἀπεκωλύετο. Fr. Por-tus conieciat ἀπὸ προ ὑπὸ. Bekk. et Doederlein. probabiliter ἀπεκωλύ-οντο coniecerunt, quod Poppo recepit, mihi iam in ind. mai. ed. s. v. ἀπεκωλύειν probatum. Vulgatam tue-

tur Bernhardy Synt. p. 268. expli-cans: sie stellten sie vor ihnen nicht.

ἐς Τυρσηλίαν. Ita Thucydides aetate vocabatur Italia tota Graeci nota, praeter eam partem, quam Graeci incolebant, quae tum Italia et par-tea a Romanis magna Graecia appel-lata est. Praeter Tyrseniam et illam Thucydides Opicam (quae est Campania et Samnium) et Iapygiam memorat. Vid. Poppo I. 2. p. 541. Cf. Niebuhr. Hist. Rom. I. p. 15 sq. ed. 2.

τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ Ἀλκιβιάδης, μετὰ τῶν ξυμφυάδων πε-
ραιωθεὶς τότε ἐνθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς
Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακε-
δαιμόνα, αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεψάντων, ὑπόσπον-
δος ἰλθὼν· ἐφοβείτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντινι-
κῶν πράξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων
τοὺς τε Κορινθίους καὶ τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν
Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δια-
πορευμένων τῶν τε Ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις
ἐμπειν ἐς Συρακοῦσας, κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίους,
λοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης πα-
ρώξυνε τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἐξώρμησε λέγων τοιαῦτα.

89. „ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον
ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀπο-
σποῖτε. τῶν δ' ἡμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατὰ τι
γκλημα ἀπειπόντων, αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθερά-
τεον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφορὰν. καὶ
κατελοῦντός μου προθύμου, ὑμῖς πρὸς Ἀθηναίους καταλασ-
τόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, δι' ἐκείνων πράξαν-
τες, ἐμοὶ δὲ ἐτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ'
μου, πρὸς τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου, καὶ
ἅλα ἄλλα ἡναντιούμην ὑμῖν, ἐβλάπτεσθε, καὶ νῦν, εἴ τις καὶ
ὅτε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀλη-
τοῦς σκοπῶν ἀναπειθίσθω· ἢ εἴ τις, διότι καὶ τῷ δημῷ
προσεκείμεν μᾶλλον, χεῖρα με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσεται
ρθῶς ἀχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις αἰεὶ ποτε διάφοροί εἰμεν·
ἂν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ἀνδραστῇ·
αἱ ἅπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλῆθους.
μα δὲ, τῆς πόλεως δημοκρατουμένης, τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν
οἷς παροῦσιν ἐπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώ-
εθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικά εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν, καὶ
τὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν, οἱ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξήγον τὸν
ἴλον· οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προ-
ιτημεν, δικαιοῦντες, ἐν ᾧ ὁγήματι μερίστη ἡ πόλις ἐτυγχανε
καὶ ἐλευθερωτάτῃ οὖσα, καὶ ὅπερ ἐδέξατο τις, τοῦτο ξυνδια-
ύξειν. ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγγινώσκομεν οἱ φρονούντες
, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιοι. ἀλλὰ

τότ' ἐνθὺς, tum cum ab exercitu
mum revocatus esset. Vid. c. 61.
τῶν Μαντινικῶν, quae nar-
t 5, 46 sqq.

89. τῶν δ' ἡμῶν προγγ. Reisk.
παύειν δὲ ἡμῶν, ego δ' ἡμῶν,
υπὸντα Popp. De re vide 5, 43.
τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς, Ni-
um et Lachetem intelligit, Cf. 5, 43.
ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιοι. Ex
hollastae verbis: καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ
δενὸς ἦτον λοιδορήσαιοι αὐτῆς,
φ καὶ μέγιστα καὶ αὐτῆς ἡδύ-

αῖμα colligat quispiam aliquid hic
intercidisse. Idem iudicat Krügerus
in Bibl. crit. 1828. p. 7. Fortasse
pro καὶ, aut post καὶ, legendum δι-
καιότερον, et comma ponendum ante
λοιδορήσαιοι, ut et ἂν et αὐτὸς eo
possit referri. Sic igitur scribendum
conicio: ἐπεὶ — οἱ φρονούντες τε,
καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ
καὶ δικαιοτέρων, λοιδορήσαιοι. Exem-
pla a Dukero allata docent quidem
μᾶλλον ex praegresso comparativo
χεῖρον (i. e. μᾶλλον κακῶς, cf. Her-

περὶ ὁμολογουμένης ἀνολας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν οὐκ ἰδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι, ὕμῶν πολέμιων προσκαθημένων.

90. „Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυνέβη· περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἡμοί, εἴ τι πλέον οἶδα, ἐξηγητέον, μάθετε ἥδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεφόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσονται. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα, ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἥδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκείθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ Ἴβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἔφθονα· οἷς τὴν Πελοπόννησον περὶ πολιορκιοῦντες, καὶ τῷ περὶ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίβλας λαβόντες, τὰς δ' ἐντειχισάμενοι, ὁραδίως ἡλπίσαμεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξυμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σίτον, ὥστε εὐπορώτερον γιγνεσθαι τις αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγεγόμενα ἐκείθεν χωρὶς ἐπιβλῆ διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθύνδε προσόδου παρήξειν.

91. „Τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν ολιγομένου στόλου παρὰ τοὺς τὰ ἀκριβέστατα εἰδότες, ὥς διανοήθημεν, ἀκηκόατε, καὶ οἱ ὑπόλοιποι στρατηγοί, ἣν δύνανται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν· ὧς δὲ, εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ περιέσται τάκει, μάθετε ἥδη. Σικελιώται γὰρ ἀπειρότεροι μὲν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυστραφέντες ἀδρόοι καὶ νῦν ἐτι περιγένοιτο. Συρακόσιοι δὲ μόνοι, μάστι τε ἥδη πανδημεὶ ἡσθημένοι καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδυνατοὶ ἔσονται τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀνίστασθαι. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθύς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκείθεν προσιπὼν, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰσθῶ μόνον βουλευεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελο-

mann. ad Vig. p. 885.) cogitatione repeti posse. Sed mihi altera ratio huic loco aptior videtur, maxime quod ἂν ad optativum desidero. Nisi forte καὶν λειδοσθήσονται scribendum quis putet, me non consentiente.

90. τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν. Schol. τοὺς τε πενηκόους τῶν Καρχηδονίων, καὶ αὐτοὺς, εἰ δυναίμεθα, καταστρεφόμενοι.

μαχιμωτάτους. Poppo e Mosq. μαχιμωτάτων reposuit, Bauero momento, ὁμολογουμένως in hac verborum positura ad βαρβάρων necessario et unico referendum esse, ubi ineptum esset. Sed errat vir doctus, immemor

transpositionis verborum eius, de qua diximus supra ad cap. 77. — Μοι οὐκ ἂν minus referendum ad τριήρεις, quam ad cetera belli praesidia, quae antecesserunt, immo ad naves maxime pertinere videtur, quia opposita incursio a terra (per isthmos scilicet) pedestribus copiis (τῷ περὶ ἅμα) facienda. Neutrum igitur relativi ad nomen feminini generis refertur, ut indicium dicatur womit, quibus rebus. Simile est c. 47. ἐφ' ὅπερ μέγιστα ἐπιφθόσας, wozu sie vornehmlich gesandt waren, i. e. ἐφ' ὅπερ πρότερον. sc. πλείον ἐκὶ Σελινοῦντα. Cf. c. 91. ὅπερ Ἀθηναῖοι μέγιστα ἀνὰ φοβήνται, quae res.

ρονήσου, εἰ μὴ ποιήσῃτε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν
 ἔμψετε τοιαύτην ἐκείδε, οἵτινες αὐτερέται νομισθέντες καὶ
 κλιτευόμενοι εὐθὺς, καὶ ὁ τῆς στρατίας ἐν χρησιμώτερον
 εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν τοὺς τε πα-
 ρόντας ξυντάξῃ, καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω
 γὰρ οἱ τε ὑπαρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσύνουσιν μᾶλλον, καὶ οἱ
 ῥηδαιόχους ἀδείεστον προσίασι. καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἄρα φα-
 ρεώτερον ἐκπολεμεῖν, ἵνα Συρακούσιοι τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπι-
 κλεισθαι μᾶλλον ἀντέχῃσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἐαυτῶν ἥσσαν
 ἡλὴν ἐκικουρίαν πέμπωσι. τειγίλειν δὲ χρὴ Λακείλιαν τῆς Ἀτ-
 τικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα αἰεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐ-
 τοῦ νομίζονσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπικειράσθαι. βεβαίω-
 τα δ' ἂν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτει, εἰ, ἃ μάλιστα
 ἐδιότα αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς κινδυνόμενος ἐπι-
 ποιῇ· εἰκόσ γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἐκίστους τὰ σφέτερα
 κτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐκτισίχῃσι
 τοὶ ὀφειλόμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύετε, πολλὰ παρεῖς τὰ
 ῥήματα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκευάσθαι, τὰ
 ἄλλα πρὸς ὑμᾶς, τὰ μὲν ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα, ἤξει·
 καὶ τὰς τοῦ Λαυριῶν τῶν ἀργυρέων μετᾶλλων προσόδους, καὶ
 καὶ ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὀφειλόνται, εὐθὺς ἀποστε-
 ρήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου ἥσσαν
 διαφορουμένης, οἱ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος
 πολεμεῖσθαι ὀλιγορήσουσι.

92. „Γίνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμό-
 τερον, ἐν ὑμῖν ἐστίν, ὦ Λακεδαιμόνιοι· ἐπεὶ; ὥς γε δυνατόν,
 καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἷμαι γνώμης.) πᾶν θαρσύνω. καὶ χε-
 ρων οὐδενὶ ἀξιώ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμᾶντο μετὰ τῶν
 πολεμιοτάτων, φιλόπολις ποτὲ δοκᾶν εἶναι, νῦν ἐγκρατὲς
 πέρομαι, οὐδὲ ὑποκτενεῖσθαι μου ἐς τὴν φονεαδικὴν προθυ-
 μίαν τὸν λόγον. φηγὰς τε γὰρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πο-
 ηρίας, καὶ οὐ τῆς σμετέρας, ἣν πείδθησθε μοι. ὀφείλει· καὶ
 πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς, ἢ
 οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλό-
 πολι οὐκ ἐν ᾧ ἀδικεῖσθαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεῖ-
 ναι· οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὐσαν ἐτι ἡγοῦμαι νῦν εἶναι, πολλὸν
 ἢ μᾶλλον τὴν οὐκ οὐσαν ἀνακταῖσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος
 ῥηθῶς, οὐχ ὅς ἂν τὴν ἐαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπὶ, ἀλλ'
 ἢ ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐκιδυμεῖν κειραδῇ αὐτὴν ἀνα-
 τρεῖν. οὕτως ἐμοὶ γε ἀξιώ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς ταλαι-
 ωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦ-
 ν δὴ τὸν ὑπ' ὑπ' ἀπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς, εἰ πολέ-
 ὁς γε ὦν σφόδρα ἐβλαπτον, καὶ ἂν φίλος ὦν ἱκανῶς ὀφε-
 ῖν, ὅσῃ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ἤκαζον·
 καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόν-
 τιν βουλευέσθαι, μὴ ἀποκτεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς

92. οὐ τῆς σμετέρας, ἢ πελ- τε; οὐ φέρον τὸ ὀφείλειν ὑμᾶς.
 ρηθῆ μέ μοι, ὀφείλειας. Schol. re- ἐν ᾧ, int. χρῆσθαι.

τὴν Ἀστυν στρατείαν, ἵνα τὰ τε ἑκαῖ, βραχὺ μοῖον ἔμπα-
ραγενόμενοι, μεγάλα σώσῃτε, καὶ Ἀθηναίων τὴν τε οὐδαν καὶ
τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλῃτε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοὶ τε
ἀσφαλῶς οἰκῆτε, καὶ τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ οὐ
βίᾳ, κατ' εὐνοίαν δὲ ἡγήσῃσθε.

93. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Λακεδαιμό-
νιοι διανοοῦμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς
Ἀθήνας, μέλλοντες δ' ἐπὶ καὶ περιορῶμενοι, πολλῶ μᾶλλον
ἐπερρώσθησαν, διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ, καὶ νομίζον-
τες παρὰ τοῦ σαφέστατου εἰδότες ἀνηκοῦναι· ὥστε τῇ ἐπιτι-
χίσει τῆς Δικαιέως προεῖχον ἤδη τὸν νοῦν, καὶ τὸ παραντία
καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον
τὸν Κλεωνδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις ἐκ-
λενον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν,
ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφέλεια ἦεν
τοῖς ἑκαῖ. οἱ δὲ δύο μὲν καὶ οὗς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευν
οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι, ὅσας
διανοοῦνται πέμπειν, καὶ, ὅταν καιρὸς ᾖ, ἐτοίμας εἶναι πλὴν
ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας. — Ἀφ-
κετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἣν
ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τὰς ἡγεῖστας καὶ ἱππίας. καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τὴν τε τροφὴν πέμπειν τῇ
στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππίας, καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἔβρομον
καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης
ξυνέγραψεν.

94. Ἀμα δὲ τῷ ἔτι εὐθὺς ἀρχόμενῳ τοῦ ἐπιγεγενημένου
θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραγτες ἐκ τῆς Κατάνης
παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, οὓς ἐπὶ Γίλι-
νος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἰρηται, ἀναστῆ-
σαντες Συρακοῖσιν αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδίω-
σαν τοὺς τε ἄγρους, καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρματι τῶν Συρακο-
σίων, καὶ οὐχ ἐλόντες, αὐθις καὶ περὶ καὶ ναυσὶ παρακοι-
σθέντες ἐπὶ τῶν Τηρέων ποταμῶν, τό τε πεδίον ἀναβάντες ἐδίω-
κον, καὶ τὸν αἶτον ἐνεπύμασαν. καὶ τῶν Συρακοσίων πε-
ριτυχάντες πλοῖν οὐ πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντες τὴν ἑνὴς καὶ
τροπαίου στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποκτε-
σαντες ἐς Κατάνην, ἐκείθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι, πᾶσιν τῇ στρα-
τιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόρικᾳ Σικελῶν πόλιν, καὶ προσαγγε-
μένοι ὁμολογίᾳ ἀπήεσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν αἶτον τῶν τε

οἰκῆτε — ἡγήσῃσθε. „Hγή-
σθε Vat. H. Bekk. Goell. Praesens
aoristo in actione vel actione diuturna
sane praestat, et aequae cum οἰκῆτε
convenit, atque καθέλῃτε cum σώση-
τε.“ Pappo. Ego vulgatum servavi.
Discrimen est inter ἀσφαλῶς οἰκῆτε
et τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος ἡγήσῃσθε.
Illud dudum Lacedaemoniis contigerat,
te posthac, si opem Syracusis mīt-

terent, secure habitaturi erant; totius
Graeciae imperium tum, demum erant
assecuturi.

93. ἀνεχώρουν, legati Ciri-
thiorum et Syracasiorum.

94. Τηρέων. Supra c. 50. Τη-
ρέων, quomodo etiam hic cum Pop-
pone scribendum videtur. — Pappo
ante ad verba πρότερόν μοι εἰρηται
cf. 6, 4 med. et c. 49 extr.

ἡγεσάων καὶ τῶν Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην κα-
ταλαμβάνουσι τοὺς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηναίων πεντή-
κοντα καὶ διακοσίους, ἀνεὺ τῶν ἵππων, μετὰ σκευῆς, ὡς αὐ-
τῶν ἵππων πορισθσομένων, καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα καὶ
κάπαντα ἀργυρίου τριακόσια.

95. Τοῦ δ' αὐτοῦ ἥρος καὶ ἐπ' Ἀργος στρατευσάντες
λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομέ-
νου, ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν
θυρεάτιν, ὁμορον οὖσαν, λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν
λαβόν, ἣ ἐκράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἰκοσι.
καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον,
καθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχευεν, ἀλλὰ, βοη-
θούσων Θηβαίων, οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ' ἐξέπεσον
ἀθήναζε.

96. Καὶ οἱ Συρακοῖσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο
τοὺς τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μέλλοντας ἤδη
κί σφᾶς λέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσω-
ν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρημνόνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως
ὑδὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥαδίως σφᾶς, οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ,
ἐποικισθῆναι, διεννοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν,
ἵπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθῃ. σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ
ῥα ἂν ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο
χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τε ἐστὶ, καὶ ἐπιφανές
τῶν εἰσῶ· καὶ ἀνόμεσται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, διὰ τὸ ἐπι-
τολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι, Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες παν-
ῆμαι ἐς τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἀναπὸν ποταμὸν ἅμα τῇ ἡμέ-
ρᾳ, (ἐτυγχάνον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἐρμοκράτην στρα-
τηγοὶ ἄρτι παρεληφότες τὴν ἀρχήν,) ἐξέτασάν τε ὀπλων ἐποι-
οῦντο, καὶ ἐξακοσίους λογαδας τῶν ὀπλιτῶν ἐξέκριναν πρότε-
ρον, ὃν ἦρχε Διόμιλος φυγὰς ἐξ Ἀνδρόου, ὅπως τῶν τε Ἐπι-
πολῶν εἴησαν φύλακες, καὶ, ἣν ἐς ἄλλο τι δέη, ταχὺ ξυ-
σιώτες παραγίγνωνται.

97. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτός τῇ ἐπιγιγνομένῃ
μέρᾳ ἐξήταζοντο, καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύ-
εσθαι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς
πέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἔξ ἣ ἐπὶ σταδίου, καὶ τοὺς πεζοὺς
ποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι·
οἱ δὲ χειρόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ προὔχουσα ἐς τὸ πέ-
γος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολ-
ὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν

96. ἐξήρτηται γὰρ. „Ἐξα-
ισθαι de altitudine praerupta recte
dicitur, ut suspensa rupes Virgilio
en. VIII, 190.“ Geell. Τὸ γὰρ ἄλλο
οῖον, πλὴν προσβάσεων, ἅπαν
πῆλόν ἐστι καὶ κρημνώδες, καὶ ἐπι-
κλινταὶ πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε κατα-
αγὲς ἔσωθεν εἶναι. Schol.

97. ταύτης τῆς νυκτός τῇ

ἐπιγ. ἡ μ. „Iunge huiusmodi τῇ ἐπιγι-
γνομένῃ ταύτης τῆς νυκτός, quasi
διαδόχῳ, ut pro substantivo valeat
participium, ut Latina in ns.“ Bauer.

τὸν Λέοντα, qui vicus non pro-
cul aberat a littore, ubi appelebant.
De Kuryelo vid. Liv. 25, 25. Diod.
20, 29. cf. Descriptio Syracus.

τῇ Θάψῃ, διαστεινωσάμενος τὸν ἰσθμὸν, ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πύξος ἐχώρει εὐθύς θρόνῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθόμενους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἱ τε ἄλλοι, ὥς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑκατόσιοι· στάδιοι δὲ, πρὶν προσμῆλαι ἐκ τοῦ λειμῶνος, ἐγγίνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ ὁ τε Διόμιλος ἀποδυνήσκει, καὶ τῶν ἄλλων ὥς τριακόσιοι· καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον τε στήσαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὥς οὐκ ἐπέησαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρουρίον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ἑκδομήσαν, ἐκ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὅποτε προσλοίεν ἢ μαχόμενοι ἢ τειχιόυντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκην.

98. Καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἐκ τε Ἑρίστης ἱππῆς τριακόσιοι, καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὥς ἑκατὸν· καὶ Ἀθηναίων ὑπήρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷς ἴππους τοὺς μὲν παρ' Ἑγισταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο· καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑκατόσιαι ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα περ καθέζεμενοι ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους, καὶ ἐκπλήξιν τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας. καὶ ἐπεξελθόντες, μάχην διεννοοῦντο ποιεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἦδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις, οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγῶν, ὥς ἰώρων σφίσι τὸ στρατεύμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥαδίᾳ ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν, πλήν μέρους πένος τῶν ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυον τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσχιδνασθαι μακροτέρων. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὀπλιτῶν, καὶ οἱ ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες, ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας προσβαλόντες, καὶ ἀπέκτεινάν τε τινάς, καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν.

99. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχισον τῶν Ἀθηναίων πρὸς Βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυν-

98. ἱππῆς τριακόσιοι. Vulgo ἱππῆς abest. Quod conieceram addendum esse, codd. Vat. H. et Vallā confirmarunt. Etiam Diodor. 13, 7. scribit παραγενομένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ Ἑγίστης τριακοσίων μὲν ἱππέων.

Συκὴν. In Aug. Τυκὴν. Τύκην legendum esse docuit Cluv. in Sic. ant. p. 151. Cf. Liv. 24, 21.

φυλὴ μία. Athenienses, cum aliae gentes, non solebant inter se miscere diversarum tribuum milites, cuius rei prima vestigia apud Homerum II β, 362. φυλὴ hic est τάξις. De Messeniis Thuc. 3, 90. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι. Et sic paullo inferior c. 100. de Syracusis φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος. Monuit Duker.

πορούντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον καλούμενον αἶλ, ἥπερ βραχύτατον ἐγίνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι, οὐχ ἡκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐξηγησαμένον, μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτειγίξειν δὲ ἄμεινον εἶδοκε εἶναι, ἢ ἐκεῖνοι ἐμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος, καὶ εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ, ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέρπειν αὐτοὺς τῆς στρατίας, καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν πανομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχισον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρχάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων γκαρδίων τεῖχος ἄγοντες, τὰς τε ἐλάας ἐκκόπτοντες τοῦ Τειένους καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἔτι ἐκ τῆς θάψου περιεπεπλευκισαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν· κατὰ γῆν δὲ ἐκ τῆς θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια κήνοντο.

100. Ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρχοῦντως εἶδοκε ἔχειν ἴσα τε ἐσταυρώθῃ καὶ ὠκοδομήθῃ τοῦ ὑποτειγίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἤλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι πληὰ γιγνομένοις ῥᾶον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὐτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν κατα-

99. ὑποτειγίξειν. Schol. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, φησὶν, ἐβούλοντο ἐκ θαλάσσης εἰς θάλατταν τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι. Συρακοσίουσις εἶναι τῆς ξω γῆς, κατακλιεσάντες εἰς τὴν χερσονῆσον. οἱ δὲ Συρακοῦσιοι ὁρθῶν εἶχος διαμέσον τοῦ λαθράδους περιτείχισον, κώλυμα ἐσόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειγίαι. καὶ ἐνόμιζον, εἰ φθάσαιεν κατατειχίσαντες (scr. παρατειχίσαντες) ὅσοι, ἀποκλείσαι ἂν ἐκείνους τοῦ ἐκ διατειχίσαι δύνασθαι. εἰ γὰρ δὴ αἱ κωλύειν αὐτοὺς ἀποτειγίζοντας (fortasse ἀποτειγίζοντες) οἱ Ἀθηναῖοι θέλοιεν, μέντοι μὲν ἂν τινι τῆς αὐτῶν στρατίας ἀντιτάξασθαι τοῖς ἐκείνοι τῶν Ἀθηναίων· οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τούτῳ προκατασταυροῦσιν τὰ βάρματα τῶν Ἀθηναίων.— Ad verba ἀπολήσεις γίνεσθαι cum Goell. retinendum esse ἢ ἑμῶν docet Poppo, d ἀντιπέρπειν αὐτοὺς εἶδοκε, unde ad verba φθάνειν ἂν — ἐφόδους ob nominativum προκαταλαμβάνοντες subaudiendum ἐνόμιζον α. εἶδον.— Ceterum αὐτοὺς post ἀντιπέρπειν iocell. et Poppo ex Bekkeri coniectura utarunt in αὐτοῖς, quia ad Syracusios relatum σφᾶς vel αὐτοὶ esse

deberet. Non sum secutus, quia αὐτοὺς loco σφᾶς recte hic adhibetur (αὐτοὶ quemodo cum εἶδοκε conveniat, non video), et quod inter se opponuntur apte αὐτοὺς — ἐκείνους.

τοῦ κύκλου. Τὸν κύκλον hic, ut c. 98., intellige murum circa Syracusas Atheniensibus instruendum. Illustrat rem Diodorus 13, 7. Videntur igitur septemtrionem versus, ubi Trogilus portas, per isthmum illum, in quo condita Acradina cum Temeῖte et Tyca, orsi a magno portu, qui meridiem spectabat, murum extruxisse Athenienses. Itaque cum altera muri pars a meridionali urbis regione conficeretur, altera ad septemtrionem et Trogilum versus certe pararetur materia congerenda, Diodorus dicere poterat ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰς Συρακοῦσας ἐκολόρχουν. Cf. Thuc. 7, 2 extr., ubi res clarius exponitur. — τὴν ἐτέραν θάλασσαν, intellige mare, quod est e regione Trogilli, sive hunc ipsum portum.

100. δίχα γιγνομένοις, Schol. τῶν μὲν τευχίζοντων, τῶν δὲ μαχομένων. Idem περιτείχισιν ἐπειγόμενοι] σπεύδοντες αὐτοὶ διατειγίσαι.

λιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς τε ὀρετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἡγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τοὺς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνάς ὄντας ἐν μισθμβρίᾳ, καὶ τινὰς καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας, καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τραχοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐκλεκτοὺς ὠπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπινάλως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἣ μὲν μετὰ τοῦ ἐτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, αἱ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πύλιν. καὶ προσβαλόντες αἱ τριακόσιοι αἰρουσί τῷ σταύρωμα, καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλεπόντες κατέφυγον ἐς τὸ κροτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην· καὶ αὐτοῖς ξυνεπέσθον οἱ διώκοντες· καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διαφθάρσασθαι καὶ ἐπαναχωρήσασθαι ἢ πᾶσα στρατιὰ τὴν τε ὑποτείχισμα κατέβηλον, καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν, καὶ διαφύγοντες τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

101. Τῇ δ' ὕστεραια ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἔλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὄρεα, καὶ ἡπὲρ αὐτοῖς βραχύνει· τὸν ἐγλήνετο καταβάσι διὰ τοῦ ὀμαλοῦ καὶ τοῦ ἔλους ἐς τὸν λιμένα τὸ κροτείχισμα. καὶ οἱ Συρακοῖοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὐτοῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσον τοῦ ἔλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὥστε μὴ οἷόν τε ἢ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτείχισθαι· οἱ δ' ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξεργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, ὡς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων· αὐτοὶ δὲ περὶ ὀρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὀμαλόν, καὶ διὰ τοῦ ἔλους, ἡπὲρ ἡλῶδες ἦν καὶ στεριωτάτον, θύρας καὶ ξύλα πλατεῖα ἐπιθίντες, καὶ ἐκ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἰρουσὶν ἅμα ἔφ' τὸ τε σταύρωμα, πλὴν ὀλίγου, καὶ τὴν τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν

ποτοῦ ὕδατος. Haec verba iunge cum ol. Vid. ad c. 77. — κατὰ σκηνάς ὄντας ἐν μισθ., propter summum solis aestum, ut etiam hodie fieri docent itinerum enarratores.

παρὰ τὴν πύλιν. „Per quam e Temenite in Epipolas exitus patebat. Temenitem autem Syracusii muro circumdederant [vid. 6, 75], quem κροτείχισμα hic appellat. Ab hac portula discernendae sunt πύλαι Τεμενίτιδες, quas item ex Temenite ducebant, sed Olympium et Anapum verus, austrum spectantes.“ Gossell.

101. ἄφ' τοῦ κύκλου. Gossell.

lerus explicat: inde ab ambibus quo continuantes. Equidem olim offensus sum in his verbis, quia illa rupis (τοῦ κρημνοῦ) significatio et ipsa pars est τοῦ κύκλου.

καὶ ἐκ' αὐτῶν διαβαδίσαντες. „Verba καὶ ἐκ' αὐτῶν proprie bene deessent, ut cohaerent καὶ διὰ τοῦ ἔλους διαβαδίσαντες. Nunc ita pergit Scriptor, ac si διὰ τοῦ ἔλους cum ἐπιθίντες cohaereat, quod tamen hoc compositum non concedit.“ Poppo. Si solum καὶ ante ἐκ' αὐτῶν abesset, nihil offenderet.

καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν

λον. καὶ μάχῃ ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ ὃν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν ἦγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ αὐτοὺς τυλούμενοι ἀποκλήσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθηναίων ριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἤκειγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δεικνύοντες δὲ οἱ Συρακοῖσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς ἱ πολλοὶ ἐνταῦθα,) ὄμωσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσι τε αὐτοὺς, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας ἐν Ἀθηναίων. καὶ προσκισσόντων αὐτῶν, ξυμφορῇθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Ἀρχαγὸς παρεβόηθει πρὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξότων τε οὐ πολλῶν, καὶ τοὺς Ἀργείους παραλαβὼν καὶ ἐκιδιαιβὰς τάφρον τινα καὶ ὠσθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποδυνήσκει αὐτοὺς τε καὶ πέντε ἢ ἕξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ Συρακοῖσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἀρπάσαντες κέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές· αὐτοὶ δὲ, ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου κρατενύματος τῶν Ἀθηναίων, ἀπεχώρουν.

102. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον παφυγόντες, ὡς ἔειπεν ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοὶ τε πάλιν πρὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσῆσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ πᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν κέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιστολαῖς, ἡγοσμένοι ἐρημον αἰρήσειν. καὶ μὲν δεκάπλεθρον προτειγίσμα αὐτῶν αἰροῦσι, καὶ διεκόρησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νεκίας διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολειμμένος· τὰς γὰρ μηχανὰς, καὶ ἅλα δόξα πρὸ τοῦ τελους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπερῆσαι τοὺς τηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημῇ ἀνθρώπων ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ προσῆλθον οἱ Συρακοῖσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλ' ἀπεχώρουν ἴλιν. καὶ γὰρ πρὸς τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κατέωθεν ἐν Ἀθηναίων, ἀποδιωχόντων τοὺς ἐκεῖ, ἐπ' ἀνῆκει, καὶ αἱ νῆες αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὥσπερ εἰρητο, κατέπλεον ἐς τὸν γαν λιμένα. ἃ ὀρῶντες οἱ ἄνθρωποι κατὰ τάχος ἀπῆσαν, καὶ ξυμπάσα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες

δὲν. Verba ὕστερον καὶ ex Vat. recepit Bekk. Olim aberant. ἡ πρώτη φυλακή. Goell. diebatur interpretatur. Placet Dukerianae lectura φυλῆ. Cf. ad c. 98. Verba λῆ et φυλακή etiam alibi confunduntur. Valla vertit cohortem. ἀποδυνήσκει αὐτοὺς. Discretus Diodorus, qui (XIII, 8) post Gypsi adventum demum in acti cum proelio occisum esse Lamachum rat. Plutarchus in Vit. Nic. c. 18. dit, Lamachum in certamine singuli cum Callicrate, Syracusano equi a quo provocatus fuerit, una cum periisse.

102. δεκάπλεθρον προτειγίσμα αὐτῶν, i. e. Atheniensium. „Portus exterioris munitionem (τοῦ κύκλου), Polyænus I, 39, 3. προπύργιον, Letronne p. 84. une fortification avancée, destinée à protéger le corps même de la circonvallation. Parum accurate explicat Goell. p. 230. Diversum προτειγίσμα c. 100, 2., ubi magis dubium.“ Porpo.

προδύνει ἐς ἱλίδας, non est κατὰ νόον, ex animi sententia, sed: reliqua sic succedebant, ut eos prospera etiam in posterum sperare iuberent.

μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρουσίας αἰσίου δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι καλῶσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν.

103. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωκαν τοῖς Συρακοσίοις, καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῶ τοὺς Συρακοσίους· τὰ δ' ἐπιτηδεῖα τῇ στρατιᾷ ἐγγήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταγῶθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ἑυμαχοὶ τοῖς Ἀθηναίοις, οἱ πρότερον περιεπαρόντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρρηνίας τῇ πεντηκάντοροι τρεῖς, καὶ ἄλλα προύχοντι αὐτοῖς ἐς ἑλπίαν· καὶ γὰρ οἱ Συρακοσῖοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν κεραιεῖσθαι, ὥς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφέλεια οὐδεμία ἦκε· τοὺς δὲ λόγους ἐν τῇ σφίσιν αὐτοῖς ἐποιεῖτο ἑυμβατικὸς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ δὴ μόνος ἦν Λαμάχου τεθνεώτος, τὴν ἀρχὴν καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἦν γινετο· οἱ δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων, καὶ μᾶλλον ἢ πρὸς πολιορκουμένων, πολλὰ ἔλεγτο πρὸς τὴν ἐκείνων, καὶ αἰεὶ ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γὰρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον· καὶ τοὺς στρατηγούς τι ἐπ' αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη, ἔπαυσαν, ὥς ἡ δυστυχία ἢ προδοσία τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθίστοντο, Ἡρακλῆδην καὶ Εὐκλείην καὶ Τελλίαν.

104. Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ αἰεὶ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκαῖαν ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὥς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δυναι καὶ πάσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι, ὥς ἦν παντελῶς ἀποτετειχισμένη αἱ Συράκουσαι εἶσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος· τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν, οἷτις ἔγιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα· οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δυνὸ καὶ Ἀμρακυντίας τρεῖς προσπληρώσαντες, ὅσπερον ἔμελλον πλεύσεσθαι, καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον προσβυσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ποτὶ πολιτείαν, καὶ οὐδ' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἀνέμενος πρὸς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν Τερινναῖον κόλπον, ὅς ἐκπνεῖ ταύτην μέγας κατὰ Βορέαν ἔστηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὴν

104. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι, Schol. ψευδεῖς μὲν, σύμφωνοι δέ. Nam nondam perfecta erat munitio. Vid. 7, 2.

τὸν Τερινναῖον. Poppo I. 2, p. 546. τὸν Ταρραντῖνον coniecit. Verbum ἐστὶ καὶ Schol. explicat στάσιμος ὢν καὶ διηκνής. — Paullo ante ad verba κατὰ τὴν τοῦ

πατρὸς ποτὶ πολιτείαν haec monenda: Pater Gylippi erat Cleandridas, qui in expeditione contra Athenienses Plistoanacti adolescenti adiunctus, et pecuniae a Pericle acceptae postea insimulatus damnavitque, Thuris exsul non solum viam egerat, sed etiam, ut h. l. patet, civitatem adeptus erat.

πέλαγος, καὶ πάλιν, χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα, τῷ Τάραντι
προσμίγει· καὶ τὰς ναῦς, ὅσαι ἐπώνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος,
βελκύσας ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν πλέον-
κα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπα-
νον, καὶ ληστικώτερον ἔδοξε παρσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐ-
λειαν φυλακὴν πῶ ἐποιεῖτο.

105. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους
καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐξέβαλον, αὐτοὶ τε καὶ οἱ
ῥωμαῖοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδήψαν. καὶ Ἀθηναῖοι
ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, ἅδιερ τὰς σκουδᾶς
μενερωτάτα πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον
γὰρ ληστεῖαις ἐκ Πύλου, καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόν-
νησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες, μετὰ τε
Ἀργείων καὶ Μαντινέων ἐπολέμουν· καὶ πολλάκις Ἀργείων
κλεινόντων ὅσον σφόντας μόνον ἦν· ὅπλοις ἐς τὴν Λακω-
νικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δηψάντας ἀπελθεῖν,
ὃς ἤθελον· τότε δὲ, Πυθοδώρου καὶ Αἰσποδίου καὶ Δημα-
τίου ἀρχόντων, ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Ἀιγερὰν καὶ
Πρασίαν καὶ ὅσα ἄλλα, ἐδήψαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαι-
μονίοις ἤδη εὐπροφάαιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθη-
ναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθη-
ναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ
Ἀργεῖοι ἐξβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔεμπον,
καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐκ οἴκου.

105. ἀρχόντων, i. e. ἡγουμένων, ὅσα ἄλλα accipe pro καὶ ἐς ὅσα
et alibi dicere solet. — Μοι καὶ ἄλλα ἀπέβησαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Ζ.

Ὁ ΔΕ Γύλιππος καὶ ὁ Περδὼν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐλ-

θίμερα Gylippus Epipolis appropriat, obviam eunte toto Syracusiorum exercitu, c. 1. 2., Labdalum castellum occupat, c. 3., et murum obliquum a Syracusis adversus Atheniensium opera exstruit. Nicias Plemmyrium tribus castellis munit, eoque naves suas subducit, c. 4. Syracusii quidem in angusto loco, ubi equitum nullus usus, profligantur, mox tamen in campo spatiosiore vincunt, et nocte insequentium munitionem suam ultra Atheniensium murum perduxerunt, c. 5. 6. Gylippus copias parat et pedestres et navales, totam Siciliam obeundo, legatisque in Peloponnesum missis, c. 7. Item Nicias legatos Athenas cum mandatis et epistola misit, qua poscit, ut aut domum arcessant reliquias exercitus, aut alium exercitum non minorem priore in subsidium mittant atque in ipsius locum successorem, c. 8 — 15. Praemittitur Eurymedon statim cum decem navibus et argento, quem primo vere Demosthenes erat secuturus, c. 16. 17. Lacedaemonii, duce Agide, Deceliam muniunt, et una cum Boeotia milites in Siciliam mittunt, quos deinceps sequuntur etiam Corinthii Sicyonilique, c. 18. 19. Demosthenes cum sexaginta navibus Atticis, quinque Chiiis, proficiscitur in Siciliam, c. 20. Dum Syracusii navali pugna periclitantes inferiores sunt, Gylippus cum peditatu castella in Plemmyrio facta occupat, quorum unum destruit, duo praesidio firmat, c. 21 — 24. Inde auctis animis saepius cum Atheniensibus classe configunt, et per legatos Siciliae civitates ad auxilium ferendum

evocant, c. 25. Interim Demosthenes circa Peloponnesum Corcyram navigat, c. 26. Thraces una in Siciliam missi, aëro cum advenissent, Athenis demum remissi Mycaleasios opprimunt, c. 27 — 29. Eurymedon ex Sicilia re-dux Demostheni, circa Acarnaniam insculatores colligenti, Plemmyrium receptum nuntiat, c. 31. Plērique Sicilienses Syracusiis iam opem ferat, praeter Agrigentinos, c. 33. Inter Corinthios et Athenienses prope Adiam ancipiti Marte pugnatum, c. 34. Adventante Demosthene, Syracusii, qui navium proras firmiores effecerat, et Gylippus simul cum pedestribus copiis, proelia tentantes, nihil, quod operas pretium esset, efficiunt, c. 37. 38. Postridie tamen Athenienses, Aristonis Corinthii consilio decepti, sperantur, c. 39 — 41. Post adventum Demosthenis frustra Athenienses castris in Epipolis, a Nicia relicta, recipere tentant, c. 42 — 44. In consilio de summa re habito Demosthenes dissuasum, Nicias perseverantiam suadet, et, licet Eurymedon Demosthenis sententiae accederet, Nicia refragante, Athenienses cunctati, mox etiam huius defectu territi, tempus frustra terunt, c. 47 — 50. Tanto acrius instant Syracusii, qui non solum pedestri exercitu murum, sed etiam sex et septuaginta navibus classem hostium invadunt et vincunt, Eurymedonte occiso, c. 51. 52. postridie etiam octodecim naves capiunt, c. 53. Dehinc sensus Athenienses tristitia, Syracusios fiducia tenuit, sperantes, si ostium portus clauderent, Athenienses interceptos

πιστεύσαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκρούς τοὺς Ἐπιζεφυ-
 ροὺς· καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη, ὅτι οὐ παντελῶς πο-
 ποτετειχισμένοι αἱ Συράκουσαι εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ
 τὰς Ἐπιπολάς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐξελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἶτ'
 ἢ δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐκπεῦσαι,
 ἢ ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαστες, καὶ αὐτοὺς τε
 κείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πεῖθωσι,
 κατὰ γῆν ἔλθωσι. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν,
 ἅλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὐκ ἂν παρουσῶν ἐν
 ᾧ Ῥηγίῳ, ὃς ὁ Νικίας ὄρκως, πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λο-
 κροῖς εἶναι, ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην
 εἰσβαίνουσι διὰ τοῦ πορθμοῦ, καὶ σφόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσ-
 σήνῃ ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες τοὺς τε Ἱμεραίους
 εἰσαν ξυπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἔπεισθαι, καὶ τοῖς ἐκ τῶν
 πῶν τῶν σφετέρων ναύταις, ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα, παρασχεῖν·
 τὰς γὰρ ναῦς ἀνέλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ καὶ τοὺς Σελινουντίους
 ἔμπαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ ἐς τι χωρίον. πέμψειν
 ἢ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῶιοι
 αἱ τῶν Σικελῶν τινὲς, οἱ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν
 οἱμοὶ ἦσαν, τοῦ Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτην
 ἀκελῶν βασιλευσάντων, καὶ ὧν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις
 ἔλος ἦν. καὶ τοῦ Γυλῖππου ἐκ Λακεδαιμόνος προθύμως δο-
 οῦντος ἦκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέ-
 ρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὥπλισμένους, ἑξακοσίους μά-
 στα, Ἱμεραίους δὲ ὅπλητας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους
 καὶ ἑκατὸν, καὶ Σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς καὶ ἑπτέας,
 καὶ Γελῶν ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώ-
 η πρὸς τὰς Συρακούσας.

proximae sibi gloriae futuros, c. 55.
 . Recensentur et Atheniensium socii
 intra Syracusas profecti, et Syracu-
 rum, c. 57. 58. Porta obstructe,
 henienses navalis pugnae periculum
 xuri ac Nicias adhortatione (c. 61
 64) refecti, cum Syracusiis, quo-
 n animos Gylippus prae ceteris aur-
 rat, (c. 65 — 68) certamen inie-
 nit ita, ut peditatum in littore Nicias
 locaret, classem Demosthenes adver-
 claustra portus duceret, c. 69.
 xti et ad terram reiecti cum impera-
 um consilio claustra portus perfrin-
 di nolent obtemperare, per terram
 re coguntur, c. 70 — 72., in quo
 vere, per Nicias cunctationem di-
 o, omnes vias a Syracusiis inter-
 as offendunt, ut parum procede-
 t, c. 73 — 79. Itinere mutato, non-
 tanam, sed Gelam et Camarinam
 sus procedentes mox Syracusili
 sequuntur, et primum Demosthenis
 nen aggressi ad pactionem adigunt,
 THUCYD. VII.

ut, armis traditis, vita ne priventur;
 postridie Nicias easdem conditiones
 offerunt. Qui cum postulasset, ut
 exercitui Athenas abire liceret, acrius
 instantibus Syracusiis, tandem Gyl-
 lippo se deditit, c. 80 — 85. Captivi
 in lautumnias inclusi, Nicias et Demo-
 sthenes, invito Gylippo, necati, c. 86.
 In lautuniis primum pessime habiti,
 sed post septuaginta dies sub corona
 venditi sunt omnes praeter Athenienses
 et si qui Siciliensium et Italorum capti
 erant, c. 87.

1. ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμ. πρ.
 πλεύσαντες. Sic 6, 62. προ-
 κίλοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν.
 — Paulo ante ad ἐκπεῦσαι subaudi
 ἐς τὰς Συρακούσας.

ὁ μὲν — ἀπέστειλε, subintellige
 καὶ περὶ ὁποῖαν τὸ πλῆθος τῶν νεῶν
 καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν ποιούμενος,
 propter verba 6, 104 extr. — ἀπέ-
 στειλε, mittere parabat, de consi-
 lio mittendi.

2. Οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορινθιοὶ ταῖς τε ἄλλαις ναυσιν, ὡς εἶχον τάχους, ἐβοήθουν, καὶ Γόγγυλος, εἰς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων, μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γύλιππου καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάζειν διεκώλυσέ τε καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆες τε ἄλλαι ἔτι προσπλεύουσι, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου, Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων, ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακοῖοι ἐκφρώσθησάν τε, καὶ τῷ Γύλιππῳ εὐθύς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντῶντες ἐξῆλθον· ἦδη γάρ καὶ ἐγγὺς ὄντα ἤσθάνοντο αὐτοὺς ὁ δὲ Ἴγας τότε τείχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἐλὼν, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπικολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρυήλον, ἤπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ ἐλθὼν, ἐν ᾧ καὶ μὲν ἡ ὀκτώ σταδίων ἦδη ἐπετετέλειστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μέγαν λιμένα διπλοῦν τείχος, πλὴν κατὰ βραχὺ τι τὸ πρὸ τῆς θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι φκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῃ τοῦ πύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλασσαν ἰθὺς παραβέβλημένοι τῷ πλεονί ἦδη ἦσαν, καὶ ἔστιν αὖ καὶ ἡμέρη, τὰ δὲ καὶ ἐξευργασμένα καταλείπεται. παρὰ τοσοῦτον μὲν Συρακοῦσαι ἦλθον κινδύνου.

3. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, αἰφνιδίως τοῦ τε Γύλιππου καὶ τῶν Συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων, ἰδορυβήθησαν μὲν πρῶτον, καὶ ῥετάρξαντο δὲ ὁ δὲ θίμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς κήρυκα προσιέμενοι αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας πῦρ ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἔτοιμος εἶναι σπένεσθαι. οἱ δὲ ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντικαρσεκευάζοντο ἀλλήλους ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς Συρακοσίους ταρταρομένους καὶ οὐ φρόνως ξυντασσόμενους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐκτὴς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ'

2. ὁ δὲ Ἴγας τότε τείχος. Nondum mutavi sententiam meam de hoc loco, propositam in ed. mai. Nomen castelli in Ἴγας, quod ipsum corruptum videtur, latere etiam recentiores interpretes praeter Popponem, qui legit ὁ δὲ γὰρ τὸ τε τείχος, consentiunt; sed Bekk. edidit Ἴγας, quia in It. Vat. est γὰρ τὰ, in Pal. E. K. Ἴγας, Goell. Ἴγας, quod nomen apud Steph. Byz. et in Philisti fragmento legitur. Sed Ἴγας castellum nimis remotum erat, quippe prope Segestam situm.

κατὰ τοῦτο τοῦ καιροῦ. Sic Vat. H. Vulgo abest τῷ. Cf. Lobeck, ad Phryn. p. 279.

διπλοῦν τείχος. Vid. 6, 103. Ἀπὸ τῶν Ἐπικολῶν καὶ τοῦ κήρυκα ὁρμάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τεῖχε διπλῷ τοῖς Συρακοσίοις. — τὴν θάλασσαν, ἰσχυρὸν magnum portum, τὴν ἐτέραν θάλασσαν, portum Trogiliorum. Vid. Descript. Syrac. De lapidibus ibi congestis legitur 6, 99. et infra c. 5 m.

3. ἔτοιμος εἶναι σπένεσθαι. Proprie dicendum erat τῷ Γύλιππῳ ἔτοιμον εἶναι σπένεσθαι, quia pendens haec κήρυκα — λέγοντα. Sed Thucydides fortasse in animo habebat aliam verborum iuncturam, vel ut κήρυκα προσιέμενος λέγει.

ἦν ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενῦτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ἐβλήσαντο. τῇ δ' ὕστερα αἶψα τὴν μὲν πλειστέν τῆς στρατίας παρῆταξε πρὸς τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε· μέρος δὲ τι πῆψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λαβδαλον αἰρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριτῆρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀλλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, ἐφορμούσα τῷ λιμένι.

4. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακοσίοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἀπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο καυλῶσαι, μηκέτι οἷοι τε ὥσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γὰρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τεύχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐπῆει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὥς ἤσθοντο, ἀντεπήκεσαν. ὁ δὲ γνούς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τεῖχος αἰετὶ διέταξαν, ἥπερ ἐμελλόν ἕκαστοι φρουρεῖν. τῇ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον τευχίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τευχισθῇ, ὁρῶν αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν Συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς κοιήσεσθαι, ἦν τι ναυτικῶς κινῶνται. προσεῖχέ τε ἡδὴ μάλλον

4. πρὸς τὸ ἐγκάρσιον. Quaesitur, quid sit τὸ ἐγκάρσιον. Goellerus intelligit murum Syracusiorum ab Atheniensibus destructum, vid. 6, 19. et 100. et sententiam esse dicit: Syracusis praeter prius ἐγκάρσιον τεῖχος sive murum obliquum, quem Atheniensis antea deiecerant, nunc illum perducere quaesitum esse, ne hostes sibi exitum ex urbe intercluderent. Et primum quis tam obscure significet *ut murum, qui fuit, non amplius* et? deinde hoc esset *παρὰ τὸ ἐγκάρσιον*. Possis τὸ ἐγκάρσιον de Atheniensium *πύλῳ* accipere, quemadmodum infra, c. 7., τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος intelligendum est, (cf. cap. 6 extr.) ut *εἰς* bis cogitur h. l., πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος τεῖχος ἀπλοῦν. Nam iunget haec verba πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος nequeunt, quia Atheniensium murus non erat ἀπλοῦν, sed διπλοῦν. id. supra, c. 2 extr. Sed nescio an prius verba πρὸς τὸ ἐγκάρσιον ac-

ceperis per se posita in obliquum. Ceterum aut nulla distinctione utendum est, aut si, ut vulgo fit, post Ἐπιπολῶν virgula ponitur, etiam post ἀρξάμενοι, ut fecit Poppo, aut post ἐγκάρσιον, ut nos olim fecimus, ponenda est, quia τεῖχος ἀπλοῦν pendet ex ἐτείχιζον.

τὰς ἐπαναγωγὰς. Vulgo ἐπαναγωγὰς, i. e. *subvectiones* velut τῶν ἐπιτηδείων. Sed h. l. *impetus* in hostem faciendus intelligendus est, quam vim habet ἐπαναγωγή, quare illud cum Poppo ex Vat. H. receptum. Etiam infra, c. 34., olim legebatur ἐπαγωγή, ubi nunc ex melioribus libris ἐπαναγ. restitutum. — Ad κινῶνται subaudi αὐτοί, i. e. Ἀθηναῖοι. Sic. 5, 8. ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους. Sententia est: Si quid clavis agere vellent. Antea igitur in intimo portus sinu stationem habuerant Athenienses; nunc ad ipsum portum magni aditum habere constituit Nicias.

τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐκιδὴ Γύλιππος ἦκεν, ἀνελπισιτότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιάν καὶ τὰς ναῦς, ἐξετείχευε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ τε σκαυή τὰ πλείστα ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει, καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκῳσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρουγανισμόν ἄμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν Συρακοσίων, κρατοῦντων τῆς γῆς, [οἱ πολλοὶ] διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσουσιν ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ὀλυμπίῳ Πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεύσας ὁ Νικίας, καὶ πέμπει ἐς Φυλικὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἰρητο περὶ τοῖς Λοκροῦς καὶ Πηγίον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.

5. Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχευε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπλῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεβάλλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρετάσσειν ἐξάγων αἰετὸν πρὸ τοῦ τεύχευματος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γύλιππῳ καιρὸς εἶναι, ἤρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χειρὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μετὰ τῶν τειχισμάτων, ἢ τῆς ἱππου τῶν Συρακοσίων οὐδεμίαν χρῆσιν ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαίων στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στρατεύμα οὐκ ἔφη τὸ ἀμάρτημα ἐκείνων, ἀλλ' αὐτοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἱππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν τῇ τάξει, ἐντὸς λίαν τῶν τευχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὐτοῖς ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς, ὥς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἔχοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν ἰσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσονται, Πελοποννήσιοι τε ὄντες καὶ Δωριεῖς, Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας.

6. Καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὐτοῖς ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίζοντες, καὶ εἰ ἐκείνοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν παροικοδομουμένον τὸ τεῖχος· (ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τεύχους τελευτήν ἢ ἐκείνων τεύχεσις, καὶ εἰ προσέλθοι, ταῦτόν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντός, καὶ μηδὲ μάχεσθαι·) ἀνταγ-

τῷ τε γὰρ ὕδατι — οἱ ναῦται. Plene dicendum erat τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, ὁπότε ἐφ' ὅδ' ὁρᾶται καὶ ἐπὶ φρουγανισμόν ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται — διεφθείροντο. Brevitatis studio duo membra ita contraxit, ut verbis καὶ ἐπὶ φρουγανισμόν ἅμα etiam aquationem longinquiorem significaret. —

Ante διεφθείροντο e Vat. B Bekk. recepit οἱ πολλοί, quod Poppo, qui etiam alibi horum librorum auctoritatem sequitur, non plane debet spernere. Vid. Goell.

ναυλοχεῖν αὐτάς, int. Corinthiorum naves. Nam ναυλοχεῖν transitivum est, significans naves locare καὶ ἐνεδρεῖν.

σαν οὖν τοῖς Συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὀπίστας ἔσω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προεξαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δ' ἰκπίας καὶ τοὺς ἀκοντιστάς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ἢ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἰκπῆς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρα τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἐρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων κατεβόρᾳχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐφθασαν παροικοδομήσαντες καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστειρηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

7. Μετὰ δὲ τοῦτο αἱ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐξέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθούσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακὴν, (ἡρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασιπλίδης Κορίνθιος,) καὶ ξυντελείσαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις μέχρι τοῦ ἔγκαρσιου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ὤχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν συλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσεζόμενος, εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν, ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφεστήκει τοῦ πολέμου. πρόεσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ, ἐρόσῃ ὃ ἂν ἐν ὀκάσιν, ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ, ὥς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἱ τε Συρακοσιοὶ ναυτικὸν ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπιερώντο, ὥς καὶ τούτῃ πιχειρήσοντες, καὶ ἐς τὰλλα πολὺ ἐπέβρῳντο.

8. Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο, καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδούσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχύν καὶ τὴν σφετέραν ἑπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀγγέλλων πολλὰς μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι, καὶ, ἣν μὴ ὥς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψωσιν, ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστέλλωσιν, οὐβερμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι, ἢ

7. καὶ ξυντελείσαν τὸ λοιπὸν. Quaeras quid sit illud τὸ λοιπὸν, cum iam ante istarum navium adventum Syracusii ultra Athenienium opera (vel, si Goellerum sequaris, ultra priorem obliquum murum, b Atheniensibus destructum, vid. ad 4.) suum murum perduxisse narrentur, cap. 6 extr. Recte Goellerus 232. „Syracusani, inquit, postquam inde ab urbe paululum opus reduxerant, relicto hinc inde locis natura munitis intervallo, quo citius ultra portum pervenirent, extrema prius absolverunt. Quibus absolutis intermedia quoque aedificando

ope Corinthiorum et reliquorum, qui modo advenerant, expleverunt.“

τρόςφ ὃ ἂν — προχωρῇ. Verbum προχωρῇ bis cogitandum et post πλοίοις supplendum, Ceterum Schaeferus App. ad Demosth. T. I. p. 815. verba ἐν ὀκάσιν ἢ πλοίοις ἢ ἄλλως ὅπως ἂν delet, quia structuram impediunt, et sententia facile iis careat. Sed cf. 6, 34. ἦτοι κρύφα γε, ἢ φανερώς, ἢ ἐξ ἐνός γέ του τρόπου. — Ὀκάδες sunt naves onerariae, magnitudine, certe usu diversae a πλοίοις, quae non tam ad onera inertia, quam ad homines transvehendos adhibebantur. — ἀνεπιερώων

κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν, ἢ καὶ μνήμης ἑλλειπεῖς γιγνόμενοι. ἢ τῷ ὅχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν. ἐπιστολὴν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην, μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλλει ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλευσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ὄγοντο φέροντες, οὓς ἀπέστειλε, τὰ γραμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων ἐκουσίῳ κινδύνῳ ἐπεμελεῖτο.

9. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὐστίων στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περαδίκου στρατεύσας ἐκ' Ἀμφίπολιν Θραξὶ πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἶλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικυμίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὀρμώμενος ἐς Ἰμεραίων. καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

10. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἦκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἶρητο αὐτοῖς, εἶπον, καὶ, εἴ τίς τι ἡρώτα, ἀπεκρίνοντο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδωκαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις, δηλοῦσαν τοιαύδε.

11. „Τὰ μὲν πρότερον πρᾶχθέντα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐν ἡλαιοῖς πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἥσδον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλευσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίου, ἐφ' οὓς ἐπέμψθημεν, καὶ τὰ τεῖχη οἰκοδομησαμένων, ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμὲν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὢν. καὶ μάχη τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ Ἰππεύδι τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τεῖχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν

το. Schol. ἐμῆτων. Proprium est rei navalis, „cum naves in mare deducuntur, ut et earum et remigum periculum fiat. Vid. Interpret. ad Diod. 13, 8.“ Goell.

8. κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν. Vulgo κατὰ τὴν τοῦ λ. ἀδ. Articulo addito significaretur, Nicias non ignorasse legatorum facundiae inopiam. Ita in reprehensionem incidit ipse, qui non facundiores elegerit. Articulo omissio aptissima sententia funditur: si forte facundia carerent.

ἢ καὶ μνήμης ἑλλειπεῖς γιν. Ita Vat. H. Vallia pro καὶ γνώμης.

ἢ δὲ ἔχων ἐκουσίῳ κινδ. ἐπεμ. Si haec scriptura genuina est, (fluctuant enim libri, ante ἐκουσίῳ aut ἢ δὲ aut ἢ δι' inserentes) sententia loci videtur esse: Nicias iam rebus castrensibus custodia cavens id agebat, ut non praeter voluntatem; tempore et loco non opportuno, con-

figere cogeretur, sed penes ipsam esset arbitrium, quandocumque exercitum periculis oblicere vellet. Antea enim in nullo hostium occursum pugnam detrectaverat, etiam si hostibus magis opportunum esset, quam ipsi, ne ibi illis contemneretur. Schol. ἐπιμύων εἶχε τοῦ φυλάττεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς κινδυνεύεσθαι ἐκουσίως.

9. Ἰμεραίων. Nomen tantum et h. l. cognitum,

10. ὁ γραμματεὺς τῆς πόλ. De eo vid. Wolf. ad Dem. Leg. p. 244. 384. Boeckh. Oecon. polit. lib. T. I. p. 201. et Duk. ad h. l. In foro et iudiciis semper praesto erat oratoribus, ut eorum iussu leges, testimonia et quaevis instrumenta causarum recitaret. Non admodum honoratum eius munus videtur fuisse. Schol. λέγει — ὁπρὲς τὴν τὸν ἐλθόντα ἐν τῷ κοινῷ τὰ τοῦ δήμου γράμματα ἀναγγιγνέσκειν, τοῦτο δὲ οὐκ ἐπιμύων ἦν.

παντίων ἡσυχάζομεν· (οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναί-
μεθ' ἂν χρῆσασθαι, ἀπαναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν
μέρος τι τοῦ ὀπλιτικοῦ)· οἱ δὲ παρεμποδομήκασιν ἡμῖν τείχος
ἱκλύνον, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίδαι αὐτούς, ἣν μὴ τις τὸ
μαρτελίσμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἔλῃ. ξυμβέβηκέ τε
πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς μᾶλλον, ὅσα γε κατὰ
τὴν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς
ἐπείας ἐξερχόμεθα.

12. „Πελοπόννησος δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐκ'
ἄλλης στρατιᾶς, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἶχε-
ται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν,
πὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιᾶν περὶν καὶ ναυτικοῦ παρασκευῆν,
ἢ δύνῃται, ἄξων. διανοοῦνται γὰρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ
ἐπεὶ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειράν, καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ
ἑλάσσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ
ἑλάσσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ἥπερ κάκεινοι πυνθάνον-
ται, τὸ μὲν πρῶτον ἤκαψε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ
τῶν πληρωμάτων τῇ σπηρίᾳ· νῦν δὲ αἷ τε νῆες διάβροχοι,
οσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσιν, καὶ τὰ πληρώματα ἐφθα-
ραι. τὰς μὲν γὰρ ναὺς οὐκ ἔστιν ἀνελκύνσας διαψύξαι, διὰ
ὃ ἀντιπάλους [καὶ] τῷ πλήθει καὶ ἐπὶ πλείους τὰς τῶν πολε-
μίων οὐσας αἰεὶ προσδοκίαν παρέχειν ὥς ἐπιπλεύσονται. φανε-
ραί δέ εἰσιν ἀναπειρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκ' ἐκείνοις,
αἱ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία· οὐ γὰρ ἐφορ-
οῦσιν ἄλλοις.

13. „Ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο
πῆρξε, καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις, ὥςπερ νῦν, πάσαις φυλάσ-
ειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομεν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτή-
εια οὐχ ἔχομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐς-
ομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη. τε ἡμῖν, καὶ
τι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν διὰ φρυγανισμόν καὶ
ρπαγὴν μακράν καὶ ὕδρϊαν ὑπὸ τῶν ἐκπύων ἀπολλυμένων·
ὁ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομο-

11. δυναίμεθ' ἂν χρῆσασθαι. Cum Goell. Poppo ex Cass. ug. It. Reg. Lugd. Mosq. K. Ar. hr. recepit χρῆσασθαι, fortasse vere. f. Poppo I. 1. p. 159.

12. τὰς μὲν καὶ πείσων. Baue- us καὶ explicat etiam, ultro, noch azu. Sed particula ista in partitione reperi abundat, et in utroque parti- onis membro locum habet. Sic Thuc.

13. Τοῖς δ' Ἑγεταῖοις ἰδίᾳ αἰ- εῖν, ἐπειδὴ ἄνεν Ἀθηναίων καὶ ξυν- ψαν πρὸς Σελινουσίους τὸν πό- ἑμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ κατα- νεσθαι.

διδὲ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ λήθει καὶ ἐπὶ πλείους. Le- lionem vulgatam retinui. Bekk. Goell.

et Poppo omittunt καὶ ante τῷ πλή- θει cum Vat. H. Bas. Gr. E., et pro ἐπὶ scripserunt ex D. It. In pleris- que libris est ὅτι πλείους. — Mox cum fisdem recantioribus criticis pro ἀποπειρώμεναι ex H. dedi ἀναπειρώ- μεναι. Vid. ad 7, 7.

13. ἡμῖν — μόλις τοῦτο πῆρξε. „Male ab his verbis no- vum caput incipit, quo toto adhuc ex- plicantur verba αἷ τινος διάβροχοι — καὶ τὰ πληρώματα ἐφθάρη c. 12.“ Poppo. τοῦτο, int. τὸ ἀποξηρᾶναι. Sententia: „Nobis autem vix hoc con- fingeret (liceret), vel si navium numero superiores essemus, ac non cogeremur, ut nunc, omnibus simul obsidere.“

οἱ δὲ θεράποντες. Hoc nunc

καὶ ἐν ὀλίγῃ παρικοινοῦντο αὐτοὶ τε ἀποστελοῦντες ὁλίγας ἐς τὴν Σικελίαν, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε οἱ Κορινθιοὶ πέντε καὶ ἄλυσιν ἐπλήρουν, ὥπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσασθαι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακὴν, καὶ τὰς ὀλίκας αὐτῶν ἦσαν οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακὴν κοινοῦμενοι.

18. Παρικοινοῦντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐξβολὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥςπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν Σοφοκλείων καὶ Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐκινθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν Σικελίαν, ὥπως δὴ, ἐξβολῆς γενομένης, διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Σικελίαν τεύχεσιν, καὶ μὴ ἀνέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγγένητό τις ρῶμη, διότι τοῖς Ἀθηναίοις ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρὸς τὴν σφῶν καὶ Σικελίας, εὐκαταφροτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λειπνέται ἡγοῦντο αὐτούς. ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς, καὶ, ἐρημίσαντες ἐν ταῖς πρότερον ξυθήκαις ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἦν δίκας διλῶσι δίδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εὐκότως δυστυχεῖν τε ἐνόμιζον. καὶ ἐνεθυμοῦντο τὴν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν, καὶ εἰ τις ἐλθὼν αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐρμώμενοι Ἐπιδάουρον τε καὶ Πρασίαν καὶ ἄλλα ἐδύνατο. καὶ ἐν Πύλῳ ἅμα ἐλθιστεύοντο, καὶ ὁσάκις περὶ τοῦ διαφραγέοντος τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ ἤθελον ἐπιτρέψαι, τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅτι καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὐθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιστάσθαι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τοῦτω σιδηρὸν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τὰ ἄλλα ἐργαλεία ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτελιχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὀλίκασιν ἐκαστορίαν, αὐτοὶ τε ἐπόρριζον, καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ὄγδοον καὶ δεκάτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ἐπεγράψεν.

19. Τοῦ δ' ἐκινηνομένου ἤρος πάλιν ἀρχομένου κραταὰ δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐβέβαλον. ἡγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασι-

ἐς τὴν Σικελίαν. Sic ex Vat. H. primas rescript Bekk: pro ἐν τῇ Σικελίᾳ.

18. ὥςπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς. Vid. 6, 93. — ἐς Πλάταιαν, vid. 2, 2.

ἐν σπονδαῖς, int. σπονδὰς τὰς

τριακοντούτας ibid. et 1, 115. — ἐς δίκας προκαλουμένων, id. 1, 145.

ταῖς τριάκοντα ναυσὶν. Vid. 6, 105.

19. κραταὰ. Sic optimi libi Bekk. κραταῖα, vulgo κραταῖα

ύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πῆδον ἐδῆσαν, εἵτα Δεκέλειαν ἐτείχιον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. τέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων ὁλεως εἰκοσι καὶ ἑκατὸν, παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ ἴσον καὶ ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας ὡς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ὀκοδομαίτο τὸ τείχος, ἐπειγὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιον· οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι ὡς ὀπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι μὲν τῶν τε Εἰσπύων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ Νεοδαμωδαῖν, ξυναμώτεραν ἐξακοσίους ὀπλίτας, καὶ Ἐκκρετον Σπαρτιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακοσίους ὀπλίτας, ὧν ἤρχον ἔβαν τε καὶ Ἰλκων Θηβαῖοι καὶ Ἡγήσανδρος Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν ὡς πρῶτοι ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταυνάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ πέλαγος ἀπῆκαν· μετὰ δὲ τοὺς Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακοσίους ὀπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, οὓς δὲ προσμυθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξανδρον Κορίνθιον προεστάξαντες, ἀπέπεμψαν· ἀπέστειλαν δὲ καὶ Σικωνῖοι διακοσίους ὀπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορίνθιοις, ὧν ἤρχε Λαργεύς Σικωνῖος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἰκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθρώρουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἰκοσὶν Ἀττικαῖς, ἕως περ αὐτοῖς οὗτοι οἱ ὀπλίται αἰς ὁλκάσι ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν· οὐκ ἐπὶ πρῶτον ἐπὶ τὸν πρῶτον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἰσκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχουσιν.

20. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἅμα Δεκελίας τῷ ἐπιστάτῃ καὶ τοῦ ἥρος εὐδὸς ἀρχομένου, περὶ τε Πελοποννήσου ναὺς τριακότα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ὃ εἰρητὴ καὶ ἐς Ἄργος ἀρρικούμενον κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων τε ὀπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν ἡμοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν, ὥς περ ἔμελλον, ἀπέστελλον ἐξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων καὶ πέντε Χλαῖς, ὀπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίους καὶ χίλους, καὶ νησιαρχῶν

παραπλήσιον δὲ — Βοιωτίας. Verba οὐ πολλὰ πλείον uncis lim inclusi, tamquam glossema praepressi παραπλήσιον. Poppo cum Bekk. ante οὐ inserit ex Vat. H. I. καί, porro pro ἐπὶ ex D. H. Vall. dedit ἀπό. Quam rationem nunc imitatus sum. Tententia verborum haec est: spatium, quo distat a Boeotiae finibus, aequale est, nec multo maius illo, quo ab Athe-

nis distat. ἐν τοῖς πρῶτοι. Vid. ad 1, 6. f. 8, 17. et Reiz. de Accent. inclin. p. 20. Vulgo πρῶτοι cum libris omnibus. — ἀφῆκαν, subaudi τὰς ναῦς. Bauerus ob insolentiam huius verbi

usum coniecit ἀπῆραν. Sic 8, 30. νῆες ἀπῆραν ἐς τὸ πέλαγος.

πέντε καὶ εἰκοσι. Vid. c. 17 extr. — Mox αὐτοῖς οὗτοι: reponi, quemadmodum exhibet Vat., reliquis codicibus aut solum οὗτοι, aut quod vulgo solum legitur αὐτοῖς, ut videtur, praebentibus. Praeiverunt Bekker. et Poppo, qui αὐτοῖς uncis inclusit.

20. Ἀργείων τε. Non habet τὴ quo referatur. In γέ mutandum esse, olim conieci. Reiskio et Goellero delendam videbatur. Poppo uncis inclusit. Paullo ante post καὶ cum Bekk. e Vat. H. recepi τῶ.

οσοις ἐκασταχόθεν οἶδον τ' ἦν κλειστοῖς χρησασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων συμμάχων τῶν ὑπηκόων, εἴ ποθεν τι εἶχον ἐπιτηδεῖον ἐς τὸν πόλεμον, συμπορίσαντες. εἶρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρκιλείου ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικὴν, καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Ἀθηνῶν πλεύσας, τοὺς στρατεύματός τε εἰ τι ὑπελείπετο, περιέμενε, καὶ τὸν Χαρκίλειον τοὺς Ἀργεῖους παραλαβεῖν.

21. Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦτον τοῦ ἥρος, καὶ ὁ Γυλίκπος ἦεν ἐς τὰς Συρακοῦδας, ἄγων ἐκ τῶν πόλεων, ὧν ἐπεισε, στρατιάν ὅσῃ ἐκασταχόθεν κλειστήν ἐδύνάτο. καὶ ξυγκαλίσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη χρῆναι κληροῦν ναῦς ὡς δύνανται κλειστάς· καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι λαμβάνειν· ἐλπίσειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον καταργάσασθαι. ξυναντίεσθαι δὲ καὶ ὁ Ἐρμοκράτης οὐκ ἤμιστα [τοῦ] ταῖς ναυσὶ μὴ ἀδυνεῖν ἐπιχειρήσας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀτίδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἡπειρωτάς μάλιστ' τῶν Συρακοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικούς γενέσθαι· καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς, οἷους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιπολεμῶντας χαλεπωτάτους [αὐ] τοῖς φαινεσθαι. ὃ γὰρ ἐκείνοι· τοὺς πείλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτι προσχόντας, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι, καὶ ὅσῃ αὐτὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρακοσίους εὐ-εἰδέναι ἔφη. τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκίᾳ πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον, διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγῆναι αὐτῶν, περιεσομένους; ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίαν ἀπειρίαν βλάψοντας. λέγειν οὐκ ἐκέλευεν ἐς τὴν κίεσιν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀποκνηνίσαι καὶ τοὺς μὲν Συρακοσίοις, τῷ τε Γυλίκπῳ καὶ [τοῦ] Ἐρμοκράτους καὶ εἰ τοῦ ἄλλου πιδόντων, ὥρμητό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὰς ναῦς ἐκλήρου.

22. Ὁ δὲ Γυλίκπος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιάν τὴν πεζὴν, αὐτὸς μετὰ τοῖς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἐμβαλλε προσβαλεῖν αὐτὸν δὲ τρηγῆρας τῶν Συρακοσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πᾶσι μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ ναῖον αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον, βουλόμενοι πρὸς τὰς ἐπὶ

21. τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀδυνεῖν ἐπιχειρ. Articulus τοῦ, cuius rationem nullusdum interpretum satis probabiliter expediebat, eum Lugd. I. K. m. Ar. Chr. omisit Poppo. Sed vid. Bernhardt Synt. p. 147., ubi nostri scriptoris locum 3, 86. προσευνεβόλετο — τῆς ὁρμῆς comparat. Futuri infinitivum ἐπιχειρήσειν plurimi libri tuerant. Cf. Poppo I. 1. p. 159.

πλέον τι. Tl ex Vat. H. adiectum a Bekk. Ab iisdem τοῦ ante Ἐρμοκράτους abeat. — καὶ εἰ τοῦ

ἄλλο „est genus attractionis pro ut te Γυλίκπον καὶ Ἐρμοκρ. πιδόντων καὶ εἰ τις ἄλλος ἐπεισε.“ Poppo.

22. ἐπειδὴ παρεσκευάσατο. Gr. Ἡ παρεσκευάσατο, qui iure praefertur Duk. et Poppo propter locum 3, 107. ἐπεὶ δὲ παρεσκευάσατο αὐτοῖς. 4, 67. ἐπειδὴ παρεσκευάσατο ἀμφοτέροις. „Hoc aptius, addit Poppo, quia Gylippus classi instruendae non praefuit. Cf. c. 75 in.“

καὶ περιέπλεον. Valgo praetum est ante καὶ, ut subaudiendum

προσμίξαι καὶ ἅμα ἐπικαλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ, ὥπως οἱ Ἀθηναῖοι ἡφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ τήτους ἀντι-
ληρώσαντες ἐξήκοντα ναῦς, ταῖς μὲν πέντε καὶ εἰκοσι πρὸς
πέντε καὶ τριάκοντα τῶν Συρακοσίων τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ
μένει ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίοις ἀπῆντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ
εὐρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ με-
γάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντιῆχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολὺ,
ὁ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ κωλύειν.

23. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος, τῶν ἐν τῷ Πλημμυρίῳ
Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμα-
χίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἐφ'
ἰφνιδίῳ τοῖς τεύχεσι· καὶ αἶρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα
καὶ τὰ ἐλάσσονα δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὥς
ἔδον τὸ μέγιστον φάδιως ληφθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρῶτου
λόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλ-
κὰ τινα κατέφυγον ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξικομίζοντο· τῶν
ἐν Συρακοσίῳ ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυαῖς κρατούντων
ἡ ναυμαχία, ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὐπλεούσης ἐπεδιώκον-
το· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τευχίσματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ
συρακοῖοι ἐτύγχανον ἤδη νικῶμενοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φε-
ρόντες ῥέον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ
νῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθη-
ναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐξέπλεον, καὶ ταραχθεῖσαι περὶ
λήλας παρέδωσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ
ρεψαν, καὶ ὑφ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ἐνικαίνοντο ἐν τῷ λιμένι· καὶ
δεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολ-
ὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν,
οἷς ἐξώγησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ
ναυαγία ἀνελευσάντες τῶν Συρακοσίων, καὶ τροπαῖον ἐν
τῇ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν
τὸ ἐαυτῶν στρατόπεδον.

24. Οἱ δὲ Συρακοῖοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως
ἐπράγμεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τεύχη εἶχον, καὶ τρο-
παῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τει-

αἱ ἐκ τοῦ ἐλάσσονος λιμένος. Bekk.
gula posita καὶ uncis circumscri-
t, cum ab H. et Vall. absit; quod
am Poppe secutus est. — τὸ να-
υαγίον, das Schiffswerft. Differunt
ὅριον et νεώσοικοι (Schiffsdocken).
ecd. Bekker. T. I. p. 282. Νεώσο-
ικοι, καταγῶγια ἐπὶ τῆς θαλάττης
οδομημένα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν
νεῶν, ὅτε μὴ θαλαττεύουσιν· τὰ νεώ-
σοικοι δὲ ἡ τῶν ὀλων περιβολή. Ergo
ὅριον totum, νεώσοικοι pars erat.
ferunt item ἐπὶ νεῖον et ναύστα-
α. Est enim ἐπὶ νεῖον urbs vel vi-
a, ubi naves struuntur vel asservan-
tur. Schol. ad Thuc. 1, 30. ἐπὶ νεῖον

ἐστὶ πόλις παραθαλάσσιον, ἐνθα
τὰ νεώρια τῶν πόλεων, ὥς περὶ ὁ Πε-
ραιεύς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ Νίσαια
τῆς Μεγαρίδος. δύνασαι δὲ ἐπὶ παν-
τός ἐμπορίου καὶ παραθαλάσσιον
χρησασθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὃ
νῦν οἱ πολλοὶ κατάβολον καλοῦσι.
(„Seeplatze“ Goell.) Contra ναύστα-
θμον est statio, in qua naves tuto
possunt manere (Ankerplatz).

23. ἐν τῷ νησιδίῳ. Parva haec
insula in ipso magni portus aditu sita
erat, prope Plemmyrium. Hodie vo-
catur l' isola del Castelluccio. Vid.
Descriptio Syracus.

χοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντων κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐκίσκυσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τευχῶν τῇ ἀλώσει ἀπέθαναν καὶ ἐξωγήθησαν πολλοὶ, καὶ χρήματα πολλὰ ἐξέμψαντα ἔαλω· ἅτε γὰρ ταμίειον χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τεύχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπορῶν χρήματα καὶ οἶτος ἐντὴν, καὶ ἅλα δὲ καὶ τριηράρχων· ἐπεὶ καὶ ἰστέα τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τὰλλα σκευὴ ἐγκατελήφθη, καὶ τριήρεις ἀνελκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρώτον ἐκάκωσε τὸ στρατεύματι τὸ τῶν Ἀθηναίων ἢ τοῦ Πλημυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἑκπλοὶ ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων, (οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυνον, καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίνοντο αἱ ἐσκομιδαί,) ἐς τε τὰ ἄλλα κατάκλημα παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

25. Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δῶδεκα οἱ Συρακόσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐκ' αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ὄρετο πρέσβεις ἄγουσα, οἷα τὰ σφέτερα φράσσειν, ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἴσι, καὶ τὸν ἐκὶ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνουσι γίνεσθαι· αἱ δὲ ἑνδεκα νῆες τῆς τῆν Ἰταλλαν ἔκλειψαν, πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γήμοντα χρημάτων προσελθῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτηδεία τὰ πολλὰ διέφθειραν, καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Κανιωνίτιδι κατέκλυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις εἶσιμα ἦν. ἐς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ ὁμοουσῶν αὐτῶν, κατέπλευσε μία τῶν ὀκτάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου, ἄγουσα Θεσπίων ὀλίγους, καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέκισαν ἐκ' οἴκου. φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἰκοσι ναῦς πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναὺν λαμβάνουσαν αὐτοῖς ἐνδράσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐπὶ τὰς Συρακούσας. Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀπορρυσμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὗς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν πλοίων νεωσολκῶν κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκικλέοντες μὴ βλάπτειν τὰς βάλλοντες. προσαγαγόντες γὰρ ναὺν μυριοφόρον αὐτοῖς ἡ

24. ἅτε γὰρ ταμίειον. Vulg. ὄρε-
τε. Poetarum proprius hic usus τοῦ ὄρε-
τε, ut sit pro ὄρε, ut Homericum ὄρετε
χρήσιν μελάνδρος. Ab Herodoto et
Tragicis non plane alienum ne reliquis
quidem Atticis abiudicari vult Lobeck.
ad Phryn. p. 427. Bekk. ex H. reposuit
ἅτε, probante Poppone. — χρήματα
sunt bona universe, non pecuniae.
Docent sequentia. Cf. c. 25. πλοῖα
τοῖς Ἀθηναίοις γήμοντα χρημάτων,
ubi vid. Schol. ταμίειον igitur erit
Niederlage, Vorrathskammer. — ἐν
τοῖς πρώτοις, vid. annot. ad I, 6.

25. ἐν τῇ Κανιωνίτιδι. Caulonia
urbs in Bruttii sita, inter Sa-
gram fluvium et Scyllacium, auctore
Strab. lib. VI.

ναὺν μυριοφόρον. Schol. π-
γάλην, δυναμένην δέξασθαι μυρίους
φόρους. In universum significat
navem onerariam grandiore. Cf. He-
rod. ad h. l. Etiam hodierni populi
navium magnitudinem ita designant,
et bellicarum et mercaturae inservien-
tium (ein Schiff von 70 Kanonen, von
500 Tonnen oder Lasten). Eadem
navis inferius dicitur ὀλίγη. In Pe-
lagicis Onom. IV, 165. „quam esse
t-
ctum esset ταῦς μυριοφόρος, ὡς ἐν
πυθιδίς, quod cum ἱεροφόρος
congruit, magno consensu μυριοφόρος
proposuerunt, quod et hic offerunt Mac-
et Thucydides agnoscit ipse VII, 2.
multique praeterea usurpant alii. Quae
ναὺν μυριοφόρον interpretatur de-

Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλλίνους ἔχουσιν καὶ παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκατῶν ὠνεύου ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς, καὶ ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐκ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον, οἱ δ' ἐκ τῆς ὀλκάδος ἀντίβαλλον· καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνείλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύφιος. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέκειραν· ὥστε δευνὸν ἦν προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προῖδῶν τις ὥσπερ περὶ ἔρμα περιβάλλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τοὺτους κολυμβῆται δυνάμενοι ἐξέπριον μισθόν. ὅμως δ' αὐθις οἱ Συρακόσιοι ἰσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους, οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιταξαγμένων, ἐμνησαντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο. Ἐκίμην δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακόσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγελοῦντας τὴν τε τοῦ Πλημμυρίου λήψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας περὶ, ὡς οὐ τῇ τῶν ναυμίων ἰσχύϊ μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἦσθηθεῖν, τὰ ἄλλα αὐτὸν δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἶσι, καὶ ἀξιώσοντας ὑμνηθεῖν ἐκ' αὐτοὺς καὶ ναοὶ καὶ περὶ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ, ἣν φθάσωσιν οἱτοὶ πρότερον διαφθεῖραντες τὸ παρὸν στρατεύμα αὐτῶν, κολυμβησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἐπραΰον.

26. Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στρατεύμα ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Ἀγρίνης αἱ πλεῖστας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρίκλῃ καὶ ταῖς ῥάκοντα ναοὶ τῶν Ἀθηναίων ὑμμίσγει. καὶ παραλαβόντες ὦν Ἀργείων ὀπλίτας ἐπὶ τὰς ναὺς ἔκλειον ἐς τὴν Λακωνικὴν. αἱ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμνῆς ἐδήσαν.

in mille homines ferentem, non restare videntur, quid Amphitritae heri valeant; quid ferre recusent. tantam multitudinem ne illa quidem sit Ptolemaei Philopatoris moles, ad quam prorsus immobilis. Itaque praestant navem intelligi decem millium armorum, qualem Graeci μυριαμφόρον ceabant, Arist. Pac. 521., ut minor δειαμφόρον. Lobeck. ad Phryn. 662., qui μυριαμφόρος etiam scribendum censet.

ὠνεύου. Ὀνεύειν dicuntur, qui nantur ὄνα, sive, ut Scholiastes scribit, ὄνεψ, i. e. machina in navigio a, qua per laqueos, injectos alicui vel gravissimae et maximi ponderis, sursum ea tollitur, e fundo evellet. Hoc enim valet h. l. ἀνακλᾶν, tollere, e fundo evelle. Vid. ad 76. Saepe hoc verbum non frangi, sed inflectendi et in altum tollendi vim habet. — κατακολυμβῶντες ἐξέπριον, scilicet urina-

tores sub aqua mersi vallos seria findebant. Vid. paullo inferius, κολυμβῆται δυνάμενοι ἐξέπριον.

Κορινθίων — Λακεδαιμονίων. Hos genitivos iungo cum πρέσβεις, πόλεις autem intellige Siciliae urbes Syracusiorum socias, quo missi narrantur delecti illi ex Corinthiis, Ambraciotis et Lacedaemoniis legati, haud dubie ideo, ut maiorem auctoritatem et fidem haberet apud socias civitates Syracusiorum victoriae narratio.

ἀγγελοῦντας. Cum libris pluribus Bekk. Goell. Poppo ἀγγέλλοντας. — ἐπ' αὐτούς, int. Συρακοσίους. — Προδιαπολεμισόμενον Bekk. e Vat. recepit διαπολεμισόμενον. Cf. supra c. 14. et de variata structura vid. annot. ad c. 13. Cap. 15. Βουλευσθε ἤδη, ὡς τῶν γ' ἐνθάδε μὴδὲ τοῖς παρούσιν αὐταρχοῦντων, ἀλλ' ἢ τοὺτους μεταπέμπειν δεῖον, ἢ ἄλλην στρατιάν μὴ ἐλάσσω ἐκπέμπειν.

ἔπειτα σθέντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κοθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδήσαν, καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδες τι χωρίον, ἵνα δὴ οἱ τε Ἕλληνες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι, καὶ [ἄμα] λησται ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἀρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθύς, ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, παρέκλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκείθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν διὰ τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρίκλῆς περιμένοντας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φηλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐκ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἄμα.

27. Ἀφίκοντο δὲ καὶ τῶν Θρακῶν τῶν μαχαιοφόρων τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῇ αὐτῇ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὥς ὕστερον ἦσαν, διεννοοῦντο αὐτοὺς πάλιν, ὅθεν ἦλθον, ἐς Θράκην ἀποπέμψαι. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Σικελίας πόλεμον αὐτοὺς πλυνταλὲς ἐφαίνετο· δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Σικελία τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς σφετιᾶς ἐν τῇ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς καὶ τῶν πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐκπαίτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις μηνῶν τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἱκανῶς τὰ πράγματα πρότερον μὲν γὰρ βραχὺ αὐτοὶ γιγνόμενα αἱ ἐξβολαὶ τὸν αἰὼν χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυνον· τότε δὲ ξυνεχῶς ἐκαδημένων, καὶ ὅτε μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὅτε δ' ἐκείνης τῆς Ἰσθμῆς φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν καὶ ληστῆς ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἀγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα ἡ

26. καὶ [ἄμα] λησται. Vocabulum ἄμα soli Vat. H. suppeditant. Mox ex H. receptum παρέκλει pro vulgato ἐπέκλει, quod h. l., ubi non sermo est de aggressionē infesta, parum aptum videtur esse. In Vat. legitur ἐκπαρέκλει.

27. τοῦ Διακοῦ γένους. Διοι erant Thracica gens, cuius etiam 2, 96. mentionem inlicit.

ὕστερον δὲ φρουραῖς ὑπὸ τῶν πολ. „Praegresso participio, abesse debebat δέ. Vid. Hermann. ad Soph. Electr. 1059. Buttman. ad Dem. orat. Mid. exc. 12. p. 149.“ Goell. Cf. 1, 67. Pro ὑπὸ Bekk. e Vat. H. recepit ἀπὸ, quod sane aptissimum est. In vulgata ὑπὸ τῶν πόλεων pertinet ad ἐκπεσῆς, et φρουραῖς dativus est instrumentalis, quo referendum participium ἐπιούσαις, cuius loco vulgo male legitur ἐκπεσῆς.

„Alia exempla similis transpositionis invenies I. l. p. 299. Ἐπορεύειν δὲ λισαν civitates praesidium eo mittentes aequē recte dicantur ac praesidia ipse, et dativus positus ut 6, 86. οἱ σφετοπέδῳ, πόλει δὲ ἀποκαύοντες ἦσαν.“ Poppe.

ἐν τοῖς πρώτοις. Bekk. et coniectura reposuit ἐν τοῖς πρώτοις, ut c. 24. legitur. Sed discrimen est inter utrumque locum, et ibi omnia primum, hic in primis s. maxime dicendum esse docuit Poppe. — ἐκ τῆς Ἰσθμῆς φθορᾷ, i. e. fugae principiorum. Vid. sequentia. De γῆρας vid. annot. ad c. 24.

τῆς Ἰσθμῆς φρουρᾶς. Schol. τῇ τεταγμένης, recte. Nam intelligendum de praesidio illo semper patet, quod erat Deceliae, quod cum Abschio ordinarium vel solitum dicitur.

Ἀθηναῖοι ἰβλάπτοντο. τῆς τε γὰρ χώρας ἀπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλεον ἢ δύο μυριάδες ἡγετομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι· πρόβατά τε πάντα ἀπολώλει καὶ ὕποζύγια· ἴπποι τε, ὅσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρὸς τε τὴν Δεκείλειαν καταδρομὰς ποιουμένων καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχολοῦντο, ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιρώσκοντο.

28. Ἡ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὀρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκείλειας θάσσαν οὐσα, περὶ Σουνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελὲς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἔδειτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρουρίου κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐκάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες, κλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν ἐφ' ὅπλοις ποιοῦμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπέλεξεν, ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον· καὶ ἐς φιλονεικίαν καθέστασαν τοιαύτην, ἣν, πρὶν γενέσθαι, ἠπίστησεν ἂν τις ἀκούσας· τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτεχνισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων μὴδ' ὥς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτὴν γε καθ' αὐτὴν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ μὲν ἑαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἑστῶν, οὐδεὶς κλείω χρόνον, ἐνόμιζον περιόσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ Πελοποννησῖοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν, ὥστε ἔτι ἐπτακαίδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτῃν ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἥδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετυγχεμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανέλουντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. δι' αὐτὴν καὶ τότε ὑπὸ τῆς Δεκείλειας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπικτόντων ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι. καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσεῖναι. αἱ μὲν γὰρ δαπά-

ὑποζύγια. Vat. H. ζεύγη.

28. ἐφ' ὅπλοις ποιοῦμενοι, ἢ τὴν φυλακὴν ex praegresso φυνίσοντες. — ἐφ' ὅπλοις, i. e. in armatione armati, ut alibi τὰ ὅπλα τιμένοι.

τὸ γὰρ αὐτοὺς — ἀντιπολιορκεῖν. Cum Schoластиа repete praegressis ἠπίστησεν ἂν τις ἀκούσας. Sic etiam alibi, maxime in enumeratione a conjunctione γὰρ incipiente, finitivo cum accusativo participii lectum e praecedentibus quaerendum. id. ad 1, 36., ubi ἂν μάθοιτε περὶ τοῦτο. Plato Apol. 32. Ἀντικαταλλοῦσι τὰ ἑαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ

ΤΗΝΕΥΑ. ΜΗΝ.

ἑαυτῶν, ὥς ἔγῳμαι, οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη· καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα, ὥς περ τοὺς ἐνταῦθα, διάγειν, τίς αὐτῶν σοφὸς ἐστὶ, καὶ τίς οἶται μὲν, ἐστὶ δ' οὐ, sc. οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη.

ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου, quatenus ab initio belli. Poppo haec verba usque ad χώραν cum Heilmanno parentheses signis circumdari posse monet. Nam ὥστε ex τοσοῦτον pendet. — περιόσεις, περιέσθαι, ἀπιδέξιν.

καὶ τὴν εἰκοστὴν — προσεῖναι. Tributum sociorum, de quo vide 1, 96., cum inde a Periclis tem-

ναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν, ἀλλὰ πολλῇ μείζους καθέστας, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόοδοι ἀπώλλυντο.

29. Τοὺς οὖν Θοῤῃκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας, διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθύς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διτρίφει, καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παραπλῶ (ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἦν τι δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἐς τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς, καὶ ἀρπαγὴν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους· καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἐσπέρας διέπλευσε τὸν Εὐρίπον, καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ἠύλισατο· (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησοῦ ἑκατάδεκα μάλιστα σταδίου) ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέειπε, οὔση μεγάλη, καὶ αἰρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροδοκῆτοις μὴ ἂν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάνα ἐπιδέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος καὶ ἔσσης

poribus valde auctum fuerit, primum ab ipso Pericle ad 600 talenta, deinde a sequioribus demagogis ad 1300, Bredovius dubitat, an omnino abrogatum sit tributum, quod solus h. l. tradat Thucydides. Cum enim vicesimae mercium Athenas subvectarum (5 pro Cent) ex Mansonis (in Sparta T. II. p. 502.) ratiocinatione non plus quam nonaginta talenta quotannis efficiant, patere, multo minus ex portorio, quam ex tributo tralaticio Athenienses percepturos fuisse. Quantumvis autem portorium superaverit tributum, illud tamen ab ipsis Atheniensibus potius, quam a sociis exigi necesse fuisse. Omnes istas dubitationes dispulit Boeckhius in Oecon. pol. Athen. T. I. p. 344 sqq., ubi docet, vicesimam istam a Thucyde memoratam, non in Piraeo, sed in sociorum terris exactam esse. Cum autem Aristophanes in Ran. v. 363., quam fabulam docuit Ol. 93, 3., Thorycionem quandam εὐκροτολόγον perstringat, Boeckhius l. l. p. 349. cf. p. 432. colligit, rem usque ad belli Peloponnesiaci finem, quo tempore omnia sociorum tributa cum ipsis sociis Athenienses amiserint, perdurasse.

29. ἦν τι δύνηται. Olim δέγονται. Illud praebuerunt Vat. H. Vall. Ex iisdem paulo post receptum ἠύλισατο pro ἠύλιζοτο, et a Bekk. Goell. et Popp. οὐ μεγάλη, pro μεγάλη. Illud „convenientius na-

turae huius oppidi, quod Strabo ἐμην τῆς Ταναγραίης vocat p. 42. Neque ex Homérico epitheto εὐρύπρος contrarium probabis.“ Popp. Nos etiamnum addubitamur, quia ad finem capituli Thucydides urbem maxime hominibus frequentatam fuisse significat: καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλίῃ παιδῶν, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτοῖς. Deinde, ut est diversum de magnitudine pro rei et temporis diversitate hominum iudicium, etiam alias urbes, non admodum magnas, grandes appellat Thucydides. Sic 1, 24. προσιόντος τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ Ἐπιδαρμία πόλις μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος. Poterat Strabonis temporibus oppidulum vel adeo vicus esse Mycalessus, at Thucydidis temporibus ex celebrata ab Homero εὐρυχωρία et frequentia aliquid retinuisse. Intervallum est quatuor ferme saeculorum. Denique si parva urbs erat, cur tam multis verbis Scriptor causas explicat, cur factum sit, ut Thracae ea potirentur? Errat Goellerus, scribens, „cum rationes hic reddantur, cur tam facile capi urbs potuerit, illud (lectio οὐ μεγ.) utique verum videtur.“ Ubi dicit Thucydides illud tam facile? Per portas apertas etiam maxime munia urbs facili negotio capitur. Valla participium per etsi solvit.

ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβ. Verba ἀπὸ θαλάσσης iungit cum ἐπαναβάνα, et ad τοσοῦτον subaudi διάστημα.

ἡ καὶ πεπιτωκότος, τοῦ δὲ βραχέος ὠκοδομημένου, καὶ πυλῶν ἡμὰ διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεωγμένον. ἐςπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν τὰς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνεον, φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας δέξης, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια, καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρακῶν ὁμοίαι τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσύνῃ, φονικώτατον ἐστὶ. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα καθεστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μάλιστα ἦν αὐτόθι, καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐςελυθότες, κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἦσων μᾶλλον ἐτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινὴ.

30. Οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προεκχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾷκας οὐ πολὺ τὴν τε λείαν ἀφείλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὐριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὐ αὐτοῖς τὰ πλοῖα, ἀ ἤγαγεν, ἦρμαι. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε ἐκισταμένους νείν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὥς ἐώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοῦ ξυγματος τὰ πλοῖα· ἐπεὶ ἐν γὰρ τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾷκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικόν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προσκείμενους καὶ συστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλλοὶ αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφάρασαν· μέρος δὲ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἀρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξυμπαντες τῶν Θρακῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων, οἳ ξυνεβοήθησαν, ἐς εἰκοσι μάλιστα ἱππίας τε καὶ ὀπλί-

βραχέος, supra c. 4. eodem sensu ἰσθινές dixit, cui opponitur ibi ὑψηλότερον. — ὁμοίαι τοῖς μάλιστα, et qui maxime.

καὶ ἄρτι ἔτυχον, pro καὶ ἐς δ' ἴσθι ἔτυχον. Vid. ad 2, 4.

οὐδεμιᾶς ἦσων μᾶλλον τέρας ἀδόκητός τε. Heilmannus aut μᾶλλον δέ scribendum, aut verba μᾶλλον ἐτέρας inducenda conciebat. Posterior olim verum putatum. Nunc nihil mutandum censeo, cum Thucydidem et 1, 138. sine cola haec verba iungere observem: ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα ἢ φύσεως ἰσχυρὸν δηλώσας, καὶ διασηφόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἐτέρας ἄξιος θαυμάσαι. Ut ibi καὶ πτε μᾶλλον, ita hic δέ subaudiendum est. Neque vero omnino idem valent verba οὐδεμιᾶς ἦσων et μᾶλλον ἐτέρας, sed posterius gravius est.

30. ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους. Cave putes plurimos omnino

ex Thracum numero interfectos esse. Nam infra dicit ex mille trecentis ducentos et quinquaginta periisse. Tribus locis pugnatum est, primum cum equitatu Thebanorum, deinde in ipsa urbe nonnullos praedae intentos interemerunt. Sed ἐν τῇ ἐσβάσει plurimi, vel plures quam duobus reliquis locis, interfecti sunt, partim quod mare non didicissent, partim quod naves a litore removerent, qui in iis erant, ita ut profugi illi navem ascendere non possent. Τὸ ξυγμα est iunctura navis cum terra per scalam (ἀποβάθραν) facta. Vid. Thucyd. 4, 12. Sed pro τοῦ ξυγματος in Gr. et H. τοξέματος invenitur, et in H. s. v. γρ. τοῦ ξυγματος. Contra in Lugd. altera scriptura τοξέματος cum γρ. annotata est. Tus. τοῦ τοξέματος. In m. vulgata quidem scriptura, sed γ a rec. man. illatum. Valla interpretatur extra ictum sagittarum. Poppo et Goell. τοξέματος receperunt.

τας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν Σκιρφάνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησίων μέγας τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησὸν, πᾶσι χρησαμένων οὐδενός, ὥς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἦσαν ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ, τοιαῦτα ξυνέβη.

31. Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχεσιν, ὁλκάδα ὁμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἡλείῳ, ἐν ἣ οἱ Κορινθιοὶ ὀπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἐμελλόν περαιουῖσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὑστερον λαβόντες ἄλλην ἐπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφ' ἑκόντος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν ὀπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλυζίαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὅτι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπέπεμψε καὶ ἀγγέλλει τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὧν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐαλωκός. ἀφικνέται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἔρχετο Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ σφίσιν ἀνθορμονοῦσαι οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι· πέμπει οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὥς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας· ἑκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναὺς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστας σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ἐνυμπίουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο, Εὐρυμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά [τε] ναῦς πληροῦν πλείους αὐτούς, καὶ ὀπλίτας καταλεγόμενος, (ἐνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένης ἀποτραπόμενος, ὥς περ καὶ ἤρθε.) Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀποριστὰς ξυναγείρων.

τῶν Βοιωταρχῶν. Erant enim inter undecim Boeotarchas duo Thebani. Vid. ad 4, 91.

ὡς ἐπὶ μεγέθει. Portus: „pro civitatis magnitudine.“ Si hoc voluisset Thucydides, τῆς πόλεως addidisset. Ergo subaudi πάθος ex πάθει, quod modo praecessit. — χρησαμένων refer ad Mycalessios.

31. ἐπὶ τῆς Κερκύρας. Sic ex Mosqu., cui Valla et Vat. adstipulantur, iam olim emendaveram vulgatum ἐκ τῆς Κερκ. Vid. annot. in mal. ed. — μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακ. τείχ. cf. ad 2, 80. 5, 65. — In verbis τότε τοῦ χειμῶνος significat τότε quidem notum aliquod tempus, de quo supra (c. 16.) sermo fuerit; τοῦ χειμῶνος autem explicationis causa adiectum. Sic 1, 101. 5, 6. 6, 32 init.,

ubi non praesens tempus sive actio de qua cum maxime agitur, designatur, sed ad praeteritum respicitur.

δυοῖν δεούσας εἴκοσι. Supra c. 17. et c. 19. εἴκοσι Atheniensium naves circa Naupactum fuisse traduntur, neque Cononis nomen additur. Infra c. 34. Diphilus dux memoratur, non Conon. Num forte Conon, Naupacti praefectus, Diphilus viginti navium, quae circa Peloponnesum missae tum Naupacti versabantur?

ἀποτραπόμενος, int. ἐς τὴν Κέρκυραν. Schol. τὸ μὲν ἀποτραπόμενος καθ' ὑπερβατὸν τῷ μὲν Εὐρυμέδων, ἐς τὴν Κέρκυραν ἀποτραπόμενος· τὸ δὲ ὥς περ καὶ ἤρθε καὶ αὐτὸ καθ' ὑπερβατὸν τῷ ἐνῆρχῃ γὰρ ἤδη Δημοσθένει.

32. Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν [τοῦ] Πλημυρίου ἄλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἐπεισάν τε, καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατὸν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν διόδον ἔχοντας καὶ ξυμμάχους, Κεντόρικας τε καὶ Ἀλικυαλοὺς καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσουσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραπέντες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλη γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν, οἱ Σικελοὶ, καθάπερ ἰδέοντο καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ [τριχῇ] κοιησάμενοι, ἀφυλάκτους τε καὶ ἑξαιφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἐνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούδας.

33. Καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφινούνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὀπλίται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ καὶ Γελῶφοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἱππίας διακοσίους. σχεδὸν γὰρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων, (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἐτέρων ἦσαν,) καὶ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων, οἱ πρότερον περιορῶμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακοῖσιοι, ὥς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέτυχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὐσῆς ἐκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἡπείρου, ἐπικραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἰόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυρίαν. καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν καταλαύουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυρίας· καὶ ἀκοντιστὰς καὶ τινὰς τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπλίου ἔθρους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἀργεῖ, ὅς περ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς, δυνάστης ὢν, παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοι τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνούνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἔκοντιστὰς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἐναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεώσφι στάσαι τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπικτωσίως. καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν, ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο, ἐξετάσαι, καὶ τοὺς Θουρίους πείσαι ἡφίστι ξυστρατεύειν τε ὥς προθυμότερα, καὶ, ἐπειδήπερ ἐν

32. ἐς τὰς πόλεις, int. Sicellorum. Vid. c. 25. ibique annot. — Νόξ σφίσι ante ξυμμάχους addit Bekk. ix Vat. H.

33. ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς. Acacius: „Geloi quoque classem quinque navium miserunt.“ Schol. ἔγουν λαὸν πέντε νεῶν. Recte. Subaudi ὄχλον vel ὄμιλον, i. e. πληρώ-

ματα, remiges. 7, 48. Ναυτικὸν πολὺν ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας.

Χοιράδας νήσους Ἰαπυρίας. De his vid. Popp. I. 2. p. 548. not. Videntur hodie St. Pelagia et St. Andreas dici. Recta via circiter tria milliaria a Tarento distant. — De Italia vid. annot. ad 6, 2.

τας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν Σκιρφάνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησίων μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν, πᾶντι χρησαμένων οὐδενός, ὥς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἥσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίω, τοιαῦτα ξυνέβη.

31. Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἡλείῳ, ἐν ἣ ὁ Κορίνθιοι ὀπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἐμελλόν περαιουῶσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὑστερον λαβόντες ἄλλην ἐπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν ὀπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπιψάτο, καὶ ἐς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλυζίαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπέπεμψε· καὶ ἀγγέλλει τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὦν τὸ Πλημύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἐαλωκός. ἀφικνέται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ σφίσιν ἀνθορμούσαι οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὥς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἰκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναὺς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστας σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον ἐμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο, Εὐρυμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά [τε] ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτούς, καὶ ὀπλίτας καταλεγόμενος, (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει ἀποτραπόμενος, ὥς περ καὶ ἤρεθ.) Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων.

τῶν Βοιωταρχῶν. Erant enim inter undecim Boeotarchas duo Thebani. Vid. ad 4, 91.

ὡς ἐπὶ μεγέθει. Portus: „pro civitatis magnitudine.“ Si hoc voluisset Thucydides, τῆς πόλεως addidisset. Ergo subaudi πάθους ex πάθει, quod modo praecessit. — χρησάμενός refer ad Mycalessios.

31. ἐπὶ τῆς Κερκύρας. Sic ex Mosqu., cui Valla et Vat. adstipulantur, iam olim emendaveram vulgatum ἐκ τῆς Κερκ. Vid. annot. in mai. ed. — μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακ. τείχ. cf. ad 2, 80. 5, 65. — In verbis τότε τοῦ χειμῶνος significat τότε quidem notum aliquod tempus, de quo supra (c. 16.) sermo fuerit; τοῦ χειμῶνος autem explicationis causa adiectum. Sic 1, 101. 5, 6, 6, 32 init.,

ubi non praesens tempus sive actia, de qua cum maxime agitur, designatur, sed ad praeteritum respicitur.

δυοῖν δεούσας εἴκοσι. Supra c. 17. et c. 19. εἴκοσι Atheniensium naves circa Naupactum fuisse traduntur, neque Cononis nomen additur. Infra c. 34. Diphilus dux memoratur, non Conon. Num forte Conon, Naupacti praefectus, Diphilus viginti navium, quae circa Peloponnesum missae tum Naupacti versabatur?

ἀποτραπόμενος, int. ἐς τὴν Κέρκυραν. Schol. τὸ μὲν ἀποτραπόμενος καθ' ὑπερβατὸν τῷ δὲ μὲν Εὐρυμέδων, ἐς τὴν Κέρκυραν ἀποτραπόμενος· τὸ δὲ ὥς περ καὶ ἤρεθ καὶ αὐτὸ καθ' ὑπερβατὸν τῷ ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει.

32. Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν [τοῦ] Πλημυρίου ἄλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἔπεισάν τε, καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατὸν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελιῶν τοὺς τὴν διόδον ἔχοντας καὶ ξυμμάχους, Κεντόριπας τε καὶ Ἀλικυαλοὺς καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφύθουσι τοὺς πολέμιους, ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλη γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδωσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν, οἱ Σικελοὶ, καθάπερ ἰδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ [τριχῇ] ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἑξαιφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἐνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χίλους ἐκόμειν ἐς τὰς Συρακούσας.

33. Καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὀπλίται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελαῖοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστάς τετρακοσίους καὶ ἱππίας διακοσίους. σχεδὸν γὰρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντινῶν, (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν,) οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακουσῶν, οἱ πρότερον περιορώμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακοῖοι, ὥς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὕσης ἐκ τῆς Κερύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἡπείρου, ἐπικραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατῷ τὸν Ἰόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν. καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν αὐτὸς οὐκ ἐξίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας· καὶ ἀκοντιστάς τε τινὰς τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἰθὺς ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἀργεῖ, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, δυνάστης ὢν, παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοι τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἐναλαβόντες ταῦτα, παρέκλευσαν ἐς Θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπωκότας. καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν, ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο, ἐξετάσαι, καὶ τοῦς Θουρίους πείσαι φρίδι ξυστρατεύειν τε ὥς προθυμώτατα, καὶ, ἐπειδὴ περ ἐν

32. ἐς τὰς πόλεις, int. Sicellorum. Vid. c. 25. ibique annot. — Iox σφίσι ante ξυμμάχους addit Bekk. x Vat. H.

33. ναυτικόν τε ἐς πέντε αὐς. Acacius: „Geloi quoque classem quinque navium miserunt.“ Schol. γον λαόν πέντε νεών. Recte. Subadi ὄχλον vel ὄμιλον, i. e. πληρώ-

ματα, remiges. 7, 48. Ναυτιδὸν πολὺ ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας.

Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας. De his vid. Popp. I. 2. p. 548. not. Videntur hodie St. Pelagia et St. Andreas dici. Recta via circiter tria milliaria a Tarento distant. — De Italia vid. annot. ad 6, 2.

τούτω τύχης εἶσι, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ, καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

34. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἰκοσι ναυσὶν, οἵπερ τῶν ὀλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθρώρουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὥς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγω ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαιᾶς ἐν τῇ Ῥυπικῇ, καὶ αὐτοῖς, τοῦ χωρίου μηχανοειδοὺς ὄντος, ἐφ' ᾧ ὥρουν, ὁ μὲν περὶς ἐκατέρωθεν, προσβεβροθηκότας, τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετάκτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης Κορινθίος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισὶν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Αἰφίλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορινθιοὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαον, ἔπειτα, ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς ἔδοκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν, καὶ χρόνον ἀντείχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τῆς νῆς διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυν μὲν οὐδέμια ἀπλῶς, ἐπὶ δὲ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρωροι ἐμβαλλόμενοι καὶ ἀναρβηγείσαι τὰς παρεξαιρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἔχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίκαλα μὲν καὶ ὥς αὐτοὺς ἐκατέρους ἀΐουσι νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων

ἐν τούτῳ τύχης εἶσι. Haec refer ad τὴν νῆσιν στάσιν, qua Atheniensium adversarii urbe electi paullo ante narrabantur.

34. Πελοποννήσιοι. Quae vulgo sequuntur verba καὶ οἱ, iam olim a me impugnata, nunc cod. Vat. auctoritate omisi cum Bekk. et Popp. — Mox Ἐρινεὸν Stephanus Byz. oppidum, Pausanias VII, 22, 7. portum nuncupat. Nominativus Stephano est Ἐρινεός. Vid. Poppo l. 2. p. 173., ubi etiam de Rhypis, quas item Achaiae oppidum vocat Steph., cuius suo aevo tantum ruinas superesse scribit Pausanias VII, 23, 5., exponit. — ἀνεχούσαις, i. e. προσεχούσαις ἐς τὴν θάλασσαν.

Αἰφίλος. Vid. supra ad c. 31. Navium numerus facile expeditur, si ad viginti illas naves, quas circa Peloponnesum miserant Athenienses, addas decem Cononi a Demosthene traditas, haeque adiectas ex Naupacti statione, ubi semper praesidium Atheniensium videtur fuisse, tres putes.

ἐμβαλλόμενα. Passivum est. Cf. Thucyd. 7, 70. ibique Duk. Matth. Gr. §. 490. — τὰς παρεξαιρε-

σίας. Schol. παρεξαιρεσία ἐστὶ κατὰ τὴν πρῶταν πρὸ τῶν κινήσεων ὥς ἂν ἐκῇ τις τὸ παρὰ τῆς ἐπιτομῆς. Erat spatium in prora aut per pi remis vacuum. Cf. ad 4, 12. — Ἐπὶ δὲ εἰς τὰ ἐκατέρωθεν πρῶτας ἐξέχοντα ξύλα, trabes prominentes ab utroque latere rostri (ἐβόλον). Haec non solum ad eludendum et arcendum rostrorum (hostilium) ictum, verum etiam, si crassiores essent, ad infligendum ictum valebant, sed ad impetum faciendum magis ἐμβόλοις, rostris aere obductis, utbantur. Vid. c. 36.

καὶ ὡς — ἀΐουσι νικᾶν. Pro αὐτοὺς ἐκατέρους licebat etiam scribi αὐτοὶ ἐκάτεροι, ut 1, 12. Ἡ ἑλλὰς ἔτι μετανοστοτὸ τε καὶ καταμύκτα, ὥστε μὴ ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. 1, 91. διὲ ἡ μὲν πόλις σφῶν τετατίζεται ἡδὲ ὥστε ἰκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοχούτους. Sed non minus usitata est altera structura accusativi cum infinitivo. Vid. Lobek. ad Phryg. p. 750, ubi simul docet, propriam hanc constructionem esse distributivam. Xenoph. Hellen. II, 1, 26. οἱ δὲ ἀπέναντι αὐτῶν ἐκέλευσαν, αὐτοὺς γὰρ πῶν στρατῶν

διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἁπώσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκίτη ἐπαναγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων· καὶ δίοξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἐάλωσαν· οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι, πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες καὶ διεσώζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυν ναῦς. ἀποκλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον, οἱ Κορίνθιοι εὐθύς τροπαῖον ἔστησαν ὥς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἅπλους ἐποίησαν, καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσθᾶσθαι, δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἱ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν, εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἱ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσθᾶσθαι, εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποκλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὥς νικῆσαντες, ἀπέχον τοῦ Ἑρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὤρμον, ὥς εἰκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

35. Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐπικτὴν ξυστρατεῖν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἐπιταχοσίους μὲν ὀπλίταις, τριαχοσίους δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παρακλῆιν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὥς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ἰλῖᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιάται προσέψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἵεναι, ἐπικαταβάντες ἠύλισαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰλίου, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπῆνταν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἰσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτρῳ τῆς Ῥηγίνης.

36. Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ, πυρθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν, αὐθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτούς, φθάσαι βουλόμενοι ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικόν, ὥς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλέον ἐνείδον σχήσοντες, καὶ τὰς πρῶτας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπιπιδας ἐπέθε-

γῆν, οὐκ ἐκείνον. Ceterum ὡς h. l. est pro ὥστε, cuius geminum exemplum apud nostrum Scriptorem non occurrit.

καὶ διεσώζοντο. Vulgo ὁγδίας διεσώζ, quod ex interpretamento ortum esse recte videbatur Benedicto. Καί, etiam, hic significat, sicut prope terram dimicabant, ita servabantur.

δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν, int. ἐνόμισαν. Mox ex Vat. H. Poppo καί, sed inter uncas, recepit ante πολὺ ἐκρατοῦντο, et ex solo Vat. postea pro εἰ μὴ πολὺ ἐνί-

κων scripsit cum Bekk. ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων.

35. πρὸς ταῖς πόλεις, „Aut πρὸς (alibi ἐς, κατὰ) τὰς πόλεις exspectes, aut πρὸς deesse velis. Quod delendum esse non improbabile est. Vid. ad c. 1.“ Poppo. Ibi est ὁγόντες Ῥηγίᾳ. — Πέτρα promontorium est, supra 6, 44. Rhegium teste Cellario vocatum, apud alios Leucopetra, hodie Capo del Armi. Vid. Poppo Tom. I. 2. p. 554.

36. ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον. Rem illustrat Diodorus 13, 10. Συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς Ἀριστάντος τοῦ Κορινθίου κυβερνήτου τὰς πρῶ-

σαν ταῖς πλώραις καχίας· καὶ ἀντήριδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὥς ἐπὶ ξέπῃεις, ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· ὥπερ τρόφῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασάμενοι πλώραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακούσιοι πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντιναυπηγημέναις, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πλώραθεν ἔχουσας, διὰ τὸ μὴ ἀντιπλώροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περιπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον στήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῇ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι· ἀντίπρωροι γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρωόμενοι ἀναβόηξεν τὰ πλώραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ καχίαι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῇ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περιπλου οὔτε διέκπλου, ὥπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίσταντον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατόν τὸ μὲν οὐ δόσειν διεκπλεῖν, τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν καλύψειν, ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερ-

ρας τῶν νεῶν ποιῆσαι βραχυτέρας καὶ ταπεινότερας, κτισθέντες οἱ Συρακούσιοι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα κινδύνοις ἐκλεινέπησαν. Ἄν μὲν γὰρ Ἀττικαὶ τριήρεις ἦσαν ἀσθενετέρας ἔχουσαι τὰς πλώρας καὶ μετεώρους· διὸ συνέβαινεν αὐτῶν τὰς ἐμβολὰς τιτρώσκειν τοὺς ὑπερέχοντας τῆς θαλάττης τόπους, ὥστε τοὺς πολεμικοὺς μὴ μεγάλοις ἐλαττώμασι περιπίπτειν· αἱ δὲ τῶν Συρακουσίων τῶν περὶ τὴν πλώραν τόπον λεχρὸν ἔχουσαι καὶ ταπεινῶν, κατὰ τὰς τῶν ἐμβολῶν δόσεις μὴ πολλὰς κληγῇ κατέδουν τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις. Cf. annot. ad c. 34.

καὶ ἀντήριδας — ἔξωθεν. „Heilmannus locum ita convertit: Insbesondere hatten sie die Vordertheile an den Schiffen kürzer und eben dadurch fester und dauerhafter gemacht; an diese Vordertheile hatten sie ferner dicke Sturmbalken befestigt, und diese wieder durch einen in- und auswärts sechs Ellen langen Widerhalt mit dem Wänden des Schiffs verbunden. Atque hoc ita factum esse intelligit, ut fulcra ista per prorae murum in navem immitterentur, ibique ad pilam in angulum concurrerent, cuius anguli quae eminebant extra navem crura alligabantur ad epotidas, ab utroque latere prorae in obliquum prominentes, in fronte autem angularem in formam et ipsas concurrentes; quo facto opus erat, ut ἀντήριδες epotidibus pro fulcris essent. Longitudinem

autem istorum fulcrorum statuit istum fuisse senum cubitorum totidemque extra navem.“ Goell. Mox πλώραδιν iunge cum ἐπισκευασάμενοι. Schol. τὰ κατὰ τὰς πλώρας ἐπισκευάσας.

παρέχοντες. Vat. et s. v. com γρ. H. καίοντες, quod receperunt Bekk. Goell. Poppo. Vulgatam collectoris tentarunt viri docti. Abreschius coniecit περιέχοντες, Blomfield. ad Aesch. Pers. v. 421. προέχοντες, Reisk. παρελθόντες. Aem. Portus supplebat δαντούς, ut, esset ἐπερχόμενοι, Bredovius τὰς πλώρας, ego τὰς ἐμβολὰς ex praegressis repetebam. Quod quidem graecum esse negat Poppo, sed cum Diodorus in loco parallel. (13, 10.) scripserit κατὰ τὰς τῶν ἐμβολῶν δόσεις, non video, neque cui graeco dici nequeat παρέχειν ἐμβολῶν pro ἐμβάλλειν, καίειν, neque quomodo παρέχοντες ex καίοντες existere poterit. Hoc potius difficilioris lectionis interpretamentum videntur.

δίσκωσι. „Pugnandi modos duos amabant Athenienses, qui nominibus περίπλους et διέκπλους significantur. Primum enim longa serie, una navis post alteram, hostium naves circumnavigabant, ut eas paullatim in angustius spatium coarctarent, et in perturbatas, ubi commodum videretur, a latere irruerent. Hoc modo Phormio primam victoriam reportavit 2, 84. Deinde aciem hostium perrumpere, et pernavigantes rostris naves laedere et remos detergere conati sunt (qui δίσκωσι est). Itaque modo appropri-

πρωῶν δοκούσῃ εἶναι τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούσει μάλιστα ἄν-
ητοι χρήσασθαι· πλείστον γὰρ ἐν αὐτῷ στήσιν· τὴν γὰρ
ἀνάρχουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοις
ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγον καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐ-
τὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐαυτῶν· τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ
ρατήσιν. καὶ ξυμφερομένους αὐτοὺς, ἦν πῃ βιάζωνται, ἐς
λίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτὸ προσπίπτοντας ἀλλήλοις τα-
άξεσθαι· (ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἀπά-
αις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὐσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα
της] ἀνακρουσέως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις). περιπλεῦσαι δὲ
ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ
ελάγους τε καὶ ἀνακρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτοὺς, ἄλλως
καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ
τόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

37. Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἐαυτῶν ἐπιστήμην
καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεταρασκηότες μᾶλλον
δὴ ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα
καὶ ταῖς ναυσὶ. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγω πρότερον τὸν ἐκ τῆς
ὕλης Γύλιππος προεξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείλει τῶν Ἀθη-
αίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἔωρα· καὶ οἱ ἀπὸ
οὐ Ὀλυμπίου, οἳ τε ὀπλῖται, ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν, καὶ οἱ ἱππῆς
αἱ ἡ γυμνητεία τῶν Συρακοσίων, ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῆγε
τῷ τείλει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθύς ἐξέπλεον τῶν Συρα-
οσίων καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἴο-
νοι τῷ πεζῷ μόνῃ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπι-
ερομένας ἄφνω, ἔθορυβούντο· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὰ τεῖχη καὶ
πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντικαταβάδοντο, οἱ δὲ πρὸς
οὓς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας
επίας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστάς ἀντεπεξέσαν, ἄλλοι δὲ τὰς
αὐς ἐκλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ
πειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανήγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς·
αἱ τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα.

38. Τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουό-
νοι καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι
ξίον τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθη-
αίων Συρακόσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζός

nabant, modo recedebant, et deinde
longinquo in hostes irruebant.“

oppo Tom. I. 2. p. 63 sq.

τὸ ἀντίπρωρον ξυγκρούσει.
Poppone recepi plurimorum co-
icum lectionem ξυγκρούσει pro
ulgato ξυγκρούσαι, quod explicari
videm potest per ἄστε, sed parum
raesidii a codicibus habet. τὸ ἀν-
ίπρωρον non adverbialiter cum
oppone accipiehdum puto, sed accu-
itivus relationis est, cuius etiam cum
ibstantivis iuncta exempla dedit Bern-
ardy Syntax. p. 114.

ἀνακρουσιν οὐκ ἔσεσθαι.
Ἀνακρουσις ea est recessionis ratio,
quae fit prora hosti opposita; alibi
πρῦμναν κρούεσθαι dicitur, i. e. na-
vem inhibere remis. Cf. Poppo l. l.
Sed videtur aliquid interesse. Nam
ita Pollux 1, 125. Καὶ τὸ μὲν εἰς
ἐμβολὴν ὑπαγαγεῖν εἰς τοῦπίσω τὴν
ναῦν, ἀνακρούεσθαι, τὸ δὲ εἰς πρῶ-
γῆν, πρῦμναν κρούεσθαι. Vid.
Thuc. 1, 50. 7, 40 init.

38. καταδύσαντες. „Haeremus
aliquantum in participio καταδύσαν-
τες.“ Poppo.

ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθε. Τῇ δ' ὕστερα αἱ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὐθις ἐπιχειρήσειν, τοὺς τε τριηράρχους ἡνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τις τι ἐπεποιηκε, καὶ ὀλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος· ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπύγε. διαλειπούσας δὲ τὰς ὀλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἐκ ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως, εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατεφρευξίς ἀσφαλῆς, καὶ πάλιν καθ' ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.

39. Τῇ δ' ὕστερα αἱ οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρῶτερον, τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ ἀντικαταστήσαντες τὰς ναυοὺς τὸν αὐτὸν τρόπον αὐθις ἐπὶ πολὺ διήγον τῆς ἡμέρας περνώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀγίστων ὁ Πυρρόβου Κορινθίου ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν τελευτούμενων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστήσαι κομισάντας, καὶ ὅτε τις ἔχει ἐδώδιμα πάντας ἐκείσας φέροντας ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοὺς ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας εὐθύς παρὰ τὰς νῆας ἀριστοποιήσονται, καὶ δι' ὀλίγου αὐθις καὶ αὐθημερόν ἀφ' ὁδοκίτοις τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι.

40. Καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη· καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐξαίφνης πρὸνυον κρημαίνοντες πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔκπευσαν, καὶ εὐθύς ἐβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσθημένους σφῶν, πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐβάντες τὰ τε ἄλλα διεπράσσοντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι εἶναι ναυμαχεῖν. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς ἐπέπλεον αὐθις. οἱ δὲ διὰ πολλοῦ θοροῦβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλεονοὺς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μὲν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κοῦρα ἀλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα· καὶ, ἐπιφερόμενοι ἐκ

δύο πλέθρα. Πλέθρον erat spatium centum pedum. Vid. librum meum Abriss der Griech. u. Röm. Alterth. ed. 2. p. 101.

39. αὐτοὺς ἐκβιβάσαντας. Codices plerique αὐτοῖς, quod Bekk. Goell. et Poppe receperunt. Dukerus enim docuit, αὐτοῖς quamplurimis locis Thucydidem specie quadam pleonasmī uti, ut c. 25. 80. 84. 40. al. „Quod cum concedam, quaero tamen,

ad utros hoc pronomen referatur: utrum ad duces classis: at hoc hoc nequit: an ad milites Syracusios et socios; at hi sunt exponendi, non i, quibus alii exponuntur. Nisi igitur αὐτοῖς ad solos milites, in litore collocatos referre velis, ut discernant homines in navibus proelium commensuri (quod tamen mirum foret, in accipere), nihil restat, nisi ut αὐτοῖς [quam Ae. Porti coniecturam ducum probavi] ibi corrigatur.“ Goell.

παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακόσιοι δεξάμενοι καὶ αἷς [τε] ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι, ὥσπερ διενεόθησαν, ὧν ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνεβόγγυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἐβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων, καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπλάτοντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἔς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς οὓς ναύτας ἀκοντίζοντες.

41. Τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὀλκάδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἐαυτῶν ὄρμον. ἡ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆς μέχρι μὲν τῶν ὀλκάδων ἐπεδίωκον· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἐσπλῶν αἱ ἀπὸ τῶν ὀλκάδων δελφινόφοροι ἡρμέναι ἐκώλυνον. δύο δὲ νῆς τῶν Συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς, καὶ ἐφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐάλω. καταδύσαντες δ' οἱ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ καταρρυματίζαντες πολλὰς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν πολλοὺς ζωορῆντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν· καὶ τροπαία τε μνηστέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἔχοντες εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ καὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἰδούκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι αὐτ' ἀμφοτέρω παρασκευάζοντο αὐτίς.

40. δεξάμενοι καὶ ταῖς τε. *him legebatur δεξάμενοι [ἡμύνοντο] καὶ ταῖς τε.* Sed verbum unciis inclusum a plerisque et optimis libris abest. *se aliquando defendebam, quia sentiens tē, nisi praegresso verbo finito, tri non posse videbatur.* Sed illud *omittunt Cass. Mrc. F. D. I. K.ugd. Mosqu. m. Chr.* Quare Poppoem secutus tē unciis inclusi, *ἡμύνον* abieci. „Tē cum additum esset, ut *το ἀμυνάμενοι*, ab interpretibus ad *δεξάμενοι* adscripto, *ἡμύνοντο* interlaretur, effecisse conici potest.“ *oppo.* — Paulo superius etiam *αὐτῶν* ante *ὑπὸ σφῶν αὐτῶν* libris iunctibus *expunximus.*

τοὺς ταρσοὺς. Cum Porto intelligo „totam remorum seriem navium ostilium.“ Proprie οἱ ταρσοὶ sunt extrema remorum pars, τὰ πλατύσματα τῶν κωπῶν. Sed h. l. remos totos (κώπας), quatenus super navis iam porrigebantur, intelligendos esse, ipsa docet.

41. διὰ τῶν ὀλκάδων. Vid.

38. — Mox κεραῖαι non videntur esse antennae, sed trabeae. Schol. ἐκ

τῶν κεραίων δελφίνες ἦσαν ἡρημένοι μολίβδινοι, ὥστε ἐμβάλλεσθαι ταῖς προσπλέονσαις πολεμίαις ναυσὶν· οἱ ἐμπύκτοντες αὐταῖς διέκοπτον τοῦθ' αὐτῶν, καὶ κατέδυνον. Thom. M. p. 204. Δελφίς οὐ μόνον τὸ ζῶον, ἀλλὰ καὶ μολίβδινόν τι ὄργανον ναυμαχοσῶν νεῶν. ὅθεν καὶ Θουκυδίδης, νῆας (ναῦς) δελφινόφορος.

ἄνδρας τε τοὺς μὲν πολλοὺς. Addidi πολλοὺς ex optimis libris. Poppo, qui unciis inclusit, fidem denegat voci, quia, si *πληρώματα* navium laesurum intelligantur, quibus potitos esse Syracusios non audiamus, scribendum fuerit τοὺς (ἐν αὐταῖς) ἄνδρας. At facile ἐξ αὐτῶν subaudimus ad ἄνδρας τε.

ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν, huius et illius, quae descripta est c. 38 init. ἰδούκουν δὲ — χειρώσεσθαι. Codices nonnulli *δοκῶν* exhibent. Sed. vulgata vera est. Mutavit structuram Thuc., post *ἐλπίδα ἤδη ἐχούσαν* εἶχον inserens novum verbum *ἰδούκουν*, cum verbis ταῖς μὲν ναυσὶν aptius respondeat hoc: τὸν δὲ πεζὸν καὶ αὐτὸν χειρώσεσθαι.

42. Ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὀπλίτας πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους, καὶ σφενδομήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρως μὴδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὐτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἔχον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα τὴν τε τῶν Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ὥς ἐκ κακῆς δῶμη τις ἐγγένητο. ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὥς εἶχε τὰ πρῶτα γήματα, καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν, οὐδὲ παθεῖν, οἷον ὁ Νικίας ἔπαθεν, (ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερὸς, ὥς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις, ἀλλ' ἔτι Κατάνη διεχέμαζεν, ὑπερωφθῆ τε, καὶ ἔφαθεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος· ἦν οὐδ' ὅτε μετέπεμψαν οἱ Συρακοῖσιοι, εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανὸν γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἡσδους ὄντες, καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν, ὥστε μὴδ', εἰ μετέπεμψαν, ἐὰν ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν·) ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ ὑγινώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πόλει ἡμέτερος μάλιστα δεινότητός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρουσίᾳ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξαι καὶ ὁρῶν τὸ παρατελισμὰ τῶν Συρακοσίων, ᾧ ἐκάλυσαν περικτειλῆσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπλοῦν τε ὄν, καὶ, εἰ κερτήσεϊ τις τῶν [τε] Ἐπικολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὐθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥαδίως ἂν αὐτὸ ληφθῇ, (οὐδὲ γὰρ ὑπομῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα,) ἠκέλευτο ἐπιθίσθαι τῇ πείρᾳ καὶ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμειν· ἥ γὰρ κατορθώσας ἔξεν Συρακούσας, ἥ ἀπάξειν τὴν στρατιάν, καὶ οὐ τρίβεται ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξυμμαχίαν

42. τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα. Diod. Sic. 13, 11. Ἦγον δὲ τριήρεις πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, στρατιωτῶν δὲ, χωρὶς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι, πεντακισχιλίους.

ὁρῶντες. Si ὁρῶσιν expectas, vid. annot. ad 8, 86. — Paulo ante in verbis πέρως τοῦ ἀπαλλαγῆναι quasi duplicatur negatio, ut saepenumero in graeco sermone. Vid. Thuc. 7, 29. ἀπροσδοκήτοις μὴ ἂν ποτε τινα σφίσι ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐκπαρβάντα ἐπιθίσθαι. Cf. Hermann. ad Vig. p. 811. — Mox ad infinitivum παθεῖν ex οἷόν τε εἶναι aliud cognatae significationis verbum arcessendum esse, velut δειν, Poppo monuit Tom. I. 1. p. 288., qui comparat 1, 142. τὸ

ναυτικὸν οὐκ ἐνδέχεται ἐκ παρήγου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μὴδὲν ταῦτο (δεῖ) πάρεργον ἄλλο γίγνεται. Vide ibi plura.

τρίβεται ἄλλως. Vat. Bas. Gr. Bekk. Goell. Poppo τρέφεται. Sed exempla satis multa sunt comitatorum futuri et praesentis vel aoristi infinitivorum. Vid. Poppo I. 1. p. 275. — ἄλλως, μέτην. Stasim post Ἀθηναίους τε codd. Bas. Vat. Lagr. Gr. Mosqu. καὶ addunt. „Utraque scriptura habet quod placeat et quod displiceat. Nam praeter Athenienses etiam socios memoratos esse ideo probabile est, quia Ἀθηναίους τε τοῖς ξυστρατ., non τοῖς τε ξυστρατ. Ἀθηναίους vel Ἀθηναίων τοῖς τε ἐν

ώλιν. πρῶτον μὲν οὖν τὴν τε γῆν ἐξελεθόντες τῶν Συρακο-
 ῶν ἔτεμον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἀνακον, καὶ τῷ στρατεύ-
 ματι ἐπεκράτουν, ὥς περ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς
 πλοῖν· οὐδὲ γὰρ καθ' ἑτέρα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξήσαν,
 ἢ μὴ τοῖς ἱκπεύσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπίου.

43. Ἐπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀπο-
 κυρᾶσαι τοῦ παρατειχίσματος. ὥς δὲ αὐτῷ προσεγγόντι κα-
 καύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομέ-
 νων αἱ μηχαναί, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες
 πεκρύνοντο, οὐκέτι ἔδοκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τὸν τε
 ἱκίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὥς ἔπεινά, τὴν ἐπιχει-
 ρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἔδο-
 κεν εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας· παραγγείλας
 ἑκέντε ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιτολόγους καὶ τέκτονας
 ἄντας λαβὼν καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὅσα
 ἴει, ἣν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου
 πνευ καὶ Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν
 στρατιάν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς· Νικίας δὲ ἐν τοῖς τεί-
 χεσιν ὑπελείλειτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν
 ὕψηλον, ἥπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη,
 πθάνουσι τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων, καὶ προσβάν-
 τες τὸ τεῖχος, ὃ ἦν αὐτόθι, τῶν Συρακοσίων αἰρούσι, καὶ
 ἄδρας τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν· οἱ δὲ πλείους διαφυγόν-
 τες εὐθύς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία,
 μὲν τῶν Συρακοσίων, ἐν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἐν δὲ
 ἐν ξυμμαχῶν, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον, καὶ τοῖς ἑξακοσίοις
 ἐν Συρακοσίῳ, οἱ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν
 ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθύς,
 ἃ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνο-
 νους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθύς ἐχώρουν ἐς
 πρὸςθεν, ὅπως τῇ παρουσίᾳ ὀρμῇ τοῦ περιαινέσθαι ὧν ἐνε-
 ῖ ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης
 παρατειχίσματος τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομεινόντων τῶν φυλά-

pat. dictum est. Contra universae
 si (Atheniensium) rectius opponun-
 Athenienses militantes, quam Athe-
 nenses et socii." Poppo.

πρῶτον μὲν οὖν. Ab his ver-
 debebat novum caput incipere.

43. τοῦ παρατειχίσματος,
 Syracusiorum. Olim legebatur
 πειχίσματος, quod aptum esset, si
 Atheniensium muro circulari agere-
 . — Mox pro ὥς ἔπεινά, τὴν
 z. Cass. Aug. It. Cl. H. Mrc.
 E. K. m. Ar. Chr. marg. Steph.
 s. dant ἔπεινά καὶ τὴν ἐπιχ.,
 sso. cum, quāvis lectionem etiam
 sol. ams γραφεται affert. In ea
 bo καί, ὥς non damnaverim. καί
 et etiam, relatum ad ὥς.

τὸν Εὐρύηλον. Cf. ad 6, 97.
 — Mox ἀνδρας valet τινάς, quod
 interpretamentum olim inter uncas ad-
 lectum post ἀνδρας legebatur. Sic
 2, 33. ἀνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν
 αὐτῶν.

τοῖς ἑξακοσίοις. De eorum de-
 lectu vid. 6, 96. Hermocratem eorum
 ducem fuisse perhibet Diodor. 13, 11.
 Thucydides l. I. Diomilum. Cf. 6, 97.
 τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρα-
 τείχισμα. Schol. ad τῆς πρώτης
 subaudit ὀρμῆς, ut sit synchysis pro
 τὸ παρατεῖχ. τῶν Συρ. ἀπὸ τῆς πρώ-
 της ἥρουν. Sed verborum ordo sua-
 det, ut τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατ.
 intelligas munimentum transversum Sy-
 racusiorum, quod statim ab initio fa-

κων, ἤρουν τε, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακοῖαι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθησαν ἐκ τῶν προτειγισμάτων· καὶ ἀδοκίτου τοῦ τολμήματος ἐν κτλ σφίσι γεννημένου, προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεγμένοι, καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν· προΐόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὥς καὶ τηκότων, καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένων τῶν ἐναντίων ὥς τίχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ, ἀνέντων αὐτῆς ἐφόδου, αὐτῆς ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτῶν ἀντίστησαν, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν ἐτίστησαν.

44. Καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ γινόντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυνθέσθαι ῥαδίον ἦν οὐδ' ἑτέρων, ὅτε τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμίρᾳ φέστερα μὲν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι καὶ πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχῇ μόνῃ δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἔγινε πῶς ἂν τις σαφῶς τι εἰδείη; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρὰ, φωνὴ δὲ οὕτως ἀλλήλους, ὥς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν αὐτοῦ σώματος προσεῖν, τὴν δὲ γνώσιν τοῦ οἰκείου ἀπὸ σφίσι, ὅπλῃται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνιστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ ἄλλοι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσθητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ πολέμου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀναβιβήκει, τὸ δ' ἐπὶ προσανήει, ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὃ τι χρὴ χωρεῖσθαι. γὰρ τὰ πρόσθεν, τῆς τροπῆς γεγεννημένης, ἐτεταρακτοί καὶ χαλεπαὶ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγινῶναι. οἱ τε γὰρ Συρακοῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκκελεύοντό τε, καὶ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι, ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλῃ τῇ σήμῃ καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἱ τε Ἀθηναῖοι ἐξήλθον τε σφᾶς αὐτοὺς, καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἶη, τῶν πάλιν φευγόντων πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ πολέμου πυνθοῖς χρώμενοι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῃ τῇ γνώσει σφίσι τε αὐτοῖς ὁδὸν πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν· τὸ δ' ἐκείνη οὐκ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διὰ σπασμένους ἥσδον ἀγνοεῖσθαι, ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιεν τῷ

atum est, nisi cum Goell. legendum esse conficias ἀπὸ τῆς πρώτης τὸ παρὰ. Videtur Thucydides illo modo obliquum Syracusiorum murum, quem semper παρατειγίσμα appellat, diligentius etiam ἀπὸ προτειγισμασι, de quibus mox loquitur, prope quae Syracusii castra sua tria habuisse videntur, distinguere voluisse.

ἀπὸ πρώτης etiam 1, 77. est ab initio.

44. εἰδείη. Bekk. Goell. Poppo ἤδει ex Cass. Aug. Cl. It. Vat. H. Reg.

Mrc. et octo aliis codd. „γνωσθῆναι νοούσσετ’“.

ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιεν τῷ Subiectum verbi ἐντύχοιεν est ἡμίρᾳ γαίῃ, διέφραγον autem ad Syracusios pertinet. τῶν πολεμίων περὶ τῶν πολεμίων. — Mox ὑποκρίνοιντο in ἀποκρίνοιντο praeter codices plerique omnes teneantur veteres Grammatici, quamquam inter eos Eustath. ad Hom. Odys. p. 1437. Rom. cum Eustath. mam maxime Ionicis scriptoribus indicat.

σοὺς ὄντας, τῶν πολεμίων, διέφειγον αὐτοὺς, ἅτε ἐκεί-
 νους ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα, εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνονται,
 φθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥμισυ ἐβλάψε καὶ ὁ παιω-
 ρός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὦν ἀπορίαν πα-
 ρεν. οἱ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι, καὶ ὅσον Λωρι-
 μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρείχε
 Ἀθηναίοις, οἱ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόν-
 ταῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἀπαξ ἐταράχθη-
 ρ φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολῖταις, οὐ μόνον ἐς φό-
 βον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις
 λύνοντο. καὶ διωκόμενοι, κατὰ τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ
 πόντες ἑαυτοὺς ἀπώλ'υντο, στενῆς οὐσῆς τῆς ἀπὸ τῶν
 κολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σω-
 νοὶ ἄνωθεν καταβαλύνειν, [οἱ μὲν] πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι
 τῶν προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρία μᾶλλον τῆς χώρας
 τοῦ στρατοπέδου διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἦκοντες εἰδὼν
 διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν·
 ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων περι-
 ῖσαντες διέφθειρον.

45. Τῇ δ' ὕστερα οἱ μὲν Συρακοῖοι δύο τροπαῖα
 ἔστησαν, ἐπὶ τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ἢ ἡ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ
 ῥέον ἢ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον ἀντίστησαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 ἐς νεκροὺς ὑποσκοίνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλί-
 γοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ
 τὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βια-
 ζόμενοι ἀλλεσθαι φίλοι ἄνευ τῶν ἀσπίδων οἱ μὲν ἀπώλλυντο,
 δ' ἐσώθησαν.

46. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακοῖοι ὥς ἐπὶ ἀπροσδο-
 κῇ εὐπράγῃ πάλιν αὐτῶν ἀναρρώσθεντες, ὥσπερ καὶ πρότερον,
 μὲν Ἀκράγαντα σταδίαζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν
 στεῖλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο· Γύλιπ-
 πος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ὄχρετο ἀντίς, ἄξων στρα-
 τὴν ἔτι, ὥς ἐν ἐλπίδι ὦν καὶ τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων αἰρή-
 νη, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

47. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύ-
 ομεν πρὸς τε τὴν γεγεννημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν πα-

λαιωνισμόν. Suidas in παι-
 ῶν παιᾶνας ἦδον οἱ παλαιοί·
 μὲν τοῦ πολέμου (vel πρὸ τῆς
 ρ, ut paullo superius) τῷ Ἀρεῖ,
 δὲ τὸν πόλεμον (i. e. ὅτε ἐνέκων)
 πόλλων. Erat igitur et Schlacht-
 g, (1, 50. 4, 43.) et Siegeslied.

οἱ Βοιωτοὶ πρῶτον. Sic
 Aug. Pal. H. Reg. Mrc. E. F.
 marg. Steph. Vall. Vulgo πρῶ-
 ut supra c. 43 extr. Sed nunc
 uacuerit, quinam ex omnibus so-
 dyracusiorum primi restiterint,

sed ubi primum restiterint, qui obsi-
 stebant. Mox vide ne ἄνευ sit ab in-
 terprete, vel num totum illud ἄνευ
 τῶν ἀσπίδων, si abesset, desiderares.

46. ἐς τὴν Σικελίαν. Ante
 Σικελίαν ex Vat. Bas. Gr. Poppe ad-
 didit ἄλλην uncis circumseptum, quod
 defendit, quoniam et opposita sit urbs
 Agrigentum, et sic legatur supra,
 c. 7. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην
 Σικ. ἐπὶ στρατιὰν ὄχρετο. Sed con-
 tra ἄλλην ex interpretatione ortum vi-
 deatur, quae propter praegressam
 Agrigenti mentionem adscripta fuerit.

ροῦσαν ἐν τῇ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀφθάρσαν, τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἐώρων οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοῦ στρατιστοῦ ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσφ' τε γὰρ ἐπιέζοντο καὶ ἀμφοτέρω τῆς τε ὄρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης, ἐν ᾗ ἀσθενέουσι ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα, ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, ἐλώδες καὶ χαλεπὸν ἦν· τὰ τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῇ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἐτι χορῆσαι μὲν αἰὲν ἀλλ' ἄπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς Ἐπικολὰς διακινδυνεύσαι· περὶ δὲ ἰσφαλτο, ἐξίναί ἐψηφίζετο καὶ μὴ διατρέβειν, ἕως ἢν τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιουῖσθαι, καὶ τοῦ στρατεύματος τὰ γούνα ἐκελθούσαις ναῦσι κρατεῖν. καὶ τῇ κόλῃ, ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρῳ σφῶν ἐπιταχέοντας τὸν τι λεμον ποιῆσθαι, ἢ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥάδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χορήματα πολλὰ ἀπακωνόντας· ἐκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἡγνώσκεν.

48. Ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὰς πόνηρα εἶναι τὰ πράγματα εἶναι, τῇ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψυφίζομένους μετὰ πολλὴν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλλοντας πύργεσθαι· ἰσθεῖν γὰρ αὖν, ἀπότε βούλονται, τοῦτο ποιοῦντες πολλὰ ἦσαν· τὸ δὲ τι καὶ τὰ τῶν πολέμιων, ἀφ' ὧν ἐπὶ πλεονῇ ἢ οἱ αὐτοὶ ὑποδύνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τε ἐτι παρῴχως πονηρότερα καὶ ἐτι

47. τῆς τε ὄρας — ταύτης οὔσης. Aestas erat, circa Augusti mensis nostri initium. Schol. περὶ πάρον γὰρ ἦν ἡ ἀρχή. Cf. Horat. Ep. I, 7. init. Mox καὶ τὸ χωρίον ἅμα — χαλεπὸν ἦν dictum est pro τοῦ χωρίου ἐλώδους καὶ χαλεποῦ ὄντος. Nam etiam hoc refertur ad ἐπιέζοντο. Cf. Matth. Gr. §. 610. — (ed. 2. p. 1301.) Paullo post ὅτι libenter omittas cum It. Non enim amplius pendent ex ἐπιέζοντο.

διακινδυνεύσαι. De structura infinitivi cum pronomine relativo in oratione obliqua vide annot. ad 2, 101.

καὶ τοῦ στρατεύματος — κρατεῖν. Genitivus τοῦ στρατεύματος non pendet ex κρατεῖν, sed hoc verbum absolute s. per se positam est, genitivus totum designat. τὸ στρατεύμα est exercitus Atheniensis, αἱ ἐκελθούσαι νῆες, sunt eae, quae cum Demosthene advenierant, in quibus Demostheni spes sola victoriae esse videbatur. Nam non solum illa totius exercitus pars, quae prior cum Νικία in Siciliam venerat, variis cladibus affecta, sed etiam peditatus nuper cum Demosthene et Eurymedonte advectus nocturno proelio graviter afflictus erat.

Reliquum igitur nihil Atheniensium esse. Demosthenes docebat, nisi im saltem ex omni numero navibus, quae in supplementum succurrerant, addere ad tutum receptum.

ἢ Συρακ. — χειρώσασθαι. Hic infinitivus bis intelligendus est, tum ad οὓς, tum ad Συρακοσίους referendus. Similis est locus 1, 15. καὶ αὐτὸν ἐμείλλεσαν μὲν ἐς τὸν λιμένα, οὐκ ἐπὶ τὸς κἀκοῦς γούνας μετέσιν ἐμβάλλειν. Cf. 8, 27.

48. οὐδ' ἐμφανῶς — πολλὰ ἦσαν. Εμφανῶς inquam non ὥς ἢ τοῦτο ποιοῦντας (i. e. ἀναχωρεῖν καὶ ἀπεκλίνεσθαι ex proelio τῇ ἀναχώρησιν) transparentes estis accusativo cum infinitivo ad nominativum quoniam subiectum primarii verbi cum ex parte continet infinitivum obliquum. Vid. annot. ad 4, 106. et Popp. l. 1. p. 116. — Mox τὸ δὲ τι est pars s. ex parte etiam, ut 1, 107. — ἐπὶ αὖν — ἡ δὲ αὖτε ἀπὸ αὖν, non dum ea, quae de iis animadvertuntur Genitivus αὐτῶν non iungendus est cum αὖν, sed inde pendet. Nostri est αὐτῶν respiciens τὰ τῶν αὐτῶν μίαν.

ἔρων ἔσεσθαι, ἣν καρτερώσι προσκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ ἀπορία αὐτοὺς ἐκτροχῶσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλεόν ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γὰρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτόν, καὶ οὐκ εἶα ἀπανίστασθαι. ἂ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ' ἀμφοτέρω ἐχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε, τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὐ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέχονται, ὥστε, μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων, ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαι τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα, ὥστερ καὶ αὐτοὶ, ὁρῶντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμῆσει ἀκούσαντας γνῶσεσθαι, ἀλλ', ἐξ ὧν ἂν τις εὐ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν θηνοῖς ὄντες, ἐκείσε ἀφικομένους τὰ ἐναντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπορόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὐκ οὖν βούλεσθαι αὐτὸς γε, ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρὰ τε αἰτία καὶ ἀδίκως ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τὰ τε Συρακοσίων ἔφη ὁμῶς ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι· καὶ χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας, καὶ ἐν περιπολλοῖς ἡμᾶ ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμνηγῆσιν. δις χίλια γὰρ

θαλασσοκρατούντων, int. ἔρων, τῶν Ἀθηναίων, ut paullo ante id infinitivum ἐκτροχῶσειν, σφῶς vel ἰφείς. Vid. annot. ad 6, 82.

καὶ ἦν γὰρ τι. Parenthesi hoc signa, quibus olim verba ἦν γὰρ τι — ὁδοῦναι circumscribendam, sustuli, quod subiectum insequentium verbum τι βουλόμενον in parenthesis latere non debet. Ne comma quidem ante eandem ob causam posuerunt recentiores editores. Similes locos tractavit Poppo I. 1. p. 118. Cf. p. 305. huc. 1, 115. et annot. ad 4, 18. et 32. Ceterum τι βουλόμενον est τινὲς βουλόμενοι, ut saepe abstractum pro concreto ponitur. — Ἐπικηρυκεύεσθαι alibi plerumque de legatis publico nomine missis dicitur: hic minus proprie de nuntiis a privatis quibusdam clanculum missis dici observavit ukerus.

ἔτι ἐπ' ἀμφοτέρω — ὠνεῖχε. e dubitatione hic agi patet. Schol. ὅσον διατάζων, εἴτε χρὴ μένειν, τε ἀπέναι, οὐδεμιᾷ προστίθεται ὠμῃ. τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ διασκοπὴν ἀνεῖχε. Ad ἔχων fortasse subaudiendum τὸν νοῦν; quamquam per significat aliquo tendere. — Pro

ἀνεῖχε Schneid. in Lex. Gr. conflictat ἀντεῖχε. Unitati esse ἐπεῖχε monet Poppo.

καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς φησ. Recte Bauerus: Qui iudicaturi de nobis sunt, non illi sunt, qui iidem etiam rerum visarum notitia utantur, nec calumniis modo aures praebeant. Simillimus et ad sententiam et ad verba est locus 3, 38. Τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὐ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δραστήν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθέν ἀπὸ τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμῶσάντων.

ἰδίᾳ. „Non placet hic additum; privatim significare nequit, ac si sit per se, solus, inepte redundet. Possit tamen innuere: *etiamsi ceteri abscesserint.*“ Bauer. — Mox ὁμῶς pertinet ad sententiam supplendam: *etsi ipsorum res infirmas et afflictas sint.* Vid. ad 3, 49.

καὶ χρήμασι γὰρ. Kal e codd. optimis receptum vulgo deest. Non licet iungere cum γὰρ ob collocationem (vid. ad 4, 132), quamquam Euripides sic usurpat (vid. meam annot. ad Hec. v. 229). Itaque Poppo cum χρήμασι

τάλαντα ἤδη ἀναλωθέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσδοκῆναι· ἦν ἡ καὶ οὕτως ἐκλείπει τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ δίδόναι τροφήν, ὥστε εἶσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον δι' ἀνάγκης, ὥσπερ τὰ σφέτερα, ὄντα. τρῖβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, καὶ μὴ χορήμασιν, ὥς πολὺ κρείσσοι εἶσι, νικηθέντας ἀπιέναι.

49. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀκρίβειαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι [που] τὸ βουλούμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίνεσθαι τὰ πράγματα καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥς μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γούν ναυσὶν ἢ πρότερον θαλασσοῦν κρατήσεως. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προσκαθηθῆναι οὐδ' ὅπως οὐν ἐνεδέχετο, εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιάν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος; ἀλλὰ τρῖβειν αὐτοὺς, ἐὰν χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάσπον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κιτάνην, ὅθεν τῷ τε περὶ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θάψονται, πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάπτουσι ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλον ἔστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν στενοχωρίᾳ, ἐν ἣ τὰ τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπιπλους οὐκ ἐκ βραχείος καὶ περιγραφῆς ὁρμώμενοι τε καὶ καταίροντες ἔξουσιν. τό τε ξύμπαν εἰσὶν, οὐδὲν γὰρ τῶν οἱ ἔφη ἀρίσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν. αὐτὸν δὲ τὰ χεῖρα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρύπ

iungens desiderat oppositum nomen. Mihi non ad χορήμασι solum, sed ad totam enuntiationem χορήμασι ξυνοποφούντας pertinere videbatur, sicut his sequens καὶ non ad nomina magiā, quam ad participia spectat. — De περιπολλοῖς vid. annot. ad 4, 67.

τρῖβειν οὖν — ἀπιέναι. Τρῖβειν h. l. num sit remanere, an vexare obnoxiare hostes, dubites. C. 49. εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιάν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρῖβειν. 8, 46. τρῖβειν οὖν ἐκείνους ἀμφοτέρους. Plutarch. in vit. Nic. c. 21. τὴν γὰρ τρῖβειν εἶναι κατὰ τῶν πολεμίων. Schol. ad h. l. διατρῖβειν καὶ παρῆλκεν. Cum absit accusativus obiecti, Schol. interpretatio probabilior videatur. Docent etiam ea, quae sequuntur cap. 49., ubi ἐν τῷ αὐτῷ μένειν eius loco dicitur. Sed conjuncta est nocendi notio, ut sit cunctando atterere. Cf. 8, 78. et 87. — Pro ὥς cum Gr. Schol. et marg. Steph. ὥ scribebimus putamus. In aliis libris ὧν, quod sicut ὥς facile oriri potuit ex ὧ. Cf. Poppo I. 1. p. 92.

49. τὸ βουλούμενον. Vid. ad

c. 48. — Verba καὶ ἅμα ταῖς ναυσὶν ἢ πρότερον θαλασσοῦν κρατήσεως olim cum Heilmanno et reip. interpretibus sic intelligebam, si μᾶλλον ante ἢ supplendum et ταῖς ναυσὶν ex θαλασσοῦν pendere potuimus, quoniam θαλάσσειν dativo iungitur sed cum de illa ellipsi iure dubitandum sit (vid. Goell. ad h. l. et Hermann ad Vig. p. 884.), θαλασσοῦν κρατήσεως accipio pro θαλάσσης s. θαλάσσης, et hunc positivum comparativum loco esse puto, ut apud Herodot. 2, 16. ἡμέας δὲ ἰκαίον ἔχειν τὸ ἐπικρατεῖν ἢ περὶ Ἀθηναίους. Cf. Mull. §. 457. not. 1. Dativus ταῖς causam indicat. „Et simul navibus magis quam antea confisus.“

περιγραφῆς. Sed certam regulam his nondum inventam esse in Butt. Gr. §. 60. annot. 2., et legimus 1, 84. καταληπτὴς ἐστὶν ἐν omnibus libris. Poppo.

ὅτι τὰ χεῖρα ἤδη — ἐξανίστασθαι. Infinitivus ἐξανίστασθαι bis cogitandus est. Proprie enim erat ordo verborum constans ὅτι τὰ χεῖρα ἤδη ἐξανίστασθαι καὶ

δαν αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου, ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο, καὶ ἅμα ὑπάνοια μὴ τι καὶ πλέον εἰδῶς ὁ Νίκιας ἰσχυρίζεται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησαν τε καὶ κατὰ χώραν ἕμενον.

50. Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρήσαν ἐς τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἀμαρτῶν τοῦ Ἀκράγαντος· (ἐν Γέλα γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἐτι, ἢ τοῖς Συρακοσίοις στάσις ἐς φίλια ἐξεπιπτώκει) ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλήν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἥρος ἐν ταῖς ὀλκᾶσιν ὀπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἐπὶ τῆς Λιβύης ἐς Σελινοῦντα. ἀπειχθέντες γὰρ ἐς Λιβύην, αἱ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, αἱ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ὑμμάχησαντες καὶ νικῶσαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν πα-
 απλευσάντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπορίον, ὅθεν ἦρος Σικελίαν ἐλάχιστον δύο ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς πέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα. αἱ οἱ μὲν Συρακοσῖοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφοτέρω ἀνδρῶν τοῖς Ἀθηναίοις, αἱ ναοὶ καὶ πεζῶ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὁρῶντες στρατιὰν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν μα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς ἄσι χαλεπώτερον ἰσχυόντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, αἱ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νίκιας ἐτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ ἡ φανερώς γε ἀξίων ψηφίζεσθαι, προεῖπον, ὥς ἡδύναντο ἀθη-
 οτατα, ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσα-
 θαι, ὅταν τις σημῆνῃ. καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔτοιμά-
 ν, ἀποκλεῖν, ἢ σελήνῃ ἐκλείπει· ἐνύγχανε γὰρ πανσέληνος

ιν. — μέλλησις. „Aristoph. Av. 118. Καὶ μὴν μὰ τὸν Δι', οὐχὶ ἐστάζειν ἐτι ὧρα ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ ἄλλοι κινῶν. Plutarchus cunctatorem actum ait ob lentas moras in obsidione /li.“ Wasse.

50. ἐς φίλια. Sic Aug. Cass. It. ut. Mrc. Gr. D. G.; quod praeunte Jk. et Goell. praetulit Poppo ut solentius. Vulgo φίλιαν, ad quam cem, cum ἐκίπτειν alibi apud Thudidem sit patria eiici, Bauerus intelligebat γῆν, „eiecta in regionem sicam confugerat.“ Eandem sententiam nostra lectio admittit.

ἀπενεχθέντες γὰρ. Codd. ss. Aug. Cl. Pal. Reg. E. K. m. Ar. ar. Dan. marg. Steph., quos sequuntur Goell. et Poppo, ἀπενεχθέντων, sed mihi ex sequenti δόντων corrumpam videbatur. Sane in vulgata quomodo offendit sequens καὶ. Simi-

liter in loco suspecto 3, 84. usurpatur post participium, ubi prorsus supervacaneum est. Pro altera scriptura faciunt exempla apud Popp. I, 1. p. 120. velut 1, 114. καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότες ἤδη Περικλήους στρατῷ Ἀθηναίων ἡγγέλη αὐτῷ.

Εὐεσπερίταις. Cyrenaeorum erat civitas. Vid. Poppo I. 2. p. 496. Mox δύο pro δυοῖν ex bonis libris cum Poppone scripsi. Pro πλοῦς Bekk. ex Vat. dedit πλοῦν, bene, modo antea esset ὁ προ ὅθεν.

ἢ σελήνῃ ἐκλείπει. Vid. Plut. in Nic. c. 23. et de θειασμῷ Niciae ib. c. 4. — Mox γὰρ τοι pro vulgato γὰρ τι scribendum esse docuit Krüg. ad Dion. p. 274. et τὸς pro ᾧ cum praestantioribus libris nunc edendum curavi. Verbum ἐξηγησέσθαι proprie dici de prodigiorum interpretatione,

οὐσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἷς τε πλείους ἐπιαχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς, ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἦν γὰρ τοὶ καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιοῦτῳ προσκείμενος,) οὐδ' ἂν διαβουλευσάσθαι ἔτι ἔφη, πρὶν, ὥς οἱ μάντιες ἐξηγούντο, τρεῖς ἐννέα ἡμέρας μῆναι, ὅπως ἂν πρότερον κινήθῃ. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγγένητο.

51. Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυνθόμενοι πολλὰ μᾶλλον ἐγγεγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὥς καὶ αὐτῶν κατιγνωκάτων ἤδη μηκέτι κρείσσωνων εἶναι ὁρᾷ μῆτε ταῖς ναυσὶ, μῆτε τῷ πεζῷ, (οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐμβουλευσαι,) καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποί τις Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμῆν, αἰετοῦ ὡς τάχιστα, καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέροι, ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς αὖν ναὺς ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπείρουν ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτερεῇ πρὸς τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν οἰκιστῶν καὶ τῶν ἱππέων κατὰ τινὰς πύλας, ἀπολαμβάνουσι τε τῶν ὀπλιτῶν τινας, καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὐδὲ δὲ στενῆς τῆς ἐξόδου, οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἐβδομήκοντα ἀπολλύουσι καὶ τῶν ὀπλιτῶν οὐ πολλούς.

52. Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὕστερα τὰς τε ναυσὶν ἐκπλέονσιν, οἷσαις ἔξ καὶ ἐβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα, πρὸς τὰ τεῖχη ἔχωρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγον ναυσὶν ἔξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμύξαντες ἐναντιάζοντο. καὶ τῶν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενον περιμύσασθαι τὰς ναὺς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ κίῳ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἑταίροι μαχοὶ τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κατὰ νον ἐν τῷ κόλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτὸν τε διεφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναὺς ἐπισπομένους· ἔπειτα δὲ

ostendit Hemsterhus. ad Polluc. VIII, 124.

τρεῖς ἐννέα. Vid. Plut. in Nic. c. 28 extr. Diod. 13, 12. τούτων δὲ (τῶν μάντιων) ἀποφνημαμένων ἀναγκαῖον εἶναι τὰς ἐπιθιμένους τρεῖς ἡμέρας (cf. Plut. l. l. idem ex Anticlidis commentariis docens) ἀναβάλλεσθαι τὸν ἔκπλουν, ἡναγκάσθησαν καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην συγκαταθέσθαι. Quare Wesseling. ad Diod. l. l., Dodwell. Annal. Thucyd. ad ann. belli 19. T. II. p. 701. ed. Beck. et Goell. locum nostrum interpolatum esse pronuntiant, et vocabulum ἐννέα suspectum. Etiam mihi videtur, omisso ἐννέα, τρεῖς scribendum, quod simul cum ἐννέα exhibent Is. K. m. Ar. Chr. Adstipulatur rei ge-

stae eventus. Non enim tamē Syracusii Atheniensium discessum spectarunt. Nam die ab eclipsi quarto decimo cladem supremam Nicias perpeussus, ex Dodwelli certe rationatione. — Verba ὅπως ἂν εἴη τρεῖς κινήθῃ pendens et ἐμβουλευσάσθαι. Nam πρότερον ἢ synchysin a διαβουλευσάσθαι acceptum est.

51. τῆς ἐξόδου, int. ἐς τὴν πύλιν τῶν τευχῶν. Sic Val. C. F. Bas. Gr. Vall. Bekk. Goell. Popp. Ceteri τῆς ἐξόδου.

52. τὰς μετ' αὐτοῦ ναὺς ἐπισπομένους. De hoc pleonasmō vid. Lobek. ad Phryn. p. 354. Ceterum quae hic de μυχῷ τοῦ λιμένος et cap. seq. de palade Lysimela a-

καὶ τὰς πᾶσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδιδόνον τε, καὶ ἔξωθον ἐς τὴν γῆν.

53. Ὁ δὲ Γύλιππος ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικημένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθεῖρειν τοὺς ἐκβαλνοντας καὶ τὰς ναῦς ὅσων τοὺς Συρακοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φίλλας ὕψους, παρεβόηθει ἐπὶ τὴν χηλὴν, μέρος τι ἔχων τῆς στρατῆρας. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσῆνοί (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσαν τοῖς Ἀθηναίοις [ταύτῃ]) ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκδοθήσαντες καὶ προσπλέοντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι, καὶ ἐξέβαλλον ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὅσπερ δὲ πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες καὶ δειλιαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς, καὶ νικήσαντες ἐπέδιωξαν, καὶ ὀπλίτας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσαν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἶκον οἱ Συρακοῖοι καὶ οἱ ξυμμάχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας ἰάντας ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς, ἐμπρησάμενοι βουλόμενοι, ἰκμάδα παλαιὰν κληματῖδων καὶ θαλάσσης γεμίσαντες, (ἣν γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὐριος,) ἀφείδαν τὴν ναῦν, πῦρ μβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειδαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀνέμψαντες αὐτὰς ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ παύσαντες τὴν μάχην καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τῇ ἰκμάδι, τοῦ κινδύνου ἐπηλλάγησαν.

54. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Συρακοῖοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας ὁρατοῦ ἐπύθεον καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχεϊ ἀπολήψεως τῶν ὀπλιτῶν, ἔδον καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἤσαν οἱ Τυρσῆνοί τροπῆς ἐποθήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, καὶ ἤσαν αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

55. Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρῶς ἤδη καὶ τοῦ ναυτικοῦ, (πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθοῦσας,) οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐναντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μέλων ἐν τῇ στρατείᾳ ὁ μετὰμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐκείδοντες, δημοκρατουμένοις ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσας, οὐκ ὀνύμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ

nitu necessaria sunt, explicata videbis in Descript. Syraous.

53. φίλλας ὕψους, si ab amicis meretur. — Mox χηλή est agger el moles sive naturae sive artis opere mare procurrens et portum a ventis defendens: Cf. Thuc. 1, 63. 8, 90.

55. ὁμοιοτρόποις. Thuc. 3, 96 κτ. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακοῖοι: μάχῃ γὰρ ὁμοιοτρόποι γινόμενοι ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν. — Pro

ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσας Cass. Aug. Reg. Pal. Mrc. D. E. F. I. K. m. navoi καὶ ἵπποις καὶ μεγέθει ἐχούσαις praebent, quod Duk. ita admitti posse ait, si δυνούσας legatur.

οὐτ' ἐκ πολιτείας — αὐτοῖς, quia utriusque democratia. Nam si Syracusis fuisset oligarchia, factionem democraticam Athenienses haud dubie ibi nacti fuissent. Verba

διάφορον αὐτοῖς, ὃ προσήγοντο ἄν, ὅτι' ἐκ παρασκευῆς πολλῷ κρείσσους, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τὰ τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν, καὶ ἐπειδὴ γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν φόντο, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι.

56. Οἱ δὲ Συρακοῖσιοι τὸν τε λιμένα εὐθύς παρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διανοοῦντο κληθεῖν, ὅπως μῆτις, μὴδ' εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες· οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοῖ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι, νομίζοντες, ὅτι ἦν, ἀπὸ τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσις ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι· τοὺς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθύς, τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ φόβον ἐπιλύεσθαι· (οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν εἶσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθισόμενον πόλεμον ἐνεγκύν) καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἰτιοὶ εἶναι ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἑπειτα πολὺ θανασιάζεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιός ὁ ἀγὼν κατὰ τε ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων· καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὐτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθήσαντων σφίσις, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προεδυνεῦσαι τε, καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες· ἔτι γὰρ πλείστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε, πλὴν γε ἐκ τοῦ ξυμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.

57. Τοσοῦτε γὰρ ἐκότεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες, τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντας, ἐπὶ Συρακούσας, ἐκολέμησαν, οὐ κατὰ διὰ

τὸ διάφορον αὐτοῖς per exegesein voculae et addita esse monuit Goell., neque quidquam ex mutato reipublicae statu inter ipsos sollicitare poterant, quod causa dissidii esse solet. — ὃ προσήγοντο ἄν, quo sibi eos adiunxissent. Vid. Matth. Gr. §. 509. a. — πολλῷ κρείσσους int. ὄντες, quod ipsum ex Vat. adiecit Bekk. „neque bellico apparatu superiores hostibus.“ — τὰ τε πρὸ αὐτῶν, ante postremam cladem navalem.

56. τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. Schol. ἀπὲρ τοῦ προκοπῆν μεγάλην τῷ ναυτικῷ στόλῳ παρασχόντες· τούτῳσι πολλὰς ναῦς αὐτοῖς παρασχόντες ἐς τὰς ναυμαχίας. ἢ, ὥς τινες, ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες. Priorem translationem tuetur locus 4, 60 extr. τῆς

ἐσχῆς προκοπιόντων ἐκείνης, et προκόπτειν similiter transitivum et non neutrum.

πλὴν γε τοῦ ξυμπαντος ἱγόν, λόγος hic habet vim vocis ἀριθμῆς, ut etiam Schol. cod. Lat. intellexit. Est enim ratio, die Berechnung, qua significatione legitur 6, 61., unde facile ad numeri vim transfertur. Ex ξυνῆλθε subaudi ξυνθόστος.

57. ἐπὶ Συρακούσας, ἐπὶ Συρακούσας. Bauer. coniecit Συρακούσας, probante Poppo. Sane sententia falsa oritur, si ἐπὶ Συρακούσας cum ἐκολέμησαν iungimus, cum non utrique, sed pars tantam advenit Syracusas pugnaverit. Quare et Συρακούσας iunge cum ἐλθόντες, et ἐκολέμησαν cum ἐπὶ Σικελίαν et περὶ Σικελίας, etai Poppo hanc rationem

ἢ μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἕκαστος τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον ἢ ἀνάγκη ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἰωνεὺς ἐπὶ Δωριέας Συρακοσίους ἐκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι γράμμενοι Λήμνιοι καὶ Ἰμβριοι καὶ Αἰγινήται, οἳ τότε Αἰγιναν εἶχον, καὶ ἔτι Ἑστιαίης οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστιαίαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπήκοων καὶ φόρον ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κεῖοι καὶ Ἀνδριοὶ καὶ Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χίοι. τούτων Χίοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρον, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνίσκοντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων, πλὴν Καρυθίων (οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες), ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκη ὅμως, Ἴωνες τε ἐπὶ Δωριέας, ἡκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυοὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασσι Βοιωτοῖς [τοῖς] μετὰ Συρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι, Δωριεῆς ἀμφοτέρω, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλιππῶ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δὲ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι,

plane adversari collocationem asseverat. Vel si comma absit post Συρακοῦσας, ita accipienda puto verba ἐλθόντες ἐπὶ Συρακοῦσας ἐκολέμηναν, quasi scriptum esset ἐλθόντες ἐπὶ Συρακοῦσας ἐκεί ἐπολέμηναν.

ὡς ἕκαστος τῆς ξυγγ. — ἢ ἀνάγκη ἔσχεν. Vulgo legebatur ὡς ἕκαστοις — ἢ ἀνάγκης ἔσχον. Bekk. ἕκαστοις servavit, ἀνάγκη autem reposuit, quia Cass. Aug. Pal. It. Reg. Mrc. D. I. K. praebent ἀνάγκη, F. ἀνάγκην. Ex iisdem praeter D. I., qui habent ἔσχον, idem recipit ἔσχον. Sed praeterea Poppo ex Krügeri ad Dion. p. 122. coniectura ἕκαστος reposuit, quod est in marg. Lugd., τῆς autem non mutavit in τῆς, ut volebat Krüg., sed intactum reliquit, ablegans ad Lobeck. annot. ad Phrya. p. 280. Secutus sum. Schol. ἀλλ' ὡς ἕκαστοις, φησὶ, συνέτυχεν ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης ὁρρατύνεσθαι.

καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ. Αὐτοῖς rectius ad τῇ αὐτῇ referas „eandem quia ipsi lingua et institutis utentes“, quam ad ξυνεστράτευσαν.

Ἀποικοὶ ὄντες non solum ad Hestiaeenses, sed ad omnes etiam prius nominatos populos pertinet. De Aeginetis vid. 2, 27.

καὶ ἀνάγκη ὅμως. „Cum illorum plerique omnes Iones essent et Atheniensium coloni, praeter Carystios (hi enim sunt Dryopes), tamen, subiecti cum essent, [licet ab Atheniensibus oriundi] vel coacti sequebantur, et tamquam Iones adversus Dorien- ses.“ Sic infra Κερυνεαῖοι δὲ — ἀνάγκη μὲν ἐκ τοῦ εὐπροποῦς — εἰκοντο. Poppo Ἰωνες γὰρ ex Vat. cum Bred. Bened. et Goell. rescripsit, et virgulam ante ὅμως posuit. Sed cf. Elmsl. ad Spph. Aiac. v. 15. et Goeller. ad h. l., ubi „Graeci, inquit, ὅμως participio adstruunt, ubi id resolutum in protasi futurum esset, ὅμως in apodosi, velut 8, 93. οἱ τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνέλεγοντο. Vid. Matth. Gr. p. 824. 3.“

Βοιωτοῖς [τοῖς] μετὰ Συρακ. Τοῖς ex probabili Lindavii. (Spicil. p. 13.) coniectura inter uncas recepit

Γελάτοις δὲ καὶ ἀποίοις ἐαυτῶν οὖσι, μετὰ Συθακισίων στρατευομένοις ἡναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πειλοπόνησσαν νησιωτῶν Κεφαλλῆνας μὲν καὶ Ζακύνθιοι αὐτόνομοι μὲν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον καταγορεύμενοι, οὐ θαλάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, ξυνέειποντο. Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς, ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς, ἐπὶ Κορινθίου τε καὶ Συθακισίους, τῶν μὲν ἀποικοὶ ὄντες, τῶν δὲ ξυγγενεῖς, ἀνέγκη μὲν, ἐκ τοῦ εὐκρεποῦς, βουλῆσαι δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίαν οὐχ ἥσσον εἰποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ καὶ ἐν Πύλῳ, τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φηγόμενος οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἐκούσιος μᾶλλον ἢ στρατεία ἐγένετο ἥδη. Ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ξυμμάχιας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραντοῖα ἕκαστοι ἰδίᾳς, Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἡκολούθουν. Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίεν ἀποδεικνυμένους ἵνα τιωθότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἰδόντας Ἀρκάδας οὐδὲν ἥσσον διὰ κέρδος ἡγοῦμεθα πολεμίους. Κρήτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι πικρόντες. ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν Ροδίοις ξυγκρίσασθαι μὴ ξὺν τοῖς ἀποίοις, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους, ἀκοντας μετὰ μισθοῦ ἰλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινας ἅμα μὲν κέρδεσσι, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φίλῃ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ ξύμμαχοι ὄντες ἐπεκούρησαν. καὶ οἷός μὲν τῷ Ἰονίῳ πόλεω ὀριζόμενοι Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι, ἐν τοιαύταις ἀνέγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατεληγμένων, ξυνεστράτων,

Poppo. Reisk. σῶσι vel στρατευομένοις excidisse suspicatus erat.

Γελάτοις δὲ καὶ ἀποίοις ἐαυτῶν οὖσι. Vid. 6, 4.

ἐκ τοῦ εὐκρεποῦς. Adisti enim erant ab Atheniensibus in bello Corinthiaco (vid. 1, 44 sqq.), atque tum hoc, tum aliis beneficiis Atheniensibus devincti.

Μεγαρεῖσι Σελινουντίοις οὖσι. Selinuntem a Megarensibus, qui Megaris oriundi erant et altera Megara in Hyblaeis considerant, duce Pamphilo conditam esse, narrat 6, 4. — κατὰ ξυμφορὰν, quia exsules erant, ab Atheniensibus recepti. Vid. 4, 66 — 74. Paullo ante pro ἐν Ναυπάκτῳ Poppo ex Vat. scribi malit ἐκ Ναυπάκτου, quia Messenii non Naupacti a Demosthene collecti, sed Naupacti accessiti sint. Sed ad verba ἐν Ναυπάκτῳ subaudiendum ὄντες.

Ἀργεῖοι μὲν — ἰδίᾳς. Ex Vat. Bekk. Goell. Poppo addunt γὰρ post μὲν, et post ἰδίᾳς ex eodem et

Valle ἀπερίετας, α. ἀπείριτας. Mihi ex superioribus subaudiendum videbatur ἔχθρας. Pertinet enim ad factiones, quibus etiam tum Argos videtur distractum esse. Cf. 5, 82.

Γέλαν Ροδίοις ξυγκρίσασθαι. Vid. 6, 4 med. — ἀκοντας μετὰ μισθοῦ. Vat. ἐκόντας, s. sic cum Valla et Aem. Porro Acacii legendum censebat, quia mercede Cretenses militarent, non igitur iuvii. Vulgatum tuetur Abresch. Quatenus mercede conducti Cretenses militabant, non coacti erant; sed isdem tamen non liberum fuit, in quoscunque vellet, proficisci; itaque si per eos stitisset, non adversus populares et colonos pugnassent; non igitur laqueis in eos proficiscebantur.

ἐν τοιαύταις ἀνέγκαις — κατεληγμένων. Subaudi ad genitivum absolūtum subiectum αὐτῶν. Vid. annot. ad 6, 82. Respicit Scriptor ad verba c. 33. παρῆλθοντες ἐς Θούριαν,

αὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖδι· βαρβάρων δὲ Ἑγεσταῖοι, ἱερὸν ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ πλεον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν· τί τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων, καὶ Ἰά- νγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον.

58. Συρακοσίοις δὲ ἀντιβοήθησαν Καμαριναῖοι μὲν δημοὶ ὄντες, καὶ Γελῶι οἰκούντες μετ' αὐτούς, ἔπειτα, Ἀκρακτιῶν ἡσυχάζοντων, ἐν τῷ ἐπέκεινα ἰδρυμένοι Σελινούν-ιοι καὶ οἷδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμ-ῖνον νεμόμενοι· Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν ὄντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνον Ἕλληνες οἰκοῦσιν· οὗτοι δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ μόνον ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν Σικελίας τοσάδε, Δωριῆς τε καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες, ξυν-ῖαχον· βαρβάρων δὲ Σικελῶν μόνον, ὅσοι μὴ ἀφίστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων Λακε-ῖμονιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, Νεοδαμῶδεις τοὺς ἄλλους καὶ Εἰλωτας· (δύναται δὲ τὸ Νεοδαμῶδες εὐθερον ἤδη εἶναι)· Κορινθιοὶ δὲ καὶ ναυαὶ καὶ πεζῶ μόνον παραγεγνημένοι, καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμκρακίωται, κατὰ τὸ ἡγεγνές· καὶ δὲ Ἀρκαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀπο-ῖαλιντες, καὶ Σικωνῖοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες· καὶ τῶν αὖ Πηλοποννήσου Βοιωτοί· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιλθόντας τούτους Σικελιωταὶ αὐτοὶ πληθὺς πλεον κατὰ πάντα παρέσχοντο, καὶ μεγάλας πόλεις οἰκούντες· καὶ γὰρ ὀπλῖται πολλοὶ καὶ ἵπποι καὶ ἄλλος ὁμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ταύτας αὐτῆς ὥς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακοσῖοι αὐτοὶ πλείω ἰσχύσαντο διαί μεγέθος [τε] πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῃ κιν-ῖνω ἦσαν.

59. Καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι τοσαύτας ξυνελέγησαν, αἱ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρήσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν

καταλαμβάνοντες νεωστὶ στάσι-
νις τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐπέ-
σπασαν. A vera igitur loci senten-
tiā aberrat Goellerus, interpretatus
illi necessitate obstrictos fuisse, ut
propter seditiones coegerentur fugere,
tria excedere, quaerere apud Athe-
nenses, ut tuto agerent, unde vitam
erarent. Immo inter seditionem
factio, quae Atheniensium adver-
sus elecerat, eorumdem Athenien-
um amicitia et auxilio se tueri ac
nares coacta erat. Sententia igitur
: cum in eiusmodi necessitate tur-
barum temporum easent deprehensi,
non possent non auxilium ferre Athe-
nensibus.

58. ἀντιβοήθησαν Καμαρι-
νῖοι μὲν. Olim ante Καμαρι-
νῖοι καὶ, quod non ferendum
propter sequens μὲν omittunt codices
immo. Particulae μὲν respondet ἐπι-

τα. — μετ' αὐτούς, ad occasum
verus. — ἐν τῷ ἐπέκεινα, inter-
lecta Agrigentinorum, qui neutri se
parti adiunxerant, urbe.

Δωριῆς τε καὶ οἱ αὐτόνο-
μοι πάντες. Articulum, quae vul-
gatae lectionis ratio est, ineptum
Reisk. post αὐτόνομοι transponendum,
Poppo plane abiciendum censet. At
videndum, num forte Thucydides scri-
pserit καὶ οἱ αὐτοὶ αὐτόνομοι.

δύναται τὸ Νεοδαμῶδες
εἶναι. ἤδη εἶναι. Vid. annot. ad
5, 34.

καὶ ναυαὶ καὶ πεζῶ μόνον πα-
ραγεν. Naves quidem etiam Leuca-
dii duas, Ambraciotae vero tres prae-
buerant, vid. 6, 104.; sed pedestrem
quoque exercitum praeter naves se-
u Corinthii in navibus onerariis mise-
rant. Cf. c. 50.

οὐδετέροις ἐπῆλθον. οἱ τε οὖν Συρακόσιοι [καὶ οἱ Σύμμαχοι] αἰκότως ἐνόμισαν καλὸν ἀγῶνα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας ἐλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον οὖν, καὶ μηδὲ καθ' ἑτέρα αὐτοῦς, μήτε δὲ θαλάσσης μήτε τῷ πεζῷ, διαφυγεῖν. ἔκλρον οὖν τὸν τε λιμένα εὐθύς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ αὐτόμα, ὅκτω σταδίων μάλιστα τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀνάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὄρμζοντες, καὶ τᾶλλα, ἣν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσῃ παρειαυάζοντο· καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς ρῦδὲν ἐπενόουν.

60. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τὴν τε ἀπόκλησιν ὁρῶσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθημένοις βουλευτῆα ἐδόκει. καὶ ξυελθόντες οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτηδεῖα οὕτως αὐτίκα ἐλεῖχον, (προπέψαντες γὰρ ἐς Κατάνην, ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπὸν μὴ ἐπάγειν,) οὕτως τὸ λοιπὸν ἐμελλον εἶναι, εἰ μὴ ναυκρατηθούσιν, ἐβουλευσάντο τὰ μὲν τελεῖν τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἷον τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου περὶ τὰς ναῦς πάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλωτέραι, πάντα τινα ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διανανμαχήσαντες, ἣν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἣν δὲ μὴ, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς, περὶ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν, ἢ ἂν τάχιστα μέλλουσιν νικῶντες χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλοῦ ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν. Ἐκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαλεῖν ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτηδεῖος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πάσαι δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστάς τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσβίβηζον, καὶ τᾶλλα, ὡς οἷον τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας, ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἐτοίμα ἦν, ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰσθὸς ποταμῷ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδεῶν σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυπλησας ἅπαντας παρεκλεύσατό τε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιαῦτα.

61. „ΑΝΔΡΕΣ στρατιώται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἔσται.

59. καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. Similiter loquitur 7, 87 extr. καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες. Et 8, 15. (quem locum Dak. contulit) καὶ ὀλίγον ἐπράσσει οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τῇ Χίῳ.

60. οἱ ταξίαρχοι. Decem erant ex singulis tribubus singuli a populo creati. Tribulibus suis, sed hoplitis tantum, in bello praeerant, et pro-

ximi imperatoribus dignitate erant. Vid. Schoemann. de Comit. Athen. p. 315., quem laudavit Goell. — Πᾶσι post διατειχίσματι. ex Vat. primis scriptis Bekk. pro διατείχεσθαι. — ἀπλωτέραι. Schol. ἀπλωταί: οὐτὰς ἀπλόους παντάπασιν λέγει, αἱ δὲ τὰς διὰ πληρωμάτων ἐνδύων αἰετοῦς ἱσταμένας. Kistemakerus comparativum exponit „minus idoneae“, ergo non plane inutiles.

ἔσται, περὶ τῆς σωτηρίας καὶ πατρίδος ἐκάστοις οὐχ ἦσ-
 ῶν ἢ τοῖς πολεμίοις. ἦν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν,
 εἰ τῇ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκίαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν
 ἢ οὐ χρῆ, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων,
 ἢ τοῖς πρῶτοις ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπί-
 α τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ἑυμοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τῆς
 ἀθρηλῶν πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἑμπεροὶ ὄντες, καὶ
 ἴσοι τῶν ἑυμάχων, ξυστρατεύμενοι αἰεὶ, μνησθητὲς τῶν ἐν τοῖς
 πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἄν μεθ' ἡμῶν ἐλπί-
 ταντες στῆναι, καὶ ὡς ἀναμαχοῦμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλῆ-
 λους, ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε.

62. „Ἄ δὲ ἀρωγὰ ἐνέειδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι
 πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκεί-
 νων ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων παρασκευῇν, οἷς πρότερον ἐβλα-
 πτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρόντων μετὰ τῶν
 ὑβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ
 αἱ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος, ὃ ναυμαχίαν μὲν ποι-
 ῦμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώμεθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ
 τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύντηι τῶν νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἡναγ-
 ασμένη ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσφορὰ ἔσται. εὖρηται
 ἡμῖν ὅσα χρῆ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωτι-
 δων αὐτοῖς παχύτητας, ὥπερ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν
 ἰσθηρῶν ἐπιβολαί, αἱ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προς-
 κεισούσης νεῶς, ἣν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν.
 ἔς τοῦτο γὰρ δὴ ἡναγκάσμεθα, ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν,

61. τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου.
 Vocabulum ἐλπίς saepe simpliciter opti-
 mionis vel expectationis vim habet,
 pro sensu ἐλπίσειν legitur 1, 1. 2, 14.
 schol. ad priorem locum: τὸ ἐλπίσαι
 ὁ μόνον ἐπὶ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς
 ἐπὶ τῇ τοῦ μέλλοντος ἐκβάσει λέγε-
 ται. Alterum substantivum τοῦ φό-
 βου adiectivi vice fungi monuit Goel-
 lerus, qui reddit zaghafte Erwartung.

καὶ ὡς ἀναμαχοῦμενοι. Καὶ
 si iungas cum ἀναμαχούμ., sententia
 erit: „et ut iterum pugnaturi, parate
 vos, quemadmodum in tanto vestro nu-
 mero par est“. Quod non placet, quia
 ta ὡς ἀναμαχούμ. ab ἀξίως παρα-
 κευάζεσθαι prorsus separatur. Quare
 tal, quod Poppo abesse malebat, etiam
 significare et cum παρασκευάζεσθαι
 iungendum puto, ut ait: prosperam
 fortunam quandoque nobiscum fore
 uti, etiam ad pugnae iterationem nu-
 mero eo, quem conspicitis, dignam
 vos componite. Sic supra c. 43 init.
 ὅς ἐπενόει, καὶ τὴν καίγειον —
 ποιεῖτο. C. 66. extr. Καὶ τῷ παρ'
 ἡμῶν τοῦ ἀντήματος σφαλλόμενοι

καὶ παρὰ λαχὼν τῆς δυνάμεως ἐνδ-
 δασιν. Cf. c. 73. λέγων ταῦτα ἃ
 καὶ αὐτῷ ἰδοῦν. c. 75 in. Simili igitur
 abundantia hic καὶ adiectum vide-
 tur atque ἔπειτα, praegresso partici-
 pium, velut paullo superius οἱ τοῖς
 πρῶτοις ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ
 παντὸς — ἔχουσι. Et saepissime, ubi
 duae res vel actiones inter se compa-
 rantur, in Graeco sermone καὶ vel
 utrique membro addi, notum est. Vid.
 Buttmann. Gr. med. §. 136. Thuc.
 7, 85 extr. cf. annot. ad cap. 73.

62. οἷς πρότερον ἐβλαπτόμ.
 per synesin refer ad παρασκευῇν,
 quasi dixerit πρὸς τὰ ὑπ' ἐκείνων
 ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων παρασκευα-
 σμένα.

ὅσα χρῆ ἀντιναυπηγεῖσθαι.
 Male de coniectura sua Goeller. euidit
 ὅσα χρῆν ἀντιν. Iam Poppo observa-
 vit, haec tamquam in commune dicta
 accipi posse. — τὰ ἐπὶ τούτοις,
 i. e. quae praeter necessaria sunt,
 quae post apparatus a classariis de-
 bent perfici.

καὶ τὸ μῆτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μῆτ' ἐκείνους ἔαν ὠφείλον φαίνεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πρὸς ἡμῶν ἐπέχη, πολεμίας οὐσης.

63. „Ὡν χορὴ μεμνημένους διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ, ἐμπεισούσης τῆς νεώς, μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρωμάτων ὀπλίτας ἀπαράξῃτε. καὶ ταῦτα τοῖς ὀπλίταις οὐχ ἥσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ' ὑμῖν ἔτι νῦν καὶ τὰ πλείω τῷ περὶ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι, μὴ ἐκπεπληχθῇτε ἐν ταῖς ἐμποραῖς ἄγαν, τῇν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας, καὶ τὰς ναῦς πλείους, ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνδυμῖσθαι, ὥς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἱ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἢ τε τὸ φοβερόν τοῖς ὑπηκόοις καὶ τὸ [μὴ] ἀδικεῖσθαι καὶ πλεῖον μετείχετε. ὥστε κοινῶν μόνον ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως ἂν αὐτήν νῦν μὴ καταπροδίδοτε, καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς, ἕως ἡμᾶς τὸ ναυτικὸν ἡμῖν, ἤξιωσεν, ἀμύνασθαι αὐτοὺς, καὶ δεῖξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ἐμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἐτέρας εὐτυχούσης ῥώμης.

64. „Τοὺς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ἐνμιμνήσκω, ὅτι οὕτε ναῦς ἐν τοῖς νεωρολόκοις ἄλλας ὁμοίως

63. τῶν ἄνωθεν; int. τῶν ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων. — Paulo inferioris ad διασώσασθαι subaudi αὐτήν, τὴν ἡδονήν. — Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες. Schol. τοὺς μετοίκους λέγει. — Mox in verbis καὶ μὴ ἀδικεῖσθαι negationem μὴ ignorant Cass. Aug. Pal. It. Reg. Mrc. Gr. Lugd. C. D. E. F. I. Bar. Ald. Bas., ex quibus Pal. D. I. rec. man. adscripta habent. K. m. Ar. Chr. Dan. τὸ διακρίσθαι praebent. Nemo facile credat negationem casu in tot mss. excidisse, praesertim cum quodammodo ad sententiam requiri videatur. Sententia enim est: Vos, inquit, quilibet, non minus commodi ex nostro imperio percipistis, quam nos, quin etiam plus quod attinet ad metum, qui apud subiectos est, et ad iniurias. (Non enim iniuria affecti estis, neque a nobis, neque a subiectis nostro imperio, quod nobis tamen accidit.) Fortasse μὴ ex Scholiis in Scriptoris orationem migravit, quod ea

recepta nihil cogitatione supplementum est.

δικαίως ἂν αὐτήν νῦν μὴ καταπροδίδοτε. Dedi codicum probatissimorum scripturam καταπροδίδοτε pro vulgato καταπροδίδωτε, quamquam illam quoque plures praesunt difficultates. Nam neque in quod tamen Reg. D. I. omittunt, neque in δικαίως cum imperativo fieri possunt; cum optativo autem καταπροδίδωτε sive καταπροδίδωτε quem ex Ar. Chr. Dan., qui καταπροδίδωτε praebent, vel ex Mosqu., qui καταπροδίδωτε habet, olim ipse acceperam, non coit μὴ, cuius locum οὐκ ἂν δικαίως scribi debebat. Poppo in Ephemm. Ienn. a. 1820. p. 118 sententias δικαίως οὐκ ἂν καταπροδίδωτε et μὴ καταπροδίδωτε coniungit, quod etiam si durum videtur, tamen nihil mutavi, ne ἂν quidem aut sustuli cum Bekk., aut unquam clusi cum Poppone. Fortasse et

ταῖςδε οὐτε ὀκλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε, εἰ τε ξυμβήσεται τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τοὺς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθύς ἐπ' αἰὶνα πλεουσόμενους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπόλοιπους ἡμῶν ἀδυνατούς ἐσομένους τοὺς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρακοσίοις εὐθύς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ὥστε οἷα γνώμῃ ἐπήλθετε, οἱ δ' ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίῃς. ὥστε ἐν ἐνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμείσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ὑμᾶντες ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ περὶ οἷς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις καὶ τὸ ἔγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν εἰ τις τι ἕτερος ἑτέρου προέροι ἢ ἐπιστήμῃ ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῃ μᾶλλον καιρῷ ἀποεξάμενος αὐτὸς τε αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξυμπασὶ πατριόσι.

65. Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρακαλευσάμενος εὐθύς ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλλίπῳ καὶ τοῖς Συρακοσίοις αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευὴν, ἐν ναυμαχίῃσιν οἱ Ἀθηναῖοι προηγγέλθη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἱστορίη τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρὸς τε τὰλλα ἐξηρτύσαντο ἑκάστα καὶ πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῶτας καὶ τῆς νεῶς ἄνω καὶ πολὺν κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ντιλαβὴν ἢ χεῖρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἑτοιμαζόν, ἀρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἱ τε στρατηγοὶ καὶ Γυλλίππος, καὶ ἔξαν τοιαύδε.

66. „ΟΤΙ μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα, καὶ ὑπὲρ καλῶν ἢν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὃ Συρακοσίοι καὶ ξύμμαχοι, οἱ πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν ῥοθύμως ἀντελάβεσθε,) καὶ εἰ τις μὴ, ἐπὶ ὅσον δεῖ, ᾗσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἐκεῖ, εἰ τορθῶσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐν ἀρχὴν τὴν ἥδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, τερ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε [ἥδη] ναυμαχίας, νῦν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὴν, αἰοῦσι προὔχειν, κολουθῶσι, τό γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δό-

tum est ex αὐτῷ, ut sibi respondent ἐλεσθῆρας et δικαίως, certe sententiam aptissime.

5. τῆς νεῶς ἄνω ἐπὶ πολὺ. itivus τῆς νεῶς pendet ex ἐπὶ σ', et singularis pro plurali usurat, quasi fuerit ἐκάστης νεῶς, e articuli vis est. Sic supra c. 62. χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀνάγκουσι τῆς σπεσούσης νεῶς. Cf. Poppo I. 1. 2. Si h. l. τῶν νεῶν dixisset, cum ἐπὶ πολὺ coniunctum ambidictum videri posset, quasi esset

magnam navium partem, multas naves, cum sententia loci requirat singularum navium magnam partem.

66. τὰς μὲν νενικήκατε ἥδη. Sic solus Vat. Ceteri ἥδη ignorant. — Verbis ἀσθενέστερον αὐτὸ ἐαυτοῦ ἐστὶν additur explicationis causa ἢ εἰ μὴδ' ᾗσθησαν τὸ πρῶτον, quae nihil aliud valent quam quod obscurius indicat pronomen reciprocum ἐαυτοῦ. Vid. Matth. Gr. §. 452. Quidquid opinionis de se conceptae iis restat, id semet ipso infirmius est, quam si omnino nullam de se opinionem ha-

ξῆς ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἢ εἰ μὴδ' εἰρήνησαν αὐτῷ πρῶτον, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ ἀντήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδοῦσιν· ὃ τὸν Ἀθηναίους αὐτῷ παπονθέναι.

67. „Ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ὥπερ καὶ ἀπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ τῇ δοκίσειως προσγεννημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι, εἰ τοῦ κρατιστοῦ ἐνίκησαμεν, διπλάσια ἐκάστου ἢ ἐλπίς· τὰ δὲ πάλαι πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ μεγίστη ἐλπίς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. τὰ δὲ τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνηθὴ τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἐκάστην αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δ' ἐπειδὴ πολλοὶ μὲν ὀπλῖται ἐπὶ τῶν καταστροφμάτων παρὰ τὸ καθεστὸς ὄν, καὶ πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταὶ χειρσαῖοι, ὥς εἰπεῖν, Ἀκαρνανεὺς καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἱ οὐδ' ὅπως καθέζομένους καὶ τὸ βέλος ἀφῆναι εὐρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς, καὶ ἐν σφίσι αὐτοῖς πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταράσσονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πληθει τῶν νεῶν οὐκ ὀφείλονται, εἰ τις καὶ τότε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσας ναυμαχίῃς, κφόβηται· ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλὰ ἀργότερα μὲν ἐς τὸ θρῆναι ὧν βούλονται ἐξονται, ῥᾶσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀπ' ὧν ἡμῖν παρεσχεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γινώτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἴομεθα σαφῶς πεπύσθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν πικρῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπὸν καθεστήκασι, οὐ παρασκευῆς πῖστι μᾶλλον, ἢ τύχης ἀποκυνεύουσι οὕτως ὅπως δύνανται, ἢ ἢ βιασάμενοι ἐκπλευροῦσιν, ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, καὶ τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον.

68. „Πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνθρώπων ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμικῶν ὀργῇ προσμύξωμεν, καὶ νομίσωμεν ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, οἱ ἂν ὥς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν ἀποκτείνουσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, καὶ τὸ λεγόμενον πού ἥδιστον εἶναι.

duissent. — Μοχ τῷ παρ' ἐλπίδα per se intellige τῷ παραλόγῳ, τῷ παρὰ λόγον γενομένῳ. Et ad τῆς δυνάμεως subaudi ἑαυτῶν, non ἡμῶν cum Schol.

67. οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἐκάστην. Vulgo legebatur πρὸς τὴν ἐκάστην, quod defendentem Goellerum recte refutavit Poppo. Nam recte quidem dicitur ἕκαστος ὁ ὀπλίτης et ὁ ὀπλίτης ἕκαστος, sed non recte ὁ ἕκαστος ὀπλίτης. — Statim verbo χειρσαῖοι, quo pertinet ὡς εἰπεῖν, ut verbo dicam, designantur ἄπειροι θαλάσσης. — Ab initio capitis si offensus in verbis τὸ κρατίστους

εἶναι, ubi aut genit. τοῦ, aut infinitivum sine articulo (ut 3, 40) expectes, vid. Popp. I. 1. p. 114, qui ibi dat 8, 87. 3, 82. ἀσφαλείᾳ δὲ ἐπιβουλευσάσθαι, ἀποτροπῆς πρὸς τοὺς εἰλόγους.

68. ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι — ἥδιστον εἶναι. Sententiam sic expresserim: Laetum habere, dass es auf der einen Seite sehr erlaubt ist, wenn man an die Gegner zur Abwehr des Angriffs das Recht erachtet, seinen Muth zu stellen, und da es auf der andern in erster Gewalt stehen wird, uns an Fierden zu rächen, nach dem Sprichworte

ἔχθροὶ καὶ ἐχθιστοὶ, πάντες ἴστε, οἱ γὰρ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἰσθμὸν δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατάρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν ἀάλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀκριβέστατα, ὅλοι δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπέκλῃσιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλασθῆναι τινα πρέπει, μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἔρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως ράσουσι· τὸ δὲ, πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἢ βουλούμεθα, οὐςδε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ, καρπουμένη καὶ ῥῖν ἐλευθερίαν, βεβαιωτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών. καὶ ὑδύνων οὗτοι σπανιστάτοι, οἱ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι λάττοντες πλείστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελῶσι.“

69. Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευόμενοι ἀντεπλήρουσαν τὰς ναῦς εὐθύς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾤσθοντο. ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπλημένος, καὶ ὁρῶν ὅλος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς ἔγγυς ἦδη ἦν, ἐπειρή καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνῆγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ πάχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνεῖν εἶναι, καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὐπω ἱκανὰ εἰρησθαι, αὐτίς τῶν ριγηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων, αἱ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλῇν, ἀξιών τὸ τε καθ' ἑαυτὸν, ὃ πῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινα, καὶ τὰς πατρικὰς ρετὰς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, παρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ νεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δλαιταν ἐξουσίας, ἅλλα τε λέγων, ὅα ἐν τῷ τοιοῦτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἀνδρωποὶ, οὐ πρὸς ἃ δοκεῖν τιλ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι, εἰποιεν ἂν, καὶ ὑπὲρ πάντων παραπλήσια ἐς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς αἰρητικούς προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ναγκαιὰ νομίσας παρηνήσθαι, ἀποχωρήσας ἤγε τὸν πεδὸν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλείστον ἐδύνατο,

ich höchst angenehm. Verba οὗ — τὸ θυμούμενον aut cum Goelto per commixtionem duarum strumarum explicabis pro ἥν τις — διαιώσῃ, aut bis in iis cogitanda sunt verba ἀποπλήσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, et ad νομιμώτατον εἶναι ad δικαιοσύνην, quemadmodum ipse interpretatus sum, et Matth. Gr. 612. Cf. Idem §. 632. 5. et 6. ed. — ἐγγενησόμενον ἡμῖν, nominativus absolutus. De formula τὸ ῥόμενον vid. Matth. Gr. §. 283. 32. 5.) Καὶ male tentat Poppo. Met etiam, et pertinet ad ἡδιστον αἱ. Vid. annot. ad c. 61. τὴν αἰσχίστην ἐπέκλῃσιν, hol. τὴν δουλείαν.

69. καὶ ὑπὲρ ἀπάντων —

προφερόμενα. „Haec sedem suam mutasse et post λέγων collocanda esse orta nobis est suspicio.“ Poppo. Vulgata lectio hoc sonat: *Alia praeterea commemorans, quaecumque homines in eiusmodi temporis articulo constituti dicere solent, non caventes, ne res omnibus notas et obsoletas repetere videantur, ac de omnibus similia et communia super uxoribus et liberis et diis patriis proferantur, sed quae in praesenti pavore utilia putantes alta voce pronuntiant. οὐ φυλαξάμενοι non solum cum infinitivo τὸ δοκεῖν, sed etiam cum verbis παραπλήσια — προφερόμενα iungendum videtur, quia ἅλλα negationem ante participium φυλαξάμενοι respicit.* — Paullo ante ad verba ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δλαι-

71. "Ὁ τε ἐκ τῆς γῆς περὶς ἀμφοτέρων, ἰσοδρόπου τῆς ναυμαχίας καθιστηκυίας, πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ἐξίστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, διδίοτες δὲ οἱ ἐπειθόντες μὴ τῶν παρόντων ἐπὶ χεῖρα πράττειν. πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὃ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ δοικῶς, καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοποῦντων, εἰ μὲν τινας ἰδοῖεν πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνιθάρσθησάν τε ἄν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερεῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐρέοντο οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἡσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δραμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γῆμιν μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο· ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίκαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκριτῶς ἐπ' ἐχρὲς τῆς ἀμύλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ κηδεσθῆς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπαῖσι διῆγον· αἱ γὰρ

quo libro eam lectionem traxisse. Recepi igitur. Item pro ἀποχωροῦσιν ex eodem Vat. rescripsi ὑποχωροῦσιν, praeuenitibus Bekk. Goell. Popp., quia hoc verbum significat se subducere, sensum abire.

71. ἐξίστασιν τῆς γνώμης. Sic libri omnes cum Dionys. et Dione Cass. 49. 9. et propter ἀγῶνα, quod et ipsum translatum est, defendit Krüg. ad Dion. p. 142. Dukerus ex Schol. (ἀντὶ τοῦ ἰσχυρῶς ἠγωνίαν, καὶ τὰς διανοίας συνετίεοντο) coniecit ἐξίστασιν, contentionem animi; intentum studium. Si ἐξίστασιν retinendum putes, certamen intelligas opinionum apud singulos quosque ipse pugnae ad aspectum motorum, prout hanc vel illam partem superiorem fore arbitrantur. — ὁ αὐτόθεν, Syracusii; οἱ ἐπειθόντες, Athenienses.

καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον — ἔχειν. Multus est de h. l. Krügerus ad Dionys. p. 143. et p. LIII. item Goellerus. Sed quae isti attulerunt, non me moverunt, ut opinionem meam de hoc loco, in maiore edit. propositam, relinquerem. Ibi dixi iungenda esse διὰ τὸ ἀνώμαλον et vocem ἀνώμαλον deinceps cogitatione repetendam esse ad ἔποψιν. Sed τὸ ἀνώμαλον non intelligendum esse de pugnae, sed de locorum, ubi quisque constitisset, inaequalitate. Sententiam enim esse: propter inaequalitatem loci etiam inaequaliter proelium

ex terra spectare cogebantur. Talem verbis Vallam interpretari, et didi, et nunc addo, etiam Schol. ad Lugd. ita exponere: διὰ τὴν ἀνώμαλάν τῆς χώρας ἄλλοι ἄλλως ἰδοῦσιν τὴν ναυμαχίαν. Sequantur conjecturae virorum doctorem. Basen ἀνώμαλον bis scriptum semel edidisse putat. Krüger. l. l. pro ἀνώμαλον coniecit ἄνω μᾶλλον. Qui si pro τοῦτο acciperent, et ab ἀνώμαλον separarent, fuerunt multi. Bekk. δι' αὐτὸ locis 4, 55. 5, 115. 7, 6. 8. 88. stabilire studeat, quod probat Goeller.

ἀνιθάρσθησάν τε ἄν, volentes spem recuperare. Vid. Matth. § 56. (599.)

καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς. — Goellerus Heilmannum taxans hoc esse dicit: Zugleich mit den Bewegungen ihres Körpers. Sed ita debet esse αὐτοῖς τοῖς σώμασιν. Item praeter necessitatem inversionem actionis esse statuit in verbis διὰ τὴν ἀκριτῶς ἐκρινέειν, pro διὰ τὸ ἐκρινέειν ἀκριτον. Pulcherrimam hanc grammaticae descriptionem rectissime expressit Scholiastes: Ἄλλοι δὲ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἰδόντες ἰσοδρόπον πον ναυμαχίαν, διὰ τὸ πανν ἀδιάκριτον εἶναι πόταροι νικῶσι, συνεφοροῦντες τὰ σώματα τῇ περὶ τῶν γιγνομένων ποταμῶν, ἀπένειον τῷ σώματι τῆς τακτικῆς. — ἐν τοῖς χαλεπαῖσι vid. ad 1, 6. et annot. in ed. mai. ad 3, 17.

παρ' ὀλίγον ἢ διάφενον, ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ [αὐτῷ] στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι, ἅλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθιγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρὶν γένηται οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικός στρατός, ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι ἐάλωσαν, κατενεχθέντες ἔβησαν ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ περὶ οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰμαγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς νεῦς παρεβόηθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχεος ἐς φυλακὴν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλείστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπη σωθήσονται διεσκόπουν. ἦν τε ἐν τῷ παρατείχεα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἐκπληξίς· παραπλήσιά τε ἔπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. διαφθαρείσων γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, προσεπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἦν μὴ τι παρὰ λόγον γίγνηται.

72. Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τὰ τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ ἀποκλείσαντες πρὸς τὴν πόλιν τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν περὶ ἡ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀνάληψιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἔβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένους δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι, ἦν δύνανται, ἅμα ἔφ' τὸν ἔκπλουν, λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαὶ εἰσι νῆες χρήσιμαί σφίσι καὶ τοῖς πολεμίοις· (ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὥς ἐξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα.) καὶ συγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν, οἱ ναῦται οὐκ ἠθέλουν ἐσβαλεῖν διὰ τὸ καταπληγῆσαι τῇ ἡσῃ καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρᾶτῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὥς κατὰ γῆν ἀναχωρήσαντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον.

73. Ἐρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι, εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ἀποχωρήσασα καὶ καθέξομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὐτίς σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγγεῖται ἔλθων τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὥς οὐ χρεῶν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν, (λέγων ταῦτα, ἃ καὶ αὐτῷ ἔδόκει,) ἀλλὰ ἐξελθόντας

παραπλήσια — καὶ ἔδρασαν. Saep̄ καὶ innigitur vocabulis παραπλήσιος, ἔσος, ὁμοιος. 5, 112. παραπλήσια καὶ ἀντίλεγον. 7, 28. ὁμοίως καὶ πρὶν.

73. ἃ καὶ αὐτῷ ἔδόκει, quae ip̄i videbantur. In Lugd. D. I. legitur καὶ ἃ, in Cass. Aug. Pal. It. Reg. Mrc. m. marg. Steph. καὶ ἃ καὶ. Utinamque vitiose, Graeci addunt καί,

ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τὰς τε ὁδοὺς ἀποικοδομήσθαι καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσας φυλάσσειν. οἱ δὲ ξυνεγγίνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἥσσαν ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἰδόκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπαυαμένους, καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης, (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡράκλεια ταύτην τῇ ἡμέρᾳ θυσιά οὔσα,) οὐ δοκεῖν ἂν ραδίως ἐπιελῆσαι ὑπακούσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζαν ἂν εἶναι πεδισθαι αὐτοὺς, ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθῆναι. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκέτι ἐπειθεῖν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τὰ μηχανᾶται· δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἥσυχίαν προφθάσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, καὶ περὶ τῶν ἐταίρων τινας τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἥνικα ξυνεσκόταξεν· οἱ προελασάντες ἐξ ὅσου τις ἐμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀνακαλεσάμενοι τινας ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτρέψουσι, (ἦσαν γὰρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἑνδοθεν,) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπέρη τῆς νυκτὸς τὸ στρατεύμα, ὡς Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλάσσόντων, ἀλλὰ καθ' ἥσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενοι ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπῆλθον, καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων.

74. Οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπέρη εἶναι· καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς ὤρμησεν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπισύσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ἐσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς θλίψιν ὑπῆρχεν ἐπιτηδεῖα ἀφορεσθαι. Συρακοσίοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν περὶ προεξελόντες τὰς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ἢ εἰκὸς ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἔναι, ἀπεφράγγνυσαν, καὶ τῶν ρεῖθρων καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον, καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύοντες, ἢ ἰδόκει, ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυὶς προεπλεύσαντες τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγαιῶν ἀφείλκον. ἐνέπρησαν δὲ τινας ὀλίγας, ὥς περ διανοήθησαν, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἥσυχίαν, οὐδενὸς κινῶν.

sicubi vicissitudo aliqua cogitari potest. Nostro loco sequitur οἱ δὲ ξυνεγγίνωσκον μὲν καὶ αὐτοί. Cf. annot. ad c. 61.

Ἡράκλεια. Ex Cass. Aug. Pal. It. D. E. Mosq. K. m. Ar. Chr. Dan. marg. Steph. et cum γρ. Vat. Ἡράκλει ediderunt Bekk. Goell. Poppo, quod correctionem redolet. — οὐ δὲ καὶ ἄν, int. ἔφασαν ex praegresso ξυνεγγίνωσκον.

εἰπὼν περὶ εἶσθαι αὐτοῖς.

Genitivi cum περὶ εἶσθαι iuncti exempla haec affert Matth. Gr. § 361 (362.) Herod. 1, 126. 5, 33. Eur. Iph. A. 731. περὶ εἶσθαι γὰρ ἰδίαν εἶσθαι. — οὐκ ἔτι significat, ne destituisse quidem Hermocratem et perseverasse in rogando, nec tamen ultra permovisse duces. — ἐπὶ τούτοις ad haec efficienda.

74. ἀναλαβόντες, quasi accesserit ἐφημερίαν, ἡβούλοτο. Voss et Bekk. Goell. ἀναλαβόντες. — αὐτὰ, μόνα.

ως, ὥς· ἐκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν ἀναθησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

75. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἰδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἱκανῶς παρειαυμάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ κρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν ἦν ἦν οὐ κατ' ἐν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τὰς τε ναῦς ἐπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἐκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ ἡ γνώμῃ αἰσθίεσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὅπό- τε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φό- βου καθίστατο· καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι, τραυματῆαι τε καὶ ἀσθενεῖς, πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν αἱ ὁλοφθαρτοὶ τραπόμενοι ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε ἡμᾶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινὰ κού- ρις ἴδοι ἢ ἐταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκίηνων ἤδη ἀπιδόντων ἡκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐς ὅσον δύναιντο, εἰ- πο δὲ προλείποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπι- θασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στρατεύμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥαδίως ἀφορμᾶ- σθαι, καίπερ ἐκ πολέμιας τε, καὶ μείζον ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν τεκνονότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεί δεδιότας μὴ [τι] τάθωσι. κατήφειά τε τις ἄμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένη ἐώκεσαν ὑποφενγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρὰ· μυριάδες γὰρ τοῦ ξυμ- παντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσονος τασσάμεν ἄμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἱ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ τι τις ἐδύνατο ἕκαστος ἐρησιμον, καὶ οἱ ὁπλίται καὶ οἱ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοὶ τὰ σφέτερά αὐτῶν σιτία ὑπὸ τοῖς ὄπλοις, οἱ μὲν ἀπορίᾳ ἀκο- λούθων, οἱ δὲ ἀπιστία· (ἀπηντομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, καὶ οἱ κλειστοὶ παραχορήμα) ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σίτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ· καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰχία καὶ ἡ ὁμοιογία τῶν κακῶν, ἔχουσα τινα ὁμῶς, τὸ μετὰ πολλῶν, σούφισιν, οὐδ' ὥς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἰδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἷας λαμπρότητος καὶ αὐχέματος τοῦ πρώτου ἐς οἷαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκατο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφο-

75. οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπι- θασμῶν. Expectes οὐκ ἄνευ πολλῶν. A codicibus nihil auxilii est. Virorum doctorum coniecturas, quas afferre longum est, vid. apud Popp. — ἐπιθασμοί sunt deorum orationes. Suidas, qui explicat τὸς θεὸν ἰπταί, locum nostrum offert ita, ut vulgo editur. Idem ἀντιβολίαν, quod vocabulum paullo superius legitur, interpretatur παρα- αἰεῖν. Cf. Stallbaum ad Plat. Apol. c. 27.

μεῖζον ἢ κατὰ δάκρυα. In gravissimo moerore ne lacrimis quidem locus. Apte Wassius laudat Herodet. 3, 14. Cf. Matth. Gr. §. 449. Mox τι, quod vim sententiae imminuit, cum Vat. omittit Bekk. Ex eodem Vat. et Vall. ἕκαστος receptum pro vulgato κατὰ τό.

ἀφίκατο. Schol. τὸ στρατεύμα δηλονότι. Nisi forte praestat subau- dire τὸ πρᾶγμα, quod saepissime in- telligendum est, ubi non adest diserte expressum subiectum. Statim τῷ

ρον τοῦτο [τῷ] Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἔγινετο, οἷς, ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένων ἦκειν, αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ καιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπισημασμένω ἀφορμᾷσθαι, πεζοὺς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὀπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὁμοῦς δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστά ἐφαίνετο.

76. Ὅρῳ δὲ ὁ Νικίας τὸ στρατεύμα ἀδυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπικαριῶν, ὥς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐθάρσυνε τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἐκάστοις, καθ' οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλείστον γερωνίσκων ὠφελείν.

77. „ΕΤΙ καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὧς Ἀθηναῖοι καὶ ξυμμαχοί, ἐλπίδα χρόνῃ ἔχουσιν, (ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινότερων ἢ τοῖς ὧνδε ἐσώθησαν,) μὴδὲ καταμέμψασθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κάγω τοι, οὐδενός ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφύγων, (ἀλλ' ὅρατε δὴ ὡς διακίμαι ὑπὸ τῆς νόσου,) οὔτε εὐτυχίᾳ δοκῶν πονεστερός του εἶναι κατὰ τὸν ἴδιον βίον καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φανλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπίς ὁμοῦς δραστήσια τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν· δὴ φθορὰς τάχα δὲ ἂν καὶ λωφῆσειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις ἐντυχῆται, καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρῶντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἤλθον γὰρ πού καὶ ἄλλοι τινὲς τῇ ἐφ' ἐτέρους, καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον· καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τὰ τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἡπιώτερα ἔχειν, (οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμέν ἢ φθόνου) καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς, οἷοι ὀπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπέληχθε ἄγαν, λογίσεσθε δὲ ὅτι αὐτοὶ π πόλιν εὐθύς ἐστὲ, ὅποι ἂν καθέξησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμῶν τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτε ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥαδίως, οὔτε ἂν ἰδρυθέντας πού ἐξαναστήσιν. τὴν δὲ πορείαν ὥστε ἀσφαλῆ καὶ εὐτακτος εἶναι, αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγήσάμενος ἕκαστος, ἢ, ἐν ᾧ ἀναγκασθῇ χωρὶς μάχεσθαι, τοῦτο καὶ περὶ δὲ καὶ τείχος κρατήσας ἔχειν. σπουδῇ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσται τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βράχεα ἔχομεν, καὶ ἡν ἀντιλαβώμεθα τοῦ φίλου χωρίου τῶν Σικελῶν, (οὕτω γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίῳ δέος ἔτι βέβαιοι εἶσιν) ἤδη το

omittit Bekk., τῷ inter uncas exhibit Poppo. — Infra post πεζοὺς receptum τὴν pro δὲ ex Vat., et προσέχοντας ex eodem pro προσχόντας.

77. ὑπὸ τῆς νόσου. Vid. c. 15. — Verba πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι illustrat

Plutarch. in vit. Nic. c. 3. — δεξιᾶ Vat. Bas. Gr. Ar. et a rec. m. Pal. Ceteri θαρσεία. Ad ὅμας subdenda sententia: quamvis misera conditione utamur. — οὐ κατ' ἀξίαν, Schol. ἀλλὰ μειζόνως. Est autem αἱ ξυμφοραὶ pro αἱ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς ὄντες, abstractum pro concreto.

ἔχετε ἐν τῷ ἔχυρῳ εἶναι. προκίπτεται δ' ὥς αὐτοὺς, καὶ ἱκαντῶν εἰρημένον καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. τὸ δὲ ξυμπαν, ὥς ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὄν ὑμῖν ἀνδράσιν ἡραδοῖς γίγνισθαι, ὥς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακασθέντες σωθίητε, καὶ ἦν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἷς ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτε πονεῖν ἐπιθεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως, καὶ περ πεπτακτυῖαν, πανορθώσαντες. ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τεύχη οὐδὲ νῆες ἰνδρῶν κεναί.“

78. Ὁ μὲν Νικίας τοιαύδε παρακελευόμενος ἄμα, ἐπῆει τὸ στράτευμα, καὶ, εἴ περ ὁρῶν διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει πορευόμενον, ξυνάγων καὶ καθιστάς, καὶ ὁ Δημοσθένης οὐδὲν ἡσίων τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαυτὰ τε καὶ πυραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, [πρῶτον μὲν ἡγούμενον] τὸ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ ἀκευοφόρους καὶ τὸν πλείστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὀπλίται. καὶ ἐπειρή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, εὖρον π' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ ρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ πρὸσθεν· οἱ δὲ Συρακοσῖοι παριππεύοντες τε προσέκειντο, καὶ σακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὥς τεσσαράκοντα ἠύλισαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῶτ' ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὥς εἰκοσι σταδίους, καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ στρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἐκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι δώδιμον, (ὥκειτο γὰρ ὁ χώρος,) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν πρέεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρὸσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ἣ μείλλον ἵεναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακοσῖοι ἐν τούτῳ προελθόντες τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρὸσθεν ἀπειτείχον· ἦν δὲ λόφος καρτερὸς καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης· καλεῖτο δὲ Ἀκραῖον λέπας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι προέβησαν, καὶ οἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππῆς καὶ ἀκοντισταί, ὅντες πολλοὶ ἐκάτεροι, ἐκώλυον, καὶ ἐξηκόντων τε καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνσχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον.

78. ἐν πλαισίῳ τεταγμένον ὁ Νικίου. Post τεταγμένον Bekk. x Vat. et margine It. inserit πρῶτον μὲν ἡγούμενον, „quae cum ex sequ. ephόμενον δὲ subaudi possint, et Valla, alibi Vaticani sectatore, non agnoscantur, nobis ab interpretibus videntur profecta.“ Porro. Diodorus 3, 18. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατὸν διελόντες τοὺς στρατιώτας εἰς δύο μέρη — προέβησαν ἐπὶ Κατάρης, ὃν μὲν Δημοσθένης, ὃν δὲ Νικίου ἡγεγούμενων. Exercitum divisum fuisse, non diserte dicit Thuc., sed

consequitur iam ex verbis praegressis καὶ ὁ Δημοσθένης — λέγων. De πλαισίῳ vid. ad 6, 67.

ἄπεδον, Schol. ὁμαλόν, ὁμόπεδον, ὡς καὶ ἄλοχος ἢ ὁμόλοχος. Zonaras: ἀπεδα, τὰ ἰσόπεδα. Itidem Hesych., Suidas. Cf. Arrian. Exped. Alex. V, 15, 9. — ἐπὶ πολλὰ στάδια. Photius: στάδια καὶ σταδίους, ἐκατέρωθεν λέγουσιν. ὁ Θουκυδίδης δὲ σταδίους ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν. ἄπαξ δὲ μόνον στάδια εἰσηκεν ἐν ζ', ἐν γὰρ τῷ πρὸσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια μέλλων ἵεναι.

καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ ἐστὶ ὁμοίως εἶχον· οὐ γὰρ· ἐν ἀπεχάρει οἷον τ' ἦν ὑπὸ τῶν ἱππέων.

79. Πρωτὶ δὲ ἄραντες ἐπορεύοντο αὐθις, καὶ βιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετιχισμένον. καὶ πᾶσαν πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτετιχίσματος τῆς πατρὸς στρατιᾶς παρατεταγμένην οὐκ ἐκ' ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐταχμάχουν, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος, (διῆκνοντο γὰρ ῥῆον οἱ ἄνωθεν,) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρουν πάλιν, καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βροχταί τινες ἅμα γινόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα, τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος, φιλεῖ γίνεσθαι· ἀπ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐν ἡθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίνεσθαι ἀναπανομένων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι κίμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἀποτετιχιοῦντας αὐτὸν ἐκ τοῦ ὀπίσθεν αὐτοῦς, ἢ προεληλύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κάκεινον σφῶν αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πᾶσιν τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἠελίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προῦχώρουν· καὶ οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλον τε πανταγῇ αὐτοῖς κύκλῳ, καὶ πολλοὺς κατετραυματίζον· καὶ εἰ μὲν ἐπλοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἰ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήδειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντείχον οἱ Ἀθηναῖοι· ἐπειτα, προελθόντες κέντε ἢ ἕξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ ἐαυτῶν στρατόπεδον.

80. Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκε, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγεννημέναις, πυρὰ καύσαντες ὥς πλείστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἢ διανοήθησαν, ἀλλὰ τὸν ἀντικεῖν ἢ οἱ Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ἑμπάσα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτης πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δέματα ἐγγίγνεσθαι,

79. ἀποτετιχιοῦντας αὐτ. Ad additam ex Vat. „Respicitur ad c. 78. 5. [τὴν διόδον — ἀπετείχίζον.]“ Porpo.

καὶ μάλιστα — προσπίπτοντες. Repete ἐπέκειντο.

80. ἀπορία pro ἀπορία coniecit Kistemaker. In Vat. deinde repertum ἀπορία. In verbis καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν, ubi ὅτι quis desi-

deret, structura variata est. Cf. Porpo I. 1. p. 270. Idem monet his omnibus verbis causam contineri, cui κακῶς τὸ στράτευμα εἶχε.

καύσαντες. Aug. It. Vat. Reg. Mrc. F. καύσαντας. Sed etiam illud recte habet. Vid. ad c. 74.

οἷον φιλεῖ — ἐγγίγνεσθαι. De hac epexegeōi pronominiis relativi, et de pluribus similibus locis dixi ad

ἰλως τε καὶ ἐν νυκτὶ τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰούσιν, ἐμπέτει ταραχῇ. καὶ τὸ μὲν Νικίου στρατεύμα, ὥσπερ ἤγειτο, ξυνέμενέ τε, καὶ προύλαβε πολλῶ· καὶ ἡ Δημοσθένους, τὸ ἡμῖν μάλιστα καὶ πλέον, ἀπεισπάσθη τε, καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἔφ' ἀφικνουῦνται ὁμοῦς πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρινὴν καλουμένην ἐπορεύοντο, ὅπως, ἐπειδὴ γένοιτο ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἢ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἵκισον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτην, οὓς μετέκემψαν, ἀπαντήσεσθαι. ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, εὗρον καὶ ἐν αὐτῇ φυλακῇ τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἐποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν, καὶ ἐχώρουν αὐτῆς πρὸς ἄλλον ποταμὸν, τὸν Ξρινόν· ταύτην γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον.

81. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακοσίοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὥς ἡ ἐμέρα ἐγένετο, καὶ ἐγνώσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπειληλυθότας· ἡ αἰτία τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἐκόντα ἀφείναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ἧ οὐ χαλεπῶς ᾔσθοντο κηρωρηκίας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὄραν. καὶ ὡς προσέμειξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὖσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσθιν, ὥς τῆς νυκτὸς τότε συνετραχθήσαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ὄραν αὐτοὺς, δίχα δὴ ὄντας, καὶ ξυνῆγον ἐς ταυτό. τὸ δὲ Νικίου στρατεύμα ἀπείχε' ἐν τῷ πρόσθεν καὶ πεντήκοντα σταδίους· θάσσόν τε γὰρ ὁ Νίκλας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἐκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τὸ αὐτὰ μαχομένους, ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐνύγανέ τε τὰ πλέον ἐν πόνῳ [τε] ξυνεχεστέραν ὦν διὰ τὸ ὑστέρον ναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεισθαι τοὺς πόλεμους, καὶ τότε τοὺς Συρακοσίους διώκοντας οὐ προὔχωρει μᾶλλον ἢ ὅς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦται τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐν πολλῇ θορόβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν· ἀνειληθέντες γὰρ ἕς τι χωρίον, ὃ κύκλῳ μὲν τειλον περιῆν, ὁδὸς δὲ ἐνθεν τε καὶ ἐνθεν, ἐλάσας δὲ οὐκ ἄλλως ἔχεν, ἐβάλλοντο περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς καὶ οὐ σταδόν μάχαις οἱ Συρακοσίοι εἰκότως ἐχρῶντο· τὸ γὰρ ἀποινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους οὐ πρὸς ἐκείνων ἄλλον ἢν εἴη ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων· καὶ ἅμα φριδῶ τέ τις

125. — Mox τῷ αὐτῷ πλέον cum at. omissum.

τῇ ἐλωρινῇ. Vid. 6, 70. Ad eridiam versus ea via a Syracusis dubat, nec longe a mari remota erat. Paulo post ἐπὶ loco παρὰ ex Vat. cepit Bekk., quem secuti sunt superiores editores ob proxime sequens ἔφα, quod est praeter, et quia ἐπὶ

etiam c. 84. Schol. interpretatur παρὰ. Statim Poppe ex Aug. Cl. Pal. Vat. Mrc. Lugd. I. rescripsit ἐπεδὴ pro ἐπὶ. Sed quod post ἀποτειχίζουσιν insertum est τέ, solus exhibet Vat.

81. δίχα δὴ ὄντας. Schol. χωρισμένους ἀπὸ τῶν μετὰ Νικίου. — Mox de ἐκόντας εἶναι, vid. Matth. Gr. §. 548. (545.) et ad 4, 28.

ἐρίνητο ἐκ' εὐπραγίας ἤδη σαφεῖ μὴ προαναλωθῆναι τὰς ἐρομίζον καὶ ὥς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι τοὺς·

82. Ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἐώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ πακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται· Γίγνεται καὶ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρῶτον μὲν τῶν νηϊστῶν εἰ τις βούλεται ἐκ' ἐλευθερίας ὥς σφᾶς ἀπέναι· καὶ ἀρῶσάν τινες πόλεις οὐ πολλὰς· ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς ἄλλους ἀπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα, μήτε ὥς μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτικῆς ἐνδεΐας διαίτης παρὲδόν· οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἔξακιςχίλιοι, καὶ τὸ ἄριστον δ' εἶχον ἅπαν κατέδρασαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας· καὶ τοὺς μὲν εὐθύς ἀμείνονας ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνέονται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ οὐ πρὸς μετῴρον τι καθίσθαι τὴν στρατιάν.

83. Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὰς ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδωκόμενοι σφᾶς αὐτὰς κελύοντες κάκεινον τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὁ δ' ἀπιστῶν σέπεισεν ἰσχυρὰ κέρψαι σκεπόμενον· ὥς δ' οἰχόμενος ἀπήγγελε καὶ παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακοσίῳ· ναὶ ἔτοιμος ὑπὲρ Ἀθηναίων συμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν μετὰ Συρακόσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥς τε μετ' αὐτοῦ στρατιάν ἀφείναι αὐτοὺς· μέχρι οὐ δ' ἂν ταῦτα μετὰ ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα καὶ τάλαντον· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γυλίππος οὐ προσέειπον τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεισόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἐβαλόν καὶ τοὺς· μέχρι ὅψε· εἶχον δὲ καὶ οὗτοι παρὰ τοῦ ποταμοῦ τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορία· ὅμως δὲ, τῆς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον, ἐμελλον πορεύσεσθαι· καὶ ἀφ' ἑαυτῶν τὰ ὅπλα· καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται, ἐπαμύονισαν· γινόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, τέθεντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἐχώρουν τῆς νυκτός, ἣ ἐδύναντο.

84. Νικίας δὲ, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἤγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν ποταμὸν πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠκέλιοντο πρὸς τὸν Ἀρσινεῶνα ποταμὸν, ἅμα μὲν ἐκείνοι ἐκείνοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἰππέων τε πολλῶν τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾶόν τι σφίσι ἐσεσθαι, ἢ βῶσι τὸν ποταμὸν, ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας,

82. αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. Poppo ex Vat. edidit ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ. Certe ea sententia vel quam expressit Valla hoc ipso die unice hic apta, ut fortasse scribendum fuerit αὐτῇ ταύτῃ

τῇ ἡμ. — In fine cap. καὶ Bekk. et Poppo edidi, cum plerique exhibeant καθεύδοντες, forma vid. Valcken. ad Herod. Cf. Thuc. 6, 66. ibique audi-

ἢ ἐπιθυμία· ὥς δὲ γίνονται ἐκ' αὐτῶ, ἐκπίπτουσιν οὐ-
κ ὁρώμενοι, ἀλλὰ πᾶς τί τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βου-
μενος, καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβα-
ν ἐποιοῦν. ἄθροοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐκπίπτουν τε
ἐλίοις, καὶ καταπίπτουν, περὶ τε τοῖς δορατοῖς καὶ σκεύεσιν
μὲν εὐθὺς διεφθειρόντο, οἱ δὲ ἐμπαλασδόμενοι κατέβρον-
τὰ ἐπὶ θάτεραί τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακοῖσι, (ὁ
δὲ κορημῶδες,) ἔβαλλον ἀνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνον-
τες τοὺς πολλοὺς ἀσμένους, καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ
σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἳ τε Πελοποννήσιοι ἐπικα-
πντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ
ὥς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἥσσον ἐκίνατό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ
κωμένον, καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς.

85. Τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐκ' ἀλλήλοισι ἤδη κει-
των ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένον τοῦ στρατεύματος·
μὲν κατὰ τὸν ποταμόν, τοῦ δὲ, καὶ εἰ τι διαφύγοι, ἐπὶ
ἐκπύων, Νικίας Γυλίκης ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας
ὅτι αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοῖσι· καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκ-
πύων ἐκπύων τε καὶ Μακεδαιμονίους δ' τι βούλονται, τοὺς δὲ
ὡς στρατιώτας παύσασθαι φρονέοντα· καὶ ὁ Γυλίκης
τοῦτο ᾧωρεῖν ἤδη ἐκέλευε, καὶ τοὺς τε λοιποὺς, ὅσους
ἐπεκρύψαντο, (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο,) ξυνεκόμεσαν ζῶν-
τες καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἳ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς
νύκτος, πέμψαντες τοὺς διωζομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν
κῶθεν τοῦ στρατεύματος εἰς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο,
ἀλλ' ἐκπύων πολὺ· καὶ διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν,
οὐκ ἀπὸ θυμβάσεως, ὥς περ τῶν μετὰ Δημοσθένους, λη-
γμάτων. μέρος δὲ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανε πλείους
τῶν φόνους οὕτως καὶ οὐδενὸς ἐλάσσαν τῶν ἐν τῷ Σικε-
λῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβο-
ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι
ἀπῆλθαν· πολλοὶ δὲ ὁμῶς καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ πα-
λαιοί, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον.
Ἕτι δ' ἦν ἀναχώρησις εἰς Κατάνην.

πᾶς τί τις διαβῆναι —
ἐκπίπτουσιν. Τὸ referendum est
quous καὶ οἱ πολέμιοι, quae
mutata structura, sunt pro καὶ
ἐκπύων ἐπικείμενοι χαλεπὴν τὴν
ἐκπύων ποιοῦντων. Etiam supra
in verbis ἀναλαμβάνοντες τῆς
νύκτος, καὶ οἱ Συρακοῖσι εἰσέβα-
ντος relatio harum particularum ob-
dine non aliena est.

παλασσομένοι κατέφ-
πτον. Schol. ἀντι τοῦ ἐμπαλασσομένοι
ἐκπύων. Eustath. ad Hom. II.
7. Rom. Ιστίον δὲ ὅτι Ἀλκί-
βιος μένεται τοῦ Θεοκλίδου
δ. ibi

αἰκνόντος τὸ ἐμπαλασδόμενοι ἀντι τοῦ
ἐμπαλασσομένοι, περιπεριφόμενοι δόρατι,
φερόμενοι. Sic etiam Phavorinus.

85. διεπλήσθη πᾶσα Σικε-
λία αὐτῶν. Plutarch. in vit. Nic.
c. 29. memoriae prodidit, Euripidis
versibus nonnullos servatos Athenien-
sium.

Σικελικῶ. Schol. et Tusanus
propter verba c. 87 extr. coniciunt
legendum esse 'Ελληνικῶ. „Res tam
plana, ut vix de veritate emendationis
dubitari possit.“ Goell. „Nobis non
ita videtur. Nam primum c. 87. Thuc.
aperte de exitu totius expeditionis Si-
culae loquitur, hic de clade, quam

86. *Ἐνανθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἑταίροι
τῶν τε αἰχμαλώτων θάουσι, ἰδύναντο πλείστον καὶ τὰ ἐκὼν
ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλοι
Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, ὁπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν
ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες [τὴν] τήν
αἰν· Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην, ἄκοντος Εὐλίππου, ἀπέσφα
ξαν. ὁ γὰρ Εὐλίππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ
ναὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους νομίσαι Λακεδαι
μονίοις. ἑνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολυμιάτατον αὐτοῖς εἶναι, Δι
μοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ ἀνὰ
ἐπιτηδεύματα· τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαι
μονίων ὁ Νικίας προῦθυμῆθη, σπονδὰς πέρας τοὺς Ἀθηναίους
ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι ἀνθ' ὧν οἱ τε Λακεδαιμόνιοι
ἦσαν αὐτῷ, προσφιλεῖς, κἀκείνους οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἐάντι
τῷ Εὐλίππῳ παρέδωκεν, ἀλλὰ πῶν Συρακοσίων τιμῆς, ὡς ἐι
γεγε, οἱ μὲν δειδαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγησαν, ἡ
βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιαῦτο ταραχὴν σφίσι ἐν εὐφροσύνῃ
ποιῆσαι, ἄλλοι δὲ, καὶ οὐχ ἡμισυ· οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρημα
[δῆ] πέρας τινὰς, ὅτι πλουσίους ἦν, ἀποδοῦναι, καὶ αὐτοῖς σφίσι
ναιώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες [τα] τοὺς συμμά
χους, ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτη ἡ βίη ἐγγύστα
τούτων αἰτίᾳ ἐπεθνήκει, ἡμισυ δὲ ἕξιος ὢν τῶν γε ἐκ' ἐμοῦ
Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν νενομισμένην
ἐπιτηδεύσιν.*

87. *Τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπαῖ
τοὺς πρῶτους χρόνους μετεχειρίσαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὅ*

*ad Assiarum Athenienses acceperunt. Deinde numquam noster Scriptor bel
lum Peloponnesiacum τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον τοῦτον appellavit. " Porpo.*

86. *τὰς λιθοτομίας.* Vid. Clc. Verr. V, 27; ubi *lautumiae*, Diodoro et Plutarcha *λετομίας* dictae, describuntur. Cf. Aelian. Var. Hist. 12, 44. ibique Perizon.

ἔκοντος Εὐλίππου, ἀπέσφαξαν. Apud Diodorum 13, 32. Gylippus Niciam graviter incusat et supplicio dignum censet. Cum Thucydide consentit Philistus fragm. 46. p. 163. Goell. et Plutarch. Nic. c. 28. Diodorus Timaeum videtur secutus, qui teste Plutarch. l. l. eadem tradidit. — *ἀγώνισμα, δόξαν, ἑκατόλον.*

ὥστε ἀφεθῆναι. Commixtae mihi videntur duae structurae, προῦθυμῆθη ἀφεθῆναι, et σπονδὰς ποιήσασθαι ὥστε ἀφεθῆναι.

διὰ τὴν — ἐπιτηδεύσιν. Olim legebatur *διὰ τὴν νενομισμένην*

ἐς τὸ θεῖον ἐπιτηδεύσιν. Verba ἐς τὸ θεῖον desunt Cass. Aug. Pal. l. Vat. Reg. Mrc. C. F. Gr. D. J. E. h. Mosq. m. Ar. Chr. Vall. Schol., et quibus Cass. Vat. C. F. Gr. D. L. marg. Cl. et cum γὰρ lt. *διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτηδεύσιν* praebent. Quod additamentum receperunt Bekk. et Goell., et Poppe uncis inclusum. Idem verba ἐς τὸ θεῖον, quae haud dubie adscripsi qui respiciebat ad locum 7, 77. *πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδίγηται, expunxerunt.* Schol. *διὰ τὴν νενομισμένην ἐπιτηδεύσιν* διὰ τὸ πᾶσαν ἀρετὴν νόμιμος ἐπιτηδεύσιν. *ὅτι γὰρ δὴ [γε] νενομισμένην [ἀρετὴν] τὴν δοκοῦσαν φησι.* Utrumque additamentum tamquam interpretis scholae omisi. Opponitur ἡ νενομισμένη ἐπιτηδεύσιν Niciae, quae civem opum et modestum designat, τῇ ἐν ἐπιτηδεύματι οὐ δημοτικῇ παρανομίᾳ, quam supra 6, 28 extr. Alcibiades ab Atheniensibus tributam esse scribit Thucydides.

ιας πολλοὺς οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνίγος ἐτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοῦναντίον μετοπωρίαι καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ εἰς ἀσθένειαν ἐρεωπτερίζον· πάντα τε ποιοῦντων αὐτῶν διαστενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυνστεινυμένων, ἢ ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον, καὶ ὅσμαι ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψει ἐπιέζοντο· ἐδίδουσιν γὰρ αὐτῶν ἐκάστω ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου. ἀλλὰ τε ὅσα ἔκτος ἐν τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθεῖσκει, οὐδὲν ὃ οὐκ ἐπεγένητο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινες ἦντα διητήθησαν ἀνδρόοι· ἔπειτα, πλὴν Ἀθηναίων καὶ αἱ τιμῆς Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἐπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ἑσμπαντες, ἀκριβεῖα μὲν χαλεπὸν εἶπαι, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἐπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασιν λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσιν δυστυχέστατον. κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες, καὶ οὐδὲν ὀλίγον εἰς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρία δὴ, τὸ λεγόμενον, καὶ πεζοὺς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὃ τι οὐκ ἀπώλετο, καὶ ὀλίγοι ἐπὶ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

87. οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον. Pluralem οἱ ἥλιοι aestum significare docet Stephanus, quod idem gravius tiam designat πνίγος, 'erstickende Hitze. τὸ πρῶτον refer ad auctumalitiū. Verba καὶ ὀλίγω ex Vat. ccesserunt. — πάντα τε ποιοῦντων, Schol. διὰ τὸ δύσφημον ἀπειρήσεν ἀντὶ ὀνομασίᾳ εἶπαι. βούλονται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, περ οἱ λατοὶ σκύβαλα καὶ ἀποκαήματα εἰσάδασιν καλεῖν. In eandem sententiam accipiendus est locus 4, 7. καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλω ῥῶσι, πάντα γίνεσθαι αὐτοῖσι. — lox δ' ἴψαι pro usitatioe δίψῃ, quod usum est in Reg. Mrc. κοτύλην ὕδατος. Eustath. ad Iom. II. X. p. 1282 Rom. κοτύλη δὲ αἰνὸς οὐ μόνον ἐπὶ ξηρῶν, ἀλλὰ καὶ

ἐπὶ ὑγρῶν, ex hoc nostro loco. Erat κοτύλη quarta pars Choenicis: quotidianus victus homini, maxime servo, erat Choenix. Vid. Boeckh. in Oecon. polit. Athen. Tom. I. p. 99. Modium sive medimnum Atticum aequabant duodequingaginta Choenices, 192. Cotylae. Paulo autem minor erat medimnus nostro modie Berolinensi, circiter sexta decima parte.

ἑβδομήκοντά τινες. Monet Kistemakerus, pronomen τίς indicare numerum non exacte definitum. Ita 8, 73 extr. τριάκοντά τινες. 8, 100 extr. τινὲς δύο νῆες.

οὐδὲν ὀλίγον εἰς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, nulla in re leviter afflicti, ἐν παντὶ πράγματι μεγάλης κακοπαθήσαντες.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗΣ Η.

ἘΞ δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἡγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἡπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου δια-

Athenienses quomodo nuntius cladis affecerit c. 1., et quam ad spem ceteras Graeciae civitates et prae ceteris Atheniensium socios erexerit, c. 2. Lacedaemonii et civitatibus naves imperant et ipsi parandas suscipiunt, c. 3. Athenienses item naves aedificant et publicos sumptus belli causa recidunt, c. 4. Sed ex sociis eorum primi Euboeenses Agidem de defectione adeunt, post eos Lesbii; Chii et Erythraei ad Lacedaemonios se convertunt, quibuscum per legatum agit Tissaphernes, item Pharnabazus, c. 5 — 7. Lacedaemoniorum animos tamen fregit clades ab Atheniensibus, Chiorum prodicionem suspicatis, accepta, c. 8 — 11. Nihilominus Alcibiades cum Chalcideo et quinque navibus Chium praemittitur, c. 12., quorum studio praeter Chios etiam Erythraei et Clazomenii ab Atheniensibus deficiunt, c. 14. Ab Atheniensibus mittitur in Ioniam Strombichides cum octo navibus, et mox cum duodecim Thrasyclus, sed interim Teos et Miletus desciscunt, c. 15 — 17. Primum Lacedaemoniorum foedus cum rege Persarum et Tissapherne, c. 18. Chii etiam Lebedum et Eras ad defectionem inducunt, licet Diomedon sedecim naves Athenis adduxisset, quem tamen Teii, sponcione facta, recipiunt, c. 19 — 20. Sami optimates opprimuntur, c. 21., et Lesbum contra Chiorum Lacedaemoniorumque tentamina tuentur Athenienses, mox etiam, Chalcideo victo, Chium misere devastant, c. 22 — 24. Interim

Athenis maior classis duodequinginta navium, duce Phrynicho, adversa Milesios proelio vicit, dein Sami se recepit, c. 25 — 27., ubi, classe divisa, quatuor et septuaginta naves remanent, triginta Chium proficiuntur, c. 30. Peloponnesiis Hippotes adduxit duodecim naves, c. 31. Alterum foedus inter Lacedaemonios et regem Persarum, c. 37. Astyochus, Lacedaemoniorum nauarchus, qui Chios non invenit, apud Lacedaemonios accusatur, c. 38. De societatis legibus cum Tissapherne disceptant Spartani, c. 43., et Rhodios ad suam societatem traducunt, c. 44. Alcibiades Lacedaemoniis suspectus, metu ut Tissaphernem concessit, quem deinde a Peloponnesiis abduxit, id agens, ut in patriam suam restitueretur, c. 45 — 47. Ea res quomodo gesta sit et in castris Atheniensium Sami, et Athenis et quibus vel suadentibus, vel dissuadentibus et contra nitentibus, uberius explicatur, c. 48 — 56. Tissaphernes Peloponnesiis stipendium solvit, et tertium foedus cum illis pergit, c. 57 — 58. Boeoti Oropum prodicionem capiunt, Eretriensium ope, c. 60. Ad Dereydidam Spartanum, in Hellespontum missum, deficiunt Abydus et Lampascus; Lampasacum autem recipit Strombichides, c. 61 — 62. Pisae maxime opera Athenis democratia trahitur, c. 63 — 72. Sed Sami exercitu acriter refragante, deductus Sami Alcibiades et ab exercitu praefectus creatus, moderatur consilia tam eorum.

φευρόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν πασσοῦδι διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς συμποδυνηθεῖσι τῶν φητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφιαμένοι, ὠρρίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι. καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὥς λήφονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιετείθει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δὴ. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὀπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων καὶ ἡλικίας, οἷαν οὐχ ἔτεραν ἐώρων ἰκάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ, ναῦς οὐχ ὀρώντες ἐν τοῖς κωσίοις ἱκανὰς, οὐδὲ χορήματα ἐν τῷ κωσῷ, οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι· τοὺς τε ἐπὶ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθύς σφίσι ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλάσιως πάντα παρασκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικεῖσθαι, καὶ τοὺς συμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν, ποστάντας. ὅμως δὲ, ὥς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει χρῆναι ἢ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν ὕψωνται, ἕλα ξυμπορισμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν υμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὐβοίαν,

ui democratiam defendebant, tum orum, qui oligarchiam Athenis constituerant, c. 73 — 82. Peloponnesii, Tissapherni infensi, Astyocho irascuntur adeo, ut tela in eum conciliant, c. 83 — 84. Eius imperium Mindarus,acedaemone missus, suscipit, c. 85. Ami Alcibiades iterum mitigat ferocientem contra quadringentos exercitum, et horum legatos cum hoc responso dimittit: sublato quadringentorum imperio, quinque millibus rempublicam tradendam, atque ex iis senarium quingentorum deligendum esse, c. 86. Tissaphernis iter ad naves hoenissas, quo eum sequitur Alcibiades, c. 87 — 88. Athenis nova factio orta, cuius duces Theramenes et aristocrates, quibus qui oligarchiae stinendae studebant, adversati legatus Lacedaemonem mittunt de pace componenda, et in Piraeo castellum edificant, c. 89 — 91. Phrynichus in pro frequenti ex insidiis caesus, et in Piraeo ita turbatum, ut vix Thucydidis Pharsalii opera a mutua caede stinerentur; et castello everso, cum orto die de concordia in urbe agendum esset, Peloponnesiorum classis Saminem praeternavigans omnes in Piraeum succurrere cogit, c. 92 — 94. Nam autem Peloponnesii, Sunium

praetervecti, Oropum venissent, ne Kuboea ipsis eriperetur, naves eo mittunt Athenienses, sed victi Eretrien-sium dolo Kuboea privantur, c. 95. Turbati metu et iam Piraeo paventes Athenienses, quadringentis amotis, rerum administrationem quicunque millibus tradunt et Alcibiadem revocandum esse decernunt, optimatibus Deceliam cedentibus, c. 96 — 98. Mindarus, a Tissapherne delusus atque a Pharnabazo accitus, Chium pervenit, inde in Hellespontum, quo cum Athenienses cum tota classe profecti essent, pugnatum est inter Sestum et Abydum, et Athenienses victoriam reportarunt, c. 99 — 106. Amandrii Peloponnesiorum ope Tissaphernis praesidium urbe eiiciunt, qui cum Peloponnesiis ea de re expostulat, c. 108 — 109.

1. μὴ οὕτω γε ἂν πασσοῦδι διεφθάρθαι. Bekk. ex Vat. edidit μὴ οὕτω γε ἄγαν. Dindorf. coniecit μὴ οὕτω γούν. „An fortasse ferri possit, si solvas ὅτι οὐκ ἂν πάντες διεφθαμένοι εἴεν, sie glaubten, sie dürften wenigstens nicht alle zu Grunde gegangen seyn. Perfecti infinitivo additum etiam c. 2 extr. 2. 102. Lys. contr. Epicrat. §. 8. 9. Xen. Mem. I, 2, 50.“ Poppo. De re cf. Plutarch. in vit. Nic. c. 30.

τὴν Χίον πρῶτον ὠρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίνωσκεν· ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ἑγμμάχοι ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδία, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκευάζεν· ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Ἀλκαμένην ἄρχοντα, ὅπως καὶ Ἅγρις διενόητο· τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι· (προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου·) διαφέρειν δὲ τὸν Ἰσθμὸν τὰς ἡμετέρας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποκλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμαμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὑστερον ἐπιδιαφερομένας· καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐπισκοπῶντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολὺ πῶ ἐφαίνετο. ὥς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διέκομισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἰκοσι ναῦς·

9. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προειδυμένησαν ξυμπλεῖν, πρὶν τὰ Ἰσθμια, ἃ τότε ἦν, διεφτάσωσιν. Ἅγρις δὲ αὐτοῖς ἔτοιμος ἦν, ἐκάλινους μὲν μὴ λύνειν δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδὰς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι· οὐ ξυγχερόντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἡγγιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ἦσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἓνα τῶν στρατηγῶν, Ἀριστοκράτην, ἐπυτιῶντο αὐτούς· καὶ ἀρνούμενων τῶν Χίων, τὸ πιστὸν ναὺς σφίσι ξυπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἐπέμψαν ἐπτά· αἷτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες τὸ τε πλῆθος οὐ βουλόμενοι πῶ πολέμιον ἔχεν, πρὶν τι καὶ ἰσχυρόν λάβωσι, καὶ τοὺς Πιλοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἤξευν, ὅτι διέτριβον.

αὐτοῖς πλεῖν. Sic Bekk. et Poppo pro vulgato αὐτοῖς πλ. ex optinis libris rescripserunt. Idem pro παρεσκευάζεν receperunt, quod aptius est, licet aoristum pro plusquamperfecto accipere possis. — Ex solo Vat. receptum ἐπιδιαφερομένας in fine capituli, cum vulgo διαφερομένας legeretur. Vid. Goeller.

9. τὰ Ἰσθμια. Hi ludi sunt trieterici, modo cum primo, modo cum tertio Olympiadis cuiusvis anno competentes. Qui cum primo mense Corinthiorum Panemo celebrabantur, sive Attico Hecatombaeone, Romanove Iulio. Qui vero tertio Olympiadis anno agebantur, ii vel ad Munychionem, vel ad Thargelionem spectant. Iam quae hic memorantur Isthmia Hecatombaeoni assignat Goellerus contra Krügerum Comment. Thuc. p. 316., qui ea Munychione vel Thargelione celebrata esse affirmaverat. Isthmia pa-

riter atque Olympia, Pythia et Nemea iis, qui ad ea aut certatum, aut spectatum conveniebant, etiam belli tempore propter inducias sive sacrae ἐκχυρίαν securitatem atque incolamitatem praebebant. Vid. 5, 49., ex quo loco simul perspicitur, eiusmodi inducias ab eo populo, qui certamina committebat, quae in Isthmiis Corinthiorum cura erat, indici esse solitas. Cf. 8, 10 init. ἐπηγγέθησαν.

ἐς τὸ ξυμμαχικόν. Haec verba Dukerus iungit cum τὸ πιστόν, probante Goellero: naves, quae pignoris loco essent, eos in societate mansuros. Ita Thuc. 3, 11. τὸ ἀντιπάλον δῖος μόνον πιστόν ἐς ξυμμαχίαν. Possis tamen cum Dukero ἐς τὸ ξυμμαχικόν per se intelligere κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, ex lege societatis. — Mox in verbis αἷτιον δ' ἐγένετο verbum non subiecto, sed praedicato aptatum, ut alibi. Vid. ad 4, 26.

10. Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἰσθμια ἐγίνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπηγγέλθησαν γάρ) ἐθεώρουν ἐς αὐτὰ· καὶ κατὰβηλα μᾶλλον νηυσὶς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς, ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεργραιῶν ἀφορηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐορτὴν ἀνήγοντο μὲν καὶ εἰκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἰσθμίοις ναυσὶ προσπλέουσιν, ὑπὴγον ἐς τὸ πέλαγος. ὥς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐκανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τὰς γὰρ τῶν Χίων ἐπὶ τὰς ναὺς ἐν τῷ ὠριδμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον. ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἐπὶ καὶ τριάκοντα παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἐρημος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν μὲν ναὺν ἀπολλύσας μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας συναγαγόντες ὁρμίζουσι. καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ τῶν τε νηῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι· καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον.

11. Διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναὺς ἐπέτασαν ἐφορμῆν ἱκανὰς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζουσαι, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἰστροποιδεύοντο, καὶ ἐς τὰς ἀθήνας ἐπὶ βοηθείαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὕστερα αἰ οἱ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναὺς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι· καὶ

10. ἐπηγγέλθησαν γάρ. Vid. d. c. 9. Bekker. et Goell. et Vat. adiderunt αἱ σκουδαί. Subiectum verbi ἐπηγγέλθησαν alii putant Athenienses cf. Matth. Gr. §. 490.). Tu vero reete Ἰσθμια, in quibus σκουδαί αἱ γῶνες cogitantur, ut 1, 126. in ἐπὶ τὸν Ὀλύμπια, 5, 75. Κάριαι ἐπὶ τὸν ὄντα.

ὑπὴγον. Sic unus Vat. Vulgo, πῆγον. „Quod interpretantur: eos i altum elicere conabantur. Sed ita πάγειν non dicitur, verum facillius πάγειν (cf. Schneid. ad Xen. Anab. I, 1, 18.), quamquam hoc rectius interpretare se recipere.“ Poppo, Schol. explicat: ὑπεχώρον, ὅπως εἰς τὸ πέλαγος ἐκείνους προκαλέσονται. — aullo ante λήσουσι pro λήσασιν um optimis libris scribendum fuit, uia aoristum ἔλθοι Ἀττικὶ ignorant. cf. Lobeck. ad Phryn. p. 719.

προσπληρώσαντες. Baerius explicat „praeter illas viginti unam, t iam essent duae de sexaginta.“ Quae explicatio si sola probanda est,

cum Krüg. ad Dion. p. 309 sqq. in numeris proximis aliquid turbatum putamus. Nam neque cur navibus non abundantes tot contra unam et viginti Peloponnesiorum armaverint, apparet, neque viginti Atticis et septem Ch'is c. 15. detractis numerus Peloponnesiis par remansisset. Multo minus vero cum Krüg. καὶ τριάκοντα expungi potest; quo facto demptis illis 27 navibus, cum numerus antea tantum 28 fuisset, una ad hostes observandos restitisset. Possante igitur verba nostra per breviloquentiam Thucydideam significare: aliis insuper impletis, ut (universae) essent septem et triginta? Poppo.

11. βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναὺς. Dukerus ad c. 15. docet, in phrasi βοηθεῖν ἐπὶ τινα accusativo et amicum et inimicum significari; illud 3, 97. ἐπὶ τὸ Ἀργεῖον et aliibi saepissime; hunc 4, 25. βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους, et 4, 108. ἐπαβδόνον καὶ ἐπιστενον, μηδὲνα αὖ ἐπὶ σφῶς βοηθεῖν. Nostro loco cum

δρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐκίπουν οὐδὲν ἡπόρουν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀναλκῦσαι, καὶ τῷ περὶ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγῇ ἐπιτηδεῖα. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Ἄγις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην θέρμανα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγγεῖναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ, (εἰρητὸν γάρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἄλκαμῆναι ὑπὸ τῶν Ἐφόρων, ἱππεία πέμπαι) καὶ εὐθύς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδεῖα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν. ἔπειτα, ὥρμηκτων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῶ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ ἀδυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπαισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκ ἐν διανοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καὶ τινὰς προανηγμένους μετακαλεῖται.

12. Γινούς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὐτίς Ἐνδιον καὶ τοὺς ἄλλους Ἐφόρους, μὴ ἀποκνήσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθιόνονται πλεῦσαντες, πρὶν τὴν τῶν νεῶν συμφορὰν Χίους αἰσθῆσθαι, καὶ αὐτὸς, ὅταν προσβῇ Ἰωνία, ἑαδίως πείσει τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τὴν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλῳ φανείσθαι. Ἐνδίων τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαι τε Ἰωνίαν καὶ βασιλείᾳ ἐνυμμάχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἀγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτίγηνε γὰρ τῷ Ἀγιδι αὐτὸς διάφορος ὢν. καὶ ὁ μὲν πείσας τοὺς τε ἄλλους Ἐφόρους καὶ Ἐνδιον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδεῶς τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τὰς τῶν πλοῦν ἐποιούντο.

13. Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ [αἱ] ἀπὸ τῆς Σικελίας Πάλοποννησίων ἐκκαίδεκα νῆες αἱ μετὰ Γυλίκπου ξυνδιαπολέμησασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ ποπείσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐπὶ καὶ εἰκοσι νεῶν, ὧν ἤρχεν Ἰπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τὰς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

14. Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες, ὅσους τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι, καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῃ τῆς ἡπείρου, καὶ ἀφέντες ἐν ταῦτα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προεγγενόμενοι τῶν συμπεσόντων Χίων τισί, καὶ καλενόντων καταπλεῖν μὴ προσιπόντας ἐς

Bredovio Goeller. *adversus naves Atheniensium explicat.* Sed cum Corinthii neque ac ceteri vicini non navibus ad depellendos hostes, sed pedestri itinere ad suas naves custodiendas advenirent, mihi praestare videbatur altera significatio, ut esset navibus suis periclitari vel in auxilium succurrere, τὴν ἐν τῷ Πειραιῶ — κατὰ φανερὸν. Vid. annot. ad 4, 14.

12. ὅταν προσβῇ. Bekk. et Vat. ὅτι ἢ προσβῇ, et deinde patet pro πείσει, sublata orationis varietate. — Mox ad ἐτύγγας — διαφορὸς ὢν vid. Xenoph. Hist. Gr. III, 3, 2. — Plutarch. Alcib. c. 23^{ae}.

13. ξυνδιαπολέμησασαι. Ita Vat. Bekk. Goell. Poppo. Vulgo ξυμπολέμησασαι.

ἤν πόλιν, ἀφικνουῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θανάτῳ ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκευάσθω ὥστε βουλήν τε τυχεῖν ἐυλογημένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπὸ τοῦ Χαλκιδῆως καὶ Ἀλκιβιάδου ὥς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλείουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χίοι καὶ αὐτοὶς Εὐρυθαῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομένας ἀφιστᾷσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένοι εὐθύς ἕως τὴν ἡπειρον τὴν πολίχναν εἰσέρχονται, εἴ τι δέοι, σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νηϊδὸς ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες ἐν τειχεσμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου.

15. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῇ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς συμμαχοὺς οὐκ ἐδελέγησιν, τῆς μεγίστης πόλεως μεθεσθηκυίας, ἡσυχάζειν, τὰ τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγγίχοντο μὴ ἄσπασθαι, εὐθύς λυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναὺς πληροῦν μὴ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ἡμέτῳ ἤδη πέμπειν, αἱ ἀπολιπούσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδῆως διαῶξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀναχωρησάσας, (ἡρχα δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου,) ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας ἤν ἐφόρμησιν. τὰς τε τῶν Χίων ἐπὶ ναὺς, αἱ αὐτοῖς ξυπολιόρχουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἡλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἡλευθέρους κατέδωκαν. τέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν, αἱ ἄλλας διανοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὰ ἦν

14. λεγομένων. Bekk. ex Vat. νομένων, ut 8, 93. ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων. aullo ante τέ, nisi transpositum extimes, proprie post παρεσκευάστο onendum, ineptum esse monuit Poppo. lem videtur statuendum in verbis sequentibus καὶ λεγομένων λόγων — οὐ δηλωσάντων, ubi τέ, quod est post ἴλαι, non habet quo commode referatur, nisi putes, proprie illud fuisse onendum post λεγομένων. — Mox ὅθις est deinde. Vid. Krüg. ad ion. p. 293, qui affert exempla c. 19 utr. 20. 23 extr. 48 ante med. 56. 100. εἴ τι δέοι, σφίσιν αὐτοῖς — um Bekkero virgula interpunxi post εἰς, et σφίσιν αὐτοῖς, a Krüg. 340. defensum, restitui, reiecta coniectura mea αὐτῆς, quae illa distinctione admissa non necessaria videtur.

Πολίχναν plurimi per litteram maiusculam scribunt hic et cap. 23 extr. Sed ibi collocatio verborum appellativum esse demonstrat. Cf. Krüg. l. l. p. 341. quumquam in nomine proprio facilius excuses formam Πολίχναν.

15. ἀγγελία τῆς Χίου. Cf. Matth. Gr. §. 320. (342. 1.) — καὶ νομίσαντες, int. οἱ Ἀθηναῖοι ex τὰς Ἀθήνας. — τὰ χίλια τάλαντα vid. de iis Thuc. 2, 24, ubi narrat, summum supplicium irrogatum esse in eum, qui vel suaderet, vel rogaret, illa mille talenta, nisi navalis exercitus Atticam invaderet, movenda esse. Unde apparet, ad verba εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι subaudiendum esse κινεῖν. De structura verborum τὰ τε χίλ. τάλ. vid. Matth. Gr. §. 426. 2. (427. 3.)

ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐκλιπονὸν οὐδὲν ἡπόρουν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀναλκῦσαι, καὶ τῷ περὶ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεύει. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Ἄγρις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἡγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, (εἰρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν Ἐφόρων, ἰκπεία πέμπει,) καὶ εὐθύς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδεῖα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἔπειτα, ὥρμητων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἡγγέλθη, καὶ ἀδυνήσαντες, ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπαισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἐαυτῶν οὐκίῃ διανοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καὶ τινὰς προανηγμένους μετακαλεῖν.

12. Γινούς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὐτοὺς Ἐνδρίον καὶ τοὺς ἄλλους Ἐφόρους, μὴ ἀποκινήσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθιήσονται πλεύσαντες, πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους ἀσθῆσθαι, καὶ αὐτοὺς, ὅταν προσβάλῃ Ἰωνία, ἑαδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τὴν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανείσθαι. Ἐνδρίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστήσαι τε Ἰωνίαν καὶ βασιλεῖα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγριδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτίγηκε γὰρ τῷ Ἄγριδι αὐτοὺς διάφορος ὦν. καὶ ὁ μὲν πείσας τοὺς τε ἄλλους Ἐφόρους καὶ Ἐνδρίον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδεῶς τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιούντο.

13. Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ [α'] ἀπὸ τῆς Σικελίας Παλοποννησίων ἐκκαίδακα νῆες αἱ μετὰ Γυλίκπου ξυνδιαπολέμησασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐπὶ τὰ καὶ εἰκοσι νεῶν, ὧν ἤρχεν Ἰπποκλῆς Μενίκπου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἱ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

14. Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλεόντες, δοὺς τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι, καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῃ τῆς ἡπείρου, καὶ ἀφέντες ἐν ταῦτα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ, καὶ καλεόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς

Bredovio Goeller. adversus naves Atheniensium explicat. Sed cum Corinthii aequae ac ceteri vicini non navibus ad depellendos hostes, sed pedestri itinere ad suas naves custodiendas advenierint, mihi praestare videbatur altera significatio, ut esset navibus suis propugnare vel in auxilium succurrere. τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ — καταφυγὴν. Vid. annot. ad 4, 14.

12. ὅταν προσβάλῃ. Bekk. a Vat. ὅτι ἦν προσβαλῇ, et deinde πείσει pro πείσειν, sublata orationis irrisitata. — Mox ad ἐτύχων — διέφορος ὦν vid. Xenoph. Hist. Gr. III, 3, 2. — Plutarch. Alcib. c. 23a

13. ξυνδιαπολέμησασαι. Ita Vat. Bekk. Goell. Poppo. Vulgo ξυμπολέμησασαι.

τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκευάστο ὥστε βουλὴν τε τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπὸ τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλεύουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χιοὶ καὶ αὐθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομενᾶς ἀφιστᾶσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς εἰς τὴν ἡπειρον τὴν πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι θεοὶ, σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νηϊδὸς ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ ἐν ἀφροσώτερες πάντες ἐν τειχισμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ ποέμου.

15. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγεῖλλα τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῇ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς συμμάχους οὐκ ἐτελήσειν, τῆς μεγίστης πόλεως μεδεστηκυίας, ἡσυχάζειν, τὰ τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίσχοντο μὴ ἄψασθαι, εὐθὺς λυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ ἧς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναὺς πληροῦν μὴ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμονσῶν τὰς μὲν κτῶ ἤδη πέμπειν, αἱ ἀπολιπούσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασθαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀνακεχωρήκεσαν, (ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου,) ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τὰς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναὺς, αἱ αὐτοῖς ξυπολιορκούν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἡλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἡλευθέρους κατέδησαν. τέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπειθουσῶν νεῶν εἰς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων διὰ τάρχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν

14. λεγομένων. Bekk. ex Vat. *λεγομένων*, ut 8, 93. ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων. Vaullo ante τέ, nisi transpositum existimes, proprie post *παρεσκευάστο* ponendum, ineptum esse monuit Poppo. dem videtur statuendum in verbis sequentibus καὶ λεγομένων λόγων — οὐ δηλωσάντων, ubi τέ, quod est post ἄλλαι, non habet quo commode referatur, nisi putes, proprie illud fuisse ponendum post *λεγομένων*. — Mox οὐθις est *deinde*. Vid. Krüg. ad Dion. p. 293, qui affert exempla c. 19 extr. 20. 23 extr. 48 ante med. 56. 100. εἴ τι θεοὶ, σφίσιν αὐτοῖς — Sum Bekkero virgula interpuncti post θεοὶ, et σφίσιν αὐτοῖς, a Krüg. c. 340. defensum, restitui, reiecta coniectura mea αὐτῆς, quae illa distinctione admissa non necessaria videtur.

Πολίχναν plurimi per litteram maiusculam scribunt hic et cap. 23 extr. Sed ibi collocatio verborum appellativum esse demonstrat. Cf. Krüg. l. l. p. 341. quamquam in nomine proprio facilius excuses formam *Πολίχναν*.

15. ἀγγεῖλλα τῆς Χίου. Cf. Matth. Gr. §. 320. (342. 1.) — καὶ νομίσαντες, int. οἱ Ἀθηναῖοι ex τὰς Ἀθήνας. — τὰ χίλια τάλαντα. vid. de iis Thuc. 2, 24., ubi narrat, summum supplicium irrogatum esse in eum, qui vel suaderet, vel rogaret, illa mille talenta, nisi navalis exercitus Atticam invaderet, movenda esse. Unde apparet, ad verba εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι subaudiendum esse *κινεῖν*. De structura verborum τὰ τε χίλ. τάλ. vid. Matth. Gr. §. 426. 2. (427. 3.)

[ῆ] προθυμία, καὶ ὀλίγον ἐκράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

16. Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἐπλευσεν ἐς Τέων, καὶ ἡσυχάζειν ἤξιον αὐτοῖς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἰκοσι νεῶν ἐπέπλε, καὶ ὁ πεζὸς ἄμα καὶ ὁ Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρῆν. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης προανήγετο· καὶ μεταωρσθεῖς ἐν τῷ πελάγει, ὡς ἑώρα τὰς ναὺς πολλὰς· τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τῆιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐξηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοὶ, καὶ Χαλκιδεῖα ἐκ τῆς διαξέως περιμένοντες· ὡς δὲ ἔχρονιζε, καθήρουν αὐτοὶ τὸ ταῖχος, ὃ ἀνφοδομήσαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τήϊων πόλεως πρὸς ἡπειρον. ξυγκαθήρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπειθόντες οὐ πολλοὶ, ὧν ἦρχεν Στάγης, ὑπαρχος Τισαφίροντος.

17. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὀκλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν· ἀντικληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἰκοσιν, ἐπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσαντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὧν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τὰς τε ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναὺς προσαγαγόμενος αὐτοὺς, καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδρίῳ, ὥςτις ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμειος καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλείστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τὸν π Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηναίων

[ῆ] προθυμία. Articulus ex Vat. Mosq. adiecit Bekk. — Paullo ante πᾶσαι αἱ ἀπικθούσαι sunt numero viginti septem, octo, quae cum Strombichide, duodecim, quae cum Thrasycle abierant, et septem Chiaae. — ἐς τὴν βοήθειαν, vid. annot. ad c. 11.

16. καὶ ὁ Κλαζομενίων. Bekk. ex Vat. ὁ τῶν Κλαζομ. — παρῆν, i. e. προσῆν, ἐπῆν. — Pro προανήγετο Vat. Bekk. ἐξανήγετο. Valia: abscessit. — τὰς ναὺς πολλὰς, int. οὐδας.

καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί. Vat. οἱ πεζοί exhibit, quod certum landarunt ac receperunt recentissimi editores. Et Goellerus quidem indicat, οἱ πολλοί ab h. l. alienum esse. Non crediderim, in tali vocabulo omnes codices praeter unum esse depravatos. Nullam enim video corrumpendi causam nisi errorem. Contra

Thucydides οἱ πολλοί scripsit, quod cum intelligendum sit plerique, qui erant pedites, (nam aberat cum classe Chalcideus, et aderant barbari cum Stage nonnulli) non absonum est, interpres adscribere vel mutare potuit οἱ πεζοί. — Idem critici ex uno Vat. addunt articulum τὸ ante πρὸς ἡπειρον.

Στάγης. Sic Vat. cum ὁ Γάγης γῆ. Vulgo olim ὁ Τάγης. Correxi etiam Krüg. ad Dion. p. 359., Xenophontem H. G. I, 2, 5. comparat. Ortum vitium videtur ex forma litterae C., quae propter similitudinem O perperam lecta fuit.

17. φθάσαι τὰς τε. Traiecta est particula τε, proprie post φθάσαι ponenda; nam pertinet ad καὶ τοῖς Χίοις — προσθεῖναι. Bekk. cum Vat. omisit.

δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρῶν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστάσῃ τὴν Μιλήτον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δευνούσαις εἰκοσι ναυὶν ἐπιπλεύσαντες, ὥς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν δαδῇ τῇ ἐπικειμένῃ νῆσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη, Μιλησίων εὐθύς ἀποστάντων, διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἡδε.

18. „ΕΠΙ τοῖςδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. Ὀπόσῃν ᾤφραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει, καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλεὺς ἔχον, βασιλεὺς ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὅποσα Ἀθηναίοις ἐφοῖτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλύόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅπως μῆτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μῆτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατὰ λυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιῆσθαι, ἣν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεὶ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς. ἣν δὲ τινες ἐφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς· καὶ, ἣν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεὶ κατὰ ταῦτά.“

19. Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χίοι εὐθύς δέκα ἑτέρας πληρωσάντες ναῦς ἐπλευσαν ἐς Ἄναια, βουλόμενοι περὶ τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι καὶ τὰς πόλεις ἡμᾶ ἀφιστάσθαι. καὶ ἰλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποκλίσιν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρῆται κατὰ γῆν Πρατιᾶ, ἐπλευσαν ἐς Διὸς ἱερὸν· καὶ καθορῶσιν ἐκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἐν Θρασυκλείους Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηναίων προσέπλει. καὶ ὥς εἶδον, ἐφρευγον μιᾷ μὲν νηϊ ἐς Ἐφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων, αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν Τηλίων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χίοι, ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν, Λέβεδον ἐπέστησαν, καὶ αὐθις Ἐράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἷον ἀπεκορίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

20. Τπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἰκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορευόμεναι Ἰσῶ ἀριθμῶ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι ἀφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ, τέσσαράς τε ναῦς λαμ-

19. ἐς Ἄναια. Ita nunc praeuntius optimis libris exhibui, et sic passim libi Thucydides, τὰ Ἄναια. Vulgo sic ἐς Ἀναίαν, Bekk. ἐς Ἀναίαν. — De Amorge vid. supra c. 5 extr. Καὶ ντε ὅτι abesse malebat Poppo, quia displicebat, voce ἀγγελία ad ἀποκλίσιν usum significari, ad ὅτι Ἀμόργης nuntium, et quia causa, cur abire

iussi sunt, explicetur. Debebat dicere, si καὶ abesset, causa, cur abire iussi sunt, explicaretur, id quod satis aptum h. l. foret. Sed quod scripsit Thucydides testibus codicibus, aliam interpretationem postulat. — Διὸς ἱερὸν Stephanus Byz. vocat πόλιν Ἰωνίας μεταξὺ Λεβίδου καὶ Κολοφῶνος.

βάνουσι· τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κογχραιὰς τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὐθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαιμονος Ἀστυνοχὸς ἐπῆλθεν, ὥπερ ἐγγίνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέως παζοῦ, καὶ Τισσαφέρους αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ ἐπικαθειλὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνείρρωσε. καὶ Διομέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δίκην ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος ἐσπέισατο Τητίοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρᾶς καὶ προςβαλὼν, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἐπέπλευσεν.

21. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάρμ ἐπανάστασις τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς, μετὰ Ἀθηναίων, οἱ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίαν ἐς διακοσίους μὲν τινὰς τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσι αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα, ὡς βεβαίους ἦδη, ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διαφικὼν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμοροῖς μεταδίδοντας οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' ἐς ἐκείνους οὐδενὶ ἐτι τοῦ δήμου ἔξην.

22. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χιοι, ὥςπερ ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνεν τε Πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστήσαι τὰς πόλεις, καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκυανδυνεύειν, στρατεύονται αὐτοὶ αὖ τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον, ὥςπερ εἰρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δυνέτερον ἐπ' αὐτὴν ἵνα καὶ ἐκείθεν ἐπὶ τῶν Ἑλλήσποντον, καὶ ὁ περὶ ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῇ ἐπὶ Κλαζομένων αὖ καὶ Κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σααρτιάτης, τῶν δὲ τῶν Λεινιάδας περίοικος. Καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήδωναν πρῶτον ἀφιστάσι, καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ αὐθις αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφιστᾷσιν.

21. ἐπανάστασις τοῦ δήμου. Vulgo ὑπὸ τοῦ δήμ. Praepositionem omīsi cum Cass. Aug. Cl. Popp. Cf. Krüg. l. l. p. 828.

τοῖς γεωμοροῖς. Γεωμοροῖς iidem hic sunt, qui paullo ante οἱ δυνατοί, optimates, agrorum et latifundiorum possessores. Quorum opes atque imperium in insula suae ditioni subiecta passos esse Athenienses mirum videri possit. Sed nescimus, quantas eas opes et ex quo nacti eas fuerint optimates. Certè in bello Syracusano, non vocabat Atheniensibus, auctas, paullo ante fortasse optimatium vires frangere. — ἐκδοῦναι, int. γυναικας. Connubia inter plebem et optimates interdixerunt. Cf. Valek. ad Herodot. 5, 92.

22. ὥςπερ ἤρξαντο — ἐν τῇ κινδυνεύειν. Verba sic iungit: ὥςπερ ἤρξαντο ἀποστήσαι τὰς πόλεις, ἄνεν τε Πελ. πλήθει παρόντες καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδ. — In sequentibus verba ἐπ' αὐτὴν ἵνα post ὥςπερ εἰρητο per epxegesisin addita. Vid. annot. ad 4, 125.

περίοικος, i. e. Λακεδαιμόνιος. Proprie enim sic appellari eos Lacedaemonios, qui non essent Spartiates vel Doricas originis, inter omnes constat. Vid. ad c. 6.

καὶ καταλείπονται — ἀφιστᾷσιν. Haec verba ex Vat. et Val. primus recepit Bekk. Iam Portas locum mutilum esse censebat, et quia

23. Ἀστυόχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος τέσσαραις ναυσὶν, ὥσπερ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν Κεγχραιῶν ἀφικνεῖται εἰς Χίον· καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἤκοντος, αἱ Ἀττικαὶ κῆες ἔντες καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς Λέσβον, ὧν ἤρχε Λέων καὶ Διοτίδων. Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προεβροηθήσεν ἐκ τῶν ἰθνηῶν. ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστυόχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ψῆ, καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, πῶς ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύρρον, κείθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἑρεσον· ἔνθα συνθάνεται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεῖ ἐάλωκεν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι, κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα ὧν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυρθανόμενος ὁ Ἀστυόχος τῶν τε Ἑρεσίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἱ τότε καταλειφθεῖσαι καὶ, ὥς ἡ Μυτιλήνη ἐάλω, φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς, (μία γὰρ ἐάλω ἐκ τῶν Ἀθηναίων.) οὐκ ἔτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ ἦν Ἑρεσον ἀποστήσας καὶ ὀπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὀπλίτας περὶ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυναν, ἄρχοντα Ἑσιόνικον προστάξας, καὶ αὐτὸς ταῖς τε μετ' αὐτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει (ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν), ἐπλίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσύνων· ἰδόντας σφᾶς, καὶ ἔμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὥς δὲ αὐτῷ τὰ ν τῇ Λέσβῳ πάντα ἡναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλιν καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὅς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν

nor naves Chiorum Methymnae relictas fuisse ex iis conficiebat, quae Thuc. paullo post de fuga navium Chiam e Methymna post Mytilenas ab Itheniensibus captas scribit. „Cum adhuc Mytilene in Atheniensium ditione fuisset, sequenti autem capite ibi iis recepta dicatur, nostro loco reerretur oportuit eam descivisse ad Lacedaemonios.“ Krüg. ad Dion. 1. 295. „Locum egregie sanant Vat. et Vall., atque ob repetitum ἀφιστάειν media excidisse patet.“ Poppo.

23. περὶ παραπέμπει — παρέπλει ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν. Vulgo pro παραπέμπει legebatur παρέπλει, sine sensu. In Cl. statim post περὶ legitur καὶ ἄρχοντα τοῖς προστάξας, αὐτός. — Exhibui cum Bekk. et Popp. lectionem Vat. et Vall., qui deinde omittunt altero loco verba ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μήθυμναν, quae cum παρέπλει etiam Dan. ignorat, et uncis induserunt editores inde a Bekk., quos imitatus sum. „Quamquam dubites,

an potius priore loco illa verba omitenda sint, nam et facilius sic procedet oratio, et facilius intelligitur, unde corruptela orta sit.“ Goell., qui suspicatur, verbo παραπέμπει primum adscripta esse explicationis causa ista urbium nomina, deinde cum iam his legerentur, aberrante ad sequentia librarum oculo una cum his verbis verbum παρέπλει retractum, obliterato prorsus παραπέμπει.

καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός. Vid. ad 2, 80. Matth. Gr. §. 596. a. Goell. intelligit peditatum Peloponnesiorum, qui aderant, et illius regionis sociorum, qui ad Clazomenas et Cumas convenerat militatum in ora Hellepontii, ut scriptum c. 22. Eum cum Krüg. l. l. putat ex continente in Lesbum traicisse, postea vero a navibus receptum esse, quod tamen referre Thuc. neglexerit. Poppo suspicatur, hic aliquid corruptum esse, cum verba νεῶν πεζός in margine collocet I., Valla autem scribat peditatus socio-

ἵσται. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχραιᾷ συμμαχίδων Παλοποννησίων νειῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἕξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὰ τε ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατιστήσαντο, καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολέηναν τειχιζομένην ἐλόντες, διεκόμισαν πᾶσιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦν. τα ἀπῆλθον. καὶ αὐθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίους.

24. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖαι ταῖς εἰκοσὶ ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες, ἀπόβασις ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλήσιας, Χαλκιδίαι τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἀρχοντα, μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα, ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διαπλεύσαντες ἔστησαν, οἱ Μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθῆν, ἀνείλον· καὶ Λέων καὶ Διομίδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἐκ τε Οἰνουσῶν τῶν πρὸ Χίου νήσαν καὶ ἐκ Σιδονέσης καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ· εἶχον τεύχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὀρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νειῶν ἐποιούντο. εἶχον δ' ἐπιβάτας τῶν ὀκλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἐν τε Καρδαμύλῃ, ἀποβάντες, καὶ ἐν Βολίσσῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικῆσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτη γορφα. καὶ ἐν Φάναις αὐθις ἄλλη μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χίοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξέστη, οἱ δὲ τὴν χώραν, καλῶς κατισκευασμένην καὶ ἀκατή οὐδὲν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε, διεπύρρθησαν. Χίοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους ὧν ἐγὼ ὑσθόμην εὐδαιμονήσαντες ἦμα καὶ ἔσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπισίδου ἢ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ το μείζον, τόσῳ καὶ ἐκδομοῦντο ἐχυρῶτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον παρ᾽ αὐτοὺς, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι, ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἐγχαθῶν συμμάχων ἐμελλον κινδυνεύσειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὑσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν συμφορὰν ὥς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἶη. εἰ δὲ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν, οἷς ταῦτά ἐδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων τῶν

rum itemque classiarum. Quae argumenta mihi parum gravia videntur esse.

ἐς Δαφνοῦντα. De hoc oppido nihil constat, nisi a mari aliquantum remotum fuisse. Vid. c. 81. In vicina Clazomeniorum videtur fuisse, sicut πολίτην. Quare errat Wasse ad h. l., ut post Krüg. p. 841. monuit Poppo l. 2. p. 451.

24. Καρδαμύλῃ — Βολίσσῳ. Erant Chlorum insulae oppida, sicut Φάναι et Λευκωνίον.

πάνυ πόνηρα. Arcadius de accent. p. 71. τὸ πόνηρος καὶ μόχθηρος

ἀλλ' οἱ Ἀτικοὶ ἀντὶ τοῦ ὀξύνων προπαροξύνουσι, ὅταν τὸ ἐπίκορον καὶ ἐπιμοχθηρον σημαίνῃ. Vid. 7, 48 in et Goell. ad h. l. Tamen Cass. h. v. Gr. exhibent πονηρά. Aug. πονηρὰ sine accentu. Etiam infra 8, 97. Goell. scripsit πονήρων, Bekk. et Poppo πονηρῶν.

ταυτὸ ξυναιριθεῖσθαι. Sic Vat. Vulgo ξυναιριθεῖσθαι. Sed hoc, ut in ξυνελών λέγω, breviter comprehendere, paucis complecti significare iam monuit Bauerus. — Ceterum infinitivus pronominis ταυτὰ expegecin est

πυρναυρεθήσονται, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργόμενοις οὖν. πύτοις τῆς θαλάσσης· καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις ἐνεχειρησάν. ινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὐς αἰσθόμενοι οἱ ἔρχοντες αὐτοὶ μὲν ἠσύνχασαν, Ἀστυόχαν· δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν αὐαρχον μετὰ τισσάφων νεῶν, αἱ παρήσαν αὐτῷ, κομίσαντες· σκόπουν ὅπως μετριάτατα ἢ ὁμήρων λήψει ἢ ἄλλῃ τῷ τρόπῳ καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐπραΰσου.

25. Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ αὐτοῦ θύρου τελευτῶντες, ἴλιοι ὀπλῖται Ἀθηναίων, καὶ πενταχόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων, τοὺς γὰρ πενταχόσιους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὀπλίσαν (ὁ Ἀθηναῖοι,) καὶ χίλιος τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεοῦσας ἐντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὀπλιταγῶροι. Φωνίχου καὶ Ὀνομαλίου καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούτων, κατέπλευσαν ἐς Σαῖον, καὶ διαβάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες αὐτοὶ τε, ὀκταχόσιοι ὀπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι, καὶ Τισσαφέρνους τι ξεινικὸν, πικουρικὸν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρῶν καὶ ἡ ἔκπρος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφατέρῳ αὐτῶν κέρα προεξάξαντες καὶ καταφρονήσαντες, ὥς ἐπὶ Ἰωνᾶς τε καὶ οὐ δεξιόμενους ἀτακτοτέρων χαριούντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων, καὶ διαφθιέρονται· αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριαχσίον ἀνδρῶν· Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε Πελοποννησίους πρῶτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ἀσάμεναι, τοῖς Μιλησίοις οὐ ξυμμάχοντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς, ἐκ τὴν πόλιν, ὥς ἔφρων τὸ ἄλλο σφῶν ἠσθόμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται, καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἰωνᾶς ἀμφοτέρων τῶν Δωριέων κρατῆσαι· τούτῳ τε γὰρ κατὰ σφῆς Πελοποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς Ἀργεῖους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον τὸν περιτειχισμόν, ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσεγγένοιτο Μίλητον, ῥαδίως ἂν σφίσι καὶ τὰ ἄλλα προσχωρήσειν.

26. Ἐν τούτῳ δὲ, περὶ δελήν ἤδη ὄψιαν, ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας πέντε καὶ πενήκοντα ναῦς ὅσων οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, Ἐρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβείσθαι [καὶ] τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως, εἰκοσι νῆες Συρακοσίων ἦλθον, καὶ Σελινούντιαι δύο, αἱ τε ἐκ Πελοποννήσου,

timet. Vid. ad c. 22. — τῆς ἀραρίας ξυνέγνωσαν Schol. recte dictum putat pro μετὰ πολλῶν ξυνέγνωσαν.

25. προεξάξαντες. Poppo cum Diadorio malit προεξάξαντες, quod est in Vat., προεξάξαντες exhibente. Aoristus ἀξαι legitur Thuc. 2, 97.

Xenoph. Hell. 2, 2, 20. Herodot. 1, 90, 8, 20. Verbum προεξάγειν intrinsèque accipiendum puto procedere, ut ἐπεξάγειν 7, 52. καὶ ἐπεξαγαγόμενα τῷ πλῶ πρὸς τὴν γῆν μάλλον, ubi vide plura. Alibi προεξάγειν cum accus., προεξάγεσθαι cum dat. iungit Thuc., velut 7, 6. τοὺς ὀπλίτας 7, 70. προεξαγαγόμενοι — ναυσὶ παραπλησίαι.

ἀς παρεσκευάζοντο, ἔσομαι ἤδη οὖσαι· καὶ Θηραμένη τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφοτέρῳ ὥς Ἀστυόχον τὸν ναυαρχὸν προεταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς Ἑλεὸν πρῶτον, τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον· ἔπειτα· ἐκείθεν, αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους, ἐς τὸν Ἰασηκὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἱππῶ ἐς Τειχιούσαν τῆς Μηλοσίας, ἥπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ἠύλισαντο, συνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης· παρὴν γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μηλοίοις καὶ Τισσαφέρνηι· καὶ αὐτοῖς παρήνει, εἰ μὴ βοῦνται τὰ τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξυμπάντα πράγματα διολῆσαι, ὥς τάχιστα βοηθεῖν Ἀλλήεσσι καὶ γῆ περιβάλλει ἀποτειχισθεῖσαν.

27. Καὶ οἱ μὲν ἄρα τῇ ἔφ' ἑμῶν βοηθήσειν· Θούριος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ὥς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς, βουλευμένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διανουμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὕτ' αὐτοὺς ποιῆσειν τοῦτο, οὐτ' ἐκείνοις οὐτ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψεν. ὅπου γὰρ ἔσται ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδόντας πρὸς ὁπόσας τε ναὺς πολεμίας καὶ ὅσας πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἰκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασμένοις ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ ἀσχυρῷ θνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῶ μετὰ καιροῦ ἐποχωρήσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁποιοῦν τρόπου αἰσχρὸν ξυρβήσεσθαι, ἣν ἡσσηθῶσι, καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχυρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδυνῷ περιπλάττειν, ἥ μόνις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδεχέσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνέτη, προτέρᾳ κοί ἐπιχειρεῖν τοῦ δὴ, μὴ βιαζομένη γε, πρὸς ἀντα-

26. δὲ Ἑλεόν. Bekk. ex Vat. Λέρου. Cf. c. 27 init. Sed ea insula apud Icarum et Pathmum sita non videtur ἢ πρὸς Μιλήτον νῆσος dici posse; ut iam monuit Poppo. — παρὴν, sc. τῇ μάχῃ.

27. οὐτ' ἄλλῳ οὐδενὶ. Bekk. de coniectura οὐδ' ἄλλῳ οὐδ. Sane aptius.

ὅπου γὰρ ἔσται. — διακινδυνεύσειν. Verba sic iunge: ὅπου γὰρ ἔσται ἀγωνίσασθαι, σαφῶς εἰδόντας πρὸς ὁπόσας τε ναὺς — ταῖς σφετέραις, ἰκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασμένοις ἔσται ἀγωνίσασθαι (hoc enim verbum bis cogitandum est, ut 7, 47. et alibi). — τῷ αἰσχυρῷ — εἴξας, recte Schol. φεῖναι ἀδοξίαν.

καὶ μετὰ ὁποιοῦν. — ξυρβήσεσθαι. Male Schol. ἦτοι κατὰ γνώμην τῶν πολεμίων ἔστι δὴ συνθήκας ποιεῖν. Est ξυρβαίνειν h. l. proelium committere. Particulam καὶ iunge cum ὁποιοῦν τρέπον. Nam

αἰσχυρὸς est pro αἰσχυρῶς μάχῃ, i. e. turpiter potius. Cf. 2, 40. Sententia: Non turpe esse Atheniensibus esse classe quandoque cedere; turpiter potius quamquam consuetudines vel quomodo, si vincerentur. — Verba ἢ πάνυ γε ἀνέτην Goellerus refert ad μόλις, (sic enim h. l. codd. omnes) et interpretatur ἢ μόλις ἢ πάνυ ἢ ἀνέτην, cui cōvienti cum vis licet, vel certe αἰσχυρῶς necessitate coacti hostes aggredi. Rostius ille sane quam ceteri interpretes. Sed etiam sic verba καθ' ἑκουσίαν, int. γνώμην, offensionem sunt, quibus non ἦ, sed ἀλλὰ videtur convenire. At non videtur hic ἀνέτην tamquam premissa contraria voluntati poni, sed verba καθ' ἑκουσίαν, sponte, voluntario, ad ἀνέτην relata, significant voluntatem necessitate effectam (einen durch die Noth hervorgerufenen Entschluss zur Offensive).

ποῦ δὴ, — μὴ βιαζομένη γε. In C. F. B. legitur σπουδή, unde

ρέτους κινδύνους λέναι; ὥς τάχιστα δὲ θέλει τὸν τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἤλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κακέειπεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναυς τοὺς ἐπιπλους, ἦν που καιρὸς εἶη, ποιείσθαι. ὥς δὲ ἔκλεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ ἀντίκῳ μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρόνιμος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἐσπείρας εὐθὺς τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀτελεῖ τῇ νικῇ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν· καὶ αἱ Λαρυεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς συμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου.

28. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ὅμα τῇ ἔφ' ἐκ τῆς Τειχιούσεως ἔραντες, ἐπικατάρονται, καὶ μέναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χλας ναυς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεῦη, ἢ ἐξείλοντο, ἐς Τειχιούσαν πάλιν. καὶ ὥς ἤλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὦν κατέχευε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ ἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς τὰς ναυς εἶναι, αἰρούσι· καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐκπνέθησαν. καὶ τὸν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες, Πισσοῦθρον νότον υἱὸν, ἀφιστάτωι δὲ βασιλέως, παραδιδόσιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνην· ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὥς περ τῷ προσέταξε· καὶ τὴν Ἰάσον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα τάνυ πολλὰ ἢ στρατιὰ ἔλαβε· παλαιόπλοτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τοὺς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφαγῶν τούτους κομίσαντες καὶ αὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλείστοι ἐκ Πελοποννήσου· τὸ τε πόλισμα Τισσαφέρνηι παραδόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δοῦλα καὶ ἐλευθέρους, ὅν καθ' ἕκαστον στατήρα Λαρυεῖον παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μιλήτον, καὶ Πεδάσιτόν τε

κινδύῳ (aeque, vir) erant Schneider n Ind. Xen. Mem. s. v. σχολή· et in ex. s. σκινδύῳ. Magis placet Linlavii coniectura ἦεν δὴ, neque, ut huc loquitur 1, 142. 6, 37. Vulgatum interpretantur πᾶς δὴ, quod ferri utrumque possit, subaudito vel repedito potius ἐνδέχεσθαι.

ἦν που καιρὸς εἶη. Sic libri omnes praeter Vat., qui praebet ἦ, exceptum a Bekk. et probatum Poppo, quia; licet in oratione obliqua et cum optativo iunctum repetiatur, vid. quos laudat Poppo L. 1. p. 144.) amen Thucydides sic non loquitur, t praecedat ὅπως ὦσιν.

καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς συμφορᾶς. Schol. ὀργεζόμενοι διὰ τὴν συμβῆσαν τοῖς συμφορᾶν περὶ Μιλήτον.

28. ἐπικατάρονται, int. ἐς Μιλήτον. — ξυγκαταδιωχθείσας, de quibus vid. c. 17. — τὰ σκεῦη, sunt impedimenta vel utensilia, quae, si naves nimis gravarentur; ante proelium deponerentur. Vid. c. 27. ἀπὸ τῆς Μιλήτου, int. ἐν Τειχιούσῳ. Quare Poppo cum Bekk. commata, quibus haec verba seclusi, delet; ut ἐς Τειχ. et cum ἐξείλ. et cum πλεῦσαι cohaereat. — Ἰάσον, oppidum in Miletii vicinia situm. — Μόχ τὰς ante, καὶς e Vat. receptum.

ξυνέταξαν. Schol. ἦσαν συνεπιδόθησαν. Recte. Aliter arcepi. Schol. cad. Aug. ἀντὶ τοῦ, κατέταξαν εἰς τὸ ἴδιον στρατόν. Sed hoc esset ξυνέταξαν. Et docent sequentia τὰ παρὰ Ἀμόργην ἐπικουρικούς.

τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄφροντα Λακεδαιμονίων περιφάντων, ἀποστέλλουσι περὶ μέχρι Ἐρυθρῶν, ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθίστασι καὶ τὸ θῆρος ἐτελεύτα.

29. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἰασον κατιστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφὴν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἐκάστω πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἐν βασιλείᾳ ἐπέσθαι. ἦν δὲ πελείη, ἥνθ' ὅσῃ ἐντελὴ τὴν δραχμὴν. Ἐρμοκράτους δὲ ἀντικείμενος τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ, (ὁ γὰρ Θηραμένης, οὐ ναύαρχος ὦν, ἀλλ' Ἀστυνόχ' παραδόναι τὰς ναῦς ξυμπαλίων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ), ὅμως δὲ παρὰ πάντα ναῦς πλείον ἀνδρὶ ἐκάστω ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὁμολογήθησαν. ἐς γὰρ πάντα ναῦς τρία τάλαντα εἰδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῃ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τούτου εἰδίδουτο.

hunc militem seorsum esse habitum. — *Μὲν ἔπειτα*, praecedente participio. Vid. Viger. p. 839. et Hermann. p. 772. — De statere Darico vid. Boeckh. Oec. polit. T. I. p. 23. — *ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ*, i. e. ibi, in ipso illo loco, ubi tum erant, praefectum (ἀρμοστήν) consistuebant. Sic 3, 81. *ἐν τῷ ἰσθμῷ αὐτοῦ*. 5, 83. *ἐκ τοῦ Ἀργεῖος αὐτῶν*. Plura affert Krüg. ad Dion. p. 280.

29. *ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν*, ita ut quotidie drachmam Atticam quicunque miles acciperet stipendii loco. Triobolon est dimidium drachmae, quae aequat quinque grossos et dimidium nostrae monetae. Vid. librum meum (Abriss der Alterthüm.) p. 99.

ὁ δὲ ναύαρχος ὦν, vid. c. 26. — *ὅμως δὲ* — *ὁμολογήθησαν*. Particula *δέ* post parenthesis de more infertur. Vid. Hermann. ad Viger. p. 847. et multo ubertus explicantem Buttmannum ad Dem. Mid. p. 152 sqq. ὅμως refer ad ea, quae in parenthesis continentur: *quantiqum Theramenes non adiebat Hermocratem*. — Verba *παρὰ πάντα ναῦς* valent in *quinas naves*. Cap. 5. Thucydides breviter narrat, Tissaphernem Peloponnesiis promississe aliena (τροφὴν παρέχειν). Tametsi ibi non additur, quantum singulis nautis in singulis dies promiserit, tamen ex Xenoph. Hist. Gr. I, 6, 5 sq. colligas, inter regem Persarum et Lacedaemonios

aliquando de triobolo diturno in singulos nautas, vel menstruis triginta aëris in singulas naves convenisse. liberaliter Tissaphernes in primum nensem drachmam in singulos impendit; et Hermocratis provocatione permotus in quinqnas naves ἐπέμετρον quotidianum posthac concedit. Nam cum in quinqnas naves tria talenta expenderet, singulis nautae, si ducenti in singulis navibus erant, praeter quotidianum triobolum quot mensibus tres drachmas sive dedeviginti obolos accipiebant; ergo singulis nautis quotidie 3½ oboli praebantur. Cf. Boeckh. Oec. polit. p. 27. Sequitur ex his, verba καὶ περιττώμενα, quae vulgo leguntur post πάντα ναῦς, delenda esse. Transcripsit aliquis ex cap. 26, At non erant quinquaginta quinque Peloponnesiorum naves, quibus stipendium solvendas esset, sed sexaginta, cum quinque iam antea cum Chalcideis advenissent (d. c. 23.); et sententiam pessumdat verba ista: καὶ περιττώμενα. Nam non solum exigua nimis summa in tantum numerum navium efficeretur tria talenta, sed etiam verba insequentia καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῃ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἰδίδουτο nullam interpretationem admittent. Τούτου τοῦ ἀριθμοῦ est τὸν πάντα νῆες, et sententia: Den Schiffen über die Zahl 5 (quae πεντάδες istas exuperarent) wurde nach demselben Verhältnisse gezahlt.

30. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις, — προσφιγμένα γὰρ ἦσαν καὶ οἰκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα, καὶ στρατηγὸν Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαρόντας βούλοντο, διακληρωσάμενοι, ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ φορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι· αἱ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλόντων χιλιῶν ὀπλιτῶν μέρος ἀγαρόντες ἐν ναυσὶν ὀπλιταγωοῖς, ἐπὶ Χίον λαχόντες ἐπλεον· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ κίπλουν τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

31. Ὁ δ' Ἀστυόχος ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν τροδοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχευ, πειδὴ ἥσθετο τὰς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίῳ ὄντι· λαβὼν δὲ ναῦς, τὰς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίως δέκα, ἀνάγεται. καὶ προσβαλὼν Πτελεῶ, καὶ οὐχ ἑλὼν, παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς, καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίεσθαι ἐς τὸν Λαφροῦντα, καὶ προσχωρεῖν σφίσι· ξυνεκέλευε δὲ καὶ Γαμῶς, Ἰωνίας ὑπαρχος ὢν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐςβολὴν τοιησάμενος τῇ πόλει, οὐσὴ ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος λείν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φάκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατήραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, Μαράδουσαν καὶ Πήλην καὶ Δρυμοῦσαν· καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέτερας μμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτῶ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ

30. τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθην. cum Cl. Bredon, οἱ ἐν τ. Σ. praefebat, faciliorem lectionem difficiliori. Thucydidem fortasse ab initio voluisse cribere ἔδοξε διακληρωσάμενοις, potest ab inchoata structura abiisse, putat Krüg. l. l. p. 313. Rectius tamen inde a προσφιγμένα penderē stavit Ἀθηναίοις. Eodem modo Goellerus ativum inde explicat, quod subiectum captaverit Scriptor participio προσφιγμένα in sententia causali, ut 1, 2 init. τῶν δὲ Ἀθηναίων — ἔτυχε ὁ προσβία, cf. Bernhardt Synt. p. 465. — Strombichides idem est, qui supra c. 17. inter Atheniensium uces memoratur. Athenas interim reliisse videtur, ut auxilia peteret. Nunc enim praetor factus revertitur. „Ellemque, cum popularis esset (vid. c. 17. c. Agor. p. 853. c. Nicom. p. 850.), in tertium quoque annum rogatum imperium est.“ Krüg. p. 315. Vid. Thuc. 8, 62. 79. — διακληρωσάμενοι Schol. δια-

μερίσαντες κλήρω? „Sorte enim imperatores, nisi forte unus eorum autokratōr esset, munera belli inter se sortiri solebant. Vid. Thuc. 6, 62. et 42. τρία μέρη νείμαντες ἐν ἐκάστῳ ἐκλήρωσαν.“ Annotavit Krüg. p. 279, qui paullo inferius pro ἀγαρόντας, ἄγοντας scribendum coniecit, et ἐκίπλους pro ἐκίπλουν. Et illud quidem ἀγαρόντας, tamquam ab interpretibus additum, delendum atque ἔχοντας ex praegressis subaudiendum esse censet Poppo, quia Vat. eius loco praebet ἀποκλιπόντας, et Valla omittit.

31. διὰ τὴν τροδοσίαν. Vid. cap. 24 extr. — τὰ περὶ τὴν ξυμμ. βελτίῳ ὄντι. Nam recens adiuti erant et magna classe Peloponnesiorum, et stipendio Tissaphernis, neque clade ad Miletum accepta valde afflicti erant.

ὅσα ὑπεξέκειτο, i. e. quae ibi reposita erant, veluti frumentum „pe-

ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλόμενοι ἀπέκλειυσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς Ἀστυόχον.

32. "Ὅντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα, Λεσβίων πρέσβεις ἀφικνοῦνται, βουλόμενοι [αὐτοῖς] ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν κίθουσιν· ὡς δ' οἷ τε Κορινθιοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ξυμμαχοὶ ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔκλει ἐπὶ τῆς Χίου. καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν, ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλα ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Πεδάριτος, τότε παρὼν περὶ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς, διαπεραιούσας αὐτὸς τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον. ὑπάρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδίως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δὲ τινῶν Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Πεδάρτῳ καὶ τοῖς Χίοις Ἀστυόχος λόγον ὡς χρηὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τῇ Λέσβῳ· ἥ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἔξειν, ἢ οἱ Ἀθηναῖοι, ἦν τι σφάλλονται, κακώσιν. οἱ δ' οὐκ ἐξηκον· οὐδὲ τὰς ναυς ὁ Πεδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν.

33. Κάκιστος λαβὼν τὰς τε τῶν Κορινθίων πέντε καὶ ἑκτὴν Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἑρμιονίδα, καὶ ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἤλθεν ἔχων, ἔκλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαγίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις, ἥ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἦν ἡ δέονται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῃ τῆς Ἐρυθραίας ἐνηυλόσατο οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες ἡ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφον διείργοντο καὶ καθωρμίσαντο· καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ καὶ Πεδάρτου [ὑπὸ νύκτα] ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες ἀ-

cora. — ἐσβαλόμενοι, sc. ἐς τὰς ναυς ταύτων.

32. [αὐτοῖς] ἀποστῆναι. „Αὐτοῖς accessit ex Vat. Recte; nam iam paullo ante desciverant Methymna et Mytilene c. 22. atque Eresus c. 23., sed ab Atheniensibus statim subactae erant.“ Poppo.

ὑπὸ Χαλκιδίως — καταλειφθέντες. Supra c. 17. Thuc. narrat, Chalcideum, Lacedaemoniorum praefectum, nautas ex quinque navibus, quibuscum advectus erat, eductos armis instruxisse et in Chio reliquisse, cum ipse Miletum festinaret. Eorum autem numerum circiter quingentorum aestimat. ὡς ἐς omnes libri, praeter Vat., qui ὡς, et I., qui ἐς omittit. Etiam nostrates tali pleonasmo utuntur: ungefähr an 500.

ἦν τι σφάλλονται, si minus bene ipsi rem gesserint, si non contigerit Lesbios Atheniensium imperio liberare. — κακώσιν, vexando et distrahendo.

33. τὰς τε τῶν Κορινθίων

πέντε, int. οὐσας. Respicit Peloponnesiorum naves, quas Cenchreae portus Chium pervenisse narrat c. 22. Ibidem paullo superius Astyochoe naves indeidem eodem adducimur traditur, quas Krüg. p. 298. suspicatur ex iis fuisse, quas Agis adificandas curaverat.

ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφον διείργοντο. Portas convertit: quoque ad alteram collis partem (a hoste) dirimebantur, et (illuc) appulerunt. Et Bauerus inter alia annotaverat, ἐκ significare e regione, a collem esse promontorium, in mare procurrens dorsum; ergo haud dubie ipsum Corycum (cf. c. 34.). Contra Goeller. in h. l. offendens explicat αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφον (in der andern Seite eines Hügel) καθωρμίσαντο διείργοντο τῷ λόφῳ. Scilicet λόφον pendere ait ex τῷ ἐπὶ θάτερα. Sequeretur, si esset ἐπὶ θάτερα τοῦ λόφον. Cum articulus desit, sententiae aptiore esse potest traiectionem pro ἐκ τοῦ λόφον ixi

μάλωτοι ἐκ Σάρου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ἐρυθρὰς ἤκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστυόχος εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν· καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος παρ' αὐτὸν, καὶ ἀναξησάντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὥς εὖρου ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάρου προφασισθῆναι, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν, ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομισθῆναι, ὥς περ διανοεῖτο.

34. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέονσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὥς περ ἰδόντες ἐπεδίωκον· αἱ χειμῶν τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόγις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν κάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἀλλίσκονται, οἱ δ' ἐποδνῆσκουσιν· αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικούντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Αἴεθρον καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν εἰχισμόν.

35. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἰπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρλαῖς ναυσὶν, ὃν ἤρχε Λωριεύς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτός, μῖα δὲ Λακωνικῇ, μῖα δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δ' ἀφειστική ἦδη ὑπὸ Τισσαφέρου. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ ὥς ἤσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ, περὶ Τριόπιον οὖσαις, τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὀλκάδας πρὸς

δάττω διαίγοντο, sie wurden von den Peloponnesiern in der Gegend des Hügels nach der andern Seite hin gerannt und landeten dort. — Verba ὑπὸ νύκτα solus exhibet Vat. — ἰφειμένοι, int. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο, tantillum aberat, quin Astyochus, si Miletum pergeret, in naves Atheniensium et plures numero et validiores incideret.

34. Ἀργῖνον. Etiam hoc Erythraeae promontorium erat. — Mox pro verbis ὥς περ ἰδόντες Vat. et Vall. ὅς εἶδον, quod recipere malim quam, solo post ἐπεδίωκον in virgulam mutato, verba καὶ χειμῶν τε — cum Duk. aliisque pro apodosi accipere. Non enim alibi sic solet loqui Thuc. Fortasse hic scripsit ὥς περ εἶδον, quod comparari possit cum ὥς περ εἶρον. Ita participium ἰδόντες ex interpretatione ortum fuerit, et postea in locum verbi, distinctione quoque in Dr. et Bas. mutata, intrusum. — κάλιστα ὁρμήσασαι, quae maxime

properaverant. Verba διαφθείρονται et ἐκπίπτουσι πρὸς Χίον videntur traicta esse, ut c. 33. διαίγοντο et καθορμίσαντο transposita esse recte putaveris. Vid. ibi Goeller., qui affert exempla 3, 68. αὐδὺς τὸ αὐτὸ ἓνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες. Nostro loco naves Atheniensium qui persequiebantur, non videntur antequam ad Chiorum terram vel urbem pervenissent, licet a procella et fluctibus correptae et quassatae, plane corruptae esse, cum in littore demum nautae eorum partim capti partim necati fuerint. — Mimas mons excelsus erat in Erythraea, cum portu, cui nomen Φοινικῶς.

35. ὑπὸ Τισσαφέρους. Sic ex Palmerii conjectura rescriptum etiam a Bekk. in ed. min. et Popp. Vulgo ἀπό. Cnidus antea Atheniensibus paruerat, tunc a Tissapherne iis abalienata, qui eo tempore socius erat Peloponnesiis. — ἀπ' Αἰγύπτου ὀλκάδας, int. Atheniensium naves frumentum ex Aegypto, quae

βαλλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προὔχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερὸν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἑξ ναυς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες καὶ προςβαλόντες τῇ πόλει ἀταιχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἰλον. τῇ δ' ὕστεραίᾳ αὐθις προςέβαλλον· καὶ ὥς, ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεισελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἐβλαπτον, ἀπελθόντες καὶ διαώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.

36. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ἐς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐκόρως ἔτι εἰχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον· καὶ γὰρ μισθὸς ἐδόδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διασπέννεντα ὑπὴν τοῖς στρατιώταις, οἳ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρην ἐδοκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθήκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γινόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον· καὶ ἄλλας ἔτι Θηραμένους παρόντος ἐποιοῦν· καὶ εἶναι αἶδε.

37. ἜΤΝΘΗΚΑΙ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τὰδε. Ὀπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου, ἡ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἡ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἵεναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μῆτε Λακεδαιμονίους μῆτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων μηδὲ φόρους πράσσεισθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μῆτε Λακεδαιμονίους μῆτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα, μηδὲ ὅν [ὁ] βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἵεναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενί. ἣν δὲ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιούσι καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἣν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι ὀπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ἢ, μεταπερ-

eo tempore sub Amyrtæo in libertatem se vindicabat, (ad Triopium appellere solitas) Samum advehentes. Cf. Krüg. p. 356. Ceterum Thurii hic comparent in Peloponnesiorum partibus. Cf. 6, 104, 7, 83.

ἀπειλόουσι. Sic Vat. solus. Ceteri, ut olim edebatur, ἐπιιδόντες. Mendum iam intellexerant Reisk. et Bauerus.

36. ἔτι Θηραμ. παρόντος.

Olim ἐπὶ. Illud, quod praebebat Vat. aptius ob c. 38 in.

37. τοῦ βασιλέως. Bekk. scribendum censet τοὺς βασιλέως. Sic infra τῇ βασιλέως pro τοῦ β. scribendum, codd. adstipulantibus. Nam per raro Thuc., de Persarum rege loquens, utitur articulo in voc. βασιλέως. — Mox idem Bekk. μὴ δὲ φόρους scripsit pro μῆτε, „quia non singula nomina negantia disiunguntur, sed enumerationes negantes copulantur.“ Papp.

βαμένον βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἦν δὲ τις τῶν πόλεων, ὅποσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασιλέως ἰσχύαν, τοὺς ἄλλους κωλύειν καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν. καὶ ἦν τις τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ χώρᾳ, ἥ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλύτω καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.“

38. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηραμένης μὲν, παραδούς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβαρκότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατούντες [τῆς] γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερόν καὶ λιμένας ἔχον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσι αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἰωνος ἤδη ὑπὸ Πεδάρτου ἐκ' Ἀττικισμῷ τεθνεώσων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἠσύχαζον· καὶ οὗτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα, οὗτε οἱ μετὰ Πεδάρτου ἐπίκουροι, ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο· ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον, καλεύοντες ἰσχύειν τὸν Ἀστυόχον βοηθεῖν. ὥς δ' οὐκ ἔρχονεν, ἐπιστέλλει τερεῖ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάρτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγκαιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἠσύχαζον.

39. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Δαρναβάτῳ ὑπὸ Καλλιγίτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρᾶσσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπὶ καὶ εἰκοσι νῆες ἄρσας ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίᾳς, περὶ ἧλίου τροπᾶς· καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἑνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἰς ἦν Λίχας ὁ Ἀρχεζιλάου. καὶ εἰρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικομένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελεῖσθαι, ἢ μέλλει ἄριστα ἔχειν, καὶ τὰς ναῦς αὐτάς ἢ αὐτὰς, ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον

38. σὺ πάνυ εὖ διακείμενοι. Vid. supra cap. 24 extr. coll. c. 31 n. — Ion Chius num fuerit tragicus Ille poeta, a Criticis Alexandrinis in ordinem receptus, ignoramus, licet aetas non obstat, quominus huius Ty-lei pater esse potuerit. Nam tragoe-diam docere coepit Ol. 82., ut tradit Suid. in Ἰων. Vid. Duker. — ἐς ὀλίγον κατεχομένης. Recte prius reholon: ἦτοι ἀναγκαζομένης ὀλιγο-ρεῖσθαι. Thuc. 5, 81. Τὰ ἐν Σι-εωνί ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν χυτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. 2, 37. διὰ τὸ αὐτὸ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείους οἰκεῖν.

39. ὑπὸ Καλλιγίτου. Vid. c. 6. coll. c. 8. „Nos ἀπὸ Λακεδαι-μονίων exspectamus ad [originem] harum navium declarandam, quae Pharnabazo per (ὑπὸ) Timagoram et Calligitum a (ἀπὸ) Lacedaemoniis sunt impetratae. Alioquin prius ὑπὸ deesse velis, ut naves ob Calligiti et Timagorae studium ab Laced. paratae dicantur.“ Poppo. Sed hanc sententiam fundit ipsum ὑπὸ Καλλίγ., ut c. 35. ὑπὸ Τισσαφέρνης.

ἢ αὐτάς, i. e. neque plures neque pauciores, sed numero integro relicto.

ὡς Φαργάβατον, ἣν δοκῇ, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαφίου, ὃς ξυνέπλεε, ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστυόχον, ἣν δοκῇ τοῖς ἑνδεκά ἀνδράσι, πᾶν τῆς ναυαρχίας, Ἀντιθένην δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδάρτου ἐπιστολάς ὑπέπτενον αὐτόν. πλείους οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλίας πλείνται Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυαὶ δέκα Ἀθηναίων τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς, καὶ κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο διότιες μὴ αἱ διαφυγεῖν τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆς, ὅπως ἐγένετο, μνησάσθαι τοῖς ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἐκείνων αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες, καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καύνον τῆς Ἀσίας κατήσαν. ἐτεῦθεν δὴ, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγέλλαν ἔπεμπον ἐπὶ ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι.

40. Οἱ δὲ Χίοι καὶ Πεδάρτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἥσσον, καίπερ διαμέλλοντα, τὸν Ἀστυόχον πέμποντες ἀγγέλους ἤξιον σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἀπάσαις ταῖς ναυσὶ, καὶ μὴ περιῦδειν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμετῶν πόλεων ἐκ τε θαλάσσης εἰργομένην καὶ κατὰ γῆν ληστῆαῖς πορθομένην. οἱ γὰρ οἰκείται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, καὶ μᾶλ' ὅτι πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλείστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὥς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἰδρύσθαι, εὐθύς αὐτομολῶν τε ἐχώρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτούς, καὶ τὰ πλείστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χίοι. ἕως ἔτι ἐλπίς καὶ δυνατόν κωλύσαι, ταχίζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδου καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστυόχος, καίπερ οὐ διανοούμενος διὰ τὴν ἰστίαν ἀπειλὴν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ἔμνητο ἐς τὸ βοηθεῖν.

41. Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἐμβουλοὶ πάρεσι. καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τὰ ἅλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσούτους ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἤκον κατάσκαποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθύς ἀφείξ τὸ ἐς τὴν

τὰς τρεῖς λαμβ. κενὰς. „Numeralibus subinde praemittitur articulus, ubi ratiocinando numerus dictus definiri potest, veluti 1, 116. 8, 102 extr.“ Krüg. p. 303. — τρεῖς ἐν τῇ νήσῳ. Vat. Vall. Bekk. Poppo pro νήσῳ exhibent Σάμῳ, quod non ausus sum reponere. Cum Atheniensium naves, quae ad Melum in statione erant, ταῖς ἐν τῇ πόλει accenseri possent, a quibus ubique exercitus Atheniensium, qui tum maximam partem in Samo insula erat, discerni-

tur, Thucydidem sic loqui potius puto. Certe νήσῳ quomodo ex Σάμῳ oriri potuerit, non intelligo. — Cernus fuit Cariae oppidum. — ἐντεῦθεν δὴ, Gr. ἐντεῦθεν δ' ut c. 42. ἔπειτα δέ. Sed confert Bekk. c. 56 extr. et 67 med.

40. ἐχώρησαν οἱ πολλοί. Sic cum nuperis editoribus scripsimus ceteri optimorum auctoritate pro ἐγγίγνεται πολλοί. — Mox στρατοπέδου et ναυσὶν refer ad Athenienses.

Χίον ἔκει ἐς τὴν Καῦνον· καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβάς τὴν τε πόλιν ἀτελείστον οὖσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὦν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπειπωκυῖαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφρυγότεων· καὶ τὴν γῶραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς, ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιάσθαι τοὺς ναύτας, ἀλλ', ὥσπερ εἶχε, πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἰκοσὶν, ὥς ἔχων Χαρμῖνος, εἰς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἐπὶ καὶ εἰκοσὶ ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεύσας, ἐφ' ἧς περ καὶ ὁ Ἀστύνοχος παρέπλει. ἐκύνθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μήλου τὸν ἐπίπλουσιν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν. ἦδη γὰρ ἦσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὖσας αὐτάς.

42. Ἐπὶ πλεῖν οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύνοχος, πρὶν ἐκνυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι πον μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχῇν παρέεχε. καὶ ἅμα τῇ ἑφ, διεσπασμένον τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἦδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις, τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἐτι κλανωμένου, ἐκανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσουσιν ἢ ταῖς εἰκοσι ναυσὶ, νομίσαντες, ὥσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου, ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες, εὐθὺς κατέδυσαν τε τρεῖς, καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν, καὶ πανταχόθεν ἀπεκλήγοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φρυγὴν καταστάντες ἔξ μὲν ναῦς ἀπολλύσας, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεϋτλουσσαν νῆσον, ἐντεϋθεν δὲ ἐς Ἀλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμειγισθῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἐπὶ καὶ εἰκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες, καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο.

43. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὥς ἦσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ

41. τῇ * Μεροπίδα. Triplex huius nominis ratio traditur, sed eas omnes coniunxit Hyginus Astron. 2, 16. in hunc modum: Nonnulli dixerunt etiam Meropen quendam fuisse, qui Coon insulam tenuerit regno et a filiae nomine Coon, et homines ipsam a se Meropes appellavit.

λείαν ἐποιεῖτο, i. e. ἐληλάττει, ut infra c. 62. ἀπαγῇ ποιέσθαι pro ἀπάγειν dicitur. Vid. Matth. Gr. 413. Not. 5. (421. Not. 4.) — Mox verba μὴ ἐκβιάσθαι τ. ν.

ἀλλὰ πλεῖν his cogitanda sunt, et ad παραινούντων et ad ἀναγκάζεται. Pendet enim ex horum utroque. — Mox Μήλο * Kistemakeri coniectura est certissima. Cf. c. 39. Rem confirmant etiam verba ἦδη γὰρ ἦσθάνετο — αὐτάς. Nam si nuntius de Peloponnesiorum adventu ex Mileto ab amicis advenisset, hand dubie Athenienses tantundem, quantum Astyochus, statim rescivissent, nimirum Caunum usque illos penetrasse. Sed hoc postea demum compererunt, vel potius in expeditione ipsa dux animadvertit.

ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὀρμήσαντες, οὐδ' ἐκείνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκευὴ τῶν νεῶν, καὶ Λωρύνους τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Σάμον. ἔκαστοι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπισκευάζοντό τε, εἰ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρην (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἑνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περὶ τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἰ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἀριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἔσχευε τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὐδὲ τὰς Θηραμένους, ἔφη καλῶς ξυγκρίσθαι, ἀλλὰ δεῖν ὀνειδίζειν αἰεὶ τὴν χώραν ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἤρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἀπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκρούς καὶ τὰ μέχρι Βριωτῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιδεῖναι, ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεισθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι· οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς καὶ ἄπρακτος.

44. Οἱ δ' εἰς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῶι πρὸς ἀξέσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρην μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθύς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρώτῃ ναυοὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς, οὐκ εἰδότας τὰ πρᾶσσόμενα, (καὶ ἔφηνον, ἄλλως τε καὶ ἀνελίστου οὕσης τῆς πόλεως) εἰτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πόλεσιν Ἀλίνδου τε καὶ Ἰηλυσοῦ Ῥοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων· καὶ προσεγγήσας Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν

43. οὐδὲ τὰς Θηραμένους. Vulgo οὐτε τὰς Θηρ. Vat. et Vall. οὐτε τὰς Χαλκιδέας οὐτε τὰς Θηραμένους, quod receperunt Bekk. Goell. Poppo et probavit Krüg. ad Dion. p. 357., Mosqu. cod. secutus, in quo verba leguntur hoc ordine οὐτε τὰς Θηραμένους ἔφη οὐτε τὰς Χαλκ. Cum Vat. consentit Cl., nisi quod bis οὐδὲ pro οὐτε affert. Me emendationis meae nondum poenituit. Nam quod Krüger. affert argumentum, quae mox reprehendantur, a Chalcideo potissimum pacta esse, id quidem meam rationem non evertit, quia praecessit οὐδετέρας. Nec verum est, quod unicuique profert argumentum Lichas, id magis ad priores quam ad posteriores σπονδὰς pertinere. Nam κρατεῖν χά-

ρας Lichas non minus ob verba c. 37., quam ob ea, quae c. 18. leguntur, dicere potuit. Cf. etiam c. 36 extr.

ἐνῆν γὰρ. Bekk. Praef. ed. min. p. V. ἐνεῖναι legendum esse suspicatur. Erat Lichae callida verborum interpretatio, latere hanc sententiam vel consequentiam, licet discrete non enuntiatam.

44. ἐπικηρυκευομένων — ἀνδρῶν. Cave iungas haec verba. Nam ἀνδρῶν pendet ex praepositione ἀπὸ, von Seiten der mächtigsten Männer. Participium autem omissio subiecto positum, ut saepe; 1, 3. καὶ ἐπικηρυκευομένων αὐτοὺς εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, da man sie — zu Hülfe herbei rief. Sic h. l. da man von Seiten der mächtigsten Männer unterhandelte.

τούτων ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἐπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι· ὕστερόν τινες δὲ οὐ πολλῷ τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῷ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπὶ πλοῖους ποιοῦμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχασον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

45. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, τὰδε ἐπράσσειτο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδεὺς θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς Πελοποννησίοις ὑποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστυόχον ἐκ Λακεδαιμόνος ὥστε ἀποκτεῖναι, (ἣν γὰρ [καὶ] τῷ Ἀγίρῃ ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνεται,) πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δέσας παρὰ Τισσαφέρην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτόν, ὅσον δύνάτο μάλιστα, τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα. καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος τὴν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἐντὶ ὁραχμῆς Ἀττικῆς ὥστε τριώβολον, καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς, διδασθαι, λέγειν κεινῶν τὸν Τισσαφέρην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι, ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόναι, οὐ τοσοῦτον πενία, ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται, ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν τὰ σώματα χεῖρῳ ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν, ὑπολιπόντες ἐς δημῶν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν· καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων ἐδίδασκον ὥστε δόντα χρήματα αὐτὸν πείσαι, ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακοσίων· (τούτων δὲ Ἐρμοκράτης [τε] ἠναντιοῦτο μόνος

45. Χαλκιδεὺς θάνατον. Vid. c. 24. τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην. c. 27. — ἀπ' αὐτῶν, i. e. Πελοποννησίων, quod deinde magis definite ἐκ Λακεδαιμόνος.

οἱ δὲ τὰς ναῦς — μισθόν. Vulgo et in plerisque libris omittitur ἀπολείπωσι et pro ὑπολιπόντες legitur ἀπολιπόντες. In qua lectione Stephanus distinguebat post ναῦς, et ex praecedentibus repetebat χεῖρας ἔχωσι, neque alii navibus utantur parum instructis, mercedem ipsis debitam pignoris loco relinquentes. Sed Cl. in contextu habet ἀπολείπωσιν, ὑπολιπόντες ad marg., unde iam Kistemakerus legendum esse vidit ἀπολείπωσιν ὑπολιπόντες, quod ipsum in marg. it. adscriptum est. In marg. Lugd. legitur ἀπολείπωσι μὴ ἀπὸ ἀπολιπόντες, quod in verborum serie habet, Vat. autem in contextu praebet ἀπολείπωσιν οὐχ ὑπολιπόντες, quod etiam Valla expressit partim olassem

deserendo, dum partem stipendii sibi debitam non relinquerent obsidem sui. Hanc lectionem secuti sunt Bekk. Goell. et Poppe, hic tamen uncis inclusit οὐχ, quod negandi particulam Vat. etiam c. 48. ante περιπατεῖν temere inserat. „Ac sane delenda particula videtur, sensus vero iste: vel dissipata per luxuriam mercede morbos contrahunt, vel negligunt munia in navibus obeunda, adeoque naves ipsas deserunt, permittentibus id trierarchis, ut qui debitum adhuc stipendium, etiam si signa deserant, pignori esse existiment.“ Goell.

ὥστε δόντα χρ. αὐτὸν πείσαι. Sunt qui cum Reiskio ὥστε abesse malint, praesertim cum mox post πείσαι redeat. Sed cf. Matth. Gr. §. 531. annot. 2. Maxime frequens eius particulae usus est post πείθειν. Sententia: monuit eum, ut data pecunia trierarchis et ducibus persuade-

ὑπὲρ τοῦ ἑμπακτος ἑμπαχικοῦ). τὰς τε πόλεις θεωμένας χρημάτων ἀπῆλασεν αὐτός, ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνηους ὥς οἱ μὲν Χίοι ἀνασχύντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως σωζόμενοι ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν. τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἱ ἐς Ἀθηναίους πρότερον ἢ ἀποστῆναι ἀνάλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν καὶ τὰς αὐτὰ καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐδελήσουσιν ἐσφέρειν. τὸν τε Τισσαφέρνην ἀπέβαινε νῦν μὲν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον. ἦν δὲ ποτε τροφή καταβῆ παρὰ βασιλέως, ἐντελὴ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθόν, καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν.

46. Παρήναι δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνηι μὴ ἄγαν ἐπειγέσθαι τὸν πόλεμον διαλύσαι, μηδὲ βουλευθῆναι κομίσαντα ἢ πᾶς Φοινίσσας, ἅς περ παρεσκευάζετο, ἢ Ἕλλησι πλείοσι μισθὸν πορίζοντα, τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἔαν δίχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι αἰεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτοῦ λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐάγειν. γενομένης δ' ἂν καθ' ἐν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ἐνγκαθαίρηται, ἦν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλη δαπάνη καὶ κινδυνὸς ἀναστῆς ποτε διαγωνίσασθαι. εὐταλέστερα δὲ τὰ θυνά, βραχεῖ μορῇ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρίψαι. ἐπιτηδειότερους τε ἔφη τὸς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. ἥσδον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίσθαι, τὸν λόγον τε ἐνυφορῶτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. τοὺς μὲν γὰρ ἐνγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι καὶ αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἕλληνες οἰκοῦσι, τοὺς δὲ τούναντιον ἐλευθερώσαντας ἔχειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ἦν μὴ ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερώσει.

ret, ut, est. — Mox ἀπῆλασεν aoristus recte habet, quia amandandi notio rem, quae celeriter absolvitur, significat, ut monuit Poppo I, 1, p. 167. — In ἐξίσσει transitus est a participio ad verbum finitum, Thucydidi non infrequens. Vid. Poppo I. 1. 273.

ἀνάλουν. Vid. Buttmann. Gr. max. II. p. 76.

46. τοὺς αὐτοῦ λυπηροὺς. Vulgo αὐτοῖς. Genitivum e codd. optimis receptum defendit Poppo I. 1. p. 122., quod verba οἱ λυπηροί, ut οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμοι substantivorum naturam adiscant. Dukerus coniecerat αὐτῶν.

εὐταλέστερα — κατατρίψαι. Wohlfeiler komme der König davon,

mit einem kleinen Theil des Aufwandes und zugleich mit eigener Sicherheit die Griechen durch sich selbst aufzureiben.

ἦν μὴ ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι. Schol. ἀπὸ τοῦ καταδουλώσαντας τοὺς Ἀθηναίους. Duplex igitur negationem pro una affirmativa particula accepit, quemadmodum Am. Portus. Cf. Matth. Gr. §. 609. p. 127. med. „Consentaneum esse, Lacedaemonios non solum a Graecis Graecos, sed etiam a barbaris esse liberandos, nisi quando eos (Athenienses) non desierint“; pro si quando eos desierint. Nam, Atheniensibus non prius debellatis, Lacedaemonii non volebant Graecos a Persis liberare, quod satis superque iis cum Atheniensibus

ἄλβειν οὖν ἐκίλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὥς ἱγίστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ταλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διανοεῖτο τὸ πλεον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Λκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὥς εὖ περὶ τούτων καραυνοῦντι, προσεῖς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τὴν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἶα· ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσχας ναῦς φάσκων ἥξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἐφθιρεῖ ἐπράγματα, καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, ἐνομένην καὶ πάννυ ἰσχυράν, τὰ τε ἄλλα καταφανέστερον, ἢ στε λανθάνειν, οὐ προδύμως ξυνεπολέμει.

47. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα, ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει αἰ τῷ βασιλεῖ, ὧν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων, παρῆναι, ἅμα δὲ τῇν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιτεράων, εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ εἰδαντι κατελθεῖν· πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο· αὐτῷ ἐπιτήδειος ὢν. ὅπερ αἰ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ἤσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προςπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἀνδρας, ἵστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται, καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλοῦσθ, καταλθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνῃ φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεῦειν, τὸ δὲ πλεον καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοι τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὥρμητο ἐς τὸ καταλύσαι τὴν δημοκρατίαν.

48. Καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον ἦλθε. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινες ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτεινόντος αὐτοῦ [καὶ] Τισσαφέρνῃ μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσκειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο, (οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι ἰάλλον βασιλέα,) πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοὶ τε αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πρᾶγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται ἰάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσκειν, καὶ τῶν πολέμων ἐπικρατήσκειν. ἐς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνδρῶ-

negotii esset. At si regnarent soli in Graecia, etiam Persarum regi Graecias civitates ei subiectas, nemine prohibente, erepturi esse videbantur. Male nonnulli αὐτοὺς ad barbaros referunt; neque Valckenaerii sententia probanda, qui ad Herod. 5, 92 extr. genitivos τῶν Ἑλλήνων et τῶν βαρβάρων delendos censet. Vid. Poppo l. 1. p. 205. Goell. ad 1, 144.

ξυνεπολέμει. Hoc. vocabulum accessit ex optimo Vat., quocum etiam hic conspirat Valla. Olim ἦν aut supplebant, aut inserendum putabant.

47. τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου

προςπ. Ab his verbis incipit apodosis, cuius subiectum est οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοι — δυνατωτάτοι.

48. ἦλθε. Etiam hoc verbum unus Vat. addit. Valla: pervasit. Mox idem liber καὶ post αὐτοῦ omittit— Ad ὑποτεινόντος Schol. subaudit ἐλπίδας. αὐτοὶ τε αὐτοῖς — περιποιήσκειν. Sententia est: „magnam spem conceperant, fore ut et ipsi sibi principes civitatis, qui malis democratiae maxime premerentur, reipublicae administrationem ad se transferrent, et hostes superarent.“ Poppo offendit in αὐτοῖς sive αὐτοῖς, ut ipse

πων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερώς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔδοιτο, καὶ χρήματα παρέξει, Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καὶ τι παραντίκα ἤχθετο τοῖς πρᾶσσομένοις, διὰ τὸ εὐπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ βασιλέως μισθοῦ ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὐτοῖς καὶ σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐταιρικοῦ τῷ πλέθει τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὐκόρα καὶ πιστά, Φρυγίῳ δὲ, στρατηγῷ ἔτι ὄντι, οὐδὲν ἠρεσκεν· ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας ὑπὸ τῶν ἐταίρων παρακληθεὶς κάτεισι, σφίσι δὲ περιοπιέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσι. [τῷ] βασιλεῖ τε οὐκ εὐπορον εἶναι, καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας, Ἀθηναίους προσθήμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίων, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πίπoude, φίλους ποιήσασθαι. τὰς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχησθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη, ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὐθ' αἰ ἀφαστηκυῖαι προσχωρήσονται, οὐθ' αἰ ὑπάρχουσιν βεβαιότερα ἔσονται· οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ, μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχῃσι τούτων, ἐλευθέρους εἶναι. τοὺς τε καλοὺς καγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξιν τοῦ δήμου, ποριστάς ὄντας καὶ ἐγγητάς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελείσθαι· καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκουσιν, τὸν δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι, καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπισταμένους τὰς πόλεις σαφῶς αὐτοὺς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὐκ οὐκ ἐαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρᾶσσομένων ἀρέσκειν οὐδὲν.

scribit. Sed videtur. Scriptor verba ἐς ἑαυτούς, quae idem sonant quod αὐτοῖς, immemor praegressi iam pronominis posuisse.

αὐτοῖς καὶ σφίσιν αὐτοῖς. Bauerus dativum accipiebat pro ἐν ἑαυτοῖς. Goeller. ἐν σφ. αὐτ. scribendum esse censet. — Mox pro ἢ ante ἄλλο τι Vat. οὐθ', quod immerito praefendum videbatur Popponi. — Verba σφίσι δὲ ad praegressa ὅ τε Ἀλκιβιάδης referenda sunt. Vid. ad 1, 11. Poppo I. 1. p. 276.

τοὺς τε καλοὺς καγαθοὺς — ὠφελείσθαι. Ordo verborum est: καὶ αὐτοὺς (cives sociarum urbium) νομίζειν τοὺς καλοὺς καγαθοὺς ὀνομαζομένους (i. e. optimates)

οὐκ ἐλάσσω πράγματα σφίσι παρέξιν τοῦ δήμου etc. Mox αὐτοῖς ὠφελείσθαι refer ad optimates. — In τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις (sive, ut est in Cass. Aug. It. Pal. ἐκείνους), sive infinitivus adiectus Atticorum more. Vid. ad 4, 28. 2, 89.

καὶ ἄκριτοι ἂν. Iusta ratio postulat ἀκρίτους, cum praecesserit βουλήσεσθαι αὐτοὺς, et αὐτοὺς νομίζειν. „Etenim non ad Phrynichum eiusque ἐταίρους, sed ad socios haec referri manifestum est. Quare Hoogevenum ad Vig. p. 239. nominativos hic rite positos esse docentem refutavit Lobeck. ad Phryn. p. 756. not.“ Poppo. Vid. ad 5, 41., qui locus similis est, et ad 7, 8.

49. Οἱ δὲ ξυλλεγόντες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ, ὥσπερ καὶ ὁ πρῶτον αὐτοῖς ἰδοῦναι, τὰ τε παρόντα ἰδέχοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περὶ τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσιν.

50. Γινούσ δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέχονται αὐτὴν, δεισας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ, μὴ, ἣν ἐπέλεθον, ὡς κωλυτὴν ὄντα, κακῶς δοῶ, τρέπεται ἐπὶ τοιούτου. πέμπει ὡς τὸν Ἀστυόχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει, Τισσαφέρην Ἀθηναίους φίλον ποιῶν, καὶ τὰλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρός πολέμιου καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμπόρου κακόν τι βουλευεῖν. ὁ δὲ Ἀστυόχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας λόντα, οὐδὲ διενόεῖτο τιμωρεῖσθαι· ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν· καὶ παρὰ Τισσαφέρην ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου, καὶ γίνεται αὐτοῖς μηνυτῆς, προσέθηκέ τε, ὡς ἔλεγετο, ἐπὶ ἰδίῳ κέρδει Τισσαφέρνῃ ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων [κοινοῦσθαι]. διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως ἀνδρῆπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὐθύς πέμπει κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας, οἳ αὐτὸν ἀποθύσκειν. δορυβοῦμενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀστυόχον, τὰ τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στρατεύμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἑτοιμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ὃ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἦδη εἴη, περὶ τῆς ψυχῆς δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν δοῦναι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθρίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστυόχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ.

51. Καὶ ὡς προήσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου, καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἐνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα καὶ τὰλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν· ἐστρατήγει

49. ξυμμαχία. Scribendum esse ξυννομία docui in ed. mai.

50. πρὸς τῇ ἐναντίωσιν τῶν λεχθ. recte Bauerus explicat: ob contrariam rationem ab ipso allatorum, πρὸς τὸ εἶναι ἐναντία (τῷ Ἀλ-

κιβιάδῃ) τὰ λεχθέντα ὑφ' αὐτοῦ (Φρυνίχου).

καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Ex Vat. Vall. addunt recentiores editores κοινοῦσθαι. „Aut ἐν, aut περὶ cum accus. proprie expectamus, sed non

δὲ, καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσειν ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τε-
χισμὸν τε παρασκευάζοντο, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ὥς μέλ-
λουςα Σάμος θάσσον ἐταχίσθη. αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου
ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἦκον, ὅτι προδίδονται τε τὸ στρα-
τευμα ὑπὸ Φρυνίχου, καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιδήσεισθαι.
δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πο-
λεμίων προειδώς τῷ Φρυνίχῳ ὥς ξυνειδότες κατ' ἔχθραν ἀνα-
τιθέναι, οὐδὲν ἔβλαπεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μάλ-
λον ταῦτά ἀπαγγέλλας.

52. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρην πα-
ρεσκευάζει καὶ ἀνέπειθιν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δε-
διότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυαῖς τῶν Ἀθη-
ναίων καρήσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτο πως, πεισθί-
ναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν
Θηραμένους σκοπῶν ἦσθετο τῶν Πελοποννησίων, (ἥδη γὰρ
κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ρόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο,) ἐν ἣ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ
ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους τὰς ἀπάσας πόλεις ἐπηλή-
θεισεν ὁ Ἀλκας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκείσθαι, κρα-
τεῖν βασιλεία τῶν πόλεων ὣν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ
πατέρες ἤρχον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, αἵτε περὶ μεγάλων ἀγῶ-
νιζόμενος, προθύμως τὸν Τισσαφέρην θεραπειῶν προσέειπετο.

53. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων
ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λό-
γους ἰποιούντο ἐν τῷ δήμῳ, κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μέ-
λιστα δὲ, ὥς ἐξείη αὐτοῖς, Ἀλκιβιάδην καταγαγούσι καὶ μὴ
τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλεία τε ξύμμαχον
ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολ-
λῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἔμε-
ἔχθρων διαβοώντων ὥς δεινὸν εἶη, εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος
κάττεισι, καὶ Εὐμόλκιδων καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν,

ita, ut genitivus omni excusatione ca-
reat." Poppo.

51. κύριος ἦν αὐτὸς πράσ-
σειν ταῦτα. No cum Abreschio in-
finitivum πράσσειν desideres; aliud
exemplum participii habes 5, 34 extr.

52. πεισθῆναι. Sic optimi. Pla-
rimi tamen πιστευθῆναι, probantibus
Duk. Ekedov. Bened. Krüg. ad Dion.
p. 358. Vulgatam Schol. sic explicat:
φησὶν ὅτι ἐπειδὴ μὲν ὁ Τισσαφέρης
τὴν ἰσχυρὰν τῶν Λακεδαιμονίων, ἐβού-
λετο δὲ ὅμως πεισθῆναι, εἰ δύναιτο,
ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, μεταθέσθαι πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους. Scilicet metuebatur
quidem Lacedaemonios Tissaphernes,
sed consilium Atheniensibus se iun-
gendi retardabatur cogitatione diffi-
cultatum, quas talis societatis mutatio

afferebat, quasque quomodo vinceret
ab Alcibiade edoceri cupiebat.

ἥδη γὰρ — ἐγεγένητο. Hoc
monet ob dicta c. 45 init. ἐν δὲ τῷ
τῷ καὶ ἐπὶ πρότερον, πρὶν ἐς τὴν
Ρόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι,
τάδε ἐπράσσειτο. Nam quae iude a
cap. 45. Thucydides narravit, ante
quam Rhodum navigarent Peloponnesii,
facta erant; quo tempore hoc suavit
Alcibiades Tissapherni, iam in Rhodo
erant. Tota igitur parenthesis nihil
aliud quam tempus designat, quo alter-
catio illa, supra c. 43. memorata, ac-
cidit. Subiectum verbi ἐγεγένητο ea
ἣ ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰ, ad quam
item referendum pronomem relativum
(ἐν) ἢ post parenthesis.

53. Εὐμόλκιδων καὶ Κηρύ-
κων. Harum gentium, ab Eumolpo

ἰ' ἄπειρ' ἔφονγε, μαρτυρομένων καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατὰγειν,

Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμόν ἡρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, ἦντινα λπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἄσσοις σφῶν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀντιπρώρους ἔχόντων καὶ πόεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρους ρήματα παρεχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μὴ τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφῶν. ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἑρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι „τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομεν τε σωφρονέστερον, καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον [τὰς ἀρχὰς ποιήσαιμεν,] ἵνα πιτεύῃ ἡμῖν βασιλεὺς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλεον βουλευόμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας, (ὅστερον γὰρ ἔξεσται ἡμῖν καὶ μεταστῆναι, ἢν μὴ τι ἀρέσκη.) Ἀλκιβιάδην τε καὶ ἄξιον, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι.“

54. Ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε ὃ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πείσανδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δίδας, καὶ ἅμα ἐπείλων ὅς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο πλείονα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν, ὅπῃ αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔχειν, τὰ τε πρὸς τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πείσανδρου, παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδα. ἀντίπεμφαν δὲ στρατηγούς ἐπὶ τὰς ναῦς Λιομέδοντα καὶ Λέοντα. τὰν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρᾶσσομένοις. καὶ ὁ ἐν Πείσανδρος τὰς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ' ἐνυγχανον πρότερον

et Ceryce oriundarum, ius sacerdotii Cleusini hereditarium erat. Nam ἱεροφάντης et ἱεροκήρυξ et ceteri κήρυκες ex his familiis erant. — πρὸς πολλῶν — σχετλιασμόν iungebam ἡρώτα, bei vielem Widerspruch und Unwillen. — Mox pro ἦντινα Bekk. e Vat. recepit εἴ τινα. Vall. sequam. „Quod praeferendum videtur ob verba ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἑρωτώμενοι, ex quibus non quam peti, sed num quam spem haberent, Pisantrum interrogasse probabile fit.“ Poppo.

[τὰς ἀρχὰς ποιήσαιμεν.] Haec verba absunt a C. E. et vulgo uncis includuntur, quibus ea liberarunt Bekk. Goell. Poppo. Me nondum poenitet eorum, quae contra ea disputavi in ed. nat. Scilicet αἱ ἀρχαὶ et omni tempore paucis contingunt et in omni reipublicae statu: neque idem est, paucos ad magistratusmittere, et im-

perium paucorum constituere. Ita enim pro τὰς ἀρχὰς scribendum esse videatur τὴν πολιτείαν. Deinde facile careamus hoc additamento; nam πολιτεύειν vel οἰκεῖν ἐς ὀλίγους locutio est Thucydidea, veluti 2, 37. διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείους οἰκεῖν. Optativum quidem defendit Poppo loco 1, 27. εἰ μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται. — Pro βουλευόμεν cum Bekk. ex Vat. scribendum videtur βουλεύσομεν. Quamquam nondum exploratum est, quam late pateat coniunctivi usus post εἰ apud Thucydidem. Conferas tamen Popp. I. 1. p. 140.

54. ἐπείλων. Cass. Aug. Pal. It. Vat. Lugd. Mosq. ἐπεπείλων, quo numquam hoc sensu utitur Thucydides, etsi frequens est apud sequiores scriptores. Vid. Duk. et Goell.

Ἰασον προδοῦναι. Vid. 8, 28.

ἐν τῇ πόλει οὐσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἀπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακλεινόμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βολευόμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τὰλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτοὺς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται.

55. Ὁ δὲ Λέων καὶ [ὁ] Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι, ἀφικόμενοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐκίπλουν τῇ Ρόδῳ ἐποίησαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλυσμένους τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβαλιν τινα ποιησάμενοι, καὶ τοὺς προσβοηθήσαντας Ροδίων νικήσαντες μάλιστ' ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μάλιστ' ἢ ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγένετο εἴ ποί ἀπαλροὶ τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. ἦλθε δ' ἐς τὴν Ρόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ, ἢ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολείπει τὰ ἐν Χίῳ κρημνιστά. οἱ δὲ διανοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάρτης αὐτὸς τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἔμμεναι, αἰρεῖ τί τι αὐτοῦ, καὶ νεῶν τινῶν ἀνειλυσμένων ἐκρήτησεν. ἐπεκβοηθήσαντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψάμενοι τοὺς Χίους πρῶτους, νικάται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάρτην· καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοί, καὶ οἷα ἐλήφθη πολλά.

56. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χίοι ἐκ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, καὶ ὁ λιμὸς αὐτοῖσι ἤνειαγος. οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμογυίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πᾶν τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνηος βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίουσι μάλιστα καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκειτο, ὡς βεῖν ἀμφοτέρους) τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος, ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ξυρῆναι. δοκεῖ δὲ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουλευθῆναι αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἔωρα ἐκίπτοι καὶ ὡς οὐ ξυμβασιοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πείσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνηϊ καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἱκανὰ διδόντα ἦντι γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλον ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς οὕτως

ἐννομόσις-ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς. Erant Athenis, ut in aliis civitatibus liberis, sodalitates quaedam civium, qui mutuam inter se operam dabant consequendis magistratibus, et in iudiciis sibi invicem aderam. Vid. Herod. 5, 104. Plutarch. Alcib. c. 13. Nic. c. 11., ubi στάσις hoc sensu dicuntur. Idem Plutarchus

in Pericle c. 14 extr. ἐταιρεῖαν οὕτω sensu dicit, quod vocabulum cum Plato de republ. II, p. 365. D. ἀστέγους dicit ἐπὶ γὰρ τὸ λατράντων ἐννομόσις τε καὶ ἐταιρείας συνήκει. In Apol. Socr. p. 36. B. ἔφημος τῶν ἐννομόσιων καὶ στάσεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων. Apud Thucydidem sodalitates istas attingit

ιαρόντος Τισσαφέρωνος, ὥστε τὸ τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ τοιῷ δ' τι αἰτοίῃ ξυγχορύνωνται, ὅμως αἴτιον γενέσθαι· Ἰω-
 ῖαν τε γὰρ πᾶσαν ἤξιον διδόνθαι, καὶ αὐτίς νήσους τε τὰς
 πικειμένας καὶ ἄλλα· οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων,
 ἔλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ, δεισας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύ-
 νατος ὢν, ναῦς ἤξιον εἶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ παραπλεῖν
 ἦν ἑαυτῶν γῆν, ὅπῃ ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ
 οὐκέτι τι, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ
 Ἰλκιβιάδου ἐξηπατήσθαι, δι' ὀργῆς ἀπειλδόντες κομίζονται ἐς
 ἦν Σάμον.

57. Τισσαφέρνης δὲ εὐθύς μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
 ἐμῶνι, παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελο-
 ιοννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνδήκας
 τι ἄλλας ποιησάμενος, ὥς ἂν δύνηται, τροφὴν τε παρέχειν
 αἱ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῆσθαι, δεδιώς μὴ, ἦν ἀπορώσι
 πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες
 ναυμαχεῖν ἡσθηθῶσιν, ἢ, κενωθείσων τῶν νεῶν, ἄνευ ἑαυτοῦ
 ἐνῆται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα
 ἢ τῆς τροφῆς ζητήσῃ πορθήσῃ τὴν ἡπειρον. πάντων οὖν
 οὕτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς
 ἑλλήνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμφάμενος οὖν τοὺς Πελοπον-
 νησίους, τροφὴν τε αὐτοῖς δίδωσι, καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε
 πένδεται.

58. „ΤΡΙΤΩι καὶ δεκάτῳ ἔτει Λαρεῖλου βασιλεύοντος, ἐφο-
 εύνοντος δὲ Ἀλεξικπίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνδήκαι ἐγένοντο ἐν
 Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τις-
 σαφέρνην καὶ Ἰεραμένην καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν
 ασιλέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων.
 ὥραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστὶ, βασιλέως εἶναι·
 αἱ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς, ὅπως
 οὔλεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ λέναι ἐπὶ
 ὥραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν

ci 3, 82. τὸ ἑταιρικόν. 6, 27 extr.
 60. Cf. Poppo I. 2. p. 31. Boeckh.
 econ. polit. Att. Tom. II. p. 264.

56. τὸ τῶν Ἀθηναίων. Cum
 ekk. τὸ, quod vulgo abest, sed abesse
 aquit sine damno sententiae, e Vat.
 cepti. Schol. ὥστε τοὺς Ἀθηναίους
 ἔτιος γενέσθαι τοῦ μὴ συμβῆναι,
 οἱ περ διδόντας τὰ αἰτούμενα. —
 nullo ante ad verba τοὺς Ἀθηναί-
 ος — δίδοναι repete δοκεῖν ἐβού-
 το.

τὴν ἑαυτῶν γῆν. Pronomen
 cte habet. Nam subiectum verbi
 in est τοὺς Ἀθηναίους. Ceterum
 de annot. in mai. ed. Infinitivos ποι-
 σθαι et παραπλεῖν cum Krüg. p. 369.
 cipe pro ποιησάμενον παραπλεῖν.

THUCYD. MIN.

οὐκέτι τι, ἀλλ' ἄπορα νομ.
 Vulgo abest τί. Cum durior sit ellip-
 sis ξυγχορήσαντες, ex praeagr. οὐκ
 ἐναντιουμένων Lindavius Spicil. p. 14.
 coniecit οὐκέτι ἀλλ' ἢ ἄπορα. Cf.
 7, 50. 8, 28.

57. ἐκπεπολεμῆσθαι. Vat.
 Bekk. Goell. ἐκπεπολεμῶσθαι. „quae
 Grammaticorum videtur correctio.“
 Poppo.

πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς.
 De hac constructione vide annot. ad
 1, 5. — κενωθείσων τῶν νεῶν.
 Schol. ἀπολίκόντων αὐτὰς τῶν στρα-
 τιωτῶν διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν.

μεταπεμφάμενος οὖν. Eius-
 modi repetitionis exempla apponunt
 Krüg. I. I. p. 5.

Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἦν δὲ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἢ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἦν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἢ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλύετω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρην παρῆχειν κατὰ τὰ ξυκεείμενα, μέχρι ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ αἱ βασιλέως νῆες ἀφικνῶνται, τὰς ἑαυτῶν ναὺς ἦν βούλονται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι· ἦν δὲ παρὰ Τισσαφέρην λαμβάνειν ἐθελῶσι τὴν τροφὴν, Τισσαφέρην παρῆχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρην ἀποδοῦναι, ὅποσα ἂν λάβωσιν. ἐπὶ αἱ βασιλέως νῆες ἀφικνῶνται, αἱ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων, καθ' ὃ τι ἂν Τισσαφέρην δοκῇ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· ἦν δὲ καταλύειν βούλονται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι."

59. Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρασκευάζετο Τισσαφέρης τὰς τε Φοινίσσας ναὺς ἄξων, ὥς περ εἰρητο, καὶ τὰλλα, ὅσα περ ὑπέσχετο· καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι.

60. Βοιωτοὶ δὲ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, Ὁρωπίων εἶλον προδοσίαν, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν ἐπὶ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὁρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὃν ἀθῆναι ἦν, Ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρετριαν καὶ τὴν ἄλλην Εὐβοίαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὁρωπίων ἀφικνουῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὐβοίαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου κακομένης βοήθειαν μᾶλλον ὤρμητο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριώπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναὺς πελαγίαις ἀπὸ τῆς Χάλκας πλεούσας· καὶ ὥς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνουῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον· καὶ ἐώρων οὐκ εἶναι ναυμαχίας οἷον τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθήσαι. καὶ ὁ γὰρ μὲν ἐτελευτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελευτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

61. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἐρχομένῳ, Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιᾶν ἔχων πολλήν, παρεπέμφθη· περὶ ἐφ' Ἑλλήσποντον, Ἀβυδὸν ἀποστέλλων, (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἀποικοί,) καὶ οἱ Χίοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστυνοχος ἡγόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχήσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυνοχου, ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς

58. ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι, i. e. τοὺς ξυμμ. Vid. Blume Progr. Strab. in sua potestate, vel sui iuris esse, et p. 24. subiectum est Λακεδαιμονίους καὶ

60. τὸν Ὁρωπίον. Vid. Botta

Ἀντισθένης ἐπιβάτης ξυνηγῆθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρτίου θάνατον ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἱ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὔσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακοῖσαι τέσσαρες καὶ μία Ἀναίτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημῇ, καὶ καταλαβόντων τι ξρυννὸν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἕξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων, ἐναυμάχησαν. καὶ καρτερεῖς γενομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσαν ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χίοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, (ἥδη γὰρ καὶ ὅπῃ ἦν,) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

62. Μετὰ δὲ τοῦτο εὐθύς τοῦ Δερκυλλίδου περὶ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλλίδα καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίου, πυνθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἰκοσιν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὅπλιτας ἄγουςι, ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐτοβοῇ Λάμψακον ἀτείχιστον οὔσαν ἐλὼν, καὶ σκευὴ μὲν καὶ ἀνδράποδα ἀρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὥς οὔτε προσεχώρουν, οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο εἰλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἣν τότε Μῆδοι εἶχον, καθίστατο φρουρίον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου.

63. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χίοι τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστυόχος, πυνθόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσυνε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστυόχος ἐς Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἦδη ἐπίπλων ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὥς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτας ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἢ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελέλυτο. ἐπεὶ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνηους ἐς τὴν Σάμον

Gr. §. 32. annot. 5. Poppo I. 2. p. 262.

61. Ἀντισθένης. De hoc vide p. 39.

62. ἦν τότε Μῆδοι. Vulgo contra optimos et plerosque liberos. Ita τότε interdum usurpatur, ut „tempus respiciatur, quo quae facta sint vel in vulgus notum est, vel b ipso scriptore in praegressis propositum.“ Krüg. I. I. p. 297. Affert eundem in annotationibus plurimos utriusque generis locos, ex quibus 1, 101. 37. satis idoneos iudico ad rem demonstrandam. Cf. 5, 6. Τότε igitur . I. non designat tempus belli Pelo-

ponnesiaci, sed Persici, cum Medi in Europam transiissent.

63. ἀπεληλυθότα, ἐθάρσυνε. Participium licet ad Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς pertineat, tamen sequitur alterum nomen. Cf. Matth. Gr. §. 441. c. Eadem fere ratio est verbi ἐθάρσυνε. Nam οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστυόχος eodem modo hic iunguntur, ut 3, 33. ὁ Πάγης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. Monuit Krüg. p. 301., ne quis cum Valcken. ad Herodot. 5, 36. post Μιλήτῳ colo interpungat.

κατελέλυτο. Hanc lectionem contra Krüg. et Goell., qui vulgatam olim lectionem κατελύστο defendunt, bene tuetur Poppo.

ἦλθον, τὰ τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προὔτρεψαντο τοὺς δυνατοὺς ὥστε περιῶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάτας αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδὴ περ οὐ βούλεται, ἔαν, (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἔλθεῖν,) αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν, ὅτῃ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντίχειν, καὶ ἐσφῆρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἰκῶν προθύμως χρήματα καὶ ἦν τι ἄλλο δέη, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας.

64. Παρακλιευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον αὐτὸς τότε καὶ τῶν πρέσβων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστειλλον ἐκ οἴκου, πρᾶξοντας τάκει, καὶ εἰρητο αὐτοῖς, τῶν ὑπηκόων κόλεων αἷς ἂν προσίσχουσιν, ὀλιγαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δ' ἡμίσεις ἐς τὰλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλη διεπέμπον. καὶ Διοτρέφην, ὄντα περὶ Χίον, ὑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης ἄρχειν, ἀπέστειλλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ, οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μὴ Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὁσημέραι προσδεχόμενοι. καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πειλοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδελῶν κατὰ κράτος ἔπρασσε πᾶσι τε κομίσαι καὶ τὴν Θάσον ἀποστήσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀνιδύνως ὀρθοῦσθαι, καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλεῖνσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τάναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστάσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων. σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις

προὔτρεψαντο. Quod olim coniectura assecutus eram, ubi cod. Vat. postea confirmatum vidi, recepi cum Bekk. et Poppone. Vulgata lectio προτρέψαντων, quam servavit Goellerus, locum pessumdat. — ἐπαναστάτας ad Samios refer, coll. c. 73 init. — Paulo ante καταλαμβάνειν etiam adstringere, obligare significare docet Dukerus. Thuc. 4, 86. "Ορχοις Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις. Cf. 1, 9. ὁρχοις κατελιγμένους. 5, 21. κατελιγμένους τὰς ἐκονδὰς. Sententia est: Factionem apud exercitum confirmarunt, et coniuratos acriter quibusdam vinculis inter se adstrinxerunt.

ἐσκέψαντο „si non ortum ex ἐψηφίσαντο, saltem similem vim habet. Cf. Abresch.“ Poppo. Sie er-

kannnten, dass sie den Alcibiades aufgeben müssten. — ὅτῃ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται, quomodo res non remitterentur. Nam ἀνέναι τι est remittere aliquid, negligere. — Πρὸ ἀντίχειν Reisk. coniecit ἀνέχειν. Et sane ἀντίχειν τι „alibi apud Thuc. non legitur, sed hoc verbum aut absolute ponitur aut cum τινί (colitis: μεγίστοις 2, 64) et πρὸς τινα in actione perdurandi et resistendi [quod hic videtur accipiendum] construitur.“ Poppo.

64. καὶ φυγὴ αὐτῶν. Schol. Καὶ γὰρ φυγάδες αὐτῶν ἦσαν κατὰ Πελοποννησίοις, πεφευγότες τῶν Ἀθηναίων. Abstractum pro concreto. Alia exempla huius permutationis in eodem vocabulo affert Goell. ad l. l.

καὶ ἄδειαν τῶν πρᾶσσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἀντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπουλον εὐνομίαν ο' προτιμήσαντες.

65. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον, παραπλέοντες τε, ὥς περ ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυνον, καὶ ἅμα ἔστιν ἅφ' ὧν χωρίων καὶ ὀπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἤλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τὲ τινα, τοῦ δήμου μάλιστα προεσιτώτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅς περ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε, καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφοτέρα, τῆς τε δημαγωγίας ἔνεκα, καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὥς κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρην φίλον ποιήσουσι χαριεῖσθαι, μᾶλλον τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδεύουσιν τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνάλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προειργαστο αὐτοῖς, ὥς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεδιεκτέον τῶν πραγμάτων πλειοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἱ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἴοι τε ὦσιν.

66. Ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους ἐπεὶ ἔξειν γε τὴν πόλιν οἵ περ καὶ μεθιστάναί ἐμελλον. δήμους μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἢ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο, ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ τι μὴ τοῖς ξυνεσιτώσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προῦ-

Et ut dicitur φεύγειν ὑπὸ τινος, ita hic iunctum φυγῇ cum ὑπό.

εὐνομίαν. Ex multis iisque bonis libris Bekker. Goell. et Poppo reposuerunt εὐνομίαν. Sed vulgatum, quod apud Dion. p. 800. legitur, retinendum duxi, sicut olim defendi. Etiam pro ὑπό cum Dionys. malim scribi ἀπό, quod etiam ex E. et Vat. affertur. — ἀντικρυς, i. e. φανερώς, recta, illico, ut 2, 4. Differt ab ἀντικρύ, quod est ex adverso, 7, 26. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 443 sq. προτιμήσαντες pro προτιμήσαι, quod Dionys. l. l. reprehendit. Transit de more Thuc. a civitatibus ad cives.

65. μισθοφορητέον. Quod a mercede excludit omnes praeter milites, recte Acacius ad varia μισθοῦ genera traxit, quae senatores, iudices et populus Atheniensis et iudiciis, concionibus et aliis, quae publice agebantur, ferebant (μισθὸς βουλευτικός c. 69., δικαστικός, ἐκκλησιαστικός). Vid. Boeckh. Oec. polit. Tom. I. p. 131. p. 244. 250. 255. Cf. librum meum de antiquitt. Gr. p. 32. — De accusativis ἄλλους et στρατευομένους vid. Matth. Gr. §. 447. 4.

66. εὐπρεπές. Schol. πιθανόν πρὸς τοὺς πολλούς. — Verba ἐπεὶ ἔξειν, — ἐμελλον olim sic accipiebam: Ita enim eos certe urbem in potestate habituros, qui quandoque mutaturi erant reipublicae statum, inter quinque mille cives. Sed „neutiquam quinque mille cives imperii participes facere meditantur: quos qui nunc statum popularem evertabant haudquaquam serio eligere cogitabant. Vid. c. 85. 89. 92. 93. 97. Εμελλον bis cogitandum est, et ad ἔξειν et ad μεθιστάναί. Sensus est hic: speciosum erat hoc commentum, quo plebem inducerent. Administrare enim rem publicam volebant iidem, qui eius formam mutaturi erant.“ Krüg. ad Dion. p. 372. Bekk. ex Vat. Vall. rescripsit μεθίστασθαι. ἔξειν τὴν πόλιν est praesse reipublicae.

ἢ ἀπὸ τοῦ κυάμου. Constat non solum senatores, sed etiam magistratus quosdam Athenis sorte, et quidem per fabas lectos esse. Infra c. 69 extr. οἱ ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταὶ vocantur senatores. Cf. Xenoph. Mem. I, 2, 9. ibique interpr. — προῦσχεσθαι cum Buttmano Gr. max. II. p. 434. scripsi, praeeunte Pop-

σκεπτο. ἀντίλεγε τε οὐδείς ἐτι τῶν ἄλλων, δεδιώς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθύς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδεῖον ἐτεθνήκει· καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις, οὔτ', εἰ ὑποπτεύοιντο, δικαίως ἐγίγνετο, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχωεν τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῇ, ἐνόμιζε. καὶ τὸ ξυνεστηκός πολὺ πλεον ἡγούμενοι εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγγανεν ὄν, ἡσθάντο ταῖς γνώμαις· καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ [δια] τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινα ἀγανακτῆσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἢ γὰρ ἀγνώτα ἂν εὗρεν ὃ ἔρει, ἢ γνώριμον ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἄπαντες ὑπόπτως πρὸς ἤσαν οἱ τοῦ δήμου, ὥς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἂν ποτέ τις φέτο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλείστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

67. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πεισανδρον ἰλθόντες εὐθύς τῶν λοιπῶν εἶχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ἐλλέξαντες εἰπον γνώμην δέκα ἀνδρας ἐλέσθαι ξυγγραφείας αὐτοκράτορας, τοὺς δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐξευρεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, καθ' ὃ τι ἄριστα ἢ πόλις οἰκῆσεται. ἔπειτα, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέκλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν· (ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα) καὶ ἐξηνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδὲν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνατρέπειν γνώμην ἣν ἂν τις βούληται· ἣν δὲ τις τὸν εἰπόν-

pone, quia praes. et imperf. huius verbi apud Atticos est σκοπέω et ἐσκόπων, fut. σκέψομαι, aor. ἐσκεψάμην, perf. ἐσκεμμαι. — δικαίως, Schol. Suidas, Phavorinus, Zonaras, Harpocration κολάσις interpretantur et Thucydidi tribuunt. Dionysius, qui vocem ut poeticam damnat p. 794., ea ipse usus est. Cf. Horat. Serm. II, 1, 84. ius est iudiciumque.

καὶ [δὲ] τὴν ἀλλήλων ἀγνώσις. Vulgo τὴν uncis inclusum est, et abest a codd. nonnullis. Optimi tamen servant. Ita „καὶ ante δια valeat etiam.“ Poppo,

προσολοφύρασθαί τινα, i. e. apud aliquem. Horat. Epod. 11, 12. Querebar applorans tibi. — ὥς μετέχοντά τινα, pro μετέχοντός τινος. Fit hoc nonnumquam, ubi ὥς accusativo additum est. Vid. Matth. §. 568. 3. Poppo I. 1. p. 129.

67. ἐς τὸν Κολωνόν. Ordinariae conciones erant in foro, in Pnyce,

in Theatro Bacchi; extra ordinem nonnumquam in Piraeo, vel in Colono habebantur. Vid. libellum meum de antiqu. p. 32. Lexiarchi cavebant, ne aut peregrini civesve capite demnuti vel aerario debentes, accederent, aut reliqui cives temere abessent. Nam servi publici, Scythae dicti, saepe rubricato congregatae multitudinis globos in comitium compellebant. Vid. Schoemann. de comit. Athen. p. 63 sq. „Hinc fortasse ξυνέκλησαν dixit, cuius interpretamentum ξυνέλεξαν [quod olim vulgabatur] est.“ Goell. — ἔξω πόλεως, abiecto articulo codicum auctoritate scripsi. Vid. ad 1, 10.

ἀνατρέπειν. Vulgo (Bekk. Goell. et Poppo) ἀντεπείν. Illud est in Cass. Aug. Cl. Pal. It. Cam. Gr. C. E. Valla interpretatur refellere. Conicias ἀντεπείν, quia c. 69 init. dicit οὐδὲν ὥς ἀντεπόντος. Alterutrum horum pro interpretatione haberi possit; sed ἀντεπείν nulla explicatione eget. Bae-

τα ἢ γράφηται παρανόμων, ἢ ἄλλω τῷ τρόπῳ βλάβῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε μισθοφορεῖν· προέδρους τε ἐλέσθαι πάντα ἄνδρας, τούτους δὲ ἐλέσθαι ἑκατόν, καὶ τῶν ἑκατὸν ἕκαστον πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπη αὖ ἄριστα γινώσκουσιν, αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ἐνυλλέγειν, ὅποταν αὐτοῖς δοκῇ.

68. Ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τὰλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεῖς, ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστον ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κρατιστὸς ἐνδυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἃ [ἀν] γνολή εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριῶν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἐκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλείστα εἰς ἀνὴρ, ὅστις ξυμβουλευσαίτο τι, θυνάμενος ὠφέλειν. καὶ αὐτὸς τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὕστερῳ μεταπεδόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἑκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθεὶς, ὥς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρῆσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυ-

rus probat vulgatum, palam dicere explicans. Sententia est, in praesens refellere licuisse, quicquid cuique libuerit; sed postea actionem intendere latori legis gravissimis poenis vetitum erat.

ἢ γράφηται παρανόμων. Apud Athenienses παράνομα rogasse arguebatur non solum is, qui legem legi veteri necdum sublatae repugnantem tulerat, sed etiam is, qui vel in parte aut capite novae legis quidquam posuerat contra ea, quae veterem auctoritatem haberent. Nam si quid horum neglexerat legis lator, aut si quid proprii sui paucorumve commodi causa, quod reipublicae indecorum vel noxium esset, posuerat, eum intra anni spatium accusare poterat quisquis vellet. Causa erat publica, γραφή παρανόμων. Vid. Wolf. Proll. in Demosth. Lept. p. 132 sqq. Hoc igitur periculo, quod alias non depulerat populi suffragium, quo rogatio perlata erat, rogatorem nunc liberabant decemviri illi, suae ipsorum securitati et saluti maxime prospicientes.

ἐλέσθαι ἑκατόν. Ex Cass. Aug. Pal. It. Vat. Cam. Gr. Mosqu. Suid. ἄνδρας addunt Bekk. Goell. et Poppo, hic quidem uncis inclusum. — πρὸς

ἑαυτὸν recte vulgato πρὸς ἑαυτῷ praefert Poppo, ne centum illi viri, ut ceteros trecentos, sic se quoque ipsi delegisse videantur, sed ad se cooptasse, sibi adiunxisse. — Mox in καὶ τοὺς πεντακ. δὲ valet καὶ — δέ, interposito aliquo voc., atque etiam, et vero. Thuc. 1, 132. καὶ ἦν δὲ οὐτως. 4, 24. καὶ αὐτοὶ δέ. 6, 71. καὶ χορήματα δὲ ἅμα. 7, 56. καὶ ἦν δὲ ἄξιος. Unde fortasse emendatio petenda est cap. 68. vulgatae lectionis καὶ αὐτὸς τε, ut τε, quod nihil habet, quo referatur, in δέ mutetur.

68. ἃ [ἀν] γνολή. Vid. Poppo I. 1 p. 145. — διὰ δόξαν δεινότητος, ob famam summae in oranda efficacitatis. — Verba ὅστις ξυμβουλεύ. π. ad ἀγωνιζομένους pertinent, quicumque eum consulabant. Vid. Matth. Gr. §. 475.

καὶ αὐτὸς τε. Vid. ad cap. 67. — Mox mira in codd. Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. Reg. Cam. (eiusque Schol.) I. Ar. Chr. Dan. reperitur scripturae discrepantia post ἐπειδὴ. Addunt enim inter hanc vocem et τετρακοσίων haec verba: μετέστη ἡ δημοκρατία καὶ ἐς ἀγῶνας μετέστη μετὰ τῶν. Ex quibus verba καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη, cum exquisitiora sint quam ut a Schol.

τὸν πάντων διαφερόντως προθυμώτατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ ἐπιστάμενος εἰδὼτα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάρφῃ πρὸς τὸν Ἀστυόχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἂν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἶδος ὑπ' ὀλιγαρχίας καταλθεῖν· πολὺ τε πρὸς τὰ δεινὰ, ἐπειδὴ περ ὑπέστη, φερεγγυαίτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης δ' τοῦ Ἀγνώου, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γινῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως, καί περ μέγα ὄν, προϋχώρησε. χαλεπὸν γάρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἔχει ἑκατοστῶ μάλιστα, ἐπειδὴ οἱ τύραννοι καταλειφθέντες, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλαν ἄρχειν ἐβόησαν.

69. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία, οὐδενὸς ἀντιπρόκτος, ἀλλὰ κυρωσάσα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακόσιους τρόπων τοιῶδε ὕστερον ἦδη ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν δ' Ἀθηναῖοι πάντες ἅσι οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἑνεκα, ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότες εἶσαν, ὥς περ εἰσθεσάν, ἀπειλθεῖν· τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἰρητο ἡσυχῇ, μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, ἀλλ' ἀπαθεῖν, περιμένειν, καί, ἣν τις ἐπιστήται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἀνδριοὶ καὶ Τηριδοὶ καὶ Καρυστίων τριακόσιοι καὶ Ἀλγινητῶν τῶν ἐπὶ οἰκίῳ, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν οἰκῆσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προεἰρητο. τούτων δὲ διαταγμένων οὕτως, ἔλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μετὰ ἑξιδίον ἀφανοῦς ἑκάστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο, εἴ τί που δέοι χειρουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὓσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξίεναι λαβοῦσι τὸν μισθόν. ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ, καὶ ἐξιοῦσαν εἰδίδοσαν.

70. Ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἡ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντιποιῶσα ὑπέβηλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ'

profecta videantur, ita probat Krüg. ad Dion. p. 374., ut post ἑκατοστο ponantur.

ἑκατοστῶ μάλιστα. Anno 411. ante Chr. nat. Hippas Athenis electus eiusdem aerae a. 510.

69. ἦσαν δ' Ἀθηναῖοι. „Δ' ob praeced. τρόπων τοιῶδε abesse malis. Cf. 3, 20. 52. 8, 104.“ Poppo. Uncis circumscripsit Bekk. — ἐφ' ὅπλοις, in statione, in praesidiis. — ἐπεμψαν οἰκῆσοντας. Vid. 2, 27.

Ἕλληνες. Hanc vocem ignorant Cl. Vat. C. Reg. Cam. Gr. Sed Was-sius eam additam a Scriptore putat,

quia Scythae fere erant servi publici. Cf. Krüg. l. l. p. 376 seq. — χειρουργεῖν, Schol. διαχειρίζεσθαι τινα καὶ ἀναιρεῖν.

τοῦ ὑπολοίπου χρόνου. Itelligo in reliquum anni tempus, in reliquam temporis partem. Nondum enim annus totus, in quem senatores sorte lecti erant, elapsus erat; nihilominus integra solvebatur merces. Ita etiam Boeckh. l. l. Tom. I. p. 250. cum intellēxit, cui interpretationi frustra repugnat Krüg. l. l. p. 377., qui interpretatur „mercedem praestati temporis adhuc senatoribus debitam.“

εὐχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι, ἐξελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον ὅτε μὲν προτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καί, ὅσα ρὸς τοὺς θεοὺς, εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρ-
 ῆν ἐχρήσαντο· ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου
 ιουκρίσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατήγον τοῦ Ἀλκιβιάδου
 νεκα, τὰ δὲ ἄλλα ἐνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας
 ἑ τινὰς ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς, οἱ ἐδόκουν ἐπιτήδαιοι εἶναι
 πεῖραιθεῖναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετεστήσαντο.
 ρὸς τε Ἄγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκε-
 εῖα, ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰ-
 ὅς εἶναι, αὐτὸν σφίσι, καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ, μᾶλλον
 γῆραι.

71. Ὁ δὲ νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, οὐδὲ εὐθὺς
 ὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε
 στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ
 παρόντι πάντις πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτοὺς,
 οἷς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθούσων οὐδὲν συμβατικὸν
 πεκρίνατο, πρὸς μεταπεμφόμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρα-
 τιάν πολλήν, οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκε-
 εῖας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τεῖχη
 τῶν Ἀθηναίων, ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χει-
 ρωθῆναι σφίσι ἢ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεῖν ἂν διὰ τὸν ἐν-
 λοθὲν πε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον·
 τῶν γὰρ μακρῶν τευχῶν, διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως
 νῦν ἂν ἄμαρτεῖν. ὥς δὲ προσέμιξε τε ἑγγὺς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
 τὰ μὲν ἔγδοθεν οὐδ' ὅπως τι οὐκ ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἱππέας ἐκ-
 ἐμψαντες καὶ μέρος τι τῶν ὀπλιτῶν καὶ φιλῶν καὶ τοξοτῶν,
 ἑνδρας κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἑγγὺς προσελθεῖν, καὶ ὅπλων
 τῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν
 τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ χώραν
 ἐν τῇ Δεκεεῖα ἔμνον· τοὺς δ' ἐπελθόντας, ὀλίγας τινὰς ἡμέ-

70. οἱ δὲ τετρακόσιοι. Δέ
 m. C. et nos olim delendum censui-
 mus. Bekk. et Goell. uncis incluse-
 unt. Certe ab his verbis apodosis
 accipit, quod perraro a Thuc. admis-
 um invenias, nec nisi post parenthe-
 sin longiorem. Sed vid. 1, 11. 2, 65.
 bique annot.

εὐχαῖς καὶ θυσίαις — ἐχρήσ.
 laec sacra vocabantur εἰσιτήρια, quae
 aciebant primo anni die qui senatorum
 munus suscipiebant. — πλὴν τοὺς
 φεύγοντας οὐ κατήγον, prae-
 cterquam (quod) exules non restitue-
 ant. Etiam Latini quod post prae-
 cterquam interdum omittunt. Vid. Plin.
 I. N. 20, 10. „Urinam cient utilis-
 time, praeterquam vesicam exulce-
 rant.“ — Mox μετεστήσαντο est
 ad suas partes traserunt.

71. εἴ τε στρατιάν πολλήν
 ἴδοι σφῶν. Portus σφῶν ad La-
 cedaemonios refert, contra Thuc. men-
 tem. Neque enim magnus erat Lace-
 daemoniorum apud Deceliam exerci-
 tus, quippe quem Agis, priusquam
 Athenis appropinquaret, arcessendis
 ex Peloponneso magnis copiis (πρὸς-
 μεταπεμφόμενος — στρατιάν πολλήν)
 augendum esse duxerit, neque supe-
 riores hostium copiae animos ad resi-
 stendum turbandumve excitant et in-
 tendunt, sed contra potius remissio-
 res reddunt. Quare σφῶν ad Athe-
 nensium exercitum multo maiorem,
 quam ut a paucis optimatibus hosti
 commoda concedi sinat, referendum
 est. — ἢ βούλονται, recte inter-
 pretatur Schol. ὥς αὐτοὶ βούλονται
 οἱ Πελοποννήσιοι.

ρας ἐν τῇ γῇ μέλναντας, ἀπέπεμψεν ἐκ' οἴκον. μετὰ δὲ τοῦτο παρὰ τε τὸν Ἄγιον ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἤδον, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἢ δὴ προσδεχομένου καὶ παραινοῦντος, ἐκπέμπουσιν καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι.

72. Πέμπουσιν δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάζοντας ὥς οὐκ εἰς βλάβην τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἢ ὀλιγαρχία κατέστη, αἱ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοι τε ὅα εἶεν, καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον, οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσπλάν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλευσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν, καὶ τὰλλα ἐπιστείλαντες τὰ κρείττοντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὐθύς μετὰ τὴν αὐτῶν κατὰστασιν, δεισάντες μὴ, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικός ὄχλος οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ, καί θεν ἀρξάμενον τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσιν.

73. Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνωσιτερίζετο ἡδὴ τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιαῦτα γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον ὅναπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὐθις καὶ πεισθέντες ὑπὸ τε τοῦ Πεισάνδρου, οἷ ἐλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεσιτῶν Ἀθηναίων, ἐγένοντο αἱ ἐς τριακούς τοὺς ξυνωμόται, καὶ ἐμύλλον τοῖς ἄλλοις ὥς δῆμος ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ἰπέρβολόν τε τινα τῶν Ἀθηναίων, μαχητὴν ἄνθρωπον, ὡστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀνέματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνῃν τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε, ἐνὸς τῶν στρατηγῶν, καὶ ἰνῶν τῶν παρὰ σφίσις Ἀθηναίων, κίσειν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς τε κλειστοῖς ἐμνηντο ἐπικτεσθαι. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι, τῶν τε στρατηγῶν λίοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἐκόντες, διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ ὀπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἱ ἐδόκουν αἰεὶ μάλιστα ἐναρτιοῦσθαι τοῖς ξυνεσιτῶσι· καὶ οὐκ ἤξιον περιῦδειν αὐτοῖς

72. ἐς οὐδὲν πρᾶγμα — ξυνεσιτεῖν. Negant optimates, propter bella et pacis negotia Atheniensium in exteris regionibus de ulla re quamvis gravi quinque milia oves ad consultationem convenisse. ἐν ᾧ ξυνελθεῖν idem est quod ὡς ἐν αὐτῷ ξυνελθεῖν. Abundantia quaedam sermonis est, cum suffecerit scripsisse περὶ οὐδενὸς οὕτω μεγάλου πράγματος βουλεύσαι, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. De infinit. pronomiai relativo iuncto vid. ad 2, 102.

73. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων

ἐπαναστάντες. Vid. c. 21. a de voc. τότε ad c. 62.

Ἰπέρβολον. Homo erat plebeius, λυττοποιός et λυττοπώλης, sed turbulentissimus demagogus, eoq. nomine ab Aristophane aliisque comicis saepe notatus. De eo vid. Pictarch. Alcib. c. 13. Aristoph. Nab. 557. Perizon. ad Aelian. 12, 43. „Referunt antiqui, hunc postremum ostracismo electum esse.“ Goell., qui plura testimonia affert ex Aristophanis Scholasticis. — μετὰ Χαρμίνου, „societate, auxilio et consilio Charmi.

ἵαες τε διαφθαρέντας, καὶ Σάμον Ἀθηναίους ἀλλοτριωθεῖσαν, ἣν μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμενεν. οἱ δὲ, ἀκούοντες, τῶν τε στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετῆσαν μὴ ἐπιτρέψιν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηϊ πλέοντας, καὶ αἰεὶ δῆποτε ἰσχυροῖς, καὶ μὴ παρούσης, ἐπικειμένους· ὃ τε Λέων καὶ ὁ Ῥομέδων αὐτοῖς ναῦς τινὰς, ὅποτα ποὶ πλέοιεν, κατέλειπον ἱλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγέροντο τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μὲν τινὰς ἀπέκτειναν· ἦν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐξῆμιάσαν· ἔς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες, δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν νηπολλέεον.

74. Τὴν δὲ Πάραλον ναῦν καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν ῥηγεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μεταστάσιν Ῥόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἱ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ ἔχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ δεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων ὑτῶν, εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι, δύο τρεῖς, ἔθσαν, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφαλόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μεμβιβάσαντες ἐς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ ὕβριαν. ὁ δὲ Χαιρέας, εὐθύς διαλαθὼν πως, ὥς εἶδε τὰ παύντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἔλθων, ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ὅτι τὸ μείζον πάντα δεινῶσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ὥς πληαῖς τε πάντας ἤμιοῦσι, καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἰοντάς τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναικες καὶ παῖδες βρῖζονται, καὶ διανοοῦνται, ὅπόσοι [τε] ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσκοντάς λαβόντες εἰρξέιν, ἵνα, ἣν μὴ ὑπακούσῃσι, τεθνήκῃσι· αἱ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν.

75. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα οἰήσαντας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν· ἔπειτα μέντοι ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωυθέντες, καὶ διδαχθέντες μὴ, τῶν πολεμίων ἀντιπρώρων ἐγὺς ἐφορμούντων, ἀπολέσῃσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ ἐς τοῦτο λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστήσαι ἃ ἐν τῇ Σάμῳ ὁ τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκον καὶ Θράσυλος, (οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήκεσαν τῆς μεταβολῆς,) ὥρκα-

ic. 3, 66. 5, 29. 82. 6, 28. et 79.“
duk.

Παράλους. Vid. annot. ad 3, 83.
74. ἐς τὴν μετάστασιν. Schol.
ς τὸ καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν.

τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων. K. m.
arg. Steph. Bekk. Goell. Poppo Ἀθη-
ῶν. Mihi vulgata lectio verior vide-
ur, quia difficilior est. Confusio est
luarum locutionum, τὰ τῶν Ἀθηναίων
καὶ τὰ ἐξ Ἀθηναίων. Et similiter alibi

Scriptor noster, ut 2, 86. ἀπὸ τῶν
Ἀθηναίων. — Mox τε post ὅποσοι
cum Vat. eiecerunt Bekk. Goell. Poppo.
Pro λαβόντες in Reg. C. I. K. m. Ar.
Chr. marg. Steph. reperitur λαβόντας,
unde leviter suspecta fiunt verba καὶ
διανοοῦνται. Cf. annot. in mai. ed.

75. ὑπὸ τῶν διὰ μέσου, i. e.
qui a partium studio alieni erant.
Sic 4, 83. ἔτοιμος ὢν Βρασίδῃ μέσῳ
δικαστῇ ἐπιτρέψειν.

σαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὄρκους, καὶ αἰ-
τούς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἢ μὴν δημοκρατήσεσθαι
τε καὶ ὁμονοήσῃν, καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προ-
θύμως διολέειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοι τε ἔσεσθαι καὶ
οὐδὲν ἐπικηρυκεύσεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες
τὸν αὐτὸν ὄρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ
τὰ ἀπορησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιώ-
ται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφῆν στρα-
τίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακοσίοι κρατήσε-
σιν, ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι.

76. Ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτοι,
οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατῆσθαι, οἱ δὲ τὸ στρα-
τόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ
στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς μὲν προτέρους στρατηγούς, καὶ εἰ τινα
τῶν τριηράρχων ὑπετόπουν, ἔκαστον, ἄλλους δὲ ἀνθίστασθαι
καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ
Θρασύλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιούσης ἡ
σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὥς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν, ὅτι ἡ πό-
λις αὐτῶν ἀφέστηκε· τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεί-
ων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεσθάναι. ἐχόντων γὰρ
σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τὰς ἄλλας πόλεις, ὧν ἄρχουσιν, ἀνα-
γκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκείθεν ὥρμωνα
πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἢ
παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ τῶν Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλά-
σσης, ὅτε ἐπολέμησαν, ἀφελέσθαι, τοὺς τε πολεμίους ἐκ τοῦ
αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὐκ ἐπὶ καὶ πρότερον. καὶ δυνατῆ-
ροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν
ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' αὐτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους

δημοκρατῆσεσθαι. Bekk. cum
Aug. Pal. It. Vat. δημοκρατηθήσε-
σθαι. Fut. medii loco passivi etiam
c. 48. legitur, ut monet Poppo.

ἐάν τε οἱ ἐκ Μιλ. Vulgo ἄν.
Illud solus Vat. prae-buit ex Thucydi-
dis more, cui 4, 46. ἐάν redditum, et
haud dubie reddendum 6, 13 et 18,
quibus solis locis adhuc residet ἄν pro
ἐάν vel ἦν. Cf. Poppo l. 1. p. 230.

76. ἐπὶ τὸ πένον. Sic Pal. It.
Vat. Bekk. Goell. Poppo. Cf. 5, 35.
Vulgo ἐπὶ πένον. — ἀνιστάμε-
νοι, ad dicendum surgentes.

τὰς ἄλλας πόλεις. Praeter
Cl. Cam. Mosqu., qui certe non nomi-
nantur, plurimi codd. τὰ post τὰς in-
serunt, quod Poppo recepit, verbis
πόλιν τε γὰρ — οὐκ ἐπὶ καὶ πρότερον
in parenthesis redactis, ut καί, quod
sequitur parenthesisin, ad τὰ referatur.
Sed mihi parum sibi respondere et non
diversa inter se esse videntur haec
τὰς τε ἄλλας πόλεις ἀναγκά-

σειν — καὶ δυνατώτεροι εἶναι
σφεῖς, pro quo expectes καὶ αὐ-
τούς δυνατωτέρους εἶναι πορίζεσθαι
ut taceam ἔχοντες τὰς ναῦς molestum
sic repetitum esse. Ceterum genitium
absol. ἐχόντων — σφῶν pro accu-
sativo subiecti sunt. Vid. Poppo l. 1.
p. 119. et quae annotavi ad 2, 83. —
ὁμοίως — καὶ aequae ac. — ἐκεί-
θεν, Athenis. — Pro vulgato ὥρμω-
ντο nunc ex Vat. Cl. Lugd. marg. Si-
phani editum ὥρμωσαν. — ὅτε ἐπὶ
λέμησαν respicit ad bellum supra
narratum 1, 115 sqq. Cf. Platarch.
Peric. c. 28 extr., qui nostrum locum
commemorat.

καὶ δι' αὐτούς τε. Cum par-
ticula τε non habeat quo referatur,
olim conieci legendum — καὶ δι' ἡμᾶς
ad c. 67. Sed sunt qui atque etiam
et quoque interpretentur, nescio si
vere. Ita etiam 1, 9. lectio καὶ δι'
ταῦτά τε defenditur. — προκαθε-
μένους praetuli vulg. προκαθ-

ἢ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἐκπλεῖν, καὶ ἐν ἐς τοσοῦτον καταστήσονται, μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν πολιτείας ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι ἔργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων ἐργεσθαι. βραχὺ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πλεμίων ἢ πόλιν σφίσι χρήσιμος ἦν· καὶ οὐδὲν ἀπολωλέναι, γὰρ μήτε ἀργυρίων ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστὸν, οὐκ ἔνεκα πόλιν τρατοπέδων κρατεῖ· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέαι, τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σώξιν καὶ εἰνους κειράσσεσθαι προσαναγκάζειν· ὥστε οὐδὲ τούτους, οἷον ἂν βουλευοίεν τι χρηστὸν, παρὰ σφίσι χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἣν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κἀθόδον ποιήσωσιν, ἄσμεον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τὸ τε μέγιστον, ὅτι πάντων σφάλλονται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτιλόν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὐήσουσι.

77. Τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες καὶ παραθαροῦντες σφᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἥσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον, οἱ δέκα πρεσβεύται, ὡς ταῦτα ἐν τῇ Ἀθήλῳ ἤδη ὄντες σθάνοντο, ἡσυχάζον [αὐτοῦ].

floriantur enim milites, se ille, qui thenis essent, praesidio apud Samum misse et hostem ibi tenuisse, ut Atheniensibus usque liceret Piraeo uti.aque illud πρό in προκαθῆμ. ad thenienses qui Athenis remanserant referendum. Iidem indicantur pronome αὐτούς, ut recte docuit Duker. Verba καὶ τὴν — ἐργεσθαι sic explicat Schol.: Καὶ ὅτι τὴν, αἱ μὴ οὐλοῦνται ἀποδοῦναι τὴν δημοκρατίαν αὐτοῖς οἱ τετρακόσιοι, ἐν τούτῳ δυνάμει αὐτοὶ καθεστᾶσιν, ὥστε τοὺς τὴν πόλιν κατέχοντας ἐργεῖν δύνασθαι τῆς θαλάττης αὐτοὶ μᾶλλον περὶ ὑπ' ἐκείνων ἐργεσθαι. Subiectione igitur verbi καταστήσονται esse videtur, οἱ ἐν Σάμῳ, intellexit, quo infirmatur codd. scriptura βουλομένων pro vulgato βουλόμενοι. Eadem enim, licet καταστήσονται ad optantes Athenis versantes referas, et ut Bekk. ex Vat. pro τοσοῦτον legas μούτον, ferri potest. Vid. ad 2, 83. iterum ab oratione obliqua ad rectam nullo abruptus transit Scriptor.

ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι. ass. Aug. It. Vat. Mosqu. Bekk. Goell. pro ὃ pro ὅ. Nostrum et recte dicitur, et difficilior est.

οἷ γὰρ μήτε. Cum infinitivi ἀπο-

λωλέναι subiectum sit σφεῖς, quodammodo offendit, quod οἷ γὰρ ad Athenienses urbanos referendum est. Est enim accipiendum, quasi εἰ γὰρ οἱ ἐν τῇ πόλει scriptum sit. Sed relativum recte habet, relatum ad οὐδὲν, quo vocabulo intelliguntur optimates illi. Quare exempla eiusmodi, qualia congessi ad 2, 44. (Cf. Matth. §. 481. Not. 2.) cum hac structura comparari nequeunt. — Mox αὐτοὶ δὲ ante σώξιν, quod olim commendaveram, praebet Vat. Olim legebatur αὐτούς, quod per se quidem non damnandum (vid. 7, 48.), sed tamen suspectum est, quia nominativus accusativis interpositus facile in accusativum mutari potuit. — προσαναγκάζειν. Schol. ἀπὸ κοινοῦ τὸ σώξιν, i. e. se vero patria instituta servare, et conaturos esse illos cogere, ut etiam ipsi servarent. — Statim pro οἷ περ plurimi libri οἷπερ, quo spreto verba οἷπερ — χρηστὸν Poppo interpretatur τοὺς χρηστὸν συμβούλους.

77. οἱ δέκα πρεσβεύται. De articulo, quem πλεονάζειν putabat Hudson., vid. Matth. §. 276. (277. a. et §. 279. annot. 3.). — πρεσβεύται autem hic et c. 86. pro usitatiorē πρεσβεῖς. Vid. Buttm. Gr. max. Vol. I.

ἀπ' ἐκκλησίας ἐκείσε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ φησάμενων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρην κατήγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν, εἰ Τισσαφέρην αὐτοῖς μεταστρέψει ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας, τὴν τε ἰδίαν συμφορὰν τῆς φηγῆς ἐπητιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης· καὶ περὶ [τῶν] πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας γε αὐτοῖς οὐ μικρὰς τῶν μελλόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλον ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρει, ἵνα οἱ τε οἰκὴ τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτόν, καὶ μᾶλλον αἱ ἑνωμοσῖαι διαλυθῇεν, καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμωριώτερόν τε αὐτῶν ἄγοιεν, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλεῖον θαρσοῖεν, οἱ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο, καὶ [ἀπὸ] τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὐν τὰς μέγιστα ἐκκομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρους αὐτῷ ὑπεδέξατο μὴν, ἕως ἂν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἣν Ἀθηναῖοι πιστεύειν ἀπορήσειν αὐτοῦς τροφῆς, οὐδ' ἦν δέη τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαγγυρῶσαι, τὰς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἦδη οὐκ ἔχοντες Φοινίκων ναυς κομίζειν Ἀθηναῖοις, καὶ οὐ Πελοποννησίοις· πιστεύσαι δ' ἂν μόνως Ἀθηναῖοις, εἰ σὺς αὐτοῖς κατεῖδεν αὐτῷ ἀναδέεσθαι.

82. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρατὸν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων, καὶ τὰ πρῆγματα πάντα ἀνέτιθεσαν· τὴν τε παραντίκα ἐλπίδα ἐκείσε τῆς ἑσπερας σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐκ ἂν ἠλλάξαντο· καὶ ἔτοιμοι ἦδη ἦσαν κατὰ τὸ αὐτίκα τοῖς παρόντας πολεμίοις ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλὴν α

finito ἐκείσε iungenda videantur. Nam Schol. ea interpretatur ἐν ἐκκλησίᾳ, et Duk. affert locum c. 79. καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνοδοῦ ὥστε διανομαζεῖν. Neque probabile est, diversas conclusiones significari, alteram, quae ipse Thrasybulus sententiam suam confirmaverit voluntate militum explorata ac non aliena cognita, alteram, quae iisdem rem persuaserit. Itaque cum Popp. statuas Scriptorem a participio γενομένου transire ad καὶ ἐκείσε. Cf. idem I. 1. p. 273. Quare καὶ uncis inclusi, et virgulam post ἐκκλησίας expunxi.

τῷ Τισσαφέρει — διαβάλλοιεντο. Διαβάλλεσθαι τι καὶ interdum odio habere. Sic c. 83. διαβέβληντο accipiendum cum Thom. M. p. 209. διαβέβλημένως εἶχον πρὸς αὐτόν, κακὸν αὐτόν ἠγοῦντο. Nostrum loco ea significatio confirmatur sequenti μμείσθαι. — Paullo ante τιμωριώτερον ἄγειν idem est quod τιμῆσαι. Similes locutiones congescit

Lobeck. ad Phryn. p. 418 sq. — verbis ἀπὸ τῶν παρρησιασάντων προσήλτο accessit ex Cass. Aug. Pl. l. Vat. (Lugd.) Mosqu. „Cuius tamen structurae exemplum desideramus, interea ἐκπίπτειν ἀπὸ ἐλπίδος in Graece non magis dicamus, quam Latine a spe exoidere, quamquam loquens est a spe (sive de spe) dēdere, ut hic Valla ascripsit.“ Popp.

πιστεύειν. Vat. Bekk. Goell. Popp. πιστεύειν. Illud est si confidat, ut si fiduciam conceperit, ut Poppo distinguit. Quare non video, cur in libro parendum sit. — Mox pro ἐξαρ γυνώσκει veteres edd. cum plerique libris ἐξαγγυρῶσαι, Vat. ἐξαγγυρῶσαι. Illud Grammatici veteres defendunt, et Codd. Reg. (Lugd.) Ca. Gr. marg. Steph. — αὐτὸς δὲ ἐκείσε Schol. εἰ ἀνασωθῇς Ἀλκιβιάδης ἑσπερας ἀνάδοχος γένοιτο, i. e. si saluus in patriam reversus esset fieret Tissapherni. Etiam apud H-

κί τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ κτείν τους ἐγ-
ντέρω πολέμους ὑπολιπόντας καὶ πάνν διεκώλυσε, πολλὰν
πειγομένων τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρα-
τηγὸς ἦρητο, πλείσας ὡς Τισσαφέρην προῆξιν. καὶ ἀπὸ ταύ-
της τῆς ἐκκλησίας εὐθὺς ὤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ' ἐκείνων
δινουῖσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενός αὐτῷ τιμωτέρός τε εἶναι καὶ
νδελκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἦδη ἦρηται, καὶ εὖ καὶ κακῶς
ἴος τε ἐστὶν αὐτὸν ἦδη ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ
ὅ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοισι δὲ τὸν
Τισσαφέρην.

83. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ συνθάνομενοι
ἦν Ἀλκιβιάδον καθοδόν, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπὸ
τοῦντες, πολλῶ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνήχθη γὰρ
τοῖς κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον [τῶν] Ἀθηναίων ἐπίστρον,
ὅς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγκάροντες ναυμαχεῖν, πολλῶ ἔς τὴν
μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρην ἀρρώστειον γενόμενον καὶ ἐς
ὁ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὴν Ἀλκι-
βιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ὁρῶν-
τες πρότερον, οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, καὶ τιμὴ καὶ τῶν
ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων, καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιω-
τικόν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελὴ πάποτε λάβοιεν, τὸ τε δίδόμε-
νον βραχὺ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μὴ τις ἡ διαπρα-
γμῆσει, ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφήν ἔξειν, ἀπολείψειν τοὺς
ἀνθρώπους τὰς ναῦς. πάντων τε Ἀστυόχον εἶναι αἴτιον, ἐπι-
φέροντα ὄργας Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη.

84. Ὅντων δ' αὐτῶν ἐν τοιοῦτῳ ἀναλογισμῷ, ξυνήχθη
αἱ τοιοῦτες τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστυόχον. τῶν γὰρ Συρα-
κοσίων καὶ Θουρίων ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆ-
θος [οἱ ναῦται,] τοσούτῳ καὶ θρασυτάτα προσπεσόντες τὸν μι-
σθὸν ἀπῆλθον. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τε τι ἀπεκρίνατο, καὶ ἠπει-
ησε, καὶ τῷ γε Λωριεῖ, ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναῦταις
αἱ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν
ὅς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐκτραγέτες ἐπὶ τὸν Ἀστυό-

idotum ἀναδέχεσθαι legitur pro ὑπε-
ρβαίνειν.

83. διεβέβληντο. Vid. annot. ad
81. — Mox pro καὶ ante τὸν ἐπὶ
τὴν Μίλητον ex Dukeri coniectura cum
Joell. et Poppone dedi κατὰ, Bekk.
1. min. ed. μετὰ exhibuit. Καὶ et
μετὰ saepissime confunduntur. Quam-
nam ad sententiam paulo aptius vi-
detur μετὰ.

εἰ μὴ τις ἡ διαπραγμῆσει.
significant Astyochum imperatorem
ium, quem quo minus nomine desi-
nent, impedit indignatio. Vide de
oc usu voc. τίς quae monui ad Eurip.
hoen. v. 457. et 894. Cf. Matth. Gr.
487. 3. — ἢ ἀπαλλάσσεται.
chol. ἦγον ἀποστῆται ἐς τόπον

84. — De structura pronominiis re-
lativi cum infinit. ξῆν vid. ad 2, 102.

84. τὴν βακτηρίαν. Menet Du-
ker., morem baculi gestandi Lacedae-
moniiis ducibus fuisse; num etiam ce-
terorum Graecorum ducibus hoc sive
gestamen sive insigne fuerit, incertum
esse dicit, De Lacedaemoniorum more
ablegat nos ad Theophrasti Charact.
c. 5. et ad Plutarch. Themist. c. 11.,
ubi de Euribiade in Themistoclem ἐπα-
ραμένον δὲ τὴν βακτηρίαν ὡς πατά-
ξοντος legitur.

ἐκτραγέτες. Sic Cass. Aug. Pal.
It. Vat. F. ἐκτραγέτες Lugd. ἐκτρα-
γέτες Mosq. Vulgo edit. ἐκτραγόντες.
„Εκτραγέειν quidem non spernendum
(cf. Aristoph. Plut. v. 428.), sed ἐκρη-

χον, ὥστε βάλλειν. ὁ δὲ προῖδαν καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνωκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνηους φρουρίον οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδέχει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥμισυ τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Ἀλκας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνην καὶ δουλεῦναι Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλείᾳ τὰ μέτρια, καὶ ἐπιδραπέυειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ [δι'] ἄλλα τοιούτους τροπα καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἶσαν δάφαι οὐδ' ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων.

85. Κατὰ δὲ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων πρὸς τε τὸν Ἀστυόχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην, Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαιμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ἀστυόχος ἀπέκλει ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ' ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα δίγλωσσον, κατηγοροῦντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου, καὶ περὶ αὐτοῦ ἄρα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τοὺς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβολῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν. ὃς ἐμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθιρόντα τῶν Πειλοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ αἰεὶ ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα, φηγόντος ἐκ Συρακοσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τῆς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύδακος καὶ Δημάρχου, ἐπέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φηγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτῃ πολλῷ ἔτι πᾶλλον, καὶ κατηγορεῖ ἄλλα τε καὶ ὥς χρημάτων ποτὲ αἰτήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχῶν τὴν ἔχθραν αὐτῷ προδοῖτο. ὁ μὲν οὖν Ἀστυόχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέκλεισαν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνηους ἐς τὴν Σάμον.

86. Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρεσβευταί, οὓς τότε ἐπεμψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάσκοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνούνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίᾳ γινόμενης, λέγειν ἔχειρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἠθέλον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλυοντας· ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὥς ὅτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μεταστάσις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὐδ' ἵνα τοῖς πολεμίοις

γινῶσθαι quoque dicitur de eo, qui verbis aliquem aggreditur, graviter increpat (cf. Herodot. 6, 129.), et est omnino nostrum *losbrecken*.“ Pöppo,

85. Κᾶρα δίγλωσσον. Cares non solum Graeca intelligebant, sed et etiam Persis interpretabantur, quare

plerumque interpretum munere fugebantur. Vid. Valck. ad Herod. 8, 133. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτόν, in Tissaphernem. Vid. supra c. 29. d. c. 45 med. Krüg. l. l. p. 321.

86. οὐδ' ἵνα. Aperte Pöppo οὐδ' ἵνα conicit, ut ad prius οὔτε posita τῶν τε referatur. Urbis perniciis,

παράδοσθ· ἔξαινα γὰρ, ὅτι ἱσέβαλον, ἤδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο ποιῆσαι· τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθεξουσιν, οἳ τε οἰκείοι αὐτῶν οὐδ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλον ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον· καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν· καὶ ἰδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ἀφελῆσαι· ὠρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς, ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς ἔχον· πολέμιοι, κωλύτης γενέσθαι· καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ' ἂν εἰς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκείνος δὲ τοῦ τ' ἐπὶ κλυοῦ ἔκλυσε, καὶ τοὺς ἰδία τοῖς πρέσβεισιν ὀργισμένους λοιδορῶν ἀπέτρεπε. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπε, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύει ἔρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτοὺς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέμνηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφὴν, πᾶν ἐπαίνειν. καὶ τᾶλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς, σῶζομένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι· εἰ δὲ ἀπαξ τὸ ἔτερον σφαλῆσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ, ἢ ἐκεῖνοι, οὐδὲ, ὅτῳ διαλλαγήσεται τις, ἔτι ἔσσεσθαι. παρήσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δῆμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτοὺς, καὶ εἰπὼν, ὅταν τις καλῇ, παρῆναι, οὕτως ἀπέπεμπε. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιωτικῇ τῇ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιελθεῖν Εὐβοίαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαιμόνα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις, Αἰσποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελισίαν, [οἱ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλείοντες κατ' Ἀργος, τοὺς μὲν πρέσβεις συλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδωκαν, ὡς τῶν οὐχ ἡμιστά καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ ταῦ Ἀργεῖος ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἤπερ εἶπον τρήρει.

87. Τῇ δ' αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρους, κατὰ τὸν καιρὸν ταῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διὰ τε τᾶλλα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου καθόδον ἤχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς φανερώς ἤδη ἀττικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἰδόκει δὴ, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολὰς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναὺς ἐς Ἀσπινδον, καὶ τὸν Ἀλκίον ξυμπορεῦσθαι ἐκέλευεν· τῇ δὲ στρατιᾷ προεταΐειν ἐφ' ἑαυτοῦ ὑπαρχόν, ὥστε τροφὴν, ἐν ᾧ αὐτὸς ἀπῆ, δίδοναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταῦτο, οὐδὲ διότιον εἶδέναι, τίνα γνώμην παρήλθε ἐς τὴν Ἀσπιν-

ait, et proditio minus bene opponitur, quia illa cum hac cohaeret.

οὐδ' ἂν εἰς ἱκανός. Bekk. et

Poppo ex Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. Mosq. οὐδεὶς δ' ἔκ.

οἳ τότε ἐτάχθησαν. Vid. c. 74.

δον, καὶ παραλθὼν οὐκ ἦγε τὰς ναῦς. οὐ μὲν γὰρ αὖ Φοινίκσαι νῆες ἐκτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μῆτροι Ἀσπένδον ἀφίκοντο, σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον, πολλαχῇ εἰκάζεται· οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διατρέβῃ ἀπελθὼν, ὥσπερ καὶ διανοήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων· (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμῶς, ὃ προσεταχθῇ, παρείχεν)· οἱ δὲ, ἵνα τοὺς Φοινίκας προφάγων ἐς τὴν Ἀσπένδον ἐκχορηγίσαιτο ἀφείς· (καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἐμελλε χρῆσθαι)· ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαιμόνα, τὸ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφὲς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον· εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακαυχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μὲν, ἐν ὅσῳ παρῇ· ἐκείας καὶ διέμελλεν, ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδετέρους προσθέμενος ισχυροτέρους ποιήσῃ· ἐκεῖ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανές δῆλον· οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἶκος ἔδωκεν, οἱ γὰρ καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεστέρας τῷ ναυτικῷ ἀνδρώμενοι· καταφωρᾷ δὲ μάλιστα καὶ ἦν εἴπε προφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς· ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε συλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δῆπον ἐν τούτῳ μείζω εἴε ἔσχεν, οὔτε ἀγαλῶσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τὰ τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας· ἐς δ' οὖν τὴν Ἀσπένδον, ἦντι δὴ γνώμη, ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς Φοινίξιν συγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐπεμφαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελυσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριήρεσιν.

88. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ἦσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἐπλεῖ καὶ αὐτὸς λαβὼν τριεκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ ἀσφαλῇ καὶ μεγάλῃ χάριν· ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίκσας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γὰρ κωλύσειν ἔλθειν· εἰδώς, αἷς εἶκος, ἐκ

87. οἱ μὲν γὰρ. Ex εἰκάζεται subaudi εἰκάζουσι vel εἰκάζον. — ἵνα διατρέβῃ, ut cunctando attereret. Vid. ad c. 78. — ἐκχορηγίσαιτο ἀφείς, ut pecunias Phoenicibus extorqueret, postquam dimisisset. Poppo l. i. p. 163. dubitanter coniecit ἀφείς, dimittendo. ἐκχορηγίσαιτο est ἀργύριον πρᾶσσεσθαι.

ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα. Subaudi παρήλθεν ἐς τὴν Ἀσπένδον. Nam etsi Thucydides paullo superius ostendit, se demonstraturum causas non quidem cum Tissaphernes Aspendum profectus sit, sed cur, licet eo abierit, naves tamen inde non adveniant (διότι οὐκ ἦλθον); tamen etiam ea affert, quae alii de illius consilio, quod in illo itinere suscipiendo secutus sit, coniecerint. Brevius sic pergere poterat ἄλλοι δ' ὅπως λέγεται

ὡς οὐκ ἀδικεῖ. — τὸ λέγεσθαι est ut diceretur. Bekk. ex It. Val. scripsit τὸ λέγεσθαι, quod significaret quia dicebatur. Ceterum ἀδικεῖν, ut φανερὸν, vim habet perpetuatis, ut sit nefaria agere, iniustum esse.

τριβῆς ἕνεκα. Τριβὴν h. l. attritum significare, demonstrat quod adquiretur veli φθορᾷ. Cf. ad 7, 48. Item ἀνισώσεως ἀνισότητος referendum. — προσθέμενος, durch seinen Zutritt. — ἐπιφανές δῆλον οὐκ ἐνδοιαστῶς &c. αὐτὸν διαπολεμῆσαι αὐτ. Ita ad ἐπιφανές subaudiendum ἔρχε. Nam si bellum consisteret voluisset, profecto manifestum est, ipsum id sine dubio conficere potuisse. Poppo, qui ἐπιφανές extra structuram positum putat, ut οἶμαι, ἢ ἔσθ' ὅτι, supplet διαπολεμήσας αὐτ.

πλειονος τήν Τιςσαφίρονους γράμην, ὅτι οὐκ ἔξεν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν αὐτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ἕπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάξοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἄρας, εὐθύ τῆς Φασηλίδος καὶ Καύνου ἔνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

89. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμψθέντες πρέσβεις ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τὴν ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στρατεύμα διαλλάξειν καὶ Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἄχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῶ δὴ μᾶλλον ἐπέβρωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένην τε τὸν Ἀγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σκελλίου, καὶ ἄλλους, οἱ μετέσχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δὲ, ἀδελῶς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στρατεύμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, οὓς τε ἐς τὴν Λακεδαιμόνα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μὴ τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπαλλάξαι τὸν ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλούς ἔργω καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ

88. ἐς τὴν αὐτοῦ — φιλίαν. „Nomen cum praepositione ἐς adiectum verbis διαβάλλειν, λοιδορεῖν et similem vim habentibus notat rem, quae alicui invidiam facere, vel vitium aliudve quid, quod alicui exprobrari potest. Herodian. 4, 12. ἐς ἀνδρῶν καὶ θήλειαν νόσον διέβαλλεν. Plutarch. Apophthegm. p. 308. λοιδοροῦσθαι ἐπὶ τινος ἐς τὴν δυσωδίαν τοῦ στόματος.“ Duk. — Quid differat εὐθύ ab εὐθύς apud Atticos scriptores docet Phrynichus p. 144. ed. Lobeck. Ceterum „non apparet, cur, cum Phaselidem attingere nisi Caunum praeterveotus non potuerit, Thucydides Phaselidem ante Caunum posuerit.“ Goell.

89. οἱ μετέσχον μὲν — καθίσταναι. Locum admodum vixatum, praeiunctibus Goell. et Popp., exhibui ad vestigia codicum et Schol. constitutum. Sed eum nondum persanatum existimo. Neque enim verba ἀδελῶς ἔφασαν, sic posita, apte ad οὐ τὸ ἀπαλλάξαι — καθιστάναι referri possunt, neque φοβούμενοι δὲ τοῦτο modo cohaeret cum verbis τό τε στρατεύμα — τὴν πόλιν. Quare, cum in C. E. et in marg. Gr.

ἀδελῶς δὲ legatur, verba sic transponenda esse consilio ἀδελῶς δὲ ἔφασαν, φοβούμενοι τό τε ἐν τῇ Σάμῳ στρατεύμα cet. Nam ita tantum ea exit sententia, quam hia verbis Goell. expressit: fuerunt oligarchae, qui imprimis quidem rerum participes erant, sed metuentes serio plane exercitum, qui Sami erat, et Alcibiadem et legatos, quos Lacedaemonem miserunt, ne civitatem iniussu maioris oligarchiarum partis aliquo malo afficerent, non futebantur quidem, se liberos fieri cupere pauciorum dominatu, sed libere profitebantur, quinque mille viros se, non nomine constituendos esse, et aequabiliores reipublicae statum ordinandum. — Vulgo legitur φοβούμενοι δὲ ὡς ἔφασαν, et verba σπουδῇ πάνυ absunt, et τοὺς pro οὓς, et ἀπαλλάξαι pro ἀπαλλάξαι (cf. Thuc. 1, 91. 8, 84.) legitur. — ἄνευ τῶν πλειόνων, sine consensu maioris numeri quadringentorum, vel ceterorum et quinque mille virorum. — Scilicet metuebant Theraenes, ceterique optimates, ne legati illi suomet proprio consilio cum Spartanis transigerent. — ἰσαίτε-

φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν ᾧ περ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται· πάντες γὰρ αὐθημερόν ἀξιούσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ δημοκρατίας αἰρέσεως γιγνομένης, ῥᾶν τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας εἶσθαι. ἡγωνίζετο οὖν εἰς ἕκαστος αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι.

90. Οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων μάλιστα ἐναντιοὶ ὄντες τῷ τοιούτῳ εἶδει καὶ προσετώτες, Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγῆσας ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρίσταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντιὸς τῷ δήμῳ, καὶ Πεισανδρος καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ δυνατωτάτοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστειλλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν προϋθυμούντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἡτιωνείᾳ καλουμένην τεῖχος ἐποιούντο· πολλῶ τε μᾶλλον ἔτι, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἤλθον, ὁρῶντες τοὺς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ, ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἀνεκτός, ξυναλλαγῇναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. φθοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἡτιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἦν βία ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναοὶ καὶ περὶ δέξωνται. χηλὴ γὰρ ἐστὶ τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἡτιωνεία, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθύς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ἐν τῷ πρότερον πρὸς ἡπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε, καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων ὀλίγων, ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου. ἐκ' αὐτὸν γὰρ τὸν

σαν. Attica comparativi forma. Vid. Battm. Gr. 5. 65. ann. 6. — σχῆμα πολιτικόν, praetextus (πρόσχημα) a republica sumptus. Articolum aliquot libri ante σχῆμα male inserunt. — οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ κρείσσονων. Il autem videntur intelligendi non οἱ αἰρεθέντες, sed οἱ αἰρεθέντες, i. e. ὁ δῆμος. Certe hoc cum praepositione ἀπὸ unice congruit, quae cum φέρει coniungi potest, cum ἐλασσούμενος non potest, sed ita ἐπὶ requireretur. — ἐκ δημοκρατίας αἰρ. γενομένη, i. e. ad democratiae rationem.

90. ποτὲ — τότε διηνέχθη. Ποτὲ, quod a quibusdam codd. abest, ex interpretatione sequentis τότε certum

esse putat Krüg. ad Dion. p. 297. — Mox prius σφῶν pertinet ad ἀπέστη. — προϋθυμούντο. Sic 5, 17. προϋθυμήθη τὴν ξύμβασιν. Ibid. c. 89. et 8, 1. Annotavit Duk. — πολλῶ τε μᾶλλον ἔτι subaudi ταῦτα ἐποιούντο, vel mente repeti πρέσβεις ἀπέστειλλον.

χηλῇ. Vid. ad 1, 63. Hoc loco non videtur diversa a promontoria, ἀκρᾶ. Duo enim erant promontoria, quas introitum Piraei defendebant, quorum alterum, quod ad septemtrionem versus est, Ketionaea vocabatur.

καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρ. ὀλίγων. Gentivi absoluti pro accusativis subiecti. Vid. annot. ad 2, 8. — αὐτὸ pro αὐτόν ex (Lugd.)

ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος, στενοῦ ὄντος, τὸν ἕτερον πύργον ἐτελευτα τὸ τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἡπειρον καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐν-
τὸς τοῦ τείχους τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διηκοδόμησαν
δὲ καὶ στοάν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ ἐγγύτατα τούτου εὐθὺς
ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἤρχον αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ
τὸν σίτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐσπλέ-
οντα ἐξαιρεῖσθαι, καὶ ἐντεῦθεν προαιρούντας πωλεῖν.

91. Ταῦτ' οὖν ἐκ πλειονός τε ὁ Θηραμένης διεθροεῖ, καὶ
ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαιμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώ-
ρησαν τοῖς ξυμπασι ξυμβατικῶν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ
τείχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς
Πελοποννήσου ἐτίγγανον, Εὐβοέων ἐπικαλουμένων, κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ὧν ἦσαν
καὶ ἐκ Τάραντος καὶ [ἐκ] Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαὶ
τινες, ὁρμούσαι ἤδη ἐπὶ Λᾷ τῆς Λακωνικῆς, καὶ παρασκευαζόμε-
ναι τὸν ἐς τὴν Εὐβοίαν πλουν· (ἤρχε δὲ αὐτῶν Ἀγησανδρίδας
Ἀγησανδρου Σπαρτιάτης) ὡς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ
μᾶλλον ἢ τοῖς τειχιζούσι τὴν Ἡετιώνειαν προσπλεῖν, καὶ, εἰ
μὴ τις ἤδη φυλάσσεται, λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δὲ τι καὶ τοι-
ούτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάννυ διαβολὴ
μόνον τοῦ λόγου. ἐκείνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρ-
χοῦμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μὴ, τὰς τε ναῦς καὶ
τὰ τείχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι· ἐξαιργόμενοι δὲ καὶ τού-
του, μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὐθις γενομένου αὐτοὶ
πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολε-
μίους ἐξαγαγόμενοι ἀνεὺς τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὅπως-
οὖν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται.

Mosq. primus recepit Bekk., quomodo iam Aem. Portus coniecerat. Sed ad vulgatum autōs licet subaudire τειχι-
σμός, ut 2, 47. ἡ νόσος — λεγόμε-
νον (νόσημα).

καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ
τείχους, nimirum τοῦ παλαιοῦ. Vat.
τὸ ἐντὸς τὸ καινὸν τείχος, quod mi-
nor Popponem praetulisse, cum illud
multo sit concinnius. Neque intelligo,
quod dicit in vulgata lectione non τοῦ
τείχους, sed τοῦ παλαιοῦ dicendum
fuisse, cur id tam necessarium esse
putet, cum aliquoties de muro τῷ πρὸς
ἡπειρον, neque de ullo alio sermo fue-
rit. — ἐγγύτατα τούτου, int.
τοῦ ὁμοδομημένου τείχους, i. e. τῆς
Ἡετιωνείας. Statim ἐξαιρεῖσθαι
est exponere, efferre. Vid. 8, 28 init.
ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεῦῃ αὐ-
τῶν ἐξελθόντες. Ceterum solus Vat. ἐσπλέ-
οντα pro vulg. ἐπικαλέοντα.

91. τοῖς ξυμπασι, universo po-
pulo Atheniensi, non solis oligarchis.
Cum his enim pacisci non recusabant

Lacedaemonii, at populo sive populari
factioni fidem non habebant. — Ab
initio capitis vulgo legebatur ἐκ πλειο-
νός χρόνον. Nostrum primus Bekk.
e Vat. reposuit.

ἐπὶ Λᾷ τῆς Λακων. Nomen
Λᾷ accessit ex Vat. (It. ἐπὶ Λαίᾳ),
vulgo abest. „At primum ita non ἐπὶ
τῆς Λακωνικῆς, sed ἐν τῇ Λακωνικῇ
dicendum erat. Deinde Λᾷ hic et
c. 92. non potuit temere oriri.“ Poppo.
„Laem oppidum Laconicae commemo-
rat Pausanias III, 24, 5. τὰ δὲ ἐν δε-
ξιᾷ Γυθίου Λᾷς ἐστὶ θάλασσης μὲν
δέκα στάδια, Γυθίου δὲ τεσσαράκον-
τα ἀπέχοντα. De eodem oppido vid.
Eustath. ad Hom. II. β', 585. et Strab.
p. 560. Alm.“ Geell.

ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν
ἐχόντων, i. e. oligarcharum. Nam
ἔχειν saepe est habere sive praebere
causam alicuius rei, et quasi παρῆ-
χειν, die Veranlassung geben. Vid.
annot. ad 1, 9.

92. Διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐξόδους καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν καὶ ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἦκον ἐκ τῆς ἐς Λακεδαιμόνα προσβείας, πληγείς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπειθῶν, ἀπέθανε παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνεργός, Ἀργεῖος ἀνδρῶκος, ληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων οὐδενὸς ὄνομα [τοῦ] κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλους κατ' οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ, οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου, καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τῶν ἑξῶθεν ἦσαν ὁμογενώμονες, ἦσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περικεπλευκῦναι καὶ ὀρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπιδάυρον τὴν Ἀλγιναν καταδεσραμῆκυσαν, καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐκ' Εὐβοίαν πλεύσας αὐτὰς ἐς Ἀλγιναν κατακολπίσαι καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδάυρῳ ὀρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἤκοιεν, ἐφ' οἷς περ καὶ αὐτὸς αἰεὶ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ, πολλῶν καὶ στωιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων, καὶ ἔργῳ ἡδὴ ἥκτοντο τῶν πραγμάτων. οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεὶ τὸ τῆς Ἡετιωνείας τεῖχος ὀκλίται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξύλλαμβάνονσιν Ἀλεξικλέα, στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἐταίρους τετραμμένον, καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἰβξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἅμα καὶ ἄλλοι καὶ Ἑρμῶν τις τῶν περιπόλων τῶν Μουνυχιασι τεταγμένων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὀκλιτῶν τὸ στίφος ταῦτά ἐβούλετο. ὥς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις, (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι) εὐθύς, πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν, ἔτοιμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἵσταναι, καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἡπείλουν. ὁ δὲ ἀπολογούμενος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμε-

92. τὰ λεγόμενα, int. ἐπὶ τοῦ Θηραμένου. Initio cautior erat in calumniando, ne ceteros optimates contra se excitaret. — ἀπέθανε παραχρῆμα. „Quae Plutarch. Alcib. c. 25. de Phrynichu morte refert, ea ex Thucydide haesit, ita tamen ut corruerit. Ac primum eodem errore, quo Schol. ad Aristoph. Lys. 818. ita loquitur, ac si Phrynichus ob ea, quae in Samo molitus erat, proditiōnis condemnatus fuerit, non propterea, quod statum paucorum instituerit et Lacedaemona legatus Peloponnesios arcessiverit. Deinde percussorem eius εἶνα τῶν περιπόλων Ἑρμῶνα appellat, cum Thuc. περίπολον quidem percussorem

dicat, sed non Hermonem, quem eodem loco τῶν περιπόλων τῶν Μουνυχιασι τεταγμένων ἄρχοντα vocat, qui hostium conatus adiuerit.“ Krüg. ad Dion. p. 384. — [τοῦ] post οὐδενὸς ὄνομα praebent quidem Cass. Aug. Pal. It. Vat. F. (Lugd.) Mosqu. Tus. Bekk. Goell. Poppo. Sed propter οὐδενὸς quodammodo suspectum est. ἀπὸ τῆς Λᾶς. Sic e Pal. It. Vat. (in quo est Λᾶς) primus edidit Bekk. Vid. ad c. 91. Vulgo ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίας, quod esse debebat Λακεδικής.

μὴ βουλομένοις ταῦτα, i. e. τὰ τῆς ὀλιγαρχίας, τὸ ὀλιγαρχεῖσθαι. — ξυναφαιρησόμενος, τὸν

ος λέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἓνα τῶν στρατηγῶν, ὅστις ἦν
 αὐτῷ ὁμογενῶμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ. ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρ-
 ισταρχος καὶ τῶν ἐπιπέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ
 κπληκτικός· οἳ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ὦντο τὸν τε Πει-
 ραιᾶ κατελιγφθαι, καὶ τὸν ἐννευλημμένον τεθνάναι, οἳ τε ἐν
 τῷ Πειραιεὶ τοὺς ἐκ τοῦ ἄστειος ὅσον οὐπὼ ἐπὶ σφᾶς πα-
 εῖναι. μόγις δὲ, τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλύοντων τοὺς ἐν τῷ
 ἄστει διαδίδοντας καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδί-
 δου τοῦ Φαρσαλίου, τοῦ προξένου τῆς πόλεως, παρόντος καὶ
 εὐφροσύμῳς ἐμποδῶν τε ἐκάστοις γιγνομένου καὶ ἐπιβουμένου
 ἡ, ἐπεδρουόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων, ἀπολέσαι τὴν πατρίδα,
 σύχασάν τε καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμέ-
 νης ἔλδων ἐς τὸν Πειραιᾶ, (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγός,) ὅσον
 ἐπὶ βοῆς ἔνεκα, ἀργίζετο τοῖς ὀπλίταις· ὁ δὲ Ἀρισταρχος καὶ
 οἱ ἐναντιοὶ τῷ ἀληθεῖ ἐγαλέπαινον. οἳ δὲ ὀπλίται ὁμοίως τε
 χῶρουν οἱ πλείστοι τῷ ἔργῳ, καὶ οὐ μετεμέλοντο, καὶ τὸν
 Θηραμένην ἡρώτων, εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκο-
 νομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δὲ, εἴπερ καὶ
 κείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐν-
 τεύθειν εὐθὺς ἀναβάντες οἳ τε ὀπλίται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ
 Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον τὸ τεῖχος. ἦν δὲ πρὸς τὸν
 ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς χρῆ, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βού-
 λεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, λέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύ-
 πτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ
 ἔντικρος, δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάξειν, φοβούμε-
 νοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι, καὶ πρὸς τινα εἰπὼν τίς τι ἀγνοῖα σφα-
 λῇ. καὶ οἱ τετρακοσίοι διὰ τοῦτο οὐκ ἠθέλον τοὺς πεντακισ-
 χίλους οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι, τὸ μὲν κα-
 ταστῆσαι μετόχους τοσούτους ἄντικρος ἂν δῆμον ἡγούμενοι, τὸ
 δ' αὖ ἀφανὲς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξιν.

Ἀλεξιλέα. — ὅστις ἦν αὐτῷ
 ὁμογενῶμων. Vat. ὅς, quod rece-
 pit Bekk. ὅστις pro ὅς dici docet
 Matth. Gr. ed. 2. p. 906.

ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκα. Eadem
 verba leguntur apud Xenophontem Hist.
 Gr. II, 4, 31. Schol. cod. Cass. et
 Aug. haec habent: ἥγον ἀπὸ βοῆς,
 οἱ οὐκ ἀληθῶς, quae vera est ho-
 rum verborum interpretatio, dicitur cau-
 sa. Etiam nostrates duabus prae-
 positionibus utuntur non raro, e. c. von
 Rechts wegen, von Amts wegen.
 Plato de Legg. 3. p. 701. D. τίς
 ἢ χάριν ἔνεκα, quem locum attulit
 Goell. — Mox ex aliquot codd. (Cl.
 D. marg. Steph. et Cass. Tus.) et Vall.,
 qui re vera habet, scripsi τῷ ἀλη-
 θεῖ, cuius loco vulgo (Bekk. Goell.
 Poppo) τῷ πλῆθει, quod sive iungas
 cum οἱ ἐναντιοὶ sive cum ἐγαλέπαι-

νον, minus aptum est quam nostrum,
 quia verba ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκα aegre
 carent illa oppositione. Cf. etiam Schol.
 ad h. l., qui habet γράφεται, τῷ ἀλη-
 θεῖ ἐγαλέπαινον. Goelleri causa, qui
 contendit dicendum esse τὸ ἀληθές,
 non τῷ ἀληθεῖ, afferro Platonis Apol.
 c. 16. p. 28. D. locum: οὕτω γὰρ
 ἔχει, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀλη-
 θεῖα. ibid. c. 26. p. 36. D. κατὰ τὴν
 ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθαι. — Mox
 ad καὶ εἰ subaudi δοκεῖ.

μὴ ἄντικρος δῆμον — ὀνο-
 μάξειν. Vocabulum δῆμον bis co-
 gitandum est, et pendent haec ex ἐπε-
 κρύπτοντο. — *μὴ τῷ ὄντι ὦσι.*
 Schol. φοβούμενοι μὴ τις εἰπὼν ὅτι
 ὀρέγεται δημοκρατίας πρὸς τινα, ὅς
 ἐστι τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι
 ἐστὶν εἰς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένη-
 ται. Ergo ad ὦσι subaudi τῶν πε-

93. Τῇ δ' ὑστέρῳ αἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεὶ ὀπλῖται τὸν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν [τὸ ἐν τῷ Πειραιεὶ] θέατρον ἐλθόντες, καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα, ἐξεκκλησιάσαν [τε], καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔθιντο [αὐτοῦ] ἐν τῷ Ἀνακλειῷ τὰ ὄπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ἡρημένοι πρὸς αὐτοὺς, ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἐπειθον οὕς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπικεικίς, αὐτοὺς τε ἡσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες τοὺς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει, ἢ ἂν τοῖς πεντακισχιλίῳις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι· τίως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθεῖρειν, μηδ' ἐς τοὺς πολέμιους ἀνῶσαι· τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὀπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἡπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε ὥστε ἐς ἡμέραν ρητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας.

94. Ἐπιδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ ὅσον οὐ ξυνελεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμίνα παραπλεῖν· καὶ πᾶς τις τῶν πολλῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὥς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτακέναι. ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μὲν τι καὶ ἀπὸ ξυγκειμένων λόγων περὶ τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφτο, εἰκὸς δὲ αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα σταδισμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὥς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὥς ἡγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς ὁρό-

τακισχιλίων, sicut ad τὸ ἀφανές, οἷ-
τινές εἰσι τῶν πεντακισχιλίων.

93. ὅμως καὶ τεθορυβημέ-
ροι, i. e. καίπερ τεθορυβημένοι
ὅμως. Exempla congescit Matth. Gr.
§. 566. 3. — Post Διονυσιακὸν Cass.
Aug. Pal. It. Vat. F. Mosqu. Vall. et
inter uncōs Goell. Popp. inserunt τὸ
ἐν τῷ Πειραιεὶ, quod tuetur Krüg.
ad Dion. p. 386. Et Xenophon qui-
dem Hist. Gr. II, 4, 32. dicit κατεδίω-
ξαν πρὸς τὸ ἐν Πειραιεὶ θέατρον.
At Lysias c. Agorat. c. 7. ὅτι ἡ
ἐκκλησία Μουνυχίᾳ ἐν τῷ θεάτρῳ
ἐγένετο. Non verisimile est duo in
tanta vicinia theatra fuisse, sed vide-
tur unum, inter hos duos locos situm,
modo huic modo illi accensitum fuisse.
Cf. Duk. ad h. l. Schneid. ad Xen.
Hellen. p. 101. — Statim ἐξεκκλησί-
αν pro ἐξεκκλησίᾳ Bekk. et Goell.
cum I., probantibus Buttmanno Gr.
max. Vol. I. p. 344. et Krüg. l. l.,

scripserunt. Cf. Lobeck. ad Phryg.
p. 155. Alii ἐξεκκλησιάζειν ab ἐκκλη-
σιάζειν distinguunt ita, ut simplex di-
cant esse ordinariis comitiis interesse,
compositum extra locum solitum comi-
tia habere, ut ἐκκαθεύδειν apud Xen.
Hist. Gr. II, 4. Sic Schneider. in Lex.,
qui praeter hunc locum ἐξεκκλησιάζειν
affert ex Xen. Hist. Gr. V, 3, 16.
Cf. Schoemann. de Comit. Athen. p. 57.
In re adhuc dubia vulgatum reliqui.
Ceterum τί ἐπὶ statim αὐτοῦ ἀβαστ
Cass. Aug. It. Pal. In Cass. tamen a
correctore adscripta sunt haec voca-
bula. Ἀνακλειῶν est templum Diaeo-
rorum, Castoris ac Polluciae.

ἐν τῷ Διονυσίῳ, τῷ ἐν τῷ
ἄστυ, ubi plerumque comitia habebat-
tur. Cf. Pollux VIII, 133.

94. δι' ἐλπίδος, int. ὅτι. —
ταύτῃ, περὶ τὴν Σαλαμίνα. — ἀν-
εστρέφειν idem esse quod paullo aute ἀ-
στρέφειν monet Bauer.

ἰφ' ἐξ τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μίσητος [ἦ] ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐκ ἐκὰς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐξέραινον, οἱ δὲ ἱλλας καθεῖλκον, οἱ δὲ τιμῆς ἐπὶ τὰ πειρή καὶ τὸ στόμα τοῦ, ἡμέτερος παρεβόηθουν.

95. Αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες, παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ Θορικοῦ τε καὶ Πρασιῶν· ὕστερον δὲ ἀφικνούνται ἐς Ὠρωπὸν. Ἀθηναῖοι δὲ ἰατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, ὅλα πόλεως τε σταδιαζούσης, καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι, (Εὐβοία γὰρ αὐτοῖς, ἀποκεκλή-
μένης τῆς Ἀττικῆς, πάντα ἦν.) πέμπουσι Θυμοχάρην στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρετρίαν. ὧν ἀφικομένων, ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὖσαις ἕξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο· καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἤναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιήσας-
μενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς· ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριέων πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἴομενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώ-
τας εἶναι· οἱ δὲ ἐνυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀριστον ἐπισιτιζόμενοι, (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων,) ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἐσχάτα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως, σχολῇ πλη-
ρουμένων, φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεδόντες, καὶ ἐξαναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως, ὅπως τύχοιεν, ἀνάγεσθαι. ση-
μεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὅποτε χρή ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτης δὲ παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι καὶ ναυμαχῆσαντες ὑπὲρ τοῦ ἡμέτερος τῶν Ἐρετριέων, ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον· ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριέων ὡς φίλλαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φρονεούμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτελίσμα τὸ ἐν τῇ Ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, περιγίγνονται, καὶ ὅσοι ἐς Χαλκίδα ἀφικνούνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ

ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου — ὄντος. Sententiam loci haud dubie corrupti hanc esse debere perspexit Acacius: „*maius intestino certamine ab hostibus bellum non longe, sed ad portum adesse rati*. Quare ἡ efficiendum censeo, praesente Schol. Duk. οὐ post πολέμου exoidisse, Goell. τοῦ pro ἡ legendum esse putat.

95. ἀξυγκρότητα πληρώματα sunt nautae incompediti, non exercitati neque ad opera navalia usa subacti. Contrariam συγκαροτημένος, ut ἵππος συγκαροτημένος apud Lucian. ἐξ ἀπάτας καροταμένοι ἄνδρες apud Theocritum XV, 49. — Εὐβοία αὐτοῖς — πάντα ἦν, omnem rem

in Euboea sola positam habebant. Sic πάντα εἶναι τινα dicuntur qui in summa auctoritate et existimatione sunt, qui omnia apud aliquem possunt, a quibus omnia exspectat.

διὰ τοιαύτης δὲ παρασκευῆς. Vulgo διὰ τοιαύτην — παρασκευῆν. Illud, quod boni libri praebent, intelligas in einer solchen Verfassung. Sic 4, 8 extr. (τοῦ χωρίου) δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατεληγμένον, quem locum apposuit Krüg. l. l. p. 295. — ἀναγόμενοι Vat. Ceteri ἀναγόμενοι, quod tueretur Krüg. ibid. — Inferius τε post ὕστερον Εὐβοίαν offendit, nisi transitum a participio ad verbum finitum esse statuas.

Πολοπονηήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον Εὐβοίαν τε ἀπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν Ὀρεοῦ, (ταύτην δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον,) καὶ τὰλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

96. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ὥς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὐβοίαν γεγενημένα, ἐκπληξίς μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἢ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰ, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδὲν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ, στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφιστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν [τε] στασιαζόντων, καὶ ἄθλων ὄν, ὁπότε σφίσι αὐτοῖς ἐνδοξάξουσιν, τοσαύτη ἢ ξυμφορὰ ἐπεγεγνητο, ἐν ᾗ ναῦς τε καὶ, τὸ μέγιστον, Εὐβοίαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ἀφελούντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠδύμουν; μάλιστα δ' αὐτοὺς καὶ δι' ἐγγυιάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι νενικηκότας εὐθύς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραῖᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι· ὅπερ ἂν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥαδίως ἂν ἐποιήσαν, καὶ ἢ διέστησαν ἂν ἐτι μᾶλλον τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες, ἢ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἂν, καίπερ πολεμίας οὐσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθήσαι· καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι καὶ τὰ μέγροι Εὐβοίας, καὶ, ὥς εἰπεῖν, ἢ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἄλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλείστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀρεῖς, οἱ δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐπιχειροῦνται, οἱ δὲ ἀτολμοὶ, ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλείστα ἀφείλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακοῖοι· μάλιστα γὰρ ὁμοιοτρόποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν.

97. Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἡγγεμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς αἰκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εὐθύς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οὔπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν· ἐν ᾗ περ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες

96. αὐτῶν [τε] στασιαζόντων. Τὸ ὅμ Aug. It. in Cass. inter versus scriptum. Recte; ut his et sequentibus verbis causa annuntiatur, quare naves conscendere recusaturi sint milites. — ἐνδοξάξει interpretantur confutgere, concurrere inter se. ἢ ἐπολιόρκουν, repete ἄν ex praegressis. Quod Bekk. et Goell. inserunt si ante ἐπολιόρκουν nulla codd. fide nititur.

οἱ μὲν ὀρεῖς — ἀτολμοὶ. Explicatius hanc morum discrepantiam persequitur 1, 70 et 84. — Dativum ναυτικῇ ἀρχῇ iunge cum ἀφείλον;

cum verbum ἀφείλω et dativum et accusativum admittat. Vid. Matth. Gr. §. 391. Vat. ἐν ἀρχῇ ναυτ. Valla: in gubernanda classe plurimum Atheniensibus profuere.

97. ἐς τὴν Πύκνα. Sic libri optimi pro Πύκνα. Nostrium veteribus Atticis vindicat Buttman. Gr. max. I. p. 237. med. p. 91. Locus erat iuxta arcam, ubi plerumque conciones Atheniensium habebantur, maxime ad νεφέαι ἐκκλησίαι. Vid. annot. ad c. 67: — ὅπλα παρέχασθαι i. e. ὀπλιτεύειν soli ditiores poterant. Pauperes levi armatura erant vel aus-

οἷς περικυκλλοῖς ἐψηφίσαντο τὰ προήγλατα παραδοῦναι· ναὶ δὲ αὐτῶν ἀπόβη· καὶ ὅπλα προέχονται· καὶ μισθὸν ἠδὲ ναυὰ, φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ· εἰ δὲ μὴ, ἐκάρατον ἐποιήσαντο. γίνονται δὲ καὶ ἄλλα ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ ομοθίτας καὶ τὰλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐκ ἦν τα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπὶ γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται ὃ πολιτεύσαντες· μετρία γὰρ ἦ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς ὀλλοὺς ξυγκρασίς ἔχεται, καὶ ἐκ πανηγρῶν τῶν πραγμάτων ενομένων τούτου πρῶτον ἀνέστηκε τὴν πόλιν, ἐψηφίσαντο δὲ αἱ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατεῖναι, καὶ παρὰ τὴν κείνου καὶ παρὰ τὴν ἐν Σέμφω στρατοπέδου πέμψαντες, διεκξύοντο ἀντάπεισθαι τῶν πραγμάτων.

98. Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθύς οἱ μὲν περὶ τῶν Τεισαρχῶν καὶ Ἀλεξικλῆα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλυγαρχίας μάιστα, καταβέρονται ἐς τὴν Δεκλείαν· Ἀρισταρχος δὲ αὐτῶν ἀποβᾶ· (ἔειπε γὰρ καὶ στρατηγῶν,) λαβὼν κατὰ τάχος ποτότας νῆας τοὺς βαρβαρωτάτους ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόνην, ἣν δὲ ἰθνηναίαν ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος· ἐπολιόρκοιτο δ' ὑπὸ δια ξυμπορίας σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνῆς γενομένην ἀνδρῶν καὶ Δεκλείας ἀνεπαρκοῦντων διαφθοράς οἱ Κορίνθιοι ἐπέβληον ἠδὲν, προσπαροκαλίσσαντες τοὺς Βαιωτοὺς, κωινολαγησάμενος ὧν αὐτοῖς ὁ Ἀρισταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνῷ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τὰλλα ξυμβεβήκασιν Ἀσπεδαμονίοις, ἀσπερίους δὲ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβῆσθαι, οἱ δὲ πεπεισθέντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ ἰσχυροτέρῳ οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπάκουοντο· ἐξέβησαν οὕτω μὲν τῇ τρώῃ Οἰνόνην ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλυγαρχία καὶ σέας ἐκείνη ἐκείνη.

99. Τὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ χρόνου τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννησίοι, ὡς τρώῃν τε ρυδαῖς ἐβίδον ὧν ὑπὸ Τισσαφέρωνος τότε, ὅτε ἐπὶ τῇ Ἀρπινδῶν παρῆναι τροσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρωνος ἰώως πον ἦγον, ὃ τε Φίλιππος ὁ συμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστέλει ἐπὶ Μινδαρῷ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ἄλλος, Ἰπποκράτης, αὐτῷ Σπαρτιάτης, καὶ ὧν ἐν Φωσσηλίδι, οὗτοι οὐτε αἱ νῆες παρεβόοντο, τὰντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρωνος, Φαρνάβαζος τε ἐκκατεῖτο αὐτοὺς, καὶ ἦν πρόθυμος, κομίσας τὰς ναῦς, καὶ αὐτοὺς

em militiam exercebant. — ἐπὶ γὰρ μὲν οὐ, πᾶσα quidem memoria.

98. τοῦτο δὲ τινὰς· Sic dicuntur Athenis servi publici, qui lexicis et aliis magistratibus praesto erant. Vid. Pollux VIII, 104. et Boeckh. de pecun. publ. Ath. l. p. 222. Erant fere barbari, unde etiam Scythae dicti. Cf. annot. ad c. 67. — διαφθοράς. Verba sic iunge δια ξυμπορίας — γενομένην διαφθοράς ἀνδρῶν ἐκ Δεκ. ἀνεπαρκοῦντων.

99. οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελο-

ποννησίῳ. Nominativus' οἱ Πελοποννησίοι. Nominativus non habere quod sibi assignat verbum. Sed Scriptor post multa interiecta membra in illius locum substituit alium nominativum ὁ Μινδαρῶς, quare ante οὕτω δὴ minus plane interpunxi. — Verba καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρωνος ἰώως πον ἦγον ἀλλοι quasi scriptum esset οὕτε αἱ Φ. νῆες οὐτε ὁ Τισσ. duplici negatione. Vid. interpr. ad Soph. Ajac. v. 628. — κομίσας τὰς ναῦς, int. τὰς τῶν Πε-

τάς λοιπὰς ἐκ πόλεως τῆς ἐαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐκλήων ἄλιον τι σήσειν ἀπ' αὐτοῦ· οὕτω δὲ ὁ Μίνδαρος πολλῶν κόσμων καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυδὶ τριδὶ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπλεῖ ἐπὶ τὸν Ἑλλησπόντον. (πρότερον δὲ ἐν τῇ αὐτῇ λέγει τῷδε ἐκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆας ἐξέπλευσαν, καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον.) χυμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταλεῖ ἐς τὴν Ἰκαρον, καὶ μένων ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἕξι ἡμέραις ὑπικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

100. Ὁ δὲ Θρασύλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐκιδὴ ἐκύθητο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἐπλεῖ καὶ αὐτὸς ναυσὶν εὐδὺς πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐκτειρόμενος, μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλησπόντον ἐξπλευσάς. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξιν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπάρῳ ἡμίρῳ, εἰ ἄρα ποῖοι κενόιντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν· αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μηθύμνην παραπλεύσας ἄλφειτα τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν, ὥς, ἣν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐκπλέους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. αἷμα δὲ, Ἐρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφαισθήκει, ἐβόλκετο ἐκ' αὐτῆς πλεύσας, εἰ δύναίτο, ἐξελθεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐδ' οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἐκ τε τῆς Κύπρου προσεταιριστοὺς ὀκλίτας ὥς πενήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἡπείρου μισθωσάμενοι, ἑόμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάνδρῳ Θηβαίῳ κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἵγοντο· πρὸς ἐβαλὼν πρώτῃ Μηθύμνῃ· καὶ ἀκούρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τρὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προελθόντας, αὐτοῖς ἔω πᾶν ἀπασθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρους κειμένους ἀριστάσι τὴν Ἐρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θρασύλλος ἐκ' αὐτῆς πᾶσαις ταῖς ναυσὶ διανοεῖτο προσβολὴν ποιῆσαι προαφειγμένους δὲ αὐτὸς ἦν καὶ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, οὗτοι ἡγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὐτῇ διάβασις· ὁπότερ' ἔσας δὲ ἐπὶ τὴν Ἐρεσον ἐφώρμηι ἰλθαὶν. προσεγόνοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐκ' οἷον ἀναγομιζόμεναι καὶ [αἱ] Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες περῆσαν ἐπὶ καὶ ἔβηκοντα, ἀπ' ὧν τῇ στρατιᾷ παρειαυνοῦντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ κανὶ τρόπῳ, ἣν δύνανται, αἰρῶντες τὴν Ἐρεσον.

101. Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τοῦτω καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελαγοννησίων νῆες, ἐπισπεισάμεναι θύοις ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ τῶν Χίων πρῶτος τισσαραποστάς· ἑκαστος Χίος, τῇ

λοποννησίαν. — ἀπ' αὐτῶν, l. a. ἀπὸ τῶν ἀποστῆσαι τὰς πόλεις.

100. κατέξιν, Schol. ἐκκαίδεκα.

κατὰ τὸ ξυγγενὲς. De hac consanguinitate Boeotorum cum Aeolensibus Vll. 3, 2. 7, 57. — Μὲν πρὸ α-

φειγμένος, int. τοῦ Θρασύλλου ὁσπερ ἔσας, (sc. Thrasymbalus) respicit ad Eresii defectionem.

101. τρεῖς τισσαραποστάς· ἑκαστος Χίος. Schol. ἀρχαία νομισμάτα ἐκισώρια. Portus ita dictus putabat hunc nummum, quod esset quadragesima pars nummi alicuius re-

ῥῆτη διὰ ταχέων ἀπαλροῦσιν ἐκ τῆς Χίου οὐ πελάγρια, ἵνα
 αὐτὴ περιτύχῃ ταῖς ἐν τῇ Ἐρέσῳ ναυσίν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ
 τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἡπειρον. καὶ προσβαλόντες
 τῆς Φωκαίδος ἐς τὸν ἐν Κρατερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιησά-
 μενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δεικνοποιοῦνται ἐν Ἀρ-
 γεννούσαις τῆς ἡπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐν-
 τεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι
 τῆς ἡπείρου ἐς Ἀρκατοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστο-
 ποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Ἀάρι-
 σταν καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτη χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς Ρο-
 εῖον ἥδη τοῦ Ἑλλήσποντου, πρῶτον μὲν νυκτῶν· εἰς
 αὐτῶν νῆσῶν καὶ ἐς Σίγειον κατήσαν καὶ ἄλλοις τῶν ταύτη
 ὧρων.

102. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῇ δυοῖν δεούσαις εἰκοσι
 ναυσίν ὄντες, ὥς αὐτοῖς οἱ τε φρονεῖντοί ἐσήμαινον, καὶ
 ἰσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμῇ φάνετα,
 γινώσκοντι ὅτι ἐσπλεύουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύ-
 της νυκτὸς ὥς εἶχον τάχους ὑπομίζαντες τὴν Χερσονήσῳ, πα-
 ρεπλεον ἐπ' Ἐλαιούντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχω-
 ρίαν, τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκκατ-
 ἑκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φίλῳ ἐπιπλῶ,
 ὥπως αὐτῶν ἀναγκῶς ἔξουσιν, τὴν ἐκπλέωσι· τὰς δὲ μετὰ τοῦ
 Μινδάρου ἅμα τῇ ἐφ' ἑκατόντες, τὴν δίοξιν εὐθὺς ποιοῦμενοι,

is ignoti. — Forman. ὄντις tuetur
 Buttmann. Gr. max. Vol. I. p. 282.

rium. Idem. Hom. Il. 5. 284. He-
 dot. 9, 114.

οὐ πελάγρια. Negatio οὐ ex
 oniectura nostra accessit, quam pro-
 avit Krüg. l. l. p. 396., receperunt
 Goell. et Poppe.

ἐν Ἀργεννούσαις τῆς ἡπεί-
 ρου. Pro vulgato Ἀργινούσαις codd.
 Pass. Aug. Pal. It. Ἀργεννούσαις, Vat.
 Ἀργεννούςαις. Verba τῆς ἡπείρου,
 i. germana sunt, de quo dubitat cum
 Krüg. Goeller., nihil aliud possunt si-
 nificare quam „Arginensis Insulis ex
 diverso positum cognomine fuisse in
 continente oppidum, quemadmodum
 Sybota portus Sybotis insulis opposita
 fuerunt.“ Krüg. Quam ipsam sen-
 tentiam confirmare Popponi l. l. p. 448.
 identur Scholia ad Aristoph. Ran.
 7. 33. et 710. Contra Diodorus 13,
 7. hoc oppidum in insulas transfert.
 — Mox post παραπλεύσαντες, Cass.
 Aug. It. Vat. Reg. K. m. Ar. Chr. ad-
 unt τὴν Κυμαίαν, quod e praegres-
 sis irrepsisse suspicatur Krüg. l. l.,
 oppo autem ex τὴν Κανάλαν corrup-
 tum putat. — Λέκτον, promonto-

102. φρονεῖντοί. Vid. ad 2. 94.
 — ὑπομίζαντες τῇ Χερσ. Schol.
 ἔγγισαντες, i. e. oram Chersonesi le-
 gentes. — Elaeus oppidum est Cher-
 sonesi ad Hellepontum additum. — ἐν-
 τεῦσαι. Schol. ἀντὶ τοῦ ἐκπλε-
 σαντες διαφρεῖν. „Frustra quaesivi
 quoque hunc loquendi morem comproba-
 rem.“ Goell. Itaque „dubites an vir-
 gula ponenda sit post εὐρυχωρίαν, ut
 τὰς — ναῦς ad κατέκλισε pertineat, cf.
 Poppe.

προειρημένης φυλακῆς, τῷ
 φίλ. ἐπ. Schol. interpretatur: καίτοι
 προειρημένον τοῖς ἐν τῇ Ἀβύδῳ ἐπὶ
 τοῦ φίλου ἐπιπλῶ, (ἐντεῦθεν τὸ
 τοῦ φίλου ἐπιπλῶ, τὸ μετὰ Μινδάρου)
 ὥπως παραφυλάττωσι τοὺς Ἀθηναί-
 ον, ὥστε τοὺς μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ἐκ-
 πλεῦσαντας. — ἀναγκῶς, ἐπιμελῶς,
 προνοητικῶς.

τὴν δίοξιν εὐθὺς ποιοῦμε-
 να. Cum δίοξιν ποιεῖσθαι non pos-
 sit esse fugere, sed idem sit quod δι-
 ώκειν, ποιοῦμενοι corruptum esse
 patet. Conieci olim ποιοῦμένων, Krüg.

οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Ἀθήνων διέφυγον, τήσασθαι δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσονται πλεῖν καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιούντα. καὶ μίαν μὲν ἔποκειλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτῆσιλάου αὐτοῖς ἀνδράσι λαβάνουσι, δύο δὲ ἑτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἰμβρῳ κενὴν κατακαίουσι.

103. Μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου συμμυελίσαις καὶ ταῖς ἄλλαις, συμπαύσαις ἔξ καὶ ὀγδοήκοντα, πολιορκήσαντες Ἐλαιούντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὥς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς Ἀβυδον, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν ἀκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἴομενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ταχυμαχοῦντες, ὥς ἦσθοντο, εὐθύς ἀπολιπόντες τὴν Ἑρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἰφούσιν, αἱ πρὸς τὸ πῆλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιέπουν αὐτοῖς, καὶ ἡμέρα ὕστερον ἀφικόμενοι ὀρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἰμβρου, ὅσαι κατέφυγον, κομίζονται, καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πάντα ἡμέρας παρεσκευάζοντο.

104. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐνανυμάχουν τρώφῳ τρωπιδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλουν ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ· οἱ δὲ Πελοποννησίοι, αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου, ἀντανήγον καὶ αὐτοί. καὶ ὥς ἔγνωσαν ναυμαχῆσθαι, παρέπλουν τὸ κέρως, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰθάκου μέχρι Ἀφρίανδων, νῆες ἔξ καὶ ἑβδομήκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννησίοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Λαοδάμης, νῆες ὅσας καὶ ὀγδοήκοντα· κέρως δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιδι, τὸ δ' ἕτερον αὐτῆς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλεῖνσαι, Ἀθηναίους δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλα στρατηγοὶ ὥς ἕκαστοι διατάξαντο. ἐπαιρημένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πρότερόν τε συμμίζειν, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχύοντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ ἀποκλῆσαι τοὺς ἑαυτοῦς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἑκὰς οὐδαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ἣ μὲν ἐβόλουντο ἀποφράσασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντιπετήγον, καὶ περιέπλυνον τῷ πλῶ· τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν, ἣ Κυνὸς σῆμα καλεῖται· τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταται. ἄλλως τε καὶ ἐλάσσονα ἡρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀρείαν καὶ γωνιωδῆ τὴν περιβολὴν ἔσχετο, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπὶ κέρῳ αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι

ad Dion. p. 319. ποιούμενον. — Ἰμβροῦ x. soli Cl. Vat. praebent. Ceteri ἡσυχίαν.

104. ἐπὶ κέρως. Vid. annot. ad 2, 90.

ὑπερσχύοντες αὐτοί. Expectes ὑπερσχύοντων αὐτῶν, quia praecedit ἐπαιρημένων. Sed periphrastica

tis causa, ut videtur, nominativum adhibuit, qui aptus est sequenti et dicitur, si verba sic iungantur καὶ, εὐδύναιτο, ἀποκλῆσαι, μὲν ἑκὰς τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῶν ὑπερσχύοντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἐξῶσαι δὲ κατὰ τὸ μέσον πρὸς τὴν γῆν.

105. Προσπεδόντες οὖν οἱ Πελοποννησίοι κατὰ τὸ μέσον ἔξωσαν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν ἤν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμύναι δὲ τῷ ἰσθμῷ οὐδ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πληθύνουσιν τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὐδ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου· ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα οἱ Συρακοῖοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἰσχύοντες ἐπιτεταγμένοι εἶργον αὐτοὺς, πρὶν οἱ Πελοποννησίοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναὺν διώκοντες ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον, τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπερούσας, πανσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρους καὶ παναστρέψαντες, εὐθύς ἠμύναντό τε καὶ τρέκουνσι· καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πελᾶνημένας ἑκοπτόν τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχίαν ἐπέδιδασαν. οἱ τε Συρακοῖοι ἐτύγγανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς φρυγὴν ὁρμήαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἐώρων.

106. Γερωνιμένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Μείδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ἵστερον δὲ ἐς Ἀβυδὸν, ναῦς μὲν ὅλγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, στερνὸν γὰρ ὦν ὁ Ἑλλήσποντος βραχέως τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ναυτίοις παρεῖχε, τὴν μὲντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τίως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διὰ τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰν, ἀπηλλαγμένην τοῦ σφῆς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἐπὶ ἀξίους τοῦ ἐς τὰ ναυικά νομίζειν. ναῦς μὲντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίαι μὲν πικτῶ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμκρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Παλληνίων μίαν ἐκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἐπολλύασιν. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὐ τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάρια προσεγαγόμενοι, καὶ [τοὺς] νεκροὺς τοῖς ναυτίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθή-

105. διακόντες. Vulgo διακύν. Illud exhibent Cass. Aug. It. Vat. et accepit cum Goell. Popp. Ita διὰ τὸ κρατήσαντες est commixtio duarum loquendi rationum, cum proprie dicendum fuerit aut διὰ τὸ κρατεῖν, aut κρατήσαντες, omissis verbis διὰ τὰ. Id. annot. ad 4, 63.

τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπερούσας. Cum Porto interpretes plerique mnes ἐπερούσας interpretantur curam inhibentes. Sed ita minus aptum videtur quod sequitur ἠμύναντο. Schol. actius videtur explicare τὰς ἐπικειμένας ναῦς sive ἐπεδρυνούσας. Ad

γνόντες, posita post Θρασέβ. virgula, subaudies τοῦτο, τὸ ἀτακτότερος γενέσθαι τοὺς Πελ. Sic cap. 104. οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, et alibi saepe. — Μοx τὸ νικῆσαν est τὸ μέσον. — ὑπολαβόντες Schol. διέξαμνοι.

106. Μείδιον. Sic nunc ex Cass. Aug. Pal. It. Vat. editum. Vulgo Πύδιον. Nec Pydus nec Midius aliunde notus est. Vld. Poppo I. 2. 438. Quando Cyzicus ab Atheniensibus desciverit, non legimus apud Thucyd. Diodorus narrat 13, 40. Monuit Goell.

καὶ ἀνέλεπστον. Hoc καὶ referendum videtur ad illud, quod sequi-

νας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νυκτός, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπὶ τε ταῖς περὶ τὴν Εὐβοίαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπεβόωσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἣν προθύμως ἀντιλαμβάνονται, περιγενέσθαι.

107. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπονδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν [τῇ] Σηετῷ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφιστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἀρχάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὁκτώ ναῦς ὁμοῦσας, ἐπικλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν προσηγάργοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέκραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομισάντο, (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκλυσαν), καὶ ἐς τὴν Εὐβοίαν ἀπέπαμψαν Ἰπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκείθεν ναῦς.

108. Κατέκλυσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τριῶν καὶ δέκα ναυσὶν ἐπὶ τῆς Καύτου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων· ὅτι τὰς τε Φοινίκους ναῦς ἀποτρέψαι Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἔλθῃν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκει μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρῶτον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἀλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέκραξε, καὶ Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας, [καὶ] ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπισθον ἦδη ἐς τὴν Σάμον κατέκλυσε. καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσσιόδου, ὡς ἐκύθητο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσκοπον πεσλυκυίας, ἀναστῆς ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλληνιστῷ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου περὶ διὰ τῆς Ἰθῆς τοῦ ὄρους ὀπλίτας ἐξηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὅπῃ Ἀρσάκῳ τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρνης ὑπάρχει, ἀδικοῦμενοι, βῆπερ καὶ Ἀηλλους τοὺς Ἀτραμύττιον οὐκῆστας, ὅτι ὑπ' Ἀθηναίων Ἀήλου καθάρσεως ἔνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδελον, καὶ ἐπαγγέλλας στρατιᾶν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὥς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ συμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ πετηκύντις. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομίῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ

tur ante ἐνόμισαν. — οἱ δέ, int. οἱ Ἀθηναῖοι, ex τὰς Ἀθήνας. — Paulo post σφίσι τὰ πράγματα περιγενέσθαι pro σφῶν τὰ πράγ. περ.

108. ταῖς τριῶν καὶ δέκα. Tot enim secum duxerat. Vid. c. 88. — Paulo inferius καὶ ἄρχοντα praebet Vat. καὶ etiam I. Lugd., sed non plane necessarium esse monet Poppo.

— ἀναστῆς. Schol. ἐκπεσπύσας. „At valet castris motis.“ Poppo. ὀπλίτας, sc. τῶν Πελοποννησίων. De Dellis Atramyttium habitantibus iam legimus supra 5, 1., ubi item scribitur Ἀτραμύττιον, ut hic. It. — ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδελον simulato odio in scio quem, vel simulans sibi hostes esse, quos non nominabat.

ἂ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀγορᾶς.

109. Ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ, (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεισαν οἱ φρουροί,) διαβεβλήσθαι τε νομίσας αὐτοὺς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἐν βλάβῃ, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξιόμενος αὐτοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διανοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμνηται τε τῶν περὶ τὴν Ἀλεξανδρον γεγενῆμενων, καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὥς εὐκρεπέστατα ἀπολογησεται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἐφεσον θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. [ὅταν δὲ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμῶν τελευτήσῃ, ἐν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]

109. διαβεβλήσθαι — αὐτοῖς. Vulgo αὐτοῖς. Vid. ad c. 81. Nostrum paullo difficilius: putans esse valde infensos esse. Vulgata significat existimans se in maximum eorum odium incurrisse.

διαβολὰς. Addunt ἀπόσθαι. Cl. Reg. F. Lugd. m. Ar. Chr. Dan.

marg. Steph. et a man. rec. Aug. haud dubie ex interpretatione. Nam accus. τὰς διαβολὰς pendere potest ex ἀπολογησεται, quod qui infringere cōstat Pappo ad h. l., ipse affert c. 68. θανάτου δίκην ἀπολογεῖσθαι.

ἔται — πληροῦται. Haec verba omittit I. Ab aliena manu ea esse adscripta, consentiunt Critici.

D E S C R I P T I O SYRACUSARUM,

ex Goelleri Thucydidis editione. T. II. p. 102 sqq. desumpta.

Partes urbis Syracusarum fuere quinque: *Ortygia*, *Acradina*, *Tyca*, *Neapolis*, *Epipolae*. [Thucydidis aetate duae tantum erant priores, vel tres, ut Letronno videtur in *Essai critique sur la topographie de Syracuse*, Paris 1812, qui Tycam iam tunc satis magnum aedificiorum numerum habuisse putat.] Primum *Insula* sive *Ortygia* ab Corinthiis, duce Archis, communiri habitarique coepta est; mox *Acradina* etiam in continenti adiecta incolisque frequentata. Urbs sita erat in planitie, quae in mare protenditur, formamque habet peninsulae duplici sinu conclusae. Thuc. 6, 90. init. ibique Schol. Illam peninsulam adiacet *Ortygia*, quae iam capit reliquias urbis quondam maximae Graecarum. Secundum Strabonem ambitus urbis florentis fuit centum octoginta ferme stadiorum. Ambitus *Ortygiae*, quae hodie sola habitatur, secundum Swinburn. T. III. p. 377. bis mille ferme passuum est. Illa insula cum primum coloniae Corinthiorum sufficisset, in decursu aetatis ita multitudo hominum aucta est, ut in continentem Siciliam aedificia continuare cogerentur. Antiquissimis temporibus vallo lapideo iuncta erat, quod sive terrarum metu destructum, sive undarum vi perruptum est. Abhinc valli loco ponte continebatur. Rursus e ruderibus illius pontis et aedificiorum finitimorum vallum confectum est, quod hodieque perstare dicitur. *Ortygia Nasos* appellatur et *Insula*; *Ars* quoque et *Urbs* et peninsula audit, nempe prout vel lingua terrae cum continenti iungit, vel agger ille interclusus fuit. Munita erat antiquissimis iam temporibus; Dionysius tyrannus novo muro inter ipsam et *Acradinam*, item circa totam insulam ducto prope impugnabilem reddidit.

Acradina orientem versus mari alluebatur; a tractu septentrionali portus erat Trogili; occasum versus fines habebat Tycam

Neapoli; a tractu australi ad portum magnum et Insulam per-
 nebat. Tyca et Temenite Acradina moenibus seiungebatur. Par-
 um quoque ad mare sitam egregie natura rupibus muniverat,
 nas fluctus alluvit. — *Epipolarum* nomen est loco praerupto, oc-
 casum versus porrecto, ad urbem usque declivi, qui ita ei immi-
 et, ut introrsus omnia pateant. Altissima Epipolarum pars ple-
 sque collibus eminet, quorum praecipui sunt *Labdalum* et *Eu-
 yelus*. Labdalum in ipsa extrema Epipolarum crepidine Megara
 ersus spectabat. Per Euryelum, extremo occasum versus colle situm,
 d Epipolas fuit ascensus. Hodie appellant *Belvedere*. Epipolas
 el post Dionysii tyranni tempora non fuisse admodum habitatas,
 ide apparet, quod Marcellus in hac urbis partem castra metatus
 st, cum captis Tyca et Neapoli in Acradinam non statim posset
 enstrare et difficile ei esset, milites diripienda urbe arce, si
 as per suburbia illa dispersisset. En circuitu Epipolarum propa
 Labdalo *Leutunias* fuerunt. Tractus inter Epipolas, Tycam,
 acradinam et regionem Anapi situs *Temenites* dicebatur, a luco
 pollinis sic appellatus. Eadem fuit pars urbis post Thucydidia
 mpora *Neapolis* dicta. Per Temenitem et portas Acradinas in
 acradinam transitus erat; inde a Temenite ad Anapum et Olym-
 ium via per portas Temenitides patebat. — *Tyca*, quae nomen
 abet a saepe Fortunae, pars urbis erat Acradinae, Temeniti Epi-
 polisque contigua; inde per Hexapyla aditus patebat ad plagam
 icilliae septemtrionalem.

Portus Syracusis fuerunt tres: *Portus Troglii*, ad litus
 acradinae septemtrionibus subiectum; *Portus minor* sive *Laccius*,
 odie *Marmoreus*, extra urbis moenia, Acradinam inter et Orty-
 iam. Denique *Portus magnus* erat, qui intra continentem ter-
 am se insinuat ambitu octoginta ferme stadiorum. [Ita Strabo VI.
 . 417. B., quem redarguunt recentiores, quinquies vel sexies
 ille passuum ambitum facientes.] Ostium magni portus fuit
 cto tantum stadiorum. Thuc. 7, 59. Catena firmissima seniori
 uoque aetate aditus ad portum interclusus est, ut intelligitur e
 rontin. Strateg. I, 5, 6. Portum magnum circumnavigans, pro-
 ectus ab Ortygia, cuius ad fontem Arethusam escensio erat parte
 usulae ea, quae in magnum portum vergit, venis ad angu-
 um fretuli Ortygiae, quem Syracusani palis obstruxerant, quo
 e, dum Athenienses acrius insequerentur, reciperent. Thuc.
 , 25. Ultra Acradinam litus ad occasum vergit, dein ad
 ustrum, hinc rursus occasum versus flectitur ad ostium Anapi
 mnis. Huius ostium et parvam littoris prominentiam praeter-
 ectus in sinum devenis recta ori portus obiacentem, quem τὸ
 οἶλον καὶ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος Thucydides 7, 52 appellat.
 rominentiam illam littoris *χηλὴν* dicit cap. 53., quo nomine hic
 on significari videtur agger arte factus, sed naturalis sinuatio.
 μυχῶ in sinum paullo ampliorem devenis, hodie dictum Ma-
 ina di Melopca. [Utrum ille *μυχός* an hic sinus *Dascon* nomi-
 etur, disceptant Goeller. et Poppo T. II. 513. 516. Ille tamen

concedit, Dasconem et *πυγόν* unum eundemque sinum esse videri.] Littus australe terminatur promontorio *Plemmyrio* (hodie Massa d' Olivera), dum propius ad Ortygiam accedit, portusque aditum coarctat. Id duae parvae insulae adiacent, mare maior Ionium spectans (hodie San Martino), minor intra portum sita (hodie il Castelluccio). In alterutra harum insularum tropaea crexerant Athenienses: Thuc. 7, 23. Plemmyrium a Nicia communitum est, utpote commeatui recipiendo aptissimum. Tria ibi castella exstruxit, Thuc. 7, 4, quorum maximum occasum spectans (7, 23) omnem belli apparatus victusque copiam continebat, ubi omnis exercitus conседit, navibus ad radicem promontorii stationem habentibus.

Anapus, cui paullo supra ostium rivus Cysae miscetur, in portum magnum incurrit. Intra Cysaen et ostium, decem ab urbe stadiis ponte iungebatur, per quem ab urbe ad Olympium et Polichnen via Helorina ducebat, quae Heloro profecta oram usque maritimam legens precurrebat ad fluvium Casyparia (Thuc. 7, 80), tunc oceanum versus usque ad radices Olympii vergens trans Anapum per portas Temenitides in urbem ducebat. Praeter ripam Anapi pratum fuit, quo Syracusani militum caesum agere consueverant, Thuc. 6, 96. 97. Hoc partim ruderibus abdidicorum, partim flumine et rupibus munitum fraude bellica per otium et sine sanguine Nicias occupavit, ponte pone se destructo ac qua facillime ab hoste potuisset impugnari, vallo ducto. Thuc. 6, 63—67. Plut. Vit. Nic. c. 16.

Inter Anapum et urbem praeter rupes Epipolarum et moenia Temenitis palus *Lysimelia* fuit, quae naturali quodam aggere divisa altera parte ad flumen Anapum, altera ad litus maris pertinebat. Memoratur etiam stagnum *Syraco*, unde urbs nomen accepisse fertur; quae an pars tantum magnae paludis, an ipsa alio nomine Lysimelia fuerit, dubitatur. Certe nonnisi serioris aetatis scriptores, velut Vibius Sequester, Stephanus Byzant., Scymnus Chius *Λύμνην Συρακῶν* commemorant. Apud Thucydidem etiam nomen *ἔλος*, palus 6, 101. legitur, cuius pars aliqua lutosa et solida erat ita, ut lignis substratis transiri posset. Haec palus Popponi l. l. p. 517. videtur illa seriorum Syracorum. Ex vicinia vero stagni illius et paludis magna horum locorum semper insalubritas erat, de qua vid. Liv. 24, 26. 33. 25, 23. Quare morbus etiam exercitum Atheniensium invasit, id quod Niciam commovere debebat, ut quam primum Sicilia excederet; sed cum superstitio retinuit. Vid. Diod. 13, 12. 14, 70. Plut. Vit. Nic. c. 22. 23. Thuc. 7, 50. Tametsi coelum Syracusanum gratissimum amoenissimumque fuit, teste Cicerone in Verr. II. 5. c. 10.

Ab Anapo austrum versus mediocri collis altitudine est, praecipue fluvio imminens, reliquis partibus lente assurgens. In hoc

colle vicus *Polichne* situs fuit, et prope eum nobile Jovis templum, unde ipse collis nomen Olympii accepit. In eo tabulae servabantur, quibus nomina cunctorum civium inscripta erant. Plutarch. Nic. c. 16.

Epipolis Athenienses potiti (Thuc. 6, 96. 97.), castello Labdalo exstructo, ad Tycam descendentes murorum ambitum celeriter aedificarunt (6, 98.) Confecta inde a *Κορυμφ* usque ad magnum portum circummunitione (7, 2. 4), iam non multum aberat, quin parum septentrionem versus inde a Trogilo ductum absolverent (6, 99. 101.). *Κορυμός* fuit pars crepidinis Epipolarum praeceptissima, Temeniti propemodum contigua (Thuc. 6, 101. 103.). Ab hac parte urbs fuit munitissima, teste Plutarcho Vit. Timol. c. 21.

TABVLA CHRONOLOGICA RERVM MAXIME MEMORABILIVM.

B. P.	Olymp.	ante Chr.	
	347 ante 1 Olymp.	1124	Boeoti Arna electi terram Cadmeidem incolant 1, 12.
	327 a. 1. Ol. paucis annis ante 28 a. 1. Ol.	1104	Dorieneses cum Heraclidis Peloponnesum occupant 1, 12.
	11, 3	804	Lycurgus rempublicam Lacedaemoniorum legibus constituit 1, 18. (Alii circa a. 880 factum dicunt.)
	11, 4	733	Naxos, prima Graecorum in Sicilia colonia, condita 6, 3.
	29, 1	732	Syracusae conditae 6, 3.
	67, 2	664	Antiquissima pugna navalis 1, 18.
	72, 3	510	Hippias Athenis electus 1, 18. 6, 59.
	75, 1	490	Pugna Marathonica 1, 18. 6, 59.
	75, 2	480	Xerxis expeditio contra Graeciam 1, 14.
	75, 3	479	Persae e Graecia expulsi 1, 89.
	77, 3	477	Munitio Piraei absoluta 1, 93.
		469	Pugna navalis et terrestris apud Eurymedontem 1, 100.
	78, 3	465	Terrae motus in Laconica 1, 101.
	80, 1	457	Athenis muri longi inchoantur 1, 107.
	82, 1	456	Pugna Tanagrensis 1, 108.
	82, 2	449	Proelium ad Oenophyta 1, 108.
	83, 1	446	Climonis obitus 1, 112.
	83, 2	445	Euboea ab Atheniensibus desciscit 1, 114.
14 ante B. Pel. init. 5 ante B. P. init. 4 a. B. P. 1 a. B. P.	86, 1	436	Foedus inter Athenienses et Peloponnesios pactum post Euboeam receptam 1, 87. 115. 2, 1.
	86, 2	435	Epidamnii Corinthiorum opem implorant 1, 25.
	87, 1	432	Corcyraeorum victoria 1, 29.
			Secunda pugna navalis inter Corcyraeos et Corinthios 1, 49.
			Potidaea deficit ab Athen. 1, 58.

B. P.	Olymp.	ante Chr.	
1	87, 1	431	Thebani Plataeam clam opprimunt 2, 2.
		veris initio	
1	87, 2	431	Prima Laeadaemoniorum invasio in Atticam, duce Archidamo 2, 19.
2	87, 2	430	Pestis Athenis grassari incipit 2, 47.
		aestatis init.	
3	87, 3	429	Peloponnesiorum expeditio adversus Plataeam 2, 71 sqq.
			Eorundem et Ambraciotarum adversus Acarnaniam expeditio 2, 80 sqq.
			Sitalces, Odrysarum rex, contra Perdiccam et Chalcidenses in Macedoniam exercitum agnovet 2, 95 sqq.
4	88, 1	428	Lesbus deficit ab Atheniensibus 3, 2.
4	88, 1	427	Plataeenses CCXII murum Peloponnesiorum transgressi evadunt Athenas 3, 20 sqq.
5	88, 1	427	Lesbus in Atheniensium potestatem redit 3, 28.
			Plataea Laeadaemoniis traditur 3, 52. Seditio-nes Corecyram verant 3, 70 sqq. — Prior Atheniensium in Sioliam expeditio 3, 86.
6	88, 2	426	Demosthenis in Aetolos expeditio et clades 3, 95 sqq.
6	88, 3	426	Ambraciotarum expeditio adversus Argos Amphiloichicum et clades 3, 105 sqq.
7	88, 3	425	Athenienses Pylum in Messenia sitam muniunt 4, 4.
7	88, 4	425	Spartani CCXCII vivi in insula Sphacteria ab Atheniensibus capiuntur 4, 38.
8	88, 4	424	Oythera ab Atheniensibus occupata 4, 54.
8	89, 1	424	Sicilienses inter se pacem instaurant 4, 65.
			Megarensium longi muri per proditionem ab Atheniensibus capiuntur 4, 66 sqq. item Nisaea 4, 69.
			Brasidas per Thessaliam in Thraciam transit 4, 78. Clades Atheniensium apud Delium 4, 89 sqq.
			Amphipolitani Brasidam recipiunt 4, 107. Tonzonae proditione capta 4, 112.
9	89, 1	423	Induciae pactae inter Athenienses et Lacedaemonios 4, 117.
	m. Elaphebol. die XIV.	23 Mart.	Scione sponte ad Brasidam deficit biduo post 4, 120.
10	89, 3	422	Pugna apud Amphipolin, qua et Cleon et Brasidas occiduntur 5, 10.
		aestate desinente.	
11	89, 3	421	Pax in quinquaginta annos facta inter Athenienses et Lacedaemonios 5, 17.
		m. April.	
12	89, 4	420	Foedus inter Athenienses, Argivos, Mantinenses et Eleos 5, 47.
14	90, 2	418	Lacedaemonii bellum Argivis inferunt 5, 57.
14	90, 3	418	Pugna inter Argivos et Lacedaemonios, duce Agide 5, 66 sqq.
			Pax inter Argivos et Lacedaemonios 5, 77. deinde etiam societas 5, 79.

νας τριήρη ἄγγαλον τῆς νίκης· οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νύκτος, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπὶ τε ταῖς περὶ τὴν Εὐβοίαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπεβόωσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἣν προθύμως ἀντιλαμβάνονται, περιγενέσθαι.

107. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν [τῇ] Σηρατῇ Ἀθηναῖοι ἔκλειον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἀργυρίου καὶ Πριάπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμήσας, ἐκίπλευσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔκλειον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτειχίστον οὖσαν προσγγάγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔκλειον δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, (τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκασσαν), καὶ ἐς τὴν Εὐβοίαν ἀπέπεμψαν Ἰπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομισέσθαι τὰς ἐκείθεν ναῦς.

108. Κατέκλειον δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοὺτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τριῖσι καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Κόντου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων· ὅτι τὰς τε Φοινίκας ναῦς ἀποτρέψει Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἔλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρην ὅτι φίλον πεποιήκει μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρῶτον, καὶ πληρώσας ναῦς ἐνύδα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἀλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε, καὶ Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας, [καὶ] ἄρχοντα ἐν τῇ Κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπισθον ἦλθ' ἐς τὴν Σάμον κατέκλειον. καὶ ὁ Τισσαφέρης ἀπὸ τῆς Ἀβύδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πελαγονίαν, ἀναστύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλήσποντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου περὶ διὰ τῆς Ἰδης τοῦ ὄρους ὀπίστας ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκῳ τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρηνους ὑπάρχοντες, ὅτις ὑπ' Ἀθηναίων ἄλλου καθάρσεως ἔνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄθλον, καὶ ἐπαγγέλλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τὴν ῥήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκύντις. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, μήποτε καὶ περὶ σφῶν τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ

tur ante ἐνόμισαν. — οἱ δέ, int. οἱ Ἀθηναῖοι, ex τὰς Ἀθήνας. — Paullo post σφίσι τὰ πράγματα περιγενέσθαι pro σφῶν τὰ πράγ. περ.

108. ταῖς τριῖσι καὶ δέκα. Tot enim secum duxerat. Vid. c. 38. — Paullo inferius καὶ ἄρχοντα praebet Vat. καὶ etiam I. Lugd., sed non plane necessarium esse monet Poppo.

— ἀναστύξας. Schol. ἐκασταφφας. „At valet castris motis.“ Poppo. ὀπίστας, sc. τῶν Πελοποννησίων. De Dellis Atramyttium habitantibus iam legimus supra 5, 1. ubi item scribitur Ἀτραμύττειον, ut ibi It. — ἔχθραν προσποιήσας. — ὁ ὁ δὲ ἄθλον simulato odio in scio quem, vel simulans eūdi hostem, quos non nominabat.

INDEX NOMINVM ET RERV.

A.

- Abdera**, Thraciae urbs 2, 97.
Abronychus 1, 91.
Abydos, in Hellesponto sita 8, 62.
Acamantis tribus Athenis 4, 118.
Acanthus Lacedaemonius 5, 19. **Acanthus** Aegiorum colonia in Thracia 4, 84.
Acarnania 2, 102. **Acarnanes** optimi funditores 2, 81. **Atheniensium** socii 2, 68. **Ambraciotas** vincunt 3, 108.
Acesium, Siciliae fl. 4, 25.
Achaea Atheniensibus sociata 1, 111. **Peloponnesiis** reddita c. 115. **Achaei** **Phthiotae** 8, 3. **Achaei** universale Graecorum nomen 1, 3.
Acharnae, Atticae pagus 2, 19.
Achelous fl. 2, 102.
Acheron Thesprotiae fl. 1, 46. **Acherusia** palus ibid.
Achilles 1, 8.
Acratae urbs Siciliae 6, 5.
Acracum Lepae 7, 78.
Acragas urbs et fl. Siciliae 6, 4.
Acrothoi urbs in Atho sita 4, 109.
Actaenae civitates 4, 52.
Acta regio 4, 109.
Aetium agri Anactorii 1, 29.
Admetus 1, 136.
Aeantides Lampsacenus 6, 59.
Aegaeum mare 1, 98.
Aegaleos mons Atticae 2, 19.
Aegina ab Atheniensibus oppugnata 1, 105. iisdem per deditionem tradita ib. 108. **Aeginetae** classe olim valuerunt 1, 14. ex **Aegina** expulsi 2, 27. **Thyream** incolunt, qua capta ab Atheniensibus trucidantur omnes 4, 57.
Aegitium Aetoliae 3, 97.
Aegyptus 1, 104. 109 seqq.
Aenianes 5, 51.
Aenus urbs Thraciae 4, 28. **Aenii** **Aeoles** sunt 7, 57.
Aeolis regio Aetoliae 3, 102. **Aeoles Asiatici** Atheniensium vectigales 7, 57. a Boeotis oriundi ibid.
Aeoli insulae 3, 115.
Aesimides nauarchus **Corcyraeorum** 1, 47.
Aeson legatus Argivorum 5, 40.
Aethaenses 1, 101.
Aethiopia 2, 48.
Aetna mons Siciliae 3, 116.
Aetoli 3, 94 sqq.
Agamemnonis imperium 1, 9.
Agatharchidas, dux Corinth. 2, 83.
Agatharchus, Syracus. 7, 25, 70.
Agasander legatus Laced. 1, 139.
Agessippidas Laced. 5, 55.
Agis Archidami fil. rex Laced. 3, 89. et dux ibid. et 4, 2, 5, 54, 57. **Argivos** inclusos e manibus dimittit ib. 59 seq. ob id accusatur c. 63. iterum in Argivos profiscitur c. 65. eosque vincit c. 72 sq. **Decaleam** communit 7, 19.
Agnon s. Hagno, Atheniensium dux 1, 117. 2, 58. 95. **Amphipolia** condit 4, 102. cf. 5, 11.
Agraea 3, 106.
Agrianes 2, 96.
Argyrentum conditum 6, 4. seditione laborat 7, 46. bello Syracusano medios se gerunt 7, 33. 58.
Albus, murus tertia pars **Memphidis** 1, 104.
Alcasus archon Athenis 5, 19. 25.
Alcamenes 8, 5. 8. 10.
Alcibiades Cliniae fil. 5, 43. **Lacedae-**

- moniorum legatos deludit c. 45.
 eius in Peloponnesum expeditio
 c. 52. et in Argos c. 84. expeditio-
 nem in Siciliam urget 6, 16. eius
 ingenium, vita, mores ib. et 16.
 accusatur de Hermis violatis c. 28.
 ad causam dicendam revocatur c. 53.
 capite damnatur ob desertum iudi-
 cium c. 61. exsul Spartae Lacadae-
 monios ad bellum Atheniensibus in-
 ferendum excitat c. 88 seq. in Chium
 mittitur 8, 11. Peloponnesiis sus-
 pectus ad Tissaphernem se confert
 c. 45. reditum in patriam sibi struit
 c. 47 sqq. reditus ei decernitur
 c. 81. 97. et summa rerum commit-
 titur c. 82.
 Alcidas nauarchus Laced. 3, 16. 26.
 31 sqq. redit c. 69. adversus Cor-
 ecyram navigat c. 76. triumvir colo-
 niae Heracleam deducendae c. 92.
 Alcidas vel Alcidas 5, 19 cf. c. 24.
 Alcini fanum 3, 70.
 Alciphron Argivus 5, 59.
 Alcmaeon Amphiarai fil. 2, 102.
 Alcmaeonidae 4, 59.
 Alexander pater Perdiccae 1, 57. 137.
 2, 99.
 Alexarchus dux Corinthiorum 7, 19.
 Alexicles 8, 92. 98.
 Alexippides ephorus Laced. 8, 58.
 Alicyaei 7, 82.
 Alyzia, opp. Acarnaniae 7, 31.
 Almopia 2, 99.
 Aloe 2, 26.
 Ambracia Corinthiorum colonia 2, 30.
 Ambraciotae auxilium ferunt Corin-
 thii contra Corcyraeos 1, 27. bel-
 lum inferunt Amphilocho 2, 68. et
 Acarnanibus c. 80 sq. et iterum 8,
 105. ab Acarnanibus vincuntur c. 108.
 Syracusanis auxilia dant 7, 56. Am-
 bracius sinus 1, 53.
 Amintades 2, 67.
 Aminias 4, 132.
 Aminocles Corinthius Samis quatuor
 nares facit 1, 13.
 Ammeas 3, 22.
 Amorges a Persarum rege deficit 8, 5.
 a Peloponnesiis captus Tissapherni
 traditur c. 28.
 Ampelidas 5, 22.
 Amphiarai pater Amphilocho 2, 68. et
 Alcmaeonis c. 102.
 Amphias 4, 119.
 Amphilocho ab Amphilocho condita
 2, 68.
 Amphipolis urbs Thraciae 1, 100. 4,
 102. Brasidae se dedit c. 106.
 Amphissenses 8, 101.
 Amyclaeum templum 5, 18. 23.
 Amyntas Philippi fil. 2, 95. 100.
 Amyntaeus 1, 112.
 Anaceum templum Castoris et Pollucis
 8, 93.
 Anactorium ubi situm 1, 55. capitur a
 Corinthiis ibid. recuperatur ab Athe-
 niensibus et Acarnanibus 4, 49.
 Anaea 8, 32. 4; 75. 8, 19. Annates
 Lysiclem Atheniensem interficiunt
 8, 19.
 Anapus Acarnaniae fl. 2, 32. Siciliae
 fl. 6, 96. 7, 78.
 Anaxarchus Thebanus 8, 100.
 Anaxilas Rheginorum tyr. 6, 5.
 Andocides nauarchus Athen. 1, 51.
 Androcles 8, 65.
 Androcratis fanum 3, 24.
 Andromenes 5, 42.
 Androstenes Aroas, Olympionices
 5, 49.
 Andrus insula 2, 55. Atheniensibus
 socia et tributaria 4, 42. 7, 57.
 Aneristus 2, 67.
 Antandrus urbs Aetolica 4, 52. 75. 3,
 108.
 Anthemus, unctis, urbs et regio Ma-
 ced. 2, 99. 100.
 Athena Cynurii agri opp. 5, 41.
 Anthippus Laced. 5, 19. 24.
 Anticles 1, 117.
 Antimenidas Laced. 5, 42.
 Antiochus Orestarum rex 2, 80.
 Antiphemus Gelae conditor 6, 4.
 Antiphon orator 8, 68. auctor mutas
 status popularis ib.
 Antissa Lesbii opp. 8, 18. 23. 8, 23.
 Antisthenes Spartanus 8, 39. 61.
 Aphrodisia 4, 56.
 Aphytis, urbs Chalcid. 1, 64.
 Apidanus Thessaliae fl. 4, 78.
 Apodoti, gens Aetolica 3, 94.
 Apollinis Archegetae ars 6, 3. Pythii
 ara a Pisistrato dedicata 6, 54.
 templum in Actio 1, 29. apud Le-
 cadios 3, 94. apud Triopium 8, 35.
 prope Naupactum 2, 91. Apollinis
 Pythii templum 2, 15. 5, 53. Apo-
 llinis oraculum 2, 102. Ap. Malac-
 tis festum 3, 3. Apollini Delo con-
 secrata Rhenea 1, 18. 3, 104.
 Apollonia, Corinthi colonia 1, 26.
 Arcades, 1, 9. 7, 57.
 Archedice, Hippiae filia 6, 59.
 Archelaus Maced. rex 2, 100.
 Argestratus 1, 59. 8, 74.
 Archetimus 1, 29.
 Archias Camarinsensis 4, 25. Corin-
 thius; Syracusarum conditor 6, 3.
 Archidamus, Laced. rex 1, 79. dux

- triam expeditionum in Atticam 2, 10 sqq. c. 47. 8, 1, et adversus Plataeam 2, 71.
- Archonides Siculorum rex 7, 1.
- Archontes 1, 126.
- Arcturi ortus 2, 78.
- Argilus, Thraciae opp. 5, 18. Argilii, Aethiolorum coloni, ad Brasidam deficient 4, 103. Argilli cuiusdam commisso proditur Pausanias 1, 132.
- Arginum, Ioniae promontorium 8, 34.
- Arginusae insulae 8, 101.
- Argos oppugnant Lacedaemonii 5, 57. constituitur ibi oligarchia 5, 31. Iunonis templum confagrat 4, 133.
- Argos Amphiloichicum 2, 68.
- Argivi foedus ineunt cum Atheniensibus 1, 102. principatum Peloponnesi affectant 5, 28. cum Mantineis societatem ineunt c. 29. et cum Eleis c. 31. et cum Atheniensibus c. 46. populari imperio reguntur c. 44. bellum gerunt cum Epidauriis c. 58. inclusi a Laced. Agidis beneficio evadunt c. 59. vincuntur a Laced. c. 73. praem accipiunt a Laced. c. 76. et foedera ineunt c. 77. 79. bellum renovatur c. 83. 116. 6, 7. Argivi antiquum Graecorum nomen commune 1, 3.
- Arianthides 4, 91.
- Aristagoras Milesius 4, 102.
- Aristarchus 8, 90. 92. 98.
- Aristeus Pelluchae fil. 1, 29. Adimanti fil. 1, 60. Coriathius 2, 67.
- Aristeus Lacedaemonius 4, 132.
- Aristides 5, 18. Aristides Archippi fil. 4, 50. Arist. Lysimachi fil. 1, 91.
- Arist. Atheniensium dux 4, 75.
- Aristocles frater Phisioanactis 5, 16.
- Aristocles polemarchus Laced. 5, 71. in exilium pulsus c. 72.
- Aristocretes Athen. 5, 19. cf. c. 24. ubi scribitur Aristocrates.
- Aristocrates 8, 89. cf. 5, 24.
- Aristogiton Athen. 1, 20. 6, 54.
- Ariston 7, 89.
- Aristonous Larissaeus 2, 22. Aristonous Agrigenti conditor 6, 4.
- Aristophon 8, 86.
- Aristoteles 8, 105.
- Arna Thessaliae urbs 1, 12. Arnae in agro Chalcidensi sitae 4, 103.
- Arnissa Maced. opp. 4, 128.
- Arrhiana 8, 104.
- Arrhibaeus Lyncestarum rex 4, 79. 83. 124.
- Arscas Tissaphernis praef. 8, 106.
- Artabessus Pharnacis fil. 1, 129.
- Artaphernes Persa 4, 50.
- Artas 7, 33.
- Artaxerxes Persarum rex 1, 104. 137. 4, 50.
- Artemisium 3, 54. Artemisius mensis 5, 19.
- Artynae Argivorum magistratus 5, 47.
- Asine Laconicae opp. 4, 54. 6, 93. Messeniae opp. 4, 13.
- Asopius 8, 7.
- Asopus Boeotiae fl. 2, 5.
- Aspendes Pamphylliae urbs 8, 81. 87.
- Assinarus Siciliae fl. 7, 84.
- Astacus Acarnaniae urbs 2, 80. 83. 102.
- Astymachus 3, 52.
- Astyochus Laced. navarchus 8, 20. 23. 31. 33. 88. 50. 84 sq.
- Atalanta insula 2, 32. 3, 89. 5, 18.
- At. urbs Maced. 2, 100.
- Athenae post barbaros fugatos instauratae 1, 89 sqq. quomodo ad tantam magnitudinem pervenerint c. 98 sqq. earum thesaurus, copiae militares, ambitus, muri 2, 13. peste laborant c. 47. Atheniensium ingenium et mores 1, 70. 2, 36 sqq. 7, 48. Boeotos et Locros subigunt 1, 108. ad Coroneam victi Boeotiam amittunt c. 113. Euboeam subigunt c. 114. cum Peloponnesiis tricemalla foedera percipiunt c. 115. bellum gerunt cum Samis c. 116 sqq. classem in Lesbum mittunt 3, 8 sqq. et in Siciliam c. 86 sqq. iterum 4, 2. Pylum occupant 4, 4. et Cythera c. 53. et Thyream c. 57. longos muros Megarensium capiunt c. 68. inducias faciunt cum Lacedaemoniis c. 117. ad Amphipolim a Brasida fugantur 5, 10. foedera ineunt cum Laced. c. 18. 23. foedus faciunt cum Argivis et eorum sociis c. 47. in Melum classem mittunt c. 84 sqq. in Siciliam magnam expeditionem suscipiunt 6, 1. res in Sicilia gestae c. 62 sqq. novam classem in Siciliam mittunt 7, 20. vincuntur a Syracus. c. 40 sqq. 52. sq. eorum socii in bello Syracus. c. 57. ultimum pugnae discrimen ineunt c. 70 sq. miserabiles eorum discessus c. 75 sqq. sociorum defectio 8, 2. expeditionem suscipiunt adversus Miletum et Chium c. 30. libertate privantur c. 68. opprimunt optimates in Samo c. 73. Euboeam amittunt c. 96. vincunt Peloponnesios c. 106.
- Athenaeus 4, 119. 122.
- Athenagoras Syrac. 6, 35.
- Athletae 1, 6.
- Athos mons 4, 109.

Asintanes *Epri* populus 2, 80.
Atramytheum *Asiae* opp. 5, 1, 8, 108.
Atrous 1, 9.
Attica ab iisdem incolis semper habitata 1, 2. in *Ioniam* mittit colonias ibid. quomodo olim culta 2, 15. invaditur 1, 114. 2, 10 sqq. c. 47. 3, 1. c. 26. 4, 2, 7, 19.
Aulon 4, 103. Aliud huius nominis oppidum, in *Elide* situm, est apud *Xenoph.* *Hell.* III, 2, 25.
Autocles 4, 53. 119.
Axius *Maced.* fl. 2, 99,

B.

Bacchi templum in *Lianis* 2, 15.
Barbati, 1, 3. 18.
Battus *Corinthius* 4, 48.
Bellum Peloponnesiacum quantum 1, 1, 23. eius causae 1, 24. 56. 66. 88. initium 2, 1. apparatus ex utraque parte 2, 7. primus eius annus absolutus 2, 47. secundus c. 70. tertius c. 103. quartus 3, 25. quintus c. 88. sextus c. 116. septimus 4, 51. octavus c. 116. nonus c. 135. decimus 5, 24. undecimus c. 39. duodecimus c. 51. decimus tertius c. 56. decimus quartus c. 81. quintus decimus c. 83. sextus decimus 6, 7. septimus decimus c. 93. duodevicesimus 7, 18. undevicesimus 8, 6. vicesimus c. 60. vicesimus primus c. 109. eius duratio 5, 26. per aestates et hiemes a *Thucydide* descriptum 2, 1. 5, 20, 26.
Berrhoea *Maced.* opp. 1, 61.
Bisaltia *Macedoniae* regio 2, 99. 4, 109.
Bithyni *Thracae* 4, 75.
Bocoti ex *Arna* electi 1, 12. *Cadmei*dem occupant ibid. victi ad *Oenophyta* 1, 108. liberati c. 113. vincunt *Athenienses* ad *Delium* 4, 96. cum *Lacedaemoniis* societatem ineunt 5, 40. *Syracusani* auxilia mittunt 7, 19. eorum quatuor consilia 5, 38. et undecim magistratus, *Bocotarchae* dicti 2, 2. 4, 91. 5, 37. consanguinei *Aeolensium* 7, 57. cf. 3, 2.
Phocensibus centermini 3, 95.
Boeum *Doridis* opp. 1, 107.
Belbo, palus in *Mygdonia* 1, 58. 4, 103.
Bolissus 3, 24.
Bomienses 3, 96.
Boriades 3, 100.
Bottia 2, 99.

Bottiaea 2, 100. *Bottiaei* 1, 52. 2, 79. 99.
Brasidas *Methonen* servat 2, 25. *Alcidas* consiliarius 3, 69. ad *Pylum* rem strenue gerit 4, 11. 12. *Megarensibus* succurrit c. 70. sqq. *Thesaliam* pertransit c. 78. eius laus c. 81. 108. 5, 7. in *Lyncestas* expeditio 4, 83. *Acantho* bellum infert c. 84. *Argilum* occupat c. 103. et *Amphipolia* c. 106. *Toronei* c. 112. ad eum deficit *Scione* c. 120. et *Menda* c. 128. alteram in *Lyncestas* expeditionem suscipit c. 121. deseritur a *Perdicca* c. 125. *Cleoni* castra opponit ad *Cerdylium* 5, 6. victor in proelio cadit c. 10. honorifice sepelitur c. 11.
Braure, *Pittaci* regis *Edonum* arx, quem necat 4, 107.
Bricinniae, arx in agro *Leontino* 5, 4.
Brillessus mons *Atticae* 2, 23.
Bromiscus urbs *Thraciae* 4, 103.
Bucolion *Arcad.* opp. 4, 134.
Budorum propugnaculum in *Salamina* 2, 94. 3, 51.
Buphras 4, 118.
Byzantium 1, 94. 128. cf. 1, 115. 117.

C.

Cacyparis *Sicil.* fl. 7, 80.
Cadmeis regio *Boeotiae* 1, 12.
Caenadas locus in *Laconica* 1, 134.
Caecina *Italiae* fl. 3, 108.
Calex *Bithyniae* fl. 4, 75.
Callias *Calliadis* fil. 1, 61. 63. *Hyperochidae* fil. 6, 55.
Callicrates *Corinth.* 1, 29.
Callienses *Aetolica* gens 3, 96.
Calligitus *Megarensis* 3, 6. 39.
Callirrhoe fons *Athenis* 2, 15.
Calydon 3, 102.
Camarina 3, 86. 4, 25. 6, 5. 88.
Cambyses *Cyri* fil. 1, 13.
Camirus urbs *Rhodi* 3, 44.
Canastrium 4, 110.
Carcinus 2, 23.
Cardamyla 3, 24.
Caria 1, 116. 2, 9. *Cares* 1, 8.
Carnea festum *Laced.* 5, 54. 75. 76.
Carnus mensis 5, 54.
Carthaginenses 1, 13.
Caryae 5, 55.
Carystii 1, 98. 7, 57.
Casmene *Sicil.* opp. 6, 5.
Catana 6, 8. *Catanaci* sub *Actna* incolunt 3, 116. in *Atheniensium* potestatem redacti 6, 51.
Caunontiae, *Italiae* regio 7, 25.

- Caunus 1, 116. 8, 39, 42. 37.
 Cecropia 2, 19.
 Cecrops 2, 15.
 Cecryphalea 1, 105.
 Cenaeum Euboeae prom. 3, 93.
 Cenchrea 4, 42. 44. Cenchreae 8, 10. 20.
 Centripa Sicul. opp. 6, 94. 7, 32.
 Cephalenia ins. 2, 30.
 Ceramicus 6, 57.
 Cercine mons 2, 98.
 Cerdylum 5, 6. 10.
 Ceryces (Κίρυκας) 8, 53.
 Cestrine Epiri regio 1, 46.
 Chaereas 8, 74. 86.
 Chaeronea 1, 113. 4, 76.
 Chalce insula 8, 41. 44. 55.
 Chalcedon 4, 75.
 Chalcideus classis Laced. praefectus 8, 8. 11 sqq. 24.
 Chalcis, Corinth. urbs 1, 103. Euboeae urbs 7, 29. cf. 1, 15. 6, 76.
 Chalcidenses in Thracia 1, 58. 2, 79. 5, 81.
 Chaones 2, 68. 80 sq.
 Charadrus locus prope Argos, ubi de caustis militaribus cognoscunt 5, 60.
 Charicles 7, 20. 26.
 Charminus 8, 80. 42. 73.
 Charoeades 8, 86, 90.
 Charybdis 4, 24.
 Chersonesus Thraciae 1, 11. Peloponnesi 4, 42.
 Chimerium Thesprotidis prom. 1, 30. 46.
 Chionis Laced. 5, 24.
 Chius 8, 88. 40. Chii 4, 51. 8, 14. 24 sqq. 45. 55.
 Choerades insulae 7, 83.
 Chromon Messenias 8, 93.
 Chrysis Iunonis sacerdos Argis 2, 2. 4, 133.
 Cilices 1, 112.
 Cimon pater Lacedaemonii 1, 45. Cimon Miltiadis fil. c. 98. 100. 112.
 Cithaeron 2, 75. 8, 24.
 Citium Cypri urbs 1, 112.
 Clarus insula 3, 83.
 Clazomenae 8, 14. 23.
 Cleandridas Gylippi pater 6, 93. cf. Plut. Pericl. c. 22.
 Clearchus Rhamphiae fil. 8, 8. 39.
 Clearides 4, 132. 5, 6 sqq. 21.
 Cleippides 3, 8.
 Cleobulus ephorus Laced. 5, 36 sqq.
 Cleomedes 5, 84.
 Cleomenes rex 1, 126. Cleomenes Pausaniae regis patruus 3, 26.
 Cleon 3, 36. eius ingenium, mores et facundia ibid. et 4, 21 sq. Pylum cum exercitu proficiscitur 4, 23 sqq. in Thraciam copias ducit 5, 2. ad Amphipolia victus caeditur c. 10.
 Cleonae urbs ad Athon 4, 109. in Argivo agro 6, 95.
 Cleopompus 2, 26. 88.
 Cnemus Spartanus 2, 66. 80. 83.
 Cnidus 8, 35. 42.
 Coloniae agri Troiani 1, 131.
 Colonus in Attica 8, 67.
 Colophon 3, 34.
 Conon 7, 81.
 Copaeenses 4, 93.
 Corcyrā 1, 24. 25. 36. 37. 44. 68. Corcyraeorum bellum cum Epidamniiis 1, 26. mari Corinthios vincunt c. 29. societatem ab Atheniensibus petunt c. 31. et impetrant c. 45. vincuntur a Corinthiis c. 50. eorum discordiae 3, 70 sqq.
 Corinthus 1, 13. Corinthii Epidamnios in fidem recipiunt c. 25. eorum in Corcyraeos odium ibid. bellum contra Corcyraeos 1, 27 sqq. instauratum c. 31 sqq. auxilium mittunt Potidaeis c. 60. Athenienses vincunt c. 62. aequo Marte pugnant c. 105. gravissimam cladem accipiunt ib. et 106. proelio navali a Phormione superantur 2, 84. ab Atheniensibus vincuntur 4, 43. tumultum in Peloponneso excitant 5, 27 sqq. societatem faciunt cum Eleis et Argivis c. 31. Syracusanis suppetias ferunt 6, 93. 7, 17.
 Coronea 1, 113. Coronaei 4, 93.
 Coronta Acarnaniae opp. 2, 102.
 Cortyta 4, 56.
 Corycus 8, 14. 38 sq.
 Coryphasium 4, 3. 118. 5, 18.
 Cos 8, 41.
 Cranii Cephaleniae 2, 80. 83. 5, 35. 56.
 Cranonii 2, 22.
 Crataemenes 6, 4.
 Craterii Phocaidis 8, 101.
 Crenae Acarnaniae opp. 3, 105.
 Crestonia 2, 99. 100. Crestonica gens 4, 109.
 Creta 3, 69. Cretenses 7, 57. Creticum mare 4, 53. 5, 110.
 Crissaeus sinus 1, 107.
 Crocyllum Aetol. opp. 3, 96.
 Croesus 1, 16.
 Crommyon in agro Corinthio 4, 42. 44.
 Crotoniatae 7, 35.
 Crusis regio 2, 79.
 Cuma Aeolica 3, 31. 8, 81. 100. Cumae, urbs Chalcidica in Italia 6, 4.
 Cyclades insulae 1, 4.

Cyclopes 6, 2.
Cydonia urbs Cretae 2, 85.
Cyllene 1, 80. 2, 84. 6, 88.
Cylon 1, 126.
Cynes 2, 102.
Cynossema prom. 8, 104 sq.
Cynurius ager 4, 56. 5, 41.
Cyprus 1, 94. 1, 112.
Cypselæ castellum 5, 33.
Cyrene 1, 110.
Cyrrhus 2, 100.
Cyrus pater Cambysis 1, 13. 16. *Cyrus*, *Darii filius*, 2, 65.
Cythera insula 4, 53 sq. 7, 26.
Cytherodices 4, 53.
Cytinium 1, 107.
Cynicus 8, 107.

D.

Dalthus Laced. 5, 19.
Damagetas Laced. ibid.
Damagon Laced. 8, 92.
Damotimus 4, 119.
Danai Graecorum nomen apud epicos 1, 3.
Daphnus 8, 23. 31.
Dardanum 8, 104.
Darius Persarum rex, Cambysae successor 1, 14. 16. 6, 59. *Darius Artaxerxis fil.* 8, 5. 18. 37.
Daricus stater 8, 28.
Daseon Camarinae conditor 6, 5.
Dascon Syracus. castell. 6, 66.
Dascyllis provincia 1, 129.
Daulia in agro Phocensi 2, 29.
Decelea Atticae opp. 6, 93. 7, 18 sq. 27.
Delium in Agro Tamagræo 4, 76. 90. 100.
Delphi 1, 112. 4, 134. *Delphicum templum* 1, 112. *Delphica vates* 5, 16.
Delphinium in Chio 8, 88.
Delus 1, 8. 96. 2, 8. 3, 104. *Delii* 5, 1. 32. 8, 108.
Demaratus Athen. 6, 105.
Demarchus Syrac. 8, 85.
Demodocus 4, 75.
Demosthenes 8, 91. *Aetolis bellum infert* 94 sqq. *totius socialis exercitus dux electus* c. 107. *res ab eo gestae ib. et sqq. et circa Pylum* 4, 8 sqq. *et circa Megara* c. 66 sqq. *et in bello Syracusano* 7, 16 sqq. *Syracusanis discedit* c. 75. *cum suis se dedit Syracusanis* c. 82. *et ab illis interficitur* c. 86.
Demoteles 4, 25.
Dercylidas 8, 61.

Derdas 1, 57. 59.
Dersaei 2, 101.
Deucalion 1, 3.
Diana Ephesia 3, 104. 8, 109.
Diasis 1, 126.
Dictidienses in monte Atho 5, 35. 82. *Vid. annot. ad* 5, 35.
Didyme insula 3, 88.
Diemporus 2, 2.
Dii Thraciae gens 2, 96. 7, 27.
Diitrephes Athen. 7, 29.
Diniadas 8, 22.
Diodotus Athen. 8, 41.
Diomedon Athen. dux 8, 19. 20. 21. 54. 55.
Diomilus Andrius 6, 96. 97.
Dium Maced. opp. 4, 78. *Dium ad Athon* c. 109.
Dionysia 5, 20. 23. *Dionysiacum Theatrum* 8, 93.
Diotimus Athen. 1, 45.
Diotrephes Athen. 8, 64.
Diphilus Athen. 7, 84.
Doberus urbs Paenonica 2, 98. 100.
Dolopia 2, 102. *Dolopes* 1, 93.
Doris Laced. 1, 95.
Dorienses Peloponnesum tenent 1, 12. *Lacedaemonem occupant* c. 18. *Lacedaemoniorum metropolis* c. 107. 8, 92. *Asiatici Caribus finitimi* 2, 9. *Omnes Ionum perpetui hostes* 6, 80.
Doriens Rhedius Olympionices 3, 1. *Thurinorum navium praef.* 8, 35. 34.
Dorus 4, 78.
Drabescus Edonicum opp. 1, 99. 4. 102.
Drimyssa insula 8, 31.
Droi Thracae 2, 101.
Dryopes 7, 57.
Dryosephalae 3, 24.
Dyme Achaeae opp. 2, 84.

E.

Eccritus Spart. 7, 19.
Echecratidas rex Thessal. 1, 111.
Echinades insulae 2, 102.
Edoni vel Edones 1, 100. 2, 99. 4. 102. 109.
Eetionea 8, 90. 92.
Egesta urbs Elymorum 6, 2. 6. 46.
Eion (Ἰών, G. Ἰόνος) urbs in Strymonis ostio sita 1, 98. 4, 5. 102. 106. *urbs, ut videtur, Pieria* 4, 7. *Vid. Poppo L. 2. p. 350 sq. d. Schol. ad* 1, 98.
Elaeatis Thesprotidis pars 1, 46.
Elaeus 8, 102. 107.
Elaphabolion mensis 4, 118. 5, 19.

Eleus insula 8, 26.
 Eleusis 1, 114. Eleusinii contra
 Erechtheum bellum gerunt 2, 15.
 Eleusinium templum c. 17.
 Elimiotae Maced. populus 2, 99.
 Elis 2, 25. 66. Elei 5, 31. 47.
 Ellomenum 3, 94.
 Elymi in Sicil. 6, 2.
 Embatus Erythraeae 3, 29.
 Empedias Laced. 5, 19.
 Endius ephorus Spart. 8, 6. 12. 5,
 44.
 Enipeus Thessal. fl. 4, 78.
 Enneacrunos fons 2, 15.
 Entimus Cret. Gelae conditor 6, 4.
 Eordi 2, 99.
 Ephesia 3, 104.
 Ephori Laced. 1, 87. 131.
 Ephyra Thesprot. opp. 1, 46. Vid.
 Strab. 8, 3.
 Epicydidas Laced. 5, 12.
 Epidamnus 1, 24 sqq. 29.
 Epidauros Argis finitima 2, 56. 5,
 53 sq. 56. 75. Epidaurii 1, 27. 105.
 Epidauros Limera, Laconicae opp.
 4, 56. 6, 105. 7, 26.
 Epipolae 6, 75. 96. 7, 43.
 Epitadas 4, 8. 31. 38.
 Epitelidas 4, 182.
 Erae urbs 8, 19.
 Erasiniades Corinthius 7, 7.
 Erechtheus rex Athen. 2, 15.
 Eresus Lesbii urbs ab Athen. deficit 3,
 18. 35. iterum deficit 8, 23. 100.
 Eretrienses cum Chalcidensibus bel-
 lum gerunt 1, 15. tributarii Athen.
 7, 57. eorum urbs 8, 95.
 Erineum Doricum 1, 107. Achaicum
 7, 34.
 Erineus Sicil. fl. 7, 80. 82.
 Erythrae Boeotiae 3, 24.
 Erythraea Ioniae 3, 33. cf. 8, 14.
 Eryx urbs Sicil. 6, 2. 46.
 Eryxidaides 4, 119.
 Eteonicus Laced. 8, 23.
 Etrusci Athenienses iuvant 6, 88. 108.
 7, 53.
 Eualeas Spart. 8, 22.
 Euarchus Astaci tyr. 2, 30. 83. Euar-
 chus alius 6, 8.
 Euboea ab Athen. deficit 1, 114. ite-
 rum deficit 8, 5. 95.
 Eubulus 8, 29.
 Eucles dux Athen. 4, 104. dux Syrac.
 6, 103.
 Euclides Himeras conditor 6, 5.
 Euctemon 8, 30.
 Eudemus 7, 69.
 Evenus fl. Aetol. 2, 83.
 Euesperitae 7, 50.

Euetion dux Athen. 7, 9.
 Eumachus 2, 33.
 Eumenidum arae 1, 126.
 Eumolpidae 8, 53.
 Eumolpus cum Erechtheo bellum gerit
 2, 15.
 Eupalium Locridis urbs 3, 96. 102.
 Euphamidas 2, 33. 4, 119.
 Euphemus, Athen. legatus 6, 75. 81.
 Eupolpidas 3, 20.
 Euripus Euboeae 7, 29. 30.
 Euiropus Macedoniae opp. 2, 100.
 Eurybatus Corcyraeorum dux 1, 47.
 Euryelus 6, 97. 7, 43.
 Eurylochus Spart. 3, 100. 102. 109.
 Eurymachus 2, 2. 5.
 Eurymedon Ciliciae fl. 1, 100.
 Eurymedon Athen. dux 3, 80. 91. in
 Siciliam mittitur 4, 2. 46. ob re-
 ditum e Sicilia multatur c. 65. ite-
 rum in Siciliam mittitur 7, 16 sqq.
 cadit in proelio c. 52.
 Eurystheus rex Mycenarum 1, 9.
 Eurytanes 3, 94.
 Eustrophus Laced. 5, 40.
 Euthydemus Athen. 5, 19. 24. dux
 bello Syracus. 7, 16: 69.
 Euxinus pontus 2, 97.
 Exequiae bello caesis ab Athen. fa-
 ctae 2, 84.

F.

Ferrum gestandi mos quando in Grae-
 cia desierit 1, 6.
 Fossa regis Persarum 4, 109.
 Fretum Siculum 4, 24.
 Funebris oratio Periclis 2, 85.

G.

Galepsus 4, 107. 5, 6.
 Gauletes 8, 85.
 Gela Sicil. fl. et urbs 6, 4.
 Geleatis 6, 64.
 Gelo rex Syrac. ibid.
 Geloi Agrigentum condunt 6, 4. Sy-
 racusanis opem ferunt 7, 33. ubi
 habitent 7, 58.
 Gerastius mensis Laced. 4, 119.
 Geraestus Euboeae 3, 3.
 Geranea in isthmo et agro Megarensi
 sita 1, 105. 108. 4, 70.
 Getae Scythias finitimi, cultu similes
 2, 96.
 Gigonus, 1, 61.
 Glauce in agro Mycalesio 8, 79.
 Glaucio 1, 51.

Gongylus Eretriensis 1, 128. dux Corinth. 7, 2.
 Gortynia, 2, 100.
 Graeci 2, 96.
 Gylippus Laced. praef. 6, 93. 7, 1. 5 sqq. 8, 18. cf. Plut. Pericl. c. 22. Lys. c. 16.
 Gyrtonii Thessal. 2, 22.

H.

Haemus mons Thraciae 2, 96.
 Hagno vid. sub Agnon.
 Halex fl. 3, 99.
 Haliae 1, 105. cf. 2, 56.
 Haliartii 4, 93.
 Halicarnassus 8, 42.
 Halys fl. 1, 16.
 Hamaxitus 8, 101.
 Harmatus 8, 101.
 Harmodius 6, 54. 56. cf. 1, 20.
 Harpagium 8, 107.
 Hebrus Thraciae fl. 2, 96.
 Hegesandrides 8, 91. 94.
 Hegesippidas Laced. 5, 52.
 Helena 1, 9.
 Helixus Megarensis 8, 80.
 Hellenicus historicus 1, 97.
 Hellas 1, 3.
 Hellen ibid.
 Hellenotamiae 1, 96.
 Hellespontus 1, 89. 8, 62.
 Helorina via 6, 70. 7, 80.
 Helos opp. 4, 54. Helotes, etiam Messenii vocati, a Laced. deficientes Ithomen recesserunt 1, 101 sq. timentur a Laced. 4, 80. eorum 2000 clam tolluntur ibid. sub Brasida militantes libertate donantur 5, 34. cf. 4, 26.
 Heraclea in Trachinio agro, 8, 92. 4, 78. 5, 51 sq.
 Heraclidae Eurystheum interficiunt 1, 9. Peloponnesum tenent 1, 12.
 Heraclides dux Syrac. 6, 73. 103.
 Heraeenses 5, 67.
 Hermiae Atheniensium 6, 27. 53.
 Hermionensis Thebanus 3, 5.
 Hermionensis ager 2, 56. triremis 1, 128.
 Hermocrates pacem Siciliensibus suadet 4, 59. vir prudens et fortis 6, 72. cf. c. 83. dux creatus a Syrac. 6, 73. eius commentum 7, 73. in exilium a Syracus. mittitur 8, 85.
 Hermon 8, 92.
 Hesiodus 8, 96.
 Hessii, 8, 101.
 Hestiaeenses 1, 114. 7, 57.
 Hestiodorus 2, 70.

Hiera insula 8, 88.
 Hierenses gens Meliensis in Thessalia 3, 92.
 Hieramenes 8, 58.
 Hierophon 3, 105.
 Himera 6, 5. 62.
 Himeraeum iuxta Amphipolim 7, 9.
 Hippagretes munus praefecti apud Laced. 4, 38.
 Hipparchus Hippiae et Thessali frater 1, 20. 6, 54. 56 sq.
 Hippas pater Pisistrati 6, 54. Pisistrati fil. natu maximus 1, 20. 6, 54 sq. imperio spoliatus ad Aeantidem ex profectus c. 59. Hippas Arcadam dux 3, 34.
 Hippocles Menippi fil. 8, 13.
 Hippocles Lampsacenus tyrannus 6, 59.
 Hippocrates Atheniens. dux 4, 66. quas res gesserit circa Megara c. 67 sqq. Delium communit c. 90. in proelio cum Boeotis commisso caesus c. 101.
 Hippocrates Gelae tyr. 6, 5. Hippocrates Spart. 8, 35. 99.
 Hippolochidas 4, 78.
 Hipponicus 3, 91.
 Hipponoidas Laced. 5, 71.
 Homerus 1, 3. 9. 10. eius versus citantur 8, 104.
 Hyacinthia Laced. festum 5, 23.
 Hyaei 3, 101.
 Hybla Siciliae opp. 6, 62. Hyblaei 6, 94.
 Hyblon rex Siculus 6, 4.
 Hyccara oppidum Sicanicum 6, 62.
 Hyllas fl. Italiae 7, 35.
 Hyllaicus portus 3, 72. 81.
 Hyperbolus Atheniensis 8, 73.
 Hyperochidas 6, 55.
 Hysiae 3, 24.

I.

Iapygia prom. 6, 30. 44. 7, 33.
 Iasus Ioniae opp. 8, 28. 29. Iasicus sinus c. 26.
 Iberia 6, 2. Iberi ib. et 6, 90.
 Icarus insula 8, 29. 8, 99.
 Ichthys prom. 2, 25.
 Ida 4, 52. 8, 108.
 Idacus 8, 104.
 Idomene Macedoniae opp. 2, 100. Idomene Amphiloehiae collis 3, 112. 113.
 Idomeneae vocatur.
 Iegas (corruptum, hand dubie nomen) Siculorum munitio 7, 2.
 Ielysus Rhodi urbs 8, 44.
 Illyrii 1, 26. 4, 124.
 Imbrii 8, 5. 4, 28.

Inarus Afrorum rex 1, 104. 110.
 Inessa 3, 103. Inessaci 6, 94.
 Iolaus 1, 62.
 Iolcius Athen. 5, 19.
 Iones Atheniensium coloni et consan-
 guinei 1, 2. 12. 95. 2, 15. 3, 86. 4,
 61. Cyri temporibus magnam clas-
 sem sibi compararunt, 1, 13. a Cyro
 subacti 1, 16. a Persis ad Athenien-
 ses deficiunt 1, 95. perpetui Dorien-
 sium hostes 6, 82. Ionum in Delo
 conventus 3, 104.
 Ionius sinus 1, 24.
 Iptenses 3, 101.
 Isarchidas 1, 29.
 Ischagoras Laced. 4, 139. 5, 21.
 Isocrates dux Corinth. 2, 83.
 Ister fl. 2, 96.
 Isthmia 8, 10.
 Isthmionici Athen. 5, 19.
 Istone mons 3, 85. 4, 46.
 Italia unde dicta 6, 2. eius pleraque
 oppida a Peloponnesiis condita 1,
 12. cum quibusdam civitatibus agit
 Phaeax Athen. de amicitia 5, 5.
 Italus Siculorum rex 6, 2.
 Itamanes 3, 34.
 Ithome Messeniae opp. 1, 101 sqq.
 Itonenses Italiae populus 5, 5.
 Itys 2, 29.
 Iuonis templum 1, 24. 3, 68. 4, 133.
 promontorium 5, 75.
 Iupiter Ithometa 1, 103. Mellichius 1,
 126. Eleutherus 2, 71. Nemeus 3,
 96. Olympius 5, 31. 50. Eius tem-
 plum 2, 15. 3, 14.
 L
 Labdalum 6, 97.
 Lacedaemon qualis urbs 1, 10. tyrannidis
 semper immunis c. 18. servis
 abundat 3, 40. Lacedaemonii duas
 Peloponnesi partes colunt 1, 10. Eo-
 rum cultus qualis c. 6. plerosque ty-
 rannos e Graecia sustulerunt c. 18.
 eandem reipubl. formam servarunt
 ibid. quomodo sociis imperarint c. 19.
 voce, non calculis suffragia dant c.
 87. eorum reges quot calculis utan-
 tur in suffragiis ferendis 1, 20. eo-
 rum ad bellum Pelop. apparatus 2,
 7. et socii c. 9. Heracleam coloniam
 deducunt 3, 92. exercitus ordo 5, 67.
 ad tibicinum cantum incedunt ad
 proelium 5, 70. Lacedaemoniorum
 ingenium 1, 69. 70. 84. 3, 96. brevi-
 loquentia 4, 17. diversa ab Athe-
 niensibus disciplina 2, 37 sq. pere-

grinos pellunt 2, 39. omnia in republ.
 occulta habent 5, 68. Carneis a mi-
 litia abstinent 5, 54. 75. 76. item
 propter terrae motum 1, 101. 3, 89.
 5, 50.
 Lacedaemonius 1, 45.
 Laches Melanopi, fil. 3, 86. 90. 103.
 115. 6, 1. 6. 75.
 Laches Athen. 5, 19. 24.
 Lacon 3, 52.
 Lada insula Mileto adiacens 3, 17. 24.
 Laespodias dux Athen. 6, 105. 8, 86.
 Laestrygonae 6, 2.
 Lamachus dux Athen. in Sicilia 4, 75.
 6, 8. 49. 101. Lamachus Athen. 5,
 19. 24.
 Lamps condit Trotilum 6, 4.
 Lamphilus vel Laphilus Laced. 5, 19.
 24.
 Lampon. Athen. ibid.
 Lampisacus 1, 138. 3, 62.
 Lantides in Orestide sita 4, 134.
 Larchus 3, 101. cf. 2, 22.
 Larius mons Atticae 2, 55. 5, 91.
 Leaci 2, 96.
 Learchus 2, 67.
 Lebedus 8, 19.
 Lectus 8, 101.
 Lecythus 4, 113. 115. 116.
 Lemnus ins. Atheniensibus subiecta 1,
 115. morbo afflita 2, 47. cf. 4, 109.
 3, 102. Lemni 3, 5. 4, 28. 5, 8. 7,
 57.
 Leocorum fanum Athenis 4, 30. 6, 57.
 Leocrates 1, 103.
 Leon Laced. 3, 92. pater Pedariti 8,
 28. Leon dux Athen. 8, 23 sq. 55.
 Leon dux Spart. 3, 61. Leon vicus
 6, 97.
 Leontini a Chaëciensibus conditi 6, 3.
 79. cum Syracusanis bellum gerunt
 3, 26. ex seditione eorum potentis-
 simi Syracusas migrant 5, 4. Athe-
 niensium cognati 6, 50.
 Leotychides rex Laced. 1, 89.
 Lepas Acraeum 7, 78.
 Lepreum 3, 31. 34. 49.
 Lerus ins. 3, 27.
 Lesbos ab Athen. deflita 3, 2. recepta
 3, 51. iterum defectionem parat 8,
 5. a Chlis tentata 3, 22. Lesbii a
 Laced. in societatem recepti 3, 15.
 qua poena ab Atheniensibus affecti
 3, 50.
 Leucas urbs ubi sita 3, 94. cf. 2, 30.
 Corinthiorum colonia 1, 30. Leuca-
 dii 1, 27. 2, 80. Leucadius isthmus
 4, 8.

- Leucinna* Corcyrae prom. 1, 30. 47. 8, 79.
Leuconium 8, 24.
Leucon Telchios pars Memphidis 1, 104.
Leuctra 5, 54.
Libya 2, 48. *Libyes* 1, 104.
Lichas Laced. 5, 50. *Lacedaemonio-*
rum legatus 5, 22, 8, 39. *Argivorum*
hospes 5, 76. cum *Tissapherne* ob
foedus contendit 8, 43. 52. moritur
c. 84. cf. *Plut. Cim.* 10.
Ligyres 6, 2.
Limnae locus Athenis 2, 15. *Limnaea*,
pagus *Acarnaniae*, 2, 80. 8, 106.
Lindii, locus in *Sicil.* 6, 4.
Lindus, urbs *Rhodi* 8, 44.
Lipara, una ex *Aeoli* insulis 3, 88. *Lip-*
paraei *Cnidiorum* coloni ibid.
Lithotomiae 7, 86. 87.
Locri Ozolae 1, 5. *Naupactum* occu-
pant c. 103. *Athen. socii* 3, 95. *Ae-*
tolorum finitimi ibid. *Locri Opuntii*
1, 108. 2, 32. 3, 89. *Locri Epize-*
phyrii 7, 1. eorum odium in *Rhegmos*
4, 1. 24. *Athenienses* aqua et appulsu
arcent 6, 44. *Peloponnesis* auxilia
mittunt 8, 91.
Loryma 8, 43.
Lycæum 5, 16. 54.
Lycia 8, 41.
Lycophron dux *Corinth.* 4, 43 sq.
Lyncus 4, 83. 124. 129. 182. *Lynce-*
stae 2, 99. 4, 83. 124.
Lysicles *Athen.* 3, 19.
Lysimelia palus 7, 53.
Lysistratus *Olynthius* 4, 110.
- M.
- Macarius* *Spart.* 3, 100. 109.
Macedonia 1, 58 sqq. eius descriptio
2, 99 sq.
Machaerophori *Thracae* 2, 96. 98.
Machon dux *Corinth.* 2, 83.
Masandrius campis 3, 19.
Maedi 2, 98.
Maenalia 5, 64.
Magnesia Themistocli data 1, 138.
Magnetes 2, 101.
Malea *Lesbi* prom. 3, 4. 6. *Pelopo-*
nesi prom. 4, 54. 8, 39.
Malocentis *Apollinis* festum 3, 8.
Mantineia 5, 55. 6, 16. *Mantinienses* 3,
107. 108 sq. cum *Tegeatis* acie pu-
gnant 4, 134. cum *Argivis* societa-
tem haerunt 5, 29. cum *Laced.* bel-
lum gerunt 5, 83. ad *Laced.* societa-
tem redeunt 5, 81. mercede militunt
7, 57.
Marathonia pugna 1, 18. 2, 34. 3, 59.
- Marathusa* 8, 31.
Marea urbs *Aegypti* 1, 104.
Massilia 1. 13.
Mecyberna 5, 39. cf. 5, 18.
Medeon 3, 106.
Medi 1, 18. 89.
Megabates 1, 129.
Megabazus *Persa* 1, 109.
Megabyzus *Zopyri* fil. 1, 109. *Herodot.*
3, 160.
Megara 1, 103. tentata ab *Athem.* 4,
67. conservata a *Brasida* 4, 70. oli-
garchia ibi constituta quamdiu de-
raverit 4, 74. *Ager Megarensis* que-
tannis ab *Athem.* vastatur 2, 31 sq.
4, 66 sq. *Megarensis* 1, 27. 67. 103.
114. 4, 66. 74. 109. *Megara Sici-*
liae urbs 6, 4. 94. *Hyblaea* dicta
6, 4.
Meilichii *Iovis* festum 1, 126.
Melaei 5, 5.
Melanrides *Laced.* 8, 6.
Melanthus *Laced.* 8, 5.
Meleas *Laced.* 3, 5.
Melesander dux *Athen.* 2, 69.
Melesias 8, 86.
Melesippus legatus *Laced.* 1, 139. *Dis-*
criti fil. 2, 12.
Melienses 8, 92. 5, 51. *Meliacus* ann
3, 96. 4, 100.
Melitia *Achaeae* in *Thessalia* 4, 78.
Melus ins. 2, 9. 5, 84. *Melii* *Laced.*
coloni ibid. classe infesta ab *Athe-*
niensibus petuntur 3, 91. eorum co-
loquium cum *Athen. legatis* 5, 85 sqq.
vallo circumdantur c. 114. et expe-
gnantur c. 116.
Memphis 1, 104.
Menander *Athen.* dux 7, 16. 43. 69.
Menas *Laced.* 5, 19. 24.
Menda in *Pallene* sita 4, 123. 129. 130.
Mendaei ibid. *Mendaeorum* colonia
Eion in *Pieria* sita 4, 7. *Vid. Eion.*
Mendesium *Nili* coran 1, 110.
Menecolus *Camarinae* conditor, 6, 5.
Menecrates 4, 119.
Menedaeus 3, 100. 109.
Menon *Pharsalius* 2, 22.
Messana *Siciliae* 6, 5. quomodo sita 4,
1. 6, 48. *Atheniensibus* data 3, 90.
ab eis deficit 4, 1. a *Locrensisibus* te-
netur 5, 5. ab *Atheniensibus* frustra
tentatur 6, 74. *Messeni* *Naxii* bel-
lum inferunt 4, 25 sq.
Messapia gens 7, 83. *Messapii* 3, 101.
Messenis in agro *Laconico* 4, 41. *Mes-*
senii e *Pelopon.* a *Laced.* pelluntur
1, 101. 103. ab *Atheniens.* *Naupa-*
cti locantur 1, 103. *Phaen* capiunt

2, 25. agrum Lacon. infestant 4, 41.
 Metagenes 5, 19. 24.
 Metapontium 7, 33. Metapontini ibid. et c. 57.
 Methone in agro Lacon. 2, 25. Methone inter Epidaurum et Troezenem 4, 45. Methone urbs Macedoniae finitima 6, 7. Methonaei 4, 129.
 Methydrium Arcadiae 5, 58.
 Methymna urbs Lesbi 3, 2. Methymnaei 3, 18. 6, 85. 7, 57. 8, 100.
 Metropolis urbs Amphilechia 3, 107.
 Mictades nauarchus 1, 47.
 Miletus ab Athen. deficit 3, 17. 25. 30.
 Milesii bellum gerunt cum Samiis 1, 115. Argivos superant 8, 25. castellum a Tissapherne exstructum capiunt 3, 84.
 Milichius Iupiter 1, 126.
 Mimas 8, 34.
 Mindarus nauarchus Laced. 3, 85. 99. 104.
 Minervae Chalcioecae templum 1, 134.
 Minervae signum in arce Athenarum 2, 13. eius fanum in Lecytha 4, 116.
 Minoa insula 3, 51. 4, 67. 118.
 Minoas 1, 4.
 Molossi 2, 80.
 Molycrium Locridis opp. Rhio adversum 2, 84. cf. c. 86.
 Morgantina 4, 65. urbs Murgantia Liv. 24, 39.
 Motya 6, 2.
 Munychia 2, 13. 8, 92. 98.
 Mycale 1, 89. 8, 79.
 Mycalessus Boeotiae urbs 7, 29.
 Mycenae 1, 10.
 Myconus ins. 3, 29.
 Mygdonia 2, 99. 100. Mygdonius ager 1, 58.
 Mylae Messaniorum opp. 3, 90.
 Myletidae 6, 5.
 Myonenses Locri 3, 101.
 Myonesus 3, 32.
 Myrcinus urbs Edonensis 4, 107.
 Myronides dux Athen. 1, 105. 108. 4, 95.
 Myrrhina Hippiae coniux 6, 55.
 Myrtilus Athen. 5, 19. 24.
 Myscon Syrac. 3, 85.
 Mytilene deficit 3, 2. obsidetur c. 6 et 18. deditur c. 28. Atheniensium de ea crudele decretum c. 36. 49. rursus deficit 8, 22. recipitur c. 23. Mytilenaei 3, 8 sqq. Methymnam adoriuntur c. 18. quomodo ab Atheniensibus tractati c. 49. 50.
 Myus 3, 19.

N.

Naucrides Plataeensis 2, 2.
 Naupactus a Locris Ozolis occupata 1, 103. ab Athen. capta et Messeniis incolenda data ibid. Cf. 1, 103. 2, 69. 3, 102.
 Naxos ins. 1, 98. 137. Naxos urbs Chalcidica in Sicilia 4, 25. 6, 3. Naxii 6, 50. 7, 57.
 Neapolis Africae 7, 50.
 Nemea 3, 96. 5, 58 sq.
 Neptuno navis consecrata post victoriam 2, 84.
 Nericus Leucadis 3, 7.
 Nestus fl. 2, 96.
 Nicanor Chaonum dux 2, 80.
 Nicias Atheniensis Nicerati fil. 3, 91.
 Minoam insulam capit 3, 51. Melum frustra oppugnat 3, 91. Corinthios acie vincit 4, 43 sq. Cythera capit 4, 54. et Mendam 4, 130. foederis et pacis cum Laced. auctor 5, 43. 46. cf. 7, 86. bellum Syracus. dissuadet 6, 9. Syracusanos acie vincit et obsidet c. 69 sqq. cunctatus adoriri Syracusas in contemptum venit 7, 42. Syracusas discedere recusat c. 48. postea discedit c. 75. Gylippo se dedit c. 85. interficitur c. 86. eius religio et prodigiorum observatio 7, 50. 77. 86. et laus c. 86. Cf. Plutarchi iudicium de ratione, qua Thucydides Niciam descripsit in Nic. c. 1. Nicias Cretensis 2, 85.
 Nicolaus Laced. 2, 67.
 Nicomachus Phocensis 4, 89.
 Nicomedes 1, 107.
 Nicon Thebanus 7, 19.
 Niconidas 4, 78.
 Nicostratus 3, 75. 4, 119. 130. 5, 61.
 Nisaea Megarensium portus et navale 1, 114. 2, 31. 93. 4, 21. 66. 69. 5, 17.
 Nisi sacellum 4, 118.
 Notium Colophoniorum 3, 34.
 Nymphodorus 2, 29.

O.

Odomanti 2, 101. 5, 6.
 Odryae 2, 29. 96 sq.
 Oeanthenses 3, 101.
 Oeneon Locridis 3, 95. 102.
 Oeniadae Acarnaniae opp. 1, 111. 2, 102. 3, 7. 114. 4, 77.
 Oenoë Atticae 2, 18. 3, 98.
 Oenophyta Boeotiae 1, 108. 4, 95.
 Oenussae ins. 3, 24.
 Oesyne 4, 107.

- Octaei 3, 92. 8, 3.
 Olophyxus 4, 109.
 Olorus pater Thucydidis 4, 104.
 Olpae castellum in Amphilochia 3, 105.
 vel Olpae c. 107. 111. 118. Olpaei,
 pagus Locrorum 3, 101.
 Olympia 3, 8. Olympia celebrata 1.
 126. Olympiaca foedera 5, 49.
 Olympieum 6, 64. 65. 70. 75: 7, 37.
 Olympus mons 4, 78.
 Olynthus 1, 63. 2, 79. 4, 123. 5, 89.
 Omophagi 3, 94.
 Onasimus 4, 119.
 Oneus mons in agro Corinth. 4, 44.
 Onomacles dux Athen. 8, 25.
 Ophionenses 3, 94.
 Opici 6, 2. Opicus ager c. 4.
 Opus 2, 32. Opuntii vid. Locri.
 Oraculum Delphicum 1, 25. 28. 103.
 118. 123. 126. 134. 2, 17. 54. 102.
 3, 96. 4, 118. 5, 32.
 Orchomenus Boeotiae 1, 113. 3, 87. 4,
 76. Orchomenus Arcadiae 5, 61.
 Orestae in Epiro 2, 80.
 Orestes Thessalus 1, 111.
 Orestis Arcadiae 4, 134. Orestium
 Maenaliae 5, 64.
 Oreus Euboeae 8, 95.
 Orneae in agro Argivo 6, 7.
 Orobiae Euboeae 8, 89.
 Oroedus rex 2, 80.
 Oropus 2, 23. 3, 91. 4, 96. 8, 60. 95.
 Oropia 4, 91. Oropii 2, 23.
 Oscius fl. Thraciae 2, 96.
 Ostracismus Athen. 1, 135.
 Ozolae, Locri 1, 5.
- P.**
- Paches dux Athen. 3, 18. 23. 34 sq. in
 iudicio se confodit, teste Plut. Nic.
 c. 6.
 Pacones 2, 96. 98.
 Pagondas Boeotarchus Thebanus 4,
 92. 96.
 Palaerenses 2, 80.
 Pale Cephalleniae, unde Palenses 1,
 27. 2, 30.
 Pallene 1, 56. 64. 4, 116. 120. 129.
 Pammilus Megarensis 6, 4.
 Pamphylia 1, 100.
 Panactum Atticae castellum 5, 3. 42.
 Panaei 2, 101.
 Panaerus 4, 78.
 Panathenaea magna 5, 47. 6, 56. Pa-
 nathenaica pompa 1, 20. 6, 56.
 Pandion rex Athen. 2, 29.
 Pangaeus mons 2, 99.
 Panormus Achaicus 2, 86. Panormus
 Sicil. 6, 2. Panormus agri Milesii 8, 24.
 Pantacias fl. Sicil. 6, 4.
 Paralus vel Paralius ager Atticae 2,
 55 sq. Paralus navis 3, 38. 77. Pa-
 rali dicti, qui in illa nave vehaban-
 tur 8, 73 sq.
 Paralli Melienses 3, 92.
 Paranaei in Epiro 2, 80.
 Parii 4, 104.
 Parnes mons Atticae 2, 23. 4, 96.
 Parrhasii Arcades 5, 33.
 Pasitellidas dux Laced. 5, 3.
 Patrae urbs Achaiae 2, 83. 84. Pa-
 trenses 5, 52.
 Pausanias Cleombroti fil. Graecorum
 dux 1, 94 sq. accusatur et absolvi-
 tur 1, 128. Xerxis benevolentiam
 sibi conciliare studet ibid. et sqq.
 superbus et insolens c. 130. Byzan-
 tio ab Atheniens. pulsus c. 131. ab
 Argilio quodam defertur c. 131 sqq.
 fame moritur c. 134. ubi sepultus
 fuerit ibid. — Pausanias Plistoanac-
 tis fil. rex Laced. 3, 26. Pausanias
 Macedo 1, 61.
 Pedaritus Laced. 8, 28. 33. 38. 40. 55.
 Pegae in agro Megarensium 1, 103.
 107. 111. 115. 4, 21.
 Pela ins. Clazomenis adiacens 8, 31.
 Pelasga gens 1, 8. Pelasgicum locus
 Athenis 2, 17. Pelasgici Tyneni
 vid. Tyrseni.
 Pella Macedoniae 2, 99. 100.
 Pellenenses Achaiae 2, 9. 4, 120. 8, 3.
 Pelops 1, 9.
 Peloponnesus 1, 9. 10. 12. Peloponne-
 sii Dorienses origine 6, 82. quo et
 quando colonias emisierint 1, 12. is-
 opes et agrestes 1, 141. Peloponne-
 siacum bellum vid. Bellum.
 Peloris Siciliae prom. 4, 25.
 Peparethus ins. 3, 89.
 Peraebia Thessaliae 4, 78.
 Perdiccas Alexandri fil. Macedonum
 rex 1, 57. 2, 29. 99. pater Arche-
 lai 2, 100. societatem init cum Athen.
 1, 61. deficit paullo post c. 62. per
 Sitalces Athen. conciliatur 2, 29. ei
 bellum infert Sitalces 2, 95 sq. so-
 rorem Seuthae in matrimonium dat
 c. 101. copias ex Peloponneso ad se
 evocat 4, 79: eum Athen. hostem
 denuntiant c. 82. eius cum Brasida
 expeditiones in Arrhibaeum et Lyn-
 cestas c. 83 sq. et 124 sqq. compe-
 sitionem facit cum Athen. c. 132. ite-
 rum Athen. hostis declaratur 5, 83.
 eiusque regionem infestant Athen.
 6, 7.
 Pericles Xanthippi fil. 1, 111. Euboeam

- subigit 1, 114. et Samum c. 116.
 eius genus maternum c. 127. poten-
 tia ibid. et c. 139. prudentia 2, 13.
 22. 65.
- Perieres Zancleae conditor 6, 4.
- Peripolium 3, 99.
- Persae 2, 97. 4, 86.
- Persidae Pelopidis inferiores 1, 9.
- Pestis Athen. gravissima 2, 47. iterum
 vehementer grassatur 3, 87. quot
 Athēniensium millia absumpserit 2,
 58. 3, 87.
- Petra agri Rhagini 7, 85.
- Phacium 4, 78.
- Phaeaces 1, 25.
- Phaeax 5, 4.
- Phaedimus Laced. 5, 42.
- Phaeinis sacerdos lunonis 4, 133.
- Phaenippus 4, 118.
- Phagres 2, 99.
- Phalerum 1, 107. Phalericus murus
 2, 13.
- Phalius Epidamni conditor 1, 24.
- Phanae 8, 24.
- Phanomaehus 2, 70.
- Phanotis 4, 76. Est autem Phanoteus
 Phocidis urbs 4, 89.
- Pharnabazus Pharnabazī fil. 8, 6. 80.
 109. pater Pharnacis 2, 67.
- Pharnaces Pharnabazī fil. 2, 67. 5, 1.
 pater Artabazi 1, 129.
- Pharsalus Thessaliae 1, 111. 4, 78.
- Pharsalii 2, 22.
- Pharus 1, 104.
- Phasells, 2, 69. 8, 88. 89.
- Pherael 2, 22.
- Phia Eleorum 7, 81.
- Philippus frater Perdiccae 1, 57. 59. 2,
 95. Philippus Laced. 8, 87. 99.
- Philocharidas 4, 119. 5, 19. 24. 44.
- Philocrates 5, 116.
- Philoctetes 1, 10.
- Phlius 4, 133. 5, 57. 58. Phliasii 1,
 27. ager Phliasius 6, 105.
- Phocaea 8, 31. Phocaeenses 1, 13.
- Phocaea locus in agro Leontino 5, 4.
- Phomis 1, 108. Phocensus 1, 107. 112.
 3, 95. 6, 2.
- Phoenix 2, 69. Phoenixes 1, 8. 6, 2.
 eorum classis 1, 16. 100. 110. 116:
 8, 46. 81. 87. 109.
- Phoenicus portus 8, 84.
- Phormio dux Athen. 1, 64 sq. c. 117.
 2, 29. 68. 80 sqq. 102.
- Photius Chaonum dux 2, 80.
- Phrygia locus Att. 2, 22.
- Phrynichus dux Athen. 8, 25. 27 sq.
 c. 48 sqq. 68. 90. 92.
- Phrynis perioecus 8, 6.
- Phthiotia 1, 3. Phthiotae Achaei 8, 3.
- Phyrus munitio Eleorum 5, 49.
- Physca 2, 99.
- Phytia Acarnaniae 3, 16.
- Pieria 2, 99. 100. Pieres et Pieritus
 sinus 2, 99.
- Pierius mons Thess. 5, 13.
- Pindus mons 2, 102.
- Piraeus, portus Athen. 1, 52. 98. 107.
 eius cum Munychia ambitus 2, 13.
 tentatur a Pelop. 2, 98.
- Piraeus portus Corinth. 8, 10.
- Piraica regio in Atticae finibus 2, 23.
- Pirasi vel Pyrasii Thessaliae 2, 22.
- Pisander Athen. 8, 49. 53. 65. 68. 98.
- Pisistratus tyr. 1, 20. 6, 54 sq. Delum
 lustrat 3, 104. Pisistratidae 6, 53 sq.
- Pisathnes 1, 115. 3, 31.
- Pitanates cohors nulla apud Laced. 1,
 20.
- Pithias Corcyraeus 3, 70.
- Pittacus Edonum rex 4, 107.
- Plataea a Thebanis occupata 2, 2. quan-
 tum distet a Thebis c. 5. eam obsi-
 dent Laced. c. 75 sqq. confecta a
 Thebanis 3, 61. ab iisdem evertitur
 funditus c. 68. Plataeenses socii
 Athen. 2, 2. 3, 68. Thebanos inva-
 dunt 2, 3. Peloponnesiis se dedere
 recusant c. 74. eorum strategemata
 c. 75. pars noctu erumpit 3, 20 sqq.
 se dedunt Laced. 3, 52. captivi in-
 terficiuntur c. 68. Scironem habitan-
 dam ab Athen. accipiunt 5, 32.
- Plemmyrium prom. Sicil. 7, 4. 22. 24.
- Pleuron 3, 102.
- Plistarchus 1, 132.
- Plistoanax Pausaniae regis fil. rex La-
 ced. 1, 107. 114. in exilium eiectus
 2, 21. revocatus 5, 16. 83. 75. idem
 pater Pausaniae regis 3, 26., cui,
 dum pater in exilio erat, Cleome-
 nes patruus tutor erat.
- Plistolas ephorus Laced. 5, 19. 25.
- Pnyx 8, 97.
- Polichna in agro Troiano 8, 14. 23.
- Polichnitae Cretenses 2, 85.
- Polis vicus Hyaeorum 3, 101.
- Pollex rex Odomantum 5, 6.
- Pollis Argivus 2, 67.
- Polyanthes Corinthius 7, 34.
- Polycrates Sami tyr. 1, 13. 3, 104.
- Polydamidas Laced. 4, 123. 129.
- Polymedes Larissaeus 2, 22.
- Potamis Syrac. 8, 85.
- Potidaea 1, 56. quantum distet ab Olyn-
 tho c. 63. obsidetur ab Athen. c. 64.
 2, 58. eius deditio 2, 70. a Brasida
 frustra tentatur 4, 135. Potidaeatæ

- Corinth. coloni 1, 56. Dorienae c. 124.
 Potidania Aetoliae 8, 96.
 Prasinae agri Lacon. op. 2, 56. 6, 105.
 7, 18. Prasinae in Attica 8, 95.
 Priapus urbs Asiae in Hellespontis 8, 107.
 Priene 1, 115.
 Procles dux Athen. 8, 91. 98. Procles Athen. 5, 19. 24.
 Procne Pandionis filia 2, 29.
 Pronnae. Cephaleniae 2, 80.
 Propylaea arcis Athen. 2, 18.
 Proschion Aetoliae 8, 102. 106.
 Prosopitis ins. 1, 109.
 Prote ins. 4, 18.
 Proteas Athen. dux 1, 45. 2, 23.
 Protesilaus delubrum 8, 102.
 Proverbis 5, 16. 65.
 Proxenus Capatonis fil. 3, 103.
 Prytanis Athen. 4, 118. 5, 47. 6, 14. 8, 70.
 Pteleae hand dubie Messeniae urbs 5, 18. Cf. Hom. Il. 3, 594. castellum in Brythraea 8, 24. 31.
 Ptoeodorus exsul Theb. 4, 76.
 Ptychia ins. 4, 46.
 Pydus fl. 8, 106.
 Pydna 1, 61. 187.
 Pylus ubi sita 4, 8. 41. munitur ab Athen. 4, 9. res ad Pylum gestae c. 9 sqq. Laedaemoniorum clades ibi accepta qualis 5, 14. Messenios et Pylo educunt Athen. 5, 85.
 Pyrrha urbs Lesb. 3, 18. 25. 85. 8, 23.
 Pystilus conditor Agrigenti 5, 4.
 Pythangelus 2, 2.
 Pythae. Corinth. 6, 104. 7, 1. 70.
 Pythia 5, 1. Pythium oraculum 1, 103.
 Pythius Apollo 5, 53.
 Pythodorus archon Athen. 2, 2. Pythod. Isocholi fil. Athen. dux 3, 115. 6, 105. in exilium elicitur 4, 65.
- Q.
- Quadringentorum apud Athen. dominatio 8, 63 sqq. imperio deliciuntur c. 97.
 Quingentorum senatus olim Athenis erat 8, 86.
- R.
- Reges Laced. in bello summam potestatem habent 5, 66. duo erant c. 75. in carcerem ab ephoris duci possunt 1, 181.
 Respublica Athen. describitur 2, 87. quando optima eius forma fuerit 8, 97. Resp. Laced. quibus vitis laboraret 1, 141.
 Ramphias Laced. 1, 139.
 Rhegium Ital. opp. 3, 86. 4, 1. Rhegium Ital. prom. 4, 24. 6, 44. Rhagini 8, 86. Chalcidenses sunt 6, 44. bello Syracusanis neutris socii 6, 44. eorum ager vastatur a Locris 4, 1. 24. eorum tyrannus Amaxilas 6, 5.
 Rhenea ins. 1, 18. 3, 104.
 Rhiti aquarum alvei in Attica 2, 19.
 Rhitus 4, 42.
 Rhium prom. Achanae 2, 86. 92. 5, 52.
 Rhium Molycrium 84 et 86. i. q. Molycrium.
 Rhodope mons Thraciae 2, 96.
 Rhodus ins. 8, 44. 57.
 Rheotium Mysiae opp. 4, 52. 8, 101.
 Rhypius ager 7, 34.
- S.
- Sabyllithus 2, 80.
 Sacon Himerae conditor 6, 5.
 Sacrum bellum a Laced. susceptum 1, 112.
 Sadocus Sitalcae fil. 2, 29. 67.
 Salacethus Laced. 3, 25. 35 sq.
 Salamis Cypri urbs 1, 112. Salamis ins. 1, 73. Salamina navis Athen. 3, 33. 77. 6, 53.
 Salynthius Agraeorum rex 3, 111. 4, 77.
 Samaei Cephaleniae 2, 80.
 Saminthus 5, 58.
 Samos 1, 115 sqq. 3, 73. 76. 79. Samii ab Athen. deficiunt 1, 40 sq. cum Milesiis bellum gerunt 1, 115 sq. e Zanela eliciuntur 6, 5. eorum reditus ob dominatus mutationem 8, 21. 73.
 Sandius collis 3, 19.
 Sane 4, 109. Sanae 5, 118.
 Sardes 1, 115.
 Sargeus Sicyonius 7, 19.
 Scandea Cytheriorum urbs 4, 54.
 Scione 4, 120. 133. 5, 32. Scioneae Pellenses ex Pelop. oriundi 4, 120.
 Brasidam, ut Graeciae liberatorem, aurea corona donant 4, 121. ab Athen. crudeliter tractati 5, 32.
 Sciritae Laced. 5, 67. 68. Sciritis regio 5, 33.
 Scironides dux Athen. 8, 25. 54.
 Scirphondas Thebanus 7, 80.
 Scolus urbs 5, 18.
 Scromus mons Thraciae 2, 96.
 Scyllaeum prom. 5, 53.
 Scyrus ins. 1, 98.
 Scythae Laced. 1, 181.
 Scythae 2, 96 sq.

- Salinus 6, 4, 7, 50. Salinuntii 6, 6, 7, 57, 8, 58.
 Sepeliendi mos apud Cares et Phoenices 1, 8. apud Athen. 2, 34. nefas in agro Attico sepelire proditiōnis reos 1, 138. sepulturae eorum, qui in proeliis ceciderant, cura 1, 50.
 Sermylli 1, 65, 5, 18.
 Nervorum multitudo apud Athen. 7, 27.
 apud Chios 8, 40.
 Testus 1, 89, 8, 62.
 Teuthes 2, 97, 101, 4, 101.
 Ticania 6, 2. Sicanī ibid.
 Ticanus fl. Iberiae ibid.
 Ticanus Syracus. 6, 73, 7, 46, 50, 70.
 Sicilia a Siculis Italiae incolis ita appellata 6, 2. eius magnitudo 6, 1. incolae 6, 2 sqq. a continente distantia 4, 24, 6, 1. ei bellum cur intulerint Athen. 4, 60 sq. 6, 6, 24, 33, 90, 7, 66. Siculi ex Italia in Siciliam traiecere 6, 2. compositionem inter se faciunt Hermocratis suasa 4, 58, 65. alii Syracusanis, alii Athen. se iungunt 6, 88, 7, 32. Siculum fretum 4, 24. Sicilienses vel Siceliotae 7, 32.
 Sicyon 1, 111, 5, 81. Sicyonii 1, 108, 111, 4, 101.
 Sidussa 8, 24.
 Sigeum 8, 101.
 Simonides dux Athen. 4, 7.
 Simus unus e Himerae conditoribus 6, 5.
 Singaei 5, 18. Quare urbis nomen videtur fuisse Singe, non Singos, certe ap. Thucyd.
 Sinti 2, 98.
 Siphae 4, 76, 89.
 Sitalces Thracum rex, Athen. socius 2, 29. Macedonibus bellum infert 2, 95. cum exercitu domum redit 2, 101. a Triballis acie victus occumbit 4, 101. eius regnum et potentia 2, 96 sq.
 Socrates Antigēnis fil. 2, 23.
 Solis defectus 1, 23, 2, 23, 4, 52.
 Solium Acarnaniae urbs 2, 30, 3, 95, 5, 30.
 Solois 6, 2.
 Solygia vicus 4, 42, 43. Solygius colis 4, 42.
 Sophocles Sostratidae fil. 3, 115. in Sicil. missus 4, 2. Coryram tendit c. 3. Coreyraeos exules captos plebi tradit 4, 46. ab Athen. exilio punitur 4, 65.
 Spardocus pater Sauthae 2, 101.
 Sparta vid. Lacedaemon.
 Spartolus urbs Bottica 2, 79, 5, 18.
 Sphacteria ins. 4, 8, 14, 26, 29, 31 sqq. cives Lacedaemonii in ea capti post restitutionem quomodo a Lacedaem. tractati 5, 34.
 Stagirus Andriorum colonia 4, 88.
 Stater Phocaeus 4, 52. Dericus 8, 28.
 Stesagoras 1, 116.
 Stenelaidas ephorus Laced. 1, 85.
 Stipendium peditum et equitum apud Graecos 5, 47. stipendium ab Athen. suis datum 3, 17, 8, 45. stipendium Thracum mercenariorum 7, 27. stipendium a Tissapherne Peloponnesiis datum 8, 29, 45. stipendium magistratibus apud Athen. datum 8, 69. cf. 97.
 Stratonice soror Perdiccae et uxor Sauthae 2, 101.
 Stratus Acarnaniae urbs 2, 80, 102.
 Stratii 2, 81, 82.
 Strombichides dux Athen. 8, 15, 30, 62 sqq.
 Strongyla, una ex Aeoli insulis 3, 88.
 Strophacus 4, 78.
 Strymon fl. 1, 100, 2, 96, 99.
 Styphon 4, 38.
 Styrenses 7, 57.
 Sunium 7, 28, 8, 4.
 Sybaris fl. 7, 35.
 Sybota portus Thesprotidis 1, 50, 3, 76. Sybota insulae 1, 47. portus in iisdem 1, 52, 54.
 Syca vel Tyca pars Syracusarum 6, 98.
 Syma ins. 8, 41, 42.
 Symaethus fl. Sicil. 6, 65.
 Syracusae conditae ab Archia Corinth. 6, 3. intestinis dissensionibus saepe afflictae 6, 38. obsessae ab Athen. 6, 99 sqq. Syracusani cum Leontinis bellum gerunt 3, 86. pugnant cum Athen. et vincuntur 4, 24, 25. se contra Athen. instruunt 6, 45 sqq. funduntur c. 70. urbem muniunt c. 75. rursus pugnant cum Athen. et superantur c. 97 sq. obsessi murum Atheniensibus obiciunt c. 99 sqq. 7, 4. de compositione cum Nicia agere coeperunt 6, 103. rem navalem praeparant contra Athen. 7, 21. Athenienses terra marique adoriuntur c. 22. mari succumbunt c. 23. naves in Italiam mittunt c. 25. eorum auxilia a Siculis caduntur c. 32. iterum terra marique aggrediuntur Athen. c. 37. eosque superant c. 41. ob insperatum successum animis eriguntur c. 46. ad Athen. invadendos rursus se praeparant c. 60. eos discessu prohibere

statuunt 2. 51. proelio fundunt c. 58. socii eorum et auxiliiarii c. 57. ultimo proelio se parant c. 65. dimittant c. 71. sq. vincunt c. 72. Athenienses discessuros quo strategemate deceperint c. 73. eos ab itinere morantur c. 78. fugientes insequuntur c. 81. quomodo tractarint Athen. captivos c. 87. Peloponnesiis auxilia contra Athen. mittunt 8, 26, 105.

T.

Tænarus Lacon. prom. 1, 128. 183. 7, 19.

Tages Persa 8, 16.

Tamus 8, 31. 87.

Tanagra Boeotiae 1, 108. 3, 91.

Tantalus dux Laced. 4, 57.

Tarentum 6, 44. 104.

Taulantii Illyrica gens 1, 24.

Taurus 4, 119.

Tegea urbs potens in Pelop. 5, 32. ab Argivis obsessa 5, 64. Tegeatae cum Mantineis pugnant 4, 134.

Tellias dux Syrac. 6, 103.

Tellis Laced. 5, 19. 24.

Temenidae 2, 99.

Temenites locus prope Syracusas, postea urbis pars, 6, 75. 100. Temenitis prom. 7, 3.

Templum Apollinis 1, 29. 2, 91. 3, 94. 7, 26. Apoll. Amyclaei 5, 18. 23. Ap. Pythii 2, 15. 4, 118. 5, 53. 6, 54. Bacchi 2, 15. 3, 81. 8, 93. Castoris et Pollucis 3, 75. 4, 110. 8, 93. Dianae 6, 44. Eleusinium 2, 17. Herculis 5, 64. 66. Iovis Nemeaei 3, 96. Iovis Olympii 2, 15. Itonis 1, 24. 3, 68. 75. 79. 81. 4, 183. 5, 75. Mercurii 7, 29. Neptuni 1, 128. 4, 118. Protesilai 8, 102. Telluris 2, 15. Thesei 6, 61. Veneris in Eryce 6, 45. templa morbo Attico profanata 2, 52.

Tenedii 3, 2. 7, 57.

Tenii 8, 69.

Teos urbs 8, 16. 20. Teii 3, 32. 7, 57.

Teres pater Sitalcae 2, 29.

Tereus rex Thracum, Procles maritus 2, 29.

Terias fl. 6, 50. 94.

Terinaeus sinus 6, 104.

Terra a mari absorpta circa Orobias 8, 89. terrae motus Spartae 1, 128. terrae motus maximi tempore belli

Pelop. 1, 23. 3, 87. 89. 4, 52. 5, 45. 50. 8, 6.

Tesseracostae Chiae 8, 101.

Tessera militaris 7, 44.

Tenglussa ins. 8, 42.

Tentapius Eleus 8, 29 sq.

Thalamii 4, 32.

Thapsus peninsula 6, 97. 99. oppidum in ea situm 6, 4.

Tharyps Molossorum rex 2, 80.

Thasus ins. 1, 100. ubi sita 4, 104. in Thaso res gestae 8, 64 sq. Thasi ab Athen. deficient 1, 100. se dedunt c. 101. urbem muris cingunt 3, 64. eorum metalla 1, 100.

Theaenetus vates Plataeensis 3, 20.

Theagenes Megarensis 1, 126. Theagenes Atheniensis 5, 19. 24.

Theatrum Dionysiacum 8, 93.

Thebae 1, 90. 2, 5. Thebani Plataeae noctu ingrediuntur 2, 2 sqq. idque foederum tempore 3, 56. merita sua in Graeciam ostendant c. 62. muros Thepiensium diruunt 4, 133.

Themistocles rei navalis studii auctor Athen. 1, 14. 74. 93. dux prudentissimus 1, 74. vafrum eius consilium ad aedificandos urbis muros 1, 90 sqq. per ostracismum patria pulsus Argis habitat 1, 135. a Laced. accusatus Corcyram profugit c. 135. varii casus et pericula, in quae incidit ibid. et seq. cap. eius ad regem Persarum litterae c. 137. eius exilium amplissimum, mors et monumentum c. 138.

Theogenes Athen. 4, 27. conf. Thegenes.

Thera una ex Cycladibus ins. 2, 9.

Theramenes Laced. 8, 26. 36. 33. 43.

Theram. Athen. 8, 68 sq. 89 sq.

Therma Maced. 1, 29. 61.

Thermon Spart. 8, 11.

Thermopylae 2, 101. 3, 92. 4, 36.

Thesaurus Atheniens. 2, 13.

Theseus rempublicam Athen. constituit 2, 15. eius templum 6, 61.

Thespienses 4, 93. 96. 133. 6, 95. eorum ager 4, 76.

Thesprotis 1, 46. Thesproti 2, 80.

Thessalia 4, 78. Thessali ex Arne Boeotos efficiunt 1, 12. Athen. foederati 102. 107. 2, 22. paucorum dominatu potius quam statu populari utuntur 4, 78.

Thessalus Pisistrati fil. 1, 20. 6, 55.

Thoricus 8, 95.

Thracia 1, 100. 2, 96. 4, 101. Thra-
ces suis legibus vivunt 2, 29. 96.
98. accipere potius quam dare con-
sueverunt 2, 97. barbari et avidi
caedis 7, 29. eorum res gestae in
Maced. 2, 100.

Thraciae portae ad Amphipolin 5, 10.
Thrasylus Lyci fil. 8, 75. democra-
tiae studiosus 8, 73. 75. Alcibiadem
ab exsilio reducit 8, 81. Pelop. in
Hellesponto navali proelio vincit 8,
105 sqq.

Thrasycles Athen. 5, 19. 24.

Thrasylus Argivus 5, 59. 60. Thra-
syllus Athen. 8, 73. 75. 105.

Thrasymelidas Spart. 4, 11.

Thriasii campi 1, 114. 2, 19.

Thronium Locridis 2, 26.

Thucles 6, 3.

Thucydides Olori fil. 4, 104. quando,
in quem finem et quomodo conscrip-
serit bellum Pelop. 1, 1. 20. 21.
22. 23. 5, 20. 26. peste correptus
2, 48. auri fodinas in Thracia pos-
sidet 4, 105. Athen. circa Thasum
praeffectus 4, 104. Amphipolin defen-
surus tardus venit 4, 106. Eionem
contra Brasidam defendit c. 107. vi-
tam per viginti annos in exsilio tra-
duxit 5, 26. — Thucydides alius,
Milesiae fil., Agnonis et Phormionis
collega 1, 117. Thucydides Pharsa-
lius, et hospes Athen. 8, 92.

Thuria Italiae urbs 6, 61. 7, 33. Thu-
rii 7, 35. Thuriatis ibid.

Thuriatae in agro Lacon. 1, 101.

Thyamis fl. 1, 46.

Thyamus mons 3, 106.

Thymocharis 8, 95.

Thyrea 4, 56 sq. 5, 41. Thyreaticus
ager 2, 27. cf. Herodot. 1, 82.

Thyssus urbs 4, 109. 6, 35.

Tichium Aetoliae 3, 96.

Tichiussa agri Milesii 8, 26. 28.

Tilataei 2, 96.

Timagoras Cyzicenus 8, 6. 39. Tima-
goras Tegeates 2, 67.

Timanor 1, 29.

Timocrates Laced. 2, 85. 92.

Timoxenus 2, 33.

Tintinnabula in urbium custodiis cir-
cumferri solita 4, 135.

Tisamenus Trachinius 3, 92.

Tisander Apodotus 3, 100.

Tisias 5, 84.

Tissaphernes Asiae maritimae prae-
fectus 8, 5. foedera cum Pelop. init
8, 17. 86. 57. ad Miletum vincitur

ab Athen. c. 25.

Thasum praesidio
munit c. 29. Alasum suasu sti-
pendium Lacedaemidis
imminuit c. 45. 46. in promissum
Pelop. redire studet c. 46. etiam cum
invehuntur classarii mittit in eum
c. 78. cur classem Phoenicia ad Pe-
lop. non adduxerit c. 81. 87.

Tlepolemus 1, 117.

Tolmides Athen. dux 1, 108. 113.

Tolophonii 3, 101.

Tolophus Ophionensis 3, 100.

Tomeus mons 4, 118.

Torona urbs Chalcidica 4, 110 sq. 5, 3.

Torylus 4, 78.

Trachinii 3, 92.

Tragia ins. 1, 116.

Treres 2, 96.

Triballi 2, 96. 4, 101.

Tributum quantum Athen. a sociis quo-
tannis recipiebant 2, 13. tributum
primum Graecis ab Athen. imposi-
tum, quantum 1, 96. ab Aristide de-
scriptum 5, 18. Tributum, quod Seu-
thae Odrysarum regi pendebatur 2,
97.

Trinacria antiquum Sicil. nomen 6, 2.

Triopium prom. 8, 35. 60.

Tripodiscus agri Megar. 4, 70.

Tritaeenses 3, 101.

Troas 1, 131.

Troezen 1, 115. 4, 118. Troezenii 1,
27. 2, 56.

Trogilus unus e tribus Syracus. por-
tibus 6, 4. 99. 7, 2.

Troiana expeditio 1, 9 sqq. Troiani
post urbem captam Siciliam appulsi
ibi sedes posuerunt 6, 2.

Trotulum vel Trotilus, opp. Sicil. 6, 4.

Tyca vid. Syca.

Tydeus Ion 8, 38.

Tyndareus 1, 9.

Tyranni in Graecia 1, 17. a Laced.
sublati c. 18. tyrannides quando et
quomodo constitutae c. 13. tyrannis

Plisistratidarum qualis 6, 53 sqq.

Tyrsemi Pelasgici Lemnum et Athenas
olim incoluerunt 4, 109. Tyrsemi cum
Athen. militant in Sicil. 7, 53 sq. si-
nus Tyrsenicus 6, 62.

V.

Ulysses 4, 24.

Urinatores 4, 26.

Vulcanus in Hiera aerarium exercere
creditus 8, 88.

X.

Z.

- Xenares ^{rus} 5, 36. Laced. 5, 51. Zacynthus ins. 2, 66. Zacynthii Ach
 Xenoclid ^{us} 7, 46. 8, 114. ram coloni ibid. Athen. socii in
 Xenon ^{ebanus} 7, 19. Sic. 7, 57.
 Xenop ^{atidas} Laced. 8, 55. Zancle urbs Siciliae 6, 4. 5.
 Xenon ^{on} Euripidis fil. 2, 79. Zeuxidas Lacedaemonius 5, 19. 2
 X ^{us} 1, 14. 129. 4, 50.

E M E N D A N D A.

- Aliquoties in prioribus paginis me invito scriptum est *ἐλλας* pro:
 item *τὸ*, *τς* pro *τὸ τς* sine diastole.
 P. 37. v. 9. post *ἐλλας* virgula excidit; eadem p. 78. v. pen-
ὄτι delenda.
 P. 48. in annot. col. sinistr. v. 10. pro *πραστα*. lege *πραεστα*.
 P. 96. v. 24. scribe *Θυγατρίς*.
 P. 122. in not. extr. lege *in*scritur pro *insertur*.
 P. 128. v. 16. *ἐννεμνησάμενοι* sine *ι* subscr.
 P. 129. v. 11. scribe *παρῶσαι*.
 P. 295. v. 4. ante verba *καὶ οἱ* excidit punctum.
 P. 341. in annot. columna sinistra versu penult. pro 13. leg. 11
 P. 377. v. 19. scribe *ἀπαθείοντο* *ἐστ*, ut p. 409. v. 23. *ἐστ*
τὶ ἐστ. Tametsi etiam p. 424. v. 21. legitur, ut vulgo, *ἐστ τς ἐστ*
 P. 381. in annot. col. dextra v. 9. pro *ac* sic lege *ac si*.
 P. 391. in annot. col. dextra v. 16. pro *argum. huius libri scri*
editionis.
 P. 404. in annot. col. sinistr. v. ult. post „Vulgatam“ adde *αὖ*
 P. 408. in annot. col. sin. v. ult. pro *te* leg. *et*.
 P. 495. in annot. col. sin. v. 7. pro *utrumque* lege *utrumque*.
 P. 528. in annot. col. sin. v. 23. pro *μυρίσθαι* lege *μυρίσθαι*,
 ante pro *Nostro loco* lege *Illo loco*.

in est sala

p. 78. v. 1

lege presen

cr.

im.

it. pro 13 le

p. 409. v. 3

algo, et q n

lege ac u

u. Anus llin

gatan" adde

et.

ego utamq.

lege protit

